A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR ÉVKÖNYVE

VIII

1938

JAHRBUCH DER STADTBIBLIOTHEK BUDAPEST
YEARBOOK OF THE BUDAPEST PUBLIC LIBRARY

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS HÁZINYOMDÁJA

Budapest székesfőváros házinyomdája 1939 — 4242 — Felelős nyomdavezető Kurfürst István vezérigazgató.

Tartalom — Inhalt — Table of contents

Oldal

Jelentés az 1938. évről. — Jahresbericht über die Tätigkeit der Stadtbibliothek im Jahre 1938. — Annual report of the work in the year 1938 5

Aquincum irodalma. Szerkesztette dr. *Kelényi* Béla Ottó és dr. *Szász* Béla. — Bibliographia Aquincensis. Auctoribus: Bela Othone *Kelényi* et Bela *Szász* 41

A tizedes osztályozás fejlődése. Írta dr. *Németh* Endre. — Die Entwicklung der Dezimalklassifikation. Von dr. Andreas *Németh* 153

Inhaltsangabe 179

Budai, óbudai és pesti hírek a »Wiennerisches Diarium« első ötven évfolyamában. (1703–1752.) Írta dr. *Hanskarl* Erzsébet. — Ofen, Altofen und Pest im Spiegel des »Wiennerischen Diariums«. Mitteilungen aus den Jahrgängen 1703—1752. Von dr. Elisabeth von *Hanskarl* 181

Inhaltsangabe 236

A központi könyvtár új szerzeményei 1938 — Ausgewählte Zugänge der Zentrale — Select list of new accessions 239

Általános munkák — Allgemeines — General works 239
Bölcselet — Philosophie — Philosophy 243
Vallás. Egyház — Religion. Kirche — Religion. Church 249
Társadalomtudomány — Sozialwissenschaft — Soziologie 259
Statisztika — Statistik — Statistics 266
Államtudomány. Politika — Staatswissenschaft. Politik. — Political science 267
Társadalmi kérdés — Soziale Frage — Social question 278
Jogtudomány — Rechtswissenschaft — Law 284
Közigazgatás — Verwaltung — Administration 300
Hadügy — Heerwesen — Military science 303
Jótékonyság. Szegényügy — Armenwesen — Charity 305
Közoktatás — Unterrichtswesen — Education 307
Közgazdaság — Volkswirtschaft — Political economy 309
Gazdaságpolitika — Wirtschaftspolitik — Applied economics 313
Őstermelés — Landwirtschaft — Agricultur 316
Iparpolitika — Industriepolitik — Industry 318
Közlekedés — Verkehrswesen — Communication 318
Kereskedelem — Handel — Commerce 319
Pénz- és hitelügy — Geld- und Kreditwesen — Money. Credit 320
Biztosításügy — Versicherungswesen — Insurance 323
Állami pénzügyek — Finanzwesen — Public finance 323
Néprajz — Ethnographie — Ethnography 326
Nyelvészet — Philologie — Philology 328
Természettudomány — Naturwissenschaft — Science 331
Alkalmazott tudományok — Angewandte Wissenschaften — Useful arts 336
Művészet — Kunst — Fine arts 343
Irodalomtudomány — Literaturwissenschaft — Literature 350
Történelem — Geschichte — History 355
Földrajz — Geographie — Geography 367
Életrajzok. Emlékiratok — Biographien. Memoiren — Biography. Memoirs 370

Oldal

A Budapesti Gyüjtemény új szerzeményei — Verzeichnis der Zugänge der Budapestiensia-Sammlung — Chronological list of works added to the Budapest Collection ... 377
Betűrendes tárgymutató a szerzemények jegyzékéhez — Alphabetisches Sachregister der Zugänge — Alphabetical index of the accessions-list 389
Névmutató — Namensregister — Index of names 393
Kurrens folyóiratok jegyzéke — Verzeichnis der laufenden Zeitschriften — List of periodicals currently received in the Library 415
A Fővárosi Könyvtár kiadványai — Verzeichnis der Veröffentlichungen der Stadtbibliothek — List of publications of the Municipal Library 423
Tájékoztató a Fővárosi Könyvtárról — Wegweiser für die Benützer der Stadtbibliothek — General remarks of the Municipal Library 426

A Fővárosi Könyvtár 32. évi jelentése az 1938. évről.

32. Jahresbericht der Budapester Stadtbibliothek über ihre Tätigkeit im Jahre 1938.

32th Annual report of the Budapest Public Library for the Year 1938.

Ha a Fővárosi Könyvtár osztályainak és gyüjteményeinek 1938. évi működéséről készült jelentéseit vizsgáljuk, örvendetes eredményeket állapíthatunk meg. Ime néhány kiemelkedő adat:

A könyvtár állománya 1938-ban 21.804 kötettel gyarapodott. Ezzel szemben az 1937. évi gyarapodás 19.117 kötet volt. A beiratkozott kölcsönzők száma a jelentés évében 21.680, az előző évi számhoz képest 1200-zal emelkedett. Az összes forgalom, illetőleg a kölcsönzött és az olvasótermekben használt kötetek száma 1,326.227 darab volt. Az összes forgalom az előző évihez viszonyítva 54.792 kötet többletet mutat. A napi átlagforgalom 1938-ban 4.573 kötet volt, az előző évi 4141 kötettel szemben.

Ha figyelembe vesszük azt a körülményt, hogy a könyvtár szűkre szabott költségvetése a jelentés évében nem emelkedett és hogy ennek következtében a legkörültekintőbb és legracionálisabb gazdálkodás mellett sem voltunk képesek programmunkat — elsősorban a fiókkönyvtárak anyagának fejlesztése tekintetében — teljesíteni, a forgalom feltűnő fokozódásának tényéből csak arra következtethetünk, hogy intézetünk a magyar kulturális életben elsőrendű szükségletté vált s igen fontos szerepet és hivatást tölt be.

Önkéntelenül adódik az a meggondolás, hogy évi jelentésünk forgalmi adatai mennyivel kedvezőbben alakultak volna, ha oly anyagi eszközökkel rendelkeznének, melyek könyvtárunk természetes, a kereslet által megszabott fejlődését biztosíthatnák.

Könyvtárunk az olvasóközönség legszélesebb rétegeit van hivatva könyvvel ellátni. Tudományos anyagunk gyarapításának a szabályrendeletileg meghatározott széles gyüjtési körön belül rendszeresen, a problémakörök kiépítéséig terjedő figyelemmel kell történnie, fiókkönyvtárainkban pedig arra kell törekednünk, hogy az irodalmi értékű szépliteratura és a hasznos ismeretterjesztő könyvanyag termékeit szükséges példányszámban bocsássuk a közönség rendelkezésére.

Ennek a munkatervnek beteljesítésén áll és bukik a Fővárosi Könyvtár, mert ez az ő sajátos célja és hivatása. Ezt a célt igyekezett betölteni a multban

— ezért vált oly népszerűvé és nélkülözhetetlenné — és ezt a célt kell követnie a jövőben is.

Hivatását azonban csak akkor lesz képes betölteni, ha számára a szükséges anyagi eszközök biztosítva lesznek. Régebbi, gondosan kiépített könyvállománya birtokában egy ideig talán felszínen tarthatja magát, de ha anyagiak híján nem lesz képes gyüjteményeit rendszeresen és a szükséges mértékben gyarapítani és használhatatlanná vált könyveinek sokaságát pótolni, a feltünő hanyatlás rövidesen be fog következni.

Erre a fenyegető veszélyre mutatok rá már évek óta évi jelentéseimben és erre figyelmeztetek ma is kötelességszerűen. Teszem ezt abban a reményben, hogy székesfővárosunk vezetősége a reáháramló súlyos feladatok megoldása mellett már a közeljövőben módot fog találni arra, hogy a Fővárosi Könyvtár súlyos helyzetén könnyítsen.

Nehéz viszonyaink közepette vigasztaló körülmény, hogy az ajándék és csere útján szerzett könyvek és brosúrák száma, amint az évi jelentésünk idevonatkozó összeállításából megállapítható, erősen emelkedik. (1938-ban az ajándék- és cserepéldányok száma 592 darabbal emelkedett az előző évihez képest.)

Megragadom az alkalmat, hogy nagylelkű adományozóinknak újból hálás köszönetet mondjak a Fővárosi Könyvtár nevében.

Hálás köszönettel emlékezem meg itt elsősorban dr. Simonyi-Semadam Sándor ny. miniszterelnök úr 673 db, a mult század első feléből származó és főkép történeti, politikai és földrajzi munkákból álló adományáról, mellyel könyvtárunk állományát gyarapította.

A könyvtár a jelentés évében az »Aktuális kérdések irodalma a Fővárosi Könyvtárban« című sorozat 53. számaként kiadta Hamvas Béla könyvtári tiszt »A világválság« c. bibliográfiai tanulmányát. A »Tanulmányok« sorozatában pedig kiadta dr. Witzmann Gyula főkönyvtáros »Dokumentáció« című cikkét, dr. Lamatsch Sándor segédkönyvtáros »Kempelen Farkas két ismeretlen kéziratkötete a Főv. Könyvtárban« című dolgozatát és végül dr. Fort Sándor könyvtári főtiszt »Egy népkönyvtár nevelő munkássága nőolvasói körében« c. munkálatát. Ezek a dolgozatok eredetileg Évkönyvünk VII. kötetében jelentek meg.

Jelen Évkönyvünkben is folytatjuk a könyvtári tisztviselők munkálatainak közlését. Dr. Kelényi Béla Ottó főkönyvtáros és dr. Szász Béla könyvtáros szerkesztésében közöljük az Aquincumra vonatkozó irodalom bibliografiáját, közöljük dr. Németh Endre könyvtáros: »A tizedes osztályozás fejlődése« és dr. Hanskarl Erzsébet: Budai, óbudai és pesti hírek a »Wiennerisches Diarium« első ötven évfolyamában (1703—1752.)« c. tanulmányát.

Az International Comitee of Historical Science (Washington) kiadásában megjelenő történetbibliografiai évkönyv számára összeállítottuk az 1937. évi magyarországi szellemtudományi irodalmat. A munka összeállítását dr. Seregély Emma könyvtártiszt végezte.

A Peters Jahrbuch számára elkészítettük az 1937. évi magyar zeneirodalmi bibliografiát. A szerkesztés munkáját Koch Lajos könyvtári felügyelő végezte. A hágai döntőbíróság bibliografiai kiadványa számára összeállítottuk a nemzetközi jog 1937. évi magyarországi vonatkozású anyagát. Ezt a munkát dr. Homa Gyula főkönyvtáros végezte.

Az 1838. évi nagy pesti árvíz emlékkiállításának rendezésében a könyvtár tekintélyes könyv-, röpirat- és térképanyagával vett részt. Az Orsz. Magyar Iparművészeti Múzeumban rendezett divat- és viselettörténeti kiállítás anyagához pedig kosztümképeivel és divattörténeti anyagot tartalmazó folyóirataival járult hozzá.

Kiállítást rendeztünk a Paedagógiai Könyvtárban modern amerikai gyermekkönyvekből, amelyeket Miss Augusta Markowitz, a new-yorki Public Library könyvtárosa ajándékozott a fővárosnak. A kiállítás lezajlása után e könyvek a Paedagógiai Könyvtár tulajdonába kerültek.

A Bureau International d'Éducation felszólítására körlevelet intéztünk a budapesti könyvkiadókhoz s gyermekkönyveket kértünk a genfi állandó gyermekkönyvkiállítás magyar anyagának kiegészítésére. Néhány kiadótól 54 db illusztrált gyermekkönyvet kaptunk és ezeket dr. Drescher Pál könyvtári főfelügyelő ismertetésével elküldöttük rendeltetési helyére.

A Miniszterelnökség részére összeállítottuk a Csehszlovákiára vonatkozó anyagunk teljes jegyzékét. Ugyancsak a Miniszterelnökségnek jegyzéket készítettünk a zsidókérdésnek könyvtárunkban meglevő anyagáról. A Belügyminisztériumnak rendelkezésére bocsátottuk a csehszlovákiai közigazgatásra vonatkozó anyagunkat.

M. Sarah Winburgh-nak (Mineapolis) Kossuth Lajos amerikai tartózkodása állomásairól adtunk kimerítő tájékoztatást.

Mr. Stephen J. Palickar (New-York) számára Dr. S. Massoch lelkész műveiről és életéről adtunk adatokat Kossuth Lajos amerikai akciójával kapcsolatban.

A »Bücherei des Auslanddeutschtums« (Stuttgart) számára a magyar irodalomban közzétett egyetemi és gimnáziumi anyakönyvekről adtunk felvilágosítást és összeállítottuk ezeknek jegyzékét.

A Testnevelési Főiskola kiküldötte könyvtárosát, hogy könyvtárunk rendszerét tanulmányozza.

Vendégül láttuk a jelentés évében Paul Hartmann müncheni egyetemi professzort, Pierre Nouveau-t, Cannes főpolgármesterét, Carl Metz-t, a washingtoni Kongresszusi Könyvtár könyvtárosát, Ernst Mathys-t, a svájci szövetségi vasutak vezérigazgatósági könyvtárosát, Ziya Tugal ankarai tanárt, Miss Markowitz Augustát, a new-yorki nyilvános könyvtár könyvtárosát és Renée Menier párisi egyetemi tanárt, a Nemzetközi Társadalomtudományi Társaság elnökét.

Értékes memoire-anyagot vásároltunk néhai Pekár Gyula hagyatékából.

Az árverési csarnok aukcióin becses darabokat vásároltunk néhai Zichy Jenő gróf és Schlauch Lőrinc könyvtárából.

A Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete által 1937 december 1. és 1938 április 5-e között tartott második könyvtárosképző tanfolyamon a Fővárosi Könyvtár három főtisztviselője mint előadó szerepelt. Dr. Dávid Antal könyvtári aligazgató a Gyakorlati Könyvtártanból, dr. Kelényi B. Ottó főkönyvtáros a magyarországi nyomdászat történetéről, dr. Witzmann Gyula főkönyvtáros pedig a decimális osztályozásról tartott előadást.

A május elején tartott vizsgák sikeres letétele után könyvtárunk két tisztviselője képesítő bizonyítványt nyert.

PÉNZÜGYEK.

Finanzen. — Finances.

A könyvtár gazdasági üzemvitelét, kiadásainak és bevételeinek számszerű alakulását az első, a második és a harmadik számú függelék mutatja be. A házipénztár a jelentés évében is csak kisebb kifizetéseket teljesített, nagyobb könyvtári számlákat polgármesteri hozzájárulás után a központi pénztár fizetett ki. A fiókkönyvtárak bevételeiket egyenesen a főváros központi pénztárába küldik be; számvitelüket a központi számvevőség közvetlenül ellenőrzi. A jelentés évében a házipénztár 10.000 pengő könyvbeszerzési és 8400 pengő dologi előleg kezelésére szorítkozott. A házipénztár pénztárosa Bor Dezső segédhivatali igazgató, ki egyúttal a könyvtár irodáját is vezeti.

SZEMÉLYZETI ÜGYEK.

Personalangelegenheiten. — Staff.

A státusrendezés befejezéseképen 1938-ban a polgármester úr a következő tisztviselőket nevezte ki:

I. oszt. könyvtárossá: dr. ifj. Szász Károlyt, *II. oszt. könyvtárosokká:* dr. Lamatsch Sándort és dr. Szász Bélát. *Segédkönyvtárosokká:* dr. Kalmár Gyulát, dr. Baán Kálmánt és dr. Chirke Gézát. *Könyvtári főtisztté:* Kolozsváry Gézát. *Könyvtári tisztekké:* Rozgonyi Györgyné dr. Pöschl Aranka, dr. Szmrecsányi Mariannet, dr. Ugrik Erzsébetet, Berczel Kornéliát és dr. Schőner Magdát. *Kezelőtisztté:* dr. Witzmann Gyulánét.

A jelentés évében a polgármester úr dr. Nagy Ilonát, Kremmer Margitot, Sárkány Sándornét és Kelemen Lászlót könyvtári középfokú gyakornokká kinevezte; dr. Rupp Lászlót, dr. Ágotai Lajost, Varjú Jánost és Krudy Gyulát könyvtári középfokú gyakornoki minőségben, végül dr. Wessetzky Vilmost és Pilinyi Lászlót havidíjas hivatalnoki minőségben a könyvtárhoz helyezte.

Ladányi Erzsébet gyakornokot a IX. ker. elöljárósághoz, özv. Szász Rezsőné ideiglenes hivatalnokot a X. ker. elöljárósághoz, Gerger Margit gyakornokot a II. ker. elöljárósághoz és Rados Dezső gyakornokot a XI. ker. forgalmiadó osztályhoz helyezte át a polgármester úr.

Fővárosi szolgálatuk 25. esztendejét töltötték be ebben az esztendőben: dr. Vavrinecz Dezső főkönyvtáros, Bor Dezső segédhivatali igazgató, vitéz Tardos

Géza irodafőtiszt és Pettykó Erzsébet kezelőtiszt. Ez alkalomból bensőséges házi ünnepély keretében üdvözölte a könyvtár igazgatója a jubilánsokat, méltatván a könyvtár felvirágoztatása érdekében kifejtett érdemes munkásságukat.

Nyugdíjaztattak: özv. Varga Lászlóné kezelőfőtiszt, Murányi Béláné könyvtári gyakornok és Faragó Sándor altiszt.

GYARAPODÁS.

Zuwachs. — Accession.

A könyvtár könyvállománya 1938-ban 21.804 kötettel gyarapodott. Ebből a tudományos könyvtárra 8928 és a fiókokra 12.876 kötet esett; a gyarapodásból 3041 kötet osztályok közti utánpótlás volt, (998 kötet a központban és 2043 kötet a fiókokban, amelyek ezt az utánpótlást a Fiókközpont raktárának még használatlan állományából kapták.) Könyvet a következők ajándékoztak a könyvtárnak:

Hatóságok, intézetek, egyesületek: Amsterdam, Netherlands Bank (2), Baja, Önkéntes Tűzoltó Egyes. (2), Balassagyarmati Katolikus Legényegylet (2), Balatoni Yacht Club (1), Brünn, Handels- und Gewerbekammer (3), »Budapest« Sport Egyes. (1), Budapest, Falukutató Intézet (15), Bp. Filharmóniai Társ. (2), Bp. II. ker. M. Kir. Állami Toldy Ferenc Gimn. (1), Bp. VI. ker. M. Kir. Állami Kölcsey Ferenc Gimn. (1), Bp. X. ker. tisztviselőtelepi Széchenyi Reálgimn. (1), Bp. Angolkisasszonyok bpesti »Sancta Maria« int. Leánygimn. (2), Bp. Ciszterci Rend bpesti Szent Imre Gimn. (1), Bp. Kegyestanítórend bpesti Gimn. (1), Bp. Pénzintézeti Központ (7), Bp. Szőv. Közegészségügyi és Bakteriológiai Int. (7), Bp. Szőv. Központi Számvevőség (52), Bp. Szőv. Községi Takarékp. (15), Bp. Szőv. Népművelési Bizottság (1), Bp. Szőv. Polgármesteri I. ü.-o. (16), Bp. Szőv. Polgármesteri II. ü.-o. (1), Bp. Szőv. Polgármesteri X. ü.-o. (2), Bp. Szőv. Polgármesteri XIV. ü.-o. (35), Bp. Szőv. Statisztikai Hivatal (28), Bp. Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete (2), Bpesti Áru- és Értéktőzsde (17), Bpesti Ciszterci-Rend (12), Bpesti Cseh-követség (1), Bpesti Földrengési Observatórium (2), Bpesti Kisipari Hitelszövetk. Rt. (13), Bpesti Könyvnyomdászok Dalköre (3), Bpesti Nemzetközi Vásár (1), Bpesti Olasz Követség (3), Bpesti Orvosok Turista Egyes. (1), Bpesti Szovjet Követség (5), Bpesti Tankerületi Főigazgatóság (1), Buenos Aires, M. Kir. Követség (3), Bureau of Buddhist Books (1), Chemnitz, Statistisches Amt (10), Dánia, Le Minstère Royal des Affaires Etrengères (3), Dánia, Statistiska Departement (4), Debrecen, Déry-Múzeum (6), Debrecen, M. Kir. Erdőigazgatóság (1), Dresden Magistrat der Stadt (2), »Élet« kiadóhiv. (1), Erdélyi Múzeum-Egyes. (1), Ernst Múzeum (2), Esztergomi Főegyházmegyei Hatóság (1), Frankfurter Zeitung kiadóhiv. (1), Fränkel-Szalón (1), Ganz és Tsa Villamossági, Gép-, Waggon- és Hajógyár Rt. (4), Genève, Société des Nations (6), Genève, Centre d'Information Législative Intern. (1), Görömböly-Tapolca Fürdőegyes. (1), Göteborgs Högskolas (3), Gyoma, Kner Izidor Nyomda (3), Győr, Püspöki Iroda (2), Gyula, Polgármesteri Hiv. (3), Haga, Cour Permanente de Justice Intern. (3), Hangya Szövetkezet (1), »Igazság és Élet« kiadóhiv. (2), Inst. Intern. de Cooperation Intellectuelle (2), Intern. Bibliography of Historical Sciences kiadóhiv. (2), Ipartestületek Országos Központja (1), »Írás« kiadóhiv. (8), »Iskola és Egészség« kiadóhiv. (4), Kálvin János Társ. (1), Kaposvár, Berzsenyi Társ. (2), Kecskemét, Jogakadémia (1), Kereszténységszocialista Párt (14), »Korunk Szava« kiadóhiv. (8), Köln, Statistisches Amt (1), Közkórházi Orvostársulat (1), Leipzig, Verl. Peters (2), Leyden, Vooraziatisch-Egyptisch Gezelschap (1), Ludas Mátyás kiadóhiv. (2), Magánalkalmazottak Nemzeti Szöv. (1), Magyar Általános Hitelbank (14), Magyar Cionista Szöv. (2), Magyar Gazdaságkutató Int. (3), Magyar Jogász Sportegylet (1), Magyar Kéményseprők Orsz. Egyes. (1), M. Kir. Kertészeti Tanintézet (1), M. Kir. Legfőbb Állami Számvevőszék (5), M. Kir. Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola (2), M. Kir. Mezőgazdasági Múzeum (1), M. Kir. Operaház (3), M. Kir. Orsz. Közegészségügyi Int. (2), M. Kir. Orsz. Öntözésügyi Hiv. (1), M. Kir. Szabadalmi Bíróság (2), Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők Egyes. (2), Magyar Könyvnyomdai Munkások Egyes. (1), Magyar Közigazgatástudom. Int. (1), Magyar Leszámítoló- és Pénzváltó Bank (1), Magyar Nemzeti Bank (2), Magyar Nemzeti Szövetség Pécs-Baranyai Köre (1), Magyar Országos Központi Tkp. (1), Magyar Statisztikai Társ. (1), Magyar Szabványügyi Int. (1), Magyar Tanítóegyesületek Egyetemes Szöv. (2), Magyar Textilgyárosok Orsz. Egyes. (1), Magyar Városok Országos Szöv. (1), Magyarhoni Ág. Hitv. Evang. Egyház Egyetemes Felügyelője (11), Nemzeti Casino (1), Nemzeti Szalón (2), Nemzetközi Eszperantó Liga (4), New-York, The Empire Municipal Directory (2), Nürnberg, Magistrat der Stadt (2), Orbánhegyi Egyesület (2), Orsz. Falusi Kislakásépítési

Szövetkezet (1), Orsz. Kereskedő és Iparos Szöv. (1), Orsz. Magyar Dalos Szöv. (1), Orsz. Magyar Ipari Jelzálogintézet (9), Orsz. Magyar Katolikus Főiskolai Diákszöv. (1), Orsz. Magyar Képzőművészeti Társ. (2), Orsz. Mezőgazdasági Kamara (2), Orsz. Stefánia Szöv. (1), Orsz. Társadalombiztosító Int. (3), Orsz. Ref. Szeretetszövetség (1), »Összetartás« kiadóhiv. (3), Paris, Ministère du Commerce et de l'Industrie (1), »Recueil Sirey« kiadóhiv. (1), Református Egyház Egyetemes Konventje (4), Reichsstelle für das Volksbüchereiwesen (1), Roma, Istituto Nazionale le Relazioni, Culturali con l'Estero (8), Rózsavölgyi és Tsa (1), Stockholm, K. Socialstyrelsen (3), Stockholm, Service Municipal de Stat. (5), Straubing, Neka-Verl. (1), Szállodások Ipartestülete (2), Szeged, M. Kir. Mezőgazdasági Vegykísérleti és Paprikakísérleti Állomás (1), Szeged, Piarista Diákszövetség (2), Szekszárdi Kaszinó (1), Tisza-Dunavölgyi Társ. (3), Torino, Podesta della Citta (1), Uniono por la Luiguo Internaciona Ido (2), Vármegyék és Városok Orsz. Egyes. (1), »Vasi Szemle« kiadóhiv. (5), Venezia, Reale Istituto di Scienze, Lettere ed Arti (7), Zürich, Magistrat der Stadt (1).

Magánosok: dr. lovag Alth Guidó (64), dr. Avarffy Elek (2), Baráth Tibor (2), Bartha József (1), Benedict, Clare (1), Berecz Dezső (2), Bereczky Andor (1), Bertalan Károly (1), dr. Bevilaqua Borsody Béla (5), dr. Bodócs Gyula (3), dr. Boér Elek (1), dr. Bolgár György (1), dr. Borbély Andor (1), dr. Borbély László (30), Brózik Dezső (2), Bruck Nándor (15), Csabai István (2), dr. Csapodi Csaba (1), dr. Csekey István (1), dr. Csizmadia Andor (1), Czobor Ágnes (1), Dalmady Ödön (2), dr. Degen Árpádné (2), Demény Pál (2), dr. Dénes István (1), dr. Dezső Gyula (1), dr. Divéky Adorján (1), Duval, G. (1), dr. Dvorzsák Dezső (3), dr. Egyed István (4), Endrényi Ferenc (32), Enyvvári Jenő (5), Eppler Sándor (2), dr. Ereky Károly (5), dr. Erdély Sándor (5), Erdős László (1), Falusy Nándor (1), dr. Fáy Kiss Ferencné (3), H. Fekete Péter (1), dr. raggambi Fluck András (9), dr. Földes Dezső (1), Förster Rezső (2), Futaky Zoltán (1), Fülöp Béla (1), Füzesi Árpád (3), dr. vitéz Gábriel Jenő (1), dr. Gárdonyi Albert (3), dr. Gárdonyi Klára (1), Gergely István (2), Gergelyffy Géza (1), Gergő Endre (1), Gervai Sándor (1), dr. Goitein Zoltán (1), dr. Goldziher Károly (5), dr. Goltner Dénes (1), dr. Gortvay György (3), dr. Gosztonyi Kálmán (1), Grünwald Fülöp (1), dr. Gutheil Jenő (1), Gyenis András S. J. (12), Gyulai Ágost (1), dr. Habermann Gusztáv (1), dr. Hacker Ervin (5), Hamilton, August W. (1), dr. Harrer Ferenc (7), Hárs János (1), dr. Hartstein Péter (5), dr. Hegedüs Lóránt (74), dr. Heigl László (1), dr. Hoeft Bernhard (1), dr. Hoffmann Edith (1), dr. Hovhannesian Eghia (1), dr. Hubay Ilona (1), dr. Hüttl Károly (19), dr. Jajczay János (5), Jehlicska F. (5), Karafiáth Jenő (7), Kármán József (28), dr. báró Kazy Károly (8), dr. Kelényi B. Ottó (24), dr. Kemenes Antal (1), dr. Kerekesházy József (3), dr. Kertész János (5), dr. báró Kéthly Károlyné (6), dr. Kiss Tihamér L. (1), dr. Knebl Miklós (1), Kner Imre (1), Koch Lajos (1), Komját Aladár (2), Kósa János (2), dr. Kovács Dezső (1), dr. monori Kovács Gyula (17), dr. Kovácsházy Vilmos (18), Kozma Ferenc (1), dr. Könyves-Tóth Kálmán (4), dr. Krizs Árpád (1), Lajtor László (2), dr. Lamotte Károly (175), dr. Lamotte Károlyné (13), Baron Lanz von Liebenfels (4), Lenkei Henrik (1), Ligeti Boriska (68), Luzsénszky Alfonz (2), Magyar Elemér (2), Majtényi János (1), Makoldy József (1), dr. Márffy Oszkár (2), Máriás Imre (1), dr. Mártonffy Károly (5), Martosi-Mórocz János (1), vitéz Martsekényi Imre (1), Mayer Erzsébet (1), Mehlan, Arno (1), dr. Mihelics Vid (5), Milch Móricz (2), Moldován Béla (2), dr. Móry Béla (1), Moskovits György (1), dr. Murányi Károly (3), dr. Nagy Béla (1), dr. kisléghi Nagy Dénes (1), Nagybákay Antal (1), Naszir, Ibrahim (1), Némedy Gyula (1), dr. Nemesszeghy Endre (3), Neuhaus Ferenc (2), Novágh Gyula (2), dr. báró Nyáry Pál (6), Oudard, Georges (1), Palasovszky Sándor (1), Páll Zoltán (1), dr. Perger Ferenc (30), dr. Pikler Endre (9), Pivány Jenő (1), dr. Puky Endre (1), dr. Rácz György (1), Reiner Ferenc (9), dr. Réthly Antal (1), Riegler Imre (1), Rohringer Sándor (3), dr. Rudai Rezső (2), Sánta Gábor (1), Sarlosi Lajos (8), Sárváry Dezső (4), Sbath, Paul (Kairo) (4), dr. Schäfer István (2), dr. Schoen Arnold (1), dr. báró Schroeder Attila (1), Simonyi-Semadam Sándor (673), dr. Sipos Sándor (6), dr. Steinecker Ferenc (1), Stern Samu (1), dr. Surányi-Unger Tivadar (2), Szabó Árpád (3), Szabó József (1), dr. Szalai Emil (5), dr. Szász Károly (106), Szekeres János (1), dr. Szerbák Elek (1), Szirmay Kornél (1), vitéz Szomolnoky Hugó (8), Sztrázsik Andor (1), Tamas, André (1), dr. Tátray István (2), dr. Thewrewk-Pallaghy Attila (2), dr. Thirring Gusztáv (2), dr. Thirring Lajos (3), dr. Török László (16), Tragor Ignác (2), dr. Turcsányi Erzsébet (6), Urai Dezsőné (1), Ural Bikkul (7), Vadász Ede (2), dr. Vadász Imre (6), dr. Vajna Vilmos (1), Varga István (1), dr. Vavrinecz Dezső (1), ifj. dr. Vayer Lajos (1), dr. Viczián István (2), dr. Waigan József (1), dr. Wenckheim Miklós gróf (2), dr. Wildner Ödön (2), dr. Witzmann Gyula (15), Zajti Ferenc (42), Zákony Mihály (4), dr. Zelenka Pál (2).

Cserébe a következő intézményektől és hatóságoktól kapott a könyvtár könyveket:

Basel, Statistisches Amt (2), Basel, Univ. Bibl. (8), Berkeley, University of California (35), Berlin, Stadtbibliothek (1), Berlin, Univ. Bibl. (10), Bern. Magistrat der Stadt (2), Boston, Public Library (1), Braunschweig, Statisches Amt (1), Bremen, Statistisches Amt (4), Breslau, Statistisches

Amt (1), Brighton, Public Art Galleries (1), Brooklyn, Public Library (1), Budapest, Iparművészeti Múzeum (2), Bp. Kereskedelmi- és Iparkamara (5), Bp. Kir. Magy. Pázmány Péter Tudom. Egyet. (147), Bp. Szőv. Idegenforgalmi Hivatala (12), Bpesti M. Kir. Áll. Gyermekmenhely (1), Bp. Nemzeti Zenede (15), Bpesti Ügyvédi Kamara (2), Debreceni, M. Kir. Tisza István Tudom. Egyet (18), Debrecen, gróf Tisza István Tudományos Társ. (4), Dortmund, Stadt- und Landes-Bibliothek (1), Düsseldorf, Landes- und Stadt-Bibliothek (1), Erlangen, Friedrich-Alexanders-Universität (145), Haga, Koninklijka Bibliotheek (1), Heidelberg, Portheim-Stiftung (1), Illinois, University (13), Königsberg, Univ. Bibl. (19), M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal (8), Leiden, Universiteits-Bibliotheek (4), Leipzig, Univ. Bibl. (6), Magyarország, M. Kir. Államvasutak (1), M. Kir. Belügyminisztérium (6), M. Kir. Földmívelésügyi Min. (4), M. Kir. Iparügyi Min. (2), M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudom. Egyet. (3), M. Kir. Kereskedelem- és Közlekedésügyi Min. (5), M. Kir. Kormány (1), M. Kir. Külügyminisztérium (2), M. Kir. Orsz. Meteorológiai és Földmágnesséği Int. (7), M. Kir. Pénzügyminisztérium (21), M. Kir. Postavezérigazgatóság (1), M. Kir. Technológiai Int. Nyilv. Könyvtára (3), Magyar Mérnök és Építész Egylet (1), Magyar Nemzeti Múzeum, (2), Manchester, Public Library (1), New-York, Public Library (1), Nürnberg, Statisches Amt (1). Orsz. Magyar Szépművészeti Múzeum (9), Pécs, M. Kir. Erzsébet Tudom. Egyet. (53), Praha. Bibliothéque Municipale (1), St. Louis, Public Library (1), Stuttgart, Deutsches Auslandinst. (17), Szeged, M. Kir. Ferenc József Tudom. Egyet. (32), Szeged, M. Kir. Ferenc József Tudom. Egyet. Barátainak Egyes. (8), Tübingen, Univ. Bib. (28), Uppsala, Universitets Bibliotek (1), Washington, Smithsonian Institution (11), Wilnie, Biblioteka Universytecka (2), Zürich, Stadt-Bibliothek (2).

A Székesfővárosi Házinyomdától a könyvtár 368 darab köteles példányt vett át a jelentés évében.

KÜLÖNGYÜJTEMÉNYEK.

Specialsammlungen. — Special collections.

Keleti gyüjtemény. Az 1938. évben a gyüjtemény anyaga 269 kötettel gyarapodott, főként a távol Kelet, Oroszország és Balkán politikai mozgalmának leírása s a világgazdaság keretében való tevékenységükkel foglalkozó szakirodalom köréből. Az értékes ajándékozások mellett a Keleti gyüjteményben képviselt egyes tudományszakok irodalmát vétel útján is továbbfejlesztettük. Így rövid időközön belül az iráni filológia 17 kötettel, az indiai vallásos irodalom pedig 96 művel gyarapodott, többek közt az ó-iráni és pahlavi irodalom értékesebb darabjaival, facsimile kiadásaival és a szövegek kommentálásával foglalkozó kötetekkel.

A Gyüjtemény vezetője dr. *Dávid* Antal könyvtári aligazgató, beosztott tisztviselő *Zajti* Ferenc könyvtári felügyelő.

Budapesti Gyüjtemény. Budapest történeti gyüjteményének ez évi tekintélyes gyarapodása egyedülálló eddigi statisztikáinkban. A nagy gyarapodást elsősorban a polgármesteri II. ü.-o. helyi vonatkozású rendkívül gazdag műszaki anyagának átvételével értük el, amelynek révén sok, főként a főváros közműveinek : világításának, vízszolgáltatásának, közlekedésügyének, valamint városrendezésének történeti kialakulására nézve becses nyomtatványra tettünk szert. Ez a kb 7—800 darabra tehető könyvanyag főként a főváros mult századának utolsó három évtizedéből származik. De ezeken kívül jelentős volt a régebbi korszakokra vonatkozó irodalmi anyag kiegészítése is. A XVI. sz. legelejétől a XIX. sz. közepéig terjedő gyarapodásunkat túlnyomórészt a könyvaukciók anyagából szereztük be. Különösen nagyszámú értékes művet vásároltunk a Postatakarékpénztár Árverési Csarnokának havi aukcióiból. Emellett a helyi antikvár könyvkereskedőkkel is állandó összeköttetésben voltunk és a felmerülő könyv- és röpiratanyagból időről-időre kiválogattuk Budapest irodalmának a Gyüjtemény számára fontos anyagát. A megváltozott politikai és gazdasági viszonyok következtében a külföldi antikvár könyvkereskedőkkel való kapcsolataink visszaesést mutatnak.

Időrendbe csoportosított és Évkönyvünk megfelelő részén közzétett beszerzéseink jegyzékét *Cuspinianus* (Spieshammer) Joannes 1515-ből származó »Congressus ac celeberrimi conventus Caesaris« c. nyomtatvány nyitja meg, amelyben a magyar király követének és Miksa császárnak tárgyalásairól kapunk értesülést. *Laskai* Osvát szentbeszéd-gyüjteményének 1516. évi kiadása, az 1519. évi »Chronica von viel und mancherley Historien«, az 1522. évi »Verzeichnusz auss was Ursachen der künfftig Reichsstag ausgeschrieben«, az 1526. évben kiadott »Die Abschrifft aus dem Original, so der Türck ... allen Christlichen stenden ... geschrieben haben« a mohácsi vész előtti budai vonatkozású nyomtatványaink sorát egészítik ki. Az »Abschrifft Kü. Ma. zw Hungern ...« 1527-ben megjelent nyomtatvány *I. Ferdinánd* első Budán kiadott intézkedését tartalmazza a luteránusok ellen. *Macedóniai Lászlónak Károly* császárhoz intézett 1530. évi orátiója a magyarság németpárti táborának kérelmét fejezi ki, hogy a magyar király írásban biztosítsa az elnyomatás ellen mindazokat, akik a török ellen küzdenek. Az 1531-ben kiadott »Artickel des vertrags Frids und Anstands« *Ferdinand* és *János* király között Visegrádon létrejött szerződés szövegét tartalmazza, amely *János* királyt megerősíti Buda birtokában. Az 1537. évi velencei kiadású pálos misekönyv *Remete Szt. Pál* budai translatiója szempontjából tartozik szoros gyüjtési körünkbe. A Buda visszafoglalása előtti zavaros politikai és társadalmi viszonyoknak tükre *Rubigallus:* Quaerela Pannoniae c. munkája, amely egyszersmind a német birodalom és a magyar királyság közti a török elleni háborúkban való segélynyujtás sokszor emlegetett kérdését tárja összefoglalva elénk. Az 1541. év utáni nyomtatványokban a török elleni hangulat új színt nyer Buda elfoglalásának és a császári hadak vereségének rajzában. Az »Anschlag wider die grausamen blutdürstigen Tyranney des Türcken«, a »Des heiligen Römischen Reichs beharrliche hilff« és a Treffentlicher und hochnützlicher Anschlag« c. 1542-ben megjelent nyomtatványok hangoztatják, hogy Buda elfoglalása miatt a német fejedelmeknek szövetkezniök kell a török ellen, miután már Buda és Pest is elesett és remélik, hogy a birodalmi haderő hamarosan ki fogja szorítani a törököt Magyarországból. Ugyancsak 1542-ből származik *Türck* Bernardinnak a brandenburgi választóhoz intézett irata, amelyben a szerző a II. Ulászló király udvarában a török harcmodorról szerzett tapasztalatait írja le. *Erdősi Sylvester* János 1544-ben terjeszti *Ferdinánd* elé elégiáját, amelyben a keresztény fejedelmeknek követendő mintául a török elleni harcokban *Hunyadi* János és *Mátyás* királyt tünteti fel. *Sleidanus* híres munkájának (De statu religionis et reipublicae) 1555. évi kiadása, Buda elfoglalásának alapos tájékozottságra valló leírásával, szintén új beszerzéseink közé tartozik. Több, a Buda körül lejátszódó apró-cseprő eseményeket krónikás modorban ismertető relatiókon kívül meg kell említenünk *Bizarinak* 1568. évi Historiáját, *Hassensteyn Lobkowitz* 1570-ben kiadott, számos Buda történetét érintő költeményes kötetét és ugyancsak ennek a szerzőnek budai vonatkozású levelezésgyüjteményét, amelyek egyszersmind a két Jagello királyról is hangulatos apróságokat örökítenek meg. *Bugati* 1569-ben megjelent Historia Universaléja, e hatalmas olasz nyelvű világkrónika két helyen is foglalkozik Buda elestével. *Munster:* Cosmografiájának 1575. kiadását, amely Magyarország történetét Attilától 1529-ig foglalja össze és egyben Buda látképével a város történetét is külön ismerteti, *Apianus* és *Gemma Frisius* Cosmografiáját, *Botero:* Reletione Universaléját, *Campana:* Compendio Historicoját szintén ez évi beszerzéseink során iktattuk gyüjteményünkbe. XVI. sz.- új nyomtatványaink száma összesen 30.

XVII. sz.-i nyomtatványaink sorát ugyancsak *Cuspinianus* két munkája nyitja meg, amelyeknek kiadásai azt bizonyítják, hogy a hírneves szerző munkái

keletkezésük után száz esztendővel is érdeklődést keltettek. Ugyancsak most szereztük meg *Tubero* kommentárjainak 1603. évi, és *Ferrarius* De rebus Hungaricae provinciae Ord. Praedicatorum c. munkájának 1637. évi kiadását, amely *Dominici* kardinális budai látogatásának és *Árpádházi Boldog Margit* életének legkimerítőbb forrása. A század második felének magyar vonatkozású történetirodalmából a Buda visszafoglalását megelőző és a hatvanas években meginduló politikai és hadi taktikai munkák tartoznak elsősorban gyüjtésünk körébe. Idei beszerzéseink során is több, eddig nem ismert ebből a korból származó nyomtatványt szereztünk meg. Gyüjteményünk ez évben összesen 27 db XVII. sz.-i nyomtatvánnyal gyarapodott. A fölszabadító hadjáratok irodalmi visszhangja a XVII. sz. első felében is figyelemmel kísérhető és az újabb magyarországi eseményektől; a Rákóczi-felkelés korszakától szinte elkülönülő típust mutat. A Rákóczi-féle szabadságharc egykorú irodalma fővárosunk történetét különben alig érinti. De a korszak utáni lassú építőmunka és a kibontakozó kulturális élet jelenségei már a helyi irodalomban is figyelemmel kísérhetők. Ez az irodalom elsősorban a vallásos érzület fölkeltésére és megerősítésére törekszik. Ezt szolgálják az imádságos könyvek és a magyar szentek sokszor kiadott életrajzgyüjteményei is. Az Egyetemnek Budára helyezésével megindul a budai egyetemi dissertációk sorozata is, amelyeknek összegyüjtésére szintén gondot fordítunk. A koronázások, az országgyűlések stb. mint országos jelentőségű események visszhangra találnak a helyi irodalomban ; lassan megindul a tudományos irodalom is, de főképen a helyi kisebb-nagyobb események azok, amelyek a budai és pesti nyomdákat elsősorban foglalkoztatták. A folyóirat- és hirlapirodalom a mult század harmincas éveiben válik jelentős tényezővé. Ennek az irodalomnak teljes összegyüjtése gyüjteményünk állandó gondja és évről-évre ezen a téren is gyarapodásról számolhatunk be. Évkönyvünk megfelelő helyén közzétett gyarapodási jegyzékünkben a mult század második felének, a jelen századnak és különösen napjainknak gazdag és sokrétű fővárosi vonatkozású irodalmát kísérhetjük figyelemmel.

A gyüjtemény gyarapodási statisztikája :

A rendelőosztályból átvett kötet	2254
Ebből 09 kötet	55
Osztályozott mű	1578
Helyszámozott mű	1392
Sorszámozott kötet	2254
Katalogizált mű	1392
Behelyezett kötet	2254

Katalógusok :

Elkészített és behelyezett betűrendes cédula	1578
Elkészített és behelyezett szakcédula	2122

A B és H (budapesti és történelmi) kisnyomtatványgyüjtemény az idén szintén tekintélyes számban gyarapodott. Különösen színháztörténeti vonatkozású, valamint a régi pest-budai kisgrafika körébe tartozó több értékes nyomtatványt szereztünk be, de tekintettel voltunk az elmult évben nagyszámban megjelent, főként politikai vonatkozású röplapok összegyüjtésére is, amelyek jellemző adalékul szolgálnak korunk politikai célkitűzéseire és eszközeire egyaránt. Kottaanyagunk különösen a mult század harmincas és negyvenes éveinek termékeiből szintén jelentősen gyarapodott.

A kisnyomtatványgyüjtemény statisztikája:

Rendelőosztályból átvett darab	163
Bedolgozott darab	163
Behelyezett darab	163

Ujságszelvény-gyüjtemény: Budapest történeti multjával foglalkozó ujságszelvények összegyüjtése és földolgozása teljes rendben haladt tovább. Gondoskodás történt, hogy a beérkező ujságszelvények mindjárt feldolgozásra kerüljenek és az előző években már elvégzett selejtezési munkálatok után a gyüjtemény már teljes egészében a kutatók rendelkezésére áll.

Statisztikai adatok:

Átvett, földolgozott és besorozott szelvény	211
Új szelvények megoszlása:	
magyar	102
német	34
francia	16
olasz	21
angol	18
egyéb	20

Könyvritkaságok és bibliofil könyvek (09). E gyüjtemény keretében is több értékes mű beszerzéséről számolhatunk be. *Bonaventura:* »Speculum Beatae Mariae Virginis« augsburgi 1477. évi, *Holgot:* »Super libros sapientiae« 1489. évi és *Augustinus Aurelius:* »Liber epistolarum« 1496. évi kiadása ősnyomtatványaink gyüjteményét gyarapította. Ezeken kívül a XVI. és XVII. század tipografiai és ikonografiai szempontból egyaránt fontos irodalmi termékével is sikerült gyüjteményünket gyarapítanunk, amelyek a Fővárosi Könyvtár könyvtörténeti anyagának jelentőségét emelik. Csak szemelvényként sorolhatunk fel ezekből néhányat az időrendben legrégebbi beszerzéseink közül. Ilyenek: a »Canon Sacratissimae Missae« 1503. évi nürnbergi kiadása, *Antonius de Rampegolis:* »Figurarum Bibliae« 1511. évi kölni kiadása, *Guillermus* »Postilla«-jának 1513. évi baseli kiadása és a Biblia 1515. évi lyoni kiadása. Ezeken kívül több klasszikus szerző bibliofil értékű kiadását, a könyv és tipografia történetére vonatkozó műveket és nevezetes könyvárverések katalógusait szereztük meg ritkasággyüjteményünk számára. E gyüjtemény gyarapodása 123 kötet.

A Budapesti Gyüjtemény munkálatai és könyvforgalma. Az elmult esztendő országos eseményei: az Eucharisztikus Világkongresszus, Szent István centenáriuma és a hazatért Felvidék politikai, irodalmi és művészeti vonatkozású eseményei állandóan foglalkoztatták gyüjteményünket is. A könyvtár természetesen egész fölkészültségével e nagy események méltó megünneplésének szolgálatába állt és különös gonddal törekedett arra, hogy mindazok a hivatali intézmények és magánosok is, akik a könyvtárhoz fordultak irodalmi tanácsért, minél alaposabb tájékozódást nyerjenek. Az eucharisztikus szentévvel kapcsolatban a régi és a modern Budapest szent helyeinek és vallásos intézményeinek irodalma keltett fokozott érdeklődést. A könyvtár főként az ikonografiai kutatások terén számos művésznek adott tanácsokat. Gyüjteményünk a visszatért felvidéki városok irodalmának összeállításával különösen a sajtónak nyujtott sok esetben támogatást.

Helyi jelentőségű esemény volt az 1838. évi árvíz 100 éves fordulója. Gyüjteményünk tekintélyes könyv-, röpirat- és térképanyaggal vett részt a Fővárosi Képtár kiállítóhelyiségében rendezett Emlékkiállítás rendezésében és a főváros

ajtóját, valamint olvasóközönségét hozzájuttatta a kérdés teljes irodalmához. Az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum kiállító helyiségében rendezett Divattörténeti kiállítás anyagát könyvtárunk számos egykorú kosztümképpel és divattörténeti folyóirataink anyagával egészítette ki.

A már említett kutatási területeken kívül a főváros történeti multja és jelen problémái iránt állandóan fokozódik az érdeklődés. A közigazgatás részéről megindított városrendezési, kultúrpolitikai, közegészségügyi, üzempolitikai stb. problémák minden aktuális megmozdulása az irodalomban is nyomot hagy maga után. A város mint szülőföld és tartózkodási hely iránti szeretet, a laikus közönséget is mindig nagyobb mértékben indítja arra, hogy a hely konstruktív értékeivel, történeti és modern viszonylatban egyaránt foglalkozzék és ennek a jelenségnek irodalmi megnyilatkozásából a monografikus munkákban, hirlap és folyóiratokban egyaránt tudomást szerezhessen. A közigazgatás, a tudományos élet és a laikus közönség ezirányú szükségleteinek ellátása és a főváros iránti érdeklődés fokozása Gyüjteményünk állandó gondja volt.

A Budapesti Gyüjtemény, a kisnyomtatványgyüjtemény, az ujságszelvény- és könyvritkasággyüjtemények forgalmi adatai a következők:

Helyben használt kötet	8527
Kölcsönzött kötet	498
Olvasóteremben használt kötet	265
Ujságszelvény	170
Összesen	9460

E gyüjtemények vezetője: dr. *Kelényi* B. Ottó főkönyvtáros. Beosztott tisztviselők: dr. *Könyves-Tóth* Kálmán és dr. *Szász* Béla könyvtárosok, dr. *Jajczay* János és *Sárváry* Dezső könyvtári felügyelők, *Rozgonyiné* Pöschl Aranka dr. és dr. *Szmrecsányi* Marianne könyvtártisztek, dr. *Gerendás* Ernő és dr. *Gillemot* Katalin ideiglenes gyakornokok.

Röpiratgyüjtemény. A gyüjtemény R-jelzésü részében — idetartoznak az összes magyarnyelvü és az idegennyelvüek közül a magyartárgyú röpiratok — a következő munkálatok folytak:

Az 1937. év végével a szakkatalógust átalakítottuk helynaplóvá. Az így nyert helynaplót egyeztettük a röpiratok fölállítási rendjével. Egyúttal 103 darab új dobozt soroztunk a meglévők közé. A vasszekrényfiókokat, valamint az összes papírdobozokat új címkével láttuk el. A negyedrét alakú anyagot megóvás és könnyebb kezelés céljából ötven részre osztottuk, tékákba helyeztük és a tartalmat feltüntettük címkével. Ugyanilyen célzattal a vasszekrényben elhelyezett nyolcadrét anyagot 200 darab újonnan megírt vezérkartonnal láttuk el. Az évi új beszerzés 795 darab. Ezeket 1484 szakbeosztással osztályoztuk. Olvasóink 1577 röpiratot használtak. Az évi behelyezés tehát 2372 röpirat. A helynapló gyarapodása 647 katalóguscédula.

A P jelzéssel ellátott idegennyelvü és idegentárgyú röpiratokat a helynapló sorrendjében összehasonlítottuk a meglevő anyaggal. Az egyeztetés kapcsán kérdésesnek találtunk 716 darab pamfletet. A betürendes és szakkatalógusban tételenkint felülvizsgáltuk ezt az anyagot, a hibás címeket és helyszámokat kigazítottuk, a hiányzó katalóguscédulákat pótoltuk. Ezt a pótlást, valamint az évi szaporulatot, összesen 903 katalóguscédulát, beosztottuk a helynaplóba. A gyüjteménynek ez a része 200 darab új dobozzal gyarapodott. A most már összesen 980 dobozt új sorszámmal és címkével láttuk el. Az olvasóteremben használtak 827 pamfletet. Az évi újbeszerzés 603 darab. Ezeket osztályoztuk, szakhelyszámoztuk és valamennyit (1430 darabot) a gyüjteménybe behelyeztük.

A gyüjtemény vezetője dr. *Witzmann* Gyula főkönyvtáros. Beosztott tisztviselő dr. *Francsek* Júlia könyvtártiszt.

Szüry-gyüjtemény. A jelentés évében 205 kötettel gyarapodott. Könyvtárunk e ritka teljességű gyüjtemény kiegészítése érdekében minden alkalmat megragad arra, hogy a még hiányzó magyar szépirodalmi első kiadásokat megszerezze. A könyvtár vezetősége állandóan figyelemmel kíséri a könyvpiacot, gondosan átnéz minden antikvár- és aukciós jegyzéket s kijelöli a szükséges könyvanyagot. Az ez évi gyarapodás legnagyobb része a vagyonmentő aukción árverésre került két kitünő magyar könyvgyüjteményből, dr. Bógner Mihály középiskolai igazgató és Ernst Lajos híres könyvtárából került ki. A gyüjtemény őre a jelentés évében dr. *Szőke* Sándor könyvtáros volt.

AZ OSZTÁLYOK ÉVI MUNKÁSSÁGA.

Arbeitsleistungen der einzelnen Abteilungen. — The work of the different departements.

Rendelőosztály. A jelentés évében mint az utolsó években is, arra törekedett a könyvtár igazgatósága, hogy a rendelkezésre álló összegből elsősorban a tudományos központi könyvtár állományát gyarapítsa és annak szintjét fenntartsa. Az új megjelenésű, valamint a régi becses könyvanyag megvásárlása a leggondosabb mérlegeléssel és körültekintéssel történt. A lehetőség határain belül igyekeztünk az olvasóközönség kívánatkönyvi óhajait is kielégíteni. Meg kell említenünk, hogy a könyvtár barátai és különböző tudományos intézetek szép számmal járultak könyvállományunk gyarapodásához. A jelentés évében a rendelőosztályba beérkezett összesen 9922 kötet, ebből a tényleges állománygyarapodás 8928 darab, amely a következőképen oszlik meg:

A könyvtár központja által megrendelt 1183 mű közül beérkezett és a könyvtár állományába beiktattunk ...	794 db-ot
A könyvkereskedők megtekintésre beküldtek 4523 db-ot, amelyből megtartottunk	1.993 «
Antiquar vásárlás útján beszereztünk	1.894 «
Hatóságoktól és magánosoktól ajándékképen beérkezett 3118 db, intézetektől cserepéldányként kaptunk 657 db-ot, a szfőv. Házinyomdájától kötelespéldányként átvettünk 368 db-ot, a fiókközpontból utánpótlásként átvettünk 998 db, összesen 5141 db-ot, a duplum és selejtraktárba helyeztünk 894 db-ot, s ezekből a könyvtár állományába beiktattunk	4.247 «
A raktárba és a különgyüjteményekbe beiktatott anyag tehát összesen	8.928 db.

Ez a gyarapodás a következőképen oszlik meg:

monografikus munka (könyv és röpirat)	6.011 db
sorozatos munka	2.729 «
egylapos kisnyomtatvány	188 «
Összesen	8.928 db

A beszerzett könyvekből kötött példány volt ...	3.182 db
« « « fűzött « « ...	5.746 «
Összesen	8.928 db

A könyvek terjedelmük szerint csoportosítva :

kötet	5.672 db
füzet	3.019 «
egylapos	237 «
Összesen	8.928 db

A rendelőosztály vezetője vitéz *Sárváry* Elek könyvtári felügyelő. Beosztott tisztviselők : *Nagy* Borbála könyvtári tiszt, dr. *Rupp* László könyvtári gyakornok, dr. *Szőts* Farkasné polg. isk. tanár.

Katalógizáló osztály. Az 1938. évben a katalógizáló osztály 8928 darab könyvet vett át az egyes osztályoktól katalógizálás céljából és valamennyit katalógizálta. És pedig átvett :

a Reference osztálytól	4.053 kötetet
a Rendelő osztálytól	998 «
a Keleti gyüjteménytől (A)	269 «
a Budapesti gyüjteménytől (B)	1.256 «
a Magyarnyelvű röpiratgyüjteménytől (R)	795 «
az Idegennyelvű röpiratgyüjteménytől (P)	603 «
a Könyvészeti gyüjteménytől (01)	197 «
a Könyvtártani gyüjteménytől (02)	179 «
a Bibliophil gyüjteménytől (09)	123 «
a Kézikönyvtártól (K)	238 «
a Térkép gyüjteménytől (T)	12 «
a Szüry-gyüjteménytől (Sz)	205 «

Levonatott 35.742 darab cédulát. A katalóguscédulák berakását az előző évekhez hasonlóan ez évben is a katalógizáló osztály végezte. Berakott az osztály a szakkatalógusba 10.848, a betűrendes katalógusba 18.963, a földrajzi katalógusba 5216 darab cédulát.

A folyó évben az osztály a Szüry-anyag katalógizálását is végezte. Feldolgozásra került 184 mű, 554 katalóguscédulával.

A katalógizáló osztályt *Koch* Lajos könyvtári felügyelő vezette. Beosztott tisztviselők : dr. *Friedrich* Sári könyvtári tiszt, dr. *Jajczay* Jánosné c. könyvtári tiszt, *Epres* Teréz ideiglenes hivatalnokok, dr. *Hofhauser* Margit, *Takács* Elvira könyvtári gyakornokok.

Könyvkötészet. A könyvkötőosztály, a központi könyvtár anyagából 3335 darab könyvet adott kötésre a jelentés évében. A modern kötéseket javarészt a Házinyomda könyvkötészete készítette. Ezenkívül szállítottak még Erdődy Ferenc és Ács Géza könyvkötőmesterek, továbbá az Iparrajziskola könyvkötészete. A kötések típusok szerint a következőkép oszlanak meg : félvászonkötés 2441 kötet, antik bőr-, pergamen- és papírkötés 169, félbőrkötés 93, egészvászon 36, kartonkötés 447, tábla, téka és javítás 149 darab.

A házikönyvkötészet működésében örvendetes jelenség, hogy a mult éviekkel szemben kedvezőbbek az eredmények. A fiókkönyvtári könyvek javításánál a mult évi 8915 dbbal szemben 10.213 db, azaz 1298 dbbal, a Katalóguscédulák sokszorosításánál a mult évi 32.613 dbbal szemben 56.852 db, azaz 24.239 dbbal több készült.

A házikönyvkötészetben a jelentés évében 1 vezető 4 segéd és 2 munkásnő állandóan, 1 segéd és 1 munkásnő 3 hónapig mint kisegítő munkaerő volt alkalmazva.

Ez évben is a házikönyvkötészet végezte a katalóguscédulák sokszorosítását.

Munkateljesítménye a következő volt:

	A központnak készült			Fiókoknak készült		
	drb	à	összesen	drb	à	összesen
	pengő értékben					
Új kötés	10	3·—	30·—	3	3·—	9·—
Téka	75	—·40	30·—	—	—	—
Aranyozás	3.863	—·30	1.158·90	3.844	—·10	384·40
Táskázás	1.505	—·10	150·50	9.119	—·10	911·90
Javítás	547	2·—	1.094·—	10.213	1·20	12.255·60
Dobozok	224	1·85	414·40	34	1·85	62·90
Indikátor	—	—	—	5.074	—·10	507·40
Választólap	422	—·10	42·20	187	—·10	18·70
Felirat	125	—·50	62·50	12	—·50	6·—
Mappa	31	2·50	77·50	51	2·50	127·50
Írómappa	7	2·50	17·50	2	2·50	5·—
Papírvágás 17 nap	—	—	119·—	—	—	—
Évkönyv és kiadványok csomagolása	606	—·25	151·50	—	—	—
Antik kötés (Szüry)	84	2·—	168·—	—	—	—
Kusztosz	—	—	—	774	—·10	77·40
Sokszorosítás	56.852					
Táska fiókok részére	—	—	—	2.000	—·10	200·—
Szem. nyilvántartó	2	10·—	20·—	2	5·—	10·—
Térkép vászonra	—	—	—	5	2·—	10·—
Térképtartótok	1	2·50	2·50	—	—	—
Beosztási séma kötése	31	1·50	46·50	—	—	—
Helyszámtábla	63	—·50	31·50	—	—	—
Összesen			3.624·50			14.585·80

Tehát 18.210·30 pengő értékű munkát végzett a *házikönyvkötészet*, míg összes költsége volt:

Személyzet fizetése	12.250·07 P
Felhasznált anyag	1.871·26 «
Gáz, villany	1.000·— «
Összesen	15.121·33 P

A könyvkötőosztály vezetője *Lesskó* Béla könyvtári felügyelő, beosztva *Graser* Lajos könyvtártiszt. A házi könyvkötőosztály vezetője *Varga* István irodatiszt.

Referenceosztály. Az osztály feladatköre a nyilvános szolgálat ellátása. Idetartozik a kölcsönzőosztály, az olvasó- és folyóirattermi szolgálat, továbbá a könyvek osztályozása és főkép a reference és bibliográfiai tanácsadás. A jelentés évében a könyvtár olvasóinak érdeklődése tárgykörök szerint leginkább a következő szakkérdések felé irányult.

A társadalmi és gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosítása. A választójog kérdése. Családvédelmi kérdések.

A közönség érdeklődését ez évben nagyon foglalkoztatta a Szent István jubileumi év is, amely históriai anyagunkat tette próbává.

A Felvidék visszacsatolása és a ruszinkérdés megoldása sokat foglalkoztatta olvasóinkat. Az ezen tárgyköröket érintő kérdésekkel különösen a miniszterelnökség sajtóosztálya, a rádió előadói és az újságírók keresték fel könyvtárunkat.

A tűzharcos törvénnyel kapcsolatban igen sok ember fordult meg könyvtárunkban, akik a világháborúban való szereplésüket igazoló személyi adatokat keresték.

Ez az osztály végezte a könyvek tizedes osztályozását. A munkateljesítmény ezen a téren az előző esztendővel szemben negyven százalékkal emelkedett. A raktári könyvanyagból 4053 kötetet osztályoztunk 9987 szakbeosztással, a kézikönyvtárból 238 kötetet 514, a térképgyüjteményből 12 térképet 48, a könyvészeti gyüjteményből 197 kötetet 489, a könyvtártani gyüjteményből 179 kötetet 321 szakbeosztással.

A Fővárosi Népművelési Bizottság, állami és városi iskolák, különböző társadalmi egyesületek kultúr szakosztályai csoportosan látogatták meg könyvtárunkat. Az eucharisztikus kongresszussal kapcsolatban sok külföldi látogatta meg intézetünket.

A könyvtár szakrendszerét az idén a m. kir. posta, a földmüvelésügyi minisztérium vízrajzi osztálya, a BSzKRt, a Vízművek és Elektromos Művek kiküldött tisztviselői tanulmányozták.

Szaktanácsainkat igen sok vidéki, főleg egyetemi városok könyvtárai is igénybevették.

A nyilvános szolgálat ellátásán kívül a következő belső munkákat végezte az osztály: A raktári-, az újság- és folyóiratanyag állományának pontos felvétele, a megrongált katalóguscédulák pótlása, a kézikönyvtár anyagának felfrissítése.

A jelentés évében új rendszert vezettünk be a kikölcsönzött könyvek hazavitelének ellenőrzésére. A kölcsönző a kölcsönzött kötetszámnak megfelelő értékű bronzérmét kap és távozáskor a lépcsőházban szolgálatot teljesítő alkalmazottnál a bronzérme átadásával igazolja a szabályszerű kölcsönzést. Ezzel a rendszerrel sikerült elérnünk, hogy az olvasótermi látogató egyáltalában nem vihet el könyvet, a kölcsönző pedig csak a nyilvántartásba vett köteteket.

Beiratkozott kölcsönzők száma 2056; ezek 21.563 esetben 47.491 kötet könyvet kölcsönöztek. Egyetemi és főiskolai hallgatók száma 749, ezek megoszlása: 511 tudományegyetemi (hittudományi kar: 17, jogi: 187, orvosi: 51, bölcsészeti: 256), műszaki- és gazdaságtudományegyetemi 192 (mérnökkari: 47, mezőgazdasági és állatorvosi: 7, közgazdasági: 138), egyéb főiskolai 46 (ebből: képzőművészeti: 22 és zeneművészeti: 10).

Olvasótermi újonnan beírt látogatók száma: 2001. Összes olvasóink 80.352 esetben 168.858 kötet könyvet használtak helyben. A folyóiratteremben olvasóink 22.111 esetben igényeltek és kaptak folyóiratot.

Az osztály vezetője dr. *Vavrinecz* Dezső főkönyvtáros, helyettese dr. vitéz *Homa* Gyula főkönyvtáros. Az osztályozási munkálatokat dr. *Witzmann* Gyula főkönyvtáros vezette. Beosztott tisztviselők az osztályozóban dr. *Németh* Endre könyvtáros és dr. *Chirke* Géza segédkönyvtáros. Az olvasótermi szolgálatban dr. *Szász* Károly könyvtáros, *Schönviszky* László könyvtári főtiszt és *Hamvas* Béla könyvtártiszt, a folyóiratteremben dr. *Lamatsch* Sándor könyvtáros és dr. *Seregély* Emma könyvtártiszt működött. A katalógusjavítást vitéz *Tardos* Géza irodafőtiszt és dr. *Sárkány* Sándorné gyakornok végezte. A központi nyilvános szolgálat pénzkezelési, raktárellenőrzési és rokon munkakörében *Kondorosi* Sándor és *Fekete* András könyvtári főtisztek, a kölcsönzőben dr. *Kalmár* Gyula és dr. *Baán* Kálmán segédkönyvtárosok, valamint vitéz *Szabó* Ernő kezelő és *Schwertner* Gábor havidíjas hivatalnok teljesített szolgálatot.

Folyóiratosztály. Az 1938. évben 568 folyóirat és 40 napilap járt a könyvtár központja számára.

Előfizetés útján	406
Tagsági járulékképen	29
Ajándékképen	154
Cserébe	14
Kötelespéldány	5
	608

Az esztendő folyamán 22.111 alkalommal adott ki használatra az osztály folyóiratot. Esetenkint átlag háromféle folyóirat olvasását véve számításba, a forgalmat legkevesebb 66.333 példányra becsüljük. Az olvasók száma februárban érte el a maximumot, heti 723 olvasóval, a minimumot pedig augusztusban 248 olvasóval hetenkint. November és december hónapokban az új sajtótörvény alapján a 4950. 1938. M. E. sz. rendelet 13 folyóiratot tiltott be, további 26 pedig megszűnt.

Kötésre küldött az osztály ebben az éveben 674 kötetnyi folyóiratot és napilapot.

A közönséget az idén is a közgazdasági s a társadalomtudományi folyóiratok érdekelték leginkább.

Az 568 folyóirat a következőképen oszlott meg:

Nyelvek szerint:

Magyar	327	Svéd	2
Német	140	Többnyelvű	2
Angol	41	Lengyel	1
Francia	41	Arab	1
Olasz	12	Ido	1

Ezenkívül: 28 magyar, 6 német, 3 francia, 2 angol és 1 olasz napilap.

Szakok szerint:

Közgazdaság	81	Történelem, földrajz	22
Általános folyóirat	79	Technika, Egyéb alkalmazott tudomány	16
Közigazgatás, Honvédelem	50	Theológia, Egyház, Hitélet	22
Szociálpolitika, Népjólét	34	Filozófia, Psychológia	15
Jogtudomány	42	Természettudomány	15
Orvostudomány, Közegészségügy	26	Statisztika	13
Irodalom	21	Nyelvtudomány	8
Bibliográfia, Könyvtárügy, Bibliofilia, Sajtó	25	Közművelődés, Pedagógia	16
Művészet	23	Színház, Játék, Sport	7
Politika	31	Néprajz	7
Társadalomtudomány, Szociológia	15		

A fiókok számára 63 féle folyóirat és napilap 120 példányban járt. (L. »A Főv. Könyvtár kurrens folyóiratainak és napilapjainak jegyzéke 1938.« c. mellékletet.)

Fiókkönyvtárak: a) *Fiókközpont.* Az 1938. év folyamán a Fiókközpont 10.833 kötet könyvet szerzett be. Ebből 3369 felnőtt ismeretterjesztő, 5822 felnőtt szépirodalmi, 225 ifjúsági ismeretterjesztő, 1417 ifjúsági szépirodalmi kötet volt.

A Fiókközpont 10.599 művet iktatott, 7432 katalóguscédulát készített, 21.198 leltárlapot, 7936 könyvkártyát írt és 3369 könyvet osztályozott.

A fiókkönyvtárak 24.598 kötet könyvet kaptak a Fiókközponttól.

A Fiókközpont kiselejtezett 2265 kötetet és áthelyezett 270 kötetet.

A fiókok 13.571 kötetet küldtek be a Fiókközpontba. Fiókok szerint részletezve:

	Áthelyezés	Javítás	Selejt
1. számú fiók beküldött	49	645	24 kötetet
2. « « «	—	730	817 «
3. « « «	55	417	304 «
4. « « «	10	19	2 «
5. « « «	153	458	114 «
6. « « «	—	869	— «
7. « « «	—	1.163	51 «
8. « « «	443	577	42 «
9. « « «	12	985	673 «
10. « « «	18	1.620	290 «
11. « « «	641	796	88 «
12. « « «	—	200	5 «
14. « « «	36	799	74 «
	1.417	9.278	2.876 kötet.

A Fiókközpont a fiókkönyvtárakba összesen 24.598 kötetet küldött ki. Ebből új vétel volt 10.833 kötet. Utánpótlás a Fiókközpont raktárától 2043 kötet. Ez fiókok szerint részletezve:

	Új	Javított	Összesen
1. számú fiók kapott	743	843	1.586 kötetet
2. « « «	979	1.703	2.682 «
3. « « «	606	335	941 «
4. « « «	160	32	192 «
5. « « «	209	326	535 «
6. « « «	1.644	1.090	2.734 «
7. « « «	908	1.816	2.724 «
8. « « «	1.051	1.557	2.608 «
9. « « «	1.631	1.383	3.014 «
10. « « «	1.614	1.216	2.830 «
11. « « «	1.838	466	2.304 «
12. « « «	502	166	668 «
14. « « «	991	789	1.780 «
	12.876	11.722	24.598 kötet.

A Fiókközpont anyagából 1938-ban a Polgármester úr engedélye alapján a következő intézményeknek adományoztunk selejtkönyveket:

Erzsébet Szeretetotthon	200	darab
Budai Ref. Keresztyén Ifj. Egylet	200	«
Nemeskereszturi Ifj. Egylet	105	«
Vásárosnaményi Legényegylet	200	«
Júlián Iskolaegylet	200	«
Zuglói Ref. Iskolaegylet	120	«
Szentimrevárosi Kath. Kör	322	«
Külső-Lipótvárosi Keresztény Kör	130	«
Baross Gábor-telepi elemi iskola	150	«
Újpesti Hajósegylet	250	«
Kamaraerdei Szeretetotthon	220	«
Magy. Vasutasok Orsz. Szöv. kispesti csop.	120	«
Budai Kath. Kör	72	«
	2.289	darab

A Fiókkönyvtárak központi irányításának élén dr. *Drescher* Pál könyvtári főfelügyelő állott. A Fiókközpontot *Tuczentaller* Luiza könyvtári főtiszt vezette. Beosztott tisztviselők: dr. vitéz *Barcsay* Andrásné, dr. *Ugrik* Erzsébet könyvtári tud. gyakornokok és *Tarján* Rezsőné könyvtári tiszt.

b) *Fiókok.* A jelentés évében a fiókkönyvtárak összes forgalma az előző évhez képest némi emelkedést mutat. Legnagyobb arányú az emelkedés az Almásytéri 2. számú fiókban. A tagok száma itt 500-al s a megforgatott könyvek száma 36.000-el nőtt az év folyamán. Emelkedett a forgalom az új helyiségében működő 11. számú fiókkönyvtárban is (30.000 kötettel), annak ellenére, hogy a mennyezet meglazulása következtében az egész helyiséget újra kellett festeni. Könyvekkel zsúfolt raktárban az ilyen munka elég nehézkesen történhetik csak s így a teljes rendbekerüléshez egy havi zárvatartásra volt szükség. 9. számú fiókkönyvtárunk a jelentés évében új helyiségbe, a VIII., József-körút 70. sz. ház első emeletére költözött. Hogy az új hajlék megválasztása mennyire helyes volt, bizonyítja az a tény, hogy az olvasók száma itt hirtelenül felszökött (600 taggal). A forgalomban, a könyvhasználatban az idő rövidebb volta miatt — a költözés következtében a fiók három hónapig zárva volt — a tagok számának ez a megnövekedése még nem juthatott kifejezésre. Ez csak a következő évben fog jelentkezni.

A fiókkönyvtárakban a következő tisztviselők teljesítettek szolgálatot:

1. sz. fiók. Vezető: dr. *Gyurkovits* Tiborné könyvtári tiszt. Beosztott tisztviselők: dr. *Bánrévy* Györgyné, dr. *Sárkány* Sándorné könyvtári gyakornokok.

2. sz. fiók. Vezető: dr. *Hanskarl* Erzsébet könyvtári tiszt. Beosztott tisztviselők: *Kardos* Ilona, *Stark* János könyvtári tisztek, *Schön* Lajosné könyvtári gyakornok.

3. sz. fiók. Vezető: *Zsák* Wilfried könyvtári főtiszt. Beosztott tisztviselő: *Reichel* Ferenc kezelő.

4. sz. fiók. Vezető: *Jelffy* Gyula.

5. sz. fiók. Vezető: *Dörgey* Sándor könyvtári főtiszt.

6. sz. fiók. Vezető: *Wesselényi* Emilné könyvtári főtiszt. Beosztott tisztviselők: *Kolozsváry* Géza könyvtári tiszt, dr. *Schöner* Magda könyvtári gyakornok.

7. sz. fiók. Vezető: *Rózsa* József könyvtári tiszt. Beosztott tisztviselők: dr. *Kremmer* Margit, dr. *Varju* János könyvtári gyakornokok.

8. sz. fiók. Vezető: *Guckler* Ottó könyvtári főtiszt. Beosztott tisztviselők: *Csöppüs* Béla könyvtári tiszt, *Guckler* Ottóné kezelőnő, dr. *Tichler* János könyvtári tud. gyakornok.

9. sz. fiók. Vezető: dr. *Fort* Sándor könyvtári főtiszt. Beosztott tisztviselők: dr. *Romhányi* Károly könyvtári tiszt, *Murai* Lujza kezelőnő, dr. *Nagy* Ilona, *Rados* Dezső könyvtári gyakornokok.

10. sz. fiók. Vezető: *Leitgib* János könyvtári felügyelő. Beosztott tisztviselők: *Pettykó* Erzsébet kezelőtiszt, *Berczel* Kornélia, *Krudy* Gyula könyvtári gyakornokok dr. *Gáborszabó* Józsefné id. hivatalnok.

11. sz. fiók. Vezető: *Vértesy* József könyvtári főtiszt. Beosztott tisztviselők: *Pesenyánszky* Mária könyvtári gyakornok, *Pilinyi* László havidíjas hivatalnok.

12. sz. fiók. Vezető: *Scheilling* Istvánné könyvtári gyakornok.

14. sz. fiók. Vezető: *Karl* Erzsébet könyvtári tiszt. Beosztott tisztviselő: *Kelemen* László könyvtári gyakornok.

Enyvvári Jenő
könyvtári igazgató.

1. Függelék.

A KÖNYVTÁR KÖLTSÉGVETÉSE 1937-BEN ÉS 1938-BAN

Bibliotheksvoranschläge für die Jahre 1937 und 1938 — Library estimates for 1937 and 1938

	1938			1937		
	Központ *Zentrale Central*	Fiókok *Zweigstellen Branches*	Együtt *Zusammen Total*	Központ *Zentrale Central*	Fiókok *Zweigstellen Branches*	Együtt *Zusammen Total*
	Pengő			Pengő		
I. KIADÁSOK *Ausgaben — Expenditure*						
Személyi kiadások *Besoldungen — Salaries*	438.409		438.409	415.478		415.478
Munkabérek *Arbeitslöhne — Wages*	17.714		17.714	16.670		16.670
Házbér *Miete — Rent*	26.390		26.390	27.890		27.890
Épületfenntart., fűtés, világítás stb. *Erhaltung der Gebäude, Heizung, Beleuchtung etc. — Building maintenance, heat, light etc.*	42.150		42.150	41.160		41.160
Könyvbeszerzés *Bücheranschaffung — Books and periodicals*	130.000		130.000	130.000		130.000
Könyvkötés *Büchereinbände — Binding*	21.320		21.320	21.320		21.320
Katalógusok, Évkönyv nyomása *Katalogdruck, Jahrbuch Catalogues, Yearbook*	14.000		14.000	14.000		14.000
Különféle dologi kiadások *Verschiedene sachliche Ausgaben Postage, stationary, supplies*	25.879		25.879	24.650		24.650
Rendkívüli szükséglet *Ausserordentliche Ausgaben Extraordinary expenses*	—	5.000	5.000	—	5.000	5.000
Összesen *Insgesamt — Total*	**720.862**		**720.862**	**696.168**		**696.168**
II. BEVÉTELEK *Einnahmen — Incomes*	5.100	33.800	38.900	5.100	33.800	38.900

2. Függelék.

A KÖNYVTÁR 1938. ÉVI ZÁRSZÁMADÁSA

Schlussrechnung 1938 — Account 1938

Tárgy	Központ és Fiókok *Zentrale und Zweigstellen Central and Branches*	A zárszámadás eredménye az előirányzatnál több (+) vagy kevesebb (—)
	Pengő	
I. KIADÁSOK *Ausgaben — Expenditure*		
Személyi kiadások *Besoldungen — Salaries*	436.321	— 2.088
Munkabérek *Arbeitslöhne — Wages*	18.504	+ 790
Házbér *Miete — Rent*	26.082	— 308
Épületfenntartás, fűtés, világítás stb. *Erhaltung der Gebäude, Heizung, Beleuchtung etc. Building maintenance, heat, light etc.*	41.765	— 385
Könyvbeszerzés *Bücheranschaffung Books and periodicals*	118.943	—11.057
Könyvkötés *Büchereinbände — Binding*	17.247	— 4.073
Katalógusok, Évkönyv nyomása *Katalogdruck, Jahrbuch Catalogues, Yearbook*	13.687	— 313
Különféle dologi kiadások *Verschiedene sachliche Ausgaben Postage, stationary, supplies*	31.888	+ 6.009
Rendkívüli szükséglet *Ausserordentliche Ausgaben Extraordinary expenses*	4.934	— 66
Összesen *Insgesamt — Total*	**709.371**	**—11.491**
II. BEVÉTELEK *Einnahmen — Incomes*	28.636	—10.264

3. Függelék.

KIMUTATÁS A KÖNYVTÁR 1938. ÉVI BEVÉTELEIRŐL

Ausweis über die Einnahmen d. Bibliothek 1938 — Income account 1938

	Könyvtárhasználati díj	Intésdíj	Vegyesek	Összesen
	P e n g ő			
Központ	3.527·24	735·64	10·53	4.273·41
1. sz. fiók	3.374·40	764·60	—	4.139·—
2. « «	1.644·—	258·50	—	1.902·50
3. « «	517·—	129·50	*) 600·—	1.246·50
4. « «	—	—	—	—
5. « «	—	143·—	—	143·—
6. « «	2.937·—	816·40	—	3.753·40
7. « «	1.025·90	214·50	—	1.240·40
8. « «	2.104·60	310·60	—	2.415·20
9. « «	1.991·—	306·80	—	2.297·80
10. « «	2.647·—	131·04	—	2.778·04
11. « «	2.047·—	242·60	—	2.289·60
12. « «	745·—	172·40	—	917·40
14. « «	958·60	281·30	—	1.239·90
Fiókok összesen ...	**19.991·50**	**3.771·24**	**600·—**	**24.362·74**
Mindösszesen	**23.518·74**	**4.506·88**	**610·53**	**28.636·15**

*) Szörény-utcai fiókkönyvtárunk helyisége bérének visszatérítése.

Függelék.

A GYARAPODÁS KIMUTATÁSA SZÁRMAZÁS SZERINT, 1937—1938.

Zuwachsstatistik nach der Herkunft der Bücher — Statistics of accession by origin of the books

Származás *Herkunft — Origin*	1938			1937		
	Központ *Zentrale* *Central*	Fiókok *Zweigstellen* *Branches*	Összesen *Zusammen* *Total*	Központ *Zentrale* *Central*	Fiókok *Zweigstellen* *Branches*	Összesen *Zusammen* *Total*
	darab — *Stücke — pieces*			darab — *Stücke — pieces*		
1. Köteles példány *Pflichtexemplare — Duty copies*	228	—	228	295	—	295
2. Ajándék és csere *Schenkung u. Tausch—Gifts, exchange*	3.021	—	3.021	2.429	—	2.429
3. Osztályok közti utánpótlás *Umstellung — Transferred*	998	2.043	3.041	347	—	347
4. Vétel *Kauf — Purchase*	4.681	10.833	15.514	4.676	11.370	16.046
Összesen *Zusammen — Total*	**8.928**	**12.876**	**21.804**	**7.747**	**11.370**	**19.117**

5. Függelék.

A GYARAPODÁS MEGOSZLÁSA NYELVEK SZERINT, 1937—1938.
Zuwachsstatistik nach Sprachen — Statistics of accession by languages

Nyelv *Sprache — Language*	1938						1937					
	Központ *Zentrale Central*		Fiókok *Zweigstellen Branches*		Összesen *Zusammen Total*		Központ *Zentrale Central*		Fiókok *Zweigstellen Branches*		Összesen *Zusammen Total*	
	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%
1. Magyar ..... *Ungarisch — Hungarian*	4.287	48·0	11.826	91·9	16.113	73·9	3.401	44·0	10.199	89·7	13.600	71·1
2. Német ..... *Deutsch — German*	2.666	29·8	662	5·1	3.328	15·3	2.816	36·4	765	6·7	3.581	18·7
3. Francia ..... *Französisch — French*	651	7·3	193	1·5	844	3·9	390	5·0	119	1·0	509	2·7
4. Angol..... *Englisch — English*	436	4·9	188	1·5	624	2·8	584	7·5	279	2·5	863	4·5
5. Olasz ..... *Italienisch — Italian*	114	1·3	4	0·0	118	0·5	77	0·9	7	0·1	84	0·4
6. Egyéb ..... *Sonstiges — Other*	238	2·7	2	0·0	240	1·1	256	3·3	1	0·0	257	1·4
7. Többnyelvű ..... *Mehrsprachig — Polyglott*	536	6·0	1	0·0	537	2·5	223	2·9	—	—	223	1·2
Összesen..... *Zusammen — Total*	8.928	100·0	12.876	100·0	21.804	100·0	7.747	100·0	11.370	100·0	19.117	100·0

6. Függelék.

A GYARAPODÁS MEGOSZLÁSA SZAKOK SZERINT, 1937—1938.

Zuwachsstatistik nach Klassen — Statistics of accession by classes

	1938						1937					
	Központ *Zentrale Central*		Fiókok *Zweigstellen Branches*		Összesen *Zusammen Total*		Központ *Zentrale Central*		Fiókok *Zweigstellen Branches*		Összesen *Zusammen Total*	
	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%
0 Általános művek	1.311	14·7	147	1·1	1.458	6·7	620	8·0	76	0·7	696	3·7
1 Bölcselet	409	4·6	74	0·6	483	2·2	434	5·6	76	0·7	510	2·7
2 Vallás. Egyház	396	4·4	68	0·5	464	2·1	518	6·7	137	1·2	655	3·4
3 Társadalmi tudományok	*3.417*	*38·3*	*646*	*5·0*	*4.063*	*18·6*	*2.810*	*36·3*	*324*	*2·8*	*3.134*	*16·4*
Ebből:												
30 Szociológia	381	4·3	225	1·7	606	2·8	362	4·7	88	0·8	450	2·4
31 Statisztika, demológia	167	1·9	1	0·0	168	0·8	162	2·1	5	0·0	167	0·9
32 Politika	532	5·9	90	0·7	622	2·8	354	4·6	53	0·5	407	2·1
33 Szociálpolitika ...	131	1·5	27	0·2	158	0·7	130	1·7	7	0·1	137	0·7
34 Jog	579	6·5	33	0·3	612	2·8	551	7·1	21	0·2	572	3·0
35 Közigazgatás	276	3·1	85	0·7	361	1·7	253	3·2	71	0·6	324	1·7
36 Társadalmi tevékenység	104	1·2	1	0·0	105	0·5	88	1·1	3	0·0	91	0·5
37 Nevelés, oktatás .	313	3·5	66	0·5	379	1·7	150	2·0	29	0·2	179	0·9
38 Közgazdaság	868	9·7	76	0·6	944	4·3	704	9·1	18	0·2	722	3·8
39 Néprajz	66	0·7	42	0·3	108	0·5	56	0·7	29	0·2	85	0·4
4 Nyelvészet	141	1·6	80	0·6	221	1·0	153	2·0	66	0·6	219	1·1
5 Természettudomány ...	234	2·6	283	2·2	517	2·4	254	3·2	252	2·2	506	2·6
6 Alkalmazott tudományok	552	6·2	270	2·1	822	3·8	415	5·4	171	1·5	586	3·1
7 Művészet	635	7·1	496	3·9	1.131	5·2	669	8·7	387	3·4	1.056	5·5
*8 Szépirodalom	*540*	*6·1*	*9.452*	*73·4*	*9.992*	*45·8*	*563*	*7·1*	*8.613*	*75·8*	*9.176*	*48·0*
Ebből:												
809 Irodalomtörténet..	43	0·5	213	1·7	256	1·2	143	1·8	75	0·7	218	0·7
9 Történelem.	753	8·4	307	2·4	1.060	4·9	672	8·7	503	4·4	1.175	6·2
91 Földrajz	217	2·4	609	4·7	826	3·8	222	2·9	545	4·8	767	4·0
92 Életrajzok	323	3·6	444	3·5	767	3·5	417	5·4	220	1·9	637	3·3
Mindössze .... *Insgesamt — Grand total*	8.928	100·0	12.876	100·0	21.804	100·0	7.747	100·0	11.370	100·0	19.117	100·0

7. Függelék.

A KÖNYVTÁR KÖLCSÖNZŐINEK FOGLALKOZÁSI STATISZTIKÁJA, 1938.

Berufsstatistik der Bibliotheksbenützer — Profession of borrowers

	Tudományos központ	1. számú fiók	2. számú fiók	3. számú fiók	4. számú fiók	5. számú fiók	6. számú fiók	7. számú fiók	8. számú fiók	9. számú fiók	10. számú fiók	11. számú fiók	12. számú fiók	14. számú fiók	Összesen
Szabadfoglalkozású (ügyvéd, orvos, mérnök)	151	76	27	7	—	3	58	22	32	39	71	98	15	—	599
Tanszemélyzet	202	198	48	48	5	4	146	43	86	118	74	132	37	4	1.145
Köztisztviselő	292	282	91	49	14	31	238	59	131	218	188	228	105	—	1.926
Iparos, kereskedő	28	26	55	39	2	3	77	94	45	38	107	60	15	—	589
Magántisztviselő	218	104	86	30	11	36	148	81	226	164	317	94	54	—	1.569
Bérmunkás	68	346	331	12	9	12	33	122	419	298	202	48	61	—	1.961
Főiskolai hallgató	749	566	152	21	—	3	218	21	46	240	247	217	44	—	2.524
Középiskolai tanuló	—	—	597	88	2	406	560	163	90	682	543	385	139	799	4.454
Szakiskolai és polgári iskolai tanuló	29	67	399	332	3	—	124	514	120	47	269	40	5	462	2.411
Elemi iskolai tanuló	—	—	437	183	—	—	69	158	59	—	—	—	—	61	967
Tanonc.....	11	32	72	24	3	—	24	40	15	52	83	19	22	51	448
Háztartásbeli	51	127	91	62	1	16	303	92	260	175	244	280	75	12	1.789
Katonatiszt	37	44	6	1	—	—	33	3	5	13	11	58	1	—	212
Egyetemi tanár	38	6	—	—	—	—	1	—	—	1	—	5	—	—	51
Író, művész	124	37	12	4	1	—	14	3	5	6	50	29	1	—	286
Altiszt (állami, fővárosi, üzemi)	12	14	25	23	—	36	11	27	59	26	24	52	12	—	321
Egyéb	46	18	102	6	1	11	33	72	21	12	34	39	14	19	428
Összesen ...	2.056	1.943	2.531	929	52	561	2.090	1.514	1.619	2.129	2.464	1.784	600	1.408	21.680

8. Függelék.

A KÖZPONT SZÁMÁRA AJÁNDÉKKÉPEN JÁRÓ FOLYÓIRATOK JEGYZÉKE, 1938.

Verzeichnis der geschenkweise überlassenen Zeitschriften — List of periodicals received as gifts

Állatorvosi Lapok
American Journal of International Law
Annales Historiques
Anya- és csecsemővédelem
Archives Diplomatiques et Consulaires
Autósok és Motorosok Lapja
Bányászati és Kohászati Lapok
Baromfitenyésztők Lapja
Baross Szövetség
Békésvármegye Hivatalos Lapja
Berliner Monatshefte
Bibliografia Fascista
Bibliotekarr
Biztosítási és Közgazdasági Lapok
Botanikai Közlemények
Bőripari Munkás
Budapest Jogszabályai
Bulletin Bibliographique
Bulletin of the New York Public Library
Caucase, Le
Commercial Review
Corriere del Danubio
Danubian Review
Debreceni Protestáns Lap
Délibáb
Donaukurir
Dunavölgye Szemle
Egészségpolitikai Szemle
Ekonomisk Tidskrift
Élet Útja, Az
Előre
Emericana
Építőmunkás
Erdélyi Szemle
Esprit International
Etudes Sociales
Fiatal Magyarság
Fiatalok Országútján
Firenze
Fogorvosi Szemle
Fogtechnikai Szemle
Fővárosi Hírek
Független Ujság
Gazdasági Kurir
Gazette de Hongrie
Geist d. Zeit
Genova. Rivista Municipale
Hilgardia
Igazság és Élet
Illatszerész
Illustration, L'
International Conciliation Special Bulletin
Írás, Az
Iskola és Egészség
Je Suis Partout
Jegyző Árvaházi Közlöny
Journal du Droit International
Kamarai Közlöny
Kelet Népe
Kéményseprők Orsz. Közp. Értesitője
Kéményseprőmunkás
Kerék, A
Kereskedelmi Hirlap
Keresztény Magvető
Keresztyén Család
Koszorú
Könyvkötők Lapja
Könyvpiac
Közgazdasági és Közlekedési Tudósító
Közigazgatási Közlöny
Közmunka
Községfejlesztés
Községi Közlöny
Light, The
Magánalkalmazott
Magyar Biztositástudományi Szemle
Magyar Kálvinizmus
Magyar Kat. Orvosok Szent Lukács Egyesületének Tudósítója
Magyar Kisebbségi Szemle
Magyar Kórház
Magyar Lloyd
Magyar Művelődés
Magyar Nemzetgazda
Magyar Országos Szabványok
Magyar Orvos
Magyar Pénzügy
Magyar Protestánsok Lapja
Magyar Szövetkezés
Magyar Ujság
Magyar Út
Magyar Utazó Kereskedő
Magyar Zsidó Szemle
Mértékügyi Közlemények
Mezőgazdák
Missziói Lapok
Monatshefte d. Statistik d. Aussenhandels Österreichs
Mone
More Books
Munkaügyi Közlöny
Nemzeti Élet
Nemzeti Munka
Nemzetnevelés
Népujság
Nouvelles Danubiennes
Nyukosz
Omke
Ország-Világ
Országos Kereskedelmi Közlöny
Országos Mezőgazdasági Közlöny
Orvosi Hirlap
Pengő, A
Pénzintézeti Tisztviselők Lapja
Pénzügyi Fogalmazók Lapja
Pénzügyi Híradó
Pénzügyi Kurir

Pénzvilág, A
Pestmegye
Philips' Technische Rundschau
Polgári Jog
Progreso
Rajzoktatás
Református Élet
Reklám és Szervezés
République, La
Résumé Mensuel des Travaux de la Soc. des Nations
Részvényes, A
Revue de Métaphysique et Morale
Riadó
Romana
Sociala Meddelanden
Spanyolországi Tudósító
Sunrise
Szalézi Értesítő
Számviteli Közlöny
Szellem és Élet
Szövetkezeti Értesítő
Tenger, A
Tenrikyo
Törvényhozók Lapja
Turquie Kamaliste
Új Élet
Új Értelmiség
Új Gazdaság
Új Világ
Unitárius Értesítő
Választott bíráskodás
Választottbirói Közlöny
Vasi Szemle
Védjegyes Áru
Vendéglátóipari Szemle
Világpolitikai Érdekességek
Vizügyi Közlemények
Wirtschafts-Bericht ü. d. Geldinstituts-Zentrale Bp.
Yach Turkestan

A KÖZPONT SZÁMÁRA CSEREKÉPEN JÁRÓ FOLYÓIRATOK JEGYZÉKE, 1938.

Verzeichnis der tauschweise überlassenen Zeitschriften — List of periodicals received on exchange

Archiginnasio
Belügyi Közlöny
Hivatalos Közlöny
Magyar Gyáripar
Ménestrel, Le
Népegészségügy
New York Libraries
Numizmatikai Közlöny
Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny
Proceedings of the Academy of Political Science
Saint Louis Public Library Monthly Bulletin
Szabadalmi Közlöny
Typographia
Ügyvédi Kamarai Közlöny

A KÖZPONTNAK KÖTELESPÉLDÁNYKÉPEN JÁRÓ FOLYÓIRATOK JEGYZÉKE 1938.

Pflichtexemplare — List of gratis copies

Budapest Szfőv. Stat. Havi Füzetek
Fővárosi Közlöny
Hivatalos Árjegyzés
Természet, A
Városi Szemle

9. Függelék.

A GYARAPODÁS ÉS ÁLLOMÁNY KIMUTATÁSA GYÜJTEMÉNYENKÉNT

Ausweis des Zuwachses und des Bestandes nach Sammlungen. — Statistics of accession and stock by divisions

A gyüjtemény jelzése és neve *Bezeichnung und Name der Sammlung* *Signature and name of division*	Kötetek száma az év elején *Bändezahl zum Jahresbeginn* *Volumes at the beginning of year*	Gyarapodás az év folyamán *Zuwachs* *Accession*	Elveszett és kiselejtezett *Verloren, ausgesch.* *Lost, worn out*	Kötetek száma az év végén *Bändezahl zum Schluss des Jahres* *Volumes on 31-st Dec.*
I. KÖZPONT				
Raktár *Magazin*	146.060	4.053	121	149.992
A Keleti és szláv gyüjtemény *Orientalische und slaw. Sammlung* *Oriental division*	13.109	269	—	13.378
B Budapesti gyüjtemény *Budapestiniensien-Sammlung — Budapest division*	26.647	2.076	—	28.723
B-H Bpesti kisnyomtatvány-gyüjtemény *Historische Kleindrucke — Historical pamphlets*	18.874	157	—	19.031
B-T Budapesti térképek *Landkarten — Maps*	234	11	—	245
B-M Bpesti metszetgyüjtemény *Kupferstichsammlung — Coll. of engravings*	521	6	—	527
Ősnyomtatvány *Incunabeln*	35	4	—	39
K Kézikönyvtár *Handbibliothek — Reference library*	3.468	238	31	3.675
P Idegen nyelvü röpiratgyüjtemény *Ausländ. Broschüren — Foreign pamphlets*	10.893	603	—	11.496
R Magyar nyelvü röpiratgyüjtemény *Ungarische Broschüren — Hungarian pamphlets*	12.216	795	—	13.011
T Térképek *Landkarten — Maps*	393	12	—	405
01 Könyvészeti gyüjtemény *Bibliographien — Bibliographical division*	4.788	197	—	4.985
02 Könyvtártani gyüjtemény *Bibliothekwesen — Library economy division*	2.801	179	—	2.980
09-091 Bibliofilia *Bibliophilie — Bibliophily*	1.444	123	—	1.567
Sz Szüry-gyüjtemény *Szüry-Sammlung — Szüry-collection*	6.141	205	—	6.346
Ball Ballagi gyüjtemény *Ballagi-Sammlung — Ballagi-collection*	5.238	—	—	5.238
Központ összesen *Zentrale zusammen — Central, total*	*252.862*	*8.928*	*152*	*261.638*
Duplum	6.400	894	—	7.294
II. FIÓKOK				
Fiókok és a Fiókközpont raktára *Zweigstellen u. Zentralmagazin — Branches and their central magazin*	232.165	12.876	6.354	238.687
Főösszeg *Insgesamt — Grand total*	**485.027**	**21.804**	**6.506**	**500.325**

A könyvtár ága *Dienststelle* *Service*	A használat módjai *Benützungsarten* *Modes of use*	Hány napon nyitva *Zahl der Öffnungstage* *Number of days of opening*	Hetenként nyitva (óra) *Wöchentliche Öffnungsstunden* *Weekly opening hours*					
			Kölcsönzésre *Für die Ausleihe* *For circulation*			Helybenolvasásra *Für Lesesaalbenützung* *For reading on place*		
			Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Összesen *Zusammen* *Total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Összesen *Zusammen* *Total*
Központ ..... *Zentrale* *Central*	Kölcsönzés és helybenolvasás	318	59·5	—	59·5	63	—	63
Fiókközpont.....	—	—	—	—	—	—	—	—
1. sz. fiók ..... *1. Zweigstelle* *1st branch*	Kölcsönzés	287	20	—	20	—	—	—
2. sz. fiók ..... *2. Zweigstelle* *2nd branch*	Kölcsönzés	276	20·5	6	26·5	—	—	—
3. sz. fiók ..... *3. Zweigstelle* *3rd branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	289	14	14	28	—	6	6
4. sz. fiók ..... *4. Zweigstelle* *4th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	289	23	—	23	23	—	23
5. sz. fiók ..... *5. Zweigstelle* *5th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	286	10·5	10·5	21	—	—	—
6. sz. fiók ..... *6. Zweigstelle* *6th branch*	Kölcsönzés	293	19·5	6	25·5	—	—	—
7. sz. fiók ..... *7. Zweigstelle* *7th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	286	21	6	27	13	—	13
8. sz. fiók ..... *8. Zweigstelle* *8th branch*	Kölcsönzés	334	18·5	2	20·5	18·5	—	18·5
9. sz. fiók ..... *9. Zweigstelle* *9th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	225	21	—	21	21	—	21
10. sz. fiók ..... *10. Zweigstelle* *10th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	342	21	—	21	18	—	18
11. sz. fiók ..... *11. Zweigstelle* *11th branch*	Kölcsönzés	265	19·5	—	19·5	—	—	—
12. sz. fiók ..... *12. Zweigstelle* *12th branch*	Kölcsönzés	284	20	—	20	—	—	—
14. sz. fiók ..... *14. Zweigstelle* *14th branch*	Kölcsönzés	285	—	17·5	17·5	—	—	—
Fiókok együtt ..... *Alle Zweigstellen* *Branches, total*		*3.741*	*228·5*	*62*	*290·5*	*93·5*	*6*	*99·5*
Összesen ..... *Insgesamt* *Grand total*		**4.059**	**288**	**62**	**350**	**156·5**	**6**	**162·5**

SZOLGÁLAT ÁTTEKINTÉSE 1938-BAN.
Dienstes 1938. — Statistics of public service 1938.

Ülőhelyek száma *Sitzgelegenheiten Sitting accomodations*			Kötetek száma az év elején *Bändezahl zum Jahresbeginn Volumes at the beginning of year*			Gyarapodás az év folyamán *Zuwachs Accession*			Elveszett, áthelyezett, vagy kiselejtezett (kötet) *Verloren, umgestellt, ausgesch. Lost, transferred, worn out*	Kötetek száma az év végén *Bändezahl zum Schluss des Jahres Volumes on 31-st Dec.*	Kurrens folyóiratok és újságok száma *Aufliegende Zeitschriften u. Zeitungen Current periodicals*			
											Felnőtt *Erwachsene Adults*		Gyermek *Jugendliche Juvenile*	
Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Összesen *Zusammen Total*	Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Összesen *Zusammen Total*	Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Összesen *Zusammen Total*			Cím *Titel Titles*	Példány *Exemplar Copies*	Cím *Titel Titles*	Példány *Exemplar Copies*
174	—	174	252.862	—	252.862	8.928	—	8.928	152	261.638	608	629	—	—
—	—	—	15.381	—	15.381	—	—	—	2.535	12.846	—	—	—	—
—	—	—	27.936	—	27.936	743	—	743	73	28.606	—	—	—	—
—	—	—	21.658	2.206	23.864	742	237	979	817	24.026	—	—	—	—
—	38	38	9.959	2.056	12.015	302	304	606	304	12.317	4	4	9	9
50	—	50	2.945	61	3.006	154	6	160	12	3.154	13	13	—	—
—	—	—	4.088	880	4.968	156	53	209	159	5.018	—	—	—	—
—	—	—	26.266	4.775	31.041	1.370	274	1.644	62	32.623	—	—	—	—
72	—	72	13.990	5.496	19.486	662	246	908	51	20.343	40	40	3	3
12	—	12	16.809	2.835	19.644	795	256	1.051	485	20.210	28	28	—	—
32	—	32	21.037	—	21.037	1.631	—	1.631	697	21.971	49	49	—	—
24	—	24	17.543	—	17.543	1.614	—	1.614	308	18.849	71	78	—	—
—	—	—	18.470	—	18.470	1.838	—	1.838	729	19.579	—	—	—	—
—	—	—	7.551	—	7.551	502	—	502	12	8.041	—	—	—	—
—	—	—	—	10.223	10.223	—	991	991	110	11.104	—	—	—	—
190	*38*	*228*	*203.633*	*28.532*	*232.165*	*10.509*	*2.367*	*12.876*	*6.354*	*238.687*	*205*	*212*	*12*	*12*
364	**38**	**402**	**456.495**	**28.532**	**485.027**	**19.437**	**2.367**	**21.804**	**6.506**	**500.325**	**813**	**841**	**12**	**12**

10. Függelék. (Folytatás és vége.

AZ EGÉSZ NYILVÁNOS
Übersicht des gesamten öffentlichen

A könyvtár ága *Dienststelle* *Service*	Újonnan beírt kölcsönző *Neue Entlehner* *New borrowers*			Kölcsönzők összes száma *Zahl der Ausleiher* *Borrowers card's holders*			Olvasóteremben használt kötet *Benützung im Lesesaal* *Volumes consulted in reading rooms*						
							Szépirodalom *Schöne Literatur* *Fiction*			Ismeretterjesztő *Belehrendes* *Nonfiction*			
	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Összesen *Zusammen* *Total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Összesen *Zusammen* *Total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Együtt *Zusammen* *Total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Együtt *Zusammen* *Total*	Összesen *Insgesamt* *Grand total*
Központ ..... *Centrale* *Central*	977	—	977	2.056	—	2.056	—	—	—	168.858	—	168.858	*168.858*
1. sz. fiók ..... *1. Zweigstelle* *1st branch*	614	—	614	1.943	—	1.943	—	—	—	—	—	—	—
2. sz. fiók ..... *2. Zweigstelle* *2nd branch*	1.266	937	2.203	1.594	937	2.531	—	—	—	—	—	—	—
3. sz. fiók ..... *3. Zweigstelle* *3rd branch*	133	284	417	396	533	929	—	2.575	2.575	—	789	789	3.364
4. sz. fiók ..... *4. Zweigstelle* *4th branch*	8	—	8	52	—	52	3.587	—	3.587	1.323	—	1.323	4.910
5. sz. fiók ..... *5. Zweigstelle* *5th branch*	85	142	227	185	376	561	—	—	—	—	—	—	—
6. sz. fiók ..... *6. Zweigstelle* *6th branch*	558	97	655	1.835	255	2.090	—	—	—	—	—	—	—
7. sz. fiók ..... *7. Zweigstelle* *7th branch*	325	298	623	928	586	1.514	—	—	—	10.481	—	10.481	10.481
8. sz. fiók ..... *8. Zweigstelle* *8th branch*	273	57	330	1.441	178	1.619	—	—	—	12.385	—	12.385	12.385
9. sz. fiók ..... *9. Zweigstelle* *9th branch*	415	—	415	2.129	—	2.129	25.853	—	25.853	2.527	—	2.527	28.380
10. sz. fiók ..... *10. Zweigstelle* *10th branch*	695	—	695	2.464	—	2.464	—	—	—	39.819	—	39.819	39.819
11. sz. fiók ..... *11. Zweigstelle* *11th branch*	749	—	749	1.784	—	1.784	—	—	—	—	—	—	—
12. sz. fiók ..... *12. Zweigstelle* *12th branch*	260	—	260	600	—	600	—	—	—	—	—	—	—
14. sz. fiók ..... *14. Zweigstelle* *14th branch*	—	1.032	1.032	—	1.408	1.408	—	—	—	—	—	—	—
Fiókok együtt ..... *Alle Zweigstellen* *Branches, total*	*5.381*	*2.847*	*8.228*	*15.351*	*4.273*	*19.624*	*29.440*	*2.575*	*32.015*	*66.535*	*789*	*67.324*	*99.339*
Összesen ..... *Insgesamt* *Grand total*	**6.358**	**2.847**	**9.205**	**17.407**	**4.273**	**21.680**	**29.440**	**2.575**	**32.015**	**235.393**	**789**	**236.182**	**268.197**

SZOLGÁLAT ÁTTEKINTÉSE 1938-BAN.

Dienstes 1938. — Statistics of public service 1938.

Kölcsönzött kötet *Ausgeliehene Bände Volumes circulated for home use*							Összes forgalom (kötet) *Gesamtverkehr (Bände) Total circulation (Volumes)*						
Szépirodalom *Schöne Literatur Fiction*			Ismeretterjesztő *Belehrendes Nonfiction*			Összesen *Insgesamt Grand total*	Szépirodalom *Schöne Literatur Fiction*			Ismeretterjesztő *Belehrendes Nonfiction*			Összesen *Insgesamt Grand total*
Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Együtt *Zusammen Total*	Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Együtt *Zusammen Total*		Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Együtt *Zusammen Total*	Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Együtt *Zusammen Total*	
—	—	—	47.491	—	47.491	47.491	—	—	—	216.349	—	216.349	*216.349*
98.323	—	98.323	29.385	—	29.385	127.708	98.323	—	98.323	29.385	—	29.385	127.708
73.620	19.141	92.761	13.572	9.428	23.000	115.761	73.620	19.141	92.761	13.572	9.428	23.000	115.761
28.708	15.333	44.041	6.875	3.082	9.957	53.998	28.708	17.908	46.616	6.875	3.871	10.746	57.362
1.141	—	1.141	454	—	454	1.595	4.728	—	4.728	1.777	—	1.777	6.505
21.631	6.309	27.940	3.646	745	4.391	32.331	21.631	6.309	27.940	3.646	745	4.391	32.331
75.391	9.309	84.700	26.395	3.579	29.974	114.674	75.391	9.309	84.700	26.395	3.579	29.974	114.674
40.367	8.610	48.977	7.348	8.610	15.958	64.935	40.367	8.610	48.977	17.829	8.610	26.439	75.416
64.175	6.682	70.857	25.800	2.451	28.251	99.108	64.175	6.682	70.857	38.185	2.451	40.636	111.493
49.748	—	49.748	12.092	—	12.092	61.840	75.601	—	75.601	14.619	—	14.619	90.220
93.695	—	93.695	38.527	—	38.527	132.222	93.695	—	93.695	78.346	—	78.346	172.041
72.623	—	72.623	19.776	—	19.776	92.399	72.623	—	72.623	19.776	—	19.776	92.399
40.573	—	40.573	11.631	—	11.631	52.204	40.573	—	40.573	11.631	—	11.631	52.204
—	42.884	42.884	—	18.880	18.880	61.764	—	42.884	42.884	—	18.880	18.880	61.764
659.995	*108.268*	*768.263*	*195.501*	*46.775*	*242.276*	*1,010.539*	*689.435*	*110.843*	*800.278*	*262.036*	*47.564*	*309.600*	*1,109.878*
659.995	**108.268**	**768.263**	**242.992**	**46.775**	**289.767**	**1,058.030**	**689.435**	**110.843**	**800.278**	**478.385**	**47.564**	**525.949**	**1,326.227**

11. Függelék.

AZ ÖSSZES FORGALOM KIMUTATÁSA 1925—1938.

Gesamtverkehr — Total use

	Összesen *Zusam. — Total* kötet *Bände - Volumes*	Emelkedés *Zunahme Increase* kötet *Bände - Volumes*	Összesen *Zusam. — Total* kötet *Bände - Volumes*	Emelkedés *Zunahme Increase* kötet *Bände - Volumes*
Központ *(Zentrale — Central)*	Összes forgalom *Gesamtverkehr — Total use*		Ismeretterjesztő *Belehrendes — Nonfiction*	
1925	56.111	23.534	56.111	23.536
1926	151.882	95.771	151.882	95.771
1927	204.520	52.638	204.520	52.638
1928	197.698	— 6.822	197.698	— 6.822
1929	180.706	— 16.992	180.706	— 16.992
1930	152.227	— 28.479	152.227	— 28.479
1931	100.002	— 52.225	100.002	— 52.225
1932	118.872	18.870	118.872	18.870
1933	114.734	— 4.138	114.734	— 4.138
1934	111.591	— 3.143	111.591	— 3.143
1935	123.546	11.955	123.546	11.955
1936	183.564	60.018	183.564	60.018
1937	191.650	8.086	191.650	8.086
1938	216.349	24.699	216.349	24.699
Fiókok *(Zweigstellen — Branches)*				
1925	349.556	57.429	104.315	15.840
1926	515.863	166.307	157.239	52.924
1927	732.741	216.878	218.886	61.647
1928	703.433	— 29.308	205.960	— 13.926
1929	835.716	132.283	247.923	42.003
1930	972.958	137.242	285.109	37.186
1931	963.186	— 9.772	257.679	— 27.430
1932	1,031.372	68.186	294.427	36.748
1933	1,000.704	— 30.668	320.601	26.174
1934	936.647	— 64.057	285.650	— 34.951
1935	1,009.480	72.833	294.671	9.021
1936	1,064.674	55.194	303.885	9.214
1937	1,079.785	15.111	288.800	— 15.085
1938	1,109.878	30.093	309.600	20.800
Együtt *(Zusammen — Total)*				
1925	405.667	79.963	160.426	38.374
1926	667.745	262.078	309.121	148.695
1927	937.261	269.516	423.406	114.285
1928	901.131	— 36.130	403.658	— 19.748
1929	1,016.422	115.291	428.629	—
1930	1,125.185	108.763	437.336	8.707
1931	1,063.188	— 61.997	357.681	— 79.655
1932	1,150.244	87.056	413.299	55.618
1933	1,115.438	— 34.806	435.335	22.036
1934	1,048.238	— 67.200	397.241	— 38.094
1935	1,133.026	84.788	418.217	20.976
1936	1,248.238	115.212	487.449	69.232
1937	1,271.435	23.197	480.450	— 6.999
1938	1,326.227	54.792	525.949	45.499

Helyben *(Lesesaal — Reading room)*	A forgalom megoszlása Verteilung des Verkehrs — Distribution		Központ	Kölcsönzés *Ausleihe — Circulation*	
1925	60.638	31.095	1925	17.097	— 874
1926	158.236	97.598	1926	41.376	24.279
1927	200.483	42.247	1927	54.774	13.398
1928	192.787	— 7.696	1928	— 55.059	285
1929	187.506	— 5.281	1929	50.465	— 4.594
1930	184.809	— 2.697	1930	44.998	— 5.467
1931	144.470	— 40.339	1931	37.253	— 7.745
1932	163.560	19.090	1932	51.337	14.084
1933	169.743	6.183	1933	54.642	3.305
1934	153.645	— 16.098	1934	49.891	— 4.751
1935	184.850	31.205	1935	51.847	1.956
1936	253.065	68.215	1936	49.608	— 2.239
1937	246.649	— 6.416	1937	47.321	— 2.287
1938	268.197	21.548	1938	47.491	170

11. Függelék. (Folytatás.)

AZ ÖSSZES FORGALOM KIMUTATÁSA 1925—1938.

Gesamtverkehr — Total use

	Összesen *Zusam. — Total* kötet *Bände - Volumes*	Emelkedés *Zunahme Increase* kötet *Bände - Volumes*	Összesen *Zusam. — Total* kötet *Bände - Volumes*	Emelkedés *Zunahme Increase* kötet *Bände - Volumes*
Kölcsönzés *(Ausleihe — Circulation)*			Fiókok	
1925	345.029	46.868	1925 ..... 327.932	50.842
1926	509.509	164.480	1926 ..... 468.133	140.133
1927	736.778	227.269	1927 ..... 682.004	213.871
1928	708.344	— 28.434	1928 ..... 653.285	— 28.719
1929	828.916	120.752	1929 ..... 778.451	125.166
1930	940.376	111.460	1930 ..... 895.378	116.927
1931	918.718	— 21.658	1931 ..... 881.465	— 13.913
1932	986.684	67.966	1932 ..... 935.347	53.882
1933	945.695	— 40.989	1933 ..... 891.053	— 44.294
1934	894.593	— 51.102	1934 ..... 844.702	— 46.351
1935	948.176	53.583	1935 ..... 896.329	51.627
1936	995.173	46.997	1936 ..... 945.565	49.236
1937	1,024.786	29.613	1937 ..... 977.465	31.900
1938	1,058.030	33.244	1938 ..... 1,010.539	33.074
Központ	Napi átlagforgalom — *Täglicher Durchschnitt — Daily average*			
1925	189		97	
1926	465		189	
1927	637		172	
1928	608		— 29	
1929	559		— 49	
1930	469		— 90	
1931	338		— 131	
1932	366		28	
1933	358		— 8	
1934	330		— 28	
1935	387		57	
1936	528		141	
1937	593		65	
1938	680		87	
Fiókok				
1925	1.165		365	
1926	1.719		554	
1927	2.442		723	
1928	2.164		— 278	
1929	2.804		640	
1930	3.002		198	
1931	3.265		263	
1932	3.484		219	
1933	3.403		— 81	
1934	3.122		— 281	
1935	3.425		303	
1936	3.609		184	
1937	3.711		102	
1938	3.867		156	
Együtt	Napi átlagforgalom — *Täglicher Durchschnitt — Daily average*			
1925	1.354		462	
1926	2.225		871	
1927	3.124		899	
1928	2.772		— 352	
1929	3.363		591	
1930	3.472		109	
1931	3.604		132	
1932	3.885		281	
1933	3.793		— 92	
1934	3.494		— 299	
1935	3.840		346	
1936	4.231		391	
1937	4.141		— 90	
1938	4.573		432	
Ebből ismeretterjesztő *(Davon Belehrendes — Nonfiction)*				
1925	535		201	
1926	1.030		495	
1927	1.411		381	
1928	1.242		— 169	
1929	1.327		85	
1930	1.349		22	
1931	1.212		— 137	
1932	1.396		184	
1933	1.480		84	
1934	1.324		— 156	
1935	1.417		93	
1936	1.618		201	
1937	1.565		— 53	
1838	1.813		248	

Aquincum irodalma. — Bibliographia Aquincensis.

Előszó.

Aquincumnak, a római városnak története: társadalmi, közigazgatási és katonai jelentőségének a római provinciális szervezetben való meghatározása, Budapest székesfőváros történetének bevezető fejezete. A kelta és római Aquincum ugyanis részben a főváros mai területén épült és a mai Budapesttel földrajzi fekvése és a természeti viszonyok azonossága köti egybe. Bár a két községi alakulat néprajzi és történelmi hagyományainak folytonosságában a népvándorlás folyamán törés állott be, mégis mind a településhely kiválasztása, mind pedig annak természeti, katonai és gazdasági kihasználása szempontjából kétségtelen a kulturális folytonosság. Mindazon népek, amelyek a kelta-római településen elhelyezkedtek, ösztönösen felismerték, hogy itt van a Dunamedence hegemóniájának középpontja.

Aquincum lakosságának nagy része már a hún előtt elhagyta lakóhelyét, bár bizonyos, hogy még a hún uralom idején és a keleti gótok alatt is laktak rómaiak Aquincumban, amelyet Sidonius Apollinaris 458 körül erős városként említ. A gótok után egyelőre a gepidák és herulok foglalták el Pannoniát és végre 548-ban Justinianus császár szerződésileg volt kénytelen átengedni az egész tartományt a longobárdoknak. Húsz évvel később az avarok követték a longobárdokat, de ezekből az időkből Aquincum jelentőségének már semmi írásos nyoma sincs. A magyar honfoglalás idején Aquincum már romokban állott és e romokról, miként az Attila korabeli Aquincum állapotáról is, Anonymus a honfoglalás történetének tárgyalásánál több ízben megemlékezik.

Anonymus még nem tesz említést a Kézai krónikában szereplő tudálékos etimologiai mondáról, melyet a történelmileg még vitatott testvérgyilkosságból, Bléda-Buda nevének azonosításából és a XI. századi Gestában talált Ecilburg névből költött egy középkori etimologus. Nem tud Aquincum-Óbuda Sicambria nevéről sem. Ezeket — mint Eckhardt Sándor mondja — (V. ö. Sicambria. Egy középkori monda életrajza. Bp. 1928. p. 30—31.) bizonyára megemlítette volna, ha tudott volna a sicambriai frank törzsek magyarországi lokalizásáról. Eszerint Anonymus és Kézai kora között kell kereseni a monda kialakulását, amely a XII. század végére, vagy a XIII. század elejére esik. Ez a kor a francia szerzetesek letelepedésének kora és így talán egy bevándorolt francia cisztercita vagy premontrei szerzetes volt az, aki ismerve a frankok nemzeti mondáját, az aquincumi romokban vélte fölfedezni pannoniai őshazája fővárosát. A monda némi változatokkal többször felbukkan, amíg Hunyadi Mátyás király történetírója, megvetve a középkori annalisták adatait, más megoldást eszelt ki a Sicambria név magyarázatára. Bonfini ugyanis tudta, hogy Óbuda felett igen régi város nyomai látszanak

és ezt a várost Sicambriának nevezik. Látta azt is, hogy az aquincumi feliratok latin nyelvűek. De miután egyikről sem került elő a Sicambria név, — maga csinált egyet. E kőbe koholt felirat egy sicamber légiót nevez meg Óbudán. Erre a feliratra azért volt szüksége, hogy a sicamber légió idehelyezéséből magyarázza meg a romokat és a Sicambria nevet. Bonfinit követik Ransanus és a Sicambria-hagyománnyal foglalkozó külföldi írók. A hagyomány külföldön éppúgy mint nálunk, a XVIII. század második feléig változatlanul tartotta magát, egészen addig, amíg Schönwisner István fölismerte Bonfini hamisítványát és a Sicambria-monda tarthatatlanságát.

Aquincum történetének adatai nem annyira az egykorú irodalmi forrásokból, hanem az archeologiai kutatások segítségével ismertük meg. Ez a helyzet különben majdnem minden római provinciális városnál. A római birodalom hazai emlékeinek felkutatására a XVIII. század közepétől az archeologus és római történészvilág legkiválóbb képviselői fogtak össze. Miután a már ismert emlékeket és ezeknek irodalmát az archeologiai és történelmi kritika módszeres eszközeivel megvizsgálták, új, nagyarányú kutatásokat indítottak meg a még ismeretlen emlékek feltárására. Ebben a nagy munkában a magyar kutatók párhuzamosan dolgoztak a Mommsen köré csoportosuló nagy európai tudós gárdával. Aquincumnak Pannonia Inferior történetében elfoglalt nagy jelentőségére való tekintettel Budapest székesfőváros is szükségét látta, hogy a régi ötletszerű és jórészt csak esetlegességen alapuló kutatások helyett rendszeres ásatásokat és történelmi kutatásokat kezdjen meg. Ezek a munkálatok 1880-tól kisebb-nagyobb megszakításokkal állandóan folynak. Az ásatások nyomán nagyszabású archeologiai irodalom bontakozott ki, amely a leletek osztályozó ismertetésén túlhaladva, rendszeres tudományos munkává alakult. Az Archeologiai Közlöny, Archeologiai Értesítő és más hazai és külföldi archeologiai, történelmi, filologiai szaklapok, valamint a napisajtó is sűrűn méltatták az aquincumi leleteket, 1889-től pedig a székesfőváros külön szakfolyóiratot indított meg Budapest Régiségei címmel, a főváros területén levő régészeti leletek irodalmi feldolgozására. A leletek kimerítő ismertetésében a régi archeologus gárda tagjai közül főleg Römer Flóris, Hampel József, Torma Károly, Fröhlich Róbert emelkednek ki, de valósággal külön fejezet illeti meg Kuzsinszky Bálint munkásságát, amely szorosan egybeforrott Aquincum emlékeinek feltárásával. Kuzsinszky működésének eredményeivel az aquincumi leletek majdnem minden területén találkozunk. Ugyancsak ő volt az Aquincumi Múzeum tervének és kiépítésének kiváló munkása; az ásatások leírása és az eszme népszerűsítése szintén Kuzsinszky nevéhez fűződik. Külön kell megemlékeznünk a lelkes Havas Sándor működéséről, aki mint a törvényhatósági bizottság tagja és maga is lelkes kutató, egész életét az aquincumi problémakörök népszerűsítésének és ébrentartásának szentelte.

Történelmi szempontból a leletek között legnagyobb jelentősége a feliratos emlékeknek van. Ezek szolgáltatták a legfontosabb adatokat Aquincum város kultúrtörténetéhez. Ezekből ismertük meg az aquincumi városi életet és az itt állomásozó légiókat. Az aquincumi feliratok gyüjtése már Hunyadi Mátyás idejében veszi kezdetét (Bonfini). A következő XVI—XVIII. századi, a hely történetével és a római régiségek összegyüjtésével foglalkozó írók munkáikat gyakran illusztrálják római feliratokkal, de ezek tudományos feldolgozása tulajdonképen csak a XVIII. század második felében veszi kezdetét. Ennek a tudományos munkának megindulása Schönwisner István nevéhez fűződik.

A feliratos kövekre vonatkozó nagyszámú közleményekre való tekintettel elsősorban arra törekedtünk, hogy a feliratos köveket azonosítsuk a Corpus

Inscriptionum Latinarum számaival, valamint a Rómer—Desjardins-féle nagy kiadvány megfelelő számaival. Ezeken kívül a feliratos kövek irodalmát felhasználtuk bibliografiánk egyéb tárgycsoportjainál is, ahol az egyes feliratok már tartalmi vonatkozásaik miatt is szerepeltek. A bibliografia egyes fejezeteinek beosztásánál egyébként a mai tudományos rendszerezés kategóriáit tartottuk szem előtt.

A bibliografia összeállításánál a monografikus anyagon kívül az általános archeologiai munkák, az archeologiai és egyéb szakfolyóiratok is forrásul szolgáltak. A felhasznált folyóiratok jegyzékét közöljük. Tekintettel bibliografiáink kiadásánál követett régi gyakorlatunkra, a hírlapirodalom bőséges anyagából csak kivételesen merítettünk. Fölvettük a hírlapirodalom anyagát akkor, amikor ezek folyamatos és kimerítő leírást szolgáltattak (különösen a 80-as évek ásatásairól és leleteiről) és fölvettük akkor is, amikor egyes emlékek leírása máshol fel nem található. Ez az eset forog fenn a legújabb aquincumi leleteknél. Ezek a hírlapi közlemények az Aquincumi Múzeumnak és a Fővárosi Könyvtár Budapesti Gyüjteményének újságszelvény gyüjteményében is megtalálhatók. A Fővárosi Könyvtárban meg nem levő szakmunkákat a Magyar Nemzeti Múzeum Orsz. Széchenyi Könyvtára és a Régészeti Osztály könyvtára, továbbá a Pázmány Péter Tudományegyetem Könyvtára és az Aquincumi Múzeum könyvtára bocsátotta rendelkezésre.

Bibliografiai csoportosításaink közé fölvettük az Aquincum feltárásában közreműködő magyar archeologusok életrajz-irodalmát is. Rómer Flóris, Hampel József, Torma Károly, Frőhlich Róbert és Kuzsinszky Bálint működésének méltatásai az Aquincum köré csoportosuló tudományos munka állomásainak egy-egy szakaszára világítanak rá. Ezek között különösen Láng Nándornak a Régészeti Társulat 1927. évi évkönyvében a hatvanéves Kuzsinszky Bálint életéről és működéséről szóló tanulmánya érdemel figyelmet.

Szólnunk kell még a legutolsó évek új tervekben és eredményekben gazdag munkásságáról. Ezeknek élén a Kuzsinszky örökébe lépett Nagy Lajos áll, aki Alföldi Andrással, a Dissertationes Pannonicae szerkesztőjével, az aquincumi archeologia ügyét európai színvonalon, szerencsés kézzel és meglátásokkal irányítják és tanári működésükkel már szakavatott ifjú régész-gárdát neveltek fel. Az ő munkásságuk eredménye a pannoniai rómaiság kultúrájának és elmúlása időpontjának meghatározása, valamint a köz- és magánrégiségek feltárásával (vallási, építészeti, művészeti, temetkezési, katonai, limes) végzett új alapvetések kidolgozása.

Aquincum feltárásának a most megkezdett városrendezési munkálatokkal új fejezete kezdődik. Remélhető, hogy mindazok a kérdések, amelyek eddig függőben voltak, vagy csupán feltevéses alapon nyugodtak, a közeljövőben végleges megoldást nyernek.

A bibliografia munkálatait dr. Kelényi B. Ottó főkönyvtáros és dr. Szász Béla könyvtáros végezte.

Praefatio.

Commentarii rerum Budapestiensium recentiores, iam a vicissitudinibus pagi Eraviscorum, mox municipii, dein civitatis Romanae — quod proxima vicinitate urbis nostrae situm Aquincum appellabatur, — conantur fila ducere ad primordia civitatis nostrae Budapest, quaerentes eximium caput temporum praeteritorium hic uno ac continuo tenore enarratum. Nec longius labuntur

auctores huiusmodi fila quaerendo, nam multi quoque novissimi ad idem revertuntur propositum, persuasi terram hanc naturali situ et opportunitate, tam ad villicandum, quam ad colonos deducendos, imo magis pro militibus aptissimam nunquam esse derelictam. Iamdudum ipso Aquinco vigente factae sunt secundo flumine aliquot excubiae, post in ripa Danubii citeriore, usque ad migrationem gentium vigentia. Ab eo inde tempore idem hic producitur usus ac consuetudo: culturam illam antiquorum, etsi tot bellorum iniquitatibus laceratam, refovere.

Sat constat saepius explanatas esse scriptoribus Hungaris participantibus iniquitates, quibus civitas haec premebatur, fataque eius extrema. Memorandos habemus tamen chronistas primaevos, ante omnes Belae III. regis nostri (1173—1196) notarium Anonymum dictum, qui in parietibus coloniae haud pridem exstinctae, vestigia urbis Attilae habere conatus est. Postea Simon de Kéza (annis 1282—1283) haec rudera enarrabat, licet nomen Aquinci mendose Sicambriam allatus est. Ex quo nomine nonnulli, ipse quoque celeber Bonfinius (1427—1503) deceptus est, errorem tamen fictitiis suis lapidibus augebat.

Antiquitates Aquincenses interdum arte erutas ad rationem criticam tunc demum Stephanus Schönwisner (1776) explanavit, patefacta vero via archaeologiae, ceterisque studiis humanitatis latius provectis, multi eruditorum magistro praestabant. Imprimis alumni disciplinae Mommsenianae, amplificatis artibus antiquitatum simulcum rerum Aquincensium cognitionem augebant. Processu temporum complures aderant eruditi de investigatione, alii de populari ruderum intelligantia accomodanda optime meriti, uti sunt Florianus Romer, Josephus Hampel, Robertus Fröhlich, Carolus Torma, Ferdinandus Láng et praecipue diligentia studiisque excellems Valentinus Kuzsinszky, quorum memoria vetustate non abibit. Praesens quoque aetas reapse moderatores habet condignos, nova ratione litteris reconditis disputantes, uti Andream Alföldi Ludovicum Nagy, sociosque operum eorum, qui praesertim in serie publicationum, quae »Dissertationes Pannonicae« nominatur, statum quaestionis de Aquinco multis operibus proferebant.

Est itaque in incremento fere quotidiano corpus haud exiguum factum partim librorum, partim quae in plagulis, actis novis, item publicis emittebantur opusculorum, nunc plerumque occulte iacentium.

Deerat tamen qualescunque sint hi libri, tam compositio disciplinae ad modum rationis ordinata, quam censura ipsa omnium librorum colligens, quae sint hucusque, ubivis impressa.

Animis proposuimus inde integrum et archaeologiae et historiae summarium definitum componere; bibliographiam scilicet, quae nunc primum complectitur libros libellosque omnes, in quibus res Aquincenses tractantur.

Quam ob rem peculiarem dabamus curam in membro de inscriptionibus, ubi collectae sunt omnes, quotquot reperiuntur inscriptiones; quas ad numeros computationemque Corporis Inscriptionum Latinarum retulimus identificandas, dein ordinatim disposuimus omnes ad indicem talimodo, ut materies quaevis, tam ex re, quam ex titulo in columnis specialibus facile reperiri possit.

Enixe dedimus operam, imo curam et diligentiam bibliographiae huius componendae hoc consilio, ut accepta apud eruditos in studiis humanitatis ad bonam redeat frugem.

Dabamus Budapestini, mense Iulio MCMXXXIX. Bela Otho Kelényi et Bela Szász, ex bibliotheca civitatis.

Rövidítések. — Abbreviationes.

AEM	=	Archeol.-Epigr. Mitteilungen aus Österreich-Ungarn
AÉ	=	Archeologiai Értesitő
AIC	=	Annali dell'Istituto di Corrispondenza Archeologica
AK	=	Archeologiai Közlemények
AÖG	=	Archiv f. Kunde Österreichischer Geschichtsquellen
Aq. múz.	=	Az aquincumi múzeum könyvtára
AZ	=	Archeologische Zeitung (Berlin)
BMAW	=	Berichte u. Mitteilungen des Altertumsvereins zu Wien
BN	=	Budai Napló
Bp. egy. rég. és num. int	=	A budapesti Pázmány Péter tudományegyetem régészeti és numizmatikai intézete.
BpH	=	Budapesti Hirlap
BpR	=	Budapest Régiségei
BpSz	=	Budapesti Szemle
C	=	Corvina
CIL	=	Corpus Inscriptionum Latinarum Vol. III.
CsGy	=	Család és Gyermek
Csi	=	Család és Iskola
D	=	Divatcsarnok
Diss. Pann.	=	Dissertationes Pannonicae
DP	=	Deutsche Presse (Prag)
DT	=	The Daily Telegraph
E	=	Egyetértés
EÉ	=	Esztergom Évlapjai
Egyet. kvt.	=	A budapesti Pázmány Péter tudományegyetem könyvtára
EK	=	Esti Kurir
El	=	Ellenőr
EPhK	=	Egyetemes Philologiai Közlöny
Ért.	=	Értekezések a tört. tud. köréből. (Kiad. a M. Tud. Akadémia)
ÉSz	=	Épitészeti Szemle
FL	=	Fővárosi Lapok
FMM	=	Felső-Magyarországi Minerva
FP	=	Freie Presse (Lodz)
H	=	Hermes
HK	=	Hadtörténelmi Közlemények
HSz	=	Havi Szemle
IV	=	Ifjúsági Vezető
KH	=	Katholikus Hetilap
KK	=	Katholikus Kántor
Kny	=	Kisnyomtatvány
LS	=	Leipz. Studien zur class. Philologie
MAÉ	=	Magyar Akadémiai Értesitő
MCC	=	Mitteil. d. k. k. Central-Commission zur Erforschung u. Erhaltung der Baudenkmale
MDAI	=	Mitteil. d. Deutschen Arch. Instituts. (Römische Abteilung)
Mgys	=	Magyarság
MH	=	Magyar Hirlap
MKÉ	=	Magyar könyvtári és múzeumi értesitő
MMOB	=	Magyarországi Műemlékek Országos Bizottsága
Múz. kvt.	=	A Magy. Nemzeti Múzeum Országos Széchenyi-könyvtára
Múz. régt. kvt.	=	A Magy. Nemzeti Múzeum Régészeti Osztályának könyvtára
NFP	=	Neue Freie Presse
NK	=	Numizmatikai Közlemények
Nk	=	Napkelet
NPV	=	Neues Politisches Volksblatt
NR	=	Nouvelle Revue de Hongrie
NU	=	Nemzeti Ujság
NWIZ	=	Neue Wiener Illustr. Zeitung
8 Ó. U.	=	8 Órai Ujság
O	=	Orvosképzés
ÖAI	=	Jahreshefte d. öst. Archeol. Institutes (Wien)
Pann	=	Pannonia
PH	=	Pesti Hirlap
PWK	=	Pauly—Wissowa—Kroll: Realencyclopädie d. klass. Altertumswiss.
R	=	Regélő
RomDesj	=	Rómer—Desjardins: A m. nemz. múz. feliratos emlékei
RÉH	=	Revue des études Hongroises
RgK	=	Magyar Tud. Akadémia Rég. Közlem.
RTÉ	=	Régészeti Társulat Évkönyve
RMPh	=	Rheinisches Museum f. Philologie u. Altertumskunde
Sz	=	Századok
SzSz	=	Székesfehérvári Szemle
T	=	Tudománytár
Tan	=	Tanulmányok Bp. multjából
TGy	=	Tudományos Gyüjtemény
TSz	=	Történelmi Szemle
U	=	Ujság
UMM	=	Uj Magyar Múzeum
UR	=	Ungarische Revue
VK	=	Vasárnapi Könyv
VU	=	Vasárnapi Ujság
WSB	=	Sitzungsberichte der k. Akademie d. Wissenschaften Wien. Phil.-Hist. Kl.
WZG	=	Wiener Zeitung

TARTALOM. — ARGUMENTUM.

Oldal

Előszó 41
Praefatio 43
Rövidítések. — Abbreviationes 45

I. Források és irodalom. — Fontes et litteratura.

1. Klasszikus források. — Fontes et litteratura 49
2. Közép- és újkori irodalom általában. — Litteratura aetatis mediae et recentioris... 50
3. Kelta korszak. — Aetas Celtica 57
4. Római korszak. — Aetas Romana 58
5. Korakeresztény korszak. — Aetas Christiana-Romana 65
6. Népvándorláskori anyag. — Aetas migrationis gentium recentiorum 66
7. Sicambria irodalma. — Questio de Sicambria 67
8. Feliratok irodalma. — Insrciptiones 71

II. Állami régiségek. — Antiquitates publicae.

1. Városszervezet. Colonia. Terület. — Res municipales. Topographia..... 81
2. Pénzverés. Érmek. — Numismatica 82
3. Nemzetiségi megoszlás. — Nationes in Aquinco 84
4. Hadszervezet. Légiók és segédcsapatok. — Militaria. Legiones et auxiliaria 84
5. Castra 87
6. Aquincumi utak. A limes. — Viae Aquincenses. Limes 89
7. Mérföldkövek. — Miliaria 91
8. Transaquincum 92
9. Polgári amphitheatrum. — Amphitheatrum civile 94
10. Katonai amphitheatrum. — Amphitheatrum castrense 96
11. Fürdők. — Thermae et balnea 97
12. Vízvezetékek. — Aquaeductus..... 100

III. Magánrégiségek. — Antiquitates privatae.

1. Épületek. — Aedificia 101
2. Falfestmények, mozaikok, falkarcolatok, stukkók. — Picturae parietum, lapides varii. graffiti, dipinti, albaria..... 102
3. Vegyes kisplasztikai alkotások. — Opera parva artificium 103
4. Kőszobrok. Simulacra ex lapidibus..... 104
5. Bronzszobrok. — Simulacra ex aere 105
6. Nemes fémtárgyak. — Opera ex auro et argento 106
7. Vegyes használati tárgyak. — Instrumenta domestica 107

Oldal

8. Agyagművesség. — Figlinae Aquincenses 109
9. Bélyeges cserepek és egyéb tárgyak. — Tegulae sigillatae. Opera figlina..... 110
10. Mécsesek. — Lucernae et laternae..... 112
11. Agyagtorony minták. — Turres figlinae..... 113
12. Szövetmaradványok. — Vestes et byssus 113
13. Hordók. — Dolia ex lignis..... 114
14. Orgona. — Organum pneumaticum..... 114
15. Római orvosok Aquincumban. — Medici Aquincenses 114

IV. Vallási régiségek. — Antiquitates ad religionem pertinentes.

1. Istenek kultusza. — Cultus deorum..... 115
2. Templomok. — Templa..... 116
3. Fogadalmi oltárok. — Arae votivae..... 117
4. Sírkőleletek. — Tituli sepulcrales..... 119
5. Kőemlékek történeti és művészeti méltatása. — Scriptores manumenta lapidea judicantes 123
6. Téglasírok. — Sepulcra tegulis cincta 124
7. Temetők. — Coemeteria 125
8. Egyiptomi hatás a temetkezéseknél. — Ritus funebris Aegyptiacus 127

V. Múzeumok. Ásatások. — Musea. Fossiones archaeologicae.

1. Aquincumi múzeum. — Museum Aquincense 127
2. Kalauzok. — Catalogi Musei Aquincensis..... 128
3. Ásatások. — Fossiones archaeologicae in Aquinco 132
4. Aquincummal foglalkozó szakemberek méltatása. — Memoriae auctorum recentiorum res Aquincenses complectentium..... 139
5. Aquincum a szépirodalomban. — Aquincum in litteratura 140

Névmutató. — Index 141

I.

Források és irodalom. — Fontes et litteratura.*)

1.

Klasszikus források. — Fontes antiqui.

1. Ammianus Marcellinus
Rerum gestarum libri qui supersunt. Recensuit rhithmiceque distinxit Carolus U. Clark. Vol. 1—2.
Libri XIV—XXXI. Berolini: Weidmann 1915. **Egyet. kvt.**

Constantius császár lejött a tartományba és megengedte, hogy a barbárok nagy része a Dunán átkeljen. »Proinde vallo prope Acimincum locato, celsoque aggere in speciem tribunalis erecto, naves vehementes quosdam legionarios expeditos alveum fluminis proximum observare sunt jussae« XIX. c. 11.

Valentinianus Acincum propere castra commovit, navigiisque ad repentinum casum coniunctis et contabulato celeri studio ponte, per partem aliam transiit in Quados ... progressus ergo coacto gradu in quantum res tulit ... et tectis combustis, redit cum incolumibus cunctis quoes duxerat secum, itidemque apud Acincum moratus, autumno praecipiti ... commoda quaerebat hiberna ... XXX. c. 5.

Sexto die post parentis obitum Imperator legitime declaratus Augustus nuncupatur [Valentinianus II] more solenni. XXX. c. 10.

2. Idatius episcopus
Chronicon et Fasti consulares. Ex editione Sac. Sirmondi. Lut. Paris. 1619. = Thesaurus temporum, Eusebii Pamphili Caesareae Pal. episcopi, Chronicorum canonum ... libri duo ... item auctores omnes derelicta ab Eusebio & Hieronymo continuantes .... Amstelodami: Jansonius 1658. **Egyet. kvt.**

»Ad a. 294: His cos. castra Facta in barbarico contra Acino et Bononia.«

»Levatus est Valentinianus junior A. filius A. Valentiniani, ab exercitu in tribunali die X. kal. decembris in civitate Acinco.« p. 93.

3. Antoninus Augustus
Itinerarium Antonini Augusti et Hierosolymitanum. Ex libris manu scriptis ediderunt G. Parthey et M. Pinder. Berolini: Imp. Frid. Nicolai 1848. XXXVIII, 403 p. 2 t. **Aq. múz.**

Acinquo leg. II. adiut. mpm XXIII. Wess 245 p. 114.

A Sabaria Acinquo mpm XLXVIIII Wess 263 p. 123.

Acinquo mpm XXX Wess 263 p. 124.

A Sophiana Acinquo mpm CXXXV Wess 264 p. 124.

Acinquo mpm XXV Wess 264 p. 124.

Acinquo mpm XXV Wess 264 p. 124.

Item ab Acinquo Crumero quae castra constituta sunt mpm XLII Wess 266 p. 126.

4. Ptolemaeus, Claudius
Die Geographie des Ptolemaeus. Galliae Germania Raetia Noricum Pannoniae Illyricum Italia. Handschriften, Text und Untersuchung von Otto Cuntz. Berlin: Weidmann 1923. V, 225 p. 3t. **Aq. múz.**

Πόλεις δὲ εἰσὶν ὑπὸ μὲν τὸν Δανούβιον ποταμὸν:

Ἀκοίνκον .....μγ .....μξ ι″
col. 299. p. 75.

5. Seeck, Otto [ed.]
Notitia dignitatum. Accedunt notitia urbis Constantinopolitanae et laterculi provinciarum. Berolini: Weidmann 1876. **Múz. Régt. kvt.**

*) A cimek jobb alsó sarkában álló számok a Fővárosi Könyvtárban található művek helyszámait jelzik. — Numeri in fine titulorum librorum dextra positi numeros librorum in Bibliotheca Civitatis Budapestiensis exsistentium indicant.

Notitia dignitatum omnium tam civilium quam militarium in partibus Occidentis. p. 103—225. Acincum: VII, 101 Acincenses — IX, 19 Acincensis scutariâ — XXXIII, 48 Auxilia: vigilum, contra Acinco [trans] in barbarico, — 54 Praefectus legionis secundae adiutricis [tertiae] partis superioris, Acinco, — 65 Praefectus legionis, Transiacinco. XL. 25 Praefectus militum Acincensium, Antonaco.

6. Sidonius Apollinaris
Bibliotheca veterum patrum antiquorumque scriptorum ecclesiasticorum. Tom. X. Venetiis: Hieron 1765. **Múz. kvt.**

Fertur Pannoniae, qua Martia pollet Acincus Illyricum rexisse solum cum tractibus Istri huius avus ... Carmen V. p. 569.

7. Socratis Scholastici et **Hermiae Sosomeni**
Historia ecclesiastica. Augustae Taurinorum: Typ. Regia 1747. Legújabb kiadás: Migne PG. 67. **Múz. kvt.**

Elmondva, hogy I. Valentinianus nov. 17.-én halt meg, így folytatja: milites sexto post obitum eius die filium eius ... imperatorem in Acinco civitate Italiae (:) pronunciant. Lib. IV. cap. 31.

8. Tabula Peutingeriana
Itineraria Romana. Römische Reisewege an der Hand der Tabula Peutingeriana dargestellt von Konrad Miller. Mit 317 Kartenskizzen und Textbildern. Stuttgart: Strecker & Schröder 1916. LXXV, 992 p. **Aq. múz.**

Aquinco, Aquincum *Ἀκουίγκον* (Pt) Acinquo V. Segm. 4. Abt. p. 429—430.

2.

Közép- és újkori irodalom általában.
Litteratura aetatis mediae et recentioris.

9. Vadianus, Joachimus
Epitome Trivm Terrae Partivm, Asiae, Africae Et Evropae compendiariam locorum descriptionem continens ... Tigvri, Apvd Frosch. [Anno M.D.XLVIII.] 8 nn., 524 n. & 6 nn. p. **B 910/279**

»Oppidorum memoratissimum est, quod accolae Budam vocant, haud dubie vetus et statiuorum Romane militiae aliquando, nunc regum Vngariae sedes: quo nomine ante appellata sit haud facile est conjicere ...« p. 66.

10. Ortelius, Abrahamus
Synonyma geographica, sive populorum, regionum, insularum, urbium ... appellationes et nomina. Antverpiae, Ex officina Christophori Plantini. 1578. **B 0941/75**

Aquincum, *Ἀκούνκον*, Pannoniae Inferioris urbs, Ptolomaeo. Volunt Budam (quae Offen dicitur) esse, dicit Simlerus. Acincum hoc etiam nominari apud Antoninum, et lib. Notitiarum, idem tradit. p. 30.

Sicambria, Alt-Ofen hodie, Lazio. Huius meminit vetus Inscriptio, quae est in libro Apiani et Amantii, quae haec est: Legio Sicambrorum hic praesidio collocata, civitatem aedificaverunt, quam ex suo nomine Sicambriam vocaverunt. Mathiae regis ... tempore in Buda veteri hic lapis effossus fuit, dum fundamenta iacerentur aedium Beatricis reginae. p. 296.

Legio auxiliatrix, hanc Bonf. ostendit ex antiqui lapidis inscriptione ... effossa ad Budam veterem, luxta Danubium fuisse, ubi ... vetustissimae urbis vestigia cernuntur locum iuniores nunc Sicambria vocant, inquit, et à Sicambris, remotissimis Germaniae populis, extructam, inscriptio indicat ... p. 187.

11. Reinesius, Thomas
Variarum lectionum libri III. priores. In quibus de scriptoribus sacris et profanis classicis plerisque disseritur. Altenburgi: Impr. Otto Michael 1640. **Egyet. kvt.**

Ἄκιγκον, Acincum & Aquincum nonnulli Illyrico accensent; Est inter Dravum Arrabonam & Danubium ... Helyének meghatározása Ammianus és a Notitia dignitatum alapján. lib. II. cap. 15. p. 250.

12. Dagverhall
van de vermaarde belegering der sterke stad Buda, of Offen ... Amsterdam: Oossaan 1686. 83 p. **B 943/177**

Eeningen neemen haar voor Curta van Ptolemaeus, en anderen voor Aquincum van het Reisbock van Antoninus. 't Valt swaar op diergelijke dingen vast te gaan; en men kan 'er niet af spreeken als by gissing. Maar het is een verdichtsel dat de Broeder van Attila, die vermaarde Koning der Hunnen, haar gesticht, en 'er den naam van Buda aan gegeeven zou hebben: want deze Broeder van Attila heette Bleda, en niet Buda, gelijk die smeeders van fabelen habben willen. p. 2—3.

13. Turc subjugué, Le —
ou la glorieuse conqueste de la celebre & cy-devant invincible fortresse de Bude ... Cologne: Pierre 1686. 172 p. **B 943/ 192**

Quelques-uns la prennent pour la Curta de Ptoloméé, & d'autres pour l'Aquincum de l'Itineraire d'Antonin. Il est bien difficile de dire les choses surement sur ce point, & on n'en peut parler que par conjecture. Mais c'est une fable que le frere d'Atilla l'a fait bâtir, & qu'il luy ait donné son nom de Budeus : Car ce frere d'Atilla estoit nommé Bleda, & non pas Budeus, comme ces Amateurs de fables le pretendent. p. 5—6.

14. Histoire
de l'etat present du royaume de la Hongrie. Cologne : Pierre 1686. 213 [7] p. **B 943/262**

Quelques-uns la (Bude) prennent pour la Curta de Ptoloméé, & d'autres pour l'Aquincum de l'Itineraire d'Antonin. Il est bien difficile de dire les choses sûrement sur ce point, & on n'en peut parler que par conjectures. p. 68.

15. The Seat of the War in Hungary, between the Emperor and the Turks. London: Beltesworth 1717. [4], 379 p. 1 t. **B 911/ 12**

As for the Name of Offen, it signifies an Oven or Furnace, which Name was given it from the vast Number of Lime Kilns there are about it. It is suppos'd to be the Aquincum of the Ancients, by Reason of the Abundance of its Baths and Waters, and because that was a considerable Town in Pannonia, and seated on the Banks of the River Danube. Here it was that the Emperor Valentinian resided a long Time, after making War on the Quadi, which at present are the People of Moravia ; and this appears by some Inscriptions still in being.

16. Cellarius, Christophorus
Notitia orbis antiqui, sive geographia plenior, ab ortu rerumpublicarum ad Constantinorum tempora orbis terrarum faciem declarans. Lipsiae : Gleditsch 1731. [12,] 1088, [60] p. **B 930/7**

Celebrius oppidum Acincum fuit, Antonino, Notitiae auctori, & Ammiano lib. XXX cap. XX ita dictum : Ptolemaeo & auctori Tabulae Aquincum, Graece *Ἀκουίγκον*. Fallunt numeri diuersorum itinerum, quod per ripam in G..lliam fert, & quod Acinco est Saluam ; nec Tabulae loca Aquincum vtrimque excipientia fatis nota sunt, vt ita certa sedes non possit definiri. Quod vero in Notitia Imperii praefectus legionis imponitur Transacinco, & ante paullo Auxilia vigilum Contra-Acinco trans in Barbarico, quemadmodum pars Legionis secundae adiutricis Acinco erat, nec forte abludit ordo & series, ac distantia descripta ; idcirco sunt qui Budam siue Ofen Acincum interpretentur ; trans flumen quod oppositum est Pestum-Transacincum. p. 447.

17. Timon, Samuel
Imago antiquae Hungariae, representans terras, adventus & res gestas gentis Hunnicae. Cassoviae : Typ. Ac. 1733. **Múz. kvt.**

Aquincum apud Ptolemaeum p. 15. et apud Szentiványi p. 18.

18. Bél, Matthias
Notitia Hungariae Novae Historico Geographica. Divisa in partes quatuor. Viennae : Straub 1737. **Bq 911/ 22**

Tom. III. Sectio I.

Cap. 1—2. De vetere Buda : Buda Vetus, olim Romanorum habuit coloniam : an fuerit Aquincum : designationis difficultas. Auctor arbitratur Romanorum aetate Aquinci nomine Veterem Budam fuisse cultam. Quae vero tunc Aquinci fata ? Opinione Bélii invasionem barbaricam post Valentiniani fata accedisse, cuius extrema aetate stetisse Aquincum constat. »Nisi velis opinari, Aquincum, in ferius, ubi nunc Buda Nova est, superius, ubi Vetus, Sicambriam sedisse.« Sicambria certo uti in confesso est, apud rerum Hungaricarum scriptores, regia Hunnorum fuit.

Tom. III. Sectio I.

Cap. XIII. »Aquinci Romani vestigium diffunditur tota ea planitia, quae a suburbiis Budae Novae, inter montes Pilisios & Danubium, ad XL circiter studia excurrit. Neque, solo hoc continenti, urbs definiebatur, in insulas protrusa fuit, sive revera connexas tunc, reliquo terreno, sive rescissa demum tellure ; cum amnis, quod solet, novum isthac alveum excavasset. Utrobique Romani cultus ostenduntur monumenta. Quae in continenti, ad bis mille passus in longitudinem protenduntur, muro constant solido, sed deraso iam, et vix supra terram, nisi per tumulos eminente. Substruati intus formices indicium faciunt, apothecas hic annonarias, vel alias quasqunque fuisse. Extenduntur haec murorum fundamenta medii milliaris decursu ; concamerationes autem haud longius ostendunt, quam ut hodie, pulveris pyrii officina. Vix ea ducentis passibus procurrit, cum solida iterum humus protuberante passim rudere, aggeres an muros, in Danubium usque continuatos, ostendit. Semino vero quod et Marsiglius expressit, ordine tumuli iidem, intermissa ingruti fossa, producuntur, urbemque quasi perpetuo quodam vallo vel divisisse, vel praemunivisse videntur. Auctor eredit hos illos esse tumulos, qui columnis, iusta intercopedine discretis ; aquae ductus, ex mente Marsiglii sustinebant. Nam ab eo nihil observatum est aliud, quam quod desinentibus ruderum tuberibus aquae demonarint fonte gemino. His rivis Marsigliano aquaeductus constitisse arbitratur.«

»Ultra aggeres murosve rudus reliquum usque ad vestigium templi Albae Mariae protenditur. Notare enim ubique possis cum moenium, seu aggerum, tum aedificiorum monumenta. Modico terrae motu, vel refossis aliquantum parietinarum, quae deiectae iam sunt fundamentis ; hic numi veteres, alibi insigniti litterulis lapides ac latercali, iterum deorum dearumque simulacra et id genus alia eruuntur. Monstrabantur nobis numi Augusti, Tiberii, aliorum ad Valentiniani fere aetatem, quod indicio nobis erat, quibus temporibus, cuius stipendio Legio Auxiliatrix isthic meruerit. Qua elevatior terrae positio est et ad radices montium surrigitur, emortuales tumbae et inscriptiones, eius generis aliae effodiuntur.«

Inscriptiones Aquincenses :

p. 183. I. = CIL 3533 = 13367 = Bp. R. V. 99. II = CIL 3540 = Bp. R. V. 100, p. 453 = CIL 3607 = Rom. Desj. 197.

19. Marsigli, Louis Ferd[inand]
Description du Danube depuis la montagne de Kalenberg en Autriche, jusqu'au confluent de la riviere Jantra dans la Bulgarie, contenant des observations geographiques astronomiques, hidrographiques, historiques et physiques par —. Traduite de latin. Tome I.—VI. A la Haye : Jean Swart 1744 **q 09/499**

Tome I. p. 3—4.
La Vieille Bude ou le Vieux Offen. Sur le bord du Danube en decà, un peu au dessus de Bude est un village appellé communement la Vieille Bude, ou le Vieux Offen renommé par leux forts des Romains & par un long Aqueduc qu'on y voit. Le plus petit & le plus septentrional de ces Forts [a], bâti près d'un marais, est quarré, & fait de Briques & de Gravier couverts de terre. Le plus grand [b] est construit des mêmes matériaux, & l'on trouves dans son enceinte beaucoup de restes de maçonnerie : il communique avec le Danube par un fossé [c], qui du côté oriental s'étend jusqu'à ce Fleuve. Quant à l'Aqueduc [d], il commence au pied des montagnes, & traversant le marais il se termine près du dit Fossé. Il n'en reste plus que les Piles, qui sont de Brique. Peut-être ne se tromperoit-on pas de dire, que les Romains tenoient autrefois garnison dans ces deux Forts pour la sûreté de quelque grande Colonie. — Avec une planche.

20. Bonbardus, Michael
Topographia magni regni Hungariae. Viennae : Kaliwoda 1750. [8.] 590 [12] p.
Bq 911/15

p. 810 : Curtam Ptolomaei, Acincum item (aliis Aquincum) quondam intra Metropolis nostrae stetisse pomaeria, Althamerus, Apianus, Irenicus, & plures antiquarii opinantur. Si, quod res est, edicere volumus ingenue, in tenebris palpitant. Multo verius illud, quia plurimorum testimoniis firmatum, quod e patrio Annalista produximus : In agro Budae Veteris Sicambriam Civitatem floruisse. Probat id lapis quoque, e vetustis eo loci ruinis erutus, . . .
Eruuntur hac etiam aetate per agros praedicti pagi non raro caementa, quae suis in ruinis, ac fundamentis magnificentiam Germanicae illius Legionis loquuntur affatim. In hoc eodem terrae tractu habuere stativa praesidia Legiones, praeter jam dictam V. Sicambricam, prima, & secunda Adjutrices, decima Augusta, & decima Gemina, dum contra Metanastas, Quados, & Sarmatas, aliosque finitimos populos ditiones Romanae Reipublicae tutarentur ; duod deducitur e lib. XII. de Repub. Cap. XIII. §. II. Lazii, Appianique monumentis. Ita omni aetate opportunus humano incolatui visus est Budae situs.

21. Severinus, Joannes
Pannonia veterum monumentis illustrata cum Dacia Tibissana. Lipsiae : Sommer 1770. [14] 379 [5] p. **B 943/231**

Vestigia coloniae Aquinci apud Ammianum Marcellinum.

22. Pococke, Richard
Voyages de R. P. Tom. 1—7. Paris : Costard 1773. **B 910/150**

»Le vieux Bude, qui est au nord, est surement l'ancien Acincum ou Aquincum ; on y trouve quantité de reliefs & d'inscriptions dans lesquelles il est fait mention de la seconde légion Adjutrix qui avait ses quartiers à Acincum . . . Nous vîmes au nord du vieux Bude des vestiges des murailles de la ville & les restes d'un édifice, qui nous parut être un amphithéâtre. L'eau se rendoit à la ville par un aqueduc d'environ une lieue de long, soutenu dans plusieurs endroits par des arcboutans, & dont la solidité étoit augmentée par les pétrifications que l'eau formoit, & que j'ai vues dans plusieurs autres aqueducs. On voit quantité de ruines au nord du vieux Bude, mais il m'a été impossible de deviner la nature des bâtimens dont elles sont formées. VII : 58—59.

23. Windisch, Karl Gottlieb
Geographie des Königreichs Ungarn. Theil I—II. Pressburg : Löwe 1780.
B 914/107

Altofen, Buda vetus, Ó-Buda, war ehedem eine grosse Stadt, und soll Sicambria geheissen haben, wie man denn die Uiberbleibsel derselben, und verschiedene römische Denkmäler bey diesem Orte findet. — Aus den Ruinen der römischen Stadt ward Altofen gebauet. Th. I. p. 268.

24. Severinus, Joannes
Dissertatio de modo inveniendi veterum Pannoniae oppidorum, in qua de Acinco, Tauruno et Singidone peculiariter disquiritur . . . Posonii : Patzko 1781. 64 p.
B 943/266

Aquincum in agro veteris Budae substitisse recenset secundum opera Salagii et Schönwisneri.

25. Piller, Mathias & **Mitterpacher** Ludovicus
Iter per Poseganam Sclavoniae provinciam . . . anno MDCCLXXXII. susceptum. Budae : Typ. Univ. 1783.
Egyet. kvt.

Aquincum secundum opera Schönwisner et Salagii p. 8—9.

26. Katona, Stephanus
Historia pragmatica Hungariae. T. 1—2. Buda : Typ. Reg. Univ. 1782—1784. [4], 906, [6]. **A 43.90/76**

Tom. I. p. 66 : . . . »Arpadus obiisse debuisset, quod nimium est. Valeat igitur in hoc aliorum silentio domestici scriptoris auctoritas, qui praeterea sepultum Arpadum innuit in eo loco, ubi postea templum Albae Mariae supra Vetero-Budam surrexit.«

27. Mannert, Konrad
Geographie der Griechen und Römer. Germania, Rhetia, Noricum, Pannonia. Dritter Theil. Nürnberg : Grattenauer 1792. **Aq. múz.**

Acincum és Contra-Acincum : p. 744—746.

28. Townson, Robert
Reize in Hongarijen. Tom. I—II. Hage : Leeuwestijn 1800. **B 914/150**

Alt Offen eene Romeinsche legerplaats. Tom. I. p. 114—116.

29. Beudant, F. L.
Voyage minéralogique et géologique, en Hongrie, pendant l'année 1818. Tom. 2. Paris : Verdière 1822. **B 910/109**

Il paraît que ces villes remontent à une très-haute antiquité ; peut-être même existaient-elles lors de la conquête des Romains ; mais au moins est-il certain que ces peuples ont eu des légions en station sur les bords du fleuve, vers cette partie. On a trouvé à Vieux-Bude, sous le règne de Mathias Corvin, en creusant les fondations d'une église, une inscription portant : »Legio Sicambrorum hic praesidio collocata civitatem aedificaverunt, quam ex suo nomine Sicambriam vocaverunt.« De sorte qu'il paraît que Vieux-Bude formait alors une ville particulière, sous le nom de Sicambria. Bude nouveau a sans doute été

habité à la même époque, comme semble l'indiquer le grand nombre d'antiquités romaines qu'on y a successivement rencontrées. Quelques auteurs ont pensé que cette ville était l'ancien Acincum des Romains, et que Pest était alors leur Transacincum, ainsi nommé à cause de sa position sur l'autre rive du Danube. Mais plus tard, on a cru qu'Acincum devoit se trouver plutôt dans l'ile de Csepel, située à peu de distance au-dessous des deux villes actuelles ; de sorte que les temples, les bains, les aqueducs dont on a trouvé les vestiges sur les collines de Bude, auraient appartenu à Sicambria. p. 363—364.

30. Schams, Franz
Vollständige Beschreibung der königl. freyen Haupt Stadt Ofen in Ungern. Mit 3 Ansichten. Ofen : Univ. Buchdr. 1822. VI, 672 [& 6] p. **B 914/11**

... Aquincum oder Acincum verstärkte die Festigkeit seiner natürlichen Lage durch ein Dreyeck von Castellen, welche Contra- oder Trans-Acincum, in der Nähe des nördlichen Gebietes der heutigen Stadt Pest, Crumerum und Campona hiessen uns als doppelter Brückenkopf rechts und links am Ister dienten. p. 6—7.

Es liegt ausser allem Zweifel, dass Alt-Ofen einst eine römische Colonie war, die wir aus der Geschichte unter dem Namen Acincum oder Aquincum kennen. Diese Stadt war der Sitz römischer Allgewalt bis zum Ende des dritten Jahrhunderts nach Christi Geburt ; im Anfang des vierten Jahrhunderts der obwohl nicht dauernde Aufenthalt des hunnischen Machthabers Attila und später die Wiege der ungrischen Könige. p. 9.

31. Németh Sándornak,
azelőtt gubernalis tanácsosnak, most pedig Óbuda és Visegrád kir. koronauradalmak kamarális praefectusának észrevételei az óbudai határban található és látható római régiségek eránt. = TGy 6 (1823). **B 051/99**

Óbuda helyén nem Sicambria, hanem Aquincum állott. Ez nevét az öt forrás után kaphatta. A Schönwisner által ismertetett hypocaustumot az amphiteatrum felé vivő csatorna viztartályának minősiti. Az (újlaki) vámház mellett, az ú. n. Hundsberg, Schintersberg, Galgenberg és Königsberg alatt gyanitja az aquincumi amphiteatrum romjait.

A földalatti romok egy részét tüzetesen megvizsgálta és ennek alapján, valamint a domb területén lévő házak ovális alakú fekvése inditja őt feltevésére. p. 1—20.

A továbbiakban az Óbudán mindenütt elszórva található és puszturó római régiségekről, Pintér Antal volt óbudai káplán római pénzgyüjteményéről és Aquincum kiterjedéséről ir. A régi város határait az Újlak-Puskaportorony és a Dunapart-Óbudai szöllők vonalára teszi.

32. Katancsich, Petrus
Orbis Antiquus ex Tabula Itineraria, quae Theodosii Imp. et Peutingeri audit ad Systema Geographiae Redactus et Commentario Illustratus Opera P. Matth. Petri Katancsich. Pars I—II. Budae : Typ. Reg. Univ. 1824. **Múz. kvt.**

Vestigia Aquinci Romani apud scriptores veteres. p. 317—318.

33. Dulházy Mihály
Pannónia fekvése, határai, nevezetesebb folyói, tavai, hegyei, helyei és lakosai a hunnok beütését legközelebbről megelőző időben.
= FMM 1825. I. p. 62—68. **B 051/25**

»Avincum, Avincus, vagy Aquincum, Római Gyarmat, nevezetes Római őrizettel, mivel Sidon. Apollinárisz igy nevezi : Martia, a' Notit. Imperii után, Legionis II-dae adjutricis kvártély szállása. Schönviszner és Mannert oda teszik, ahol most Ó-Buda fekszik ; Decuriones quoque suos habuit.«

34. Katancsich, Petrus
Commentarius in Caii Plinii Secundi Pannoniam. Budae : Typ. Univ. 1829. **Múz. kvt.**

De populo Eravisco. Aquincum apud scriptores veteres. p. 26. & 64 p. 411 = CIL 3412.

35. Krickel, Adalbert Joseph
Fussreise durch den grössten Theil der österreichischen Staaten in den Jahren 1827, 1828, bis Ende Mai 1829 ... Wien : Adolph 1830. VI, 340 p. **B 943/159**

Das römische Acincum, das eigentliche Sicambria. p. 78, 92.

36. Podhradczky Jósef
Buda és Pest szabad királyi városoknak volt régi állapotjokról. Pest : Beimel 1833. VIII, 147 p. 1 t. **B 943/2**

A' Rómaiak Krisztus Urunk születése után nyolcz esztendővel, minekutána Pannonia végképen meghódolt, kezdték Barbarusok ellen a' Duna jobb partját őr-várakkal erősiteni, az Ó és Uj Buda határában talált Téglákon és számtalan emlékköveken mindenkor »Legio II. A. P. F.« az az Legio Secunda, Adiutrix, Pia, Fidelis, olvastatik, melly őrsereget, Cassius Dio szerént, Flavius Vespasianus Császár szállitott ide 69—70. esztendő tájban. Ó Budán tehát a' II. Legio, avagy őrsereg táborozván, itten Várost épitett ; tudniillik illyen őrseregek' szállásiból támadtak a' Várak, Municipiumok, Városok' s a' t. A' II. Legio ezen szállását az itt levő meleg forrásokról Aquincum-nak, az az Viz-Várnak nevezte. Az is bizonyos a' Notitiából, hogy Pannónia kevéssel az előtt, minekelőtte a' Római Birodalom hanyatlanék, és elenyészteséhez közelgetne, Illyricum-hoz kapcsoltatott; 's hogy Aquincum-ban nem csak a' II. Legionak valamelly csapatja, de Dalmaták némelly Lovasságának egyik része is tanyázott. Ezek Aquincumot anya nyelvökön Voda-nak hivták, mellyből később keletbe jött a' Buda nevezet. p. 4—5.

37. Thiele, J. C. v.
Das Königreich Ungarn. Tom. I—VI. Kaschau : Thiele 1833. **B 914/189**

Altofen einst eine römische Colonie. Tom. VI. p. 9.

38. Tschischka, Franz
Der Gefährte auf Reisen in dem österreichischen Kaiserstaate. Wien : Beck 1834. 681 p. **B 914/180**

Die Ruinen des alten Acincum oder Aquincum. p. 607.

39. Gemälde von Pesth und Ofen mit ihren Umgebungen. Pest: Kilian 1837. 240 p. 1 t. **B 910/22**

»Dass sich ..... auf dem Grunde vom jetzigen Alt-Ofen wirklich eine römische Legionsstation, unter dem Namen Aquincum oder Acincum, befunden habe — (erbaut im J. 250. v. Chr.) — lässt sich nicht läugnen, dass sich aber dieselbe schon damals bis auf die Stelle vom heutigen Ofen erstreckt habe, darüber bestehn gar keine Nachrichten, und nicht einmal Ruinen, deren man doch in Alt-Ofen viele findet, geben eine Spur von römischer Ansiedlung auf diesen Plätzen. p. 145—146.

»Die mit den Hunnen losbrechenden Stürme der Völkerwanderung zerstörte zwar die schöne Colonialstadt der Römer, doch konnte sie ihr Dasein nicht spurlos vernichten, denn noch stehn ihre Uiberreste da und bieten dem Forscher reiche Gelegenheit zur Erinnerung an eine längstentschwundene Vorzeit und keiner, der sich längere Zeit in Ofen oder Pesth aufhält wolle es unterlassen, Altofen zu besuchen, er wird dort den Boden betreten, den ein sinniger Reisender nicht ohne Aehnlichkeit das ungrische Pompeji und Herkulanum nannte. Wir machen hier nur auf die bedeutendsten Uiberreste aufmerksam, den wollte man alle dort aufgefundenen Antiquitäten anführen, so müsste man dafür eine eigene Abhandlung bestimmen.« p. 227—228.

40. Patachich József Történeti jegyzetek szabad királyi Pest városáról. Pesten: Trattner-Károlyi1839. 62, III. p. **B 943/35**

Aquincum és Transaquincum Idatius adata nyomán. Nem ad hitelt B o n f i n i Sicambriára vonatkozó közlésének. p. 3—6.

41. Kohl, I. P. Reise in Ungarn. Dresden und Lpzg: Arnold 1842. [X], 566 p. **B 308/24**

. . . »Die römischen Baureste liegen meistens etwas seitwärts von Alt-Ofen und sollen zum Theil im Sumpfe stecken . . . . ein altes römisches Bad aufzufinden, das auf der Spitze diese Insel [Margaretheninsel] halb unter dem Wasser versteckt liegen sollte. Man sagte uns, bei hoher Donau sei es ganz unter Wasser, und nur bei niedriger Donau käme es ganz zum Vorscheine.« p. 355.

42. Moshamer, J. A. Die Donaureise von Wien bis Pesth. Wien: Schmid u. Busch 1843. 116 p. **B 914/139**

Die altrömische Stadt Aquincum. p. 49—50.

43. Boldenyi, M. J. La Hongrie ancienne et moderne. Paris: Lebrun 1853. **B 943/275**

Fondation de la ville de Bude: Aquincum une colonie Romaine. II. p. 21.

44. Müller, Karl Pest, wie es leibt und lebt. 2. Aufl. Pest: Emich 1855. 186 p. **B 308/6**

»Alt-Ofen« registrire Freund,
Denn »classisch« ist der Boden;
Find'st »Grabmäler«, »Votivsteine«,
Nach »römisch alten Moden.« p. 65.

45. Ficker, Heinrich Aquincum und seine Überreste. = Sechster Jahresbericht d. k. k. kath. Gymnasium zu Ofen. 1857. p. 1—18.

Inschriften: **B 373/27**

p. 5 = CIL 3524. — p. 6 = CIL 3487. — CIL 3343. — p. 16 = CIL 3383, CIL 3384. — p. 17 = CIL 3415 = RD 49.

Die Ableitung der Namensform Aquincum von aquae, den warmen Quellen, an denen die Gegend so reich, ist an sich nicht unstatthaft; doch thut gerade bei der etymologischen Erklärung von Städtenamen grosse Vorsicht Not, und Verfasser erklärt, er möge nicht wissen, ob nicht die Römer eine pannonische Niederlassung schon vorgefunden und sich deren Namen angeeignet haben, wie Ähnliches von Segestia, Carnuntum usw. ziemlich sicher steht. Unzulässig ist aber die öfters angeregte Deutung aquae quinque; eine solche Zusammenziehung wäre sprachwidrig. — Die Spuren des Namens einer Stadt Sicambria in den Chroniken des Mittelalters u. in der neueren Literatur.

Die Lage *Ἀκούϊγκον* nach Ptolemäus. — Die Lagerstadt Aquincum, gebildet durch die legio II. adiutrix. — Aquincum wird in vielen Inschriften Colonie u. Municipium genannt.

Besondere Wichtigkeit gewann Aquincum in den beiden letzten Jahrhunderten des röm. Staates; aus dieser Periode rühren die meisten Erwähnungen desselben bei den alten Schriftstellern her. Frühzeitig musste die Aufmerksamkeit der Gelehrten auf die Überreste des Alterthums gelenkt werden. Die meisten Funde geschahen von der Mitte Altofens gegen Norden hin, theils noch innerhalb des Ortes, theils auf den Wiesen, Hutweiden u. Feldern bis gegen die Pulverstampfe, wie auf der in nordwestlicher Richtung in der Nähe den Anhöhen führenden Wiener Strasse, selbst noch auf den Bergabhängen.

Das römische Bad auf dem Florianplatze. — Ein anderes Bad wurde in der Nähe der eine halbe Stunde nördlich von Altofen gelegenen Krempelmühle entdeckt, welches aber gegenwärtig wieder verschüttet wurde. — Die durch die k. k. Centralcommission systematisch angeordnete Nachgrabungen i. J. 1854. — Der Aquäduct nächst den Bädern. — Es sind Spuren eines römischen Amphitheaters an der Grenze Altofens u. der Vorstadt Neustift in dem kreisförmigen Aufbau einer Anzahl von Häusern, der fortlaufenden gemeinschaftlichen Grundfeste, auf welcher sie ruhen, und den bei Kellergrabungen entdeckten Aufsätzen im Mauerwerk — als Resten der Sitzreihen — sowie dem jetzt mit Gärten ausgefüllten innern Raum, der als einstige area seine Überbleibsel von Fundamenten in sich schliessen soll, wahrzunehmen; doch bedürfen sie wohl noch einer genaueren Untersuchung. — Die ausgegrabenen Gegenstände im allgemeinen. Mehrere derselben beziehen sich auf den Dienst des Mithras. Der Mithrascult und seine Überreste in Aquincum.

Bruchstück eines mit Hieroglyphen bedeckten Kalkensteines, welcher höchst wahrscheinlich aus Memphis herrührt und dem Zeitalter der 4—7. manethonischen Dynastie angehört.

Eine Darstellung der E p o n a, der Schutzgöttin der Rosse, wie sie auf dem Throne sitzt.

Bedeutend ist die Zahl der Münzen, vorzüglich aus der späteren Kaiserzeit; interessant ist ein Münzregulativ, welche mit der Sammlung des Prof. K i s s dem Museum zukam. Verfasser behauptet gegen Kiss (Tudománytár 1839), dass Aquincum keine Münzstadt war.

46. **Körner,** Friedrich
Vaterländische Bilder aus Ungarn und Siebenbürgen. Teil I—II. I. Bilder aus Ungarn. Lpzg,: Spamer 1858. **B 308/95**
Die Ruinen der römischen Bäder- oder Wasserstadt Aquincum (!). I. p. 87.

47. **Lederer,** A.
Heimatkunde vom Kronlande Ungarn. Pest: Geibel 1859. X, 151 p. 1 t. **B 914/154**
Aquincum & Transaquincum. p. 30.

48. **Hunfalvy** János
Budapest és környéke. Pest: Lauffer. 1859. 243 p. **B 910/23**
... A rómaiak Óbuda helyén virágzó várost alapítottak Aquincum — vagy Acincum (Aquae quinquae) néven. Lakosai száma meghaladta a 200.000-t. Aquincum a Dunától kezdve a mostani városmajorig és a lőpormalomtól csaknem a Császárfürdőig terjedt. Pénzverde is volt Aquincumban. Aquincummal szemben Transaquincum állott, Aquincummal hajóhiddal volt összekötve, melynek nyomaira még 1812-ben akadtak az ördögmalomnál. A krónikákban Sicambria néven is szerepel. p. 3.

49. **Schmidl,** Adolf
Die Donau von Wien bis zur Mündung. Lpzg: Brockhaus 1859. 137 p. **B 914/17**
Altofen, das römische Aquincum. p. 57.

50. **Wenzel** Gusztáv
Budai regesták. Pest: Landerer és Heckenast 1861. 56 p. **B 943/11**
Aquincum a római uralom idején. p. 4—5.

51. **Bilder** aus Ungarn.
Pest: Hornyánszky & Hummel 1865. 160 p. **B 308/96**
Altofen, die berühmte Stadt Aquincum. p. 61—62.

52. **Gettinger,** Theodor
Ungarnst Hauptstädte Pest-Ofen .... Pest: Heckenast 1866. 60 p. **B 914/7**
Altofen — Aquincum. p. 42—43.

53. **Fessler,** Ignaz Aurelius
Geschichte von Ungarn. Bd. 1—5. 2. Aufl. bearb. v. Ernst K l e i n. Lpzg: Brockhaus 1867—83. XIV, 500 p. **77752**
Bd. 1. p. 8. Blühende römische Städte: Sigambria und Aquincum (Alt-Ofen).

54. **Rupp** Jakab
Buda—Pest és környékének helyrajzi története. Pest: Eggenberger 1868. X, 314 p. **B 914/54**
Aquincum és Sicambria eredetének magyarázata. p. 1—2.

55. **[Byrne,** Wm Pitt]
Pictures of hungarian life. London: Ridgway 1869. X, 401 p. 7 t. **B 918/8**
The Romane city of Aquintum (!), or Sicambria. p. 216—17.

56. **Törs** Kálmán
Margit-sziget. Pest: Athenaeum 1872. 137 p. **B 943/6**
Margitsziget a rómaiak idejében. p. 3—14.

57. **Törs,** Koloman
Die Margarethen-Insel. Bp.: Athenaeum 1873. 146 p. 1 t. **B 943/5**
Die Margarethen-Insel zur Zeit der Römer. p. 3—18.

58. **Kohl,** J. G.
Die geographische Lage der Hauptstädte Europa's. Lpzg: Veit & Co. 1874. **B 914/146**
Aquincum, Fünf-Quellen-Stadt. p. 256.

59. **Tissot,** Victor
Die Reise in's Zigeuner Land. [Übers.] Von Friedr. Wilh. D i e t z. Lpzg.: Gressner & Schramm [1874.] VIII, 444 p. **B 910/168**
Aquincum eine Niederlassung der Römer. p. 403, 421—22.

60. **Őri** G. György
Margitsziget történelme. Kassa: Pannonia 1875. III, 184, [48] p. 17 t.
Római kor. p. 5—18. **B 943/66**

61. **Hunfalvy** Pál
Magyarország ethnografiája. Bp.: Akad. 1876. 544 p. **Egyet. kvt.**
Pannonia a rómaiak korában. Aquincum szerepének érintésével.

62. **Forbiger,** Albert
Handbuch der alten Geographie von Europa. 2. Aufl. Hamburg: Haendcke & Lehmkuhl 1877. **Múz. kvt.**
Aquincum. p. 344—345.

63. **Aquincumtól** a Csigadombig.
= E 1880. okt. 21. **114**
Aquincum emléke az irodalomban és a városról alkotott nézetek tisztázása. Az amphitheatrum felásásának története és tanulságai.

64. **Chélard,** Raoul
La Hongrie contemporaine. Paris: Kugelmann 1891. 382 p. **B 914/68**
Aquincum, la ville romaine. p. 305, 355—356.

65. **Anonymus**
B é l a király névtelen jegyzőjének könyve a magyarok viselt dolgairól. (A bécsi cs. kir. udv. könyvtárban levő kézirat hasonmása.) Bp.: Akad. 1892. p. 23 b + 24 a. — A kézirat olvasását közli F e j é r p a t a k y László. (I. melléklet A n o n y m u s hasonmá ához.) u. o. — Fordította S z a b ó Károly. 2. kiad. (II. melléklet) u. o. **A 43.90/33**

»...de terra scithica descendens cum valida manu in terram Pannonie venit, et fugitis Romanis regnum obtinuit; et regalem sibi locum constituit iuxta Danubium super calidas aquas et omnia antiqua opera, que ibi invenit, renovari, precepit, et in circuitu muro fortissimo edificavit, que per linguam hungaricam dicitur nunc Buduuar, et Teothonicis Ecilburgu vocatur.« C. I. p. 2a.

»... Transito Danubio castra metati sunt iuxta Danubium usque ad aquas calidas superiores. Et hoc audito omnes Romani per terram Pannonie habitantes vitam fuga servaverunt. Secundum autem die dux Arpad et omnes sui primates cum omnibus militibus Hungarie intraverunt in civitatem Atthile regis. Et viderunt omnia palatia regalia, quedam destructa usque ad fundamentum, quedam non, et ammirabantur ultra modum omnia illa edificia lapidea. Et facti sunt leti ultra quam dici potest, eo quod capere meruerunt sine bello civitatem Atthile regis, ex cuius progenie dux Arpad descenderat. Et epulabantur cottidie cum gaudio magno in palatio Attile regis conlateraliter sedendo... Tunc dux Arpad et sui propter leticiam permanserunt in civitate Atthile regis per XX-ti dies.« c. 46. p. 19a—20a.

66. Chevalier, A.
Le pays des Magyars. Voyage en Hongrie. Tours: Mame & fils 1893. 368 p. **B 308/112**

O'Bude... Les Romains l'appelaient Aquincum, et on retrouve dans son voisinage de nombreuses ruines romaines entre autres un aqueduc de près de 2 kilomètres dont les piliers subsistent encore en partie, et un amphithéâtre, avec des inscriptions qui laissent supposer l'existence d'un temple de Némésis. On a retrouvé le buste de la déesse, celui de Jupiter; et plusieurs de bancs de pierre portant non seulement des chiffres, mais de noms, peut-être ceux des personnes auxquelles ces places étaient réservées. p. 332.

67. Ilosvai Hugó
Magyarország és az ezredéves ünnepély. Bp.: Belgráder 1896. 143 p. 80 p, 62 p.
Aquincum. p. 10. **B 914/1**

68. Freson, J. G.
La vie et l'art en Autriche-Hongrie. Louvain: Polleunis & Ceuterick [1898] 112 p. **B 308/1**

Au-dessus de Bude, au delà de l'île Marguerite, nous trouvons encore Vieux-Bude, O-Buda, ancienne place romaine avec des restes de bains, d'amphithéâtres antiques, etc., et les sources thermales qui l'avaient fait appeler Aquincum. p. 94.

69. Osváth Gyula
Szent-Margitsziget hajdan és most. Budafok: Leopold és Klein 1901. 110 p. **B 943/21**

Aquincum a római hódítás alatt. p. 8—16.

70. Donau
Die — von Passau bis zum Schwarzen Meere. Wien: Ges. Für Graf. Ind. 1910. 195 p. **B 914/151**

Die keltische u. römische Ansiedlung in Budapest. p. 124.

71. Baker, B. Grandville
The Danube with pen and pencil. London: Sonnenschein & Co. 1911. XVI, 191 p. **B 914/69**

The Roman city of Aquincum. p. 148—149.

72. Váradi Antal
Aquincumi séták.
= Képek a magyar író- és színészvilágból. III. rész. Bp. 1911. p. 47—51. **B 810/14/3**

Aquincum történetének rövid összefoglalása.

73. Mihalik Sándor
A római hódoltság vidékünkön.
= A budafoki m. kir. áll. polgári fiú- és leányiskola 1911—1912. tanévi értesítője. p. 3—10. **Aq. múz.**

Pannonia Inferior ismertetése.

74. Lyde, Lionel W.
The continent of Europe. London: Macmillan & Co. 1913. XVI, 446 p. **B 914/171**

The Roman city of Aquincum. p. 351.

75. Stadler Endre
Aquincumi helytartók.
= BpH 1914. 88. sz.

Az aquincumi múzeumban egymás mellett 3 propraetor: C. Valerius Pudens, Caecilius Rufinus Crepereianus és Septimus Iulius Castinus emlékköve a Kr. u.-i III. századból.

76. Jakoby Péter
Budapest kézikönyve adatgyüjtemény alakjában I. k. Budapest Egyetemi ny. 1918. 135. p. **B 903/2**

Aquincum: p. 80—81.
Sicambria: p. 81.

77. Lechner Jenő
Aquincum [jelentőségének és irodalmának ismertetése].
= BN 1920. aug. 7. **Bq 071/21**

78. Birmingham, George A.
A wayfarer in Hungary. London: Methuen & Co. 1925. XVI, 210 p. 17 t. **B 914/123**

The Roman colony of Aquincum. p. 95—96.

79. Budapest monografiája.
Bp.: Állástalan ujságírókat segítő szindikátus [1927.] 146 [2] p. 3 t.
Aquincum. p. 5. **B 910/155**

80. Csekonics, Elizabeth
Hungary new and old. Budapest: Hungarian Telegraph Correspondence Bureau [1928.] 185 p. 20 t. **B 911/13**

Aquincum. p. 54—55.

81. Tausz Béla
Aquincum — Ősbuda.
= BN 1929. febr. 10. **Bq 071/21**

81a Böök, Fredrick
Resa til Ungern. Stockholm: Norstedt 1931. 301 [1] p.
Aquincum: p. 7—21.

82. Palóczi Edgár
Pest és Baja ősi latin nevek? Magyar városok olasz testvérvárosai.
= BN 1931. márc. 7.

83. Hungary
Bp.: 1931. **B 308/120**
Aquincum the city of the Roman. p. 73—76.

84. Tausz, Béla
Travelling to Buda in antique times. Bp.: Közlekedési nyomda [1934.] 12 p. **B 910/300**
Aquincum in the Province of Pannonia.

85. Budapest
Das unterirdische —.
= NFP 21 Jan. 1935.
Aqincum zur Zeit der Eravisker u. Römer.

Vide: 266, 267, 452, 524.

3.

Kelta korszak. — Aetas Celtica.

86. Salamon Ferenc
A római hódítás Magyarországon.
= BpSz 1877. p. 329—363. **3440**
»Campana in medio Acinco« helymeghatározás Antoninus Itinerariumában akkép érthető, hogy itt a medio nem római, hanem kelta eredetű szó s valami nagyobb központhoz, területhez való tartozást jelent.
Aquincum sem az aqua szóból ered, amint Desjardins magyarázza, hanem az »ach« kelta szóból és az »inc« kelta végzetből tevődött össze. p. 347—349.

87. Hampel [József]
Civitas Eraviscorum.
= AÉ új f. VIII. 1888. p. 186. **531**
A Gellérthegy déli lejtőjén levő Tóth József-féle szőlőben talált áldozati oltárkő, amelyet az Eravisci törzs augurja, Tit. Flavius Titabus és néhány társa épitett és Jupiternek szentelt.

88. Római oltárkő
a Gellért-hegy déli lejtőjéről.
= AÉ új f. 8. (1888.) p. 379. **531**
Az oltárfelirat szerint az eraviscusok törzsének a Gellérthegyen központi szállása volt a Kr. u.-i. III. sz.-ban.

89. Havas Sándor
Budapest multja és a királyi várak Ó-Budán.
= Bp R 3. (1891.) p. 3—46. **B 902/10**
A kelta és a római település neve. Salamonnal szemben, aki Acincum reminiszenciájából származtatja az Etzelburg elnevezést, Havas ezt Attila névvel hozza kapcsolatba.

90. Frőhlich Róbert
»Római közigazgatás Pannoniában« c. a RT 1891. ápr. 28.-án tartott felolvasásának ismertetése.
= AÉ új f. 11. (1891.) p. 277. **531**
Mind a feliratokból, mind pedig a régi írókból kitűnik, hogy a »civitas« szó, ha néptörzsre vonatkozik, nem várost, hanem politikai egységet jelent. A pannoniai viszonyokból is ezt kell feltételezni s igy a »civitas Eraviscorum« közigazgatási területet jelent.

91. Hampel József
Az eraviscus nép és emlékei.
= Bp R 2. (1892.) p. 31—72. Klny. [Bp. 1892.] 42 p. **B 902/10**
Az eraviscus nép a kelta ethnikumhoz tartozott.
Az eraviscusok ősi hajlékaira már nem mutathatunk rá, de valószinű, hogy váruk a Gellérthegyen volt, amire az ott lelt feliratos emlékek engednek következtetést.
Valószinű, hogy az eraviscusok városa a római uralom alatt is fennállott.
I. A nép neve és nemzetisége. II. Az eraviscusok földje és fővárosa. III. Temetők és emlékek.

92. Havas Sándor, gömöri
[If] Budapest Régiségei IV. k-ről adott kritikájára válasz, melyben a Gellérthegyi kelta telep kérdéséről és az aquincumi tábor leírásáról vitázik a bírálóval.
= AÉ 13. (1893.) p. 361—364. **531**
A Gellérthegy természeti viszonyaira való hivatkozással nem tartja igazoltnak, hogy a hegyen az eraviscusok főhelye lett volna, bár bizonyos, hogy az eraviscus telep volt.

93. Tomaschek, Wilhelm
Aravisci.
= PWK Bd 3. 1895. p. 400. **61749**

94. Frőhlich Róbert
Magyarország területe a római hódítás előtt.

= Szilágyi: A magyar nemzet története. 1. köt. Bp.: Athenaeum 1895. p. IX—LIV. **21263**

p. LII—LIV. Az araviskok népe, területük, nyelvük.

95. Kuzsinszky, Bálint
Eravisci.
= Pecz: Ókori lexikon. I. k. Bp.: Franklin 1900. p. 685—686. **100117**

96. Gohl Ödön
A budapesti eravisztikus éremlelet. (Tanulmány az eravisztikus nép pénzveréséről.)
= NK I. (1902). p. 17—45. **739**

Az éremleletek több támpontot nyujtanak az aquincumi település időpontjára.

97. Patsch, Carl
Eravisci oder Aravisci.
= PWK 11. Halbd 1907. p. 390—391. **61749**

98. Nagy Lajos
Újabb adat a római foglalást megelőző őslakossághoz Szentendréről. — Beiträge zur Urbewohnerschaft von Szentendre.
= AÉ új f. 44. (1930.) p. 242—243. **531**

Im Museum zu Aquincum ist ein schlecht erhaltener Grabstein vorhanden, welcher sowohl seiner Inschrift, wie dem Schriffttipus nach auf das Ende des I. Jhts oder auf die ersten Jahrzehnte des II. Jhts n. Chr. weist. Die Namen u. Aufschriften beweisen, dass hier illirisches Volk wohnte.

Vide: 34, 116, 191, 277, 353, 755, 830.

4.

Római korszak. — Aetas Romana.

99. Hampel József
Aquincum történetének vázlata.
= AK 8 (1862.) p. 158—198. **545**

I. Bevezetés. II. A. geographiai fekvése. III. A. története. Eredete. IV. A., mint a pannoniai limes egyik védpontja. V. A., mint a legio II. adjutrix táborozási főhelye. VI. A. sorsa Pannonia végső idejében.

100. Karácson Mihály
Aquincum. Bevezetés Budapest történelméhez. (Akadémiai értekezés.)
= BpSz 1866. p. 516. **3440**

Értesítés Karácson akadémiai felolvasásáról, amelyben összefoglalta Aquincum történetének addig ismert adatait.

101. Römer Flóris
Őskori műrégészet. Pest: Emich 1866. V, 134 p. (Műrégészeti kalauz különös tekintettel Magyarországra. Kiadta a Magy. Tud. Akadémia archaeologiai bizottsága. I. rész.) **47137**

Római műemlékek: p. 78—101. Az őskorra vonatkozó irodalom vázlata. A római korszakhoz p. 113—117. Őskori, főleg magyarországi lelőhelyek. Római korszakiak. Pest megye. p. 125—126.

102. Salamon Ferenc
A római hódítás Magyarországon.
= BpSz 1877. p. 329—363. **3440**

»Campona in medio Acinco« helymeghatározás Antoninus Itinerariumában akkép érthető, hogy itt a medio nem római, hanem kelta eredetű szó s valami nagyobb központhoz, területhez való tartozást jelent.

Aquincum sem az aqua szóból ered, amint Desjardins magyarázza, hanem az »ach« kelta szóból és az »inc« kelta végzetből tevődött össze. p. 347—349.

103. Pulszky Ferenc
Néhány magyarországi és ősmagyar leletről.
= FL 1878. I. 141—142. sz. **Bq 071/5**

Aquincum határváros. p. 691.

104. Salamon Ferenc
Buda-Pest története. I. k. Buda-Pest az ó-korban. Bp.: Kocsi 1878. — II. k. [Középkor.] Bp.: Athenaeum 1885. **B 943/4**

Aquincum: I. p. 90—361.
« geogr. fekvése: I. p. 209.
« kiterjedése: I. p. 294.
« lakossága: I. p. 131, 300.
« betelepítése: I. p. 153, 164.
« municipiummá lesz: I. p. 180.
« római város: I. p. 192.
« váza: I. p. 293.
« épületei: I. p. 306.

A castrumok: I. p. 328.
Római utak: I. p. 230.
A belkormányzatról: I. p. 343.
A IV. századból: II. p. 1.
A népvándorlás első korszakai: II. p. 21.

105. Némethy Lajos
Óbuda romjai 1602-ben.
= VU 1880. p. 703. **25**

Magyarázat Schäfer (Dilich)-1606-ban megjelent »Ungarische Chronica« c. munkájának óbudai metszetéhez.

106. Némethy Lajos
Budapest az ókorban.
= HSz 1880. ápr. p. 19—31.

107. Frőhlich Róbert
A pannonok földje és népe. Bp.: Franklin 1881. 43 p. **Aq. múz.**

108. Salamon Ferenc
A rómaiság elenyészte Pannoniában, s különösen Aquincum vidékén.
= Sz 15 (1881). p. 643—676. **3049**

Az aquincumi vallásos jellegű feliratok sora a 310. évvel megszakad és ha Aquincum földjén még nem is tártak fel keresztény feliratos emlékeket, kétségtelen, hogy Aquincum sem maradhatott meg pogányszigetnek a kereszténység tengerében.

A legkésőbb datált felirat 377-ből való. Ez egy téglabélyeg »Trigeridius vir perfectissimus dux« jelzéssel.

Aquincumot a quad-sarmata háborúk idején a barbár pusztítás nem érte (371). I. Valentinianus néhány évvel később (375) minden kihívás nélkül megkezdte ártó-hadjáratát a barbárok ellen. Maga a császár Aquincumhoz érkezik. Átkelvén a Dunán és végigpusztítva a quad-földet, a császár Aquincumban pihent. Majd Bregatiumban hirtelen meghalt és kisfiát, II. Valentinianust Aquincumban kiáltották ki bátyja mellé (Gratianus) társcsászárnak.

Ha a Notitia Dignitatum keletkezését 400—408 közé tesszük, úgy bizonyítékunk van, hogy az V. század elején Aquincum körül Róma még uralkodik. Ez a birodalmi sematizmus bizonyítja A. fontosságát, mert itt állomásozik a II. legio egy osztálya, több segédcsapat. Az analogiákból az következnék, hogy Aquincum mint vár, sőt mint római város, Attila alatt pusztult el. Azonban kevéssel Attila 453-ban történt halála után Sidonius Apollinaris szerint Aquincum nemcsak áll, hanem virágzik. Ez egyszersmind az utolsó adatunk Aquincumról.

109. Frőhlich Róbert
Aquincum történetéhez.
= EPhK 6 (1882.) p. 141—144. **4442**

Sidonius Apollinaris után Aquincum neve két földrajzi tankönyvben fordul elő. Az első címe: Julii Honorii oratoris excerpta, quae ad Cosmographiam pertinent (Pomponius Mela Gronovius f. kiadásában 691 és köv. p.); a második: Cosmographia, antehac temere Aethico adscripta (u. ott a függelékben 702. és köv. p.). Jul. Honorius idézi Aquincum nevét (p. 694.) azon városok nevei között, melyek az Oceanus occidentalishoz tartoznak és a Cosmographia (p. 713) szintén a nyugati Oceanus városai között említi és mint oly várost is, mely a Dráva és a Duna között levő Pannoniában található. Ha tekintetbe vesszük, hogy e földrajzi könyvek a VII., sőt talán a VIII. sz.-ban keletkeztek, akkor ebből következnék, hogy a város még ez időben fennállt. Nem lehetetlen azonban, hogy a művek adatai régebbi időre vonatkoznak.

110. Hampel, J[oseph]
Aquincum.
= Historische Landschaften aus Österreich-Ungarn. H. 4. 1882.

111. Némethy Lajos
A rómaiak Aquincumban.
= KH 1882. 50—52. sz.

112. Némethy Lajos
Aquincum keletkezése.
= KH 1882. nov. 30.

113. Némethy Lajos
Vázlatok Budapest multjából. Bp.: Athenaeum 1883. 42 p. **B 943/78**

Aquincum keletkezése: p. 3—9.
Az aquincumbeli rómaiak vallása és erkölcsei: p. 10—18.
Aquincum épületei: p. 19—27.
Leletek Aquincum talajában: p. 28—37.
Keresztények Aquincumban: p. 38—42.

114. Schiller, Hermann
Geschichte der römischen Kaiserzeit. Bd 1—2. Gotha: Perthes 1883—1887. (Handbücher der alten Geschichte. III. Serie: Römische Geschichte 2. Abteilung.) **Aq. múz.**

Aquincum: Bd. I. Teil 2. p. 550, 610, 647

115. Ujhegyi Béla
Die Entstehung von Budapest. Bp.: Athenaeum 1883. 50 p. 1 t. **B 943/45**

Pannonien u. die Stadt Aquincum. p. 3—6.

116. Havas Sándor
Néhány adat Pannonia és Óbuda multjához.
= Pulszky-emlékkönyv. Bp.: Franklin 1884. p. 49—74. **Bq 929/46**

A kelták eredete és pannoniai története. Kelta alapítású pannoniai városok: Siscia, Scarabantia, Sabaria, Carnuntum, Brigetio és Aquincum. Aquincum kelta emlékei. Aquincum mint római municipium és a legio II. adiutrix állomáshelye Domitianus óta (81—96) és Septimius Severus (197—211) idejében colonia. Aquincum katonai és polgári szervezete a római birodalom felbomlásáig.

117. Ortvay Tivadar
A hazai római kőemlékek és azok művészeti, jelmeztani, symbolikus, nyelvészeti, történeti, hadügyi, közigazgatási, községi és vallási jelentősége.
= Pulszky-emlékkönyv. Bp.: Franklin 1884. p. 79—87. **Bq 929/46**

A vicus canabensium és a thermae maiores neve egy aquincumi kőemléken.

118. Duruy, Victor
Geschichte des römischen Kaiserreichs von der Schlacht bei Actium und der Eroberung Aegyptens bis zu dem Einbruche der Barbaren. Aus dem französischen übersetzt von Gustav Hertzberg. Bd. 1—5. Lpzg: Schmidt u. Günther Verl. 1885—1889. **6080**

Aquincum (Buda), römische Donaufestung: 2. p. 365, 3. p. 255, 5. p. 204.

119. Frőhlich Róbert
Ptolemaeosnak hazánkra vonatkozó térképei.
= EPhK 9 (1885.) p. 14—24, 146—154. **4442**

A ptolemaeosi térkép hazánkra vonatkozó részeinek elbirálásánál felette fontos kideríteni ezen részletek elkészítésének idejét. Már azon körülmény, hogy felső és alsó Pannoniát külön említi, azt bizonyítja, hogy legalább is a 107. évre tegyük a térkép ezen részletének keletkezését; mert ezen évben Hadrianus Pannonia inferiorban legatus pr. pr. volt. Alsó-Pannonia térképe nem lehet sokkal későbbi időből azért, mert a Duna és a Dráva közötti részben a dunaparti városokon kivül egyetlen egy város nevét sem ismeri, holott az Itin. Ant. szerint a rómaiak több irányban hálózták be utakkal a nevezett vidéket. Ha e vidék térképe későbbi időből való volna, okvetlenül egy-két helységet meg kellett volna rajta említeni. Igen fontos adatok azok, melyek a két Pannoniában elhelyezett legiókra vonatkoznak. A két Pannonia területén összesen négy légiót ismer Ptolemaeos, nevezetesen Felső-Pannoniában: Vindobonában a Legio X Germanicát, Flexumban a Legio XIV Germanicát, Brigetiumban a Legio I Adiutrixot, Alsó-Pannoniában pedig egyet, Acumincumban, minden közelebbi meghatározás nélkül. E névtelen legio nem más, mint a II Adiutrix, melyről valószinű, hogy a második század közepéig a Duna és a Dráva között állott és pedig a dák háború után.

120. Havas Sándor
Néhány adat Pannonia és Óbuda multjához. Klny. a Pulszky-albumból. Bp.: Franklin 1885. 26 p. **Aq. múz.**

Pannonia meghódításának és az Aquincumra vonatkozó ismereteknek népszerű összefoglalása.

121. Aquincum (Alt-Ofen)
= Dizionario epigrafico di antichita Romana di Ettore de Ruggiero. Tom. I. Roma: Typ. della Accad. 1886. p. 591—592. **Múz. Rég. Oszt.**

122. Schwicker, J. H.
Budapest im Altertum.
= UR 1886. 2—3. **B 931/1**

Salamon: Budapest története c. munka I. kötetének ismertetése.

123. Frőhlich Róbert
Havas Sándor: Budapest régiségei. I. Bp.: Szfőv. kiad. 1889. 170 p. [Ismertetés.]
= AÉ új f. 9. (1889.) p. 425—427. **531**

124. mp., lf.
Budapest régiségei. Szerk.: gömöri Havas Sándor. 2. k. Bp. 1890. — [U. az] 3. k. 1891. — [U. az] 4. k. 1892. [Ismertetések] — Havas Sándor észrevétele a kritikára.
= AÉ új f. 10 (1890.) p. 439—442, 12 (1892.) p. 84—85, 13 (1893) p. 272—276, 361—364. **531**

125. Kuzsinszky Bálint
Pannonia római jogú városai.
= EPhK 14 (1892). p. 361—376. **4442**

Traianus alatt (98—117) választották két részre Pannoniát. Hogy a Duna vonalát Carnuntumtól Mursáig biztositsák, új állomásokra volt szükség. A hajóállomások egyike Brigetio, a másika Aquincum. Az előbbibe a legio I. adiu., az utóbbiba valószinűen a legio IV. Flavia került. Aquincum (CIL 3347) és Carnuntum (CIL 4495, 4554) Hadrianus alatt lettek municipiumokká. Ugyancsak e két várost Brigetioval együtt Septimius Severus a colonia rangjára emelte.

126. Nowotny, E.
Inschrift aus Gunskirchen O.-Ö. [Zum Municipium Aelium Ovilava.]
= AEM 15 (1892.) p. 71—77. **Aq. múz.**

Aquincum municipium: p 73—74.

127. Ujhegyi Béla
Budavár keletkezése és hadtörténelmi multja. Temesvár: Csanád egyházmegyei ny. 1892. 246 p. **B 943/111**

Pannonia és Aquincum p. 3—7.

128. [Kuzsinszky Bálint]
Aquincum.
= A Pallas nagy lexikona 1. k. Bp.: 1893. p. 781—784. **K 0300/9**

129. Salamon Ferenc
Budapest története 1. k. 1878. [Ismertetés.]
= AÉ 13 (1879). p. 397—405. **531**

130. Hampel József
Adalék Pannonia történetéhez Antoninus Pius korában. Bp.: M. Tud. Ak. 1884. 28 p.
= Ért 12, 1.

Az araviscus népről. p. 28. **3453**

131. X. Y.
»Régiségek Budapesten.« [Brunnell Lewis-nek az Arch. Journal LI. k-ben befejezett értekezését bírálja.]
= AÉ 14 (1894.) p. 369. **531**

Kifogásolja a szerző etimologiáját Aquincumról, aki Hekseh véleménye alapján az »Aquae quinque« magyarázatot fogadja el.

132. Kuzsinszky Bálint
Pannonia és Dacia.
= Szilágyi: A magyar nemzet története. 1. k. Bp.: Athenaeum 1895. p. LV—CCLII. **21263**

p. LXXX. Aquincum megszállása. Leg. X. gemina csapatai. — p. CXIII. Aquincum M. Aurelius korában. — p. CXXVII. 260 kör. Ingenuust a tart. kormányzóját, császárrá kiáltják ki. — p. CXXXV s. k. Consularis helytartó Aquincumban. — Alsópannonia felosztása, a dux Aq.-ban székel. (Kr. e. 285 k.) Helytartók. Concilia provincialis. Közigazgatás. Adózás. Az Aquincumhoz tartozó vici et pagi. (Vicus Basoretensis, Vicus Vindonianus.) Decuriones, decemviri. Araviscusok civitasa. — p. CXLVI limitanei. — p. CLV. s köv.: Hadi viszonyok. Legio X gemina Aquincumban. — p. CLVI—CLVII: Pannoniában állomásozó

alák és cohorsok. — p. CLXI: Castra. Az aquincumi tábor. — p. CLXIV: Utak. — p. CLXVIII: Ellenerődök. Contra Acinc. in barbarico. Limes. — p. CLXXIX. köv.: Városok. — p. CLXXXV: Aquincum colonia. Canabae. A város tisztviselői. Augustalisok. Collegia: fabrorum, centonariorum, dendrophororum, negotiantium, scaenicorum.— p. CXCV. s köv.: Ásatások. Fürdők. Színházak. p. CCX: Házak, épületek, terek. — p. CCXI: Vallási és nemzetiségi viszonyok. Araviskok. — p. CCXIX: Istenségek. — p. CCXXX. s köv.: Emlékek. Edények, mécsesek, terra sigillátáik. Sirok. Szarkofágok. — p. CCXL: A IV. század.

133. **Tomaschek,** Wilhelm
Aquincum.
= PWK Bd 3 (1895) p. 333. **61749**

134. **Szalay** József & **Baróti** Lajos
A magyar nemzet története. 1. k. Bp.: Lampel [1896. 7], 433 p. **6246**
1. k. p. 22. Aquincum szerepe a római uralom alatt.
23. Jelentősége, leírása, az ásatások.
30. Hévizek, templomok.

135. **Pulszky** Ferenc
Magyarország archaeologiája. 1—2. k. Bp.: Pallas 1897. **Aq. múz.**
»Római emlékek hazánkban« fejezetben p. 243—264. az Aquincumi leletek feldolgozása

136. **Budapest régiségei.**
Szerk.: Kuzsinszky Bálint.
5. k. ism. AÉ új f. 18 (1898) p. 270—273.
6. « « « « « 19 (1899) « 371—374.
7. « « « « « 21 (1901) « 373—377.
9. « « « « « 27 (1907) « 379—381. **531**

137. **Schulten,** Aug.
Canabae.
= PWK 6. Halbbd. 1899. col. 1451—1456. **61749**
Az aquincumi canabae említésével.

138. **Kornemann,** Ernst
Coloniae.
= PWK Bd 4, 1. (1900) p. 546.
Aquincum (Sergia) (Alt-Ofen). **61749**

139. **Kuzsinszky** Bálint
Aquincum.
= Pecz Vilmos: Ókori lexikon. 1900. I. p. 187—189. **100117**

140. **Pichler,** Fritz
Austria Romana. Geographisches Lexikon aller zu Römerzeiten in Österreich genannten Berge, Flüsse, Häfen, Inseln, Länder, Meere, Postorte, Seeen, Städte, Strassen, Völker. Teil 1—2/3. Lpzg: Avenarius 1902—1904. (Quellen und Forschungen zur alten Geschichte und Geographie hg. v. W. Sieglin. Heft 2—3/4.) **Aq. múz.**
Aquincum. Tl 2/3. p. 115—116.

141. **Divald** Kornél
Budapest művészete a török hódoltság előtt. Bp.: Lampel [1903.] 165 p. **B 709/1**
Acinco-Aquincum az eraviscus és a római uralom idején. p. 11—14.

142. **Téglás** Gábor
Budapest őskoráról.
= BpSz 1905. 346. sz. p. 389—401. **3441**
Aquincum leírása Hampel, Éber László, Nagy Géza és Kuzsinszky Bálint művei alapján.

143. **Kuzsinszky** Bálint
Magyarország emlékszerű maradványai a római korból.
= A művészetek története. Szerk.: Beöthy Zsolt. I. k. Ókor. Bp.: 1906. p. 513—543. **6809**
Az aquincumi ásatások eredményeinek felhasználásával.

144. **Ofen,** bei Pest; die römische Stadt Aquincum.
= Forrer: Reallexikon der prähistorischen, klassischen und frühchristlichen Altertümer. Berlin: Spermann 1907. p. 566. **Aq. múz.**

145. **Weber,** Wilhelm
Untersuchungen zur Geschichte des Kaisers Hadrianus. Lpzg: Teubner 1907. VI, 288 p. **Aq. múz.**
Aquincum. p. 75.

146. **Borovszky** Samu [szerk.]
Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye. 1—2. Bp.: Orsz. Monografiai Társ. 1910. (Magyarország vármegyéi és városai.) **K 91439/2**
A vármegye őskora. Római kor. p. 182—191.

147. **Niese,** Benedictus
Grundriss der römischen Geschichte nebst Quellenkunde. München: Beck 1910. VII, 454 p. (Handbuch der klassischen Altertumswissenschaft Bd III. Abt. 5.) **Aq. múz.**
Aquincum. p. 356.

148. **Finály,** G. de
Forma partium imperii Romani intra fines regni Hungariae. Bp.: [S. ed.] 1911. **Múz. kvt.**

149. [**Kuzsinszky** Bálint]
Aquincum.
= Révai nagy lexikona. 1. k. Bp. 1911. p. 766—769. **K 0300/10**

150. **Hampel** József
A római császárság emlékeinek bemutatása Rómában.
= TSz 1912. p. 321—356. **3011**
Pannoniai anyag. p. 347-től.

151. Leiter, Hermann
Budapest und die oberungarische Donau. Mit 3 Skizzen u. 2 Tafeln. Wien u. Lpzg. 1912. (Sonderabdr. aus dem Geogr. Jahresbericht aus Oesterreich IX. Jg.)
Aquincum. p. 13—18. **Aq. múz.**

152. Révay József
Nemzetközi archeologiai congressus Rómában.
= TSz 1913. p. 312—317. **3011**
Kuzsinszky B. előadása az aquincumi leletekről.

153. Aquincum
= Lübkers Reallexikon des klassischen Altertums 8. Aufl. Lpzg: Teubner 1914. p. 92. **Aq. múz.**

154. Wymer, Joseph
Marktplatz-Anlagen der Griechen u. Römer. Mit besonderer Berücksichtigung des römischen Forumbaues in der Provinzen. München: Schmidt-Bertsch Verl. 1916. 98 p. 3 t. **Aq. múz.**
Forum-Acquincum. p. 51—52.

155. Schmidt, Ludwig
Geschichte der deutschen Stämme bis zum Ausgange der Völkerwanderung. 2. Abt.: Die Geschichte der Westgermanen. Berlin: Wiedmann 1918. **Aq. múz.**
Die Lager Aquincum zur Zeit des Markomannen- u. Quaden Krieges. p. 178, 198.

156. Zeiller, Jacques
Les origines chrétiennes dans le provinces Danubiennes de l'empire Romain. Paris: Boccard 1918. **Aq. múz.**
Dans la Valérie, la localité de Sopianae était la residence du gouverneur civil ou praeses, Aquincum, celle du dux ou gouverneur militaire, un troisième centre était Brigetio détachée de l'ancienne Pannonie superieure, et un quatrième Intercisa sur le Danube. p. 14.
À Aquincum campa longtemps la legio II adiutrix, créée en 70. par Vespasien, qui la composa de marins empruntés à la flotta de Ravenne, affranchis parmi lesquels la proportion d'Orientaux était considérable. p. 21.
Il est vrai que les monuments mithriaques sont nombreux à Carnuntum et à Aquincum par exemple, et qu'on n'y en a point, ou guèrre, mis au jour de chrétiens, et l'on ne peut contester que la clientèle du mithriacisme fût plus specialisée et plus concentrée que celle de l'Église chrétienne . . .; les communautés chrétiennes dès le IIIe siècle sont dispersées à travers tout l'Empire, il y a par contre des bloes mitraiques plus imposants; celui des garnisons du Danube en ret un. p. 25.

157. [Szilágyi Sándor]
Budapest története.
= VK 1922. 3—9. füz. **B 930/4**
Aquincum a kelta és a római hódítás idején. 3—4. füz.

158. Kékesi [Temesváry Alajos]
Régi Pilis vármegye történelmi rejtelmei. 1. füz. Bp.: Stádium 1923. **B 930/5**
Ismeretlen római emlékek. Az aquincumi dunahidak helye. p. 1—6.

159. Nagy Lajos
A. Hekler: Kunst und Kultur Pannoniens in ihren Hauptströmungen. [Ismertetés.]
= Nk 2 (1923). p. 561—562. **2223**

160. Nagy Lajos
Könyvismertetés a »Budapest régiségei« c. műről.
= Nk 2 (1923). p. 783—785. **2223**

161. R. Rév Sándor
Árpád sírja.
= BN 1923. júl. 14. **Bq 071/21**
Aquincum város határa a mai Majláth-utca és Szentendrei-út összefolyásánál lehetett.

162. Nischer, Ernst
Die Römer im Gebiete des ehemaligen Österreich-Ungarn. Wien: Österr. Schulbücherverl. 1923. 160 p. 1 t. **Aq. múz.**
Aquincum: p. 23, 40, 49, 72, 76, 82, 91, 120 f, 129, 133.

163. Tausz Béla
Buda régi idegenforgalma. Bp.: Arany J.-ny. [1923.] 11 p. (Idegenforgalmi Kvtár.) **Aq. múz.**
Az ismert aquincumi idegenszármazásúak leírása.

164. Zimmermann
Die spätrömische Kunstindustrie nach den Funden in Österreich-Ungarn. Wien: 1923.

165. Hekler, Anton
Kunst und Kultur Pannoniens in ihren Hauptströmungen.
= Strena Buliciana. Commentationes gratulatoriae Francisco Bulic ob XV vitae lustra feliciter peracta oblatae a discipulis et amicis. Zagrabiae: Aspalathi 1924. p. 107—118. **Aq. múz.**
Reste einer überlebensgrossen bronzenen Reiterstatue aus Altofen in der Altertumsabteilung des Ung. Nationalmuseums. Ebenda die Inschrift von der Basis der Ehrenstatue des Valerius Dalmatius. — Von Marmorskulpturen erwähnen wir den beim Bau des Parlamentsgebäudes gefundenen weiblichen Kopf, bei dem die Anlehung an pergamenische Vorbilder nicht zu verkennen ist. — Dass neben der mächtig einströmenden Importware auch einheimische Töpferwerkstetten ihr Glück versucht haben, beweisen neben zahlreichen Lampenformen die Ausgrabungen der letzten Jahre in Aquincum, wo eine vollständige Terrasigillatafabrik entdeckt wurde.

166. **Kuzsinszky** Bálint
Aquincum.
= Budapest műemlékei. Szerk.: Lechner Jenő. Bp.: 1924. p. 25—46.
Bq 720/6

Aquincum épületeinek és egyéb emlékeinek helyrajzi meghatározása történeti összefüggéseikben. A fontosabb lelőhelyek: utak, temetők, vízvezeték, amphitheatrum, fürdők, Mithraeum kerek templom, agyagégetőkemencék és a nevezetesebb leletek leírása.

167. **Fest,** Alfredo
La Pannonia Romana.
= C 4 (1924) Vol. 7. p. 88—112. **1653**

Aquincumnak és az itt végzett feltárási munkálatoknak ismertetésével.

168. **Kuzsinszky,** Valentin
Aquincum.
= Meyers Lexikon. Bd I. Lpzg 1924. p. 729. **K 0300/29**

169. **Alföldi,** Andreas
Der Untergang der Römerherrschaft in Pannonia. Bd 1—2. Berlin: Gruyter 1924—1926. (Ungarische Bibliothek Nr. 10—12.) **2502/10 & 12**

Bd. 1. § 3. Repertorium zum Aufhören des Münzumlaufs in Pannonien. — 16. Aquincum und Umgegend. p. 38.

C. Die pannonischen Angaben der Notitia Dignitatum. 48: Auxilia vigilum, contra Acinco in barbarico. p. 79.

Bd 2. Die archäologischen Beweise für den Fortbestand einer römischer Siedlung in Pannonien in 5. und. 6. Jh. n. Chr.

3. Die Auflösung der Organisation der pannonischen Provinzen. — Acincenses. — 1. 4. 5. 6. p. 74, 75, 76. 77. és a jegyzet.

170. **Buda**
= Chambers's encyclopaedia. 2. London 1925. p. 524. **K 0300/8**

Aquincum történetének összefoglalása. p. 524.

171. **Budapest**
= Der kleine Brockhaus. Handbuch des Wissens in einem Band. Lpzg: 1925. **K 0300/7**

Az Aquincumra vonatkozó adatoknak összefoglalása. p. 102.

172. **Oroszlán** Zoltán
Budapest régiségei. Szerk. Kuzsinszky Bálint. 10. k. Bp.: Szfőv. kiad. 1926. 216 p. 7 t.
= Sz 1923/24. p. 370—378. **3049**

173. **Oroszlán** Zoltán
Aquincum [leírása].
= IV 1 (1927) p. 308—320. **2709**

174. **Ritterling,** E.
Pannonia Inferior helytartói [legati pro praetore] Trajanustól kezdve. — Die legati pro praetore von Pannonia Inferior seit Trajan.
= AÉ új f. 41 (1927) p. 58—88. **531**

Legati pro praetore in Inschriften v. Aquincum:

C. Julius Gemin[?]us Capellianus: CIL 3486, 3419.

M. Jallius M. f. Volt. Bassus Falius Valerianus: Österr. Jahreshefte 7 (1904) Beibl. Sp. 11 ff.

L. Ulpius Marcellus: CIL 2307 [?] = 10285.

Ti. Haterius Saturninus: CIL 3473, 3479.

L. Cornelius Felix Plotianus: CIL 10507.

C. Valerius Pudens: CIL 10396, 10399, 10438.

L. Baebius Caecilianus: CIL 3733.

L. Cassius Marcellinus: CIL 10470.

Q. Caecilius Rufinus Crepereianus: CIL 10407, 10415.

C. Julius Sept[imus] Castinus: CIL 3480, 10360.

C. Octavius Appius Suetrius Sabinus: CIL 3428, 3429, 10405, 10491.

Aelius Triccianus: CIL 3720, 3724, 3725, 6467 = 10618, 10629, 10637, 10644, 10647, 14350.

Pontius Pontianus: CIL 3707[3].

P. Cosinius Felix: CIL 3421.

Flavius Marcianus: CIL 10489[1]

Flavius Aelianus: CIL 3524, 3747.

T. Clementius Silvinus: CIL 10424, 3424.

Flavius Aper: CIL 15156.

M. Aurelius Valentinianus: CIL 3418.

175. **Szilágyi** Sándor
Nagy Budapest. Bp.: Orsz. Közműv. Tanács kiad. 1927. 320 p. **B 914/188**

Aquincum a kelta és római korban. p. 56—57.

176. **Aquincum**
= Brockhaus Handbuch des Wissens. Bd 1. Lpzg: 1928. p. 106.
K 0300/16

177. **Dobiáš,** I.
Les influences orientales dans le bassin du Danube sous l'empire romain.
= Bidluv sbornik, 1928. p. 15.

Cseh nyelven, francia kivonattal.

178. **Nagy** Lajos
Magyarország a rómaiak korában. Bp.: Franklin 1930. 49 p. (Klny. a »Magyarország Vereckétől napjainkig» c. mű I. kötetéből.) **Aq. múz.**

Az aquincumi emlékek felhasználásával.

179. **Rostovtzeff,** Michael
Gesellschaft und Wirtschaft im römischen Kaiserreich. Übers. v. Lothar Wielert. Bd 1—2. Lpzg: Quelle & Meyer [1930.] **76438**

Stadt und Land in Pannonien und Obermoesien. Bd 1. p. 196—197.

180. Strack, Paul L.
Untersuchungen zur römischen Reichsprägung des zweiten Jahrhunderts. 2 Bde. Stuttgart: Kohlhammer 1931—33.
Bp. egy. rég. és num. int.
Münzen aus Budapest: Bd. 1. p. 289.

180a. Nagy, L[udovico]
Pannonia-Aquincum.
= Notiziario di scavi, scoperte, studi relativi all'Impero romano. Estr. dal Bul. del Impero Romano (LIX), 1931. X. p. 145—148. **Aq. múz.**
Nel 1931 venne in luce la sede del collegium centonariorum ampliate le richerche, furono rinvenuti diversi oggetti. Il piu importante di essi è un organo idraulico. — Cerbero di bronzo con intarsi di argento trovato nella casa dei centonarii. — Un' altra officina ceramica fu rinvenuta nell'ambito del centro militare. — Fra le scoperte relative ai tempi piu tardi sono da segnalare quella di una mummia, della quale si è riusciti a conservare la maggior parte del vestito e la Camella di sughero della suda dei sandali. — Una cella trichora in Óbuda.

181. Nagy Lajos
Az aquincumi orgona feliratos bronztáblája. Die Inschrift der Orgel von Aquincum.
= EPhK 56 (1932) p. 92—99. **4442**
A felirat szerint az ajándékozó C. Jul. Viatorinus Colonia Aquincum decuriója és egyszersmind a collegium centonariorum praefectusa. A szerző az aquincumi collegium centonariorum-ról szóló többi feliratos emléket is ismerteti.

182. Patsch, C.
Beiträge zur Völkerkunde von Südosteuropa. 5. Aus 500 Jahren vorrömischer und römischer Geschichte Südosteuropas. 1. Bis zur Festsetzung der Römer in Transdanuvien.
= WSB 1932. **Aq. múz.**

183. Kuzsinszky Bálint
Aquincum helyrajza (Akadémiai székfoglaló).
= Tan 2 (1933) p. 32—39. **B 943/391**

184. Kuzsinszky Bálint
Régészet és történelem.
= Tan 3 (1934) p. 1—6. **B 943/391**
Aquincum római megszállásának legkésőbbi időpontja Domitianus császár kora.

185. Cook, S. A., **Adcock,** F. E. & M. P. Charlesworth. The Cambridge ancient history. Cambridge: Univ. Press.
Vol. 10. The Augustan empire. 1934. XXXII, 1058 p. 18 t.
Vol. 11. The imperial peace. 1936. XXVII, 997 p. 21 t. **A 50.90/28**
Operations of Vinicius and Agrippa 10. p. 357. — great rebellion 10. p. 369 sqq. 597. — campaign of Tiberius 10. p. 357, 370 sqq. — battle of Volcaean Marsches 10. p. 372. — capitulation of Pannonians 10. p. 372. — Bellum Dalmaticum and final suppression of revolt. 10. p. 373. — an imperial province 10. p. 211. — Pannonia and Roman army 11. p. 545. sqq. — frontier defence 11. p. 187. — language 11. p. 352 sqq. — pottery 11. p. 542, 553. — roads 11. p. 544. — races 11. p. 541, 543. — religion 11. p. 541. 543. — romanization 11. p. 541, 543, 546. sq., 554. — sculpture 11. p. 551. — trade 11. p. 591. — tribal associations 11. p. 545 sq. —

186. Nagy Lajos
Pest város eredete.
= Tan Kiny. 1934. 20 p. 3t.
B 943/391

187. Alföldi, A.
Die Erwähnung eines Prätendentenkampfes aus einer neuen Inschrift von Aquincum.
= Pann. 1 (1935.) p. 280—284. **x 2478**

188. Finály Gábor
Kuzsinszky, Valentin: Aquincum. Ausgrabungen und Funde. [Ismertetés.]
= Sz 69 (1935.) p. 500—501. **3049**

189. Alföldi András
Bibliographia Pannonica.
= Pann. 1. 1935. Pannonia-kvtár, 9. 27 p.
2. 1936. « 30. 31 p.
3. 1937. p. 174—176, 326—357.
4. 1938. p. 155—200. **X 2478**

190. Albertini, Eugène
L'empire romain. 2. éd. Paris: Libr. Alcan 1936. 470 p. 1 t. **90422**
Pannoniáról: p. 10, 53, 56, 64, 87, 104, 113, 115, 117, 179, 194, 210—211, 292, 295, 297, 329, 330, 350, 352, 371, 382, 384, 386, 411, 412.

191. Alföldi, André
Les ancient habitants du Taban.
= NR 56 (1937). p. 545—549. **4255**
Résumé des dates concernant les Eravisques.

192. Giglioli, Q. G.
La Pannonia e l'impero Romano.
= Annuario della R. Accademia Ungh., 1 (1936). p. 6—20.

193. Alföldi András
Pannonia rómaiságának kialakulása és történeti kerete.
= Sz 70. (1936). I. közlemény p. 1—37. — II. közlemény p. 129—162. **3049**
A dunai tartományok központi csoportja. A romanizáció folyamata. A görög szférával való érintkezés és a dáciai romanizmus keletkezése. Pannonia jelentősége a birodalom szempontjából. Aquincum kialakulása.

194. Alföldi, Andreas
The central Danubian provinces.
= The Cambridge ancient history. 11. (1936) p. 540—554. **A 50.90/28**

The Danube lands. Racial elements. Celtic influences. Roads. Colonies and Civitates. Noricum. Military settlements. Trade. Romanization and culture. Language: the advance of Latin. The new settlers in Dacia. The contribution of Pannonia to the Empire.

195. Borzsák István
Az ókori világ ismeretei Magyarország földjéről. — Die Kenntnisse des Altertums über das Karpatenbecken. Bp.: Egyet.-ny. 1936. 52, [1] p.
= Diss. Pann. Ser. I. fasc. 6. **B 902/55/1/6**

196. Erdélyi [Gizella]
Graf András: A Pannonia ókori földrajzára vonatkozó kutatások áttekintő összefoglalása. [Ismertetés.]
= AÉ 50 (1937.) p. 164—165. **531**

197. Miltner, Franz
Augustus' Kampf um die Donaugrenze.
= Klio 30 (1937). p. 200—226. **Aq. múz.**

p. 212. Nach M. Tiberius schon im Jahre 12. v. Chr. hat sich die Grenze des Reiches »überall bis an die Donau ausgedehnt«. Die Hypothese begründet durch die Kriege, welche in dieser Zeit die Römer am linken Ufer der Donau gefochten hatten.

198. Laureae Aquincenses
memoriae Valentini Kuzsinszky dicatae. Aquincumi babérágak. Kuzsinszky Bálint emlékének szenteli Budapest székesfőváros közönsége és a Pázmány-egyetem érem- és régiségtani intézete. Bp.: Pázmány egy. éremt. int. 1938. 341, [3] p. 79 t.
= Diss. Pann. ser. 2. No. 10. **B 902/55/2/10**

199. Kovrig Ilona
Pannonia. Bp.: Officina 1939. 29, [3] p. 32 t. **B 939/8**

p. 6—8. Aquincumról. Általános ismertetés a római tartományi életről. Az illusztráció részben aquincumi eredetű.

Vide: 90, 385, 849, 1047.

5.

Korakeresztény korszak. — Aetas Christiana-Romana.

200. Miller, Joan. Ferd.
Epitome vicissitudinum .... de libera regia ac metropolitana urbe Budensi .... Budae: Landerer (1760) 210 p. 3 t. **B 943/19**

Oppidum, quod nunc Vetus Buda audit, olim Civitatem Sicambriam, a populo Romano inhabitatam, & ab aedificiorum splendore, situs amoenitate, & vini praestantissimi fertilitate in Europa pro tunc celebrem, hoc autem nomine a Legione Sicambrorum dictam fuisse, testatum reddunt illud numismata, & metalla tam argentea, quam aerea tum in urnis sepulchralibus, cum vero reconditis urceolis persaepe, & recenter decimo ab hinc anno effossis reperta, plerumque de Imperatore Valeriano Augusto cum suo filio Gallieno Anno a Christo nato 256. gubernante, cum inscriptione in facie

Una

Imp. Valerianus Aug.
in altera vero
Fides Militum.

Magnificentiam aedificiorum vero ipsa rudera partim hinc inde adhuc prostantia, partim obtecta, & sepulta satis commonstrant:

Hoc autem probat lapis in eius loci solo e vetustatis ruinis erutus, hac inscriptione notatus:

Legio Sicambrorum
Hic praesidio collocato,
Civitatem condidit,
Quam ex suo nomine
Sicambriam dixit.

In hac civitate postquam Hunnorum decies centena & octuaginta millia ex Asiatica Scythia. Inscriptio Aquincensis: p. 84 = CIL 3520.

Ab sacello SS. Trinitatis non procul meridiem versus anno 1752. urna sepulchralis paganis familiaris reperta est, in qua res sequentes inventae sunt: lunula aurea, — aurium pendulae aureae, — una cum margarita una, — annulus aureus, — coralla & lapilli, — rotundum ossiculum in medio perforatum, — ossiculum, — malluvium cupreum, — lampas metallica pro igne perpetuo, — urceolus maior terreus niger, — numisma cupreum ab Imperatore Valeriano Augusto, a Christo nato, anno 256. regnante, — patena terrea rubra, — urceolus minor terreus niger, — ollula terrea rubra, — patene maiores terreae nigrae fuerant, sed occasione exceptionis ex Urna statim se ipsis confractae sunt, — basilicus ex metallo, — vasculum vitreum propter molitiem aeque statim constructum.

Quas antiquitates, postulante Antonio comite Grassalkovics Camerae Regiae Hungarico-Aulicae praefecto, magistratus Budensis Mariae Theresiae reginae Viennam dono misit.

201. Némethy Lajos
Keresztények Aquincumban.
= KH 1883. 20—21. sz.

202. Némethy Lajos
Voltak-e keresztények Aquincumban?
= CsI 1886. 16. sz. p. 241—243.

203. Gyárfás István Tihamér
Pannonia őskeresztény emlékei. Bp.: Franklin 1889. 103 p. **29986**

A curtai, carpisi és aquincumi egyházak p. 86—88.

204. Hampel József
Keresztény emlékek a régibb középkorból.
= AÉ új f. 14 (1894.) p. 23—53. **531**

Aquincumi keresztény jellegű fémlemez ismertetésével.

A Drasche-féle téglagyár telkén téglasírban talált övre való két fémlemez és az öv végéről való kapcsolólemez ismertetése.

205. Semper, Hans
Kora-keresztény elefánt- és egyéb csontdomborművek a magyar nemzeti múzeumban.
= AÉ új f. 16 (1896.) p. 193—222. **531**

206. Supka Géza
Frühchristliche Kästchenbeschläge aus Ungarn. (Sonderabdruck aus der »Röm. Quartalschr.« 1909. p. 32.) **Aq. múz.**

Die in der Altofner Drascheischen Ziegelfabrik entdeckte Gürtelbeschläge.

207. Pásztor Mihály
Másfélezeréves ókeresztény templomot és római fürdőt ástak ki Óbudán.
= MH 1931. júl. 10. **134**

A Raktár-utcai városi házak előtt 1929-ben kiásott ókeresztény templom, a Flórián-téri római fürdő és a víziorgona leírása.

208. Nagy Lajos
Az óbudai ókeresztény cella trichora a Raktár-utcában. (Az Aquincumi Múzeum 1930. évi ásatása.) Bp.: Háziny. 1931. 99. p. 1 t. **B 902/50**

A Raktár-u. és környéke a római korban. Az 1930. évi ásatás. — Cella trichora. Cella trichoránk építészeti jelentősége. Aquincum helyzete a keresztény Pannoniában.

Leletek jegyzéke: 1. Érmek. 2. Feliratok, kőemlék. 3. Téglabélyegek. 4. Bronztárgyak. 5. Kerámia. 6. Csonttárgyak.

209. Balogh Albin
Pannónia őskereszténysége. I. Történeti rész. Bp.: Szt. István 1932. 164, [2] p. (Szt. István-könyvek, 102.) **77536**

A pannoniai kereszténység kialakulásának általános ismertetése.

210. [Nagy Lajos]
Az óbudai ókeresztény cella trichora a Raktár-utcában. [Bp.: Háziny. 1933. 1 p.]
Bp. Gy. kny.

Egylapos képes nyomtatvány a kápolna (cella memoriae) ismertetésével.

210a. Nagy Lajos
Pannonia sacra.
= Emlékkönyv Szent István király halálának kilencszázadik évfordulóján. Bp.: Akad. 1938. p. 29—148. **x 7039**

A pannoniai keresztény emlékanyag kimerítő felsorolása. p. 62—77: az aquincumi anyag ismertetése. Cella trichora. Keresztény jellegű feliratok. Szentendrei, leányfalui leletek.

210b. Alföldi András
A kereszténység nyomai Pannoniában a népvándorlás korában.
= Emlékkönyv Szent István király halálának kilencszázadik évfordulóján. Bp.: Akad. 1938. p. 149—170. **x 7039**

Valeria-tartomány elvesztése.

210c. Kádár Zoltán
Pannonia ókeresztény emlékeinek ikonografiája.
= Regnum egyháztörténeti évkönyv 1938—1939. Bp.: Stephaneum 1939. p. 3—58. **B 270/5**

Vide: 113, 156, 411, 519.

6.

Népvándorláskori anyag.
Aetas migrationis gentium recentiorum.

211. Barbár sírok
a Budapest-Rákosi vasúti állomásnál.
= AÉ új f. 14 (1894.) p. 262. **531**

Leletek: két koszlós csüngő, bronzkarika bütykös idomokkal, durva hengeres edény, harangidomú bronzcsüngő, sodrott karperectöredékek, két zárt gyűrű, fibularész, két négyszögű trébelt lemez, korongidomú bronzfibula, bronzpálca, lemezes keretféle bronztöredékek, pecsételő bronzgyűrű, különféle gyöngyök.

E hely közelében egy másik alkalommal csontváz mellett egy zárt bronzkarika és különböző gyöngyök kerültek elő.

A leletek a NM-ba kerültek.

212. Nagy Géza
A Budapest-lóversenytéri népvándorláskori lelet.
= AÉ új f. 15 (1895.) p. 125—129. **531**

Míg a Duna jobbpartjáról alig egy-két emlék ismeretes, addig a balparti területen kedvezőbb a helyzet a lóversenytéri sirok maradványai következtében. Az 1879-ben felásott 3 sírban csontlemezdarabok, vasabroncstöredékek, vaskés, háromélű vas nyílcsúcs, durva agyagedény és cserépdarabok, különböző övrészek és ékszerek voltak.

213. Nagy Géza
Budapest a népvándorlás korában.
= BpR 5 (1897.) p. 53—94.
B 902/10

I. Mondai történet. Az Etzelburg, Sicambria és Buda nevek keletkezésének magyarázata. — II. Régészeti nyomok. Az Óbudán lelt és a bécsi Kunsthistorische Sammlungban levő rekeszekbe foglalt, gránátokkal díszített gyűrű és tű a germán hódítók emléke, az arany korong azonban Aquincum római eredetű, vagy elrómaiasodott kelta népétől származik. Az aquincumi ásatási területről előkerült ú. n. cicada fibulák és széles övlemezek (a Drasche téglagyár telkéről), az V. sz.-ból való (a Viktória-téglagyárnál előkerült) és két más arany sodrony fülbevaló egészíti ki a Duna-jobbparti népvándorlási leleteket. Az óbudai és lóversenytéri népvándorláskori leletek: bronz övtagok és egyéb ékszerek, vaseszközök, csonttárgyak, edény és töredékei, három koponya és többi csontrészek. — III. A népvándorláskori leletek ethnikai csoportosítása. A lóversenytéri sírok oly szarmatáktól származhatnak, akik a húnokkal együtt jöttek az országba s rövid ideig a Duna balpartján tanyáztak, állandóan azonban nem telepedtek le.

214. Hampel József
Thrák vallásbeli emlék Aquincumból.
Budapest: 1903. 47. p. [Kln. a »Budapest Régiségei« 8. kötetéből.] **B 902/34**

Az 1896. évi óbudai papföldi ásatások alkalmával a nagy közfürdő közelében talált dombormüves ólomkorong valószínűen egy, az amphitheatrumban szereplő thrák gladiátor amulettje volt.

215. Gohl Ödön
Gróf Dessewffy Miklós barbár pénzei. Bp.: Hornyánszky 1910. 26 p. 18 t. **Aq. múz.**

Budán és Budapest vidékén talált barbár érmek jegyzékével.

216. Darnay Kálmán, szentmártoni
Újabb leletek a szalacskai barbár kelta pénzverő és öntőműhely területén.
= AÉ 31 (1911.) p. 311—328. **531**

Utalással a Hampel által leirt aquincumi dombormüves ólomkorongra, amely a szalacskai lelethez teljesen hasonló.

Vide: 104, 347, 1069.

7.

Sicambria irodalma. — Questio de Sicambria.

217. Thwrocz, Johannes de
[Chronica Hungarorum] Augusta V.: Ratdolt 1488. [172] p. — Hain 15518.
B 0930/5

Exordium narrationis in primam partem chronicae Hungarorum.

Fol. »A²«:

... Hic Franco [Filius Paridis] ... in Pannoniam ... magni Alexandri aevo ... venisse: et sub monte Sycan secus fluvium Ister qui et Danubius dicitur civitatem aplissimam edificasse: et illi nomen a monte Sycan praedicto Sycambriam imposuisse ...

De passione sanctuarum undecim milium virginum: et de Buda per Atilam fratrem suum interfecto.

Fol. »C²«:

... Et cum Sycambriae demoraretur ... ... rex Atila suo in recessu Sycambriam: urbem Atilae praeceperat vocari. Buda vero illam vocabulo sui nominis Budawara denominaverat: ... rex Atila ... novo sub edicto statuerit: quod ipsa Sycambriae civitas non aliter sed urbs Atilae debeat appellari: Huni tamen ... illam Budawara vocaverunt: vocantque Óbuda usque in hunc diem ... Theutuni vero ... ob metum illius Eczelpurg id est urbs Atilae vocavere ... ... Atila fratre interfecto Sycambriae quinque annis quievit ...

De bello post mortem Atilae regis inter filius eiusdem gesto et de reditu Chabe filii regis Atilae in Scythiam: Fol. »C. VI. 1.«

... magna tantarum agmina gentium Sycambriae civitatis stricta inter moenia ... praeliantur ...

... ut Danubius secus Sycambriam defluens ... ex cede ... sanguine ... permixtus fuisset ... Fol. »C« VI. 2.

218. Schedel, Hartmannus
Chronicon Mundi. Nurembergae: Koberger 1493. [40,] 299 p. **Bq 0930/6**

... Is [Attila] in civitate Sycambria sedem elegit ... Inde cum Sycambriae demoraret ...

... Cumque Sycambriam in recessu suo urbem Athilae vocari praecepit. Buda vero illam a suo nomine Budawara appellavit ... In Sycambria deinde Athila quinque annis quievit ... fol. CXXXIX. 1.

219. Ritius, Michael
[De regibus Franciae, Hispaniae ... et Hungariae. In fine] Impressum Mediolani per Magistrum Joannem de Castelliono Anno Domini M.CCCCC.VI.
B 0941/79

De regibus: liber primus.

... conditaque urbe Sycambria Francos a nomine ducis esse dictos ... / ... ii post a Sycambria ab ipso Caesare pulsi ... p. 3.

[Attila] ... armisque depositis apud Sicambriam: quam Budam vocant quinquennio quievit ... p. 85.

220. Verancsics, Antonius
Memoria rerum quae in Hungaria a nato rege Ludovico ultimo acciderunt, qui fuit ultimi Ladislai filius.
= MTE II. oszt. 3. k. Verancsics Antal összes munkái. Pest 1857. p. 55.
3381/3

Anno 1541. »Az terek császár mentiben, Skanboria (Sicambria) mezeire szálla minden népével ...«

221. Bornemisza Tamás
Buda veszéséről 1541-ben.
= MTE II. oszt. 3. k. Verancsics Antal összes munkái. Pest 1857. p. 202. **3381/3**

»Ezenben császár Budára juta, az urak kikészülének Somborjára nagy kevélységgel.«

222. Ransanus, Petrus
Epitoma rerum Hungaricarum ... Viennae 1558. **B 943/198**

»Supra ... Budam, in Danubii ripa, extant adhuc vetustissimae cujusdam urbis vestigia, referentia magnum muri ambitum, Siccambria is locus vocitatur. Sunt qui credunt fuisse & nomen inditum a Siccambris, Germaniae olim populis: quorum auxiliaria quaedam Romanorum Imperatorum temporibus in Pannonias profecta, sedes ibi posuerat: sed & Franci ab ipsis quoque Sicambris, se habuisse originem affirmant ...« p. D6.

223. Hulsius, Levius
Chronologia Pannoniae. Kurtze Beschreibung des Königreichs Ungern ... Nürnberg: Christoff Lochner M.D.XCV. [6], 36 p. **B 0941/72**

...»man sihet noch vestigia der alten Statt Buda verzeiten Sicambria genannt«... p. 5.

224. Cuspinianus, Joh.
De caesaribus atque impp. Romanis opus insigne. Francofurti: Typ. Wechelianis 1601. [20], 701, [33] p. 1 t. **Bq 943/513**

Sicut et nonnullorum nostrae aetatis interpretum, qui subtiles magis quam conveniat vulgo videri volunt, ignorantes Francos cum excidio Troiae ad Maeotim paludem consedissent, & hinc in Pannoniam commigrassent, exaedificata. urbe Sicambria, cuius ruinae hodie adhuc cernuntur, & Sicambria vulgo dicitur, Sicambros dictos. I. p. 173.

225. Spontone, Ciro
Attioni de' re dell' Ungaria. Bologna: Benacci. 1602. [2], 140, [11] p. **B 942/245**

... Pose egli il suo seggio nella città di Sicambria, che fu già la vecchia Buda, e ne gli editti suoi, questi titoli face leggere ... p. 5.

226. Ens, Gaspar
Rerum Hungaricarum historia, novem libris comprehensa ... Coloniae Agrippinae: Lutzenkirchen 1604. 429 p. **B 943/220**

»Sunt qui Sicambriam prius dictam volunt a Sicambris, quos Antoninus & Seuerus imperatores, ad reprimendos barbarorum impetus, praesidio ijs regionibus collocarant Que tamen hodie nobis Buda dicitur paullum ab eo loco abest, ubi olim sita fuit: cui rei argumento sunt rudera, quae infra Budam hodieque monstrantur.« p. 15.

227. Isthvánfi, Nicolaus
Historiarum de rebus Hungaricis libri XXXIV. Coloniae Agrippinae: Ant. Hieratus 1622. 852, [34] p. **Bq 943/312**

Buda 1598. évi ostromával kapcsolatban
Nec multo post castra inter veterem Budam, & Sicambriae, quam vocant, ruinas, & extantia rudera, longo penes Danubium tractu collocata sunt, ac collibus & locis opportunioribus occupatis munita: Vngaricus vero peditatus, vt locorum & viarum peritior, Thermas, quae olim inferiores, nunc autem Mustaphanae vocantur, eadem nocte occupauit: simul cum aliis thermis quae olim superiores, seu Sanctae Trinitatis vocari consueuerant. Liber XXXI. p. 733.

228. Hungar- und Sibenbürgische Chronica
Oder neue ausführliche Beschreibung des Königreichs Hungarn ... Tom. 1—2. Zweibrück: Frantz 1663. **B 943/260**

... (Ofen) nennens andre auch Sicambriam, von den Deutschen, durch die Römer dahin verordneten Völckern Sicambrie, welche das Winterlage allda gehabt, vnd diese Statt sollen erbauet haben. Tom. I. p. 79.

229. Zeiler, Martin
Neue Beschreibung des Königreichs Ungarn ... Vermehrt von Joh. Bera. Lpzg: Zahnen 1664. [18,] 506 [27] p. 26 t. **B 914/214**

Sicambria — Altofen. p. 168.

... (Ofen) nennens theils Sicambriam, und wollen, dass die Sicambri, ein Teutsches Volck, so den Römern in diesem Lande gedienet, und ein Regiment aus ihnen hierumb das Winterlager gehabt, diese Stadt erbauet haben; Davon andere urtheilen mögen. Zwar wollen noch theils, dass der alten Sicambria entweder zwischen Alt: und Neu Ofen, oder an dem Ort, wo jetzt Alt-Ofen ist, gestanden seye.

230. Gradelehnus, Joh.
Hungarische, Siebenbürgische, Moldau— Walach — Türck-Tartar — Persian — und Venetianische Chronica ... Franckfurt: Serlin 1665. 746, 15 p. **B 943/178**

(Ofen) hat den Namen Buda, vom Buda dem Bruder Attila, Königs der Hunnen, als ihrem ersten Erbauer: oder vielmehr von den Budunis, Völckern in Scythia, so mit dem Attila in Hungarn gezogen. Andre nennens auch Sicambriam, von den Teutschen, durch die Römer dahin verordneten Völckern Sicambris, welche das Winterlager allda gehabt, und diese Statt sollen erbauet haben. p. 37.

231. Brown, Edward
A brief account of some travels in Hungaria ... London: Tooke. 1673. 144 p. **B 309/1**

... old Offen, conceived to be Sicambria of old, where the Sicambrian souldiers quartered, in the time of the Romans: and some antiquities and inscriptions have been taken notice of in that place ... p. 33.

232. Sponcir, Ottone
Historia delle attioni de' re dell'Ungaria. Venetia: Pittoni 1685. [20], 166 p. 8 t. **B 943/250**

... Gli Unni, i quali presso a Sicambria... havevano varcato il Danubio ... p. 3.

233. Hogelius, Zacharia
Buda, urbium atque arcium per Europam celeberrima, cum rebus ad eam et per Ungariam gestis memorabilibus, plerisque, priscis ac recentibus. Erfurti: Kindleb [1686.] 48 p. **B 0941/21**

Constat autem inter plurimos, celeberrimam hanc urbem priscis frequenter venire nomine Sicambriam, idque nominis ab antiquissima Germaniae gente Sicambris esse sortitam. Mireris, quid rerum Germanis fuerit in Ungaria? Jurant Jovem lapidem, seu lapide potius id evictum putant, Matthia Corvino rege in Buda Veteri effosso isthac cum inscriptione: . . .

Sicambros autem vel Cimbros conjiciunt dictos quasi Kämpffer, suntque hodie Geldrenses & Clivani. Horum monumentum Sicambriam anno post natum Salvatorem octoagesimo quinto praeter propter imperante Domitiano conditam trecentis sexaginta annis post Theodosij tempore, inter alia in Istri ripa, ut dictum, contra barbaros ad Imperij tutelam posita castella, invasit delevitque suis cum Unnis, saevissimae procellae instar è Scythia Asiatica in Europam Pannoniamque irrumpens, Atila. p. 3—4.

234. Scala, Ercole
L'Ungheria compendiata . . . Venetia: Pittoni 1687. 170 p. **B 943/193**

Peruenuti intanto all'isola oue si ricongiungono l'acque del Danubio, vi spicca à gli occhi Buda, detta in latino Sicambria, & Offen in Tedesco. p. 97.

235. Schardius, Joh. & **Goldnerus,** Geo. Ludovicus
Buda historico-mathematice delineata [Diss.] Lipsiae: Gőz 1687. [24] p. **B 943/181**

»Nos non moramur autorum alios, qui vel Sicambrios (quae mapparum geograph. recentioris Vischerianae mens esse videtur Sicambriam vocitantis), Germania ortos, Romano militantes imperatori cum Ptolemaeo, non a patria, sed observationibus astronomicis suis Alexandrino, & Antonii Itinerario, extructores faciunt; vel Budinos, Scythas; vel Budam quasi Budam a balneis dictam proponunt.« §. 12.

236. Freschot, Casimir
Ristretto dell'historia d'Ungheria . . . Milano: [1688]. 572 p. **B 943/190**

In fatti volendo mostrare, che l'elezzione seguita nella sua persona, era per riuscire vgualmente gloriosa, e profitteuole alla sua Nazione, dispose d'incaminarla à nuoue conquiste, e lasciato il fratello per nome Buda alla direzzione del Regno nella sua assenza (dal quale fratello la Città di Buda, che per auanti chiamausai Sicambria, prese il nome) egli con l'Esercito portossi, e soggiogo le Prouincie vicine della Macedonia, e Tracia. p. 5.

237. Bonfinius, Antonius
Historica Pannonica sive Hungaricarum rerum decades quattuor et dimidia libris XLV. comprehensae: quibus eiusdem regni, populorumque origines et antiquitates . . . edisserentur. Auctore Joanne Sambuco. Coloniae Agrippinae: Widenfeldt et De Bergos 1690. **Bq 943/311**

Dec. I. lib. I. p. 17. »Supra Budam veterem in eadem Danubii ripa, vetustissimae urbis vestigia nunc cernuntur, magnumque murorum ambitum referunt, Sicambriam nunc juniores dicunt, e Sicambris, remotissimis Germaniae populis: nam civitas ista ex auxiliatrice Sicambria legione Germaniae, nomen olim assumptit. In hac veteri Buda lapis effossus est Matthiae regis tempore, dum fundamenta jacerentur aedium Beatricis reginae, cum tali inscriptione: Legio Sicambrorum Hic Praesidio Collocata Civitatem Aedificarunt, Quam Ex Suo Nomine Sicambriam Vocaverunt. Nos autem quantum ex Ptolemaeo & Epigrammatis veterum lapidibus incisis conjicere possumus, legionis primae auxiliatricis hanc urbem fuisse credimus . . .«

Dec. I. lib. III. p. 37. »Atila . . . Sicambriam imperii sedem elegit, quam supra Budam veterem fuisse volunt, cujus adhuc vestigia multa supersunt.«

Dec. III. 1. 9. = CIL 3542—3568.

238. Szent-Iványi, Martinus
Curiosa et selectiora variarum scientiarum Miscellanea. Tom. 1—2. Tirnaviae: Friedl 1691. **B 309/6**

Tom. I. Dissert. IV. Horographica. p. 129. Buda.

Buda . . . varia . . . nomina, est sortita, Curta Ptolomaeo, aliis Aquincum, plerisque Sicambria dicitur. Nominis . . . originem alii ad Sican montem . . . alii ad Sicambros . . . populos referunt: huic fidem facit lapis Matthiae Regis tempore repertus cum insriptione: Legio Sicambrorum hic praesidio collocato: civitatem condidit, quam ex suo nomine Sicambriam vocavit. Bonf. dec. 1. lib. 2.

239. Lisznyai K. Pál
Magyarok cronicaja . . . Debreczen: Kassai 1692. 338, [21] p. **B 943/194**

»Attila és a magyarok Pannoniát elfoglalva Sicambria nevű régi elromlott város körül (kit ma Ó Budának hivnak) megtelepedének, Atyllát ő magát Sicambria nevű puszta városban bészálliták, az után ő magok a magyarok az három Pannoniában meg telepedének . . .« p. 120.

240. Beregani, Nicola
Historia delle Guerre d'Europa dalla comparsa dell'armi Ottomane nell'Hungharia. Tom 1—2. Venetia: Ciera 1698. **Bq 914/77/1**

. . . Fu anticamente chiamata Acquinto, e da Romani, dal nome d'alcune delle loro Legioni, fu intitolata Sicambria, poscia da Buda fratello d'Attila Re degli Hunni . . . hebbe il nome di Buda . . . p. 174.

241. Bonbardus, Michael
Topographia magni regni Hungariae . . . Viennae: Voigt 1718. [7], 371, [17] p. **B 914/153**

Prima ejus (Budae) laus petenda ab antiquitate; sed (ut candide fatear) tanta inter scriptores de hujus Urbis origine dissensio, ut rei veritas haud facilè erui queat . . . Buda . . . eó primum locó extructa fuit, ubi nunc situs est pagus Vetus Buda . . . nec procul a veteri Sicambria, prout habet lapis Corvinianus è veteribus ruinis, dum novi Palatij fundamenta jacerentur, erutus . . .

242. Breüninger, Friedrich Wilhelm
Fons Danubii primus et naturalis, oder die Ur-Quelle des welt-berühmten Donau-Stroms . . . Tübingen : Francken 1719. [28], 388, [32] p. 1 t. **B 912/4**

Vor uhralten Zeiten hiesse sie (Ofen) Sicambria à Cohorte Sicambra oder dem Sicambrischen Geschwader, das zu der Römer Zeit von ihnen hieher gelagert werden ; welche Benennung zwar ehender von dem, nahend Ofen gelegenen Platz, Alt-Ofen genannt, mag behauptet werden. p. 241.

243. Stoker, Laurentius
Thermographia Budensis, seu scrutinium physico-medicum aquarum mineralium Budae scaturientium . . . Augustae-Vindelicorum : Veith 1721. 154, 16 p. **B 553/2**

. . . Praeterea colligitur Sycambriam ibi, ubi nunc Buda, vel saltem ad mentem I s t v a n p h i i, qui suburbana Budensia eo inter veterem & novam Budam loco, qui Sycambriae nomine appellabatur, statuit stetisse, non ut quibusdam placet, supra Budam veterem, ubi etiamnum rudera ejus Urbis superesse volunt, deinde Budam, ut olim, cum in flore fuisset, totam in saxo ad altitudinem satis enato sitam fuisse testatur Nicolaus O l a h u s . . ., unde ibi, aut saltem in ejus suburbanis Sycambriam quondam stetisse consentaneum est. p. 46.

244. Ransanus, Petrus
Epitome rerum Hungaricarum . . . Budae. Nottenstein 1746. 370 p. **B 943/203**

»Supra . . . Budam, in Danubii ripa, extant adhuc vetustissimae cujusdam urbis vestigia, referentia magnum muri ambitum, Siccambria is locus vocitatur. Sunt qui credunt fuisse & nomem inditum a Siccambris, Germaniae olim populis : quorum auxiliaria quaedam Romanorum Imperatorum temporibus in Pannonias profecta, sedes ibi posuerat : sed & Franci ab ipsis quoque Sicambris, se habuisse originem affirmant . . .« p. 42.

245. Kézai Simon
Chronicon Hungaricum . . . ex Codice Membranaceo . . . excitat Alexius H o r á n y i. Viennae : Kurzbeck [1751]. 132 p. **A 43.90/48**

. . . Huni Danubium in Sicambria transierunt . . . C. I. 41—42. p.

. . . rex E t h e l a . . . Egressus de Sicambria primo Illyricos subiiciens . . . C. III. 47. p.

Attila . . . Ab Isenaco ante curia celebrata egrediens Sicambriam introivit . . .

. . . Fecerat etiam Sicambriam suo nomine appellari. C. III. 51. p.

. . . ut urbs Ethelae vocaretur, Teutonici interdictum formidantes, eam Echulburc nominarunt. Huni vero curam parvam illud reputantes . . . eam vocant Oubudam . . . sic peractis, V. annis continue in Sicambria requievit . . . C. III. 52. p.

. . . Repausato autem rege Ethela Sicambriae . . . C. IV. 53. p.

. . . In primo . . . proelio . . . in secundo autem, quod Sicambriae per 15 dies continue committitur . . . C. IV. 61. p.

246. Olah, Nicolaus
Hungaria et A t i l a sive de originibus gentis, regni Hungariae situ, habitu, opportunitatibus . . . ab Atila gestis libri duo . . . Vindobonae : Trattner 1763. 158 p. **B 936/5**

». . . Sicambriae urbis . . . reliquiae adhuc cernuntur.« p. 22.

247. Szuhányi, Franciscus Xaverius
Notitia orbis e variis peregrinationibus ab illustribus viris susceptis deprompta . . . Cassoviae : Landerer 1788. 185 p. **B 910/222**

. . . Neque vetus Buda silentio est praetereunda, quae e Sicambriae ruinis, ut lapides inscriptiones, multaque alia testantur, est enata, ubi Sicambri Germaniae populi ab A n t o n i n o, et S e v e r o Imperatoribus . . . sedem fixerant, . . . p. 56.

248. Townson, Robert
Travels in Hungary, with a short account of Vienna in the year 1793. London : Robinson 1797. XVIII, 506 p. 14 t. **B 917/1**

Chap. IV. Bude. . . . As Alt-Ofen was a Roman station, under the name of Sicambria . . . [there] was discovered . . . a Sudarium in good preservation . . . [S c h ö n v i s n e r és M a r s i l i u s után **leírja részlete**sen.] p. 84.

249. Townson, Robert
Voyage en Hongrie . . . Traduit par le C. C a n t w e l. Tom. 1—3. Paris : Poignée [1797.] **B 910/106**

»Offen ayant servi jadis de station aux Romains, sous le nom de Sicambria, il n'est past surprenant qu'on y ait trouvé des antiquités romaines . . .« p. 120.

250. Bramsen, M.
Promenade d'un voyageur Prussien en diverses parties de l'Europe, de l'Asie et de l'Afrique en 1813, 1814 et 1815 en forme de lettres. Tom 1—2. Paris : Treuttel & Würte 1818. **B 910/138**

Bude ou Offen, qui s'appelait anciennement Sicambria . . . I. p. 115—116.

251. Chronicon Budense
Post elapsos ab editione prima et rarissima tercentos sexaginta quinque annos, secundam adornavit, textum recognovit, notis illustravit, lemmata ac indices adiecit, et praefatus est : Josephus P o d h r a c z k y. Budae : Gyurián et Bagó 1838. XVI, 386 p. **B 900/9**

(A t t i l a) egressus vero, curia celebrata, Sicambriam, Pannonie civitatem intravit, in qua propriis manibus Budam fratrem suum interfecit, ac corpus eius in Danubium proiecit ; quoniam ipso Atila in partibus occidentalibus demorante, ibidem Buda inter ipsum, et Atilam fratrem suum metas statutas, transgressus fuerat dominando. Nam Sicambriam suo nomine fecerat nominari Buda Vara. Et quamvis Rex Atila Hunis, ac aliis gentibus posuisset interdictum, ut eadem Civitas non Buda Vara, sed urbs Atile vocaretur ; Teutonici interdictum formidantes, Ecilburg eam vocant, id est : Urbem Atile ; Hungari vero interdictum non curantes, adhuc eam O Budam usque hodie vacant, et appellant. p. 23—24.

252. Ferenczy Jó'sef
Pest Pilis és Sólt vármegyékben valamint a Kis Kunságban is található szabadkirályi, szabados (privilegiált) és más mezővárosoknak, 's minden helységeknek vagy faluknak, és tovább minden pusztáknak névtára (repertoriuma)... Budán: Gyurián és Bagó 1844. VII, 184 p. **B 914/87**

»Óbudán felül levő térséget Sicambriának hivták a Romaiak, a Magyarok pedig Sabáriának...« p. 27.

253. Érdy János
Kelenföldi pogány sírok.
= AK 2 (1861). p. 29—45. **545**

A Szt Gellérthegy déli lejtőjén elterülő síkságon, valamint a hegy déli lejtőjén levő szőlőkben folytatott ásatások eredményéről számol be. A 12 urnasír cseréptöredékei és réztárgyai a kelta temetkezésre utalnak és a kelta település néhány emlékét őrzi az 1847-ben talált három sírkő is. [V. ö. MAÉ IV. 1847. p. 83—86.]

254. Balázs Frigyes
Császárfürdői album. Pest: Kertész 1863. V, 157 p. 4 t. **B 613/24**

A rómaiak Óbuda »vidékét vizeiről Aquincumnak elnevezék, és mellejük a mostan Óbuda határában, egy a mai napig is romjaiban nagyszerűségéről tanuskodó várost építének, »Sicambria« városát...«

255. Candalei Anna
II. Ulászló neje magyarországi útjának és a menyegzői ünnepélyek leírása. 1502. — Közli: Marczali Henrik. = Közlemények a párisi nemzeti könyvtárból. M. T. T. 23 (1877.) p. 97—113. **3044/23**

»Et est cette Bude vieille située sur le bort du fleuve et au circuyt de la ville de Sycambrie ou habiterent premierement les francoys, lors nommez sicambriens, quant Troye fut destruicte et mis en exil. Et y a apparence que autrefoys y a eu de grans edifices, tant par apparence des murailles que la situation de la ville. Entre icelle ville de Sicambrie et la ville y a cinq molins qui ne meulent que d'eau chaude. Raison si est, qu'il y a bien des bains naturels yssans de dessoubs une montaigne au l'eau va servir iceulx molins toute bouillante.« p. 111.

256. Kuzsinszky Bálint
Sicambria.
= Pecz: Ókori lexikon. II. k. Bp. 1902. p. 779. **100117**

257. Eckhardt Sándor
Sicambria. Egy középkori monda életrajza. Pécs: Dunántúl egyet. ny. 1928. 47 p. **B 943/309**

A Sicambria-hagyomány, mint a franktrójai hagyomány része, a VIII. sz.-i Gesta regum Francorum alapján terjedt el a középkorban és így Magyarországon is. A XII. sz. végén, vagy a XIII. sz. elején Sicambriát az aquincumi romokkal azonositották. Ez a magyar-hún krónikában már mint ismert dolog szerepelt. A hiedelem a XVII. sz. végéig történeti hagyományként élt mind Magyar-, mind Franciaországban. A Sicambria-monda a középkori történetirás tekintélyének megdőltéig oly erős történeti hitté vált, hogy mint Óbuda szinonimája, már a XV. sz.-ban átmegy a köznyelvbe és alakjai megtalálhatók az óbudai német és a magyar nyelvben is.

258. Eckhardt, Alexandre
Sicambria, capitale légendaire des Français en Hongrie.
= RÉH avr.-sept. 1928. p. 166—197. **2685**

Vide: 18, 45, 213, 266, 452.

8.

Feliratok irodalma. — Inscriptiones.

260. Mezerzius, Johannes
családi nevén De Megeriche (Megyericsai János) szász származású kolozsi főesperes feliratos gyüjtését több kódex őrzi, így a Vatikáni 5250-es. A XV—XVI. század fordulójáról. Felhasználták a CIL-ban. Két budai felirat fordul elő benne.

261. Apianus, Petrus
Inscriptiones sacrosanctae vetustatis non illae quidem Romanae, sed totius fere orbis summo studio ac maximis impensis terra mariq3 conquisitae feliciter incipiunt. Ingolstadii in aedibus P. Apiani Anno MDXXXIIII. [39], CCCCCXII, [8] p. **B 900/12**

p. 490—494: Inscriptiones Pannoniae Inferioris sivae Ungariae:
p. 490, 2 = CIL 3571. — p. 490, 3—4 = CIL 3583. — p. 491, 1 = CIL 3524. — p. 491, 2 = CIL 3568. — p. 491, 3: incertus. — p. 491, 4 = CIL 3478. — p. 492, 1 = CIL 3550. — p. 492, 2 = CIL 3567. — p. 492, 3: incertus. — p. 493, 1 = CIL 3419.

262. Lazius, Wolfgangus
Reipublicae Romanae illius exteris provinciis, bello acquisitis, constitutae, libri duodecim. Basiliae: Oporinus 1550. **Múz. kvt.**

Inscriptiones:
p. 129. 235. 1120. 1125. = CIL 3419. — p. 358. 1123. 1126. = CIL 3438. — p. 637. 1125. = CIL 3478. — p. 350. 589. 1126. = CIL 3524. — p. 494. 668. 1126. = CIL 3550. — p. 637. 1120. 1125. = CIL 3567. — p. 637. 1126. = CIL 3568. — p. 776. 1126. = CIL 3583.

263. Milles és **Pococke**
angol epigráfusok gyüjtése a British Museumban a 15771. és 15772. sz. kódexekben található. Felhasználták a CIL-ben.

264. Gruterus, Janus
Corpus inscriptionum, ex recensione et cum annotationibus Joannis Georgii Graevii. Tom. 1—2. Amstelodami : Exc. Halma 1707. **Egyet. kvt.**

Inscriptiones :
XII, 8. = CIL 3438. — XXI, 9. = CIL 3478. — CLXIX, 7 = CIL 3524. — DXLV, 2 = CIL 3550. — DLXV, 4. = CIL 3568. — DLXVII, 1 = CIL 3571. — DCXXXIV, 5 = CIL 3583. — DCCCIL, 2 = CIL 3583. — MLXVIII = CIL 3472. — MLXIX, 11. = CIL 3426.

266. Schönvisner, Stephanus
De ruderibus laconici caldariique Romani et nonnullis aliis monumentis in solo Budensi partim hoc primum anno MDCCLXXVIII repertis partim nondum vulgatis liber unicus . . . Budae : Typ. Univ. [1778. 6,] 234, [13] p. 3 t. **Bq 902/17**

Az 1778-ban Óbudán a Flórián-utcában talált római fürdő maradványának leírása. Kiterjeszkedik Aquincum történetére, az itt állomásozott legio II. adiudrixra, az általa ismert feliratos emlékek leírására és első ízben mutatja ki, hogy Bonfini Sicambriája koholmány.

Inscriptiones Aqincenses :
p. 158. = CIL 3433—3460. — p. 160. = CIL 3462 = 13366 = Bp. R. V. 13. — p. 161. = CIL 3540. — p. 163. = CIL 3473. = Bp. R. V. 48. — p. 165. = CIL 3417. = B. R. V. 49. — p. 165. = CIL 3537. — p. 166. = CIL 3536. = Rom Desj. 143. — p. 169. tab. 3. = CIL 3580. = RomDesj. 194. — p. 174 = CIL 3487. — p. 177 = CIL 3511. — p. 178 = CIL 3431. = Rom Desj. 10. — p. 178 = CIL 3548. — p. 179. = CIL 3520. — p. 183. = CIL 3561.

267. Schönwisner, Stephanus
In Romanorum iter per Pannoniae ripam a Tauruno in Gallias ad leg. XXX. usque, ut illud in Antonini itinerario postremis Wesselingi curis edito describitur . . . Budae : Typ. Univ. 1780. — Itineris Tauruno ad leg. XXX. et commentarii geographici pars II. . . . Accedunt selecti lapides literati Pannoniae Romanae, speciatim qui ad eiusdem ripam reperti sunt. Budae : Typ. Univ. 1781.

Inscriptiones Aquincenses : Múz. kvtár
II. 118 = CIL 3431 = 10381 = RomDesj. 10. — II. 119 = CIL 3487. — II. 120 = CIL 3580. — II. 128 = CIL 3745. — II. 141 = CIL 3637. — II. 151 = CIL 3511. — II. 153 = CIL 3427 = RomDesj. 59. — II. 167 = CIL 3520. — II. 169 = CIL 3492 = RomDesj. 373. — II. 186 CIL 352 = RomDesj. 119. — II. 193 = CIL 3540 = Bp. R. V. 100. — I. 96. II. 195 = CIL 3436 = RomDesj. 15. — I. 96. II. 196 = CIL 3492. — II. 198 = CIL 3527. — II. 200 = CIL 3581. — II. 221 = CIL 3462 = 13366 = Bp. R. V. 10. — II. 224 = CIL 3446 = RomDesj. 22. — II. 245 = CIL 3455 = RomDesj. 37. — II. 246 = CIL 3460. — II. 247 = CIL 3434 = RomDesj 14. — II. 248 = CIL 3412 = RomDesj. 58. — II. 252 = CIL 3420. — II 253 = CIL 3504 — II. 254 = CIL 3570 = 10525. — II. 255 = CIL 3435 = RomDesj. 5. — II. 255 = CIL 3546 = RomDesj. 13. — II. 257 = CIL 3543 = RomDesj. 142. — II. 258 = CIL 3539 = RomDesj. 133. — II. 259 = CIL 3569 = 10519 RomDesj. 153. — II. 261 = CIL 3542. — II. 262 = CIL 3557 = RomDesj. 130. — II. 263 = CIL 3607 = RomDesj. 197. — II. 264 = CIL 3599. — II. 265 = CIL 3525. — II. 270 = CIL 3582 = 10541 = RomDesj. 106.

268. Weszprémi, Stephanus
Succinta medicorum Hungariae et Transilvaniae biographia. Centuria II. Pars 1—2. Viennae : Trattner 1781. — Centuria III. Dec. 1—2. Viennae : Trattner 1787. **Múz. kvt.**

A Budafokon talált és Budára szállított feliratos kő ismertetése. A kő szövegéből Aquincum helye határozható meg. C. II. P. 2. 213—216. — p. 214 = CIL 3715. — p. 442 = CIL 3607 = RomDesj. 197. — Az 1765-ben talált katonai diploma C. III. Dec. I. p. 442—443.

269. Balla, Antonius
De antiquitate Romana in gremio II. comitatuum Pest, Pilis et Solt unitorum situati praedii Szalk mille sexcentorum annorum seu lapide milliario Romano XLVI ab Aquinco versus Mursam ac Taurunum . . . [S. 1. et typ. 1802. 8,] 58 p. **Bq 902/42**

Inscriptiones : p. 17 = Schönvisner Comm. II. 129 = CIL 3726. — p. 20 = CIL 3745. — p. 22 = CIL 3727, CIL 3730. — p. 49 = CIL 3580, CIL 3524.

270. Sestini, Domenico
Viaggio curioso-scientifico-antiquario per la Valachia, Transilvania e Ungheria fino a Vienna . . . Firenze : Magheri 1815. XXVIII, 351 p. **B 902/20**

Aquincumi feliratos kövek :
p. 195 = CIL 3431 = RomDesj. 10. — p. 198 = CIL 3487. — p. 207 = CIL 3745. — p. 216 = CIL 3637. — p. 220 = CIL 3511. — p. 222 = CIL 3427. — p. 227 = CIL 3520. — p. 237 = CIL 3521 = RomDesj. 119. — p. 242 = CIL 3540 = Bp R. V. 100. — p. 244 = CIL 3436 = RomDesj. 15. — p. 245 = CIL 3492 = RomDesj. 373. — p. 247 = CIL 3527 = RomDesj. 157. — p. 248 = CIL 3581. — p. 250 = CIL 3462 = 13366. — p. 252 = CIL 3446 = RomDesj. 22. — p. 254 = CIL 3455 = RomDesj. 37. — p. 256 = CIL 3434 = RomDesj. 14. — p. 257 = CIL 3460. — p. 259 = CIL 3412 = RomDesj. 58. — p. 262 = CIL 3420. — p. 263 = CIL 3504. — p. 264 = CIL 3570 = 10525. — p. 265 = CIL 3435 = RomDesj. 5. — p. 266. = CIL 3546 = RomDesj. 13. — p. 268 = CIL 3543 = RomDesj. 142. — p. 270 = CIL 3539 = RomDesj. 133. — p. 271 = CIL 3569 = 10519 = RomDesj. 153. — p. 273 = CIL 3542. — p. 274 = CIL 3557 = RomDesj. 130. — p. 275 = CIL 3607 = RomDesj. 197. — p. 277 = CIL 3599. — p. 278 = CIL 3535. — p. 285 = CIL 3537. — p. 287 = CIL 3433. — p. 287 = CIL 3437 = 10414 = RomDesj. 225. — p. 288 = CIL 3417 = Bp. R. V. 49. — p. 289 = CIL 3473 = Bp. R. V. 48. — p. 290 = CIL 3605 = 10556. — p. 291 = CIL 3554. — p. 292 = CIL 3580 = RomDesj. 194.

271. Haliczky, Antonius
Sexagena inscriptionum quae ex monumentis Romanis in horto Musei Nationalis Hungarici publice expositis, transumtae sunt.
= Acta litteraria Musei Nat. Hungarici. Tom. 1. Budae : Typ. Univ. 1818. p. 205—278. **B 708/130**

Inscriptiones Aquincenses :

p. 216 = CIL 3486 = RomDesj. 38. — p. 217 = CIL 3449 = RomDesj. 17. — p. 218 = CIL 3485 = RomDesj. 60. — p. 219 = CIL 3463 = RomDesj. 31. — p. 220 = CIL 3424 = RomDesj. 82. — p. 221 = CIL 3431 = RomDesj. 10. — p. 222 = CIL 3432 = RomDesj. 11. — p. 223 = CIL 3468 = RomDesj. 1. — p. 226 = CIL 3444 = RomDesj. 18. — p. 229 = CIL 3446 = RomDesj. 22. — p. 234 = CIL 3539. — p. 234 = CIL 3543 = RomDesj. 142. — p. 235 = CIL 3557 = RomDesj. 130. — p. 236 = CIL 3527. — p. 237 = CIL 3608 = RomDesj. 234. — p. 242 = CIL 3530 = RomDesj. 138. — p. 242 = CIL 3531. — p. 248 = CIL 3562 = RomDesj. 173. — p. 265. n. 48 = CIL 3521 = RomDesj. 119. — p. 268 = CIL 3580 = RomDesj. 194. — p. 270 = CIL 3457 = RomDesj. 24. — p. 272. n. 54 = CIL 3519 = RomDesj. 114.

272. Haliczky Antal
Némely római emlékkövekről.
= TGy 1824. III. p. 1—30. IV. p. 1—19. **B 051/99**

Pintér András által Aquincum területén összegyüjtött pénzek, elhelyezve külön szekrényben a Nemzeti Múzeumban. A Schoenvisner által és Haliczky által az Actában nem közölt feliratok :

III. p. 4 = CIL 3529. — III. p. 14 = CIL 3470. — III. p. 21 = CIL 3481. — III. p. 30 = CIL 3414 = RomDesj. 49. — IV. p. 1 = CIL 3464 = RomDesj. 52. — IV. p. 7 = CIL 3544 = RomDesj. 3.

273. Katancsich, Petrus
Istri adcolarum geographia vetus e monumentis epigraphicis, marmoribus, numis, tabellis eruta et commentariis illustrata. Pars 1—2. Budae : Typ. Univ. 1826—1827. **23863**

Az I. részben több óbudai feliratos emlék szövegét közli és összefoglalja Aquincum nevére utaló emlékeket. p. 473—474.

Inscriptiones Aquincenses :

I. p. 74.420 = CIL 3460. — I. p. 366 = CIL 3461 = RomDesj. 10. — I. p. 368 = CIL 3487. — I. p. 375 = CIL 3510. — I. p. 380 = CIL 3469, 3526. — I. p. 381 = CIL 3524. — I. p. 403 = CIL 3485. = RomDesj. 60. — I. p. 403 = CIL 3527 = RomDesj. 157. — I. p. 404 = CIL 3436 = RomDesj. 15. — I. p. 404 = CIL 3492 (cf : 10383) = RomDesj. 373. — I. p. 404 = CIL 3560. — I. p. 406 = CIL 3546 = RomDesj. 13. — I. p. 408 = CIL 3446 = RomDesj. 22. — I. p. 410 = CIL 3508 = RomDesj. 123 = AÉ 1. (1868) p. 60. — I. p. 411 = CIL 3412 = RomDesj. 58. — I. p. 414 = CIL 3543 = RomDesj. 142. — I. p. 417 = CIL 3504. — I. p. 417 = CIL 3585. — I. p. 419 = CIL 3557 = RomDesj. 130. — I. p. 420 = CIL 3434 = RomDesj. 14. — I. p. 420 = CIL 3455 = RomDesj. 37. — I. p. 420 = CIL 3460. — I. p. 420 = CIL 3463 = RomDesj. 31. — I. p. 420 = CIL 3481. — I. p. 420 = CIL 3539 = RomDesj. 133. — I. p. 421 = CIL 3470. — I. p. 422 = CIL 3420. — I. p. 422 = CIL 3541. — I. p. 422 = CIL 3627. — I. p. 423 = CIL 3435 = RomDesj. 5. — I. p. 423 = CIL 3529. — I. p. 423 = CIL 3559. — I. p. 425 = CIL 3555. — I. p. 431 = CIL 3450. — I. p. 432 = CIL 3414. — I. p. 432 = CIL 3459 = RomDesj. 35. — I. p. 443 = CIL 3599. — I. p. 446 = CIL 3607 = RomDesj. 197.

Diploma militare Aquincense : I. p. 363—364.

274. Orellius, Jo. Casp. & **Henzen** Guilielmus
Inscriptionum Latinarum selectarum amplissima collectio ad illustrandam Romanae antiquitatis disciplinam accomodata. Vol. 1—2. Turici : Orell, Fuessli et Soc. 1828. — Vol. 3. edidit Guil. Henzen. Turici : Orell, Fuessli et Soc. 1856. **Múz. Rég. kvt.**

Aquincum : 506, 959, 963, 3924, 4138, 5532, 6857 a.
Aelia Septimia Aq. : 6791.
Sept. Aquincum : 506.

275. Häufler, Jos.
Kleiner Beitrag zur Chronik archäologischer Funde in Ungarn.
= ÖB 3 (1846). p. 379—382. **Egyet. kvt.**

Inschriften von Aquincum : gefunden in d J. 1840—1844.

p. 380 = CIL 3430 = RomDesj. 7. — CIL 3442 = RomDesj. 6. — CIL 3443 = RomDesj. 23. — CIL 3451 = RomDesj. 19. — CIL 3454 = RomDesj. 13. — CIL 3479 = RomDesj. 43. — CIL 3483 = 10468 — CIL 3490 = 10468.

Ausser diesen Steinen wurden auf Aquincums Boden noch archäologische Seltenheiten gefunden, worunter : ein Bronztäfelchen mit Abbildung einer Equeias oder Hippona, d. i. einer Schutzgöttin der Pferde in ganzer Gestalt. Im Jahre 1844 wurde bei dem Zubau einer Mühle in Altofen ein Grabstein eines fränkischen Kriegers, der sich zugleich einen römischen Bürger nennt, ausgegraben.

277. Lutzenbacher [Érdy] János
tudósítása a történettudományi osztály ülésén.
= MAÉ 1847. p. 86—87. **3453**

Gellérthegy déli felén Brunner szőlőjében talált két kelta római feliratos síremléke = CIL 3594, CIL 3602.

278. Seidl, Joh. Gabriel
Beiträge zu einer Chronik der archaeologischen Funde in der österreichischen Monarchie.
= AÖG 1849—1851. **4569**

Pest 1850. Beim Umbau eines Hauses wurde daselbst ein bronzenes Schwert mit abgebrochener Spitze gefunden. p. 233—234.

Ofen 1851. In der Nähe der Schiffswerfte wurde in diesem Jahre ein römisches Caldarium ausgegraben.

279. Kiss Ferenc
Régészeti adalékok.
= MAÉ 1856. II. sz. p. 93—98. **3453/26**

p. 94 = CIL 3502 = CIL 10459 = RomDesj. 71. — p. 94 = CIL 3493 = RomDesj. 70. — p. 95 = CIL 3503 = RomDesj. 72. — p. 95 = CIL 3498. — p. 95 = CIL 3500. — p. 95 = CIL 3494.

280. Páur Iván
Egy lap archaeologiai tárcámból.
= UMM 1851—52. p. 481—491. **19860**
Feliratok :
p. 481 = CIL 3626 = CIL 10570. Ara votiva Békásmegyerről.

281. Seidl, Johann Gabriel
Beiträge zu einer Chronik der archaeologischen Funde in den österreichischen Monarchie.
= AÖG 8 (1852). **4569**
p. 155—157. Einige zu Ofen befindliche Römermonumente :
p. 156 = CIL 3538 = 10385 = RomDesj. 141. — CIL 3540 = BpR 5, 100. — CIL 4324.

282. Seidl, Johann Gabriel
Beiträge zu einer Chronik der Archäeologischen Funde in der österreichischen Monarchie.
= AÖG 13. (1854.) p. 71—143.
Múz. Kvt.
Münzen aus Aquincum und Umgebung. Inschriften : p. 117 = CIL 3549.

283. Haeufler, J. V.
Buda-Pest, historisch - topographische Skizzen von Ofen und Pest und deren Umgebungen. Pest : Emich 1854. 322 p. 1 t. — Historische Skizzen von Ofen und Pest. 131 p. 5 t. — Andeutungen über die näheren und entfernteren Umgebungen von Ofen und Pest. 82, [2] p. 1 t. **B 943/134**
2. p. 3—5 : Aquincum—Ezelburg—Buda. — Am Florianplatz befinden sich die unterirdischen Ruinen eines römischen Bades u. zwar des Hypocaustums. Beschreibung desselben. — Auch Spuren eines Amphitheaters wollen einige dort entdeckten, wo am äussersten nördlichen Ende Altofens gegen die Poststrasse 28 Häuser in einer Rundung auf einer Grundfeste stehen, deren bei Nachgrabungen zum Vorschein kommende Absätze des alten Mauerwerkes auf die dort bestandenen Sitzreihen u. Gänge deuten.
Die grossartigsten Römer-Denkmale Aquincums bilden unstreitig die Trümmer des Aquaeducts.
Inschriften (a. d. Hist. Skizzen) :
3, 30 = CIL 3464 = RomDesj. 52 ; CIL 3479 = RomDesj. 43. — 3, 31 = CIL 3502 = RomDesj. 71 ; CIL 3503 = RomDesj. 73 ; CIL 3493 = RomDesj. 70 ; CIL 3593 = CIL 10544 = RomDesj. 220. — 3, 32 = CIL 3499 ; CIL 3544 = RomDesj. 3 ; CIL 3565 = RomDesj. 144. — 3, 33 = CIL 3475 ; CIL 3413 ; CIL 3483 = CIL 10468. — 3, 35 = CIL 3454 = RomDesj. 13. — 3, 36 = CIL 3439 = RomDesj. 7 ; CIL 3442 = RomDesj. 6 ; CIL 3443 = RomDesj. 23 ; CIL 3451 RomDesj. 19. — 3, 37 = CIL 3490 ; CIL 3534 = RomDesj. 150 ; CIL 3605 (cf. 10556). — 3, 39 = CIL 3576.

284. Páur Iván
Egy lap archaeologiai tárcámból.
= UMM 1855. 1, p. 218—224.
Feliratok : **19860**
I = CIL 3621. — II = CIL 3619. — III = CIL 3620. — IV = CIL 3622.

285. Seidl, Johann Gabriel
Beiträge zu einer Chronik der archaeologischen Funde in der österr. Monarchie.
= AÖG 15 (1856), p. 239—336. **4569**
Inschriften :
p. 290 = CIL 3619—3622. — p. 294 = CIL 3415. — p. 300 = CIL 3626 = 10570.

286. Páur Iván
Egy Duna-balparti római erőd a pesti határban.
= MAÉ 1857. p. 222—232. 3 t. **3453**
A római uralomról általában, Aquincumról. Transacincum helye és a tábor környékének vázlata.
Feliratok : II. tábla 6. ábra = CIL 3429 7. ábra = CIL 3501.

287. Páur Iván
Huszonöt kiadatlan pannoniai felirat.
= AK 1 (1859). p. 217—228. **545**
Az Óbudán és környékén leirt feliratos római kövek :
I = CIL 3615. — II = CIL 3616. — III = CIL 3617. — IV = CIL 3600. — V = CIL 3592. — VI = CIL 3441. — VII = CIL 3425 = 10404. — VIII = CIL 3515. — IX = CIL 3586. — X = CIL 3525 = 10492 = RomDesj. 181. — XI = CIL 3551 = RomDesj. 162. — XII = CIL 3497. — XIII = téglabélyeg. — XIV = CIL 3512. — XV = CIL 3566 = 10516 = RomDesj. 128. — XVI = CIL 3456 = Rom. Desj. 4. — XVII = CIL 3603. — XVIII = CIL 3467 (cf. 10434).

288. Kenner, Friedrich
Beiträge zu einer Chronik der archäologischen Funde in der österreichischen Monarchie (1856—1858).
= AÖG 24. (1860). p. 225—423. **4569**
p. 346 = CIL 3575. p. 345. Münzen aus Aquincum.

289. Kubinyi Ferenc
Margitsziget műemlékei.
= AK 2 (1861). p. 3—25. **545**
Aquincumi feliratok :
p. 16 = CIL 3566 = 10516 = RomDesj. 128. — p. 17 = CIL 351 2. — A sziget északi csúcsán, az egykori érseki várnak a Dunába merülő alapfalában talált feliratos kő p. 25 = CIL 3516.

290. Arneth, Joseph
Archäologische Analekten.
= WSB 40 (1862) und Sonderabdr. Wien : Hofdr. 1862. 58 p. 2 t. **Aq. múz.**
Inschriften :
p. 343 = CIL 3415, 3421, 3480.

291. Rómer Flóris
Pannoniai újabb kiadatlan latin feliratok.
= AK 3 (1863). p. 151—166, 4 (1864) p. 45—64. **545**

Feliratok I. közleményből : I = CIL 3545. — II = CIL 3476 = RomDesj. 41. — III = CIL 3591 = 10528 = RomDesj. 174. — IV = CIL 3495 = RomDesj. 355. — V = CIL 3710. — VI = CIL 3712. — VII = CIL 3538 = 10385 = RomDesj. 141. — VIII = CIL 3466 = Rom. Desj. 53. — IX = CIL 3560. — Feliratok a II. közleményből : p. 50 = CIL 3440, CIL 3453. p. 51 = CIL 3644, CIL 3645. — p. 59 = CIL 3447, CIL 3469.

292. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika.
= AK 6 (1866). p. 98—100. **545**

Aquincumi feliratos sírkövek : 796 = CIL 3544 = RomDesj. 3. — 797 = CIL 3613, CIL 3552 = 10512 = RomDesj. 170. — CIL 3590. 799 = CIL 3445 = RomDesj. 25.

293. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika.
= AK 6 (1866). p. 164—187. **545**

A budai, óbudai és pesti legújabb leletek leírásával.

Aquincumi feliratos kövek : 858 = CIL 3614. — 859 = CIL 3598 = 10552 = RomDesj. 211. — 860 = CIL 3708. — 861 = CIL 3711 = 10621. — 899 = CIL 3506 = 10433 = Rom. Desj. 350. — 899 = CIL 3517 = 10438 = RomDesj. 227. — 907 = CIL 3618. — 934 = 10358.

294. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika.
= AK 7 (1867). p. 181—212. **551**

p. 192, 1040 = CIL 3572. — 1041 = CIL 3458. — p. 193. 1043 = CIL 3507 = 10400, CIL 3465 = 10432 = RomDes.j 51. — p. 196. 1061 = CIL 10568.

296. Rómer Flóris
Egyveleg.
= AÉ 3 (1870). p. 240—242. **531**

Vízvezeték melletti téglavetőnél talált kőkoporsó felirata : CIL 10478 = Bp R. VII. p. 44.

297. Wilmanns, Gustavus
Exempla inscriptionum Latinarum in usum praecipue academicum. Tom. 1—2, Indices. Berolini : Weidmann 1873.
Aq. múz.

Aquincum 838, 1000, 1003, 1007, 1014. — Aelia Septimia Aquincum 1499. — veterani et cives Romani consistentes ad legionem II. adiutricem eorumque magistri duo 2411. — collegium fabrum et centonariorum 331. — collegium centonariorum 332. — pater et leo collegii Mithriaci 140, 141.

298. Corpus Inscriptionum Latinarum
consilio et auctoritate Academiae Litterarum Regiae Borussicae editum. Vol. III. Pars 1—2. Supplementum Pars 1—2. Ediderunt Theodorus Mommsen, Otto Hirschfeld, Alfredus Domaszewski. Berolini : Reimerus1873, 1902. **Aq. Muz.**

Aquincum :

p. 439, 456, 1041, 1691, 2183, 2217, 2328 21. 185.

Aquincum 10445, n. 14354, 3—6. (mil) 15186. ubi erasum videtur. 10652. Aquinc 3518. 10535. Aquin DXXXIX. Aqui. 3485. 3492. (cf. 10383). Aqu 3402. *3733. *10496. in rel. Aq.

s[t]at(io) Aquin(censis) 13396.

I. veterani et cives Romani consistentes ad legionem II. adiutricem 3505.

Canabens(es) 10336.

magistri eorum duo 3505.

II. m(unicipium) Aquincum 3347, 10305, 10377, 10398.

m[unicipium] Aq(uincum) 14341[6]. m(unicipium) 10334.

ordo 3347.

dec(urio) municipii 10334. idem dec(urio) m(unicipii) Aq(uinci) 10355, 10377. d(ecurio) m(unicipii) 14341[6]. decuriones mun(icipii) Aq(uinci) 10398.

IIvir 3347, 10398, *10447. [IIvir?] m. Aq. 10305.

IIvir quinquennalis 10334, idem 10377.

aedilicius 10398.

territorium 10305.

III. colonia Aquincum 3354, 3368, 3382, 3402, 3436, 3438, 3456, 3492 (cf. 10383), 3497, 3522, 3527, 3581, 3620, 10429, 10434, 10439, 10440, 10452, 10461—10464, 10475, 10496, 10521, 10536, 10570, 13367, 14344, 14346. col(onia) Aq(uincum) Aqq(uincensium) 14347, 14344—14347. colonia 3461, 10532, 10591. civitas Aquincensium 14416.

Aquin[c(enses)] 15186.

colonia S[e]pt(imia) Aquincum 10495.

colonia splendidis[sima] Aquincum 10481

res publica Aquincensium 3485.

[Aq]uincenses 3518.

Aquincum 10535. in miliariis: 3707—3710, 3713—3722, 3725, 3731—3733, 3739—3741, 3743, 3744, 3745, 3747, 3748, 6468, 10618, 10621 a, 10622, 10623, 10626—10636, *10638—10642, 10644—10647, 10649—10652, 10656, 10657. dom. 3540. DXXXIX.

vicus Vindonianus Aquinci, possessores, vicani eius 10570.

decurio coloniae Aquinci 3368, 3382, 3436, 3438, 3492 (cf. 10383), 10347, 10461—10464, 10475, 10476, 10496, 10521, 10536, 10570. decurio coloniae Aquincensium 14347. decurio coloniae splendidissimae Aquinci 10481. decurio coloniae Septimiae Aquinci 10495. decurio coloniae 3461, 10532, 10591. decurio Aquinci 10535. decurio 3456, 3487, 10570. sexvir adlectus decurio col. Aq. 3497. d(ecuriones) 15186. dec(urio) col. 14347. dec(urionalibus) o[rn](amentis) orn(atus)] 15186.

curator rei publicae Aquincensium 3485.

princeps 3546, 10358.

magistratus 3585.

q(uin)q(uennales) coloniae Aquinci 10440. q(uin)q(uennalicius) 3488, 3492 (cf. 13383.)

IIviri q(uin)q(uennales) coloniae Aquinci 10439.

dd. vv. (= duumviri) col. Aq. 3522. (cf. 10384.)

IIvir 10447, 10496.

IIviralis 3368, 3382, 3438, 10440 bis 10475.

aedilis 10461—10464, 10475. aedilicius 3438, 3456, 10440 (?).

q(uestorius) 10440.
scriba coloniae Aquinci 14344, 14346.
pontifices col(oniae) Aq(uinci) 10440.
augur 10418.
flamen coloniae 10347. flamen 3368, 10496.
sacerdos urbis Romae 3368.
sacerdotalis 3488, 10570, 13368.
antesstis deae Dianae Nemesis 10440.
colleg(ium) 14347.[1] collegium Augustalium 3487.
praefectus coll. eius 3487. Augustalis coloniae Aquinci 3402, 3456, 3581, 13367. Augustalitas 3579.
sexvir coloniae Aquinci 3354, 3527, 3620 10434.
sexvir 3497.
collegium fabrum 3438, 3580, 10475. [praef(ectus)] eius 10475. praefectus eius itemque patronus 3438. ob honorem magistri eius 3580.
collegium fabrum et centonariorum 3554, 10519.
collegium centonariorum 3583, 10335. magister eius 10335.
colleg(ium) Cereris 10511.
collegium cultorum 10540.
optimum collegium negotiantium 10430.
collegium scaenicorum 3423.

VIAE:
Aquinco—Sirmium 10618—10653.
« Mursam 3706—3737
« ad castra Ulcisia 3738—3743, 10654.
« Brigetionem 3744—3748, 10655—10657. — 14354.

TEGULAE:
CIL III. p. 472—475, 3749, p. 1723—1726. leg. II. ad. 3750—3753, 10660, 10661, 10663.
cohortium 3756—3758, 10667, 10668, 10669, 10676, 10677, 10679, 10688 (=6464), 10689, 10690.
ducum, tribunorumque Valeriae 3763, 3764.
Castellorum 3771—3773, 10693.
reliquiae Pannoniae inferioris 3775, 1, 3, 6, 11, 12, 13.

AMPHORAE:
p. 1867. 12010, 24.

LUCERNAE:
12012, 34, 62a, 91a, 92f, 96b, 99.

CRETACEA VARIA:
12013, 12.

SIGNACULA:
12034, 2, 3, 5, 8, 9, 10, 11, 13.

VASCULA:
12014, 645.

VASCULA STILO SCRIPTA
12014, 695, 756.

VASA CRETACEA:
12014, 5b, 25, 27a, 52, 88, 91, 100, 101, 103, 109, 112, 118, 124, 168, 169, 191, 199, 232, 244, 259, 268, 273, 286, 297, 347, 348, 358, 367, 385, 394, 415, 439, 441, 442, 444, 445, 449, 465, 467, 489, 497, 500, 501, 506, 551, 559a.
Legati pro praetore p. 1129, 2461.
Legio II. adiutrix p. 1138.
Eravisci p. 415, 429, 1691, Eraviscus DXLII. araviscus 3325, 13389. civit(as) aravisc(orum) 10418. magist(er) aravisc[o]rum 13389.
Ager Aquincensis p. 1689—1691. CIL 10358—10368.
Az egyes feliratos köveknek az irodalomban jelzett lelőhelye és megőrzésének helye szerint külön csoportban: Alt-Ofen p. 2684. Buda p. 2688. Budapest u. o. Pest p. 2709.

299. Desjardins Ernő & **Rómer** Flóris
A Magyar Nemzeti Múzeum római feliratos emlékei. Inscriptiones monumentorum Romanorum eiusdem Musei Nationalis in Budapest. Bp.: Egyetemi-ny. 1873. 202 p. LXI + 1 t. (Acta nova Musei Nationalis Hungarici, tom I.) **5402**

Aquincum: 93—102, 104, 105, 107, 108, 176, 363, 366.
Aquincum aediles 4.
augustales, v. seviri 4, 157.
colonia 4, 15, 68, 73, 80, 87, 120, 140, 157, 171, 190, 344.
curator reipublicae 10.
decuriones 4, 15, 68, 80, 87, 140, 171, 344.
duumviri 87, 120.
duumviri quinquennales 73.
flamen 87.
patronus 81.
vici decem 10.

300. Desjardins, Ernest
Monuments épigraphiques Musée National Hongrois. Déssinés et expliqués par —. Publiés . . . par les soins de Dom Flóris Rómer. Bp.: Imp. Univ. 1873. 140 p. LV t. **Aq. múz.**

301. Torma Károly
Adalék Sarmizegetusa és Aquincum feliratainhoz.
= AÉ 8 (1874). p. 135—144. **531**

C. Titius Antonius aquincumi decurio felirata a báthmonostori régi templomban = CIL 6452.

302. Rómer Flóris
Római sír Ó-Budán.
= AÉ 9 (1875). p. 289—292. **531**

Kőkoporsó felirata: CIL 10500, kőtöredéké: CIL 10520. Mindkettőt találták Táborhegy 3412 parcellában, Graf Antal sütőmester szőlőjében. A koporsó mellett fémtárgyak és érmek.

303. Ortvay Tivadar
A Magyar Nemzeti Múzeum érem- és régiséggyüjteménye 1874-ben.
= AK 10. (1876). p. 83—133. **545**

Óbuda vidékéről előkerült bronzleletek. p. 102.

A Margitsziget fölötti dunakotrás alkalmával előkerült harántos palatégla és feliratos kövek: 2 = CIL 10474, 3 = CIL 10406, 4 = CIL 10416, 5 = CIL 10405.

Margitszigeti feliratos kő = CIL 3512.

Óbudai feliratos kövek: 32 = CIL 10455, 33 = CIL 10469, CIL 10458, 34 = CIL 3453.

A Nádorkerttel szemben a Dunából előkerült érmek. p. 131.

304. Ortvay Tivadar
Leletjegyzék.
= AK 10 (1876). p. 121—133. **545**

Fa, csiga, ólom, csont, vas, bronz, arany és ezüst tárgyak. Bronzérem a Dunából Claudius és Nerva korából.

Feliratok :

p. 122, 16, 2 = CIL 10474. — 16, 3 = CIL 10406. — 16, 4 = CIL 10416. — 16, 5 = CIL 10405. — p. 125, 32 = CIL 10455. — 33, 1 = CIL 10469. — 33, 2 = CIL 10458. — 34 = CIL 3453. — p. 126 = CIL 10417.

305. Rómer Flóris
Kiadatlan római feliratok.
= AK 10. (1876). p. 24—57. **545**

Aquincumi feliratos kövek : I = CIL 10416, IV = CIL 3453, V = CIL 10417, IX = CIL 3512, X = CIL 10435, XI = CIL 10408, XIV = CIL 10435, XVII = CIL 10408, XIX = CIL 10406, XX = CIL 10469, XXII = CIL 10458, XXVII = CIL 10489, XXVIII = CIL 10640, XXXIV = CIL 10538, XLV = CIL 10555, XLVI = CIL 10405, XLVII = CIL 10474, XLIX = CIL 10499.

Falkarcolat a hajógyári sziget hypocaustumában = CIL 10716.

Az óbudai szeszgyári bélyeges téglák : p. 57.

306. Rómer Flóris
Kiadatlan római feliratok. Pótlék.
= AK 11, 1. (1877). p. 27—46. **545**

p. 29—30 = CIL 10439. — p. 31 = CIL 10445, CIL 10480. — p. 32 = CIL 10533. — p. 34—35 = CIL 10539, CIL 10566. — p. 36 = CIL 10563, CIL 10564. — p. 37 = CIL 10494, CIL 10508. — p. 42 = CIL 10477.

307. Hampel, Joseph
Archäologisch-epigrapischer Bericht aus Ungarn 1877.
= AEM 2. (1878). p. 67—80.
Aq. múz.

Funde aus Altofen (Aquincum) p. 68—72. Rómer által az AK 1876 (11). kötetében leírt feliratos kövek ismertetése egyéb aquincumi leletek közlésével.

p. 69 = CIL 10494. — p. 70 = CIL 10439. p. 70 = CIL 10445. — p. 70 = CIL 10477. CIL 10480. — p. 70 = CIL 10563. — p. 70 = CIL 10564. — p. 71 = CIL 10508. — p. 71 = CIL 10533. — p. 71 = CIL 10566. — p. 73 = CIL 10583. — p. 72 = CIL 10539.

308. Hampel József
Magyarhoni régészeti leletek repertoriuma.
= AK 13, 2. (1880.) p. 33—75. **545**

Aquincumi feliratok:

p. 34 = CIL 10529. — p. 35 = CIL 10467. — p. 36 = CIL 10429, 10430. — p. 44 = CIL 10561.

308a. Hampel József
A nemz. múzeum érem- és régiségosztályának gyarapodása 1880. december havában.
= AÉ új f. 1. (1881.) p. 164—178. **531**

Feliratok : p. 165 = CIL 10527. — p. 168 = CIL 10524. — p. 169 = CIL 10514. — p. 171 = CIL 10460.

309. Hampel József
Aquincumi sírvers.
= AÉ új f. 2. (1882.) p. 121—125. **531**

A Filatori töltés munkálatainál talált temető ásatásainak eredménye negyvennél több sír, sok feliratos emlék és egyéb maradvány volt. Ezek között van Aelia Sabina sírládája [Aelia Sabinának állíttatja férje T. Aelius Hydraviarius II. leg.-beli katona. Aelia művészethez értő, szépháng lantjátékos nő volt, jó háziasszony s 25 éves volt, mikor meghalt.] p. 122 = CIL 10501.

310. Hampel József
A m. n. múzeumi érem- és régiségtár 1881-ben (május—december). Második közlemény.
= AÉ új f. 2. (1882.) p. 60—78. **531**

Feliratok :

p. 61 = CIL 10475. — p. 64 = CIL 10398. p. 65 = CIL 10394. — p. 66 = CIL 10562, CIL 10545. — p. 67 = CIL 3582 = CIL 10541. p. 68 = CIL 3570 = CIL 10525.

A papföldi ásatások leletei a NM-ban :

1. Fémtárgyak : *a)* Bronzrégiségek : fibula, tű, kanál, karika, csonka töredékek, 23 drb. — *b)* Vastárgyak antik eredetűek : kulcs, szögek, sarló *c)* Ólomtárgyak : ólomsalak, cövek, pálca, súly (?), két cső, 6 drb.

2. Üvegtárgyak, edényrészletek, üvegtáblatöredékek, üveggyöngyök, hegyi kristály fülbevaló, 25 drb.

3. Csont stilus 5 drb.

4. Agyagkészítmények : téglák, padlótéglák, falazótéglák, boltozattéglák, homoktéglák, stukko párkányok, festett vakolatdarabok, domború töredékek terra sigillata edényekből, szürkés anyagú pannoniai készítményű bélyeges cserepek, 4 cserépmécses.

5. Kőtárgyak : kőgolyó, néhány töredék az amph. kartámaszaiból.

A Wiese-f. telekről : 2 cserépmécses és párkánytöredék. Óbudáról maszkot ábrázoló domború kő- és törött cserépedény.

311. Diener, Joseph
Archäologisch-epigraphischer Bericht aus Ungarn 1878—81.
= AEM 7. (1883.) p. 84—106.
Aq. múz.

Epigraphischer Fundbericht aus Altofen-Aquincum. Schon durchwegs von Hampel in AK (Bd 13. 2. p. 33) und in AÉ (1882) edierte Inschriften, über welche Hampel regelmässige Berichte gab.

p. 85 = CIL 10430. — p. 86 = CIL 10412' CIL 10460, CIL 10525. — p. 87 = CIL 3582 = CIL 10541, CIL 10530, CIL 10562. — p. 88 = CIL 10421, CIL 10527, CIL 10545. — p. 89 = CIL 10467, CIL 10529. — p. 90 = CIL 10510, CIL 10524. — p. 91 = CIL 10429, CIL 10514. — p. 92 = CIL 10511. — p. 93 = CIL 10398, CIL 10475. — p. 94 = CIL 10440, CIL 10441, CIL 10442. — p. 95 = CIL 10444, CIL 10446, CIL 10449, CIL 10450. — p. 96 = CIL 10443, CIL 10447, CIL 10448, CIL 10452. — p. 97 = CIL 10451, CIL 10413. — p. 98 = CIL 10494.

312. Frőhlich Róbert
Római feliratok Alsó- és Felső-Pannoniában.
= AÉ új f. 11. (1891.) p. 224—238. **531**

Aquincumi fogadalmi táblák és sírfeliratok: 2 = CIL 10413, 6 = CIL 10594, 8 = CIL 3467, 20 = CIL 10532, 25 = CIL 10534.

313. Frőhlich, Robert
Römische Inschriften aus Pannonia inferior und superior.
= AEM 14. (1891.) p. 50—83.
Aq. múz.

Altofen (Aquincum) p. 60—78.

Inschriften von Aquincum:

p. 60 = CIL 10396 = Bp. R. V. 37, 10397, 10399 = Bp. R. V. 38, 10401. — p. 61 = CIL 10415 = Bp. R. V. 40, 10419. — p. 62 = 10418, 10420—10423. — p. 63 = CIL 10425, 10431 = Bp. R. V. 14. — p. 64 = CIL 10427, 10428 = Bp. R. V. 12. — p. 65 = CIL 10424 = Bp. R. V. 39, 10407 = Bp. R. V. 41, 10409 = Bp. R. V. 15. — p. 66 = CIL 10436 = Bp. R. V. 42, 10437, 10438 = Bp. R. V. 43. — p. 67 = CIL 10461, 10462, 10463, 10464. — p. 68 = CIL 10454, 10470, 10479. — p. 69 = CIL 10482, 10488, 10491. — p. 70 = CIL 10471. — p. 71 = CIL 10473. — p. 72 = CIL 10472, 10495. — p. 73 = CIL 10535, 10537 = Bp. R. V. 69. 10543. — p. 74 = CIL 10506, 10550 = Bp. R.V. 75. 10553 = Bp. R. V. 61. — p. 75 = CIL 10517, 10524. — p. 76 = CIL 10502, 10542. — p. 77 = CIL 10509, 10571, 10549. — p. 78 = CIL 10575

314. Frőhlich Róbert
Római feliratok Alsó- és Felső-Pannoniából.
= AÉ új f. 10. (1890.) p. 1—11. & 148—157 & 227—236 & 315—331. **531**

Aquincumi fogadalmi oltárkővel, alkalmi és sírfeliratok. 1 = CIL 10397, 2 = CIL 10401, 7 = CIL 10425, 9 = CIL 10427, 11 = CIL 10419, 12 = CIL 10420, 14 = CIL 10428, 15 = CIL 10491, 16 = CIL 10423, 18 = CIL 10479, 22 = CIL 10437, 29 = CIL 1049, 33 = CIL 10506, 37 = CIL 10535, 42 = CIL 10517, 44 = CIL 10524, 48 = CIL 10549, 49 = CIL 10542, 50 = CIL 10502.

315. Frőhlich Róbert
Aquincumnak római feliratai.
= BpR 3 (1891.) p. 141—164.
B 902/10

1 = CIL 10398, 2 = CIL 3456, 3 = CIL 3438, 4 = CIL 3461, 5 = CIL 3437 = Rom. Desj. 15, 6 = CIL 3626, 8 = CIL3626 B, 9 = CIL 3626 C, 10 = CIL 3432, 11 = CIL 3518, 12 = Eph. Ep. III. 431, 13 = CIL 3522, 14 = CIL 10377, 15 = CIL 3467, 16 = CIL 3485, 17 = CIL 3488, 18 = CIL 3492, 19 = CIL 3497, 20 = CIL 10496, 21 = CIL 3580, 22 = CIL 3577, 23 = CIL 10536, 24 = CIL 10535.

315a Frőhlich Róbert
Aquincumnak római feliratai. II.
= BpR 4. (1892.) p. 125—156.
B 902/10

25 = CIL 3347, 26—29 = CIL 10461—10464, 30 = CIL 3620, 31 = CIL 10591, 32 = CIL 3368, 33 = CIL 3382, 34 = CIL 3589 = 3684 = 10532, 35 = CIL 10533, 36 = CIL 10445, 37 = CIL 3505, 38 = CIL 3569 = 10519, 39 = CIL 3554, 40 = CIL 3583, 41 = CIL 3423, 42 = CIL 10548, 43 = CIL 3591, 44 = CIL 3546, 45 = CIL 3487, 46 = CIL 3527, 47 = CIL 3402, 48 = CIL 3354, 49 = CIL 3533, 50 = CIL 3581, 51 = CIL 3414, 52 = CIL 10397, 53 = CIL 6455 = 10388 = Rom. Desj. 9,54 = CIL 3437 = 10414, 55 = CIL 3440, 56 = CIL 3452, 57 = CIL 3450, 58 = AEM XIV.63 = Bp. R.V. 14 = 10431, 59 = CIL 10409, 60 = CIL 3471, 61 = CIL 3477, 62 = CIL 3482, 63 = CIL 10468 = Rom. Desj. 348, 64 = CIL 3476. 65 = CIL 3475 (cf. 10465), 66 = CIL 6458, 67 = CIL 3499, 68 = CIL 3514, 69 = CIL 3493, 70 = CIL 3500, 71 = CIL 3495, 72 = CIL 3503, 73 = CIL 3498, 74 = CIL 6463 (cf. 10391), 75 = CIL 3593, 76 = CIL 3592, 77 = CIL 3594, 78 = CIL 3596, 79 = CIL 10550, 80 = CIL 3597, 81 = CIL 3599, 82 = CIL 3600, 83 = CIL 10553, 84 = CIL 3601, 85 = CIL 3602, 86 = CIL 10556 = Rom. Desj. 121, 87 = CIL 3606 = 10373, 88 = CIL 3598 = 10552, 89 = CIL 3584, 90 = CIL 3607, 91 = CIL 3608.

316. Dessau, Hermannus
Inscriptiones Latinae selectae. Vol. 1—3. Partes 1—5. Berolini: Weidmann 1892—1916. **Aq. múz.**

Aq(uincum) 481; Acincum 9084; m(unicipium) Aq(uincum) 7126; col(onia) Aq(uincum) 2410, 3741, 3742, 3886, 4253, 4253a, 7124, 7126; col(onia) Sept(imia) Aq(uincum) 7124a; (col) Ael(ia) Sept(imia) Aquinq(um) 2157; Aquincenses 7178.

317. Kuzsinszky Bálint
Két római kőemlék Ó-Budáról.
= AÉ új f. 13 (1893). p. 308—310
531

Eraviscus síremlék. Felirat: p. 309 = CIL 13374.

318. Kuzsinszky Bálint
Az Aquincumi museum és kőemlékei. (Az építészeti részek kihagyásával.)
= BpR 5 (1897.) p 95—164 **B 902/10**

1 = CIL 13368, 2 = CIL 14343, 3 = domborműves tábla Isis, Serapis, Mercurius és egy Isis papnő ábrázolásával, 4 = Jupiter feje mészkőből, 5 = CIL 14341,[4] 6 = CIL 14341[5], 7 = CIL 14341,[6] 8 = CIL 14341,[3] 9 = CIL 14342, 10 = CIL 3462 = 13366, 11 = domborműves tábla Jupiter és Juno ábrázolásával, 12 = CIL 10428, 13 = CIL 13369, 14 = CIL 10431, 15 = CIL 10409, 16 = négyszögletes, a bikaölő Mithrast ábrázoló tábla, 17 = domborműves töredék a bikaölő Mithrassal, 18 = Mithras-oltár, 19—22 = CIL 14344, 14345, 14346, 23 = CIL 14347, 24 = négyszögű duc fáklyatartó ifjú relifjével, 25 = homokkő dúc phrigiai süveges férfi relifjével, 26 = hasonló az előbbihez 27 = az előzőkhöz hasonló szobor alsó része, 28—31 = oltár felirat nélkül, 32 = oszlop trachitból, 33 = oroszlán mészkőből, 34 = négyszögű mészkőtábla Silvanus alakjával, 35 = CIL 13370, 36 = CIL 10453, 37 = CIL 10396, 38 = CIL 10399, 39 = CIL 10424, 40 = CIL 10415, 41 = CIL 10407, 42 = CIL 10436, 43 = CIL 10438, 44 = CIL 10470, 45 = CIL 10473, 46 = CIL 10473, 47 = CIL 10471, 48 = CIL 3473, 49 = CIL 3417, 50 = CIL 14347,[1] 51 = CIL 13371, 52 = CIL 3509, 53 = felirat nélküli oltár, 54 = CIL 10485, 55 = Venus Amorral ábrázoló mészkő, 56 = fekvő nimfát ábrázoló márvány, 57 = CIL 10486, 58 = CIL 4270, 59 = CIL 3579, 60 = fej nélküli Medea-szobor mészkőből, 61 = CIL 10553,

62 = CIL 14348, 63 = CIL 13377, 64 = CIL 13372, 65 = CIL 10531, 66 = CIL 13381, 67 = CIL 10554, 68 = CIL 14348,[1] 69 = CIL 10537, 70 = CIL 14349,[7] 71 = CIL 14353, 72 = CIL 14347,[5] 73 = CIL 14352,[1] 74 = CIL 14347,[4] 75 = CIL 10550, 76 = CIL 3587 = 14341, 77 = sírtábla, a felső része mészkőből, 78 = CIL 13373, 79 = sírkő felső része, 80 = CIL 13378, 81 = sírkőtöredék, 82 = sírtábla öt mellképpel, 83 = sírtáblatöredék két csonka reliffel, alul tripos és nő ábrázolással, 84 = sírtáblatöredék áldozati jelenet ábrázolással, 85 = CIL 13376, 86 = CIL 3604, 87 = CIL 14354, 88 = csonka sírtábla női ábrázolással, 89 = CIL 13379, 90 = CIL 14351, 91 = CIL 14352, 92 = sírtáblatöredék aeques singularis ábrázolással, 93 = CIL 13374, 94 = gyermeksarcofag fedéllel, 95 = gyermeksarcofag mészkőből, 96 = sarcofag trachitból, 97 = sarcofag mészkőből, 98 = CIL 14349, 99 = CIL 3533 = 13367, 100 = CIL 3540, 101 = sarcofag-töredék mészkőből, fülkéjében szárnyas genius, 102 = CIL 14350, 103 = sarcofag mészkőből, tető és felirat nélkül, 104 = domborműves mészkőtábla, Priamust Achilles előtt ábrázolja.

A múzeum építkezésének és berendezésének leírása.

319. Kuzsinszky Bálint
Aquincum római feliratai.
= BpR 6 (1899.) p. 109—150. **B 902/10**

Az ager Aquincensis területéről származó feliratos kövek ismertetése, mint Fröhlich munkájának folytatása : 92 = CIL 3520, 93 = CIL 3521, 94 = CIL 3420, 95 = CIL 10506, 96 = CIL 10395, 97 = CIL 3469, 98 = CIL 3426, 99 = CIL 10394, 100 = CIL 3427 (cf. 10380), 101 = CIL 10406, 102 = CIL 3529, 103 = CIL 3424, 104 = CIL 3434, 105 = CIL 3455, 106 = CIL 10425, 107 = CIL 3460, 108 = CIL 3481, 109 = CIL 3464, 110 = CIL 3478, 111 = CIL 10503, 112 = CIL 3501, 113 = CIL 3515, 114 = CIL 3561, 115 = CIL 3572, 116 = CIL 6456 (cf. 10389), 117 = CIL 3571, 118 = CIL 3539, 119 = CIL 10509, 120 = CIL 3510, 121 = CIL 6457, 122 = CIL 3457, 123 = CIL 3556, 124 = CIL 3549, 126 = CIL 3544, 127 = CIL 3617, 128 = CIL 10429, 129 = CIL 10456, 130 = CIL 3535, 131 = CIL 10522, 132 = CIL 3470, 133 = CIL 10427, 134 = CIL 3412, 135 = CIL 10417, 136 = CIL 3442, 137 = CIL 3454, 138 = CIL 3449, 139 = CIL 3441, 140 = CIL 3451, 141 = CIL 3448, 142 = CIL 3559, 143 = CIL 3553, 144 = CIL 3443, 145 = CIL 3439.

320. Kuzsinszky, Valentin
Funde in Ungarn.
= ÖAI 2 (1899.) Beibl. p. 51—72.
Aq. múz.

Steindenkmäler von Aquincum, die im V. Bande der Bp. R. publiziert worden. Die Zahl derselben beträgt 104, worin die schon im Supplementbande des CIL III. mitgetheilten inbegriffen sind :

p. 53 = CIL 14343,[3] — p. 54 = CIL 14341.[3] — p. 55 = CIL 14344, 14345, 14346. — p. 57 = CIL 14347. — p. 60 = CIL 14353. — p. 62 = CIL 14350, 14354[2], — p. 63 = CIL 14354. — p. 67 = CIL 14351, 14352. — p. 80 = CIL 14347.[5]

321. Kuzsinszky Bálint
Újabb kőemlékek az aquincumi múseumban.
= BpR 7 (1900.) p. 1—66. **B 902/10**

1 = CIL 14354,[3] 2 = CIL 14354,[4] 3 = CIL 14354,[5] 4 = CIL 14354,[6] 5 = mérföldkő töredéke a Római-fürdő területéről, 6 = CIL 15156, 7 = CIL 15157, 8 = CIL 14341,[1] 9 = CIL 14341,[5] 10 = CIL 15170, 11 = CIL 14342,[1] 12 = CIL 15171, 13 = CIL 15158, 14 = CIL 14343,[3] 15 = oltárkő felirat nélkül, 16 = CIL 14347,[3] 17 = CIL 14349,[2] 18 = CIL 14349,[4] 19 = CIL 14349,[9] 20 = csonka sírkő, felirata hiányzik, 21 = CIL 14349,[8] 22 = CIL 15162, 23 = CIL 15163, 24 = CIL 15164, 25 = CIL 15159, 26 = CIL 15160, 27 = CIL 15161, 28 = CIL 15166, 29 = CIL 15156[5], 30 = CIL 14347,[3] 31 = CIL 15168, 32 = CIL 15167, 33 = kőkoporsó mellékletekkel : III. sz.-i rézérem, apró bronz, ólom, márvány tárgyak, két üvegedény. 34 = kőkoporsó kidolgozás nélkül. 35 = CIL 10478, 36 = négyszögű kődúc, mélyedésében sima keretben egy ifjú képe, 37 = négyszögű kődúc, félköríves fülkében Attis képe, 38 = csonka kőlap Attis frigiai süveges fejével, 39 = négyszögű kődúc, két szomszédos lapja domborműves Attis és női test alakjával, 40 = négyszögű kődúc, táncoló leány faragványával, 41 = sírkő, töredékes felirattal, 42 = CIL 14349,[3] 43 = CIL 14349,[5] 44 = CIL 14349,[6] 45 = CIL 14349,[10] 46 = CIL 14351,[1] 47 = CIL 14352,[2] 48 = CIL 14352,[3] 49 = CIL 14353,[1] 50 = csonka sírkő töredéke felirattal, 51 = négyszögű tábla két mellképpel, 52 = sírtábla négy domborműves alakkal, 53 = sírkő felső része, szárnyas geniussal, 54 = sírkő felső része négy mellképpel, 55 = sírkőtöredék fejnélküli mellképpel, 56 = csonka sírkő két mellképpel, 57 = sírkő felső része női mellképpel, 58 = csonka tábla, genius alsó testével, 59 = katonát ábrázoló csonka kőlap, 60 = csonka kőhasáb kratér ábrázolással, 61 = csonka tábla tógás férfialakkal, 62 = kőlap kétfülű krátérrel, 63 = csonka kőhasáb őszvér lapos reliefjével, 64 = CIL 14354,[1] 65 = CIL 15172, 66 = CIL 15173, 67 = csonka sírkő sérült relieffel, 68 = csonka sírkő Medusafővel és két relieffel, 69 = csonka sírkő három mellképpel, 70 = CIL 3644 = 10576, 71 = sírtábla felső része férfi és női ábrázolással, 72 = sírtábla két barbár kivitelű relieffel.

A múzeum építkezésének és berendezésének leírása.

322. Finály Gábor
Két római feliratról a Duna balpartjáról.
= AÉ 23 (1903) p 404—405 **531**

Caracalla császár korabeli feliratos mérföldkő (?) töredéke 212—217. közötti időből.

323. Nagy Lajos
Két feliratos római kőemlék a Szent Margitszigeten. — Zwei römische Steindenkmäler der Margareteninsel
= AÉ 45 (1931). p 265—267 **531**

A dominikánus kolostor területén az 1921. évi ásatások alkalmával előkerült Severus és Antoninus császárok üdvéért Juppiternek emelt töredékes oltárkő és a premontrei templom mellől az 1921. évi ásatásból előkerült a Kr. u.-i III. sz.-ból való töredékes sírkő leírása.

324. Dobó Árpád
Inscriptiones ad res Pannonicas pertinentes extra provinciae fines repertae. Pannoniai vonatkozású külföldi feliratok. Bp Egyet.-ny. 1932. 27. p. (Diss. Pann. Ser. I Fasc.1.) (Klny. az EPhK 1932. 1—9. sz.-ból.) **B 902/55**

Aquincumi származású katonák idegen tartományokban. Praetorianusok: CIL VI, 32624, CIL VI 32536, E.E. IV. 896, 1B. I. 4, d) 19; Rev. arch. 1912. nr. 107, CIL VI 2388, B. 9) 2.

A cohortes vigilum-ban szolgáló aquincumi katona: CIL VI 1058, 17.

Mozgó csapatokkal és hadjáratokkal külföldre került aquincumi katonák: CIL VIII 2826, 2—5, CIL VI 3431, 2—6.

Aquincumi származású polgári egyének CIL VI 3454, 2, 6. CIL II 6153.

Aquincum mint állomáshely katonai csapatoknál: CIL VIII 25740, 5—11.

Aquincum említése külföldi feliraton CIL III 14416, 1—2, 4—5.

325. Kuzsinszky, Valentin
Ausgrabungen und Funde. Führer mit einer topographischen und geschichtlichen Einleitung. Bp.: Franklin 1934. 234 p. **B 902/65**

Mit 150 Abbildgn u. 2 Lageplänen. I. Lageplan der Fundorte von Aquincum. II. Lageplan d. Ausgrabungen auf dem Pfarracker bei Altofen.

Inschriften und andere Denkmäler:

193 = CIL 14354[6] = BpR 7. 11, 4. — 191 = CIL 14354[4] = BpR 7. 9, 2. — 192 = CIL 14354[5] = BpR 7. 9, 3. — 190 = CIL 14354[3] = BpR 7. 7, 1. —291. 275. 282. 281. 421. 288. 382. 433. — 214 = CIL 15166 = BpR 7. 38, 28. — 213 = CIL 15161. — 216 = CIL 15160. — 58 = CIL 13374. — 215 = CIL 15165. — 495. 265 = BpR 9. 67, 189. — 189 = BpR 7. 40, 30. — 30 = CIL 14347[3]. — 401. 109. 200 = CIL 14341[1]. — 78 = CIL 14349. — 79 = BpR 5. 163, 103. — 332. 29 = CIL 3462 = CIL 13366. — 44 = CIL 10428. — 212 = CIL 15158. — 220 = CIL 15157. — 150—151 = BpR 7. 61, 68—69. — 132 = CIL 14341.[6] — 294. 197 = CIL 14341.[5] — 81 = CIL 14342. — 305. 166 = CIL 14349.[3] — 283. 46 = CIL 10531. — 280 = CIL 3625. — 194 = CIL 14349.[8] — 149 = CIL 14354.[1] — 34 = CIL 3579. — 43 = BpR 7. 44, 36. — 17 = BpR 5. 105. — 257 = BpR 9. 46. — 306. — 304 = CIL 10486. — 463. 363. 97 = CIL 14352. — 207 = CIL 15164. — 272. 467. 229 = BpR 9. 48, 9. — 311 = BpR 11. 382. — 11 = BpR 5. 139, 60. — 125 = BpR 5. 112, 11. — 126 = BpR 5. 106, 3. — 217 = CIL 15159. — 357. 258 = BpR 9. 53, 20. — 157 = CIL 14349.[2] — 102—106. Oltárok felirat nélkül. — 250 = BpR 9. 63, 31. — 427. 264 = BpR 9. 43, 6. — 91 = BpR 5. 115, 16. — 90. 86—89 = CIL 14344—14346. — 431. 278. 380. 379. 174. 450. 358. 131 = CIL 14342.[1] — 65 = CIL 13370. — 461. 472. 451. 362. 80 = CIL 14341.[2] — 430. 474. 334 = BpR 11. 380. — 460. 130 = CIL 14347.[1] — 428. 390. 459. 312. 296. 342. 340. 346. 122 = CIL 14354[2]. — 351. 314. 94 = CIL 14347.[5] — 246. 410. 198 = CIL 14349.[9] — 159 = CIL 14349.[4] — 208 = CIL 15162. — 323. 415. 209 = CIL 15163. — 285. 286. 287. 327. 459. 180. 429. 386. 400. 387. 377. 482. 414. 181 = BpR 7. 45, 17. — 179 = BpR 7. 47, 40. — 259 = BpR 9. 62, 25. — 359. 326. 59 = CIL 13373. — 418. 41 = CIL 3533 = 13367. — 412. 95 = CIL 14352.[1] — 161 = CIL 14352.[2] — 60. 248 = BpR 9. 57, 23. — 498. 499. 228 = BpR 8. 166, 4. — 85 = BpR 5. 155, 90. — 61 = BpR 5. 153, 88. — 271. 456. 301. 8 = CIL 10553. — 231 = CIL 10489. — 245 = BpR 8. 169, 6. — 237 = BpR 9. 69, 35. — 466. 500. 481. 313. 341. 292. 120. 23 = CIL 10436. — 26—28 = CIL 10471—10473. — 25 = CIL 10470. — 20 = CIL 10424. — 19 = CIL 10399. — 24 = CIL 10438. — 18 = CIL 10396. — 21 = CIL 10415. — 22 = CIL 10407. — 374. 384. 335. 372. 284. 82 = BpR 5. 143, 71. — 344. 405. 69 = CIL 14354. — 68 = CIL 13379. — 409. 343. 72 = CIL 14350. — 449. 331. 322. 329. 330. 178 = BpR 7. 56, 59. — 438. 366. 462. 417. 158 = BpR 7. 25, 20. — 371. 31 = CIL 3473. — 236 = BpR 8. 162, 1. — 50 = CIL 13368. — 211 = CIL 15156. — 300. 30. 199. 319. 303. 302. 160. 121 = CIL 14341.[3] — 370. 325. 404. 64 = CIL 13371. — 153 = CIL 15172. — 465. 464. 156 = CIL 14347.[2] — 502. 242 = BpR 8. 167, 5.

326. Kuzsinszky Bálint
Az aquincumi múzeum római kőemlékeinek ötödik sorozata.

= BpR 12. (1937.) p. 61—152. **B 902/10**

Aquincum capitoliuma. Iuppiter, Iuno, Minerva kultusza. Mercurius, Aesculapius, Hygia, Bacchus, Ariadne, Liber, Libera, Dionysos, Silenus, Pan, Silvanus, Diana, Neptunus, Victoria, Venus Victrix, Abundantia, Genii, Epona, Attis, Mithras, Dea Syria, Ammon kultusza.

Emlékek:

1. Oltárkő Aesculapiusnak, állította Ti. Martius Castrensis, a II. leg. medicusa 142-ben [380]. — 2. Feliratos kő homokkőből. Aesculapiusnak és Hygiának szentelte T. Venusius Aper, a II. leg. egészségügyi altisztje [379]. — Lelőhely: Miklós-u. 1. — 3. Kis oltár. Aesculapiusnak és Hygiának szentelte Julius Julianus. Lelőhely: Miklós-u. 12. [461]. — 4. Korinthusi oszlopfő-töredék Ammon fejével. Papföldi ásatások bejárata [463]. — 5. Attis szobra [391]. — 6. Cautopates (?) szobra kőből. Aranyárok [392]. — 7. Attis kis kőszobra [496]. — 8. Négyoldalú kőhasáb, mely Attist ábrázolja. Piaristák telke, Pest [377]. — 9. Attis kerek szobra. Filatori-dűlő 18907. hrsz. Kaszás-u. 4. átellenében [504]. — 10. Attis feje. Gázgyári munkásházak [365]. — 11. Relieftöredék Attis fejével. Vihar-u. római temető [497]. — 12. Négyszögű kődúc Attis körvonalaival. Filatori-dűlő [320]. — 13. Kis oltár. Dianának emelte Licinius Caudentius, a II. leg. katonája. Békásmegyeri burgus [460]. — 14. Fehérmárvány. Női test felső része. Schütz-vendéglő környéke [483]. — 15. Csonka oltárkő Eponának. Papföld macellumtól délre [451]. — 16. Karcsú oltárkő. L. Aebutius Certus primipilus centuriája Geniusának emelte T. Flavius Flavianus optio. Föld-u. 17. előtt [325]. — 17. Négyszögű kőpillér meztelen fiúgyermekkel. Aes[tas] felirattöredék a nyár personifikációjára utal [386]. — 18. Négyszögű kőpillér. Gellért-fürdő [387]. — 19. Iuppiter oltára, emelték Aelius Quintus és Aelius Quintianus, a II. leg. katonái. Föld-u. 47. előtt [404]. — 20. Iuppiter oltára, állította P. Aelius Tertius corn(icularius) a II. leg.-ból 236-ban. Római-fürdő állomása mellett [294]. — 21. Kis oltár Iuppiternek Aureliustól Attától. Újlaki templom mellett [332]. — 22. Kis csonka oltár Iuppiternek, állíttatta Julius Firmus II. leg.-beli katona. Föld-u. elején [472]. — 23. Oltárkő Iuppiternek Silvanustól. Rákospalota [277]. — 24. Oltárkő Iuppiternek, töredék. Palotaújfalu [371]. — 25. Iuppiter és Iuno oltára (?). Palotaújfalu [374]. — 26. Kőlap, oldalán domborképekkel. Békásmegyeri Dunapart, Freyer Gyula villája [429]. — 27. Hasonló kőlap Iuppiterrel. Hidegkút, Várhegy [400]. — 28. Oltárkő Iuppiternek és Liber paternak. Duna medre, óbudai gázgyár [306]. — 29. Csonka fogadalmi tábla Bacchussal és

Ariadnéval, satyrral, Silenussal. Liber paternak és Liberának állította Julius Julianus. Horgony-u. 58—64. ház falában [467]. — 30. Kis reliefkép Bacchussal és Ariadnéval. Társhegy, Testvérhegy [431]. — 31. Csonka relief-tábla Bacchussal [437]. — 32. Oltár Mercuriusnak. Papföldi ásatás [337]. — 33. Mercurius kőből való feje. Papföldi ásatások [497]. — 34. Csonka kőrelief. Föld-u. csatornázása [480]. — 35. Oltáralakú talapzat felirattal. Dunai kotrás, Hajógyári sziget [300]. — 36. Minerva kis mellszobra [435]. — 37. Minerva kerek szobrának törzse. Papföldi ásatástól délre a transzformátornál [435]. — 38. Nagy oltár Mithrasnak, emelte Caelius Anicetus fiával. Szentendrei-út csatornázása, vasúti átjárótól 10 m-re [459]. — 39. Oltárkő Mithrasnak. Óbudai gázgyár [328]. — 40. Nagy oltárkő Solnak. Gázgyár [331]. — 41. Kis oltár Mithrasnak, mint Leonak (?). Óbudai gázgyár [329]. — 43. Oltárkő-töredék Neptunusnak. Palotaújfalu középkori épületrom [373]. — 44. Kis oltár Silvanusnak. Gázgyári temető [299]. — 45. Oltárkő Silvanusnak, emelte Polyidus Aurelius Anicetus. Új aranyárok [389]. — 46. Oltárkő Silvanusnak, emelte Julius Crispinianus veterán. Pilisszántó [471]. — 47. Oltárkő Silvanusnak, emelte Abascantus. Újlaki rakpart 212, csatornázási telep [258]. — 48. Oltár Silvanusnak. Claudius Maximinus emelte fiának, Claudius Probinusnak üdvéért 237 jún. 11-én. Kerék-u. 26. udvara [449]. — 49. Silvanus kis oltára, emelte a kelta App. Rosio [450]. — 50. Silvanus lapos kerek szobra. Papföldi ásatásoktól nyugatra katonai ruhatár táján [322]. — 51. Négyszögű relieftábla Silvanussal. Gázgyári munkásházak [333]. — 52. Oltárkő Solnak, emelte C. Julius Primus. Hajógyári sziget északi része, dunai kotrás [305]. — 53. Sol oltára, emeltette Callistus. Gázgyári munkástelep [362]. — 54. Matres Suleviae kelta istennőknek oltárt emelt Ulpia Illurica. Malomdűlő [271]. — 55. Feliratos tábla Iuppiter és Dea Syria domborművével. Pacsirta-u. csatornázása [357]. — 57. Victoria kerek szobra fej nélkül. Esztergomi vasúti híd alatt Nagydunából [278]. — 58. Victoria szobortöredék. Papföld [436]. — 59. Négyoldalú kődúc. Kőérbereki Sabina-templomrom [398]. — 60. L. Attius Macro legatus, cos. des. által 134-ben emelt oltár töredéke [370]. — 61. Csonka oltár 229-ből. Viktoria-téglagyár [319]. — 62. A II. leg. signiferének oszloptörzse 220-ból. Kórház-u. csatornázása [413].

327. Nagy Lajos
Aquincumi vonatkozású kiadatlan feliratos kőemlékek Szentendréről.
= AÉ 50. (1937.) p. 85—115. **531**

Ulcisia castra jelentősége. A tábortól délre levő római temető. A collegium fabrum et centonariorum Aquincumban. Sírkövek: 1. Julius Rufus dalmata származású II. legióbeli veteráné, 2. Claudius Trophimusé a coll. fabrum et cent. tagjáé. 3. T. Flavius Felicio augustalis családjának sírköve. 4. Nonius Januarius II. legio veteránjának sírköve. 5. Aelius decurio Aelius Lupus nevű fiának emeltet siremléket. 6. Aelia Severina sírköve. — Ulcisia castra megszálló csapatai kizárólag a II. legio és a cohors (miliaria) nova Surorum sagittariorum. Téglák vannak még a coh. I. Ulpia Pannoniorumtól. A leg. II. bélyegmintái. A coh. I. Surorumot Philippus uralkodása alatt váltják le. Legfrissebb felirat Flavius Dragilisé [CIL 15172b], ennek új olvasata. A CIL III. 15171. új olvasata. A CIL III. 13386 új magyarázata.

Vide: 18, 34, 45, 87, 200, 237, 332, 365, 380, 410, 437, 455, 456, 461, 482, 486, 487, 488, 492, 495, 496, 509, 510, 518, 519, 525, 527, 535, 536, 552, 585, 593, 627, 690, 704, 712, 713, 749, 749/a, 752, 757, 758, 766, 769, 772, 773, 774, 776, 777, 778, 782, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 796, 797, 799, 802, 804, 805, 809, 810, 811, 812, 813, 815, 816, 822, 825, 826, 827, 830, 831, 832, 836, 838, 840, 844, 845, 847, 848, 851, 853, 855, 856, 857, 862, 863, 864, 872, 881, 892, 893, 896, 992, 1002, 1005, 1011, 1021, 1022, 1023, 1030, 1031, 1032, 1037, 1048, 1056, 1060, 1076.

II.

Állami régiségek. — Antiquitates publicae.

1.

Városszervezet. Colonia. Terület. — Res municipales. Topographia.

328. Kuzsinszky Bálint
A legújabb aquincumi ásatások, 1887—1888.
= BpR 1 (1889.) p. 36—170. 1 t. **B 902/10**

Aquincum canabái. A castrum körül elterülő telep és szervezete. Aquincum, mint polgári és katonai város.

329. Ritterling, E.
Pannonia inferior helytartói (legati pro praetore) Trajanustól kezdve.
= AÉ 41 (1927.) p. 58—88. **531**

330. Ritterling, E.
Die Statthalter der pannonischen Provinzen.
= AEM 20 (1897.) p. 1. **Aq. múz.**

Vide: 301, 388.

2.

Pénzverés. Érmek. — Numismatica.

331. Éremleletek.
Kisebb beszámolók: AÉ 1 (1869.) p. 46, 47, 60, 61, 67, 68, 93, 94, 126, 314—318. — AÉ 5. (1871.) p. 138. — AÉ 13 (1879.) p. 363. — AÉ új f. 1 (1881.) p. XXI, XXII. — AÉ új f. 2 (1882.) p. 154. — AÉ új f. 24 (1904.) p. 436. — AÉ új f. 25 (1905.) p. 191—192. **531**

333. Kiss Ferenc
Óbudán lelt római szabályozó pénzmérték.
= T 5 (1839.) p. 197—200. **23496**
Kiss szerint ez az Óbudán talált pénzmérték azt bizonyítja, hogy Aquincumban is volt pénzverőjük a rómaiaknak.

334. Ipolyi Arnold
Magyar régészeti krónika. 608.
= AK 3. (1863.) p. 173. **545**
Az óbudai szőlőhegyekben talált római ezüstérmek Piringer János ajándékából a NM-ba kerültek.

335. Rómer Flóris
A Buda környékén felásott római sírokról.
= AK 4 (1864.) p. 101—124. **545**
Drasche-téglagyár területén, Fischer építőmester és Frank Lénárt földjén talált sírleletek fémtárgyakkal, érmekkel.

336. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika. 648.
= AK 4 (1864). p. 161. **545**
Óbuda tájáról a NM-ba került M. Aurelius, Constantinus, Constantius és Valentinianus Senior féle érmek.

337. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika. 781.
= AK 5 (1865). p. 70—74. **545**
Az óbudai határban levő csigadomb alján Frey Mihály földjén talált, Vespasianustól Gratianusig terjedő 82 drb [7 ezüst, a többi bronz] érem leírása.

338. Éremlelet
= AÉ 1 (1869). p. 126. **531**
Domonkos ajándéka a pesti egyetemi régiségtár számára.

339. R[ómer Flóris]
[Az aquincumi pénzverőhely kérdéséhez.]
= AÉ 1 (1869). p. 128. **531**
Az AQ, AQV, AQP pénzverőhely kezdőjével és a műhely számával jelzett érmeknek Aquincumban való gyártásáról elterjedt véleménnyel ellentétben Rómer megjegyzi, hogy ha innen származtak volna, mint középpontból kellene a legtöbb AQ bélyeges éremnek előkerülni. Már pedig 100 közül alig 1—2 ilyen jelzésű. A fenti jelzésekAquileiara vonatkoznak.

340. Óbudai éremlelet
a Viktória-téglagyár területéről. Kaemeter Antal kereskedő és neje ajándéka a N. Múzeumnak.
= AÉ 1 (1869). p. 269. **531**
Közte Domitianus közép rézpénze és Licinius senior Jovi Conservatori, B, Sis feliratú római kis rézpénz.

341. Rómer Flóris
Solymári római ezüst éremlelet.
= AÉ 2 (1870). p. 73—84. **531**
668 drb, 193—254 közötti időből való érem.

342. Éremlelet
az óbudai hajógyári szigeten.
= AK 8 (1871). p. 59. **545**
Ezüst Probus f. Aequitas Augg hátiratú érem.

343. Ortvay Tivadar
Közlemények a Magyar Nemzeti múzeum érem- és régiségosztályából.
= AÉ 8 (1874). p. 53—58, 72—74, 99—104, 214—220, 240—245, 266—271. **531**

344. Óbudai leletek
a Nemzeti Múzeum régiségtárában.
= AÉ 13 (1879). p. 362—363. **531**
Fém háztartási tárgyak, érmek, párkány- és faltöredékek, téglák, mécsesek és üvegedények, csonteszközök.

345. Római pénzlelet
Óbudáról.
= AÉ 14 (1880). p. 38. **531**
Zsigmondy Gusztáv ajándékából a N. Múzeum két kis IV. sz.-beli, Óbudán lelt rézéremmel gyarapodott.

346. Római pénzlelet
Óbudáról.
= AÉ 14 (1880). p. 142. **531**
Frőhlich Róbert Óbudán lelt Faustina Senior érmet ajándékoz a N. Múzeumnak.

347. Hampel József
A m. n. múzeumi érem- és régiségtár 1881-ben. (Máj.—dec.) III. közlemény.
= AÉ új f. 2 (1881). p. 142—156. **531**
Kora népvándorláskorra emlékeztető aranygyűrű-lelet Óbudáról.
Aurelianus és I. Constans f. érmek Óbudáról és a Filatori-gát építésénél lelt 12 római érem.
Papföldi ásatásból 48 érem Traianustól Probusig terjedő korból.

348. **Óbudai** ásatások, Az —.
= VU 1882. p. 512. **25**
Hír a papföldi ásatásokról, amelyek nagyszámú érmet és szobortöredéket hoztak felszínre. Legérdekesebb a valószínűen Claudius Caesart ábrázoló szoborfej.

349. **Aquincumi** éremlelet.
= AÉ új f. 5 (1885). p. 278. **531**
Steiner Ignác 8, Aquincumból származó érmet ajándékozott a NM-nak.

350. **Római** éremlelet
Aquincum területéről.
= AÉ új f. 11 (1891). p. 83. **531**
Domitianus bronzérme és Trajanus nagyobb bronzérme Aquincumból a N. M. 1890. évi gyarapodásában.

351. **Aquincumi** éremlelet.
= AÉ új f. 12 (1892). p. 187. **531**
Domitianus nagy bronzérme Óbudáról a NM gyarapodásában.

352. **Római** éremlelet
az óbudai dohánygyár telkén.
= AÉ új f. 13 (1893). p. 181. **531**
A 15 drb-ból álló éremlelet a NM-ba került. Ugyanekkor a III. ker. államrendőrségtől 4 rézérem került ugyanoda.

353. **Gohl** Ödön
Eraviszkus-pénzek a Lágymányoson.
= BpR 8 (1904). p. 181—183.
B 902/10
1901 szeptemberben a Ferenc József-híd budai fejétől délre a Szt Gellért-tér 3. sz. nagy bérház építése alkalmával lelt ezüstpénzekkel tele bögre. A mintegy 500 érem közül 123 római köztársasági és Augustus f. dénár a Kr. e. 200—10. évekből, a többi a római dénároknak az eraviszkuszok által gyártott, többé-kevésbé átalakított utánzata.

354. **Gohl,** Edmund
Die Münzen der Eravisker. Wien : Selbstverl. 1904. 26 p. (Sonderabdruck aus dem XXXV. Bande der Wiener Numism. Zeitschrift.) **Aq. múz.**
Budapesten, a Gellért-téren és a Lipót-körúton talált eraviskus érmek leírásával.

355. **Gohl** Ödön
Óbudai éremleletek.
= NK 1911. p. 63, 64, 110. **739**

356. **Harsányi** Pál
Éremleletek.
= NK 11 (1912). p. 15—19. **739**
Két óbudai római éremlelet: Julia Domna császárné aranya és Nero nagy bronzérme.

357. **Petrikovich** János
Aquincumi pénzlelet.
= NK 11 (1912). p. 117—118. **739**
A túrócszentmártoni tót múzeumi társaság »Sbornik« c. folyóiratának 16. évf. 2. f.-ben aquincumi pénzleletről beszámolás. Az aquincumi leletből a társaság 49 drb bronzérmet szerzett.

358. **Kerekes** Pál
A budai és mendei római éremleletek.
= NK 1914. p. 71. **739**

359. **Alföldi** András
A nagytétényi pénzlelet.
= RTÉ I. Bp.: 1923. p. 65—72. **2511**
10585 drb kis bronzpénz Nagy Constantinus korából, több mint egyharmada sisciai veretű.

360. **Palóczi** Edgár
Újabb római pénzleletek Budapesten és vidékén.
= NK 1922/23. évf. 30—32. sz. **739**

361. **Palóczi** Edgár
Római pénzleletekről Óbudán.
= NK 23—24 (1924/25). p. 38—40.
739

362. **Laffranchi,** Lodovico
Sui denari della tetrarchia mancanti dell'indice die Zecca. — A tetrarchia verdejegynélküli denárairól.
= NK 25 (1926). p. 55—62. **739**
A sarmaták földjén emelt Contra-Aquincum erőd, mint a megfejtetlen verdék tornyos castellumot ábrázoló denárainak történelmi vonatkozása. p. 57.

363. **Palóczi** Edgár
Szórványos római éremleletek Budapesten és a főváros környékén.
= NK 30—31 (1931—32). p. 96. **739**
A felső mezőgazdasági iskola Árpád-múzeumába került érmek.

364. **Jónás** Elemér
Két római dénárlelet Aquincumból.
= BpR 12 (1937). p. 278—288.
B 943/391
Az első 563 drb-ból áll, a Selmeci-u. evang. templom építésénél találták, a castrum területén, egy fazekasműhelyben maradt köcsögben. Az ipartelep a II. században megszűnt, a IV. század közepétől temető volt. A legrégibb pénz Kr. e. 200 körül, a legfiatalabb Kr. u. 129-ből való, a lelet zöme Traianus és Hadrianus korából.
A második lelet a Laktanya-u. 26. sz. ház előtt találtatott, 29 darabból áll s Kr. e. 82. és 117 Kr. u. időből valók.

Vide: 180, 207, 288, 302, 303, 321, 328, 380, 450, 464, 472, 478, 482, 487, 496, 585, 793, 800, 814, 870, 871, 996, 1005, 1009, 1044, 1048, 1050, 1056, 1060, 1069.

3.

Nemzetiségi megoszlás. — Nationes in Aquinco.

365. Gronovszky Iván
Nomina hominum Pannonica certis gentibus adsignata. — Meghatározott nemzetiségű pannoniai személynevek. Bp.: Sárkány-ny. 1933. 50 p. (Diss. Pann. Ser. I. Fasc. 2.) **B 902/55**

Cum nominibus barbaricis in inscriptionibus Aquincensibus repertis.

366. Alföldi, A.
Studi ungheresi sulla romanizzazione della Pannonia.
= Studi romani del mondo, 2. 1933/34. [1935.] p. 267—283.

366a Alföldi, Andrea
L'affermazione della romanità in Ungheria. Bp.: Franklin 1939. [1], 86—101, [1] p. 2 t. (Klny. Corvina-ból.) **Múz. kvt.**

Vide: 853, 855.

4.

Hadszervezet. Légiók és segédcsapatok. Militaria. Legiones et auxiliaria.

367. Legio II. adiutrix
= AÉ 1 (1869). p. 44, 60, 68, 92, 238. **531**

Cserepei gyermeksírban Első szeszégetőgyár, Óbuda. p. 44.

Katona fogadalmi köve 197-ből, Eliás Illés Fő-u. 107. udvarán. p. 60.

Cserepei Első szeszégető telepén áthúzódó vízvezetéknél, p. 68.

Sírokban. p. 92. — C. Pollio sírja. p. 238.

Prefectusa: C. Julius Valens. AÉ új F. 2. (1882). p. 60—68.

Katonák: Proculus Salarius. AÉ új F. 2. (1882). p. 60—68.

Téglája: AÉ. új F.2. (1882). p. 60—68. — Papföldön: AÉ. 9. (1879).

Lupus tiszt neve egy hajógyári feliraton, MNM. AÉ 8. (1878). p. 38.

368. Katonai okmányok
a Nemzeti Múzeumban.
= AÉ új f. 2 (1882). p. 126. **531**

369. Cohortes
Cohors I. nova Severiana Surorum, Cohors VII. Breucorum.
= AÉ 1 (1869.) p. 65. — 3. (1873.) p. 22. **531**

370. Muchar, Albert
Die grosse römische Reichsgränze an der Donau.
= Hornmayr Archiv 1821. **Egyet kvt.**

371. Schams, Franz
Vollständige Beschreibung der königl. freyen Haupt Stadt Ofen in Ungern. Mit 3 Ansichten. Ofen: Univers. 1822. VI, 672 [& 6] p. **B 914/11**

Alterthümer der römischen Stadt Acincum oder Aquincum. Die Monumente einer römischen Herrschaft: Das sogenannte röm. Schwitzbad am Florian Platz. Das in der Nähe der Krempl-Mühle entdeckte Bad. Das Amphitheater zwischen Neustift u. Alt-Ofen in der Schejdungsgasse. Die Ruinen einer röm. Wasserleitung. In den Ofner Weingebirgen, Feldern, Garten ... ausgegrabene Alterthümer. Ein im J. 1752 gefundener Sarkophag u. i. J. 1802 unweit des Stadtmayerhofes gefundenes Grabmal. Die röm. Münzsammlung des Pfarrers Anton Pintér. Bemerkungen über die geographische Lage Aquincums.
pg. 647.

... Aquincum oder Acincum verstärkte die Festigkeit seiner natürlichen Lage durch ein Dreyeck von Castellen, welche Contra- oder Trans-Acincum-, in der Nähe des nördlichen Gebietes der heutigen Stadt Pest, Crumerum und Campona hiessen und als doppelter Brückenkopf rechts und links am Ister dienten. p. 6—7.

... Es liegt ausser allem Zweifel, dass Alt-Ofen einst eine römische Colonie war, die wir aus der Geschichte unter dem Namen Acincum oder Aquincum kennen. Diese Stadt war der Sitz römischer Allgewalt bis zum Ende des dritten Jahrhunderts nach Christi Geburt; im Anfang des vierten Jahrhunderts der obwohl nicht dauernde Aufenthalt des hunnischen Machthabers Attila und später die Wiege der ungrischen Könige. p. 9.

372. Aschbach, Jos.
Die römischen Legionen prima und secunda adjutrix. Geschichte ihrer Entstehung, ihre früheren Stationen u. endlichen festen Standlagen in Niederpannonien. (Aus Bd. 20. (1856) der WSB.) p. 290—337. **Aq. múz.**

373. Érdy János
A Pannonia és Dacia terein ekkorig talált becsületi bocsátványok. Buda: Egyet-ny. 1858. (RgK. A Magy. Tud. Akad. évkönyvei 9. köt. 1. p. 1—13.) **Aq. múz.**

»L. Verus (†169) császárkodó társának, 167-dik évben kelt teljes épségű rézlapjai. Találtattak Ó-Budán (Aquincum), nem tudni mikor. Őriztetnek a debreceni collegiumban, hova Karay Sámuel gyüjteményeivel kerültek.«

374. Aschbach, Jos.
Die Boier und Azalier unter Kaiser Trajan in Pannonien. Wien: Ueberreiter 1858. 8 p. **Aq. Múz.**

In einem Militärdiplom des Kaisers Trajan v. J. 114 für Auxiliartruppen in Nieder-Pannonien erhält ein Reiter in der Ala Frontoniana [sc. Tungrorum] Namens Nertomarus Irducissae filius Boius seine ehrenvolle Entlassung mit dem römischen Bürgerrecht, das zugleich auch seiner Frau, der Custa, Magni filia, aus der nieder-pannonischen Stadt Aquincum ertheilt wird. Henzen III. 6857a-

375. Fegyverleletek
= AÉ 13 (1879). p. 363. — új f. 1 (1881). p. XXI. — új f. 2 (1882). p. 60—68. **531**

376. Kenner, Friedrich
Noricum und Pannonia. Eine Untersuchung über die Entwickelung, Bedeutung und das System der römischen Vertheidigungsanstalten in den mittleren Donauländern.
= BMAW 11 (1870). p. 1—146. **Aq. múz.**

Das System der römischen Festungen in Noricum u. Pannonien Die Gruppe von Aquincum p. 102. Nach Ficker u. Römer AK 6. I. p. 108. p. III. 49.

377. Mommsen, Th[eodor]
Die römischen Lagerstädte.
= H 7 (1873). p. 299—326. **Egyet. kvt.**

Die Lagerstadt Aquincum. p. 321, 323.

378. Renier, Léon
Recueil de diplômes militaires. Paris: Impr. Nationale 1876. **Múz. Régt. kvt.**

Diplôme Nr. 36. trouvé près de Bude, en 1765.

379. Hampel József
Dasius becsületbeli bocsátványa.
= AÉ új f. 2 (1882). p. 125—131. **531**

Domitianus császártól 84 szept. 3-ról. Kapta Dasius, Dases fia, dalmata. 4 lapos· Felsorolja a L. Funisulanus Vettonianus vezetése alatt Pannoniában állomásozó csapatokat.

380. Magyarországi Műemlékek Orsz. Bizottságának működéséről
Évi jelentés a — 1881-ben.
= AÉ új f. 2 (1882). p. XXIX—XXX. **531**

Az amphitheatrum 1881. évi ásatásáról Torma jelentése. Eszerint az épület déli része is szabadon áll. Az aréna közepén oly berendezést észlelt, amely az amphitheatrum naumachiakra való felhasználását sejteti. A munkálatok során 27 hamvveder, 207 ezüst- és bronzérem, 9 feliratos kő, különféle vas- és bronztárgyak, sok terra sigillata került elő.

Hampel az amphitheatrum közelében levő fürdőt ásta fel. A II. Leg. bélyegével ellátott tégladarabok arra engednek következtetni, hogy a fürdő az itt állott castrum stativumhoz tartozott. A fürdő területének egész kiásása kivánatos. Az itt feltárt leletek: 2 feliratos kő, üvegtábla, terrakotta darabok, lámpa, néhány érem és bronztöredék. A Filatori- gát feltöltési területéről számos sir és szarkofág került elő. E helyen a szokásos sir-út mutatkozik, amelyen túl a régi Aquincum aligha terjedt tovább észak felé. A castrum stativum és az amphitheatrum tehát már a colonián kivül terül el.

381. Ritterling, E.
De legione Romanorum X gemina. Lpzg: Fock 1885. 127 p. **Múz. Régt. kvt.**

382. Vaglieri, Dante
Le due legioni adiutrici. Roma: Pasqualucci 1887. 34 p. **Aq. múz.**

Legio secunda adiutrix: p. 25—34.

383. Domaszewski, A. v.
Vexillationen der Rheinarmee in einer Inschrift aus Aquincum.
= WSB 1890. p. 9—11. **Aq. múz.**

Die Inschrift ist in drei gleichlautenden Exemplaren gefunden worden und von Kuzsinszky im AÉ n. F. 9 (1889) p. 401 ff. publiziert.

384. Domaszewski, A. v.
Zur Geschichte der römischen Provinzialverwaltung. III. Der iuridicus Britanniae und der Garnisonswechsel der legio II adiutrix.
= RMPh 46 (1891). p. 599—605. **Egyet. kvt.**

385. Frőhlich Róbert
Acumincum vidéke és a régi pannoniai limes.
= AÉ új f. 12 (1892). p. 34—44 & 115—128. **531**

Acumincum és Aquincum mint két különálló pannoniai őrhely. Ptolemaeus nem tévesztette össze a két helyet, de bizonyos, hogy Acumincumban nem volt legio és igy a »λεγιον« jelzés nem Acumincumra, hanem Sirmiumra vonatkozik.

386. Jüneman, G.
De legione Romanorum prima adiutrice.
= LS 16 (1894). p. 1—140. **Aq. múz.**

387. Schulten, Adolf
Das Territorium legionis.
= H 29 (1894). p. 481—516. **Egyet. kvt.**

Das Lager u. der Civilort Aquincum. p. 497. [Nach Kuzsinszky's Die Ausgrabungen in Aquincum. 1879—1891.]

388. Domaszewski, A. v.
Zur Geschichte der römischen Provinzialverwaltung. II. Pannonia inferior. (Sonder-Abdr. aus d. RMPh. N. F. 45) (1855). p. 203—211). **Aq. múz.**

Zustandekommen Pannoniens. Aquincum Standquartier der legio II. adiutrix.

389. Domaszewski, A. v.
Die Religion des römischen Heeres.
= Westdeutsche Zeitschrift 14 (1895). p. 73. **Aq. múz.**

390. Gündel, Fridericus
De legione II. adiutrice. Dissertatio. Lipsiae: Brandsteter 1895. 87 p. 1 t. **Aq. múz.**

391. Weichert, Adolf
Die legio XXII. Primigenia.
= WZG. 21 (1902). p. 119—158. & 22 (1903). p. 117—177. **Múz. Régt. kvt.**

Drei Inschriften [CIL 10471—10473] und ein Grabstein [CIL 14347[6]] über die legio XXII. Primigenia von Aquincum.

392. Kuzsinszky Bálint
Két győrmegyei antik kőemlékről.
= AÉ 23 (1903). p. 401—403. **531**

Domitianus az ú. n. suev-sarmata háború alkalmával (86 k.) a Dunát Carnuntumtól keletre legalább is Aquincumig megerősítette.

393. Ritterling, E.
Zu den Germanenkriegen Domitians an Rhein und Donau.
= ÖAI 7 (1904). Beibl. Spalte 23—338 **Aq. múz.**

Die leg. II. adiutrix schied im Jahre 86, spätestens zu Anfang 87 aus dem Verbande des britanischen Heeres, um im Dakenkriege Verwendung zu finden.

394. Hofmann, Harald
Römische Militärgrabsteine der Donauländer. Wien: Hölder 1905. 91 p. (Sonderschr. d. öst. Arch. Institutes, Bd 5.) **Aq. múz.**

Die Differenzen zwischen den rheinischen und Donauthalischen Grabsteine.

Militärgrabsteine aus Aquincum:

p. 16. no. 8 = CIL 15162. — p. 35. no. 22 = CIL 15163. — p. 36. no. 23 = BpR 7. p. 25. — p. 40. no. 28. — p. 40. no. 29 = CIL 14349[3] = Kuzsinszky Ausgr. p. 81. no. 194 — p. 53. no. 41 = CIL 3679 = RomDesj. Taf. XXIX. 169.— p. 64. no. 52. ohne Inschrift. — p. 65. no. 53. — p. 68. no. 55 = CIL 14349.[3] — p. 77. no. 62 = CIL 3530. — p. 78. no. 63. — p. 79. no. 64 = CIL 15159. — p. 83. no. 65 = CIL 15160.

395. Filow, Bogdan
Die Legionen der Provinz Moesia von Augustus bis auf Diokletian. Lpzg: Dieterich'sche Verl. 1906. X, 96 p. 1 t. (Klio Beiträge zur alten Geschichte 6. Beiheft). **Aq. múz.**

Acumincum = Aquincum Lager der legio II. Ad. p. 41 etc.

396. Hampel József
Intercisa emlékei.
= AÉ új f. 26 (1906). p. 221—274. **531**

»Az Aquincumban állomásozó legio II. adiutrix sűrűbben küldhetett ide kisebb-nagyobb csapatokat; nemcsak téglákon találjuk nyomát (CIL 3750 & 20666), hanem kőemlékek is maradtak a második legióból való katonáktól.«

Intercisa Aquincumtól való távolságának meghatározásával.

397. Domaszewski, A.
Die Rangordnung des römischen Heeres.
= BJ 117 (1908). p. 1—278. **Múz. Régt. kvt.**

Aquincum betreffende Militärwürde:
Speculatores: CIL 3524.
Immunes, evocatus legionis, praefectus legionis: CIL 3565.
Equites singulares: CIL 10360.
Centurio: CIL 10403.
Collegium armaturarum: CIL 10435.
Officium cornicularіorum: CIL 10437.
Signifer, tesserarius, custos armorum: CIL 10476.

398. Hoffiller Viktor
Római fegyverek a M. N. Múzeum kőemlékein.
= AÉ új f. 29 (1909). p. 314—328. **531**

Aquincumi kőemlékek. A CIL 3530. sz. sírkő és a CIL 3432. sz. oltárkő.

399. Köstlin, Ernst
Die Donaukriege Domitians. Tübingen: Heckenhauer 1910. VIII, 101 p.
Legio II. Adiutrix: p. 91. **Aq. múz.**

400. Téglás Gábor
A két Moesia legióemlékeinek jelentősége Alsó-Pannonia hadtörténelmében.
= HK 12 (1911). p. 197—235. **3462**

Adatok az aquincumi legiók történetéhez.

A 166-ban kitört és tíz évig tartó marcomann háborúval kapcsolatos Pannonia Inferior területéről származó emlékek. A leg. II. adiu. 164-ben a parthus expeditioba vonult. A leg. IIII. Flavia-t a háború folyamán Pannonia Inferiorba helyezték és itteni tartózkodásának több emléke maradt fenn. Aquincumban a leg. IIII. Flavianak praefectus castrorumát, L. Naevius Campanust és a tribunus laticlaviust, M. Caec. Rufianus Marianust ismerjük és ezen kívül egyéb emlékek is hitelesítik ittlétét. A legio tisztjeiből is több nevet megörökít Aquincum adattára. A leg. XI. Claudia és a leg. X. gemina aquincumi tartózkodásáról is vannak emlékeink.

401. Tragor Ignác
Vác és vidékének archaeologiája. Vác: Pestvidéki-ny. 1912. 37. p. **Aq. múz.**

A határvédelem: Transaquincum p. 14.

402. Zoltai Lajos
A debreceni kollégium éremtárának keletkezése és a Karay-féle gyűjtemény.
= NK 14 (1915). p. 137—143. **739**

Két aquincumi eredetű réztábla, melyeket Karay 1765 körül vásárolt meg. (Veszprém I. Biographia medicorum t. III. p. 442—443. alapján.)

403. **Ritterling,** E.
Legio. [A legio II. adiutrixról.]
= PWK 12 (1925). p. 1437—1456.
61749

404. **Ritterling,** E.
Legio IIII Flavia.
= PWK 12 (1925). p. 1540—1549.
61749

405. **Alföldi** András
Hogyan omlott össze a római védőrendszer Pannóniában. Bp.: Egyet-ny. 1925. 30 p. (Különl. a Hadt. Közl. 1925. 1—2. f.) **Aq. múz.**

406. **Parker,** H. M. D.
The Roman legions. Oxford: Clarendon press 1928. 291 p. **Aq. múz.**
Aquincum: p. 123, 157.

407. **Szilágyi** János
Az ala I. Hispanorum újabb emléke Aquincumban.
= BpR 12 (1937). p. 275—278.
B 902/10
Kr. u. I. század-ból való felirat. A hispanus alák állomáshelyeiről.

408. **Weerd,** H. van de & **Lambrechts** P.
Note sur les corps d'archers au haut empire.
= Laureae Aquincenses Bp.: Pázmány egy. 1938. p. 229—242. **B 902/55**
A nyilas csapatok leirása. Az aquincumi és környéki cohorsok és alák említésével. Utánpótlásuk, fegyverzetük és taktikájuk.

409. **Syme,** Ronald
The first garrison of Trajan's Dacia.
= Laureae Aquincenses. Bp.: Pázmány egy. 1938, p. 267—286. **B 902/55**
Aquincum és helyőrségének szerepe Dacia elfoglalásánál.

410. **Szilágyi** János
Aquincum és északkelet Pannonia katonai megszállása.
= Laureae Aquincenses. Bp.: Pázmány egy. 1938. p. 287—309. Dtsch. Auszug p. 309—311. **B 902/55**
A Lajos-utca 167. alatt talált felirat igazolja, hogy Aquincum már Tiberius korában meg volt szállva.

Vide: 156, 265, 755, 849, 1082.

5.

Castra.

411. **Marsigli,** Aloysius Ferdinandus
Danubius Pannonico - Mysicus, Observationibus Geographicis, Astronomicis, Hydrographicis, Historicis, Phisicis Perillustratus et in sex Tomos digestus Ab Aloysio Ferd. Com. Marsili, Socio Regiarum Societatum Parisiensis, Londinensis, Monspeliensis, Hagae, Apud P. Grosse, R. Chr. Alberts, P. De Hondt. Tom. 1—2. Amstelodami, Apud Herm. Uytwerf et Franç. Changuion 1726. **Egyet. kvt.**
Óbuda közelében római régiségek vannak. Itt állomásozott a germán legio. Megemliti, hogy Bonfini Sicambriat Óbudára teszi. Tom. I. p. 18.

Az óbudai római romokban két erőd maradványát látja. Az északi a kisebb mocsárnál fekszik és négyszögű. Homokból és téglából épült. A nagyobbik anyaga ugyanaz és ezen belül különféle romok vannak. A Duna felőli oldalától a folyamig árok húzódik. A vízvezetés a hegyek lábától a posványon át nem messze az ároktól a város végénél kezdődik és csupa téglából épült oszlopokból áll. A nagyobbiktól árok húzódik a Dunáig. Jól kivehetők a hegyek lábáig vezető vízvezeték romjai. Transaquincum körülbelül Arasti [Haraszti] helyén volt. 2 helyrajzi vázlattal. Tom. II. p. 3—6.

412. **Kirándulás** a Vizafogóhoz.
=AÉ 12 (1878). p. 189. **531**
Az ásatásokat a MOB kívánságára folytatták. A kirándulás alkalmával a nyomuk után látható falakat kiásatták és két szobának alapfalait tárták fel. A helyszini megfigyelések alapján abban a véleményben állapodtak meg, hogy e helyen római castrum állott.

413. **Aquincum** romjai
Az ó-budai ásatások.
= E 1880. szept. 30. **114**
Az amphitheatrum felásásának munkálatai. Az a.-tól délre 25—30 ölnyi távolságban Torma a keresett castrum alapfalait is megtalálta, míg nyugatra 12 ölnyire a templum Nemesis falai rejlenek.

414. **Aquincumi** castrum, Az —.
= E 1881. jún. 5. **114**
Az amphitheatrumtól keletre fekvő castrumot Hampel ássa ki. A castrum az alapfalak után következtetve 42 holdnyi térségen terült el. Egyelőre az épületek alapfalait ásták ki. Találtak egy földalatti pinceszerű helyiséget és a padlózat borítására szolgáló préselt lapokat, valamint mozaikot is.

415. Aquincumi castrum stativum, Az — felásásának terve.
= AÉ új f. 2 (1882). p. XLVIII. & L. **531**

Havas Sándor és Torma Károly előterjesztése a MMOB-hoz.

416. Frőhlich Róbert
Egy aquincumi castrum.
= AÉ 2 (1882). p. 135—142. **531**

A Krempl-malom környékén levő árkok megvizsgálása után, egy sánc nyomára akadt, mely előtt árok húzódott és amelynek keleti és nyugati végét két erős torony alkotta. Itt négy körsánccal és árokkal kerített hely bontakozott ki, melyről a szerző kimutatta, hogy egy castrum maradványai.— Torma Károly hozzászólása e cikkhez. AÉ u. f. 2. p. XLI.

417. Havas Sándor
előadása a RT 1883 dec. havi ülésén az óbudai római castrumról válaszként Frőhlich Róbert előző évi hasonló tárgyú előadására.
= AÉ új f. 3 (1883). p. XIII—XIV. **531**

Havas bizonyította, hogy a Frőhlich által a lőpormalom mellett megvizsgált romok nem római eredetűek. Frőhlich ezzel szemben megmaradt állítása mellett, amely szerint bár a maradványok nem a castrum stativum, de mindenesetre egy római castellum nyomai. Főérve Marsigli rajza. Frőhlich továbbá megcáfolta Havas állítását, amely szerint Aquincumban már Tiberius alatt legio lett volna. Torma a lőportorony melletti romokban nem lát castellumot, hanem azokat római víztartály maradványainak minősíti.

418. Régészeti ásatások
= VU 1883. p. 669. **25**

Hir az óbudai castrum főbejáratának felásásáról.

419. Torma Károly
előadása a MMOB 1883 máj. 11-i ülésén az aquincumi castrum stativumról.
= AÉ új f. 3 (1883). p. VI, X. **531**

A castrum északi és délnyugati sarkát megtalálta. A sarkon erős köralakú tornyot ásott ki. A castrum valószínűen kelet felé a mostani országútig terjedt, ott, ahol a régi vízvezeték a város felé fordul. Hátra van még a porta principalis dextra és a castrum vízvezetékének felásása, amely a jövő év feladata lesz.

420. Újabb ásatások
az óbudai amphitheatrumnál.
= VU 1883. p. 573. **25**

Torma jelentése a MOB-hoz, amely szerint a castrum stativumot az amphitheatrum mellett megtalálta és annak dny-i tornyát felásta.

421. Torma Károly
1884. évi óbudai ásatásainak ismertetése a MOB-nak 1884. dec. 18-án tartott ülésében.
= AÉ új f. 5 (1885.) p. VI. **531**

Torma feltárta a nagyobb fürdőt és környékét az országútig és kiásatta a vízvezeték harminc pillérét. Ezenkívül a castrum kiterjedését is meghatározta különböző pontokon végzett ásatásokkal.

422. Havas Sándor
A budai vár falai és bástyáinak leásatása.
= AÉ új f. 7 (1887) p. 285—288. **531**

A várhegyen nem állottak római épületek. Buda területén a Drasche-féle téglagyárban, a Török-u.-ban és a Mészáros-u.-ban találtak elszórtan római sirokat. A Rudas-fürdő táján és a Lipót-u.-i. elemi iskola telkén hidfő állott, amelynek 1½ öl széles falait lerajzolta. Végre a Citadella belsejében őrtorony alapjaira akadtak, amikor az erődöt építették. Ennél több római emlék Budán nincs.

423. Frőhlich Róbert
A pilis-maróthi római tábor.
= AÉ új f. 13 (1893). p. 38—47. **531**

425. Kuzsinszky Bálint
Az aquincumi castra kérdése.
= AÉ 17 (1897). p. 395—405. **531**

Az aquincumi castrum a hajógyári szigetet magában foglaló földterületen feküdt, amit az ott lappangó római falak erőssége, a katonai bélyeges téglák és e helyről kikerült feliratos emlékek is igazolnak. A római helyőrség itt tartózkodása alatt a castrum nem állhatott ama dombos magaslat helyén, amely az amphitheatrumtól közvetlenül délre terül el és amelyet Römer castrumnak tartott.

426. Kuzsinszky Bálint
A római határvédelem és a balhavári erőd.
= RTÉ 1 (1923). p. 19—29. **2511**

A római határvédelem és Aquincum, valamint környékének szerepe. A pilismaróthi, szentendrei castrum, keletkezésének ideje. Aurelius Marcellus katona oltárköve Szentendrén. A contra erődök. Contra Acinco (Quadriburgium, Vicentia) és Contra Bononia (castellum Onagrinum) 294-ből. Leányvári erőd (Celamantia?). Valentinianus utolsó limesépítése. Balhavári burgus Váccal szemben, a Sztendrei szigeten, Basaharci 3 erőd, Verőcével szemben, Dunabogdánynál és a Horányi-csárdánál. 371 körüli építkezések Equitius Valeria helytartója és Foscanus a praepositus legionis primae Martiorum vezetése alatt. Frigeridus helytartó bélyegei 377 előttről. Terentius dux bélyegei. Szobi erőd Ipoly torkolatánál.

427. Solvanus
Római tábor Tokodon.
= EÉ 1 (1925). p. 94—97. **X 2195**

A tábor Tokod Várberek-dűlőjében van. Szerinte azonos a Tab.Peutingeriana Gardellacajával.

428. Garády Sándor
Marsigli óbudai castrumai. [Kln y. a Historia 1929. szept. sz.-ból p. 173—177.] **Aq. múz.**

Az aquincumi római aquaeductus dél felé egészen a mai ú. n. Királydomb környékéig terjedt és Marsigli két castruma közül az északi a már kiásott amphitheatrummal, a déli a Királydomb alatt még rejtve levő valószínűen szintén amphitheatrummal egyezik.

429. Lázár István
Újabb római emlékekre bukkantak Akvinkum körzetében, Budakalász és Csillaghegy között. Római császárok őrtornyai.
= PH 1932 júl. 28. **73**

A 294-ben épült római katonai őrtorony északi fala és a falból kiugró két nagy négyszögbástya került napfényre a piarista telken folytatott ásatások alkalmával.

Aquincumtól északra az egyik nagy tábor Ulcisia Castra, Szentendre volt, a két tábort pedig kisebb erődök kötötték össze egymással. Ilyen az Orsz. Hitelszövetkezeti Központ weekend házépítése alkalmával Csillaghegyen előkerült burgus, amely a téglabélyegekből megállapíthatóan I. Valentinianus korában 369—74 között épült. Ettől északra Budakalász területén, a Lupa-csárdánál mintegy 50 négyzetméter területű őrtorony került elő. Ezt, miként a csillaghegyi burgust is, Frigeridus dux építtette, amiről kb. 300 bélyeges tégla tanuskodik. Az őrtorony mennyezetét 4 kőpillér tartotta. Az erősség 375-ben pusztult el.

430. Szalay Ákos
A dunabogdányi római castellumról. Jelentés az 1930. évi július—augusztusi dunabogdányi ásatásról. Über das römische Castell von Dunabogdány. Bericht über die Ausgrabungen in Dunabogdány während der Monate Juli und August 1930. Bp.: M. Nemz. Múzeum 1933. 36 p. 9 t.
(Archaeologia Hungarica, 10.) **1759**

Az ásatás leírása, a castellum helye. Az I. és II. castellum, a burgus. Cirpi-vel való azonosítása még bizonytalan.

Vide: 19, 104, 125, 467, 491, 713, 749, 785, 997, 1090.

6.

Aquincumi utak. A limes. — Viae Aquincenses. Limes.

431. Muchar, Albert
Das römische Noricum, oder: Oesterreich, Steyermark, Salzburg, Kärnthen und Krain unter den Römern. Theil 1—2. Grätz: Penz 1825—1826. **Egyet. kvt.**

Römerstrassen von Poetovio nach Siscia, und von Poetovio bis an die Donau hinauf. I. p. 260—265.

432. Réső Ensel Sándor
Csörsz-árka. Régészeti közlemény. Nyíregyháza: Sz. és H. Közlöny kny. 1875. 32 p. **Aq. múz.**

Római műnek és épen római útnak tartható-e csörsz-árka? p. 28—29.

Marsigli állításával szemben Budai Ezsaiásra hivatkozik, aki elveti az árok római eredetéről vallott állítást.

433. Ortvay Tivadar
Egy állítólagos római mediterrán-út Pannoniában. Bp.: Akad. 1884. 77 p. 1 t. (Ért. 11 k. 7. sz.) **4305**

Aquincum és a pannoniai úthálózat.

Salamon Budapest történetének I. k.-ben a pannoniai utakról új teóriát állított fel, amely ellenkezik a Mommsen—Kiepert [CIL I. Tab. IV.] és Römer [Acta Nova Mus. Nat. Hung. I.]-féle térképekkel. Míg u. i. a térképeken Pannoniának főútvonala szorosan a Duna jobbpartján halad Zimonytól Óbudáig s azontúl Ószőnytől Bécsig, addig Salamon szerint a római nagy birodalmi út Mursatól nyugatra vonult fel északnak és még Aquincumba és Brigetioba sem tért ki. A dunaparti út S. szerint is megvolt, de ennek csak provinciális jelentőséget tulajdonit. Ortvay rámutat Salamon tévedéseire és sürgeti az ismert útvonalak »autopsia« útján való megvizsgálását.

434. Kubitschek, W.
Nachtrag [über Ortvay's »Eine angebliche Binnenstrasse in Pannonien«].
= AEM 11 (1887). p. 140—146. **Egyet. kvt.**

K. bemerkt, dass man über die »in medio« genannten u. mit Millienzahlen versehenen Orte sicherer urteilen könnte, wenn man die Topographie der betreffenden Gegenden genauer kennte. Dann würde auch jeder Zweifel schwinden ob jene Orte wirklich so genannt wurden, wie dies im Itinerar geschieht. Er gestattet sich indes nicht, als ob er dies zur Wiederlegung der Salamon'schen Hypothese für nöthig erachtet, auf die beachtenswerthe Übereinstimmung zweier von Ortvay nicht herangezogenen Quellen mit den Angaben des Itinerars u. der Tab. Peuting. hinzuweisen, näml. mit d. Angaben der ravennatischen Erdbeschreibung über die Donaustrasse Pannoniens und den Reihen der Städte u. Castelle, die sich in der Notitia dignitatum occ. c. 32—34 finden.

435. Ortvay, Theodor
Eine angebliche Binnenstrasse in Pannonien. [Mit Einwilligung des Verfassers im Auszuge mitgetheilt.]
= AEM 11 (1887). p. 129—140.
Egyet. kvt.

Franz Salamon hat in seinem Werke über die Gesch. Budapests [1878. Bd. I. p. 230—259] die Ansicht aufgestellt, dass die Hauptstrasse Pannoniens nicht, wie die landläufige Ansicht ist, dicht am rechten Donauufer [Semlin—Altofen—Altszőny—Wien], sondern von Esseg aus einige Meilen von der Donau entfernt und ausserhalb ihres Ueberschwemmungsgebietes gelaufen sei, Ortvay hält den Beweis für diese Annahmen für nicht erbracht und versucht Salamons Gründe zu entkräften.

436. Frőhlich Robert
Castellum Onagrinum.
= AÉ új f. 9 (1889). p. 98—107. **531**

A C. O. helyének meghatározásánál az Idatius f. Fasti Acincumot megnevező soraiból indul ki.

437. Vásárhelyi Géza
Az Aquincumból Brigetioba vezető római út irányáról és fennmaradt nyomairól.
= AÉ új f. 12 (1892). p. 71—74. **531**

Halász Gedeon pestmegyei mérnök által 1842-ben készitett térkép és leletek alapján állitja, hogy a régi út a borosjenői határból a »Zeisel Mühle« n. malom területén kanyarodott a vörösvári határba és innen Pilisszántónak tartott. Tehát nem követte a jelenlegi országút irányát, sőt ettől ellenkező oldalon haladt Pilisszántónak. E térkép szerint a Römer által az ürömi és borosjenői határban felfedezett útrészlet az Aquincumból Brigetioba vezető útnak még fennmaradt nyomait mutatja.

438. Kuzsinszky Bálint
Mikor szállották meg a rómaiak a Dunántúl északkeleti részét?
= AÉ új f. 18 (1898). p. 115—118. **531**

A Dunántúl északkeleti részének megszállása és megerősitése már Domitianus alatt történt s összefügg a svév háborúval. Ezt megerősiti az a töredékes felirat, amelyet a budai új várpalota helyén folytatott munkálatoknál találtak = CIL 14347[3].

439. Kuzsinszky [Bálint]
Der römische Limes in Österreich H. 1. 1900. [c. munka ismertetése].
= AÉ 20 (1900). p. 283—284. **531**

Mint Ausztriában Carnuntum, úgy Magyarországon egyelőre Aquincum szolgálhat a limeskutatások kiinduló pontjául, annál is inkább, mivel Aq. topografiája távolról sem áll oly tisztán, mint Carnuntumé.

440. Domaszevski, A. v.
Die Beneficiarierposten und die römische Strassennetze.
= WZG 21 (1902). H. 2. p. 158—211. **Múz. Régt. kvt.**

Als das Legionslager nach Aquincum verlegt wurde, blieb die Donaustrasse mit jener Abzweigung über Nestin nach Sirmium die Hauptstrasse von Pannonia Inferior und zählte ihre Meilen von Aquincum über Nestin nach Sirmium. Das ganze Strassennetz südlich der Donau u. östlich von Savaria liess eine sichere Fixierung bisher nicht zu, da die Lage der in den Itinerarien genannten Orte ganze unbestimmbar blieb, unter die 5 aufgenommenen Strassen ist die 1. [Itin. 263] Sabaria—Acinquo XX. u. die 5. [Itin. 264] Sopianae—Acinquo XXV. Das Itinerar der Strasse Nr. 1. bestimmt die Entfernung von Floriana nach Aquincum auf 30 r. Meilen. Die Strasse ging von Floriana nach Piliscsaba u. von hier auf der durch Meilensteine gesicherten Strasse, abseits vom Flusse nach Aquincum. Es bestand zwischen Brigetio u. Aquincum eine Binnenstrasse. Auch am Nordrande des Plattensees führte eine Strasse durch Funde gesichert nach Aquincum. Nach ihrer Richtung mündet die Strasse bei Caesariana auf die Strasse Nr. 1. Savaria—Aquincum, hat das Stück Caesariana—Ossonibus mit ihr gemein und geht genau östlich auf Aquincum. Auf diese Strasse mündet bei der Station Jassulonibus, 25 r. Meilen von Aquincum, die Strasse Nr. 5. Sopianae Aquincum. Die Strasse Nr. 1. Savaria Aquincum ist also kein einheitlicher Bau, sondern diese Postroute des 4. Jahrhunderts lauft auf Teilen ganz verschiedener älterer Strassen.

Als Kopfstationen der alten Militärstrassen am Donauufer sind erkennbar Arrabona, Azalum, Crumerum, Aquincum, Intercisa u. Teutoburgium. Sie sind wie die Rekonstruktion des Strassennetzes gelehrt hat, die Endpunkte der Strassen am Grenzstrom.

Bedeutungsvoll für die Organisation des Dienstes der Beneficiarii ist der Posten in Transaquincum. Hier liegt der Brückenkopf von Aquincum u. eine stehende Brücke verband als einzige des Grenzstromes, das Hauptquartier Aquincum mit dem Lande der Sarmaten. Die Weihung des Altar Genio Ciniaemo et Genio Commere zeigt, dass hier die Markte mit den Barbaren abgehalten worden.

441. Kuzsinszky Bálint
Császári (Komárom m.) sírleletek, II.
= AÉ új f. 22 (1902). p. 28—38. **531**

A római út, mely mellett a sirok előkerültek, az Itinerariumban található egyik úttal sem egyeztethető össze. Ez az út beleesnék egy oly mediterrán útba, amely Savariát összekötné Aquincummal. Az Itinerarium emlit is ilyet (p. 263), de ez nem mehetett egyenesen, mert 169 mp hosszú. Ez csak úgy mérhető le, ha nagy kerülővel Keszthelyt (Mogentiana) érintve jutott Aquincumba.

442. Finály Gábor
Római utak a Dunántúl.
= AÉ 23 (1903). p. 164—173. **531**

Az Aquincumig vezető dunántúli útvonalak megjelölésével Domaszevskinek a WZG-ben megjelent »Die Beneficiarierposten u. die röm. Strassennetze« c. munkájának birálata. Domaszevski teoriájával szemben a Römer, majd Kuzsinszky által készitett úthálózatot fogadja el.

443. Finály Gábor
A római birodalmi limes fölkutatásáról Pannoniában. [II. hozzászólás.]
= AÉ 25 (1905) p. 214—217. **531**

A megvizsgálandó Dunavonalat három szakaszra osztja: 1. Országhatár—Budapest, 2. Budapest és vidéke, 3. Budapest—Drávatorok. A második rész különválasztását az a körülmény teszi indokolttá, hogy Aq.-nak és környékének felásását a főváros magára vállalta.

444. Kuzsinszky Bálint
A római birodalmi limes felkutatásáról Pannoniában. [I. hozzászólás a kérdéshez.]
= AÉ új f. 24 (1905). p. 213—214. **531**

A limeskutatás kiinduló pontjának Aquincumot és vidékét ajánlja.

445. Finály, G. de Kend
La vie Romane nell'Ungheria Transdanubiana.
= Reale accademia de Lincei Anno CCCXI Roma 1914. **Aq. múz.**

446. Kurucz János
Római nyomok a pannoniai Duna-limes balpartján. Komárom : Jókai-kny. 1914. 82 p. **Aq. múz.**

A pannoniai Duna-limes vonalának leírása.

447. Finály Gábor
Római utak a Dunántúl. [Kny. az »Uránia« 16 (1915). 6—8. sz.-ból. 7 p.] **Aq. múz.**

Pannonia Duna—Száva közti részében az utak a helyi viszonyokhoz alkalmazkodtak, a terület földrajzi alakulását és stratégiai viszonyait tartva szem előtt. Hat transverzális útvonalat állapit meg.

448. Simonyi Dezső
A Brigetio—Aquincum közötti diagonális (Dorog—Csév—Óbuda) útvonal kérdése.
= EPhK 60 (1936). p. 44—55. **4442**

449. Lovas E.
Pannonia római úthálózata Győr környékén. Pannonhalma : 1937. 32. p. 1 t. (Pannonhalmi Szemle könyvtára, 22.)

450. Garády Sándor
Az aquincum—brigetioi római út felkutatása az óbudai aranyhegyi árok mentén.
= Laureae Aquincenses. Bp. : Pázmány egy. 1938. p. 183—187. **B 902/55**

A brigetioi út az Aranyárok mentén húzódott el, mellette volt a középkori út. A bécsi-úti régi temetőben épületromok között talált római érmek a III—IV. századból.

451. Paulovics, St.
Il limes romano in Ungheria.
= Quaderni dell'Impero. Il Limes Romano IV. — Istituto di studi romani 1938. 20 p. 6 t.

Vide : 4, 104, 184, 362, 396, 411, 468, 1060.

7.

Mérföldkövek. — Miliaria.

452. Salagius, Stephanus
De columna Romana milliaria ad Budam nuper reperta dissertatio. Quinque-Ecclesiis : Engel 1780. 71 p. **B 902/21**

Pars I.

§ 1—10. Descriptio columnae (= CIL 3715) locus in quo reperta et judicium auctoris Ephemeridum Vindobonensium.

Causa, occasio et annus erectae columnae, in qua exprimitur Aquincum.

Aquincum non rite vocat coloniam Romanam auctor Ephemeridum Vindobonensium. A. oppidum insigne & caput Valeriae Ripensis saeculo quarto non parum labefactatum, etsi sedes esset ducis Valeriae Ripensis, situs urbis ope huius columnae investigatur.

§ 18. Num Acincus dicta etiam fuit Sicambria? — Buda vetus Sicambria a militibus constructo aliquo castello, cognominata fuerit fide lapidis Bonfiniani, siquam fidem meretur.

Pars II.

§ 1—16. Praesens dissertatio a Schoenwisnero impugnata. Observatione ab authore Ephemeridum Vindobonensium vulgatas a Salagio perperam impugnatas esse, recenset Schoenwisner in Commentario in Romanorum iter per Pannoniam ripam Salagius vero respondet se Aquincum coloniam fuisse non negasse, sed an fuerit, dubitasse. Aquincum e columna milliaria non rite arguitur colonia, idem oppidum non rite arguitur colonia e constitutione Antonini Augusti et e lapide Laziano.

453. Schönwisner, Stephan
Abhandlung über einige römische Meilensäulen, welche bei dem Dorfe Promontorium entdecket worden.
= Ungarisches Magasin oder Beiträge zur Ungrischen Geschichte, Geographie, Naturwissenschaft. Bd. 3. 1783. p. 60—90. **Egyet. kvt.**

A budafoki római mérföldkő és egyéb oszloptöredékek alapján bizonyítja, hogy Aquincum a mai Buda területén volt.

454. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika. 780.
= AK 5 (1865) p. 69. **545**

A vörösvári országút mellett egy mellékúton talált két mérföldkő leírása : I = CIL 3747 II = CIL 3746.

455. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika.
= AK 6 (1866) p. 164—187. **545**

A budai, óbudai és pesti legújabb leletek leirásával. Aquincumi feliratos mérföldkövek : 858 = CIL 3614, 859 = CIL 3598 = 10552 = RomDesj. 211, 860 = CIL 3708, 861 = CIL 3711 = 10621, 899 = CIL 3506 = 10433 = RomDesj. 350, 899 = CIL 3517 = 10483 = RomDesj. 227, 907 = CIL 3618.

456. Römer Flóris
Magyar régészeti krónika. 984.
= AK 7 (1868). p. 183—184. **545**
Mérföldkő lelet = CIL 6467 = 10618.

457. Mérföldkő
= AÉ 1 (1869). p. 69. **531**
Zeutner Istók Óbudáról a M. N. Múzeumnak ajándékozza.

458. Mérföldkő
a Buda, Új-u. 732. sz. ház előtt.
= AÉ 2 (1870). p. 236. & 247. **531**
Zsigmondy Gusztáv jelentése az Akadémia archaeologiai bizottságához. A második közlés a kő töredékes feliratát adja.

459. Frőhlich Róbert
Három római mérföldmutató.
= AÉ új f. 7 (1887). p. 251—255. **531**
[Budafoki sörházhoz közel:]
1. Macrinus császár korából Kr. u. 217.
2. Severus Alexander császár korából Kr. u. 230.
3. Philippus császár korából Kr. u. 244—249.

460. Mérföldkövek
= AÉ új f. 10 (1890). p. 331. **531**

461. Mahler Ede
Pannoniai feliratos emlékek. (Első közlemény.)
= AÉ új f. 27 (1907). p. 140—151. **531**
5. Töredékes sírkő, amelyen Aug(ustali) Col(oniae) Aqu(inci) olvasható. — 6. A CIL 3729 = 10634. sz. elveszettnek tartott mérföldkő.

462. Mahler Ede
Római feliratos emlékek Dunapenteléről.
= AÉ új f. 29 (1909). p. 238—245. **531**
12. Egy csonka mérföldkő, mely Aquincumtól számítva a XLVII. római mérföldkövet jelzi.

Vide: 267, 269, 291, 305, 321, 785.

8.

Transaquincum.

463. Jankovich Miklós
Magyar szó-nemzés ötven példákban. Pest: Eggenberger 1812. **Múz. kvt.**
»Pestnek tája Trans-Aquincum, a hol tudniillik a Római excubiák tornya állott . . .« p. 56.

464. H[aliczky] A[ntal]
Rövid értekezés egy hídvárról (de munimento pontis), mely a pesti Dunaparton, a régi római Aquincum, a mostani Óbudának általellenében állott és némely Vincentia névvel megkülönböztetett téglákrul, melyek az említett hidvárnak omladékaiban találtattak.
= TGy 3 (1820). p. 9—26. **B 051/99**
A pesti városszépítő bizottság téglagyára mellett talált római téglák és a Dunáig vezető 100 lépés hosszú és széles falmaradványok leírása. A téglákon Vicentia, Leg. II. Adi. P. F., Coh. VII. Br. Ant. felirásos bélyegek és állatnyomok láthatók. A Vicentia bélyeg szerinte egy cohors neve, maga az épitmény pedig hidfő volt. Contra-Aquincum helyét az Ördögmalom tájára teszi, bár belátja, hogy bizonyitékok hiányoznak.
Két általa talált bronzérmet (Constantinus és Constans) ir le.

465. Pest
Horváth István alapján Pest történetének összefoglalása. Trans-Acincum szerepét csak hipotézisként fogadja el.
= R 1835. p. 771—773. **B 051/12**

466. Palugyay Imre
Buda-Pest sz. kir. városok leírása. Pest: Landerer & Heckenast 1852. X, 549 [& 3] p. (Magyarország . . . legújabb leírása, 1.) **B 910/16**
Buda Aquincum és Sicambria nevéről. p. 3—7.
»Pest őseinknek letelepedésekor már fennállott; s minden kétkedés nélkül osztható íróink legtöbbjének Pest eredetére vonatkozó tanja: miszerint ama korban, midőn a mai Ó-Buda helyén, Flavius Vespasianus alatt, a második számú római legio, a közelében levő számos gyógyforrásokról Aquincumnak nevezett erősséget épité: ezzel szemközt a Duna túlpartján, ama úgynevezett »ördög malom« táján szinte létezék más római telep »Trans-Aquincum« nevezet alatt; s hogy az nem volt bizonyos körbe szoritott város, hanem több egymástól bizonyos távolságra fekvő védvárakból, — mellyeket a mondott legio a dunántúli részeknek, a barbarok, birtokaikkal egész a Tiszáig terjeszkedett jászok és metanasták elleni védelmezésre emelt — állott légyen; igen valószínű abból, mivel az ájtatos iskola szerzetnek pesti háza helyén, de más helyeken is találtatnak romok, mellyek épitési modoruk után Róma uralkodása korából maradottaknak ismertetnek fel.« p. 286—287.

467. Römer Flóris
Pannonia területén Magyarországban fennmaradt nehány római várnáról.
= AK 3 (1863). p. 33—53. **545**

p. 49—51 Aquincum. Marsili és Bél adatainak ismertetése. A rommaradványok fokozatos pusztulása. A vízvezeték vonala. — p. 51—53 Trans-Acincum, Quadriburgum, Vincentia cím alatt összefoglalja az idevonatkozó adatokat, Haliczky és Paur kritikájával.

468. Römer Flóris
Magyar régészeti krónika. 827.
= AK 6 (1866). p. 108. **545**

Transaquincumban [Rákos patak torkolata] az utolsó három év óta »a belső árokkal keritett négyzetnek . . . minden nyoma eltünt. Egyedül a külső mélyebb árok, az árokban létező falromok és a bőven elszórt cserép- és tégladarabok mutatják még, hogy itt római erődités volt«. Bélyeges téglák leirása.

469. Römer Flóris
Magyar régészeti krónika. 907.
= AK 6 (1866). p. 177. **545**

»Pest felül a fürdősziget irányában a parton sok téglatöredék vagyon, mely a transaquincumi castrumból oda került.«

470. Römer Flóris
A régi Pest c. akadémiai felolvasásának ismertetése.
= MAÉ 5 (1871). p. 107—113. **521**

A római erődítési rendszernek, melyet évek óta tanulmányoz, egyik követelményeül bizonyitja be azt, hogy »a hol mai nap Pest belvárosa északkeleti sarka áll, hajdan egy római castellum kivántatik, mely, ha a régi alaprajzokat, és a három ismerős tornyot is vesszük tekintetbe, melyek egyike a régi posta utczának északnyugati sarokház (Péchy, Koppi, Schopper) szögletén, a régi Rondella, másik a Szentkirályi Mór-féle ház sarkán, a harmadik a mai angol királyné vendéglő homlokzata közepe táján állott, és ezen tornyok közeit a váczi utcáig és onnan a Szentkirályi házig kiegészitjük, kapunk egy 3 holdnyi területet, mely keletelésre és alakra nézve a római castellumnak egészen megfelel.«

471. Römer Flóris
A régi Pest. Bp.: Eggenberger 1873. 240 p. **B 943/1**

Pest-belváros mint római castellum Contra-Aquincum helye a Rákos patak torkolatától délre, mint már Podhradczky is állitotta. (Buda és Pest p. 63.)

472. Igló K.
Római épitvény maradvány.
= AÉ 12 (1878). p. 125. **531**

A Duna jobbpartján, Pest és Újpest határán az ú. n. Vizafogónál a »Vicentio in barbarico« nevü római erődről, amelynek néhány pillérét ásták fel. Az épület észak-déli irányban húzódik és 60 lépésnyi hosszúságban 12 oszlop mutatja irányát. A déli oldalán 64 lépés hosszúságban további 4 oszlop van. Az oszlopok alapja tégla és a faragott kövek egymásba illeszkednek. A Valentinianus idejéből származó Frigeridus V. P. bélyegű téglákon kivül e helyen későbbi időből való vastárgyakat és Crispus, Constantinus Max. Aug., Julianus f. érmeket találtak.

473. Illésy János
Halitzky Antal jelentése a transaquincumi erődről.
= AÉ új f. 14 (1894). p. 381—382. **531**

474. Palóczi Edgár
Contra Aquincum.
= PH 1913. május 17. **73**

475. Ausgrabungen auf dem alten Piaristengelände, Das Resultat der —.
= PLl. Morgbl. 8. Jun. 1932. **75**

Nach Abhebung der Kulturschichten aus der Barockzeit, der Türkenperiode und der spätmittelalterlichen Ära wurden eine Begräbnisstätte aus der Zeit der Árpádendynastie blossgelegt ferner eine 3½ Meter dicke Mauer, die als ein Bestandteil des längst schon in dieser Stelle vermuteten römischen Kastells identifiziert werden konnte. Bekanntlich wurde seiner zeit — anlässlich des Baues der Elisabethbrücke — ein Rundturm freigelegt, von dem man aber damals noch nicht wusste dass er römischen Ursprungs ist. Auf der jetzigen Ausgrabungstätte wurden auch die Grundmauern eines vierkantigen Turmes mit Eingang sowie eine Ecke des nächtsfolgenden Wachturms ausgegraben, so dass man sich ein genaues Bild von der einstigen Form und dem Umfang des Kastells gestalten kann. Das Castrum erstreckte sich über das Gebiet der heutigen Innerstädter Pfarrkirche und es ist nicht ausgeschlossen, dass die Kirche eben deshalb hier errichtet wurde, um die ausserordentlich starken Grundmauern des römischen Baues zu verwerten.

476. Szekula Jenő
Pest legősibb tornya a piaristák telkén. Diocletianus római császár vára a Dunaparton.
= PH 1932. jul. 20. **73**

A pesti castrum 294-ben épült. Diocletianus épitette és az épitésnél talán személyesen is jelen volt. Erre vallanak a »Cohors Alpinorum« bélyeges téglák. Ez a cohors u. is a császár testőrsége volt, amely elkisérte Diocletianust utazásaira. A vár szélessége és hosszúsága is kb. 110 m lehetett. A castrum egyik tornya a kapubejárattal a piarista telken folytatott ásatások alkalmával felszinre került és a castrum körvonalai részben szintén kimutathatók. A torony fölé földalatti bejárót épitenek és múzeummá képezik ki a környékét, amelyben a telken talált egyéb római régiségeket is kiállitják.

477. Nagy, Ludwig
Transaquincum.
= PWK 6A (1937). col. 2148—2150. **61749**

Vide: 267, 286, 440, 467, 536, 1060.

9.

Polgári amphitheatrum. — Amphitheatrum civile.

478. Amphitheatrum, Az — ásatásai.
= VU 1880. p. 729. **25**

A romok nagy része már ki van ásva. Az amphitheatrumtól mintegy 30 ölnyire találták meg a Nemesis templom maradványát és 14 feliratos követ, melyek közül egyik Aquincum municipiális szervezetére vonatkozólag tudósít. Az amphitheatrum ny-i oldalához épített kápolnák(fanum)-ban a szobrok feliratos talapzatai fennmaradtak és a falak élénk festése is megmaradt. Torma szerint ilyen fanumok a körfal d-i részén is vannak. Találtak egy lándzsavasat, melyet valószínűleg gladiátorok viseltek, továbbá 41 érmet, több szobortöredéket, egy oszlopfejet és sok csontot.

479. Aquincumi amphitheatrum, Az —.
= AÉ 14 (1880). p. XLVIII. **531**

A Régészeti Társ. okt. 26.-i ülésén a titkár havi jelentésében legfontosabb eseményként említi az a. felásását, amely Aquincum helyrajza és történelme szempontjából nagy fontosságú.

480. Amphiteatrum, Az — második bejáratának kiásása.
= VU 1880. p. 713. **25**

A bejárat mellett feliratos köveket találtak. A felirat azt bizonyítja, hogy az amphitheatrummal szemben Nemesis temploma állott. Találtak még egy Jupiternek szentelt követ és egy Nemesis-szoborfejet. A bejárat színes volt, hasonlóan a feltárt falrészlet is.

481. Amphiteatrum [Az aquincumi —.] **73**
= PH 1880: 272, 274, 285, 286, 289, 292, 294, 301, 322. sz. 1881: 151, 178, 281. sz. 1882: 86, 136. sz. 1883: 183. sz.

Az amphitheatrum felásásának története, a tervek, a leletek és az ásatások egyes periodusainak ismertetésével.

482. Aquincumi ásatások, Az —.
= E 1880. okt. 30. **114**

Két amphitheatrumi felírással ellátott ülőhely = CIL 10493 h & k, és éremlelet leírása.
Tudósítás az északfelőli feljárás kiásásáról.

483. Aquincumi ásatások, Az —.
= E 1880. okt. 31. **114**

Az amphitheatrum falainak befedése és környékének kisajátítása.

484. Aquincum romjai Az ó-budai ásatások.
= E 1880. szept. 30. **114**

Az amphitheatrum felásásának munkálatai. Az a.-tól délre 25—30 ölnyi távolságban Torma a keresett castrum alapfalait is megtalálta, míg nyugatra 12 ölnyire a templum Nemesis falai rejlenek.

485. Óbudai amphitheatrum, Az —.
= E 1880. nov. 24. **114**

Az amphitheatrum déli részének kiásását a MOB 1881-re határozta el és kimondotta a kiásott részek konzerválásának szükségességét.
A köv. évben a főváros a Papföldön ásatást kezd.

486. Óbudai ásatások
= E 1880. okt. 21. **114**

Az amphitheatrum Nemesis oltárkövéről = CIL 10441, bejáratának és falainak festéséről.

487. Óbudai amphitheatrum, Az —.
= E 1880. okt. 27. **114**

Torma az amphitheatrum nyugati oldalához épített fanumok sorozatát ásta ki. A két feliratos kő: CIL 10440. és 10441.
A Nemesis szentélyben áldozati edény került elő. Eddig többek között 14 feliratos kő, több szobor, köztük egy Nemesis-fej és 41 érem került elő.

488. Óbudai ásatásokról, Az —.
= E 1880. okt. 23. **14**

Az amphitheatrum feliratai 162-ből valók, így nem épülhetett sokkal előbb. A Nemesis-templomból egy szobor került elő és élénkszínű falfestmények.

489. Ampelos [Hampel József] Az óbudai legújabb ásatások. **25**
= VU 1881. p. 571—572.

Az amphitheatrum és a papföldi közfürdő felásásának ez évi programmja.

490. Aquincumi amphitheatrum, Az —.
= E 1881. jún. 16. **114**

Az amphitheatrum köré emelt töltés munkálatairól.

491. Aquincumi amphitheatrum, Az —.
= VU 1881. p. 369. **25**

Hír az amphitheatrum felásásának megkezdéséről. A papföldön is megkezdték a munkálatokat, itt remélik a castrum praetorium feltalálását. Az archaeologiai bizottság kívánja az aquaeductus kőpilléreinek kisajátítását és megóvását.

492. Óbudai amphitheatrum
= E 1881. máj. 28. **114**

Torma ásatásait tovább folytatja; eddig a külső körfalat tisztította meg és 8 feliratos kőtöredéket talált. A talajvíz itt és a Hampel által vezetett papföldi ásatásoknál is sok kárt okoz. A főváros arch. bizottsága a vízvezeték-pillérek megrongálásával foglalkozott s azok kijavítását szükségesnek látja.

493. Óbudai amphitheatrum, Az —.
= E 1881. júl. 27. **114**

Az amphitheatrum kijáratának jobboldali részében egy fej nélküli szobrot találtak, mely valószínűen a kijáratnál levő fülkék egyikében állhatott. Találtak még 3 érmet és a Szentendrei-út 42. sz. telken négy istennek, köztük Danuviusnak szentelt fogadalmi követ.

494. Óbudai amfitheatrum, Az —.
= VU 1881. p. 703. **25**

Az amphitheatrum felásásának és konzerválásának költségeire a kultuszminisztérium 10865 frtot irányzott elő. A falakat téglával és mésszel fedik és a körtöltést fákkal ültetik be. Őrzéséről is gondoskodnak.

495. Óbudai ásatások, Az —.
= VU 1881. p. 464. **25**

Az amphitheatrum felásásánál 40 darab érem és 14 feliratos kő került felszínre.

A papföldi ásatások egy fürdő maradványait hozták felszínre. Az építkezés módja, a fürdő belső kiképzése sok tanulsággal szolgáltak. A fürdő padlózatának mozaikja, a festett falak, az érem és cserépmécses leletek különösen említésre méltók.

496. Torma Károly
Az aquincumi amphitheatrum északi fele. (Jelentés az ottani ásatásokról.) Bp.: Akadémia kiad. 1881. 109 p. 15 t. (Ért. 9. k. 5. sz.) **B 902/16**

1. Az amphitheatrum környéke, az épület alaprajza és méretei.
2. Az aréna.
3. A pódium.
4. A kamarák.
5. A külfalak.
6. A kaverna.
7. Az ülőhelyek.
8. A kapuk, lépcsők s bejáratok.
9. Nemesis szentélye.
10. Talajminőség, építésmód s építési anyag.
11. Feliratok.
p. 71 = CIL 10441, p. 72 = CIL 10440, p. 76 = CIL 10442, p. 77 = CIL 10446, 10449, p. 78 = CIL 10444, p. 79 = CIL 10447, p. 80 = CIL 10448, 10451, p. 81 = 10452.
12. Az amphitheatrum építésének kora.

Függelék.

A lelt régiségtárgyak sorozata: 1. Vastárgyak. 2. Ólomtárgyak. 3. Bronztárgyak. 4. Ezüsttárgyak. 5. Csonttárgyak. 6. Üvegtárgyak. 7. Keramikus tárgyak. 8. Kőtárgyak. 9. Állatcsontok. 10. Érmek.

497. Torma, Carolus
Amphitheatri Aquincensis pars septentrionalis. (Relatio de effossionibus illic factis.) Budapestini: Acad. Scient. Hung. 1881. 109 p. 15 t. (Ért. 9. k. 5. sz.) **Aq. múz.**

498. Henszlmann, E.
Das Amphitheater von Alt-Ofen (Aquincum.) [o. O., J. u. Dr.] 29 p. 3 t. **Aq. múz.**

499. Khuen Antal, gr.
tervei az amphitheatrum megvédésére és egy cuneus építésére a MMOB-ban.
= AÉ új f. 2 (1882). p. XL—XLI. **531**

A terv szerint a falak téglával volnának befödendők, a hiányzó falrészek pedig pótolandók. A cuneust alul kőből, fent pedig téglából kell felépíteni. A bizottság úgy határoz, hogy a megmaradt kövekből egészítsék ki a hiányokat. Az amphitheatrum befedésének és a cuneusnak tervét egyelőre elejtik.

500. Óbudai amfitheatrum, Az —.
= E 1882. ápr. 9. **114**

Az amfitheatrumot környező talaj vizének lecsapolása. Ezzel kapcsolatban kerültek napvilágra a nyugati kapu előtt a Nemesis templom falai.

501. Óbudai amfitheatrum, Az —.
= VU 1882. p. 625. **25**

Hír az ásatások folytatásáról, amelyekre a főváros tanácsa 3000 frtot vett fel.

502. Torma Károly
Római cserépedény bélyegek és karczolatok.
= AÉ új f. 2 (1882). p. 207—230. & 3 (1883). p. 1—72. **531**

I. Közl. 1880—82 közötti aquincumi ásatások alkalmával az amphitheatrum, a katonai kisebbik fürdő és a palaestra romjai között lelt edénybélyegeket és karcolatokat közli. a) Terra sigillata bélyegek, 74 drb. b) Helyi officinák bélyegei, 1 drb. c) Lámpa-bélyegek, 9 drb. d) Edénykarcolatok, 14 drb. e) Téglakarcolatok, 2 drb. f) Falkarcolatok, 2 drb.

II. Közl. A NM régiségtárában levő anyagból aquincumi származású: a) 56 drb terra sigillata bélyeg. b) 1 drb opus doliare bélyeg. c) 4 drb helyi officina bélyeg. d) 13 drb edénykarcolat. e) 7 drb téglakarcolat. f) 1 drb falkarcolat. g) 29 drb lámpabélyeg.

503. Torma Károly
az aquincumi amphitheatrum déli részén történt ásatásainak ismertetése a MMOB-nak 1881. évi jelentésében.
= AÉ új f. 2 (1882). p. XXIX—XXX. **531**

504. Torma Károly
átadja a körgáttal körülvett amphitheatrumot a MMOB-nak.
= AÉ új f. 2 (1882). p. XLVIII. **531**

A Bizottság szükségesnek tartja, hogy a körgát nyugati része bezárassék és a bejárás az országút felől legyen.

505. Torma Károly
jelentése a MMOB-ban az amphitheatrum ásatásainak befejezéséről.
= AÉ új f. 2 (1882). p. XXXIX. **531**

Kívánja a falak biztosítását és egy cuneusnak felépítését.

506. Torma Károly
Das Amphitheater zu Aquincum.
= AEM 9 (1885). **Aq. múz.**

Nach Torma Károly: Az aquincumi amphitheatrum északi fele [Der nördliche Theil des Amphitheaters von Aquincum] Budapest 1881. Der Auszug beschränkt sich im Wesentlichen auf eine Erläuterung des Grundrisses.

507. Óbudai amfitheatrum, Az —.
= VU 1886. p. 521. **25**

Az amfitheatrum környékének rendezéséről.

508. Óbudai ásatások, Az —.
= VU 1888. p. 646. **25**

Hír az amfitheatrum környékének felásásáról.

509. Kuzsinszky Bálint
Az óbuda-aquincumi ásatások.
= VU 1889. p. 161—162. **25**

Az 1879-ben megkezdett ásatások eredményeinek ismertetése. Az amphitheatrum és a három közfürdő leírása. A fürdőtől délre eső házcsoport részeinek ismertetése. A Mithras templom maradványainak, a Mithras szobornak és a 4 fogadalmi kőnek leírása. A közölt feliratos kő = CIL 10461. A Medea szobor-csoport ismertetése.

510. Kuzsinszky Bálint
Az aquincumi amphitheatrum.
= BpR 3 (1891). p. 84—122. **B 902/10**

Torma munkájának kiegészítése. Az amphitheatrum és leleteinek részletes ismertetésével. Feliratos kövek.

511. Kuzsinszky Bálint
A római építkezés Pannóniában és Dáciában.
= ÉSz 3 (1894). 11. f. p. 300—308.
Múz. Kvt.

Mind Aquincumban, mind Carnuntumban, az épületek elhelyezkedése lehetőleg a táborok vonalához alkalmazkodik. A derékszögű vonalat tartja szem előtt a római építkezés. A papföldi (Ó-buda) két utca volt a Castrum két főpontja, a többi ebbe derékszögben torkolt. A kocsiút nyerges, hogy a víz lefolyhasson és csatornával felszerelt. Némely utcában oszlopos tornácok. A házak egymás tövében emelkedtek (kivétel a középület, templom, amfiteátrum). Aquincum téglái katonai építkezésre vallanak (bélyeg). Főépítőanyag a mészkő. Quaderek, opus incertum, olykor opus spicatum. A falat kitűnő vakolat védi. A fal vastag. Az aquincumi amphitheatrum alaprajza olyan, mint a többi amphitheatrumé: elliptikus alakú épület közepén arena, ennek hossza 53·4 m; keresztben 45·5. Hossztengely vonalában az elzárható két főkapu a keleti két korridorral. A mellfal kb. 2 m quaderburkolattal, festve. A cavea gyűrűalakú. 3—3 oldalajtó egy-egy kisebb helyiségbe nyílva. A cavea szélessége 16 m. Padok (nem eredeti helyükön lelve), faragatlan kőhasábok, a hely tulajdonosának neve bele van vésve. A körfalazatok csak a körfal támaszai (nem páholy). A nézőhelyet fagerendák tartották. A közönség lépcsők segélyével kívülről mászott fel. Az ásatások alkalmával előkerült sok lapos cseréptégla bizonyítja, hogy a nézőtér felett szilárd tetőzet volt.

A vízvezeték pillérei a mai Rómaifürdő forrásánál kezdődnek és az országút mentén délre haladnak. E pillérek (csak alapépítményük) közt kőtömbök emelkednek ki magasan; szintén vízvezeték pillérei voltak. Egyeseken nyoma van az ívezeteknek, melyek csatornául szolgáltak. 7 római fürdő: Flórián-téri, a hajógyárszigeti, az óbudai vám melletti és négy papföldi fürdő. A fürdők részei: apodyterium összekötve a frigidariummal és tepidariummal; caldarium és csupán kivételesen: laconicum.

Leírja a canabák melletti fürdőtelepet: észak-nyugat-kelet felől utca, délre szabad tér. Közvetlen a váróterembe jutunk: padozata piskóta mozaik, jobbra a frigidarium medencéjébe lépcsők vezettek, a besüllyedt tepidariumban ma a padozat alatti fűtőberendezést látni: tégla- és trachytoszlopok, az egyik sarokban kemence, melynek melege a hypocaustumok ívezetes nyílásain át terjedt. A tepidáriumtól délre a caldarium (száraz-gőz). Déli oldalán két kemence, alfűtéses padozat, falkörül téglacsövek. A canabák helyén állt a bazilika és vele szemben a palaestra. Utóbbi: mészkő, lapokkal kövezett, fedetlen udvar, hosszú fűthető folyosó.

A vásártért négyoldalt boltok szegik. A keleti oldalon 5 csaknem épen maradt: kicsik, egészen nyitottak, $^4/_5$ szélességében volt az állvány az áruval, vevő nem jött be. ($^1/_5$: egyszárnyú ajtó). Éjjelre a csatornás küszöbökbe deszkalapokat toltak be. A piacon 4 old. oszlopcsarnok. A tér mészkőlapokkal fedve, a kupolát oszlopok tartották (macellum).

512. Verő György
Az aquincumi amphitheatrum.
= Verő György: A népszínház Budapest színi életében. Bp.: Franklin [1925.] p. 1—8. **B 792/109**

513. Anfiteatro di Aquincum
Un progetto di architetti ungheresi per l'—.
= La Tribuna. Roma 26 Gen. 1934.

Vide: 63, 283, 380, 420, 428, 784, 1047.

10.

Katonai amphitheatrum. — Amphitheatrum castrense.

514. Királyhegyi amphitheatrum
= AÉ 3 (1870). p. 156. **531**

A 742. sz. alatt építendő ház alapjában előkerült igen vastag falra akadtak, amely valószínűen az amphitheatrum külső falának egy része. Leletek: két csipővas és egy (kovács) szerszám.

515. Őstörténeti és embertani kongresszus, Az — kirándulása Aquincumba.
= E 1876. szept. 12. **114**

A hajógyári szigeten és a Flórián-téren levő római fürdők leírása.

Az amphitheatrum (királyhegyi) romjai már nem láthatók.

Vide: 31, 371, 496, 1002, 1082.

11.

Fürdők. — Thermae et balnea.

516. Oehlinger, Joseph
20 Ansichten und Beschreibungen der vorzüglicheren Haupt- und Residenzstädte in Europa. Bd. 1—2. Caschau: Wigand [1823]. **B 914/47/1**

Alterthümer des römischen Acincum oder Aquincum: ... Eine merkwürdige Erscheinung dieser Art ist das so genannte römische Schwitzbad am Florians-Bade in Alt-Ofen. Im Jahre 1778 entdeckte dasselbe ein Weinbauer, indem er für sein neu zu erbauendes Haus eine kalkgrube anlegen wollte. Vorzüglich schätzenswerth sind auch die Ruinen einer römischen Wasserleitung, eine halbe Stunde ausserhalb dem Bezirke Alt-Ofens. Unter den neuesten Entdeckungen behauptet den ersten Rang der in Alt-Ofen gefundene Opferalter des Neptun ... p. 429.

517. Ó-Budai maradványok, Az — római hévfürdők (Laconicum, Caldarium) düledékei-e?
= TGy 13 (1829). 8. p. 59—80. **B 051/99**

A maradvány lelőhelye Ó-Budán a Bérházutcában van, »négyszögletű falazat és fedél alatt«. p. 62. 5.

Schönvisner művének ismertetése p. 63. 6-tól. Szerinte az óbudai maradvány nem fürdő, hanem egy nagy ciszterna.

518. K. P.
Ó-budai határon újonnan felfedezett római régiségek.
= Sas 1831. I. 130. **B 051/35**

Az óbudai sziget felső csúcsával szemben egy homokos dombon talált három szarkofágtöredék leírása. 1 = CIL 10565, 2 = CIL 10523, 3 = CIL 10567.

A Duna vizének leapadása következtében láthatóvá vált az iszapsziget öt meleg forrásával, ahol a római időkben fürdő állott.

519. Linzbauer, Franc. Xav.
Conspectus Thermarum Budensium. Budae: Typ. Univers. 1832. 53 p. **B 613/31**

Cap. I. p. 5. »Aquincum — Aquinquum — Acinquum — Acincum, quod Scriptores rerum Hungaricarum Sicambriam nomenclatur, hodie Vetus-Buda est.«

Cap. I. p. 6. »fuit ... Aquincum amplum ac magnificum, (sedes Legionis II. Adjutricis jam an. Chr. 69—79 Tito Vespasiano, iuxta alios an. Chr. 117—138 Hadriano, Augustis huc positae) balneis publicis splendidissimis, fontibusque salientibus anno an. Chr. 201 Septimio Severo Augusto amoenissimis; laconico caldariove iam Philippinorum Augustorum tempore, id est: intra annos p. Chr. 244—49 procul dubio usuato decoratum.«

Cap. I. p. 7. »... monumentum sepulcrale Romanum hoc anno, die 24. Januarii ... repertum« [videris apud Schönwisner].

Cap. I. p. 8. »fuere autem Romani Pannoniae, thermarumque Aquincensium beati possessores ...«

Cap. I. p. 10. [Nicolaus Oláh]: »... sunt et aliae ibidem [Vetus Buda] sub dio in tribus aut quator locis thermae ... Aliquae ex his e ripa Danubii vix decem absunt passibus ...«

p. 7 = CIL 3534, 3577 = 10513, 3612 = RomDesj. 150, 22, 23 b.

520. Bäder und Gesundbrunnen von Ungarn Die berühmtesten und gesuchtesten —, ihre Eigenschaften, Heilkräfte und Gebrauchsweise. Wien: Strauss 1837. [2], 226 p. **B 613/143**

Die Bäder der römischen Aquincum p. 100—101.

521. Seidl, Joh. Gabriel
Beiträge zu einer Chronik der archaeologischen Funde in der österreichischen Monarchie.
= AÖG 15 (1856). p. 239—336. **Egyet. kvtár**

Am Johannisberge bei Ofen wurde im J. 1854 ein fragmentirten Stein mit sogenannten Steinmetzzeichen gefunden p. 293. 4 Inschriften von Aquincum: 1 = CIL 3480. — 2 = CIL 3415 = RomDesj. 49. — 3 = CIL 3420 = RomDesj. 62. — 4 = CIL 3506 = 10430. p. 293—296. Beschreibung der auf der Werftinsel, bei Ausgrabung des Caldariums und in Altofen aus den Resten eines grossen Hypocaustums stammende, öfter mit Stempel ausgeführte Heizungsröhren, Hohlriegeln, Pflasterziegel, Bruchstücke von Marmorgesimsen, Kohlheimer Platten, Fragmenten von Mosaikboden, Stucco, farbige Wandverkleidungen u. Thongefässen p. 297—300.

522. Funde römischer Alterthümer in Altofen
= MCC 2 (1857.) p. 165. **Aq. múz.**

Im J. 1855 wurden an den Thermalbauten der Altofner Insel mit Stempel bezeichnete Ziegeln, Heizröhren, Bruchstücke eines Mosaiks aus unregelmässigen viereckigen Stückchen dunkelgrauen Marmors zusammengesetzt, sechs grössere und ungefähr 30 kleinere Bruchstücke von Malerein gefunden.

523. Sacken, Ed. Freih. v.
Die römischen Bäder in Alt-Ofen.
= MCC 2 (1857.) p. 281—287. **Aq. múz.**

524. Paur Iván
Legújabb archeologiai mozgalmak hazánkban és a hazán kívül. (Kunhalmok, Aquincum.)
= BpSz 1858. p. 275—279. **3440**

Ficker Henrik tanulmányának bő méltatása.

Ficker még nem ismerhette azt az óbudai feliratot, amelyen a Flórián-téri fürdő mint Thermae Maiores leg. II. adiu. neveztetik és azért nem állíthatta határozottan, hogy Aquincum a II. leg. állomáshelye volt.

525. Ipolyi Arnold
Magyar régészeti repertorium. 357.
= AK 2 (1861). p. 265—266. **545**
A Flórián-téri hypocaustum és az óbudai hajógyári caldarium állapotáról.

526. Ipolyi Arnold
Magyar régészeti repertorium. 388.
= AK 2 (1861). p. 282. **545**
A Mittheilungen der k. k. Centralcomission 1853—55. évekről közölt magyarországi tudósításai nyomán beszámol az óbudai hajógyár helyén feltárt római építmények felvételéről és az óbudai praefecturatusi és tiszttartói épületekben elhelyezett feliratos kövekről.

527. Ipolyi Arnold
Magyar régészeti krónika. 472.
= AK 2 (1861). p. 305. **345**
Feliratos kőemlék az óbudai Flórián-u. 420. sz. ház kertjéből. V. ö. AK I (1859). p. 221 = CIL 3525 = 10492. A kő a »Thermae maiores leg. II. adi.« felirattal kezdődik.

528. Molnár, Johann
Monographische Skizze über das Ofner Raitzenbad. Pest: Emich 1863.
B 613/15
Das in der Mitte Altofens befindliche noch ziemlich gut erhaltene Caldarium. p. 3.

529. Fürdő
2 római — nyomai a Hajógyári szigeten.
= AÉ 1 (1869). p. 119. **531**

530. Római fürdő
az óbudai hajógyári szigeten.
= AÉ 2 (1870). p. 138 **531**
Ásatások alkalmával kőfalra bukkantak, amely az ottani nagykiterjedésű fürdő része.

531. Római fal
az óbudai hajógyári szigeten.
= AÉ 2 (1870). p. 186. **531**
A Hajógyár értesítése az Akadémia archaeologiai bizottságához. (A hajógyári fürdő maradványa.)

532. Római falmaradványok
az óbudai hajógyári szigeten.
= AÉ 4 (1871). p. 255. **531**
Az óbudai városkapitányság jelentése a fürdők középpontjában levő domb leásásáról.

533. Óbuda
Flórián-téri fürdőmaradványok fenntartása. Bejárójának átalakítása.
= AÉ 5 (1871). p. 14, 92, 157. 6. (1872). p. 309. **531**

534. Római fürdő
az óbudai izraelita temető területén.
= AÉ 6 (1872). p. 88. **531**
Valószínűen a hajógyári szigetre is átnyúló fürdő maradványai. Leletek: ólomcsövek, bélyeges téglák.

535. Római fürdőmaradvány
a Margitsziget csúcsa és az Újpesti sziget között.
= AÉ 7 (1873). p. 224. **531**
A dunaszabályozási munkálatok során a zátony tövében falmaradványokra akadtak.

536. Römer, Floris
Der ehemalige Badhafen von Transacincum. Ein Blatt aus der Römerzeit unserer Hauptstadt.
= ULI 1874. 4. Dez.
A »Badhafen« vagy a »Badinsel« fürdő már szinte eltűnt. 1843-ban a Margitszigeten a forrásnál talált tégladarabokon olvasható felirat: Legio II. Adiutrix. A Dunaszabályozáskor (ugyanakkor) találtak egy emlékkövet »Danuvio defluenti« felirattal. 1874 szept.-ben az építészeti igazgatóságtól újabb feliratos töredékeket kapott. A »Badhafen« a Dunaszabályozáskor rövidesen eltűnt, Römer Zsigmondyval engedélyt kapott a kutatásra. Hogy a fürdő, melyet a törökök is használtak, római eredetű, valamint a transacincumi falépítmény is, töredékek felírásos leletek bizonyítják.

537. O[rtvay] T[ivadar]
Ó-budai leletek.
= AÉ 9 (1875). p. 124. **531**
A Papföldön végzett próbaásatások eredménye: 5 kis kőpillér egy hypocaustum maradványából, téglák a Leg. II. Adiu. bélyegével, agyagcserepek, padlótéglák.

538. Római fürdőmaradványok, A —
a hajógyári szigeten veszélyben forognak. Römer jelentésére a hajógyár megnyugtató választ adott.
= AÉ 9 (1875). p. 5—6. **531**

539. Fürdők
M. M. O. B. évi jelentése.
= AÉ 11 (1877). p. 4. **531**
1877-ben a caldariumhoz lejáratot készítenek. Hajógyári szigeten levő fürdőromokat kitisztítják és berendezik.

540. Papföldi ásatások, A —.
= E 1881. jún. 16. **114**
Hampel a közfürdőt ássa ki; a tepidarium és a fürdő bejáratának küszöbe a legújabb eredmények. Az ittalált Leg. II. Ad. bélyeges tégla a fürdő katonai rendeltetésére vall.

541. Papföldi ásatás
= E 1881. júl. 10. **114**
A közfürdő balszárnyának ásatása. A fürdőépítkezés technikájának leírása.
Egyéb leletek: egy ékszertok és 3 ép cserépmécses.

542. Ampelos (Hampel József)
Ásatások az óbudai plébánia földjén.
= E 1881. júl. 24. **114**
A közfürdő kiásásának leírása és a leletek méltatása.

543. Szatmári Imre
A Császárfürdő Budapesten. Történeti, természettudományi s orvosi szempontból. Bp.: Rudnyánszky 1881. 61 p. **B 613/23**

A Claudius idejében készült »thermae majores« felirat, a Flórián-téri hypocaustum és a gyárszigeten az ötvenes években felásott fürdő. p. 12—13.

544. Abel, E.
Neuere Ausgrabungen in Altofen.
= UR 1882. p. 286—289. **B 902/30**

Die Resultate der durch Hampel im Jahre 1881 geführten Ausgrabungen am Kirchengrunde zu Altofen, bes. die Überreste des grossen Bades, welches das grösste sei, was wir in Aquincum kennen.

545. Hampel József
az aquincumi papföldi római fürdő felásása körül végzett munkálatainak ismertetése a MMOB-nak 1881. évi jelentésében.
= AÉ új f. 2 (1882). p. XXX. **531**

546. Római régiségek az óbudai hajógyárban
= E 1882. okt. 7. **114**

A sziget keleti részén levő maradványok egy részét felásták. Egy félköralakú, alsó fűtéssel ellátott és mozaikkal díszített terem került elő. Ugyanekkor a sziget közepén levő fürdőt befedték.

547. Római régiségek az óbudai hajógyárban
= PH 1882. 276. sz. **73**

A hajógyár területén egy nagyobb római épület maradványait ásták ki. A gyár igazgatósága a szigeten levő római fürdőt díszes csarnokkal látta el.

548. Wagner János
Aquincum fürdői.
= El 1882. 406. sz. **x 505**

Igen sok fürdőre akadtak Aquincumban. A gyárszigeten két helyen; a Flórián-téren fekvő caldariumot Schönwisner ásatta fel, Paur Iván és Varsányi János a Krempl-malomtól délkeletre és Óbudán több helyütt fedeztek fel eféle romokat. Utánuk jöttek Römer, Érdy, Hampel és Torma felfedezései. A kutatások eredményeit Salamon Ferenc foglalta egybe. A sok fürdőt a gyógyforrások magyarázzák a békásmegyeri határba eső Schwanthaler-féle melegforrástól a Gellérthegyi forrásokig, sőt a Duna medrében is az angyalföldi Rákospatak torkolatával szemben is az ú. n. fürdőzátonyon kibugyogó melegforrások mellett is vannak római emlékek. Aquincum híres gyógyhely lehetett. A fürdők a Kr. u. II. század végén épülhettek. A főváros területén legutóbb kiásott római fürdőkkel terjedelmileg csak a bischofsweileri versenyezhet. A papföldi, Hampel által feltárt fürdők két négyszögalakú épületből állottak, összekötő folyosókkal.

549. Műemlékek Orsz. Bizottságának működése A — 1885. évben.
= AÉ új f. 6 (1886). p. 184—186. **531**

Havas Sándor a Maria am Stein-nek nevezett vízvezetékpillértől innen 65 pillért tárt fel, valamint több, a Flórián-téri hypocaustum körül fekvő falmaradványt is kiásatott. Intézkedés történt a hajógyári sziget római épületmaradványainak és mozaikpadlójának biztosításáról is.

550. Római fürdőmaradványok az óbudai hajógyári szigeten.
= AÉ új f. 7 (1887). p. 87. **531**

A műemlékek orsz. bizottságának jelentése szerint a maradványok megőrzése befedésük által biztosítva van.

551. Kuzsinszky Bálint
Római fürdők Aquincumban.
= VU 1889. p. 607—610. **25**

Aquincum területén 8 római eredetű fürdőt ismerünk: a Flórián-téri fürdőt, a hajógyári szigeten 2 fürdőt, a Szentendrei-út vámháza mellett felásott fürdőt és a két újabb ásatások folyamán Aquincum felső részében feltárt négy fürdőt. Az utóbbiak közül a közlemény a nagy közfürdőt ismerteti. Külön foglalkozik a nagy közfürdő várohelyiség figurális mozaikképével, mely egy a palaestra életéből vett jelenetet örökít meg.

552. Hampel József
A papföldi köztemető.
= BpR 2 (1890). p. 51—74. **B 902/10**

Az 1881. évi ásatás előzményei és lefolyása. A fürdő ismertetése. Vízellátása. A fürdő rekonstruálása. Alaprajz és szelvényrajzzal. Két oltárkő: CIL 10475, CIL 10398. Agyagtárgyak: különböző épülettéglák, terra sigillata darabok, helyi készítményű szürke durvább agyagedények, négy mécses. Csonttárgyak: 5 stylus. 104 drb érctárgy: ólomcsövek, vasszögek, vaskulcs, bronzfibula, tű, karika, kanál bronzból, ólomcövek, pálca.

553. Pucey, H.
Les bains publics à Budapest. Paris: Dumoulin 1895. 57 p. 8 t. **Bq 613/56**

Les bains d'O-Buda à l'époque romaine. p. 9—14.

554. Pfretzschner, Ernst
Die Grundrissenentwicklung der römischen Thermen nebst einen Verzeichnis der erhaltenen altrömischen Bäder mit Literaturnachweis. Strassburg: Ed. Heitz 1909. 80 p. 11 t. (Zur Kunstgesch. d. Auslandes H. 65.) **Aq. múz.**

Römische Bäder in Aquincum: p. 77.

555. Lechner Jenő
Akvinkum [fürdőinek ismertetése].
= BN 1923. jan. 13. **Bq 071/21**

556. Római fürdő
Az »eltünt« fürdő. [Terv az óbudai Gyársziget alsó részében levő római-kori fürdő helyreállításáról.]
= PH 1928. jún. 23. **73**

557. Római fürdő az 5-ös végállomásánál.
= NU 1930. 11. **167**

558. Római fürdőépítmény a Flórián-tér alatt.
= U 1930. 11. 1. **224**

559. Budai fürdők, A — történetéhez.

= BN 1932. aug. 6. **Bq 071/21**

Aquincum területén eddig hét nyilvános polgári fürdő helyét állapították meg. Ezek közül három Aquincum északi részén, közvetlenül egymás mellett feküdt, a negyedik volt a Laconicum gőzfürdő. Az ötödik fürdőt az óbudai régi vámnál fedezték fel, a hatodikat és hetediket a Gyársziget en. Megjegyzendő, hogy abban az időben a Gyársziget, a megszűnt Feredősziget és a Margitsziget egymással és a Duna jobbpartjával összefüggő szárazföldet képezett.

560. [Nagy Lajos]
A második segédlegio nagyobbik fürdőjének maradványa a Flórián-téren. — Rudera thermarum maiorum in castris legionis II. adiutricis reperta. [Bp.: Háziny. 1933. 6 p.] **Kny.**

A fürdőmaradványok leírása a muzeálisan restaurált fürdő megnyitása alkalmából.

561. Wiesinger Frigyes
Akvinkum és Római-fürdő.

= BN 1933 jan. 18. **Bq 071/21**

Aquincum maradványainak leírása: Az ásatások, a palaestra, a nagy nyilvános fürdő, a vásárcsarnok, a központi fűtés maradványai, a Mithraeum, feliratos kőemlékek, mérföldkövek, kőkoporsók és mellékleteik, szobormaradványok, pénzek, keramikus emlékek, kútleletek.

Vide: 31, 266, 278, 328, 371, 380, 421, 489, 495, 502, 509, 511, 515, 536, 586, 591, 759, 799, 827, 870, 992, 993, 1002, 1021.

12.

Vízvezetékek. — Aquaeductus.

562. Keyssler, Joh. Georg.
Neüeste Reise durch Teütschland, Böhmen, Ungarn, die Schweitz, Italien, Lothringen . . . Bd 1—2. Hannover: Förster & Sohns Erb. 1740. **B 914/118/2**

Altofen. Römische Wasserleitung. II. p. 1031.

563. Novák Dániel
Buda és Pest vidékének regényes rajza, nevezetességei s összehasonlítása egymással.

= R 1837. I. 19—21. sz. **B 051/12**

A római fürdői aqaeductusok magasan kiemelkedő oszlopairól. Megemlékezik arról is, hogy az óbudai kath. plébániatemplom a római épitmények romjaiból készült.

564. Römische Wasserleitung, Die — auf der Schiffswerft-Insel in Altofen.

= MCC 1. (1856.) p. 9—10. **Aq. múz.**

565. Römer Flóris
Magyar régészeti krónika. 660.

= AK 4 (1864). p. 161. **545**

Budán a Szt Lukács-fürdő területén talált római cserép vízvezetéki cső.

566. [Römer Flóris]
Három nap hazánk északnyugati határán. IV. Kőszeg.

= AÉ 1 (1869). p. 282. **531**

A vidhegyi római vízvezeték csöveinek összehasonlítása a budai Lukács-fürdőben talált csővel.

567. Szabó József
Az ivóvíz kérdése Budapesten. Bp.: Term.-tud. Társ. 1877. **B 613/25**

Az aquincumi aquaeductus. p. 37.

568. Óbuda körül levő épületmaradványok ügye.

= AÉ 13 (1879). p. 81—82. **531**

A még fennálló vízvezetéki pillérek lerombolásának megakadályozására Thaly Kálmán parlamenti interpellációja.

569. Zsigmondy Gusztáv
jelentése az óbudai leletekről az Orsz. Régészeti és Embertani Társ. 1879. szept. 30-án tartott ülésén.

= AÉ 13 (1879). p. 283. **531**

A Grünwald és Tsa szeszfinomító Szentendrei-úti gyártelep nyugati részében előkerült többek között: fogadalmi oltár, mely az aquincumi keresk. testületnek fontos emléke, római csatorna, női kőszobor, fürtjén aranyozással.

570. Henszlmann Imre
Évi jelentés a magyarországi műemlékek id. bizottságának működéséről 1879-ik évben.

= AÉ 14 (1880). p. I—III. **531**

Zsigmondy Gusztáv az óbudai vízvezeték rajzát nyujtotta be. A római és középkori emlékek maradványait ugyancsak ő rajzolja a főváros tervrajzába.

571. Schulek Frigyes
A hazai műemlékek rajzaiból rendezett első nyilvános kiállításról.

= AÉ 14 (1880). p. 233—241. **531**

A kiállítás első termében Zsigmondy rajzai az óbudai vízvezetékekről és fürdőkről.

572. Óbudai római vízvezeték, Az —.

= PH 1880. 117. sz. **73**

Az aquaeductus maradványainak intézményes megmentéséről.

Vide: 18, 278, 371, 411, 428, 467, 491, 492, 565.

III.

Magánrégiségek. — Antiquitates privatae.

1.

Épületek. — Aedificia.

573. Római szőlőház
a Mátyáshegyi Kunewald Jakab-féle szőlőben.
= AÉ 1 (1869). p. 34. **34**
Az ásatások szerint azon a helyen egy római szőlőház állhatott, melynek falait és padlatjait látni lehetett.

574. Amphitheatrumi ásatások, Az —.
= E 1880. okt. 28. **114**
Megemlékezés az ásatásnál talált páratlan kidolgozású oszlopfőről és az amphitheatrum freskóiról, melyek nem bizonyultak időállóknak.

575. Óbudai lelet
Érdekes —.
= PH 1880. 172. sz. **73**
Óbudán a Szentendrei-úton római épület alapfalaira bukkantak.

576. Régészeti lelet
= VU 1883. p. 653. **25**
Budán a Török-utcában kemény, vastagfalú római téglából épült folyosóra találtak.

577. Római régiségek
= PH 1884. 263. sz. **73**
Óbudán, a Szentendrei-út 22. sz. telken, római épület alapfalaira bukkantak.

578. Kuzsinszky Bálint
A papföldi ásatások.
= AÉ új f. 7 (1887). p. 288. **531**
Torma Károly vezetésével megindult ásatások a katonaváros (canaba) feltárása körül mozogtak. Nagykiterjedésű lakótelep falai, falfestmények, stukkópárkányok kerültek felszínre.

579 Kuzsinszky Bálint
A római lakóház dekoratív kiállításáról, különös tekintettel az idei aquincumi ásatásokra c. a Régészeti Társulatban tartott előadás kivonata.
= AÉ új f. 7 (1887). p. 447. **531**
A római ház padlózatának díszítése kővel, mozaikkal, téglával. A falfestmények a márvány színét utánozzák.

580. Kuzsinszky Bálintnak
a RT-ban az 1889. évi aquincumi ásatásokról tartott előadása.
= AÉ új f. 9 1889). p. 374. **531**
A vásárpiac folytatólagos felásása. A négyszögű tér három oldalát boltok sora szegélyezi, amelyek előtt oszlopos csarnok vonul. A tér közepén álló kerek épület a benne talált számos súlymérték szerint mérlegház lehetett. Egyéb fontos leletek: Septimius Severus császár bronzszobrának aranyozott lába és a napot ábrázoló kis bronzszobor.

581. Kuzsinszky Bálint
Az építkezés Aquincumban.
= BpR 2 (1892). p. 73—123.
B 902/10
1. Az építési anyag. 2. A falak szerkezete. 3. Pillérek, oszlopok, ívezetek, mennyezet boltozat és tető. 4. A belső kiépítés.

582. Kuzsinszky Bálint
Az építés Aquincumban.
= ÉSz 4 (1895). 1—3. f. p. 4—22, 35—45.
1. Építési anyag. **Aq. múz.**
2. Falak szerkezete.
3. Pillérek, oszlopok, ívezetek, mennyezet, boltozat, tető.
4. Belső kiépítés.

583. Kuzsinszky Bálint
A papföldi ásatások 1897—1898. években.
= BpR 6 (1899). p. 19—36. **B 902/10**
A macellum és a kaparóház, másrészt az országúttól keletre az 1888-ban felásott fürdőig, illetve a nagy házig terjedő ásatás alkalmával feltárt utcák, csatornák és házak.

584. Sándy Gyula
Római építés. A római műemlékek ismertetése.
= Az építőművészet története az ókorban. Szerk. Kabdebo Gyula. Bp. 1903. p. 319—356. **Aq. múz.**
Az aquincumi leletek felhasználásával.

585. Kuzsinszky Bálint
Jelentés a III. ker. régészeti ásatásokról, az aquincumi és főv. múzeumok állapotáról.
= BpR 8 (1904). p. 177—181. **B 902/10**
Ásatások a Papföldnek a kaparóházig terjedő részén. A szentendrei országút tövében menő római utcának és boltoknak dél felé folytatólagos fölfedezése. Az utcát mindkét szélén csatornák szegélyezik. A két oszlopos tornácból, melyek az utca két oldalán emelkedtek, csak a homlokzatot alkotó pillérek falazott alapépítményei tűntek elő. Az országút felé eső porticus egy boltsor előtt állott, de ennek maradványai dél felé eltűntek.

A Duna felé vezető kocsiút mentén több négyszögű helyiség falaira találtak, melyek 1 m-nél magasabbak és a vakolatukat is megőrizték.

Egyéb leletek: 25 réz- és 18 ezüstpénz, 11 bronz-, 11 csont- és 1 ólomtárgy, 3 terrasigillata töredék, 1 agyagmécses, 1 vasdárdavég, 1 üveggyűrű, 1 felirat nélküli oltárkő és 1 malomkő, összesen 74 darab. További szerzemények: az ismert feliratos kő, amelyen Alexander Severus nevével kapcsolatban említve van a balneum in territoris leg. II. adiu., a Margitszigetről L. Flavius Aper helytartó oltárköve; másik oltárkő Gordianus császárnak, mint consulnak nevével és egy advocatus oltárköve.

586. Aquincumi Múzeum
Hírek az aquincumi múzeumból.
= AÉ új f. 33 (1913). p. 282. **531**

A gázgyári és aquincumi ásatási terület közt, a volt Papföldön a munkásházak építésének megkezdése előtt kutatóárkot vontak és az előkerült romokat kiásták. Napvilágra kerültek: fürdőépületek, lakóházak, boltok romjai utcával s mozaikokkal, egy görög-római templom maradványai lépcsőrészekkel, kerek folyosóval, mely egy kerek cellába vezet. Találtak még oltárköveket, sok apróságot s egy agyaggyár maradványait, ahol Venus-szobrokat gyártottak.

587. A[lföldi] A[ndrás]
Kapitóliumok Pannoniában.
= AÉ 39 (1922). p. 12—14. **531**

Határmenti városokban, így Aquincumban, nem fordulhatnak elő, belföldi, régebben romanizált városokban igen.

588. Nagy Lajos
A csúcshegyi római villa Óbudán.
= BpR 12 (1937). p. 25—60. **B 902/10**

Térképvázlat. Éremlelet Alexander Severus—Valens közötti időből 5 drb (222—378). Terra sigillata edények. Kései (IV. század vége) durva edények. Bronz- és vastárgyak. Falfestmények. Stukkódíszek (menynyezetdísz a caldariumban). A villa rekonstrukciója. Keletkezése a III. század elején, 400-as évek körül már romokban hever.

Vide: 104, 113, 328, 344, 509, 511, 546, 759, 822, 827, 859, 898, 997, 1005, 1022, 1030, 1044, 1048 1050, 1056, 1060.

2.

Falfestmények, mozaikok, falkarcolatok, stukkók. Picturae parietum, lapides varii, graffiti, dipinti, albaria.

589. Római régiségek
A hajógyári ásatások eredménye.
= D 1854. 44. sz. p. 1027. **B 051/2**

A hajógyári szigeten »ásás közben oly szoba-részletekre akadtak, melyek becses mozaik-műveket s egyéb római régiségeket tartalmaznak«.

590. Római festmények és stukkódíszek a Szentendrei-útnál.
= AÉ 1 (1869). p. 69. **531**

A Szentendrei-útnál levő vámháztól alig 200 lépésnyire gyönyörű római festményeket és stukkódíszeket ástak ki és úttöltelékül használtak fel. A M. Tud. Akadémia archaeologiai bizottsága az alispáni hivatalnál tiltakozását jelentette be.

591. Römer Flóris
jelentése a kultuszminiszterhez a hajógyári szigeten felásott épület megvizsgálása tárgyában.
= AÉ 4 (1870). p. 132—133. **531**

A régebben felásott fürdőhelyiségek új kisebbszerű épülettel gyarapodtak. Az épület két félkerek fülkéjében kezdetleges szobafestésszerű díszítmények láthatók, művészi érték nélkül.

592. Római falkarcolat
= AÉ 8 (1874). p. 38. **531**

A hajógyári szigeten a római fürdők között kiásott épület festett falának karcolatáról.

593. Óbudai ásatások, Az —.
= E 1880. okt. 20. **114**

Az amphitheatrum ásatásánál a főbejárattól jobbra egy feliratos kőoszlopot találtak, az oszlop közelében levő falon pedig festés nyomai tűntek elő.

594. Ziehen, Julius
Römische Bildwerke im Nationalmuseum zu Pest.
= AEM 13 (1890). **Aq. múz.**

Beschreibt eine Reihe von röm. Bildwerken des Ung. Nationalmuseums, die sich zum grossen Theile seit längerer Zeit im Besitze dieser Sammlung befinden und wahrscheinlich in Aquincum gefunden wurden. Mit ung. Texte sind dieselben im AE [N. F. 9. (1889). p. 31—34, 154—162] erschienen.

595. Gasparetz Géza Elemér
Festési eljárások római provinciális domborműveken.
= AÉ 33 (1913). p. 21—27. **531**

596. Nagy, Ludwig
Bestrafung der Dirke auf einem Aquincumer Mosaik.
= MDAI 40 (1925). p. 51—65.
Múz. Régt. kvt.

Der Verfasser erkennt hier die älteste Fassung der Komposition spätestens von Amfange des 4. Jahrhunderts, weil die Gestalten sich mehr in der Fläche ausbreiten, als in den bisher bekannten Darstellungen.

597. Egy akvinkumi mozaik
= BpH 1925. 5. 3. **72**

598. Nagy, Ludwig
Die römisch-pannonische dekorative Malerei.
= MDAI 41 (1926). p. 79—131.
Múz. Régt. kvt.

An Wandgemäldefunden ist der ostpannonische Teil der Provinz reich und es lassen sich auf Grund der nach Stilrichtung u. Ausführung übereinstimmenden Bruchstücke von verschiedenen Fundorte mehrere verbreitete Stilrichtungen feststellen, ja innerhalb der einzelnen Fundorte selbst sind die im Laufe der Zeit eingetretenen Wandlungen deutlich festzustellen. Diesbezüglich gebührt die grösste Aufmerksamkeit Aquincum, wo die planmässigsten Grabungen vorgenommen wurden und die Gebäude von der Zeit des Ausbaues des Lagers bis zum Untergang der röm. Herrschaft ihren Wandschmuck bewahrt haben.

599. Pfuhl, E.
Der farnesische Stier und das Mosaik von Aquincum
= MDAI Roemische Abt. 41 (1926). p. 227—228. **Aq. múz.**

Verfasser versucht ein spätklassisches oder frühhellenistisches Gemälde in seinen allgemeinen Zügen aus etruskischen Urnen u. aus dem Wandbild im Vettierhause zu erschiessen ; nach ihm haben Apollonios u. Tauriskos oder schon die Vorgänger von ihnen mit den durch die plastische Gestaltung bedingten einschneidenden Änderungen die im Farnesischen Stier kopierte Gruppe geschaffen.

600. Nagy Lajos
A pannoniai-római díszítő rendeltetésű stukkó-párkányok. — Pannonisch-römische dekorative Stuccofriese.
= AÉ új f. 41 (1927). p. 114—132. **531**

Aquincum ist in Pannonien an Stuccodenkmäler am reichsten. Es haben sich mit Blättern u. Trauben verzierte Pfeilerköpfe erhalten, die die Innenwand der Wohnräume zirten. Auch haben sich Reste der Plafonddekoration erhalten, zumeist feingeschwungene Ranken mit Blättern u. Blüten. Die dunkle Farbe der Malerei lässt die weisse Farbe des Reliefs besonders zu Geltung kommen.

Die Wandmalerein erhalten manchmal einen Rahmen von Muscheln, die in Stucco eingestellt sind.

Die Töpferei von Aquincum lieferte wohl den Stuccowerkstätten die nötigen Tonmodelle.

601. Ferri, Silvio
Arte romana sul Danubio. Milano : Popolo d'Italia 1933. 423 p.

602. Nagy Lajos
Gladiator-ábrázolások az aquincumi múzeumban.
= BpR 12 (1937). p. 179—195. **B 902/10**

Téglatöredékek egy retiarius ábrázolásával. — Majláth.-u. 24. : graffit gladiatorral. — Kat. anyagszertár : fazekastelep, edények gladiátor ábrázolással. — Kiscell-u. 77. kertje : fazekasgyár mécsminta gladiátorsisak formában. — Berend-u. 10. kertje : üvegpohár gladiátorral. — Papföld, transzformátor : gladiátort ábrázoló zsebkés csontnyele.

Vide : 305, 328, 414, 480, 486, 488, 495, 521, 522, 546, 549, 551, 574, 578, 579, 591, 683, 759, 913, 1002, 1028, 1044, 1056.

3.

Vegyes kisplasztikai alkotások. — Opera parva artificium.

603. Hampel József
Római sírok Pannoniában.
= AÉ új f. 1 (1881). p. 136—146. **531**

A budaújlaki Török-utcai feliratnélküli sírlelet leírása. Tartalma : üvegedények, vaskés aranykarikával, ezüst tányér és kanál, bronzdoboz, aranycsatt, gagatszobor.

604. Herakles és **Omphale,** A — mondát megörökítő aquincumi relief leírása.
= BN 1923. júl. 27. **Bq 071/21**

605. Láng Nándor
Herakles és Omphale. Elefántcsontrelief az aquincumi múzeumban.
= BpR 10 (1923). p. 1—34. **B 902/10**

Az 1897-ben Bak Károly márványcsiszoló telkén [Óbuda, Bécsi-út 100.] talált relief Zichy Jenő gr.-hoz és az ő gyüjteményéből 1913-ban az aquincumi múzeumba került.

606. Oroszlán Zoltán
Két új mithologiai dombormű a M. Nemzeti Múzeumban.
= RTÉ 1 (1923). p. 30—38. **2511**

1. Herakles-Hesione jelenetét ábrázoló dombormű töredéke mészkőből. Szél. 80 cm, mag. 77 cm, vast. 20 cm. Dunapenteléről.
2. Alvó Ariadne és a satyr. Dombormű mészkőből, szél. 68, m. 53, v. 16 cm. Dunapenteléről. Mindkettő siroltárokról való, keletkezési ideje Kr. u. 200 kör.

607. Nagy Lajos
Pelta díszítés a pannoniai kőemlékeken. — Das Peltamotiv in der Ornamentik Pannonischer Denkmäler.
= AÉ új f. 43 (1928). p. 68—95. **531**

12 aquincumi pelta díszítésű kőemlék leírásával.

608. Alföldi, Andreas
Tonmodel und Reliefmedaillons aus den Donauländern.
= Laureae Aquincenses. Bp. : Pázmány egy. 1938. p. 312—341. **B 902/55**

Aquincumi anyag : p. 328—331.

Vide : 600, 818, 845, 1076.

4.

Kőszobrok. — Simulacra ex lapidibus.

609. Römer Flóris
Magyar régészeti krónika. 801.
= AK 6 (1866). p. 101. **545**

Óbudán a Dunakotrás alkalmával egy kettős fuvolán játszó nőt ábrázoló domborműves márványedény töredéke került elő.

610. Telesphorus-fej
Aquincumból.
= AÉ 14 (1880). p. 230. **531**

Az 50-es években talált kőszobor Jos. Tandler ajándékából a N. Múzeumba került. A szobor rövid leírása.

611. Márvány szoborfej
Lelet az új parlament telkén.
= AÉ új f. 8 (1888). p. 176. **531**

Csonka Apollo vagy Artemis márványszobor, a N. Múzeumba került.

612. Kuzsinszky Bálint
Az aquincumi Medea-szobor.
= AÉ új f. 9 (1889). p. 24—30. **531**

613. Kuzsinszky, Valentin
Eine Medeagruppe aus Aquicum.
= AZ 1889. **Aq. múz.**

614. Kuzsinszky Bálint
[Fortuna istennő 42 cm magas szobra az aquincumi amphitheatrumban.]
= Az aquincumi amphitheatrum. BpR 3 (1891). p. 121. **B 902/10**

615. Kuzsinszky Bálint
[Három szoborműről tesz említést a »Két lakóház. Az 1890. és részben 1891-iki papföldi ásatások« c. tanulmányában. Az egyiket portrénak minősíti, amely tulajdonkép Jupitert ábrázolja. A másik kettő Pallas Athene korinthusi sisakos feje, amelyhez a mellszobor hozzátartozik.]
= BpR 3 (1891). p. 139. **B 902/10**

616. [Hampel József]
A budapesti Aphrodite.
= AÉ új f. 15 (1895). p. 206—210. **531**
[Lelőhelye: Mohács, Dunavize.]

617. Ziehen Gyula
Adalék a budapesti Nemzeti Múzeum Medusa-domborművei magyarázatához.
= AÉ új f. 15 (1895). p. 31—33. **531**

618. Ziehen Gyula
Pannoniai domborművek.
= AÉ új f. 17 (1897). p. 127—133. **531**

619. Kuzsinszky Bálint
Az aquincumi múzeum kőemlékeinek negyedik sorozata.
= BpR 9 (1906). p. 33—72. **B 902/10**

1. Apollo kőfeje a nyak egy részével. 2. Kőtábla felső részének darabja korinthusi jellegű pillérfőkkel és Attis fejével. 3. Diana-fej kőből. 4. Genius-szobor feje. 5. Négyszögű kődúc szárnyas geniusokkal. 6. Feliratos oltárkő. 7. Bikaölő Mithrast ábrázoló kőtábla. 8. Feliratos oltárkő. 9. Silvanus kerek kőszobra. 10. Silvanus kerek kőszobra, térden alul csonka. 11. Négyszögletes kőtábla, álló Silvanus domborképével. 12—14. Oltárkövek felirat nélkül. 15. Icarus kerek csonka márványszobra. 16. Kerek kőszobor torso. 17. Kerek kőszobor töredék. 18. Négyszögletes kőtalp fele, rajta álló két emberi lábfejjel. A jobbláb lép előre. 19. Az előbbihez hasonló töredék, de itt a balláb lép előre. 20. Kerek, majdnem életnagyságú női szobor, fej nélkül, négyszögletes talapzaton. 21. Kerek kőszobor térden alóli része. 22. Sírkő felső rész, aedicula díszítésben csonka dombormű. 23. Nagy sírtábla, felírása hiányzik, az elhúnyt álló alakja aediculában. 24. Csonka sírkő, alsó része hiányzik, három felnőtt mellképével. 25. Sírkő négyszögletesre vágott darabja három mellképpel. 26. Gyermekfej mészkőből. 27. Női portréfej egy sírkőhöz tartozó domborműről. 28. Női vagy gyermekfej arcrésze. 29. Női fej domborképről. 30. Szoborfej, gyermekábrázolás. 31. Siremlék felső része, Juppiter és kétoldalt egy-egy oroszlán képével. 32. Pant ábrázoló kőrészlet siremlék tetejéről, kétoldalt egy-egy csonka oroszlánképpel. 33. Szarkofág fedél nélkül, kétoldalt egy-egy szárnyas géniussal. 34. Szarkofág alsó jobboldali sarka, amelyen a genius két lába maradt meg. 35. Négyszögletes kőlap sírkápolna tetejéről. 36. Csonka kőpillér oroszlánfejes ajtókopogtatóval. 37. Csonka, két részre tört kőlemez. 38. Csonka négylábú állat (bika?) törzsét ábrázoló márványszobor. 39. Kisebb kőszobor jobbkézfeje. 40. Kéz hüvelykujja mészkőből. 41. Szfinksz szobor mészkőből. 42. Négyszögletes kőlemez, egyik keskeny oldalán magas reliefben szemben álló oroszlánnal.

620. Kuzsinszky Bálint
Alvilági istenek magyarországi római kőemlékeken.
= AÉ új f. 27 (1907). p. 119—130. **531**

Két Dis Patert és Proserpinát és egy Juppitert és Junót ábrázoló aquincumi relief leírásával.

621. Hekler Antal
Asklepios szobra a Nemzeti Múzeumban.
= AÉ 28 (1908). p. 339—343. **531**

Lelőhely: Bregetio.

622. Hekler Antal
A Nemzeti Múzeum két római ruhás női szobra.
= AÉ 29 (1909). p. 402—405. **531**

623. Reinach, Salamon
Répertoire des reliefs Grecs et Romains. Tom. 1—3. Paris : Leroux 1909—1912. **Aq. múz.**

Relief de Priamus et Achilles trouvé en Aquincum. Tom. II. p. 114.

624. Hekler Antal
Venus Victrix szobra a Nemzeti Múzeumban.
= AÉ új f. 33 (1913). p. 277—279. **531**

A III. ker., Pacsirta-utcában csatornaásás közben talált márványszobor. Most az Aq. múzeumban.

625. Alföldi András
Hazai római császárszobrok c. a RT-ban tartott előadásának rövid ismertetése.
= AÉ új f. 35 (1915). p. 170. **531**

Két Aquincumban talált szoborfejről, melyekről analogiák alapján megállapitotta az ábrázolt császárok személyét.

626. Római szoborlelet Óbudán
III. századbeli szoborfejet találtak egy óbudai kis lakóház falában.
= PN 1925. nov. 24. p. 23. **128**

A Miklós-utca 25. sz. ház udvarának falában befalazott mészkőből való férfi fej leirása.

627. Kuzsinszky Bálint
Kiadatlan római kőemlékek Szentendrén.
= AÉ új f. 43 (1929). p. 45—57. **531**

L. Atticius Atticinus és C. Atticius Verecundus aquincumi decuriok Mercurius tiszteletére állitott oltárköve.

A Genius legionis II. tiszteletére emelt oltár. 24 katona nevével.

Speratus sirköve.

628. Oroszlán Zoltán
Mucius Scaevolát ábrázoló dombormű a Nemzeti Múzeumban.
= AÉ új f. 46 (1933). p. 44—53. **531**

629. Praschniker, C.
Ein neugefundener Jünglingstorso aus Aquincum.
= Laureae Aquincenses. Bp. : Pázmány egy. 1938. p. 243—244. **B 902/55**

A katonai amphiteatrum feltárásánál talált márványtorzó leirása. Hasonlit a virunumi szobrász munkájához.

Vide : 318, 321, 328, 344, 348, 478, 480, 487, 488, 493, 496, 509, 569, 580, 633, 634, 641, 693, 759, 798, 830, 867, 894 1005, 1011, 1048, 1050, 1060.

5.

Bronzszobrok. — Simulacra ex aere.

630. Cimeliotheca
Musei Nationalis Hungarici, sive catalogus historico-criticus antiquitatum, raritatum et pretiosorum cum bibliotheca antiquaria, et numaria eiusdem instituti. Budae : Typ. Univers. 1825. **B 708/22**

Aquincum területén talált két bronz szatirszobor p. 110, egy Mars-szobor p. 116., egy cserépkorsó p. 168. és egy fekete agyagüst p. 114. leirása.

631. Római régiségek
az óbudai hajógyár mellett.
= VU 1866. p. 625. **25**

Egy bronzszobor darabjai, egy satyrt ábrázoló dombormű és egy ezüst kanna.

632. Römer Flóris
Magyar régészeti krónika. 802.
= AK 6 (1866). p. 101. **545**

Óbudán a Dunakotrás alkalmával előkerült bronz Bacchus [?] szobor leirása.

633. Römer Flóris
Magyar régészeti krónika. 943.
= AK 6 (1866). p. 185. **545**

Az óbudai hajógyári sziget hidja felett a Dunakotrásból aranyozott női bronzszobor töredékek, Silont ábrázoló mészkődombormű és aranyozott szalagdiszes ezüst kanna kerültek elő.

634. Kubinyi Ágoston
A Magyar Nemzeti Múzeum 1868 okt.—dec. régészeti gyarapodása.
= AÉ 1 (1869). p. 120—122. **531**

Óbudai leletek, melyeket a Nemzeti Múzeum részint magánosoktól, részint intézményektől szerzett : 2 fejedelmi kő, kőlaptöredék, öntött bronzszobor karja, oroszlánfő kőből, Faun és Nimfa töredékkő, Aeskulap és Higiaeát ábrázoló kő, szakállas férfifej, 2 kőlap, korsót és kosarat tartó alakkal, kőkoporsófedél, emlékoszloptöredék, szarkofág, egy szarkofágfedél, oltárkőtöredék, 24 római tégla, nagy szarkofág, mérföldjelző töredék, vörösmárvány sirkő, vörösmárvány laptöredék, homokkő dombormű.

635. Apollo [Sol]
bronzszobor részlet. Az új országház építésénél találták.
= AÉ új f. 9 (1889). p. 282. **531**

A szoborból az arc és nyakrész maradt meg. A NM-ba került.

636. Hampel József
Rákospalotai bronzlelet.
= AÉ új f. 14 (1894). p. 49—60. **531**

637. Ziehen Gyula
Herakles bronz szobrocskája a Nemzeti Múzeumban.
= AÉ új f. 16 (1896). p. 118—120. **531**

638. Ziehen Gyula
Dionysost ábrázoló bronzszobrocska a Nemzeti Múzeumban.
= AÉ új f. 16 (1896). p. 1—3. **531**

639. Éber László
Néger rabszolga bronzszobrocskája az aquincumi múzeumban.
= BpR 6 (1899). p. 1—17. **B 902/10**
A szobor a késő klasszikus művészet egyik nagyon elterjedt tárgyának kiválóan sikerült alkotása és érdekes változattal gazdagítja a már ismert hasonnemű példányok sorozatát.

640. É[ber] L[ászló]
Az aquincumi négerszobrocska ismertetéséhez.
= BpR 7 (1900). p. 172. **B 902/10**
A Revue de l'Art ancien et moderne-ben [7. p. 131 et seq.] közölt tarracoi négerszobrocskát valószínűen a mellette talált bronzlámpa kezeléséhez használták. Lehetséges, hogy az aquincumi szobrocskának is hasonló rendeltetése volt.

641. Hekler Antal
Márványfej és bronzmaszk a Nemzeti Múzeumban.
= AÉ új f. 28 (1908). p. 231—238. **531**
Mindkettőt a budapesti új parlamenti palota alapjainak lerakásánál találták 1887—1889-ben.

642. Hekler Antal
Római bronzemlékek a Nemzeti Múzeumban.
= AÉ új f. 33 (1913). p. 210—231. **531**

643. Fejérváry-gyüjtemény, A —
őskori és egyéb magyarországi tárgyai.
= AÉ új f. 34 (1914). p. 444—447. **531**
Bronzsaru Aquincumból, amely valamely nagyobb, nyilvános helyen álló császári szobor része volt.

644. Paulovics István
Újabb synkretistikus bronzszobrocskák a Nemzeti Múzeumban.
= AÉ új f. 41 (1927). p. 89—95. **531**

645. Palóczi Edgár
Négerrajongás Budapesten két ezredév előtt. Képpel.
= SzÉ 1928. 5. sz. **B 792/48**

646. Nagy Lajos
Kerberos-szobrocska az Aquincumi Múzeumban.
= AÉ új f. 46 (1933). p. 162—163. **531**
A collegium centonariorum házában találták, mely tűzvésznek esett áldozatul.

647. Erdélyi Gizella
Római bronzszobrocskák Óbudáról a Magyar Nemzeti Múzeumban.
= AÉ új f. 48 (1935). p. 103—114.
Különböző istenségek szobrai. **531**

648. Paulovics István
Dionysosi menet (thiasos) magyarországi római emlékeken. (Adatok a pannoniai scrinium-lemezek kérdéséhez.)
= AÉ új f. 48 (1935). p. 54—102. **531**

649. Láng Nándor
Római rokokó bronzszobrocska az aquincumi múzeumban.
= BpR 12 (1937). p. 3—24. **B 902/10**
Amor és kecske szőlővel körülfutott öregfa mellett. Itáliai mester műve.

Vide: 259, 633, 894, 1050.

6.

Nemes fémtárgyak. — Opera ex auro et argento.

650. Römer Flóris
Magyar régészeti krónika. 709.
= AK 4 (1864). p. 164. **545**
Ezüst gyűrűlelet Óbudáról, carneol kövén repülő capricornussal.

651. Óbudai aranyfüggő
= AÉ 4 (1870). p. 44. **531**
Egger D. régiségkereskedőhöz egy óbudai lakos aranyfüggőt vitt be, amelyről a smaragddiszt letörte.

652. Római karperecek
Budáról.
= AÉ 2 (1870). p. 51. **531**
Egy lap (?) tudósítását veszi át, amely szerint a talált 14 karperecet a N. Múzeumba szállították; a múzeumban azonban a leletről nem tudnak.

653. Aranyfüggők
az óbudai téglagyár területéről.
= AÉ 4 (1871). p. 287. **531**
Arany sodrony függőgyönggyel ékesítve.

654. Római aranygyűrű
Óbudáról a Felsőmagyarországi Múzeumegylet gyüjteményében.
= AÉ 7 (1873). p. 172. **531**
A 4 aranysúlyú lelet B u c z i B. ajándékából került a múzeum birtokába.

655. Gyűrűlelet
az óbudai I. téglagyár fölött levő szőlőben.
= AÉ új f. 8 (1888). p. 176. **531**
A N. Múzeumba került.

656. Rákosi lelet.
= AÉ új f. 13 (1893). p. 100—101. **531**
A budapesti rákosi rendező pályaudvar építésénél felszínre került antik leletek: bronz és ezüstfibula és ezüst karperec.

657. Hampel József
A régibb középkor (IV.—X. sz.) emlékei Magyarhonban. 1. rész. Bp.: Akad. 1894. **18272/1**
Óbudai korsó. W e k e r l e László lelete az óbudai kapucinus domb oldalán. p. 41. V. ö. AÉ új f. 5 (1885). p. 20—24. és 90—100.

658. Római fülbevalók
Aquincumból.
= AÉ új f. 20 (1900). p. 88. **531**
Állitólag óbudai sírból származó két arany kövekkel diszített fülbevalót a NM vétel útján szerzett meg.

659. Hekler Antal
Római ezüst övdíszek.
= AÉ új f. 30 (1910). p. 242—249. **531**
Budaújlaki lelet, mely négy ezüstlemezből állott.

660. Palóczi Edgár
Az örök ékszer. Egy aquincumi női sír ékszerleletei. Képpel.
= SzÉ 1928. 6. sz. **B 792/48**

661. Kovrig Ilona
A császárkori fibulák főtípusai Pannoniában. Bp.: Szerző [193?] 22 p. (Diss. Pann. Ser. 2. fasc. 4.) **B 902/55**
Tipologiai áttekintés.

662. Sellye Ibolya
A császárkori emailmunkák Pannoniából. Les bronzes émaillés de la Pannonie Romaine. Avec une appendice par K. E x n e r. Bp.: Pázmány egy. 1939. 91 p. 20 t. (Diss. Pann. Ser. 2. Fasc. 6.) **B 902/55**
Az emailmunkák importálása Pannoniába. Aquincumi anyag: III. tábla, 13., IV. 3., VII. 1, 23, 26., VIII. 12, 14., XII. 21., XIV. 15 a—b, XV. 29, 34, 35. Az egyes típusok részletezése.

Vide: 541, 631, 633, 681, 684, 798, 883, 888, 1044.

7.

Vegyes használati tárgyak. — Instrumenta domestica.

663. Használati tárgyak
a) hordó AÉ 2 (1870). p. 96.
b) mérlegtartó AÉ 13 (1879). p. 363.
c) bronztárgyak AÉ 1 (1869). p. 136—142, 165—171. — új f. 1 (1881). p. 165—171. — 2. (1882). p. 60—68.
d) üvegtárgyak AÉ 1 (1869). p. 67. új f. 1. (1881). p. 136—142, 165—171. 2 (1882) p. 60—68. 13. (1879). p. 363.
e) vegyes AÉ 1 (1869). p. 136—142, 298, 165—171. 13. (1879). p. 363. új f. 1. (1881). p. 136—142,165—171. 2. (1882). p. 60—68. **531**

664. Stipsics, Aloys Emanuel
Beschreibung der römischen Antiquitäten die vor einiger Zeit in Ofen ausgegraben worden sind.
= ZU 5 (1804). **B 051/45**
In der Mitte des Jahres 1802 wurde in Ofen, unweit des Stadtmeyerhofes auf dem Grunde des Baumeisters F i s c h e r, ein römisches Grabmal ausgegraben, worin manche zu den Leichenfeiern gehörige Denkmäler gefunden wurden. Diesselbe sind in der Antiquitäten Sammlung der Universität aufbewahrt und bestehen aus folgenden Stücken: 1. Eine ovale Gemme aus Onix an der Rückseite und am Rande in Gold gefasst. Die Figur stellt das Brustbild einer Frau vor. 2. Ein Gefäss von Bronze mit einen Henkel. 3. Eine Opferschale (patera) von Bronze. 4. Ein Giessmodell aus aschgrauen Thone. 5. Drei Knöpfe aus schwarzen polirten Bernstein. 6. Ein aus roten Haare geformtes Bild einer menschlichen Figur, oder einer Gottheit. 7. Ein Ring von unbekannter Materie. 8. Eine Münze von Bronze.

665. Ipolyi Arnold
Magyar régészeti krónika. 520.
= AK 2 (1861). p. 310—311. **545**
Óbudán és Szombathelyen talált cseréptárgyak, üvegek és bélyeges téglák V a r s á n y i János gyüjteséből. Részben a NM-ba, részben a debreceni főiskolába és győri főgimnázium múzeumába kerültek.

666. Römer Flóris
Magyar régészeti krónika. 709.
= AK 4 (1864). p. 164. **545**
Óbudáról bronz karperectöredék került a NM-ba.

667. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika. 694.
= AK 4 (1864). p. 163. **545**
Budán a Drasche-féle téglagyár területén talált sírlelet ezüst-, réz-, vas- és agyagtárgyakkal.

668. Karperec
bronz 2 darab. Lelőhely: Első budai szeszégető.
= AÉ 1 (1869). p. 67. **531**

669. Gyűrű
bronzból. Lelőhely: Első budai szeszégető.
= AÉ 1 (1869). p. 67. **531**

670. Rómer [Flóris]
Három nap hazánk északnyugati határán. V. Szombathely.
= AÉ 1 (1869). p. 305. **531**
A főgimnáziumban levő sima nagy borsónagyságú dudorokkal díszített fekete üvegkarperecnek leírása az óbudai hasonló leletekre való utalással.

671. Római régiségek
az óbudai szeszgyár r.-t. területéről. Augenstein Sámuel ajándéka a N. Múzeumnak.
= AÉ 1 (1869). p. 298. **531**
Bronzkarika, köralakú csatt, agyagsúly, szürke agyagkorsó.

672. Ortvay T[ivadar]
Ó-Buda vidéki bronzlelet.
= AÉ 8 (1874). p. 54—58. **531**
A NM-ba került 8 darabból álló lelet pontos lelőhelye ismeretlen, »csak annyi bizonyos, hogy Ó-Buda felett, a szabad térségen találtattak«. A leletek jegyzéke: nagy serpenyő mozgatható fogóval, szabályos, csörös kancsóedény, díszes fogantyú szárnyas sfinx díszítéssel, állatdíszítésű fogantyú, nehéz bronzkerék levéldísszel, két korongdarab.

673. Római üvegcsésze
köszörült díszítésekkel.
= AÉ 10 (1876). p. 198. **531**
Lelőhelye Óbuda; Lomniczy Endre ajándéka a NM-nak.

674. Római vastárgyak
a budaújlaki téglavető telkéről.
= AÉ 12 (1878). p. 225. **531**
A NM-ba kerültek.

675. Kuzsinszky Bálint
Római sírok Budán és környékén.
= AÉ új f. 10 (1890). p. 158—160. **531**
A Török-u. 40. sz. ház előtt felásott szarkofág. Mellékletei: Üvegedény és gyöngyszemek. A sír annyiban érdemel figyelmet, mert bizonyítéka annak, hogy Aquincum épületei eddig már nem nyúltak, hanem a római útvonal két oldalán a sírokat helyezték el.

676. Schumacher, K.
Zur römischen Keramik.
= BJ 1896. p. 103—113.
Múz. Régt. kvt.
Für die Bronzekannen, einhenklige u. zweihenklige, liegt für die frühe Kaiserzeit ein reichliches Material aus Pompeji vor. Der zweiten u. dritten Periode dürften angehören: Die Kannen von Waldkirch in Karlsruhe u. von Nymwegen, dem Schlusse derselben die Kannen von Mockenwagen. Noch jünger sind diejenigen von Aquincum. [f. BR 3 (1891). T. VIII. 9.]

677. Római bronzlámpák a N. Múzeumban.
= AÉ új f. 18 (1898). p. 93—96. **531**

678. Hampel József
Ókori sisak. (Találták a Duna medrében Budapesten.)
= AÉ új f. 20 (1900). p. 361—374. **531**
A sisak feliratából következik, hogy római kori készítménnyel van dolgunk. Bár a feliratából megmaradt két betű nem elég jellemző arra, hogy a századot megjelöljük, amelyből származik, de az apró domborművek, a Victoriák és az ülő Jupiter alakjai, melyek a sisak vízszintes sávjait díszítik és talán római érmek hátlapjai után készültek, arra vallanak, hogy a sisak a Kr. u. II. vagy III. sz.-ban készülhetett.

679. Hampel József
Lovas istenségek dunavidéki antik emlékeken.
= AÉ új f. 23 (1903). p. 305—365. **531**
Az 1896-ban az aquincumi oszlopcsarnokban talált domborműves ólomkorong ismertetésével.

680. Római bronzsúly
Aquincumból.
= AÉ új f. 23 (1903). p. 428. **531**
A NM gyarapodásában.

681. Márton Lajos
A magyarhoni fibulák osztályozása.
= AÉ 31 (1911). p. 329—352. 33 (1913). p. 141—159, 195—209, 327—340. **531**

682. Hampel József
Lovas istenségek dunavidéki antik emlékeken.
= AÉ új f. 31 (1911). p. 409—425. **531**
A thrák lovasemlékek között szereplő ólomkorongok leírása. Köztük a legépebb az aquincumi.

683. Gasparetz Géza Elemér
Régi római rajz- és írószerek a M. Nemzeti Múzeumban és az aquincumi múzeumban.
= AÉ új f. 33 (1913). p. 340—347. **531**
Az aquincumi múzeum tárgyai: vas- és bronzstilusok, írásra szolgáló ecsetek nyelei és egy vékony bronzlemezből készített írótoll.

684. Kuzsinszky Bálint
Aquincumi sírlelet.
= BpR 10 (1923). p. 56—73. **B 902/10**

A Bécsi-út 102. sz. alatti telken 1912-ben felfedezett gazdag sírlelet ismertetése. Mellékletek: hajdísz (aranyfonal), medaillon aranykeretes gemmával és görög felirattal, hatszögletes aranycső, kerek aranycsüngő (bulla), két arany fülbevaló, arany- és ezüstfejű hajtű, gyöngysor arany- és ezüstgyöngyökből, két arany medaillon, két hajtű üvegből és egy másik gagátból, különböző gyöngyszemek, két kis bulla bronzpléhből. Csonttárgyak: tű, karperec, fésük, orsók és csontpálca. Négyszögletű ládikához tartozó, ezüstből öntött és trébelt lemezek. Két üvegedény, csőalakú üvegpalack.

A sír a legkésőbbi római korból való.

685. Nagy Lajos
Kézműves szerszámok a pannoniai síremlékeken.
= RTÉ I (1923). p. 42—57. **2511**

Síremlékek ábrázolásai. Az ábrázolt szerszámok szimbólikus jelentősége. Bennszülött kovács síremléke. Őszvérhajtó, építész, ács. Aelius Justinus, a leg. I. adi. legatusa írnokának síremléke Tatabányáról. Orvos síremléke.

686. Nagy Lajos
A brigetioi vas diatretum. — Vas diatretum aus Brigetio.
= AÉ új f. 44 (1929). p. 111—123. **531**

Das Becher des Museums Aquincum gehört zu den schönsten diesartigen spätrömischen Stücken. Das Gefäss u. die Ohren sind aus einem dicken Glasmaterial hergestellt, man könnte an westlichen Ursprung denken. Dieses Stück hat sein nächstes Analogen in einem Stück des Stambuler Ottomanen Museums.

687. Erdélyi Gizella
Bacchikus jelenettel díszített bronzkorsó a Magyar Nemzeti Múzeumban.
= AÉ 46 (1933). p. 39—43. **531**

688. Nagy Lajos
Ácsszerszámokból álló tömeglelet az aquincumi múzeumban.
= BpR 12 (1937). p. 153—178. **B 902/10**

Szél-u. 23. sz. ház alapozásánál római épület terrazzopadlózatán 42 ácsszerszámot találtak.— A szerszámok részletes leírása. — A szerszámokkal együtt bronz pikkelypáncélt (lorica squamata) is találtak. A lelet Kr. u. 200 körüli időből való.

Vide: 200, 214, 275, 302, 303, 310, 328, 335, 344, 380, 472, 478, 496, 514, 552, 580, 585, 603, 664, 667, 703, 799, 800, 808, 818, 827, 833, 834, 870, 871, 873, 874, 886, 992, 1021, 1022, 1023, 1043, 1050, 1056, 1060, 1069.

8.

Agyagművesség. — Figlinae Aquincenses.

689. Agyagtárgyak
a) terra sigillata AÉ új f. 1 (1881). p. 165—171. új f. 2. (1882). p. 60—68.
b) cserépedény AÉ 1 (1869). p. 61, 318.
c) agyaggyöngy AÉ 13 (1879) p. 363. új f. 2 (1882). p. 60—68.
d) szobrok AÉ új f. 1 (1881). p. 136—142. **531**

690. Römer Flóris
Az újabb ó-budai ásatások eredményéről c. akad. felolvasásának ismertetése.
= MAÉ 3 (1869). p 15—16. **3453**

Az 1868 áprilisában megkezdett és 1869 februárban még folyó ásatások a Kiscell alatti »Első óbudai tégla- és mészégető r.-t.« telkén, ettől ÉK-re a Dunaágnál levő szeszgyár területén. Tudományos szempontból jelentősek az új téglabélyegek, különösen a Terentius tribunus és Valentina cohors nevével bélyegzett cserepek. A terra sigillata töredékeken számos eddig ismeretlen fazekas neve olvasható, a feliratos kövekből pedig polgári és katonai személyek és tisztségek ittlétéről értesülünk. A közönséges konyhaedények, melynek egy része földes mázzal van bevonva, a római fazekasság százakra menő formaképzéséről tanuskodnak. Gyérebben fordulnak elő üveg-, bronz- és elefántcsont tárgyak.

691. Római kori téglagyár
és fazekasműhely Aquincumban.
= VU 1907. p. 47—48. **25**

Az esztergomi vasút hídja alatt a Dunaparton emelkedő téglavető kemencék feltárása és az aquincumi agyagipar ismertetése.

692. Beninger, Eduard
Der Wandalenfund von Czéke-Cejkov. (Sonder-Abdr. aus d. 45. Bande der Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien 1931) p. 183—224. **Aq. múz.**

Ein provinzialrömisches Gefäss trägt das Muster der pannonisch-dakischen Stempelkeramik. Beigefügte Bemerkungen von L. Nagy über die Keramik Pannoniens, insbes. über die in Aquincum gefundenen Töpfe.

693. Kuzsinszky Bálint
A gázgyári római fazekastelep Aquincumban. — Das grosse römische Töpferviertel in Aquincum bei Budapest.
= BpR 11 (1932). 423. p. **B 902/10**

1. Agyagégető kemencék.
2. Mészégető kemencék.
3. A kutak. Kútleletek.
4. Terra sigillata edények.

5. Edénymináták.
6. Bélyegzők és bélyegminták.
7. Agyagkorongok kerek képekkel.
8. Mécsek.
9. Mécsminták.
10. Terrakották.
11. Különféle edények.
12. Kőemlékek:
    1. Kőből esztergályozott palack.
    2. Silvanus tiszteletére emelt oltár.
    3. Silvanus domborműves képe kis kőtáblán.
    4. Szárnyas Genius vagy Amor kerek szobra mészkőből.
    5. Madár töredékes kerek szobra mészkőből.

694. Láng Nándor
Kuzsinszky Bálint: A gázgyári római fazekastelep Aquincumban. BpR. 11. 1932. [Ismertetés.]
= AÉ 1932/33. p. 182—183. **531**

695. Kiss Katalin
A Pacatus-féle aquincumi fazekasműhely gyártmányainak időrendje.
= Laureae Aquincenses. Bp.: Pázmány egy. 1938. p. 188—211. Deutsch. Auszug: p. 212—228. **B 902/55**

A Pacatus-gyár termékei Pannoniában nagy területen fellelhetők. Pacatus előtt már egy másik mester dolgozhatott a műhelyben erősen nyugati hatások alatt. Pacatus stílusának ismertetése. Az eszéki darabok Aquincumból szállíttattak oda.

Vide: 259, 310, 328, 335, 344, 496, 502, 521, 552, 585, 600, 665, 690, 712, 1022, 1023, 1050, 1056.

9.

Bélyeges cserepek és egyéb tárgyak. Tegulae. Terrae sigillatae. Opera figlina.

696. Érdy János
a Margitsziget északi csúcsán lévő romokban lelt tégláról, amelyen egy lóháton ülő nyilazó parthus látható; fején a jellemző süveg, karján tekercs.
= MAÉ 1850. 2. sz. p. 72. **3453**

697. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika. 795.
= AK 6 (1866). p. 98. **545**
Transaquincumban talált bélyeges tégláról.

698. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika. 798.
= AK 6 (1866). p. 99. **545**
Az óbudai hajógyári sziget hypocaustumának romjai közt talált bélyeges téglák.

699. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika. 907.
= AK 6 (1866). p. 177. **545**
»Pest felül a fürdősziget irányában a parton sok téglatöredék vagyon, mely a transaquincumi castrumból oda került.« Egy bélyeges tégla közlésével.

700. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika. 963.
= AK 7 (1868). p. 78. **545**
»Új-Pesten a Hecht f. ház kertjében mult évben találtak egy nagyobb fazekat, melyben csontok és egy kisebb bögre valának.«

701. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika. 1042.
= AK 7 (1868). p. 193. **545**
A részvényes téglavető társulatnak a kiscelli két kórháztól északra levő új téglavetője alján bélyeges cserepeket találtak.

703. Cserépedények
(3 drb) az óbudai Viktória-téglagyár alsó részéből a N. Múzeumba kerültek.
= AÉ 1 (1869). p. 318—319. **531**

704. Margitsziget melletti homokzátony alapfalai.
= AÉ 9 (1875). p. 31. **531**
Rómer által megvizsgálva római eredetűnek bizonyultak. A margitszigetbeli lerakodásokban a kénvízforrás közelében kerültek elő a Leg. II. Ad. téglák, agyagcserepek, valamint a Danuvio Defluenti kezdetű feliratos kő.

705. Római festett téglalelet
Aquincumból.
= AÉ 11 (1877). p. 228. **531**
A leleten fejet ábrázoló festett kép. Hiros István ajándéka a NM-nak.

705a Római cseréptöredékek
Óbudáról.
= AÉ 14 (1880). p. 230. **531**
A Hauser f. telken a római vízvezeték vonalában előkerült nagymennyiségű bélyeges és domború cserepek. Varga Ignác ajándéka a N. Múzeumnak.

706. Római tégla
= PH 1880. 321. sz. **73**
A Rombach-utcában az óbudai római helyőrség 7-ik cohorsának bélyegével ellátott téglát találtak.

707. Belépti jegy — cserépből
= PH 1880. 1278. sz. **73**
Az amphitheatrum egyik páholyában talált cserépből való belépti jegy.

708. h. j. [**Hampel** József]
F. Cumont: Textes et monuments figurés rélatifs aux mystéres de Mithra. Bruxelles 1896. munkáját ismertetve felhívja a figyelmet, hogy a Petronellben levő Mithraeum szentélyéből előkerült vastagfalú keresztalakú bélyeges cseréptöredéket a szerző az antik emlékek közé sorozza. Aquincumban nemcsak edénycserepeken, hanem vízvezetékcsöveken is észleltek hasonló bélyegeket.
= AÉ új f. 17 (1897). p. 381—382. **531**
V. ö. AÉ új f. 18 (1898). p. 77—79. és 25 (1905). p. 318—330.

709. h. j. [**Hampel** József]
Rejtélyes bélyegű cseréptárgyak.
= AÉ új f. 18 (1898). p. 77—79. **531**
A Detrekő váránál talált ismeretlen bélyegű cseréptöredékekkel kapcsolatban felhívja a figyelmet a hasonló bélyegű aquincumi vízvezetéki bélyeges csövekre. Ilyenek előfordultak Nagyszalontán is, úgy hogy késő középkori származásuk lehetséges. V. ö. AÉ 25 (1905). p. 318—322.

710. Hpl. [**Hampel** József]
Rejtélyes bélyegű cserépedények.
= AÉ új f. 25 (1905). p. 318—322. **531**
Az Aquincumban és Carnuntumban talált csillámmal kevert feketés anyagú cserépedényekről, amelyeket régebben római eredetűeknek tartottak, a salzburgi múzeum szignált azonos leletei alapján kiderült, hogy XVI—XVII. századiak.

711. **Finály** Gábor
Az aquincumi múzeum terra sigillata darabjai.
= BpR 9 (1906). p. 73—102. **B 902/10**
A következő csoportosításban: 1. Istenségek. 2. Emberalakok. 3. Vadászjelenetek és állatok. 4. Állat- és növényalakokból összeállított díszítések. — A bélyegek sorozata.

711/a. **Láng** Nándor
Figurális terrakották az aquincumi múzeumban.
= BpR 9 (1906). p. 1—32. **B 902/10**
Az aquincumi múzeum figurális terrakottái: egy álló nőt ábrázoló szobrocska, két nő és egy férfifej.

712. **Alföldi** András
Pannoniai agyagminták és vonatkozásaik a császárokra. Bp.: Franklin 1918. p. 38. (Klny. az AÉ 38 (1918). évf.-ból.)
Aq. múz.
Aquincum területén került napfényre egy forma, amelyben Kuzsinszky a Minotaurus-sal küzdő Theseus-t ismerte fel.
A genius imperatoris tiszteletea CIL 3425. sz. aquincumi feliratos kövön.

713. **Alföldi** András
Az I. Valentinianus-féle erődépítés tégláiról.
= AÉ új f. 39 (1920/1922). p. 96—98. **531**
A CIL 3763 = 10678. sz. a Vizafogónál talált bélyeg kiegészítése a dunapentelei ásatásnál előkerült bélyeggel. A Frigeridus dux és Vicentia nevet viselő bélyegek összeállítása. Az Óbudán talált anyag figyelembevételével.

714. **Kuzsinszky** Bálint
A legrégibb terra-sigillata edények Pannoniában.
= AÉ 40 (1926). p. 88—113. **531**

715. **Kuzsinszky** Bálint
A legrégibb terra-sigillata edények Pannoniában. — Die ältesten verzierten terrasigillata-Gefässe auf Pannonischen Boden in Ungarn. Bp.: Franklin 1926. [Klny. az AÉ 1923—1926. évi 40. kötetéből p. 88—113.] **Aq. múz.**
A gázgyár területén felásott aquincumi fazekastelepen megkerültek azok a mintatálak, amelyekből a kész terra sigillata edényeket kipréselték és megvannak az agyagbélyegzők is. De az itt készült sigillata edényeket helyben nem használták. A helyi leletek kivitel és stílus dolgában megegyeznek a nyugaton mindenütt ismert edényekkel. A hozzánk eljutott legrégibb edények valószínűen a Po [Padus] mellékén készültek. Nagyon sok edényünk van délgalliai és Rajnamelléki műhelyekből.

716. **Nagy** Lajos
Egy pannoniai terra sigillata-gyár. Adatok a M. Nemzeti Múzeum szilasbalhási táljának műhelyéhez. — Eine pannonische terra sigillata Fabrik.
= AÉ új f. 42 (1928). p. 96—113. **531**
Als Fabriksort kann in erster Reihe Aquincum in Betracht kommen, wo die graue Tonware, welche in Szilasbalhás u. Aquincum gefunden wurden, erzeugt werden könnten. Doch lässt sich nichts mit Sicherheit feststellen.

717. **Palóczi** Edgár
Takarékosságra való nevelés. (Az aquincumi múzeum agyag takarékperselyeiről.)
= CsGy 2 (1929).

718. **Oswald,** Felix
Index of potters' stamps on terra sigillata »samian ware«. Margidunum: By the author 1931. XXIII, 428 p. **Aq. múz.**
A kiadott aquincumi bélyeges cserepek anyagának feldolgozásával.

719. **Szilágyi** János [Johannes]
Inscriptiones tegularum Pannonicarum. — A pannoniai bélyeges téglák. Bp.: Sárkány-ny. 1933. 110 p. XXXII t. (Diss. Pann. Ser. 2., No. 1.). **B 902/55**
Legio I. adiutrix.
Bélyegváltozatai: A) pia fidelis jelző nélküliek, ill. csonkák. 35. sz. d) A Raktár-u.-i ásatás alkalmával előkerült ép példány p. 9., 19.
Legio I. Noricorum.
Bélyegfajai: 4. sz. d) és e) A Raktár-u.-i cella trichora környékének legfelső rétegéből, p. 23.

A) legio II. adiutrix.

Bélyegváltozatai: A) csonkák: 1—9, 11—13, 15—16, 17 c), 18—19. sz. aquincumi téglák, p. 25—26.

B) Bélyegfajok az adiutrixnak a-val való rövidítésével: 21—26. sz. aquincumi téglák, p. 26.

C) Bélyegváltozatok AD névrövidítéssel: 28—29, 31, 33—35, 37—41, 43—44, 46 b, 47, 49—59, 61—77. sz. aquincumi bélyeges téglák p. 27—32.

D) Bélyegváltozatok ADI névrövidítéssel: 78—81, 84, 87—92. sz. Aquincum területéről származó bélyegek, p. 32—33.

E) Bélyegváltozatok pia fidelis utónévvel: 93—108. sz. aquincumi bélyegváltozatok, p. 33—35.

Legio II. Italica.

Bélyegfajai: A) A legio nevével: 2 d) sz. bélyeg a Hajógyár-szigetről, p. 37.

C) Önálló helyneves bélyegváltozatai: 1. a), d), e), g), h) és i) a Raktár-u.-i. cella trichora területéről, p. 39.

A legio IIII. Flavia.

Bélyegváltozatai: 5. sz. az aquincumi cserép, p. 41.

A legio X. Gemina.

Bélyegváltozatai: F) Változatok PF jelzővel, csonka elővel: 75. sz. a II. ad. legio aquincumi téglamühelyéből, p. 51.

G) Változatok PF jelzővel, L(eg) rövidítéssel: 102. sz. aquincumi cserép, p. 53.

K) Változatok császár- és tisztnevekkel: 171 b) sz. tégla a pesti Eskü-térről, p. 61.

Egyéb csapatnemek bélyegei.

III. Az »exercitus Pannoniae« bélyegek változatai: 9 d) és e) transaquincumi és aquincumi téglák, p. 85.

IV. A cohorsok bélyegfajai: Cohors I. Alpinorum equitata 10. sz. és b) az Eskü-téri castrumban és Aquincumban előkerült téglák, p. 87.

Cohors VII. Breucorum 18. sz. aquincumi cserép, p. 88.

Antoniniana jelzővel 27 d), f), e), g) sz aquincumi, 30 c) sz. Eskü-téri castrumi, 32 a) sz Bpest Rombach-u.-i, 32 b) és 37. sz. aquincumi bélyegek, p. 89.

Severiana jelzővel 40—41. sz. aquincumi cserép, p. 90.

Cohors ∞ [Milliaria] Nova Surorum sagittariorum. 60—61. sz. aquincumi bélyegek, p. 93.

Cohors I. Ulpinia Pannoniorum 72—73. sz. aquincumi bélyegek, p. 94.

Cohors-bélyegek csapatnév nélkül 75, 77. sz. Eskü-téri castrum bélyeges cserepei, p. 94.

Az I. Valentinianus (364—375)-kori tiszti bélyegek fajai:

B) Jovinus 7—9. sz. a csillaghegyi burgus bélyegei, 10 a) sz. az óbudai, 11. sz. a csillaghegyi, 13 a), b) sz. aquincumi, 15. sz. óbuda-aquincumi cserepek, p. 95—96.

D) Vincenti (...) 24. sz. talán transaquincumi tégla.

J) Terentius dux: 45. sz. aquincumi cserép, p. 99.

K) Frigeridus dux: 48, 51, 56, 57, 58 b) sz. a csillaghegyi burgus cserepei, az 54, 58 a), f), c), e) sz. óbudai cserepek, p. 100.

L) Ap(...) Valentini: 59, 61 b), 62 c), 64, 65, 66. sz. a csillaghegyi burgus, 61 d), e), 62 d), 63, 66 c), f) aquincumi téglák, p. 101.

M) Ap(...) Luppi... ord(...) 67, 68, 71 c), 73 c) csillaghegyi, 70 c), 71 b), f), 73 b), 74 e) aquincumi, p. 102.

VIII. Helyneves bélyegek:

Quadriburgum bélyegei: 89. sz. transaquincumi, 91 d) sz. aquincumi.

Válogatott magánbélyegek.

A) Aquincumiak: 1, 2, 3 a).

720. Oroszlán Zoltán
A Szépművészeti Múzeum terrakotta-gyüjteményének antefixei.
= AÉ 48 (1935). p. 35—53. **531**

721. Juhász Györgyi
A lezouxi terrasigillata-gyárak aquincumi lerakata.
= AÉ új f. 49 (1936). p. 33—48. 4 t. **531**

722. Fremersdorf, Fritz
Rheinischer Export nach dem Donauraum. Ein Beitrag zur Wirtschaftsgeschichte der Kaiserzeit.
= Laureae Aquincenses. Bp.: Pázmány egy. 1938. p. 168—182. **B 902/55**

Üveg-, terra sigillata-, terrakottakivitel a Dunavölgy felé.

Vide: 165, 287, 305, 369, 380, 396, 464, 468, 472, 522, 537, 540, 565, 586, 630, 634, 664, 667, 671, 694, 708, 827, 833, 834, 870, 997, 1005, 1011, 1021.

10.

Mécsesek. — Lucernae et laternae.

723. Mécsesleletek
= AÉ 13 (1879). p. 363. — 14. (1880) p. 229—230. — új f. 1. (1881). p. 165—171. — 2. (1882). p. 60—68. **531**

724. Római mécses
Óbudáról a N. Múzeumban.
= AÉ 13 (1879). p. 325. **531**

A három lángra készült mécsesen Viet jelű bélyeg van.

725. Római cserépmécses
Óbudáról.
= AÉ 14 (1880). p. 229—30. **531**

Az óbudai Keil f. ház alapjai ásásakor előkerült két mécses. Zsigmondy ajándéka a N. Múzeumnak.

726. Római mécses
Óbudáról.
= AÉ 14 (1880). p. 347. **531**

Wankó Ferenc ajándéka a N. Múzeumnak.

727. Iványi Dóra
A pannoniai mécsesek. Tipologiai és kronológiai áttekintés. Bp.: Szerző 1935. 30 p. (Diss. Pann. Ser. 2. No. 2).
B 902/55

Reliefes mécsek. Firmamécsek. Diszitetlen mécsek. Korai görög mécsek. Bronz mécsek. Vas-, bronzmécsek agyagutánzatai. Gyertyatartók. Pozitiv és negativ mécsminták. Mécsbélyegek.

728. Iványi, Dóra
Die pannonischen Lampen. Eine typologisch-chronologische Übersicht. Bp.: Selbstverl. 1936. 351 p. 99 t. (Diss. Pann. Ser. 2. No. 2). **B 902/55**

Vide: 495, 541, 874, 888, 1050.

11.

Agyagtorony minták. — Turres figlinae.

730. Engelmann, R.
Torda in Siebenbürgen [Potaissa] und Aquincum. Römische Tonmodelle. (Zu den Tonmodellen von Toren und Turmen von Dunapentele u. a. O.)
= RGK 2 (1909). p. 51—55.
Aq. múz.

Ein von Jos. Hampel in AÉ [1909 p. 20] beschriebenes Tonmodell eines beinahe vollständig erhaltenen turmartigen Gebäudes, das von Floris Romer aus Aquincum in das Nationalmuseum überbracht wurde.

731. Hpl. **[Hampel** József]
Emeletes épület agyagmintája Aquincumból.
= AÉ új f. 29 (1909). p. 20—21. **531**

A dunapentelei, tordai és aquincumi toronyalakú agyagminta, mely H. elképzelése szerint az elhúnyt sirján a valóságos siremléket helyettesitette. Az agyagtornyocskák anyaga azonos a katonai téglák anyagával s igy talán a katonaságnál volt szokás ily emléket a sirra tenni.

732. Loeschke, Siegfried
Antike Laternen und Lichthäuschen.
= BJ H. 118 (1909). p. 370—430.
Aq. múz.

Der Turm von Aquincum p. 406. Publiziert: Röm. Germ. Korr. Bl. II. [R. Engelmann] nach AÉ 1909. [Hampel]. Auf seiner Spitze sitzt ein leicht angedeuteter Vogel. [Adler?]

733. Láng Margit
Római kerek torony mintája Dunapenteléről.
= AÉ új f. 30 (1910). p. 24—27. **531**

Az ismert agyagtornyokat összehasonlitva megállapitja, hogy az aquincumi a legbefejezettebb és az egyetlen, amely mellett egyéb épületrészeket nem találtak.

Vide: 208.

12.

Szövetmaradványok. — Vestes et byssus.

734. Római szövetmaradvány
egy óbudai szeszgyári leletből.
= AÉ 6 (1872). p. 244. **531**

»A győri homokgödrök kősirja« c. közleményében emlitett szövetmaradványokra Römer megjegyzése.

735. Hollendonner Ferenc
Az aquincumi római szövet anyaga. — Der Stoff eines römischen Gewebes von Aquincum. Bp.: Hornyánszky 1917. (Kiny. a »Botanikai Közlemények« 1917. évi 1—3. füzetéből. p. 35—37, 13—15.)
Aq. múz.

736. Láng, Margarete
Die pannonische Frauentracht.
= ÖAI 19—20 (1919). Beiblatt col. 207—260. **Aq. múz.**

A nők öltözete általában nem alkalmazkodott a római divathoz, hanem az időjárásra tekintettel megőrizte pannoniai jellegét. Helyi hatás a kelta ruházkodásra, a pannoniai kelta ruházat különbözősége a belgától.

737. Geramb, V.
Die norisch-pannonische Tracht. Graz: 1933. **Bp. Egy. rég. és num. int.**

Vide: 900.

13.

Hordók. — Dolia ex lignis.

738. Római hordó
Az első óbudai téglagyár területén római sírok alatt talált —.
= AÉ 2 (1870). p. 166. **531**
Leyenthal Henrik építész jelentése az Akadémia archaeologiai bizottságához.

739. Hollendonner F.
Az aquincumi római hordók és kútrészek fája. — Das Holz der römischen Fässer und Brunnenfassungen in Aquincum. (Klny. a »Botanikai Közlemények« 1916. évi 3—4. füzetéből.) **Aq. múz.**

Vide : 165, 693, 872.

14.

Orgona. — Organum pneumaticum.

740. Hegedüs Gyula
Az orgona kultusza a rómaiaknál. Aquincum új orgonalelete.
= NU 1931. jún. 14. **167**

741. Palóczi Edgár
Római víziorgonára bukkantak Óbudán.
= BN 1931. jún. 11. **Bq 071/21**

742. Roman organ, A —
discovery at Budapest.
= DT May 20, 1931. p. 13. **Aq. múz.**

743. Legrégibb orgona, A —.
= Mgys 1932. jan. 17. **173**
Az Aquincumban 1881-ben talált Titus Aelius Iustus víziorgonajátékos zsoldos nevét megörökítő feliratos kő és az 1931. évben talált aquincumi víznyomású orgona leírása.

744. Sugár Viktor
Az aquincumi víznyomású orgona.
= KK 1932. 1—2. sz. p. 7—12.
Aq. múz.

745. Nagy Lajos
Az aquincumi orgona. — Die Orgel von Aquincum. Bp. : Háziny. 1933. 144 p. **B 902/50/2**
1. Az orgona maradványainak leírása.
2. Az orgona megmaradt részeinek működése.
3. Orgonánk az antik orgonaleírások megvilágításában. A víziorgona (Hydraulis).
4. Az orgona antik ábrázolásai.
5. Az orgona helye és jelentősége az antik kultúrában.

746. Erdélyi Gizella
Nagy Lajos : Az aquincumi orgona. [Ismertetés.]
= AÉ 47 (1934). p. 172—173. **531**

746a. Margittay Richard
Az aquincumi orgona.
= BN 1936. XII. 17. **Bq 071/21**

746b Finály Gábor
Nagy Lajos : Az aquincumi orgona. [Ismertetés.]
= EPhK 59 (1939). p. 305—306. **4442**

Vide : 165, 181, 259.

15.

Római orvosok Aquincumban. — Medici Aquincenses.

746c. Korbuly György.
Aquincum orvosi emlékei. Die ärztlichen Denkmäler von Aquincum. (Deutscher Auszug.) Bp. : Franklin 1934. 48 p. (Diss Pann Ser. 1. Fesc. 3. (Klny. Orvosképzés 1934. márc. különfüzetéből.) **B 902/55/4**
Katonai és polgári orvosok. Orvosok neve : C. Iulius Filetio, Sex. Pompeius Carpus, C. Nundinius Opitervius, Timartius, A. Numisius, T. Aurelius Numisius, ismeretlen nevű a leg. IV. Flaviából, M. Marcellus. — Valetudinarium Aquincumban. — Optio valetudinarii. Capsarii. — Szemorvosok. Orvosi műszerek. — Múmiatemetkezés. — Szemmelverés. — Csecsemőtáplálás. — Orvosi istenségek. — Fűtés. Vízellátás. Utcák. Fürdők.

746d. Korbuly György
Aquincum orvosi emlékei.
= O 24 (1934). p. 106—148.

747. Erdélyi Gizella
Korbuly György : Aquincum orvosi emlékei. [Ismertetés.]
= AÉ 48 (1935). p. 227. **531**

IV.

Vallási régiségek.
Antiquitates ad religionem pertinentes.

1.

Istenek kultusza. — Cultus deorum.

748. Baaltis
és Mithras tisztelete Aquincumban.
= AÉ Újf. 5 (1885). p. 333—334. **531**

749. Domaszewski, A. v.
Die Religion des römischen Heeres.
= WZG 14. (1895). Heft. I. p. 1—121. **Múz. Régt. kvt.**

Die Inschriften über dii militares von Aquincum: CIL 3472—3473.

Über das Fahnenheiligtum der Standlager von Aquincum: CIL 3526.

Die Verehrung Minervas im Heere Aquincums: CIL 10997, 10437, 10435.

Über die Verehrung Martis Campestris in Aquincum: CIL 3470.

Das Zeugnis für die Verehrung Virtutis et Honoris in Aquincum: CIL 10285.

Eponas Verehrung: CIL 3420.

Sedatus als Schutzgott der Feuerwehr der Hauptstadt in Niederpannonien: CIL 10355.

Volcanus der Schutzgott der Canabenses des Lagers von Aquincum: CIL 3505.

Der Genius des Kaisers u. die Heiligtümer der Principales: CIL 3463, 10407, 10415, 10396, 10399, 10438, 10470, 10436, 10424, 3424.

Scholae principalium: CIL 3524.

Numina castrorum: CIL 10429.

Genius valetudinarii: CIL 10403.

Lares militares: CIL 3460.

Tempel Herculis in Aquincum: CIL 10406.

749a Drexler, W.
Mythologische Beiträge. Heft 1: Der Cultus der aegyptischen Gottheiten in den Donauländern. Lpzg: Teubner 1890. 152 p. **Aq. Múz.**

p. 36: Anubisstatuette. Hieroglyphisches Bruchstück, gefunden bei Aquincum. Apis-statue. Personennamen: Arpocras (CIL 3479), Vibia Serapia (CIL 3402).

750. Hampel József
Lovas istenségek Dunavidéki antik emlékeken.
= AÉ 23 (1903). p. 305—365. 25 (1905) p. 1—16. **531**

751. Hekler Antal
Sarapis szobrocska a Nemzeti Múzeumban.
= AÉ 30 (1910). p. 309—311. **531**

752. Hampel József
Lovas istenségek a dunavidéki antik emlékeken.
= AÉ új f. 32 (1912). p. 330—352. **531**

A Dea Syria népszerűségéről tanuskodó aquincumi feliratról (CIL 10393), mely szerint neki és Baltisnak ott temploma volt.

753. Marosi Arnold
Volt-e Székesfehérvárott római telep?
= Sz 69 (1935) p. 266—269. **3049**

Tác-Fövenypusztán volt Herculia a provinciális vallási központ. Az idetartozó Nyergesdűlőben nagy háromapszisos keresztény templom a IV. századból.

754. Brelich Angelo
A halálszemlélet formái a római birodalom sírfeliratain. — Aspetti della morte nelle iscrizioni sepolcrali dell'impero romano. Bp.: Egyet. ny. 1937. 88 p. (Diss. Pann. Ser. 1. fasc. 7.)
B 902/55

Az aquincumi vallásosság szempontjából is érdekkel bir.

755. Brelich, Angelo
Aquincum vallásos élete.
= Laureae Aquincenses. Bp.: Pázmány egy. 1938. p. 20—142. **B 902/55**

Aquincum helyrajzi fontossága. Eraviscusok és fővárosuk. Az illyr és kelta réteg szerepe a pannoniai vallás kialakulásában. Az egyes istenségek és kultuszuk. Sacerdotes provinciae. A légiók vallása.

Vide: 113, 389, 620, 624, 762, 784.

2.

Templomok. — Templa.

756. Köppen, Peter v.
Nachricht von einigen in Ungern, Siebenbürgen und Polen befindlichen . . . Alterthümern. Wien : Gerold 1823. 42 p. 3. t. **B 902/48**

Ein Mithras, gefunden in Buda-Örs : p. 9.

Mithras in Pest : p. 13.

757. Lajard, Jean Bapt. Félix
Recherches sur le culte public et les mystères de Mithra en Orient et en Occident. Vol. 1—2. 1847—1848. **Aq. múz.**

Tab. CI. n. 7 = CIL 3414.

758. Maionica, E. & **Schneider,** R.
Bericht über eine Reise im westlichen Ungarn.

= AEW 1—2. (1877—1878). p. 145—171 & 9—17. **Aq. múz.**

Im Besitze des Stuhlweissenburger Erzbischofs Paur befindet sich ein Gipsabdruck einer Inschrift, welche in den Fundamentum einen Hauses in Stuhlweissenburg vermauert ist. Es bleibt noch die Frage übrig, ob die Canabenses, welche diese Inschrift gesetzt haben, in Stuhlweissenburg oder in dem benachbarten Aquincum sesshaft waren = CIL 10336.

759. Kuzsinszky Bálint
Az aquincumi Mithraeum.

= AÉ új f. 8 (1888). p. 385—392. **531**

A munkálatok a kis közfürdő északi részén indultak meg. Eredmények : a fürdő apodyteriuma nagyrészt még ép mozaikpadlóval, egy lakóház maradványa, csatorna. Kelet felé négyszögű terem (laconicum) fűtőberendezéssel, a lakóház kiegészítő része falfestményrészekkel és márványlemezekkel. Egy másik lakóház maradványai fűtőberendezéssel. Mithrasnak emelt oltárkő. Mithras petrogenitus szobor in situ és a Mithraeum. Ebben egy szoboralapzat, 4 fogadalmi kő, amelyeket M. Ant. Victorinus emelt Cautus Pates tiszteletére.

760. Óbudai ásatások, Az —.

= VU 1888. p. 774. **25**

Az évi ásatások befejezésével a Mérnök- és Épitész Egylet tagjai megtekintették az eddig felásott területeket és leleteket : az amphitheatrumot, a fürdőket, a forumot. Az idei ásatások legfontosabb eredménye a Mithraeum, amely Mithra szobrával és egy nagy fogadalmi kővel jókarban maradt meg.

761. Cumont, Franz
Catalogue sommaire des monuments figurés relatifs au culte de Mithra. Paris : Leroux 1892. 31 p. (Extrait de la Revue Archéologique 1892.) **Aq. múz.**

Aquincum. Mithréum découvert en 1888 à Altofen.

762. Cumont, Franz
Mithras-emlékek Magyarországon.
= AÉ új f. 13 (1893). p. 289—299. **531**

Megemlékezéssel az aquincumi Mithraeumról, amelyből bár Mithras-szobrok nem kerültek elő, a két szobortartó talapzat egyike Caute, másika pedig Cautopati nevet viseli. Ezek [Cautes—Cautopates] a fáklyákat emelő dadophorosok nevei.

763. Cumont, Franz
Textes et monuments figurés relatifs aux mystères de Mithra. Tom. 1—2. Bruxelles : Lamartin 1899, 1896. **Aq. múz.**

Plusieurs nouveaux monuments mithriaques trouvés à Bude et aux environs. Tom. 1. p. 251, 364. Tom. 2. p. 213.

764. Merelowski, M[arian]
Wykopoliska rzymskie pod pesztem. (Obditka z »Przeglada Poroszechnego« z 1903. p. 214—232.) **Aq. múz.**

Az aquincumi ásatások ismertetésének fejezete : 1. Swiatynia Mitrasa (Mithraeum).

765. Saxl, Fritz
Mithras. Typengeschichtliche Untersuchungen. Berlin : Keller 1931. **Aq. múz.**

Die Bilder der Windgötter auf den Grabstelen von Altofen u. Sopron (publ. bei Arnold Schober: Die römischen Grabsteine von Noricum u. Pannonien [Sonderschr. d. ÖAI Bd. 10. Wien 1923.] Nr. 190. u. 191. Abb. 98, 99. S. Auch bei Fr. Cumont: After Life in Roman Paganism. New-Hawen 1922. S. 185.) sind, als Bilder der Dämonen zu verstehen die der Seele bei ihrem Himmelsflug hilfreich sein mögen. p. 79.

Vide : 156, 286, 496, 509, 519.

3.

Fogadalmi oltárok. — Arae votivae.

766. Cuspinianus, Joannes
De consulibus Romanorum commentarii. Basiliae : Oporinus 1553. **Egyet. kvt.**

Modestus et Probus : Horum consulum mentionem reperi in quodam pulcherrimo saxo Budae, cum essem in legatione Caesaris Maximiliani ad Uladislaum regem Hungariae, in domo thesaurarii, quae est e regione templi S. Georgii, in eo sic scriptum legitur p. 457—458 = CIL 3524.

767. Rhetores Tyrnavienses
Dissertationes, altera de coloniis Romanorum in genere, altera de coloniis Romanorum in Pannonia. Tyrnaviae : Typ. Acad. 1753. 112 p. **B 902/52**

Pompeius Faustus aquincumi IIvir fogadalmi köve p. 35.

768. Tasner Antal
jelentése a Gellérthegyen talált »faragványos kövekről«.
= MAÉ 1847. p. 83. **3453**

769. Denkschriften
dreier römischen Steine in Ofen.
= MCC 1 (1856). p. 64—65. **Aq. múz.**

Im J. 1855 wurden in Ofen bei der Aushebung der Fundamente eines Wohnhauses 3 röm. Steine mit Inschriften gefunden : CIL 3480, CIL 3415 = Rom. Desj. 49, CIL 3421.

770. Drexler, Wilhelm
Aegyptische Gottheiten betreffende Inschriften Pannoniens.
= UR 9. p. 267—277. **27379**

Aus Aquincum stammt die Inschrift CIL 3463, welche zur Verehrung des egyptischen Hammon (Ammon) gestellt wurde.

771. Über eine zu Altofen gefundene Stele.
= MCC 1 (1856). p. 209—210.
Múz. Régt. kvt.

Erklärung des Joh. Érdy über eine Denksäule in Altofen. Erschienen im 3. Bande des »Magyarország és Erdély Képekben«. Die Stele gehört in die Zeit der 4. bis 7. ägyptischen Dynastie, welche nach Bunsen von 3229—2967 v. Chr. regiert hat.

772. [Römer Flóris]
Újabb leletek.
= AÉ 1 (1869). p. 59—61. **531**

A Fő-u. 107. sz. alatt előkerült oltárkő : CIL 3555 = 6460.

A szentendrei vámház sorompóján feliratnélküli oltár.

A hajógyári szigeten oltárok kerültek elő.

773. Fogadalmi kő
az óbudai Dunai téglagyár r.-t. területén levő aquaeductus első pillérénél. Ecker Márton óbudai polgár ajándéka a N. Múzeumnak.
= AÉ 1 (1869). p. 256. **531**

A fogadalmi kő = CIL 6458 = Rom. Desj. 66.

774. Fogadalmi oltár
melyet a Duna medrében találtak.
= VU 1872. p. 134. **25**

A felirat szerint Patasio ajánlotta Gea istennőnek. A NM-ba került.

775. Fogadalmi oltárkő
Óbudáról.
= AÉ 12 (1878). p. 225. **531**

Weiss István szőlőjében találták több más faragott kővel együtt és a NM-ba került.

776. Hampel József
Római föliratok Ó-Budáról.
= AÉ 14 (1880) p. 162. **531**

A Házmán f. ház udvarán lelt feliratos kő = CIL 10511.

777. Óbudai ásatásokról, Az —.
= E 1880. okt. 23. **114**

Az amphitheatrum feliratai Q. Junius Rusticus és C. Vettius Aquilinus konzulok idejéből, 162-ből valók.

778. Jupiter-oltár a Duna medrében.
= E 1882. okt. 8. **114**

Az óbudai Dunakotrás folyamán egy Lucretius nevű veteranus által Jupiternek emelt oltár került a felszínre.

779. Zsigmondy Gusztáv
Ó-budai újabb ásatások.
= AÉ új f. 7 (1887). p. 160—162. **531**

A Viktoria-téglagyár területén folytatott ásatások rómaikori leletei : 3 töredékes kőemlék.

A Raktár-u. 7. sz. ház pincéjének ásatásakor lelt csatorna a római vízvezetékkel van kapcsolatban.

780. Fogadalmi oltárkő
Lelet az új parlament telkén.
= AÉ új f. 8 (1888). p. 176. **531**

Megrongált állapotban. Felirata nem olvasható. A N. Múzeumba került.

781. Római emlékkő
A budavári Rohrer f. ház falában.
= AÉ új f. 8 (1888). p. 379. **531**

A NM-ba került.

782. Kuzsinszky Bálint
Római feliratos kövek Óbudán.
= AÉ új f. 9 (1889). p. 396—406. **531**

A Laktanya-utcai ásatások leírása.

Feliratos kövek: p. 398 = CIL 10396; CIL = 10399. — p. 399 = CIL 10407; CIL 10415; CIL 10424; CIL 10438. — p. 400 = CIL 10436; CIL 10470.—p. 401 s köv. = CIL 10471—10473.

783. Fogadalmi oltár
Óbudáról.
= AÉ új f. 9 (1889). p. 376. **531**

A NM-ba került.

784. Kuzsinszky Bálint
Néhány szó Nemesis cultusáról.
= AÉ új f. 18 (1898). p. 385—388. **531**

Az amphitheatrális játékok és Nemesis kultuszának összefüggése. Az aquincumi amphitheátrum felfedezésének tanulságai.

785. Kuzsinszky [Bálint]
Aquincumi kőemlékek.
= AÉ új f. 18 (1898). p. 445—447. **531**

Jórészt az Eskü-téri hídépítési munkálatoknál előkerült kőemlékek, amelyek a pesti erődítmény felépítésére szolgáltak. A 10 feliratos kő mind csonka, változatosabb a 15 domborműves tábla.

A Corvin-téri Vigadó alapozásánál felásott 4 katonai sírkő. Ezek a főutat szegélyező síremlékek.

Az első aquincumi mérföldkövet a Római-fürdő mellett épülő háztelepen találták. A további 4 a Bpesti tégla- és mészégetőtelepen került elő. A castrum kérdésére is döntő fontosságúak a mérföldkövek. Ezek alapján a castrum helye csak a hajógyári szigettel szemben levő zsidótemető környéke lehetett.

786. Két római emlékkő
Aquincum területéről.
= AÉ új f. 23 (1903). p. 428. **531**

Az egyik feliratos = CIL 3490, a másik egy sirkő töredéke, amelyen egy férfi, asszony és gyermek mellképe van. NM gyarapodásában

787. Kuzsinszky Bálint
Római feliratok az aquincumi múzeumban.
= BpR 8 (1904). p. 159—176. **902/10**

1—18. sz. alatt a főváros területének különböző helyeiről előkerült és még nem publikált feliratos emlékek jegyzéke: 3 = CIL 10489, 18 A = 13375.

788. Hampel József
A pannoniai síremlékek áttekintő osztályozása.
= AÉ új f. 27 (1907). p. 289—341. **531**

Az eraviscus Comiumara óbudai félkörjárású típust mutató csonka emlékköve. p. 296—297. — Egy óbudai kő három női alakkal a Kr. u. I. sz.-ból. p. 300. — Valószínűen Aquincum vidékéről származó sírtábla három nő és egy gyermek ülő alakjával a II. sz.-ból és néhány mellképes változatot képviselő barbár sírtábla az aquincumi múzeumban. p. 301. — Tarrutenius Proculus hossznégy szögű sírtáblája az aquincumi múzeumban. p. 308. — Négyszögtáblájú ormos típusú mellképes sírtábla Aquincumban. p. 315. — I. Aur. Numerius capricornaval ékesített sírtáblája Aquincumban. — Az óbudai Táborhegyről való két oszlop között egész tojás alakot mutató síremlék acroteriumos orommal és ilyen díszítésű egyéb aquincumi síremlékek. p. 318—320. — Brogimara síremléke a Gellérthegyről, mely pillérek között koszorúban mutatja a kelta asszonyt és leányát az I. sz.-ból. p. 324. — Az aquincumi Euhelpistus ormos táblás acroteriumos keretnélküli feliratos táblája és az ormot támasztó oszlopok között nyolc küllős kerék képét mutató sírtábla. p. 327—328. — Aurelia Victorina oromban kivésett mellképes sírtáblája. p. 329. — Omunitor Felix peltadíszes szarkofágja p. 336. — A peltadisz helyett fáklyatartó két ifjú ábrázolása Aquincum vidékéről származó nyolc szarkofágon látható. p. 337. — Kápolnaszerű síremlékek töredékei Aquincumból. p. 339.

789. Hekler [Antal]
Két aquincumi oltár. [A NM-ban.]
= AÉ új f. 28 (1908). p. 285. **531**

Szmik Lajos ajándéka; a Szentendrei-úton a Miklós-tér táján találták.

790. Hampel József
A pannoniai oltárok alakja és díszítése.
= AÉ új f. 29 (1909). p. 22—56. **531**

Aquincumi oltárkövek: CIL 6456, 3468 = Rom Desj 43, 69. Óbudai oltárkövek, amelyeken a felső abacus tagozatlan: CIL 3672 ormos oltár. A CIL 3434 = Rom Desj 9 Silvanus Silvestris-oltár, CIL 3492, 3445, 3427, 3502, 3452 a Zugligetben talált Juno-oltár, a CIL 3503, 3462, 6458 = Rom Desj 338, CIL 3449 = Rom Desj 343, CIL 3459, 10420 = Rom Desj 15, CIL 3495 = Rom Desj 48, CIL 10427, 3499, 3448, 3427, 3483 a Genius centuriae-nek szentelt oltártöredék, a CIL 10441, 3446 a felső abacus sarkain aeroterummal ellátott oltárok. A CIL 3431, 10429, 3493, 3418, 10469, 3485, 10430, 3463, 3454, 3486, 10419 = Rom Desj 234, CIL 3476, 3439. párnás oltárok. A CIL 3428, 3429. összetett idomú oltárok.

791. Alföldi András
Pannoniai agyagminták és vonatkozásaik a császárokra.
= AÉ 38 (1918/19). p. 1—36. **531**

792. P[alóczi] E[dgár]
Ezernyolcszázéves fogadalmi oltár az óbudai Föld-utca alatt. — Az Aelius testvérek emléke. — Római kőláda- és téglasírlelet.
= PN 1925. jún. 23. p. 8. **128**

A Föld-u. 47. sz. ház előtt kiásott Aelius Quintus és Aelius Quintianusnak a legio II. adiutrix katonáinak fogadalmi oltárköve.

793. Palóczi Edgár
Újabb római leleteket ástak ki Budapesten. (Az Aelius testvérek fogadalmi oltárának rajzával.)
= PN 1925. jún. 23. **128**

794. Paulovics István
Kőemlékek ürömi késő-római sírból. — Steindenkmäler aus einem spätrömischen Grab in Üröm.
= AÉ új f. 42 (1928). p. 211—215. **531**

Da die Denkmäler mit denen in Aquincum gefundenen übereinstimmen, liegt es sehr nahe, sie den Collegia von Aquincum zuzuschreiben.

Vide: 18, 34, 87, 88, 200, 265, 278, 290, 291, 301, 303, 308, 310, 312, 314, 315, 323, 328, 380, 398, 438, 478, 480, 482, 486, 487, 488, 492, 493, 510, 521, 527, 552, 569, 586, 593, 634, 693, 704, 712, 752, 759, 798, 839, 872, 1002, 1005, 1008 1021, 1022, 1023, 1056.

4.

Sírkőleletek. — Tituli sepulcrales.

795. Schams, Franz
Vollständige Beschreibung der königl. freyen Haupt Stadt Ofen in Ungern. Mit 3 Ansichten. Ofen: Univ. Buchdr. 1822. VI, 672 (&6) p. 3 t.
B 914/11

Alterthümer der römischen Stadt Acincum oder Aquincum p. 617—669. Die Monumente einer römischen Herrschaft: In den Ofner Weingebirgen, Feldern, Gärten ... ausgegrabene Alterthümer insbes. ein im J. 1752 gefundener Sarkophag u. i. J. 1802 unweit des Stadt mayerhofes gefundene Grabmal.

796. Paur, S. G.
Archäologische Skizzen.
= PZ 1851. 11. Okt. **Múz. kvt.**

Die römische Inschrift: CIL 3549 = Rom Desj.: 145.

A PZ 1857. dec. 10. sz.-ban egy feliratos kőről közölt közlemény: CIL 3575, a lap hozzáférhető példányából hiányzik.

797. Kubinyi Ferenc és **Vahot** Imre
Magyarország és Erdély képekben. 1—2. k. Pest: Emich 1853. **B 918/7**

Aquincumi feliratos kövek, amelyeket Migazzi bíboros, váci püspök Vácra vitetett p. 73—74.

p. 73: CIL 3436, = Rom Desj. 15. — p. 74: CIL 3412 = RomDesj. 58.

798. Aquincumi régiségek
= VU 1856. p. 387. **25**

Buda és Békásmegyer között az Árpádvölgyben egy római épületet ástak ki, amelyből ezüstcsatt, oszloptöredékek, szobormaradványok, feliratos oltárkő, faragott kőkoporsó és egyéb régiségek kerültek elő.

799. Kenner, Friedrich
Beiträge zu einer Chronik der Archäologischen Funde in der Österreichischen Monarchie [1856—1858].
= AÖG 24 (1860). p. 345—349.
Egyet. kvt.

Röm. Münzen in Altofen gefunden i. d. Jahren 1852 und 1858? — Fragment eines Sarkophages: CIL 3575. — Die Ausgrabung ausgedehnter Badeanlagen auf der Werftinsel. — Die Ruinen gehören einem unter Hadrian erbauten und unter Caracalla erweiterten Militärbade an. — Beschreibung eines bronzernen Siegelringes gefunden in einem Weingarten beim Steinbruche am Schwabenberge.

800. Sírlelet
találták a Drasche-féle téglagyár telkén.
= VU 1863. p. 80. **25**

A szarkofág mellékletei: ép csontváz, üvegurna, régi római aranypénzzel telt kettős korsó, több aranygomb és két nagy aranyrúd. A kőlemezre egy nagy háromlábú vasszék volt helyezve.

801. Kenner, Friedrich
Beiträge zu einer Chronik der archäologischen Funde in der österreichischen Monarchie [1864—1866].
= AÖG 38 (1867). p. 268—272.
Egyet. kvt.

Bespricht die Publication Florian Römers im IV. Bd. der AK: »A Buda környékén feltásott római sírokról«. Die Ergebnisse eines interessanten Gräberfundes aus dem Beginne des IV. Jahrhundertes, der in Ofen auf dem Drascheschen Ziegelofengrunde gemacht wurde.

802. Henzen, [Guilielmus]
Sur quelques inscriptions inédites de Valachie et de Bulgarie (provinces de Dacie, de Mésie et de Scythie).
= AIC 40 (1868). p. 5—707.
Múz. Régt. kvt.

Aquincumi feliratos kő: p. 107 = CIL 3467 = 10433.

803. Ipolyi Arnold
Magyar régészeti krónika. 1046.
= AK 7 (1868). p. 194. **545**

Az óbudai »marhaitatónál« levő szarkofágfödél.

804. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika. 983.
= AK 7 (1868). p. 183. **545**
A Margitszigeten talált feliratos kőtöredék = CIL 6461.

805. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika. 1040.
= AK 7 (1868). p. 192. **545**
Sírkőlelet: CIL 3572 = Rom Desj 132.

806. Kubinyi Ágoston
A Magy. Nemz. Múzeum régiségtárának ajándékozott tárgyak jegyzéke 1869. jan. 1—márc. 31-ig.
= AÉ 1 (1869). p. 214. **531**
Az óbudai szeszgyár r.-t. egy római sírkövet, az óbudai első téglavető r.-t. több római egész és töredékes sírkövet és egy római kőoltárt ajándékozott.

807. Szarkofág
az első óbudai téglagyár r. t. területéről. A r.-t. a N. Múzeumnak ajándékozta.
= AÉ 1 (1869). p. 308. **531**

808. Rómer Flóris
A Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményeinek az 1869. év II. negyedében történt gyarapodása.
= AÉ 2 (1870). p. 48—50. **531**
A római régiségtár gyarapodása: P. Szathmáry Károlytól egy acéltükör, az óbudai téglavető r.-t.-tól egy szarkofág, az ottani szeszgyár r.-t.-tól többféle cserépedény, Kunwald Jakabtól egy szarkofág.

809. Feliratos kő
a hajógyári szigeten, melyet a római vízvezeték melletti téglavetőn ástak ki.
= AÉ 3 (1870). p. 242. **531**

810. Rómer, Florián
Die römischen Anschriftensteine des ungarischen National-Museums. Bp.: Khór & Wein 1874. 8 p. (Separatabdruck aus dem »Pester Lloyd.«)
Aq. múz.
A feliratos kövek származásáról.

811. Feliratos kő
A Margitsziget és az újpesti sziget közötti dunakotrásból került elő, »melyen a név Aurel. Maxim. igen tisztán olvasható«.
= AÉ 8 (1874). p. 160. **545**

812. Feliratos kő
a Császármalom kerítésének falában. Közeli lebontásakor a kő a N. Múzeum számára szerzendő meg.
= AÉ 9 (1875). p. 127. **531**

813. Ponori Thewrewk Emil
Római feliratokról.
= AÉ 10 (1876). p. 307—317. **531**
A CIL 3416 = Rom Desj 78. sz. feliratos kő magyarázata.

814. Szarkofáglelet
budai, krétahegyi szőlőben.
= AÉ 10 (1876). p. 59—60. **531**
A sírkő valószínűen másodlagos felhasználásban volt. A kirabolt sírból csak egy Claudius-féle érem került elő. A sír első felhasználásban az első római településből származhatik.

815. Feliratos kő lelet
a budaújlaki téglavető területéről.
= AÉ 12 (1878). p. 225. **531**
A NM-ba került.

816. M. N. Múzeum feliratos köveinek gyarapodása.
= AÉ 13 (1879). p. 121. **531**
Az óbudai szeszgyár két feliratos követ ajándékozott.

817. Római sir Budán
= PH 1880. 307. sz. **73**
Budán az irgalmasok tébolydája előtt talált római szarkofágok leírása.

818. Tergina Károly
jelentése a Régészeti Társulat nov. 30.-i ülésén a Buda-Újlakon talált római szarkofágról.
= AÉ 14 (1880). p. 346. **531**
A Császárfürdő közelében csatornaásáskor felszínre jutott szarkofág, 3 nagy üvegedény, üvegpohár és illatszertartó, aranyfoglalatú kés, aranycsatt, ezüsttányér, csésze és kanál, bronzedény, mézgaszobrocska és vaskorsó.

819. Római sír Budán
= PH 1881. 28. sz. **73**
A budai Lujza-gőzmalom mellett talált római sír.

820. Római sirkő
= PH 1881. 102. sz. **73**
Az óbudai Rózsa-utcában egy három méter magas római sírkövet találtak.

821. Betemetett régészeti lelet
= PH 1882. 208. sz. **73**
Az óbudai Fő-téren egy nagy faragott sírkövet találtak.

822. Hampel József
az óbudai papföldi és a Filatori védgát építésénél végzett ásatásokról tartott előadásának ismertetése a RT. 1881. dec. 27.-i ülésén.
= AÉ új f. 2 (1882). p. XXIII. **531**
A papföldi ásatások folytatásának szükségességét hangsúlyozza. Beszámol a Filatori-gát földmunkálatairól és az országúttól balra fekvő harmadik telken feltárt leletekről. Ezek: feliratos és felirat nélküli szarkofágok, téglasirok, kisebb római tárgyak, egy kőépület alapfalai, amelyről valószínű, hogy középület lehetett. Ennek teljes felásatását javasolja.

823. Római sír Buda-Ujlakon
= PH 1882. 83. sz. **73**
A Lajos-u. 14. sz. mellett talált hatalmas római kőkoporsó leírása.

824. Római szarkofág
a budai Török-u.-ban.
= AÉ új f. 2 (1882). p. LIII. **531**
Az 1880-ban kiásott szarkofáglelet állapotának leírása Havas S.: »Az óbudai, hajdan a bold. Szűz Máriáról nevezett Fehéregyház és Árpád sírja« c. értekezésében.

825. Hampel, Jos.
Ein Grabvers aus Aquincum.
= UR 1883. p. 133—137. **27379**
Der Sarkophag Aelia Sabina, Bewohnerin von Aquincum = CIL 10501.

826. Schön, G., & **Weisshäupl,** R.
Denkmäler aus Brigetio.
= AEM 10 (1886). p. 105—119.
Aq. múz.
Sarkophag aus Kalkstein, gefunden zu Aquincum. p. 114—115 = CIL 10505.

827. Kuzsinszky Bálint
A legújabb aquincumi ásatások. Bp.: Franklin 1888. 27. p. (Megjelent az Archeologiai Értesitő 1887. és 1888. évfolyamában »Az óbudai papföldi ásatások 1887-ben« cím alatt.) **B 902/7**
Feliratok: p. 38 = CIL 10461. — p. 39 = CIL 10462, 10463, 10464.
A Szentendrei-út Dunafelőli oldalán elterülő thermáktól DK irányban az 1884-ben megkezdett ásatások folytatása. Egy lakóház falait és ennek ÉK oldalán egy közfürdőt ástak ki. Az »Atiliae Firmae« bélyeggel ellátott téglatöredékek arra vallanak, hogy a fürdő polgári balneum volt.
Az aquincumi épületek épitészeti és dekorativ ismertetése: a márványtöredékek, a falfestmények, stukkódiszek, két bisellium lába gyanánt szolgáló faragott kő.
A magánhelyiségek köréből két bronzfibulát, két gyűrűt és két kalkulust ir le.
Egyéb leletek: domborműves terra sigillata és üvegdarabok és 25 érem.

828. Római sír
a budai Török-u.-ban.
= AÉ új f. 9 (1889). p. 376. **531**
A lelet a NM-ba került.

829. Ziehen [Gyula]
Antik mithológiai domborművek a Nemzeti Múzeumban.
= AÉ új f. 9 (1889). p. 154—162, 296—304. **531**
A valószinüen Aquincumban talált és Migazzi által Vácra, majd onnan a NM-ba került három domborműves sirláda leírása.

830. Kuzsinszky Bálint
Két római kőemlék Ó-Budáról.
= AÉ új f. 13 (1893). p. 308—310. **531**
Az aquincumi állomással szemben a Duna partján római temetőt ástak ki. A sirokhoz épületmaradványokat, valamint régi szarkofágokat használtak. Ezek egyike sirkőrészlet, amelyen az eredeti három reliefből egy maradt meg. A megmaradt dombormű nőalakjáról — különösen a fibulák formájából — megállapitja, hogy a kő eraviscus emlék.
A másik kőemlék csonka szarkofág = CIL 13374.

831. Hampel József
Pannoniai kosztümképek.
= AÉ 14 (1880). p. 308—316. **531**
A pannoniai ruházati tipusok ismertetése a síremlékek alapján.

832. Óbuda
Házmán udvara. Sírkő. Ti. Claudius Dasius a II. legio adiutrix legatusáé.
= AÉ 14 (1880). p. 161—162. **531**

833. Aquincumi sirmaradványok
a NM-ban.
= AÉ új f. 16 (1896). p. 177. **531**
A lelet: két aquincumi sirból származó üvegpohár, vascsattok és két tégla.

834. Sírlelet
a budapesti határ angyalföldi részén.
= AÉ új f. 18 (1898). p. 375. **531**
Mellékletek: 8 bronz karperectöredék, egy csonka bronzfibula, egy agyagedény, fehér és szines gyöngyök.

835. Altmann, Walter
Architectur und Ornamentik der antiken Sarkophage. Berlin: Weidmann 1902. 112 p. 2 t. **Aq. múz.**

836. Krausz Sámuel
Római emlékek a pannon zsidókról. (Klny. a Magy. Irod. Társulat Évkönyvéből 1902. p. 293—304.)
Aq. múz.
Megemlékezés Septima Maria zsidó nőnek Ferrariusnál és Benedictus Rambertusnál említett Aquincum közeléből származó, eltűnt sirkövéről = CIL 3687.

837. Szendrei János
Római síremlék Aquincumból.
= AÉ új f. 22 (1902). p. 383—384. **531**
Az Attila-krt 114. sz. ház kertjében felásott síremlék három alakkal.

838. Domaszewski, A. v.
Inschrift aus Aquincum.
= ÖAI 7 (1904). Beibl. 11—14.
Eine Inschrift von Veteranen gesetzt.

839. Altmann, Walter
Die römischen Grabaltäre der Kaiserzeit. Berlin: Weidmann 1905. 306 p. 2 t.
Aq. múz.

840. Hampel József
Ókori világ Magyarhonban.
= Jelentés a Magy. Nemzeti Múzeum 1905. évi állapotáról. p. 209—230.
Aq. múz.

Aquincum feltárásának negyedszázados megkezdése alkalmával főként a n. múzeumi római lapidarium legnevezetesebb emlékeit méltatja. Aquincumi feliratos kövek: 5 = CIL 3486; 6 = CIL 10398; 7 = CIL 10418.

841. Hampel József
A Nemzeti Múzeum legrégibb pannoniai sírtáblái. Bp.: Akad. 1906. 74. p. 23 t.
= Ért 21, 1. **Aq. múz.**

Az Aquincumban talált síremlékek leírásával.

842. Frey Imre, ifj.
Régészeti tarlózások.
= A Bács-Bodrog megyei Történelmi Társulat Évkönyve 1907. p. 165—171.

A bácsi romokban került elő egy aquincumi feliratos emlék hiányzó része, melyről Torma az AÉ 8 (1874.) p. 135. seq. alatt írt. A zombori múzeumba került.

843. Hampel József
A pannoniai síremlékek áttekintő osztályozása. [Kiny. az AÉ 1907. évi 4. füzetéből. p. 289—341.] **Aq. múz.**

844. Kuzsinszky Bálint
Magyarországon talált római kőemlékek a vidéki múzeumokban és egyéb helyeken.
= MKÉ 2 (1908) 2—3. f. p. 74—112 p.
q 02052

Budapest: p. 74—96. A legrégibb leírásokból ismert és elveszett kőemlékek jegyzéke és ismertetése.

845. Hampel József
Figurális domborművek pannoniai síremlékeken.
= AÉ új f. 30 (1910). p. 311—344. **531**

Megemlékezik az aquincumi síremlékekről. A legnagyobb számban Aquincum és Intercisa vidékéről, azután Komárom vármegye több helyéről és az ország ÉNy-i sarkában tűntek elő belföldi lakók síremlékei. A pannoniai domborművek bibliografiai felsorolásával.

846. Curle, James
A roman frontier post and its people. The fort of Newstead in the Parish of Melrose. Glasgow: Maclehose 1911. XIX, 431 p. **Aq. múz.**

An inscription from Aquincum commemorate the restoration of a guard-room the men guarding the standards and the sacred images . .. p. 55.

847. Thienemann, Tivadar
Az első germánok Pannoniában.
= Nyt 1913. p. 295—303.
Aq. múz.

Aquincumi germán vonatkozású sírfeliratokat közöl.

848. Friedreich Endre
A budapesti piarista telek története. Bp.: Stephaneum 1914. 77 p. **B 943/133**

A Glöckelsberg-palota helyén épült új piaristaház építése idején előkerült és az aquincumi múzeumba szállított római feliratos kő leírása. p. 27—30.

849. Nagy Lajos
Hogyan került M. Herennius Pudens sírköve Intercisába? — Wie ist der Grabstein des M. Herennius Pudens nach Intercisa gelangt?
= AÉ új f. 40 (1923—26). p. 114—121.
531

Der Grabstein von Intercisa ist vom Gesichtspunkte der römisch-pannonischen Forschungen deshalb von besonderer Bedeutung, weil er von einem collegium cultorum gesetzt worden war. Da Collegien nur in Municipien u. Kolonien gegründet werden konnten, meinte man einen Beleg dafür zu haben, dass auch Intercisa zu den mit röm.-ital. Recht ausgestatteten Städte gehöre. Mehrere Umstände sprechen gegen den Intercisaner Ursprung dieses Grabsteins. Das Material stimmt mit dem der Grabsteine von Aquincum überein u. die dekorative Auffassung weicht stark von den bekannten Intercisaner Grabsteine ab. Derartige Grabsteine sind nur aus Aquincum bekannt.

M. Herennius Pudens war ein ausgedienter Soldat der in Aquincum stationierten II. Hilfslegion u. es ist somit wahrscheinlich, dass er schon hier Mitglied des coll. cultorum geworden war, diese Mitgliedschaft aber auch beibehielt, als er nach Intercisa übersiedelt war. Das coll. cultorum von Aquincum hat somit einen Grabstein für das Grab eines verstorbenen Mitgliedes übersendet. Was die Frage betrifft ob Intercisa ein Municipium war muss man abwarten, bis aus Intercisa eine Inschrift von unumstösslicher Beweiskraft zu Tage kommt.

850. Római sírokra bukkantak a Ráth György-utcában.
= Az Est 1923. 5. 25. **20**

Ráth Gy.-u. 22. alatt talált római sír.

851. Schober, Arnold
Die römischen Grabsteine von Noricum und Pannonien. Wien: Hölzel 1923. 234 p. (Sonderschriften d. ÖAI Bd 10.)
Múz. Rég Kvt.

p. 7: Ala und Legionslager in Aquincum.

Grabstelen und Giebel aus Aquincum:

7 = CIL 10352. — 8 = CIL 3607 = Rom Desj 197. — 43 = CIL 3565. — 44 = BpR 5. p. 144. — 45 = AÉ 1907. p. 327. — 46 = Jel. a Nemz. Múz. 1911. p. 152. — Giebel, Inschriftfeld, Sockelbild: 57 = BpR 7. p. 29. — 91 = Hampel, a Nemz. Múz. Taf. 6. u. 59. — 109 = CIL 15162. — 110 = CIL 10517. — 111 = CIL 10362. — 112 = CIL 3679. — 127 = CIL 10548. — 157 = CIL 3530. — 158 = CIL 15159. — 161 = CIL 3593 = 10544. — 162 = CIL 10349. — 165 = AÉ 1907 p. 319. — 166 = CIL 10500. — 168 = CIL 15153. — 197 = CIL 14354. — 209 = CIL 3695. — 210 = CIL 3325. — 211 = CIL 3375 = 10342. — 213 = CIL 3598 = 10552. — 214 = CIL 3407. — 215 = BpR 7. p. 65. — 227 = CIL 3691. — 245 = CIL 13379. — 248 = CIL 3680. — 254 = CIL 10507. — 255 = Hofmann p. 63. fig. 42. — 256 = AÉ 1902. p. 28. — 259 = Hofmann

p. 65. fig. 44. — 271 = CIL 10514. — 272 = CIL 15163. — 277 = CIL 3594. — 296 = BpR 7. p. 55. — 350 = H a m p e l, A Nemz. Múz. u. 67. Taf. 14. — 351 = Hampel u. 66. Taf. 14. — — 352 = BpR 3. p. 67. — 355 = Hampel u. 64. Taf. 13. — 356 = Hampel u. 65. Taf. 13.

A sirfeliratok formájának, diszítéseinek, frizeknek, oldalfalainak leírása. A halotti portré. Siroltárok. Forma és képmotívumok, stílushatások kivülről.

852. Palóczi Edgár
Titus F l a v i u s S e c u n d u s, aquincumi színházi súgó sírkövéről, amely elveszett és megvan mégis.
= SzÉ 18 (1928). 1. sz. **B 792/48**

853. Nagy, Ludwig
Cives Agrippinenses in Aquincum. (Sonderabdr. aus Germania, 15 (1931). p. 261—265.) **Aq. múz.**

Bei der Freilegung des grossen Friedhofes in den Jahren 1926—1929 wurde eine kleine rechteckige Kalksteinplatte gefunden, welche die folgende Inschrift trug: Ad hoc sepulcrum contuler(unt) cives A g r i p p i n e n s (es) — XLXXII. Es lässt sich aus den Funden im Gräberhof näher bestimmen, wann diese Kölner Bürger in Aquincum einen Grabbeitrag leisteten.

854. Palóczi Edgár
Ha a föld mesél. Aurelius S t r a t o n i c u s sarcofagjára bukkantak Óbudán.
= BN 1931. márc. 14. **Bq 071/21**

855. Nagy, Ludwig
Ein neues Denkmal der Agrippinenses Transalpini aus Aquincum (Sonderabdr. aus der Germania, 16. (1932). p. 288—292.) **Aq. múz.**

Drei Bruchstücke von Grabsteinen, die in Óbuda (Vihar-Gasse Nr. 22.) als Teile eines spätrömischen Friedhofes zu dem aus Steinplatten zusammengestellten Sarg von früheren Jahrhunderten wiederverwendet wurden.

855a Sicilianos, D.
Görög síremléktöredék Budapesten.
= AÉ 1932/33. p. 37—38. **531**

Vide: 91, 98, 200, 277, 278, 281, 284, 289, 291, 292, 302, 303, 308, 309, 310, 311, 312, 317, 318, 323, 335, 380, 383, 391, 394, 398, 461, 518, 519, 526, 535, 603, 619, 634, 664, 675, 684, 786, 787, 788, 790, 856, 870, 881, 894, 1005, 1008, 1021, 1022, 1023, 1030, 1048, 1060, 1076.

5.

Kőemlékek történeti és művészeti méltatása. Scriptores monumenta lapidea judicantes.

856. Hampel József
Pannoniai costumeképek.
= AÉ 14 (1880). p. 308—316. **531**

Aquincumból előkerült domborműves kövek: 2 = RomDesj. XXXIV 212; 3 = RomDesj. XXXVI, 220:
7 = durvafaragványú női síremlék felső része, talán Óbudáról; 9 = RomDesj. XXVI, 160; 10 = RomDesj. XXXVI, 222.

857. Hampel, Jos.
Pannonische Costumbilder.
= UR 1881. p. 147—163. **1957**

Aquincum betreffende Steindenkmäler mit Costumbildern:

1. Grabtafel des C. V a d i l a c u s und s. Gattin.
2. Grabrelief der P a t e v i l l a und ihrer Verwandten.
3. Relief von Aquincum (oberteil des Grabdenkmals einer Frau).
4. Grabtafel des A u r e l i u s M a x i m u s und seiner Familie (wahrsch. von Altofen).
5. Grabdenkmal der Mutter und Tochter B r o g i m a r a und I a n t u n a.

858. Récsei Viktor
Pannonia ó-kori mythologiai emlékeinek vázlata.
= A pannonhalmi Sz. Benedek-rend esztergomi főgimn. 1892/93. évi értesítője. p. 5—76. **Aq. múz.**

Az aquincumi mithologiai vonatkozású leletek felsorolásával.

859. Hampel József
Apulumi oszlopfők.
= AÉ 31 (1911). p. 228—253. **531**

A korinthusi oszlop legszebb alkatrészét, az akanthoslevelekből alakított kelyhet a római időben sokszor pálmalevelekből összetett kehelylyel helyettesítették. Aquincumban és általában a dunamenti pannoniai városokban ez a forma úgyszólván egyeduralomra tett szert. Az aquincumi építészetben a római oszlopra nem kapunk más példát, mint három ily pálmás levelű oszlop-, illetve pillérfőt.

860. Oroszlán Zoltán
Mitológiai és szimbolikus képtípusok a pannóniai síremlékeken. Bp.: Élet 1918. 57 p. 4 t. **Aq. múz.**

Az aquincumi síremlékek anyagával.

861. Láng, Margarete
Die pannonische Frauentracht. (Sonderabdruck aus den Jahrschriften d. ÖAI 19—20 (1919). p. 207—260.) **Aq. múz.**

Die Hauben an Frauengrabmälern von Aquincum.

862. Oroszlán Zoltán
Kiadatlan pannoniai provinciális kőemlékek a M. Nemzeti Múzeumban. Unveröffentliche Pannonische Steindenkmäler aus dem Ungarischen Nationalmuseum.
= AÉ 39 (1922). p. 1—11. **531**

Megemlékezéssel az aquincumi múzeum feliratos signiferemlékéről.

Az aquincumi múzeum kiadatlan feliratos signiferemléke. A II. leg. signiferemlékeinek összeállítása. Kuzsinszky BpR. 7. p. 59—60.

863. Hekler Antal
Adatok a pannoniai mitologiai dombormüvek kormeghatározásához. — Beiträge zur Datierung der mithologischen Grabsteine Pannoniens.
= RTE 2 (1927) p. 81—87, 370—371. **2511**

Eine Gruppe von Denkmälern die bei Vermeidung aller mithologischer Bezeichnungen einen festlich monumentalen Sinn u. nüchternen Wahrheitsdrang verraten, weist auf italische Herkunft. Hieher gehören die verstorbene Soldaten in voller Rüstung darstellenden Grabsteine, ein Typus, der in Pannonien m. W. nur durch das Grabmal des aus Comum gebürtigen C. Castricius in Aquincum vertreten ist.

864. Láng Margit
Halotti lakomaábrázolások pannoniai és dáciai síremlékeken. — Totenmahldarstellungen an dakischen und pannonischen Grabsteinen.
= RTÉ 2 (1927). p. 71—80, 368—370. **2511**

An pannonischen Grabdänkmälern kommt die T. nur viermal vor. An drei noch von Prof. Hampel veröffentlichten Exemplaren ist die Szene bedeutend abgekürzt. Das vierte Denkmal das hier zuerst veröffentlicht wird u. aus Üröm stammt, war nur aus Mommsens Beschreibung (CIL 3625] bekannt u. ist vor einigen Jahren von Prof. Kuzsinszky wieder aufgefunden u. im Museum Aquincum untergebracht worden.

867. Oroszlán Zoltán
Kiadatlan provinciális kőemlékek a Magyar Nemzeti Múzeumban. (II. sorozat.)
= AÉ 41 (1927). p. 96—113. **531**

Két óbudai eredetü domborműves kőlap, amelyek egy aedicula maradványait alkotják és egy Aesculapot és Hygieát állva ábrázoló óbudai eredetü kőlap.

868. Erdélyi Gizella
A pannoniai síremlékek ornamentikája. — Ornamentik der pannonischen Grabdenkmäler. Eger: Érseki lic. kny. 1929. 56 p. (A bpesti Kir. Magy. Pázmány Péter tudományegyetem művészettörténeti intézetének dolgozatai, 10.) **73362**

Aquincumi eredetü síremlékek feldolgozásával.

Vide: 398, 607, 620, 679, 752, 788, 829, 845.

6.

Téglasírok. — Sepulcra tegulis cincta.

869. Römer Flóris
Az újabb ó-budai ásatások eredményéről. [Előadásának vázlatos ismertetése.]
= MAÉ 3 (1869). p. 15. **5453**

Ez év ápr.-ban megkezdett ásatások alkalmával több szarkofág, kősir, tégla- és cserépsir került elő. A Kiscell alatti óbudai tégla- és mészégető telkén mintegy 70, a Dunaágnál levő szeszgyár területén pedig 25 sirt vizsgáltak meg.

870. Römer Flóris
A legújabb óbudai ásatások.
= AÉ 1 (1869.) p. 41—44, 65—68, 91—94.

Az első óbudai szeszégető és tisztitó r.-t. épületeinek alapozásakor terméskő-sirboltra és egy kőkoporsóra akadtak. Itt ásatásokat végezve, római temetőt ástak ki. A leletek között vizvezetékmaradványok, érmék, üvegedények, cseréptéglák, fémtárgyak.

871. Római téglasirok
A buda-újlaki gyárudvar [Ofner Fabrikshof A.-G.] területén talált római téglasírokról.
= AÉ 1 (1869). p. 314—316. **531**

Az egyik sir lerombolva, a másik ép. Az egyikben Julius Philippus-korabeli ezüstérmet találtak és néhány lépésnyire a sirtól csavaralakú üvegdarabot. A másodikban 18 téglát — bélyeg nélkül —, szén-, vasdarabokat, 9 drb ezüstérmet, gyöngyalakú üvegdarabot és bronzkarikát. Bizonyos, hogy az országut mentén római sirkert került el Gordianus—Valerianus császárok idejéig. (Kr. u. 238—260.)

872. Római sirok
az első óbudai téglagyár r.-t. területén.
= AÉ 2 (1870). p. 96. **531**

Leyenthal Henrik mérnök közlése szerint a téglagyárban kútakna ásásakor két téglasírt találtak. Az egyiken töredékes felirat: Apualentinit. Az ásatás folytatásakor hordóra akadtak.

873. H[ampel József]
Római sír a Svábhegyen.
= AÉ új f. 8 (1888). p. 384. **531**

A rendőrlaktanya építésénél előkerült bélyegnélküli fedőcserepekből rakott sír melléklete a Kr. u.-i. II—III. sz.-ra való bronzfibula, kis üvegedény.

874. Hpl [**Hampel** József]
A n. múzeumi régiségtár gyarapodása 1892. ápr.—szept.
= AÉ új f. 12 (1892). p. 372—380. **531**

Egy aquincumi sírlelet tartalma: faszekrényke, bronz pántokkal, bronzkulcs, 1 pár arany fülbevaló, aranyékszer részlete, 3 agyagmécses, üvegpohár, 2 kis üveg és 17 vaspánttöredék.

Az óbudai dohánygyár építésénél előkerült leletekből 5 bronz- és 2 vastárgy került a NM-ba.

Vide: 1002, 1009, 1011, 1030.

7.

Temetők. — Coemeteria.

875. Kőkoporsók
= AÉ 1 (1869). p. 119, 122, 138, 165—171, 201—207, 308. új f. 1. (1881). p. 136—142.

876. Érdy Jánosnak
a pesti sánc-ásások alkalmával talált II. sz.-beli római sírról tartott előadásáról.
= MAÉ 1850. p. 4. **3453**

877. Érdy János
Óbudai sztéla.
= Kubinyi—Vahot: Magyarország és Erdély képekben. 1. k. Pest: Emich 1853. p. 124—125. **B 918/7**

1852-ben Óbudáról a Nemzeti Múzeumba szállított egyiptomi hieroglif írással borított mészkőtöredék.

878. Ipolyi Arnold
Magyar régészeti krónika. 575.
= AK 3 (1863). p. 171—172. **545**

Az aquincumi legújabb sírásatásokról Römer Flóris jelentést tesz az Akadémiának.

879. Römer Flóris
Magyar régészeti krónika. 1042.
= AK 7 (1868). p. 193. **545**

A részvényes téglavető-társulatnak a kiscelli két kórháztól északra levő új téglavetője alján számos bolygatott és egy ép sírt találtak.

880. Római sirok
az első óbudai téglagyár r.-t. területén.
= AÉ 1 (1869). p. 47. & 119. **531**

Leyenthal Henrik építész értesíti a M. Tud. Akadémia archaeologiai bizottságát.

881. Römer Flóris
Új római sarcophag.
= AÉ 1 (1869). p. 201—207. **531**

Budaújlakon a Kunwald-téglaégető mellett talált római szarkofág ismertetése: CIL 6463 = RomDesj. 211.

Egyéb leletek: egy római katonát ábrázoló domborműves töredék, 2 figurális kő és feliratnélküli nagy kőlap és cserépedény. E leletek felett újkori temető terült el.

882. Römer Flóris
Kivonat a m. tud. Akadémia archaeologiai bizottságának 1869 máj. 7-én tartott V. rendes ülésének jegyzőkönyvéből.
= AÉ 1 (1869). p. 224—227. **531**

Krizsanich János felhívta a bizottság figyelmét a Viktória-téglagyár területén levő római temetőre.

883. Római sírlelet
az óbudai Viktória-téglagyárban.
= AÉ 2 (1870). p. 26 **531**

A sírban két egyszerű aranysodronyból készült függőt találtak.

884. Római régiségek
az óbudai Viktória-téglagyár, Ecker Márton és Kaemeter Antal óbudai polgároktól a M. N. Múzeumban.
= AÉ 2 (1870). p. 196. **531**

A tárgyak közelebbi meghatározása nélkül.

885. Római sírok és szarkofágok
a Filatori-gát építésénél.
= AÉ új f. 2 (1882). p. XXX. **531**

A MMOB 1881. évi jelentése. A leletek alapján útmenti temetőre következtet.

886. Havas Sándor
Jelentés a Krisztina-városi Mészáros-utcai római sírról.
= AÉ új f. 2 (1882). p. CVIII. **531**

Durván faragott kősírlelet üvegcsészével.

887. Lelet a római korból.
= PH 1882. 15. sz. **73**

Óbudán a Filatori-gátnál több római sírt és szobrot találtak.

888. Római sirok
a buda—szentendrei vasút építésénél.
= AÉ új f. 8 (1888). p. 380. **531**

A sírleletekből két aranyfüggő és egy cserépmécses került a NM-ba.

889. Hampel József
Aquincumi temetők 1881—1882; följegyzések alapján.
= BpR 3 (1891). **B 902/10**

A legjelentékenyebb temetők maradványai a Vörösvári-út hosszában húzódó sírhelyek, amelyekre 1868 és 1869-ben a Viktória-téglagyár és az Első Óbudai Téglavető Rt. földmunkálatai alkalmával akadtak. E sírok Aquincum nyugati kiterjedését jelzik és az utat, amely errefelé a hegyek közé vonult. Az ellenkező keleti határszélen az Óbudai Szeszgyár területén és vidékén került el a másik nagy sírmező (Römer AÉ I (1869). p. 41—44, 65—68, 91—94. és Hampel AÉ új f. 2 (1882). p. XXIV.)

Az 1881/82. évben feltárták az ú. n. Raktárréten elterülő temető sírjait. 45 sír ismertetése, az emlékek és leletek leírása. Egyéb aquincumi sírok: a) 1881-ben a Szentendrei-út és a Duna közötti téren, néhány méternyire az épülő földgát északi külső vonalától, 3 téglasírra bukkantak. b) Ugyanekkor a Viktória-téglagyár területén 3 kőkoporsó, néhány téglasír és egy ólomsír maradványai kerültek elő. c) Az Újlaki téglavetőn lelt római sírok. A gyártól keletre a Királydomb közelében 1882-ben kő- és téglasírok kerültek elő.

1830-ban az Illésmalom környékén lelt sírokról K. P. és Thaisz a Sas-ban (I. 1831. p. 130—132) számol be. Az újlaki határtól a Margithidig a különböző földmunkálatoknál különböző időkben nagy számmal kerültek elő koporsók.

890. Kuzsinszky Bálint
Római kori temető Aquincumban.
= AÉ új f. 12 (1892). p. 446—448. **531**

Az Illés-malom közelében a Duna mentén szemben az aquincumi állomással 17 sírt találtak. A sírok helye egybeesik a Sas 1831. évf.-ban közölt sírleletek helyével. Hampel a Bp R.-nek 3. k.-ben dolgozza fel a sírleleteket. A sírok üresek voltak, meg nem bolygatott állapotban. Valószínű nem rómaiak temetkeztek itt.

891. Csetneki Jelenik Elek
A csepelszigeti őskori temetők.
= AÉ 13 (1879). p. 47—59. **531**

892. Kuzsinszky Bálint
Aquincumi kőemlékek.
= AÉ új f. 18 (1898). p. 445—447.

Síremlékek. Feliratok: CIL 14349[3], CIL 14349[4], CIL 14349[8], 14347[3].

893. Mahler Ede
Egyptomi emlék Ó-Budáról.
= BpR 7 (1900). p. 170—172. **B 902/10**

Az óbudai Perc-u. 206. sz. ház építése alkalmával előkerült ékiratos kőemlék a VI. dinastia korából [? Kr. e.-i IV. évezred.] Nem fejthető meg.

94. Szekula Jenő
Az aquincumi nő.
= Világ 1914. 37. sz. **134**

A budai Bécsi-úti lelet:

Római nő kőkoporsóban, ruhája anyaga a koporsó felnyitásakor szétomlott, barnássárga, valószínűleg az időtől és itt-ott lilás nyomok az aranyfestéktől vagy bíbortól. A sírban aranyamuletet görög varázsverssel, sok ékszert, elefántcsont hajtűt, karperecet, gyűrűt és egy hajhálót találtak.

Az aquincumi nő hajviselete:

Homlokból magasan felfésülve, magasabb csigába sütve, óriási elefántcsonttűkkel összetűzve.

Nyakán pannoniai nyakgyűrű: torques. Ruhája, hogy ráncban essen, vállon fibulával volt összetűzve.

Szemlőhegyi sírokban szobrokat és sírköveket találtak.

895. Óbudai római temető.
1800 éves temető Óbudán.
= BN 1928. okt. 7. **Bq 071/21**

Az esztergomi vasút Óbuda állomása közelében elterülő nagy római temető.

895a. Fehér Jolán Antónia
Budapest székesfőváros temetőinek története. Bp.: [M. kir. József-műegyetem.] 1933. 103 p. 2 t. **B 614/506**

II. Temetkezés az ókorban. Az aquincumi temetők. p. 13—17. A katonaváros I—II. sz.-i temetője a mai Határ-utca táján és a Bécsi-út déli részén húzódott. A Császárfürdő és a Budai Vigadó helyén lelt sírkövek is ehhez a temetőhöz tartoztak.

A III—IV. sz.-ban a várostól északra fekvő területeken, a mai Bécsi-út északi részén és a Filatori vasútállomás tájékán temetkeztek.

Sokkal egységesebb és jobban ismert a Filatori állomás közelében feltárt ú. n. raktárréti temető.

Aquincum polgári lakossága az óbudai síkság déli részén saját városrésze közelében temetkezett. E temető keskeny vonalban húzódik végig a vasútvonal és az Aranyhegyiárok mentén az óbudai vasútállomástól kb. a lakóházig.

A III—IV. sz.-i temetkezés a mai gázgyár területén a Duna partján történt.

896. Régi római sírokat
találtak egy óbudai gyár telepén.
= MH 1934. júl. 29.

A Bécsi-út 170—172. sz. telken rómaikori temető maradványaiból két feliratos sírkő került elő a Kr. u. 4. sz.-ból.

Vide: 91, 302, 308, 309, 335, 380, 422, 603, 667, 675, 684, 690, 785, 800, 801, 807, 814, 818, 822, 830, 834, 837, 870, 871, 873, 993, 996, 1009, 1023, 1060, 1069.

8.

Egyptomi hatás a temetkezéseknél. — Ritus funebris Aegyptiacus.

897. Aquincum
mellett a Táborhegyen egy római sírban bebalzsamozott múmiára akadtak.
= PH 1929. júl. 14. **73**

898. Ásatások Budapest mellett
= PMH 1931. aug. 22. **Aq. múz.**
Európa egyetlen múmiája Aquincumban. Az amfiteátrum mögött most ássák ki a gladiátorok kaszárnyáját.

900. Nagy Lajos
Aquincumi múmia-temetkezések. — Mumienbegräbnisse aus Aquincum. Bp. : Egyet-ny. 1935. 39. [1] p. 4 t.
(Diss. Pan. Ser. I. fasc. 4.) **B 902/55**
A táborhegyi és szemlőhegyi sírokban talált múmiák és a temetkezés ismertetése. A maradványok mikroszkópikus vizsgálatáról jelentés Hollendonner Ferenctől.

901. Erdélyi Gizella
Nagy Lajos: Aquincumi mumia-temetkezések. Ismertetés.
= AÉ 48 (1935). p. 227—228. **531**

Vide: 259, 749a, 877.

V.

Múzeumok. Ásatások.
Musea. Fossiones archaeologicae.

1.

Aquincumi múzeum. — Museum Aquincense.

902. Römer Flóris
Adalék a magyar régészeti irodalomhoz.
= AK 7 (1867). p. 79—82. **545**
R. előadja tervét Aquincum magánrégiségeinek, továbbá politikai és katonai szervezetének feldolgozásáról.

903. Rakodczay Pál
Róma Ó-budán.
= PH 1885. 119. sz. **73**
A helyi múzeum tervét veti fel.

904. Fővárosi Múzeum
= AÉ új f. 6 (1886). p. 280. **531**
Az aquincumi múzeum felépítésének szükségességéről értekezik.

905. Kuzsinszky Bálint
Aquincum veszedelme.
= BpH 1888. 259 p. **72**
Az aquincumi romokat a növényzet (repkény, stb. dudva) rombolása fenyegeti.

906. Aquincumi múzeum, Az —.
= VU 1889. p. 342. **25**
A Krempl-malom múzeummá alakitása.

907. Kuzsinszky Bálint
Aquincumi múzeum.
= AÉ új f. 9 (1889). p. 336—338. **531**
A Krempl-malom egyik szobájában berendezett múzeum és a kiállított tárgyak leirása.

908. Római múzeum Óbudán
= VU 1889. p. 245—6. **25**
Az ásatások helyén épitendő múzeum terve.

909. Aquincumi múzeum
= AÉ új f. 14 (1894). p. 274. **531**

910. Ziehen Gyula
Párhuzam a trieri és budapesti antikgyüjtemények közt.
= AÉ új f. 14 (1894). p. 73—74. **531**

911. K[uzsinszky] B[álint]
Aquincumi múzeum.
[Leírása 1896-ból.]
= AÉ új f. 16 (1896). p. 444. **531**

912. H[ampel József]
Egy nap Aquincumban. [Frankfurter S. előadása a bécsi közművelődési egyesületben.]
= AÉ új f. 17 (1897). p. 96. **531**

913. Ásatások Aquincumban
= VU 1899. p. 641. **25**
A múzeum szomszédságában levő magánterületen mozaikokat ástak fel.
A múzeum kibővítéséről és oszlopcsarnokáról.

914. Aquincumi múzeum
= VU 1903 p. 548. **25**
Hir a múzeum kibővítésének tervéről.

915. Aquincumi kirándulás
Rövid ismertetés az aquincumi múzeumról.
= NK 10 évf (1911). p. 121—122. **739**

916. Földalatti múzeum készül az Eskü-téren
= 8 Ó. U. 1932. jún. 15.
A piarista telken felásott római bástyatoronynak és a többi emlékeknek múzeummá való kiképzése.

917. Láng Nándor
Kuzsinszky Bálint: Aquincum, az ásatások és a múzeum ismertetése. 7. kiad. Bp. 1933. [Ismertetés.]
= AÉ 1932/33. p. 183—184. **531**

Vide: 321.

2.

Kalauzok. — Catalogi Musei Aquincensis.

918. Reichard
Guide des voyageurs en Allemagne, en Hongrie et a Constantinople. Ed. 7. Weimar: Bureau d'Industrie 1813. XII, 406 p. **B 910/108**
»Bude étant l'ancien Sicambrie, on y trouve quantité d'antiquités romaines, entre autres un Sudarium très-bien conservé«. p. 387.

919. Schmidl, Adolf
Reisehandbuch durch das Königreich Ungarn. Wien: Gerold 1835. XII, 600 p. **B 910/111**
Ruinen des alten Acincum (Aquincum). p. 83—84.

920. Donaufahrt
Pittoreske — von Ulm bis Konstantinopel. Wien: Gerold 1838. 256 p. 1 t. **B 912/1**
Aquincum zur Zeit der Römer. p. 147.

921. Feldmann, G. L.
Pest und Ofen. Lpzg u. Pesth: Verlags-Magazin 1844. 139 p. 7 t. **B 910/14**
Acincum und die römische Überreste in Altofen. p. 116—117.

922. Pesth und Ofen
Fremdenführer durch — und ihre Umgebung. Pesth: Kilian 1844. 234 p. 3 t. **B 910/289**
Altofen eine römische Legionsstation, unter dem Namen Aquincum o. Acincum. p. 145—146, 227.

923. Müller Adalbert
Die untere Donau. 2. Ausg. Regensburg: Manz 1846. XII, 294 p. 4 t. **B 914/49**
Acincum o. Aquincum, die ansehnlichste u. stärkste Stadt unter den pannonischen Municipien. p. 65—66.

924. Wolff, O. L. B.
Die Donau und ihre Ufer. Lpzg: Lorck 1847. VI, 244 p. **B 914/48**
»Aquincum war warscheinlich die Hauptstadt der römischen Provinz Valeria.« p. 175.

925. Feldmann's
Wegweiser durch Pest und Ofen. 2. Aufl. Pest: Heckenast 1855. VIII, 205 p. 1 t. **B 910/160**
Acincum oder Aquincum, das heutige Altofen, p. 7—8.
Die Überreste der Römerstadt: das Schwitzbad, das Amphitheater und die Wasserleitung. p. 113—115.

926. Feldmann, G. L.
Wegweiser durch Pest und Ofen und deren Umgebungen. 3. Aufl. hg.v. Joh. Christ. Seiz. Pest: Heckenast 1859. VIII, 205 p. 7 t. **B 910/15**
Acincum — Transacincum zur Zeit der römischen Herrschaft. p. 7, 94.
Die römische Überreste in Altofen. p. 111—115.

927. Buda-Pest
és környékének leírása. 2. kiad. Pest: Eggenberger 1869.
Aquincum — Transaquincum. p. 1.

928. Hevesi, Ludwig
Budapest und seine Umgebungen. Bp.: Ráth 1873. X, 281, 12 p. 1 t. **B 910/83**
Aquincum zur Römerzeit. p. 31—32, 246—248.

929. Borostyáni Nándor
Régészeti kirándulás Aquincumba.
= VU 1876. p. 603—604. **25**
Látogatás a hajógyári és a Flórián-téri fürdőknél, valamint a királyhegyi amphitheatrumnál.

930. Budapest
Führer durch die Reichshauptstadt —. Bp.: Lampel [188?]. 44 p. 2 t. (Woerl's Reisehandbücher.) **B 910/65**
Altofen — Aquincum. p. 35—36.

931. Hartleben's
historisch-romantischer Polyglotten-Führer durch die Städte Pest und Ofen. Pest: Hartleben [188?]. 181, 129 p. **B 910/92**
Der römische Bad am Floriani-Platz. p. 80. Geschichte Aquincums. p. 162.

932. Budapest
fővárosi kalauz. Bp.: Lampel 1885. 40 p. 2 t. (W o e r l utazási kézikönyvei.)
Óbuda — Aquincum. p. 32. **B 910/68**

933. Budapest
Zürich: Füssli & Co. [1885.] 108 p. 7 t. **B 910/96**
Beschreibung der Überresten der römischen Stadt. p. 10, 78—79.

934. Gelléri Mór
Budapest a kiállítás alatt. Bp.: Dobrowsky és Franke 1885. 92 p.
Aquincum romjai. p. 82—83. **B 914/24**

935. Heksch, Alexander F.
Illustrierter Führer durch Budapest und Umgebungen. 2. Aufl. Wien, Pest, Lpzg: Hartleben 1885. XVI, 266 p. **B 910/86**
Altofen (Aquincum). Geschichtliche Darstellung. p. 42—48.
Die Ausgrabungen in Aquincum. p. 243.

936. Steinacker, Edmund
Budapest. Zürich: Füssli & Co. 1885. (Illustrated Europe, No. 62, 63, 64.) 108 p. 15 t. **B 910/38**
Aquincum the flourishing capital of the province of Pannonia Inferior. p. 10, 77—78.

937. Budapest
d'aujourd'hui. — A mai Budapest. — Das heutige Budapest. Bp.: A »Budapesti Látogatók Lapja« kiad. [1887.] 34, 33 p. **B 914/39**
Aquincum était autrefois un des lieux principaux de la province romaine Pannonia inferior. p. 14—15.

938. Kuzsinszky Bálint
Kirándulás Aquincumba.
= PN 1888. 318. sz. **128**
Országgyűlési képviselők kirándultak Aquincumba.

939. Torma, Karl u. **Kuzsinszky,** Valentin
Die Ueberreste der antiken Welt [in Altofen].
= S z a l a i—K a h n: Die ungarische Metropole. Bp. 1888. p. 133—139. **B 943/74**

940. Palóczy, L.
Budapest und seine Umgebung. Linz: Städtebilder-Verl. [1896.] 117, [3] p. 17 t. **B 910/47**
Aquincum eine bedeutende Bäderstadt, und ein wichtiger Militärposten der Römer in Pannonien. p. 17.

941. Torma, Carl u. **Kuzsinszky,** Valentin
Die Ueberreste der antiken Welt [in der röm. Stadt Aquincum].
= S z a l a y—K a h n: Die ungarische Metropole. Bp. 1889. p. 39—44. **B 914/36**

942. Kuzsinszky Bálint
Aquincum és romjai. Négy alaprajzzal és három szövegképpel. Bp.: Franklin 1890. 30 p. 1 t. **B 902/5**

943. Kuzsinszky, Valentin
Aquincum. Translated by F. S t e i n i t z.
= K a h n, Jos.: An illustrated guide of Budapest. Bp. 1891. p. 34—37. **B 914/9**

944. Kuzsinszky, Valentin
Aquincum.
= K a h n, Jos.: Budapest-guide. Bp.: Hornyánszky [1892.] p. 48—52. **B 914/10**

945. Szalay Mihály
Souvenir de Budapest. Bp.: »Budapesti Látogatók Lapja« 1892. 226 p. **B 914/34**
Description de la ville romaine Aquincum. p. 14.

946. Kuzsinszky Bálint
Aquincum.
= K a h n József: A mai Budapest. Bp.: Lampel 1893. p. 27—30. **B 914/44**

947. Kuzsinszky Bálint
Aquincum romjai. Bp.: Franklin 1894. 30 p. 1 t. **B 902/24**

948. Kuzsinszky, Valentin
Aquincum. Ein Führer mit einer Beilage und vier Textabbildungen. Bp.: Franklin 1894. 32 p. **Aq. múz.**

949. Kuzsinszky, Valentin
Aquincum. Guide. Bp.: [Franklin] 1894. 32 p. 1 t. **B 902/6**

950. Brunnell Lewis
Régiségek Budapesten. (Archeological Journal, Vol. 51.) [Ismertetés.]
= AÉ új f. 14 (1894) p. 369. **531**

951. Kahn, Josef
Das heutige Budapest. Bp.: Grill 1895. 258 p. **B 914/21**
Die Ueberreste der antiken Welt: p. 116—118.

952. Budapest
und Umgebung. Bp. : Singer & Wolfner 1896. 95 p. [Singer-Wolfner's Reisehandbücher.) **B 919/5**
Aquincum, die Stadt der alten Römer: p. 9, 80.
Aquincum-Museum: p. 44.

953. Eisler, G.
Führer durch Budapest und die Ausstellung. 2. Aufl. Bp. : Eisler's Verl. 1896. 41, 116, VIII p. 1 t. **B 914/29**
Die Ruinen der römischen Stadt Aquincum. p. 84—85.

954. Frankfurter, S.
Ein Tag im Aquincum.
= WZ 1896. Nr. 300. & 301.

955. Janszky Adolf
Budapest tájékoztató kézikönyve. Bp. : Franklin 1896. 170 p. **B 910/179**
Amphitheatrum Óbudán, Aquincum. p. 14—16.
Aquincumi múzeum: p. 66.

956. Janszky Adolf
Budapest tájékoztató kézikönyve. 2.kiad. Bp. : Franklin 1896. 200 p. **B 914/62**
Aquincum: p. 24—26.
Aquincumi múzeum: p. 77—78.

957. Palóczy Lipót
Budapest és környéke. Bp.: Lampel 1896. XI, 206 p. **B 910/53**
Óbuda és Aquincum. p. 131—134.

958. Ungarn
mit besonderer Rücksicht auf die Hauptstadt Budapest. Bp.: Singer & Wolfner 1896. VIII, 334 p. (Singer und Wolfner's Reiseführer.) **B 918/9**
Die römische Stadt Aquincum. p. 61, 127.
Aquincum-Museum. p. 95.

959. Woerl, Leo
Führer durch Budapest und Umgebung. 4. Aufl. Würzburg und Lpzg.: W o e r l's Reisebücherverl. 1896. 51 p. 3 t. **B 914/63/4**
Die Überreste der römischen Stadt Aquincum. p. 43—44.

960. Kuzsinszky Bálint
Aquincum és az Ó-budai ásatások. Egy melléklettel és 12 szövegképpel. Bp. [Franklin] 1900. 32 p. 1 t. **Aq. múz.**

961. Kuzsinszky Bálint
Aquincum és az óbudai ásatások. 2. kiad. Bp. : Franklin 1900. 32 p. 1 t. **B 902/8**

962. Thirring Gusztáv
Budapest környéke. Gyakorlati kalauz kirándulók, turisták és a természet kedvelői részére. Bp. : Magy. Turista Egyesület 1900. XX, 389 p. **Aq. múz.**
Aquincum. p. 147—153.

963. Kuzsinszky Bálint
Aquincum.
= K a h n József: Budapesti útmutató. Bp. : Hornyánszky 1902. p. 27—30. **B 914/16**

964. Budapest
Rev. by Ch. Arth. Ginever. 2. ed. Bp. : Singer & Wolfner 1903. 246 p. 9 t. **B 910/159**
The Roman city of Aquincum. p. 68, 124.

965. Kuzsinszky Bálint
Az aquincumi ásatások és a múzeum ismertetése. 3. kiad. Budapest : Franklin 1903. **Aq. múz.**

966. Kuzsinszky, Valentin
Führer durch die Ausgrabungen und das Museum in Aquincum. 2. Aufl. Bp. : [Franklin] 1903. 39 p. 1 t. **B 902/2**

967. Serény Aladár [szerk.]
Utasok könyve. Bp. : Utasok könyve vállalat kiad. 1904. 178 p. **B 910/87**
Aquincum p. 36—37, 76—77, 117—118.

968. Kuzsinszky Bálint
Az aquincumi ásatások és múzeum ismertetése. Negyedik átdolgozott és bővített kiadás. Bp. : [Franklin] 1905. 36 p. 1 t. **B 902/9**

969. Kuzsinszky Bálint
Az aquincumi ásatások és a múzeum ismertetése. Ötödik átdolgozott és bővített kiad. Bp. : Franklin 1908. **Aq. múz.**

970. Kuzsinszky, Valentin
Führer durch die Ausgrabungen und das Museum in Aquincum. Dritte verbesserte und vermehrte Auflage. Bp. : Franklin 1908. **Aq. múz.**

971. Halász Henrik
Budapest fővárosi útmutató. Bp. : Községi-ny. 1909. VI, 160 p. **B 914/66**
Aquincumi múzeum p. 33.

972. Horváth E. János
Nagy Budapest. Útmutató a székesfővárosban. Bp. : Szt István-társ. 1910. 200 p. 1 t. **B 910/46**
A kelta és római település Aquincumban. p. 11.
Az aquincumi múzeum. p. 51 & 148.

973. Barta, Ludwig
Neuer illustrierter Führer von Budapest und Umgebung. 15. Aufl. Bp. : Schmidl & Manheim 1911. 110 p. **B 943/103**
Aquincum-Museum. p. 94.

974. Budapest
Fővárosi útmutató. 3. évf. 3. sz. Bp. : Farkas 1912. 208 p. **B 914/66**
Aquincumi múzeum. p. 73.

975. Woerl, Leo
Illustrierter Führer durch Budapest und Umgebung. 8. Aufl. Lpzg: Woerl's Reisebücher Verl. 1912. 152 p. 2 t. **B 914/63/8**
Die Überreste der grossen römischen Militärstadt Aquincum. p. 136.

976. Hirek az aquincumi múzeumból (1913.)
= AÉ 33 (1913). p. 282. **531**

977. Schmidt, M.
Budapest und Umgebung. 5. Aufl. Berlin: Goldschmidt 1917. 116 p. (Griebens Reiseführer, Bd 102.) **B 910/61**
Aquincum und Römerbad. p. 99—101.

978. Monori, J. & **Kárpáti,** A.
Guide de Budapest. Bp.: Táltos 1919. 68 p. 1 t. **B 910/78**
Aquincum a kelta és római uralom idején. p. 3.

979. Thirring Gusztáv
Budapest. 2. kiad. Bp.: Turistaság és Alpinizmus. kiad. 1921. VIII, 210 p. 1 t. **B 914/195**
Aquincum leírása. p. 168—173.

980. Thirring, Gustav
Neuester Führer durch Budapest und Umgebung. Bp.: Kellner 1921. 204 p. 1 t. **B 914/193**
Beschreibung der altrömischen Stadt Aquincum. p. 158—161.

981. Kuzsinszky Bálint
Aquincum. Az ásatások és a múzeum ismertetése. 6. átd. kiad. Megjelent Buda és Pest szabad kir. városok egyesítésének 50-ik évében. Bp.: Szfőv. kiad. 1923. **Aq. múzeum**

982. Kuzsinszky, Valentin
Aquincum. A description of excavations and of the museum. Sixth ed. appeared on the 50-th anniversary of the union of Pest and Buda. Bp.: Munic. ed. 1924. 43 p. 1 t. **B 902/39**

983. Kuzsinszky, Valentino
Aquincum. Descrizione degli scavi e del museo. In occasione del 50° anniversario della unione delle rr. cittá libero Buda e Pest. Bp.: Ed. del municipio 1924. 47 p. 1 t. **B 902/36**

984. Kuzsinszky, Valentin
Aquincum. Les fouilles et le Musée. Publieé à l'occasion du cinquanténaire de la réunion des villes de Pest et de Buda. Bp.: Ed. de la ville 1924. 44 p. 1 t. **B 902/37**

985. Kuzsinszky, Valentin
Aquincum. Führer durch die Ausgrabungen und das Museum: Erschienen zu 50. Jahresfeier der Vereinigung der königlichen Städte Pest und Ofen. Bp.: Verl. der Haupt- u. Residenzstadt 1924. 46 p. 1 t. **B 902/35**

986. Thirring Gusztáv & Vigyázó János
Budapest részletes kalauza. 3. kiad. Bp.: Turistaság 1926. 192 p. 1 t. **B 914/169**
Aquincum leírása. p. 160—165.

987. Budapest
und Umgebung. 8. Aufl. Berlin: Griben-Verl. 1928. 141 p. 2 t. (Griebens Reiseführer, Bd. 102.) **B 914/184**
Beschreibung der Ansiedlung der Römer in Aquincum. p. 121.

988. Woerl's
illustrierter Führer durch Budapest und Umgebung. 10. Aufl. Lpzg: Selbstverl. [1928.] 124 p. 2 t. **B 910/178**
Aquincum die Hauptstadt der Provinz Nieder-Pannonien. p. 109—110.

989. Budapest
és környéke. Bp.—Wien: Panoráma kiad. [1930.] 168, [18] p. (Panoráma útikönyvek.) **B 914/205**
Aquincum és a Római-fürdő. p. 156—157.

990. Budapest
and environs. Berlin: Grieben-Verl. 1931. 107 p. 3 t. (Grieben's Guide Books Vol. 217.) **B 910/252**
Aquincum and Roman Baths. p. 57.

991. Mátéka Béla
Filléres budapesti kalauz. Budapest történelmi és művészeti emlékeinek népszerű ismertetése. Bp.: Vajna [1932.] 66 p.
Történelmi érdekességű kirándulás Aquincumba és a Római fürdőbe. p. 50—51.

991a. Durand, Josette
Budapest reine du Danube. Bp.: Cserépfalvi 1933. 224 p. 2 t. **B 910/285**
Aquincum. p. 137.

991b. Hell, Luigi
Guida illustrata (Lessico) di Budapest. Bp.: Közélelmezés 1935. 204 p.
Aquincumi múzeum. p. 67. **B 910/312**

991c. The Cultural Aspiration of Hungary. Bp.: Central Comm. 1935. 319 p.
Aquincum. p. 9. **B 943/462**

991d. Les efforts culturelles de la Hongrie. Bp.: Central Comité d. stations balnéaires 1935. 319 p. **B 943/461**
Aquincum. p. 9.

991e. Magyarország kultúrtörekvései 896-tól 1935-ig. Bp.: Központi gyógy- és üdülőhelyi bizottság 1935. 319 p. **B 943/460**
Aquincum. p. 7—9.

Vide: 561.

3.

Ásatások. — Fossiones archeologicae in Aquinco.

992. Seidl, Joh. Gabriel
Beiträge zu einer Chronik der archaeologischen Funde in der österreichischen Monarchie.
= AÖG 1850. u. 1852. **Aq. múz.**

Pest 1850. Beim Umbau eines Hauses wurde daselbst ein bronzenes Schwert mit abgebrochener Spitze gefunden, p. 233—234.
Ofen 1851. In der Nähe der Schiffswerfte wurde in diesem Jahre ein römisches Caldarium ausgegraben.
Ofen 1852. Einige zu Ofen u. in dessen Nähe befindliche Römermonumente: CIL 3538 = 10385 = Rom Desj. 141 — CIL 3540 = Bp R 5 100 — CIL 4324.

993. Árpádvölgyben és a hajógyári szigeten Varsányi János mérnök által végzett ásatásokról.
= SzK 1857. p. 218. **B 051/20**

Árpádvölgyben 4 üres kőkoporsót és egy római fürdő maradványait hozták felszínre.
A hajógyári sziget felső részén egy fűtőkemencét ástak ki.

994. Paur Iván
jelentése, melyet 1858. jan. 4. akadémiai ülésen a régi Aquincum helyén végzett Lopresti-féle ásatások tárgyában terjesztett elő.
= MAÉ 1858. p. 67. **3453**

995. Ipolyi Arnold
Magyar régészeti krónika. 559.
= AK 3 (1863). p. 170. **545**

A MT Akadémia AB-a szükségesnek tartja Aquincum fekvésének és emlékeinek kimerítő vizsgálatát és ezért helyben lakó tagjait megbízza, hogy a feladat kiterjedt és költséges voltára való tekintettel lépjenek érintkezésbe a tehetős és befolyásos műpártoló egyénekkel.

996. Rómer Flóris
Buda környékén 1863-ban felásott római sírokról c. értekezés ismertetése.
= BpSz 1865. p. 197—198. **3440**

A Drasche-féle téglagyár telkén talált római sírok. Két csontváz egy kőkoporsóban. Mellettük: korsó, gombok, csattok, kivert lemez, 32 ezüst és két bronzpénz Kr. u. 90—304-ig.

997. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika. 899.
= AK 6 (1866). p. 177. **545**

»Lesch Mátyás 150. sz. házában a kaszárnya előtt már 1854-ben több érdekes római követ találtak, legújabban a pinceásásnál falalapokra, párkányos cserepekből kirakott csatornára és tüzelő helyre akadtak.«
Az óbudai zsidótemetőben nagyszámú bélyeges és egyéb téglák kerültek elő.
Az óbudai katonai ruhatár mögött a parton hosszú, széles római falak és téglák láthatók. Ilyenek vannak itt-ott a malmok felé is.

998. Rómer Flóris
Magyar régészeti krónika. 953.
= AK 7 (1867). p. 76—77. **545**

Az óbudai »régiség-gyár« működése miatt több leletet gyanusnak minősít.

999. M. Tud. Akadémia
archaeologiai bizottságának az 1869. évi ápr. 17-i nagygyűlésre benyujtott évi jelentése.
= AÉ 1 (1869). p. 246—247. **531**

A bizottság legfontosabb tevékenysége az óbudai téglagyár és szeszgyár területén folytatott ásatások. A leletek a N. Múzeumba kerültek.

1000. Nemzeti Múzeum
1868. harmadik évnegyedben kapott ajándékok. Óbuda területéről, hajógyárból.
= AÉ 1 (1869). p. 121. **531**

1001. Óbudai régészeti társulat
terve a helyi régiségek felkutatására és megmentésére.
= AÉ 1 (1869). p. 119. **531**

1002. Rómer [Flóris]
Rudolf koronaherceg Ó-Budán.
= AÉ 1 (1869). p. 237—240. **531**

Rudolf trónörökös Rómer kalauzolásával megtekinti az Óbudán levő római maradványokat. Ezek: 1. Hoffmann Lipót molnár Fő-u. 168. sz. háza udvarán 1814 körül feltárt feliratos kő = CIL 3560, amely a NM-ba került. 2. A Viktória-téglagyár területén a téglasirok. 3. A Hajógyári-sziget római fürdője. Ennek rövid leírása a zsidótemetőben levő fürdőmaradványok és több helyen látható mozaikmaradványok érintésével. 4. A régi Königsberg amphitheatruma. Az a. állapotának leírása.

1003. Rómer Flóris
Az újabb budai ásatások eredményéről c. akad. értekezésének ismertetése.
= BpSz 13 (1869). p. 123. **3440**

Összefoglalta mindazt, amit az eddigi ásatási jelentésekből és saját naplóiból az aquincumi castra és temetők fekvéséről tudni lehet. Az ásatások ügye iránt újabban nagyobb érdeklődés nyilvánul meg.

1004. Rómer Flóris
Az újabb budai ásatások eredménye. (Akadémiai értekezés.)
= BpSz 1869. p. 123—124. **3440**

A MAÉ-ben közölt szöveggel azonos.

1005. Rómer Flóris
Újabb leletek. [Óbudai archeologiai leletek leírása.]
= AÉ 1 (1869). p. 59—61. **531**

Budaújvidéken a mátyáshegyi szőlőkben a Kunewald f. telken egy nagy kő [borsajtókő?] és az alatta fekvő cseréptéglák leírása.

A Fő-u. 107. sz. ház udvarán levő feliratos kövek: CIL 3508, 3555.

Az Evet-u. 236. sz. alatt és a Fő-u. 726. sz. ház lépcsőjénél kerek kőlapok.

A Szentendrei-úton a vámháznál egy fogadalmi kő felirat nélkül.

Nem messze a vámtól az árokban kőlap, melynek felirata elmosódott.

Az óbudai Rechenstein ház pincéjében Constantin korából rézérem.

A hajógyári szigeten pillérfej töredéke.

Az 1867. évi Dunakotrásból nagyobb rézérem.

1006. Zsigmondy Gusztáv
mérnök által a margitszigeti és óbudai ásatásokról készített rajzainak és felvételeinek bemutatása a M. Tud. Akadémia archaeologiai bizottságában.
= AÉ 1 (1869). p. 45. **531**

1007. Dunaparti fal és lépcső
a Wurm-udvar előtt.
= AÉ 2 (1870). p. 187. **531**

Zsigmondy Gusztáv jelentése az ásatásokról.

1008. Óbuda gyártelepnél
történt ásatásokról.
= AÉ 3 (1870). p. 264. **531**

Több bolygatott sírlelet. A szarkofágok feliratnélküliek, a kősírok többnyire régi sírok tábláiból összeállítva. Mellékletek teljesen hiányoznak.

1009. Óbudai ásatások
újabb eredményei.
= AÉ 3 (1870). p. 241—242. **531**

A hajógyári hat munkásház alapjainak ásásánál több bolygatott kő- és téglasír került elő mellékletek nélkül. A szigeten megkezdett földmunkálatok két hypocaustum kiásására adnak reményt.

1010. Rómer Floris
Ó-budai ásatások. [Papföldön] Krempel-malommal szemben.
= AÉ 9 (1875). p. 111—113, 124, 235—236. **531**

Az óbudai temető a város terjedése miatt megszűnik és helyette a Papföldön hasítanak ki temetőt. A Papföld nagy leleteket sejtet. Ideje már, hogy a régészeti leletekkel szemben üzött vandalizmusnak vége legyen.

Hypocaustum, Legio II. adiutrix bélyege stb.

1011. Rómer Flóris
Újabb római feliratos kövek.
= AÉ 9 (1875). p. 235—237, 271—273. **531**

A papföldi ásatások leletei közül megemlít 2 Leg. II. Ad jelzésű téglát, egy számokkal ellátott ismeretlen rendeltetésű kőlapot.

Az óbudai szeszgyár közelében Galambos Pál háza területén egy téglasír került elő. Az egyik téglán Terentius V P Dux felirat van.

A Szentendrén feltárt domborműves női sírkőtöredék jelenleg 204. sz. alatt az aquincumi múzeumban van.

Szentendrei püspök udvarában befalazva: CIL 10577 felirat.

1012. Aquincumi ásatások, Az —
= PH 1880. 306. sz., 1881. 60, 76, 157, 159, 160, 172, 184, 188, 200, 209. sz., 1884. 244. sz. **73**

013. Óbudai ásatások
= PH 1880. 280, 288, 299, 358. sz., 1883. 86. sz., 1887. 143. sz. **73**

1014. Régészeti ásatások hazánkban
= AÉ 14 (1880). p. 401—402. **531**

Válasz Torma Károly »Aquincumi ásatások« c. cikkére, amelyben az ásatások újabb fellendüléséről számol be. Torma lesujtó kritikájára kiemeli a NM és az óbudai iparvállalatok áldozatkészségét a helyi archaeologiai leletek feltárásával kapcsolatban.

1015. Torma Károly
Aquincumi ásatások.
= AÉ 14 (1880). p. 252—258. **531**

A műemlékek országos bizottsága máj. 15-i elhatározása alapján legközelebb megkezdődnek az aquincumi ásatások. A kiküldött bizottság határozata szerint először a Csigadomb kerül felásásra, amelyben a castrum stativumot sejtik. [Az amphitheatrum került ki belőle.] Ezenkivül a Krempl-malom alatti szöglet-bástya, az aquaeductus maradványai és a Papföld is feltárásra kerülnek.

1016. Arányi Alajos
A pilisi járásban föllelt nevezetes régiségek lajstroma.
= AÉ új f. 1 (1881). p. XX—XXVII. **531**

Római tárgyak lelőhelyei. Ó-Buda [Aquincum]. A leletek nemeinek rövid felsorolása és jelentőségük ismertetése.

1017. Buda-Újlak. Török-utcai lelet.
Lukács-fürdő közelében talált római kőkoporsó. Üvegedények és poharak, vaskés, ezüsttányér, agyagszobor, bronzdoboz, vastőr.
= AÉ új f. 1 (1881). p. 136—142. **531**

1018. Hajógyári szigeti leletek
pillérfej, 150 szilfa-cölöp, cserepek, oltárok, szobordarabok.
= AÉ új f. 1 (1881). p. 61. **531**

1019. Hajógyári sziget
Két római fürdő nyomára akadtak (1868).
= AÉ új f. 1 (1881). p. 119. **531**
Schröll J. hajógyári igazgazó a M. N. M-nak egy öntött bronzszobor karját, oroszlánfőt kőből, két fogadalmi követ, töredékkövet Faun és nimfával ajándékoz. Lelőhelye valószínűleg: a sziget.

1020. Hampel, Jos.
Die Ausgrabungen in Aquincum.
= NWIZ 1881. **Aq. múz.**

1021. Hampel József
Jelentés az óbudai papföldi ásatásról.
Bp.: Pesti kny. 1881. 22 p. **B 943/72**
Az ásatás előzményei és lefolyása. p. 5—8.
A fürdőépület. p. 9—19.
A leletek. p. 20—22. A kisebb épületben néhány ólomcső, szögek, vaskulcs, fibula, tű, karika, kanál és ólomsalak került elő.
A leletek között szerepelnek töredékes üvegtárgyak, bélyeges téglák, aretiumi és helyi gyárakból származó cseréptöredékek, öt stílus és két feliratos kő: Cl. Pompeius Faustus aquincumi magistratus emléke és Fortunának szentelt oltár.

1022. Hampel József
A nemz. múzeum érem- és régiségosztályának gyarapodása 1880. dec. havában.
= AÉ új f. 1 (1881). p. 164—166. **531**
Aquincumi kőemlékek között leír egy kis ara votivát, egy sírtáblatöredéket = CIL 10527 és egy másik töredékes oltárkövet.
Taufenecker Györgyné telkén egy oszlopalapzat, freskómaradványok, üvegedény, terra sigillata, ércsalak és bronzgyöngy került elő
A Grünwald és Tsa szeszgyár területéről római házak falmaradványai kerültek elő. Egyéb leletek: 2 cserépmécses, terra sigillata töredékek, stukko maradvány párkányok.

1023. Hampel József
A nemz. múzeum érem- és régiségtárosztály gyarapodása 1881. jan.—ápr. havában.
= AÉ új f. 1 (1881). p. 166—178. **531**
A budaújlaki Lujza-malom mellett kiásott római szarkofág mellékletei: cserépkorsó, mécses, bronzkorsó, bronzkarika, bronzkarperec és bronzlemez.
A malom környékén szarkofágtöredék és bélyeges agyagmécses került elő.
A Kunewalder-téglagyár területéről két agyagkorsó, egy üvegedény, siremlék és domborműves kő került a NM-ba. Ugyanott három római sírkövet találtak: 1 = CIL 10524, a 2—3. töredékek.
Az Első Óbudai Téglagyár telkén feltört szarkofágot és két sírtáblát találtak. Az egyik felirat nélküli, a másik = CIL 10510.
Az amphitheatrum felásása alkalmával hatszáz kisebb-nagyobb kő, fém-, csont-, üveg- és agyagtárgy került elő. A tárgyak felsorolása.
A Zsigmond-u. 66. sz. ház telkén nagy sírtábla került elő = CIL 10514.
A Grünwald és Tsa szeszgyár telkén kiásott Silvanus-emlék = CIL 10460.

1024. Téglasír
Az Ofner Fabrikshof A. G. udvarán.
= AÉ 1 (1869). p. 314—318. **531**
Leletek: 9 drb. ezüst érme.

1025. Óbudai leletek
= AÉ 1 (1869). p. 119, 236. 2 (1870). p. 96. **531**
Régi téglagyár területéről Leyenthal Henrik új sírról tesz jelentést (1868).
Római feliratos kövek. p. 236.
Hordó. 2. p. 96.

1026. Óbudai leletek.
= AÉ 1 (1869). p. 298, 308. **531**
A Részvényes szeszgyár M. N. M.-nak adja különböző ottalált római tárgyakat (korsó, súly, csat). Sarcophagot adományoz.

1027. Óbuda. Római műemlékek
= AÉ 1 (1869). p. 11. **531**
A Magy. Tud. Akadémia arch. bizottsága a közoktatásügyi min.-tól 250 frt-t kapott a nemzeti múzeumba való szállításokra. 1868 ősze.

1028. Óbudai leletek
= AÉ 1 (1869). p. 122. **531**
Szeszgyártársulat ajándéka a M. N. M.-nak: ép sarcophag, egy másik fedele, oltárkőtöredék, 6 tégla.

1029. Óbudai leletek
= AÉ 1 (1869). p. 226, 318, 2. (1870). p. 96. **531**
Viktória-téglagyár. Alba Maria gótikus templom maradványa.
3 régi cserépedény. 1. k. p. 318.
2 aranyfüggő. 2. k. p. 96.

1030. Filatori védgát
A — építésénél és az óbuda—szentendrei országútnál számos római emlék került felszínre: feliratos és felirat nélküli szarkofág, téglasírok, apróbb római tárgyak és egy kőépület alapfalai. A RT állást foglal a kisajátítási eljárás megindítása tárgyában, hogy az épületet fel lehessen kutatni.
= AÉ új f. 2 (1882). p. XXIII. **531**

1031. Feliratos téglák
a M. Nemzeti Múzeumban.
= AÉ 4 (1871). **531**
Az óbudai hajógyári szigetről. Fedőcserepek, padlózat és fürdőknél használt téglák.

1032. [Hampel József beszámolója]
= AÉ új f. 2. (1882). p. 60—68. **531**
Papföldi ásatások. Fürdő. Fém-, üveg-, csont- és agyagtárgyak felsorolása. Párkányos tégla legio II. adiutrix bélyegével. Terra sigillata, 4 cserépmécses. Bélyegjelzéses: Resatus feci; L. Nari; Fortis; Faor; 2 feliratos oltárkő: Claudius Pompeius Faustus decurióé, a másik C. Valerius Valentinus duumvir és C. Julius Victorinus, P. Petronius Clemens aedilisek 193. évi oltára Fortunának.

Szentendrei-u. 34. ház falában fogadalmi kő Bona Deának, Pantheusnak, Dianának, Isisnek és Danuviusnak, felállíttatta C. Julius Valens a II. legio praefectusa.

Grünwald és Tsa szeszgyár: Több feliratos (csonka) kő.

Ismeretlen lelőhely: Sirkő, melyet Caesernia állított férjének, fiának Clementianusnak és leányának, Faventiának, unokájának Aureliának. A másik sirkőt Proculus Salarius II. leg.-beli katonának állítja anyja, Valeria Procula és testvére, Valerius Fuscus.

Budafok mellett a Dunából két római kőoszlopocskát szedtek ki.

Rákos vasúti töltés: bronzfibula és vaslándsa.

1033. Római város, Az ó-budai —. (Ásatások Aquincumban.)
= PH 1882. 173. sz. **73**

1034. Zsigmondy Gusztáv
a Filatori-gát melletti Magazin-dűlőnek tervrajzát és az esetleges ásatások költségvetését nyujtja be a MMOB 1882 febr. 18-i ülésén.
= AÉ új f. 2 (1882). p. III. **531**

1035. Óbudai ásatások, Az —.
= VU 1883. p. 766. **25**
Torma jelentése az ásatások eredményéről és javaslata a leletek kiállításáról.

1036. Óbudai hajógyári ásatások 1870-ben.
= AÉ 3 (1870). p. 241—242, 264—265. **531**

1037. Óbudai ásatások
A hajógyári szigeten fürdőt találtak. Leletek közt téglafelirat.
= AÉ 3 (1870). p. 132—133, 164, 255. **531**

1038. Óbudai ásatások, Az —.
= VU 1884. p. 338. **25**
Hír az ásatások megindulásáról.

1039. Óbudai leletek
Fő-u. 168. alatt Hoffmann Lipót molnár háza előtt sarcophagot, érmeket találtak 1814 körül.
= AÉ 5 (1871). p. 138. **531**

1040. Óbudai régészeti ásatások
= AÉ új f. 5 (1885). p. 279. **531**
A főváros régészeti bizottságának ülésén Torma bejelentette, hogy felásta a római vízvezeték 68-ik pillérét, ahonnan biztos irányt találtak az ultimus lapisig.

1041. Henszlmann Imre
Ásatások Victoria-téglagyár telkén Ó-Budán. Bp.: Pesti kny. 1886. 15 p. 1 t. **Aq. múz.**
A római és középkori leletek leírása. A gyártelep mint római temető, a sírleletek felsorolásával.

1042. Henszlmann Imre
Az ó-budai Victoria-téglagyár rommaradványairól.
= AÉ új f. 7 (1887). p. 269—270. **531**

1043. Zs[igmondy] G[usztáv]
A régészeti leletek ügyének szabályozása a főváros területén.
= AÉ új f. 7 (1887). p. 189. **531**
Az 1870. évi X. t.-c. 22. §-ban foglalt rendelkezés figyelembe ajánlása.

1044. Kuzsinszky Bálint
Az óbudai papföldi ásatások 1887-ben. 1—2. közlemény.
= AÉ új f. 7 (1887). p. 320—331., 8. (1888). p. 25—39. **531**
A kiásott romok két épületcsoportjának: a nagy fürdőnek és a tőle délre fekvő lakóháznak leírása. Az épületek ornamentikája, festői és stukkódiszek. Bútorzatból a két nyilván bisellium lába gyanánt szolgáló faragott kő maradt meg. Ékszerek: két ruhakapocs és két gyűrű. Egyéb leletek: két calculus, a kiásott régiségek között 25 érem, bélyeges téglák és üvegdarabok.

1045. Margitsziget
és az Újpesti sziget között kotrásnál gyakran kerül felszínre római anyag.
= AÉ 8 (1874). p. 160. 9 (1875). p. 30—31, 94. **531**

1046. Óbudai bronzlelet
Serpenyő fogantyúval, kancsó, bronz tengelyzáró, korongok.
= AÉ 8 (1874) p. 54—57. **531**

1047. Havas Sándor
Ó-Buda—Aquincum. Az 1880—1888-ik évi ásatások kezdete és lefolyása.
= BpR 1 (1889). p. 1—37. **B 902/10**
Az amphitheatrumi és a papföldi ásatások megszervezésének és adminisztrálásának leírása.

1048. Havas Sándor
Újabb leletek és helyrajzi adatok Aquincumból.
= AÉ új f. 9 (1889). p. 163—167. **531**
Papföldi ásatások. Alba Maria keresése. A Flórián-téri hypocaustum, a két fürdő vízvezetékének felásatása.

1049. Óbudai ásatások, Az —.
= VU 1889. p. 586. **25**
Hírek az aquincumi forum kiásásáról.

1050. Kuzsinszky Bálint
Az aquincumi ásatások. 1882—1884. és 1889.
= BpR 2 (1890). p. 75—160. **B 902/10**
Az ásatások területén talált érmek leírása. — A piacon talált aranyozott bronzláb [Septimus Severus szobrának töredéke?] — Az ásatások alkalmával előkerült bronzszobrok: Sol, a Napisten szobra, egy sasszobor, Minerva mellszobra, egy imperator-szobor ujja,

mezitelen ifjú alakot ábrázoló kőtorso, mészkőből való szoborfej, Victoria kőszobrocskája és kos fejét ábrázoló mészkőtöredék. — A nagy fürdő laconicuma. A kisebbik papföldi fürdő. — A tábor mellett épült canabák áttekintése. Az ásatások ismertetése, a bolthelyiségek épületeinek, rendeltetésüknek s beosztásuknak és a fennmaradt közkútnak leírása. A vásárpiac (macellum). A canabák legélénkebb részén feküdt bolthelyiségek leírása. A tornahelyiség (palaestra) s az oszlopos sétacsarnok. — A nagy lakóház atlétákat ábrázoló mozaikja. — A nagy lakóház feltárásával kapcsolatos leletek: 3 aranytárgy, 4 ezüsttárgy, nyolcféle vastárgy, négyféle ólomtárgy, tizenötféle csonttárgy, huszonháromféle üvegtárgy. — Az ásatások révén felszínre került keramikus tárgyak (edénytöredékek bélyeggel, terra sigillaták, mécsesek, agyagminták stb.)

1051. Kuzsinszky, Valentin
Die Ausgrabungen zu Aquincum 1879—1891. Bp.: Kilián. 1892. 125 p. 2 t.
B 902/4

I. Vorbemerkungen (Geschichtliche u. topografische Bemerkungen über Aquincum). II. Das Mitraeum. III. Das Amphitheater. IV. Das Heiligthum der Nemesis. V. Die Bäder. VI. Das macellum u. die übrigen öffentlichen Gebäude. VII. Die Wohnhäuser. VIII. Die Funde. Die kleineren Funde bestehen zum grössten Theil aus Fragmenten von Gegenständen, die der häuslichen Einrichtung angehörten. Die Funde, die an u. für sich von irgendwelcher Bedeutung sind: 1. Der Fuss einer reich vergoldeten Bronzstatue, die einen Kaiser darstelle. 2. Der Kopf einer Büste aus Kalkstein. 3. Das Rumpfbild einer Victoria aus Kalkstein.

1052. K[uzsinszky] B[álint]
Múzeum Aquincumban.
= AÉ új f. 13 (1893) p. 90—91. **531**

1053. Magyar Nemzeti Múzeum
Növedéke 1879. október havában.
= AÉ új f. 13 (1893). p. 363. **531**

Tafenek Györgytől Óbudáról: kőből faragott női fej, padozattégla, cserépmécses, üvegedénytöredék, kézalakú bronzmarkolat, Licinius senior bronzérme.

Vargha Ignáctól Óbudáról: cserépmécses, római mérlegtartó, sárgarézzel díszített vasvilla, agyaggöngy, csont- és alabástromgomb.

Leipziger gyárostól Óbudáról: párkányrészletek, faldarabok, őrlőkő, mécses, erezzoi edénytöredék, üvegedény és vaskéstöredék, 11 római bronzérem.

1054. Óbuda
= AÉ új f. 14 (1894). p. 229—230. **531**

Keil-ház. Római cserépmécses. M. N. Múzeum.

Hauser-ház: Vízvezeték vonalán cseréptéglák. M. N. Múzeum.

1055. Deli [Thallóczy Lajos]
Aquincumi élet.
= Gyepün innen, gyepün túl Bp.: Hornyánszky 1898. p. 151—183.
B 813/80

Az aquincumi ásatások színes leírása.

1056. Kuzsinszky Bálint
A Papföldön 1899-ben végzett ásatások ismertetése a szőv. régészeti szakbizottmánya 1900. május 10-iki ülésén.
= BpR 7 (1900). p. 167—170. **B 902/10**

Kuzsinszky Bálint jelentésében a Papföldnek a Dunához vezető kocsiút mentén még parlagon heverő részén lefolyt ásatások eredményét foglalja össze. A felszínre kerülő falazatokban két különálló magánépület különböztethető meg, amelyeket utcaköz választ el. Egyéb leletek: nagyszámú csonka agyagedény, falfestménytöredékek, nagy gabonatartó agyagedény 9 ezüstéremmel, kőrács, kőmozsár, 29 ezüst- és 19 rézpénz, 62 bronzrégiség, köztük egy csonka diploma, phallusamulett, csirkeláb, írótoll, lovat ábrázoló fibula, 74 csonttű és 11 csontcalculus és kocka, 8 agyagmécses, 2 fogantyú agyagmécsekről, 2 agyagminta, 5 bélyeges terra sigillata, 15 üveggyöngy, calculus és gyűrű, 1 carneol, 1 ólomcalculus.

Az aquincumi múzeum egyéb gyarapodásai Óbudáról 1899-ben: 8 római üvegedény, ép üvegpalack, szekrényke maradványai, dörzsölőlap és vasdarabok, 12 feliratos kő, 4 bronzérem és bronzlemez.

1057. Finály Gábor
Kuzsinszky Bálint: Aquincum és az ó-budai ásatások. Bp.: 1900. [Ism].
= AÉ új f. 20 (1900). p. 432. **531**

1058. Merelowski, M[arian]
Wykopoliska rzymskie pod pesztem. (Obditka z »Przeglada Poroszechnego« z 1903. p. 214—232.) **Aq. múz.**

Az aquincumi ásatások ismertetése a köv. fejezetekben:

1. Swiatynia Mitrasa (Mithraeum).
2. Amfiteatr.
3. Fanum Nemezy.
4. Laznia publiczne.
5. Macellum i inne budynki publiczne.
6. Domy prywatne.

1059. Finály Gábor
Kuzsinszky Bálint: Magyarország emlékszerű maradványai a római korból. [Ismertetés.]
= AÉ új f. 26 (1906). p. 173—177. **531**

1060. Kuzsinszky Bálint
A régészeti ásatásokról, az aquincumi és fővárosi múzeumok állapotáról.
= BpR 9 (1906). p. 203—206.
B 902/10

1902-ben a múzeumhoz vezető fasortól kelet felé az előző évben kiásott épületcsoporthoz tartozó több helyiséget ástak fel. Ezenkívül a vasúti töltésen túl a gazdaföldekre is kiterjedt az ásatás és több római makadámút került felszínre. A budapesti téglagyártól délre hosszú vonalon folytatott ásatások igazolták a mérföldkövek adatait. Az út a hajógyári sziget irányában húzódott és így a szigeten és közelében kellett a castrumnak állni. Leletek: nagyszámú edénytöredék, mécsesek, bronz-, vas- és csonttárgyak, 3 zománcos fibula és 34 drb érem, egy álló nőt ruhában ábrázoló szobor alsó része a Papföldről, Apollo és Diana fejei, egy portréfej, álarccal díszített kőlap.

1903-ban a Dunánál Schlosser József földjén nagyobb temetőhöz tartozó 10 téglaés kősír került elő. Az utóbbiak között van egy feliratos tábla, nagy sírkő katonát ábrázoló relieffel, két fekvő kőoroszlán egy siremlék tetejéről és 4 díszes kőpárkány. Épületrészekre is akadtak. A Papfölddel szemben a szentendrei országút nyugati oldalán találtak egy saroktornyot, de a Torma által feltételezett castrumnak semmi nyoma sem volt. Számos utca és falmaradvány a terület beépített voltára enged következtetni. A Viktória-téglagyárnál csak középkori falmaradványok találhatók, amelyekhez római köveket használtak fel. Egy csonka domborműves sírkő, feliratos tábla, Silvanus szobra és egy oszlopfő került még a múzeumba.

1061. Finály, Gabriel v.
Archäologische Funde im Jahre 1912. Ungarn. [Sonderabdr. aus d. Jahrbuch des kais. deutschen Archäologischen Instituts, 1913. Beibl. p. 325—338.]
Aq. múz.
Archäologische Funde im Jahre 1912.

Aquincum: Die Bauarbeiten der hauptstädtischen Gaswerke in der Nähe der Ausgrabungen in Aquincum haben viele wertvolle Funde zum Vorschein gebracht. [U. a. hölzerne Fässer mit Brandstempel der leg. II. ad., gläserne Bulle mit Anakreontischem Liebesvers.]

1062. Mécs Alajos
A legiók városa. Aquincum romjai között. Régiek és rómaiak.
= A Nép 1921. VI. 19.

1063. Szekula Jenő
Aquincum veszedelme.
= PH 1921. 7. 17. **73**

1064. Újabb leletek Aquincumban
= ÚN 1921. 7. 21. **164**
Beszámoló a papföldi ásatásokról.

1065. Erényi Gustav
Ein Besuch in Aquincum.
= PLl 1923. 9. 5. **75**

1066. Eltünt fürdő, Az —.
= PH 1928. 6. 22. **73**
A gyárszigeti római fürdő.

1067. Lestyán Sándor
A budaörsi svábok istállókat építenek egy Árpádkori műemlékből.
= V 1922. I. 29.
50 római kori emlék. A coh. VII. Breucorum téglája. A római castellum. Sabina kolostor.

1068. Altertümer Budapests, Die —.
= Neues Pester Journal 1923. 7. 1.

1069. Foerk Ernő
Újabb leletek a Viktória telkén.
= BpR 10 (1923). p. 74—80. **B 902/10**
A sokszor felásott és vitatott telken a római szarkofágokat és falakat a középkori falazat alatt találták. Az 1910-ben végzett munkálatok során ismét számos lelet került napfényre a nagy római út mentén húzódó és a késő római időben is használt temetőből, amelyben az egy darabból faragott kőszarkofágok mellett nagy számban találtak régi római sírkövekből összeállított kősírokat is. Római eredetű leletek: elefántcsont gyermek-karperec, barna mázas agyagkorsó, bronzból öntött stilus töredék, Constantinus Aug. felirattal bronzérem.

Barbár munkának látszik a 8 bronzlemezből álló övdísz. A népvándorlás korára mutat a talált nyílhegy, üveggyöngyök, vékony aranylemezzel borított függők és halántékgyűrűk és egy poháralakú agyagedény.

1070. Merkur isten Óbudán
Új leletek Aquincum utolsó századából.
= M 1923. 7. 25.
Gázgyári leletek. Az új Aranyárok menti temető kiásása.

1071. Oroszlán Zoltán
Kuzsinszky Bálint: Aquincum, az ásatások és múzeum ismertetése. 6. kiad. Bp.: Háziny. 1923. 44 p. 1 t. [Ismertetés.]
= Sz 1923/24. p. 365—368. **3049**

072. Kisházy Ágoston Gyula
Akvinkum véres amfiteátruma.
= Szózat 1924. 12. 25.

1073. Kisházy Ágoston Gyula
A római Dunahíd Aquincumban.
= Szózat 1924. 10. 19.

1074. Palóczi Edgár
Ha a föld mesél. Római leletek a Császár fürdőnél.
= BH 1924. okt. 23. **72**

1075. Ein interessanter altrömischer Fund bei Budapest
= DP Prag 1925. 4. 30.

1076. Finály, Gabriel v.
Archäologische Funde in Ungarn 1914—1925. [Sonderabdruck aus »Jahrbuch des deutschen Archaeol. Institutes Bd 40 1925. p. 285—308.]
Archaeologische Literatur über Aquincum: Anzeiger
Aq. múz.
Prof. Kuzsinszky's Bericht über Aquincum in der Festschrift »Budapest Műemlékei« (Die Kunstdenkmale der Stadt Bp. 1924.). Ein Elfenbeinrelief in Altofen aus einem röm. Grab. Publiziert von Prof. Lang im 10 Bd. des Jahrbuches BpR. (1923.) Im Jahre 1912 wurde in Altofen ein Sarkophag ausgegraben. Prof. Kuzsinszky berichtet in BpR 10. über die Gegenstände, die in

diesem Sarkophag gefunden wurden. Das interessanteste Stück ist ein Glasmedaillon mit einer griechischen Inschrift (6f CIG Nr. 7293, 7294. u. 7295.)

Über die Ausgrabungen im Grundstück der Viktoria-Ziegelfabrik in Altofen berichtet Ernst Foerk im BpR 10.

Eine detaillierte Aufnahme der Wasserleitung von Aquincum wird in demselben Bd gegeben. In einer Untersuchung der Handwerkzeuge auf pannonischen Grabdenkmälern von Ludwig Nagy findet man zwei hier zuerst publizierte Reliefs aus Aquincum.

1077. Három újabb római lelet a fővárosban. Vénusz szentélye helyén gázgyár. — Két gyermekszarkofág. Az aquincumi orvosok céhének emléke. Az első orvosok Budapesten. Katonakórház és lókórház Aquincumban.
= PN 1925. 4. 21. **128**

1078. Kisházy Ágoston Gyula
Az angyalföldi leletek fontossága.
= Szózat 1925. 7. 2.

1079. Kisházy Ágoston Gyula
Nemezis-szentély Akvinkumban.
= Szózat 1925. 3. 29.

1080. Palóczi Edgár
Három újabb római lelet a fővárosban. Képpel.
= PN 1925. dec. 21. **128**

1081. Radnay Gábor
Egy évtized mulva Aquincum területén új város áll.
= NU 1925. 7. 19. **167**

1082. Aquincumot körülvevő kőfal maradványára bukkantak Óbudán
= M 1927. 8. 5.
A katonai amfiteátrum fogad. táblája a Viador-u.-ban.

1083. Ókeresztény telep Szentendrén
= Mgys 1929. 4. 21. **173**
Ulcisia castra történetével.

1084. Margittay Richárd
Buda rejtett kincsei.
= BN 1931. 12. 24. **Bq 071/21**
Az amfiteátrum, Nemesis szentélye képpel.

1085. Pásztor Mihály
Római kövek a Belváros földjében.
= MH 1931. 3. 8. **134**
Contraaquincum nyomait keresi itt.

1086. Pásztor Mihály
Római légiók nyomában — a Belvárosban. Fölássák a régi piarista-ház telkét.
= MH 1931. 9. 6. **134**

1087. Mécs Alajos
Elmult évezredek emlékei között az Eskü-téri ásatásoknál.
= Mgys 1932. 4. 17. **173**

1088. Kumlik, Emil
Neues aus dem alten Aquincum.
= PLl Morgbl. 30. Aug. 1932. **75**
Beschreibung der neueren Ausgrabungen in den transdanubischen Teilen.

1089. Oszmann Elemér
Ismeretlen kincsek Aquincumban.
= U 1932. 4. 10. **224**
Orgona. Bronzcerberus.

1089a Párducz Mihály
A nagy magyar Alföld római kori leletei. Szeged: Városi ny. 1932. 90 p. 8 t. (Klny. a Dolgozatok 1931. köt.-ből.) **82366**
Gödöllői p. 55. és rákosi p. 62. leletek.

1090. Római erőd falára akadtak a Piaristaház telkén.
= Az Est 1932. 4. 10. **20**

1091. Újabb ásatást kezdtek a piarista-telken.
= UN 1932. 4. 24. **164**

1092. Földalatti múzeum Budapesten.
= PN 1933. 4. 2. **128**
A régi piarista rendház helyén.

1093. Kétezer év után megint megnyilt az ókori gőzfürdő a Flórián-téren.
= U 1933. 6. 27. **224**

1094. Kumlik, Emil
Óbuda — Aquincum.
= PLl 20. Mai 1934. **75**
Geschichte der neueren Ausgrabungen

1095. Oroszlán Zoltán
V. Kuzsinszky: Aquincum. Ausgrabungen und Funde. Bp.: Szfőv. 1934. [Ismertetés.]
= AÉ új f. 47 (1934). p. 170—172. **531**

1096. Valkó Arisztid
Solymár-vár újabb ásatási eredményei.
= AÉ új f. 47 (1934). p. 164—165. **531**

1097. Gulizia, Domenico
Citta dell' impero Romano venute alla luce in Ungheria.
= Ottobre—Roma, 23 Gen. 1935.
Una interessante scoperta negli scavi archeologici della citta Romana di Aquincum, stabilisce che l'instituzione della corporazioni riesale a 2000 anni fa.

1098. Lachmann, Fritz
Budapester Sehenswürdigkeiten — für die Budapester entdeckt. III. Aquincum.
= PLl 1935. 8. 18. **75**

1099. Nagy Zoltán
Az újabb ásatások eredményei.
= Nk 1935. p. 158—162. **2223**

1100. A Tabáni ásatásokat befejezték.
= PH 1935. 8. 10. **73**

1101. Das Unterirdische Budapest.
= FP Lodz 1935. 1. 21.
Általános beszámoló Aquincumról.

1102. Garády Sándor
Ásatások az óbudai Lepold-téglagyár mellett.
= AÉ új f. 49 (1936). p. 88—96. **531**

1103. Ein uraltes Königsschloss auf dem Blocksberg
= NPV 1936. 3. 6.
Az aravisk telepről.

1104. Kő-, réz-, vas-, kelta, római és középkori emlékek kerültek elő a Tabán alól
= M 1936. 7. 23.

1105. Lóránth László
Óriási értékű és jelentőségű régészeti kincset hoztak felszínre a tabáni ásatások.
= Ek 1936. 9. 6. **192**

1106. Nagy Lajos
Tabán a régészeti ásatások világában. (Előzetes jelentés az 1934—35. évi ásatásokról.)
= Tan 4 (1936). p. 18—29. **B 943/391**

1107. Nagy Lajos
Tabán a régészeti ásatások világánál.
= Tan 4 (1936). 12 p. 5 t. **B 943/391**

1108. Pásztor Mihály
Többezeréves cserepek a Tabánban. Nagy Lajos professzor nyilatkozata az ásatások eredményeiről.
= MH 1936. 6. 28. **134**

1109. Dormuth Á.
Római maradványok Ráckeresztúron.
= SzSz 1937. p. 65—66. **X 2330**

1110. M[arosi] A[rnold]
Etyek régészete.
= SzSz 1937. p. 27. **X 2330**
Kocsileletről.

1111. Vellani—Dionisi, Franco
Nuove tracce di Roma a Budapest.
= Giornale d'Italia 1937. 10. 30.

1112. Vándor Kálmán
Pestből nem sikerül a pángermánoknak német várost csinálni.
= U 1935. 2. 10. **224**
Nagy Lajos nyilatkozata az Eskütéri ásatásokról.

1113. Nagy Lajos
Az aquincumi múzeum kutatásai és gyarapodása az 1932—1935. években.
= BpR 12 (1937). p. 261—275.
B 902/10
Őskori leletek Lenke-úton, Békési-telepen. Aquincum határainak megállapítása. Városfalak. A polgárváros. Ennek temetője. A római tábor. A katonai amphitheatrum. Frigeridus dux téglái. Sírok a Tábor-hegyen, Árpád-malomban, és az Aranyhegyen. Sírkövek. Éremlelet. Kutatások Ulcisia castrán, a limesvonal. Békásmegyeri és Eskü-téri kutatás. Fazekas kemencék nagy éremlelettel. Gázgyári lakatosműhely. Csúcshegyi villa. Középkori leletek.

Vide : 113, 166, 292, 309, 328, 347, 348, 380, 412, 413, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 472, 476, 479, 486, 489, 495, 496, 530, 531, 532, 537, 540, 541, 542, 544, 546, 549, 557, 561, 569, 573, 578, 580, 583, 585, 586, 589, 590, 591, 593, 664, 690, 704, 760, 779, 798, 805, 869, 870, 872, 886, 896, 907, 1011.

4.

Aquincummal foglalkozó szakemberek méltatása. Memoriae auctorum recentiorum res Aquincenses complectentium.

1114. Hampel József
Emlékbeszéd Römer F. Flóris rendes tagról. Bp. : Akad. 1891. 84. p. (Emlékbeszédek 6. k. 13. sz.) **4053**

1115. [Kuzsinszky Bálint]
Gömöri Havas Sándor. 1824—1894.
= BpR 5 (1894). p. 5—11. **B 902/10**
Havas és az aquincumi ásatások.

1116. Ziehen, Julius
Robert Fröhlich geb. am 19. März 1844, gest. am 23. Mai 1894. (Separat-Abdr. aus d. Jahresbericht über die Fortschritte der classischen Altertumswissenschaft Frankfurt a. M. 1894. p. 29—34.) **Aq. múz.**
Fröhlich Róbert archaeologiai munkásságának ismertetésével.

1117. Kumlik Emil
Römer Ferenc Flóris élete és működése. Pozsony: Angermayer 1907. 118 [2] p. **Aq. múz.**
Römer és az óbudai leletek. p. 84.

1118. Thallóczy Lajos
Egy lapocska az aquincumi ásatások történetéből. Torma Károly emléktáblájának leleplezése alkalmából. Bp.: Állami ny. 1909. 16 p. **B 902/16**

1119. Hpl. **[Hampel** József]
[Römer Flóris Ferenc aquincumi emléktáblájának leleplezéséről.]
= AÉ új f. 30 (1910). p. 380—381. **531**

1120. Márton Lajos
Hampel József 1849—1913.
= AÉ új f. 33 (1913). p. 97—104. **531**
Hampel Aquincumhoz kapcsolódó működésének érintésével.

1121. Ortvay Tivadar
Emlékbeszéd Hampel József rendes tag fölött, Bp.: Akad. 1913. 51 p. (A M. Tud. Akadémia ellhúnyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek. 16. k. 7. sz.) **Aq. múz.**
Hampel Aquincumra és ált. Pannoniára vonatkozó működése. p. 28—32.

1122. Supka Géza
Hampel József irodalmi működése [1866—1913].
= AÉ új f. 33 (1913). p. 105—117. **531**

1123. Dömötör István
Emléktábla Aquincumban. [Römer Flóris.]
= Élet 1914. 16. sz. **Aq. múz.**
Költői elgondolású elmélkedés Aquincum multjáról és Römer Flóris egyéniségéről.

1124. Hampel József
emléktáblája [az aquincumi múzeum falában].
= AÉ új f. 34 (1914). p. 436. **531**
A főváros áldozatkészségéből az aquincumi múzeum külső falába illesztik azon tudósok emléktábláját, akiknek működése napvilágra hozta a 18 százados romvárost. Schönwiesner, Torma, Römer, Havas után Hampel emléktáblája készült el.

1125. Láng Nándor
Valentino Kuzsinszky sexagenario.
= RTÉ 2 (1927). p. 3—19. **2511**
Titulus honorariussal. Kuzsinszky rövid életrajzával. p. 20—30. műveinek jegyzéke, összeállította Stöhr Géza.

5.

Aquincum a szépirodalomban. — Aquincum in litteratura.

1126. Szekula Jenő
A száműzött. Regény.
= Hét 1909. **1791**

1127. Szekula Jenő
Aquinkum. Regény. Debrecen: Hegedűs és Sándor 1922.

1128. Gabányi János
Aquincum [regényes elbeszélés].
= A magyar várak legendái. II. sorozat. Bp.: Szt István. 1925. p. 56—76.

1129. Surányi Miklós
A szenthegy. Regény. Bp.: Singer & Wolfner 1917. 147 p. **B 813/24**

1130. Szekula Jenő
A római nő és a rabszolga. Regény 1—2 k. Bp.: Tolnai-ny. [1927.]
[Cseh fordítása:]
Otrok a Rimanka. Román. Napsal Szekula Jenő. S autorovým svolením přeložil G. N. Mayerhoffer Praze: »Narodni Politiky« 1928. 263 p.

Névmutató — Index

Abascantus ... 326
Abel, E. ... 544
Abundantia ... 326
Ach ... 86
Achilles ... 318, 623
Actium ... 118
Acumincum ... 119, 395
Adcock, F. E. ... 185
Aebutius Certus, L. ... 326
Aelia Sabina ... 309, 825
Aelia Septimia (Aquincum)
Aelia Severina ... 327
Aelius ... 327
Aelius Hydraviarius, T. ... 309
Aelius Justinus ... 685
Aelius Justus, Titus ... 743
Aelius Lupus ... 327
Aelius Quintianus ... 326, 792, 793
Aelius Quintus ... 326, 792, 793
Aelius Tertius, P. ... 326
Aelius Triccianus ... 174
Aesculapius ... 326, 621, 634, 867
Aestas ... 326
Aethicus ... 109
Agrippa ... 185
Ala Frontoniana Tungrorum ... 374
Ala I. Hispanorum ... 407
Alba Maria temploma l. Fehéregyház
Albertini, Eugène ... 190
Alföldi András 169, 187, 189, 191, 193, 194, 210b, 359, 366, 366a, 405, 587, 608, 625, 712, 791
Alexander Severus császár ... 585, 588
Államrendőrség, III. ker. telke ... 352
Althamerus ... 20
Altmann, Walter ... 835, 839
Amentius ... 10
Ammianus Marcellinus ... 1, 11, 16, 21
Ammon ... 326, 770
Amor ... 318, 649, 693
Angol királyné vendéglő ... 470
Angyalföld ... 548, 834, 1078
Anonymus ... 65
Antonacum ... 5
Antoninus Pius császár ... 130, 226, 247, 323, 452
Ant(onius) Victorinus, M. ... 759
Anubis ... 749a
Ap... Luppi ... 719
Ap... Valentini ... 719
Aphrodite l. Venus
Apianus, Petrus ... 10, 20, 261
Apis ... 749a
Apollo ... 611, 619, 635, 1060
Apollonios ... 599
Apulum ... 859
Aquae quinque ... 48
Aquileia ... 339
Aranyhegyi árok ... 326, 450, 895a, 1070, 1113
Arányi Alajos ... 1016
Arasti l. Dunaharaszti
Araviskok l. Eraviskok
Ariadne ... 326, 606
Árpád fejedelem ... 65, 161, 824
Árpádház ... 26, 475, 824, 1067
Árpádmalom ... 1113
Árpádvölgy ... 798, 993
Arpocras ... 749a
Arrabona l. Győr.
Artemis l. Diana
Aschbach, Joseph ... 372, 374
Asklepios l. Aesculapius
Atiliae Firmae ... 827
Atticius Atticinus, L. ... 627
Atticius Verecundus, C. ... 627
Attila 12, 13, 30, 65, 89, 108, 217, 218, 219, 230, 233, 237, 239, 240, 245, 246, 251, 371
Attila-körút ... 837
Attis ... 321, 326, 619
Attius Macro, L. ... 326
Augustales ... 132
Augustus császár ... 1, 18, 185, 197, 353, 395
Aurelia ... 1032
Aurelia Victorina ... 788
Aurelianus császár ... 347
Aurelius Atta ... 326
Aurelius Marcellus ... 426
Aurelius, Marcus császár ... 132, 336
Aurel[ius] Maxim ... 811
Aurelius Maximus ... 857
Aurelius Numerius ... 788
Aurelius Numisius, T. ... 746c
Aurelius Stratonicus ... 854
Aurelius Valentinianus, M. ... 174
Ausztria ... 19, 140, 431, 439
Azaliusok ... 374
Azalum ... 440

Baaltis ... 748, 752
Bacchus ... 326, 632
Badhafen l. Fürdősziget
Badinsel l. Fürdősziget
Baebius Caecilianus., L. ... 174
Baja ... 82
Baker, B. Grandville ... 71
Balaton ... 440
Balázs Frigyes ... 254
Balhavári erőd (Pest vm.) ... 426
Balla, Antonius ... 269
Balogh Albin ... 209
Baróti Lajos ... 134
Barta, Ludwig ... 973
Basaharci erődök (Pest vm.) ... 426
Basoretensis vicus ... 132
Beatrix magy. királyné ... 10, 237
Bécsi-út ... 450, 605, 684, 894, 895a, 896
Békásmegyer ... 548, 798, 1113
Békásmegyeri burgus ... 326
Békásmegyeri dunapart ... 326
Békési-telep ... 1113
Bél Mátyás ... 18, 467
Béla IV. magy. kir. ... 65
Belváros ... 1085, 1086
Belvárosi plébániatemplom ... 475
Beninger, Eduard ... 692
Beöthy Zsolt ... 143
Beregani, Nicola ... 240
Berend-utca ... 602
Bérház-utca ... 517
Beudant, F. L. ... 29
Birmingham, George A. ... 78
Bischofsweiler ... 548
Bleda l. Buda, Attila testvére
Boiok ... 374
Boldenyi, M. J. ... 43
Bona dea ... 1032
Bonbardus, Michael ... 20, 241
Bonfinius, Antonius ... 10, 40, 237, 266, 411, 452
Bornemisza Tamás ... 221
Borosjenő ... 437
Borostyáni Nándor ... 929
Borovszky Samu ... 146
Borzsák István ... 195
Böhmen ... 562
Böök, Fredrich ... 81a
Bramsen, M. ... 250
Brelich, Angelo ... 754, 755
Breüninger, Friedrich Wilhelm ... 242
Brigetio 116, 119, 125, 156, 298, 433, 435, 437, 440, 448, 450, 621, 686, 826.
Brogimara ... 788, 857
Brown, Edward ... 231
Brunnel, Lewis ... 949
Buda, Attila testvére 12, 13, 217, 218, 230, 241, 251
Buda—szentendrei vasút ... 888
Budai Ézsaiás ... 432
Budai szőlőhegyek ... 371
Budai Vigadó telke ... 785, 895a
Budafok ... 268, 453, 1032
Budafoki sörház ... 459
Budakalász ... 429
Budaörs ... 756, 1067
Budapesti tégla- és mészégetőtelep ... 785, 1060
Budaújlak ... 881
Budaújlaki téglavető ... 674, 815, 871, 889
Budini ... 235
Buduni ... 230
Bulgária ... 19, 802
Bulic, Franciscus ... 165
Bunsen ... 771
Byrne ... 55

Caecilius Rufianus Marianus, M. ... 400
Caecilius Rufinus Crepereianus, O. ... 75, 174
Caelius Anicetuş ... 326
Caesariana ... 440
Caesernia ... 1032
Callistus ... 326
Campona ... 30, 86, 102, 371
Candalei Anna ... 255
Cantwel, C. ... 249
Caracalla császár ... 322, 799
Carnuntum 45, 116, 125, 156, 392, 439, 511, 710
Carpis ... 203
Cassius Marcellinus, L. ... 174
Castellum Onagrinum ... 436
Castricius, C. ... 865
Caute l. Cautopates
Cautes l. Cautopates
Cautopati l. Cautopates
Cautopates ... 326, 759, 762
Cautus pates l. Cautopates
Cejkov ... 692
Celamantia ... 426
Cella trichora ... 208, 210, 210a, 719
Cellarius, Christophorus ... 16
Ceres ... 298
Charlesworth, M. P. ... 185
Chélard, Raoul ... 64
Chevalier, A. ... 66
Cimberek ... 233
Ciniaemo ... 440
Cirpi ... 430
Citadella ... 422
Claudius császár ... 304, 348, 543, 814
Claudius Dasius, Ti. ... 832
Claudius Maximinus ... 326
Cl(audius) Pompeius Faustus ... 1021, 1032
Claudius Probinus ... 326
Claudius Trophimus ... 327
Clementianus ... 1032
Clementius Silvinus, T. ... 174
Clivani ... 233
Cohors I. Alpinorum equitata ... 476, 719
Cohors VII. Breucorum ... 369, 464, 719, 1067
Cohors I. nova Severiana Surorum sagittariorum 327, 369, 719
Cohors I. Ulpia Pannoniorum ... 327, 719
Cohors Valentina ... 690
Collegium armaturarum ... 397
Collegium centonariorum 132, 181, 297, 298, 327, 646
Collegium Cereris ... 298

Collegium cultorum 298, 849
Collegium dendrophororum 132
Collegium fabrorum 132, 297, 298, 327
Collegium Mithriacum 297
Collegium negotiantium 132, 298
Collegium scaenicorum 132, 298
Colonia Agrippina 853, 855
Comiumara 788
Commere 440
Comum 863
Concilia provincialis 132
Constans I. császár 347, 464
Constantinopolis 5, 918, 920
Constantinus I. császár 16, 336, 359, 464, 472, 1005, 1069
Constantius császár 1, 336
Contraaquincum 16, 27, 132, 169, 362, 371, 426, 464, 471, 474, 1085.
Contra Bononia 426
Cook, S. A. 185
Cornelius Felix Plotianus, L. 174
Cosinius Felix, P. 174
Crispus császár 472
Crumerum 3, 30, 371, 440
Csaba 217
Császárfürdő 48, 254, 543, 818, 895a, 1074
Császármalom 812
Csekonics Elizabeth 80
Csepel 29
Csév 448
Csigadomb 63, 337, 1015
Csillaghegy 429, 719
Csúcshegy 588, 1113
Csörsz-árka 432
Cumont, F. 708, 761, 762, 763, 765
Curle, James 846
Curta 12, 14, 20, 203, 238, 374
Cuspinianus, Joannes 224, 766
Czéke 692

Dacia 132, 194, 373, 409, 511, 692, 802, 864
Dalmeták (Dalmatia) 36, 185, 327, 379
Danuvius (istenség) 493, 1032
Darnay Kálmán 216
Dases 379
Dasius 379
Dea Syria 326, 752
Délgallia 715
Deli l. Thallóczy Lajos .....
Desjardins, Ernest 86, 102, 299, 300
Dessau, Hermannus 317
Dessewffy Miklós gr. 215
Detrekő 709
Diana 298, 326, 611, 619, 1032, 1060
Diener, Joseph 311
Dio Cassius 36
Diocletianus császár 395, 476
Dionysos 326, 638
Dionysosi menet 648
Dirke 596
Dis pater 620
Divald Kornél 141
Dobiás, I. 177
Dobó Árpád 324
Domaszewski, Alfred 298, 383, 384, 388, 389, 397, 440, 442, 749, 838
Domitianus 116, 184, 233, 340, 350, 351, 379, 392, 393, 399, 438
Dormuth Á. 1109
Dorog 448
Dömötör István 1123
Drasche-féle téglagyár 204, 206, 213, 335, 422, 667, 800, 801, ... 996
Dráva folyó 11, 109, 119, 443
Drexler, Wilhelm 749a, 770
Dulházy Mihály 33
Dunabogdány 426, 430
Dunaharaszti 411
Dunapentele 462, 606, 713, 731, 733
Durand, Josette 991c
Duruy, Victor 118

Éber László 142, 639, 640
Ecilburg l. Etzelburg
Eckhardt Sándor 257, 258
Eczelpurg l. Ecilburg
Egyiptom ..... 118, 897— 901
Eisler, G. 953
Első óbudai szeszégető és tisztító rt. telke 367, 668, 669, ... 870
Első óbudai tégla- és mészégető rt. telke 690, 869, 889, 1023
Engelmann, R. 730, 732
Ens, Gaspar 226
Epona 45, 326, 749
Equeia 275
Equitius 426
Eraviskok 34, 85, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 130, 132, 141, 191, 298, 317, 353, 354, 755, 788, 830.
Erdély 268, 270, 756
Erdélyi Gizella 196, 647, 687, 746, 867, 901
Érdy János 253, 277, 373, 548, 696, 771, 876, 877
Erényi Gusztáv 1065
Eskü-tér 719, 785, 916, 1087, 1112, 1113
Eszék 435, 695
Esztergomi vasútállomás 895
Esztergomi vasúti híd 326, 691
Ethela 245
Etruszk urnák 599
Etyek 1110
Etzelburg 65, 89, 213, 251, 283
Euhelpistus 788
Eusebius Pamphylus 2
Evet-utca 1005
Ezelburg l. Etzelburg

Farnesei bika 599
Faun 634, 1019
Faustina senior császárné 346
Faventia 1032
Fehér Jolán Antonia 895a
Fehéregyház 18, 26, 824 1029, 1048
Fejérpataky László 65
Fejérváry-gyüjtemény 643
Feldmann, G. L. 921, 925, 926

Ferenczy József ... 252
Ferrarius ... 836
Ferri, Silvio ... 601
Fessler, Ignaz Aurel ... 53
Fest, Alfredo ... 167
Ficker, Heinrich ... 45, 376, 524
Filatori-dűlő ... 326
Filatori-gát ... 309, 347, 380, 822, 885, 887, 1034
Filatori vasút ... 895a
Filow, Bogdán ... 395
Finály Gábor 148, 188, 322, 442, 443, 445, 447, 711, 746b, 1057, 1059, 1061, 1076
Fischer építőmester földje ... 335, 664
Flavius Aelianus ... 174
Flavius Aper, L. ... 174, 585
Flavius Dragilis ... 327
Flavius Felicio, T. ... 327
Flavius Flavianus, T. ... 326
Flavius Marcianus ... 174
Flavius Secundus, T. ... 852
Flavius Titabus, T. ... 87
Flexum ... 119
Flórián fürdő ... 516
Flórián-tér ... 45, 207, 283, 371, 511, 515, 524, 525, 533, 543, 548, 549, 551, 558, 560, 929, 931, 1048, 1093
Flórián-utca ... 266, 527
Floriana ... 440
Foerk Ottó ... 1069, 1076
Förbiger, Albert ... 62
Forrer ... 144
Fortuna ... 614, 1021, 1032
Fő-cursus ... 426
Fő-utca ... 367, 772, 821, 1002, 1005, 1039
Föld-utca ... 326, 792
Francus ... 217, 219, 222, 224, 244, 257
Frank Lénárt földje ... 335
Frankfurter, S. ... 954
Fremersdorf, Fritz ... 722
Freschot, Casimir ... 236
Freson, J. G. ... 68
Frey Imre, ifj. ... 842
Frey Mihály földje ... 337
Freyer Gyula villája ... 326
Friedreich Endre ... 848
Frigeridus dux ... 108, 426, 429, 472, 713, 719, 1113
Fröhlich Róbert 90, 94, 107, 109, 119, 123, 312, 313, 314, 315, 315a, 319, 385, 416, 417, 423, 436, 459, 1116
Funisulanus Vettonianus, L ... 379
Fürdősziget ... 469, 518, 536, 559, 699,

Gabányi János ... 1128
Galambos Pál háza ... 1011
Galgenberg ... 31
Gallia ... 4, 16, 207
Gallienus császár ... 200
Garády Sándor ... 428, 450, 1102
Gardellaca ... 427
Gasparetz Géza Elemér ... 595, 683
Gázgyár .. 586, 693, 694, 715, 895a, 1061, 1070, 1113
Gázgyári munkásházak ... 326
Gázgyári temető ... 326
Gea ... 774
Geldrenses ... 233
Gelléri Mór ... 934
Genius ... 318, 321, 326, 440, 619, 693, 749
Genius centuriae ... 790
Genius imperatoris ... 712
Genius legionis II. ... 627
Genius valetudinarii ... 749
Geramb, V. ... 737
Germania 4, 10, 27, 222, 233, 235, 244, 247, 393, 411
Gettinger, Theodor ... 52
Giglioli, Q. G. ... 192
Ginever, Ch. Arth. ... 964
Glöckelsberg palota ... 848
Gohl Ödön ... 96, 215, 353, 354, 355
Goldnerus, Geo. Ludovicus ... 235
Gordianus császár ... 585, 871
Gödöllő ... 1089a
Gradelehnus, Johannes ... 230
Graevius, Joannes Georgius ... 264
Graf András ... 196
Grassalkovich Antal gr. ... 200
Gratianus ... 108, 337
Gronovius ... 109
Gronovszky Iván ... 365
Gruterus, Janus ... 264
Grünwald szeszfinomítógyár telke 569, 570, 571, 690, 869, 1022, 1023
Gulizia, Domenico ... 1097
Gunskirchen, O. Ö. ... 126
Gündel, Fridericus ... 390
Gyárfás István Tihamér ... 203
Győr ... 11, 440, 449, 734
Győr vm. ... 392

Hadrianus császár ... 119, 125, 145, 364, 519, 799
Hajógyár-sziget ... 305, 326, 342, 367, 425, 511, 515, 521, 522, 529, 530, 531, 532, 534, 538, 539, 546, 547, 549, 550, 556, 559, 589, 591, 592, 631, 633, 699, 719, 772, 809, 929, 992, 993, 1000, 1002, 1005, 1009, 1018, 1019, 1036, 1037, 1060, 1066
Halász Gedeon ... 437
Halász Henrik ... 971
Haliczky Antal ... 271, 272, 464, 467, 473
Hammon ... 770
Hampel József 87, 91, 99, 109, 130, 142, 150, 204, 214, 216, 307, 308, 308a, 309, 310, 311, 347, 379, 380, 396, 414, 489, 492, 540, 542, 544, 545, 548, 552, 603, 616, 636, 657, 678, 679, 682, 708, 709, 710, 730, 731, 732, 750, 752, 776, 788, 790, 822, 825, 831, 840, 841, 843, 845, 856, 857, 859, 864, 873, 874, 889, 890, 912, 1020, 1021, 1022, 1023, 1032, 1114, 1119, 1120, 1121, 1122, 1124
Haraszti I. Dunaharaszti ...
Harsányi Pál ... 356
Hartleben ... 931
Határ-utca ... 895a
Haterius Saturninus, Ti. ... 174
Hauser-féle telek ... 705a, 1054

Havas Sándor, gömöri 89, 92, 116, 120, 123, 124, 415, 417, 422, 549, 824, 886, 1047, 1048, 1115, 1124
Házmán-féle ház ... 776, 832
Häufler, Joseph ... 275, 283
Hegedüs Gyula ... 740
Hekler Antal .. 159, 165, 621, 622, 624, 641, 642, 659, 751, 789
Heksch, Alexander ... 131, 935
Heil Lajos ... 991b
Henszlmann Imre ... 498, 570, 1041, 1042
Henzen, Guilielmus ... 274, 802
Herakles l. Hercules
Herculanum ... 39
Hercules ... 604, 605, 606, 637, 747
Herculia ... 753
Herennius Pudens, M. ... 849
Hertzberg, Gustav ... 118
Hesione ... 606
Hevesi, Ludwig ... 928
Hidegkút Várhegy l. Pesthidegkút
Hieronymus ... 2
Hippona ... 275
Hispania ... 219
Hirschfeld, Otto ... 298
Hoffiller Viktor ... 398
Hoffmann, Harold ... 394
Hogelius, Zacharias ... 233
Hollendonner Ferenc ... 735, 739, 900
Honos ... 749
Horányi csárda (Pest vm.) ... 426
Horányi Elek ... 245
Horgony-utca ... 326
Horváth E. János ... 972
Horváth István ... 465
Hulsius, Levius ... 223
Hundsberg ... 31
Hunfalvy János ... 48
Hunfalvy Pál ... 61
Húnok 12, 17, 18, 39, 200, 213, 232, 233, 245, 251, 371
Hygiea ... 326, 634, 867

Iallius M. f. Volt. Bassus Fallus Valerianus, M. 174
Iantuna ... 857
Iassulonibus ... 440
Icarus ... 619
Idatius ... 2, 40, 436
Igló K. ... 472
Illés-malom ... 889, 890
Illésy János ... 473
Illyricum (Illyrek) ... 4, 6, 36, 755
Ilosvai Hugó ... 67
Inc ... 86
Ingenuus ... 132
Intercisa ... 156, 396, 440, 849
Iovinus ... 719
Ipoly folyó ... 426
Ipolyi Arnold 334, 525, 526, 527, 665, 803, 878, 995
Irenicus ... 20
Irgalmasok tébolydája ... 817
Isenacum ... 245
Isis ... 318, 1032
Ister ... 6, 273, 371
Isthvánfi Miklós ... 227, 243
István, Szent magy. kir. ... 210a, 210b
Iszapsziget l. Fürdősziget
Italia ... 4, 6, 562
Itinerarium Antonini 3, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 86, 102, 119, 235, 267, 434, 440
Iulia Domna császárné ... 356
Iulianus császár ... 472
Iulius Crispinianus ... 326
Iulius Filetio, C. ... 746c
Iulius Firmus ... 326
Iulius Geminus Capellianus, C. ... 174
Iulius Honorius ... 109
Iulius Julianus ... 326
Iulius Primus, C. ... 326
Iulius Rufus ... 327
Iulius Septimus Castinus, C. ... 174
Iulius Valens, C. ... 367, 1032
Iulius Victorinus, C. ... 181, 1032
Iunius Rusticus, C. ... 777
Iuno ... 318, 326, 620, 790
Iuppiter 66, 87, 233, 318, 323, 326, 480, 615, 619, 620, 678, 778
Iuppiter Conservator ... 340
Iványi Dóra ... 727, 728

Jakoby Péter ... 76
Jankovich Miklós ... 463
Jánoshegy ... 521
Janszky Adolf ... 955, 956
Jantra folyó ... 19
Jászok ... 466
Jelenik Elek ... 891
Jónás Elemér ... 364
Juhász Györgyi ... 381
Jüneman, G. ... 386

Kabdebo Gyula ... 584
Kádár Zoltán ... 210c
Kahn József ... 951
Kalenberg ... 19
Kapucinus-domb ... 657
Karácson Mihály ... 100
Karay Sámuel gyüjteménye ... 373, 402
Karinthia ... 431
Karlsruhe ... 676
Kárpáti A. ... 978
Kaszás-utca ... 326
Katancsich, Petrus ... 32, 34, 273
Katona, Stephanus ... 26
Katonai ruhatár ... 326, 997
Keil-féle telek ... 725, 1054
Kékesi l. Temesváry Alajos
Kelenföld ... 253
Kelták 70, 89, 91, 92, 116, 157, 175, 194, 253, 326, 755, 788, 991a, 1104
Kenner, Friedrich ... 288, 376, 799, 801
Kerberos ... 646
Kerék-utca ... 326
Kerekes Pál ... 358
Keyssler, Joh. Georg ... 562
Kézai Simon ... 245
Khuen Antal gr. ... 499
Kiepert ... 433

Királydomb 428, 514, 515, 889, 929, 1002
Kiscell 690, 869, 880
Kiscelli-út 602
Kisházy Ágoston Gyula 1072, 1073, 1078, 1079
Kiskúnság 252
Kiss Ferenc 45, 279, 333
Kiss Katalin 695
Komárom megye 845
Kohl, I. P. 41, 58
Korbuly György 746c, 746d, 747
Kórház-utca 326
Kornemann, Ernst 138
Kovrig Ilona 199, 661
Kőérberek 326
Köln 853
Köppen, Peter v. 756
Körner, Friedrich 46
Köstlin, Ernst 399
Kőszeg 566
Krajna 431
Krausz Sámuel 836
Krempl-malom 45, 371, 548, 906, 907, 1010, 1015
Krétahegyi szőlő 814
Krickel, Adalbert Joseph 35
Krizsanich János 882
Kubinyi Ágoston 634, 806
Kubinyi Ferenc 289, 797, 877
Kubitschek, W. 434
Kumlik Emil 1088, 1094, 1117
Kunewald J. féle szőlő 573
Kunwald f. téglaégető telke 881, 1005, 1023
Kurucz János 446
Kuzsinszky Bálint 95, 125, 128, 132, 136, 139, 142, 143, 149, 152, 166, 167, 183, 184, 188, 198, 256, 317, 318, 319, 320, 321, 325, 326, 328, 383, 387, 392, 394, 425, 426, 438, 439, 441, 442, 444, 509, 510, 511, 551, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 585, 612, 613, 614, 615, 619, 620, 627, 675, 684, 693, 694, 712, 714, 715, 759, 782, 784, 785, 787, 827, 830, 844, 862, 864, 890, 892, 895, 905, 907, 911, 917, 938, 939, 941—944, 946—949, 960, 961, 963, 965, 966, 968, 969, 970, 980—985, 1044, 1050, 1051, 1052, 1056, 1057, 1059, 1060, 1061, 1071, 1076, 1095, 1115, 1125

Lachmann, Fritz 1098
Laffranchi, Lodovico 362
Lágymányos 353
Lajard, Jean Bapt. Felix 757
Lajos II. magy. kir. 220
Lajos-utca 410, 823
Laktanya-utca 364, 782
Lambrechts, P. 408
Lang 1076
Láng Margit 733, 736, 861, 864
Láng Nándor 605, 649, 694, 711a, 917, 1125
Lares militares 749
Lázár István 429
Lazius, Wolfgangus 10, 20, 262, 452
Leányfalu 210a
Leányvári erőd 426
Lederer A. 47
Lechner Jenő 77, 166, 555
Legio I. adiutrix ... 119, 125, 372, 382, 386, 685, 719
Legio I. Martiorum 426
Legio I. Noricorum 719
Legio II. adiutrix 3, 5, 16, 18, 20, 22, 33, 36, 99, 119, 266, 297, 326, 327, 367, 372, 380, 382, 384, 388, 390, 396, 403, 404, 466, 519, 536, 537, 540, 560, 585, 704, 719, 792, 832, 849, 1010, 1011, 1032
Legio II. Italica 719
Legio IV. Flavia 125, 400, 404, 746c, 719
Legio X. gemina 132, 381, 400, 719
Legio X. Germanica 119
Legio XI. Claudia 400
Legio XIV. Germanica 119
Legio XXII. Primigenia 391
Leipziger-gyár 1053
Leiter, Hermann 151
Lengyelország 756
Lenke-út 1113
Leo (?) 326
Lepold-téglagyár 1102
Lesch Mátyás telke 997
Lestyán Sándor 1065
Lewis, Brunnell 131
Leyenthal Henrik 738, 872, 880, 1025
Lezoux 721
Liber 326
Libera 326
Licinius császár 340, 1053
Licinius Caudentius 326
Linzbauer, Franz Xav. 519
Lipót-körút 354
Lipót-utca 422
Lisznyai K. Pál 239
Loeschke, Siegfried 732
Lopresti 994
Lóránth László 1105
Lothringen 562
Lovas E. 449
Lóversenytér 212
Lőpormalom 417
Lucretius 778
Lujza-gőzmalom telke 819, 1023
Lupa-csárda 429
Lupus 367
Lutzenbacher János l. Érdy
Lübker 153
Lyde, Lionel W. 74

Macedonia 236
Macrinus császár 62
Maeotisi mocsár 224
Magazin-dűlő 1034
Magnus 374
Mahler Ede 461, 462, 893
Maionica, E. 758
Majláth-utca 161
Malomdűlő 326
Mannert, Konrad 27, 33
Marczali Henrik 255
Marcellus, M. 746c

Marcomannok ... 155
Margithíd ... 889
Margitsziget ... 41, 56, 57, 60, 69, 303, 323, 535, 536, 559, 585, 696, 704, 804, 811, 1006, 1045
Margittay Richárd ... 746a, 1084
Maria am Stein ... 549
Mária Terézia magy. kir. ... 200
Marosi Arnold ... 753, 1110
Mars ... 6, 33, 630
Mars Campestris ... 749
Marsigli, Louis Ferdinand 18, 19, 248, 411, 417, 428, 432, 467
Martius Castrensis, Ti. ... 326
Márton Lajos ... 681, 1120
Mátéka Béla ... 991
Matres Suleviae ... 326
Mátyás I. magy. kir. ... 10, 29, 233, 237, 238, 241
Mátyáshegy ... 573, 1005
Mayerhoffer, G. N. ... 1130
Mécs Alajos ... 1062, 1087
Medea ... 318, 509, 612, 613
Medusa ... 321, 617
Megeriche, De (Megyericsai János) l. Mezerzius, Johannes
Memphis ... 45
Mende ... 358
Mercurius ... 318, 326, 627, 1070
Merelowszki, Marian ... 764, 1058
Mészáros-utca ... 422, 886
Metanastae ... 20, 466
Mezerzius, Johannes ... 260
Migazzi bíboros ... 797, 829
Mihalik Sándor ... 73
Miklós-utca ... 326, 626
Miklós-tér ... 789
Miksa, I. ném. róm. császár ... 766
Miller, Joannes Ferd. ... 200
Miller, Konrad ... 8
Milles ... 263
Miltner, Franz ... 197
Minerva ... 326, 749, 1050
Minotaurus ... 712
Mithras 45, 318, 326, 509, 619, 708, 748, 756, 757, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765
Mithraeum ... 166, 561, 759, 761, 762, 764, 1058
Mitterpacher, Ludovicus ... 25
Modestus ... 766
Moesia superior és inferior ... 179, 395, 400, 802
Mohács ... 616
Molnár János ... 528
Mommsen, Theodor ... 298, 377, 433, 864
Monori J. ... 978
Moravia népe ... 15
Moshamer, J. A. ... 42
Muchar, Albert ... 370, 431
Mucius Scaevola ... 628
Mursa ... 125, 269, 298, 433
Musztafa fürdője ... 227
Müller, Adalbert ... 923
Müller, Karl ... 44
Mysia ... 411
Nádorkert ... 303
Naevius Campanus, L. ... 400
Nagy Géza ... 142, 212, 213
Nagy Lajos 98, 159, 160, 178, 181, 186, 208, 210, 210a, 323, 327, 477, 560, 588, 596, 598, 600, 602, 607, 646, 685, 686, 688, 692, 716, 745, 746, 746b, 849, 853, 855, 900, 901, 1076, 1106, 1107, 1108, 1112, 1113
Nagy Zoltán ... 1099
Nagyszalonta ... 709
Nagyszombat ... 767
Nagytétény ... 359
Nari, L. ... 1032
Négerek ... 645
Nemesis 66, 298, 413, 478, 480, 484, 486, 487, 488, 496, 500, 784, 1051, 1058, 1079, 1084
Németh Sándor ... 31
Némethy Lajos ... 105, 106, 111, 112, 113, 201, 202
Neptunus ... 326, 516
Nero császár ... 326
Nertomarus Irducissa ... 374
Nerva császár ... 304
Nestin ... 440
Neustift l. Újlak
Niese, Benedictus ... 147
Nimfa ... 634, 1019
Nischer, Ernst ... 162
Nonius Januarius ... 327
Noricum ... 4, 27, 194, 376, 431, 737, 765, 851
Notitia dignitatum ... 5, 11, 16, 33, 36, 108, 434
Novák Dániel ... 563
Nowotny, E. ... 126
Numina castrorum ... 749
Numisius, A. ... 746c
Nundinius Opitervius, C. ... 746c
Nymwegen ... 676
Nyergesdűlő (Fejér vm.) ... 753

Óbudai dohánygyár telke ... 352, 873
Óbudai Dunai Téglagyár rt. telke ... 773
Óbudai Első Téglavető rt. telke . 806, 807, 808, 872
Óbudai izr. temető ... 534, 785, 997
Óbudai kat. plébániatemplom ... 563
Óbudai szeszgyár rt. telke 305, 671, 734, 806, 808, 816, 889, 999
Óbudai szőlőhegyek ... 334
Óbudai téglagyár ... 653, 655, 738
Oceanus ... 109
Octavius Appius Suetrius Sabinus, C. ... 174
Oehlinger, Joseph ... 516
Ofner Fabrikshof A. G. telke ... 871, 1024
Oláh Miklós ... 243, 246, 519
Omphale ... 604, 605
Omunitor Felix ... 788
Orellius, Joannes Casp. ... 274
Oroszlán Zoltán 172, 173, 606, 628, 720, 860, 862, 867, 1071, 1095
Országháza telke ... 611, 635, 641, 780
Orsz. Hitelszövetkezeti Központ csillaghegyi vikendház építkezése ... 429
Ortelius, Abrahamus ... 10
Ortvay Tivadar 117, 303, 304, 343, 433, 434, 435, 537, 672, 1121

Ossonibus 440
Osváth Gyula 69
Oswald, Felix 718
Oszmann Elemér 1089
Ószőny l. Brigetio
Ördögmalom 48, 464, 466
Őri G. György 60

Pacatus 695
Pacsirta-utca 326, 624
Padus folyó 715
Pallas Athene 615
Palóczi Edgár 82, 360, 363, 472, 474, 645, 660, 717, 741, 792, 793, 852, 854, 1074, 1080
Palóczy Lipót 940, 957
Palotaújfalu 326
Palugyay Imre 466
Pan 326, 619
Pannonia 4, 6, 15, 27, 61, 65, 84, 90, 99, 107, 108, 115, 120, 125, 130, 132, 156, 159, 165, 167, 169, 179, 185, 189, 190, 192, 193, 194, 196, 199, 208, 209, 210a, 210b, 217, 222, 223, 224, 233, 237, 239, 244, 267, 291, 324, 327, 330, 365, 366, 373, 374, 379, 385, 388, 405, 410, 411, 433, 434, 435, 443, 444, 446, 447, 449, 461, 467, 511, 519, 587, 598, 600, 603, 607, 618, 648, 661, 662, 685, 692, 695, 712, 714, 715, 716, 719, 727, 728, 736, 737, 765, 767, 770, 788, 790, 791, 831, 841, 843, 845, 847, 849, 851, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 868, 894, 923, 1121
Pannonia Inferior 10, 73, 119, 174, 261, 312, 313, 314, 329, 372, 374, 388, 400, 440, 749, 936, 937, 940, 988
Pannonia Superior 119, 312, 313, 314
Pannonok 755
Pannon zsidók 836
Pantheus 1032
Papföld 214, 310, 326, 347, 348, 367, 485, 489, 495, 511, 537, 540, 541, 542, 545, 548, 552, 578, 583, 585, 586, 602, 615, 822, 1010, 1011, 1015, 1021, 1032, 1044, 1047, 1048, 1056, 1060
Párducz Mihály 1089a
Paris 217
Parthusok 696, 400
Parker, H. M. D. 406
Passau 69
Pásztor Mihály 207, 1085, 1086, 1108
Patachich József 40
Patasio 774
Patevilla 857
Patsch, Carl 97, 182
Paulovics István 451, 644, 648, 794
Paur érsek 758
Paur Iván 280, 284, 286, 467, 524, 548, 994
Paur, S. G. 796
Pecz Vilmos 95, 139, 256
Perc-utca 893
Pesthidegkút Várhegy 326
Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye 146, 252, 269
Pesti városszépítő bizottság téglagyára 464
Petrikovich János 357
Petronius Clemens, P. 1032
Pfretzschner, Ernst 554
Pfuhl, E. 599
Philippus császár 327, 459, 519, 871
Piaristák telke 326, 466, 475, 476, 848, 916, 1090, 1091, 1092
Pichler, Fritz 140
Pilis vármegye 158
Pilisi hegyek 18
Pilisi járás 1016
Piliscsaba 440
Pilismaróti castrum 423, 426
Pilisszántó 326, 437
Pilisvörösvár 437, 454
Piller, Mathias 25
Pintér András 272
Pintér Antal 31, 371
Plinius, C. Secundus 34
Pó folyó l. Padus
Pococke, Richard 22, 263
Podhradczky József 36, 251, 471
Pollio, C. 367
Pompeji 39, 676
Pompeius Carpus, Sex. 746c
Pompeius Faustus 767
Pomponius Mela 109
Ponori Thewrewk Emil 813
Pontius Pontianus 174
Potaissa 730
Pozsega vármegye 25
Praschniker, C. 629
Priamus 318, 623
Probus császár 342, 347, 766
Proculus Salarius 367, 1032
Promontorium l. Budafok
Proserpina 620
Prussia 250
Ptolemaeus, Claudius 4, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 20, 119, 235, 237, 238, 385
Pucey, H. 553
Pulszky Ferenc 103, 116, 117, 120, 135

Quádok 1, 15, 20, 155
Quadriburgum 426, 467, 719
Quadriburgium l. Quadriburgum

Rácfürdő 528
Ráckeresztúr 1109
Radnay Gábor 1081
Raetia 4, 27
Rajnamellék 715
Rajnamelléki export 722
Rakodczay Pál 903
Rákos 1089a
Rákosi vasúti töltés 1032
Rákosi pályaudvar és környéke 211, 656
Rákospalota 326, 636
Rákospatak 468, 471, 548
Raktár-rét 889
Raktár-utca 207, 208, 210, 479, 710
Rambertus, Benedictus 836
Ransanus, Petrus 222, 244
Ráth György-utca 850
Ravenna 156
Rechenstein-ház 1005

Récsei Viktor ... 858
Régiposta-utca ... 470
Reichard ... 918
Reinach, Salamon ... 623
Reinesius, Thomas ... 11
Rendőrlaktanya a Svábhegyen ... 873
Renier, Léon ... 378
Resatus ... 1032
Réső Ensel Sándor ... 432
Részvényes szeszgyár ... 1026, 1028
Részvényes téglavető társulat új téglavetője 701, 880
Révai József ... 152
R. Rév Sándor ... 161
Ritius, Michael ... 219
Ritterling, E. ... 174, 329, 330, 381, 393, 403, 404
Rohrer-féle ház ... 781
Római-fürdő ... 236, 321, 511, 561, 563, 785, 989, 991
Rombach-utca ... 706, 719
Römer Ferenc Flóris 101, 291, 292, 293, 294, 296, 299, 300, 302, 305, 306, 307, 335, 336, 337, 339, 341, 425, 433, 437, 442, 454, 455, 456, 467, 468, 469, 470, 471, 536, 538, 548, 565, 566, 591, 609, 632, 633, 650, 666, 667, 670, 690, 697, 698, 699, 700, 701, 704, 730, 734, 772, 801, 804, 805, 808, 810, 869, 870, 878, 879, 881, 882, 889, 902, 996, 997, 998, 1002, 1003, 1004, 1005, 1010, 1011, 1114, 1117, 1119, 1123, 1124
Rondella ... 470
Rosio, App. ... 326
Rostovtzeff, Michael ... 179
Rózsa-utca ... 820
Rudas-fürdő ... 422
Rudolf trónörökös ... 1002
Ruggiero, Ettore de ... 121
Rupp Jakab ... 54

Sabaria (névrontás, l. Sicambria)
Sabaria l. Szombathely
Sabina-templom és kolostor ... 326, 1067
Sacken, Ed. Freih. v. ... 523
Salagius, Stephanus ... 24, 25, 452
Salamon Ferenc 86, 89, 102, 104, 108, 122, 129, 433, 434, 435, 548
Salua l. Solva
Salzburg ... 431
Salzburgi múzeum ... 710
Sambucus Joannes ... 237
Sándy Gyula ... 584
Sarapis ... 751
Sarmaták ... 20, 213, 362, 392, 440
Sarmizegetusa ... 301
Satyrok ... 326
Savaria l. Szombathely
Saxl, Fritz ... 765
Scala, Ercole ... 234
Scanboria l. Sicambria
Scarabantia l. Sopron
Schams, Franz ... 30, 371, 795
Schardius, Johannes ... 235
Schäfer (Dilich) ... 105
Schedel, Hartmannus ... 218
Scheinungsgasse ... 371
Schiller, Hermann ... 114
Schintersberg ... 31
Schlosser József ... 1060
Schmidl Adolf ... 49, 919
Schmidt, Ludwig ... 155
Schmidt, M. ... 977
Schneider, R. ... 758
Schober, Arnold ... 765, 851
Schön, G. ... 826
Schönwisner, Stephanus 24, 25, 31, 33, 248, 266, 267, 272, 452, 453, 517, 519, 548, 1124
Schulek Frigyes ... 571
Schulten, Adolf ... 387
Schulten, August ... 137
Schumacher, K. ... 676
Schütz-vendéglő ... 326
Schwanthaler melegforrás ... 548
Schweitz ... 562
Schwicker, J. H. ... 122
Sclavonia ... 25
Scythia ... 200, 230, 235, 802
Scythia Asiatica ... 233
Sedatus ... 749
Seeck, Otto ... 5
Segestia ... 45
Seidl, Johann Gabriel ... 278, 281, 282, 285, 521, 992
Sellye Ibolya ... 662
Selmeci-utca ... 364
Semlin l. Zimony
Semper, Hans ... 205
Septima Maria ... 836
Septimius Severus császár 116, 125, 226, 247, 323, 519, 580, 1050
Septimus Julius Castinus ... 75
Serapis ... 318
Serény Aladár ... 967
Sestini, Domenico ... 270
Severinus, Ioannes ... 21, 24
Severus Alexander császár ... 338, 459
Sicambria 10, 18, 20, 23, 29, 31, 35, 40, 45, 48, 53, 54, 55, 76, 200, 213, 217—258, 266, 411, 452, 466, 519 ,918
Sicilianos, D. ... 855a
Sidonius Apollinaris ... 6, 33, 108, 109
Silenus ... 326
Silon ... 633
Silvanus ... 78, 318, 326, 693, 1023, 1060
Silvanus Silvestris ... 790
Simlerus ... 10
Simonyi Dezső ... 448
Singidunum ... 24
Sirmium ... 298, 385, 440
Siscia ... 116
Socrates Scholasticus ... 7
Sol ... 326, 635, 1050
Solvanus ... 427
Solymár (Pest vármegye) ... 341
Solymár-vár ... 1096
Solva (Esztergom) ... 16
Somborja l. Sicambria
Sopiana (Pécs) ... 3, 156, 440
Sopron ... 765, 116

Sosomenus ... 7
Speratus ... 627
Sponcir, Ottone ... 232
Spontone, Ciro ... 225
Stadler Endre ... 75
Steiermark ... 431
Steinacker, Edmund ... 936
Steinitz, F. ... 943
Stipsics, Aloys Emanuel ... 664
Stoker, Laurentius ... 243
Stöhr Géza ... 1125
Strack, Paul L. ... 180
Suevek ... 392, 438
Sugár Viktor ... 744
Supka Géza ... 206, 1122
Surányi Miklós ... 1129
Svábhegy ... 799, 873
Sycan hegység ... 217
Syme, Ronald ... 409
Szabó József ... 567
Szabó Károly ... 65
Szalacska ... 216
Szalay Ákos ... 430
Szalay József ... 134
Szalay Mihály ... 945
Szalk (Pest megye) ... 269
Szatmári Imre ... 543
Száva folyó ... 447
Székesfehérvár ... 753, 758
Szekula Jenő ... 476, 894, 1063, 1126, 1127, 1130
Szél-utca ... 688
Szemlőhegy ... 894, 900
Szendrei János ... 837
Szentendre (Pest vm.) 98, 210a, 298, 327, 426, 429, 627, 1011, 1083, 1113
Szentendrei-út ... 161, 326, 493, 551, 569, 575, 577, 585, 590, 789, 827, 889, 1005, 1032
Szentendrei-úti vámház ... 772
Szent Gellért-fürdő ... 326
Szent Gellérthegy ... 87, 88, 91, 92, 253, 277, 548, 788, 1103
Szent Gellért-tér ... 353, 354
Szent György templom ... 766
Szent Háromság-fürdői ... 227
Szent Háromság sziklája ... 200
Szent-Iványi Márton ... 17, 238
Szentkirályi Mór-féle ház ... 470
Szent Lukács-fürdő ... 565, 566, 1017
Szilágyi János ... 407, 410, 719
Szilágyi Sándor ... 94, 132, 157, 175
Szilasbalhás ... 716
Szobi erőd ... 426
Szombathely ... 3, 116, 440, 665, 670
Szuhányi, Franciscus Xav. ... 247

Tabán ... 191, 1100, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108
Táborhegy ... 302, 788, 897, 900, 1113
Tabula Peutingeriana ... 32, 427
Tác—Fövénypuszta ... 753
Tarrutenius Proculus ... 788
Társhegy ... 326
Tasner Antal ... 768
Tatabánya ... 685
Taufenecker Györgyné telke ... 1022
Taurunum l. Zimony
Tausz Béla ... 81, 84, 163
Téglagyár, régi ... 1025
Téglás Gábor ... 142, 400
Telesphorus ... 610
Temesváry Alajos ... 158
Terentius ... 426, 690, 719, 1011
Tergina Károly ... 818
Testvérhegy ... 326
Teutoburgium ... 440
Teutonici ... 65, 217, 245, 251
Thaiss ... 889
Thallóczy Lajos ... 1055, 1118
Thaly Kálmán ... 568
Theodosius I. császár ... 32, 233
Theseus ... 712
Theutonici l. Teutonici
Thiele, J. C. ... 37
Thienemann Tivadar ... 847
Thirring Gusztáv ... 962, 979, 980, 986
Thracia ... 236
Thrákok ... 214, 682
Thúróczi János ... 217
Tiberius császár ... 18, 185, 197, 410, 417
Timartius ... 746c
Timon, Samuel ... 17
Tissot, Victor ... 59
Tisza folyó ... 466
Titius Antonius, C. ... 301
Tokod ... 427
Tomaschek, Wilhelm ... 93, 133
Torda ... 730, 731
Torma Károly 301, 380, 413, 415, 416, 417, 419, 420, 421, 478, 484, 487, 492, 496, 497, 502, 503, 504, 505, 506, 510, 548, 578, 842, 939, 941, 1014, 1015, 1035, 1040, 1060, 1118, 1124
Townson, Robert ... 28, 248, 249
Török-utca ... 422, 576, 603, 675, 824, 828, 1017
Törs Kálmán ... 56, 57
Tragor Ignác ... 401
Traianus császár 125, 174, 329, 347, 350, 364, 374, 409
Transacincum l. Transaquincum
Transaquincum 5, 16, 29, 30, 40, 48, 286, 371, 401, 411, 440, 463—477, 536, 697, 699, 719, 926
Transilvania l. Erdély
Trier ... 910
Trigeridius l. Frigeridus
Trigeridus l. Frigeridus
Troia ... 224, 255
Tschischka, Franz ... 38

Ujhegyi Béla ... 115, 127
Újlak ... 371, 659
Újlak-Puskaportorony ... 31
Újlaki rakpart ... 326
Újlaki templom ... 326
Újpest ... 472, 700
Újpesti sziget ... 535, 811, 1045
Ulászló II. magy. kir. ... 220, 255, 766

Ulcisia castra l. Szentendre
Ulm ... 920
Ulpia Ilurica ... 326
Üröm ... 437, 794, 864

Vadianus, Stephanus ... 9
Vadilacus, C. ... 857
Vaglieri, Dante ... 382
Vahot Imre ... 797, 877
Vác (Pest vm.) ... 401, 426, 797, 829
Váci-utca ... 470
Valachia ... 270, 802
Valens császár ... 588
Valentinianus I. császár 1, 2, 4, 7, 15, 18, 336, 426, 429, 472, 713, 719
Valentinianus II. császár ... 1, 2, 108
Valeria provincia ... 156, 298, 426, 452, 924
Valeria Procula ... 1032
Valeria Ripensis l. Valeria provincia
Valerianus császár ... 200, 871
Valerius Dalmatius ... 165
Valerius Fuscus ... 1032
Valerius Pudens, C. ... 75, 174
Valerius Valentinus, C. ... 1032
Valkó Arisztid ... 1096
Vándor Kálmán ... 1112
Váradi Antal ... 72
Várberek-dűlő ... 427
Várhegy ... 422
Városmajor ... 371, 664, 795
Varsányi János ... 548, 665, 993
Vásárhelyi Géza ... 437
Vellani—Dionisi, Franco ... 1111
Venus ... 318, 586, 616, 1077
Venus Victrix ... 326, 624
Venusius Aper, T. ... 326
Verancsics Antal ... 220, 221
Verő György ... 511
Verőce ... 426
Verus, L. császár ... 373
Vespasianus császár ... 36, 156, 337, 466, 519
Veszprémi I. ... 402
Vettius Aquilinus, C. ... 777
Viador-utcai fogadalmi tábla ... 1082
Vibia Serapia ... 749a
Vicentia ... 426, 464, 467, 472, 713, 719
Vicentio l. Vicentia
Victoria ... 326, 678, 1050, 1051
Vidhegy (Vas megye) ... 566
Vigyázó János ... 986
Vihar-utca ... 855
Vihar-utcai római temető ... 326
Vincenti l. Vicentia
Vincentia l. Vicentia
Vindobona ... 119, 452
Vindonianus vicus ... 132, 298
Vinicius ... 185
Viktoria Téglagyár telke ... 213, 326, 340, 703, 779, 882, 883, 884, 889, 1002, 1029, 1041, 1042, 1060, 1069, 1076
Virtus ... 749
Virunum ... 629
Vischer ... 235
Visegrád ... 31
Vizafogó ... 412, 472, 713
Volcae ... 185
Volcanus ... 749
Vörösvár l. Pilisvörösvár
Vörösvári-út ... 889
Wagner János ... 548
Weber, Wilhelm ... 145
Weerd, H. van de ... 408
Weichert, Adolf ... 391
Weiss István szőlője ... 775
Weisshäupl, R. ... 826
Wekerle László ... 657
Wenzel Gusztáv ... 50
Wesselingius ... 267
Weszprémi, Stephanus ... 268
Wiese-féle telek ... 310
Wiesinger Frigyes ... 561
Wilmanus, Gustavus ... 297
Windisch, Karl Gottlieb ... 23
Woerl, Leo ... 959, 975, 988
Wolf, O. L. B. ... 924
Wurm-udvar ... 1007
Wymer, Joseph ... 154

Zeiler, Martin ... 229
Zeiller, Jacques ... 156
Zeiselmühle (Borosjenő határában) ... 437
Zichy Jenő gr. gyüjteménye ... 605
Ziehen Gyula ... 594, 617, 618, 637, 638, 829, 910, 1116
Zimmermann ... 164
Zimony ... 24, 267, 269, 433, 435
Zoltai Lajos ... 402
Zugliget ... 790
Zsigmond-utca ... 1023
Zsigmondy Gusztáv 453, 536, 569, 779, 1006, 1007, 1034, 1043

A tizedes osztályozás fejlődése.

Írta: *dr. Németh Endre.*

Helyes szakrendszer megalkotása évszázados probléma. A Krisztus előtti ötödik és negyedik századtól kezdve (Platon és Aristoteles) a legújabb időkig (pl. S. R. Ranganathan »kettőspontos« osztályozása 1933-ból) többszázan kíséreltek meg, hogy a tudományokat mennél tökéletesebb sorrendben csoportosítsák, családfáját megállapítsák. Az egyes rendszerek helyességének és használhatóságának kérdését sokan vitatták. Kétségtelen azonban, hogy a könyvtári szakrendszerek között a legnagyobb hatást ért el és egyben legszenvedélyesebb vitát váltott ki a tizedes osztályozás. A különböző nyelven írt tanulmányok, hosszabb rövidebb méltatások és kritikák sokasága az utolsó hatvan év szakirodalmában kifejezően mutatja, hogy milyen messzeterjedően és mélyrehatóan érintette ez a rendszer a tudományos világot.

A tizedes rendszert kezdetben csak elméletileg vizsgálták meg, tudományos értékét elemezték és mert ebből a szempontból nem találták kielégítőnek, egyszerűen elvetették. Pedig nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a decimális klasszifikáció (röviden DK) mint könyvtári szakrendszer, elsősorban gyakorlati célt szolgál, ezért használhatóságát is a gyakorlat alapján kell megítélnünk. Ebből a szempontból pedig a tizedes osztályozás eddig minden más rendszernél jobban vált be. Joris Vorstius, a Zentralblatt für Bibliothekswesen szerkesztője, a Nemzetközi Bibliográfiai Intézet 1931. évi hágai ülésén kijelentette, hogy a tizedes osztályozás az egyetlen tárgyi szakrendszer, amely nemzetközi világérvényre tarthat számot.

Ellentmondásnak hangzik, de mégis az a valóság, hogy a DK széleskörű elterjedése az elítélő kritikákat megsokszorozta. Népszerűségével együtt komoly tekintélyű ellenzőinek száma is növekedett. Ezek a decimális hátrányait kidomborítva használhatóságát kétségbevonták és mindent elkövettek, hogy a rendszer bevezetésétől óvjanak. A tizedes osztályozás ennek ellenére sokkal inkább elterjedt, mint bármely más rendszer.

Amikor igen sok intézmény évek során át használ valamely szisztémát, a hibák és következetlenségek inkább kerülnek napvilágra, mint a csak elméletben ismert és a gyakorlatban kevéssé kipróbált rendszerek hibái. Ezek a felszínen tartott fogyatékosságok befolyásolhatják a kutatót és könnyen feledtetik vele a DK sok előnyét és általános használhatóságát. Beható vizsgálat szükséges a méltányos megítéléshez s azoknak az okoknak a felderítéséhez, amelyek a tizedes osztályozás elfogadását és a többi rendszernél nagyobb elterjedését biztosították. Ennek a vizsgálatnak fontos része a tizedes rendszer eredetének kutatása és fejlődésének a tanulmányozása.

A rendszer eredete.

Midőn a tizedes osztályozás kialakulását vizsgáljuk, először az annak alapját képező tudományelméleti szerkezet eredetével, másodszor pedig a tizedes megjelölés gondolatának létrejöttével kell foglalkoznunk.

A tizedes osztályozás filozófiai felépítésének szálai a XVI—XVII. századforduló kiváló angol bölcselőjéhez, verulami Francis *Bacon*-hez (1561—1626) vezetnek vissza. Bacon szubjektív szempontból lélektani alapon osztotta fel a tudományokat, vagyis az egyes tudományok felismeréséhez szükséges lelki képességek szerint. (Közbevetőleg megemlítjük, hogy az első lélektani alapon felépített tudományfelosztás Platon nevéhez fűződik. Ezt a felosztást tanítványa, a chalkedoni Xenokrates (Kr. e. IV. század), feljegyzései őrizték meg számunkra.)

Bacon a lelki képességek közül kiválasztja az értelmi természetű képességeket (emlékezet, képzelet, ész) és ezeket teszi meg a tudomány forrásainak. A többi lelki folyamat (cselekvés, vágy) a megismerést szerinte nem segíti elő és az osztályozás szempontjából is figyelmen kívül hagyandó. Ezért Bacon a tudományok összességét »Globus intellectualis«-nak, értelmi világnak tekinti.

A Bacon féle klasszifikáció vázlatát először a »Proficience and Advancement of Learning Divine and Humane« címen 1605-ben megjelent munkának második részében találjuk. Ennek a műnek bővített latin nyelvű változata a »De Dignitate et Augmentis Scientiarium« (1623.) Itt a második könyv első fejezetében a szerző a következőket mondja az értelmi folyamat eredetéről:.... »Az egyes jelenségek az érzékeinket érintik; érzékeink az értelem kapui. A jelenségek képe, illetőleg az érzékeink által felfogott benyomások teljesen úgy vésődnek emlékezetünkbe, ahogyan előfordulnak. Az ember eszével a benyomásokat feleleveníti és megfontolja, azután vagy egyszerűen elmondja, vagy képzeletével átalakítva utánozza, vagy pedig elemzi és osztályozza azokat. Ezért ebből a három forrásból: emlékezet, képzelet és értelem, fakad a három emanáció: történelem, költészet és bölcselet..... Nézetem szerint a történelem és a tapasztalat egy; összetartozik a filozófia és a természettudomány is....«

Az idő természetesen Bacon felfogását is túlhaladta. A mai álláspont a tudományok osztályozásának szubjektív alapját elveti és az ismeretek tárgyának objektív természete után indul. A lelki folyamatokról is tudjuk, hogy ezek nem külön-külön, hanem együttesen lépnek fel. Mindazonáltal Bacon felosztása gyakorlati szempontból rendkívül hasznosnak bizonyult és nem tekinthetjük véletlennek, hogy klasszifikációja évszázadokon keresztül mintaképül szolgált. Az a felfogása, hogy az elméleti tudományok és a technikai (alkalmazott) tudományok között szoros kapcsolat áll fenn, ma is irányító tényező a tudományok rendszerezésében.

A Baconi szisztéma elterjedésében különös érdeme van a francia d'Alembertnek, aki a nagy »Encyclopédie«-ben azt részletesen kidolgozta és gyakorlatilag sokkal használhatóbbá tette. (1756.) Legfontosabb változtatása az volt, hogy a költészethez hozzáfűzte a művészetet is. A mesterségek (alkalmazott művészetek) részletezését szintén D'Alembertnek köszönhetjük. A DK szempontjából egy későbbi átdolgozásnak van különös jelentősége, az amerikai Harris »Inverted Baconian« rendszerének. William Torrey *Harris* (1835—1909) neves amerikai pedagógus volt, aki 1870-ben a Saint Louis Public School könyvtára számára szakrendszert készített. (Megjelent a Journal of Speculative Philosophy 1870-es évfolyamában, p. 114—119.) Harris rendszerének az a lényege, hogy ő ebben a Bacon féle klasszifikáció sorrendjét megfordította, ezenkívül új főszakkal toldotta meg és az egész rendszert korszerűvé alakította át.

Állítsuk egymás mellé a Bacon, a Harris és a tizedes rendszer vázát, hogy az összefüggés szemléltetően kitűnjék.

Bacon. (fordított sorrendben)	*Harris.*	*DK.*
III. *Bölcselet (értelem)*	*A) Tudomány*	0 Általános művek
Teológia (Isten)	Filozófia	1 Filozófia
Természetbölcselet (természet)	Vallás	2 Vallás
Mechanika	Társadalmi és politikai tudományok	3 Társadalmi tudományok
Fizika	Természet- és alkalmazott tudományok	4 Nyelvészet
Metafizika		5 Természettudományok
Matematika		6 Alkalmazott tudományok
Antropológia (ember)		
Orvostudomány (test)		
Logika és etika (lélek)		
II. *Költészet (képzelet)*	*B) Művészet*	7 Művészet
(d'Alembert óta a »Művészet« is)	Szépművészet	
	Költészet	8 Irodalom
	Próza	
	Vegyes irodalom	
I. *Történelem (emlékezet)*	*C) Történelem*	9 Történelem
Természetrajz (Hist. naturalis)	Földrajz és utazás	91 Földrajz
Politikai történet (Hist. civilis)	Biográfia	92 Biográfia
	D) Vegyes szak	

A tizedes osztályozás megteremtője, Melvil Dewey, soha sem állította, hogy rendszerében a tudományok felosztását önállóan alkotta volna meg. Munkája bevezetésében külön kiemeli, hogy nem tart számot eredetiségre rendszerének azon részeiben, ahol mások megelőzték. Sőt örömmel fogadott minden olyan tanácsot, amely a rendszer javára szolgált és megvalósítható volt. Dewey a DK bevezetésében megemlíti még a milanói Natale Battezatti osztályozását, — amely különösen ösztönző hatást gyakorolt rá, — továbbá az amerikai Jacob Schwartz »mnemotechnikai« rendszerét is. Közelebbi összefüggést ezek és a tizedes rendszer kialakulása között nem találunk. Míg Schwartz a tudomány kezdőbetűi szerint jelöli a szakokat, Dewey azonos számok használatával segíti elő az emlékezést. Könnyebben mutatható ki Dewey hatása Schwartz későbbi átdolgozott rendszerére (1882), a nullával jelzett általános osztályok bevezetése terén.

A szakjelzés.

Dewey előtt a tizedes számrendet, mint a tárgyi katalógus megjelölési módját egyáltalában nem használták. A tizes rendszer a könyvtár történetében elvétve előfordult ugyan, de csak mint a könyvek raktári elrendezésének eszköze. Így elsőízben *Lacroix du Maine* 1583-ban III. Henrik francia király számára egy »tökéletes elrendezésű« könyvtár tervezetét dolgozta ki tizedes alapon. Elképzelése szerint ez a mintakönyvtár 10.000 kötetből áll, amelyet 100 könyvszekrényben úgy kell elhelyezni, hogy mindegyike 100—100 kötetet tartalmazzon. A tárgyi felosztás tekintetében azonban már nem alkalmazza a tizes csoportosítást.

Itt említjük meg, hogy hazánk kiváló matematikusa, *Bolyai Farkas*, már a mult század harmincas éveiben felvetette azt a gondolatot, hogy a tudományok felosztásának jelölésére tizedes törtszámokat használjunk. A »Tentamen« második kötetében (1833.) a mértan osztályozását tizedes számok alapján kíséreli meg. Az »Egy kis toldalék a déák első kötethez« című részben nézetét a következőképpen fejti ki: . . . »A'Caputak etc. helyett, akármellyik osztályt lehetne betű vagy számképpel fejezni ki, (nem külömben a'plántát 's sok egyebet is); tsak a' felosztásnak ugyanazon gráditsfogán lévő osztályok, 1-ső, 2-dik . . ., külömben azonegy osztály-névvel külömböztessenek meg: balról az első szám tegye az annyiadik legelső osztályt, 's akármellyik szám tegye az előttevalónak felosztása' első fogán lévő annyiadik osztályt, a' mekkora azon szám; (ha a' szám 9-et meghaladná, a' kétfelől bézártat egy számnak véve). Így *·34112* vagy *·34112*-dik rész lenne a *3*-dik főrész *4*-dik alrész *1*-ső főosztály első alosztályának *2*-dik főszakassza, s'viszont ez úgy íródnék le . . . Legyen ezen osztás módjára például az Ür tudvány (Geometria):

·1. ELSŐ FŐRÉSZ: az Ürnek alap-szemlélése . . .

·2. MÁSODIK FŐ-RÉSZ: leszállás a' lapra; lap-tudvány (planimetria).

·21. Első alrész: véges számú, egyenekkel 's két első főmivvel, (constructio geom. sensu strictu).

·211. Első főosztály: azon formák, mellyek ennek elsőben szembeötlő származatjainak egymástvágása vagy nem vágása által erednek.

·2111. Első alosztály: a' féret vizsgálása nélkül stb. stb. . . .«

Bolyai Farkas tizedes osztályozására Nyireő István, a debreceni egyetemi könyvtár igazgatója, hívta fel a figyelmet.

A mult század közepén jelent meg a Lacroix du Maine tervezethez hasonló tárgyú munka Amerikában. Nathaniel B. *Shurtleff:* »A Decimal System for the Administration of Libraries« című Bostonban 1856-ban megjelent művében a tizedes rendszert ajánlja a könyvek raktári elrendezésére. Rendszere szerint minden fülkében (alcove) 10 könyvállványt helyezünk el, amelyek mindegyike 10 polcból áll. A könyvek jelzése úgy történik, hogy az egyes köteteket a felállítás sorrendjében folyószámmal látjuk el (1, 2, 3 stb.), ehhez hozzáírjuk törtvonal alatt az állvány és a polc számát. Pl. 8/123 azt jelenti, hogy a 12-ik állvány 3-ik polcának 8-ik kötetéről van szó. Shurtleff rendszerét egy ideig a bostoni könyvtár használta. Hasonló tizes felállítási rend volt még az oxfordi Bodleian Library-ben 1844—1880 között, valamint a glasgowi Mitchell Library-ben is a mult század nyolcvanas éveiben.

Az említetteken kívül Dewey fellépéséig nyomát sem találjuk a tizes számrend könyvtári felhasználásának; csak a könyvek felállítására alkalmazták a tizes számcsoportot, tekintet nélkül azok belső tartalmára. Dewey úttörő munkát végzett, mert ő volt az első, aki a tizedes számrendszert felhasználta könyvtári szakkatalógus céljára.

*

Tekintsünk most a nevezetesebb könyvtári szakrendszerek jelzéseire és kíséreljünk párhuzamot vonni ezek és a tizedes osztályozás jelzései között.

1. Jacques Charles *Brunet* rendszere (1810), amely a francia könyvtárakban otthonos, a párisi Bibliothéque Nationaleban a következő jelzésekkel használatos:

az öt főosztály nagybetűs (*A.* Teológia ; *B.* Jog ; *C.* Tudomány és művészet ; *D.* Szépirodalom ; *E.* Történelem.), a második beosztás római szám, a harmadik arab szám, azután ismét nagybetű, végül pedig kisbetű. Pl.

C.	Tudomány és művészet
C. III.	Természettudomány
C. III. 2.	Geológia
C. III. 2. D.	Ásványtan
C. III. 2. D. a.	Bevezetés az ásványtanba, ásványtani szótár, stb.

Ásványtani kézikönyv DK jelzéssel 549(02)

2. Ernst August *Schleiermacher* (1852) az abc betűinek megfelelően 25 főszakra bontja rendszerét és ezeket nagybetűkkel jelzi. Minden szakon belül átlag 500 osztályt létesít számjelzéssel. A további osztályozás szintén számjelzéssel történik.

Q	Természetrajz
Q 52—143	Geológia, ásványtan stb.
Q 80	Bevezetés, kézikönyv

Természettudományi kézikönyv a DK-ban 5(02)

3. A *Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchenyi-könyvtárának* régi rendszerében, amely Martin Schrettinger müncheni osztályozásán alapul, Barna Ignác átdolgozott jelzéseit találjuk (1875), ezek az egyes szakok latinnyelvű megnevezéseinek rövidítéseiből állanak. Pl.

Szakrend	*Jelzés*	*DK*
III. Historia		
9. Historia antiqua	*H. ant.*	9(3)
14. Hungarica *a)* historica	*Hung. h.*	9(439)
VI. Anthropologia		
2. Paedagogia	*Paed*	37
XI. Jurisprudentia		
4. Jus privatum	*J. priv.*	347

4. A budapesti *Pázmány Péter Tudományegyetem könyvtárában* a szakjelzésekre nagy és kisbetűket alkalmaznak (1876).

B	Jogtudomány	DK	34
Bc	Római jog		34(37)
D	Orvostudomány		61
Df	Állatgyógyászat		619

5. A *Magyar Tudományos Akadémia könyvtára* hasonlatosan a Széchenyi könyvtárhoz, az egyes szakok megjelöléséül, azok elnevezéseinek a rövidítéseit használja. Alapul azonban nem latin, hanem magyar nyelvű megnevezés szolgál.

Törtlm	Történelem	DK	9
M. tört	Magyar történelem		9(439)
M. földr	Magyar földrajz		91(439)
Encycl	Enciklopédiák		03

6. Otto *Hartwig* (1888) rendszerének első két szakját betűvel jelzi. A húsz főszak A-tól U-ig nagybetűs, ezen belül kisbetűs. A további alosztályokat római számmal, arab számmal, majd ismét latin és görög betűvel sokszor kettősen jelzi. Hartwig megjelölései rendkívül bonyolultak.

J	Teológia
Jc	Exegetikus teológia
JcVII	Bibliafordítások
JcVIIC	Indogermán nyelvű bibliafordítás
JcVIIC3	Modern európai nyelvű bibliafordítás
JcVIIC3a	Germán nyelvű bibliafordítás
JcVIIC3a α	Németnyelvű bibliafordítás
JcVIIC3a α BB	Luther fordítása
JcVIIC3a α BBaa	Luther fordításának bibliográfiája

Németnyelvű bibliafordítások bibliográfiája a DK-ban 220.5=3 : 016

7. Charles Ammi *Cutter* »*Expansive Classification*«-jében (1891) a tárgyi beosztás kizárólag nagy betűkből áll, míg a közös szempontok tizedes számot kapnak.

V	Művészet és sport	
VD	Szabadtéri sport	
VDA	Táborozás	
VDA45	Táborozás Angliában	DK 796·54(42)

8. Giulio *Bonazzi* szisztémája (1890), miként Schleiermacheré, 25 nagybetűvel jelzett főcsoportból áll. Alosztási rendszere, amelyet kis betűvel jelez hasonló Cutteréhez.

V	Földrajz	
Vn	Olaszország földrajza	
Vnl	Lombardia földrajza	
Vnlp	Pavia leírása	DK 91(452·8)

9. A washingtoni *Library of Congress* rendszere (1901-től), amely a leghatalmasabb könyvtári szisztéma, az első két főosztályát mint Cutter nagybetűkkel látja el. A következő fokozatok megkülönböztetése számokkal történik.

J	Politikai tudományok	
JN	Alkotmánytörténet	
JN2050—2199	Magyar alkotmánytörténet	
JN2156	Magyar képviselőház	DK 342.532(439)

10. James Duff *Brown* harmadik rendszerében a »*Subject Classification*«-ben (1906) szintén vegyes megjelölést használ: betű és számjelzést együttesen. Alkalmazza a közös alosztásokat is, amelyek érezhetően a DK hatása alatt készültek.

A	Általános művek	
A500	Mértan	
A504	Elemző mértan	
A504.67	Elemzőmértani példák	DK 513(076)

11. Hans Wilhelm *Eppelsheimer* (1929) jelzései a szótárkatalógus és a szakkatalógus jelzéseinek egyesítéséből állanak. Első helyen a tárgy címszavának a rövidített jelzését használja pl. földrajz=Geogr., földtan = Geol. stb ; ezeket betűrendbe sorakoztatja és hozzáírja »kulcsos« katalógusának számokkal kifejezett alosztási jelzéseit.

Geogr				
GeogrC	Fizikai földrajz			
GeogrC400	Hegyek általában	DK	551.43	
GeogrC491	Egyes hegyek betűrendben	«	(23)	[alosztás]

Érdekes Eppelsheimer véleménye a jelzési technika kérdésében. Azt ajánlja, hogy használjunk ceruzát a tárgyi katalógus jelzéseire ; így abban az előnyös helyzetben leszünk, hogy bármikor visszanyerhetjük fejlesztési szabadságunkat — a radirgumi segítségével.

12. Hans *Trebst* (1931) feleslegesnek tartja a jelzéseket, mert szerinte ez akadályozza a szakrendszer fejlődését. Nála az egyes szakok viszonyát a választólapok színe, a címek betűtípusa és az aláhúzások mutatják.

ÁLLAMTUDOMÁNYI TÁRGYKÖR
Közigazgatás
Közigazgatási ágak
Rendőrség
politikai rendőrség DK 351.746

13. S. R. *Ranganathan* madrasi könyvtáros (India) *»kettőspontos« osztályozása* (1933) vegyes megjelölésű, betű és számkombinációs. Egyéb jelzései közül a kettőspont a legfontosabb, amely az »osztályozás bázisát alkotó különböző jellegzetességek kifejezésére szolgál«.

L	Orvostudomány		
L : 4	Betegségek általában		
L : 4 : 6	Gyógyászat általában	DK	615

14. Henry Evelyn *Bliss* bibliográfiai osztályozásában (1935) a jelzések a Library of Congress jelzéseire emlékeztetnek.

Q	Alkalmazott társadalomtudomány		
QA	Társadalmi jólét		
QAb	Társadalmi jólét az Egyesült Államokban	DK	339.1(73)

*

A helyes szakjelzés általános szabályait Berwick Sayers a következőképen állapítja meg : 1. legyen egyszerű és könnyen olvasható, 2. legyen kiterjeszthető, 3. nyujtson lehetőséget a tudományok helyes csoportosításához szükséges elegendő számú főosztály felállítására.

A tizedes szakjelzés megfelel az első két kívánságnak, mert kétségtelenül egyszerű és akadálytalanul kiterjeszthető. A tizedes jelzés az anyag nagysága szerint változhatik : a részletezési lehetőségnek nincs határa, az összevonást a részletezés mellőzése biztosíthatja.

Fennmarad az a kérdés, hogy a mai felfogás szerint helyes és elegendő-e a tudományok felbontása tíz főcsoportra.

A legtöbb modern rendszer kiindulási pontja az ember három kategórikus tulajdonsága: a gondolkodás, észlelés és a cselekvés. Ha ezt a három szempontot a tudományok osztályozására alkalmazzuk a következő csoportokat nyerjük: 1. szellemtudományok, 2. exakt tudományok, 3. alkalmazott tudományok. A főosztályok számát a fenti kategóriákba beletartozó résztudományok kiemelésével tetszés szerint növelhetjük. A főosztályok számát tekintve Sigismund Runge (Betrachtungen über die Bibliothekarischen Systeme, I. I. D. Communicationes, 1938. p. 23—26.) nagyjából az osztályozási rendszerek háromféle fajtáját különbözteti meg, úgymint: 1. a tíz vagy kevesebb főbeosztást használó rendszerek, idetartozik a tizedes osztályozás, 2. a körülbelül húsz-huszonöt részre tagolt rendszerek, amilyenek általában a betűjelzéses szisztémák; végül 3. az ennél több főcsoportot ismerő osztályozások pl. a drezdai állami könyvtár szakrendszere, amely kb. 600 főbeosztást ismer.

Az alcsoportok száma tehát változó és a klasszifikáció szempontjából nincs döntő jelentőségük. A hangsúly inkább az egyes tárgykörök megjelölésének egyszerűségén van.

Dewey.

A tizedes osztályozás megteremtőjének teljes neve *Melville Louis Kossuth Dewey*. Magyar szempontból érdekes, hogy Kossuth Lajosról nevezték el. Adams Centerben (New York állam) született 1851. december 10-én. A nagy magyar szabadsághős abban az időben járt Amerikában és mint igen sok amerikai, Dewey apja is nagy tisztelője volt és fiát róla nevezte el. Melvil Dewey kereskedő családból származott és sokoldalú tehetsége már korán megnyilatkozott. Egész fiatalon több értekezést írt az ugyancsak tizedes alapú méterrendszer előnyeiről (az elsőt 1867-ben, 16 éves korában) és ennek Amerikában való meghonosítását sürgette. Szülei papnak szánták. 1870-től 1876-ig főiskolai tanulmányait az Amherst Collegeben folytatta, majd pedig az intézet könyvtárosa lett. Itt az aránylag kis könyvtárban végzett munkássága alatt teremtette meg a tizedes osztályozást. Ennek a gondolata már 1873-ban felmerült benne, azonban csak három évi gyakorlati próba után, 1876-ban hozta nyilvánosságra. Ez az év rendkívül nagy jelentőségű más szempontból is Dewey életében. Bostonba költözött és megindította a Library Journalt, a legtekintélyesebb amerikai könyvtári folyóiratok egyikét. Résztvett az amerikai könyvtáros egyesület (American Library Association) megalapításában. 1876-ban létesítette még az American Metric Bureau-t is, amelynek célja a mértékek egységesítése, Dewey kedvenc eszméje volt. Végül ugyanakkor alapította meg a »Spelling Reform Association«-t, a helyesírás megújításáért és egyszerűsítéséért küzdő egyesületet. Ezért rövidítette keresztnevét »Melvil«-re. Dewey 1878-ban megnősült; felesége Annie Roberts Godfrey szintén könyvtáros volt és férjét sokoldalú munkásságában mindvégig hathatósan támogatta. 1882-ben megalapította a Library Bureau-t, amelynek az a hivatása, hogy a könyvtárakat könyvkártyákkal, szekrényekkel, címkékkel és egyéb segédeszközzel lássa el. Idővel hatalmasan kifejlődött és ma már Londonban és Párisban is van fiókja. 1883-ban New Yorkban a Columbia College könyvtárosa lett és megalapította az első könyvtárosképző iskolát, a School of Library Economy-t. Ezt az intézményt, amely igen eredményesen működött és nagyban hozzájárult a tizedes osztályozás

elterjesztéséhez, 1889-ben Albanybe helyezte át és újjáalakítva New York State Library School név alatt szervezte meg. 1889—1899-ig New York állam egyetemének titkára, egyben pedig 1905-ig a New York State Library igazgatója volt.

A vezetése alá tartozó könyvtárakat teljesen újjászervezte és elsőrangú intézményekké fejlesztette. Vándorkönyvtárakat létesített; megindította az American Library Institute megalakításához vezető mozgalmat.

Dewey életalkonyát New York állam legszebb vidékén Adirondack-ben, a Lake Placid (Csendes tó) mellett töltötte. Allergiás betegségére itt talált enyhülést. Idejét azonban nem töltötte tétlenül; megalapította a Lake Placid Clubot (1895), amely a tagok számára nemcsak üdülést, hanem tudományos továbbképzést is biztosít. Feleségével együtt olyan eredményesen buzgólkodott e »vadonbeli szabadegyetem« fejlesztésén, hogy halála évében a Club vagyona közel 4 millió dollárt tett ki. A Lake Placid Club Education Foundation (1922) nevelési célok mellett gondoskodik a tizedes osztályozás fejlesztéséről és új kiadásairól is. Dewey 80 éves korában 1932 december 26-án halt meg. Emlékére 1938-ban a Columbia egyetemen »Melvil Dewey« tanszéket létesítettek, százötvenezer dolláros alapítvánnyal.

Deweynek elévülhetetlen érdemei vannak a könyvtártudomány fejlesztése terén. Sokoldalú tehetsége alkalmassá tette arra, hogy eszméit gyakorlati úton is érvényesíthesse. Rendszerező tehetsége párosult szervező erejével; helyes meglátásait határozott eréllyel keresztül tudta vinni. Munkássága nemcsak az amerikai, hanem az egyetemes könyvtártudomány szempontjából is korszakot alkot.

*

A tizedes osztályozás 1876-ban került elsőízben a könyvpiacra. Címe »A Classification and Subject Index for Cataloguing and Arranging the Books and Pamphlets of a Library«. Terjedelme 42 oldal, melyből 12 oldal a bevezetés, 12 oldal táblázat és 18 a tárgymutató. A táblázat kb. 1000 osztályt tüntet fel, az indexben pedig 2600 fogalmat találunk. Jellemző a könyvtárak rohamos fejlődésére, hogy ezt a mai szemmel csak kisebb intézmény számára elégséges alaprendszert az egykorú kritika, mint Dewey irónikusan megjegyzi »még nagy könyvtár részére is terjedelmesnek vélte«. A következő kiadás kilenc év mulva, 1885-ben jelent meg. Ettől az időtől kezdve más sűrű egymásutánban következnek az újabb kiadások, egyre nagyobb példányszámban. A tartalom folyton bővült. Az utolsó 13-ik, úgynevezett emlékkiadás 1932-ben jelent meg. Ez az első kiadásnak körülbelül a negyvenszerese: 1625 oldal terjedelmű, ebből 907 oldal a táblázat és 718 oldal a 43.000 fogalmat felsoroló index A teljes kiadáson kívül még számos rövidített kiadás került forgalomba. Ezek népszerűsége sokszor felülmúlta a teljes kiadásokét. Tizenegy nyelvre fordították le egészben vagy részben. Az American Librarian Association nyilvántartása szerint az Egyesült Államok nyilvánoskönyvtárainak (Public Libraries) 96%-a, a főiskolai könyvtárak (College Libraries) 89%-a használja Deweyt. Angliában közel négyszáz közkönyvtárban (59%) használatos eredeti vagy módosított alakjában. Használata kiterjedt valamennyi földrészre. Az ALA Bulletin 1926 szeptemberi számában (p. 167) közölt kimutatás kb. 14.000-re becsüli a tizedes osztályozással dolgozó könyvtárak számát.

A tizedes rendszer keletkezése idejében a könyvtárak szükségét kezdték érezni könyvanyaguk részletesen tagolt osztályozásának. Ha nem is volt tökéletes a rendszer felépítése, mindenesetre felért bármely más egykorú szisztémával; a tizedes szám használata pedig hasonlíthatatlan előnyt biztosított a tovább-

fejlesztés szempontjából. Dewey szerint »az arab számjegy a legegyszerűbb közismert jelzés, amely mint tizedes tört a zéró felhasználásával osztályozási célra leginkább megfelel.« Előzőleg hosszasan kísérletezett a betűjelzéssel, a betű és a szám kombinációjával; a római számokat kezdettől kihagyta túlságos nehézkességük miatt. Az arab számok előnyei 1. gyorsan leírhatók, 2. tévedés ritkább, magában könnyebben megjegyezhető, mint betűvel kombinálva, 4. nehéz szemmel követni olyan összetételt, mint p. f. p. stb. és még nehezebb el nem felejteni, 5. bizonyos betűkombináció nevetséges, sőt bántó is lehet.

A tizedes rendszer kiegészítő része a *relatív tárgymutató*, amely könyvtári rendszerre alkalmazva Deweynél szerepelt elsőízben. Kiváló érzékkel rájött arra, hogy a szisztematikus katalógust párosítani kell a tárgyak betűrendes mutatójával. A szisztematikus és a szótárkatalógus (Schlagwort) között tudvalevőleg alapvető különbség áll fenn. Amíg a szisztematikus katalógus a dolgokat belső összefüggésükben, tárgyi együvétartozásuk szerint csoportosítja, addig a szótárkatalógus az alfabetikus elv szerint nyujtja a tárgyat és ezzel az összefüggő fogalmakat szétszaggatja. Az utolsó évtizedek alatt nagy tábora lett a szótárkatalógus híveinek és sok könyvtár rátért használatára. A tapasztalat azonban megmutatta, hogy a vezérszórendszer egyedül nem elégíti ki az igényeket. Ezért több helyen párhuzamosan megtartották a régi szisztematikus katalógust is (pl. a bécsi egyetemi könyvtár, Bonn, Breslau, Münster), sőt egyes könyvtárak, a meghonosított szótárkatalógus mellett, új szisztematikus rendszer bevezetését is szükségesnek tartották (pl. Drezda, Lipcse: Egyetemi könyvtár, Wiesbaden). Ilyen plurális katalógust a tizedes osztályozással dolgozó könyvtárak tudomásunk szerint nem folytatnak.

Nyilvánvaló tehát, hogy a szótárkatalógus, ha komoly munkát akar végezni és a megfelelő irodalmat kielégítő módon kívánja nyujtani, a szisztematikusan rendezett segédeszközt nem nélkülözheti; de kétségtelen az is, hogy bármely szisztematikus rendszernek szüksége van a fogalmak alfabetikus regiszterére, ha gyakorlati szempontból gyorsan ki akar elégíteni.

Ezt az egymást kiegészítő belső összefüggést fedezte fel Dewey, amidőn relatív (különféle szempontú) tárgymutatót fűzött a DK-hoz. Az indexet nagy becsben tartotta; azt írja róla, hogy lényeges kiegészítő része a rendszernek.

Mikor Dewey a tizedes osztályozást megalkotta, aligha gondolta, hogy rendszere oly nagy sikert fog aratni. Ha a DK sikerének a titkát közelebbről vizsgáljuk, szemügyre kell vennünk azt a *három alappillért*, amelyen a rendszer ereje nyugszik. Ezek: a *tizedes szakjelzés*, a *közös alosztások* és a *relatív tárgymutató*. A szakkatalógus ma már alig nélkülözheti Dewey eme három vívmányának bármelyikét is. A modern rendszerek majdnem mind az általa feltárt utat járják. Új rendszerek a tudományok felosztásában eltérhetnek a tizedes osztályozástól; de a közös elemek, a tárgymutató tekintetében, sőt legtöbbször a szakjelzés használatában is, egyik sem vonhatja ki magát Dewey hatása alól. A szakkatalógus felépítésének irányelvei ezek, amelyeket figyelembe kell venni.

A brüsszeli osztályozás.

A Dewey-féle tizedes rendszer megalkotása után két évtizedig inkább csak Amerikában volt ismeretes. Európában kezdetben nagy idegenkedéssel fogadták és gyakorlat híján főleg elméleti szempontból bírálták. Nem lehet tárgyilagos kritikának tekinteni az olyan dolgozatot, amely csak a hibákat látja és egy szóval sem emlékezik meg a decimális letagadhatatlan előnyeiről. Ilyen pl. Karl Diesch

königsbergi könyvtári igazgató elfogult véleménye a »Dezimalinfektion«-ról: »Werft das Ungeheuer in die Wolfsschlucht« (lásd: K. Diesch: Katalogprobleme und Dezimalklassifikation, Leipzig 1929. p. 52.) Ezzel szemben áll Sigismund Runge lesujtó megállapítása a német könyvtárakban általában uralkodó avult szakrendszerekről: »über den beklagenswerten und nicht zu verantwortenden Zustand unserer Sachkataloge«. (Beiträge zur Sachkatalogisierung, 1937. p. 12.)

Az egyoldalú kritika nyomán (Delisle, Focke, Milkau stb.) lesujtó könyvtárosi közvélemény alakult ki a DK-val szemben, melynek eredménye bizonyos elzárkózás lett. Ennek az elzárkózásnak sajnálatos következménye volt, hogy az elméletileg helyesen felépített egykorú európai rendszerek híjával maradtak a Dewey nyujtotta gyakorlati előnyöknek (lásd pl. Otto Hartwig hallei könyvtáros 1888-ban kiadott szisztémájának komplikált jelzéseit, valamint az analitikus mutató teljes hiányát).

A tizedes osztályozást Európában két lelkes belga honosította meg. Henri *Lafontaine* egyetemi jogtanár, aki 1913-ban megkapta a Nobel-békedíjat és Paul *Otlet* ügyvéd. Munkásságuk eredményeképen 1895-ben Brüsszelben létrejött a Nemzetközi Bibliográfiai Intézet (Institut International de Bibliographie). Az intézet célja az volt, hogy »a szellemi téren alkotók között a gondolat kicserélését megkönnyítse«. Hatalmas központi katalógust tervezett és ezért szüksége volt megfelelő szakrendszer bevezetésére. Lafontaine és Otlet két évig tanulmányozták a meglévő rendszereket, elsősorban természetesen az európaiakat, végül mégis az amerikai tizedes osztályozást találták a legmegfelelőbbnek. Tanulmányuk alaposságát bizonyítja, hogy Dewey-rendszerét nem változatlanul, hanem célszerű módosításokkal vették át. A Dewey-rendszer mellett való döntést a következőképen indokolják meg: 1. A DK általánosan ismert és független a nyelvtől, 2. megjelölése az igazi nemzetközi nyelv, mivel kizárólag az arab számot használja, mely a civilizált világban mindenütt ismeretes, 3. a tizedes elv módot nyujt korlátlan fejlesztésre. Az intézet elsőízben 1898-ban ismertette a rendszert francia és német nyelven (Manuel de la Classification Décimale). A tizedes osztályozás részletes átültetése szakemberek bevonásával történt. Először több részletkérdés jelent meg önállóan, majd 1905-ben az első teljes francia nyelvű kiadás (Manuel du Répertoire Bibliographique Universel), ez 46.000 fogalmat rendszerez. A második kiadásban, amely 1927—29-ben jelent meg, már 63.000 címszó szerepel, míg a most részletekben megjelenő harmadik német nyelvű kiadás 70.000 fogalom csoportosítását ígéri. Az emberi ismeretek hatalmas méretű rendszerbe foglalása ez, amelynek kétségkívül hasznát veszi minden osztályozási törekvés.

A brüsszeli osztályozás a tudományok felosztásában követi Dewey-rendszerét. Az egyes osztályokat azonban sokkal részletesebben építi ki. Míg a Dewey-rendszer az általános és a népkönyvtárak céljait szolgálja, a brüsszeli DK a szakkönyvtárak és a bibliografia igényeinek felel meg. Általában azt mondhatjuk, hogy a brüsszeli osztályozás Dewey rendszerének aprólékos kidolgozása.

Egyeztető törekvések.

A brüsszeli intézet a tizedes osztályozást az európai viszonyoknak megfelelő módosításokkal honosította meg. Eltéréseket a brüsszeli osztályozás által bevezetett közös alosztások rendszere okozott. Ezáltal több szakszám is megváltozott. Ezenkívül egyes tudományágak részletkérdéseinek szakszámait a brüsszeli rendszer hamarább dolgozta ki, viszont Dewey ezeket később az amerikai szisztéma továbbfejlesztésénél nem vette kellőképen figyelembe. Az európai rendszer az újabb időben mindinkább igyekszik az eltéréseket kiküszöbölni; viszont az új amerikai kiadás

az alosztások területén mutat lényeges közeledést. Több alosztást átvesz és a használók tetszésére bízza az európai DK alosztási rendszerének bevezetését. (Lásd Dewey: Decimal Classification, 13. kiad. p. 40—43 és 1628—1629.)

Az amerikai és az európai DK egyeztetése az 1924. évi genovai megállapodás óta serényen folyik. Állapotáról legújabban az Egyetemes Osztályozási Bizottság 1937. évi jelentése számol be (I. I. D. Communicationes, 1937, fasc, 4.). Godfrey Dewey, az amerikai tizedes osztályozás jelenlegi irányítója, bejelentette, hogy mindkét DK-bizottság az összehangolás mielőbbi megvalósításán fáradozik. A harmadik európai kiadásban a lélektan, a munkáskérdés, a politikai tudományok, az ifjúsági szociális kérdés és a növényi élettan terén az egyeztetés már megtörtént. Ezenkívül számos helyen megszüntették a kisebb ellentmondásokat. Figyelembe kell vennünk, hogy Amerikában a tizedes beosztás egyben a könyv helyszáma is, ezért ott minden változtatás rendkívül kényes. Minden átdolgozás egyben a könyvek raktári átcsoportosítását is maga után vonja. Régebben egyebütt is ez volt a helyzet, mióta azonban Georg Leyh rámutatott arra, hogy a szisztematikus katalógusnak nem kell szükségképen helyrajzi katalógusnak is lennie, a szakrendszer korszerű reviziójának sokkal tágabb lehetősége nyílik.

Közös alosztások.

Valamennyi szakrendszerben szükségképen előfordulnak olyan elemek, szempontok, amelyek a legtöbb tárgynál ismétlődnek. A régi rendszerezőknek ezeket a visszatérő elemeket minden egyes tárgynál külön osztály alakításával kellett kifejezniök. Ez az eljárás súlyos tehertételt jelentett és túlságosan vaskosra duzzasztotta a szaksémát. A visszatérő elemeket S. Runge nyomán (Die Vereinheitlichung der Allgemeingruppen im systematischen Katalog, ZfB. 1934.) nagyjából két csoportba foglalhatjuk, úgymint: 1. formai elemek szerint (bibliográfiák, biográfiák, történet, források, folyóiratok, gyüjteményes munkák, rendszeres leírások, monográfiák, stb.) 2. helyi kapcsolatok szerint (földrajzi vonatkozások).

A mai felfogás szerint Deweynek talán az a legnagyobb érdeme, hogy rájött a közös elemek és az általános szempontok megoldásának módjára. A tizedes osztályozás elsőízben elemezi és választja ki a közös csoportokat és ezeket azonos eljárással alkalmazza az egyes tárgykörökben. Dewey a közös csoportokat (common divisions) számokkal fejezi ki és azokat folytatólag a főbeosztáshoz írja. Nehogy zavar forduljon elő, külön táblázatot készített azokról az osztályokról, amelyekben a közös számok használhatók. Deweynél a közös csoportok alkalmazása még nem egységes és viszonyuk a főbeosztáshoz több helyen bizonytalan.

Gyökeresen megváltozott a helyzet a brüsszeli osztályozás fellépésével. A brüsszeli DK külsőleg is elválasztja a főszaktól, lényegesen kibővíti és szaporítja a közös elemeket; a használatot és a sorrendet egységesen szabályozza; szóval külön mellékrendszert létesít. Ez a mellékszisztéma a »közös alosztások« (subdivisions communes) rendszere.

Az elválasztás különböző jelek segítségével történik, ú. m. zárójel, kettőspont, egyenlőségi jel, stb. Ha a brüsszeli alosztásokat a Dewey-féle közös csoportokkal összehasonlítjuk az alábbi képet nyerjük.

1. *Formai alosztások.* A szempont az, hogy a tárggyal milyen formában foglalkozik a mű. Nullával kezdődő szám jelzi a formai elosztást. Rendszerük nagyjából megegyezik a főbeosztás azonos jelzésű csoportjaival. (01 elmélet, 02 kézikönyvek, 03 lexikonok, 04 értekezések, 05 folyóiratok, 06 társulatok, 07

tanítás, 08 gyüjtemény, 09 történet). Dewey egyszerűen hozzáírja a főszámhoz, pl. 5 Természettudományok, 505 Természettudományi folyóiratok. A brüsszeli DK az alosztási számokat zárójel közé teszi; az előző példa szerint tehát 5(05). A tárgyköröket kifejező osztályok mindig megelőzik a formai alosztásokat.

2. A *földrajzi alosztások* csoportja, a tárgy és a hely kapcsolatát fejezi ki. Deweynál a földrajzi helymegjelöléseket a Történelem szakjában találjuk, a 930—999 osztályok alatt. Az osztályozó könyv függelékének első táblázatában pedig felsorolja azon osztályokat, melyekben a földrajzi csoportokat használhatjuk. A felhasználás úgy történik, hogy a 9 után következő és helyet kifejező számot hozzáírjuk a megfelelő szakszámhoz. Pl. 942 Anglia története, 914.2 Anglia földrajza, 554.2 Anglia geológiája. A példa azt mutatja, hogy a tárgyi szempont itt is megelőzi a közös szempontot, vagyis a földrajzi alosztást. Ez az elv azonban Deweynél sok esetben törést szenved. Előfordul különösen a jogtudományban, hogy a földrajzi megjelölés főszemponttá válik és megelőzi az egyes tárgyi fogalmakat. Így pl. 347 az amerikai és az angol magánjog szakszáma, míg 349 a többi országoké. A további osztályozás a következő: 347.6 Angol családjog, 349.430.6 Németcsaládjog, 349.439.06 Magyar családjog, stb. itt tehát a változó helymegjelölés után következik az állandó 06-os tárgyi szakszám.

A brüsszeli DK földrajzi alosztásai a zárójeles egész számok (1)—(9). Felépítésében Deweyt veszi alapul, de rendkívüli pontossággal és részletességgel bővítve. A brüsszeli osztályozás szigorú következetességgel ragaszkodik itt is a tárgyi szempont elsőségéhez, tehát a tárgyi beosztás mindig megelőzi a földrajzi alosztást. A fenti példát alapulvéve a következő képet nyerjük: 347 Magánjog általában, 347(3)—(9) Magánjog az egyes országokban, 347.6 Családjog általában; 347.6(42) az angol, 347.6(43) a német-, 347.6(439) pedig a magyar családjogot jelenti.

A helymegjelölés fontossága változik. A gyakorlatban sokszor előfordul, hogy helyi szempont szerint keresünk különböző tárgyú anyagot. Ilyenkor a földrajzi alosztás elsőrendű fontosságot nyer vagyis a helyi szempont jelentősebb, mint a tárgyi részletkérdésé. A történelemben és a földrajzban tulajdonképen összeforr a tárggyal, a közgazdaság és a jog főkép helyi szempont szerint tagozódik, más tudománynál (pl. a természettudományoknál) elenyésző a szerepe. Nehéz tehát általános szabályt felállítani arra nézve, hogy a helyi szempont mikor előzze meg és mikor kövesse a tárgyi beosztást. Eppelsheimer a kettős osztályozást tartja célravezetőnek, tehát külön a tárgy és külön a földrajzi hely szempontjából; gyakorlatilag kétségtelenül ez a legmegfelelőbb megoldás, de kétszeres munkát igényel. A Fővárosi Könyvtár földrajzi katalógusa számos esetben igen értékes szolgálatot tett e kérdés megoldása szempontjából.

3. A »*nyelvi*« *alosztások* szorosan összefüggnek a földrajzi megjelölésekkel és sorrendjük is nagyjából egyezik. A Nyelvészetben, a 4-es szakban találjuk felsorolásukat. Az Irodalomban ugyanúgy használható (pl. 42 Angol nyelvészet, 82 Angol irodalom). Ha más tárgyat akarunk nyelv szerint részletezni, akkor Dewey szerint a megfelelő és engedélyezett szakszám után ismét csak egyszerű hozzáírással élünk. Pl. 220.5 Bibliafordítás nyelvek szerint, 220.52 Angolnyelvű bibliafordítás, 220.53 Németnyelvű bibliafordítás, stb. A brüsszeli változatban a nyelvtudomány és az irodalom azonos a Dewey-rendszerrel, egyébként a nyelvi alosztást egyenlőségjel különbözteti meg a főbeosztástól. (Tehát 220.5=2 Angolnyelvű bibliafordítás, 220.5=3 Németnyelvű bibliafordítás.) A brüsszeli nyelvi alosztást bárhol alkalmazhatjuk.

4. Valamely *időpontot* Dewey-rendszerében csak a történelem megfelelő számának segítségével tudunk kifejezni. Pl. a német büntetőjogot a XVIII. században 343.094.305 jelenti. Az időszakot itt a 943.05 fejezi ki, amely történelmi szám és »Poroszország felemelkedését« jelenti 1705—1789-ig. Lényegesen egyszerűbb a brüsszeli osztályozás időalosztása, amely idézőjel között a megfelelő időpont számait alkalmazza megjelölésül. Az előző példa a brüsszeli beosztás szerint 343(43)»17«. Ennél az időt, vagyis a settecentot, az 1700—1799. közötti századot a »17« jelenti. A brüsszeli mellékrendszerben az idő alosztása a legsikerültebb részek egyike.

5. Az amerikai és az európai DK a felsorolt alosztásokon kívül még több csoportot ismer. Így például az egyes tárgyak között előforduló kapcsolat kifejezésére először a brüsszeli osztályozás használ külön jelet, a kettőspontot ; ez az úgynevezett *viszonylati alosztás*. Az okkultizmus és az orvostudomány kapcsolatát pl. 133 : 61 fejezi ki. Az amerikai DK nagyon használhatónak minősíti a brüsszeli kettőspontos viszonylati alosztást (»This is the most useful symbol of all« ; Decimal Classification, 1932. p. 41.) ; ennek ellenére új kiadásában a kapcsolat kifejezését eltérően szabályozza (lásd 7. alatt).

6. Brüsszeli újítás az úgynevezett *»általános szempontok« szerinti alosztás*, melyet Dewey újabban teljesen átvett. Jelzése a pont után két zéróval kezdődő szám.

.001 tervező
.002 végrehajtási
.003 gazdasági
.004 alkalmazási
.005 felszerelési
.006 elhelyezési
.007 személyzeti
.008 szervezési
.009 társadalmi és morális szempont.

7. A Dewey-rendszer utolsó kiadásában *»vegyes közös alosztások«* (miscellaneous common subdivisions) név alatt a következő három zéróval kezdődő csoportokat találjuk :

0001 kapcsolat (megfelel a brüsszeli kettőspontos viszonylati alosztásnak)
Pl. 133.000161 Okkultizmus és orvostudomány
0002 források (lásd a brüsszeli formai alosztások (093/095) csoportjait)
Pl. 943.90002 Magyar történelmi források
0003 igazgatás (számos alszáma van, ezek több tekintetben érintik a .00 csoportba tartozó fogalmakat)
Pl. 331.200031 Munkabérstatisztika
0004 nyelv (lásd a brüsszeli nyelvi alosztásokat)
Pl. 709.00043 Művészettörténet német nyelven

Az utóbbi alosztások már átmenetet jelentenek a speciális, bizonyos tárgykörhöz kötött alosztásokhoz (pl. források a jogban, történelemben stb.), amelyeknek szintén gondosan és részletesen kidolgozott tág szerep jut a tizedes rendszerben. De itt is mértéket kell tartanunk, mert az alosztások túlságos szaporítása a szakkatalógus túlterhelésére vezet.

A brüsszeli rendszer számos új lehetőséggel gyarapította a közös elemek kiemelését. Egyes részei, mint pl. az idő-alosztás, sikeresen továbbfejlesztették Dewey rendszerét. Az általános csoportok egymásközött való értékelése, valamint a bonyolult jelzések terén azonban még sok megoldatlan probléma maradt. A jelenlegi alosztási rendszer egyszerűsítése kívánatos a jövő szempontjából.

*

Az általános szempontok és a közös elemek kiválasztása a modern szakkatalógustudomány fejlődésének kiindulópontja lett. Dewey után valamennyi rendszer követi őt abban, hogy a közös szempontokat elválasztja a főrendszertől és ezeket egységesen szabályozza. A legtöbb modern rendszer alosztásaiban többé-kevésbbé követi a tizedes osztályozást. (Cutter, Bonazzi, Brown.) Határozott lépéssel viszi tovább az alosztások problémáját Eppelsheimer és Trebst.

Hans Wilhelm *Eppelsheimer*, mainzi, később darmstadti könyvtáros, rendszerét, a »kulcs«-katalógust (Geschlüsselter Katalog) 1929-ben hozta nyilvánosságra. Célul a könyvek formai szempontból való egységes osztályozását tűzte ki. A szisztematikus felépítést nem érinti, hanem bizonyos közös szempontok igen széles körben való elkülönítését szorgalmazza az egyes tudományágakon belül, határozottan körülírt szabályok szerint, amelyek valamennyi szakra érvényesek. Nemcsak az aránylag kisszámú általános csoport (generalia) tartozik ide, hanem valamennyi, az egyes szakokon belül előforduló közös jellegű elem, sőt az alárendeltebb jelentőségű tárgyi szempont is. Eppelsheimer ezeket 1—100-ig terjedő számrendszerbe foglalja.

1—12	segédművek (bibliográfia, folyóirat, évkönyv, szótár, címtár, mintakönyv, feladat tanulmány, hivatás, lényeg és módszer, viszonylat, segédtudomány).
13—23	egyesületek és intézmények
24—27	tantörténet
28—30	gyüjtemények
32—40	források
42—62	történet
63—72	rendszer, elmélet és technika
73—78	idő és hely szerinti rendszer
79—82	statisztika
83—86	rendeletek, határozatok, szakvélemények
87—88	munkarend és eszközei
89—99	monográfiák.

A további tagozódás szükség esetén úgy jöhet létre, hogyha minden egyes bővítéssel újabb 99 osztályt létesítünk. A földrajzi vonatkozások sorrendi kérdését Eppelsheimer úgy oldja meg, hogy a szakkatalógus mellett külön földrajz-történelmi katalógust létesít. Ez a katalógus véleménye szerint a könyvtárak anyagának körülbelül egyharmadát öleli fel. A »monográfia« sorozatban az alárendelt tárgykörű munkákat adja betűrendben. A monográfia a főszak tárgyi fogalmának részletkérdése. Pl. az orvostudomány szakjában az anatómiáról szóló mű monográfia; ha az anatómia újabb százas csoportot alkot, akkor ebben a tüdő monográfia, a tüdő csoportban a léghólyag jelent monográfiát, és így tovább. A fejtegetésből kitűnik, hogy a monográfia csoport létesítése túlmegy a közös formai elemek körén és tárgyi részeket sodor a rendszerbe. Eppelsheimer sem oldotta meg kielégí-

tően a közös elemek egybefűzésének kérdését. Rendszerének részletezése lehetséges ugyan, de csak akkor, ha az egész »kulcsot« egyszerre bővítjük. Ez az eljárás nem megnyugtató, mert az áttekinthetőség rovására sok üres hely keletkezik.

A másik nevezetes próbálkozás Hans *Trebst*, drezdai könyvtáros »analitikai« katalógusrendszere (1931). Ebben sincs szó a tudományok új felosztásáról, hanem arra törekszik, hogy kikristályosítsa, analizálja mindazokat az elemeket, amelyek a szisztémákban állandóan előfordulnak ; ezeket egységesen összefoglalja, rétegezi és szabályozza. Amíg a szakkatalógus régente az egyes tudományok természetéhez és sajátosságához igazodott, tehát rajta kívül álló törvényszerűséget követett, addig az analitikai katalógus csak magában a katalógusban, mint ilyenben, rejlő szabályokat tart szem előtt, vagyis megteremti az önálló, független (autonom) szakkatalógus-rendszert.

Trebst elképzelése röviden így vázolható : Ha a könyvek tartalmát analizáljuk, ötféle, rendre következő alkotó elemet kapunk : 1. tárgyi elem, 2. tudományforma, 3. időkapcsolat, 4. helykapcsolat és 5. az írásforma. Például szolgál a »Tanulmányok az olasz renaissance festészet története köréből« című könyv. Ebben a tárgyi elem a »festészet«, a tudományforma a »történet«, az időkapcsolat a »renaissance«, a helykapcsolat az »olasz«, végül pedig az írásformát jelenti a »tanulmány«. A mű címe többnyire nem fejezi ki az öt alkotó elemet ; a könyvtáros azonban ilyen esetben is ki tudja azokat analizálni a tartalomból. Trebst túl messze megy, mikor azt hiszi, hogy lehetséges valamennyi általános csoportra érvényes egységes rangsorozatot alkotni. Határa van az egységesítésnek, amelyen túl az illető tudomány belső lényegével kerülnénk ellentétbe s a gyors áttekintést sem szolgálnók.

Korai halála miatt (1935) Trebst nem tudta analitikus rendszerét teljesen kidolgozni. Általános irányelveket tartalmazó kódex összeállításán is fáradozott, amelynek szabályai bármely szakrendszerre alkalmazhatók lettek volna. Kétségtelen, hogy munkássága révén a szakkatalógus nagy lépéssel előbbre jutott azon az úton, amelyet Dewey a közös alosztások megteremtésével a kutatók számára kijelölt.

Az elmondottakból kitűnik, hogy a közös alosztások problémája még nincs véglegesen megoldva. Megállapítható, hogy a brüsszeli rendszer túlsok alosztást létesített. A felesleges részek összevonása a jövő egyik feladata. A közös elemek egységesítése csak bizonyos korlátok között lehetséges. A brüsszeli rendszer az alosztások sorrendjét is rögzíteni kívánja, holott a sorrend kérdését a tárgy természete szabja meg.

Az egységes elbírálás előnyét nem szabad elvetnünk, de gyakran meg kell elégednünk, ha azt az egyes főcsoportokon belül tudjuk maradéktalanul megvalósítani. A szigorú rostálás után megmaradt közös elemek helyes rendszerezésében látjuk az egyetemes osztályozás első részmegoldását. Ez bármely rendszerre alkalmazható lesz és így általánosan érvényesülni fog.

Reformjavaslatok.

Minden szakrendszer korának tudományos állapotát mutatja és idővel mindinkább avul. Ha fenn akarjuk tartani időnkint a modern felfogás követelményeinek megfelelően újjá kell alakítanunk. A könyvtári szakrendszer szempontjából azonban a megoldás nem olyan egyszerű. A régi rendszer alapján már feldolgozott anyag súlyos akadályt jelent. Felmerül tehát a kérdés, hogy mikor válik elkerülhetetlenül szükségessé a szakkatalógus újjáalakítása és mennyiben igazodhatunk az új követelményekhez a meglévő régi anyagra való tekintettel.

Dewey a tizedes osztályozás sarkalatos erősségét látta abban, hogy a rendszer alapja változatlan maradjon. Már a második amerikai kiadás óta (1885.) visszautasított minden átalakítást célzó javaslatot és ezzel a DK-ba vetett bizalmat kétségtelenül erősítette. De nem szabad azt hinnünk, hogy bármilyen észszerű átdolgozástól elzárkózott volna, ha a megoldás módja felfogásával összeegyeztethető volt. Jellemző példa erre a lélektan új, modern szellemű átdolgozása, amely a legutolsó amerikai DK-ban jelent meg. Ez a változtatás nem a régi számok alatt ment végbe, hanem egy új, eddig még be nem töltött szám felhasználásával. A lélektan régi két részre bontott szakja a 130 és 150 szakszámok alatt megmaradt azok számára, akik az anyagot így gyüjtötték és átcsoportosítani nem óhajtják. Az új, mai felfogás szerint egységesen csoportosított lélektan az eddig nem létező 159.9 szakszám alatt foglal helyet. (Ezt a csoportosítást a harmadik német kiadás teljes egészében átvette.) A Dewey-féle változtatás tehát alternatív, nem kötelező természetű és ebben a módszerben látják sokan ma is a DK további fejlődésének a helyes útját.

A brüsszeli osztályozás lényegében szintén ragaszkodik a tizedes rendszer alapszámaihoz, a továbbfejlesztés terén azonban Deweynál szabadabban változtatja meg a régi elavult osztályokat. Ezirányú tevékenységéről később számolunk be.

A tizedes osztályozás elterjedése mindjobban a rendszerre terelte a figyelmet. Idővel kísérletek történtek, hogy a félszázados rendszer kereteit a modern felfogás szellemében alakítsák át. Kezdetben csak kisebb vázlatszerű javaslatok láttak napvilágot (így mindjárt eleinte a nyelv és az irodalom közös szám alatt egyesítése), majd a módosítások határozottabb formát öltenek és tervszerűvé válnak.

W.C. Berwick *Sayers* tankönyvében (»Canons of Classification«) a tizedes rendszer ismertetésével kapcsolatban a következő csoportosításokat ajánlja:

000	Általános művek
100	Filozófia
200	Vallás
300	Természettudományok
400	Alkalmazotttudományok
500	Szépművészetek
600	Nyelvészet
700	Irodalom
800	Társadalmi tudományok
900	Történelem

A részletekbe nem mélyed, egyedül a bölcsészet alszámainak újra rendezésével kísérletezik egy 1907. évi amerikai kritikai vizsgálat alapján.

		Dewey DK	
11	Logika	11/12	Metafizika
12/13	Metafizika	13	Lélek és test
14	Lélektan	14	Filozófiai rendszerek
15	Lélek és test	15	Lélektan
16	Filozófiai rendszerek	16	Logika
17	Régi filozófusok	17	Etika
18	Modern filozófusok	18	Régi filozófusok
19	Etika	19	Modern filozófusok

A változtatások íme csak felszínesek, a régi fogalmak és a számok csereberéje az egész. Nem érezhető ki a reform belső, a tárgykör új meglátásában nyilvánuló szükségszerűsége.

Máday István módosításai.

A tizedes osztályozásra vonatkozó komoly és széleskörű reformjavaslatok sorát Máday István tanulmánya nyitotta meg. Máday dolgozata »Verbesserte Dezimaleinteilung« cím alatt a Zentralblatt für Bibliothekswesen 1913. évfolyamában jelent meg, a 161—180. lapon. Bevezetőül Máday megemlíti, hogy a DK akkoriban kezdett hatni a német nyelvterületre, ami a rendszer előnyeit tekintve, szerinte csak örvendetes jelenség. Beszél a szakkatalógus egyetemes jelentőségéről és a tizedes osztályozás mintájára alkotott rendszert tartja nemzetközi elterjedésre a legalkalmasabbnak.

Az a véleménye, hogy a DK bevezetése a helyi viszonyok szerint szükséges változtatásokkal lehetséges. Máday módosításainak célja a logikai és gyakorlati hibák kiküszöbölése volt. Elképzelése szerint a számokat kettős csoportokba kell osztani, mert így még könnyebben megjegyezhetők, mint a Dewey féle hármas tagozásban. Legfontosabb változtatása az, hogy a természettudományokat teljesen elválasztja a szellemtudományoktól. Szerinte az 5 Természettudományok, a 6 Alkalmazott tudományok és a 91 Földrajz szorosan egymás mellé tartoznak. A nyelv és az irodalom szakját egyesíti az új 5-ös csoportban. A tíz főosztály felosztása Máday elképzelése szerint a következő :

0 Általános és vegyes munkák
1 Filozófia, beleértve a teológiát és a pedagógiát is
2 Társadalmi tudományok
3 Jogtudomány (itt foglal helyet a közigazgatás is)
4 Történelem (beleértve a publicisztika, biográfia és a hadtörténet tárgyköre is)
5 Nyelv és irodalom
6 Művészet (fotográfia, sport)
7 Anorganikus természettudományok (matematika, kozmológia, asztronómia, geológia, földrajz, fizika és kémia)
8 Organikus természettudományok (biológia, botanika, zoológia, anthropológia, orvostan)
9 Technika (haditudomány, földművelés, háztartás, ipar, bányászat, kereskedelem, közlekedés és a mérnöki tudományok)

Máday hangoztatja, hogy elméleti és gyakorlati tudomány alapján való felosztás nem megfelelő, mert minden tudományt alkalmazni is lehet. Egyedüli kivétel szerinte a technika, amely olyan fontosságra tett szert, hogy nem tekinthetjük a fizika és a kémia függvényének. Ezért létesít a technikának külön főosztályt. Viszont az orvostudományt nem szükséges a természettudományok köréből kiemelni.

Máday rendszerét nem tekinti változtathatatlannak és véglegesnek, célja csupán az, hogy rámutasson a következetlenségekre és útmutatással szolgáljon a helyesbítésre. Szembeszáll azzal a gyakran hangoztatott véleménnyel, hogy a tudományok rendszerét és a 9 főosztályt nem lehet észszerű összhangba hozni. Érdekes példája erre, hogy az egyetemek és a főiskolák tananyagának felosztása szintén kilenc osztályban jelentkezhetik (teológiai, filozófiai, jogi és orvosi fakultás ;

a filozófiai két részre bontva ú. m. természet- és szellemtudományi részre, azután jön még négy csoport: a műszaki, mezőgazdasági, kereskedelmi és képzőművészeti főiskolák csoportjai.

Máday különbséget tesz szigorú és praktikus szisztematika között és az utóbbit ajánlja. Rámutat az emlékezetet elősegítő azonos számok (mnemotechnika) használatának szerepére; a közös szempontok számai az egyes tudományágakon belül egyforma sorrendben következzenek. Így nála a *0* (zéró) mindig általános munkát jelent és ezért azt minden esetben szabadon hagyja, hogy mint közös alosztás bárhol alkalmazható legyen. Mádaynak ezt a gondolatát teljes mértékben átvette Donker Duyvis a tizedes osztályozás jövőjéről készült tervezetében.

Kevésbbé sikerült az a megállapítása, melyben az üresen hagyott számokat helyteleníti, mert attól fél, hogy az ilyen számok alá a jövőben oda nem tartozó anyag fog kerülni. Ezzel szemben a jelenlegi irányzat a fejlődő tudományágak elhelyezése szempontjából mennél több üres szám megtartására törekszik.

Általános könyvtári szempontból érdekes fejtegetéseiben Máday óva int attól, hogy az egyes tudományágak szisztematikáit szakemberek dolgozzák ki, mert kétséges, hogy a jó szaktudósnak van-e szisztematizáló tehetsége. A legtöbb tudós annyira benne él a szakjában, hogy látóköre nem elég széles. Bizonyos logikai beállítottsága miatt idegenkedik attól, hogy az azonos beosztás érdekében más szakhoz igazítsák és a gyakorlati igényeknek megfelelően változtassák saját szakjának rendjét. A tágabb értelemben vett szakembernek is rendszerint megvan a saját kedvenc részlet problémája, amelynek lehetőleg tág teret kíván érvényesíteni a szakrendben. Természetesen a szakemberek tanácsát figyelembe kell vennünk és kívánságaikat a lehetőség szerint teljesíteni kell. Máday végül azt is szükségesnek tartja, hogy a rendszer teljes kialakítása egy emberen keresztül történjék. Ez ugyan igénybe veszi munkatársai segítségét, de minden egyes részt saját maga dolgozzon ki. A munkatársak pedig tegyék magukévá a vezető módszerét; csak így lesz egységes a szisztéma. A rendszer egységes vonalvezetése szempontjából Máday idevágó megállapításai sok megszívlelni valót tartalmaznak.

Máday a tizedes rendszert a »Brücke« mozgalom útján akarta terjeszteni, amelyet Wilhelm Ostwald a híres német polihisztor alapított Münchenben a szellemi munka megszervezésére. Wilhelm Ostwald maga is érdeklődött a DK iránt (lásd: Die Pyramide der Wissenschaften« 1929. p. 77—82); a »Brücke« pedig külön kiadványban méltatta azt. (Bührer—Saager: Das Deweysche Dezimalsystem, Schriften über d. Brücke. XVIII. München 1912.) A világháború megakadályozta a mozgalom kifejlődését.

Máday dolgozata különös figyelmet érdemel, mert javaslatai sok szempontból még ma is érvényesek. Hatása a hivatalos álláspontot kifejező Donker Duyvis féle tervezeten jelentékeny mértékben kimutatható.

Otlet javaslata.

Paul Otlet a tizedes osztályozás egyik európai meghonosítója volt. Amikor a Fővárosi Könyvtár bevezette a tizedes osztályozást, Budapesten is járt. Magas kora ellenére a rendszer fejlesztése körül még ma is serényen buzgólkodik.

Otlet a DK további fejlesztéséről és alakításáról az 1933. évi dokumentációs konferencián fejtette ki véleményét »Sur le developpement ulterieur de la classification décimale« című értekezésében. (I. I. D. XII-e Conference, 1933. Rapports p. 1—6.) Megállapítja, hogy a brüsszeli intézet a legutóbbi időkig a változhatatlan

és érinthetetlen osztályok elvéhez ragaszkodott. A körülmények azonban mindinkább szükségessé teszik ennek az álláspontnak megváltoztatását. Meg kell kezdeni a szakszámok felülvizsgálását.

Otlet szerint a fejlesztésnek és a módosításnak a következő útjai vannak: *A)* egyszerű revizió, amely megvalósítható 1. pótlás, vagy kibővítés; 2. törlés, 3. szakszámok összevonása, *B)* az osztályozás egy részének újjáalakítása; *C)* általános újjáalakítás.

A szisztematikus rész és a betűrendes index mellé még egy harmadik ú. n. *szintétikus rész* felállítását is javasolja. Ez a szintétikus táblázat arra szolgálna, hogy a tudományok csoportosítását szám és betűrend nélkül szigorúan tudományos alapon nyujtsa. Otlet ezzel a módszerrel kívánja lehetővé tenni, hogy a tudományok fejlődését közvetlenül és állandóan követhessük, anélkül, hogy a szisztematika alapján megrögzített anyag felbomoljék, illetőleg az ettől való állandó rettegés a fejlesztést akadályozza.

Otlet gondolata élénken emlékeztet Hans Trebst hasonló eszméjére; megvalósítása a tizedes rendszert kétségkívül tudományosabb színben tüntetné fel. Fennmarad azonban az a kérdés, hogy milyen befolyást gyakorolna ez a szintétikus táblázat a gyakorlati osztályozásra.

Donker Duyvis tervezete.

A tizedes rendszer várható alakulását Donker Duyvis fejtette ki a legrészletesebben, széleskörű alapos indokolás és konkrét táblázat formájában. (On the Future Complete Revision of Decimal Classification, I. I. D. XII-e Conference 1933. Rapports, p. 7—17.) Fejtegetéseit azzal kezdi, hogy a tudomány fejlődése állandó és a gyakorlati célra szánt osztályozás csak akkor tölti be hivatását, ha a fejlődéssel lépést tart. A tizedes osztályozás erre főként azért alkalmas, mert szerkezeténél fogva kiterjeszthető.

Bizonyos idő elteltével (átlag félszázadonkint) olyan változások szoktak bekövetkezni, amelyek a tudományok alapjait és azok egymáshoz való viszonyát teljesen átformálják. Donker Duyvis elénk tárja, hogy milyen befolyása van ennek az átalakulásnak a tizedes rendszerre. Rámutat arra a nehézségre, amelyet a különböző szempontú átcsoportosítás a rendszer szerkezetében és kiépítésében előidéz. Megállapítja, hogy a tizedes osztályozás fővonalaiban megállja a helyét a jövőben is. Szerinte a rendszer mostani beosztásához ragaszkodni kell, mert ha tudományelméleti szempontból csekély is az értéke, norma jellege sok munkát megtakarít és hasznos segítséget jelent. Ha ettől a jellegétől megfosztanók, akkor gyakorlati értékét vesztené.

Figyelembe kell vennünk azonban, hogy a normák sem örök érvényűek. A tudományok fejlődnek, a fejlődéssel a tizedes rendszernek is lépést kell tartania. A fejlesztésre Duyvis azt az eljárást javasolja, hogy az elavult részek érvényét fokozatosan szüntessük meg és a megfelelően újjáalakított tárgyat eddig be nem töltött számra helyezzük át. Ez által elérjük, hogy egy DK számnak ne legyen kétféle értelme. A hatályát vesztett, elavult rész lassan elsorvad, míg korszerűen átalakított formája új számon tovább fejlődik.

Ez az eljárás a Nemzetközi Bibliográfiai Intézet 1928. évi kölni konferenciáján került megvitatásra. Szemléltető példa a Világítástechnika beosztásának alakulása. Az 1905. évi osztályozó könyvben ez a tárgy részben az elektrotechniká-

ban, 621.328 alatt, részben pedig az olaj- és gázvilágítás szakjában, 665.6 alatt szerepelt. A második francia kiadásban (1927/29.) a Világítástechnika szétszórt részei az Egészségügyi technikában 628.9 alatt már egyesítve szerepelnek, ezzel egyidejűleg pedig a régi számok érvényüket vesztették anélkül, hogy megszűntek volna.

A most vázolt eljárás módot nyujt arra, hogy a tizedes osztályozást a tudományok és ismeretek fejlődéséhez igazítsuk. Kétséges azonban, hogy ez az út a jövőben is kielégítő lesz-e. Apró javításokkal meglehetősen hosszú ideig boldogulhatunk, de eljön annak is az ideje, amikor olyan változtatásokkal kell foglalkoznunk, amelyek a rendszer alapját érintik. A tudomány haladása nemcsak az egyes részek kifejlesztésében nyilvánul meg, hanem kiterjed azok egymásközti kapcsolatára is.

A tudományok fejlődése a határos csoportok egymásba fonódására mutat, mint azt pl. a fizikai vegytan, vagy a geobiológia esetében látjuk. A régi fogalmi meghatározások veszítenek merevségükből. Az exakt és az alkalmazott tudományok közötti határ lassankint elmosódik. A szociológiában természettudományi módszerrel találkozunk, a közgazdaságtan és a matematika szoros kapcsolatba került, stb. Ezeket a meggondolásokat, és a tudományok alapvető átalakulását követve a tizedes osztályozást is nemcsak fokozatos átdolgozás útján kell javítanunk, hanem részben vagy egészben teljesen újjá kell alakítanunk. Ma még a tizedes rendszer felépítése kielégítő, de eljön az az idő, amikor új csoportosításra lesz szükség. A mi kötelességünk — írja Donker Duyvis —, hogy ezzel a ténnyel számot vessünk és azon dolgozzunk, hogy utódaink jól előkészített osztályozást találjanak. Ezek a megállapítások különben valamennyi rendszerre vonatkoznak.

A tizedes osztályozás keletkezésének idején a közfelfogás teljesen a materialista világnézet hatása alatt állt. A XIX. század közepe a tudományos pozitivizmus delelőjének időpontja. Akkor úgy látszott, hogy valamennyi aktuális és jövőbeli tudomány egyszerű és előre megállapított keretbe foglalható. Ennek az önbizalomnak volt a következménye, hogy Dewey a tárgykör rendelkezésére álló valamennyi számot végig betöltötte. A tizedes osztályozás fejlesztésének újabb szempontja, hogy mennél több hely maradjon szabadon a jövőbeli újítások számára. Az amerikai DK az első ezer számból 984-et használt fel, míg az európai csak 770-et. Az amerikai és európai tizedes osztályozás összhangja megkívánja, hogy az egyik részéről betöltött számot a másik is annak tekintse.

Az újjáalakításnak azért is be kell következnie — mondja Donker Duyvis — mert igazi nemzetközi rendszert kell teremteni. A tizedes osztályozás eredetileg amerikai találmány, de a brüsszeli első kiadás már erősen francia—belga hatás alatt készült. A további európai kiadásokban a német és angol befolyás érezhető. A különböző felfogások szintézise biztosíthatja a tárgyilagos alapot az elkövetkező rendszer számára.

Azok az alapvető irányelvek, amelyek a tizedes osztályozás további fejlesztését szolgálják a következőkben foglalhatók össze:

1. *A jelzések számát mennél kevesebbre kell korlátozni.* Ezek a jelzések: *0*-tól *9*-ig a számok, továbbá a viszonylat *:* (kettőspont), a kapcsolat / (törtvonal) és a speciális szempont — (kötőjel), amelyek segítségével valamennyi kérdést meg tudunk oldani, ki tudunk fejezni.

2. A *közös alosztások* rendszerét (általános kérdések, forma, nyelv, idő, hely és szempont szerint) úgy kell megoldani, hogy azok valamennyien *egy osztályba* kerüljenek (pl. a *0* (zéró) osztályba). Ez a felfogás Máday eszméjén alapul. Az al-

osztályok kidolgozása egyike a legnehezebb kérdéseknek; megalkotásukhoz szigorú logika szükséges. Duyvis elismeri, hogy a brüsszeli alosztások sokféle jelzése zavaró és tartalmilag sincs kellőkép elhatárolva. Az általa kidolgozott kísérleti táblázat közös alosztásai a következők:

01 A mű (dokumentum) külső formája
Kézikönyv, röpirat, folyóirat stb.
02 A mű belső, kifejezési formája
Nyelv, jelkép, írásforma.
03 A tárgy fogalmazása
Elmélet, módszerek.
04 A tárgy időrendi szempontból (időalosztás)
Idő.
05 A tárgy helyi szempontból (földrajzi alosztás)
Tér.
06 Szervezési és igazgatási szempont
Testületek, egyesületek, személyzet.
07 A tárgyra vonatkozó tevékenység formái
Megvalósítás, műveletek, eszközök, felszerelés.

3. *Az egyes tudományok elosztása legyen egyenletesebb;* így pl. a jelenleg különválasztott filozófia és vallás közös szám alatt egyesíthető, ugyanúgy a nyelv és az irodalom is, stb.

4. *Bizonyos mennyiségű főosztály maradjon betöltetlenül* és a tíz főcsoport közül legalább egyet az eljövendő kiterjesztésre való tekintettel szabadon kell hagyni.

5. *Meg kell szüntetni a megkülönböztetést az exakt és az alkalmazott tudományok, valamint a szépművészetek és az alkalmazott művészetek (ipar) között.*

A felsorolt irányelvek alapján Donker Duyvis az alábbi táblázatban nyujt gyakorlati mintát a tizedes osztályozás fejlesztésére:

A 0 (zéró) szám a közös alosztások szakja.

1 Szellemtudományok (az ész tudományai). (Magában foglalja az eddigi 1, 2 és 37 szakot)
11 Általános művek
12 Filozófia
13 Teológia, Vallás
14 Titkos (ezoterikus, okkult) tudományok
15 Lélektan
16 Erkölcstan. Etika
17 Neveléstudomány

2 A gondolat kifejezésének tudományai. (Eddig 0, 4, 655 és 8).
21 Általános művek
22 Nyelvészet. A nyelvek elmélete
23 Írás, jelzés, szimbólumok
24 Szépirodalom
25 Könyvkiadás. Bibliológia. Könyvkereskedelem
26 Dokumentáció. Felvilágosítás. Bibliográfia
27 Könyvtártan

3 Társadalmi tudományok. (31, 33, 36, 38, 39, 625, 654, 656, 79, 9)
31 Általános művek
32 Népmozgalom. Demográfia
33 Gazdasági tudományok. Oeconomia
34 Szállítás. Közlekedés
35 Együttműködés. Kölcsönösség
36 Viselkedés. Szokások
37 Sport és szórakozás
39 Történelem

4 A szervezés és szabályozás tudományai. (32, 34, 35, 623, 64, 651, 657/659)
41 Általános művek
42 Politikai tudományok
43 Jog
44 Katonai tudományok
45 Vezetés és igazgatás általában
46 Közigazgatás
47 Egyéni igazgatás. (Magángazdaságtan)

5 Fizikai és matematikai tudományok. (51/56, 621, 622, 626, 627, 629, 66, 67)
51 Általános művek. (Természettudományok általában)
52 Matematika
53 Mechanika és alkalmazott mechanika
54 Fizika és alkalmazott fizika
55 Kémia és alkalmazott kémia
56 Csillagászat. Geodézia
57 Geológia. Bányászat. Hidrológia és alkalmazott hidrológia
59 Földrajz

9 Biológiai tudományok. (57/59, 61, 628)
61 Biológia általában
62 Növénytan. Mezőgazdaság
63 Állattan. Állatgazdaság
64 Antropológia. Etnológia
65 Orvostudomány általában. Egészségügy
66 Patológia
67 Gyógyászat és gyógyszerészet

7 Művészetek. (67/69, 71/78)
71 Általános művek
72 Ipar. Kézművesség
73 Esztétika
74 Két dimenziós művészetek. Festészet, metszet, fényképezés
75 Három dimenziós művészetek. Szobrászat. Építés. Építőművészet
76 Díszítő művészetek
77 Zene

A tervezet az első száz számból csak 58-at tölt be, míg 42 osztály szabadon marad a jövő tudományai részére. A 0 (zéró) jelzés minden esetben alosztást jelent. Az alosztásokat kettőspont választja el a tárgyi beosztástól ; ennek az a célja, hogy az alosztások szerinti csoportosításban külön katalógust létesíthessünk. Ahol erre nincs szükség, a kettőspont jelzése elmarad. Az alosztások használatát a következő példa szemlélteti : Nagybritannia földrajza 59 : 0541, amelyből az 59 a földrajz szakszáma, a 05 pedig a helyi alosztásé ; ehhez hozzáírjuk Nagybritannia feltételezett számát a 41-est. Minden főcsoportban az 1-es szám az *általános művek* számára fentartott hely.

Donker Duyvis tanulmányában nyomatékosan hangsúlyozza, hogy ismertetett tervezete csak irányelveket mutat a jövőbeli átalakulás eshetőségére. Nincsen szándékában a tizedes osztályzást már most erre felcserélni.

Donker Duyvisnak a tizedes osztályozás jövőjéről készült tanulmánya alapos és minden részletre kiterjedő munka. Felhasználja az összes számbavehető újításokat (elsősorban Máday Istvánét), de igen sok egyéni szempontot is érvényesít. A régi pazarló felhasználással ellentétben, talán nagyon is takarékosan gazdálkodik a számokkal. A tervezetnek utópisztikus jellege van, a mai felfogásnak idegen. A szakrendszer alkalmazkodik a meglévő ismeretekhez és nem irányítja azok fejlődését. Duyvis valószínű érveket hoz fel újításainak támogatására, mégis meg kell várnunk, hogy a gyakorlatban is ennek megfelelően alakulnak-e át a tudományok. Későbbi nyilatkozataiban maga is belátja ennek a szükségességét, mikor is a tervezet megvalósítását az eredeti 1940. év helyett a bizonytalan jövőre halasztja. Sajnálatos, hogy Donker Duyvis nem a fejlődés mai állapota szerint tervezte meg a tizedes osztályozás teljes újjáépítését, mert munkásságának jellege kétségkívül magán viseli a sikeres vállalkozás valamennyi előfeltételét. Az ismertetett tanulmány alapján egyrészt a tartósan rögzített rendszer megnyugtató biztossága, másrészt a modern tudományos osztályozás csábító perspektivája mintegy mérlegre helyezve gondos kidolgozásban tárul elénk. Az összehasonlítás nagymértékben elősegíti az elméleti továbbképzés lehetőségeit is.

A Tizedes Osztályozás Nemzetközi Bizottsága.

Az elmondottak alapján megállapíthatjuk, hogy a tizedes rendszer teljes átalakítása a távoli jövő kérdése. Az átalakítás csak a rendszert használó intézmények közös óhajára történhetik. Az újjáalakítás inkább a főosztályok összevonásában fog nyilvánulni ; a részletezés alig változik, inkább csak tovább bővül. A gyakorlati élet azt mutatja, hogy a mostani tizedes rendszer általában még minden igényt kielégít. Ezt bizonyítja nemcsak a tizedes osztályozás állandó terjedése, hanem az a tény is, hogy a tizedes osztályozást mindenütt megtartották, míg más rendszert gyakran felcserélnek.

Jelenleg a DK nemzetközi együttműködés útján épül tovább. Az egyes szakok fejlesztése megosztva történik különböző nemzetek képviselőinek segítségével, megfelelő szakkörök útmutatása alapján. A megosztott munkálkodás miatt rendkívül fontos a határkérdések tisztázása és az egyes szakbizottságok között az állandó összeköttetés fenntartása. Ennek a biztosítására létesült a Tizedes Osztályozás Nemzetközi Bizottsága (Commission Internationale de la Classification Décimale), amelynek gondosan és minden eshetőséget figyelembe vevő szervezési szabályzatát Zürichben a IX. Bibliográfiai konferencián állapították meg 1930-ban. A határozat kimondja, hogy a Nemzetközi Bibliográfiai Intézet (jelenleg Nemzetközi Dokumentációs Szövetség, F. I. D.) a tizedes osztályozás egyre növekedő elterjedésére való tekintettel Hága székhellyel állandó DK bizottságot létesít. A bizottság a Bibliográfiai Intézet összes nemzeti és nemzetközi osztályaiból alakul, ezenkívül a nemzeti és a nemzetközi könyvtárak részéről legalább két könyvtárosból és a titkárból áll. A bizottság végérvényesen dönt valamennyi DK-t érintő kérdésben és az Intézetnél évenkint jelentést tesz.

A DK bizottság ügyvezető albizottságot nevez ki (Commission de Direction), amely legalább három állandó tagból áll. Ezek minden szakkérdésben a megfelelő szaktitkárság képviselőjével tárgyalnak. Az állandó tagok a legfontosabb kultúrnemzetek képviselői. Az ügyvezető albizottság képviseli a DK bizottságot és felelős a tizedes osztályozás folytonosságáért, valamint nemzetközi jellegének megőrzéséért. Feladata különösen a DK-ra vonatkozó általános szabályok megalkotása és annak biztosítása, hogy a módosítások és bővítések ezekkel a szabályokkal összhangban történjenek. Az ügyvezető albizottság valamennyi DK változtatást és bővítést alapos indokolással ellátva a főbizottság elé terjeszt végleges elfogadás céljából. Sürgős változtatásokat az ügyvezető bizottság is életbeléptethet.

A változtatások és bővítések előkészítése és kidolgozása az egyes tudományágaknak megfelelően létesített szaktitkárságok útján történik (Sécretariats Spéciaux) ; ezeket az albizottság jelöli ki. Szaktitkárság ellátására elsősorban a Bibliográfiai Intézet nemzeti és nemzetközi osztályai jönnek tekintetbe, amennyiben a munka elvégzésére megfelelő eszközzel rendelkeznek és kötelezik magukat a határidő betartására. A vezértitkár állapítja meg, hogy melyik osztály jogosult a szaktitkárság ellátására és milyen téren dolgozzék más titkársággal együtt. A szaktitkárságok munkájukat a főtitkárral szoros érintkezésben folytatják és a főtitkár közli az eredményt az ügyvezető albizottsággal, amely vagy az elfogadást ajánlja a DK bizottságnak, vagy pedig további megfontolás céljából a szaktitkárságnak visszaküldi. A végzett munkáról a szaktitkárság időnkint köteles a főtitkárnak beszámolni.

Ez a szabályozás biztosítja azt, hogy a fontos bővítések és változtatások a megfelelő és érdekelt szakkörök meghallgatásával történjenek, amellett azonban a szükséges gyorsasággal és alapossággal megvalósíthatók is legyenek. Az 1935.

évi kopenhágai dokumentációs konferencia a tizedes osztályozási bizottság nevét Egyetemes Osztályozás Nemzetközi Bizottsága (Institute Internationale de Classification Universelle) névre változtatta, hogy kifejezésre juttassa a tizedes osztályozás egyetemes jellegét.

A bizottság 1938. évi jelentésében hangsúlyozza, hogy a DK jelenleg fennálló tudomány felosztásait változatlanul meghagyja és csak a részletágak továbbfejlesztésén fáradozik. Ez a határozat Dewey konzervatív szellemének felel meg, aki a DK változatlan alapjában látta a tartós siker biztosítékát.

A DK Magyarországon.

Hazánkban a tizedes osztályozást a századforduló idején Szabó Ervin honosította meg a budapesti Kereskedelmi- és Iparkamara Könyvtárában. Alapul a Dewey-féle amerikai rendszert vette és a könyvek felállítására is a tizedes szakrendet használta fel. A tizedes rendszer nagyobbarányú bevezetése és elterjesztése Magyarországon a Fővárosi Könyvtár nevéhez fűződik. Az átültetés a Fővárosi Könyvtár nyilvános intézménnyé való szervezése idején indult meg. Alapul a brüsszeli 1905. évi francia kiadás szolgált, amelyet honi viszonyainknak megfelelő módosításokkal fordítottak le a könyvtár tisztviselői. Ennek eredményeképen jelent meg »A Fővárosi Könyvtár osztályozása« cím alatt 1912-ben (két füzet, nyomtatásban) az átdolgozott decimális klasszifikáció. Ez magában foglalja a rövidített sémát, a közös alosztásokat, valamint a részletesen kidolgozott 0 Általános kérdések, 1 Bölcselet és 2 Vallás szakokat. Eleinte a könyvek raktári elhelyezésének a sorrendje is bizonyos korlátok között a tizedes beosztás alapján történt.

A Fővárosi Könyvtár első tizedes átdolgozása bizonyos merészséget mutat a változtatások terén. Így többek között a Nyelvészet szakját egyesíti az Irodalomével 8 alatt, az üresen maradt 4 alá helyezi a Közgazdaságtant; a Vallásbölcselet 21 és 29 szakok alatt elszórt részeit egyesíti 21-ben, végül a földrajzi alosztás (13)—(49) között elterjedő részét teljesen átdolgozza. A változtatások úgy a logika, mint a hazai viszonyok szempontjából kétségkívül indokolhatók voltak, de a tizedes rendszer egyöntetűségét jelentékeny mértékben megbontották. A Fővárosi Könyvtár vezetősége még idejében belátta azt az igazságot, hogy a szakkatalógus felállításánál a gyakorlati egyöntetűség a szigorú logikánál fontosabb és valamennyi fent említett lényeges változtatást megszüntetve, helyreállította a konkordanciát a brüsszeli sémával.

A részletes, minden szakot magában foglaló magyar nyelvű tizedes osztályozás a háború alatt készült el és főként a 3 Társadalomtudományok szakjában végzett változtatásokat leszámítva megfelel az 1905. évi francia kiadásnak. Az eltérés leginkább abban nyilvánult, hogy egyrészt honi viszonyainkat is tekintetbe kellett venni, másrészt a tudományok és ismeretek rohamosan fejlődő új ágainak egyénileg kellett szakszámot adni. A Nemzetközi Tizedes Bizottság továbbfejlesztő munkássága, amint azt már vázoltuk, csak későbbi keletű és még ma sem minden tekintetben kielégítő.

Az utolsó évtizedben a Fővárosi Könyvtár az újból átdolgozott és kiadott tizedes szakrendszerénél figyelembe vette a második és a harmadik nemzetközi kiadás bővítéseit és tovább egyengette az indokolatlan változtatások megszüntetésének útját. A Fővárosi Könyvtár osztályozási könyveit vették alapul a többi DK-t használó hazai intézményeink, valamint a könyvtárosképző tanfolyamok is.

A Fővárosi Könyvtár csak katalógusában használja a tizedes szakrendet; a raktári elhelyezés ma már a folyó számrend szerint történik, kivéve a könyvtár különgyüjteményeit. (Kézikönyvtár, Budapesti Gyüjtemény, Bibliográfiai és könyvtártani gyüjtemény, valamint a Röpiratgyüjtemény.) Ezekben a célszerűség szabta megszorítással, inkább csak a főszakok osztályait alkalmazva, a tizedes rend szerint történik az anyag helyrajzi csoportosítása is.

A Fővárosi Könyvtár a legteljesebb részletességgel kidolgozta Magyarország földrajzi alosztásait. Munkásságának tulajdonítható elsősorban, hogy hazánkban a DK ma a legjobban elterjedt könyvtári szakrendszer. Elterjedésére vonatkozó újabb adatot a »Dezimalklassifikation« 1937. évf. 5—6 számában a 19. oldalon találunk. Itt 24 olyan magyarországi könyvtár felsorolását találjuk, amelyekben a DK használatos. A felsorolás korántsem teljes, tekintélyes intézmények hiányoznak belőle. Így például nem említi hazánk legnagyobb könyvtárát a Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtárát, amely 1936. óta szintén áttért a tizedes rendszerre, valamint a Fővárosi Pedagógiai Könyvtárt, a budapesti Tiszti Kaszinó könyvtárát, a földmüvelésügyi minisztérium könyvtárát, stb. amelyek mind a DK-t veszik alapul. Mindezekkel együtt kb. harmincra tehetjük a hazai nagyobb könyvtárak számát, amelyekben a tizedes osztályozást bevezették. E tanulmány keretében nem térhetünk ki a DK-nak könyvtáron kívüli szerepére (szabadalmak jelzése, szabványosítás, dokumentáció, stb.), csak megemlítjük, hogy ilyen szempontból is megfelelőkép alkalmazzák hazánkban.

*

Befejezésül szólnunk kell a tizedes osztályozás nemzetközi jelentőségéről, sokat emlegetett »világrendszer« szerepéről.

A tizedes osztályozás egyetemes jelentőségét nem Dewey domborította ki. Dewey nem lépett fel nagy igénnyel, szándéka csupán az volt, hogy az amerikai nyilvános könyvtárak számára egyszerű és praktikus osztályozási rendszert teremtsen. Ezt a szándékát, — amint láttuk — teljes mértékben megvalósította. Amerikában a DK sikerét minden különösebb propaganda nélkül, a gyakorlatban bevált használhatóságával érte el.

A tizedes osztályozás nemzetközi érvényesítését a Brüsszeli Intézet tűzte ki célul. Az 1895. évi nemzetközi bibliográfiai konferencia kimondta, hogy a tizedes osztályozás egyetemes érvényű világrendszer.

Ez a határozat nagymértékben kihívta a DK ellen bizonyos szakkörök ellenszenvét, amely körülmény erősen akadályozta a rendszer európai elterjedését is. A brüsszeli propaganda kedvezőtlenül befolyásolta a DK megítélését és magára vonta a legsúlyosabb kritikát. Ekkor keletkezett az a küzdelem, amely a vitázó feleket túlzó decimalizálókra és konok ellenzőkre osztotta. A szenvedélyes harc még a tárgyilagos könyvtárosok idegenkedését is kiváltotta. Az idegenkedés csak lassan mult el, miután hosszú évek tapasztalata bebizonyította a tizedes osztályozás használhatóságát.

Nem vezet célhoz, ha valamely szakrendszer egyetemes érvényét előre kimondjuk. Egyetemessé csak azáltal válik, ha általánosan elfogadják. Az egyes részletkérdések helyes megoldásában látjuk azt az utat, amely idáig vezet. A gyakorlatilag kipróbált és elfogadott részletmegoldások megfelelő összeillesztése után — amely a legnehezebb feladatok egyike — kerülhet sor arra, hogy a szakrendszert egyetemesnek nyilvánítsuk.

Megállapíthatjuk, hogy a tizedes rendszer a maga teljességében az univerzális osztályozás mintájának nem felel meg. Szisztematikája gyenge — amint ez talán előző fejtegetéseinkből is kitűnt — és magán viseli a kezdő próbálkozás fogyatékosságait. Ennek ellenére a tizedes osztályozásban találunk olyan ismérveket, amelyek az általános érvényű rendszerezés alapjainak tekinthetők. Tanulmányunk során rámutattunk arra, hogy a DK többirányban megjelölte a továbbfejlődés útjait és ezek az utak célravezetőnek bizonyultak. Meggyőződésünk szerint a tizedes osztályozás legfőbb érdeme, hogy az egységes szakrendszer megvalósításának sok tekintetben biztos kiindulópontja.

Tanulmányunk végére értünk. Ha fejtegetésünk vázlatszerű is volt, mégis talán képet adott a DK keletkezéséről és kibontakozásáról. Megkíséreltük, hogy a jövőben várható kialakulását is körvonalazzuk és a tárgyilagos bírálat mérlegére helyezzük. A körülötte folyó harc lassan lecsillapodott és a mai könyvtáros a DK létezését már természetesnek tartja, ott találja a szakkatalógusban és nem tekint rá idegenkedve. Tudja, hogy nehéz küzdelem után jutott mai helyzetébe és kiállta a próbát. Több mint hatvan év óta alapjaiban változatlanul áll fenn a DK. Az a szívósság, amely a rendszer fennmaradását fogyatékosságai ellenére is biztosítja, nem a megkövesedés, hanem a fejlődőképesség jele.

Die Entwicklung der Dezimalklassifikation.

Von: *Dr. Andreas Németh.*

(Inhaltsangabe.)

In der Einleitung wird die praktische Verwendbarkeit der Dezimalklassifikation betont; darauf ist eben der trotz seiner theoretischen Mängel erreichte Erfolg der DK zurückzuführen. Die Untersuchung über die Entstehung des Systems behandelt 1. die Frage des wissenschafts theoretischen Aufbaus, 2. den Ursprung der Bezeichnung in der DK.

Die wissenschaftstheoretischen Wurzeln des Systems können auf Bacon zurückgeführt werden. Melvil Dewey hat die auf psychologischen Grundsätzen beruhende Aufteilung der Wissenschaften Bacons durch die Vermittlung des Amerikaners Harris kennengelernt und umgestaltet. Das Dezimalsystem war im Bibliothekswesen vor Dewey nur als ein Mittel zur Aufstellungsordnung der Bücher bekannt. Als solches wurde es zuerst von Lacroix du Maine im XVI. Jahrhundert und später von N. B. Shurtleff in Amerika um die Mitte des XIX. Jahrhundert angewendet. Zur wissenschaftlichen Klassifikation wurde das Dezimalsystem bereits von dem weltberühmten ungarischen Mathematiker Wolfgang von Bólyai empfohlen. (Tentamen, Bd. 2., 1833.) Die Dezimalaufteilung als bibliothekarisches Katalogsystem angewendet zu haben, ist Deweys Verdienst.

Im weiteren werden die Signaturen von 14 bedeutenden Klassifikationssystemen mit der DK verglichen.

Es folgt die Lebensbeschreibung Deweys, die Würdigung seiner vielseitigen Tätigkeit, sowie Angaben über die Verbreitung der amerikanischen DK. Ferner wird an den Relativindex der DK erinnert, in welchem die Vorteile des Systematischen mit jenem des Schlagwortkatalogs vereinigt wurden.

»Brüsseler Klassifikation« betitelt sich eine kurze Schilderung der Verbreitung der DK in Europa, sowie der Unterschiede, die sich zwischen der amerikanischen und der europäischen DK ergeben haben. Nach dem Weltkriege ist man zur Ausschaltung der Unterschiede mit wachsendem Erfolge herangegangen.

Die wichtigste Errungenschaft der DK ist die einheitliche Auswahl der Allgemeingruppen. Den allgemeinen Anhängezahlen wird nebst einer Erläuterung der Verfahren der beiden Dezimalklassifikationen eine erschöpfende Darstellung gewidmet. Eppelsheimers »Geschlüsselter Katalog« und Trebsts analytische Methode erhalten eine eingehendere Schilderung. Auf internationale Geltung kann in erster Linie eine regelrechte Systematisierung der Allgemeingruppen Anspruch erheben.

Seit dem Entstehen der DK sind sechs Dezennien verflossen. Dadurch werden die mehrseitigen Reformversuche verständlich gemacht. Von den älteren Reformvorschlägen ist jener des aus Ungarn stammenden Stefan von Máday (1913.) besonders zu erwähnen. Máday leistete gründliche Arbeit und seine Ideen eignen sich auch heute noch in vieler Hinsicht zu einer Grundlage für Reformbestrebungen im Gebiete der DK.

Paul Otlet ist einer der Ersten, die die DK in Europa eingeführt haben. Seine neueren Vorschläge verdienen besondere Aufmerksamkeit. Er empfiehlt die Anwendung einer synthetischen Tabelle, wodurch der wissenschaftliche Wert der DK erhöht werden soll. Die Zukunft der DK wird besonders durch die Abhandlungen Donker Duyvis, (1933.) begründet. Sein Werk fasst alle Gesichtspunkte zusammen und erstreckt sich auch auf die Untersuchung wissenschaftlicher Entwicklungstendenzen. Er zeigt in einem detaillierten Entwurf, wie die moderne Systematik der Wissenschaften mit dem Dezimalsystem erfasst werden kann. Sein Vorschlag, obzwar in mancher Hinsicht utopistisch, fördert doch die Entwicklung der DK und auch die theoretische Weiterbildung jeglicher Bibliothekssystematik.

In den folgenden Abschnitten werden die Förderung und die Verwaltungswege der DK im Rahmen des Internationalen Ausschusses für Dezimalklassifikation geschildert.

Nachher folgt ein Bericht über die Rolle der DK in Ungarn (etwa 30 grössere Bibliotheken haben sie bis jetzt eingeführt). Um ihre Verbreitung — infolge der Übersetzung des Schemas ins Ungarische und durch ihre allgemeine aufklärende Tätigkeit — hat sich in erster Reihe die Stadtbibliothek Budapest verdient gemacht.

Zuletzt wird die Rolle des Weltsystems der DK behandelt und hervorgehoben, dass das System seinem Erfolg nicht allein durch Propaganda, sondern in erster Reihe durch seinen praktischen Wert errungen hat. Die hauptsächlichen Vorteile des Systems sind : die Dezimalbezeichnung, die allgemeinen Anhängezahlen und der Relativregister. (s. S. Runge.) Das feste Fortbestehen der Dezimalklassifikation trotz seiner Mängel darf schliesslich nicht als Kriterium der Versteinerung, sondern muss als Beweis ihrer Entwicklungsfähigkeit betrachtet werden.

Budai, óbudai és pesti hirek a »Wiennerisches Diarium« első ötven évfolyamában. (1703—1752.)

Írta: *dr. Hanskarl Erzsébet.*

Bevezetés.

A magyar ujságírás — néhány korai kísérlettől eltekintve — csak a XVIII. század végén indult meg. A század első feléből mindössze két latin és egy német nyelvű ujságot ismerünk.

A *Mercurius Hungaricus* (1705—1711.) *II. Rákóczi* Ferenc latin nyelvű hetilapja volt és csaknem kizárólag a kurucok hadieseményeiről számolt be. Később a lap átalakult havi közlönnyé *Mercurius Veridicus ex Hungaria* címmel. 1711-ben, a kuruc háborúk befejezésével természetesen ez a lap is megszűnt.

1721-ben *Bél* Mátyás *Nova Posoniensia* címmel latin nyelvű hetilapot indított Pozsonyban, melyben Európa minden részéből közölt híreket. 1722-ben a lapot átvették a jezsuiták, de még ugyanebben az évben megszűnt.

Az első német nyelvű budai ujságot *Nottenstein* János György nyomdász adta ki 1731-ben. Címe: *Wochentlich zweymal neu ankommender Mercurius die sowol in als ausser Europa neu eingeloffene Affairen und Vergebenheiten in sich enthaltend.* Szerkesztőjét nem ismerjük. Tartalma főleg bécsi ujságokból átvett közlemények és aránylag kevés magyar vonatkozású hír. Úgylátszik az ujság megfelelt az akkori kor igényeinek, mert elég hosszú ideig, 1738-ig fennállott.

Ezek az ujságok azonban helyben és időben teljesen elszigetelve álltak egymástól és alig találhatunk bennük fővárosunkra vonatkozó adatokat. Ezért látszott szükségesnek az egyik bécsi ujság XVIII. századi évfolyamainak rendszeres átvizsgálása a budai, óbudai és pesti adatok szempontjából. A választás a *Wiennerisches Diarium*-ra esett, mint egyik legrégibb és legrészletesebb hírforrásra. A Fővárosi Könyvtár Igazgatójától azt a megbízást kaptam, hogy a Budapest székesfőváros ösztöndíjával Bécsben töltött idő alatt készítsem el a Wiennerisches Diarium fővárosunkra vonatkozó híreinek repertoriumát.

*

A *Wiennerisches Diarium* jelentőségének megismerése szempontjából a következőkben röviden összefoglalom a lap történetét, híranyagának jellemző sajátosságait, külső megjelenési formájának és belső beosztásának változásait.

A *Wiennerisches Diarium* első száma 1703. augusztus 8-án jelent meg. Az ujság még ma is fennáll *Wiener Zeitung* néven, mint Bécs hivatalos lapja. Teljes címe : »Wiennerisches Diarium, Enthaltend Alles Denckwürdige so von Tag zu Tag so wohl in dieser Käyserlichen Residentz-Stadt Wienn selbsten sich zugetragen als auch von andern Orthen auss der gantzen Welt allda nachrichtlich eingeloffen, Mit diesem besondern Anhang, Dass auch alle die jenige Personen, welche wochentlich allhier gestorben, hingegen was von Vornehmen geboren, dann copuliret worden, ferner anhero und von dannen verreiset, darinnen befindlich. Mit Ihro Römischen Käyserlichen Majestät allergnädigsten Privilegio.« Az első számnál ez a hosszú cím még magában áll az első lapon. Ezt követi külön oldalon az »Anmerkung«, mely bejelenti, hogy régebbi és többfelől megnyilvánuló kérésekre indul meg a lap. Személyi, bel- és külföldi híreket fog adni, hetenkint kétszer, szerdán és szombaton jelenik meg.

A lap kiadója és egyben szerkesztője is 1722-ig *Schönwetter* János, a nyomda helye Bécsben a Wildpretmarkon volt a »Haus zum Rothen Igel«-ben. Ez idő alatt a Wiennerisches Diarium külső alakja, beosztása és tartalma eléggé egységes képet mutat. Az ujság tartalmát már jelzi a cím. Rendszerint legelől állnak és túlsúlyban vannak az uralkodó családra és az udvarra vonatkozó hírek. Ezt követik a birodalomból és külföldről beérkezett közlemények. A híreket csaknem mindig időrendben, valószínűleg a beérkezés rendjében közlik, nincsenek külön címek, nincs semmi külön kiemelve. A lap végén találjuk a születések, halálozások, elítéltek, megérkezettek és elutazottak névsorát. Fontosabb eseményekről, nagy győzelmekről, külföldi uralkodók levélváltásáról, békeszerződésekről, lovagrendekbe való felvételekről, udvari ünnepségekről rendszerint a lap végén találunk külön közleményeket, amelyek néha több számon át is folytatódnak. Egy ujság terjedelme átlag 8—12 lap, ehhez járulnak a különleges mellékletek, melyeknek terjedelme gyakran meghaladja az eredeti ujságét. 1722-ig nincs évfolyamonkint külön számozás, hanem az folyamatosan halad egészen az 1921. számig.

Az évek folyamán a cím megrövidül és mindjobban kezd hasonlítani egy mai ujságfejhez. 1708-tól a cím mellett két oldalt két sas látható, szalagot tartva a következő felirattal : CVM PRIV. S. CAES. MAJ. Magyarországi hír elég gyakran szerepel az ujságban, de ezek sincsenek különválasztva, hanem a birodalom hírei között közlik azokat is.

Az 1722. esztendő fordulópontot jelent a Wiennerisches Diarium történetében. Ekkor kezdték az udvari könyvtár épitését Bécsben s ennek költségeihez az ujságoknak bizonyos évi bérösszeg fizetésével hozzá kellett járulni. *Schönwetter* oly élénken tiltakozott e terv ellen, hogy a császár büntetésül igen

magas összeget, évi 3000 forintot vetett ki rá. Ezt az összeget *Schönwetter* nem volt hajlandó megfizetni és így a kiváltság árverésre került. Johann *van Ghelen*, Bécs egyik régi tekintélyes nyomdásza kezdett tárgyalásokat, de halála miatt már nem fejezhette be ezeket, hanem fia Johann Peter *van Hhelen* kötötte meg az udvarral 1721. december 18-án három esztendőre a szerződést. A Wiennerisches Diarium ettől kezdve a *van Ghelen*-család birtokában maradt egészen 1858-ig, amikor a város vette át.

1722-ben a lap ismét az 1. számmal indul és ettől kezdve minden évben újra kezdődik a számozás. Az ujság továbbra is hetenkint kétszer jelenik meg, egészen 1812-ig. A cím megrövidül: Wienerisches Diarium Mit Ihrer Römis. Kaiserl. und Cathol. Majestät Freyheit. A szerkesztőség is átkerült a Michaelerplatzra, előbb a Fleckhammer-házba, majd 1741-ben az ennek a helyén épült Neues Michaeler Haus-ba. Ma az Universitätsplatzon, a régi egyetem, illetve a jezsuiták épületében van a szerkesztőség. A szerkesztő, vagy szerkesztők személyéről a század végéig keveset tudunk. A 20-as évek végén Hieronymus *Gmainer* szerkesztette a lapot, ki 1729. április 27-én meghalt. Valószínűleg maga a kiadó van *Ghelen* irányította a szerkesztést is. 1722-től a külső formában is több változást találunk. A szedés kéthasábos, felette külön áll a helynév, ahonnan a hír származik és a dátum. A 17. számban bejelenti, hogy külföldi lapok mintájára előbb hozza a külföldi híreket és aztán a hazaiakat. Magyarországi híreket ezután sem adnak külön, azokat rendszerint a bécsi hírek közt közlik. A 20-as években egyébként feltűnően ritkák a magyarországi hírek. 1727-től a lap terjedelme feltűnően megnövekszik, amit a mellékletek nagy száma okoz. Már előbb is jelezve volt néha a külön *Anhang*, 1725-től állandó melléklet a *Kundschaftsblatt* de ettől kezdve ezek még *Extra-Blatt*-okkal is bővülnek a legkülönfélébb tartalommal. 1828-tól a híreket országok szerint csoportosítják és már háromszor előfordul, hogy a magyarországi híreket *Aus Ungarn* címmel hozzák, de megmarad még a régi szokás is, a bécsi hírek között való közlés. 1725-ben megszüntetik a városba érkezettek névsorának közlését, csak a kimagasló személyiségek érkezéséről adnak hírt a bécsi rovatban. 1730-tól látszatra minden feltűnő ok nélkül hirtelen emelkedést mutatnak a budai hírek. Ekkor lett *Jörgen* gróf Budavár parancsnoka és feltehetjük, hogy ő, vagy környezetéből valaki küldte ezeket a tudósításokat a lapnak. 1740-ben *III. Károly* távozik az élők sorából. Jellemző a kor ujságírására, hogy a nagy császár halálát a lap száraz krónikaszerűen közli az udvari hírek között, akárcsak azelőtt egy fogadásának, vagy kikocsikázásának leírását. *III. Károly* halála után a római császári cím és jelvények használatában bekövetkezett hosszú intervallum a Wiennerisches Diarium címlapján is változást okozott. Ettől kezdve a lap alcíme: Mit Ihrer Königlichen Majestät Freyheit. Az 1741-es évfolyam első két számában még látjuk a cím mellett a császári sasokat, de a 3. számtól díszes címerpajzsok váltják fel ezeket. 1745-ben *Mária Terézia* férjét *I. Ferencet* német római császárrá választják és ebben az évben a 75. számtól

minden megjegyzés nélkül visszakerül a cím mellé a kétfejű sas. A szöveg ismét: Mit Ihrer Römischen, auch Hungarn, und Böheim Königl. Majestät Freyheit. Így tükröződik a történelem egy ujság címlapján.

*

A feldolgozott ötven évfolyamban közel 800 budai, óbudai és pesti hírt találtam. Sajnos ezekben nem tükröződik a városnak hű képe, sok közte az ismert adat, még több a teljesen jelentéktelen. A legfőbb baj azonban az, hogy a hírek közlésében semmi rendszerességet nem találunk, hiszen az ujságnak nem volt itt állandó tudósítója — ez még abban az időben ismeretlen fogalom volt — és nem jelent meg Budán állandó ujság, ahonnan a híreket átvehette volna, mint azt a külföldieknél tette. Értesülései főképen magántermészetűek lehettek és ami ennél károsabb, teljesen ötletszerűek. Így aztán sok fontosabb budai és pesti eseménynek nyomát sem találjuk, míg más jelentéktelenebb dolgokról néha hosszadalmas beszámolókat közöl.

Az ujság nem szól *Eleonóra* anyacsászárnő 1711. évi privilégiumáról, amellyel a két város önkormányzatot nyert, s amely további fejlődésének egyik fontos alapfeltétele volt. Nem találunk hírt a városok fejlődéséről, a lakosság számának feltűnő emelkedéséről és a külvárosok alapításáról sem. Több híradás szól a várost ért elemi csapásokról, ezek között zivatarokról, nagy esőzésekről vagy szárazságról, de nincs megemlítve az 1716. és 1722. évi nagy pesti tűzvész. 1709 és 1711 között több hírt találunk a járványról, de 1738—39-ben, amikor a pestis pusztítása minden eddigit felülmult, ennek nyomát sem találjuk a lapban. Csak 1740-ben közlik a járvány elmultát és a hálaadó ünnepségek leírását. Még ennél is feltűnőbb, hogy az ötven év alatt egyetlen hírt sem találunk a városok oktatásügyéről és iskoláiról, pedig Budán a jezsuiták, Pesten a piaristák működése döntő fontosságú volt a városok szellemi életének kialakulása szempontjából. Ezek a szerzetesi iskolák rendszeresítették az iskolai színjátszást mind a két városban, s előadásaik nagy népszerűségükkel szinte pótolták a világi színészetet. Az ujságban azonban erről nem találunk egyetlen önálló hírt sem, akárcsak a vándorszíntársulatok, vagy mutatványosok szerepléséről sem. Hasonlóképen nincs említés az első budai ujságról, vagy az itteni könyvkereskedők és nyomdák más kiadványairól. Nem szerepel a lapban *Fischer* Dávid lelkes késmárki orvos terve, ki 1730-ban a pesti vásáron röpcédulákat osztogatott egy, a fővárosban létesítendő tudós társaság érdekében.

E sok hiány ellenére is a Wiennerisches Diarium híreinek aprólékos leírásai számos érdekes részletet, szokást és főképen személyi adatokat őriztek meg számunkra.

Az 1703-tól 1711-ig terjedő időszakban megjelent hírek csaknem kizárólag a felkeléssel kapcsolatosak. A kuruc hadak sok izgalmat okoztak Budán és Pesten, amiről a gyakori híradások tesznek tanuságot. Természetesen a bécsi lap mindig a kurucok vereségéről és megfutamodásáról, míg a császáriaknak állandó győzel-

meiről beszél. A közleményekből még az is kitűnik, hogy időnkint e két város volt gócpontja a hadműveleteknek és a hírszolgálatnak is. Számos Budáról keltezett hírt találunk, melyekben budai vonatkozású eseményekről nincs is említés.

Az 1720-as évek elejéig, a török elleni hadjárattal kapcsolatban több hírt találunk katonai szemlékről, csapatok és hadihajók átvonulásáról, valamint katonai szállításokról. Néhány évi szünet után, a 30-as években, a híreknek hosszú sora szól a toborzásokról, majd az olaszországi és az örökösödési háborúk idején ismét csapatátvonulásokról és szállításokról. A béke helyreálltával ezek a katonai hírek mind ritkábbak lesznek, majd teljesen eltűnnek.

A híreknek harmadik nagy csoportja különböző személyiségekre vonatkozik. Elsősorban idetartoznak a Szent Koronával és az uralkodó családdal kapcsolatos közlemények, haláluk alkalmával mondott gyászmisék, a koronázáskor, névnapokon és a királyi gyermekek születésekor rendezett ünnepségek leírása. Betetőzi ezeket *Mária Terézia* és *Ferenc* császár 1751. évi budai és pesti látogatásáról szóló rendkívül részletes és színes beszámoló, amit jelentőségére és nagy terjedelmére való tekintettel, a hírek közül kiemelve, külön fejezetben közlünk. Gyakran ad hírt a lap külföldi követek és más neves személyiségek átutazásáról, ünnepi fogadtatásáról és ittartózkodásáról. Ezekkel kapcsolatban találunk említést Buda fürdőiről is. A személyi hírek külön csoportja kinevezésekről, kitüntetésekről, házassági évfordulókról, halálesetekről stb. számol be. Itt nagyrészt nem a közlemény tartalma a lényeges, hanem az, hogy Budán és Pesten élt személyiségekről kapunk eddig talán nem ismert adatokat. 1725-ig az ujság közölte azok névsorát, kik Bécsbe érkeztek. Rendszerint jelzik az illetők foglalkozását és útjuk kiindulási pontját. A Budáról érkezettek közül csak azoknak neveit vettük fel, kik foglalkozásuk vagy tevékenységük révén valamilyen kapcsolatban voltak a fővárossal. Nagy többségükről azonban feltehetjük, hogy csak átutaztak a városon, anélkül, hogy ittartózkodtak volna.

A város közigazgatására vonatkozóan nagyon kevés hírt találunk. Ilyenek a városi és vármegyei tisztújítások, főispáni beiktatás és felsőbb rendelkezések kihirdetése. Az igazságszolgáltatás köréből a hétszemélyes tábla ülésszakának ünnepélyes megnyitása, ítéletek közzététele és azok végrehajtása. 1729. és 1750. között több hírt találunk német családok érkezéséről, kiket aztán Buda környékén telepítettek le. Mindössze két rövid hír számol be új postajáratok indításáról. Az egyik a Temesvár—Pest, a másik a Bécs—Buda vonalon.

Külön csoportba soroltuk a városban végbement közéleti és egyházi eseményekről szóló egyéb híradásokat. A török uralom alól felszabadult városok újjáépítéséről nagyon kevés hírt találunk. *Hillebrand* a híres bécsi építész 1714-ben Budán járt, de ezen kívül csak egy rövid hír számol be arról, hogy a táborból több száz munkás érkezett a vár építéséhez, illetve kijavításához. Ezután csak 1749-ben találunk híradást az újraépítendő királyi várpalota alapkőletételéről. Az Invalidus-palota építéséről csak egy egészen rövid tudósítás szerepel, ezenkívül értesítés arról, hogy *Helbling* építész visszaérkezett Bécsbe.

Több hírt találunk már templomok és zárdák alapkőletételéről és felszenteléséről. Ezekről az ünnepségekről feltűnően hosszú és részletes beszámolókat közöl az ujság, megörökítve több egyházi és világi személyiség nevét, valamint régi szokásokat. Ugyanez áll az egyházi ünnepségek és vallásos körmenetek leírására is. Buda és Pest lakossága élénk figyelemmel kísérte a hadjáratok sorsát. Több hírt találunk a csapatok győzelme alkalmával rendezett hálaünnepségekről és egyet a fegyverek diadaláért mondott könyörgésről. Ide sorozhatjuk azokat a híradásokat is, melyek beszámolnak azokról a szép ünnepségekről, melyeket a kegyeletes utókor rendezett Buda visszavívásának csaknem minden évfordulóján. Külön említést érdemel az a hír, amely szerint 1717-ben szeptember 2-án Bécsben a Stephansdomban is volt hálaadó szentmise. Az egyházi vonatkozású hírekhez sorolhatjuk még a zsidók megkereszteléséről szóló híradásokat is.

Csak egyszer emlékezik meg az ujság, 1711-ben, a híres pesti vásárról. Találunk végül még néhány hírt a városban érdeklődést keltett rendkívüli eseményekről is.

A híreknek utolsó csoportja a várost ért elemi csapásokról, járványokról, tűzvészekről, árvizekről, égiháborúkról és más időjárási bajokról szól. A csapások elhárításáért tartott könyörgések és elmúltukkal tartott hálaadások leírását az egyházi ünnepségek sorában közöljük.

*

A hírek közlésénél a lehetőség szerint az eredeti szöveget követtük, és ezáltal is iparkodtunk visszaadni az egykorú közlés hangulatát. A hírek egymásutánja arról is érdekes képet nyujt, hogy az ujság szerkesztője és tudósítója mit tartott a helyi hírek közül jelentősnek.

Ahol a hír szövegében nem volt keltezés a közlés idejének meghatározására, azt a közlemény végén adjuk zárójelben.

A tulajdonnevek közlésének helyességéért nem vállalhatunk felelősséget; több esetben ugyanis nem volt lehetséges a név helyes formájának megállapítása.

Végezetül megemlítjük, hogy a helyi tudósító személyének megállapítását levéltári kutatások és a Wiennerisches Diariumra vonatkozó irodalom átnézése útján is megkíséreltük. Sajnos, azonban erre vonatkozóan kutatásaink teljesen eredménytelenek voltak.

Hírközlések.

I.

A Rákóczi-féle felkelés.

1703. 10. sz.

A budai lakosság reméli, hogy a felkelők támadásának kivédésére katonaság érkezik a városba. (Szept.)

1703. 20. sz.

Október 9-én azt írják Budáról, hogy ott és Pesten a lakosság sáncokkal és őrséggel készül a felkelők elleni védelemre. Két hajón 130 hannoveri lovas érkezett a polgárság nagy örömére. Ócsánál megverték a felkelőket, 7 foglyot Budára hoztak, lovaikat Pesten eladták. Halasnál és a ráckevei szigeten is voltak összecsapások.

1703. 21. sz.

Budán és Pesten felfegyverezték a polgárságot a felkelők ellen. A helyőrség 300 emberből áll. Október 2-án bátor felkelőkből álló csapat a pesti majorokig merészkedett. A falakon is bekiabáltak magyarul, hogy nemsokára idelátogatnak. Ágyúztak rájuk, de a legfontosabb bástya ágyúját egy magyar ötvösmester beszögezte s így ezt nem használhatták. Miután ebédjüket a majorokban elfogyasztották, nehány szalmakazal felgyujtása után elvonultak. Október 10-én a pesti huszárok 109 lovat, 13 foglyot és egy zászlót hoztak be portyázásukból.

1703. 23. sz.

Okt. 15-i levél szerint a Duna mentén Buda környékén gróf *Koháry* lett a felkelők elleni csapatok parancsnoka.

1703. 24. sz.

Okt. 16-i budai levél szerint a felkelők ismét vagy 100 embert vesztettek. — *Huin* császári generális felderítő útra indult Budáról. *Monasterli* rác generális Budától Bajáig 8000 rácot helyezett el a Duna mentén. — *Eszterházy* generális parancsnoksága alatt is erősen gyülekeztek a magyarok.

1703. 25. sz.

Okt. 22-i budai levél szerint ismét több kurucot, lovat és egy előkelő tisztet ejtettek foglyul. Elmondották, hogy ha *Rákóczi* rövidesen nem kap segítséget és pénzt, emberei el fogják hagyni.

1703. 31. sz.

Nov. 17-én azt írják Budáról, hogy d. e. 10—12 óra közt saját szemükkel láthattak kurucvadászatot. A kurucok bemerészkedtek a városba és 300 ökröt és juhot elhajtottak. Rác huszárok üldözőbe vették őket, de kénytelenek voltak meghátrálni. Három napja császári csapatok érkeznek mindkét városba kiket a polgároknál szállásolnak el.

1703. 34. sz.

Gróf *Zinzendorf* Ferdinand Egerbe kinevezett császári parancsnok magyar parasztnak öltözve, nagy kerülővel szerencsésen megérkezett Budáról. (Dec.)

1704. 71. sz.

Herberstein gróf a budai rácokkal és németekkel megkergette a kurucokat. (Ápr.)

1704. 78. sz.

Buda, május 2.: *Rákóczi* és *Forgách* csapatai Dömsöd és Földvár táján hidat akarnak verni. Tervük felderítésére és megakadályozására Budáról küldtek ki katonaságot.

1704. 79. sz.

Rákóczi csapatai a budai vízi (dunai) utat akarják elfoglalni. (Máj.)

1704. 81. sz.

Heister (Heyster) generális Buda felé készül, hogy az ott garázdálkodó felkelőkkel találkozzék. (Jún.)

1704. 82. sz.

Budai hír szerint a felkelők 8000 főből álló csapata Paksnál átkelt a Dunán, ami Budán nagy aggodalmat keltett. (Máj.)

1704. 84. sz.

Május 23-i értesülés szerint *Rákóczi* Kecskeméten országgyűlést szándékozik összehívni, ahol Pest-Pilis-Solt megye új alispánját megválasztanák. Hír szerint kevesen fognak itt összegyülni. — 10 virmonti lovas elfogott és Budára hozott 19 portyázó kurucot és rácot, amiért jutalomban részesült.

1704. 87. sz.

Buda, máj. 28.: Nagy az izgalom, hogy *Heister* találkozott-e Veszprémnél *Forgách* csapataival.

1704. 88. sz.

Buda jún. 6.: A pesti oldalon sikerült visszaszorítani a felkelők csapatait, akik között sok a tatár és lengyel. A csatározások során a városból kitörő csapatból többeket megsebesítettek nyíllal és karddal. — Vagy 100 emberből álló felkelő csapat a környékbeli falvakat pusztította és fosztogatta.

1704. 92. sz.

Budai hiradás szerint Pest környékén még sok a felkelő. Nemrég *Pfeffershofen* hadsegédét, ki Budáról *Heister* generálishoz indult 11 rác kísérőjével együtt felkoncolták. (Jún.)

1704. 93. sz.

Buda, jún. 12.: Ezekben a napokban választatta meg *Rákóczi* Földvárnál Pest-Pilis-Solt megye alispánját. — Budáról a rácok egész Földvárig kalandoztak és megszalasztották a felkelőket. — Egy pesti csapat Palotáról több mint 200 mérő gabonát hozott. — 140 rácból, álló csapat megsemmisített a Rákospatak mentén 5 malmot, ahol *Rákóczi* őrölteti gabonáját. Közben 15 felkelőt megöltek. — A nemrégiben megölt hadsegéd rác kíséretének parancsnoka és egy katona, megszökött a felkelőktől és visszatért.

1704. 95. sz.

Budai levél szerint még sok felkelő látható a környéken és különösen Pest felé még sok kárt okoznak. (Jún.)

1704. 98. sz.

Buda, jun. 28.: Rákóczi úgy el van keseredve, hogy a ráckevei sziget magyar és német lakosságát le szeretné mészároltatni. — Pest lakóinak több ízben sikerült a felkelőket megtámadni s legutóbb 160 lovat zsákmányolni.

1704. 100. sz.

Pest, júl. 12.: Nehány nap előtt sikerült 400 főből álló császári csapatnak a 4 mérföldre levő Illa község környékéről 1000 darab állatot behajtani, a bírót és 6 esküdtet elhozni, valamint több kurucot, köztük egy kapitányt foglyul ejteni.

1704. 105. sz.

Buda, júl. 26.: *Rátkay (Rakay)* pozsonyi magyar kamarai tanácsos útban Rákóczi táborába, itt tartózkodik.

1704. 106. sz.

Buda, aug. 2.: *Rátkay* pozsonyi kamaratanácsos végre menlevelet kapott *Rákóczi*-tól, amellyel most már felkeresheti őt.

1704. 107. sz.

Buda aug. 5.: Hamzsabég alatt 1000 felkelő az összes élelmiszerszállító kocsikat elfogta és több embert megölt. — *Rátkay (Rutkay)* tanácsos tegnap elutazott *Rákóczi*-hoz.

1704. 111. sz.

Buda, aug. 18.: *Rátkay* tanácsos 30 kuruc kíséretében 13-án ideérkezett, majd folytatta útját Bécs felé.

1704. 113. sz.

Győr, aug. 29.: A napokban Pest határában 2000 felkelő megtámadta az élelmiszerkocsikat és állatokat. Zsákmányul is ejtette volna, ha két, a Dunán evező ember idejében észre nem veszi, mire a csapat az állatokkal visszahúzódott a városig, a Gellérthegyen pedig riasztó lövéseket adtak le.

1704. 115. sz.

Győr, szept. 4.: Mult hó 31-i budai levél szerint megjelent nehány felkelő fehér zászlóval, hogy a fegyverszünetre való tekintettel nehány levelet küldjenek. Ennek ellenére később feltartóztatták a postát, elhajtották az állatokat, egy muskétást agyonlőttek, másokat megsebesítettek.

1704. 119. sz.

Buda, szept. 15: A fegyverszünet miatt most már nyugodtabb a hangulat és hozzákezdenek a szüreteléshez.

1704. 123. sz.

Buda, szept. 30.: A fegyverszünet hírére a Földvár felé indult hajókat visszarendelték. Útjukról a pusztulás hírét hozták. — Szept. 29-én egy portyázó kuruc csapat ismét megtámadott két pesti polgárt a város határában. — *Esterházy* Antal lett a pesti oldal parancsnoka.

1704. 134. sz.

Nov. 14.-i hír szerint Pest környékén is már sok a felkelő. A lakossággal sáncokat ásatnak védelmükre. Minden 12 évet betöltött egyénnek eskü alatt tiltják, hogy Pestre menjen, vagy oda árut szállítson. A tilalom megszegőire bitófa vár. Egészen Földvárig őrséget állítottak a partra, a hajókat és sajkákat gerendákkal rakták meg. Budán és Pesten védelmül kimélyítik az árkokat.

1704. 142. sz.

Budán *Pfeffershofen* generális nemcsak a Víziváros felé eső árkokat erősítteti meg, hanem szorgalmasan dolgoznak a régi várostól a magaslatokig húzódó vonalon is. (Dec.)

1704. 145. sz.

Pfeffershofen generális minden szükséges intézkedést megtett Buda környékén, arra az esetre, ha a felkelők átjönnek erre az oldalra. (Dec.)

1704. 147. sz.

Buda, dec. 23.: Szent Tamás éjjelén a felkelők 10.000 (?) főből álló csapata az éj sötétében Pestig hatolt és ostromlétrák segítségével már megkezdte a falak megmászását. Az őrséget vizsgáló parancsnokok azonban meglátták a létrákat, puskatűzzel visszaszorították a támadókat és fellármázták a várost. A felkelők erre elhagyták a létrákat, de hajnali 3 óráig tüzeltek a városra. Közben a budai parancsnok sajkán átküldte a Dunán 200 muskétását. A felkelők kénytelenek voltak elvonulni, de a pestiek üldözőbe vették őket és szép zsákmánnyal tértek vissza.

1705. 149. sz.

Pestről is megerősítik a hírt, hogy a felkelők 1000 főből álló csapata a hatvani postamester vezérletével el akarta foglalni a várost. Állítólag *Bottyán* a ráckevei szigeten várt 8000 emberével az átkelésre. (Jan.)

1705. 150. sz.

A Budáról kiküldött csapatok jelentése szerint a környező falvakban levő felkelők kaptak ugyan *Rákóczitól* parancsot, de a császáriak győzelmi hírei miatt nem mernek mozdulni. Időközben a budai parancsnok elrendelte a falvakban, hogy az élelmiszereket Pestre szállítsák. (Jan. 9.)

1705. 152. sz.

Budáról jelentik, hogy nehány pesti polgár, kik a felkelők fogságában Szolnokon voltak, most visszatértek. — A *Pfeffershofen* generális által kiküldött csapat szerencsésen visszatért Pestre, s miután Monort megtisztította, magával hozta a bírót, nehány parasztot, sok élelmiszert, lovat és 500 ökröt. (Jan.)

1705. 153. sz.

Buda, jan. 14.: Hogy a felkelők a Monornál ért kárt visszafizessék, Vác alatt Tótfalunál átkeltek a befagyott Dunán és Szentendréről elhajtották *Pfefferhofen* generális állatállományát.

1705. 156. sz.

Buda, jan. 24.: Szatmár eleste után a császári csapatok Pestre jöttek. *Glöckelsperg (Glöcklsperg)* generális *Pfeffershofen* betegsége miatt egy ideig itt is marad.

1705. 159. sz.

Glöckelsperg generális *Sickingen* báróval Bécsbe érkezett Budáról, hogy az udvarnál jelentést tegyen. (Febr.)

1705. 160. sz.

Buda, febr. 13.: A felkelők a befagyott Duna mentén gyülekeznek azzal a szándékkal, hogy Budát és Pestet körülzárják. A szállítás nagyarányú. Meghagyták a parasztoknak, hogy nehány mérföldre a két várostól hagyják el falvaikat, hogy a lakatlan területről a két város ne kaphasson élelmiszert, s így a lakosság — mint Szatmáron — sürgesse a megadást. Pesten mindenki megelégedésére *Lowenburg* generális lett a parancsnok.

1705. 172. sz.

Károlyi parancsot adott, hogy Budáról is minden sajka Földváron át Tolna felé, majd Vörösmartonba menjen. (Márc.)

1705. 174. sz.

Budáról is megjött a jó hír, hogy Pestről 1300 ember megtámadta és kifosztotta a felkelők által körülsáncolt Gomba falut s ott többeket lemészárolva sok fogollyal és nagy zsákmánnyal tértek vissza. A szétszórt felkelők újra összegyűltek és Pesthez közeledtek, de csak annyi eredményt értek el, hogy 14 marhát visszaszereztek. (Márc.)

1705. 182. sz.

Budáról jelentik, hogy a felkelők, mindent elkövetnek Paks körüli állásaik megerősítésére. Ezért ápr. 25-én Budáról 400 ember és tüzérség indult Földvár felé, ezenkívül *Pálffy* generális is elindult német és horvát ezredeivel, hogy egyesült erővel kiűzzék állásaikból a felkelőket és a Duna másik oldalára szorítsák őket.

1705. 185. sz.

Csepelszigetről jelentik, hogy a Budára kiküldött gabonaszállítmányok, bár a felkelők a Duna mindkét partján őrséget állítottak, szerencsésen megérkeztek. (Máj.)

1705. 188. sz.

Szirmay báró szolgája levelet hozott, amely szerint a felkelők jelenleg csendben vannak. A pesti helyőrséget ez nem téveszti meg és időnkint portyázásokra indulnak. Nemrégiben Vác környékéről szép zsákmánnyal tértek vissza. (Máj.)

1705. 191. sz.

Vak Bottyán 4000 lovassal máj. 20-án Buda alá indult s útjában szörnyű pusztítást vitt végbe.

1705. 193. sz.

Globen generális jelenti Magyarországról, hogy máj. 28-án *Bottyán* 3000 lovassal Buda és Paks felől jőve megtámadta a földvári sáncokat, majd a foglyokkal s a Buda és Esztergom környékén zsákmányolt állatokkal visszatért Paksra.

1705. 196. sz.

Buda környékén egy rác csapat felkelőkkel találkozott, az embereket lemészárolták, megrakott szekereiket pedig magukkal vitték. (Jún.)

1705. 197. sz.

Draskowitz gróf közlése szerint *Glögelsperg* generális jún. 13-án német és horvát katonákból álló csapattal elhagyta Budát, de nem tudni hová ment.

1705. 198. sz.

Glöckelsperg (Klökelsperg) generális német és horvát katonákból, valamint önkéntesekből álló csapattal elhagyta Budát, hogy Paks, vagy másként *Bottyán* vára ellen menjen. (Jún.)

1705. 202. sz.

Bottyán Solton van, *Rákóczi* pedig Kassáról Pest felé megy, annak elfoglalására, miután a várat *Lamotte (Lamotta)* francia mérnökkel megvizsgáltatta. Különböző helyeken német nyelvű cédulákat helyeztetett el, amelyekben nagy ígéretekkel biztatja a pesti lakosságot a város átadására. *Klöckelsperg* csapataival ismét Budára tart, hogy ezt a tervet megakadályozza. (Júl. 10.)

1705. 203. sz.

Júl. 14-i jelentés szerint *Klöckelsperg* csapatai Adonynál vannak, hogy szemmel tarthassák *Rákóczit*, ki még mindig Pest körül táborozik és akinek nagy hadserege a Vágon túl gyülekezik.

1705. 204. sz.

Rákóczi, akinek egyik csapata nemrégen budai rácok állatait hajtotta el, hír szerint Vác felé vonult. (Júl.)

1705. 205. sz.
Klöckelsperg generális csapatait már várják Budán. (Júl. 21.)

1705. 207. sz.
Klöckelsperg generális csapatai megérkeztek Budára. (júl. 27.?)

1705. 211. sz.
Klöckelsperg generális csapatai Pestnél vannak és sikerült a felkelőktől 3000 állatot zsákmányolni. (Aug.)

1705. 213. sz.
Budáról jelentik, hogy az ott állomásozó katonaságból 300 embert és 4 sajkát küldtek Esztergom felé, hogy az ott levő felkelőket szétkergessék. (Aug.)

1705. 215. sz.
Pest környékén ismét láthatók felkelők. (Aug.)

1705. 217. sz.
Megerősítik a hírt, hogy a császári csapatok elhagyták Budát. (Aug.)

1705. 219. sz.
D'Erbeville generális vezérlete alatt a császári csapatok Budáról Hatvan irányában törtek előre. (Aug.)

1705. 224. sz.
D'Erbeville (Herbevill) generális szeptember 16-án Budánál átkelt a Dunán és 19-én Szolnok felé indult.

1706. 276. sz.
Pétervárадról jelentik, hogy az ottani határőrség a tiszai rácokkal egészen Pestig portyázott. Sok felkelőt leöltek és nagy zsákmányt hoztak magukkal. (Márc.)

1706. 284. sz.
Hír jött Budáról, hogy a vár a környékbeli szigetekről minden szükséges dologgal és élelmiszerrel bőven el van látva. (Ápr. 23.)

1706. 292. sz.
Pozsony, máj. 22. Nehány hajót útnak indítottak Komárom és Buda felé.

1706. 331 sz.
Rabutin Gyöngyösről Pest, Vác és Eger irányába küld csapatokat, hogy foglyokat vagy híreket hozzanak. (Okt. 2.)

1706. 334. sz.
A felkelők erősen védik Esztergomot, de a császáriak az éj folyamán várják Budáról a nehéz ágyúkat, melyek segítségével remélik, hogy eredményt érnek el. (Okt. 13.)

1706. 335. sz.
Futár hozta hírül, hogy Budáról az ágyúk megérkeztek az esztergomi táborba. (Okt.)

1706. 337. sz.
Budai jelentés szerint ott minden csendes és *Pfeffershofen* generális védelme alatt hozzáfogtak a szüreteléshez. Az Esztergom ostromában résztvett katonaság segítségével élelemmel is el vannak látva a környékbeli falvakból. (Okt.)

1706. 349. sz.
Pétervárad, nov. 24. : Szolnok környékéről négy császári ezred Budára fog menni.

1707. 361. sz.
Rabutin küldötte jan. 17-én érkezett Bécsbe és elmondta, hogy a császári csapatok elindultak Debrecenből és legkésőbb 20-ra Budára érkeznek.

1707. 362. sz. és függelék.

Megérkezett Budáról *Pfeffershoffen* generális jelentése, amelyben elmondja, hogy mi történt a dec. 6-tól jan. 2-ig terjedő időben a felkelőkkel kapcsolatban.
Dec. 6-án két csapatot küldtek ki Pestről, hogy *Rabutin* hadseregéről hírt hozzanak. Ezek 7-én jöttek vissza, az egyik eredmény nélkül, a másik azonban magával hozott nehány embert, akik szerint *Bercsényi* Hatvanból a bányavárosok felé ment. — 9-én *Pfeffershoffen* parancsnok Esztergomba küldött egy csapatot, hogy *Bottyánról* hírt hozzanak s ezek 11-én a Dunán érkeztek vissza. — 13-án és 14-én védelmet kereső falusiak jöttek Budára, kik *Rabutin* közeledéséről beszéltek. — 23-án a felkelők Pest elővárosától Újlaktól a behódolást követelték, amit azonban a parancsnok megtiltott és a lakosságot Budára hozatta, miután házaik tetőit lebontatta. — 29-én 100 rác vonult át Szlavonia felé. Ugyanekkor Szlavóniából Komárom felől megérkezett *Gradisca* parancsnok gyalogos néppel, élelemmel és felszereléssel. — 31-én három felkelő csoport közeledett Pesthez.

1707. 363. sz.

Rabutin hadseregével jan. 24-én megérkezett Budára.

1707. 364. sz.

Jan. 27-én érkezett Bécsbe *Rabutin* futárja, aki azt a hírt hozta, hogy a császári csapatok addigra elérték már Pestet.

1707. 364. sz. és függelék.

Budáról megérkezett *Pfeffershoffen* jelentése a jan. 8. és 19. közti eseményekről.
15-én Pfeffershofen parancsnok egy csapatot küldött ki Pestről hírszerzés céljából. Ezek 16-án érkeztek vissza. 18-án *Neander* a polgárőrség kapitánya két kis csapattal *Rabutin* grófhoz indult levéllel, hogy némely dolgot megtudjon. 19-én jött meg a hír, hogy 3 nap mulva fognak Pestre érkezni. A parancsnok minden előkészületet megtett, hajóhidat veretett a Dunán keresztül és erélyesen megtiltotta az élelmiszerek árainak felemelését.

1707. 365. sz.

Jan. 31-én hír érkezett, hogy *Rabutin* csapataival Vác felé indult, a gyalogos népet azonban Pestnél hagyta.

1707. 367. sz.

Pozsony, febr. 8.: Megerősítést nyert az a hír, hogy a Budáról jövő rácoknak csetepatéja támadt a felkelőkkel, amelyben ezek a rövidebbet húzták.

1707. 374. sz. és függelék.

Márc. 3-án jelentés érkezett Budáról *Rabutin* seregének megérkezése folytán jan. 20. és febr. 10. között lezajlott eseményekről.
A jég miatt felszedett hajóhidat sürgősen helyreállították és 21-re el is készültek ezzel. Nehezítette a munkát, hogy az ellenség nyugtalansága miatt kevés volt a fa- és szénkészlet. 21-én megérkezett *Rabutin* serege Pest alá s itt táborozott. Hirtelen azonban oly nagy hideg állt be, hogy a híd munkálatait be kellett szüntetni és megkezdték a hadnak hajón való átszállítását. A fokozódó hideg miatt azonban úgy zajlott a Duna, hogy ez nem volt lehetséges és a katonaságot Pesten kellett elhelyezni, ami bizony nehezen ment. Kevés volt az élelem és fűtőanyag, úgy, hogy a sóhivatal melletti raktárak faanyagát is elfűtötték. Egy lovascsapat Hatvan felé ment, de élelem nélkül tért vissza és mind nagyobb lett a városban az ínség és vagy 1000 ló elpusztult. 30-án *Brenner* ezredes ment el egy csapattal élelmet keresni s ekkor érkezett meg *de Nigne, Stahremberg* gróf hadsegéde. 31-én *Rabutin* gróf Budára ment át, febr. 1-én a kiküldött csapat némi élelemmel tért vissza. 2-án egy felkelő csapat akadályozta a császáriak átkelését Pest felett és vagy 80 marhát elhurcoltak. 3-án már az egész had Budán volt, a Várban, Újlakon és a Rácvárosban elhelyezve. Febr. 4 és 6 között a poggyászt is átszállították és a sereg indulásra készen állt, 7-én elindultak, 8-án és 9-én a hátramaradt betegeket helyezték el a városban. Ekkor jött meg a hír, hogy az összecsapás Bicskénél megtörtént.

1707. 375. sz. függeléke.

Jelentés a császári csapatoknak Budáról való menetelése közben febr. 10. és 19. közt történt eseményekről.
Gondoskodás történt a városban maradt betegekről és az erős meneteléstől és hidegtől kidült lovakról. Báró *Pfeffershoffen* budai parancsnok elrendelte, hogy a hidegben a fahiány miatt eltüzelt tetőket sürgősen pótolják.

1707. 384. sz.

Buda ápr. 8.: *Tige* ezredes csapatai megverték a felkelőket, akiknek kisebb csapatai Ó és Új Budán is láthatók voltak. Megtámadták a szőlőhegyek népeit, sőt az elővárosoktól pénzt is kívántak *Pfeffershofen* generális, azonban ágyúkkal felelt nekik és csapatokat küldött ellenük.

1707. 392. sz.

Budáról jelentik máj. 6-án, hogy a felkelők ismét a szőlőhegyekben portyáztak és sok kárt okoztak a szegény lakosságnak.

1707. 394. sz.

A Budáról menetelő rácok mintegy 100 felkelővel megütköztek és kevés kivétellel megölték őket. (Máj.)

1707. 415. sz.

A Pozsonyból Budára élelmi és hadiszert szállító hajók emberei visszaérkeztek és jelentették, hogy a felkelők tüzelései ellenére szerencsésen megérkezett a szállítmány. (Júl. 24.)

1707. 416. sz.

Júl. 25-ről kelt jelentés a Budára küldött 100 hajó rakománynak szerencsés megérkezéséről. Egyben hír arról, hogy *Pfeffershoffen* generális minden vízimalmot a városok közelébe vontattatott, hogy a felkelők ne tudják gabonájukat megőröltetni. Egy 300 főből álló budai csapat megütközött 400 felkelővel, 90-et megölt, sokat megsebesített és 60-at foglyul ejtett.

1707. 418. sz.

Július 28-án 300 felkelő közeledett rablási és gyujtogatási szándékkal Pest felé. Tervüket szerencsére idejében elárulták s így sikerült őket 70 halott és 20 fogoly hátrahagyásával visszaverni.

1707. 426. sz.

Pfeffershoffen generális a Pestnél készenlétben álló hajóhidakat *Neander* kapitány vezetésével Esztergom felé küldte, amelynek segítségével *Rabutin* serege Szentendrénél átkelt a Dunán. (Aug.)

1707. 427. sz. függeléke.

Jelentés (Diarium) *Rabutin* hadműveleteiről aug. 4. és 29. közti időből. 26-án vertek tábort Óbudánál.

1707. 430. sz.

Pest, szept. 6.: *Rabutin* csapatai 1-én indultak innen útnak a Duna mentén és Harasztiban volt a legközelebbi táborozásuk. 4-én és 6-án vagy 3000 felkelő vonult Pest közelében felfelé.

1707. 432. sz.

Nemrégiben ismét láttak felkelőket Pest környékén, de dolgukvégezetlen voltak kénytelenek visszavonulni. (Szept.)

1707. 433. sz. függeléke.

Jelentés (Continuatio Diarii) *Rabutin* hadseregéről aug. 29. és szept. 9. közti időből. Az óbudáról 29-én tervezett átkelés csak 30-án következett be s e napon Pest mellett táboroztak.

1707. 447. sz.

Buda, nov. 9.: Nagy gondban vannak a szüretelés miatt, mert a felkelők gyakran láthatók a város közelében.

1707. 456. sz.

A budai parancsnok két pesti sajkát küldött Földvár felé, hogy hírt hozzanak a felkelőkről. Ezeknek sikerült Vecsésnél egy csapat felkelőt megkergetni és tőlük 100 mázsa sót zsákmányolni. (Dec.)

1708. 465. sz.

Győrből hozták hírül, hogy *Brickenthal* császári ezredes és esztergomi parancsnok Budára utazott. (Jan.)

1708. 467. sz.

Pfeffershoffen generális budai parancsnok jan. 9-én több magasrangú császári tiszttel és 1000 emberrel Székesfehérvárra indult.

1708. 468. sz. és függelék.

Jelentés *Pfeffershoffen* és *Brickenthal* székesfehérvári szerencsés vállalkozásáról, amely után az ezredes már megérkezett Budáról Esztergomba.
Miután *Pfeffershoffen* budai parancsnok, a felkelők által körülzárt Székesfehérvárat ismét mindennel ellátta, átadta azt *Brickenthal* császári ezredesnek Esztergom parancsnokának. Vagy 100 kocsi hadi- és élelmiszert szállíttatott oda, nehány ágyút, lovas és gyalogos katonaságot, vagy 1000 embert németeket, magyarokat és rácokat, részben a budai és esztergomi várból elvont katonaságot, részben Pestről és a budai Rácvárosból önként jelentkezetteket. — 11-én *Brickenthal* ezredes Pest felé indult, 12-én megérkezett és jelentést tett *Pfeffershoffen* parancsnoknak. (Jan.)

1708. 484. sz.

Buda jan. 13.: A pesti oldalon öt felkelő megtámadott egy lovát legeltető német lovast.

1708. 488. sz.

Úgy hírlik, hogy a felkelők ismét megtámadták Pestet és nehány csapatuk látható volt a város határában. (Ápr. 4.)

1708. 521. sz.

Pozsony, júl. 28.: Újvár ostroma miatt a felkelők elhagyták Komárom és Esztergom közötti állásaikat, ami által a császáriaknak szabad az út Budára.

1708. 525. sz.

Buda, aug. 14.: Nehány ezer rác ágyúkkal és hadiszerekkel együtt megérkezett Eszékről.

1708. 533. sz.

Buda, aug. 23.: *Pfeffershoffen* parancsnok két sajkát küldött Visegrád felé, kik több kisebb-nagyobb ellenséges hajót hoztak magukkal. — Ezután más sajkásokat küldött Paks felé.

1708. 535. sz.

Buda, szept. 10.: Nemrégen egy pesti csapat Hatvan felé portyázott és innen nem messze nagy marha csordát látott, amelyet négy felkelővel és nyolc lóval egyetemben sikerült behajtani a városba.

1709. 602. sz.

Budáról ápr. 20-i kelettel levél érkezett, amely hírt ad a magyarországi helyzetről.

1709. 619. sz.

Hét felkelő megtámadott nem messze Budától egy kis hajót. Az utasok minden értéktárgyát és pénzét magukkal vitték. (Júl. 6.)

1709. 639. sz.

Buda, szept. 5.: Bottyánnak nem sikerült Földvárnál az átkelés a Dunán. A Tótfalui szigeten tanyázik, ahol a lakosság állatait a Vác felőli partra terelte. *Pfeffershoffen* budai parancsnok 400 emberét küldte ellenük, amire visszavonultak régi állásaikba.

1709. 650. sz.

Úgy hírlik, hogy a felkelők egy csapata a budai szüretnél vagy 30 embert elfogott és magával hurcolt. (Okt. 23.)

1709. 653. sz.

Győr, okt. 28.: *Pfeffershoffen* budai parancsnok elfogta *Eszterházynak* egy futárját, aki levelet vitt *Rákóczinak*.

1709. 658. sz.

Buda, okt. 30.: *Pfeffershoffen* generális ki Buda és Visegrád parancsnoka, onnan nehány sajkával visszatérve a tótfalui szigeten elfogott és Budára kísért egy kuruc hadnagyot és egy kémet, kik leveleket vittek *Eszterházytól Rákóczinak.*

1709. 662. sz.

December 1-i hír szerint Buda alatt *Eszterházy* 200 felkelővel átkelt a Dunán, hogy a többi felkelőkhöz meneküljön.

1710. 682. sz.

Buda, febr. 5.: *Pfeffershoffen* generális jelenti, hogy a környéken az a hír, hogy a fel, kelők továbbmeneteltek észak felé, hogy *Eszterházy* csapataival találkozzanak.

1710. 688. sz.

Buda, febr. 18.: *Rákóczi*-nak az volt a terve, hogy átkel a Dunán, de az idő váratlan megenyhülése miatt kénytelen volt visszavonulni.

1710. 689. sz.

Febr. 26-i budai levél szerint a felkelők ismét megkísérelték, hogy átkeljenek a Dunán, de az első csapat balsikere után a többiek is visszavonultak.

1710. 706. sz.

Lubomirsky herceg Magyarországról jövet megerősítette azt a hírt, hogy *Károlyi* több ezer felkelővel május 1-én elhaladt Vác mellett, Pest környékén ütött tábort és onnan Szolnok irányába folytatta útját.

1710. 722. sz.

Június 24-én *Balog Ádám* 300 huszárjával Pest felé ment, itt nehány polgárt megtámadott és kocsistól lovastól magával vitte őket.

1710. 729. sz.

Júl. 15-i levél szerint *Balog Ádám* meg akarta rohanni a Buda alatti szigetet, hogy onnan az állatokat elhajtsa, de a császáriak szétverték csapatait.

1710. 734. sz.

Aug. 4-i levél szerint gr. *Károlyi Sándor* 4 mérföldnyire Pesttől tábort ütött.

1710. 738. sz.

Aug. 24-i levél szerint a felkelők Buda és Földvár között át akartak kelni a Dunán, de a sajkások megakadályozták ezt.

1710. 741. sz.

Budáról szept. 5-én Győrbe érkezett egy nehéz ágyú, amit innen tovább vittek.

1710. 748. sz.

Nagy riadalmat okozott szept. 18-án Budán az a hír, hogy 300 lovas és 150 gyalogos felkelő indult a Pálvölgy ellen, de azok időközben megfordultak.

1710. 748. sz.

Pfeffershoffen budai parancsnok nehány ágyút küldött Vácra a felkelők fenyegető támadásai ellen. (Szept. 20.)

1710. 752. sz.

Buda, szept. 30.: *Petrás* ezredes nehány száz emberrel Pest környékére lovagolt. Amikor a felkelők ennek hírét vették, sietve elhagyták a helyet.

1710. 756. sz.

Buda okt. 20.: A budai sajkások elfogtak egy kuruc tisztet, ki parasztruhában akart a túlsó partra átjutni. Tőle megtudták, hogy a felkelők ismét a pesti partra szándékoznak jönni.

1710. 757. sz.

Pest, okt. 15.: Az őrök okt. 14-én felkelő csapatokat láttak, akik azonban a riasztó lövésekre elvonultak. Ezalatt nehány felkelő a Szentendrénél levő két budai hajó legénységét megkötözve, átment a Dunán.

1710. 757. sz.

Pest, okt. 19.: Budáról és Pestről ma indították útnak Szolnok felé azt a 200 megrakott élelmiszerkocsit, mely erős katonai fedezettel okt. 16-án érkezett meg a hadseregtől. Megállapítható, hogy ezen a vidéken minden csendes.

1710. 758. sz.

Buda, okt. 25.: Az a hír érkezett, hogy a felkelők elhúzódtak a Tiszántúlra.

1710. 758. sz.

Pest, okt. 25.: *Brickenthal* generális ideérkezett, hogy kíséretével továbbmenjen a hadsereghez. — Ócsa környékén 3 mérföldre Pesttől ismét támadtak a felkelők.

1710. 762., 763., 765., 766. sz.

Budáról keltezett jelentések a hadi helyzetről. (Nov.)

1710. 765. sz.

Buda, nov. 18.: Ide várják a Schönborn-dragonyos ezredet, hogy az eltávozott Savoyai-ezred helyét betöltse.

1710. 766. sz.

Pest, nov. 24.: *Pálffy* János gróf és Marchese *Cusani* generális még a városban tartózkodnak, de rövidesen eltávoznak.

1710. 770. sz.

Buda, dec. 6.: A Schönborn-ezred négy százada Budáról Ónod felé indult.

1710. 770. sz.

Pest, dec. 5.: Dec. 1-én futár érkezett Egerből, aki beszámolt az ottani eseményekről, amelyeknek következtében az egyesség megkötésére kiküldött felek 4-én Pestre érkeztek. — Dec. 8-i levél szerint a tárgyalások meghiusultak.

1710. 771. sz.

Pest, dec. 11.: A nemrég jött debreceni követek ismét eltávoztak. Futár érkezett Erdélyből, aki beszámolt a felkelők rossz helyzetéről.

1710. 773. sz.

Pest, dec. 19.: *Pálffy* generális ismét visszajött Egerből.

1711. 776. sz.

Pest, dec. 31. (1710.): *Pálffy* János gróf parancsnok nehány lovas ezreddel a Tiszához indult

1711. 780—783, 799. sz.

Budáról keltezett jelentések a hadi helyzetről. (Jan.—márc.)

1711. 781. sz.

Pest, jan. 17.: Hír a felkelők egyre gyengülő haderejéről.

1711. 782., 785., 786., 792., 795., 796. sz.

Pestről keltezett jelentések a hadi helyzetről. (Jan.—márc.

1711. 789. sz.

Febr. 15-i magyarországi levél szerint *Pálffy* János gróf generálist ismét Pestre várják.

1711. 796. sz.

Pestről márc. 20-án érkezett levél szerint *Pálffy* János gróf parancsnok Debrecenbe ment.

1711. 798. sz.

Buda, márc. 15.: *Pálffy* generális eltávozása óta nem jött semmi érdemleges hír. Budán minden csendes.

1711. 812. sz.

Pest, máj. 4.: A budai őrséget négy Daun-ezredbeli század felváltotta. Az eddigi őrség Ónod irányába indult és csatlakoztak a télen át Pesten állomásozó *Pálffy* generális csapataihoz.

1711. 815. sz.

Pestről jelentik, hogy sok magyar érkezik oda, kik nemrégiben hűségesküt tettek s most fegyverükkel és lovaikkal ismét hazatérnek övéikhez. (Máj. 20. körül.)

II.

Katonai hírek 1713—1750.

1713. 1022. sz.

Buda, máj. 12.: Május 10-én katonai szemlét tartottak *Dann* gróf ezredének nehán százada felett, akik aztán a birodalomba ment császári csapatok után indultak.

1714. 1191. sz.

Buda, dec. 25.: *Holl* svéd generális vezetésével dec. 22-én 600 emberből 700 lóból és sok kocsiból álló svéd csapat érkezett Budára. Karácsony ünnepén egy újabb csapat követte ezt, s 26-ra várják a még hátralévőket.

1715. 1192. sz.

Mult év dec. 29-éről kelt levél szerint a svéd csapatok megérkeztek Budára és már tovább is indultak Győr felé.

1715. 1257. sz.

Buda, aug. 13.: Az odaérkező tisztek és más utazók hozták hírül, hogy *Becher* báró Eszék parancsnoka milyen gyorsan és szépen építi újra a várat.

1715. 1290. sz.

Naponta nagy hajórakományok érkeznek a Dunán, melyeket a Budánál levő főraktárban helyeznek el. (Dec.)

1716. 1300. sz.

Tizenhárom rézműves indult el Budára, hogy az ottani katonák tölténytáskáit és gránátos sisakjait elkészítsék. (Jan.)

1716. 1356. sz.

Futár érkezett Budáról, ki hírül hozta, hogy a Bécsből elindult hadihajók szerencsésen megérkeztek Budára. (Júl.)

1716. 1357. sz.

Buda, aug. 3.: A Bécsből érkezett két hadihajó továbbment Pétervárad felé.

1716. 1361. sz.

A harmadik hadihajó is szerencsésen megérkezett Budára, valamint több gyógyszerszállítmány, amit *Gymmich* tábori gyógyszerész odaküldött. (Aug.)

1716. 1367. sz.

Gymmich császári tábori gyógyszerész ismét 6 láda gyógyszert küldött Budáról a táborokba. (Szept.)

1716. 1371. sz.

Savoyai Jenő herceg jelentése szerint szept. 14-én megérkezett a Budáról várt tüzérség első része a temesvári táborba.

1716. 1375. sz.

A temesvári táborból érkezett futár jelentése szerint szept. 17-én érkezett meg az első tüzérségi szállítmány Budáról.

1716. 1379. sz.

Gymmich császári tábori gyógyszerész újra hajót küldött 16 gyógyszeres ládával Buda, Pétervárad és Erdély felé. (Okt. 18. körül.)

1716. 1383. sz.

Gymmich császári tábori gyógyszerész ismét 11 nehéz láda gyógyszert küldött Buda, Pétervárad, Szeged és Temesvár felé. (Nov.)

1717. 1422. sz.

Napról-napra érkeznek Budára a felszereléssel megrakott hajók és szárazföldön a rekruták, akik innen mennek a hadsereghez. (Márc.)

1717. 1428. sz.

A hadi- és lőszerekkel megrakott hajók egy része már tovább ment Budáról. (Ápr. eleje.)

1717. 1437. sz.

Pest, máj. 7.: Május 2-án egy zászlóalj gyalogság érkezett Budára Frigyes herceg würtenbergi ezredéből, hogy ott, mint őrség, állomásozzék.

1717. 1444. sz.

Gymmich császári tábori gyógyszerész 46 nehéz láda gyógyszert küldött Buda, Pétervárad és Eszék részére. (Jún. eleje.)

1717. 1446. sz.

Budai jelentés szerint a hadihajók onnan jún. 5-én és 9-én elindultak.

1717. 1448. sz.

A S. Eugenius hadihajó Budánál homokzátonyra futott, de szerencsésen kiszabadult és folytatta útját. (Jún. 16.)

1717. 1456. sz.

Gymmich császári tábori gyógyszerész 14 láda gyógyszert küldött Budára, Péterváradra és a Belgrádnál levő hadseregnek. (Júl.)

1717. 1485. sz.

A hadsereg részére élelemmel megrakott hajókat indítottak el Buda és Belgrád felé. (Okt. vége.)

1718. 1540. sz.

Budáról és más helyekről jelentik, hogy az ott áttelelt császári ezredek megkezdték a menetelést Belgrád felé. — Csehországból is megérkeztek a császári csapatok Pest környékére, ahonnan szintén folytatjak útjukat. (Máj. eleje.)

1718. 1547. sz.

Budáról jelentik, hogy két lengyel királyi és szász választó ezred Leopoldstadtból megérkezett és folytatja útját a táborba. (Máj. vége.)

1718. 1571. sz.

Újonnan toborzott legénység indult útnak Budára a Neuperg ezredhez. (Aug. 20. körül.)

1718. 1591. sz.

Bécsből sok hajó szállít ágyút, lőszert és más hadifelszerelést Magyarországra, hogy Győr, Komárom és Buda fegyvertárait ismét megtöltsék. (Nov. eleje.)

1721. 1920. sz.

A császár elhatározta, hogy az Ahumada és az Alcandette spanyol gyalogos ezredeket egyesíti *Alcandette* gróf ezredes parancsnoksága alatt. Ezért a Császári Udvari Hadi Tanács ilyen értelmű parancsot adott a Budán, Eszéken és Belgrádban állomásozó ezen ezredhez tartozó zászlóaljnak. (Dec.)

1722. 50. sz.

Egy hadiszerekkel megrakott hajót útnak indítottak Buda felé. (Jún. vége.)

1729. 55. sz.

Budáról nehány zabbal megrakott hajó érkezett a Dunán. (Júl.)

1731. 60. sz.

Buda, júl. 22.: Szép sikerrel jár a Pálffy-ezred részére való toborzás. Rövid idő alatt 80 embert indítottak útnak Pozsonyba.

1731. 101. sz.

Buda, dec. 10: Még folytatódik a toborzás a Pálffy-ezred részére és 6-án 70 újoncot indítottak útnak Pozsony felé.

1732. 2. sz.

Buda, 1731. dec. 29.: A Pálffy-ezred részére való toborzás végetért és a tisztek a még hátralevő legénységgel elindultak Pozsonyba.

1732. 44. sz.

Buda, máj. 26.: Máj. 22-én az Alcandette-ezred 2200 emberrel a Dunán Budára érkezett, itt és Pesten meghált, hogy pihenőt tartson s a nagy szél miatt csak 25-én indult tovább. 13 ember megszökött, ezek közül ötöt elfogtak, akik közül hármat intő például a Kórház kapunál nagy tömeg jelenlétében agyonlőttek. A két kegyelmet nyert közül egyik a helyszínen áttért a katolikus hitre.

1732. 46. sz.

Buda, jún. 2.: A napokban nehány kőműves és ács érkezett Csehországból és továbbmentek Belgrádba.

1732. 46. sz.

Buda, jún. 2.: Máj. 19-én két hajó érkezett Bécsből. Nagy tömeg vértet és 5000 fegyvert hoztak, amit az újonnan épített szertárban helyeztek el.

1732. 53. sz.

A Bécsből elindított 1000 mázsa lőport szállító két hajó megérkezett Budára és folytatta útját Belgrád felé. (Jún. vége.)

1732. 66. sz.

Aug. 3-án érkezett Olaszországból Budára a Seckendorf-ezred hat százada, akik ottmaradnak őrségül, viszont a Stahremberg-ezred két százada más városba fog átmenni.

1732. 69. sz.

Buda, aug. 16.: Többfelől érkezett katonaság a városba, kik folytatták útjukat más városokba.

1732. 72. sz.

Aug. 24-én és 25-én csaknem az egész Stahremberg-ezred összegyűlt Budán, ezért *Stahremberg* Miksa gróf is Budára utazott. Nagy tetszéssel megszemlélte és megajándékozta az ezredet, amely más városokban nyert elhelyezést.

1733. 36. sz.

Budán befejeződött a Pálfy-ezred részére a toborozás és 315 újoncot útnak indítottak Mantua felé. (Máj.)

1733. 38. sz.

Május 7-én indult útnak Budára egy hajó, amely a Jung-Daun ezred részére egyenruhát vitt.

1733. 45. sz.

Budáról máj. 30-án kelt levél szerint nem szűnt meg a Pálffy-ezred részére a toborzás, hanem szép eredménnyel folyik.

1733. 71. sz.

Budai levél szerint (aug. 30.) tovább folyik a toborzás a Pálfy-ezred részére és szép eredményt mutat.

1733. 71. sz.

A budai helyőrséghez tartozó Seckendorf-ezred hat százada aug. 25-én a Pilsen és Eger (Csehország) közti táborba ment és helyükbe újakat várnak.

1733. 74. sz.

Buda, szept. 7 : Különböző császári csapatok vonulnak át Csehország felé, így aug. 31-én hat század a Harrach-ezredből.

1733. 93. sz.

Budáról 300 a Pálfy-ezred részére toborzott újoncot indítottak el Mantuába és a toborzást még folytatják. Nov. 7-én 300 rimonta ló érkezett ide a Splényi (Spleni)-ezred részére.

1734. 1. sz.

A Stahremberg-ezred, különböző állomáshelyeiről Budán gyűlt össze és innen fognak továbbmenni Bécsen és Salzburgon át Olaszországba. Egy tiszt már 26-án elindult, hogy Csehországban átvegye az újoncokat. (Dec. 26. 1733.)

1734. 3. sz.

Buda, jan. 4. : Állandóan tart még a császári csapatok vonulása. A budai helyőrségben a Lotharingiai-ezred felváltotta a Stahremberg-ezredet.

1734. 11. sz.

Budán és Pesten változatlan jó eredménnyel folyik a toborzás. *Herman*, a Savoyai ezred tisztje és a Damnitz-ezred egy kapitánya érkeztek meg Budáról és számoltak be az eredményről. (Febr.)

1734. 21. sz.

Budáról jelentik, hogy márc. 9-én ott és Pesten szép eredménnyel kezdődött meg a toborzás a Pálffy-ezred részére.

1734. 29. sz.

Buda, márc. 28. : Budán és Pesten sikerrel folyik a toborzás. Pesten öt helyen van toborzás, kettőn a Károlyi-, illetve Havor-huszárezred, a többin a két Pálffy és Vette tüzér-, s a Kohary-dragonyosezredek részére. — Rövid idő alatt 200 ökörhajcsárt is toboroztak a hadsereg részére, akiket 20-án Ócsára küldtek a marhák átvételére, amelyeket a birodalomba kísérnek. Ugyancsak ezekben a napokban érkezett ide a bajor draganyos ezred részére 200 rimonta ló.

1734. 35. sz.

Buda, ápr. 26. : Virágvasárnap, ápr. 18-án szentelték meg a pesti Ferencesek templomában az újonnan felállított Vette-ezred új zászlóit.

1734. 35. sz.

Buda, ápr. 26. : Sok gondot okoz az átvonuló császári csapatok elhelyezése.

1734. 56. sz.

Buda, júl. 7 : Mult szombaton, júl. 3-án a Colmenero- (?) és Mercy-ezredek részére 800 újonc érkezett a Dunán, akik közt több mint 200 német nemzetiségű francia szökevény volt. Egy részük ittmaradt a helyőrségnél, másrészük továbbment és újak is jönnek még.

1734. 79. sz.

Buda, szept. 27. : Még tart a császári csapatok átvonulása.

1734. 92. sz.

Buda, nov. 8. : Új illir huszárezredet állítanak fel, csupa rácokból, akik az egyenruha miatt csapatostul állnak be. Tovább folyik a toborzás a Pálffy-ezred részére s a napokban 140 újoncot indítottak útnak.

1735. 1. sz.

Buda, 1734. dec. 21. : Ismét 132 újonc ment nehány tiszt kíséretével a Pálffy-ezred gyülekezőhelyére Stampfenbe, másokat viszont Budára várnak. Az illir ezred katonái a közeli falvakban táboroznak.

1735. 30. sz.

Buda, márc. 30. : Buda környékén sok katona látható, részben újoncok, részben átvonuló csapatok.

1735. 30. sz.

Buda, ápr. 4. : Nagy munkát jelent a császári csapatok részére minden szükséges dolgot előteremteni. Állandóan tart a csapatok és ujoncok valamint élelmiszerek és állatok szállítása.

1735. 37. sz.

Buda, ápr. 27. : A raktárakból 25.000 q lisztet szállítanak Lombardiába, amihez Pestmegye 1700 kocsit ad, mindegyikhez 6 ökröt fogva. 5-én indult el az első szállítmány 120 kocsi 240 hordóval 1879 q liszttel.

1735. 60. sz.

Buda, júl. 20. : Hétfőn áldotta meg P. *Gottwald Ferenc* S. J. plébános a gróf Károlyi huszárezred zászlóját.

1735. 62. sz.

Buda, júl 25. : A multkor említett zászlószenteléshez hozzá kell fűzni, hogy azon a parancsnokság a tisztekkel együtt megjelent és a parancsnok szöget vert a zászlóba. Közben kihangzott a templomból a trombita és dobszó. Utána a parancsnok zeneszó mellett ebédet adott.

1735. 67. sz.

Buda, aug. 16. : Aug. 11-én az új Vette-ezred öt százada érkezett Budára és folytatta útját a többi századokkal egyesülve Fiuméba.

1735. 68. sz.

Buda, aug. 17. : Hiradás újabb csapatátvonulásokról.

1735. 83. sz.

Buda, okt. 10. : Miután a Lotharingiai Ferenc-ezred elvonult, megérkeztek a Lotharingiai Károly-, Heister- és Schmetten-ezredek, akiknek egy része ittmarad, a többi továbbmegy. Az ujoncok menetelése is tovább folyik.

1736. 13. sz.

Buda, febr. 6. : A napokban a Vette-ezred 100 ujonca indult el Olaszországba. — 2-án 90 spanyol katona vonult át Budán, legtöbbje rövid kabátban, piros hajtókával, szép fiatal emberek.

1736. 81. sz.

Budai levelek szerint szárazon és vízen vonulnak át a csapatok a Bácsnál levő táborba. Szept. 25-én szép parádéval vonultak át az illir huszárok.

1736. 84. sz.

Buda, okt. 10. : Tegnapelőtt indult el 100 ujonc a Bayreiti-ezredhez. — A Gyulai magyar ezred részére a toborzás szép eredményt mutatott. A nyár folyamán 550 embert küldtek Olaszországba és legújabban ismét van 150 újonc.

1737. 21. sz.

Buda, febr. 27. : A napokban 1350 ujonc érkezett *Ullenfeld* gránátos kapitány vezetésével, nagyrészük csehországi. Budáról osztották szét őket a különböző ezredekhez.

1737. 28. és 32. sz.

Buda, ápr. 1. : Állandóan érkeznek hajók ujoncokkal és hadifelszerelésekkel megrakva, amelyek továbbmennek a kijelölt ezredekhez.

1737. 38. sz.

Buda, máj. 1. : Sok gondot ad az egyre átvonuló csapatok ellátása.

1737. 40. sz.

Buda, máj. 13.: 6-án ismét indultak gránátosok és muskétások Horvátországba. Lotharingia Károly-ezredből 6 század Vipalánkához ment. Hajók is érkeztek, melyek Belgrádba vittek hadiszereket és 100 péket.

1737. 41. sz.

Buda, máj. 15.: Több hajó érkezett, amelyek Belgrádba szállítanak mindenféle hadiszereket.

1737. 43. sz.

Buda, máj. 20 : A téli szálláson ittlevő katonaság utolsó csoportja is elment a semlini táborba. Ismét mentek át hajók Belgrád felé, sőt Pestről is indítottak kettőt.

1737. 44. sz.

Buda, máj. 27.: Az Ogilizisch cseh ezred két zászlóalja Vipalánka felé menve áthaladt Budán és itt pihenőt tartott.

1737. 44. sz.

Buda, máj. 22. : Hadiszerekkel megrakott öt hajó vonult át Budán a táborba.

1737. 45. sz.

Buda, máj. 29.: A *Lotharingia herceg* poggyászát Budán át szállították a táborba. — A Hessen-Cassel ezred átvonuló csapatai partra szálltak és pihenő úton folytatják útjukat. — Állandóan folyik a hadiszerek és ujoncok szállítása.

1737. 49. sz.

Buda, jún. 12. : Mult szombaton érkezett meg 20 hajón a nehéz tüzérség egy része, míg a szárazföldön menetelő csoport ugyanakkor haladt át Pest mellett a Rákos mezőn.

1737. 52. sz.

Buda, jún. 24. : Mult héten indult el hajón a nehéz tüzérség Belgrád felé. Több hajó vonult át Budán, melyek újoncokat vittek a táborba.

1737. 56. sz.

Buda, júl. 8.: A váci ezred két zászlóalja érkezett meg hajókon, az egyiket Budán, a másikat Pesten szállásolták el. Rövid pihenő után folytatták útjukat a táborba.

1737. 58. sz.

Buda, júl. 15. : A Wolfenbüttel-ezred két gránátos zászlóalja érkezett meg. Az egyiket Budán, másikat Pesten szállásolták el. Egynapi pihenő után folytatták útjukat.

1737. 63. sz.

Buda, júl. 31. : A Szentendrei szigetnél szentelték meg az egyik Bécsben épült új hadihajót, Szent József nevében a »Tengeri Paripa« (Meer-Ross) névre. Nagy tömeg várta a hajót Budánál, ahol horgonyt vetett.

1737. 65. sz.

Buda, aug. 7. : Tegnap d. e. érkezett meg Bécsből a második új hadihajó »Sas« (Adler) nevű, amelyet szintén üdvözléssel fogadtak. Ez is horgonyt vetett Budánál.

1737. 66. sz.

Buda, aug. 12. : 8-án érkezett meg a harmadik — Víziember (Wassermann) nevű — új hadihajó, 10-én a negyedik, Oroszlán (Löwe) nevű. 8-án indult el a két első, 10-én a harmadik, 11-én a negyedik hajó Belgrádba.

1737. 98. sz.

Buda, nov. 27. : A Harrach-ezred 100 embere ment át Budán, hogy Ausztriában, Csehországban és a birodalomban átvegyék az ujoncokat és visszavigyék őket a szerbiai táborba. — Nehéz tüzérséggel megrakodott hajók mentek le a Dunán Szerbiába.

1737. 103. sz.
Buda, dec. 17. : A Collowrat-ezred 100 embere vonult át, hogy a tél folyamán Sziléziában, Morva- és Csehországban toborozzanak.

1738. 24. sz.
Budára elment az utasítás, hogy a belgrádi vár kijavításához minél több mesterembert küldjenek. (Febr. 28.)

1738. 29., 32., 39., 40., 41., 43—46., 50., 56., 59., 62., 80., 81., 82., 91., 96. sz.
Hiradások, hogy Budán át vonultak katonák, mesteremberek, ujoncok, továbbá ló-, hadi- és élelmiszerszállítmányok a táborba. (Ápr.—nov.)

1739. 24., 29., 30., 33., 36., 39., 44., 46., 50., 53., 61., 74. sz.
Budai hiradások átvonuló katonaságról, ujoncokról, hadi-, orvosi-, és élelmiszer-szállítmányokról. (Márc.—szept.)

1739. 50. sz.
Buda jún. 15.: A Bécsben készült új hadihajók üdvlövések közepette átvonultak Budán a következő sorrendben : Adler, Tyger, Centaurus, Neptunus, Syrene, Cerberus.

1739. 77. sz.
Buda, szept. 21. : A török portával való tárgyalások hírére a nemrég behajózott katonai felszereléseket ismét kirakták és a szertárban helyezték el.

1740. 45., 47., 58., 74., 96. sz.
Budai híradások az átvonuló katonaságról és hadiszereket szállító hajókról. (Jún.—nov.)

1741. 64., 70., 76., 84. sz.
Budai hírek az átvonuló katonaságról. (Aug.—okt.)

1742. 46. sz.
Budáról várnak egy szállítmány nehéz tüzérséget. (Jún.)

1744. 82. sz.
Buda, okt. 5. : Folyik a csapatok átvonulása és a toborzás.

1744. 86. sz.
Buda, okt. 14. : Vasárnap okt. 11-én négy cseh államfoglyot hoztak katonai kísérettel Budára és innen továbbvitték őket Temesvárra. — Az itteni huszár ujoncokat átvette egy tiszt, hogy a gyülekezési helyre kísérje őket. A toborzás tovább folyik.

1748. 49. sz.
Baday ezredes parancsnoksága alatt álló három szláv zászlóalj Bécsbe érkezett és egy pihenőnap után három nagy hajón folytatta útját Budára. (Jún. 15.)

1750. 89. sz.
A Wolfenbüttel-ezred tisztjei beszüntették a toborzást és az ujoncokkal együtt hajón Budára indultak, ahol az ezred állomásozik. (Nov. 6.)

III.

Személyi hírközlések.

1. Az uralkodócsaláddal kapcsolatos hírek.

1712. 908. sz. függeléke.
A Szent Korona és a koronázási jelvények sorsa a felkelés idején és Pozsonyba szállítása ápr. 14-én.

1712. 910. sz.
A Szent Korona ünnepélyes fogadtatása Pozsonyban. (Ápr.)

1716. 1336. sz. és függelék.

Budai jelentés *Lipót* főherceg születésének alkalmából rendezett örömünnepélyről. A plébános a lelkészek és tanulók részvételével körmenetet tartott. Utána a Te Deum hangzott el. A Szentség előtt és utána 1—1 gránátos század haladt a Stahremberg-, ill. Regal-ezredből. A Dísz-téren (Parade Platz) az utóbbi ezred volt felállítva új ruházatban. A katonai élelmiszerraktár előtt a spanyol zászlóalj állt fegyverben. A menet visszatérte után a két gránátos század a Szentháromság oszlopnál állt fel, mely szép képekkel és feliratokkal volt díszítve és fehér viaszfáklyákkal megvilágítva. A katonaság egymás után adott le üdvlövéseket és végül az ágyúkat is elsütötték. A lakomán *Regal* gróf generális mondott felköszöntőt s ismét volt üdvlövés. A polgárság a céhzászlók alatt vonult fel és ájtatosan imádkozott. Egy érdemes tanácstag felszólítására a polgárság annyi enni- és innivalót hordott össze, hogy 400 szegényt megvendégeltek és még kétszerannyinak is jutott. Zenészek is jöttek és éjszakáig állt a tánc. A városháza is mindenki nagy tetszésére volt feldiszítve, majd kivilágítva. (Máj.)

1716. 1343. sz. és függelék.

Jelentés *Lipót* főherceg születésének örömére Budakeszin rendezett ünnepségről. P. *Mainersperg* Károly S. J. vezetett körmenetet, amely alatt 3 sast engedtek fel a magasba. Ezután *Göpleis* József ágostonrendi atya mondott szentbeszédet, ami után Te Deum és vadonatúj ornátusban mondott nagymise következett. *Zenech* kamarai felügyelő, ki az ünnepet rendezte lakomát adott, ahol egy babérlugasból fehér és vörös bor csurgott. Ezen az ünnepen tisztek is nagyszámmal megjelentek és a bál késő éjszakáig tartott. (Jún.)

1726. 92. sz.

Boromei Szt. Károly napján Budán is megünnepelték az uralkodó névnapját. A jezsuiták templomában ünnepi nagymise volt zenével és harsonával. Jelen volt a kormányzó, a nemesség, a tisztikar és a hívek nagy tömege, hogy az uralkodóért imádkozzék. (Nov.)

1726. 96. sz.

Az uralkodó névnapján a vízivárosi ferenceseknél teológiai vitákat tartottak, szép és kellemes zenével kísérve. A tételeket Nepomuki Szt. János képe alatt osztották ki. Az ünnepélyt *Acsády* Ádám veszprémi püspök megbízásából a prépost tartotta. (Nov.)

1728. 92. sz.

Buda, nov. 6.: Az uralkodó szerencsés utazásának örömére névnapján, nov 4-én ünnepséget rendeztek. A városi tanács rendeletére reggel 9 órakor a felső városban minden férfi és női rend templomában, a Vízi- és más külvárosok plébánia-templomaiban zúgtak a harangok. Te Deumot és ünnepi szentmisét mondtak. Fél 10 órakor a jezsuiták templomában a rektor mondott nagymisét, melyen jelen volt *Daun* gróf parancsnok a tisztikarral, a tanács és a hivatalnokok, akiket délben a parancsnok megvendégelt.

1730. 71. sz.

Buda, aug. 30.: Aug. 28-án a császárné születésnapján Gróf *Jörgen*, Buda parancsnoka ünnepélyt rendezett. Miután a nemesek, katonatisztek és más személyiségek összegyűltek, átvonultak a jezsuita templomba, hol nagymisét hallgattak, amely alatt háromszor sütötték el a mozsárágyúkat. Innen ismét visszatértek a parancsnok házához trombita és dobszó mellett, ahol pompás lakoma következett. Utána a Stahremberg-granátosezred díszszemléjére került sor és az egész nap, késő éjszakáig örömben és fényben telt el.

1738. 91. sz.

Buda, nov. 5.: Tegnap Őfelsége nevenapján a jezsuita főplébániatemplomban ünnepélyes nagymisét mondtak, amely alatt háromszor sütötték el a mozsarakat.

1740. 89. sz.

Buda, okt. 31.: *III. Károly* császár és király elhúnyta és *Mária Terézia* trónralépése alkalmából az udvari haditanács utasítására a katonaságnak és a hivatalnokoknak esküt kellett tenni. Okt. 26-án jelentek meg gyászjelvénnyel a helyettes parancsnok előtt, ahol a két gyertya közt álló feszületre esküt tettek, amelyet *Harrer* hadbíró olvasott fel. A katonaság a Dísztéren (Parade-Platz) gyülekezett és együttesen tette le az esküt részben még 26-án, részban 27- és 28-án.

1741. 5. sz.

Buda, jan. 9. : Pest-Pilis és Solt megyék az elhúnyt császár emlékére, pompás gyászünnepet rendeztek a koronázó főtemplomban. A templom közepén állították fel a több lépcsőfok magas, képekkel, cimerekkel, gyász- s az uralkodói jelvényekkel díszített, feketével bevont és tömérdek gyertyával és oszlopokkal körülvett ravatalt. A gyászmisét dec. 5-re (1740.) tervezték, de a viharos idő miatt nem lehetett átkelni a Dunán s így 7-re halasztották. *Patachich* Gábor kalocsai érsek mondta a gyászmisét, amelyen megjelent az előkelőségek élén *Grassalkovich* Antal személynök és a híveknek nagy tömege. A nagymise alatt a mellékoltároknál csendes miséket mondtak. A mise után az érsek áldást osztott, majd a ravatalt körültömjénezte.

1741. 28. sz.

Buda, ápr. 3. : A trónörökös születésének örömére, *Nothhelfer* János Antal helyettes parancsnok óhajára a budavári főtemplomban örömünnepet rendeztek. Az egész váron átvonult a körmenet, amelyben katonaság, egyházi és világi méltóságok, iskolák, egyesületek, a céhek jelvényeikkel és zászlóikkal vettek részt. A beszédet P. *Zurich* Jakab a nagymisét P. *Meyerl* Benedek S. J. plébános mondotta ének és zeneszó mellett. Végül a Te Deumot énekelték, az ágyúk pedig díszlövéseket adtak le. Utána a helyettes parancsnok ebédet adott az előkelőségek tiszteletére.

1741. 48. sz.

Buda, jún. 5. : A trónörökös születésének (márc. 14.) örömére ápr. 23-án hálaünnepet rendeztek. 8 órakor indult el a körmenet a jezsuita templomból melyet, *Würth de Verhelfels* Ferenc váci kanonok vezetett és amelyen rendkívül nagy számmal vettek részt a papság, a szerzetesrendek, a céhek pompás zászlóikkal s a külvárosok és a környék híveinek tömege. A templomba visszatérve *P. Höller (Heller)* Ignác S. J. mondott szép beszédet, majd *Berényi* Zsigmond pécsi püspök a Te Deumot énekelte s ezután következett a nagymise harsona, dob, ének és zene kíséretével és ágyúk üdvlövéseivel.Az istentisztelet 1 óráig tartott. Ekkor a jezsuita rendházban volt fényes ebéd, amelyen felköszöntők hangzottak el, a királynőre, férjére és a trónörökösre. Délután a városháza dísztermében a jezsuita diákok mutattak be egy színjátékot, amelyben Mercur hirdeti a trónörökös születését. Ezután lett volna a tűzijáték, amit a nagy szél miatt el kellett halasztani. A városháza előtt már fel volt állítva a diadalkapu és a szökőkutak, melyekből vörös és fehér bor szökött a magasba, s amely óriási tetszést aratott. Késő éjszakáig hangosak voltak az utcák az örömujongástól. — Máj. 1-én tartották meg a tűzijátékokat és az ünnepi kivilágítást. A városháza előtti diadalív és allegórikus szoborcsoportok és mesterséges szökőkutak nagy hatást keltettek. A városház 18 ablakában allegorikus képek és jelenetek voltak hátulról megvilágítva. (A díszítések és képek részletes, egyenkénti leírásával.)

1741. 67. sz.

Buda, aug. 16. : *Mária Terézia* rendeletére 13-án Te Deumot mondtak a jezsuiták templomában a koronázás örömére. Vasárnap reggel P. *Meyerl* Benedek S. J. rektor körmenetet vezetett a helyőrség, papság, rendtagok, alsó és felső iskolák részvételével. Utána nagymisét mondtak és P. *Höller* Ignác S. J. tartotta az ünnepi beszédet. Te Deummal és háromszoros üdvlövéssel fejeződött be az ünnep.

1741. 85. sz.

Buda, okt. 18. : 15-én megünnepelték a *császárnő* névnapját. A főplébániatemplomban 9-kor ünnepi nagymise volt, háromszoros üdvlövésekkel.

1743. 47. sz.

Buda, jún. 5. : Június 2-án a királynő prágai koronázásának (máj. 12.) örömére hálaünnep volt Budán. A papság vezetésével a szerzetesrendek, iskolák és céhek körmenetben vonultak fel. A szentbeszédet P. *Höller* Ignác S. J. mondta.

1745. 93. sz.

Pest, nov. 11. : *Lotharingiai Ferenc* herceg frankfurti koronázása örömére nov. 9-én ünnepséget rendeztek. Reggel 9-kor *Heries* Ferenc plébános vezetésével körmenet indult a templomból, melyen a céhek pompás zászlóikkal, a városi tanács, hivatali, katonai és polgári előkelőségek nagy számban vettek részt. Ezután nagymise és Te Deum következett, majd pompás ebéd, melyen számos felköszöntő hangzott el a királyi családra. Este fényes kivilágítás volt a városházán, a toronyban pedig zene szólt. Éjjel 12-ig tartott az ünnepség, többhelyen táncmulatsággal.

1745. 95. sz.

Buda, nov. 10.: *Lotharingiai Ferenc* herceg frankfurti koronázását ünnepelték meg az elmult vasárnapon. A céhek részvételével díszes körmenet indult a plébániatemplomból P. *Kunits* Ferenc rektor vezetésével. Utána nagymise volt gróf *Limburg Stirum* parancsnok és más magasrangú tisztek, valamint a városi elöljáróság és főbb hivatali személyiség jelenlétében. A térre a helyőrség vonult fel zászlóival. A parancsnok ebédet adott az előkelőségek részvételével.

1745. 99. sz.

Buda, nov. 29.: A királynő elrendelte, hogy a koronázás révén regens-társá lett *Ferenc* lotharingiai herceg hűségére is minden katonai és állami személy tegyen esküt. Ezért gróf *Stirum* parancsnok rendeletére reggel 9-kor megvolt az eskütétel. Utána a gróf 22 előkelő személyiség részére ebédet adott, amely a késő esti órákig eltartott. Érdemes megjegyezni, hogy Romveseházai *Romoesay**)kapitányt,ki 104 éves és több mint 70 évet szolgált, annyira szívén viselte az eskü letételét, hogy annak kivételére házához mentek el. *) (A következő számban a név mint Romoczayházai *Romoczay* András, majd mint *Romocsay* szerepel.)

1747. 47. sz.

Buda, máj. 24.: Annak örömére, hogy a császárnőnek fia, *Péter Lipót* főherceg megszületett, a jezsuita templomban hálaünnepet rendeztek. A magyar szentbeszéd után körmenet volt, melyen a céhek pompás zászlóikkal és nagy tömeg vett részt. Utána német beszédet mondott P. *Pohl* Ignác S. J. majd az ünnepi nagymisét P. *Kunits* Ferenc rektor mutatta be. Utána a Te Deum hangzott el üdvlövések mellett.

1749. 84. sz.

Buda, okt. 6.: Okt. 4-én a császár névnapján az itt állomásozó katonaság lőgyakorlatot rendezett. Délelőtt a Vette-ezred zászlóalja, délután a Grün-ezred három zászlóalja és két gránátos százada különböző gyakorlatokat mutatott be. Nagy tetszést aratott az esti tüzijátékon a V. F. I. S. A. (Vivat Franciscus Imperator Semper Augustus) betűk feltűnése. Az ünnepségen jelen volt gróf *Limburg Stirum* m (Syrum) parancsnok is.

1750. 86. sz.

Buda, okt. 17.: Okt 15-én *(Mária Terézia* nevenapján) szép napja volt Magyarországnak, mert kifejezhette jókívánatait uralkodójának, a királynőnek. A városi tanácsnak egyik főnemes tagja az oltár előtt mondta el legbensőbb kívánságait, ezután a főplébániatemplomba vonultak, ahol P. *Graf* Gábor rektor nagymisét mondott. Ez ünnepélyen megjelent gróf *Limburg Stirum* parancsnok a tisztikarral. Üdvlövések fejezték be a szép ünnepet.

1751. 9. sz.

Buda, jan. 20.: Mult szombaton P. *Graf* Gábor S. J. rektor gyászmisét mondott a főplébániatemplomban az elhúnyt özvegy királyné emlékére. Jelen volt a városi tanács és a polgárság nagy tömege.

1751. 50., 54., 56., 58., 59., 61. sz.

Hirek az udvarnak és előkelőségeknek a pesti hadgyakorlatokra való készüléséről. (Jún.—aug.)

1751. 62. sz.

Aug. 3-án kedden reggel 4 órakor indultak el a császári felségek és Lotharingiai *Károly* herceg hajón Pest felé. 8 nap mulva térnek vissza Pozsonyba.

1751. 62. sz.

Buda, júl. 18.: A császári és királyi felségek látogatására való tekintettel a polgárság is katonai gyakorlatokon vesz részt. 15-én érkeztek meg a szükséges zászlók. Reggel 6-kor gyülekeztek a gyakorlótéren, innen vonultak a Várba, ahol a városházánál átvették zászlóikat és zeneszóval indultak a következő sorrendben: elől a magyar lovasság egy százada, utána a tüzérek százada, ezt követte két gyalogos század, végül a lovas rácok. Mivel azonban a polgárság még nem vonult ki együttesen, ezért előbb próbát tartottak, amelyet a parancsnok is megszemlélt. Azután az előbbi rendben vonultak vissza a Várba, sok néző jelenlétében és a városházánál lerakták jelvényeiket.

1751. 64. sz.

Szombaton, aug. 14-én fognak a felségek és *Károly* lotharingiai herceg Pestről Pozsonyba visszaérkezni.

1751. 66. sz.

Buda, aug. 8. : Mikor híre jött, hogy a felségek a pesti parton fognak kiszállni, a tanács elrendelte, hogy az érkezéskor a katonai századokba beosztott polgárság is vonuljon ki dob és trombitaszóval a partra. A hajók közeledtére a 90 ágyút háromszor elsütötték. Este 9 és 10 óra közt érkeztek meg a fenségek. A tanács az ünnepség idejére fáklyákat gyujtatott, amelyek addig égtek, míg a felségek elértek szállásukra, *Barkóczy* gróf egri püspök házához.

1751. 67. sz.

Pest, aug. 11. : A felségek látogatása alkalmából *Keyser* Sebestyén császár és kir. tanácsos, alsómagyarországi sóhivatali felügyelő a Szentháromság tiszteletére sóból oszlopot emeltetett. A fenségek kegyeskedtek az emléket megnézni s a felügyelő ott német verses köszöntővel üdvözölte őket.

1751. 67. sz.

Buda, aug. 15. : Véget ért a felségek átogatása és tegnapelőtt reggel 6 órakor ágyúlövések és harangzúgás közepette visszaindultak Pozsonyba. Nemcsak a katonaság, de a polgárok nagy tömege is kivonult az induláshoz.

(Mária Terézia és *Ferenc* császár látogatásának részletes leírását külön fejezetben közöljük.)

1751. 86. sz.

Buda, okt. 17. : 15-én a királynő névnapján a tanács rendeletére ünnepi zenés nagymise volt a főplébánia templomban, melyet P. *Graff* Gábor S. J. rektor mondott. A misén megjelent a tanács, a hivatalnokok, a tisztikar és a polgárság nagy számmal.

2. Követjárások.

1711. 822. sz.

Buda, jún. 10. : A török aga, útban Konstantinápoly felé 6-án Budára érkezett s miután az ottani fürdőben szórakozott, 10-én délelőtt nagy kísérettel folytatta útját.

1717. 1410. sz.

Hír jött Budáról, hogy febr. 1-én megérkezett az angol követ, Milord *Montague* és onnan folytatta útját.

1717. 1445. sz.

A Romániából jött küldöttség a császári kihallgatás után hajón elindult Budára, hogy onnan hazatérjen (Jún. 6.)

1718. 1539. sz.

Márc. 27-én érkezett Budára *Virmond* gróf, a császár követe, kit nagy pompával és háromszoros üdvlövéssel fogadtak. Ebéd után folytatta a követ útját Belgrád felé. — Cavalier *Ruzzini* velencei követ 29-én érkezett Budára és rövid időzés után tovább utazott.

1719. 1650. sz.

Virmont gróf, a Portára menő császári követ máj. 22-én ünnepségek közepette Budára érkezett és innen máj. 23-án folytatta útját.

1720. 1752. sz.

Május 12-én érkezett Budára a hazatérő török nagykövet, akit üdvlövésekkel fogadtak.

1720. 1754. sz. és függelék.

Május 19-én folytatta útját nehány napi ottartózkodás után *Ibrahim* basa török nagykövet, ki ezalatt megtekintette a várat és *Stom* báró parancsnok részéről sok figyelemben részesült. Elutazásakor üdvlövéseket adtak le.

Mikor báró *Stom* budai parancsnok megkapta az utasítást a török nagykövet *Ibrahim* basa fogadására, elrendelte, hogy Újlaktól a vízivárosi térig levő szakaszról vontassák el

a hajókat. 16-án reggel 9 órakor érkezett meg üdvlövések közepette a nagykövet kíséretével és a Császármalomnál — mely rendkívül megnyerte tetszését — szállt partra. 17-én készült fel a Várba, de 18-ra halasztották. A parancsnok három kocsival ment érte és felkísérte a várba, ahol a basa rövid ideig a szép kilátásban gyönyörködött. Ezután a parancsnok házához mentek, ahol édességgel és különböző italokkal kínálták meg, míg a követ a parancsnok feleségét és leányát török holmikkal ajándékozta meg. Aztán a parancsnok visszakísérte a követet hajójára. 19-én reggel ½7-kor háromszoros üdvlövések mellett indult el a nagykövet hazafelé. Még 18-án történt, hogy *Mustafa* agát a főtanácsost nem találták hajójában. Erre *Omer* Aga *Mustafa* minden holmiját értékesítette, a hajót azonban elvitte, de a hajóst előbb majdnem agyonverte. A nagykövet nagyon fájlalta *Mustafa* aga elvesztését, mert mindenben nagy segítségére volt.

1731. 90. sz.

Buda, nov. 5. : Október 28-án érkezett Bécsből hajón Budára *Mustafa Efendi* a rendkívüli török követ, 18 hajóból álló kíséretével. Háromszoros üdvlövéssel fogadták. Másnap a Vízivárosból a Tabánba vagy Rácvárosba ment, hogy az itteni fürdőkben időzzön. Nov. 1-én indult tovább Konstantinápolyba.

1732. 29. sz.

Budáról jelentik, hogy ápr. 1-én ért oda 5 hajójával Bécsből *Omer* Aga. Kísérete 13 személyből állt. Komáromtól *Schilling* hadnagy kísérte 30 emberével, akit Budánál a Stahremberg ezred emberei váltottak le és úgy indultak Pétervárad felé.

1732. 30. sz.

Budáról jelentik, hogy *Omer Aga* kíséretével a rácvárosi fürdőket használta és csak ápr. 4-én indult tovább Budáról.

1740. 45. és 47. sz.

Buda, máj. 30. : 24-én érkezett Budára *Ullefeld* Antal gróf, a császár által a Portára küldött nagykövet, 62 hajóból álló kíséretével. Üdvlövésekkel fogadták és partraszállásakor a a helyettes parancsnok (név nincs) a tisztikar élén, majd a városi tanács üdvözölte. Innen a gróf a vízivárosi plébániára ment, ahol szentmisét hallgatott, majd átkelt Pestre, hogy az Invalidusok házát megszemlélje. Ebédre visszajött Budára, megnézte a Gellért-hegyet és erőműveit, a katonai szertárat s kíséretével a várba ment. Az ágyúkat ismét elsütötték és a helyőrség díszfelvonulást rendezett. A gróf ezután visszatért hajójára, ahol a nemes hölgyek és a katonaság részvételével reggelig tartó fényes mulatság volt. Másnap ismételt üdvlövések között folytatta útját Belgrád felé.

1741. 47. sz.

Buda, jún. 5. : Május 30-án utazott át a török nagykövet *Janibi Aly* Basa 95 hajóból álló kíséretével. A budai várból üdvlövéseket adtak le. A hajó a pesti parton kötött ki s idesietett *Nothhelfer* helyettes parancsnok a díszszázaddal, ki a városi tanáccsal együtt üdvözölte a követet, megkínálva kávéval és édességekkel. Másnap délután a követ nagy kíséretel lóháton a Császárfürdőbe ment, ahol megfürödve, zeneszó mellett a Vízivároson át a Rácvárosba indult, megszemlélte a zöld oszlopairól nevezetes Rudas-fürdőt és visszatért a hajóra. Másnap folytatta útját török zeneszó és ismételt üdvlövések közt hazájába.

1746. 60. sz.

Buda, júl. 16. : Vasárnap érkezett ide a Bécsben tartózkodott nagyvezéri követ (Chohadar) Vele együtt érkezett a fiatal gróf *Strasoldo,* az udvar által a török portának küldött ajándékok és több hajón *Benkler* császári és kir. miniszter dolgai. Másnap zeneszó mellett folytatták útjukat Konstantinápoly felé.

1747. 5. sz.

Buda, 1746. dec. 21. : Csütörtök este érkezett meg három angol nemesifjú kíséretében a postával *Porter,* a török portára menő britt miniszter. Az »Arany Ökör«-nél szálltak meg s a késői idő miatt csak másnap üdvözölték őt az ágyúk elsütésével. A miniszter fogadta a budai parancsnokot, magasrangú tiszteket és a városi tanács küldöttségét. Vasárnap délelőtt folytatta útját Pétervárадon át Konstantinápoly felé.

1747. 84. sz.

Buda, okt. 11.: *Hochepiet* báró Németalföldnek a török portára küldött követe 5-én este érkezett kíséretével hajón Budára. Másnap ágyúlövésekkel üdvözölték. Tisztelgett nála *Limburg Stirum* parancsnok, több magasrangú tiszt és a városi tanács küldöttsége. Délelőtt a követ Pestre ment az Invalidusok házát megtekinteni. Délre visszatért, mert feleségével és gyermekeivel együtt a parancsnok vendégei voltak ebédre. Utána megszemlélték a katonai szertárat, majd visszatértek a hajóra és másnap folytatták útjukat.

1748. 93. sz.

Buda, nov. 13.: A Konstantinápolyba visszatérő rendkívüli követ *Chaddi Mustafa Efendi*, üdvlövések mellett Budára érkezett. Hajójával nehány napig a pesti part mellett időzött. miközben nehány dolgot megszemlélt és 10-én folytatta útját.

3. Egyéb személyi hírek.

1705. 159. sz.

Glöckelsperg generális febr. 9-én Budáról Bécsbe érkezett.

1705. 159. sz.

Sickingen báró ezredes febr. 9-én Budáról Bécsbe érkezett.

1705. 179. sz.

Wildenheimb őrnagy ápr. 21-én Budáról Bécsbe érkezett.

1706. 341. sz.

November 7-én Bécsben meghalt *Csernovich Arzen* rác patriarka és püspök, kinek hamvait Budára fogják szállítani.

1708. 508. sz.

Pfeffershoffen generális budai parancsnok több császári tiszttel együtt kitüntetésben részesült. (Jun. 13.)

1708. 517. sz.

A császár *Leidmann* Mátyás tábornokot Buda helyettes parancsnokává nevezte ki. (Júl. 14.)

1711. 800. sz.

Gróf *Daun* generális visszaérkezett Budáról, miután átvette a Salm hercegi gyalogos ezredet. (Ápr.)

1711. 800. sz.

Gróf *Daun* generális Budáról Bécsbe érkezett (ápr. 2.) és a »Vadember«-ben lakik.

1712. 895. sz.

Daun (Dhaun) gróf vezérőrnagy febr. 28-án Bécsből Budára utazott.

1712. 964. sz.

Wilson ezredes, Eperjes parancsnoka szerencsésen megérkezett Pestre, de megbetegedett és okt. 20-án meghalt.

1713. 989. sz.

Az uralkodó *Pfeffershoffen* generálist, Buda parancsnokát, legteljesebb elismerése mellett saját kérelmére nyugdíjazta. (Jan. 21.)

1714. 1097. sz.

Imre (Immere) János Pestmegye alispánja febr. 5-én Budáról Bécsbe érkezett.

1714. 1124. sz.

Pfeffershoffen János Ferdinánd császári generális, Buda parancsnoka 50 évi szolgálat után, máj. 8-án meghalt. Bécsben a Szent István dómban temették el.

1714. 1126. sz.

Május 12-én érkezett Budára a hercegprímás Esztergomból. Harangok zúgásával, felfegyverzett polgárok sorfala között és nagy egyházi pompával fogadták.

1714. 1127. sz.
A hercegprímás május 15-én elhagyta Budát és szerencsésen visszaérkezett Esztergomba.

1714. 1148. sz.
Regal báró császári generális, Buda parancsnoka, júl 21-én szerencsésen megérkezett Budára.

1714. 1158. sz.
Hillebrand császári mérnök szept. 6-án Budáról Bécsbe érkezett.

1714. 1169. sz.
Károlyi gróf okt. 14-én Budáról Bécsbe érkezett.

1714. 1190. sz.
Buda, dec. 21.: *Welczek (Wilzeck)* generális Tokajból Budára érkezett. Őt követték a svéd csapatok, valamint *Orleck* kozák hadvezér családjával együtt, hogy az ünnepeket Budán és Pesten töltsék el.

1715. 1245. sz.
Popovicz Vincentius budai metropolita, a keleti egyház püspöke elutazott Bécsből. (Júl.)

1715. 1258. sz.
Pettschowitz báró aug. 23-án Budáról Bécsbe érkezett.

1715. 1263. sz.
Rott János hadbíró szept. 5-én Budáról Bécsbe érkezett.

1715. 1269. sz.
Zichy gróf szept. 29-én Budáról Bécsbe érkezett.

1715. 1285. sz.
Althan gróf generális nov. 26-án Budáról Bécsbe érkezett.

1716. 1305. sz.
Clar Ferenc Márton budai postamester febr. 2-án Budáról Bécsbe érkezett.

1716. 1323. sz.
Cuszlensky (?) Imre pesti szolgabíró ápr. 4-én Pestről Bécsbe érkezett.

1716. 1349. sz.
Buda, júl. 4.: *Savoyai* Jenő herceg szerencsésen megérkezett Budára, ahol nagy katonai pompával fogadták. 4-én reggel már tovább is indult, hogy a hadsereggel találkozzék.

1716. 1351. sz.
Buda, júl. 10.: *Oehninger* császári katonai biztos (Feld-Verpflegung-Admodiator) megérkezett és a szállításra vonatkozó szükséges intézkedések megtétele után, elindult a hadsereghez.

1716. 1391. sz.
Langlet báró vezérőrnagy nov. 27-én Budáról Bécsbe érkezett.

1717. 1423. sz.
Regall báró generális márc. 23-án Budáról Bécsbe érkezett.

1717. 1437. sz.
Pest, máj. 7.: *Montecuccoli* gróf császári generális máj. 2-án érkezett meg és rövid tartózkodás után továbbment Futak felé.

1717. 1449. sz.
Buda, jún. 19.: *Anderson* viceadmirális és ezredes szerencsésen megérkezett.

1717. 1449. sz.
Buda, jún. 19.: Előző nap meghalt Budán nehány napi gyöngélkedés után a Franciaországból érkezett *De Marcillac* herceg. A hír mindenütt nagy részvétet keltett.

1717. 1489. sz.

Löffelholz báró generális, aki Pétervárad nál egy gyalogos ezred parancsnoka volt, megérkezett Budára, hogy *Regal* gróf budai parancsnok halálával megüresedett parancsnokságot átvegye. (Okt.)

1717. 1492. sz.

Harruckern (Harrucker) udvari kamarai tanácsos nov. 18-án Budáról Bécsbe érkezett.

1717. 1493. sz.

Kevenhüller gróf, Savoyai Jenő draganyos ezredének ezredese nov. 23-án Budáról Bécsbe érkezett.

1718. 1506. és 1510. sz.

A császár *Löffelholtz* generálist Budára helyezte át. (Jan.)
A hír megismétlése.

1718. 1515. sz.

Kevenhüller gróf, Savoyai Jenő herceg ezredének ezredese febr. 6-án Budáról Bécsbe érkezett.

1718. 1549. sz.

Savoyai Jenő herceg jún. 2-án érkezett kora reggel Budára, hol háromszoros üdvözléssel fogadták. Innen hajón folytatta útját Szemlin felé.

1718. 1567. sz.

Budáról érkezett hír szerint a *bajor választó*-fejedelem és bátyja *Ferdinánd* herceg megérkeztek a távolból és a Ráckevei szigetre mentek *Savoyai Jenő* herceghez, hol vadászattal és más szórakozásokkal töltik idejüket. (Aug.)

1718. 1568. sz.

Aug. 10-én megérkezett Budáról a *bajor választó*-fejedelem és bátyja *Ferdinánd* herceg.

1718. 1569. sz.

Savoyai Jenő herceg több generálissal, 34 lóval Budáról aug. 13-án Bécsbe érkezett.

1718. 1592. sz.

Schwarzenberg budai császári élelmezési főbiztos nov. 4-én Bécsbe érkezett.

1719. 1617. sz.

Helbling császári építőmester jan. 31-én Budáról Bécsbe érkezett.

1719. 1618. sz.

A császár *Kuckländer* Ferenc Ferdinánd vezérőrnagyot Esztergom parancsnokát több mint 50 éves szolgálata és Buda felszabadításánál szerzett érdemeiért altábornaggyá nevezte ki. (Febr.)

1719. 1618. sz.

A császár *Kuckländer* Ágoston Julián alezredest, Huszt parancsnokát több mint 50 éves szolgálata és Buda felszabadításánál szerzett érdemeiért ezredessé nevezte ki. (Febr.)

1719. 1673. sz.

Löffelholtz György Vilmos császári generális, Buda parancsnoka aug. 10-én Budán csendesen elhúnyt.

1720. 1761. sz.

Neander pesti városkapitány jún. 18-án Pestről Bécsbe érkezett.

1720. 1795. sz.

A császár *Daun* Henrik József grófot nevezte ki Buda parancsnokává. (Okt. eleje.)

1720. 1798. sz.

Daun gróf, Buda új parancsnoka okt. 24-én indult el Bécsből új állomáshelyére.

1720. 1801. sz.
Daun gróf, Buda új parancsnoka okt. 26-án érkezett Budára, ahol a neki kijáró ünnepélyességgel fogadták.

1720. 1801. sz.
Stom János Ernőt, Buda eddigi helyettes parancsnokát a császár Trencsén parancsnokává nevezte ki. (Okt. vége).

1720. 1817. sz.
König dragonyos kapitányt a császár érdemei elismeréseül Buda őrnagyává (Platz-Obrist-Wachtmeister) nevezte ki. (Dec.)

1721. 1825. sz.
Rott János városi irnok jan. 28-án Budáról Bécsbe érkezett.

1722. 7. sz.
Lobcowitz herceg jan. 23-án Budáról Bécsbe érkezett.

1722. 30. sz.
Daun generális ápr. 11-én Budáról Bécsbe érkezett.

1722. 41. sz.
Esterházy Antal gróf máj. 21-én Budáról Bécsbe érkezett.

1723. 30. sz.
Altmann gróf, máltai lovag ápr. 11-én Budáról Bécsbe érkezett.

1723. 65. sz.
Harruckern udvari kamarai tanácsos aug. 13-án Budáról Bécsbe érkezett.

1723. 73. sz.
Harruckern tanácsos (Regiments-Rath) szept. 9-én Budáról Bécsbe érkezett.

1723. 76. sz.
Daun gróf szept. 18-án Budáról Bécsbe érkezett.

1723. 91. sz.
Daun gróf, Buda parancsnoka nov. 12-én Mária Zellből Bécsbe érkezett.

1723. 98. sz.
Harruckern császári udvari kamarai tanácsos dec. 4-én Budáról Bécsbe érkezett.

1724. 54. sz.
Harruckern udvari kamarai tanácsos júl. 4-én Budáról Bécsbe érkezett.

1729. 82. sz.
Daun Henrik József grófnak, Buda parancsnokának, a császár legteljesebb elismerése jeléül a gárdaőrnagyi (Stadt-Guarde-Obrist-Wacht-Meister) címet adományozta. (Okt.)

1729. 84. sz.
Daun gróf kinevezése folytán elhagyta a budai parancsnokságot és az itt »elszenvedett« napok után (zu Ofen verlittener Tägen.....) megérkezett Bécsbe.

1731. 92. sz.
König Ferenc budai őrnagyot szolgálatai jutalmául a császár alezredessé léptette elő. (Nov.)

1732. 46. sz..
Buda, jún. 2. : Âz a hír járja, hogy a *Lotharingiai* herceg a nyáron ezen a környéken fog vadászni.

1732. 76. sz.
Budai jelentés szerint *Csáky* kalocsai érsek és nagyváradi püspök halála alkalmából Pesten három napon át harangoztak és emlékére szept. 11-én szentmisét mutattak be.

1732. 78. sz.

A *Lotharingiai* herceg szept. 22-én indult el Pozsonyból Belgrád felé. 23-án folytatta útját Komáromból Buda felé.

1732. 81. sz.

A *Lotharingiai* herceg érkezését Budán a Vízivárosban várta a katonaság, a tisztek élén *Jörgen* gróf parancsnok és a városi tanács. A hajó azonban Pesten kötött ki nem messze a sóhivatáltól, ahol a kétszemélyes és királyi tábla urai fogadták a herceget. Erre a budai parancsnok is áthajózott és meghívta a herceget ebédre. Az invalidusok palotájának megszemlélése után a herceg Budára ment át, ahol a tanács nevében *Neuhauser* Ferenc üdvözölte őt. A Bécsi-kapunál felállított katonaság zászlókkal és zenével fogadta a herceget, aki megtekintette a bástyát és innen ment *Jörgen* grófhoz ebédre. Előbb még elvonult előtte a Schendorf-ezred *Lehr* ezredes parancsnok vezetésével. Az ebéden az előbbieken kívül *Neiperg* gróf generális, két kamarás, nehány magyar nemes és több tiszt vett részt. Ebéd után a herceg megszemlélte az új katonai szertárat, majd a várkapun át visszatért pesti hajójára, ahol még *Bartel* Gáspár budai polgármester német beszéddel üdvözölte. Másnap 25-én a budai várat akarta a herceg megtekinteni, de a nagy szél miatt csak délután sikerült a Dunán átkelni. Így csak kívülről nézte meg a várat és ezen kívül az ágyúöntő házat. — 26-án korán reggel folytatta útját. Promontoron megszemlélte a Merci-ezredet, majd Savoyai Jenő herceg fácán szigetén vadászattal szórakozott. Egy arany karddal megajándékozva *Ferbert*, a sziget parancsnokát, folytatta útját. (Szept.)

1732. 81. sz.

A *Lotharingiai* herceget útjában szept. 24-én Dunakeszinél üdvözölte Pest Pilis és Solt megye küldöttsége. *Szeleczky* Márton kir. táblai bíró rövid, de lelkes beszédet mondott, amit a herceg kegyesen megköszönt. Ezután folytatta útját Budára.

1732. 87. sz.

A *Lotharingiai* herceg okt. 26-án indult vissza Pozsonyba, Orsovától kocsin Temesváron, Szegeden és Budán át.

1732. 88. sz.

Buda, okt. 28.: Előtte való nap d. u. érkezett vissza a *Lotharingiai* herceg. A vízivárosi Fehér Hattyúhoz tért be, ahol megjelentek előtte a magasabbrangú tisztek, míg a katonaság ablakai alatt zenével tisztelgett. A herceg másnap reggel folytatta útját.

1733. 32. sz.

Nesselrode János Hermann Ferenc gróf titkos és udvari hadi tanácsos, táborszernagy április 20-án Budáról Bécsbe érkezett.

1733. 45. sz.

Budáról máj. 30-án kelt levél szerint *Würtenberg* Sándor herceg aznap átutazott Pesten

1735. 47. sz.

Buda, jún. 4.: *Jörgen* gróf parancsnok Szolnok vidékére utazott, mert azt hallotta, hogy ott rablók garázdálkodnak. De már vissza is érkezett és megállapította, hogy a hír túlzó volt,

1736. 69. sz.

Buda, aug. 22.: *Pálfy* János gróf generális, a császári csapatok parancsnoka, szombaton 18-án érkezett meg Budára. Pesten éjszakázott és másnap folytatta útját a Dunán.

1736. 101. sz.

Buda, dec. 10.: *Pálfy* János gróf dec. 5-én érkezett vissza a táborból Pestre. Másnap hatlovas kocsin folytatta útját Bécsbe, Budán át, ahol a várból üdvlövéseket adtak le tiszteletére.

1737. 44. sz.

Seckendorf gróf generális Bécsből hajón jőve átutazott Budán. (Máj. 22.)

1737. 47. sz.

Buda, jún. 5.: *Waldeck* herceg, *Djemair* generális és több más magasrangú tiszt poggyászát Budán át szállították a táborba.

1737. 47. sz.

Seckendorf gróf generálist várják Budára. (Jún. 5.)

1737. 50. sz.

Buda, jún. 17.: *Lotharingiai Károly* és *Ferenc* hercegek szép hajójukon nagy kísérettel Pestről a táborba indultak. A budai várból üdvlövéseket adtak le tiszteletükre.

1737. 52. sz.

Buda, jún. 24.: A *modenai herceg* tábori kíséretével és poggyászával hajón Budára érkezett, megtekintette a katonai szertárat és a várat. Gróf *Jörgen* parancsnoknál ebédelt és úgy folytatta útját a belgrádi táborba.

1737. 52. sz.

Buda, jún. 24.: A bulgáriai püspök nehány nap előtt Budára érkezett.

1737. 54. sz.

Buda, júl. 1.: *Sulkovsky* generális átutazott Budán. Az ő, valamint *Eszterházy* herceg poggyászát hajók vitték a táborba.

1738. 40. sz.

Wallis Olivier generális és gróf *Stahrenberg* máj. 5-én Budára érkeztek. Gróf *Jörgen* parancsnoknál ebédeltek és az erős szél miatt még nem tudtak továbbindulni. (Máj. 7.)

1738. 45. sz.

Gróf *Königseck* generális máj. 24-én üdvlövések közepette Budára érkezett. *Jörgen* gróf parancsnoknál szállt meg, másnap reggel átkelt a Dunán és folytatta útját Belgrádba.

1738. 46. sz.

Hildburgshausen herceg postakocsival átutazott Budán a táborba. (Jún. 2.)

1738. 49. sz.

Csáky Zsigmond gróf főispán és kir. kincstartó jún. 11-én 73 éves korában Budán fürdés közben meghalt.

1738. 50. sz.

A Lotharingiai herceg jún. 12-én reggel kíséretével együtt hajón átutazott Budán. Tiszteletére a vár ágyúi hétszer tüzeltek.

1738. 50. sz.

Lotharingiai Károly herceg jún. 11-én postakocsin Budára érkezett, megnézte a vár nevezetességeit majd tovább utazott.

1738. 50. sz.

Marquis de *Botta* altábornagy postakocsival átutazott Budán, csomagjait azonban hajón szállították. (Jún.)

1738. 74. sz.

Budai levél szerint a *Lotharingiai herceg* szept. 5-én szerencsésen megérkezett Budára. *Jörgen* gróf parancsnoknál szállt meg és már másnap folytatta útját.

1738. 80. sz.

A Lotharingiai herceg a táborból Bécsbe visszatérve átutazott Budán. (Szept. vége.)

1738. 80. sz.

Philippi gróf generális a táborból jövet szept. végén átutazott Budán.

1738. 101. sz.

Futár jött Budáról, ki hírül hozta, hogy *Jörgen* György gróf parancsnok meghalt. (Dec.)

1738. 102. sz.

Buda, dec. 15.: Gróf *Jörgen* parancsnok 8. és 9-én gyöngélkedett, de állapota hirtelen rosszabbra fordult, úgy, hogy maga kívánta az utolsó kenetet felvenni. 11-én halt meg 69 éves korában. 12-én számtalan gyertya között katonai díszruhában felravatalozták. Ravatalánál négy katona állt állandóan őrséget. Mellette egy párnán kalapja és keztyűje, egy másikon kardja és botja. A bejárat és az előcsarnok feketével volt bevonva az előcsarnokban a ravatal két oldalán oltárok voltak felállítva, ahol állandóan szentmiséket mondtak.

1738. 104. sz.

Buda, dec. 17.: 16-án ment végbe *Jörgen* parancsnok temetése. A holttestet reggel beszentelték és nagy katonai és egyházi díszkísérettel átvitték a jezsuita templomba. A feketével bevont templomban a koporsót a ravatalra tették és P. *Meyerl* Benedek S. J. rektor mondta el a requiemet, míg az összes mellékoltároknál is miséztek. Utána a szokott szertartások között helyezték el a koporsót a kriptában.

1739. 21. sz.

Buda vár és főváros új parancsnokává érdemeire és tudására való tekintettel a császár *Limburg-Styrum-Vehlen* gróf altábornagyot nevezte ki. (Márc. 14.)

1739. 30. sz.

Wallis Olivér gróf generális ápr. 5-én a postakocsival Bécsből Budára érkezett és 7-én folytatta útját Belgrádba.

1739. 36. sz.

A szász-gothai herceg a napokban postakocsin Budára érkezett és legközelebb folytatja útját. (Ápr. 29.)

1741. 70. sz.

Buda, aug. 28.: *Limburg Styrum* generális Buda új parancsnoka aug. 24-én érkezett meg postakocsin.

1745. 89. sz.

Zichy (Czizy) grófné szül. Bercsényi (Perechenin) Zsuzsanna csillagkeresztes hölgy szept. 9-én Budán meghalt. Lelkiüdvéért 26-án Bécsben szentmisét mondtak.

1745. 95. sz.

Buda, nov. 22.: *Dillmann* János Sebestyén (75 éves) és felesége Mária Terézia Jozefa (73 éves) nov. 21-én ünnepelték gyémántlakodalmukat. 1685-ben volt az esküvőjük.

1745. 103. sz.

Buda. dec. 14.: A királynő örömmel vette tudomásul a nov. 29-én lezajlott ünnepélyes eskütételt és *Romoczay* kapitány hűségét. Felkérte *Styrum* parancsnokot, hogy vegye őt különös gondozásba. Ezért kívánságát teljesítve a parancsnok névnapján asztaláról megvendégelte és többekkel együtt meglátogatta. Az ajándékok között neki küldött piramison négy soros chronostikon volt olvasható. Az öreg kapitány csak azt sajnálja, hogy már nincs módjában hadiszolgálatot teljesíteni két katona fiával, akik a Bethlen-ezredben szolgálnak, mint tisztek. A kapitány a szláv, magyar, latin, olasz, török és német nyelvet beszéli.

1746. 61. sz.

Buda, júl. 16.: Szombaton, 9-én meghalt a 105 éves *Romocsay* kapitány. Vasárnap temették el katonai pompával. (Leírva multévi eskütétele.)

1748. 78. sz.

Buda, szept. 9.: A pesti invalidusok házában meghalt a porosz születésű *Hoppe* Simon káplár, ki kezdetben hazáját szolgálta, majd a császári seregbe lépett és 856 hónapot szolgált. Több mint 100 éves volt, 3 éve volt az invalidusok házában és kötelességét mindig elvégezte. (Az invalidusok házának parancsnoka ekkor *Cammermayr* ezredes volt.)

1749. 84. sz.

Buda, okt. 6.: *Andrási* báró generális a királynő által elrendelt tűzérségi szemlére megérkezett Budára.

1751. 50. sz.

Liechtenstein Vencel herceg, ki a pesti hadgyakorlatot fogja vezetni elutazott Bécsből, hogy az udvar fogadására mindent előkészítsen. (Jún.)

IV.

Közigazgatási hírek.

1. Tisztújítás és beiktatás.

1717. 1437. sz.

Pest, máj. 7.: Máj. 4-én ment végbe Pest-Pilis és Solt megyék restaurációja *Leslie* gróf, váci püspök elnökletével, aki a megválasztottakhoz latin nyelvű beszédet intézett. Alispánná *Szeleczkyt* a Nádasdy-ezred őrnagyát választották meg.

1742. 23. sz.

Pest, márc. 11.: Márc. 8-án tartották meg gróf *Pálfy* Jánosnak Pest-Pilis-Solt megye főispáni székébe való beiktatását. Az előkelőségek 6-án érkeztek meg és nagy ünnepélyességgel kísérték őket szállásaikra. Az aktus elvégzésével gróf *Patachich* kalocsai érsek volt megbízva, míg a nádor és főispán képviseletében báró *Grassalkovich* Antal personális jelent meg. Követek kísérték a két díszruhás főszemélyiséget márc. 8-án reggel hatosfogaton, a tömeg éljenzése mellett a vármegyeházára. Itt a vármegyei-jegyző üdvözölte őket, amire az érsek válaszolt, méltatva *Pálfy* gróf érdemeit és a jelenlévők éljenzése mellett beiktatta őt a főispáni székbe. Ezután *Grassalkovich* báró mondott a főispán nevében köszönetet, s a szertartás végén ünneplés közepette kísérték vissza őket szállásaikra. Az új főispán tiszteletére délben pompás ebéd volt, melyen a három megye összegyült főnemesei vettek részt. Üdvlövések, dob és trombitaszó mellett számos felköszöntő hangzott el. [Egy 22 soros kronosztikon közölve.] Másnap 9-én a magistratus beiktatása ment végbe, hasonló külsőségek és öröm közepette, utána ebéddel és felköszöntővel [6 soros chronostihon.] — 11-én gróf *Patachich* kalocsai érsek adott fényes ebédet, amelyen azonban feketevasárnapra való tekintettel nem volt zene. Egy szép kronosztikon azonban elhangzott [44 sorban közölve] s az egész ünnepség mindenkinek legnagyobb megelégedésére ért véget.

1745. 36. sz.

Buda, ápr. 26.: Szombaton 24-én volt a városi tanács évi tisztújítási ünnepe, amelyen megjelent az új polgármester sauttersheimi *Sauttermeister* József Emánuel és az új városbíró *Cetto* Jakab András a belső és külső tanáccsal. Az eskü letétele után a plébániatemplomban volt ünnepi istentisztelet.

1749. 38. sz.

Buda, ápr. 28.: 24-én volt a tisztújítás. A tanács és a polgárság a főplébánia templomba vonult és a szentmise után volt a választás. *Sauttermeister* von Sauttersheim József Emánuel polgármestert és *Cetto* Jakab András városbírót megerősítették tisztségükben, s miután ezt és az új választásokat kihirdették átvonultak a következő sorrendben a templomba. A polgármester, a városbíró, majd *Berger* János Benedek, *Rütz* Balthazár, *Christen* Antal, *Bernucca* János Péter, *Hörger* Antal, *Eckker* János Mihály, *Dillmann* Sebestyén, *Rodl* János György, *Klinglmayr* József, *Meyr* Janos György, *Neuhauser* Ferenc tanácsos és *Müller* Ferdinánd jegyző. Követték őket *Weiner* Kristóf közgyám a külső tanáccsal, városi tisztviselőkkel és a polgársággal. Az eskü letétele után P. *Graff* Gábor S. J. rektor a Te Deumot mondta el zenekísérettel, amivel az ünnepség véget ért.

1751. 37. sz.

Buda, ápr. 28.: *Sauttermeister* polgármester és *Cetto* városbíró már több kétéves szakaszon át viselték tisztségüket, ezért elhatározták 24-re a tisztújítást. Polgármester lett *Cetto* Jakab András városbíró *Neuhauser* Ferenc, ki eddig az első városi tanácsosi tisztséget viselte. A belső és külső tanács tagjaival együtt átvonultak a főplébánia templomba, ahol P. *Graff* Gábor S. J. rektor Te Deumot mondott és letették az esküt, utána pedig visszamentek a városházára.

2. Bíráskodás.

1710. 770. sz.
Buda, dec. 6. : Nemrégen érkezett ide három sajka a fogoly *Balog Ádámmal.*

1711. 786. sz.
Buda, febr. 6. : *Balog Ádám* fölött — ki mint fogoly Budán volt — febr. 4-én mondták ki a halálos ítéletet és 6-án végre is hajtották.

1724. 75. sz.
Pestről jelentik, hogy szept. 6-án, a hétszemélyes tábla megnyitása alkalmából ünnepélyes Veni Sancte-t tartottak, pompás zenével és ágyúlövésekkel. — A következő napon a piarista intézet nemes növendékei *Koháry István* szeptemvirális, a rend kecskeméti házának alapítója tiszteletére latin nyelvű darabot adtak elő »Ingratitudo in Parmenione Alexandri Magni renumerata« címmel, mely az előkelő és nagyszámú közönségnek tetszéssel és szórakozással szolgált.

1732. 1. sz.
Buda, 1731. dec. 24. : 19-én hajtották végre a Pestmegye által kerékbetörésre ítélt elvetemült tolvaj és gyilkos ítéletét. (A bűncselekmény leírásával.)

1732. 104. sz.
Dec. 19-én Budán gyilkosság miatt halálra ítéltek és lefejeztek egy ausztriai születési embert.

1734. 79. sz.
Buda, szept. 27. : Mult pénteken, 24-én Újlakon túl kivégeztek egy hajóslegényt, mert feljebbvalóját agyonütötte.

1736. 30. sz. és függelék.
A felvidéki lázadók végítéletének végrehajtása Budán ápr. 4-én.
Budán állították ki *Segedinácz* Péter v. másképen *Pero* és *Sebestény* J. valamint társaik ítéletét. [Az ítélet közölve.] Április 4-én hajtották végre az ítéletet. Az őrséget megkettőzték, a katonaság a Dísz-téren (Parade Platz) állt fel, s az összes Várba vezető kapukat lezárták. Majd a katonák elővezették az elítélteket, akiket lelkészek kísértek. Felolvasták előttük az ítéletet, majd tizenketten két kockával sorsot dobtak s négynek kivételével kiknek legkisebb volt az eredménye *(Madi* Mihály, *Kiss* István, *Korodi* János, *Sigri* Mihály) elvezették a másik nyolcat ahhoz a hatvanhoz, kiknek végig kellett nézni az ítélet végrehajtását. — Először *Mátula* Pált, *Barta* Istvánt, *Szabó* Pétert, kit Benedeknek neveztek és *Szántó* Mihályt fejezték le, majd a négyet, kik kockával döntöttek, majd a négy főbűnöst *Szegidinácz* Pétert *(Pero)*, *Sebestyén* Jánost, *Pásztor* Andrást, *Szilassy* Jánost végezték ki. Felnégyelték tetemüket és az előbbi 8 fejével katonai kísérettel Szolnokra vitték. A többiek tetemét Budán temették el. 13-at Szolnokra vittek még vármunkára, 18-at szabadon engedtek. — A jezsuita atyák szép munkát végeztek, 10-en megtértek a kath. hitre, csak *Pero* és *Barta* nem.

1743. 94. sz.
Buda, nov. 11. : 8-án kötél általi halálra ítéltek és kivégeztek egy betörőt.

1744. 22. sz.
Buda, febr. 29. : Tegnap halálra ítéltek és felakasztottak egy embert különböző tolvajlások és csalások miatt.

3. Hivatalos hirdetmények.

1716. 1344. sz.
Budáról jelentik, hogy úgy innen, mint Pestről tilos bárkinek útlevél nélkül elutazni. (Jún. 15?)

1733. 15. sz.
Buda, febr. 9. : Február 4-én a városi tanács kihirdette az érvényüket vesztett pénzdarabokról és a minden vallásúakat egyformán kötelező vasárnapi munkaszünetről szóló császári rendeletet.

1733. 28. sz.

Buda, márc. 31. : Kiigazítása a febr. 9-i tudósításnak az értéküket vesztett pénzdarabokról.

1733. 29. sz.

Buda, ápr. 2. : A városházán kihirdették, hogy a horvát-szlavon báni táblán az üléseket 22-én kezdik meg.

1736. 77. sz.

Buda, szept. 19. : A napokban kihirdették, hogy aki a Bács-nál táborozó császári csapatoknak olcsó áron élelmiszert hajlandó eladni, ezt a vámházban,vagy a harmincadnál veszik át.

1737. 55. sz.

Buda, júl. 3. : Dobszó mellett kihirdették, majd a kapukra szögezték a hadiszökevények megkegyelmezéséről szóló intézkedést.

1740. 39. sz.

Buda, máj. 9. : Kihirdették a török Portával kötött békét.

1744. 80. sz.

Buda, szept. 28. : Trombitaszóval ünnepélyesen kihirdették a királynő pátensét arról, hogy senki sem állhat az ő engedelme nélkül idegen uralkodó szolgálatába.

4. Telepítés.

1729. 57. sz.

Július 12-én indult el újra *Kienlin* gyáros nehány szövőmunkás családdal *Mercy* gróf Buda melletti birtokára az ott nem régen alapított gyapjú és pamutfonó gyárba. Úgy hírlik hamarosan folytatni fogják ezt az országra hasznos dolgot.

1732. 40. sz.

Budai levél szerint (máj. 12.) az elmult hetekben érkezett oda 500 sváb parasztcsalád, hogy útjukat Pécs felé folytassák, ahol le akarnak telepedni. Nem győztek csodálkozni az olcsóságon. Budán 6 krajcár az a cipó, ami náluk 15 krajcár.

1734. 47. sz.

Buda, jún. (itt tévesen máj.) 7. : Több család érkezett ismét a Dunán, hogy továbbmenve letelepedjék Magyarországon.

1737. 56. sz.

Buda, júl. 8. : Nehány száz család érkezett a birodalomból, hogy Magyarországon letelepedjék.

1741. 43. sz.

Két hajó indult el Magyarországra sváb családokkal, hogy azok Buda és Pest környékén letelepedjenek. (Május vége.)

1741. 58. sz.

Újabb két hajó vitt német családokat Budára, hogy azok ott letelepedjenek. (Jul.)

1750. 44. sz.

Bécsbe még naponkint érkeznek a birodalomból hajók német családokkal, akik folytatják útjukat Magyarország felé, hogy ott Buda környékén a kijelölt helyen letelepedjenek. (Máj. 2.)

5. Postaügy.

1735. 70. sz.

Buda, aug. 24. : Temesvárról Pestre állandó postajáratot létesítettek *Hartbeck* György és *Aradi* Péter megbízásával. Ápr. 10-től nov. 20-ig minden hónap 1-én, 10-én és 20-án, dec. 1-től ápr. 1-ig 1-én és 16-án indul nyolcszemélyes kocsi Pestre. Innen kétnapi, az »Angyal«-nál töltött pihenő után térnek vissza Temesvárra.

1752. 82. sz.

Buda, szept. 22.: Őfelsége intézkedései a postajáratok és postai szállítások ügyében. Bécsből minden hétfőn 8 órakor indul a postakocsi és szerdán érkezik Budára, Innen minden vasárnap reggel 8-kor indul és kedden délben érkezik Bécsbe. A csomagok biztonságára külön kísérő is megy.

V.

Egyéb közéleti és egyházi események.

1. Világi és egyházi építkezések.

1713. 1031. sz.

Buda, jún. 13.: Június 11-én, Szentháromság vasárnapján szentelte fel a P. Rector S. J. a Szentháromság oszlopot. Szentséges körmenet után istentisztelet volt a szobornál, amely a Te Deum-mal és ágyúlövésekkel ért véget. A résztvevők nagy tömege reméli, hogy a Legfenségesebb, a szobron ábrázolt pestis elleni védőszentekkel egyetemben meg fogja oltalmazni a várost.

1714. 1159. sz.

A veresvári tábor nehány száz emberének átengedésével megkezdték a budai vár építését. (Szept.)

1719. 1698. sz. és függelék.

Eleonora Magdaléna Terézia özvegy császárné rendeletére *Löffelholtz* generális özvegye, okt. 15-én Teréz napján ünnepélyesen bevezette a klarissza rend apácáit budai házukba, amely a török elfoglalás előtt már egy évszázaddal birtokukban volt.
15-én, Szent Teréz napján vezették be a klarisszákat új rendházukba. *Löffelholtz* generális özvegye egy drága miseruhát és hozzávaló ornátust, továbbá egy ezüst lámpát adott a rendnek, melyet P. *Sebach* Kapisztrán ferences atya, szentelt meg. A templomszentelés szertartását *Illey* János apát végezte és ő mondta az első misét. D. u. 2 órakor volt az átadás és a nagy tömeg fékentartására őröket kellett feállítani. Harangozás adta meg a jelt, s a P. Provincialis a ferencesek templomából kíséretével kereszt alatt a régi zárdához vonult, ahol *Löffelholtz* generális özvegyének megérkezésekor felolvasták az özvegy császárnő utasításait. Elindult a körmenet az új rendházba. Elől trombitások és dobosok, utána a budai és a pesti ferencesek keresztjeik alatt párosával, utánuk 8 díszesen öltözött kisgyermek, kezükben égő gyertyával. Hat fehérruhás lány vitte a Szűzanya szobrát, kettő lebegő köpenyét tartotta. Eztán jöttek a klarissza apácák, kezükben virággal díszített kereszt és égő viaszgyertya, majd *Löffelholz* Margit, *Felss* grófnő, a főnökasszonnyal, utánuk Löffelholtz generális özvegye az apátnővel *Csáky* Franciska grófnővel. Ezután a P. Provinciális egyházi méltóságokkal, majd a 14 tanácstag égő fáklyákkal mögöttük *Illey* János apát a papsággal és végül hivatali személyek és a nagy tömeg. Mikor a körmenet az új rendházhoz ért az apácák mindjárt a clausurába vonultak vissza. A P. Provinciális szép beszéd kíséretében adta át az apátnőnek a kulcsokat. Az előkelőségek felmentek a kórusra, a nép pedig betöltötte a templomot. Ezután P. *Pordomy* András Lectore Gen. és Secretario Provincie magyar, P. *Wilky* pálos atya pedig német nyelvű beszédet mondott, végül *Illy* apát az apácák által elénekelt Te Deum után a Szentséggel áldást osztott.

1724. 59. sz.

Buda, júl. 18.: Gróf *Daun* városparancsnok júl. 17-én tette le az Országúton trombita és dobszó mellett sok magyar és német előkelőség és nagy tömeg jelenlétében a szokásos ünnepélyes formák között az agusztinusok új, Szent Istvánról nevezett rendházának alapkövét. A nagymisét és az ünnepi beszédet *Platschleger* Mihály János, Felsőőrs és a Szent Zsigmondról elnevezett egyházak apátja mondta.

1731. 34. sz.

Gundacker von Althann gróf generális császári udvari építészeti igazgató ápr. 27-én elutazott Budára a fővárosba, hogy megszemlélje Pesten az igazgatása alatt épülő Invalidus-palotát és a hozzátartozó földeket átvegye.

1731. 60. sz.

Buda, júl. 22-én : 1400-ban alapították a ferencrendiek óbudai kolostorát és a szent atyák a török uralom idején is az egész környéken gondozták a lelkeket és azóta is ellátják az istentiszteletet. Júl. 19-én tették le új rendházuk alapkövét szép ünnepség keretében, dob és trombitaszó mellett. A szertartást *Ertl* Tóbiás plébános végezte, ki a munka mielőbbi befejezését kívánta. Nagy tömeg jelenlétében adta át a követ a városi tanácsnak, amely beszéd kíséretében helyezte azt el. A szép ünnepély alkalmával több kronosztikon készült, melyeket a lap közöl is.

1733. 15. sz.

Buda, febr. 9. : A török időben és az ostrom alatt megrongálódott a ferencesek temploma, de a rend szegénysége miatt, csak 1726-ban kezdték az új templom építését P. *Brenthaller* Bernát házfőnök alatt. P. *Boygar* József házfőnök alatt folytatták az építkezést és végre P. *Rost* Paskál idejében, — ki budai polgárcsaládból származott és az első guardian lett — befejezték, *Perényi (Berenj)* Zsigmond püspök támogatásával. Február 8-án vitték át ünnepélyesen a Szentséget a régi templomból az újba. Minden harang szólt, több ezer ember vett részt a körmenetben. A főoltárnál Te Deumot énekeltek, majd P. *Most* József S. J. mondta a nagymisét, a beszédet pedig P. *Baráth* Miklós ordinarius tartotta.

1733. 78. sz.

Buda, szept. 14. : *Zichy* Péter gróf néhány év előtt óbudai birtokán a stájerországi máriazelli kápolna mintájára templomot épített, amire XII. Kelemen pápa is áldását adta. Özvegye, *Bercsényi* Zsuzsanna grófnő most fejeztette be a templom építését és szept. 6-án ment végbe az oltárkép elhelyezése és a felszentelés. *Barvik* Kristóf Ignác óbudai plébános végezte a szertartást. Hat uradalmi tiszt vitte a baldahint és több Mária-egylet vett részt a körmenetben, mely az oltárképet átvitte az új templomba, ahol P. *Rost* Pascal ferences guardian fogadta szép beszéddel. Mária ünnepén (szept. 8.) P. *Angeló* kapucinus guardián mondott német szentbeszédet, utána *Molnár* János óbudai káplán magyar nyelvűt. Két nagymise volt, több ezer környékből összegyűlt hívő jelenlétében és 2000 szentáldozó. Délután litániával zárult az ünnep.

1734. 55. sz.

Buda, júl. 3. : A várban elkészült a karmeliták új temploma, mely szépségben felülmúlja a többit. Most a harangtornyot építik, hogy elhelyezhessék a három harangot és az újat, amelyet *Zehentner* Antal ágyúöntő készített. A harang 26—27 q súlyú, egyik oldalán a szentháromság, másikon Pazzisi Mária Magdolnának a képe látható, ki zivatartól, boszorkányságtól és varázslattól óv. A harangot még német és latin nyelvű felirat is díszíti.

1735. 68. sz.

Buda, aug. 14. : Csütörtökön este a felsővárosi ferenceseknek az ostrom idején megrongálódott s most P. *Rost* Pascál guardián fáradozásai folytán kijavított magas tornyára feltették az arany gombot és a szépművű keresztet. Az ünnepségen nagy tömeg vett részt, utána Te Deumot mondtak a templomban és a Szentséggel áldást adtak. Az esemény fényét növelte, hogy azon *Jörgen* gróf parancsnok több előkelőséggel együtt is megjelent.

1737. 46. sz.

Buda, jún. 3. : Megérkeztek Pestre a Bécsben a hajóhíd számára készült dereglyék (Bletten).

1740. 64. sz.

Buda, aug. 1. : Már régen elhatározták egy vízivárosi plébániatemplom építését. Most júl. 26-án Szent Anna napján volt az ünnepélyes alapkőletétel. Reggel 8-kor trombitaszó és kórusok hangja mellett P. *Meyerl* Benedek S. J. rektor és érseki megbízott segédletével a kápolnától az alapozáshoz ment és beszentelte az alapkövet. Ezután P. *Preteli* Ignác plébánossal elhelyezték a kőben Szent Anna, Nepumoki Szent János, Szent Ignác, Xaveri Szent Ferenc reliquiáit, míg a polgármester az 1740. év pénzérmeit, a városbíró bádogtartóba zárva egy pergamen lapot helyezett el az alapkőben, melyen a tanácstagok és polgárok, valamint azon jezsuiták nevei voltak feltüntetve, kik az itteni kollégiumhoz tartoznak. Ezután elhelyezték a követ, amelyet a jelenlévők közül sokan megérintettek, majd habarcsot dobtak rá és elsimították a síkoló lapáttal. Ezután P. *Tobiás* kapucinus atya német nyelvű beszédet mondott majd a rektor ünnepi misét mutatott be s végül a Te Deumot énekelték. — Az újság közli az alapkőben elhelyezett tábla feliratát.

1747. 74. sz.

Óbuda, aug. 29. : A kiscelli trinitárius istenház alapkövét aug. 27-én tették le. A szertartást gróf *Zichy* Ferenc győri püspök, Óbuda urának, *Zichy* Miklósnak testvére végezte. Nagy ünnepélyességgel ment végbe a szertartás *Zichy* Miklós gróf és felesége *Berényi* Erzsébet, *Limburg Stirum* gróf budai parancsnok, a városi tanács küldötte, egyházi és világi méltóságok, valamint nagy tömeg hívő jelenlétében. Utána a Te Deumot énekelték, majd nagymise következett, végül szentbeszéd, amelyet P. *Staudinger* Ferenc vízivárosi kapucinus atya mondott.

1748. 90. sz..

Buda, nov. 4. : Elkészült a klarisszák 1743-ban elkezdett temploma és szept. 22-én gróf *Csáky* kalocsai érsek ünnepélyesen felszentelte. Okt. 28-án költöztek be ünnepélyes formák között. P. *Graf* Gábor S. J. rektor és plébános reggel 8-kor a régi templomból a Szentséget ünnepi körmenetben — melyben a városi tanács és több előkelőség is részt vett — nagy tömeg kíséretével, dob- és trombitaszó mellett vitte át az új templomba, ahol áldást osztott. Veni Sancte után nagymise, majd Te Deum volt, utána német nyelvű beszéd, amelyet *Hausgruoss* Nicephorus ferences atya mondott. Az ünnepség alatt 60 üdvlövést adtak le.

1749. 43. sz.

Buda, máj. 20.: 13-án, a királynő születésnapján ment végbe a mindenki által régen óhajtott, a hajdan híres, de az ostromok következtében megrongálódott királyi vár újjáépítésének alapkőletétele, *Grassalkovich* Antal gróf.... titkos tanácsos, koronaőr stb. által. Reggel 9-kor zenés nagymise volt a főplébánia templomban, melyet gróf *Althann* váci püspök mutatott be. Jelen voltak : a kamarai elnök, gróf *Károlyi* Ferenc generális, *Galántai Fekete* György kir. tanácsos, a hivatalok főtisztviselői a nemesség nagy számban, a városi tanács és polgárság. A mise után körmenet indult az itt állomásozó magyar ezred zenéje mellett. Követte őket a papság, majd a városi tanácstagok által vitt baldachin alatt a püspökök, mögöttük a nemesség és végül nagy tömeg nép. A palotához érve a püspök megszentelte az első követ és ágyúlövések hangja mellett elhelyezte azt. Ezután visszatért a körmenet a templomba, ahol P. *Baltay* Antal piarista atya latin nyelvű beszédet mondott, végül ismét ágyúszó mellett a Te Deumot énekelték el. 3 óra körül ért véget az ünnepség, amikor a karmelitáknál az előkelőségeknek ebéd volt ének és zeneszó mellett. Az innen a tér felé emelt színpadról vörös és fehér bor folyt a királynő és *Grassalkovics* gróf éltetése közben. (Egy 4 soros kronosztikon közölve.)

2. Buda visszafoglalásának megünneplése.

1703. 10. sz.

Budán szept. 2-án ünnepélyes Te Deumot tartottak a visszafoglalás 17 évfordulóján. Szentbeszéd volt az áttörés helyén, az ünnepi mise alatt pedig háromszoros ágyúlövés.

1714. 1159. sz.

Szeptember 2-án megtartották Budán a visszafoglalás évenkint szokásos emlékünnepét. A hatóság és a polgárság zászlóival jelent meg, s a körmenet elvonult az ú. n. császári bástyarésig (Kaiserl. Bresch). Itt szentbeszéd volt és ekkor is, mint minden évben, meg lehetett figyelni, hogy egy sas szállt fel a magasba.

1717. 1470. sz.

Szeptember 2-án, Szent István magyar király napján (?) és Buda 1686. évi visszafoglalásának évfordulóján *Eleonora* özvegy császárné kíséretével jelen volt a Stephansdómban mondott ünnepi misén, ahol számos török hadiemlék látható. Az ünnepi beszédet P. *Peickard* Ferenc S. J. mondta.

1725. 73. sz.

A szokásos módon ünnepelték meg szeptember 2-át. Te Deum-ot tartottak és a bástyánál elsütötték az ágyúkat. Jelen volt *Daun* gróf a tisztikar és a díszruhás helyőrség élén, magyar és német nemesség. A szentmise után a jezsuita templomból a váron át jött a nagy körmenet, a polgárság, a német, magyar és rác iparosok zászlóikkal és céhjelvényeikkel. A beszéd alatt sasok repültek a magasba. Délben a parancsnok megvendégelte a nemességet és a tisztikart.

1726. 75. sz.

Szeptember 2-án a visszafoglalás örömére megtartották a szokásos Te Deum-ot. *Daun* gróf parancsnokkal az élén ott volt teljes díszben a tisztikar és a katonaság dísz sortüzet adott. A szentmise után a bástyához ment a szokásos körmenet. A szentbeszéd alatt sasok repültek a magasba. Délben *Daun* gróf fényes ünnepi ebédet adott.

1727. 73. sz.

Budáról jelentik, hogy szeptember 2-át ismét megünnepelték. (Az előzőkhöz teljesen hasonló részletes leírás.)

1731. 75. sz.

Buda, szept. 12.: E hó 2-án, a visszafoglalás évfordulóján minden eddigit meghaladó számmal gyűltek össze Buda és Pest lakói a hálaünnepélyre, mely a szokásos fénnyel és a beszéd alatti sas-felengedéssel ment végbe. Utána *Jörgen* gróf budai parancsnok pompás lakomát rendezett melyen 40 budai és pesti előkelőség is jelen volt.

1732. 74. sz.

Szeptember 2-án, Buda visszafoglalásának napját ismét megünnepelték. Pestről és a Vízivárosból is sokan jöttek az új ferences templom körmenetével fel a várba, ahol a Jezsuita templomban *Ertl* Tobias rektor ünnepi nagymisét mutatott be. Utána körmenetben vonultak a bástyához, ahol P. *Manseer* Ádám S. J. mondott nagy tetszéssel fogadott beszédet a visszafoglalásról és felrepültek a sasok is. Ezután üdvlövésekkel zene mellett áldás volt, majd visszatért a körmenet a zászlóik alatt felállított céhek és a katonaság sorfala között a templomba, ahol hálaadás volt. Másnap gyászmisét mondtak az ostromnál elesettek lelkiüdvéért.

1733. 74. sz.

Buda, szept. 7.: Szept. 2-án megünnepelték Buda visszavételét a töröktől. Pestről és a Vízivárosból valamint a környékről feljöttek a városba a plébániák és vallási testületek zászlóikkal. A jezsuita templomban P. *Most* József plébános mondott nagymisét, majd a Szentséggel körmenetben vonultak ki a bástyára, ahol P. *Manseer* Ádám mondott szép beszédet két részben 1—1 kronosztikonnal. (Közölve a beszéd tartalmával együtt.) Beszéd alatt ismét az égen keringtek a császári sasok. Utána zene következett, áldás, mozsárlövésekkel, majd visszatértek a templomba. Az útvonalon a céhek zászlóik alatt sorfalat álltak. A templomban hálaadás volt és másnap gyászmise az ostromnál elesettek lelkiüdvéért.

1734. 73. sz.

Buda, szept. 6.: Szept. 2-án ünnepelték a szokásos módon Buda visszafoglalását. A nagymisét P. *Most* József S. J., a bástyánál a beszédet P. *Warnhauser* Antal S. J. mondta.

1735. 73. sz.

Buda, szept. 5.: A szokásos módon ünnepelték meg Buda visszavívását. A nagymisét gróf *Patachich* de Zajezda (?) kalocsai érsek mondta, a bástyánál P. *Kalanech* József S. J. tartott beszédet, melyben *VI. Károly* császár érdemeit is méltatta.

1736. 73. sz.

Buda, szept. 5.: A szokásos módon ünnepelték meg Buda visszafoglalásának emlékünnepét. A bástyánál P. *Khabes* Bernát S. J. méltatta szép beszédben az 50 év előtti esemény nagy jelentőségét (A beszéd kivonata közölve.)

1737. 73. sz.

Buda, szept. 4.: A szokásos módon ünnepelték meg Buda visszafoglalásának évfordulóját. A bástyán P. *Watz* Ignác S. J. mondott beszédet.

1738. 73. sz.

Buda, szept. 3.: A szokott keretek között ülték meg Buda visszafoglalásának évfordulóját. (Nincs megemlítve, hogy a bástyánál beszéd lett volna.)

1739. 74. sz.

Buda, szept. 7.: A szokott módon ünnepelték meg Buda visszafoglalásának évfordulóját. A bástyánál P. *Hainzmann* József S. J. mondott beszédet.

1740. 73. sz.

Buda, szept. 5. : A szokott módon ünnepelték meg Buda visszafoglalásának évfordulóját. A bástyánál P. *Zwick* Jakab S. J. mondott beszédet.

1741. 72. sz.

Buda, szept. 4. : A szokott módon ünnepelték meg a visszafoglalás évfordulóját. A bástyánál P. *Zwick* Jakab S. J. mondott beszédet, s utána az eső miatt a ferencesek közeli templomában volt a Te Deum.

1742. 75. sz.

Buda, szept. 5. : Rövid tudósítás, hogy az évben is megtartották a visszavívás évfordulóján a szokásos körmenetet és nagymisét.

1746. 75. sz.

Buda, szept. 5. : Szokás szerint megünnepelték Buda visszafoglalásának évfordulóját. 9 órakor nagymise volt a jezsuita templomban, melyet benedekfalvi *Luby* István váradi kanonok, kir. táblai praelátus etc. mondott. Ezután körmenet indult a bástyához, ahol elszállt a sas és négy nyelven volt szentbeszéd. Németül P. *Castelliz* József S. J. beszélt.

1747. 74. sz.

Buda, szept. 4. : A visszafoglalás évfordulóját a szokott módon ünnepelték meg. P. *Kunits* Ferenc rektor mondta reggel 8-kor a nagymisét azután, ment a körmenet a bástyához, ahol négy nyelven volt szentbeszéd. Németül P. *Pohl* Ignác S. J. beszélt.

1751. 76. sz.

Buda, szept. 5. : A szokott módon ünnepelték meg a visszafoglalás évfordulóját P. *Graff* Gábor S. J. rektor mondta a nagymisét. A bástyánál P. *Pfeiffer* Lipót S. J. mondott szép beszédet. (A beszéd menete közölve.)

1752. 76. sz.

Buda, szept. 3. : Tegnap reggel a pesti és óbudai plébániák trombita és harsonaszó mellett jöttek be az évfordulót megünnepelni. 9 órakor *Batthyány* József mondott nagymisét, ezután körmenet ment zászlókkal, a céhek jelvényeikkel a bástyához, ahol a Pálffy-féle gyalogezred állt díszőrséget. A körmenetben részt vett *Batthyány* Lajos aranygyapjas lovag, nádor is a nemesség élén. Ott volt *Lymburg Stirum* parancsnok, a városi tanács és nagy néptömeg. P. *Pfeiffer* Lipót S. J. mondott szentbeszédet. A bástyánál áldás volt, majd a templomban Te Deum újból áldással. Közben a Kolowrat-gyalogezred háromszoros üdvlövést adott és elsütötték az ágyúkat.

3. Ünnepségek és könyörgések a hadi dicsőségért.

1717. 1469. sz.

Buda, aug. 29. : A törökök ellen Belgrádnál aratott győzelmek örömére háromszoros díszlövéssel Te Deumot tartottak Budán. Utána mindkét városban fényes ünnepségek voltak.

1734. 79. sz.

Pest, szept. 27. : Az olaszországi győzelmek örömére, *Eszterházy* Ferenc grófnak, a hétszemélyes és kir. tábla elnökének indítványára hálaünnepet rendeztek a pesti plébániatemplomban. Jelen voltak a táblák tisztviselői, főurak és nemesek, valamint a városi tanács tagjai. *Patacsics* kalocsai érsek mondta ének és zeneszóval kísérve a nagymisét, utána dob, trombitaszó és üdvlövések mellett a Te Deumot. Délben a gróf házánál gyűltek össze fényes lakomára, hol nagyszerű zene mellett késő estig szórakoztak. Minden felköszöntőnél üdvlövéseket adtak le.

1738. 46. sz.

Buda, jún. 2. : Május 29-én kezdték meg szép körmenettel a keresztény fegyverek győzelméért a 40 órás imádságot. A körmenetet *P. Meyerl (Mayerl)* Benedek S. J. rektor vezette a környékbeli plébániák és vallásos egyesületek részvételével a vízivárosi templomból a várba. Ott P. *Hochenvarter* János S. J. mondott szép beszédet, utána a rektor zenés nagymisét mutatott be. Az ájtatosságban a polgári céhek, valamint az alsóbb- és felsőbb iskolák is felváltva résztvettek.

1742. 55. sz.

Buda, jún. 26.: A harctéri győzelmek örömére jún. 24-én hálaünnepet rendeztek Budán. Körmenetet tartottak a főplébánia templomból, amely után P. *Höller* Ignác S. J. mondott szép beszédet. *Althan* gróf váci püspök mutatta be a nagymisét s utána a Te Deumot énekelték, amely alatt a vár ágyúi üdvlövéseket adtak le. Az istentisztelet után gróf *Stirum* parancsnok adott ebédet, amelyen a váci püspök báró *Grassalkovich* personális, gróf *Zichy* és más főnemesek, valamint tisztek, hivatali előkelőségek és a két város elöljárói vettek részt. A lakoma közben dob- és trombitaszó mellett felköszöntők hangzottak el.

1743. 8. sz.

Buda, jan. 16.: A győzelmek örömére elrendelte a királynő, hogy országaiban hálaünnepeket rendezzenek. Ezért jan. 13-án vasárnap a jezsuita templomban P. *Höller* Ignác S. J. ünnepi beszédet mondott, utána nagymise volt, végül Te Deum, miközben az ágyúk üdvlövéseket adtak le.

1743. 47. sz.

Buda, jún. 5.: *Lotharingiai Károly* herceg csapatainak győzelme örömére máj. 26-án hálaünnepet rendeztek a jezsuita templomban. Szentséges körmenet után nagymise volt, majd Te Deum az ágyúk üdvlövése közepette.

1743. 65. sz.

Buda, júl. 29.: A franciákon aratott győzelem örömére júl. 21-én a főplébánia templomban hálaünnepet rendeztek a szokott módon. Szentbeszédet P. *Höller* Ignác S. J. mondott.

1746. 59. sz.

Buda, júl. 12.: Az olaszországi győzelmek és a nagy zsákmány örömére júl. 10-én hálaünnepet rendeztek. Az összes plébániák elöljáróik vezetésével a várbeli jezsuita templomhoz vonultak, ahol már felálltak a céhek pompás zászlóikkal. 7 órakor P. *Zbisko* István S. J. magyar nyelvű beszédet tartott, amely után elindult a körmenet. Utána P. *Castellics* József S. J. német beszéde következett, majd *Kunits* Ferenc rektor bemutatta a nagymisét és elénekelte a Te Deumot. Eközben a felvonult katonaság üdvlövéseket adott le.

4. Egyházi hírek.

1725. 74. sz

Szept. 9-én a jezsuita templomban nagy ünnepélyességgel iktatták be az újjáalakult Szent Háromságról elnevezett testvérület tagjait, sok előkelőség és nagy tömeg jelenlétében. Négy nyelven volt szentbeszéd.

1725. 82. sz.

Október 4-én Szeráfi Szt. Ferenc ünnepén tartotta a vízivárosi ferencestemplomban *Perchovitz* ferences custos, kétszeres definitor, hatszoros guardian első szentmiséjét trombita és harsonaszó mellett nagy tömeg jelenlétében. A beszédet *Platschleger* Mihály János felsőőrsi prépost, a budai prépostság adminisztrátora mondta, aki az elsőmisésnek segédkezett is.

1731. 57. sz.

Buda, júl. 8.: A lőpor elhelyezése miatt nagy az aggodalom Budán, ezért a plébániatemplomból Szentséges körmenetet tartottak, mely a főőrség felé, onnen a Szentháromság szoborhoz ment és úgy tért vissza számos résztvevővel a templomba. A nagymisét *Ertl* Tóbiás plébános mondta. Remélik Szent Donát közbenjárását, hogy az Úr megkíméli Budát az égiháborútól.

1731. 57. sz.

Buda, júl. 8.: Tegnap reggel 9 óra tájban *Csáki* Imre bíboros és testvére *Csáki* Zsigmond kincstartó a Fehérvári kapunál levő kápolnába mentek és itt az egész környéken nevezetes kegykép előtt szentmisét hallgattak, amelynél nehány budai tanácstag is jelen volt.

1731. 72. sz.

Buda, aug. 29.: Július 29-én a ferencesek vízivárosi templomában, valamint az összes budai és pesti templomokban ünnepélyesen kihirdették XIII. *Benedek* pápának Szűz Mária szeplőtelen fogantatásáról szóló bulláját. Ezután az ünnepségeknek egész sora következett. — Aug. 5-én volt a ferencesek templomában 44 szerzetes testvér beöltözése, amikor a szerb beszédet *Morovich* Péter ferences testvér, a német nyelvűt pedig Krizológ *Péter* kapucinus atya mondta. Az átvételt *Karapha nesich* Péter rendfőnök végezte. A nagymisét *Karara* Péter mondta, akit több társával együtt akkor öltöztettek be. Délután 3 órakor *Perdeg* Eleazar atya német beszédet mondott. — 10-én reggel *Morovich* atya szerb, *Pauer* Gáspár atya délelőtt, délután pedig *Neübert* Kapisztrán atya német nyelvű beszédeket mondtak. — 12-én *Morovich* atya, *Karara* Péter és délután *Mezger* Tamás ferences atya mondtak szentbeszédeket. — 15-én reggel 16 testvért és 32 leánykát öltöztettek be. Ugyanekkor körmenetet tartottak sok ember részvételével, a ferencesektől a felsővárosi plébániához zene-, dob- és trombitaszóval kísérve. A most beöltözött rendtagok és leánykák díszes új szobrokat és zászlókat vittek. A jezsuiták templomában *Mayr* Péter atya mondott beszédet a szeplőtelen fogantatásról, majd *Ertel* Tóbiás rektor mutatta be a nagy misét. Visszafelé más úton, a parancsnok lakása mellett haladtak a Vízivárosba, ahol délután Krizológ *Peter* atya mondott szentbeszédet a szeplőtelen fogantatás titkáról. Az új rend nagyobb dicsőségére ezután ismét körmenet ment a Vízivárosba, ájtatos hívektől és katonaságtól kísérve, ahol *Khermayr* Simon S. J. atya Te Deumot tartott.

1731. 75. sz.

Buda, szept. 12.: Szent Rókus ünnepén nagy tömeg kereste fel körmenetben a hegyen levő kápolnáját.

1731. 75. sz.

Buda, szept. 12.: Szept. 9-én a Szentháromság tiszteletére rendezett ünnepen és körmeneten is nagyszámmal vettek részt a városi és környéki hívek zászlóik alatt. A pannonhalmi apát vezette a körmenetet, négy helyen különböző nyelven beszédet mondott és utána a nagymisét mutatta be.

1731. 77. sz.

Buda, szept. 18.: Szept. 14-én az összes plébániákból körmenet ment a Kálvária hegyre. Azzal a kereszt alakú szentségtartóval osztottak áldást, amelyet régen a hadban elől vittek, a mohácsi csata után Pozsonyba mentettek, de 1712-ben visszahozták Budára. Azóta a városházának kápolnájában őrzik és itt naponta egy alapítványi mise keretében hódolnak neki.

1732. 33. sz.

Buda, ápr. 16.: Az elmult hét ájtatoskodással telt el. Virágvasárnap a tanács szokás szerint az oltárnál vette át a szentelt ágakat. Csütörtökön a lábmosás ment végbe, amelynél a sekrestyében 12 szegényt vendégeltek meg. Pénteken a szokásos templomi szertartást tartották, amelynél ugyancsak jelen volt a tanács. Vasárnap nagy körmenetet terveztek minden plébániából a Kálvária hegyre és innen a jezsuita templomba annak emlékére, hogy az 1723. évi tűzvész nem pusztított tovább. A régenvárt eső miatt azonban csak a templomokban lehetett az ájtatosságokat megtartani.

1732. 69. sz.

Buda, aug. 16.: A vízivárosi ferencesek nagyszámú résztvevővel körmenetet vezettek a jezsuita templomba Mária tiszteletére. A szentmise és beszéd után a Bécsikapun át tértek haza. — Délután a Duna mentén a Piac térig ment újabb körmenet, amely a Fő-utcán jött vissza. Különösen szépen hatott a beöltözött férfiak fehér-kék ruhája és a nők kék fátyola. A katonaság ötszörös üdvlövést adott le. — 16-án mind az 5 plébánia híveivel a Rókus hegyre ment körmenettel hálát adni és könyörögni a pestistől való távoltartásért.

1734. 3. sz.

Buda, jan. 4.: A Fehérvári kapunál levő Kéményseprő-kápolnában a csodatevő Mária kép előtt az elmult 1733 évben 2221 szentmisét mondtak.

1734. 27. sz.

Buda, márc. 27.: Az esztergomi érsek jóváhagyásával Szűz Mária haját díszes aranyból és ezüstből készült, drágakövekkel kirakott ereklyetartóban helyezték el a Kéményseprő-kápolnában, amely a Szentháromságot ábrázolja, középen »Maria ad Sanguinem« képével, felül koronájával, ahol a haj látható. A szertartás végeztével német és rác nyelvű szentbeszéd volt a szabad ég alatt, amelyet az eső ellenére is a hívőknek tömege hallgatott. P. *Görgei* Imre S. J. ezután trombita és dobszó mellett nagymisét mondott. — Minden szombaton készülnek ilyen ájtatosságra és valóban bámulatos, hogy rövid idő alatt különböző helyekről mennyien jönnek ide imádkozni. A csodákról a körül felaggatott fogadalmi táblácskák és más drágaságok tesznek tanuságot.

1735. 30. sz.

Buda, márc. 30.: Mult vasárnap 27-én hirdették ki XII. Kelemen pápának a háborús veszély elkerülésére és a keresztény fejedelmek közötti ellenségeskedés megszüntetésére engedélyezett búcsúját.

1735. 46. sz.

Június 5-én a Karmeliták templomában (Bécsben) megkeresztelték *Bergtl* Áron Buda fővárosi születésű zsidót.

1735. 48. sz.

Buda, jún. 8.: Mult vasárnap a Szentháromság tiszteletére a pestis emlékére volt szép ünnepély. A plébániák, egyesületek, iskolák keresztjeik és zászlóik alatt vonultak a jezsuita templomba és a Szentháromság-szoborhoz. Innen indult a körmenet. A *Hessen-Darmstadti* herceg, az új földvári prépost vezetésével a Vízivárosi kapun át a főőrségig és a másik oldalon vissza a Szentháromság-szoborhoz. Ezután német, magyar, rác és szláv nyelven volt beszéd, majd a szobornál nagymise és végül a templomban áldás.

1735. 73. sz.

Buda, szept. 5.: Vasárnap, aug. 28-án kezdődtek meg Szent Ágoston tiszteletére az ünnepségek az ágostonrendiek országúti templomában. A *Hessen-Darmstadti* herceg mondott nagymisét.

1735. 77. sz.

Buda, szept. 14.: 11-én keresztelték meg a kapucinusok vízivárosi templomában *Isaar Nadosch* nevű 12 éves zsidó fiút, ki ezért önként elhagyta szüleit. A keresztségben a *Reimayer* Ferenc Károly József nevet kapta. *Sternthall* alezredes, a Schullenburg-ezred parancsnoka lett volna keresztapja, de akadályoztatása miatt *Vosmayer* József városi tanácstag és P. *Gregorio*, a lelkiatyja helyettesítették.

1735. 80. sz.

Buda, szept. 28.: Vasárnap, 25-én szentelte meg ünnepélyesen gróf *Patachich* kalocsai érsek a várbeli karmelitáknak a Szentháromság és Pazzii Mária Magdolna tiszteletére készült új harangját.

1736. 65. sz.

Buda, júl. 31.: Kedden Loyolai Szent Ignác ünnepén gróf *Althann* váci püspök mondott a jezsuita templomban nagymisét, számos előkelőség jelenlétében.

1736. 65. sz.

Gróf *Althann* váci püspök aug. 1-én a jezsuita templomban megkeresztelte *Veitl* Jakab zsidót, ki a keresztségben *Thurnauer* Antal Ignác nevet kapta. A keresztapai tisztséget *Grassalkovics* báró consiliarius vállalta.

1738. 32. sz.

Buda, ápr. 14.: *Szent Vince* holttestét 10-én hozták Rómából Budára, ahol a Szent Anna kápolnában helyezték el és 12-én továbbították Pécsre.

1740. 32. sz.

Buda, ápr. 10.: Hálából a járvány elmultáért márc. 27-én a Szentháromság tiszteletére hálaünnepet rendeztek, nagyszámú buzgó hívő jelenlétével. Már kora reggel gyülekeztek a külvárosok hívői plébániáikban és innen vonultak körmenetekben a Várba. Elsőnek reggel 7-kor *Leischner* Keresztély újlaki plébános érkezett meg híveivel, új, a pestis emlékét hirdető kronosztikonnal díszített zászlóval és a két védszent Szent Rókus és Sebestyén

új szobraival. Ezután P. *Gsilich* Lukács ferences atya érkezett övéivel a Tabánból, ugyancsak két nagy új és több kisebb zászlóval, hálaénekek, dob- és trombitaszó hangjaival. 24 fehérruhás rác leány a Lorettoi Mária szobrot hozta. Megérkezett a Víziváros és Országút csoportja is plébánosaik, P. *Preteli* Ignác S. J. és P. *Scharinger* Patritius ágostonrendi atyák vezetésével, szintén dob- és trombitaszóval. A vízivárosiak pompás Xaveri Szent Ferenc-szobrot hoztak, amelyet hat gyermek vett körül, kik mind kiállták a járványt. Kezükben feliratos pajzsokat hoztak (A feliratok közölve.). A várba belépve hat, a járványon szerencsésen átesett férfival találkoztak, kik fáklyáikkal végigkísérték a körmenetet. — A vízivárosiakhoz csatlakoztak a »Vigasztaló Mária«, Szt. Monika és a legújabban létesült Tolentini Szt. Miklós egyesületek. Utóbbiaknak új zászlója nyitotta meg a menetet, ezután hat főemberük következett piros-fekete díszítésű egyesületi ruhában, mellükön a csillaggal, a ruhához hasonló csuklyával, kezükben pedig a védőszentek képével. Középen zászlóvívők hasonló ruházatban, de fejükön római mintára készült sapka a csillaggal. Szent Miklós díszes szobrát hat rendtag vitte vörös-fekete csillagokkal díszített köpenyben, viharlámpákkal. A plébániatemplomba harangszóval vonultak be és itt P. *Mayer* Péter S. J. német nyelvű beszédet mondott. A magyar és szerb beszéd a templom előtt volt, előbbit P. *Farkas* Antal S. J., utóbbit P. *Gsilich* Lukács S. J. mondta. Közben a kézműves céhek körülhordták újrafestett díszes zászlóikat. A beszédek után kezdetét vette a körmenet. Elől egy század fegyveres katonaság tisztjeikkel egy kapitány vezetése alatt, ezt követték a külvárosi iskolák zászlócskáikkal és a plébániák zászlóikkal, majd a vallási egyesületek díszes védszent szobraikkal és a várbeli német és latin iskolák növendékei. Ezután a budai rendházak tagjai jöttek keresztjeikkel, majd a tanácstagok által vitt baldachin alatt a Szentséget vivő P. *Meyerl* Benedek S. J. rektor és plébános, végül az előkelőségek és hivatali személyek. Mikor a Szentséggel kijöttek a templomból 12 ágyúlövést adtak le. A katonai szertárnál *Würger* Innocent Miklós hadnagy a tisztekkel szép ünnepet készített elő. Az itteni kápolnában dob- és harsonaszó mellett áldást adva, visszatért a körmenet a templomba, ahol fényesen kivilágított és feldíszített oltárnál nagymisét mondtak, s közben ismét adtak le díszlövéseket. A Te Deum után a plébániák visszatértek templomaikba és a Vízivárosban és az Országúton újra elénekelték a Te Deumot. Ez az ünnep nem csak hála volt az elmult járvány miatt, hanem könyörgés a jövőért is. Másnap márc. 28-án a főplébánia templomban misét mondtak az elhaltakért és összesen 36 misét mutattak be, amelyeken nemcsak a városiak, hanem a környékbeliek nagy sokasága is résztvett.

1744. 45. sz.

Pest, máj. 27.: Az elmult pünkösd vasárnapján egy 20 éves zsidót kereszteltek meg a Szerviták templomában, ki a *Messerschmid* János Mihály nevet kapta. Keresztapja *Tausch* György Mihály volt.

1746. 47. sz.

Óbuda, máj. 27.: A trinitáriusok kiscelli templomában gróf *Althan* váci püspök megkeresztelt egy 20 éves zsidó leányt, ki a *Goldburg* Mária, Jozefa Anna Ágnes nevét kapta. A keresztszülők voltak: *Zichy* grófné szül. *Berényi* Erzsébet és gróf *Leimburg Stirum* budai parancsnok.

5. Apró érdekességek.

1711. 822. sz.

Buda, jún. 10.: Előző nap 500 megrakott élelmiszerkocsi ment át a repülő hídon Pestre, hol akkor elsőízben különösen szép vásár volt, rengeteg idegen népséggel, szép lovakkal és más állatokkal, olcsó árakkal. Annyi volt a kocsi, hogy Budán még 34.000 métermázsa liszt vár átszállításra.

1731. 90. sz.

Buda, nov. 5.: Elmult pénteken egy Romániából hozott 30 fontos kenyér volt látható, mely kővé vált. Azt mondják, hogy Deba faluban egy szegény asszony kenyeret kért gyermekei részére gazdag rokonától, de az elutasította, mire kenyere kővé vált.

1733. 86. sz..

Buda, okt. 17.: E napokban érkezett Belgrádból két hajórakomány réz és másféle áru. Hat napig voltak itt és ezalatt állandóan nagy tömeg gyűlt össze a két pár gyöngytyúkot és bölényt megcsodálni, amit *Savoyai Jenő* herceg részére hoztak.

1737. 21. sz.

Buda, febr. 27.: Egy kádármesternek hármas ikrei születtek, akik közül az egyik két nap mulva meghalt, de a másik kettő él.

1738. 7. sz.

Buda, jan. 14.: 12-én egy vízivárosi cipész feleségének hármas ikrei születtek, egy fiú és két lány.

VI.

Elemi csapások:

Járvány, tűzvész, árvíz és időjárás.

1707. 419. sz.

A legutóbbi nagy vihar következtében a repülő híd megsérült és a vihar más károkat is okozott. (Aug. 9.)

1709. 659. sz.

Buda, nov. 18.: A rácok között járvány támadt s ezért a Rácvárost elzárták. Szerencsére Budán és Pesten semmi nyoma sincs a járványnak.

1710. 716. sz.

Alsó-Magyarországi hírek szerint ott már egészen tiszta a levegő s a budai őrségből sem halt meg egy ember sem. (Máj. vége, jún. eleje.)

1710. 727. sz.

Budáról megerősítik a hírt, hogy a Felső városban és Várban már 40 napja megszűnt a járvány, s remélik ezt a Vízivárosban is, ahol már 11 napja nem volt haláleset. (Júl. 11.)

1710. 731. sz.

Július 20-án hálaadás volt a budai várban, hogy a járvány már nyolc hete megszűnt. Egyben remélik, hogy ez a Vízi- és Rácvárosban is mielőbb be fog következni.

1710. 748. sz.

Szeptember 20-án jelentik Budáról, hogy a járvány teljesen megszűnt, csak a Vízivárosban fordul elő 1—1 eset.

1711. 781. sz.

Pest, jan. 17.: Örvendetes tudósítás, hogy a járvány mindjobban szűnik.

1711. 798. sz.

Buda, márc. 15.: Örvendetes, hogy a pestis már mindenütt megszűnt.

1712. 895. sz.

Buda, febr. 20.: E hó 11-én és 12-én úgy megáradt a Duna, hogy mindenfelé nagy károkat okozott. Szentendre szigetét egészen elöntötte, Budán a rác- és vízivárosi valamint az újlaki házak sokat szenvedtek. Pesten minden vízben áll, vagy másfélszáz ház összeomlott. Csak csónakokkal lehet közlekedni.

1713. 1022. sz.

Buda, máj. 12.: A minap egy éjjel olyan eső volt Budán, hogy a Rácvárosban 40 ház összedőlt és a körülfekvő szőlőhegyekben is nagy károkat okozott az eső.

1713. 1056. sz..

Buda, aug. 9.: A hosszantartó esőzés a földeken a terményekben és a szőlőkben is nagy károkat okozott. Fokozta ezt a 8-i vihar, amely nemcsak a repülő hidat szakította el, hanem a házakban és kertekben is sok kárt tett.

1714. 1107. sz.
A febr. 27-i vihar egész Magyarországon nagy károkat okozott, de különösen Budán, ahol sok háznak a teteje megsérült, főleg a jezsuita kollégiumé és a hajóhivatalé. Pesten is megsérült a szerviták templomának tornya, de legnagyobb mértékben a pálosok templomáé, amely hajdan török mecsetül szolgált.

1715. 1236. sz.
Buda környékén a földeken és a szőlőkben, sőt az állatállományban is károkat okozott a nemrég beköszöntött hideg és hóesés. (Jún. 6.)

1723. 27. sz. és függelék.
Budáról az a szomorú hír érkezett, hogy húsvét vasárnapján erős szél mellett tűz ütött ki, amely csaknem az egész felsővárost elpusztította.
Ó szomorú húsvét, ó ijesztő húsvét. Máskor az egész kereszténységet megörvendezteti, most a legnagyobb szomorúságba döntötte a várost. D. u. ½5-kor, mikor a Kálvária hegyre ment a körmenet visszatért a Bécsi kapuhoz, annak közelében *Kuhn* úr házától a harmadik házban, még nem tudni mi módon, tűz keletkezett, mely az erős szél következtében gyorsan terjedt, átcsapott a várra és 2—3 negyedóra alatt, majd itt, majd ott lángolt fel. Eloltani nem lehetett és rövid idő alatt szinte az egész vár lángokban állt. Elpusztult a sok szép épület, a szertár a kastélyban, templomok és kolostorok, a jezsuiták épületei teljesen. Egyedül néhai Schmid Ágoston (volt városi főpénztáros) telkétől a régi katonai élelmezési raktárig és a Dalles és Sigl telkek közti rész menekült meg Schwingheim, Stettner, Baitz, Rahanegg és Mayr urak kertjeivel. Elpusztult a városház is, de az iratokat sikerült megmenteni. — 5 órakor volt a legnagyobb a kétségbeesés, nem hallatszott más, mint recsegés-ropogás és kiáltozás, mintha az utolsó ítélet következett volna el. Fokozta ezt, hogy a Fehérvári bástyánál levő lőportorony 400 mázsa lőporral a levegőbe repült, a törmelék mindent elborított a környéken, szörnyű detonáció volt és a torony helyén olyan rés támadt, amelyen kényelmesen lehetett ki-be járni. Az egész Vár, Rác- és Víziváros, sőt Pest úgy megrázkódott, hogy a kályhák, ajtók, ablakok és pincék a legtöbb helyen bedőltek. Hogy emberéletben esett-e kár még nem tudják. A katonai szertár is leégett és itt is elpusztult a felhalmozott felszerelés és felrobbantak a lőszerek, ami által a hegy lábánál a Vízivárosban álló katonai élelmezési raktár is veszélyben forgott és a várfal egy darabja beomlott. Elpusztult a lovassági laktanya, a parancsnok háza, a főőrség háza és a Fehérvári kapunál levő őrszoba. Csak a ferencesek, az apácák, a királyi vár és a Szent József-bástyán levő lőporraktár maradt fenn. A szél a Dunán is átvitte a zsarátnokot, úgy, hogy Pest is veszélyben volt. A kár mérhetetlen nagy. Csak a parancsnoknak, *Daun* grófnak több ezer forint értékű ezüst- és bútorneműje pusztult el. Hogy a polgároknak mi a kára, nem tudni, most a romok még nem közelíthetők meg. A katonaság közül ketten meghaltak, 10-en halálosan, 32-en könnyebben megsebesültek és 10-en eltűntek. A sebesültek közt van *Daun* gróf, a Daun-ezred kapitánya is. (Ápr.)

1723. 28. sz.
Két budai polgár jelent meg kihallgatáson a császár előtt, kik beszámoltak nemcsak a szerencsétlen tűzvész körülményeiről, hanem az azt követő nagy ínségről is. (Ápr.)

1723. 45. sz.
Közhírré teszik, hogy arra nem jogosultak gyüjtenek a budai tűzvész okozta ínségesek részére, tehát a lakosság ezeknek ne adakozzék. (Jún.)

1723. 48. sz.
Buda, jún. 12.: Leírhatatlan buzgalommal dolgoznak mindenütt a leégett templomok, házak és a lőszertorony robbanása következtében megsérült erődítések újjáépítésén. Naponta számos hajó érkezik mindenfelől építőanyaggal megrakva.

1732. 1. sz.
Buda, 1731. dec. 24: Eddig csaknem tavaszi volt az időjárás, úgy, hogy a föld már zöldülni kezdett. 19-én villámlással és dörgéssel meleg eső esett, míg végre 22-én már hózivatar v

1732. 21. sz.
Buda, márc. 3.: A meleg időjárás és hóolvadás következtében megindult a jégzajlás a Dunán, ami olyan árvizeket okozott, amilyenre 1712 óta nem emlékeznek. A víziváros lakóit éjjel keltette fel az őrség, hogy hagyják el lakásaikat. A Fő-utcán hajón lehetett csak közlekedni. A Duna hajókat vízimalmokat kocsikat, gyökerestől kidöntött fákat, háztetőket sodort magával, sőt egyesek emberi hullákat is láttak, amiből arra lehet következtetni, hogy a víz nagy területeket öntött el és óriási károkat okozott.

1732. 46. sz.

Buda, jún. 2. : Csaknem egész májusban oly nagy hőség volt, hogy a termények kiégésétől aggódtak. Naponta minden templomban imádkoztak esőért és a Vérehulló Máriáról nevezett (Krisztinavárosi) templomba a környékről körmenet is érkezett. Végre máj. 31-én bőséges eső esett.

1733. 16. sz,

Buda, febr. 18. : Az enyhe időjárás következtében megindult a jégzajlás, s eddig 6 ember is életét vesztette. 12-én d. u. 5 kor újra megindult a jég. Vagy 50 ember volt a Dunán, akik kétségbeesve kiabálva szaladgáltak a jégen míg végre sikerült Pest felé partra jutniok. Egy asszony a vízbeesett és megsebesült. 15-én végre eltisztult a jég és megindulhatott a hajózás.

1734. 47. sz.

Buda, jún. (tévesen : máj.) 7. : A tavaszi szép idők miatt mindenki jó termést remélt, de jún. 1-én kora reggel erős zivatar vonult el, amely sok helyen egészen tönkretette a termést és különösen a Sashegyen és Németvölgyben okozott szörnyű károkat. A vihar gyökerestől tépett ki fákat, a víz kocsikat sodort el lovastól, de szerencsére emberéletben alig esett kár. Legfeljebb egy ember fulladt be, de rengetegen voltak nagy veszélyben.

1734. 49. sz.

Június 14-én Budán délben 12 és 1 között erős zivatar volt. A villám becsapott a jezsuita templomba, de szerencsére kárt nem okozott.

1734. 67. sz.

Buda, aug. 16. : Aug. 10-én 11 és 12 óra között olyan erős zivatar támadt, hogy reggel 5-ig eltartott. Csodálatosképpen nem okozott súlyos károkat, csak a hegyekben mosta el az eső nehány helyen a szőlőt.

1734. 79. sz.

Buda, szept. 27. : 20-án megkezdték a szüretelést, de az esős idő hátráltatja a munkát.

1735. 2. sz.

Buda, 1734. dec. 28 : Egy idő óta enyhe ködös és esős az időjárás, ami sokaknak az egészségére káros. Az éjjel jégzajlás volt a Dunán, de hamar elvonult és nem okozott károkat.

1736. 55. sz.

Buda, júl. 3. : Mult csütörtökön jún. 29-én léket kapott egy hajó a Dunán, amely aratókat vitt, kik a vízbe fulladtak s csak négyen menekültek meg. — 30-án egy megrakott hajó éppen ki akart kötni a pesti parton, amikor a hirtelen támadt nagy vihar elpusztította. Szerencsére a rajtalevők megmenekültek.

1736. 64. sz.

Buda, júl. 30. : A Duna úgy megáradt, hogy elöntötte a partokat, sőt némely helyen már az útvonalakat is ellepte.

1736. 84. sz.

Buda, okt. 10. : Az állandó esőzések nagyon megnehezítik a szüretelést.

1739. 74. sz.

Buda, szept. 7. : 2-án délután tűz volt Pesten, aminek következtében nehány ház leégett

1740. 27. sz.

Buda, márc. 23. : Márc. 21-én hirdették ki, hogy a járvány elmultával a Várat és a külvárosokat a zár alól felmentik és megengedik a nem fertőzött vidékekkel így Pest városával is a közlekedést. De tilos megfertőzött helyre menni, vagy onnan bárkinek jönni s ennek ellenőrzésére csak hivatalosan kiállított útlevéllel lehet közlekedni.

1740. 32. sz.

Buda, ápr. 10. : Hálából a járvány elmúlásáért márc. 27-én a Szentháromság tiszteletére hála-ünnepet tartottak. (Részletes leírása az egyházi ünnepségek között.)

1741. 68. sz.

Buda, aug. 19.: Előző nap délután hatalmas vihar pusztított. A villám becsapott a karmeliták rendházába és lefutott a kéményen. Átfutott a prior szobájának falán, mikor éppen egy asztalos volt nála, ki az ijedtségtől elájult, de szerencsére más baja nem történt. A villám négy helyen becsapott a lőportoronyba is, mely éppen a jezsuiták mögött fekszik, de szerencsére itt sem okozott tüzet. A négy nap előtti vihar alkalmával a villám agyonsujtott a Víziárosban egy szolgálót.

1746. 67. sz.

Buda, aug. 10.: A nagy szárazság miatt a pompás új víziárosi Szent Anna-templomban háromnapos szentségimádással egybekötött könyörgést tartottak esőért. Ugyanekkor könyörgő körmenet volt esőért a pesti plébániatemplomból is.

1752. 75. sz.

Buda, aug. 28.: Az állandó esőzés megszűnéséért a templomokban ájtatosságokat tartottak. A ferencesek nagyszámú résztvevővel zarándoklatot vezettek Kiscellbe. A könyörgésnek volt is foganatja, mert a felhők szétoszlottak és kisütött a nap.

Mária Terézia és Ferenc császár látogatása.

1751. 67. sz. Extra-Blatt.

Annak hirére, hogy a császári és királyi felségek *Lotharingiai Károly* herceggel és magas kíséretükkel augusztus 3.-án indulnak Pozsonyból és 4.-én érkeznek Pestre, a városban mindent elkövettek, hogy a fogadás a lehető legjobban sikerüljön. Reggel 8-kor trombitaszóval összehívták a négy gyalogos polgári századot, kik zászlóikkal zeneszó mellett vonultak ki és sorfalat vontak a Váci-kaputól az egri püspök házáig, ahol a terv szerint a magas vendégek meg fognak szállni. A gyalogosokat 10 órakor a karabélyosok és gránátosok lovas századai követték, akik *Lichtenstein* Vencel herceg rendeletére a kapun kívül álltak fel, egészen a hajóhídig.

A felségek — húsz egynehány hajóból álló kíséretükkel — este 9 és 10 óra között érkeztek meg a hajóhíd közelében. Partralépésükkor Pest megye követsége üdvözölte őket. Ezután kocsiba szálltak, hogy megtekintsék azt a művészien kidolgozott háromszögletű sóoszlopot, melyet *Kaiser* Sebestyén királyi tanácsos és alsómagyarországi sófelügyelő állíttatott fel tiszteletükre a sóhivatal közelében. A felügyelő itt rimes felköszöntővel üdvözölte a felségeket. Buda és Pest harangjai eközben állandóan zúgtak és dörögtek a budai vár ágyúi. Innen a Váci-kapun át a városba indultak a felségek. Még a kapun kívül a városi tanács nevében *Scopek* Ferenc tanácstag ünnepi beszéddel köszöntötte az uralkodópárt. (A latinnyelvű beszéd szövegét a 73. sz.-ban megjelent tudósítás közli.) *Mosel* József városbíró díszes vörös bársonypárnán a kapu kulcsait nyujtotta át a felségeknek, ők azonban ezeket további őrzésre visszaadták a városbírónak.

Ezután következett az ünnepélyes bevonulás. A menet a kaputornyon és a nagy vásártéren haladt át trombita és dobszó hangjai mellett, míg a tömeg »Vivat Franciscus és Mária Terézia« kiáltással ünnepelte őket. Az útvonal mindenütt fáklyákkal és lámpásokkal volt megvilágítva. A városi tanács tagjai fedetlen fővel haladtak a kocsi mellett. Így tűnt szemükbe a városháza előtt felállított és több ezer mécsessel megvilágított diadalkapu. Emellett kétoldalt egy-egy piramis, az építészet és festészet valóságos remeke. A diadalkapu tetejét *Mária Terézia* királynő magyarruhás képe díszítette, lejebb a királynőnek ellenségein aratott diadalának jelképe: szökőkút erejével a magasba hajtott golyó »Impetus ad gloriam« felirattal. A kapu egyik oldalán a nap volt látható »Parhelion felix» felírással és három felhő, amely a három fiúgyermek anyját jelképezte. Egy másik képen a Nap és az állatöv két alakja a Szűz és a Mérleg, Clementia és Justitia feliratok között a magyar címer halmait világította meg, a királynő hatalmának és a magyarság iránti szeretetének jelképeként. A Nap melegétől magasba emelkedő és felhővé sűrűsödő köd, mely az ellenség felé villámokat szór »Calor armat in hostes« felirattal jelképezte a királynő által a magyarok szívében felkeltett szeretetet, mely fegyverbe hívta őket. Ismét egy másik képen Apelles, Zeuxis és más, a festőművészek által ábrázolt, erények alakjai voltak láthatók, amint minden figyelmüket a királynőre fordítva »Specie sub eadem« felirattal jelezve, hogy minden erény benne tündöklik. A kapu

másik oldalán Pallas küzdött bátran egy dühöngő négyfejű szörnnyel »Tantis periculis par virtus« felirattal a királynő erejére utalva, amikor ellenségeit visszaverte. Az »Auster« szél termékenyítő esőt hozott a magyar vidékre »Felicitor austro« felírással jelképezve ez ország Ausztriától eredő boldogságát. A Nap melegének kitett, Pallast ábrázoló cédrusfa »Omni tempore talis« felirattal a királynő állhatatosságát példázta. A fiával fészkét elhagyó és napkelet felé szálló sas »Non est mihi degener ullus« felirattal a polgároknak a királynő érkezése feletti örömét mutatta. Az utolsó képen az ábrázoltak zászlókat, szíveket, kulcsokat nyujtottak »Tibi soli« felirattal Jupiternek, arra a mély és bensőséges hódolatra utalva, amellyel a város a királynőnek szolgál. A diadalkapu középső pajzsában kronostikon volt olvasható, a látogatás évszámával.
Mikor a felségek végre szállásukra értek, ott az egybegyült tábornoki kar és a főurak üdvözölték őket. Ezután elvonult előttük a három polgári lovas és gyalogos század, a legszebb rendben, dob, trombita és zeneszó mellett. A nem messze felállított őrség üdvlövéseket adott le. Nem sokkal ezután a császár 16 lovaggal vacsorához ült, amely alatt húsz itteni polgár látta el az asztalnál a felügyeletet. A királynő azonban ekkor már visszavonult lakosztályába pihenni, de még aznap este kiadta a városbírónak az utasítást, hogy másnap reggel 5 órakor szentmisét kíván hallgatni a pálosoknál.
Így zárult, örömben és ujongásban, ez a boldog és több mint 200 éve nélkülözött nap. A diadalkapu erkélyén éjfél utánig felváltva játszott két zenekar, míg a tanács intézkedésére a kapu melletti ablakokból fehér és vörös bor csobogott.

1751. 68. sz. Extra-Blatt.

Augusztus 5.-én reggel 5 órakor a felségek és *Károly* herceg szentmisét hallgattak a pálosoknál. Utána az összegyűlt előkelőségekkel együtt kimentek a katonai szemle helyére, a várostól nem messze fekvő Rákos mezőre, ahová az ezredek már előbb kivonultak. A császár és a herceg lóra ültek, a királynő azonban kocsijában maradt és úgy szemlélte meg a csapatokat. Ezután a felségek és az egész kíséret a város által egy közeli emelkedésen épített kilátóba »Babillon« (Pavillon) ment, ahonnan be lehetett látni az egész tábort. A vezénylő *Lichtenstein* Vencel herceg megadta a jelt, mire előbb gyorstüzelés következett, majd az egész hadsereg háromszoros üdvlövése. Ezután a kilátó előtt felsorakoztak a csapatok, menetelés közben félhold alakot képezve, hogy arccal a felségek felé fordulva vonulhassanak el. A csapatok alig leírható szépsége és teljesítménye a legnagyobb mértékben megnyerte a felségek tetszését és elismerését. Miután a csapatok elfoglalták helyüket a táborban, az uralkodók is odamentek és megszemlélték az egyes csapattesteket. Ezután a felségek *Liechtenstein* herceg főparancsnok szállására mentek, mely az úgynevezett Szelicski-kertben volt és kipihenve magukat, részt vettek azon a fényes ebéden, amelyen a herceg több mint száz előkelőséget vendégelt meg. Ebéd után még elbeszélgettek a felségek, majd 5 és 6 óra között megszemlélték a szlavon ezred gyakorlatozását, amelynek pontosságáért megelégedésüknek adtak kifejezést. Ezután visszatértek a városba és vacsora után megszemlélték a császár tiszteletére megismételt és némileg módosított kivilágítást. A diadalkapun felül most a császár képe volt látható. Az erkélyen ismét szólt a zene, a tér ki volt világítva, a városháza ablakaiból folyt a bor, a polgárságnak pedig jutalmakat osztottak a több mint 200 éve nem látott öröm emlékére. A diadalkaput ez alkalommal más kronosztikon díszítette.
Másnap, 6.-án reggel a felségek és *Károly* herceg 7 órakor a ferenceseknél hallgattak szentmisét. Utána nem mentek ki a gyakorlótérre, hanem kihallgatást tartottak, melyen az egész tanács megjelent kézcsókra, előbb a császár, majd az ebéd után — melyen a hivatalnokok, a katonaság és más előkelőségek voltak hivatalosak — a királynő előtt is. Délután a felségek ismét kimentek a gyakorlatokhoz. Este *József* főherceg trónörökös tiszteletére készültek a diadalkapu kivilágítására, de a heves szél miatt ezt kénytelenek voltak elhalasztani.
Augusztus 7.-én reggel már 5 órakor kimentek a felségek és *Károly* herceg a »Babillon«-hoz, hogy a lovasság gyakorlatait megszemléljék. 9 órakor visszatértek a városba és a pálosoknál hallgattak szentmisét. Ezután szállásukon ismét kihallgatásokat tartottak, 1 órakor azonban kíséretükkel együtt *Lichtenstein* herceg főhadiszállására mentek és itt fogyasztották el ebédjüket. Utána megszemlélték a szlavon ezredek gyakorlatozásait. Meg kell említeni, hogy visszatérve a városba meglátogatták a klarissza nővéreket — akiknek itt nincsen alapítványuk, csak Isten kegyelméből élnek — és gazdag adományokban részesítették őket.

1751. 70. sz. Extra-Blatt.

Tegnap, 7-én este *József* főherceg tiszteletére némi változtatásokkal ismét kivilágították a diadalkaput. Felül a trónörökös képe volt látható és reá vonatkozó kronosztikonok olvashatók. Ismét szólt a zene, volt kivilágítás, folyt a bor és jutalmakat osztottak.

Ma, 8.-án reggel a felségek *Károly* herceggel együtt Budára mentek. A látogatás tiszteletére már éjjel 2 órakor ébresztő volt és a polgári századok elfoglalták kijelölt helyüket. A hajóhídig kocsi vitte őket, ott a császár és a herceg lóra szálltak és *Lichtenstein* herceg, gróf *Batthyány* Károly bán, Horvátország, Dalmácia és Szlavónia helytartója és más előkelőségek kíséretében átlovagoltak a hídon. A királynő azonban két udvarhölgyével kocsin folytatta útját. A híd végénél a királynőt a nemes budai tanács nevében *Müller* Ferdinand városi jegyző üdvözölte latin beszéddel. (A beszéd szövegét a 73. sz.-ban megjelent tudósítás közli.) A válasz után kézcsók következett, majd a tömeg éljenzése mellett a menet folytatta útját a polgári század sorfala között, míg az élen a Kollovrat tüzérezred egy százada haladt. A menet az élelmezési raktár mellett a Halász-városon át a Rác-város és a várárok (Glacis) között vonult el, miközben több helyen polgári dzsidások voltak láthatók. Az úgynevezett Kéményseprő kápolnánál (a mai Krisztinavárosi templom helyén) ismét egy polgári lovas század tisztelgett, s mikor a Bécsi-kapuhoz értek, az egész budai tanács üdvözölte a felségeket. A kapun belül *Limburg Styrum* várparancsnok tisztelettel átnyujtotta a kulcsokat, melyeknek visszaadása után a menet folytatta útját. Nem messze a kaputól a gránátos ezred egy századának tisztelgését fogadták, akik a további úton a katonai szertárig kísérték a menetet. Az egész útvonalon éljenzett a nép, zúgtak a harangok, a jezsuita templomnál pedig az alsóbb és felsőbb iskolák növendékei álltak fel, kik »Vivat« kiáltással köszöntötték a felségeket. A Dísztéren (Parade-Platz) a helyőrség katonasága állt fel és tisztelgett uralkodójának. A katonai szertár megszemlélése után a felségek az újraépített várat tekintették meg. Az épülő királyi várkastély megszemlélése több mint egy óra hosszat tartott. A királynő megtekintette a *Grassalkovich* herceg által eléje terjesztett összes terveket, amelyek igen megnyerték tetszését. Ezalatt a császár *Károly* lotharingiai herceg és *Liechtenstein* herceg kíséretében a vár erőműveit tekintette meg. Ezután a felségek gróf *Batthyány* Lajos nádor újonnan elkészült házába mentek, ahol reggelijüket költötték el, majd egész kíséretükkel a jezsuita templomba vonultak. A templom kapujában főurak és a papság élén a hercegprimás várta a felségeket. Misehallgatás után a sekrestyébe mentek és megtekintették a Szent Istvántól származó két láb magas színarany keresztet, melyben az ereklye, Jézusnak egy vércseppje volt. Ezt a templomi drágaságot a mohácsi vész után Pozsonyba mentették, de 1712-ben visszahozták Budára és azóta állandóan a városháza kápolnájában őrizték. Innen távozva, a városháza előtt haladtak el, ahol elmés feliratokkal díszített pompás diadalkaput állítottak fel. Két oldalából fehér és vörös bor csordult, melyekből a felségek egészségére ittak. Ezután a klarisszák részesültek abban a kegyben, hogy a királynő meglátogatta templomukat és kolostorukat. Külön meg kell említeni, hogy mikor ennek örömére a nővérek a Te Deumot kezdték énekelni, a királynő is velük énekelt. Míg a királynő a kolostorba ment, a császár kisszámú kíséretével a Fehérvári-kapun át a Rácvárosba lovagolt, hogy megtekintse az ottani meleg fürdőket. Ebből az alkalomból a görög szertartású templom is abban a kegyben részesült, hogy a császár 200 dukáttal megajándékozta. A császár ezután lovaskíséretével a repülő hídon egyenesen visszatért Pestre. A királynő kocsijával a Bécsi-kapun át hajtatott a hajóhíd felé. Az Országúton a szegényháznál és a kórházi kapunál egy-egy huszárszázad volt felállítva, a Vizivárosban egy tűzérszázad üdvözölte szép zenével, a templom közelében az iskolásgyermekek köszöntötték zászlócskáikkal és »Vivat« kiáltásokkal, a kapucinus templomnál a rendtagok álltak fel keresztjükkel, majd végül egy polgári tüzér- és lövészszázad zenével. Így jutott el a királynő kocsija a hajóhídig, ahol a városi tanács még egyszer köszöntötte. Visszaérkezésük után az előkelőségekkel együtt asztalhoz ültek, ebéd után pedig ismét kihallgatásokat tartottak.

Délután 5 és 6 óra között a császár *Károly* herceg, *Auersperg* császári főistállómester, *Löwensteini Wertheim* herceg brigadéros, gróf *Nádasdy* Lipót magyar kir. kancellár kíséretében sétakocsikázást tett, hogy megszemlélje a Pesthez tartozó, alig egy órányira levő szigeten felbuzogó meleg forrást és utána a dunai halászatot. Alig érkeztek meg azonban a felállított sátorokhoz, mikor olyan erős viharos szél és eső támadt, hogy nem lehetett a sátorban maradni, de jobbnak látszott egy közeli halász-kunyhóba vonulni. Egy óra mulva kiderült az ég, de a szél nem szűnt, úgy hogy lemondták a szigeti utat és visszarendelték a hazatérésre szánt közlekedési eszközöket. A felség azonban utasítást adott, hogy vessék ki a hálókat a halászathoz. Először két közepes halat fogtak, de mikor újra kivetették a hálót és maga a császár is odament, több apró hal között egy 50 fontos hal is került a hálóba. Bár ezen a nyáron sok a hal, mégis ez a ritka fogás azt látszik mutatni, hogy Danubius vagy Duna, kit méltán neveznek az európai folyók fejedelmének, akárcsak Pest város tanácsa és polgársága, ezzel be akarta mutatni hódolatát az uralkodónak. A császárnak rendkívül tetszett a halfogás és miután a halászokat kegyesen megajándékozta, kíséretével együtt visszatért városi szállására.

1751. 71. sz. Extra-Blatt.

Augusztus 8-án a tanács estélyt rendezett a városházán az udvari tisztek, tisztviselők és előkelőségek részvételével, ahová minden meghívott egy-egy hölgyvendéget is hozhatott magával. Fél 9 óra körül vette kezdetét a tánccal egybekötött vigasság, amelynek sok főnemesi szemlélője is volt. Közben frissítőket és hazai borokat hordtak körül, majd fél 11-kor asztalhoz ültek, ahol a mindkét nembeli vendégeknek pompás enni és innivalókat szolgáltak fel. Kevéssel 12 óra előtt keltek fel az asztaltól és folytatták a táncot. A mulatság minden vendég nagy megelégedésére, másnap reggel 5 óráig tartott.

Még az éjjel két kádat készítettek, amelyekbe friss vízzel megtöltve a három nagy halat helyezték, hogy azokat a felséges asszonynak is elevenen megmutathassák. Szent Lőrinc napja és böjt lévén, a legnagyobbat aznap elfogyasztották, míg a két kisebbet a királynő rendeletére az apácáknak küldték el.

Augusztus 9.-én a reggeli ájtatosság után a felségek *Károly* herceggel, valamint kíséretük mindkét nembeli tagjaival ismét a város által épített pavillonba mentek, hogy a hadsereg gyakorlatozásait megszemléljék. Innen visszatérve a felségek államügyekkel foglalkoztak. Többek között ezen a napon emelte a királynő a magyar nemesi rendbe az egyik belső tanácstagot és megbízta *Nádasdy* Lipót grófot, hogy mint magyar főkancellár állítsa ki erről a diplomát.

Az ebéden ismét jelen voltak a szokásos előkelőségek. Délután 5 óra tájban a szlavon ezred gyakorlatozását tekintették meg a felségek. A városnak örök emlékére szolgálhat, hogy a királynő többízben kegyes nyilatkozatával megelégedését fejezte ki az itteni egészséges levegő, jó víz, a szolgálatkészség és rendezés felett.

10.-én a felségek *Károly* herceggel és az előkelőségekkel együtt a szervitáknál hallgattak szentmisét. Utána a közelben levő Invalidusok házát látogatták meg, többek között ennek templomát és kórházát is. Innen szállásukra mentek és az előkelőségekkel együtt ebédeltek. Délután kíséretükkel ismét a pavillonhoz mentek és megnézték a gyakorlatozásokat.

Aznap este 7 óra tájban a felségek *Grassalkovich* grófnak három órányira fekvő gödöllői kastélyába mentek, ahol fogadtatásukra olyan fényes előkészületeket tettek, amilyenben eddig egy alattvalójuk meglátogatásánál sem volt részük. Minden lóváltásnál 500 magyar nemes vonult fel lóháton zászlóikkal, dob- és trombitaszóval. Az utolsó állomás után az út erdőn vezetett át, ahol ez alkalomra 10 öl széles utat vágtak. Egész a kastélyig kétoldalt huszárok álltak sorfalat égő fehér viaszfáklyákkal világítva meg az utat. Az út felénél a gróf fiával és nemesekből álló nagy kísérettel, pompás díszben fogadta mély hódolattal a felségeket. Mikor 9 óra körül üdvlövések hangja mellett a kastélyhoz értek, az egész kert ki volt világítva. A kapunál a gróf tisztjei álltak fel pompás ruhákban, égő fáklyákkal és ők kísérték fel a felségeket a fényesen berendezett lakosztályukba. Rövid pihenő után a kertbe mentek vacsorázni. A kert erre az alkalomra eddig még nem látott módon volt színesen kivilágítva. A végében állították fel azt a 14 öl magas építményt, mely 24 oszlopon nyugvó, kétemelet magasságú pompás termet alkotott, jobbról és balról a kerthez kapcsolódó oszlopsorral. Az oszlopok között zöld fülkékben 18 láb magas karosgyertyatartók voltak elhelyezve kristályégőkkel. A terem falát különböző színű átlátszó lemezek képezték és ezeknek megfelelő színekkel volt a terem díszítve. A teremben négy nagy tükörszekrényt helyeztek el, melyeket a vacsorához tálalóknak alakítottak át. Fent a mennyezeten egy gépezet parabola-szerkezetet forgatott és pompás fénnyel árasztotta el a felségek mellszobrait és a F. I. A. M. T. H. R. feliratot. A háttérben páholyt állítottak fel, ahová a felségek visszavonulhattak. E nagy teremben költötték el a felségek a főurakkal és más előkelőségekkel együtt vacsorájukat. A kertben is felállítottak művészi stílusban készült, fényesen díszített és kivilágított sátrak alatt két asztalt, ahol a főnemesség és a többi tisztviselők részére szolgáltak fel hasonló pompás lakomát. A királyi asztalnál 24 nógrádi nemes ifjú szolgált fel, a két *Podmaniczky* testvér pedig külön a felségek rendelkezésére állt. Közben trombita és dobszó hangzott és ágyúlövések dördültek el. A kivilágítást több mint 70.000 lámpa szolgálta tiszta szín viaszégővel. Eddig még sem a felségek, sem a jelenlevő kül- és belföldi előkelőségek nem láttak ehhez hasonlót sehol a világon. A királynőnek oly határtalanul megnyerte tetszését a kivilágítás, hogy kijelentette, ha lehetséges, szívesen megnézné másnap este is.

Másnap reggel a felségek kíséretükkel megtekintették a kastélyt és többször fejezték ki elragadtatásukat, különösen a márványoszlopos lovarda és istálló felett. 10 órakor a fekete márvánnyal és arannyal dúsan díszített kápolnába mentek, ahol szentmisét hallgattak. Utána az újonnan készült díszes hintókban 40 kocsiból álló kísérettel kocsikázni mentek a parkba, ahol a fasor két oldalán a környékbeli nemes ifjak lóháton álltak sorfalat. A kert és fácános megtekintése után egy pavillonhoz mentek, hogy a

felségek innen szemléljék meg a tiszteletükre rendezett vadállat-viadalt. Több mint két órai ittartózkodás után visszatértek a kastélyba és ebédhez ültek. Ebéd után a királynő ismét kikocsizott a parkba és ott kegyesen mindent megszemlélt. Ez alkalommal a délelőtti állatviadal helyén nehány idomított medve mutatványait nézte meg. 7 óra tájban tért ismét vissza a kastélyba a nemesség lovassorfala között. Este a kertben levő csarnokban a felségek megnyitották a bált, amelyen a nemességből több mint ezren vettek részt. A jelenlevő asszonyokat és leányokat az a kegy érte, hogy kézcsókra járulhattak a királynő elé. Közben elkészült a kivilágítás, mely előző este úgy megnyerte a felségek tetszését. A kivilágított díszteremben volt ismét a vacsora és ennek végeztével a felségek, kifejezésüket adva megelégedésüknek, pihenni tértek. A királynő a gödöllői látogatás ideje alatt hivatalos ügyeket is intézett. Szórakozásai közben sem hanyagolta el soha ezeket.

Harmadik napon reggel fél 7-kor szentmisét hallgattak a felségek, utána gazdagon megajándékozták a grófot, fiát, leányát és az egész udvart. Legteljesebb megelégedésüket hangoztatva megigérték, hogy legközelebb hosszabb időt töltenek itt, majd visszatértek Pestre. Nagy örömére és dicsőségére szolgált a grófnak és az egész magyar nemzetnek, hogy mikor elsőízben voltak itt a felségek, minden ilyen tökéletesen sikerült. Fokozta a sikert, hogy több mint 20.000 ember volt jelen az ünnepségeken és 6000-nél több személy étkezett állandóan a kastélyban. Nehéz feladat volt ezenkívül az udvar és a főurak elszállásolása is. A felségek elutazása után a gróf az öröm fokozására és e napok emlékezetessé tételére megvendégelte a falvak fő- és albíróit, az esküdteket és még nehány alattvalóját.

Augusztus 12.-én reggel 8 órakor a többször említett pavillonhoz mentek a felségek és megszemlélték a most gyalogosan felvonuló 17-es lovasezredet. Innen a városba mentek, de egy órakor kíséretükkel együtt visszatértek és *Liechtenstein* herceg szállásán fogyasztották el ebédjüket. Ebéd után a táborba mentek, ahol ezalatt a tisztek már felálltak ezredeik élén. A felségek ezredtől ezredhez mentek és a tiszteknek megengedték, hogy kézcsókra járuljanak eléjük. Ezután ismét a pavillonhoz mentek kíséretükkel, ahol az ezredek elvonultak előttük és ötven egynehány üdvlövés után háromszoros sortüzet adtak le. Ennek befejeztével este 9 óra körül a felségek visszatértek szállásukra.

Másnap, 13.-án következett az elutazás. A város hőn szerette volna, ha a felségek meghosszabbítják ittartózkodásukat, de már megtörtént minden intézkedés az indulásra. A tanács tehát elrendelte, hogy éjjel 2 órakor gyülekezzék a négy polgári század fegyveresen, zászlóikkal, de dobszó nélkül, nehogy a felségek álmát megzavarják. Az első század a felségek szállásánál állt fel, a második a Szelecski- (Szeleczky?) háznál, a harmadik a szerviták kolostoránál, a negyedik a díszruhás városi zenészekkel együtt a Váci-kapunál. A tanács is már 4 órakor megjelent a felségek szállásán, hogy amikor misére mennek, már tiszteleghessen előttük. A felségek és az egész kíséret reggel 5 órakor vonult a pálosok templomába. Mise után már nem tértek vissza szállásukra, hanem az ott várakozó kocsikba szálltak és elindultak Pozsony felé. A négy polgári század katonai tisztelgéssel köszöntötte az elvonuló felséges vendégeket és mikor már a sóhivatalt is elhagyták, a nehéz tüzérség háromszoros lövést adott le tiszteletükre.

1751. 73. sz. Extra-Blatt.

Megemlítésre méltó a város szempontjából, hogy 1. a királynő mindennel nagyon meg volt elégedve, 2. a polgári őrségnek az a kegy jutott, hogy az étkezéseknél őrt állhatott és 3. ők láthatták el, a katonaság részvétele nélkül, az őrtállást a kapuknál és a katonai tisztelgést zászlóval és zeneszóval a felségek kikocsizása alkalmával. Ha a felségek már sötétedés után tértek vissza a gyakorlatról, a tanács mindig kivilágíttatta fáklyákkal a városkaput.

(E helyen közli a lap *Scopek* Ferenc tanácstag és *Müller* Ferdinand városi jegyző latinnyelvű beszédeit.)

Augusztus 17.-én érkezett Pestre az az örömteljes hír, hogy a felségek kíséretükkel együtt szerencsésen és egészségesen megérkeztek Pozsonyba. Az időjárás a visszautazásnál is olyan kedvező volt, mint az ideutazásnál, amiből arra lehet következtetni, hogy a mennybeli Úr előtt is kedves volt ez az utazás és az Ő áldása kísérte azt.

1751. 84. sz. függeléke.

Buda, okt. 10.: Megfigyelhető volt ugyan, hogy a felségek látogatásáról jelentek meg hírek az újságban, de olyan elszórtan, hogy szükségesnek látszik mindezt mégegyszer összefoglalni. (Természetesen csak a budai vonatkozásokat, amit a pesti tudósító úgy látszik nem közölt elég részletesen.)

A felségek érkezésének hírére — délután 4 és 5 óra között várták őket — már 2 órakor gyülekeztek zeneszóval, szép új zászlóik alatt a polgári századok a Duna partján levő Szeplőtlen Szűzanya szobra körül. A ferencesek templomától a Halász-térig felállva várták a felségek érkezését. A késői érkezés miatt fáklyákat gyujtottak és ezeknek fényénél tisztelegtek. Az érkezés idején szóltak az ágyuk, zúgtak a harangok és egész éjjel hangzott az örömujjongás a városban.

(Az augusztus 8-iki látogatás leírását kiegészítő részleteket a megfelelő helyeken beleillesztettem a 70. szám tudósításának szövegébe.)

1751. 85. sz. függeléke.

Augusztus 12.-én a budai tanács átvonult Pestre és abban a kegyben részesült, hogy a felségek kihallgatáson fogadták. A városbíró rövid beszéde után kézcsókra járultak az uralkodó elé. Ezután *Cetto* Jakab András polgármester átnyujtotta a budai fürdőknek latin és német nyelvű leírását, amit a felségek kegyes tetszéssel átvettek.

13.-án a felségek útja Budán át vezetett. Az összes ágyuk üdvlövéseket adtak le, harangzúgás és szűnni nem akaró éljenzés kísérte a felségeket a Császárfürdőig. A Császármalomnál levő melegvízű tónál megálltak, itt várta őket a városi tanács. Megtekintették a tiszteletükre rendezett halászatot és a fürdőt, majd folytatták útjukat. Az átutazás alkalmával is, a hajóhídnál és a meleg tónál egy-egy gránátos század állt fel míg a polgári századok zeneszóval az útvonalon sorfalat álltak.

Amilyen nagy volt az öröm a felségek érkezésénél, olyan nagy most a fájdalom, hogy ez a 225 éve nem élvezett uralkodói kegy ilyen rövid ideig tartott.

Ofen, Altofen und Pest im Spiegel des »Wiennerischen Diariums«. Mitteilungen aus den Jahrgängen 1703—1752.

Von *Dr. Elisabeth von Hanskarl.*

(Inhaltsangabe.)

Die ungarische Journalistik begann — abgesehen von einigen schwachen Anläufen — erst am Ende des XVIII. Jahrhunderts sich stärker zu entwickeln. Es erwies sich aus diesem Grund als notwendig, die im Laufe des vorigen Jahrhunderts erschienenen Jahrgänge einer Wiener Zeitung nach Daten über Ofen, Altofen und Pest systematisch zu durchforschen. Die Wahl fiel auf das »Wiennerische Diarium« das als älteste und ausführlichste Nachrichtenquelle in erster Linie in Betracht kam.

Ich bearbeitete 50 Jahrgänge des »Wiennerischen Diarium«'s und fand nahezu 800 Nachrichten, die auf Ofen, Altofen und Pest Bezug hatten. Leider ergeben die Nachrichten kein getreues Bild der Stadt des vorigen Jahrhunderts. Sie enthalten zahlreiche bereits bekannte Daten und eine ganze Menge Angaben die vollkommen belanglos sind. Die Veröffentlichung der Nachrichten wurde ganz unsystematisch ausgeführt und dieselben beruhten vermutlich zum grossen Teil auf Mitteilungen aus privaten Kreisen. Trotzdem enthalten die ausführlichen Schilderungen der Berichte des »Wiennerischen Diarium«s eine Menge interessanter Einzelheiten über Leben und Brauchtum und sie überliefern uns auch eine Reihe wichtiger Personalnachrichten.

Die in den Jahren 1703—1711 veröffentlichten Nachrichten befassen sich beinahe ausschliesslich mit den Rákóczi-Aufstand. Die aufständischen Truppen

verursachten in Ofen und Pest viel Aufregung und Durcheinander. Es scheint sogar, dass die beiden Städte von Zeit zu Zeit den Mittelpunkt der kriegerischen Unternehmungen und naturgemäss auch das Zentrum des Nachrichtendienstes bildeten.

Auch in den nach dem Jahre 1711 erschienenen Jahrgängen sind eine Menge militärischer Nachrichten zu finden ; sie bringen Angaben über die Bewegungen der Truppen, über Durchfahrt von Kriegsschiffen, über Assentierungen und Truppentransporte.

Die dritte grosse Gruppe der Nachrichten befasst sich mit bekannten Persönlichkeiten. In diese Gruppe gehören die Mitteilungen über die Familie des Herrschers, Nachrichten von der Durchreise und über den Aufenthalt der ausländischen Gesandten und Bekanntgaben über Ernennungen, Auszeichnungen und Ähnliches.

Verhältnissmässig spärlich sind die Nachrichten über die Stadtverwaltung. Auf dem Gebiet der Justiz finden wir Veröffentlichungen von Urteilssprüchen und deren Durchführung. Einige Mitteilungen berichten über die Ansiedlung deutscher Familien. Und schliesslich konnten wir zwei Nachrichten über neue Post-Verbindung entdecken.

Die übrigen Mitteilungen über hervorragende gesellschaftliche und kirchliche Ereignisse bilden eine eigene Gruppe. Velhältnissmässig wenig hören wir über Städtebauliches. Die Nachrichten über Grundsteinlegungen von Kirchen und Klöster und ihre Einweihung, sowie die Beschreibung von kirchlichen Feiern und Prozessionen enthalten eine Unzahl von Namen hervorragender Persönlichkeiten des öffentlichen Lebens und geben uns wertvolle Aufschlüsse über alte Bräuche. Zahlreiche Veröffentlichungen berichten von den Feierlichkeiten anlässlich des Jahrestages der Rückeroberung Ofens.

Bloss ein einzigesmal findet der berühmte Pester Markt Erwähnung. Zum Schluss werden die ausserordentlichen Ereignisse geschildert, die hie und da im Leben einer Stadt Sensation machen.

Die letzte Gruppe der Nachrichten enthält Daten über die Naturereignisse, die die Stadt heimsuchten, von Seuchen, Feuersbrünste, Überschwemmungen und Unwettern.

A Fővárosi Könyvtár szerzeményeinek válogatott jegyzéke, 1938.

Verzeichnis ausgewählter Zugänge der Stadtbibliothek, 1938.
Select list of new accessions, 1938.

0 Általános munkák

Allgemeines — General works

001 Tudomány és tudás

Wissenschaft und Wissen
Science and knowledge

Bachelard, Gaston. Le nouvel esprit scientifique. Paris: Alcan 1937. 179 p. (Nouvelle Encyclopédie Phil.) **90251**

Benjamin, A. Cornelius. An introduction to the philosophie of science. New York: Macmillan 1937. XVI, 469 p. **90763**
Bibliographie: p. 460.

Cournot, [Antoine-Augustin]. Considérations sur la marche des idées et des événements dans les temps modernes. *[1872.]* T. 1—2. Texte revu et présenté par F. Mentré. Paris: Boivin 1934. **90445**

Ein Ehrentag der deutschen Wissenschaft. Die Eröffnung d. Reichsforschungsrats am 25. V. 1937. Berlin: Pressestelle d. Reichserziehungsministeriums 1937. 4°. 47 p. 10 t. **Pq 001(43)**

Erdélyi Múzeum-Egyesület, Az — három negyedszázados tudományos működése 1859—1934. Szerk.: György Lajos. Cluj-Kolozsvár: Erdélyi múzeum-egyesület 1937. IV, 344 p. **90573**
[Francia—német kivonattal.]

Jeans, James [etc.] Le progrès scientifique. Par —, William Bragg, E. W. Appleton etc. Paris: Alcan 1938. 199 p. **91165**

Klemmt, Alfred. Wissenschaft und Philosophie im Dritten Reich. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1938. 35 p. (Schriften d. Deutschen Hochschule für Politik, I. H. 32.) **P 001(43)**

002 Írás és könyv.

Schrift- u. Buchwesen.
Writing. Books.

Johnston, Edward. Writing & illuminating & lettering. London: Hogg 1906. XXXII, 500 p. **90123**

Káplány Géza. Ipari dokumentáció. Bp.: M. R. B. kiad. 1938. 25 p. (A Magyar racionalizálási bizottság kiadv., 10.) **R 002**

Livre hongrois, Le —. Son rayonnement, sa beauté, ses services rendus aux litteratures Européennes. Offert par l'association des editeurs et des libraires de Hongrie. Bp.: Révai 1937. 46 p. 8 t. **R 002(439)**

01 Könyvészet

Bibliographie — Bibliography

Bombay. Mulla Feroze Library, The —. Authors' catalogue of printed and lithographed books and some manuscripts with a list of newspapers and other miscellaneous papers. Bombay: Monaging committée of the Mulla Feroze Library 1928. 184 p. **A 54.01/1**

Csekey István. Az alkotmányjogi törvényhozás és irodalmi áttekintése Magyarországon az 1937. évben. Szeged: Ablaka ny. 1938. 16 p. (A Jog V. évf.-ból.) **R 342(439)»1937«**

Del Vecchio, Giorgio. Ricordando Alberico Gentili. Con un saggio di bibliografie Gentiliana. *[1936.]* 2. ed. Roma: Libraria Ulpiano 1937. 30 p. (Estratto dalla Rassegna bibliografica delle scienze giuridiche; Sociali e politiche Anno XII-Fasc. III.) **0120/90**

Dhabhar, Bomanji Nusserwanji. The K. R. Cama Oriental Institute Catalogue. I. Author-Catalogue of Printed Books. P. II. Classified-Catalogue of Printed books and Manuscripts, with Supplement and indexes. P. III. Classified-Catalogue of Gujarati books. Bombay: Fort Printing Pr. 1923. XI, 211, [52] p. **A 54.01/2**

Fleischhack, Kurt. Vom Messkatalog zum deutschen Bücherverzeichnis 1931—35. Lpzg: Börsenverein d. deutschen Buchhändler 1937. 15 p. (Erweit. Sonderdruck aus dem Börsenblatt f. den Deutschen Buchhandel, 230.) **01543/48**

Gabrieli, Giuseppe. Notizie statistiche storiche bibliografiche delle collezioni di manoscritti oggi conservati nelle biblioteche italiane. Milano: Mondadori 1936. 224 p. (Enciclopedia del libro.) **01609/63**

Hoppe, Wilhelm & Karl Schlechta. Die Briefe Friedrich Nietzsches. Verzeichnis d. f. d. hist.-krit. Gesamtausgabe festgest. Texte. München: Beck 1938. LVIII p. 1 t. **P 012 Nietzsche**

Kertész János. Komárom vármegye irodalma. Bp.: »Élet« ny. [193?]. 18 p. (A »Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék multja és jelene« c. műből.) **R 016(439.046)**

Kozocsa Sándor. Angyal Dávid irodalmi munkássága. Bp.: Saját kiad. 1938. 30 p. (A bécsi »Gr. Klebelsberg Kuno magy. tört.-kutató Int. évkönyvé«-ből.) **0120/89**

Krabbe, Wilhelm. Bibliographie. Ein Hilfsbuch f. Bibliothekspraktikanten. *[1930.]* 2. erg. Aufl. Lpzg: Einkaufshaus f. Büchereien 1936. 66 p. (Veröffentlichungen d. Berliner Bibliotheksschule, H. 1.) **0100/40**

Liste bibliographique des publications officielles et non officielles relatives a la cour permanente de justice internationale. Suppl. 1934. Dressée pour le 10. Rapport annuel de la cour par J. Douma. La Haye: [sans éd.] 1934. (Extrait du Rapport annuel de la cour.) **01634/90**

Literaturnachweis des Wohnungs- und Siedlungswesens f. d. Jahr 1937. V. Jahrg. Vereinigt mit Jahrbuch d. Deutschen Siedlung. Bearb. v. Rose v. Mangoldt. Berlin: Siedlung & Wirtschaft Verl. 1938. XIX, 328 p. **01633/73**

Màdaro, Luigi. Bibliografia fascista. Milano: Mondadori 1935. 182 p. (Enciclopedia del libro.) **01632/41**

Monoki István. Romániában az 1935. évben megjelent román-magyar és magyar időszaki sajtótermékek címjegyzéke. Cluj-[Kolozsvár]: Minerva ny. 1936. 33 p. (Tudományos füzetek, 90. sz.) **01605/13**

Országos körforgalmi és bibliográfiai központ. Japánra vonatkozó, magyar nyelven megjelent művek bibliográfiája. Bp.: Egyetemi ny. 1937. 24 p. (»Távol Kelet«-ből.) **0160/84**

Praha. Novinarska Knihovna A. Laurina. Dodatky S. Tiskové právo, svoboda tisku a censura C. Vseobecne dejiny periodického tisku. Praha: Hála 1937. 75 p. 10 t. **0172/43**

Revue de Revues, littéraires et scientifiques hongroises de l'année 1936. Éd. par l'Association nationale des sociétés et des institutions scientifique de Hongrie. Avec le concours du centre d'études hongroises en France. Ier lettres sciences sociales. Paris: Leroux 1937. (Supplément à la Revue des études hongroises 1937.) **X 2462**

Shinkokai, Kokusai Bunka. A short bibliography on Japan in English. Tokyo: Marunouchi [1934]. [4], 32 p. **A 52.01/1**

Volts, James D. Bibliography of cryptography. A catalog of books pertaining to the Science of codes and cyphers. Compiled by —. Cincinnati: [Printed d'privately the compiler] 1938. 18 p. **01665/10**

Wien. Hinterberger, H. Antiquariat. Katalog XX. Interessante Autographen. Wien: Selbst-verl. [O. J.] 100 p. 12 t. **0174/98**

02 Könyvtárügy

Bibliothekswesen — Library economy

Bykowsky, Leon. Wspolczesna polityka Bibljoteczna w zakresia publicznych Bibljotek Oswiatiwich szkic Dyskusyjny. Warszawa: Swietonski 1936. 47 p. (Wydawnictwa Bibljoteki Publicznej m. st. Warszawy, 65.) **0274/298**

Colvin, Lionel R. Mc. & Harold Reeves. Music libraries: Their organisation and contents, with a bibliography of music and musical literature. Vol. 1—2. London: Grafton 1937—38. **0260/15**

Dutt, Newton Mohun. Baroda and its libraries. Baroda: Central-library 1928. XXXVI, 191, [6] p. 18 t. **A 54.02/1**

Escher, Hermann. Ausgewählte bibliothekswissenschaftliche Aufsätze. Zum 80. Geburtstage d. Verfassers. Hg. v. d. Zentralbibl. Zürich u. d. Vereinigung schweizerischer Bibliothekare. Zürich: Rohr 1937. 229 p. 1 t. **0208/5**

Fava, Domenico. Il transporto e la sistemazione della Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze nella nuova sede. (Luglio-Ottobre 1935 — XIII.) Relazione. *[193?.]* 2. éd. Firenze: Tipogr. »Il Cenacolo« 1937. 80 p. **0274/296**

Gray, Duncan. Public library finance. With a foreword by Jesse Boydell. London: Allen & Unwin 1938. 152 p. (The practical library handbooks.) **0251/9**

Grycz, Joseph. Les bibliothèques polonaises. Varsovie : Assoc. d. bibliothecaires polonais 1937. 36 p. 5 t. **0270/38**

Guide pratique des bibliothèques de Paris. Par Emil L e r o y. Préface de Julien C a i n. Paris : Ed. d. Bibliothèques Nationales 1937. VIII, 283 p. **0270/34**

Haygood, William Converse. Who uses the public library. A survey of the patrons of the circulation and reference departments of the New York library. Illinois : Univers. of Chicago pr. 1938. XIX, 137 p. **0274/300**
Bibliography : p. 128—129.

Hoeft, Bernhard. Das Schicksal der R a n k e - Bibliothek. Berlin : Ebering 1937. 56 p. (Historische Studien, H. 307.) **0271/17**
Bibliographie : p. 56.

Johnson, Alvin. The public library a people's university. New York : American association for adult education 1938. IX, 87 p. (Studies in the social significance of adult education in the United States, 9.) **0212/5**

[**Káplány** Géza]. A könyvtárosi élethivatás a könyvtárosképzés tükrében. Bp. : Kellner 1937. 34 p. (Magy. kir. technológiai intézet kvtára. Műszaki bibliográfiai közlemények, 18.) **0207/3**

Kramm, Heinrich. Deutsche Bibliotheken unter dem Einfluss von Humanismus und Reformation. Ein Beitrag zur deutschen Bildungsgeschichte. Lpzg : Harrassowitz 1938. XXIV, 304 p. 1 t. **0270/36**
= Zentralblatt für Bibliothekswesen, Beiheft 70.

Leyland, Eric. The Public Library. Its history, organisation and functions. A guide to Public Library facilities for Asers, and a textbook for Students preparing for the elementary examination of the Library Association. London : Pitman 1937. 106 p. **0270/35**

Maday, André de. La bibliothèque du Bureau international du travail. Genève : Meyer 1937. 20 p. (Extrait de la Revue Stellienne, 153.) **0275/43**

Phillips, W. Howard. A Primer of book classification. London : Association of Assistant Librarians 1937. 168 p. **0254/51**

Russel, Harold G. etc. The use of books and libraries. A Syllabies for use in connection with Library Methods I, Division of Library Instruction, University of Minnesota. —, Thomas P. F l e m i n g & Blanche M o e n. *[1933.]* 4. ed. Minneapolis : University of Minnesota 1937. 79 p. **0240/17**

Schriewer, Franz. Das ländliche Volksbüchereiwesen. Einführung in Grundfragen und Praxis der Dorf- und Kleinstadtbüchereien. Jena : Diederichs 1937. 194 p. **02745/6**
Bibliographie : p. 193—194.

Sharp, Henry A. Cataloguing. A textbook for use in libraries. With an introd. by L. Stanley Y a s t. *[1935.]* 2. éd. London : Grafton 1937. XXI, 472 p. **0253/77**

Société des Nations. Mission sociale et intellectuelle des bibliothèques populaires. Son organisation. Ses moyens d'action. Paris : Institut International de Coopération Intellectuelle 1937. 444 p. **02745/5**
Bibliographie : p. 407—439.

Thon, Jan. O mestské knikovne, knihách a také lidech. Vzpominky a jubilejni uvahy o mestské knihovne prazské v letech 1918—1938. Praze : Nákladem obce prazské 1938. 137 p. 1 t. **0274/297**

Thyregod, Oskar. Die Kulturfunktion der Bibliothek. Haag : Nijhoff 1936. 219 p. **0200/101**

Vorstius, Joris. Grundzüge der Bibliotheksgeschichte. Lpzg : Harrassowitz 1935. 96 p. **0209/5**

Warszawie. Towarzystwo Bibljotek Powszechnich. Sprawozdanie 1923—1927. Apracowata Wanda D a b r o w s k a, grafiki wykonata Zofja K o s k o w n a. Warszawa : Lazarskiego 1928. 66 p. 4 t. **0270/32**

Wilson, Louis R. The role of the library in adult education. With an introd. Chicago-Illinois : Univers. of Chicago pr. 1937. XI, 321 p. **0212/4**
[Könyomat.]

03 Lexikonok

Lexica — Encyclopedia

Enciclopedia Romaniei. Vol. 1—2. Bucuresti : Statul 1938. **A 49.03/1**

Europa with which is incorporated the Europa Year Book. Ed. by Michael F a r b m a n n. Vol. 1—2. London : Europa publications limited 1932—36. **72712**
Vol. 1. The encyclopaedia of Europa. 667, 31 p.
Vol. 2. The European who's who. 869 p.

Kis enciklopédia. A tudományok és művészetek összefoglalása. Szerk. D o r m á n d i László. Bp. : Pantheon 1938. 706 p. **K 0300/11**

Wells, H[erbert] G[eorge]. The idea of a world encyclopaedia. A lecture delivered at the Royal institution XI. 20th, 1936. London : Hogarth pr. 1936. 32 p. (Day to day pamphlets, 35.) **P 03(∞)**

057/059 Címtárak. Évkönyvek

Adressbücher. Jahrbücher Handbooks. Annals

Budapesti háztulajdonosok címtára (Név és lakjegyzéke) 1938. Összeáll. Szombathy Kálmán. Bp.: Merkantil ny. 1938. 332 p. **K 0570/14**

Budapesti közigazgatási útmutató. Közbiztonsági tanácsadó. Gyakorlati kézikönyv bankok, gyárak, iparvállalatok, nagy és kisiparosok számára. Szerk. Szabó Sándor. Bp.: Viktória-ny. 1938. 258 p. **K 0570/5**

Kacsó Sándor (szerk.). Erdélyi megyei évkönyv. A kisebbségi magyar polgár kézikönyve. Brosov-Brassó : »Brassói lapok« & »Népujság« kiad. 1937. 220 p. **K 0580/7**

Magyarország évkönyve. 1937. IV. évf. Szerk. : Béry László & Kun Andor. Bp. : Stádium 1938. 495 p. **K 0580/11**

Párisi magyar évkönyv. Almanach officiel de l'association hongroise de France. Paris 1936. 1. k. Szerk. Varga Albert. Paris : Varga 1936. 144 p. **X 2433**

Roma. R. Accademia d'Ungheria. Annuario. Fasc. 1. Dir. Eugenio Koltay-Kastner. Roma : Tip. Russo 1937. (Studie documenti italo-ungheresi della R. Accademia d'Ungheria.) **X 2477**

07 Ujságírás

Zeitungswesen — Journalism

Dékány István. A sajtó szerepe természetes és mesterséges közvélemény alakításában. Bp.: Fráter ny. 1938. 19 p. (A Sajtó könyvtára, 16.) **R 07 : 307.1**

H. Fekete Péter. Tíz esztendő a szerkesztői asztal mellett. Ujságcikkek. Hajdúböszörmény: Saját kiad. 1937. 128 p. **90886**

Fiala Ferenc & Nyékhegyi István. A magyar sajtó igazi arca. Bp.: Bethlen Gábor irod. és ny. r. t. 1938. 50 p. **R 07(439)**

Gerlof, Günter. Die Haltung der Zentrumspresse zum Dreibund bis zum Jahre 1887. Diss. Berlin 1936. Jena : Dr. Neuenhahn 1937. 80 p. **P 07 : 327(43)»187/188«**
Bibliographie : p. 77—79.

Hindle, Wilfrid. The Morning Post 1772—1937. Portrait of a newspaper. London : Routledge 1937. XI, 260 p. 1 t. **90762**

Kiener, Franz. Die Zeitungssprache. Eine Deutung ihrer psychologischen Grundlagen. Würzburg : Triltsch 1938. 121 p. (Zeitung und Leben, 43.) **90760**
Bibliographie : p. 121.

Kristóf György. Az erdélyi időszaki sajtó a kiegyezéstől a közhatalom változásáig (1867—1919). Bp. : Egyet. ny. 1938. 29 p. (»Magyar Könyvszemlé«-ből.) **R 07(439.42)»1867/1919«**

Münster, Hans A. Der Wille zu überzeugen, ein germanischer Wesenszug in der Volksführung d. neuen Staates. Vom Sinn d. dtschen Zeitungswissenschaft. *[1934.]* 2. Ausg. Lpzg : Noske 1938. 19 p. **P 307.15 : 07(43)**

Nyékhegyi István. Sajtó és közigazgatás. (A sajtókamara tervezetével.) [Bp. : Ny. n. 1938.]. 14 p. **R 070.12(439)(061)**

Primke, Werner. Die Politik der Times von der Unterzeichnung des Jangtseabkommens bis zum Ende der deutsch-englischen Bündnisbesprechungen (X. 1900 bis 1901). Diss. 1935. Berlin : Dr. Mittag 1936. 140 p. **89858**
Bibliographie : p. 137—140.

Reiber, Karl. Die deutschen Blätter von Brockhaus 1813—1816. Diss. Lpzg 1935. Köln : Dr. Welzel 1937. IV, 74 p. **P 073»1813/1816«**
Bibliographie : p. III.

Schreder, Stephan. Der Zeitungsleser. Eine soziologische Studie mit bes. Berücks. d. Zeitungsleserschaft Wiens. Diss. Basel. Wien : Selbstverl. 1936. 48 p. **P 307.1**
Bibliographie : p. 46—48.

Schridde Éva. A magyar vezércikk első évei. Dissz. Pécs : Haladás ny. 1938. 36 p. (Specimina diss. facult. philos. Reg. hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 113. Magyar intézet értekezései, 24.)
Bibliográfia : p. 35. **R 07(439)»184«**

Seeberg, Joachim. Wilsons Botschaft der 14 Punkte v. 8. I. 1918. im Urteil d. grossen dtschen Tagespresse v. Jan. bis z. Okt. 1918. Diss. Berlin : Dr. Triltsch & Huther 1936. 104 p. **P 07 : 327(43)»1918«**
Bibliographie : p. 103—104.

Sündermann, Helmut. Der Weg zum deutschen Journalismus. Hinweise f. d. Berufswahl junger Nationalsozialisten. Mit einem Vorw. d. Reichspressechefs Reichsleiter Dietrich. München: Eher 1938. 35 p. **P 07(43)**

090 Bibliofilia

Bibliophilie — Bibliofily

Cain, Julien [etc.]. Les plus beaux manuscrits français a peintures du moyen age de la Bibliothèque Nationale. J. C. Philippe Lauer, Emile van Moé. [etc.] Paris: Arts et métiers graphiques 1937. 82, [2] p. 4 t. **q 09/491**

Horst, D. J. H. ter. Sporen van Erasmus' hand. En een abfeelding van den God terminus. 'S-Gravenhage: Nijhoff [1936]. p. 59—70. (Uit »Het Boek«.) **P 091.6 Erasmus**

Hubay Ilona. Missalia Hungarica. Régi magyar misekönyvek. Bp.: M. nemz. múzeum Széchenyi kvtára & Magyar bibliophil társ. 1938. 105, [3] p. **0169/64**
Bibliográfia: p. 67—70.

Kovács Imre. Régi magyar kalendáriumaink 1711-ig. Dissz. Debrecen: Nagy ny. [1938]. 64 p. **R 059(439)»...1711«**
Bibliográfia: 63—64.

Lehmann, Paul. Handschriften und Handschriftenbruchstücke des 8—15. Jahrhunderts in Esztergom. Bp.: Egyetemi ny. 1938. p. 165—172. (»Egyetemes Philologiai Közlöny«-ből.) **R 091»07/14«(439.027) Esztergom**

Nemzetközi kongresszusok. XIV. internationaler kunstgeschichtlicher Kongress 1936. Universitäts Bibliothek Basel. Ausstellung. Die Bedeutung Basels für d. Buchkunst. Katalog. Basel: Selbstverl. 1936. 32 p. **P 021.46(494) Basel**

Somner Merrywlather, F. Bibliomania in the middle ages. London: Woodstock Press 1933. 288 p. **091/451**

Wendt, Bernhard. Der Versteigerungs- und Antiquariats-Katalog im Wandel dreier Jahrhunderte. Ein Beitrag zur Geschichte buchhändlerischer Werbe- und Vertriebsmittel. Lpzg: Liebisch 1937. 47 p. **091/441**

Zigrosser, Carl. Six centuries of fine prints. London: Williams & Norgate 1938. **091/452**

1 Bölcselet

Philosophie — Philosophy

Ballauf, Theodor. Über den Vorstellungsbegriff bei Kant. Berlin: Verl. f. Staatswissenschaften u. Geschichte 1938. 135 p. (Philosophische Untersuchungen, 5.) **90301**
Bibliographie: p. 131—135.

Baumgarten, Eduard. Der Pragmatismus. R. W. Emerson, W. James, J. Dewey. Frankfurt a. M.: Klostermann 1938. XVIII, 483 p. **91496**

Behrens, Hans. Gegenstand und Gegenstandsbewusstsein. Ein Beitrag zum Bildproblem in der Erkenntnis. Diss. Berlin: Dr. Funk 1937. 117 p. **91613**

Bense, Max. Die abendländische Leidenschaft oder zur Kritik der Existenz. München: Oldenbourg 1938. 124 p. **91307**

Bergson, Henri. L'énergie spirituelle. Essais et conférences *[1920. 5. éd.]* 20. éd. Paris: Alcan 1936. 227 p. (Bibliothèque de Philosophie Contemporaine.) **90410**

Berthelot, René. Science et philosophie chez Goethe. Paris: Alcan 1932. 188 p. (Bibliotheque de Philosophie Contemporaine.) **90455**

Boldt, Karl. Die Erkenntnisbeziehung. Tübingen: Mohr 1937. 47 p. (Beiträge zur Philosophie u. ihrer Geschichte, 5.) **P 121**

Böhm, Franz. Anti-Cartesianismus. Deutsche Philosophie im Widerstand. Lpzg: Meiner 1938. 284 p. **90299**

Brandenstein Béla. A megismerés őskérdései. Bp.: Franklin társ. 1938. 96 p. **91479**

Brenner, Anton. Schellings Verhältnis z. Leibniz. Ein Beitrag z. Geschichte d. Wiedererwachens d. echten Leibnizschen Philosophie (nach d. Herrschaft d. Wolffschen Schule) u. z. Entwicklung d. Schellingschen Philosophie. Diss. Tübingen. Augsburg: Dr. Schoder 1937. [6], 83 p. **P 1 Schelling**

Brochard, V[ictor]. Études de philosophie ancienne et de philosophie modern. Recueill. et précéd. d'une introd. par V. Delbos. Nouvelle éd. Paris : Vrin 1926. XVI, 558 p. (Biblioth. d'hist. de la philosophie.) **90415**

Brunschvicg, Léon. L'idéalisme contemporaine. *[19??.]* 2. éd. Paris : Alcan 1921. 185 p. (Bibl. de Phil. Contemporaine.) **90454**

Brunschvicg, Léon. Introduction à la vie de l'esprit. *[19??.]* 5. éd. Paris : Alcan 1932. V, 175 p. (Bibl. de Phil. Contemporaine.) **90453**

Burkamp, Wilhelm. Wirklichkeit und Sinn. Bd 1—2. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1938. **90913**

Bd 1. Die objektive Gewordenheit in d. sinnfreien Wirklichkeit. 327 p.

Bd 2. Das subjektive Recht d. Sinns über d. Wirklichkeit. 538 p.

Conrad-Martius, Hedwig. Ursprung und Aufbau des lebendigen Kosmos. Lpzg : Müller 1938. 370 p. **91430**

Bibliographie : p. 365—370.

Dunna, J[ohn] W[illiam]. The serial universe. London : Faber 1934. 242 p. 1 t. **91117**

Durant, Will. A gondolat hősei. (The story of philosophy.) Magyar filozófusokról szóló részt írta Halasy Nagy József. Ford. Benedek Marcell. *[1926.]* 2. bőv. kiad. Bp. : Dante könyvny. 1937. 504 p. 34 t. **91476**

Emge, C[arl] A[ugust] & Otto von Schweinichen (Hg.). Gedächtnisschrift für Arthur Schopenhauer zur 150. Wiederkehr seines Geburtstages. Berlin : Verl. f. Staatswissenschaften u. Geschichte 1938. [4], 224 p. (Philosophische Untersuchungen, 6.)

Bibliographie : p. 221—224. **91175**

Folwart, Helmut. Kant, Husserl, Heidegger. Kritizismus, Phänomenologie, Existenzialontologie. Breslau : Eschenhagen 1936. 279, [3] p. **90911**

Friedrich, Hugo. Descartes und der französische Geist. Lpzg : Meiner 1937. 78 p. **90520**

Fuchs, Harald. Der geistige Widerstand gegen Rom in der antiken Welt. Berlin : Gruyter 1938. 102 p. **91220**

Grebe, Wilhelm. Der tätige Mensch. Untersuchungen zur Philosophie des Handelns. Berlin : Verl. f. Staatswissenschaften u. Geschichte 1937. 107 p. (Philosophie Untersuchungen, 3.) **90302**

Hartmann, Nicolai. Möglichkeit und Wirklichkeit. Berlin : Gruyter 1938. XVII, 481 p. **91049**

Hartmann, Otto J. Erde und Kosmos im Leben des Menschen, der Naturreiche, Jahreszeiten und Elemente. Eine philosophische Kosmologie. Frankfurt a. M. : Klostermann 1938. 409 p. **91353**

Havemann, Hans. Das Bild des Menschen. Mensch und All im Lichte einer Philosophie d. Raumes. Jena : Diederichs 1937. 248 p. **89917**

Huebner, Friedrich Markus. Niemand ist einsam. Kampen auf Sylt : Kampmann 1936. 50 p. **P 111**

Huszár Győző. Bölcselet. 1—2. köt. Bp. : Szerző 1937. **91180**

1. k. Logika. 334 p.

2. k. Megismeréstan. (Ismeretelmélet.) 247 p.

Hübscher, Arthur. Der junge Schopenhauer. Aphorismen u. Tagebuchblätter. München : Piper 1938. 120 p. **90526**

Ignácz Imre. Bőhm Károly természetfilozófiája. Dissz. Bp. : Szerző 1934. 114 p. **R 1 Bőhm Károly**

Illemann, Werner. Wesen und Begriff der Philosophie. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1938. 111 p. (Neue deutsche Forschungen. Abt. Philosophie, 202.) **91472**

Bibliographie : p. 102—107.

Inotai Imre. Bőhm Károly természetfilozófiai alapgondolatai. Dissz. Bp. : Bárd ny. 1936. 69 p. **R 1 Bőhm Károly**

Jaspers, Karl. Die geistige Situation der Zeit. *[19??.]* 5. neubearb. Aufl. Berlin : Gruyter 1923. 191 p. (Sammlung Göschen, Bd 1000.) **90896**

Kerényi [Károly] Karl. Pythagoras und Orpheus. Berlin : »Die Runde« Verl. 1938. 40 p. **P 1 Pythagoras**

Klamm Rezső. Nicolaus Cusanus módszerének dialektikai alapvonalai. Dissz. Szeged : Ablaka ny. 1938. 63 p. **R 1 Cusanus**

Bibliográfia : p. 60—63.

Kliefoth, Maria. Erleben und Erkennen. Eine Untersuchung an Hand d. Philosophie v. Ludwig Klages. Würzburg-Aumühle : Triltsch 1938. 135 p. **91813**

Kollár Ferenc. Hegel. Bp. : Gyarmati ny. 1937. 88 p. (Kronos könyvek, 6—8.) **R 1 Hegel**

Kondor Imre. Az európai filozófia problémáinak története. Debrecen: Bertók 1938. 227 p. **91179**

Königswald, Richard. Geschichte der Erkenntnistheorie. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1933. 192 p. (Geschichte d. Philosophie i. Längsschnitten, 9.) **90263**

Lavelle, Louis. La dialectique de l'éternel présent de l'acte. Paris: Aubier 1937. 541 p. (Philosophie de l'esprit.) **90821**

Lipps, G. F. Mythenbildung und Erkenntnis. Eine Abhandlung über d. Grundlagen d. Philosophie. Lpzg: Teubner 1907. 312 p. (Wissenschaft u. Hypothese, III.) **91287**

Malebranche. Par D. Roustan, E. Bréhier, H. Gouhier etc. Recueil publié par la Revue Philosophique. Paris: Alcan 1938. 187 p. **90841**

Matisse, Georges. L'arrangement de l'univers par l'esprit. Paris: Alcan 1938. 275 p. (Bibliothèque de philosophie contemporaine.) **90852**

Matzat, Heinz L. Untersuchungen über die metaphysischen Grundlagen der Leibnizschen Zeichenkunst. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1938. 185 p. (Neue deutsche Forschungen. Abt. Philosophie, 201.) **91471**

Michaelis, Gustav. Arthur Schopenhauer zum 150. Geburtstag. Einleitung in seine Philosophie. Lpzg: Reisland 1937. V, [3], 190 p. **89904**

Michel, Wilhelm. Nietzsche in unserem Jahrhundert. Berlin-Steglitz: Eckart Verl. 1939. 115 p. **91801**

Minkowski, Helmut. Die Neu-Atlantis des Francis Bacon. Ein Beitrag zur Geistesgeschichte des 17. Jahrhunderts. Diss. Berlin. Jena: Dr. Neuenhahn 1936. 75 p. **P 1 Bacon, Francis**

Müller, Gustav E. Der Mensch im Sein. Eine Heimkehr aus Zweifelhaftem. Stuttg.: Fromann 1938. 200 p. **91338**

Müller, W[illy]. Stehen Naturwissenschaften und Philosophie vor einer neuen Grundlage der Erkenntnis? Berlin: Buchholz & Weisswange 1938. 41 p. **P 121**

Papp János. A Hipparchos-dialogus hitelessége. Szeged: Városi ny. 1936. 32 p. (Acta litter. ac scient. Reg. univ. hung. Francisco-Josephinae. Tom. IX. Fasc., 1.) **R 109(38)»—03«**

Pauler Ákos. Metafizika. Sajtó alá rendezte és előszóval ellátta Dékány István. Bp.: Akadémia 1938. X, 153 p. (Akadémia filozófiai kvtára, 10.) **91390**

Pauler Ákos. Tanulmányok az ideologia köréből. Kornis Gyula bev.-vel a szerző kézirati hagyatékából sajtó alá rendezték tanítványai. Bp.: Magy. filozófiai társaság 1938. 237 p. (A magy. filozófiai társ. könyvtára, 7.) **90066**

Philosophes et Savants. Français du XXe siècle. Extraits et notices. T. 1—3. Paris: Alcan 1926. **90447**

T. 1. Baruzi, Jean: Philosophie générale et metaphysique 220 p.
T. 2. Poirier, R.: La philosophie de la science. 231 p.
T. 3. Baruzi, Jean: La problème moral. 202 p.

Problem of the individual The — lectures delivered before the Philosophical Union of California 1936. Berkeley: University of California Press 1937. 206 p. **90638**

Reichmann, Ernst. Die philosophischen Anschauungen des jungen Zschokke. Ein Beitr. z. Lebensgeschichte Heinrich Zschokkes. Diss. Berlin. Borna-Lpzg: Dr. Noske 1936. 155 p. **89843**

Bibliographie: p. 152—154.

Russell, Bertrand. A critical exposition of the philosophy of Leibniz. London: Allen & Unwin 1937. XXII, 311 p. **91146**

Sándor Pál. A történelmi materiálizmus története. Bp.: Mentor kiadás 1938. 195 p. **90098**

Sandulescu-Godeni, Constantin. Das Verhältnis von Rationalität und Irrationalität in der Philosophie Platons. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1938. 338 p. (Neue Deutsche Forschungen, Abt. Philosophie, 167.) **91185**

Bibliographie: p. 331—337.

Scheschics, Bogdan W. Grundsätze der absoluten Wahrheit. Prolegomena zur Logik der Wahrheit. Berlin: Pfau 1938. 133 p. **91050**

Schinke, Gerhart. Nietzsches Willensbegriff. Diss. Berlin: Dr. Triltsch & Huther 1937. 51 p. **P 1 Nietzsche**

Schmalenbach, Herman. Geist und Sein. Basel: Verl. Haus z. Falken 1939. VIII, 328 p. (Philosophia Universalis, 1.) **91817**

Schmidt, Franz. Kleine Logik der Geisteswissenschaften. München: Reinhardt 1938. 128 p. **91854**

Schmidt, Heinrich. Philosophisches Wörterbuch. *[1912.]* 7. verbess. Aufl. Lpzg: Kröner 1922. 319 p. (Kröners Taschenausg.) **91295**

Schneider, Rudolf. Das wandelbare Sein. Die Hauptthemen d. Ontologie Augustins. Frankfurt am Main: Klostermann 1938. 144 p. (Philosophische Abhandlungen, Bd 8.)
Bibliographie: p. 143—144. **91841**

Schönfelder, Walter. Philosophie im Überblick. Eine Einführung in ihre Probleme und ihre Geschichte. *[1929.]* 2. Aufl. Lpzg: Meiner 1938. 132 p. **90968**

Schuhl, Pierre Maxime. Essai sur la formation de la pensée grecque. Introd. hist. à une étude de la philos. Platonicienne. Paris: Alcan 1934. VIII, 467 p. **90408**
Bibliographie: p. 391—464.

Schulze, Fritz. Dasein und Deutung. Grundlinien einer Daseinskunde d. deutschen Volkes. Lpzg: Reisland 1937. IV, 144 p. **91849**

Schwarz, Hermann. Grundzüge einer Geschichte der artdeutschen Philosophie. Berlin: Dünnhaupt 1937. 80 p. (Schriften d. dtschen Hochschule f. Politik, 28/29.) **89896**

Serrus, Ch. La méthode de Descartes et son application à la métaphysique. Paris: Alcan 1933. 125 p. (Bibliothèque de Philosophie Contemporaine.) **90458**

Silva Tarouca, Amadeo. Weltgeschichte des Geistes. Naturentfaltung als Geisterfüllung. Salzburg: Pustet 1939. 361 p. **91852**

Snell, Bruno. Leben und Meinungen der Sieben Weisen. Griechische u. lateinische Quellen aus 2000 Jahren mit der deutschen Übertragung. München: Heimeran 1938. 180 p. **91442**

Souriau, Michel. Le temps. Paris: Alcan 1937. 178 p. (Nouvelle encyclopédie philosophique.) **90246**

Szabó Lajos és Tábor Béla. Vádirat a szellem ellen. Bp.: Bibliotéka kiad. [é. n.]. 83 p. **R 121**

Szkladányi Mária. Pauler Ákos életművészete. Bp.: Franklin társ. 1938. 208 p. **91464**

Vajda György Mihály. Az egyezményesek. Fejezet a magyar filozófia történetéből. Bp.: »Grafika« ny. 1937. 72, [2] p. (Dolgozatok a kir. m. P. P. tud.-egyet. philos. szemináriumából, 21.) **R 109(439)»18«**

Velenovsky, Josef. Die letzte Weisheit, oder die Lehre vom geistigen Kosmos. Prag: Soucek 1937. 341 p. **91136**

Vignal, L. Gautier. Pic de la Mirandole. Paris: Grasset 1937. 261 p. **90857**
Bibliographie: p. 252—256.

Wahl, Jean. Etudes Kierkegaardiennes. Paris: Aubier [1938]. 744 p. (Philosophie de l'esprit.)
Bibliographie: p. 737—744. **90819**

Weinstock, Heinrich. Platonische Rechenschaft. Platons 7. Brief übers. u. ausgelegt v. —. Berlin: Verl. d. Runde 1936. 91 p. **90015**

Wodetzky József [stb.]. A világegyetem bölcselete. —, Jánosi József, Somogyi József [stb.] előadásai. Bp.: Franklin társ. 1938. 126 p. (Szt. Tamás kvtár, 3.) **91217**

Zadow, Astolf. Die Leer-Implikation. Diss. Berlin: Dr. Triltsch & Huther 1937. 124 p. **89853**

13 Okkult tudományok

Okkultismus — Occultism
Parapszichologia — Parapsychology

Battlay Elsner Erzsébet. A lélek rejtett világa. Bev. Völgyesi Ferenc. Bp.: Székely ny. 1938. 48 p. (Lélek és természettudomány. XXI.) **R 133.9**

Beckh, Hermann. Vom Geheimnis der Stoffeswelt (Alchymie). *[1931.]* 2. Aufl. Basel: Geering 1937. 124 p. **90143**

Chengery Pap Elemér. Új látóhatárok felé. Metapszichikai kísérleteim apport-, telekinetikus és más okkult jelenségek, tanulmányok. A bevezető tanulmányt írta C. Blacher. Előszót írt Strém István. Bp.: Attila-ny. 1938. XII, 563 p. **90631**
Bibliográfia: p. 561.

Flournoy, Theodor. Die Seherin von Genf. Mit Geleitw. v. Max Dessoir. Autorisierte Übers. Lpzg: Meiner 1914. XXIII, 556 p. (Experimentaluntersuchungen zur Religions-, Unterbewusstseins u. Sprachpsychologie, H. 2.) **91280**

Ganzenmüller, W. Die Alchemie im Mittelalter. Paderborn: Verl. d. Bonifacius-Dr. 1938. 240 p. 4 t. **91304**
Bibliographie: p. 238—240.

Grabinski, Bruno. Diesseits und jenseits des Grabes . . . Geheimnisvolle Tatsachen. Zwingende Beweise für ein Fortleben. Verstorbene, die wiederkehren! Waldsassen (Bayern): Angerer 1937. 290 p. **90946**

Hock János. A láthatatlan világ munkája. Bp.: Urbányi 1938. 234 p. **91363**

Hock János. Modern miszticizmus. Bp.: Urbányi 1938. 321 p. **90633**

Kröner, Walther. Die Wiedergeburt des Magischen. Das Magische als natürliche Funktion des Unbewussten. Mit einer Einf. v. Hans Driesch. Lpzg: Hummel 1938. 87 p. **91527**

Rhine, J. B. Neuland der Seele. Übers. u. eingeleitet von Hans Driesch. Stuttg.: Deutsche Verlags-Anst. 1938. 236 p. **90571**
Bibliographie: p. 235—236.

Saltmarsh, H. F. Evidence of personal survival from cross correspondences. London: Bell 1938. 159 p. **90867**

Steindamm, Hugo & Elsbeth Ackermann. Mysterium Mensch. Eine Einführung in die Psychologie auf Grund der Hand. Berlin: Erdmenger 1938. 126 p. 33 t. **91949**

15 Lélektan

Psychologie — Psychology

Allen, A. H. Burlton. Pleasure & instinct. A study in the psychology of human action. London: Hegan 1930. 336 p. **90022**

Baranyai Erzsébet. A magasabbrendű értelmesség meghatározása és vizsgálatának módszere. Szeged: M. kir. Ferenc József tud.-egyet. barátainak egyes. 1938. 302 p. (Acta litt. ac scient. Reg. univers. hung. Francisco-Josephinae. Sectio philos. T. 9.) **91263**
Bibliográfia: p. 294—298.

Bergson, Henri. La perception du changement. Conférences faites à l'université d'Oxford. Oxford: Clarendon pr. 1911. 37 p. **91286**

Delacroix, H. Les grandes formes de la vie mentale. Paris: Alcan 1937. 187 p. (Nouvelle Encíclopédie Phil.) **90249**

Driesch, Hans. Alltagsrätsel des Seelenlebens. Stuttg.: Deutsche Verlags-Anst. 1938. 208 p. **91346**

Dumas, Georges. Nouveau traité de psychologie. Tom. 1—5. Paris: Alcan. **90396**
T. 1. Notions, préliminaires, introduction, méthodologie. 1930. VI, 425 p.
T. 2. Les fondements de la vie mentale. 1932. VI, 612 p.
Bibliographie: p. 602—606.
T. 3. Les associations sensitivo-motrices. 1933. VI, 462 p.
Bibliographie: p. 455—458.
T. 4. Les fonctions et les lois générales. 1934. VI, 528 p.
Bibliographie: p. 516—522.
T. 5. Les fonctions systématisées de la vie intellectuelle. 1936. 406 p.
Bibliographie: p. 403—404.

Erdélyi Mihály. A pszichotechnika alapkérdései. Bp.: Egyetemi ny. 1936. X, 484 p. **90000**

Ewers, Werner. Depressive Gestimmtheit und Daseinshaltung des Menschen. Königsberg: Ost-Europa Verl. 1938. IV, 61 p. (Schriften der Albertus-Universität. Geisteswissenschaftliche Reihe, Bd 16.) **P 157**
Bibliographie: p. 61.

Gergő Endre. Az akarat fiziológiai elemzése. Szeged: Ablaka ny. 1936. 52 p. (A Magyar Psychologiai Szemle 1936. 1—4. számából.) **R 159**

Hofmann, W. A. Grenzen d. persönlichen Könnens u. d. Selbstrationalisierung. München: Ratio-Verl. [193?]. 52 p. **P 159.2**

Jaensch, E. Über den Aufbau des Bewusstseins. (Unter bes. Berücks. d. Kohärenzverhältnisse) v. — (u. Mitarbeitern). Lpzg: Barth 1930. X, 492 p. (Zeitschrift f. Psychologie, Bd 16.) **91284**

Jankélévith, Vladimir. L'ironie. Paris: Alcan 1936. 149 p. (Nouvelle encyclopédie philosophiquè.) **90248**

Kassai Ernő. A psychologia a tudományok rendszerében. Dissz. Debrecen: Nagy ny. 1937. 29, [3] p. **R 15 : 001**

Katz, David. Animals and men. Studies in comparative psychology. London: Longmans, Green 1937. 263 p. **90205**

Kern, Hans. Die Seelenkunde der Romantik. Berlin-Lichterfelde: Widukind Verl. 1937. 61 p. (Das deutsche Leben, 3.) **P 15(43)»18«**

Kinütter, Fritz. Die Verständigung. Eine sozial- und entwicklungspsychologische Untersuchung. Diss. Berlin: Dr. Hoffmann 1936. 90 p. **P 159.3**
Bibliographie: p. 89—90.

Meinecke, Georg. Naturgesetze des Immateriellen. Einführung v. Hans Driesch. Marburg: Euker 1937. 96 p. **89915**
Bibliographie: p. 93—96.

Pettendi Gizella. Kifáradás, fáradtság, túlterhelés. Dissz. Szeged: Ablaka ny. 1937. 58 p. (Közlemények a szegedi Ferenc József tud.-egyet. pedagógiai-lélektani intézetéből, 21.) **R 158.1**
Bibliográfia: p. 55—57.

Révész G[éza]. Die Formenwelt des Tastsinnes. Bd 1. Haag: Nijhoff 1938. **91370**
Bd 1. Grundlegung d. Haptik u. d. Blindenpsychologie. XII, 291 p.
Bibliographie: p. 289—291.

Sartre, Jean-Paul. L'imagination. Paris : Alcan 1936. 162 p. (Nouvelle encyclopédie philosophique.) **90245**

Schroeder Attila. A komikum pszichológiájához. A szubjektiv-objektív szintézis elve a »nevetséges« kategóriájában. Kecskemét : Első Kecskeméti Hirlapkiadó ny. [1937]. 16 p. (Esztétikai füzetek, 3.) **R 157.2**

Spaun, Erwin von. Das Unglück und seine Erzeugung. Wien : Ertl 1937. 57 p. **R 157**

Steinberg, Wilhelm. Psychologie als Wissenschaft von der Seele. Lpzg : Quelle & Meyer 1937. 114 p. **89976**

Stekel, Wilhelm. Die Träume der Dichter. Eine vergleich. Untersuchung d. unbewussten Triebkräfte bei Dichtern, Neurotikern u. Verbrechern. (Bausteine z. Psychologie d. Künstlers u. d. Kunstwerkes.) Wiesbaden : Bergmann 1912. VI, 252 p. **90777**

Stockinger, Georg. Studien zum Problem der Rangreihenkonstanz in der Begabungsforschung. Diss. Tübingen : Dr. Gulde 1925. 42 p. (Aus d. Pädagogischen Seminar d. Univers. Tübingen.) **P 152.7**

Szántó Károly. A szokás lélektana és pedagógiája. Dissz. Szeged : Ablaka ny. 1937. 64 p. (Közlemények a szegedi Ferenc József tud.-egyet. pedagógiai-lélektani intézetéből, 22.) **R 159.3**

Bibliográfia : p. 60—61.

Tower Vilmos. A képességvizsgálat a katolikus világnézet szempontjából. Bp. : Élet ny. 1938. 14 p. **R 152.7**

Uphues, Goswin. Erkenntniskritische Psychologie. Leitfaden f. Vorlesungen. Halle a. S. : Niemeyer 1909. VIII, 140 p. **91285**

Willwoll, Alexander. Seele und Geist. Ein Aufbau d. Psychologie. Freiburg i. Breisgau : Herder 1938. VIII, 258 p. (Mensch, Welt, Gott, 4.) **91815**

Zeddies, Adolf. Von der Macht des Seelischen. Psychologische Skizzen. Bad Homburg : Siemens-Verl. 1938. 47 p. **91545**

Zeddies, Adolf. Was ist Psychologie? (Einführung in die Seelenkunde.) Bad Homburg : Siemens 1934. 70 p. (Blaue Siemensreihe, H. 11.) **P 15(011**

156.7 Jellemtan

Charakterologie — Characterology

Baumgarten, Franciska. Die Charaktereigenschaften. Bern : Francke 1933. 81 p. (Beitr. z. Charakter- u. Persönlichkeitsforschung, 1.) **P 156.7**

Müller Vilmos. Minden az arcunkra van írva. Bp. : Fővárosi könyvkiadó 1938. 203 p. **90090**

Bibliográfia : p. 202—203.

Nohl, Herman. Charakter und Schicksal, eine pädagogische Menschenkunde. Frankfurt a. M. : Schulte-Bulmke 1938. 191 p. **91789**

Röck Gyula. Arc és alaktan. Karakterológia_tanulmány Lavater, Gall, Herrmann, Issberner-Haldane, Szokoly, Szentpályi, Gabányi, Ullrich, M. W. Bilitz stb. nyomán. Bp. : Kókai 1938. 191 p. **90783**

Smiles, Samuel. Der Charakter. Nach dem Englischen v. Hans Helling. Lpzg : Reclam [1910]. 322 p. **91580**

Volkmann, Edith. Über die Formkraft d. Vorbildes f. d. Charakterprägung in d. Reifezeit. Diss. Tübingen. Würzburg : Triltsch 1936. 69 p. **P 171.3**

Bibliographie : p. 66—68.

17 Erkölcsbölcselet. Életbölcselet

Ethik. Lebensanschauung
Ethics. Practical philosophy

Alain, [Chartier]. Propos sur le bonheur. *[1928.]* 19. ed. Paris : Gallimard 1937. 278 p. **90336**

Berdiaeff, Nikolai. Die menschliche Persönlichkeit und die überpersönlichen Werte. Wien : Bermann-Fischer 1937. 54, [1] p. (Schriftenreihe »Ausblicke«.) **90170**

Brandenstein Béla báró. Etika. Bp. : Szt. István ny. 1938. 319 p. **91774**

Carnegie, Dale. Wie man Freunde gewinnt. Aus d. Englischen v. H. von Wedderkop. Zürich : Rascher [193?]. 337 p. **91154**

Endres, Franz Carl. Der Augenblick ist Ewigkeit. Ein Buch d. Lebenskunst. Zürich : Rascher 1937. 134 p. **90317**

Glockner, Hermann. Das Abenteuer des Geistes. Stuttg. : Frommann 1938. VIII, 376 p. **91012**

Goebel, Robert. Die Brücke zu den Lebenden und zu den Toten. Stuttg.: Urachhaus Verl. 1938. 46 p. **P 171**

Grube, Kurt. Wilhelm von H u m b o l d t und die weltanschauliche Entscheidung. Das Problem der Humanität. Aus den hinterlassenen Schriften des Begründers der Sammlung. Halle: Akademischer Verl. 1937. 37 p. (Pädagogik in Geschichte, Theorie und Praxis, V.) **P 177.7**

Hennemann, Gerhard. Grundzüge einer deutschen Ethik. Lpzg: Klein 1938. 125 p. Bibliographie: p. 124. **90271**

Iljin, J. Ich schaue ins Leben. Ein Buch d. Besinnung. Berlin: Furche-Verl. 1938. 199 p. **90373**

Kessler, Johannes. Ich glaube an den Sinn des Lebens. Berlin: Warneck 1939. 326 p. 1 t. **91859**

Kornis Gyula. K ö l c s e y Ferenc világnézete. Bp.: Franklin társ. 1928. 116 p. 1 t. **91102**

Lüscher, Arnold. Das dialogische Verhalten. Bern: Haupt 1937. 80 p. **P 177**

Müller, Johannes. Von der Würde des Menschen. Beiträge zur Erneuerung der Lebensführung. Stuttg.: Deutsche Verlags-Anstalt 1938. 307, [1] p. **90570**

Nishimura, Koogecu & K. G. S c h m i d t. Oomoto. Neugeist in Japan. Lehre und Praxis. Alltagsbemeisterung d. japan. Geisteschulung. Für deutsche Neugeistler hg. v. —. Pfullingen i. Württemberg: Baum [1926]. 30 p. 4 t. (Bücher d. »Weissen Fahne«, 42.) **A 52.20/3**

Noszlopi László. A világnézetek lélektana. Bp.: Szt. István ny. 1937. 436 p. **90033**

Pieper, Josef. Vom Sinn der Tapferkeit. Lpzg: Hegner 1938. 92 p. **90863**

Révai József. Levelek a világnézetről. Szeged: Juhász ny. 1937. 62 p. (Szegedi piarista világszövetség »Vademecum« füzetei, 4.) **R 177: 21**

Schneidewin, Wilhelm. Das sittliche Bewusstsein. Eine Gorgiasanalyse. Paderborn: Schöningh 1937. 54 p. **P 171.2**

Spiegelberg, Herbert. Gesetz und Sittengesetz. Strukturanalytische u. hist. Vorstudien zu einer gesetzfreien Ethik. Zürich: Niehans 1935. 380 p. **89894**

Spranger Eduard. Közerkölcs és személyes erkölcsiség. Bp.: Egyet. ny. 1936. 19 p. (Filozófiai értekezések, 7.) **R 171**

Szász Béla. A felsőbb ember és az embernek fia. N i e t z s c h e és J é z u s erkölcstana. Szamosujvár: Todorán ny. 1907. XVI, 142 p. **90681**
Bibliográfia: p. VI.

Teifel, Rosa. Die Lebensphilosophie Friedrich S c h l e g e l s und ihr verborgener Sinn. Bonn: Hanstein 1938. 140 p. (Grenzfragen zwischen Theologie u. Philosophie, H. VII.) Bibliographie: p. 138—140. **90564**

Verkade, Willibrord. Spuren des Daseins. Erkenntnisse d. Malermönchs —. Mainz: Matthias Grünewald Verl. 1938. 128 p. 1 t. **91871**

2 Vallás. Egyház

Religion. Kirche — Religion. Church

Alain, [Chartier]. Propos sur le christianisme. Paris: Rieder 1928. 174 p. (Christianisme, 12.) **90337**

Baruzi, Jean. Problèmes d'histoire des réligions. Paris: Alcan 1935. 151 p. (Nouvelle encyclopédie philosophique.) **90247**

Braun, Joseph. Das christliche Altargerät in seinem Sein und in seiner Entwicklung. München: Hueber 1932. XVIII, 704 p. 144 t. **90055**

Claudius, Matthias. Was wir am Christentum haben. Die Botschaft des —. Hg. von Kurt I h l e n f e l d. Berlin-Steglitz: Eckart-Verl. 1937. 209 p. (Der Eckart-Kreis. Bd 39.) **90772**

Deutsche Menschen reden von Gott. Ein Buch zu Lesung und Andacht. Weimar: Verl. Deutsche Christen 1938. 378 p. **91058**

Günther, Hans F. K. Frömmigkeit nordischer Artung. *[1934.]* 4. Aufl. Jena: Diederichs 1937. 43, [5] p. **P 293.1**
Bibliographie: p. 42—43.

Hannay, Eberhard. Der Gedanke der Wiedervereinigung der Konfessionen in den Anfängen der konservativen Bewegung. Ein Beitrag zu den nationalkirchlichen Bestrebungen im 19. Jahrh. Diss. Berlin. Düsseldorf: Dr. Nolte 1936. 83 p. **P 261.8(43)»18«**
Bibliographie: p. 82—83.

Hollnsteiner, Johannes. Christentum und Abendland. Wien: Bermann-Fischer 1937. 60 p. (»Ausblicke«.) **P 261**

Maritain, Jacques. Die Zukunft der Christenheit. Mit einem Vorwort von Balduin Schwarz. Köln: Benziger 1938. 368 p. **90545**

Schütz, Paul. Warum ich noch ein Christ bin. Briefe an einen jungen Freund. Berlin: Schlotheim 1938. 132, [1] p. **90264**

21 Vallásbölcselet. Valláslélektan

Religionsphilosophie. Religionspsychologie — Philosophy of religion. Psychology of religion

Ágoston, Szent. »A lélek Istennel való magányos beszélgetéseinek könyve«. Latinból ford. Németh y Ernő. Bp.: Szt. István társ. 1937. 170 p. **90148**

Benz, Ernst. Der vollkommene Mensch nach Jacob Boehme. Stuttg.: Kohlhammer 1937. IX, 201 p. **91477**

Bossuet, Jacques Bénigne. Das hohepriesterliche Gebet unseres Herrn. Übers. v. Josef Kern. Eingeleit. v. Virgil Redlich. Lpzg: Pustet [1938]. 180 p. (Bücher d. Geisteserneuerung, Bd 10.) **90732**

Delacroix, Henri. La religion et la foi. Paris: Alcan 1922. XII, 462 p. (Bibliothèque de philosophie contemporaine.) **90409**

Dempf, Alois. Christliche Philosophie. Der Mensch zwischen Gott und der Welt. Bonn: Verl. d. Buchgemeinde 1938. 238 p. **91161**

Engelland, Hans. Am Anfang schuf Gott Himmel und Erde. Die biblische Lehre von Schöpfung, Fall u. Offenbarung. Berlin: Furche-Verl. 1938. 141 p. **90851**

Flournoy, Th[éodore]. Beiträge zur Religionspsychologie. Übers. M. Regel. Lpzg: Eckardt 1911. LII, 62 p. (Experimentaluntersuchungen z. Religions-, Unterbewusstseins- u. Sprachpsychologie, 1.) **91288**

Hello, Ernst. Welt ohne Gott. Lpzg: Hegner 1938. 248 p. **90525**

Hirsch, Emanuel. Die Umformung des christlichen Denkens in der Neuzeit. Ein Lesebuch. Tübingen: Mohr 1938. VII, 343 p. **90987**

Kierkegaard, Sören. Gegen Feigheit. Berlin: Furche-Verl. 1937. 47 p. **89994**

Kierkegaard, Sören. Im Zwange des freien Gewissens. Gedanken über Gott u. Mensch aus den Tage- u. Nächtebüchern. Berlin: Fuche-Verl. 1938. 408 p. **90604**

Kierkegaard, Sören. Über die Geduld und die Erwartung des Ewigen. (Religiöse Reden.) Deutsch v. Theodor Haecker. Lpzg: Hegner 1938. 197 p. **90866**

Kierkegaard, Sören. Vom wundersamen Streit im Gebet. Nach der dänischen Orig.-Ausg. übers. v. Robert Dollinger. Berlin: Furche-Verl. [1938]. 44 p. (Furche-Bücherei.) **90974**

Krause, Wilhelm. Die Ewigkeiten (Äonen) kein Geheimnis, sondern Offenbarung; Geist, Geburt, Wiedergeburt. Lpzg: Hillmann 1938. 96 p. **91235**

Kuhn, Magdalene. Zwischen Stern und Staub. Aufzeichnungen des Mathias Keith. Hamburg: Agentur d. Rauhen Hauses 1937. 192 p. **90996**

Kühne, Agnes. Der Religionsphilosoph Georg Friedrich Daumer. Wege u. Wirkungen seiner Entwicklung. Diss. Berlin: Dr. Funk 1936. 127 p. **89844**
Bibliographie: p. 122—126.

Kümmet, Heribert. Die Gotteserfahrung in der »Summa theologiae mysticae« des Karmeliten Philippus A. SS. Trinitate. Würzburg: Becker 1938. 123 p. (Abhandl. z. Philosophie u. Psychologie d. Religion, 45.) **91191**

Leiwesmeier, Josef. Die Gotteslehre bei Franz Suarez. Paderborn: Schöningh 1938. 165 p. (Geschichtliche Forschungen zur Phil. d. Neuzeit, Bd 6.) **91320**
Bibliographie: p. 164—165.

Litt, Theodor. Der deutsche Geist und das Christentum. Vom Wesen geschichtlicher Begegnung. Lpzg: Klotz 1938. 64 p. **P 215**

Müller, Gustav E. Hegel über Offenbarung, Kirche und Philosophie. München: Reinhardt 1939. 61 p. **P 21 Hegel**

Neff, Paul. Religion als Gnade. Geleitw. v. Rudolf Otto. Giessen: Töpelmann 1927. 31 p. **P 21(04)**

Opel, Julius Otto. Valentin Weigel. Ein Beitrag zur Literatur u. Kulturgeschichte Deutschlands im 17. Jahrhundert. Lpzg: Weigel 1864. XII, 363 p. **90803**

Origenes. Geist und Feuer. Ein Aufbau aus seinen Schriften v. Hans Urs von Balthasar. Salzburg: Müller 1938. 570 p. **91042**

Planck, Max. Religion und Naturwissenschaft. Vortrag. *[1937.]* 3. Aufl. Lpzg: Barth 1938. 32 p. **P 215**

Pohlmann, Hans. Die Metanoia als Zentralbegriff der christlichen Frömmigkeit. Lpzg: Hinrichs 1938. V, 114 p. (Untersuchungen am Neuen Testament, 25.) **90797**

Schütz, Anton. Der Mensch und die Ewigkeit. München: Kösel-Pustet 1938. 395 p. **91115**

Schütz, Paul. Der Anti-Christus. Eine Studie über d. widergöttliche Macht u. d. dtsche Sendung. Berlin: Furche-Verl. 1933. 68 p. **P 216**

Seidel, Heinrich Wolfgang. Das Unvergängliche. Erlebnis u. Besinnung. München: Piper 1937. 212 p. **90035**

Seitz, Oskar. Die Religion der Seele. Berlin: Seitz 1938. 286 p. **90546**

Siwek, Paul. Spinoza et le panthéisme religieux. Préf. de Jacques Maritain. Paris: Desclée de Brouwer 1937. XXXI, 293 p. **90625**

Söhngen, Gottlieb. Der Wesensaufbau des Mysteriums. Bonn: Hanstein 1938. 103 p. (Grenzfragen zwischen Theologie u. Philosophie, H. VI.) **89967**

Spreckelmeyer, Hermann. Die philosophische Deutung des Sündenfalls bei Franz Baader. Würzburg: Becker 1938. XVI, 312 p. (Abhandl. z. Philosophie u. Psychologie d. Religion, 43/44.) **91192**

Bibliographie: p. XIII—XVI.

Szabó Lajos. A hit logikája. Teocentrikus logika. 1. k. 1. f. Bp.: Sárkány ny. 1937. 36 p. **R 215**

Velzen, H. Thoden van. System des religiösen Materialismus. Aus dem niederländischen übers. verbess. u. verm. Bd 1—3. Leiden: Sijthoff 1909. **91934**

Bd 1. Wissenschaft der Seele. VII, 474 p.
Bd 2. Wissenschaft d. Gesinnungen. VII, 467 p.
Bd 3. Wissenschaft Gottes. V, 232 p.

Völger, Will. Der faustische Mensch vor Christus. Eine kritische Besinnung. Wolgast: Christiansen 1937. 48 p. **P 21 : 177**

Weber, Friedrich Wilhelm. Der alt böse Feind. Ein Blick in d. dämonischen Hintergründe v. Natur u. Menschengeschichte u. ein Zeugnis v. ihrer Überwindung in Christus. Berlin: Furche-Verl. 1937. 108 p. **89988**

Wielandt, R. Das Programm der Religionspsychologie. Tübingen: Mohr 1910. 40 p. (Sammlung gemeinverstl. Vorträge u. Schriften a. d. Gebiet d. Theologie u. Religionsgeschichte, 62.) **P 21**

Wunderle, Georg. Um die Seele der heiligen Ikonen. Eine religionspsychologische Betrachtung. Würzburg: Rita Verl. 1937. 48 p. 1 t. (Das östliche Christentum, H. 3.) **P 246.5**

Wunderle, Georg. Zur Psychologie der Stigmatisation. Der erste Versuch einer Zusammenhängenden Darstellung im Lichte d. neuen Religionspsychologie. Paderborn: Schöningh 1938. 95 p. **P 215**

Zimmermann, Heinz. Philosophie und Glaube. München: Duncker & Humblot 1938. 145 p. **91209**

22 Biblia

Bibel — Bible

Biblia sacra vulgatae editionis Sixti V. Pont. Max. iussu recognita et Clementis VIII. auctoritate edita. Ex tribus aditionibus clement. critice descripsit, dispositionibus logicis et notis exegeticis illustravit, appendice lectionum hebraicarum et graecarum auxit Michel Hetzenauer. *[1914.]* 3. ed. Ratisbona [Regensburg]: Pustet 1929. XVIII, 1288 p. **90840**

Biblische Hand-Konkordanz oder alphabetisches Wortregister der Heiligen Schrift. *[1866.]* 9. unveränder. Aufl. Bremen: Verl. d. Traktathauses [o. J.] 1016 p. **90128**

Hempel, Johannes. Die Mehrdeutigkeit der Geschichte als Problem der prophetischen Theologie. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1936. 44 p. (Phil.-hist. Klasse: Fachgruppe V. Religionswissenschaft. Neue F. I/1.) **Pq 224**

Hofmann, Martin. Theologie und Exegese der Berleburger Bibel (1726—42.) Gütersloh: Bertelsmann 1937. 257 p. (Beiträge z. Förderung christl. Theologie, Bd 39. H. 2.) **90216**

Kausch, Hans Oskar. Wort und Geist. Theologische Meditationen über ausgew. Stellen d. Neuen Testaments. Friedenau-Berlin: Buchhandl. d. Gossnerschen Mission 1901. VIII, 488 p. **89955**

Quiring, Horst. Grundworte des Glaubens. Achtzig wichtige biblische Begriffe für den Menschen der Gegenwart. Berlin : Furche-Verl. 1938. 238 p. **90374**

Vollmer, Hans. Die Bibel im deutschen Kulturleben. Lpzg : Pustet 1938. 144 p. **90746**

232 Krisztológia

Christologie — Christology

Couard, Ludwig. Altchristliche Sagen über das Leben Jesu und der Apostel. Mit einem Anhang : Jüdische Sagen über das Leben Jesu. Gütersloh : Bertelsmann 1909. 144 p. **90116**

Friedell, Egon. Das Jesu Problem. Mit einem Vorwort von Hermann Bahr. Berlin : Rikola-Verl. 1921. 85 p. **90714**

Gontrum, Wilhelm. Stimmen für Christus. Giessen : Brunnen-Verl. 1938. 80 p. **91063**

Kalthoff, A[lbert]. Das Christus-Problem. Grundlinien zu einer Sozialtheologie. *[1902.]* 2. Aufl. Lpzg : Diederichs 1903. 94 p. **70979**

Meyer, Rudolf. Der Auferstandene und die Erdenzukunft. Stuttg. : Urachhaus Verl. 1938. 268 p. **90969**

Stewart, A. Jakab. Mit mond egy híres labdarugó Krisztusról? Összeáll. és előszóval ellátta Kiss Ferenc. Szeged : Széchenyi ny. 1938. 101 p. **R 232.9**

Thiel, Rudolf. Jesus Christus und die Wissenschaft. Nachwort v. Hanns Kerrl. Berlin : Neff 1938. 372 p. 16 t. **91143**

Winkel, M. Erich. Jesu ursprüngliche Verkündigung. Nach d. wiederhergest. ursprüngl. Wortlaut d. Quellenstücke unserer Evangelien aus den ältesten Handschriften-Texten. Kampen auf Sylt : Kampmann 1936. 76 p. **90846**

Zajti Ferenc. Zsidó volt-e Krisztus? A semitizmus és skythizmus harca. Bp. : Merkantil ny. [1937]. 411 p. **90477**

235.3 Szentek

Heilige — Saints

Böle Kornél. Árpád házi Boldog Margit szenttéavatási ügye és a legősibb latin Margit-legenda. Bp. : Stephaneum 1937. 44 p. (Szent István Akad. hittud. oszt. felolv., III/1.) **2096**

Glattfelder Gyula. Szentek és hősök. Szeged : Juhász 1938. 313 p. **90737**

Jörgensen, Johannes. Boldog Camilla Battista Varani élete. Ford. Székely László. Pápa : Keresztény nemzeti ny. 1938. 86 p. 1 t. (A lelki élet magaslatain, 1.) **90158/1**

Jörgensen, Johannes. Cortonai Szent Margit élete. Ford. Székely László. Pápa : Ker. Nemzeti nyomda 1938. 117 p. (A lelki élet magaslatain, 2.) **90158/2**

Jörgensen, Johannes. Folignoi Szent Angela élete. Ford. Székely László. Pápa : Ker. Nemzeti nyomda 1938. 138 p. (A lelki élet magaslatain, 3.) **90158/3**

Korunk szentjei. Bev. Schütz Antal. Irták : Kühár Flóris, Kézai Béla, Nagy Miklós etc. Bp. : Révai 1938. 359 p. **91778**

Schamoni, Wilhelm. Das wahre Gesicht der Heiligen. Lpzg : Hegner 1938. XLVIII, 288 p. **91138**

Teresa de Jésu Santa Madre. Libro de su vida. Lpzg : Insel-Verl. 1921. 309, [3] p. (Bibliotheca Mundi.) **91121**

[Teréz, lisieuxi Szent]. Geschichte einer Seele. Selbstbiographie d. hl. Theresia vom Kinde Jesu 30. September 1897. Baden : Kirnach-Villingen 1938. VIII, 261 p. 1 t. **91334**

Tóth László. Magyarországi boldog Ilona legendája. Bp. : Egyet. ny. 1937. 15 p. **R 235.3 Ilona**

Voragine, Jacques de. La légende dorée. Nouvellement trad. en franc. avec introd,, notices et recherches sur les sources par l'abbé J. B. M. Roze. P. 1—3. Paris : Rouveyre 1902. **89938**

248.2 Misztika

Mystik — Mysticism

Agnar, B. Mystik in unserer Zeit. Lpzg : Klein 1938. 78 p. (Völkisches Erwachen H. 19.) **P 248.2**

Appel, Helmut. Anfechtung und Trost im Spätmittelalter und bei Luther. Lpzg : Heinsius 1938. 152 p. (Schriften d. Vereins f. Reformationsgeschichte Jahrg. 56. H. 1.)
Bibliographie : p. 136—137. **91547**

Bischoff, Erich. Im Reiche der Gnosis. Die mystischen Lehren d. jüdischen u. christlichen Gnostizismus. Lpzg : Grieben 1906. VIII, 147 p. (Morgenländische Bücherei, IV.) **A 50.20/22**
Bibliographie : p. 140—141.

Cabasilas, Nikolaus. Die Mystik des — vom Leben in Christo. Einleitende Darstellung v. W. Gass. Neue Ausg. u. Einführung v. M. Heinze. Lpzg: Lorentz 1899. IV, VIII, 240 p. **90050**

Eckehart, Meister. Deutscher Glaube. Übertr. v. R. Weiss. Jena: Diederichs 1934. 69 p. (Deutsche Reihe, 9.) **91520**

Garrigou-Lagrange, Reginald. A megkezdett örökélet. Ford. Ervin Gábor. Bp.: Korda ny. 1938. 99 p. **R 248**

Garrigou-Lagrange, R. Der Sinn für das Geheimnis u. d. Hell-Dunkel d. Geistes. Natur u. Übernatur. Paderborn: Schöningh 1937. 340 p. **89910**

Hengstenberg, Jeans Eduard. Einsamkeit und Tod. Regensburg: Pustet 1938. 158 p. **90036**

Kempis, Thomas von. Das Büchlein von der Nachfolge Christi. Vier Bücher verfasst v. — und neu übers. v. Johannes Gossner. Lpzg: Tauchnitz 1824. VIII, 200 p. **90782**

Krüger, Hanfried. Verständnis und Wertung der Mystik im neueren Protestantismus. München: Reinhardt 1938. 110 p. (Christentum u. Fremdreligionen, 6.) **89869**

Miklós Ráfael. A Krisztus követése magyar fordítása. Szombathely: Martineum ny. 1935. 61 p. (A csornai premontrei kanonokrend szombathelyi Sz. Norbert-gimnáziumának 1934—35. évi értesítőjéből.) **R 21 Kempis**

Rousselot, Paul. Les mystiques espagnols. Malon de Chaide, Jean d'Avila, Louis de Grenade... et leur groupe. Paris: Didier 1867. 500 p. **89942**

Ruysbroeck, Jan van. Das Büchlein von der höchsten Wahrheit. Aus dem Flämischen v. Willibrord Verkade. Mainz: Mathias Grünewald-Verl. 1935. 37 p. **90773**

Schick, Erich. Boten des Unsichtbaren. Von d. Führung durch verborgene Erlebnisse. Berlin: Furche-Verl. 1938. 104 p. (Bücher d. neuen Lebens, 3.) **91213**

Verweyen, Johannes Maria. Zurück zu Christus. Ein Buch d. Einkehr u. Umkehr. Breslau: Franke 1937. 242 p. **90049**

Vozáry Katalin. Mechtild von Magdeburg és a középkori német misztika. Dissz. Szeged: Városi ny. 1937. 75 p. (Germanisztikai füzetek, VII.)
Bibliográfia: p. 68—74. **R 248.2(43)»04/14«**

Wessely, Friedrich. Johannes vom Kreuz, der Lehrer des vollkommenen Lebens. Wien: Mayer 1938. 247 p. **91224**
Bibliographie: p. 242—244.

27 Egyháztörténet

Kirchengeschichte — Church history

Arquillière, H. X. Saint Grégoire VII. Essai sur sa conception du pouvoir pontifical. Paris: Vrin 1934. XXIV, 599, 2 p. (L'église et l'État au moyen âge, IV.) **90379**

Félegyházy József. A középkor Egyháza. Bp.: Pázmány Péter irodalmi társ. 1939. 403 p. **87745/4**
= Bangha—Ijjas: A Keresztény Egyház története. IV.

Galambos József. A keresztyénüldözések okai a római birodalomban az I. század végétől a III. század közepéig. (Domitianustól Deciusig.) Bp.: Bethlen G. ny. 1938. 92, [4] p. **91728**
Bibliográfia: p. 89—92.

Gálos László. Az Egyház és a barbár népek. Bp.: Pázmány Péter irod. társ. 1938. 320 p. **87745/3**
= Bangha—Ijjas: A Keresztény Egyház története, III.

Harsányi András. A domonkosrend Magyarországon a reformáció előtt. Debrecen: Nagy 1938. 351, [3], VI p. **91463**

Kirchengeschichte des Eusebius Pamphili, Bischofs von Cäsarea. Übers. Phil. Haeuser. Mit einem Geleitwort von Andreas Bigelmair. München: Kösel-Pustet 1937. XIII, 501 p. **90162**

Kisbán Emil. A magyar Pálosrend története. 1. k. Bp.: Pálos kolostor 1938. **90883**
1. k. (1225—1711). 361, [5] p.

Knabe, Lotte. Die gelasianische Zweigewaltentheorie bis zum Ende des Investiturstreits. Berlin: Dr. Ebering 1936. 173 p. **89820**
Bibliographie: p. 167—173.

Kopczynski, Maria. Die Arengen der Papsturkunden nach ihrer Bedeutung und Verwendung bis zu Gregor VII. Diss. Berlin. Bottrop: Dr. Postberg 1936. 120 p. **89841**

Loschert Kázmér. Az egyházatyák kora. Bp.: Pázmány Péter irod. társ. 1937. 271 p. 8. t. **87745/2**
= Bangha—Ijjas: A Keresztény Egyház története, II.

Lupas, Joan. Ursprung und Entwicklung der bedeutendsten konfessionellen Minderheiten in Rumänien. Vortrag. Jena: Gronau 1936. 24 p. (Vom Leben u. Wirken d. Romanen. II. Rumän. Reihe, 8.) **P 28(498)**

Marx, J. Lehrbuch der Kirchengeschichte. Trier: Paulinus-Dr. 1903. 785 p. **91292**

Pewesin, Wolfgang. Imperium, Ecclesia universalis, Rom. Der Kampf der afrikanischen Kirche um d. Mitte d. 6. Jahrhdrts. Diss. Berlin. Stuttg.: Dr. Kohlhammer 1937. VIII, 163 p. **89811**
Bibliographie: p. V—VIII.

Roethe, Gerwin. Zur Geschichte der römischen Synoden im 3. u. 4. Jahrhundert. Diss. Berlin 1936. Stuttg.: Dr. Kohlhammer 1937. [6], 124 p. **89824**

Schwerin, Ursula. Die Aufrufe der Päpste zur Befreiung d. Heiligen Landes v. d. Anfängen bis z. Ausgang Innozenz IV. Ein Beitr. z. Geschichte d. kurialen Kreuzzugspropaganda u. d. päpstlichen Epistolographie. Diss. Berlin: Dr. Ebering 1936. 154, [2] p. 5 t. **89832**
Bibliographie: p. 149—154.

Schyrgens, J. Berlaymont. Le cloistre de la Reyne de tous les Saincts. Bruxelles: Dewit 1928. XIV, 279 p. 19 t. **89936**

Strube, Edelgard v. Innozenz' III. politische Korrespondenz u. d. religiöse Weltherrschaftsidee d. Kurie. Diss. Berlin. Libau: Dr. Meyer 1936. IX, 123 p. **89825**
Bibliographie: p. VII—IX.

Walter, Johannes von. Die Reformation. Gütersloh: Bertelsmann 1938. 1079 p. **91481**
= Die Geschichte des Christentums. 2. Bd 3. Halbband.

Weigle, Fritz. Die Briefe des Bischofs Rather von Verona. Diss. Berlin. Weimar: Dr. Böhlau 1936. p. 147—195. 2 t. **P 091 Rather (048)**

Winkler Pál. Monostoraink a mohácsi vész előtt a kalocsai egyház-megyében. Kalocsa: Árpád ny. 1933. 56 p. (Árpád könyvek, 45.)
Bibliográfia: p. 53—54. **R 271(439.5) Kalocsa**

282 Katholicizmus

Catholicismus — Catholicism

Belloc, Hilaire. The question and the answer. London: Longmans & Green 1938. X, 118 p. **91437**

Berghoff, Stephan. Blinkfeuer. Wegweiser z. Welt d. Glaubens. Regensburg: Pustet 1938. 247 p. **91767**

Bérulle kardinális. A lelkivezetésről. Ford. Erwin Gábor. Bp.: Korda ny. 1937. 36, [2] p. **R 282**

Bopp, Linus. Missa est. Buch der messliturgischen Bildungswerte. Freiburg i. Br.: Herder 1938. 244 p. **91893**

Chesterton, G[ilbert] K[eith]. St. Tomas Aquinas. London: Hodder 1933. 237 p. **90039**

Dér Ákos. Életforrás. A Jézus Szíve tisztelet Alacoque Szent Margit iratai alapján. Sajtó alá rend. és előszóval ellátta Zsiros Ferenc. Bp.: Jézus Szíve Szövetség kiad. 1938. 240 p. **90252**

Dícsértessék. A katolikus lira remekei. Ford. Faludy György. Bp.: Singer & Wolfner 1938. 94 p. **90967**

Feuling, Daniel. Katholische Glaubenslehre. Einführung in d. theologische Leben f. weitere Kreise. Salzburg: Müller 1937. XXVIII, 964 p. **91302**

Gacs B. Emilian. Szoszna Demeter György kéziratos énekeskönyve (1714—15). Dissz. Pannonhalma. Balatonfüred: Iglói ny. 1938. 109 p. (Pannonhalmi Füzetek. A pannonhalmi főapátság Szt. Gellért főiskola hallgatóinak doktorátusi értekezései, 20.) **91417**
Bibliográfia: p. 105—109.

Hengstenberg, Hans Eduard. Christliche Grundhaltungen. Kevelaer: Becker 1938. 150 p. **90817**

Horváth Béla. Pogányság vagy kereszténység, szolgaság vagy szabadság. Bp.: Klein ny. 1938. 63 p. **R 282(439)**

Horváth Konstantin. Az »Egyházi értekezések és tudósítások« (az első magy. kat. teol. folyóirat) története 1820—1824. Verseghy Ferenc és Horváth János levelezése 1819—1822. Veszprém: Egyházm. könyvny. 1937. 4°. VIII, 356 p. **X 6332/4**
= Veszprémi egyházmegye multjából, 4.

Kämpfer, Ernst. Der politische Katholizismus. Sein Wesen u. Wirken. Lpzg: Fritsch 1937. 128 p. **P 282(43)»193«**

Lippert, Peter. Unseres leidenden Herrn Reden und Schweigen vor den Menschen. Freiburg im Breisgau: Herder 1938. 299 p. **90238**

Maritain, Jacques. Primauté du spirituel. Paris: Plon & Nourrit 1927. 314 p. (Le Roseau d'or oeuvres et chroniques, 19.) **90448**

Maritain, Jacques. Questions de conscience. Essais et allocutions. Paris: Desclée de Brouwer 1938. 279, [2] p. (Questions, disputées.) **91880**

Meister, Franz. Die Vollendung der Welt im Opfer des Gottmenschen. Freiburg im Breisgau : Herder 1938. VI, 248 p. **90928**

Pilinyi Gyula. A magyarországi latin és görög szertartású világi és szerzetes római katolikus papság névtára és az országos hivatalok útmutatója. Hivatalos adatok alapján összeáll. —. 1937/38. évre. Bp. : Stephaneum ny. 1938. 280 p. **K 2820/3**

Pol, W. H. van de. Die Kirche im Leben und Denken N e w m a n s. Aus dem Holländischen übertr. u. eingeleit. v. Max G m a c h l. Lpzg : Pustet 1937. 378 p. **90743**
Bibliographie : p. 374—378.

Przywara, Erich. Deus semper maior. Theologie d. Exerzitien. Bd 1. Freiburg i. Br. : Herder 1938. **90916**
Bd 1. Anima Christi. Annotationen. Fundament. Erste Woche. XV, 256 p.

Rudloff, Leo von. Das Zeugnis der Väter. Ein Quellenbuch zur Dogmatik. Ausgew. u. übertr. v. —. Regensburg : Pustet 1937. 473 p. **90030**

Schilling, Otto. Katholische Sozialethik. München : Hueber 1929. VIII, 357 p. **91324**

Schütz Antal. Eucharisztia. Az Oltáriszentség. A hit és az ész világánál. Bp. : Szt. István társ. 1938. 359 p. **91887**
Bibliográfia : p. 359.

Solymoss Vendel. Tanít az élet. (Szónoki példatár.) F a t t i n g e r József »Der Katechet erzählt« c. gyüjteménye nyomán szerk. —. Bp. : Korda rt. 1938. 370 p. **90736**

Tarnóczi János. Az Eucharisztia fénykörében . . . Bp. : Korda ny. 1938. 198 p. **91126**

Várady Géza vitéz. »Lobogó lángok«. Különféle alkalmakkor tartott egyházi beszédek s egyéb közlemények. Bp. : May 1938. 142 p. 1 t. **90835**

Waigand József. Pápák a hirdetés szolgálatában XIV. G e r g e l y t ő l XI. P i u s i g. Bp. : »Élet« ny. 1938. 127 p. **91568**
Bibliográfia : p. 7—8.

284 Protestántizmus

Protestantismus — Protestantism

Barth Károly. Isten kegyelmi kiválasztása. Debrecen : Városi ny. 1937. 53 p. (Az Igazság és élet füzetei, 8.) **R 284**

Brunner, Emil. Die reformierte Staatsauffassung. Vortrag. Zürich : Rascher 1938. 32 p. **P 284.2(494)**

Buddeberg, Ernst. Jakob Gerhard E n g e l s. Ein Ewigkeitsmensch. Elberfeld : Buchhandl. d. Evangelischen Gesellsch. f. Deutschland 1929. 243 p. 5 t. **91310**

Busch, Wilhelm. Die von Herzen dir nachwandeln. Gestalten d. rheinisch-westfällischen Pietismus : Gerhard T e r s t e e g e n, Johann Peter D i e d r i c h s etc. Berlin : Furche-Verl. 1938. 166 p. **91344**

Dollinger, Robert. Deutsche Männer vor Gott. Ein Gang durch die deutsche Geschichte. Berlin : Furche Verl. 1937. 47 p. **89995**

Echternach, Helmut. Die verborgene Wahrheit. Von den Grenzen des Denkens und von der jenseitigen Wahrheit. Berlin : Furche-Verl. 1938. 176 p. 1 t. (Furche-Studien, Bd 19.) **91968**

Erdős József. A második helvét hitvallás. Az 1566. évi első kiadás latin szövege nyomán ford., bevezetéssel és jegyzetekkel ellátva sajtó alá rendezte —. Debrecen : Hegedüs és Sándor 1907. XXXII, 134 p. (A Tiszántúli Ref. Egyházi Értekezlet kiadványa, II.) **90482**

Erdős Károly. Az angol puritanizmus. Debrecen : Városi ny. 1912. 4°. 100 p. **X 7007**
Bibliográfia : p. 98—100.

Frommel, Otto. Emil F r o m m e l. Bürger zweier Welten. Giessen : Brunnen-Verl. 1938. 88 p. 1 t. **90972**
Bibliographie : p. 87—88.

Gloede, Günter. Zucht und Weite. C a l v i n s Weg und Werk. Basel : Brunnen-Verl. 1938. 112 p. 1 t. **90973**

Imre Lajos. Hivatás és élet. Elmélkedések, prédikációk, előadások. Cluj-Kolozsvár : Minerva ny. 1938. 230 p. **90745**

Jászay Károly. Magyar luteránus megmozdulások Cluj-Kolozsváron (1798—1861). Cluj-Kolozsvár : Minerva ny. 1937. 21 p. (Tudományos füzetek, 94. sz.)
R 284.1(439.039) Kolozsvár »1798/1861«

Jehle, Fr[iedrich]. Der Brunnen der Weisheit. Vom schwäbischen Biblizismus u. biblischen Realismus. Stuttg. : Philadelphia-Verl. 1928. 113 p. **91244**

Kindt, Karl. Geisteskampf um Christus. Weckrufe an d. dtsche Gewissen. Berlin : Wichern-Verl. 1938. 281, [3] p. **91513**

Klein, Ernst Ferdinand. Gerhard T e r s t e e g e n. Berlin : Acker Verl. [1938]. 60 p. (Samml. »Führer u. Freunde«, 24.)
P 92.284.2(43) Tersteegen, Gerhard
Bibliographie : p. 58—59.

Luther Márton. A jó cselekedetekről. Ford.: Takács János. Bp.: Fébé ny. 1937. 117 p. (Luther írásai, 1.) **90768**

Makkai Sándor. Az egyház missziói munkája. (Az egyház történeti képe, élete, tevékenységei. A pásztori misszió. A gyülekezeti misszió. A külmisszió.) Bp.: Révai 1938. 382 p. **91936**

Müller, Heinrich. Der Glaub' ist ein gar neuer Sinn weit über die fünf Sinne hin. Eine Auswahl aus — »Geistlichen Erquickstunden«. Hg. v. Gottfried Holtz. Berlin: Furche-Verl. 1938. 47 p. (Furche-Bücherei.) **90975**

Nagy Barna. A theológiai módszer problémája az úgynevezett dialektikai theológiában. Bp.: Athenaeum 1936. 225 p. (Tanulm. a rendszeres theológia és segédtudományai köréből, 2.) **90177**

Nagy Géza. Akik kősziklára építettek. Egyháztörténeti dolgozatok. Cluj-Kolozsvár: »Grafika« 1937. 258 p. **90151**

Nagy Sándor Béla. A református istentisztelet Kálvin felfogása szerint. Debrecen: Beke 1937. 152 p. (A »Theológiai Szemle« 1937. évi első pótfüzetéből. Theológiai tanulmányok, 51.) **90754**

Niemeier, Gottfried. Wirklichkeit und Wahrheit. Grundzüge u. Gestalt d. theologischen Systems Martin Köhler. Gütersloh: Bertelsmann 1937. 136 p. **89978**

Pócs Lajos. Példák gyüjteménye. 1037 illusztráció az evangéliumi igazságok megvilágítására. 1. köt. Sajtó alá rendezte —. Átnézte & előszóval ell. Csürös István. Bp.: Saját kiad. 1938. 320 p. **91561**

Popken, Minna. Im Kampf um die Welt des Lichtes. Lebenserinnerungen u. Bekenntnisse. Berlin: Furche-Verl. 1938. 270 p. 4 t. **91383**

Rácz Kálmán. A református keresztyénség apológiája. Pápa: Szerző 1934. 331 p. **90747**

Ragaz, Leonhard. Gedanken aus vierzig Jahren geistigen Kampfes. Ausgewählt v. Freunden. Bern: Lang 1938. 207 p. 1 t. Bibliographie: p. 167—207. **91340**

Reinhold, Heinz. Puritanismus und Aristokratie. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1938. 155 p. (Neue deutsche Forschungen, Bd 164.) **90758**
Bibliographie: p. 151—155.

Révész Imre. »Akikre nem volt méltó a világ.« Képek a keresztyénség történetéből. Cluj-Kolozsvár: Minerva ny. 1921. 144 p. (Erdélyi református egyházi könyvtár, I.) **90478**

Scharpff, Paulus. Johannes Wesleys Tagebuch. In Auswahl übers. v. —. Bremen: Anker-Verl. 1938. 310 p. **91947**

Schick, Erich. Begegnungen mit dem Vorbild. Von Lebenskrisen und Lebenswende. Berlin: Furche-Verl. 1938. 136 p. **90767**

Schick, Erich. Die Botschaft des Pietismus in den theologischen Kämpfen der Gegenwart. Basel: Majer 1938. 46 p. **P 284.971**

Schick, Erich. Geistliche Vorgeschichte der Basler Mission. Stuttg.: Evang. Missions-Verl. 1937. 32 p. (Mission u. Gemeinde 40/41.) **P 284»16/17«**

Schmidt, Martin. John Wesleys Bekehrung. Brehmen: Verl. d. Methodistenkirche 1938. 107 p. (Beiträge z. Geschichte d. Methodismus, 3.) **90220**
Bibliographie: p. 105—137.

Schmitz, Richard. Die Sünde wider den Heiligen Geist. Witten-Ruhr: Bundes-Verl. 1936. 89 p. (Kelle u. Schwert, 66/67.) **P 241**

Somogyi Imre. A vallásszabadság és a baptisták. Bp.: »Magvető« [1938]. 180 p. **89985**

Starke, Arnold. »Fraterna Exhortatio« (1607/1618) eine Denkschrift d. reformierten Kirche in Polen z. Einigung d. evang. Kirchen Europas. Mit einem Anhang ü. d. Verfasser d. Schrift, Bartholomäus Bythneru. 6 Beilagen. Diss. Tübingen. Tzarnikau (Czarnków): Selbstverl. 1936. 232 p. **90353**
Bibliographie: p. 211—230.

Staupitz, Johannes von. Luthers Vater und Schüler. Sein Leben, sein Verhältnis z. Luther u. eine Auswahl aus seinen Schriften. Übertr. u. hg. v. Alfred Jeremias. Berlin: Hochweg-Verl. 1926. 399, [3] p. 1 t. **91948**

Stephan, Horst. Der Pietismus als Träger des Fortschritts in Kirche, Theologie und allgemeiner Geistesbildung. Tübingen: Mohr 1908. 64 p. (Samml. gemeinverständlicher Vorträge u. Schriften a. d. Gebiet d. Theologie u. Religionsgeschichte, 51.) **P 284.971**

Tersteegen, Gerhard. Gesammelte Werke. Bd 1—8. Stuttg.: Rieger 1844—45. **90998**

Tersteegen, Gerhard. Der Weg in die Weite. Aus d. Leben u. d. Schriften—. Hg. & bearb. v. Edgar Schacht. Hamburg: Agent. d. Rauhen Hauses 1938. 156 p. **90970**

Vienot, John. Histoire de la réforme française de l'édit de Nantes à sa revocation. Paris: Fischbacher 1934. XIII, 654 p. 39 t. **90412**

Walter, Johannes von. Mystik und Rechtfertigung beim jungen Luther. Gütersloh: Bertelsmann 1937. 40 p. (Studien der Luther Akademie, H. 13.) **P 284.1**

289 Egyéb keresztény felekezetek

Sonstige Christen
Minor christian sects

Grubb, Edward. Das Wesen des Quäkertums. Jena: Diederichs 1923. 235, [4] p. **90210**

Joh, Heinrich. Das Christentum Christi nach den Darlegungen Emanuel Schwedenborgs. Auszugsweise aus den zahl- u. unfangreichen Werken Emanuel Schwedenborgs entnommen. Lorch (Württ.): Renatus-Verl. 1937. 125 p. **90326**

Kelly, Thomas R. Richard L. Cary. Das Ewige in seiner Gegenwärtigkeit und zeitliche Führung. Bad Pyrmont: Quäker-Verl. 1938. 33 p. **P 289.6**

Ockel, Gerhard. Vom seelischen Aufbau des Menschen und seinem Verhältnis zu den Ordnungen die über ihm sind. Bad Pyrmont: Quäker Verl. [193?]. 16 p. **P 151.4**

291 Összehasonlító vallástudomány

Vergleichende Religionswissenschaft
Comparative religion

Bartmann, Bernh[ard]. Der Glaubensgegensatz zwischen Judentum u. Christentum. Paderborn: Bonifacius-Dr. 1938. 93, [3] p. Bibliographie: p. 89—90. **P 291.15**

Devaranne, [Theodor]. Mythus und Christus im Fernen Osten. Berlin-Steglitz: Ost-Asien-Mission Verl. 1938. 31 p. (Schriftenreihe der Ostasien-Mission, H. 5.) **P 291.16(5—012)**

Fikker János. A vallás gyökerei. Dissz. Szeged. Cluj-Kolozsvár: Pallas ny. 1938. 66 p. **R 291.11**

Prümm, Karl. Der christliche Glaube und die altheidnische Welt. Bd 1—2. Lpzg: Hegner 1935. **91816**

Sauer, Hermann. Abendländische Entscheidung. Arischer Mythus und christliche Wirklichkeit. *[1937.]* 3. durchgesehene Aufl. Lpzg: Hinrichs 1939. XXXII, 778 p. **91791**

Simon Sándor. Clemens Alexandrinus és a mysteriumok. Clemens Alexandrinus u. d. Mysterien. Dissz. Bp.: M. kir. P. P. tud.-egyet. görög filol. int. 1938. 64, [2] p. (Magyar-görög tanulmányok, 5.) **R 21 Alexandriai Kelemen**

292—299 Nem-keresztény vallások

Nicht-christliche Religionen
Non-Christian religions

Ahmadiyyat or the true Islam by Amir-ul Momineen Hazrat Mirza Bashir-ud Din Mahmud Ahmad *[1924.]* 2. éd. Qadian: Tahrik-I-Jadid 1937. IV, 441 p. **A 54.27/3**

Avesta. Die heiligen Schriften der Parsen. Aus d. Grundtexte übers., mit Rücks. auf d. Tradition v. Friedrich Spiegel. Bd 1—3. Lpzg: Engelmann 1859. **A 54.28/79**

Bd 1. Vendidad. Fargord. I—X. 1851. 114 p.
Bd 2. Vispered und Yacna. 1859. CXXIV, 224 p. 4 t.
Bd 3. Khorda-Avesta. Register ü. d. drei Bände. 1863. LXXXIII, 275 p.

Bolus, E. J. The influence of Islam. Lincoln: Williams 1932. 199 p. **A 50.27/37**

Böklen, Ernst. Die Verwandschaft der jüdisch-christlichen mit der parsischen Eschatologie. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1902. 150 p. **A 54.28/87**

Brunton, Paul. A search in secret Egypt. London: Rider 1936. 287 p. **A 62.20/15**

Buddhistische Evangelien. Eine Auswahl von Texten aus den Hl. Büchern d. Buddhisten syst. geordnet u. verdeutscht von Seidenstücker Karl. Lpzg: Fändrich 1909. XII, 283 p. 1 t. **A 54.23/24**

Dordi, Dinshah Dadabhai. Purity. Navsari [ny. n.] 1925. 170 p. **A 54.28/67**

Durich Hussein Hilmi. Iszlám vallástörténelmi tükör. Bp.: Pallas ny. 1935. 58 p. **A 56.20/11**

Glasenapp, Hellmuth v. Der Hinduismus. Religion u. Gesellschaft im heutigen Indien. München: Wolff 1922. XV, 503 p. **A 54.21/19**
Bibliographie: p. 465—475.

Ha'nish, Otoman Zar-Adusht. Ainyahita. Die köstlichste Perle von Tibet. Eine uralte, im Morgenland bekannte Sage. Lpzg: Mazdaznan-Verl. 1911. 154 p. **A 55.20/6**

Haug, Martin (Hg.). Die fünf Gâthâ's oder Sammlung von Liedern u. Sprüchen Zarathustra's, seiner Jünger u. Nachfolger. Hg., übers. & erkl. v. —. 1—2. Abth. Lpzg: Brockhaus 1860. (Abhandl. f. d. Kunde d. Morgenlandes.) **A 54.28/70**
1. Abth. Die erste Sammlung (Gâthâ ahunavaiti) enthaltend. XVI, 246, [2] p.
2. « Die vier übrigen Sammlungen enthaltend. Nebst einer Schlussabhandlung. XVI, 259 p.

Jaini, J[agmander] L[al]. Jaina law. »Bhadrabahu samhita.« Arrah: Prasad [1916]. XIV, 129 p. (Library of Jaina literature, IV.) **A 54.28/80**

Mirza Mahmud Ahmed. Copy of an address presented to His Royal Highness the Prince of Wales through the Pundjab Government by the representatives of the Ahmadiyya Community. Pundjab: Hussain 1922. XII, 105 p. **A 54.27/1**
Bibliography: p. VII—XI.

Mistri, R. H. Zoroaster and Zoroastrinism. Bombay: Indian publ. co. 1906. [8], 218 p. **A 54.28/69**

Modi, Jivanji Jamshedji. Moral extracts from Zoroastrian books for the use of teachers in schools. Bombay: Petit Parsi Orphanage Captain Printing Works 1925. XV, 46 p. **A 54.28/88**

Modi, Jivanji Jamshedji. The Persian Farziatnameh and Kholâsehi Din of Dastur Dârâb Pâhlan. Text and version with notes. Bombay: Author 1924. XX, 162, [78] p. **A 54.28/81**

Otto, Walter. Die Götter Griechenlands. Das Bild d. Göttlichen im Spiegel d. griechischen Geistes. Frankfurt a. M.: Schulte-Bulmke 1934. [8], 376 p. **91367**

Papers on Indo-Iranian and other subjects. In honour of Jivanji Jamshedji Modi. Written by Several Scholars. Bombay: Fort printing press 1930. 774 p. **A 54.28/86**

Pavry, Jal Dastur Cursetji. The Zoroastrian doctrine of a future life from death to the individual judgment. *[1926.]* 2. ed. New York: Columbia univers. pr. 1929. XXVIII, 126 p. (Columbia university Inod-Iraman series, II.) **A 54.28/73**
Bibliography: p. XVIII—XXVIII.

Pellegrin, Arthur. L'Islam dans le monde. Dynamisme politique, position de l'Europe et de la France. Paris: Payot 1937. 182 p.
Bibliographie: p. 180—181. **A 56.20/14**

Peterich, Eckart. Die Theologie der Hellenen. Lpzg: Hegner 1938. 503 p. **91120**

Poure-Davoud, A. Translation of the Gathas in Persien. [Without pl. pr. & year]. 218 p. 1 t. **A 54.28/74**

Taraporewala, Irach Jehengir Sorabji. The religion of Zarathustra. Adyar: Theosophical Publishing House 1926. 180 p. **A 54.28/85**

Teachings of Islam, The — an exposition of the beauties of Islam drawn entirely from the holy guran in a very lucid form. The real key to eternal happines. *[1896?.]* 6. éd. Secunderabad: Qadian 1929. X, 182 p. **A 54.27/2**

Two Buddhist books in Mahayana, The —. Compiled, transl. and publ. by Upasika Chihmann (P. C. Lee of China). [Hangchow: Shao 19??]. [10], 144 p. 1 t. **A 54.23/22**

Vivekânanda, Swâmi. Raja-Yoga. Mit den Yoga-Aphorismen des Patanjali. Hg. v. Emma von Pelet. Zürich: Rascher 1937. XX, 286 p. **A 54.25/9**

Wainwright, G[en.] A[rthur]. Reginald. The sky-religion in Egypt. Its antiquiti & effects. Cambridge: Univers. pr. 1938. XVI, 121 p. **A 62.20/17**

Zimmer, Heinrich. Maya, der indische Mythos. Stuttg.: Deutsche Verl.-Anst. 1936. 506 p. 12 t. **A 54.25/16**

3 Társadalomtudomány

Sozialwissenschaft — Social science

30 Szociológia

Soziologie — Sociology

Aron, Raymond. La sociologie allemande contemporaine. Paris : Alcan 1935. 176 p. (Nouvelle encyclopédie philosophique.) **90250**
Bibliographie : p. 171—176.

Kecskés Pál. A keresztény társadalomelmélet alapelvei. Bp. : Szt. István társ. 1938. 391 p. **91468**

Maday, André de. Introduction à la sociologie. Envisagée comme connaisance d. faits sociaux par les causes. Paris : Pichon 1937. 149, [3] p. (Bibliothèque sociologique internat.) **91824**

Marett, R[obert] R[anulph]. T y l o r. London : Chapman & Hall [1936]. 220 p. 1 t. (Modern sociologists.) **91518**

Menzel, Adolf. Griechische Soziologie. Wien : Hölder-Pichler-Tempsky 1936. 199 p. (Akademie d. Wissenschaften. Philos-hist. Klasse. Sitzungsberichte, Bd 216. Abhandl. 1.) **90792**

Menzel, Adolf. Grundriss der Soziologie. Lpzg : Rohrer 1938. 253 p. **90296**

Szabó T. Attila. A transylvan magyar társadalomkutatás. Cluj-[Kolozsvár] : Glória ny. 1938. 22 p. (Tudományos füzetek, 97. »A Hitel« 1938. 1. számból.) **R 30(439.42)**

301.3 Civilizáció. Kultúra

Civilisation. Kultur

Civilisation. Culture

Boeschenstein, Hermann. Zur schweizerischen Kulturpolitik. Bern : Haupt 1937. 32 p. (Schriften z. Pflege u. Kenntnis d. Auslandschweizertums, 1.) **P 301.8(494)**

Christiansen, Broder. Das Gesicht unserer Zeit. München : Felsen-Verl. 1931. 121 p. **90045**

Distelbarth, Paul. Neues Werden in Frankreich. Zeugnisse führender Franzosen. Stuttg. : Klett 1938. 397 p. **91457**

Frobenius, Leo. Schicksalskunde. Weimar : Böhlau 1938. 211 p. (Schriften z. Kulturkunde v. Leo Frobenius, V.) **91316**

Heiden, Konrad. Europäisches Schicksal. Amsterdam : Querido-Verl. 1937. 247 p. **90027**

Huizinga, J. Der Mensch und die Kultur. Stockholm : Bermann-Fischer 1938. 39 p. (Schriftenreihe »Ausblicke«.) **P 301.3**

Huizinga, J[an]. A holnap árnyékában. Korunk kulturális bajainak diagnózisa. *[In de Schaduwen van Morgen 1935.]* Ford. G a r z u l y Mária. Bp. : Egyetemi ny. 1938. 204 p. **91337**

Jaensch, E. R. Der Gegentypus. Psychologisch-anthropologische Grundlagen deutscher Kulturphilosophie, ausgehend von dem was wir überwinden wollen. Lpzg : Barth 1938. XLIII, 512 p. (Beihefte zur Zeitschrift für angewandte Psych. u. Charakterkunde, H. 75. Rassenkunde u. Psychologische Anthropologie 2.) **90300**

Kornis Gyula. Szellemi élet. Bp. : Egyet. ny. 1938. 607 p. (A mai világ képe, 1.) **91064**

Langdon-Davies, John. A short history of the future. London : Routledge 1936. XXI, 272 p. **91846**

Sluyterman, Wolf von Langeweyde. Kultur ist Dienst am Leben. Berlin : Dorn 1937. 235 p. **89921**

Steding, Christoph. Das Reich und die Krankheit der europäischen Kultur. Hamburg : Hanseatische Verlagsanstalt 1938. XLVIII, 772 p. 1 t. **91731**

Zolnay László. Kultúra, természet, történet. Bp. : Franklin társ. 1938. 52 p. (Dolgozatok a kir. magy. P. P. tud.-egyet. philosophiai szemináriumából, 23.) **R 301.3**
Bibliográfia : p. 51.

301.5 Kultúrák kölcsönhatása

Kulturelle Beziehungen

Cultural connections

Bernard, Henri. Sagesse chinoise et philosophie chrétienne. Essai sur leurs relations historiques. Tientsin : Race course road 1935. [6], 278, VI p. **90919**

Birkás Géza. A magyarság francia barátai régen és most. Pécs: Dunántúl ny. 1936. 45 p. (Pannonia könyvtár, 18.)
R 301.5(44) : (439)

Gesmey Borbála. Les débuts des études françaises en Hongrie. (1789—1830). Éssai de bibliographie. Szeged: Városi ny. 1938. 221 p. (Etudes Françaises, 18.) **91029**
Bibliographie: p. 209—211.

Réau, Louis. L'Europe française au siècle des lumières. Paris: Michel 1938. XVII, 455 p. XXXII t. (L'évolution de l'humanité. Synthèse collective, LXX.) **90598**

Sárkány Oszkár. Magyar kulturális hatások Csehországban 1790—1848. Bp.: Szerző 1938. 4°. 55 p. (A bécsi gróf Klebelsberg Magy. Történelemkutató Intézet Évkönyvének 7. évfolyamából.) **X 7011**

Sarkar, Benoy Kumar. The futurism of Young Asia and other essays on the relations between the East and the West. Berlin: Springer 1922. X, 399 p. **A 50.30/67**

Schubart, Walter. Europa und die Seele des Ostens. Luzern: Vita Nova Verl. 1938. 317 p. **91738**

Szabó Zoltán. A cseh-tót szellemi közösség kezdetei. Ribay György életműve. Bp.: Egyet. ny. 1937. 43 p.
R 891.872 Ribay György

302 Társadalmi tagozódás

Soziale Differenzierung

Social structure

Brandenstein Béla báró. A hivatásrendi társadalom bölcseleti alapjai. Bp.: Szt. István társ. [193?]. 20 p. **R 302.01**

Hughes, E. R. The individual in East and West. London: Milford 1937. 197 p. **91435**

Januschka, Emanuel. Die soziale Schichtung der Bevölkerung Österreichs. Wien: Thalia-Verl. 1938. 34 p. **P 302(436.01)**

Landtman, Gunnar. The origin of the inequality of the social classes. London: Kegan Paul 1938. XIII, [5], 444 p. **91805**

Lehmann, Ernst. Vom Gefüge des Volkes. Aufriss einer deutschen Volkssoziologie auf volkskundlicher Grundlage. Reichenberg: Kraus [1938]. 123 p. **90552**

Werder, Peter von. Staatsgefüge in Westafrika. Eine ethnosoziologische Untersuchung üb. Hochformen d. soz. u. staatl. Organisation im Westsudan. Stuttg.: Enke 1938. 194 p. (Beilageheft z. Zeitschrift f. vergleichende Rechtswissenschaft, Bd 52.) **91027**
Bibliographie: p. 193—194.

302.2 Város- és faluszociológia

Soziologie der Stadt und des Dorfes

Town and Village

Dömötör Sándor. Dunaszentgyörgy népe. Bp.: Magyar Társaság Falukutató Intézete 1937. 39 p. **R 309(439.061) Dunaszentgyörgy**

Etelka főhercegnő. A magyar tanyavilág. Bp.: Szt. István társ. 1938. 225 p. **90529**
Bibliográfia: p. 219—225.

Mumford, Lewis. The culture of cities. New-York: Harcourt 1938. XII, 586 p. **90914**

Muntz, E. earl. Urban sociology. New York: Macmillan 1938. XVI, 742 p. 1 t. **91371**

Németh Andor, bejczi. A naposabb oldalon. (Mezőgazdasági munkások jogviszonya és életkörülményei Győr környékén.) Bp.: Egyetemi ny. 1937. 200 p. 2 t. **89734**

Niamessny Mihály. Szeged és a Délvidék. Szeged: Juhász ny. 1937. 22 p.
R 302.22(439.026) Szeged

Pálinkás Mihály. A jövő faluja. Közgazdaságtani tanulmány. Bp.: Elek ny. 1936. 53 p.
R 302.21(439)

Scherer Péter Pál. Igy látom én. Alföldi falvaink lakossága és szociális problémái. Bp.: Egyet. ny. 1938. 227 p. **90798**

Simándi Béla. A mai puszta. Újpest: Vörösmarty irod. társ. 1938. 102, [2] p.
R 302.21(439)

Steinecker Ferenc. A falukutatás célja. Debrecen: Tud. egyet. ny. 1937. 19 p. (A Debreceni m. kir. Tisza István tud.-egyet. nyilv. előadásai.) **R 302.21(439)**

Systematic source book in rural sociology, The —. Vol. 1—3. Ed. by Pitirim A. Sorokin, Carle C. Zimmermann & Charles J. Galpin. Minneapolis: Univ. of Minnesota pr. 1930. **89800**

Szeibert János. A német, orosz és amerikai falukutatás. Bp.: Magyar társaság falukutató intézete 1935. 15 p. **R 302.21(43)**

Turák István. Városi és falusi kultúra. Bp.: Kovács és Szegedi ny. [193?]. 30 p. (Községi Közlöny melléklete.) **R 302.2**

Ujszászy Kálmán. A falu. Sárospatak: Kisfaludy ny. 1936. 100 p. **R 302.21(439)**

Venczel József. A falumunka és az erdélyi falumunka. Cluj-Kolozsvár: Minerva ny. 1935. p. 219—248. (»Erdélyi Múzeum«-ból.) **R 302.21(439.42)**

302.5 Család. Nemi élet

Familie. Geschlechtsleben

Family. Sexual life

Arányi Mária. A boldogság iskolája. Bp.: Rózsavölgyi 1937. 230 p. **89052**

Barthel, Ernst. Philosophie des Eros. München: Reinhardt 1926. 197 p. **90255**

Beeking, Josef. Die Grundlagen von Ehe und Familie. Salzburg: Pustet 1937. 130 p. **90961**

Berens-Totenohl, Josefa. Die Frau als Schöpferin und Erhalterin des Volkstums. Jena: Diederichs 1938. 27 p. **P 339.6(43)**

Hoffmann, Ferdinand. Sittliche Entartung und Geburtenschwund. Berlin: Lehmann 1938. 61 p. (Politische Biologie, H. 4.) **P 302.5 : 321.65**

Metzger, Konrad. Ehe. Man muss sie nehmen, wie sie ist; in ihr mit beiden Füssen stehen und in ihr, auf Gott fussend, sich sein Leben zimmern. Innsbruck: Tyrolia-Verl. 1938. 275 p. **90860**

Miller, Emanuel. The generations. A study of the cycle of parents and children. London: Faber & Faber 1938. 276 p. **91441**

Schneider, Oda. Die Macht der Frau. Lpzg: Müller [193?]. 399 p. 1 t. **91433**

303.2 Fajszociológia.

Rassensoziologie.

Social anthropology.

Barzun, Jacques. Race. A study in modern superstition. London: Methuen 1938. 353 p. Bibliography: p. 327—339. **90154**

Csuray Károly. Ki a magyar? Bp.: Madách ny. 1938. 16 p. **R 303.2(=945.11)**

Decugis, Henri. Le destin des races blanches. Préf. d'André Siegfried. *[1935.]* 2. éd. Paris: Alcan 1938. X, 565 p. **90514**

Mangold, Ewald R. B. Frankreich und der Rassengedanke. Eine politische Kernfrage Europas. Berlin: Lehmann 1937. 152 p. **89897**

Montandon, George. L'ethnie française. Paris: Payot 1935. 239 p. **90398**
Bibliographie: p. 226.

Scheidt, Walter. Das Erbgefüge menschlicher Bevölkerungen u. seine Bedeutung f. d. Ausbau d. Erbtheorie. Jena: Fischer 1937. 59 p. **P 303.1**

Sirelius, U. T. Die Herkunft der Finnen. Die finnisch-ungarischen Völker. Helsinki: Dr. d. Staatsrates 1924. 78 p. **A 47.32/313**

Szász Béla. A hun és hiungnu népek azonossága. Bp.: Történetírás kiad. 1938. 31 p. **R 9.368**

303.31 Zsidókérdés

Judenfrage — Jewish question

Arlt, Fritz. Volksbiologische Untersuchungen über die Juden in Leipzig. Lpzg: Hirzel 1938. 47 p. (Archiv f. Bevölkerungswissenschaft u. Bevölkerungspolitik, Bd VII. 4. Beiheft.) **P 303.31(432.1) Leipzig**

Bergmeister, Karl. Der jüdische Weltverschwörungsplan. Die Protokolle der Weisen v. Zion vor dem Strafgerichte in Bern. Erfurt: Bodung-Verl. 1937. 22 p. **P 323.15**

Bosnyák Zoltán. Az idegen vér. (A zsidókérdés fajpolitikai megvilágításban.) Bp.: Magyar kultúrliga 1938. 26 p. **R 303.41(439)**

Bosnyák Zoltán. A zsidókérdés törvényes rendezése. Mezőberény: Baltha ny. 1937. 27 p. **R 303.31(439)**
[Hozzákötve]: Goebbels [Joseph]: A spanyol helyzet igazi képe. Berlin: Müller 1937. 30 p.

Céline, Louis Ferdinand. Bagatelles pour un massacra. Paris: Denoël 1937. 379 p. **90473**

Céline, Louis-Ferdinand. Die Judenverschwörung in Frankreich. Deutsch v. Willi Fr. Könitzer & Arthur S. Pfannstiel. Dresden: Zwinger-Verl. 1938. 379 p. **91969**

Deeg, Peter. Hofjuden. Hg. Julius Streicher. Nürnberg: Der Stürmer 1938. 547 p. 45 t. Bibliographie: p. 471—523. **91753**

Földes D. Dezső. Széljegyzetek az úgynevezett zsidókérdéshez. Bp.: Morvai ny. 1938. 61 p. **R 303.31 (439**

Haller István. A zsidókérdés és a keresztény térfoglalás végleges megoldása. Bp.: Stephaneum 1938. 42 p. **R 303.31(439)**

Hitleri, A— **árjatörvények** teljes szövege és magyarázata. Összeáll. M o l n á r Ákos. Bp.: Árpád ny. 1938. 32 p. **R 303.41(43)**

Juden in Deutschland. Die —. Hg. v. Institut z. Studium d. Judenfrage. *[1935.]* 6. Aufl. München: Eher 1937. 416 p. **90903**

Kaas Albert báró. A zsidókérdés. Bp.: Stádium ny. 1938. 15 p. **R 303.31(439)**

Károlyi Imre. A zsidókérdés Magyarországon. Válasz S t e r n Samu hasoncímű röpiratára. Bp.: Saját kiad. 1938. 32 p. **R 303.31(439)**

Korein Dezső. Mi az oka a zsidógyűlöletnek? *[1934.]* 3. kiad. Bp.: Phöbus ny. 1935. 32 p. **R 303.31**

Kovács Alajos. A csonkamagyarországi zsidóság a statisztika tükrében. Bp.: Egyes. keresztény nemzeti liga 1938. 80 p. **R 303.31(439) : 31**

Magyar Izraelita Vallásfelekezet, A— törvényes képviseleti szerveinek tiszteletteljes folyamodása, »a társadalmi és a gazdasági élet egyensúlyának hatályosabb biztosításáról szóló« 616. sz. törvényjavaslat tárgyában a Magy. orsz.-gyűlés méltóságos Felsőházának és tekintetes Képviselőházának. Bp.: Pesti Lloyd ny. [1938]. 17 p. **Rq 303.31(439)**

Magyar zsidóság útja, A—. A Magyar cionista szövetség állásfoglalása. Bp.: Magy. cionista szövetség kiad. 1938. 24 p. **R 323.15(439)**

Mórócz János, martosi. A zsidókérdés egy magyar nemes szemszögéből. Bp.: Ádler és Práder ny. 1937. 80 p. **R 303.31**

Nemes Ákos Kálmán & S o l t é s z György. Hol lehet elhelyezkedni? Zsidók letelepülési és elhelyezkedési lehetőségei a külföldön és a gyarmatokon. Bp.: Klein 1938. 37 p. **R 325.21 : 303.31**

Orano, Paolo. Gli ebrei in Italia. Roma: Casa ed. Pinciana 1937. 221 p. **91101**

Pap Károly. Zsidó sebek és bűnök. Különös tekintettel Magyarországra. Bp.: Radó ny. 1935. 87 p. **R 303.31(439)**

Rudolf, E. V. Totengräber der Weltkultur. Der Weg d. jüdischen Untermenschentums z. Weltherrschaft. München: Eher 1937. 148 p. (Kampfschriften d. Obersten SA. Führung, 2.) **89960**

Schulz, F[ritz] O[tto] H[ermann]. Jude und Arbeiter. Ein Abschnitt aus d. Tragödie d. dtschen Volkes. Hg. v. Inst. z. Studium d. Judenfrage. Berlin: Nibelungen-Verl. 1934. 192 p. 7 t. **91325**

Schütz, Martin. Eine Reichsstadt wehrt sich. Rothenburg ob der Tauber im Kampfe gegen das Judentum. Schlusswort v. Fritz F i n k. Rothenburg ob der Tauber: Schneider 1938. 181 p. **91860**

Seraphim, Peter Heinz. Das Judentum im osteuropäischen Raum. Essen: Essener Verlagsanstalt 1938. 736 p. 1 t. **91730**

Sós Endre. Becsapott ajtók előtt. A magyar zsidóság sorskérdései. Bp.: Periszkóp kiad. 1938. 35 p. (Napjaink zsidó problémái, 1.) **R 303.31(439)**

Sós Endre. Emberdömping. Az eviani konferencia és a zsidó kivándorlók világproblémája. Bp.: »Periszkóp« 1939. 50, [2] p. (Napjaink zsidó problémái, 2.) Bibliográfia: p. 50. **R 303.31 : 325.2**

Stern Samu. A zsidókérdés Magyarországon. Bp.: Pesti izr. hitközs. 1938. 32 p. **R 303.31(439)**

H. Szabó Mihály & Z e n t a y Dezső. Mit mondanak a számok a zsidókérdésben. Bp.: »Tábor« kiad. 1938. 64 p. **R 303.31(439) : 31**

Torda László. A zsidókérdésről. Bp.: Viktória ny. 1937. 40 p. (Világkép könyvtár, 8.) Bibliográfia: p. 40. **R 303.31**

Várady Gyula sziliczei. Anglia és Izrael. Wien: Dr. Darmoras 1937. 36 p. **R 303.31**

Ziegler, Wilhelm. Die Judenfrage in der modernen Welt. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1937. 32 p. (Schriften d. Deutschen Hochschule f. Politik, H. 27.) **P 303.31**

303.4 Eugenika.

Eugenik. — Eugenics.

Angyal Pál. Fajvédelem és büntetőjog. Bp.: Attila ny. 1937. 14 p. **R 303.41 : 343**

Darányi Gyula (szerk.). Az öröklési és fajfenntartási hygiéne alapjai. K ö r ö s y Kornél, C s ő r s z Károly etc. előadásai. Bp.: Orsz. Közegészségügyi Egyes. tud. szakoszt. 1935. [118] p. (Közegészségügyi könyvtár.) **90294**

Kriner-Fischer, Eva. Die Frau als Richterin über Leben und Tod ihres Volkes. Berlin : Reichsdruckerei 1937. 19 p. (Schriftenreihe d. Reichsausschusses f. Volksgesundheitsdienst, H. 12.) **P 303.4**

Lemme, Hansjoachim. Die Verhütung erbkranken Nachwuchses. Neubearb. u. erw. v. — Berlin : Reichsdruckerei 1938. 34 p. (Schriftenreihe d. Reichsausschusses f. Volksgesundheitsdienst, H. 15.) **P 303.4(43)**

Ruttke, Falk. Rasse, Recht und Volk. Beiträge zur rassengesetzlichen Rechtslehre. München : Lehmann 1937. 217 p. **90266**

Somogyi Zsigmond. Népszaporodás és eugenika. Bp. : Orsz. Közegészségügyi Egyes. tud. szakoszt. 1935. 9, [1] p. **90294**
= Öröklési és fajfenntartási hygiéne. Szerk. Darányi Gyula. VI.

Tappe, Herbert. Die Schwangerschaftsunterbrechung aus eugenischer und ethischer Indikation im geltenden und künftigen Recht. Diss. Göttingen. Emsdetten (Westf.) : Dr. Heinz & Lechte 1935. VII, 72 p.
Bibliographie : p. 58—72. **P 303.4(43)**

303.5 Nagyember. Vezető

Genie. Führer — Genius. Leader

Alexander Bernát. Tanulmányok. Nagy emberek. Sajtó alá rendezte Szemere Samu. Bp. : Krakauer ny. 1938. 253 p. **91878**

Benda, Julien. La trahison des clercs. Paris : Grasset 1927. 306 p. **90042**

Brause, Hans Bernhard. Kunst der Führung. Potsdam : Voggenreiter 1937. 156 p. **89991**

Churchill, Winston S. Grosse Zeitgenossen. Ins Dtsche übertr. v. Fritz Heymann. Amsterdam : Lange 1938. 397 p. 20 t. **90881**

Meyer, Herbert. Das Wesen des Führertums in der germanischen Verfassungsgeschichte. Wien : NS Rechtswahrerbund Abteilung Verl. 1938. 48 p. **91505**

Schaffer Károly. A lángész. Bp. : Kir. magy. term.-tud. társ. 1938. 58 p. (Természettudományok elemei, 7.) **R 151.1**

Scheyer, Moriz. Erdentage des Genies. Ausgewählte Essais. Wien : Reichner 1938. 165 p. **90160**

Sossidi, Euphémia G. Hitler. Der grosse Auserwählte des Nordens. Athen : »Pyrsos« Verl. 1938. 34 p. 3 t. **P 303.5**

305.5 Geopolitika. Emberföldrajz Antropogeográfia

Geopolitik — Geopolitics

Grühl, Max. Die Wiedergeburt des Imperiums. Entscheidungskampf im Mittelmeer? Eine geopolitische Abhandlung. Berlin : Schlieffen-Verl. 1937. 110 p. **89930**
Bibliographie : p. 109—110.

Haushofer, Karl. Weltmeere und Weltmächte. Berlin : Zeitgeschichte-Verl. 1937. 285 p. **90262**

Hennig, Richard & Leo Körholz. Einführung in die Geopolitik. *[1928.]* 5. geänd. & verm. Aufl. Lpzg : Teubner 1938. X, 198 p. **91026**
Bibliographie : p. 198.

Hoffmann, Walter. Donauraum. Völkerschicksal. Lpzg: Meiner 1939. 178 p. **91748**

Hummel, Hans. Südosteuropa und das Erbe der Donaumonarchie. Berlin : Teubner 1937. 64 p. (Macht u. Erde, 4.) **P 305.5(405)**

Siewert, Wulf. Der Ostseeraum. Lpzg : Teubner 1938. 100 p. **P 305.5(261.3)**

Tempeanu, Virgil. Die geopolitische Lage Rumäniens und Deutschland. Vortr. Bucuresti : Impr. nationala 1937. 21 p. **Pq 305.5(498)**

Tornau, Udo. Menschen und Weltreiche. Bevölkerungspolitisches Ringen am Stillen Ozean. Berlin : Deutsche Ärzteschaft Verl. 1937. 216 p. **89913**
Bibliographie : p. 215—216.

307 Néplélektan

Völkerpsychologie — Social mind

Abshagen, Karl Heinz. König, Lords und Gentlement. Einfluss und Macht der englischen Oberschicht. Stuttg. : Union Deutsche Verlagsgesellschaft 1938. 233 p. **91744**

Eckhardt Sándor. A francia szellem. Bp. : Magyar Szemle társ. 1938. 299 p. (A Magyar Szemle könyvei, XIV.) **90956**

Lauer, Hans Erhard. Die Volksseelen Europas. Grundzüge einer Völkerpsychologie auf geisteswissenschaftlicher Basis. *[1934.]* 2. um einen Anhang üb. »Nationalismus, Humanität, Menschentum« vermehrte Aufl. Wien : Selbstverl. 1937. 222 p. **90555**
Bibliographie : p. 221—222.

Sementowski-Kurilo, Ni'olaus. Der heilige Kreis. Europa und das unsichtbare Russland. Frankfurt a. M.: Societäts-Verl. 1936. 228 p. **A 47.30/126**

Thun-Hohenstein, Paul Graf. Österreichische Lebensform. Brixlegg/Tirol: Heimat-Verl. [193?]. 67 p. (Österreichische Bücherei, I.) **P 307(436.01)**

307.01 Társadalmi lélektan

Sozialpsychologie — Socialpsychology

Hopkins, Pryus. The psychology of social movements. A psycho-analytic view of society. London: Allen & Unwin 1938. 284 p. **91843**

Joussain, André. Psychologie des masses. Paris: Flammarion 1937. 212 p. (Bibliothèque de phil. scientifique.) **90332**

Katz, Daniel & Richard L. Schnack. Social psychology. New York: Wiley 1938. XIV, 760 p. **91831**

Reinhardt, James Melvin. Social psychology An introduction to the study of personality and the environment. Chicago: Lippincott 1938. IX, 467 p. **91844**

Urbán Gusztáv. A propaganda világnézeti jelentősége. Szeged: Városi ny. 1937. 42 p. (»Jogi értekezések« Degré Miklós 70. születésnapjára c. kötetből.) **R 307.1**

308 Szociográfia

Soziale Zustandsschilderung
Sociography

Dammert, Rudolf. Deutschlands Nachbarn in Südosten. Völker u. Mächte im Donauraum. Lpzg: Voigtländer 1938. 391 p. **90960**
Bibliographie: p. 382—384.

Fodor Ferenc. Egy palócfalu életrajza. (Nagyvisnyó.) Bp.: Athenaeum 1930. 73 p. (Gazdaság-földrajzi gyüjtemény, II.) **R 308(439.022) Nagyvisnyó**

Földes Ferenc. Vereb község monográfiája. Vereb: Képviselőtestület kiad. 1937. 111 p. **90364**

Höpker, Wolfgang v. Rumänien diesseits u. jenseits d. Karpathen. München: Knorr & Wirth 1936. 127 p. **A 49.30/89**
Bibliographie: p. 126—127.

Jósika—Herczeg, Imre de. Hungary after a thousand years. With a preface by Count Albert Apponyi. New York: American Hungarian Daily 1934. VII, 315 p. 3 t. **90722**

Kertész János. Zebegény. Bp.: Zebegény közönsége 1937. 32 p. **R 308(439.047) Zebegény**

Komoróczy György. A mai Lengyelország. Bp.: Magy. Szemle Társ. 1937. 78 p. (Kincsestár, 23.) **A 47.30/124**
Bibliográfia: p. 75—76.

März, Josef. Jugoslawien. Probleme aus Raum. Volk und Wirtschaft. Mit einem Geleitwort von Karl Haushofer. Berlin: Deutscher Verl. f. Politik 1938. 167 p. **A 49.38/245**
Bibliographie: p. 164—167.

Nemzettanulmányozás, A — útmutatója. Bp.: Elbert 1935. 16 p. (Magy. Tanítóegyes. Egyetemes Szövetsége.) **R 308(439)(018)**

Nordland Fibel. Hg. v. der Nordischen Gesellschaft. Berlin: Limpert Verl. 1938. 400 p. 33 t. **91835**

Papp István. Finnország. Bp.: Magy. Szemle Társ. 1938. 80 p. (Kincsestár, 24.) **90981**
Bibliográfia: p. 79.

Sauvageot, A. Découvert de la Hongrie. Paris: Alcan 1937. 244 p. **88704**

Szabó Zoltán. Cifra nyomorúság. A Cserhát, Mátra, Bükk földje és népe. Bp.: Cserépfalvi 1938. 282 p. 8 t. (Szolgálat és irás munkatársaság könyvei, 4.) **90921**

Visages de la Hongrie. [Réd.: Baranyai Zoltán avec l'assistance de Jean Győry et de Gyula Ember ont collab. a cet ouvrage: André Alföldi, Denis Bartha, Lajos Bartucz etc.] Bp.: Egyetemi ny. 1938. 621 p. 1 t. **91861**

Walther Zoltán, kistétényi. Tápé. Szeged: Árpád ny. 1938. 84 p. **R 308(439.026) Tápé**

309 Társadalomtörténet. Kultúrtörténet

Kulturgeschichte
History of civilization

Andreevsky, Alexander von. Russisches Rokoko. Die Prunkzeit der Zarinnen. Berlin: Hobbing 1937. 304 p. **90096**

Baumann, Ernst. Strassburg, Basel und Zürich in ihren geistigen u. kulturellen Beziehungen im ausgehenden 18. Jahrh. Beitr. u. Briefe aus d. Freundeskreise d. Lavater, Pfeffel, Sarasin u. Schweighäuser (1770—1810). Frankfurt a. M.: Diesterweg 1938. 136 p. (Schriften d. wissenschaftl. Inst. d. Elsass-Lothringer im Reich an d. Univers. Frankfurt. Neue F., 20.) **91243**

Berkovits József. Debrecen szellemi élete és a francia ösztönzések. Debrecen: Városi ny. 1934. 66, [2] p. **R 309(439.032) Debrecen**
Bibliographie: p. 65—66.

Bessand-Massenet, Pierre. Air et manières de Paris. Au fil d'un siècle. Textes groupés et annotés avec un avant-propos par —. Paris: Grasset 1937. 469 p. 16 t. **90602**

Bled, Victor du. La société francaise du XVIe siècle au XXe siècle. Vol. 1—9. *[1900—1907.]* Nouv. ed. Paris: Perrin 1903—1913. **89944**

Clark, Grover. China am Ende? Fünf Jahrtausende chinesische Kultur, Gesellschaft, Religion, Politik u. Wirtschaft. Lpzg: Goldmann 1936. 336 p. **A 51.30/55**

Contenau, G[eorges]. La civilisation d'Assur et de Babylone. Paris: Payot 1937. 260 p. 16 t. (Bibliotheque historique.) **A 50.30/71**
Bibliographie: p. 252—256.

Croiset, M. A görög kultúra. Ford. Révay József. Bp.: Athenaeum 1938. 323 p. (Az európai kultúra története.) **90257**

Gann, Thomas. Götter und Menschen im alten Mexiko. Die Kultur der mexikanischen Völker vor der Berührung mit Europa. Lpzg: Brockhaus 1938. 167 p. 52 t. **91510**

Gárdonyi Klára. A biedermeier kor vallásossága. Bp.: Grafika ny. 1937. 21 p. (A Regnum egyháztörténeti évkönyvből.) **R 81.09»181/184«**

Gleichen-Russwurm, Alexander v. Die Kulturwelt des fernen Ostens. Das Reich d. Mitte. Hamburg: Hoffmann & Campe [1935]. 436 p. 2 t. (Das Reich d. Mitte.) **A 51.30/54**

Homo, Léon. A római kultúra. Ford.: Révay József. Bp.: Athenaeum 1938. 344 p. (Az európai kultúra története.) **90605**

Kerecsényi Dezső. Humanizmus és reformatio között. Kecskemét: Első Kecskeméti ny. [1938]. 36 p. (A Magyarságtud. tanulmányai, IX.) **R 309(439)»15«**

Kós Károly. Kalotaszeg. Bp.: Révai 1938. 278 p. **90599**

Krasser, Harald. Siebenbürger Deutschtum. Zeugnisse aus acht Jahrhunderten deutschen Lebens. München: Langen & Müller 1937. 68 p. **P 309(439.424)**
Bibliographie: p. 67.

Krämer, Augustin. Salamasina. Bilder aus altsamoanischer Kultur und Geschichte. Stuttg.: Strecker & Schröder 1923. IX, 246 p. **91599**

Mackay, Ernest. La civilisation de l'Indus. Fouilles de Mohenjo-Daro et d'Harappa. Traduit de l'anglais par A. et H. Collin Delavaud. Paris: Payot 1936. 206 p.
Bibliographie: p. 198. **A 54.30/38**

Montandon, George. La civilisation Ainou et les cultures arctiques. Paris: Payot 1937. 272 p. (Bibliotheque scientifique.) **A 52.30/51**

Naval, Margret. In Rom erzählt man... Legenden, Anekdoten, Kuriositäten. Wien: Frick 1938. 203 p. 1 t. **90362**

Orosz Iván. Kis történetek egy nagy faluból. Szarvas: Szarvasi Közlöny ny. [193?]. 128 p. (Magyar vidék könyvei, XI.) **91215**

Potthoff, O. D. Kulturgeschichte des deutschen Handwerks mit besonderer Berücksichtigung seiner Blütezeit. Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt 1938. 307 p. **90627**

Ráth-Végh István. Az emberi butaság kultúrtörténete. Bp.: Cserépfalvi 1938. 207 p. **90935**

Stranik, Erwin. Österreichs deutsche Leistung. Eine Kulturgeschichte d. südostdeutschen Lebensraumes. *[1936.]* 2. durchges. u. erweiterte Aufl. Lpzg: Luser [1937]. 475 p. **89899**

Szentkuti Kornél. Művelődési viszonyok báró Wesselényi Miklós műveiben. Dissz. Szeged. Újpest: Grafika ny. 1937. 99 p. (Kolozsvári-szegedi értekezések a magyar művelődéstörténelem köréből, 36.)
Bibliográfia: p. 99. **R 309(439)»18«**

Vannutelli, Guido. Il mediterraneo e la civiltà mondiale. Dalle origini all' impero fascista della nuovo Italia. Bologna: Cappelli 1936. 255 p. **90521**
Bibliografia: p. 255.

31 Statisztika

Statistik — Statistics

Baltikum, Das— in Zahlen. Estland, Lettland, Litauen, Memelgebiet. Bearb. v. Eginhard Walter. Mit einem Vorw. v. Theodor Oberländer. Königsberg: Inst. f. Osteuropäische Wirtschaft 1937. XIV, [1], 64 p. Bibliographie: p. 60—62. **P 31(474)**

Breslau. Statistisches Amt. Brücke zum Südosten. Breslau: Jungfer 1938. 17 p. (Vierteljahresbericht d. Statistischen Amtes der Stadt Breslau, 112.) **Pq 325.331(431.5) Breslau**

Földes Béla. A Fővárosi Statisztikai Hivatal bölcsőkorából. Bp.: Szfőv. Háziny. 1937. 7 p. (»Városi Szemle«-ből.) **R 311.3(439) Bp**

Magyar reviziós liga. Hungary before and after the treaty of Trianon. [Bp.: Magy. reviziós liga 193?]. 40 p. **R 31(439)** [Angol, német.]

Meyer, Maximilian. Die deutsche Städtestatistik in ihren Vertretern. Nürnberg: Spandel 1938. 151, [5] p. **91188**

Roma. Ufficio di statistica. Vita demografica economica, amministrative. Tavole statistische e grafici. Roma: Cecchini 1925. 240 p. 47 t. **90371**

Routil, Robert. Statistische Forschungsmethoden in Natur- u. Geisteswissenschaft — deren Anwendung in Antropologie u. Ethnologie. Wien: Anthropolog. Gesellsch. 1936. 4°. p. 231—260. (Aus: »Mitteilungen d. Anthropolog. Gesellschaft in Wien«, Bd LXVI.) **Pq 311.2 : 572.9**

Statistisches Jahrbuch für Österreich 1938. Hg. v. Österreichischen statistischen Landesamt. Wien: Österr. Staatsdr. 1938. **X 579**

Vajna Vilmos. Szociális statisztika, ennek módszere és alkalmazása különös tekintettel a munkapiac, az életstandard és munkásháztartásokra. Előadások. Bp.: [Szerző] 1937. p. 355—397. (Az Orsz. Szociálpolit. Int. Alapítv. által 1937. XI—XII-ben rendezett közigazgatási tanf. anyagából.) **Rq 311.2 : 331**

Zeitler, Ralf (Hg.). Die deutsche Kommunalstatistik. Mitwirkung v. [Oskar] Büchner. [Kurt] Buhrow, [Paul] Flaskämpfer [etc.] Stuttg.: Kohlhammer 1938. VI, 149 p. **91845**

312 Népesedés

Bevölkerungsbewegung — Population

Burgdörfer, Friedrich. Sterben die weissen Völker? Die Zukunft d. weissen u. farbigen Völker im Lichte d. biologischen Statistik. München: Callwey 1934. 90 p. (Das neue Reich.) **P 312.81**

Deneffe, P. J. Die Berechnungen über die künftige deutsche Bevölkerungsentwicklung. Eine vergleichende Darstellung. Lpzg: Buske 1938. 175 p. (Frankfurter wirtschaftswissenschaftliche Studien, 1.) **91187** Bibliographie: p. 170—175.

Glass, D. V. The struggle for population. With an introduction by A. M. Carr-Saunders. Oxford: Clarendon press 1936. 148 p. **91054**

Goldziher [Károly] Karl. Materialsammlung zur Untersuchung d. Verhältnisses d. männlichen z. weiblichen Sterblichkeit. Bp.: Stephaneum Dr. 1938. 62 p. (Aus d. »Journal de la soc. hongr. de statistique«.) **P 312.24**

Hidvégi János. Hulló magyarság. Bp.: Athenaeum 1938. 217 p. **90183** Bibliográfia: p. 215—217.

Linden, Herbert. Deutsche Bevölkerungspolitik) Die Grundlage unserer rassischen Zukunft. Erfurt: Stenger [1938]. 26 p. (Volk u. Wissen, 12.) **P 312(43.**

Mccleary, G. F. Population. Today's question. London: Allen & Unwin 1938. 222 p. 1 t. **91872**

Manig, Marianne. Die Volksdichte Rumäniens. Würzburg: Triltsch 1937. [6], 64 p. Bibliographie: p. 63—64. **P 312.925(498)**

Marshall, T. H. The population problem. The experts and the public. By: —, A. M. Carr-Saunders, H. D. Henderson etc. London: Allen & Unwin 1938. 176 p. **90084**

Müller, Josef. Die biologische Lage des deutschen Bauerntums. Ein Beitrag zur Ergründung des Geburtenrückganges im Bauerntum. Lpzg: Hirzel 1938. 83 p. (Beiheft zum Archiv f. Bevölkerungswissenschaft u. Bevölkerungspolitik, 5.) **P 312.12(43)**

Pataki József. Adalékok a Sárköz népességének történetéhez. Pécs: Dunántúl ny. 1937. 34 p. (Tolna vármegye multjából, 4.) **R 312(439.061)**

Roberg, August. Die bevölkerungspolitischen Aufgaben der Gemeinde. Teplitz-Schönau: Dr. Wächter 1937. 8 p. (Bund d. deutschen Abt. Bevölkerungspolitik. Schriftenreihe B., H. 2.) **P 312 : 352**

Schneller Károly. Borsod vármegye népszaporodása 1920-tól 1930-ig. Miskolc: Ludvig & Janovits ny. 1931. 71 p. 3 t. (Miskolci Jogászélet kvtára, 71.) **91582**

Thirring Gusztáv. Die Bevölkerung Ungarns zur Zeit Josephs II. Die Hauptergebnisse d. Zählungen v. 1784—1787. Bp.: Stephaneum ny. 1938. p. 160—181.: (Aus d. Journal de la société hongroise de statistique, Nr. 2—3.) **R 313(439)»1784/1787«**

Thirring Gusztáv. Magyarország népessége II. József korában. Bp.: Akadémia 1938. 4°. VIII, 192 p. **X 7079**

Thirring Gusztáv. Die ungarische Volkskonskription vom Jahre 1804. [Bp.: Verfasser] 1936. 24 p. (Journal de la société hongroise de statistique, XIVe année, 1.) **R 313(439)»1804«**

Thirring Lajos. Élve- és halvaszületések az 1934—1936. években a születési sorrend szerint. Bp.: Hornyánszky 1937. 20 p. (»Magyar Statisztikai Szemle«-ből.) **R 312.1(439)**

Thirring Lajos. Székesfehérvár s Fejérmegye népességének fejlődése és összetétele. Bp.: Hornyánszky 1938. p. 208—231. (A »Magyar Statisztikai Szemle«-ből.) **Rq 312(439.028)**

Varga István. Népmozgalom és konjunktura. Bp.: Hornyánszky ny. 1938. 16 p. (A »Magyar Statisztikai Szemle«-ből.) **R 312 : 380.359**

Ziegler, Heinz O. Die berufliche und soziale Gliederung der Bevölkerung in der Tschechoslowakei. Brünn: Rohrer 1936. [8], 240 p. 23 t. (Rechts- u. staatswissenschaftl. Abhandl., 10.) **91132**

312.9 Településföldrajz

Siedlungsgeographie
Geography of Settlements

Christaller, Walter. Die ländliche Siedlungsweise im Deutschen Reich und ihre Beziehungen zur Gemeindeorganisation. Stuttg.: Kohlhammer 1937. VIII, 184 p. 2 t. (Einzelschriften d. kommunalwissenschaftl. Instituts a. d. Universität Berlin, 7.) **89901**

Czybulka, Gerhard. Wandlungen im Bild der Kulturlandschaft Masurens seit d. Beginn d. 18. Jahrhunderts. Diss. Berlin. Bottrop: Dr. Postberg 1936. 136 p. **89860**
Bibliographie: p. 129—133.

Szabó T. Attila. Nires-Szásznyires település-, népiség-, népesedés- és helynévtörténeti viszonyai a XIII—XX. században. Cluj-[Kolozsvár]: Minerva ny. 1937. 74 p. (Tudományos füzetek, 91. sz.) **R 312.9(439.059) Szásznyires**

Szakonyi Klára. Ják településföldrajza. Dissz. Pécs: Mayer ny. 1938. 35 p. 3 t. (Geographia Pannonica XXX. Specimina diss. facult. philos. Reg. hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 139.)
Bibliográfia: p. 35. **R 312.9(439.069) Ják**

32 Államtudomány. Politika

Staatswissenschaft. Politik
Political science. Politics

Axnix János. A két út. Bp.: Budai ny. 1938. 48 p. **R 323.11**

Bender, Georg Friedrich. Der Begriff des Staatsmannes bei Thukydides. Würzburg: Triltsch 1938. IV, 114 p. **91450**

Coudenhove-Kalergi, R[ichard] N[ikolaus]. Totális állam, totális ember. Ford. Gáspár Zoltán. Bp.: Századunk 1937. 154 p. **91206**

Dockhorn, Klaus. Die Staatsphilosophie des englischen Idealismus, ihre Lehre und Wirkung. Bochum-Langendreer: Pöppinghaus 1937. X, 227 p. (Kölner anglistische Arbeiten, 29.) **89999**
Bibliographie: p. 225—227.

Fink, Fritz. Volk und Volkstum. Berlin: Beltz 1937. 68 p. **P 321.06(43)**

Hearnshaw, F[ossey] J[ohn] C[obb]. The development of political ideas. *[1927.]* Rev. & enlarged ed. London: Nelson [1937]. 152 p. **89934**
Bibliography: p. 147—149.

Hochschule für Politik. Jahrbuch 1938. Hg. v. Paul Meier-Benneckenstein. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1938. **X 2461**

Hodža Milan. Középeurópa országútján. 1—2. k. Bratislava-Pozsony: Prager 1938. **90503**

Lange, Heinrich. Liberalismus, Nationalsozialismus und bürgerliches Recht. Vortrag. Tübingen: Mohr 1933. IV, 38 p. (Recht u. Staat, 102.) **P 321.9 : 347(43)**

Lukács Géza. Im Kampfe für die Neugestaltung Europas. Innsbruck: Wagner 1938. VII, 190 p. 1 t. **91366**

Narrenspiegel der Geschichte. Versailles und seine Folgen, in d. Weltkarikatur. Zusammengest. aus d. Archiv d. National-Zeitung. Essen: Essener-Verl.-Anst. 1938. 4°. VIII, 312 p. **X 7004**

Nitti, Francesco. La désagrégation de l'Europe. Essai sur des vérités impopulaires. Paris: Spes [1938]. 566 p. **91870**

Opalka, Bruno. Dante und die politischen Mächte seiner Zeit. Untersuchungen z. Monarchie. Diss. Berlin: Dr. Ebering 1937. 91 p. **P 32 Dante**
Bibliographie: p. 89—90.

Pahl, Walther. Das politische Antlitz der Erde. Ein weltpolitisches Atlas. Lpzg: Goldmann 1938. 235 p. **90926**

Russel, Bertrand. Power. A new social analysis. London: Allen & Unwin 1938. 328 p. **91447**

Sahm, Detlef. Die Vereinigten Staaten von Amerika und das Problem der nationalen Einheit. Diss. Berlin: Dr. Buchholz & Weisswange 1936. XVII, 144 p. **90646**
Bibliographie: p. VII—XIV.

Schmid, Karl. Idee und Ideologie des Abendlandes an der Wende von Mittelalter und Neuzeit: Dante und Pierre Dubois. Berlin: Die Runde-Verl. 1938. 25 p. **P 321.01(4)»14/15«**

Steiger, Jakob. Carl Hiltys schweizerisches Vermächtnis. Lpzg: Huber 1937. 313 p. **90295**

Sturminger, Alfred. Politische Propaganda in der Weltgeschichte. Beispiele vom Altertum bis in die Gegenwart. Wien: »Das Bergland-Buch« Verl. 1938. 320 p. **90512**
Bibliographie: p. 315—320.

Sturzenegger, Karl. Humanität und Staatsidee. Eine Philosophie der Politik. Luzern: Vita nova Verl. 1938. 120 p. **90751**

Trevelyan, George Macaulay. Sir Eduard Grey. Sein Leben u. Werk. Eine Grundlegung englischer Politik. Mit einer Einführung von Karl Alexander v. Müller. Essen: Essener Verlagsanstalt 1938. 483 p. 1 t. **90025**

Werder, Peter von. Gemeinschaft und Herrschaft als Staats- und Kulturtypen. Ein kulturanthropologischer Versuch. Stuttg.: Enke 1938. VIII, 150 p. **90556**

321.64 Fascizmus

Fascismus — Fascism

Borgese, G. A. Der Marsch des Fascismus. Amsterdam: Lange 1938. 455 p. **90624**

Buchheit, Gert. Mussolini und das neue Italien. Berlin: Neff 1938. 495 p. 1 t. **91754**

Canepa, Antonio. Sistema di dottrina del fascismo. Vol. 1—3. Roma: Formiggini 1937. **89885**
Vol. 1.: Il problema della scienza. IX, 238 p.
« 2.: Le fonti. 251 p.
« 3.: Le basi del sistema. 231 p.

Fasiszta államrendszerről, A — tartott magyar-olasz tanulmányi ankét iratai. Faluhelyi Ferenc közreműködésével szerkesztette Regős Ferenc, jegyzetelte Saverio de Simone. Pécs: Nemzetközi Jogi Intézet 1937. 447 p. (A pécsi M. kir. Erzsébet-tud.-egyet. nemzetközi intézetének kiadványai, 26.) **91528**

Hunsche, Karl-Heinrich. Der brasilianische Integralismus. Geschichte u. Wesen d. faschistischen Bewegung Brasiliens. Stuttg.: Kohlhammer 1938. XII, 247 p. 1 t. **91199**
Bibliographie: p. 243—247.

Jöhr, Walter Adolf. Amerika und der Faschismus. Bern: Haupt 1937. 68 p. **P 321.64(73)**
Bibliographie: p. 67—68.

Nemzeti fascista párt, A —. Ford. Miklós E. Firenze: Vallecchi 1937. 118 p. **91205**

Puskás Lajos. Az új olasz ember. Bp.: Egyet. ny. 1936. 83 p. (Magyar-olasz kultúrpolitikai kiadványok, II.) **R 321.64(45)**

Regős Ferenc. Az olasz korporativ állam érdek- és társadalomvédelmi intézményei. Pécs: M. kir. Erzsébet tud.-egyet. statiszt. int. 1939. 59 p. **R 331.18(45)**
Bibliográfia: p. 58—59.

Vollweiler, Helmut. Der Staats- und Wirtschaftsaufbau im fascistischen Italien. Anhang: Die wichtigsten Grundgesetze d. fascist. Staats- u. Wirtschaftsaufbaues im ital. Wortlaut u. i. deutscher Übersetz. Würzburg-Aumühle: Triltsch 1938. XV, 322 p. **90842**

321.65 Nemzeti szocializmus

Nationalsozialismus
National socialism

Binding, Rudolf G. Antwort eines Deutschen an die Welt. Frankfurt a. M.: Rütten & Loening 1933. [24] p. **P 323.11(43)**

Börger, Willi. Vom deutschen Wesen. Würzburg: Triltsch 1938. 158 p. (Schriften zur deutschen Sozialismus, H. 1.) **91359**

Goebbels, Joseph. Signale der neuen Zeit. 25 ausgew. Reden. München: Eher 1938. 362 p. **90958**

Horsten, Franz. Die nationalsozialistische Leistungsauslese. Ihre Aufgaben im Bereich d. nationalen Arbeit u. praktische Vorschläge für ihre Durchführung. Würzburg: Triltsch 1938. [8], 135 p. (Schriften z. deutschen Sozialismus, 2.) **91350**
Bibliographie: p. 133—135.

Kibédi Varga Sándor. A nemzeti szocialista Németország. A német nemzeti szocializmus törekvései és eredményei. *[1936.]* 2. kiad. Bp.: Egyet. ny. 1938. 22 p. **R 321.65(43)**

Leers, Johann v. Entwicklung des Nationalsozialismus von seinem Anfang bis zur Gegenwart. *[1933.]* 2. Aufl. Lpzg: Velhagen & Klasing 1936. 127 p. **89902**

Lovass János. N. S. Germánia. Bp.: Magyar géniusz 1938. 320 p. **91734**

Parteitag, Der — der Arbeit vom 6. bis 13. September 1937. Offizieller Bericht über den Verlauf des Reichsparteitages mit sämtlichen Kongressreden. München: Eher 1938. 386 p. 32 t. **90538**

Reden des Führers am Parteitag der Arbeit 1937. München: Eher 1937. 103 p. **P 32 Hitler**

Rezessy Zoltán. A Harmadik Birodalom politikai és társadalmi rajza. Bp.: Fővárosi ny. [1938]. 176 p. 8 t. **90953**

SA.-Geist im Betrieb. Vom Ringen um d. Durchsetzung d. deutschen Sozialismus. München: Eher 1938. 166 p. (Kampfschriften d. obersten SA. Führung, 10.) **91333**

Schaefer, Heinz Oskar. Praktischer Sozialismus. Querschnitt durch vier Jahre Aufbau. Berlin: Hochmuth 1937. 31 p. (Sozialismus im Dritten Reich, 4.) **P 323(43)»193«**

Schmid, Paul. Die bisherige Erfüllung des Parteiprogramms in seiner heutigen Auslegung durch die Gesetzgebung des Kabinetts Hitler. Diss. Tübingen. Pfullingen i. Württ.: Dr. Blessing 1936. 59 p.
Bibliographie: p. 9. **P 321.65(43)**

Schott, Georg. Das Volksbuch vom Hitler. *[1924.]* 9/10. Aufl. München: Eher 1938. 307 p. **91212**

Scurla, Herbert. Die Grundgedanken des Nationalsozialismus und das Ausland. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1938. 28 p. (Schriften d. Hochschule für Politik, 37.) **P 321.65(43)**

Sombart, Werner. Le socialisme allemand. Une théorie nouvelle de la société. Avant-propos & trad. de G. Welter. Paris: Payot 1938. 360 p. (Bibliothèque politique et économique.) **91823**

Warnecke, Karl Joachim. Rechtliche Entwicklung u. Stellung d. nationalsozialistischen Sturmabteilungen. (SA.) Diss. Göttingen: Dr. Springe [1935]. 60 p.
Bibliographie: p. 6. **P 323.28(43)**

321.66 Testületi állam

Ständestaat — Corporative State

Mihelics Vid. Az új Portugália. Bp.: Franklin ny. 1938. 254 p. 11 t. **91814**

Salazar, Antonio de Oliveira. Comment on relève un État. Paris: Flammarion [193?]. 48 p. **P 321.66(469)**

Salazar, Antonio de Oliveira. Portugal. Das Werden eines neuen Staates. Reden u. Dokumente. Vorw. v. G. Cordeiro Ramos. Übertr. v. Joseph M. Piel u. A. Eduard Beau. Essen: Essener Verl.-Anst. 1938. VIII, 384 p. 1 t. **91162**

Salazar, Antonio de Oliveira. Une révolution dans la paix. Introduction de Maurice Maeterlinck. [Paris]: Flammarion [1937]. 293 p. **91944**

321.82 + 321.93 Demokrácia. Liberalizmus

Demokratie. Liberalismus

Democracy. Liberalism.

Bunsen, Hermann. Die Dynamik der schweizerischen Demokratie. Breslau: Marcus 1937. 138 p. (Abhandlungen aus d. Staats- u. Verwaltungsrecht mit Einschluss d. Völkerrechts, H. 57.) **90004**
Bibliographie: p. 131—134.

Cole, Margaret & Charles Smith (ed.). Democratic Sweden. A volume of studies prepared by membres of the New Fabian Research Bureau. London: Routledge 1938. XIV, 334 p. **91847**

Kokas Elemér. A harmadik út. Bp.: Stephaneum 1937. 8 p. (Korunk szava népkönyvtára, 21.) **R 321.82**

Murray, Gilbert. Liberality and civilization. London: Allen & Unwin 1938. 94 p. (Hibbert Lectures.) **91873**

Reynaud, Louis. La démocratie en France. Ses origines. Ses luttes. Sa philosophie. Paris: Flammarion 1938. 217 p. (Bibliothèque de Phil. scientifique.) **91308**

322 Állam és egyház

Staat und Kirche — State and church

Barth Károly & Révész Imre. Az egyház jelene és jövője. Debrecen: Városi ny. 1937. 43 p. (Az Igazság és Élet füzetei, 9.) **R 322»193«**

Bittenbinder Miklós. Az egyház és állam viszonya a XIII. és XIV. század fordulóján az államböcselőknél és kánonistáknál. Bp.: »Élet« ny. 1938. 120 p. (Dolgozatok a bpesti kir. m. P. P. tud.-egyetem kánonjogi szem.-ból, 3.) **90917**
Bibliográfia: p. 114—115.

Borngässer, Willy. Vertragen sich der Totalitätsanspruch des Staates und der Totalitätsanspruch der Kirche? [Wiesbaden]: Selbstverl. d. Verfassers 1938. IX, 79 p. **P 322**
Bibliographie: p. 78—79.

Kontor Lajos. A háború utáni konkordátumok. Bp.: Saját kiad. 1938. 87 p. (A »Theologiá«-ból.) **90995**

Kun Béla, szentpéteri. Tisza István és a vallásfelekezeti béke. Debrecen: Városi ny. 1938. 15 p. (A debreceni Tisza István tud.-társ. I. oszt. kiadv., VII. k. 9. f.) **Rq 322(439)**

Männer um den Papst. Wer macht die Politik des Vatikans? Im Anhang: Berichte u. Artikel, die im »Angriff« erschienen sind. Berlin: Eher 1938. 47 p. **P 262.132**

Pius XI. pápa apostoli körlevele Németország érsekeihez és püspökeihez, valamint az összes főpásztorokhoz, akik az apostoli szentszékkel békében és közösségben élnek, a katolikus egyház helyzetéről Németországban. Bp.: Stephaneum ny. [193?]. 16 p. (Korunk Szava népkönyvtára, 10—11.) **R 322(43)»193«**

Salacz Gábor. A magyar kultúrharc története 1890—1895. Bécs [Wien]: Saját kiad. 1938. 400 p. **91118**

323 Belpolitika

Innere Politik — Home politics

Braunbuch, Das —. Hakenkreuz gegen Österreich. Hg. v. Bundeskanzleramte, Büro d. Bundesministers f. Sicherheitswesen. Wien: Österr. Staatsdr. 1933. 44 p. 4 t. **P 343.31(436.01)**

Frank, Walter. Geist und Macht. Historisch-politische Aufsätze. Hamburg: Hanseatische Verlags-Anstalt 1938. 243 p. **90824**

Frisch, Hans von. Die Gewaltherrschaft in Österreich 1933 bis 1938. Eine staatsrechtliche Untersuchung. Lpzg: Günther 1938. 125 p. **91148**

Pickles, Dorothy M. The french political scene. London: Nelson 1938. 180 p. (Discussion Books, 15.) **91438**

Reinach, J. P. Du gouffre à l'espoir. Essai social et politique. Paris: Alcan 1938. 208 p. **90865**

Schuschnigg, Kurt. Farewell Austria. London: Cassell 1938. XI, 327 p. 1 t. **91033**

Volk will zu Volk. Österreichs deutsche Stunde. Geleitw. v. Otto Dietrich. Hg. v. Heinrich Hansen. Dortmund: Westfalen-Verl. 1938. 128 p. **90993**

323(439) Magyar belpolitika

Innere Politik Ungarns
Hungarian home politics

Antal István. Ké parlamenti beszéd. 1. A választójogról. 2. A mezőgazdasági népesség öregkori biztosításáról. Bp.: Stádium ny. 1938. 56 p. **R 328(439)9**

Bajcsy-Zsilinszky Endre. Német világ Magyarországon. Bp.: Stephaneum ny. [193?]. 16 p. (Korunk Szava népkönyvtára, 12—13.) **R 323.12(=3)(439)**

Dénes István. A nagytőke urai, zsoldosai, áldozatai. Bp.: Vajda ny. 1938. 71 p. (Turul! Reformot!, 21. sz.) **R 323.5(439)**

Hütter Lipót. Korszerű-e a szentistváni világnézet? Székesfehérvár: Vörösmarty ny. 1938. 72 p. **R 323.11(439)**

Imrédy Béla vitéz. Mult és jövő határán. Beszédek a magyar élet nagy kérdéseiről. Bp.: NEP 1938. 152 p. **91164**

Levél az alkotmányról. A »Korunk Szava« szerkesztőjéhez. Bp.: Stephaneum ny. [193?]. 16 p. (Korunk Szava népkönyvtára, 14—15.) **R 323(439) »193«**

Málnási Ödön. A magyar népközösségi eszme története. Bp.: Lőcsey 1938. 16 p. **R 323.11(439)**

Martsekényi Imre vitéz. Frontharcos hitvallás. Bp.: Centrum ny. 1938. 24 p. **R 323(439)»193«**

Molnár Géza. A magyar faj uralmának biztosítása saját hazájában. Száz czeglédi magyar hitvallása. Czegléd: Simon & Garab 1925. 50 p. **R 323.11(439)**

Padányi Gulyás Jenő. Nincs megállás. Bp.: Mérnökök ny. 1938. 13 p. **R 323(439)»193«**

Szabó Dezső. A magyar miniszterelnökhöz. Bp.: »Bethánia« ny. 1938. 32 p. (A »Szabó Dezső újabb művei« 38. számából.) **R 323(439)»193«**

Szekeres János. Pusztaszeri gondolatok a nemzeti szocializmus mozgalmából. Szeged: Szegedi Új Nemzedék ny. 1936. 55 p. **R 323(439)»193«**

Tisza István képviselőházi beszédei. 3—4. k. Bp.: Akadémia 1937. **89957/3—4**

Vannay László. Szocializmus és militarizmus. Szociológiai tanulmány. Bp.: Bethlen Gábor irodalmi rt. 1937. 32 p. **R 323(439)»193«**

323.1 Nemzetiségi kérdés

Nationalitätenfrage — National question

Balogh-Beéry László. A ruthén autonómia. Pécs: Taizs ny. 1937. 28 p. (Pécsi m. kir. Erzsébet tud.-egyet. kisebbségi int. kiadv., 4.) **R 323.1(437)(=917.9)**

Birke, Ernst. Der deutsch-slavische Grenzraum als Zone politisch-historischer Ideenbildung. Breslau: Trewendt & Granier 1935. 15 p. **P 323.1(405)(=3)**

Braunias, Karl. Die Fortentwicklung des altösterreichischen Nationalitätenrechtes nach dem Kriege. Wien: Braumüller 1938. 72 p. (Aus »Nation u. Staat«.) **Pq 323.1(405)**

Darás Gábor. Mit kell tudnia minden magyarnak a ruténekről? Bp.: Magyar Nemzeti Szövetség 1938. 12 p. **R 323.1(437)(=917.9)**

Darás Gábor. A rutén kérdés tegnap és ma. Bp.: Magy. Nemzeti Szövets. 1938. 63 p. Bibliográfia: p. 60—63. **R 323.1(437)(=917.9)**

Dérer, Ivan. Tchèques et Slovaques. Adoptation & traduction française par Alexander Kunosi. Paris: Bossuet 1938. 158 p. **90654**

Erben, A. L. Sterbende Wirtschaft, hungerndes Volk. Eine Informationsreise d. Abgeordneten A. Nitsch durch d. Göllnitz- u. Bodvatal. Késmark: Sauter [193?]. 38 p. (Aus d. »Karpathen-Post«.) **R 323.1(437)(=3)**

Heiss, Friedrich. Die Wunde Europas. Das Schicksal der Tschecho-Slowakei. Unter Mitw. v. Rudolf Fischer & Waldemar Wucher. Berlin: Volk & Reich Verl. 1938. 4°. 299 p. 26 t. **X 7090**

Henlein, Konrad. Rede in Karlsbad auf d. Tagung d. Sudetendeutschen Partei v. 24. April 1938. Memorandum der Sudetendeutschen Partei v. 7. Juni 1938. Berlin. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1938. 67 p. **P 323.1(437)(=3)**

Henry, Paul. Le problème des nationalités. Paris: Colin 1937. 214 p. (Collection Armand Colin, 201.) **90542**
Bibliographie: p. 209—212.

Hoven, Viktor. Flämische Selbständigkeitsbestrebungen und ihre politische Vorgeschichte. Zeulenroda: Sporn 1937. 95 p. **P 323.13(=393.2)(09)**
Bibliographie: p. 92—95.

Isbert, Otto-Albrecht. Volksboden und Nachbarschaft der Deutschen in Europa. Ein Taschenbuch. Berlin: Beltz 1937. 160 p. Bibliographie: p. 152—154. **90656**

Jehlicka, François. André Hlinka à la conférence de la paix de Paris. Genève: [Conseil Slovaque] 1938. 19 p. 5 t. **P 323.1(437)(=918.72)**

Kittel, Ernst. Die sozialen Richtlinien des deutschen Turnverbandes. Die Turnerschaft im Kampfe um d. soziale Erneuerung d. Sudetendeutschtums. Karlsbad: Frank 1937. 31 p. **P 323.1(437)(=3)**

Lebenswille des Sudetendeutschtums, Der —. Bericht über die Haupttagung d. Sudetendeutschen Partei am 23. u. 24. April 1938 i. Karlsbad mit d. Rede Konrad Henleins. Karlsbad: Frank 1938. 94 p. 7 t. **91236**

Mais oui! Les Slovaques sont séparatistes! Réponse du Conseil Slovaque à M. Krofta & à M. Osucky. Genève: Conseil Slovaque 1938. 14, [2] p. **P 323.1(437)(=918.72)**

Mende, Gerhard. Der nationale Kampf der Russlandtürken. Ein Beitr. z. nationalen Frage in d. Sovietunion. Berlin : Weidmann 1936. V, 196 p. (Mitteilungen d. Seminars f. orient. Sprachen. Beibd z. Jhg. XXXIX.)
Bibliographie : p. 185. **A 47.32/314**

Müller-Stock, Rüdiger. Volkstum und Genossenschaftswesen. Stuttg. : Kohlhammer 1938. VIII, 66 p. (Veröffentlichungen d. Inst. f. Genossenschaftswesen a. d. Johann Wolfgang Goethe-Universität Frankfurt a. M., 18.)
P 323.1(∞)(=3) : 334

Nádasdy Béla. Az utolsó kísérlet. 1918. T i s z a István gróf utolsó politikai missziója. Bp. : Csaba ny. 1938. 304 p. **90088**

Nemzetközi kongresszusok. The Congress of the european national minorities. London meeting 14th—15th July 1937. London : Braumüller 1938. 91 p. 2 t. **P 323.1(4)(063)**

Neuendorff, G. H. Verstreutes Deutschtum in Europa. Lpzg : Bibliographisches Inst. 1937. 40 p. 50 t. **P 323.1(4)(=3)**

Nowak, Robert. Der künstliche Staat. Ostprobleme der Tschecho-Slowakei. Geleitw. v. Karl H a u s h o f e r. Berlin : Stalling 1938. 324 p. **91149**
Bibliographie : p. 321—324.

Pakenham, Frank. Peace by ordeal. An account, from firsthand sources of the negotiation and signature of the Anglo-Irish treaty 1921. London : Cape 1935. 399 p. **90175**

Párdányi Miklós. A breton kérdés. Politikai tanulmány Franciaország nemzeti kisebbségi problemáinak köréből. Bp. : Balatonfüredi ny. 1937. 288 p. **89798**

Pfitzner, Josef. Das Sudetendeutschtum. Köln : Schaffstein 1938. 62, [2] p. **91517**

ohl, Irmgard. Deutsche im Südosten Europas· Vorposten des Volkstums. Lpzg : Klinkhardt 1938. 64 p. (Neuland in der Deutschen Schule. Beiträge zur praktischen Schularbeit, H. 13.) **P 323.12(=3)(00)**

Prague aux abois. Lettre ouverte du Conseil Slovaque à la nation Tchèque. [Genève] : Conseil Slovaque 1938. 16 p.
P 323.1(437)(=918.72)

Raschhofer, Hermann. Nationalität als Wesen und Rechtsbegriff. Berlin : Springer 1937. 45 p. **P 323.1**

Richter, Hans. Die Sudetendeutschen in der Tschechoslowakei nicht unterdrückt? Tschechoslowaken antworten d. tschechoslowakischen Regierung. Wien : Braumüller 1937. 64 p. **P 323.1(437)(=3)**

Rothacker, Gottfried (Hg.). Sudetendeutschtum. Bericht u. Bekenntnis. München : Langen [1936]. 65 p. (Die Junge Reihe.)
P 323.1(437)(=3)

Schacht, Horand Horsa. Lage und Aufgaben des deutschen Volkstumskampfes. Berlin : Zickfeldt 1937. 40 p. **P 323.12(=3)(00)**

Schneefuss, Walter. Deutsch-Böhmen. Schicksal und Weg der Sudetendeutschen. Lpzg : Goldmann 1938. 186 p. **91160**
Bibliographie : p. 186.

Schumacher, Rupert von. Volk vor den Grenzen. Schicksal und Sinn des Aussendeutschtums in der gesamtdeutschen Verflechtung. Stuttg. : Union Dtsche Verlagsgesellschaft 1938. 277 p. **90551**
Bibliographie : p. 275—277.

Sigl, Christian. Quellen und Dokumente. Ein Tatsachenbericht ü. d. Lage im sudetendeutschen Gebiet, u. ü. d. Entwicklung d. tschechoslowakischen Innenpolitik. Wien : Braumüller 1938. 85 p. **P 323.1(437)(=3)**

Sigl, Franz. Die soziale Struktur des Sudetendeutschtums, ihre Entwicklung und volkspolitische Bedeutung. Lpzg : Lorentz 1938. X, 202 p. **91825**
Bibliographie : p. 195—202.

Solmi, Arrigo. L'Adriatico e il problema nazionale. Roma : Societa anonima ed. »La Voce« 1920. 48 p. (Biblioteca di propaganda del grupo Nazionale Liberale, 3.)
P 323.1(45)(=918.1)

Steier Lajos. A tót nemzetiségi kérdés 1848—49-ben. 1—2. k. Bp. : Magy. Tört. Társ. 1937. (Magyarország újabbkori történetének forrásai. Iratok a nemzetiségi kérdés történetéhez.) **90511**
1. k. A kérdés története. VIII, 670 p.
2. k. Okmánytár. 787 p.

Tamas, André. L'invasion des roumains en Transylvanie. Genève : Auteur 1938. 32 p.
R 323.12(=59)(439.42)

Tóth András. Az erdélyi román kérdés a 18. században. Bp. : Sylvester ny. 1938. 98 p.
R 323.1(439.42)(=59)»17«

Weill, Georges. L'Europe du XIXe siècle et l'idée de nationalité. Paris : Michel 1938. XVI, 480 p. 6 t. (L'évolution de l'humanité.)
Bibliographie : p. 451—463. **91908**

Welt vor der Entscheidung. Die —. Vom Kampf der nationalen Erneuerungsbewegungen Europas. München : Zentralverl. d. NSDAP. [1938]. 151 p. (Kampfschriften d. obersten SA. Führung, 7.) **90976**

Wessely, Kurt. Pangermanismus. Geschichte und Widerlegung eines Schlagwortes. Linz: Seidl 1938. 208 p. **91153**

Winkler, Wilhelm. Deutschtum in aller Welt. Bevölkerungsstatistische Tabellen. Wien: Deuticke 1938. 160 p. **91911**

Wir Deutsche in der Welt. Hg. v. d. Verband Deutscher Vereine im Ausland e. V. Berlin: Stollberg 1938. 225 p. 17 t. **91504**

Wiskeman, Elizabeth. Czechs and Germans. A study of the struggle in the historic provinces of Bohemia and Moravia. London: Oxford univers. pr. 1938. VIII, 299 p. 3 t. Bibliography: p. 284—287. **90929**

Zeck, Hans F. Die flämische Frage. Ein germanisches Volk kämpft um sein Lebensrecht. Lpzg: Goldmann 1938. 142 p. 7 t. **91891** Bibliographie: p. 140—141.

323.1(.)(=1) Magyar nemzetiségi kérdés

Ungarische Minderheiten

Hungarian Minorities

Boteni, Viorica. Les minorités en Transylvanie. Paris: Pedone 1938. 276 p. **91007**

Felvidéki magyarság húsz éve. A —. 1918-1938. Szerk. A Magy. Stat. Társ. államtud. intézete. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 136 p. 1 t. **91885**

Gratz, Gustav. Deutsch-ungarische Probleme. Bp.: Pester Lloyd [193?]. 261 p. **90877**

Haller Jenő, láposi. Igazságot Muraköznek. Bp.: Magy. Nemzeti Szövets. 1938. V, 87 p. **R 323.1(439.446)**

Lovas Geréb András. Asszimiláció Erdélyben. Bp.: Bartha Miklós társ. 1938. 23 p. (A »Magyar Élet«-ből.) **R 323.1(439.42)**

[Magyar nemzeti szövetség]. Appel de la Fédération Nationale Hongroise à l'opinion public du monde en faveur de la reconnaissance des droits autonomistes des minorités nationales du territoire de la Republique Tchécoslovaque. Bp.: Révai 1938. 7 p. **Rq 323.1(437)(=1)**

Magyarok Csehszlovákiában 1918—1938. Szerk. Borsody István. Bp.: Ország Útja 1938. 223 p. (Az Ország Utja, II. évf. 6. sz.) **90910**

Oberding József György. A bánsági magyarság. Kecskemét: Első kecskeméti hirlapkiadó & ny. 1938. 16 p. (A »Láthatár« V. évf.-ból.) **R 323.1(498)(=1)**

Romániai kisebbség, A— kulturális helyzete. Irta Siculus. Debrecen: Városi ny. 1938. 53 p. (Erdélyi füzetek, 1.) **R 323.1(498)(=1)**

Stern Samu. Tiltakozunk erdélyi magyar testvéreink üldözése ellen! Bp.: Pesti izraelita hitközség kiad. 1938. 12 p. **R 323.1(498)(=1)**

Szentgyörgyi László. Erdélyországi levelek. Bp.: Madách ny. 1937. 122 p. **90034**

Szvatkó Pál. A visszatért magyarok. A felvidéki magyarság húsz éve. Bp.: Révai ny. 1938. 205 p. **91776**

Temesváry Pelbárt. Miként látják az erdélyiek Erdély kérdéseit? Pécs: Taizs ny. 1938. 43, [5] p. (Pécsi m. kir. Erzsébet tud.-egyet. kisebbségi int. kiadv., V.) **R 323.1(439.42)1**

Váradi József. Széchenyi életlátása. A nemzetiségi kérdés. Bp.: »Studium« 1938. 43 p. (Széchenyi Zsebkönyvtár. A magy. sors kérdései, 1.) **R 32 Széchenyi István**

323.25 Politikai forradalom

Revolution

De Poncins, Léon. Histoire secrète de la revolution espagnole. Paris: Beauchesne 1938. 273 p. 1 t. **91874**

Goebbels, [Joseph]. A spanyol helyzet igazi képe. — 1937. évi nürnbergi pártnapon tartott beszéde. Berlin: Müller 1937. 30 p. **R 303.31(439)**

1. ad. Bosnyák Zoltán: A zsidókérdés... Mezőberény: Baltha 1937. 27 p.

Hofmiller, Josef. Revolutionstagebuch 1918/19. Aus d. Tagen d. Münchner Revolution. Lpzg: Rauch [1938]. 307 p. **91226**

Joubert, H. L'Espagne de Franco. Paris: Sorlot 1938. 75 p. **P 323.25(46)»193«**

Maurin, Joaquin. Révolution et contre-révolution en Espagne. Introduction de Victor Serge. Paris: Rieder 1937. XXI, 367 p. **90161**

Oudard, Georges. Chemises noires, brunes, vertes en Espagne. Paris: Plon [1938]. 273, [3] p. **91015**

Question basque, La — et la guerre civile en Espagne. Bruxelles: Bureau universel de presse [1938]. 38 p. **P 323.25(46)»193«**

Schlayer, Felix. Diplomat im roten Madrid. Berlin: Herbig 1938. 231 p. 1 t. **91311**

Stoye, Johannes. Spanien im Umbruch. Die räumlichen u. geistigen Grundlagen der spanischen Wirren. Lpzg: Teubner 1938. 67 p. **P 321.9(46)**

Wölfel, Dominik Josef. So ist Spanien. Geheimgeschichte eines Bürgerkrieges. Lpzg: Kühne 1937. 655 p. 16 t. **90628**
Bibliographie: p. 639—643.

325 Gyarmatpolitika

Kolonialpolitik — Colonies

Angoulvant, Gabriel. Les Indes néerlandaises. Leur rôle dans l'économie internationale. Préf. de Edouard Herriot. T. 1—2. Paris: »Le Monde Nouveau« 1926. **A 59.38/3**

Baggesen, K[arl] L[eonh.]. Der Griff nach Indien. Clive u. Hastings, die Gründer d. indischen Kaiserreiches. Erlenbach-Zürich: Rotapfel-Verl. 1936. 303 p. 5 t. **A 54.92/21**

Bauer, H. W. Deutschlands Kolonialforderung und die Welt. Forderungen d. deutschen Raum- u. Rohstoffnot. Mit einem Geleitwort von D. Karlowa. Lpzg: Bauer 1938. 110 p. **90818**

Bowles, George F. S. Die Stärke Englands. (»The strengh of England« 1926. Übers. v. Ernst Batsch). Braunschweig: Vieweg 1938. 226 p. **91830**

Braucht Deutschland Kolonien? Acht Aufsätze zur Kolonialfrage. Berlin: Schröder [1937]. 54 p. (Aus d. Zeitschrift f. Wanderungswesen u. Auslandkunde.) **P 325.3(43)»193«**

Dammert, Rudolf. Die Herzen des Erdballs. Unterhaltsame Geschichte, wie Europa zu Kolonien kam. Lpzg: Voigtländer 1937. 343 p. **90276**

Diel, Louise. Sieh unser neues Land mit offenen Augen. Italienisch-Ostafrika. Lpzg: List 1938. 298 p. 33 t. **90742**

Foster, William. England erobert den Orienthandel. Lpzg: Goldmann 1938. 263 p. 11 t. **90630**

Gedat, Gustav Adolf. Was wird aus diesem Afrika? Erlebter Kampf um einen Erdteil. Geleitw. v.: von Lindequist. Stuttg.: Steinkopf 1938. 287 p. 13 t. **91474**

Johannsen, Kurt & Heinrich Kraft. Das Kolonialproblem Deutschlands. *[193?.]* 7. durchgesehene u. verbess. Aufl. Hamburg: Hartung 1937. 83 p. **P 325.3(43)**

Karlowa, Rudolf. Die wirtschaftliche Seite des deutschen Kolonialproblems. Stuttg.: Kohlhammer 1938. 21 p. (Schriften d. Deutschen wirtschaftswissenschaftl. Gesellschaft.) **P 325.3(43)**

Maroger, Gilbert. L'Europe et la question coloniale. Revendications coloniales allemandes. Aspirations coloniales polonaises. Préf. de Sebastien Charléty. Paris: Recueil Sirey 1938. 461, [5] p. **91924**
Bibliographie: p. 435—456.

Plümer, Friedrich. Das britische Weltreich. Die geopolitischen Grundlagen seiner geschichtlichen Entwicklung. Dortmund: Crüwell 1938. 124 p. **91052**

Rein, Adolf. Die europäische Ausbreitung über die Erde. Wildpark-Potsdam: Athenaion 1931. 406 p. 22 t. (Museum d. Weltgeschichte.) **K 9000/1/3**
Bibliographie: p. 394—398.

Rohrbach, Paul. Koloniale Siedlung und Wirtschaft der führenden Kolonialvölker. Köln: Schaffstein 1934. 63 p. **91059**

Roosevelt, Theodore. Colonial policies of the United States. The Watson Chair lecture given under the auspices of the Sulgrave Manor Board in 1937. With an Introd. by Walter Lippmann. London: Nelson 1937. 204 p. **90319**
Bibliography: p. 203—204.

Schmitz, Paul. Frankreich in Nord-Afrika. Lpzg: Goldmann 1938. 128, [4] p. (»Weltgeschehen«) **90949**

Schneefuss, Walter. Gefahrenzonen des Britischen Weltreichs. Lpzg: Goldmann 1938. 121 p. **90594**

325.1 + 325.2 Kivándorlás Bevándorlás

Aus- und Einwanderung

Emigration. Immigration

Heberle, Rudolf & Fritz Meyer. Die Grossstädte im Strome der Binnenwanderung. Wirtschafts- u. bevölkerungswissenschaftliche Untersuchungen über Wanderung u. Mobilität in deutschen Städten. Lpzg: Hirzel 1937. 206 p. **90267**

Kovács Imre. A kivándorlás. Bp.: Cserépfalvi 1938. 199 p. (Szolgálat és írás munkatársaságának könyvei, 6.) **91347**

Leers, Johann von. Europas Auswanderungsrückgang und seine Folgen. Stuttg.: Enke 1938. 79 p. (Wirtschaftlich-Soziale Weltfragen, H. 9.) **P 325.2(4)**

Szabados Mihály. Hozzuk haza az amerikai magyarokat. Bp.: Magyar élet kiad. 1938. 22 p. **R 325.1(439)**

325.332 Telepítés

Siedlung — Colonisation

Aufgaben und Formen der bäuerlichen Ostsiedlung. (Gruppen- u. Ausbausiedlung.) Berlin: Schauff 1932. 4°. 24 p. (Flugschriften d. Reichsstelle f. Siedlerberatung, 1.) **Pq 325.332(431)**

Franken, Joseph. Die Neuordnung der Kleinsiedlung. Bestimmungen ü. d. Förderung d. Kleinsiedlung v. 14. IX. 1937. Erl. v. —. *[1938.]* 2. Aufl. Berlin: Verl. Siedlung u. Wirtschaft [1938]. 100 p. (Kleinsiedlung, 5.) **P 325.332(43)**

Gisbertz, Wilhelm & Walther Gase. Die deutsche Kleinsiedlung. Systematische Darstellung. Berlin: Kohlhammer 1938. VIII, 221 p. (Handbuch d. Kleinsiedlung, II.) **91202**

Hencz Ferencz. A falu beszél a városnak a telepítésről. Bp.: Általános ny. [é. n.] 23 p. **R 325.332**

Milleker, Felix. Versuch einer Ansiedlung von Spaniern. Wrschatz: Kirchner 1937. 12 p. (Banater Bücherei, LIX.) **P 325.332(439.417)»17«**

Schmidt, Friedrich & Hermann Belinger. Die Kleinsiedlung. Das gesamte geltende Recht d. Kleinsiedlung unter Berücks. d. neuen Bestimmungen über d. Förderung d. Kleinsiedlung (KSB) v. 14. IX. 1937. Nach d. neuesten Stand zusammengest. u. erläut. Eberswalde: Müller 1937. XII, 447 p. **89909**

Wagner, Hans. Vom Wohnungsbau zur Kolonisation. Berlin: Verl. Siedlung u. Wirtschaft [193?]. 40 p. 1 t. (Kleinsiedlung, 6.) **P 325.332(43)**

327 Külpolitika

Auswärtige Politik — Foreign policy

Angell, Normann. Peace with the dictators? A symposium and some conclusions. London: Hamilton 1938. 328 p. **90942**

Anrich, Ernst. Europas Diplomatie am Vorabend des Weltkrieges. Eine Bilanz d. wissenschaftl. Forschung ü. d. Vorgeschichte d. Weltkrieges u. d. Julikrise 1914. Berlin: Bach 1937. 85 p. **P 327(4)»1914«**

Badics László. Mit tett Mussolini Magyarországért. Bp.: Stádium ny. 1938. 95 p. 2 t. **91784**

Bibliográfia: p. 94.

Bainville, Jacques. L'Angleterre et l'empire britannique. Préface de W. Morton Fullerton. Paris: Plon 1937. 243 p. **90079**

Ball, Margaret. Post-war German-Austrian relations. The Anschluss movement 1918—1936. London: Stanford Univers. pr. 1937. IX, 304 p. **90191**

Bibliography: p. 275—290.

Braun, Emil. Preussisch-französische Bündnispläne in den Jahren 1778/1784. Diss. Berlin. Emsdetten: Dr. Lechte 1936. VIII, 72 p. **P 327(431) : (44)»1778/1784«**

Bibliographie: p. V—VI.

Cannac, René. La Tchécoslovaquie unité politique au coeur de l'Europe. Étude sur la minorité allemand. Préf. de J. Paul-Boncour. Paris: [Lahure] 1938. 31 p. (Centre d'études de »Paix et démocratie«.) **P 323.1(437)(=3)**

Casavis, J. N. Italy and the unredeemed isles of Greece. New York: Dodecanesian league of America 1935. 16 p. **P 327.2(45)**

Chandan, K. S. Les conflits Européens. Leur origine — leur développement, leur solution. Paris: Bossuet 1937. 292 p. (Les problèmes internationaux.) **89906**

Crisis in Czechoslovakia, The —. New York: Carnegie endowment for international peace 1938. p. 399—485. (International Conciliation, 344.) **P 327(437)»1938«**

Demény Pál. A Földközi-tenger. A világpolitika ütközőpontja. Bp.: Klein & Reiner ny. [193?]. 64 p. (Világesemények, 1.) **R 327.2**

Dewall, Wolf von. Gefahrenzonen britischer Weltpolitik. Berlin-Schildow: Sicker [193?]. 63 p. **P 327.2(42)**

Dorgelès, Roland. Frontières. Menaces sur l'Europe. Paris : Michel 1938. 93 p. **90730**

Dutt, R. Palme. World politics 1918—1936. London : Gollancz 1936. 382 p. **90254**

Eckhardt Tibor. Az angol külpolitika alapelvei. Bp. : Magy. Cobden szöv. [193?]. 27 p. = Cobden könyvtár, 88. **2439/88**

Eöttevényi Olivér. A közelkelet külpolitikája. Pécs : Dunántúl ny. 1937. 16 p. (Orsz. nemzeti klub kiadv., 14.) **R 327(53)**

Fellner, Anton. Wie es kommen sollte ... Dokumentarische Belege f. d. Verrat Schuschniggs. Linz a. d. Donau : Seidl 1938. 107, [3] p. **91341**

Fink, Woldemar. Ostideologie u. Ostpolitik. Die Ostideologie ein Gefahrenmoment in d. dtschen Aussenpolitik. Diss. Berlin : Dr. Götz & Bengisch 1936. 51, [3] p. Bibliographie : p. 49—51. **P 327(43)»192/193«**

Forbath, Alex (Ed.). Europe into the abyss.: behind the scenes of secret politics. London : Pallas publ. [1938]. X, 768 p. **91225**

Freund, Richard. Watch Czechoslovakia! *[1937.]* 2. ed. London: Nelson 1938. 128 p. **91335**

Further documents respecting Czechoslovakia including the agreement concluded at Munich on September 29, 1938. London : Stationery Office 1938. 6 p. 2 t. (Miscellaneous, 8.) **P 341.223(437)**

Grimm, Friedrich. Die historischen Grundlagen unserer Beziehungen zu Frankreich. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1938. 28 p. (Schriften d. Hochschule f. Politik, H. 35.) **P 327(43) : (44)»192/193«**

Haan, Reinhold. Sir Fairfax Cartwright, britischer Gesandter und Botschafter 1906—1913 und sein Verhältnis zu Deutschland. Ein Beitrag zur Kriegsschuldfrage. Diss. Tübingen. Düsseldorf : Dr. Nolte 1938. VI, 73 p. **P 327(42) : (43)»190/191«** Bibliographie : p. V—VI.

Hasluck, E. L. Foreign affairs 1919—1937. Cambridge : Univers. pr. 1938. XVIII, 347 p. **91163**

Hatvany Bertalan. A kínai kérdés története. Bp. : Pantheon [1937]. 61 p. (Világesemények, 2.) **A 52.32/45**

Hayden, Joseph Ralston. Pacific politics. Minnesota : Univers. pr. 1937. 28 p. (The day and hour series University of Minnesota, 16.) **P 327(73) : (52)**

Herrmann, Gerhard. Italiens Weg zum Imperialismus. Lpzg : Goldmann 1938. 142 p. **91156**

Hitler in Italia. A cura del Ministero della Cultura. Roma : »Novissima« ed. 1938. 4°. 120 p. **X 7059**

Hoffmann, Heinrich (Hg.). Hitler befreit Sudetenland. Geleitw. v. Konrad Henlein. Berlin: Zeitgeschichte-Verl. 1938. 4°. [6] p. [28] t. **Pq 327(43)»1938«**

Hubay Kálmán. Magyar nacionalista külpolitika. Bp. : A Nemzeti Figyelő irod. r. t. 1938. 55 p. (Magyar fajvédő könyvek, 1.) **R 327(439)»193«**

Jung, Rudolf. Böhmen und das Reich. Die deutsch-tschechische Frage. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1938. 35 p. (Schriften d. Hochschule f. Politik, 36.) **P 323.1(437)**

Kertész János. Magyar-lengyel közös határ. Bp. : Almanach kiadóváll. 1938. 43 p. **R 327(439) : (438)**

Kunde, Günter. Die deutsche Revolution von 1848 und die italienische Frage. Diss. Königsberg. Saalfeld (Ostpr.) : Dr. Günther 1933. IV, 31 p. **P 321.09(43)»18«**

Lajtor László. A locarnoi barátok. Bp. : Faust 1938. 67 p. **R 327(43) : (44)»192«**

Lennhoff, Eugene. The last five hours of Austria. Introd. by Paul Frischauer. London : Rich & Cowan 1938. 247 p. **91031**

Lhéritier, Michel. L'Europe orientale à l'époque contemporaine. Paris : Boivin 1938. 184 p. (Bibliothèque de la Revue des cours et conférences.) **91905**

Lloyd George, David. The truth about the peace treaties. Vol. 1. London : Gollancz 1938. 735 p. **91402**

Loesch, Karl C. von. Aussenpolitische Wirkungen des Geburtenrückganges. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1938. 40 p. (Schriften d. Deutschen Hochschule für Politik, H. 31.) **P 327 : 312.81(44)**

Macartney, Maxwell H. H. & Paul Cremona. Italy's foreign and colonial policy 1914—1937. Oxford : Univers. pr. 1938. 353 p. **90936**

Móricz Kálmán vitéz, técsői. Évszázados külpolitika. Bp. : Gergely 1937. 275 p. **90318** Bibliográfia : p. 273—275.

Mowat, R[obert] B[almain]. The fight peace. Bristol : Arrowsmith 1937. 155 p. **90122**

Odeuté, André. Pas une goutte de sang français pour les tchèques. Annemasse : Impr. Commerciale 1938. 16 p. **P 323.1(437)**

Pantenburg, Vitalis. Russlands Griff um Nordeuropa. Lpzg : Schwarzhäupter-Verl. 1938. 171 p. 17 t. **91314**
Bibliographie : p. 168—169.

Pauler, Ludwig. Geheimschlüssel zur Weltpolitik. Lpzg : Klein 1938. 134 p. (Völkisches Erwachen, 21.) **90934**

Peace or war? A conference, at the University of Minnesota, IV. 7—9, 1937. Ed. by Harold S. Quigley. [Minneapolis] : Univers. of Minnesota pr. 1937. 205, [3] p. **90363**

Prague in extremis. L'avion russe en détresse. Genève : Conseil Slovaque 1938. 16 p. **P 327(437)**

Reinherz, Heinz Wilhelm. Die preussisch-französischen Beziehungen in den Jahren 1758—1770. Diss. Berlin. Borna-Lpzg : Dr. Noske 1936. 57 p. **P 327(431) : (44)»1758/1770«**
Bibliographie : p. 48—57.

Richter, Gerhard. Die russischen Motive bei dem englisch-russischen Abkommen (Agreement) vom 31. VIII. 1907. Diss. Hamburg. Berlin : Dr. Triltsch & Huther 1937. 71 p. Bibliographie : p. 68—71. **P 327(47) : (42)«190»**

Scherer, James A. B. Japan-whither? A discussion of Japanese problems. With an Introd. by Prince Ajesato Tokugawa. Tokyo : Hokuseido pr. 1935. 145 p. 1 t. **A 52.32/46**

Schumacher, Rupert & Hans Hummel. Vom Kriege zwischen den Kriegen. Die Politik des Völkerkampfes *[1937.]* 2. Aufl. Stuttg. : Union Dtsche Verl.-Ges. [1937]. 302 p. 50 t. **90192**

Seton-Watson, R[obert] W[illiam]. Britain and the dictators. A survey of post-war British policy. Cambridge : Univers. pr. 1938. XVIII, 460 p. **90994**

Société des Nations. Journal officiel. Textes adoptés par la conference interamericaine pour le maintien de la paix. (Buenos Aires, du 1er au 23 decembre 1936). Genève : Soc. d. Nations 1937. 4°. 71 p. (Supplement special, 178.) **Pq 327.3(7/8)**

Streblow, Ruth. Die öffentliche Meinung Frankreichs zur diplomatischen Vorgeschichte d. Berliner Kongresses. Diss. Berlin : Dr. Triltsch & Huther 1936. 93 p. Bibliographie : p. 89—92. **P 327(4)»187«**

Taylor, Evelene Hawthorne [Frau v. Joseph Peters]. Roosevelt und der Kaiser. Ein Beitr. z. Geschichte d. dtsch-amerikanischen Beziehungen 1895—1906. Diss. Berlin. Borna-Lpzg : Dr. Noske 1936. VIII, 163, [3] p. **89845**

Torday Lajos. Megemlékezés Japánról. Japáni törekvések, külpolitikai állapotok. A tokiói olimpiász terve és az odautazás módja. Bp. : Bethlen Gábor ny. 1937. 40 p. **A 52.30/49**

Töttössy Ernő ifj. Ki gyujtotta meg a máglyát? Diplomáciai titkok mélységeiből a háborús felelősség kérdéséig. Újpest : »Grafika« ny. [1938]. 60 p. **R 327(4)»1914«**

Zander, Erich. Die französische Orientpolitik vom Frankfurter Frieden bis zum Berliner Kongress. Diss. Berlin : Dr. Triltsch & Huther 1936. 71 p. **P 327(44) : (495)»187«**
Bibliographie : p. 69—71.

329 Politikai pártok

Politische Parteien — Political parties

Fajvédő, A — szocialista párt szervezeti, gazdasági-ügyviteli és fegyelmi szabályzata. Bp. : Bethlen ny. [1938]. 32 p. (Fajvédő szocialista füzetek, 2.) **R 329(439)182**

Fajvédő szocializmus. Bp. : Bethlen ny. [1938]. 24 p. (Fajvédő szocialista füzetek, 1.) **R 329(439)182**

Hungarista programm. A Hungarizmus irányeszméi című, Hubay Kálmán országgyűlési képviselő által irott hivatalos pártprogramm rövidített kiadása. Bp. : Jövő ny. 1938. 8 p. **R 329(439)182**

Országos földmívelő párt, Az — programmja. A pártvezetőség megbízásából kiadja a »Földnépe« szerkesztősége. Czegléd : Sárik 1908. 19 p. **R 329(439)54**

Péchy Henrik. A magyar nemzeti szocializmus politikai és gazdasági programmja. Bp. : Lőcsey 1937. 157 p. **89970**

Rudai Rezső. A politikai ideológia, pártszerkezet, hivatás és életkor szerepe a magyar képviselőház és a pártok életében (1861—1935). (Államtani dolgozatok.) Bp. : Magy. társ. tud. társ. kiadv. 1936. 58 p. **R 329(439)»1861/1935«**

33 Társadalmi kérdés

Soziale Frage — Social question

Balla Antal [stb.]. Szociális kérdések és a megoldási kísérletek. Írták: —, Hilscher Rezső, Migray József stb. Bp.: Sylvester ny. 1938. 133, [2] p. (Kálvin kvtár, 27—30.) **91216**

Früh, Walter. Radowitz als Sozialpolitiker. Seine Gesellschafts- u. Wirtschaftsauffassung unt. bes. Berücks. d. soz. Frage. Diss. Berlin: Dr. Triltsch & Huther 1937. 128 p. Bibliographie: p. 122—127. **89861**

McCabe, David Aloysius & Richard Allen Lester. Labor and social organization. Boston: Brown 1938. 374 p. (Economics & Social Inst., VI.) **91343**

Messner, Johannes. Die soziale Frage. Eine Einführung. *[1928.]* 5. durchgearb. u. erweit. Aufl. Innsbruck: Tyrolia Verl. 1938. 720 p. **90060**
Bibliographie: p. 695—699.

Müller, Willy. Das soziale Leben im neuen Deutschland. Unter besonderer Berücksichtigung der deutschen Arbeitsfront. Berlin: Mittler 1938. XII, 197 p. 6 t. **90553**

Phelps, Harold A. Contemporary social problems. *[1932.]* Rev. ed. New York: Prentice-Hall 1938. XIII, 820 p. **91857**
Bibliography: p. 785—786.

Sozialpolitisches Lexikon. Praktischer Ratgeber für alle Fragen d. sozialen Lebens. Mit ausf. Inhaltsübers. unter Mitarbeit v. K. Roloff u. a. hg. v. Hans Wolkersdörfer. Berlin-Wilmersdorf: Köhler 1938. 286 p. **91238**

Textor, Hermann. Soziale Selbstverantwortung. Eine Forderung d. Dritten Reiches. Berlin: Hochmuth 1937. 31 p. (Sozialismus im Dritten Reich, 6.) **P 33(43)**

Tornyos Gyula. Szociális kérdés. Vezérkönyv az ifjúsági szociális tanulmányi körök számára. 1. rész. Bp.: Korda ny. 1937. 43 p. **R 33(023)**

331 Munkáskérdés

Arbeiterfrage — Labor question

Bálint Jenő. Mechanokrácia. Az ember, a gép és a munkaidő. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 171 p. **90774**

Berczel Aladár. A munkaviszony felmondásának jogszabályai. Bp.: Neuwald ny. 1938. 31 p. **R 347.454(439)**

Berlin. Szabályrendeletek. Tarifordnung für die in Wohnhäusern in der Stadtgemeinde Berlin beschäftigten Hauswarte vom 15. X. 1937. mit erl. Anmerkungen. Berlin: Elsner 1937. 51 p. **P 331.115 : 645(43) Berlin**

Boldt, Werner. Die Gesetzmässigkeiten in den Haushaltungsrechnungen. Diss. Königsberg. Zeulenroda: Dr. Sporn 1936. 106 p. **90642**
Bibliographie: p. 7—12.

Brandsch, Richard. Das Sinngefüge der nationalen Transportarbeit. Ein Versuch in d. Theorie d. Arbeits- u. Berufsbildes. Berlin: Gehlen 1937. VIII, 118 p. (Max Gehlens berufspedagogische Schriften, 3.) **90986**
Bibliographie: p. 115—118.

Brandt, Artur. Arbeitsschutz und Gesundheitsführung. Ein Leitfaden f. Arbeitsschutzwalter u. Betriebsführer. Dresden: Dtsches Hygiene-Museum 1937. 153. [3] p. **P 331.82(43)**

Braunstein Zoltán & Kiss Sándor. Pincérek kék-könyve. A szállodai, éttermi és kávéházi alkalmazottak panaszai. Bp.: Neuwald 1938. 120 p. **91259**

Camuzzi, Siegfried. Grundzüge des österreichischen Arbeitsrechtes nach d. Stande d. österreichischen Gesetzgebung v. 1. IX. 1937. *[1932.]* 2. vollständig umgearb. Aufl. Wien: Selbstverl. 1938. 168 p. **89990**

Cole, G[eorge] D[ouglas] H[oward] & Raymond Postgate. The common people 1746—1938. London: Methuen [1938]. XII, 671 p.
Bibliography: p. 635—638. **91444**

Consilius, W. Persönlichkeitswert und Leistungswille des Arbeitsdienstführers. Ein Kampf- u. Erfolgsnachweis nach Reden des Reichsarbeitsführers Konstantin Hierl. *[193?.]* 4. Aufl. Stuttg.: Franckh 1935. 162 p. 1 t. **90550**

Fekete F. Sándor. Munka és fáradság. Bp.: Franklin társ. 1923. 231 p. (Kultúra & Tudomány.) **91603**

Fischer, Waldemar. Betriebsunfall u. Berufskrankheit. Diss. Erlangen 1936. Coburg: Gedr. im Tageblatthaus 1937. 48 p. **P 331.823**
Bibliographie: p. 5—6.

Frey, Ernst. Die sittenwidrige Kündigung im Arbeitsrecht. Würzburg: Triltsch 1938. 71 p. (Beiträge zum Deutschen Arbeits- u. Sozialversicherungsrecht, H. 2.) **P 331.132(43)**
Bibliographie: p. 67—71.

Harjes, Fidi. Das Glück der freien Arbeit. Lauf a. Pegnitz: Zitzmann 1938. 32 p. **P 331.01**

Holtz, Achim. Nationalsozialistische Arbeitspolitik. Notwendigkeit u. Bedeutung d. Arbeitspolitik f. d. Umbruch u. d. Lenkung d. Volkswirtschaft u. ihr praktischer Einsatz. Würzburg: Triltsch 1938. XII, 118 p. (Schriften zum deutschen Sozialismus, H. 5.) **91358**

Internationale Arbeitskonferenz. Internationales Arbeitsrecht gestaltet durch die —. Übereinkommen u. Empfehlungen v. 23 Tagungen d. Internat. Arbeitskonferenz i. d. Jahren 1919—1937. Genf: Internat. Arbeitsamt 1938. 475 p. **91360**

Jahrbuch des Reichsarbeitsdienstes 1939. Hg. v. Müller-Brandenburg. Unter Mitarbeit zahlreicher Führer d. Reichsarbeitsdienstes. 3. Jhg. Berlin: Volk & Reich Verl. 1938. 108 p. **X 2467/3**

Kerekes Sándor. A németbirodalmi munkaszolgálat. Kecskemét: Első kecskeméti hirlapkiadó & ny. 1938. 20 p. **R 331.93(43)**
Bibliográfia: p. 20.

Klebe, Heinrich. Bedeutung und Aufgaben der Sozialtechnik. München: Ackermann 1937. 33 p. (Beiheft z. Jahresbericht d. bayerischen Gewerbeaufsicht f. die Jahre 1935 u. 1936.) **P 331.82**

Koppány (Kutsera) István. A munkásifjú és a ma élete. Főként ifjúsági órák, önképzőköri, népművelési és munkásifjúsági egyesületi kultúrelőadások anyagául. Rákospalota: Don Bosco ny. [1936]. 39 p. (»Munkásifjú«-ból.) **R 331.86**

Láng Sándor. A munka tudománya (Munkaélettan). A munkavégzés és a munkaracionalizálás hatása a szervezetre. Bp.: Szt. István társ. 1938. 255 p. **90085**
Bibliográfia: p. 247—248.

Leiserson, William M. Right and wrong in labor relations. Berkeley, California: Univers. of California pr. 1938. [6], 86 p. **91620**

Lütgendorff-Leinburg, Wennemar Freiherr v. Aussergerichtliche Beilegung und Entscheidung arbeitsrechtlicher Streitigkeiten. Diss. Berlin: Dr. Lange 1936. 79 p. **P 331.15(43)**
Bibliographie: p. 77—79.

Magánalkalmazottak, A — és munkások munkaviszonyának törvényes szabályozása, munkásvédelem, tűzrendészeti, hadigondozotti és iparfelügyeleti rendelkezések. Összeáll.: Fanta Károly. Előszót irta: Örkényi Béla. Bp.: Athenaeum 1938. 304 p. (Iparfelügyelői könyvtár, V.) **K 3311/1**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A munkaidő és munkabér szabályozása. I. 1937. Bp.: Iparfelügyelet zsebkönyve kiad. 1937. 104 p. **R 331.81(439)**

Maikowski, Alfons. Das Betriebsrisiko als politisches Problem u. seine Lösung. Diss. Erlangen 1935. Berlin: Dr. Spengler [1936]. 36 p. **P 331.823.2(43)**
Bibliographie: p. 35—36.

May, Adolf. Die arbeitsrechtliche Dienstordnung. Diss. Tübingen. Urach (Württ.): Dr. Bühler 1937. VIII, 104 p. **90227**

Mi történt a Nemzeti Munkaközpontban? Hogyan sikkadtak el a munkásság jogai? Bp.: Admiral ny. [1938]. 28 p. **R 331.88(439)**

Müller, Werner. Der soziale Gedanke in der Arbeitsorganisation des faschistischen und des nationalsozialistischen Staates. Diss. Göttingen. Bleicherode a. Harz: Dr. Nieft 1936. 128 p. **P 331(45)**
Bibliographie: p. 123—127.

Németország. Törvények, rendeletek. Die Arbeitsgesetze der Gegenwart. Textsamml. mit Einf., Anmerk. u. Sachregister. Hg. v. Theodor Rohlfing & Rudolf Schraut. Berlin: Gruyter 1938. 354 p. (Guttentagsche Sammlung Deutscher Reichsgesetze, 210.) **90321**

Németország. Törvények, rendeletek. Arbeitszeitordnung. Gesetzestext mit Erläuterungen. Von J. H. Scheinert & F. H. Schmidt. *[1938.]* 2. Aufl. Berlin: Elsner [1938]. 60 p. (Recht d. Betriebsgemeinschaft, 1.) **P 331.81(43)(001)**

Németország. Törvények, rendeletek. Die neue Arbeitszeitordnung. Erl. v. F. H. Schmidt. Berlin: Vahlen 1938. 179 p. **91060**

Németország. Törvények, rendeletek. Die Reichstarifordnung für das Baugewerbe im Deutschen Reich mit Erläuterungen v. Philipp Hessel. Karlsruhe i. B.: Fachblatt-Verl. 1936. 43 p. **P 331.115 : 69(43)**

Németország. Törvényjavaslatok. Entwurf eines Gesetzes über das Arbeitsverhältnis. Aufgestellt v. Arbeitsrechtsausschuss d. Akademie f. dtsches Recht. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1938. 109, [3] p. (Arbeitsberichte d. Akad. f. dtsches Recht, 8.) **91196**

Niedermann Imre. A balassagyarmati katolikus legényegylet története, fennállásának 40-ik évfordulójára. Balassagyarmat: Hollósy ny. 1937. 84 p.
R 331.868(439.047) Balassagyarmat

Reuss, Wilhelm. Richtige Kündigungen im Arbeitsrecht unter Ausschluss d. sittenwidrigen Kündigungen. Diss. Berlin: Dr. Richter 1926. 109 p. **89842**
Bibliographie: p. 7—10.

Rézler Gyula. A magyar nagyipari munkásság kialakulása 1867—1914. Bp.: Rekord kiad. 1938. 209 p. **90163**

Rézler Gyula. A téglagyári munkások szociális helyzetképe. Bp.: Athenaeum 1938. 13 p. (»Kelet népé«-ből) **R 331 : 666.7(439)**

Richter, Siegfried. Das Gesetz zur Ordnung der nationalen Arbeit und die Carta del lavoro. Diss. Erlangen. Berlin: Dr. »Silesia« 1937. VIII, 71 p. **P 331.19(43)**
Bibliographie: p. V—VIII.

Schausberger, Dominik. Vom Sinn und vom Unsinn der Arbeit. Reichenberg: Kraus 1937. 15 p. **P 331.03**

Scheibe, Wolfgang. Aufgabe und Aufbau des Reichsarbeitsdienstes. Lpzg: Kohlhammer 1938. 46, [2] p. (Neugestaltung v. Recht u. Wirtschaft, 35.) **P 331.93(43)**

Schlünsen, Luise. Die Stellung des Heimarbeiters nach dem Gesetz über die Heimarbeit v. 23. III. 1934. und seinen Durchführungsverordnungen. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Krahl 1937. VIII, 56 p. **P 347.8(43)**

Schulz, Horst. Das Amt des Führers d. Betriebes. Zugleich ein Beitr. z. d. Frage d. Bestellung d. »anderen Führers« gemäss § 3 Abs. 3. AOG. Diss. Göttingen: Dr. Bleicherode 1935. 56 p. **P 331.1(43)**

Siebert, Wolfgang. Das deutsche Arbeitsrecht. Samml. d. arbeitsrechtlichen Bestimmungen mit Einleitung, Vorbemerk. u. Hinweisen. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1938. 45, 173, 45, 27, 39, 87, 18 p. **90764**

Strohschein, Kurt. Die Pendelwanderung Stuttgarts. Diss. Tübingen. Elberfeld: Dr. Martini & Grüttefien 1937. 63 p. 6 t. **P 331.635(434.7) Stuttgart**
Bibliographie: p. 60—61.

Szabados Mihály. Földmunkáskérdés, munkástelepítés, munkaalkalmak. Bp.: Magy. társ. falukutató int. 1936. 248 p. (Magy. társ. kvtára, 23.) **90355**

Székesfővárosnál alkalmazott, A — munkásokra vonatkozó szabályozások, jóléti intézmények, statisztikai összeállítások. Összeáll.: Szentmiklósi József, Reminiczky Lajos & Korenchy László. Bp.: Szfőv. Háziny. 1937. 192 p. 13 t. **90199**

Takács Ferenc. A földmunkásság sorsa. Bp.: »Világosság« ny. 1937. 16 p. (Szociáldemokrata füzetek, 16.) **R 331 : 625.7(439)**

Tobler János. A munkásság helyzete a diktatórikus államokban. Bp.: Stephaneum ny. [1938]. 8 p. (Korunk Szava, 24.) **R 331(43)**

Wilbois, Joseph. La nouvelle organisation du travail. Supplément: Paul Archambault, M. Nédoncelle etc. Paris: Bloud & Gay 1936. 178 p. (Cahiers de la Nouvelle journée, 36.) **90305**

331.2 Munkabér

Arbeitslohn — Wages

Adam, Robert & Franz Steger. ABC des Lohnbüros. Was man heute wissen muss v. Sozialversicherung, Arbeitseinsatz, Steuerabzug u. Lohnpfändung. Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt 1937. 11 p. **89918**

Hartstein Péter. A mezőgazdasági munkásság kereseti viszonyainak megszervezése. Bp.: Szalay ny. 1937. 10 p. (»Magyar Sors«-ból.) **R 331.2 : 383(439)**

Höfer, Wilhelm. Tarifverzicht und Verwirkung von Tariflohnansprüchen. Diss. Erlangen: Dr. Höfer & Limmert 1937. 71 p. **P 331.2**
Bibliographie: p. 67—71.

Mann, Eitel-Friedrich. Leistung und Lohn in der Unternehmung unter Berücksichtigung sozialer Gesichtspunkte. Diss. Erlangen. Eisfeld i. Thür.: Dr. Beck 1937. 105 p. **90610**
Bibliographie: p. 102—104.

Migsch, Alfred. Der Familienlohn. Berlin: Payer 1938. 70 p. (Volkswirtschaft, Neue Folge, 10.) **P 331.226**
Bibliographie: 68—70.

Simiand, Francois. Le salaire. L'évolution sociale et la monnaie. Essai de théorie experimentale du salaire. Introduction et étude globale. T. 1—2. Paris: Alcan 1932. (Nouvelle Bibliothèque Économique.) **90395**

Szeibert János. Családi munkabér a mezőgazdaságban. Bp.: Stephaneum ny. 1938. 23 p. (A »Katolikus Szemlé«-ből.) **R 331.226 : 383(439)**

331.61 Munkanélküliség

Arbeitslosigkeit — Unemployment

Csizmadia Andor. A szellemi szükségmunkások ügye. Győr: Győregyházmegyei alap ny. 1937. 12 p. **R 331.615(439)**

Davison, Ronald C. British unemployment policy. The modern phase since 1930. London: Longmans, Green 1938. X, 136 p. **91460**

Halmos Károly. Schola Emericana Szegediensis sajtóankétja a diplomás ifjúság önállósításáról. Szeged: Szegedi Új nemzedék ny. [1937]. 43 p. (Schola Emericana Szegediensis kiadv., 1.) **R 331.61(439)**

Lasry, Claude. Lutte contre le chômage et finances publiques 1929—1937. Paris: Libr. générale de droit & de jurisprudence 1938. 302 p. (Bibliothèque de science économique, 1.) **90649**

Bibliographie: p. 297—299.

Lederer, Emil. Technischer Fortschritt und Arbeitslosigkeit. Eine Untersuchung d. Hindernisse d. ökonom. Wachstums. Genf: Internat. Arbeitsamt 1938. XII, 279 p. (Internat. Arbeitsamt. Studien u. Berichte (Arbeitslosigkeit). Nr. 22.) **90989**

Mahr, Alexander. Das Problem einer wechselseitigen Güterproduktion der Erwerbslosen. Berlin: Österr. Wirtschaftsverl. 1937. 76 p. (Volkswirtschaft. Neue Folge, Bd 11.) **P 331.615**

Mönch, Hermann. Die Wirtschaftlichkeit der Arbeitslosenhilfe in der Geschichte. Eine systematische Studie. Jena: Fischer 1937. VIII, 88 p. **P 331.615(09)**

Pechota, Wolfgang. Das Problem der staatlichen Arbeitsbeschaffung mit bes. Berücks. d. Massnahmen d. Bundes in d. Jahren 1930—1938. Zürich: Industrie- u. Wirtschafts-Verl. 1938. 111 p. **91498**

Bibliographie: p. 109—111.

Perr Viktor. A mezőgazdasági munkanélküliség enyhítése. Bp.: »Szociális Front«» 1937. 23 p. **R 331.61(439)**

Szilagi, Alexander. Gesetzliche Vorschriften über den Arbeitseinsatz in der Ostmark. Ein Wegweiser durch d. bis Anfang VIII. 1938 im Lande Österreich in Kraft getretenen Bestimmungen zur Lenkung d. Arbeitseinsatzes, zusammengestellt u. kurz erläutert. Graz: Leykam 1938. 140 p. **91519**

331.83/85 Szabadidő-mozgalom

Freizeit — Leisure

Czakó István. A németbirodalmi »Kraft durch Freude« mozgalom. *[1937.]* 2. kiad. Bp.: Szerző 1938. 14 p. **R 331.83/85(43)**

Czakó István & Marjay Frigyes. Az Olaszbirodalom szabadidő mozgalma. Bp.: Magyar Jövő kiad. 1938. 198 p. 16 t. **90861**

Durant, Henry. The problem of leisure. London: Routledge 1938. IX, 276 p. **91473**

Bibliography: p. 265—271.

Gebhardt, F. Kraft durch Freude. Vier Feiern für Deutsche Abende und andere nationalsozialistische Veranstaltungen in Schule und Gemeinde des 3. Reiches nebst szenischer Aufführung. Berlin: N. B. Buchvertrieb 1938. 90 p. **P 331.83/85(43)**

333.32 Lakáskérdés

Wohnungsfrage — Housing

Borsos Endre & Németh Béla. Magyarország lakáspolitikája. Előszót írta Ajtay József. Bp.: Budapesti ny. 1938. 56 p. **R 333.32(439)**

Dénes István. Lakásnyomor! Lakáspolitika! Pécs: Kultúra ny. 1938. 31 p. (Turul! Reformot! III.) **R 333.32(439)**

Feichtner, C. Praktische Handhabung der Wohnungsaufsicht in Bayern. Stuttg.: Boorberg 1938. 148 p. **91342**

Fischer-Dieskau, I. Einführung in die Wohnungspolitik und Siedlungspolitik. Grundlagen u. Hauptprobleme. Berlin: Gruyter 1938. 148 p. (Sammlung Göschen, 1128.)

Bibliographie: p. 5—6. **90239**

Henzler, Reinhold. Genossenschaftlicher Wohnungsbau. Zwölf Briefe. Hannover: Schlüter [193?]. 61 p. (Die gemeinnützigen Wohnungsunternehmen im Dienste des nationalsozialistischen Staates, H. 5.) **P 333.325.2(43)**

Kohli, Paul. Die schweizerischen Bausparkassen und die Eigenheimbewegungen. Bern: Haupt 1937. 246 p. **89898**

Kovács Alajos. Lakáskínálat és lakáskereslet Budapesten. Bp.: Szfőv. Háziny. 1938. 10 p. (»Városi Szemlé«-ből.) **R 333.32(439) Bp**

Lubahn, Johannes. Praktische Heimstättenarbeit. Mit Anhang: 10 Jahre Beamtenheimstättengesetz. [Potsdam: Müller] 1937. 155 p. **89919**

Mozolovszky Sándor. Nagy-Budapest lakóházai. Bp.: Szfőv. Háziny. 1938. 22 p. (A »Városi Szemlé«-ből.) **90375**

Nemzetközi kongresszusok. International federation for housing and town planning. International housing and town plannings congress Paris 1928. Part 1—3. [hiányzik a 2. rész.] Róma 1929. Part 1—3. Berlin 1931. Part 1—3. [Frankfurt a. M.: Englert & Schlosser.] **X 2387**
[Angol — francia — német.]

Peisner Károly. A lakáskérdés Párisban. Bp.: Szfőv. Háziny. 1937. 17 p. (A »Városi Szemlé«-ből.) **R 333.32(44) Paris**

Schmidt, [Friedrich] etc. Zur Frage der Betreuung des Siedlungs- und Wohnungswesens. 3 Abhandlungen nach Vorträgen v. —, Röchling u. Dötsch. Münster (Westf.): Wirtschafts- u. Sozialwissenschaftl. Verl. 1937. 68 p. (Materialien Samml. d. Forschungsstelle f. Siedlungs-Wohnungswesen an d. Univ. Münster i. W. Bd 27.) **P 333.32(43)**

Stegemann, Rudolf. Vom wirtschaftlichen Bauen. Entwicklung und Ziele d. Wohnungs- u. Siedlungspolitik in Deutschland u. Österreich. Dresden: Laube 1937. 143 p. **89966**

Thirring Lajos. Lakások, háztartások, családok és lakóházak a népszámlálás szerint. Bp.: Hornyánszky 1938. 52 p. (A Magyar statisztikai Szemle 1937. és 1938. évf.-ból.) **Rq 333.32 : 31(439)**

Vögler, E. Beiträge zum Wohnungs- und Siedlungswesen der Gegenwart. 5 Vorträge v. —, Knoll, Gugelmeier, Knipping & Schwan. Münster (Westf.): Wirtsch. & sozialwissenschaftl. Verl. 1938. 136 p. (Vorschungsstelle f. Siedlungs- u. Wohnungswesen an d. Univers. Münster, 29.) **91251**

Weber, Kurt. Der Bau von Heuerlings- und Werkwohnungen, sowie von Eigenheimen für ländliche Arbeiter und Handwerker. Samml. d. Vorschr. über die beschleunigte Förderung d. ländlichen Arbeiter-Wohnungsbaus im Rahmen d. Vierjahresplans. Berlin: Verl. Siedlung und Wirtschaft 1937. 62 p. **P 333.322.2(43)**

334 Szövetkezés

Genossenschaftswesen — Cooperation

Károlyi Sándor gróf. Néhány szó a magyar munkáskérdésről. — Steuer György: Megemlékezés Károlyi Sándor grófról. Pécs: Dunántúl ny. 1937. 27 p. 1 t. (Földmunkásszövetkezetek könyvtára, 11.) **R 334.26(439)**

Knapp, Alfred. Die Revision im ländlichen Genossenschaftswesen. Ihre Gestaltung u. Wege einer Reform. Diss. Berlin 1932. Berlin-Wannsee: Dr. Weiss 1933. VIII, 100 p. **89862**
Bibliographie: p. 95—99.

Schandl Károly. A magyar szövetkezés negyven éve. Az Országos Központi Hitelszövetkezet munkája és eredményei. Bp.: »Pátria« 1938. 239 p. 40 t. **90809**

Steuer György. A földmunkásszövetkezetek tizenötéves működése. Pécs: Dunántúl ny. 1937. 70 p. (Földmunkás szövetk. kvtára, 14.) **R 334.26(439)**

Steuer György. A földmunkásszövetkezetek szegedi kongresszusa. Pécs: Dunántúl ny. 1937. 10 p. **R 334.26(439.026) Szeged (063)**

Ziegenfuss, Werner. Deutsches Genossenschaftswesen. Eine Einführung. Lpzg: Buske 1938. 147 p. **91186**

335 Szocializmus

Sozialismus — Socialism

Gurian, Waldemar. The rise and decline of Marxism. Transl. by E. F. Peeler. London: Oates & Washbourne 1938. XII, 184 p. **90606**

Lajtor László. Jaurès. A béke hőse. Bp.: Faust 1937. 61 p. **R 335 Jaurès**

Lee, John A. Socialism in New Zealand. Introduction by C. R. Attlee. London: Laurie 1938. XII, 304 p. **91848**

335.75 Keresztényszocializmus

Christlicher Socialismus
Christian socialism

Jahrbuch der christlichen Arbeiterschaft Österreichs 1938. Hg.: Bund kathol. Arbeiter Österreichs. Wien: Typographische Anstalt 1938. 160 p. **X 2421**

Jövőnk. Kereszténységszocialista évkönyv. Jog, igazság, szeretet. Szerk.: Dvihally Géza & Tobler János. Bp.: Máté ny. 1938. **X 2413**

Le Roy, Albert. Catholicisme social et organisation international du travail. Paris: Ed. Spes 1937. 79 p. 5 t. **P 331 : 341.25**

Lescanne, Francoise. La psychologie ouvrière et le sens chrétien du travail. Paris: Libr. d. médicis [1938]. 136 p. **91921**

335.86 Bolsevizmus

Bolschevismus — Bolshevism

Aláaknázott Európa, Az —. Eredeti okmányok, dokumentumok, leleplezések. Francia eredetiből ford. Gallus Sándor, Östör András & Vizy András. Újpest: »Grafika« ny. 1938. 89 p. (Nyilaskeresztes kvtár, 2.) **R 335.86(4)**

Algermissen, Konrad. Der Bolschewismus die grösste weltanschauliche u. ethische Gefahr d. Menschheit. Hannover: Giefel 1937. 24 p. **P 335.86**

Barker, Ernest [etc.]. Christianity and communism. Considered by —, W. R. Inge, John Strachey [etc.] Ed. by H. Wilson Harris. Oxford: Blackwell 1937. XIV, 77 p. **89922**

Berdiajew, Nikolai. Sinn und Schicksal des russischen Kommunismus. Ein Beitrag zur Psychologie und Soziologie des russischen Kommunismus. Deutsch hg. v. I. Schor. Luzern: Vita Nova Verl. 1937. 199 p. **A 47.33/86**

Butenko, Th. Enthüllungen über Moskau. Hg. v. d. »Anti-Komintern«. Aus d. Russ. übertr. v. Th. Adamheit. Berlin: Nibelungen Verl. 1938. 48 p. **P 335.86(47)**

Fülöp Béla. Kereszténység s kommunizmus. Makó: »Csanád vezér« ny. 1938. 108 p. **90884**

Goebbels, [Paul Joseph]. Kommunizmus álarc nélkül. Az 1935-ik birodalmi pártnapon Nürnbergben tartott beszéd. Bp.: Nagykálnai Levatich [1937]. 16 p. **R 335.86**

Hartwig, Ernst. Bolschewistische Sozialpolitik zwischen Kollektivismus u. Individualismus (1933—1935). Berlin: Niebelungen-Verl. 1937. VIII, 117 p. (Schriften d. Inst. z. wissenschaftlichen Erforschung d. Sowjetunion.) **A 47.33/85**

Hippel, Ernst v. Der Bolschewismus und seine Überwindung. Breslau: Ullrich 1937. 46 p. **89965**

James, C. L. R. World revolution 1917—1936. The Rise and Fall of the Communist International. London: Secker & Warburg 1937. 429 p. **90173**

Krebs, Hans. Prag und Moskau. Mit Geleitw. v. Wilhelm Frick. München: Eher 1938. 64 p. (Bolschewismus, 7.) **P 335.86(4)**

Kröger, Theodor. Brest-Litowsk. Beginn und Folgen d. bolschewistischen Weltbetrugs. Berlin: Ullstein 1937. 323 p. **A 47.33/81**
Bibliographie: p. 321—323.

Lakhovsky, Georges. De Moscou à Madrid. Le paradoxe de la démocratie. Paris: Éd. S. A. C. L. 1927. 240 p. **89926**

Richthofen, Bolko Freiherr v. Bolschewistische Wissenschaft und »Kulturpolitik«. Ein Sammelwerk. Königsberg: Ost-Europa-Verl. 1938. VI, 320 p. (Schriften d. Albertus-Universität, Bd 14.) **91842**

Rosenberg, Alfred. Europa und sein Todfeind. Vier Reden über das bolschewistische Problem. München: Eher 1938. 48 p. **P 335.86**

Vietz, Karl. Verrat an Europa. Ein Rotbuch über d. Bolschewisierung d. Tschecho-Slowakei. Hg. v. d. Anti-Komintern. Berlin: Nibelungen-Verl. 1938. 191 p. **91195**

339.5 Parasztkérdés

Bauernfrage — Peasantry

Bauer Péter és Kósa János. Az európai parasztság jövője. Bp.: Saját kiad. 1938. 12 p. (A »Szép Szó«-ból.) **R 339.55(4)**

Erősi Béla. A magyar földmíves-szegénység kialakulása. Gazdaságtörténelmi tanulmány. Bp.: Főv. könyvkiadó 1938. 100 p. **90329**
Bibliográfia: p. 93—98.

Erdei Ferenc. Parasztok. Bp.: Athenaeum 1938. 219 p. **90804**
Bibliográfia: p. 213—217.

Farkas György. Vezérkönyv agrárifjúsági vezetők számára. Glattfelder Gyula előszavával. Szeged: Kat. Agrárifjúsági Legényegyletek orsz. titkársága 1937. 164 p. **90744**

Heller András. Cselédsor. A mezőgazdasági cselédek helyzete 1935-ben, különös tekintettel a székesfehérvári járásra. Bp.: Szt. István Társ. 1937. 182 p. **90032**

Károlyi Imre. A magyar Alföld földművelő népének megsegítéséről, különös vonatkozással a bolsevizmus elleni védekezésre. Hódmezővásárhely : Dura ny. 1937. 32 p. **R 339.5(439.41)**

Magyar parasztság, A — levele a művelt fiatalsághoz. Miskolc : Fekete [1938]. 11 p. **R 339.5(439)**

Späthing, Carl. Die rechtliche Organisation des deutschen Bauernstandes vom Weltkrieg bis zur Schaffung des Reichsnährstandes. Diss. Erlangen. Saale : Dr. Kleemeier 1937. XII, 71 p. **P 339.5(43)**
Bibliographie : p. VII—X.

Takács Ferenc. A földmívelő népesség helyzete, követelései és a földreform. Bp. : »Világosság« ny. 1935. 15 p. (Szociáldomokrata füzetek, 12.) **R 331 : 383(439)**

Vogdt, Gerhard. Die Bauernbefreiung in Mecklenburg. Diss. Berlin. Würzburg : Dr. Triltsch 1936. V, 141 p. **89834**
Bibliographie : p. 137—140.

339.6 Nőkérdés

Frauenfrage — Women's question

Castellani, Maria. Donne italiane di ieri e di oggi. Firenze : Bemporad 1937. 205 p. **90513**
Bibliografia : p. 205.

Halle, Fannina W. Frauen des Ostens. Vom Matriarchat zu den Fliegerinnen von Baku. Zürich : Europa-Verl. 1938. 319 p.
Bibliographie : p. 316—317. **A 47.30/125**

Maresch, Elisabeth. Ehefrau in Haushalt und Beruf. Eine statist. Darstellung f. Wien auf Grund d. Volkszählung v. 22. März 1934. Wien : Deuticke 1938. 40 p. (Schriften d. Inst. f. Statistik insbes. d. Minderheitsvölker an d. Univers. Wien. Reihe C/2.)
P 339.65(436.01) Wien
Bibliographie : p. 39—40.

Rusznyák Gyula. A nő a modern társadalomban. Bp. : Szt. István társ. 1936. 131 p. **90031**

Schickedanz, Margareta. Deutsche Frau und deutsche Not im Weltkrieg. Zusammengest. u. bearb. v. —. Lpzg : Teubner 1938. VIII, 152 p. **91919**
Bibliographie : p. VII—VIII.

Société des Nations. Statut de la femme. Communications des gouvernements et des organisations internationales féminines reçues depuis septembre 1936. Genève : Soc. d. Nations 1937. 4°. 19 p. (Questions juridiques, V.) **Pq 339.6(7/8)**

339.85 Magánalkalmazottak

Privatangestellte — Employees

Bernhard Miksa. A magánalkalmazotti jogviszony. Irták : —, S ö v é n y h á z i N e u h o l d Ferenc & B e r n h a r d László. 1—2. k. Bp. : Fővárosi ny. 1938. **K 3474/1**
1. k. : I. rész : A magánalkalmazotti jogviszony keletkezése. II. rész : A szolgálat. (Jogok és kötelességek.) 359 p.
2. k. : III. rész : A szolgálati jogviszony megszünése.
Függelék : A magánalkalmazotti jogviszony csődben és kényszeregyezségben. 383 p.

Corzan-Avendano Béla. Miért van szükség magánalkalmazotti kamarára? Bp. : Magánalkalmazottak Nemzeti Szövetsége kiad. 1937. 28 p. **R 339.85(439)**

Kallós György. Az új magánalkalmazotti törvény és rendelet ismertetése és szakszerű magyarázata. Bp. : Viktória ny. 1938. 30 p. **R 339.85(439)**

Lándori György. A tisztviselő helyzete a magyar magángazdaságban. Bp. : Arany János ny. 1935. 94 p. (Kurir könyvek, 1.) **R 339.85(439)**

Magyarország. Törvények, rendeletek. 1937. évi XXI. törvénycikk a munkaviszony kérdéseinek szabályozására. Bp. : Neuwald ny. 1937. 20 p. (»Magyar Törvénykezés«-ből.) **R 339.85(439)**

34 Jogtudomány

Rechtswissenschaft — Law

Balás, Elemér P. &. G. B e n z a n. Rassegna di legislazione ungherese. Roma : Instituto di Studi Legislativi 1937. p. 399—430. (Estratto della Legislazione Internazionale, Vol. IV. Fasc. 2.) **Rq 34(439)»1935«**

Bechert, Rudolf. Grundzüge der nationalsozialistischen Rechtslehre. Lpzg : Kohlhammer 1938. 46 p. (Neugestaltung von Recht u. Wirtschaft, H. 4.) **P 34(43)»193«**

Capitant, Henri. Vocabulaire juridique. Réd. par des professeurs de droit des magistrats et des jurisconsultes, sous la direction de —. Paris : Pr. univers. de France 1936. 4°. 530 p. **X 7030**

Csépai Károly. Az orvosszakértői véleményadás irányelvei különös tekintettel a szociális biztosításra. Bp. : Magy. orvosi könyvkiadó társ. 1937. VIII, 223 p. 3 t. (Magy. orvosi könyvkiadó társ. kvtára, CLII.) **89968**
Bibliográfia : p. 217.

Dalloz. Nouveau dictionnaire de pratique de droit. Par R. S a v a t i e r, avec le concours de professeurs de facultés de droit et de praticiens. T. 1—2. Paris : Dalloz 1933. 4°. **X 7029**
T. 1. Abandon de famille. — Louage d' ouvrage et l'industrie. VII, [6], 838 p.
T. 2. Machines à vapeur. — Warrants et récépissés. [8], 706, 96, 54. XXIV p.

Del Vecchio, Giorgio. Giustizia e diritto. *[1933.]* 2. ed. Roma : Tip. Agostiniana 1934. 10 p. **P 340.114**

Del Vecchio, Giorgio. A jogtudomány válsága. Bp. : Attila ny. 1935. 14 p. (A »Magyar Jogi Szemlé«-ből.) **R 340.1**

Driver, G. R. & John C. M i l e s. The Assyrian laws. Ed. with translation and commentary —. Oxford : Clarendon pr. 1935. XXIV, 534 p. **A 50.34/21**
Bibliography : p. XVIII—XIX.

Eulenberg Salamon. Jogbiztonság és igazság. Előadás. Bp. : Globus ny. 1938. 11 p. (»Ügyvédek lapjá«-ból.) **R 340.114**

Freisler, Roland. Nationalsozialistisches Recht und Rechtsdenken. Berlin : Spaeth & Linde 1938. 106 p. (Schriften d. Reichsverbandes Dtscher Verwaltungs-Akademien, 4.) **90924**

Fritz, Karl-Heinz. Studien zur J u s t i n i a n i s c h e n Reformgesetzgebung. Diss. Berlin 1936. Quakenbrück : Dr. Trute 1937. 66 p.
Bibliographie : p. 64—66. **P 34(37)3**

Gény, Francois. Recueil d'études sur les sources du droit. Tom. 1—3. Paris : Recueil Sirey 1934. **90634**
T. 1. : Aspects historiques et philosophiques. XXXI, 309 p.
T. 2. : Les sources générales des systèmes juridiques actuels. IX, 573 p.
T. 3. : Les sources des diverses branches du droit. XVIII, 546 p.

Hiller, Carl. Der Beweiswert der Blutprobe. Lpzg : Lühe 1938. 95 p. (Veröffentl. d. Deutschen Vereins f. öffentl. u. private Fürsorge, H. 2.) **P 340.64(43)**
Bibliographie : p. 91—95.

Höhn, Reinhard [etc.]. Grundfragen der Rechtsauffassung von —, Theodor M a u n z & Ernst S w o b o d a. München : Duncker & Humblot 1938. VII, 114 p. **90759**

István I. szent, magyar király. A királyok tízparancsolatáról S z e n t I m r e herceghez. S z e n t I s t v á n erkölcstana, egyben törvénytárunk első törvénye. Bev. & ford. K a l a m o s János. Bp. : Stephaneum ny. 1938. 64 p. **R 34(439)9**
[Magyar—latin.]

Jogi értekezések. D e g r é Miklós hetvenedik életéve betöltésének megünneplése alkalmából. Szerk. H e l l e r Erik. Irták : A l f ö l d y Dezső, A n g y a l Pál, A u e r György stb. Szeged : Városi ny. 1937. 435 p. **90528**

Kaisenberg, Georg. Gleichschaltung der Länder mit dem Reich. Berlin : Heymann 1933. 20 p. (Recht d. nationalen Revolution, 2.) **P 340.145(43)**

Larenz, Karl. Über Gegenstand und Methode des völkischen Rechtsdenkens. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1938. 55 p. **P 340.115**
Bibliographie : p. 54—55.

Leich, Hans. Der Begriff des Gemeinwohls. Würzburg-Aumühle : Triltsch 1937. X, 39 p.
Bibliographie : p. III—VIII. **P 302.1**

Menyhárth Gáspár emlékkönyv. Dolgozatok M e n y h á r t h Gáspár egyet. ny. r. tanár születésének 70. évfordulójára. Irták kartársai. Szerk. T u r y Sándor Kornél. Szeged : M. kir. Ferenc József tud.-egyet. barátainak egyes. 1938. 426 p. 1 t. (Acta litt. ac scienc. Reg. univers. Hung. Francisco-Josephinae. Sectio : juridico-politica, T. XIII.) **91264**

Mundt, Horst. Die Verwaltungsverordnung. Rechtssatz und Rechtsquelle. Diss. Göttingen. Bleicherode am Harz : Dr. Nieft 1936. 115 p. **89854**
Bibliographie : p. 109—114.

Pracht, Karl. Der Gesetzvorspruch. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck : Dr. Krahl 1937. VIII, 118 p. **90615**
Bibliographie : p. V—VIII.

Recueil universel des lois et decrets. International digest of laws and ordinances. Vol. 1—4. Genève : Centre d'information legislative internat. 1938. **X 2451**

Reiner János. A jogtudományi irodalom fejlődése. Bp. : Stephaneum 1930. 25 p. **R 340.12(09)**

Schmidt, Wilhelm. Das Eigentum in den Urkulturen. Münster in Westfalen : Aschendorff 1937. 343 p. (Das Eigentum auf den ältesten Stufen d. Menschheit, Bd 1.) **90563**

Sövényházy Ferenc. Jogfejlesztés Angliában. Bp. : »Magy. Közigazgatás« kiad. 1937. 16 p. (Magyar Közigazgatás könyvtára, 7.) **R 340.1(42)**

Székely Miklós. Jogszabályok közzététele. Közzéteszi S z é l l József belügyminiszter. Bp. : Állami ny. 1938. 4°. 102 p. **X 6712/4**
= Korszerű közszolgálat útja, 4.

Ujlaki Miklós. A magyar jog sorsa a Jugoszláviához csatolt területeken. Bp. : Franklin 1934. 10 p. (A Jogtudományi Közlöny kvtára, 23.) **R 34(439) : (497.1)**

Vladár Gábor. A jog elhajlása az élettől. Bp. : Attila ny. 1938. 19 p. (Orsz. Nemzeti Club kiadv., 17.) **R 340.114**

340.12 Jogbölcselet

Rechtsphilosophie — Philosophy of law

Del Vecchio, Giorgio. Giurisprudenza e colonie. (Cenni generali). Roma : Rivista internat. di filosofia del diritto 1937. 7 p. **P 340.48(45)**

Horváth Barna. A jogelmélet vázlata. Szeged : Városi ny. 1937. 265 p. **90240**

Kirchmann, Julius Hermann. Die Werthlosigkeit der Jurisprudenz als Wissenschaft. Eine Rede des Staats-Anwalts —, aus dem Jahre 1847. Hg. u. eingel. v. Gottfried N e e s s e. Stuttg. : Kohlhammer 1938. 55 p. **P 340.12**

Mewes, Erika. H e g e l und das deutsche Richterideal. Versuch einer Fortführung rechtsphilosophischer Gedanken H e g e l s. Diss. Tübingen. Urach (Württ.) : Bühlersche Buchdr. 1937. 79 p. **P 340.12 Hegel**
Bibliographie : p. 78—79.

Schüler, Richard. Subjektives Recht und Selbstverwaltung. Diss. Göttingen. Münden : Dr. Klugkist 1935. 67 p. **P 340.12**
Bibliographie : p. 59—67.

Schwinge, Erich. Irrationalismus und Ganzheitsbetrachtung in der deutschen Rechtswissenschaft. Bonn : Röhrscheid 1938. [6], 69 p. (Rechtsvergleichende Untersuchungen z. gesamten Strafrechtswissenschaft, 10.) **P 340.12(43)**

Sedlmayr, Rolf Joachim. Die Ausübung der Rechte und ihre allgemeinen Schranken. Diss. Tübingen 1936. Radolfzell : Dr. Huggle 1937. X, 76 p. **P 340.141**
Bibliographie : p. VII—X.

Walz, Gustav Adolf. Artgleichheit gegen Gleichartigkeit. Die beiden Grundprobleme d. Rechts. Hamburg : Hanseatische Verlagsanst. 1938. 50 p. (Schriften d. Akademie für Deutsches Recht, 8.) **P 340.11(43)**

341 Nemzetközi jog

Internationales Recht

International law

Argentina. Ministère des affaires etrangères. Projet de convention sur le droit d'asile. Buenos-Aires : Minist. d. aff. etrang. 1937. 53, [3] p. **P 341.43**

Bartin, E. Principes de droit international privé selon la loi et la jurisprudence francaises. Vol. 1—3. Paris : »Éditions Domat-Montchrestien« 1930—35. **90397**

Dietz, Peter. Geistige Abrüstung mit einem Anhang d. wichtigsten Dokumente. Diss. Göttingen : [Selbstverl.] 1935. 173, [3] p.
Bibliographie : p. 11—13. **89829**

Finch, George A. The sources of modern international law. Washington : Carnegie Endowment for International Peace 1937. IX, 124 p. **90636**
Bibliography : p. 100—115.

Flachbarth Ernő. Individualista és kollektivista irányzatok a nemzetközi kisebbségi jogban. Debrecen : Debreceni tud.-egyet. ny. 1937. 28 p. (A Debreceni m. kir. T. I. tud.-egyet. nyilv. előad. 1937/37. II. sor.) **R 341.263**

Förster, Robert v. Schiedssprechung und Repressalie. Diss. Göttingen. Würzburg : Dr. Triltsch 1936. V, 39 [3] p. **P 341.6**
Bibliographie : p. III—IV.

Frey, Konrad. Das Lebensrecht des deutschen Volkes ausserhalb der deutschen Staatsgrenze und seine Ausgestaltung im Volksgruppenrecht der Nachkriegszeit. Diss. 1936. Erlangen : Dr. Döres 1937. 94 p.
Bibliographie : p. 90—94. **P 341.263(4**

Gernhuber, Heinz. Der italienische abessinische Konflikt und das Völkerrecht. Diss. Königsberg (Pr.) : Dr. Kümmel 1937. 235 p. **90621**
Bibliographie : p. 233—234.

Inter-American Tribunal of International Justice. Memorandum project and documents accompanied by observations. Washington : Carnegie Endowment for International Peace 1937. XX, 105 p. **90639**

Jacks, L[aurence] P[earsall]. Co-operation or coercion? The league at the crossways. London : Heinemann 1938. XVII, 153 p. **90071**

Jahrreiss, Hermann. Völkerrecht u. Völkerfriede um Europa. Stuttg. : Kohlhammer 1937. 30 p. **P 341.38**

Kalijarvi, Thorsten Waino. Die Entstehung und rechtliche Natur d. Memelstatuts u. seine praktische Auswirkung bis z. heutigen Tag. Diss. Berlin : Dr. Ebering 1936. 191 p. Bibliographie : p. 184—190. **89831**

Kertész István. Az állam nemzetközi felelőssége. Bp. : Grill 1938. XXIV, 298 p. (Bp. -i Kir. magy. Pázmány Péter tud.-egyet. nemzetközi jogi szemináriumának kiadv., 1.) Bibliográfia : p. XIV—XXIII. **91566**

Király [Ferenc] Francis de. International cartels and their effects on the progress of international law. London : Sweet & Maxwell 1930. 33 p. (From the Transactions of the Grotius Society, Vol. 15, 1930.) **P 341.5 : 347.727**

Leibu, Ferdinand. Die zwischenstaatliche Rechtshilfe in Strafsachen unter bes. Berücks. d. sogenannten »sonstigen Rechtshilfe«. Diss. Göttingen. Saalfeld (Ostpr.) : Dr. Günther 1935. X, 131, [3] p. **89836** Bibliographie : p. VI—X.

Madariaga, Salvador de. Theory and practice in international relations. London : Milford 1937. 105 p. **90533**

Mallinckrodt, Georg v. Das Kriegsverwundetenrecht im Landkriege nach moderner völkerrechtlicher Auffassung unter bes. Berücks. d. Genfer Verwundetenkonvention v. 27. VII. 1929. Diss. Erlangen 1935. Düren-Rhld : Spezial Diss. Buchdr. 1936. [6], 36, [2] p. Bibliographie: p. [1—2.] **P 341.33**

Matschke, Herbert. Die Grundlagen des internationalen Statuts von Danzig. Diss. Berlin : Dr. Stilke 1936. 152 p. **89813** Bibliographie : p. 148—152.

Mayer, Hans Georg. Kriegsverbrechen nach Völkerrecht. Diss. Erlangen : Dr. Junge 1937. 39 p. **P 341.327** Bibliographie : p. 38—39.

Panhuys Polman Gruys, P. van. Trattati e convencioni bilaterali fra il Regno d'Italia e gli altri stati in vigore al 1° I. 1933. Corpo indice, comporto. Leiden : Sijthoff 1934. XII, 453 p. **89954** [Olasz — francia.]

Politis, Nicolas. Neutrality and peace. Translated by Francis Crane M a c k e n. Washington : Carnegie Endowment for International Peace 1935. XIII, 99 p. **90635** Bibliography : p. 98—99.

Raape, Leo. Deutsches internationales Privatrecht. Anwendung fremden Rechts. Bd 1. Berlin : Vahlen 1938. **91055**

Raschen, Günter. Religionsfreiheit im Völkerrecht. Eine völkerrechtliche u. diplomatische Studie. Diss. Göttingen. Quakenbrück : Dr. Trute 1936. X, 79 p. **P 342.731** Bibliographie : p. V—IX.

Reydellet, René. La protection des minorités. État du problème, ses possibilités d'évolution. Paris : Librairie technique et économique 1938. 166 p. **90650** Bibliographie : p. 163.

Rheinstrom, Heinrich. Die völkerrechtliche Stellung der internationalen Kanäle. Bp. : Révai [1938]. 73, [2] p. **P 341.224** Bibliographie : p. 65—73.

Rütten, Georg. Das Gesetz über Reichsverweisungen vom 23. März 1934. Diss. Göttingen. Quakenbrück : Dr. Trute 1936. X, 61 p. **P 341.43(43)** Bibliographie : p. VII—X.

Sasse, Heinz Günther. War das deutsche Eingreifen in d. bosnische Krise im März 1909 ein Ultimatum? Ein Beitr. z. dipl. Geschichte d. Vorkriegszeit u. z. Bestimmung d. Begriffs Ultimatum. Diss. Berlin. Stuttg. : [Selbstverl.] 1936. X, 114 p. **89822** Bibliographie : p. VI—X.

Scholz, Werner. Die Rechtsverhältnisse der Meerengen und interozeanischen Kanäle im Kriege. Diss. Göttingen : Verfasser 1936. VII, 55 p. **P 341.224** Bibliographie : p. VI—VII.

Semper, Mechthild. Deutscher Bund und Völkerbund als Organisationen zur Friedenssicherung. Diss. Göttingen. Bleicherode am Harz: Dr. Nieft 1936. 129 p. **89838**
Bibliographie: p. 3—8.

Société des Nations. Comité pour le répression internationale du terrorisme. Rapport adopté par le comité le 26. Avril 1937. Genève: Imp. Kundig 1937. 13 p. (Série de Publications de la Société des Nations, V. Questions juridiques 1937. V. 1.) **Pq 341.4**

Société des Nations. Projets de conventions sur les questions vétérinaires. Réunion de délégues de gouvernements pour l'examen de trois projets de conventions. Genève: Soc. d. Nations 1934. 4°. 16 p. (Questions économiques et financières, II.) **Pq 341.24 : 614.9**

Société des Nations. Répression internationale du terrorisme. Projet de convention pour la prévention et la répression du terrorisme. Projet de convention pour la création d'une cour pénale internationale observations des Gouvernements. Genève: Soc. d. Nat. 1938. 9 p. (Série de Publ. de la Soc. d. Nat. V. Questions juridiques.) **Pq 341.4**

Steube, Werner. Die völkerrechtliche Garantie des Schutzes nationaler Minderheiten. Diss. Göttingen. Düsseldorf: Dr. Nolte 1936. VIII, 48 p. **P 341.263**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Stohner, Hermann. Bismarck und das Völkerrecht. Diss. Göttingen. Emsdetten (Westf.): Dr. Lechte 1935. [8], 69 p. **P 341**
Bibliographie: p. [7—8].

Strelitz, Johannes. Die Schlüsselgewalt im internationalen Privatrecht. Diss. Göttingen. Berlin: Dr. Pfau [1936]. 122 p. **89816**
Bibliographie: p. 119—121.

Új irányok a nemzetközi jogban. A magyar jogászegylet kebelében működő nemzetközi jogi egyesület magyar csoportja által rendezett előadássorozat: 1. Buza László: A német nemzeti szocializmus nemzetközi jogi felfogása. 2. Faluhelyi Ferenc: Az olasz fasizmus nemzetközi joga. 3. Polzovics Iván: A bolsevizmus nemzetközi jogszemlélete. Bp.: Attila-ny. 1938. 53 p. **R 341(43)»193«**

Wheaton, Henry. Elements of international law. A literal reprod. of the 1866 ed. of Richard Henry Dana. Ed. with notes by George Grafton Wilson. Oxford: Clarendon pr. 1936. XLIV, 642 p. 1 t. (The classics of internat. law.) **89872**

341.380 Revízió

Revision

Cucchetti, Gino. Ungheria »La grande mutilata«. Palermo: Trimarchi 1938. 434 p. **89924**

Gower, Robert. La révision du traité de Trianon et les frontières de la Hongrie. Paris: Sorlot [1937]. 45 p. **P 341.380(439)**

342 Közjog

Staatsrecht — Constitutional law

Bartels, Hellmuth. Die öffentlichrechtliche Entschädigung im liberalen und im nationalsozialistischen Staat. Diss. Göttingen. Dresden: Dr. Risse 1936. 47 p. **P 342.739(43)**
Bibliographie: p. 4—5.

Barthélemy, Joseph. Précis de droit constitutionel. *[1936.]* 3. ed. Paris: Dalloz 1936. 441 p. (Petits précis Dalloz.) **90451**

Bonnard, Roger. Précis de droit public. *[1926.]* 4. ed. Paris: Recueil Sirey 1937. 503 p. **90446**

Bölöny József. Ideiglenes államjogi berendezésünk jogalapja. Bp.: Viktória ny. 1938. 52 p. **R 342.5(439)**

Cohen, Hymen Ezra. Recent theories of sovereignty. Chicago (Illinois): Univ. of Chicago pr. 1937. X, 169 p. **89914**
Bibliography: p. 149—163.

Constitution modernes, Les —. Europe — Afrique — Asie — Oceanie — Amerique. Traductions accompagnées de notices historiques et de notes explicatives par F. R. Dareste & P. Dareste. *[19?.]* 4. éd. Par Joseph Delpeck & Julien Laferrière. Préface de Ernest Chavegrin. Vol. 1—6. Paris: Recueil Sirey. **90381**
T. 1. Europe. Albanie à Grèce. 1928. XXIX, 670 p. 1 t.
T. 2. Europe. Hongrie à Yougoslavie. 1929. 912 p.
T. 3/1. Europe. Additions aux tomes I—II, et appendice suivis d'un index alphabetique des vol. I, II, III. 1931. 375, CIV p.
T. 3/2. Europe. Espagne. Constitution du 9. décembre. 1931. 1932. 59 p.
T. 4. Amérique. Amérique latine. 1932. 511 p. 1 t.
T. 5. Empire Britanique. — Afrique. — Asie. Territoires sous mandat A. 1933. 870 p.
T. 6. Les États-Unis d'Amérique du Nord. Les États de l'Union d'Amérique du Nord. 1934. 443 p.

Csehszlovákia. Törvények, rendeletek. Presserecht der historischen Länder der Tschechoslowakischen Republik. Systematische Darstellung. Allgemeiner Teil u. Pressestrafrecht v. Rudolf Schaurek. Reichenberg: Kraus 1937. XVI, 287 p. **89977**

Csehszlovákia. Törvények, rendeletek. Die Verfassungsurkunde der Tschechoslowakischen Republik. Karlsbad: Frank 1937. 44 p. (Volkstümliche Gesetzsamml., 11) **P 342(437)(001)**

Deér József. Az Árpádok vérségi joga. Bp.: Egyetemi ny. [1937]. 15 p. **R 342.511.1(439)**

Dieckmann, Charlotte. Der Vorbehalt des Führerwillens und der Vorbehalt des Gesetzes im nationalsozialistischen Verfassungsrecht. Düsseldorf: Nolte 1937. X, 73 p. Bibliographie: p. VI—X. **P 342.514(43)**

Duguit, Leon. Traité de droit constitutionnel. *[1920. 2. èd.]* 3. éd. Vol. 1—5. Paris: Boccard. **90402**

T. 1. La règle de droit. Le problème de l'État. 1927. XIX, 763 p.
T. 2. La théorie générale de l'État. 1. part. Elements fonctions et organes de l'État. 1928. 888 p.
T. 3. La Théorie générale de l'État. 1930. 856 p.
T. 4. L'organisation politique de la France 1924. 935 p.
T. 5. Les libertés publique. 1925. 703 p.

Egyed István. Hűség az alkotmányhoz. Bp.: Athenaeum 1938. 12 p. (Orsz. Nemzeti Club kiadv., 18.) **R 342.7(439)**

Egyed István. Országgyűlési összeférhetetlenség. Közjogi és politikai tanulmány. Bp.: Magy. jogászegylet 1937. 344 p. (Magy. Jogászegylet könyvtára, 18.) **90185**
Bibliográfia: p. 328—330.

Gragert, Wilhelm. Allgemeine Wehrpflicht und Staatsverfassung. Diss. Königsberg. Düsseldorf: Dr. Nolte 1937. VIII, 48 p. Bibliographie: p. VI—VIII. **P 342.7(43) : 355**

Greve, Wilhelm. Die Bestimmung der Volkszugehörigkeit im Recht der europäischen Staaten. Essen: Essener Verl.-Anstalt 1938. 122 p. (Volkslehre u. Nationalitätenrecht in Geschichte u. Gegenwart 3. Reihe Bd 1.) Bibliographie: p. 120—122. **91808**

Hauriou, Maurice. Précis de droit constitutionnel. *[1928.]* 2. éd. Paris: Recueil Sirey 1929. XI, 759 p. **90405**

Jesz, Edmund. Die Körperschaften des öffentlichen Rechts im heutigen Staat. Diss. Göttingen. Dresden: Risse-Verl. 1935. XII, 95 p. **P 342.54(43)**
Bibliographie: p. V—IX.

Kammhuber, Anton. Der ständische Aufbau im Dritten Reiche. Seine staats- u. verwaltungsrechtliche Bedeutung verglichen mit d. Ständelehre Othmar Spanns. Diss. Erlangen. Bottrop i. W.: Dr. Postberg 1937. VI, 67 p. **P 342.54(43)**
Bibliographie: p. 65—67.

Klöckner, Adolf. Das Grundrecht der Religionsfreiheit im nationalsozialistischen Staat. Hamburg: Evert 1937. 60 p. **P 342.731(43)**
Bibliographie: p. 59—60.

Kluge, Rudolf & Heinrich Krüger. Verfassung und Verwaltung im Dritten Reich. (Reichsbürgerkunde). Berlin: Schmidt 1937. VII, [1], 331, [1] p. **90311**
Bibliographie: p. 314—315.

Kósa János. Adalékok a vármegyék magyar nyelvhasználatának történetéhez. Bp.: »Történetírás« [193?]. 16 p. (A »Történetírás«-ból.) **R 342.725(439)»18«**

Lohner, Erich. Staatsreform zur Neugestaltung d. eidgenössischen Volksstaates. Bern: Francke 1938. 127 p. **91866**

Madarász István. A vallásváltoztatás magyar közjogi szempontból. Bp.: Korda ny. 1938. 124 p. **90856**

Mangoldt, Hermann v. Rechtsstaatsgedanke u. Regierungsformen in d. Vereinigten Staaten v. Amerika. Die geist. Grundlagen d. amerikanischen Verfassungsrecht. Essen: Essener Verl.-Anstl. 1938. XXIV, 341 p. **91922**

Menczer Károly. A francia és olasz államtanács szervezete és működése. Pécs: Dunántúl ny. 1937. 144 p. (Magy. közigazgatástud. intézet, 23.) **90003**
Bibliográfia: p. 143—144.

Molnár Kálmán. Niederschlag der Staatstheorien im positiven Verfassungsrecht. Pécs: Szerző 1938. 15 p. (Pannónia kvtár, 39.) **R 342(439)(01)**

Pusch, Rolf. Die Wandlung in der Rechtsstellung der Reichsstatthalter. Diss. Göttingen. Hachenburg: Dr. Ebner 1935. VIII, 60 p. **P 342.51(43)**
Bibliographie: p. IV—VI.

Püski Sándor. Új közjogi és büntetőjogi törvények jogi vizsgák céljaira. Bp.: »Magyar Élet« 1938. 88 p. (Jogi és államtudományi jegyzetek, 17.) **91889**
[Könyomat.]

Rabl, Kurt O. Grundlagen und Grundfragen eines mitteleuropäischen Volksgruppenrechts. Tübingen: Mohr 1938. 46 p. (Recht u. Staat in Geschichte u. Gegenw., 122.) **P 342.724(405)**

Rahn, H. G. Staatsrecht und Verwaltungsaufbau. Berlin: Beamtenpresse-Verl. 1938. 120 p. **90541**

Reitis, Otto. Die richterliche Nachprüfung v. Staatsakten im nationalsozialistischen Staat. Diss. Göttingen. Quakenbrück : Dr. Trute 1936. XI, 137 p. **89840**
Bibliographie : p. VII—XI.

Reitis, Rolf. Die einseitig auferlegte Dienstleistungspflicht des Gewaltunterworfenen gegenüber Staat und Verbänden, unter besonderer Berücksichtigung des geltenden preussischen Rechts. Diss. Göttingen. Quakenbrück : Dr. Trute 1936. XI, 143 p. **89855**
Biblographie : p. VII—XI.

Ringleb, Arnulf. Die Stellung Preussens im Dritten Reich. Diss. Königsberg. Zeulenroda : Dr. Sporn 1937. 121 p. **90620**
Bibliographie : p. 5—6.

Rummel, Fritz. Die rechtliche Freiheit der Presse im liberalen u. national-sozialistischen deutschen Staat. Diss. Göttingen : Göttinger Handelsdr. 1935. IV, 87 p. **P 342.732(43)**
Bibliographie : p. 85—87.

Sander, Fritz. Grundriss des tschechoslowakischen Verfassungsrechtes. Reichenberg : Stiepel 1938. 504 p. **90920**

Schirmeister, Heinz. Begriff und Umfang innerstaatlicher Amtshilfe. Diss. Göttingen. Dresden : Dr. Risse 1935. IV, 31 p.
Bibliographie : p. II—IV. **P 342.5(43)**

Simone, Saverio de. Einleitung zum juristischen Studium des Korporativismus. Pécs : Taizs 1938. 136 p. (Schriften d. Institutes f. internat. Recht a. d. Elisabeth. Univ. in Pécs, 27.) **91261**
Bibliographie : p. 119—127.

Szászy István. A területenkívüliség a magyar jogban. Közjogi tanulmány. Bp. : Magyar jogászegylet 1930. 43, [5] p. (Magyar Jogászegyl. kvtára, 5.) **R 341.73(439)**

Veiter, Theodor. Nationale Autonomie. Rechtstheorie u. Verwirklichung im positiven Recht. Mit einem Anhang (Materialien). Wien : Braumüller 1938. 316 p. **91469**
Bibliographie : p. 300—311.

Voigt, Fritz. Die Selbstverwaltung als Rechtsbegriff und juristische Erscheinung. Lpzg : Weicher 1938. IV, 278 p. (Leipziger rechtswissenschaftliche Studien, H. 110.) **91486**
Bibliographie : p. 261—274.

Waldhausen, Helmuth Frhr. v. Die heutige Stellung der Präsidenten der Vereinigten Staaten und die Verfassungsmässigkeit des New Deel. Eine Untersuchung über. d. Grenzen einer Delegation quasi-diktatorischer legislativer Gewalt an die amerikanische Exekutive. Diss. Königsberg. Koblenz : Dr. Peine [1937]. VIII, 110 p. **90641**
Bibliographie : p. I—IV.

Walz, Werner. Die staatsrechtlichen Hauptfragen im Rechtsstreit Preussen gegen das Reich vor dem Staatsgerichtshof 1932. Diss. Tübingen. Düsseldorf : Dr. Nolte 1937. 50 p.
Bibliographie : p. 1—2. **P 350.725(431)**

342.71 Állampolgárság

Staatsangehörigkeit — Citizenship

Bródy Ernő. Ki magyar állampolgár? Bp. : May 1938. 32 p. **R 342.71(439)**

Czebe Jenő. A magyar községi illetőségi jog és a magyar állampolgársági jog szabályai. (Tekintettel a kifejlődött joggyakorlatra s kiegészítve az elszakított területeken érvényben levő állampolgársági rendelkezésekkel és jogesetekkel.) Bp. : Grill 1938. 715 p. **91625**

Habermann Gusztáv. A magyar állampolgárság megállapításának kérdéséhez. Bp. : Jogállam kiad. 1938. 16 p. (»Jogállam, Jog- és Államtud.-i Szemle«-ből.) **R 342.71(439)**

Kobarg, Herbert. Die Einheit der Familie im Staatsangehörigkeitsrecht. Diss. Göttingen. Bleicherode am Harz : Dr. Nieft 1936. 129 p.
Bibliographie : p. 7—10. **89852**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Magyar állampolgárság és községi illetőség. Törvények, rendeletek, elvi határozatok, díjak és illetékek, magyarázat, iratminták. Összeáll. P o n g r á c z Jenő. Bp. : Neuwald ny. 1938. 72 p. (Magyar törvénykezés.) **R 342.71(439)**

Minne, Rolf. Die Staatsangehörigkeit der Ehefrau nach amerikanischem Recht. Eine rechtsvergleichende Untersuchung. Diss. Göttingen : Göttinger Handelsdruckerei 1936. V, 76 p. **P 342.71(7/8)**
Bibliographie : p. 74—76.

Seebach, Werner Frhr. v. Änderungen des deutschen Staatsangehörigkeitsrechtes seit dem 30. Januar 1933. Diss. Göttingen. Bleicherode am Harz : Dr. Nieft 1936. 67 p.
Bibliographie : p. 4—6. **P 342.71(43)«193»**

342.8 Választójog

Wahlrecht — Electorate law

Goltner Dénes. Jogvédelmi rendelkezések a választójogi törvényjavaslatban. Szeged : Városi ny. 1938. 46 p. (M. kir. Ferenc József tud.-egyet. barátai egyesületének jog- és államtud. szakosztályában tartott előadások, 28.) **R 342.84(439**

Goltner Dénes. A képviselőválasztások érvényessége feletti bíráskodás alapkérdései. Szeged: M. kir. Ferencz József tud.-egyet. barátai egyes. 1937. 303 p. (Acta litt. ac scient. Reg. univers. Hung. Francisco-Josephinae. Sectio juridico-polit., XII.) **90358**

Kiss Pál, hegymegi. Széljegyzetek a választójogi javaslatról. Bp.: »Admirál« ny. 1938. 112 p. **90040**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Az új választójogi törvény (az 1938. évi XIX. t.-c. az országgyűlési képviselők választásáról) és végrehajtási rendeletei. Bev. Borsos Endre. Kiad. & magy. jegyz. ell. Berecz Sándor. Bp.: »Magyar Tudósító« 1938. 140 p. **91189**

Magyarország. Törvényjavaslatok. Törvényjavaslat az országgyűlési képviselők választásáról. Bp.: Athenaeum 1938. 4°. 153 p. **X 7012**

Polner Ödön. A titkos szavazásos választójogi törvényjavaslat. Szeged: Városi ny. 1938. 36 p. **X 2083**

= A M. kir. Ferenc József tudományegyet. barátai egyesületének jog- és államtudományi szakosztályában tartott előadások, 27.

Schenzer, Herbert. Die Volksabstimmung im heutigen deutschen Staatsrecht. Diss. Göttingen. Quackenbrück: Dr. Trute 1936. X, 57 p. **P 342.8(43)**

Bibliographie: p. V—X.

343 Büntetőjog

Strafrecht — Criminal law

Acél András. Járásbírósági alaki és anyagi büntetőjog. Figyelemmel a TE 110. §-ára, továbbá a legújabb törvények, rendeletek és kúriai határozatok figyelembevételével összeáll. törvényszéki és közigazg. hatásköri mutatóval, valamint jegyz. ell. —. Bp.: Grill 1938. XIV, 472 p. **91008**

Amend, Albert. Die Kriminalität Deutschlands 1919—1932. Lpzg: Wiegandt 1937. 96 p. (Kriminalistische Abhandl., XXVII.) **P 343.9(43)»1919/1932«: 31**

Bibliographie: p. 94—96.

Antonow, Iw. Die Kriminalbiologie im Dienste d. Verbrechensbekämpfung u. -verhütung in Deutschland. Sofia: »Rosowa Dollna« 1938. 176 p. (Aus d. kriminalbiologischen Untersuchungsstelle in Münster i. W.) **90918**

Bibliographie: p. 175—176.

Avedik Felix. A büntetőbiráskodás. Bp.: Attila ny. 1938. 17 p. (Orsz. Nemzeti Klub kiadv., 19.) **R 343.1**

Balás P. Elemér. Degré Lajos és a végszükség problemája. Szeged: Városi ny. 1937. 32 p. (»Jogi Értekezések«-ből.) **R 343.234(01)**

Balás P. Elemér. A büntetőjog és a közigazgatás kapcsolatai. Bp.: Állam ny. 1937. 29 p. (A »Mai Magyar Közigazgatás«-ból.) **Rq 350.862(439)**

Bang, Rudolf. Zur Systematik des Anschlussverfahrens. Diss. Erlangen 1936. Berlin: Dr. Walter 1937. 94 p. **P 343.122**

Bibliographie: p. 7—8.

Bennert, Eugen. Der Schutz gegen Querulanten. Diss. Erlangen. Bochum: Dr. Kamp 1936. 134 p. **90647**

Berthold, Fritz. Die Entwicklung der moralinsanity und der heutige Stand der Zurechnungsfähigkeit. Diss. Erlangen. München: Dr. Markus 1937. 95 p. **P 343.225(43)**

Bibliographie: p. 92—95.

Bischoff, Marc A. La police scientifique. Les homicides. Les vols. Les incendies criminels. Les faux. La fausse monnaie. Paris: Payot 1938. 236 p. 12 t. (Bibliothèque scientifique.) **91910**

Bolgár György. Sajtójogi kártérítés. Bp.: Grill 1938. 21 p. (Polgári jog kvtára, 31.) **R 343.296(439)**

Claus, Harry. Der Landesverrat. Seine Behandlung im dtschen Strafrecht seit 1871. Diss. Göttingen: Göttinger Handelsdr. 1936. VII, 148 p. 1 t. **89839**

Bibliographie: p. 141—147.

Garraud, R. Précis de droit criminel. Contenant l'explication élémentaire de la partie générale du code pénal, du code d'instruction criminelle et des lois qui ont modific ces deux codes. *[1934.]* 5. éd. refondue et mise au courant par Pierre Garraud. Paris: Recueil Sirey 1934. XXI, 1210 p. **90434**

Gonell, Günther. Die Stellung des Verteidigers im modernen Strafprozess. Diss. Göttingen. Bleicherode: Dr. Nieft 1936. 64 p. **P 343.121(43)**

Bibliographie: p. 7—8.

Greulich, Heinrich. Der Rechtsirrtum im Strafrecht. Diss. Erlangen 1936. Forchheim i. Ofr.: Dr. Mauser 1937. [4], 64 p. **P 343.229(43)**

Bibliographie: p. 61—64.

Hacker Ervin. A nemzetközi bűnügyi statisztika módszerei. Miskolc : Ludvig 1938. 12 p. (Miskolci Jogászélet kvtára, 33.) **R 343.9(∞) : 311.2**

Hacker Ervin. A svájci büntetőtörvénykönyv. Szeged : Városi ny. 1937. 16 p. (A »Jogi Értekezések«-ből.) **R 343(494)**

Hacker Ervin. A visszaeső büntettesek kriminalitása és szigorított dologházba való utalásuk. Miskolc : Ludvig ny. 1938. 11 p. (Miskolci Jogászélet könyvtára. Új sor., 30.) **R 343.911(439)**

Henkel, Paul. Der Rechtsirrtum im geltenden und im kommenden Strafrecht. Diss. Erlangen. Dürer-Rhld : Spezial-Diss. Buchdr. 1937. [8], 20 p. **R 343.229(43)**

Kassai Béla & Szőke Sándor. Az orvos felelőssége, orvosi büntető és kártérítési jog. Bp. : Grill 1938. 228 p. **90524**
Bibliográfia : p. 217—218.

Klabe, Günter. Geschichtliche Entwicklung der Ehrennotwehr. Diss. Göttingen : Göttinger Handelsdruckerei 1936. VII, 113 p.
Bibliographie : p. 109—113. **P 343.63(43)(09)**

Kutter, Ernst. Die Entwicklung der Zumutbarkeitslehre. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr. : Dr. Mauser 1936. VIII, 78 p.
Bibliographie : p. V—VIII. **P 343.142(43)**

Medvigy Gábor. Finkey Ferenc és büntetőperrendünk reformja. Pécs : Dunántúl ny. 1936. 16 p. (A Finkey Ferenc emlékkönyvből). **Rq 343.1(439)**

Menningen, Johann. Die Wahrnehmung berechtigter Interessen im Lichte des neuen Staates. Diss. Erlangen. Düsseldorf : Dr. Nolte 1936. VIII, 58 p. **P 343.63(43)**
Bibliographie : p. VI—VIII.

Nagel, Joseph. Das Problem der Voruntersuchung. Diss. Erlangen : Dr. Döres 1937. 50 p. **P 343.126(43)**
Bibliographie : p. 49—50.

Németország. Törvények, rendeletek. Strafgesetzbuch mit Erläuterungen und Nebengesetzen. Früher von Franz v. Liszt & Ernst Delaquis *[18??.]* 33. Aufl. von Eduard Kohlrausch. Lpzg : Gruyter 1937. 715 p. (Guttentagsche Samml. Deutscher Reichsgesetze, 2.) **89935**

Olasz büntetőtörvénykönyv, Az —. Ford. & bev. ell. Angyal Pál & Rácz György. Battaglini Giulio előszavával. Bp. : Attila ny. 1937. XLII, 228 p. **90354**

Schäfer István. A jövő bűnözői a javítónevelés tükrében. Bp. : Fővárosi ny. 1938. 27 p. **R 343.815(439)**

Schwarz, Otto. Strafgesetzbuch mit allen wichtigen Nebengesetzen u. Verordnungen. *[1932.]* 5. neubearb. & erw. Aufl. München : Beck 1938. XVI, 936 p. (Beck'sche Kurz-Kommentar, 10.) **91158**

Segitz, Arthur. Die besonders schweren Fälle im neuen Strafrecht. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck : Dr. Krahl 1937. [4], 50 p.
Bibliographie : p. [4]. **P 343.235(43)**

Sieg, Karl. Die Busze nach dem Gesetz zur Ordnung der nationalen Arbeit. Diss. Berlin. Würzburg-Aumühle : Dr. Triltsch 1936. VI, 101 p. **89856**

Steffen, Hans-Jürgen. Möglichkeit und Gestaltung des Verfahrens gegen geisteskranke Beschuldigte. (Im Zusammenhang mit den Prinzipien d. Strafprozesses u. unter besond. Berücks. der Frage der Verhandlungsfähigkeit.) Diss. Erlangen. Düsseldorf : Dr. Nolte 1935. IX, 130 p. **90645**
Bibliographie : p. VII—IX.

Sumper, Josef. Problematik des Strafvollzugs. Diss. Erlangen. Forchheim : Dr. Mauser 1937. XVI, 69 p. **P 343.24**
Bibliographie : p. V—XIV.

Svájc. Törvények, rendeletek. Schweizerisches Strafgesetzbuch v. 21. XII. 1937. Hg. eingel. & mit einem Sachregister versehen v. Walther Stuber. Lpzg : Reclam 1938. 186 p. (Reclams Universal Bibliothek, 7417—7419.) **91237**

»Viharsarok«, A— a bíróság előtt. Féja Géza pere. (A bpesti büntetőtörvényszék 1937. X. 14-én tartott főtárgyalásának gyorsírói feljegyz. alapján készült teljes szövege.) Bp. : »Márciusi front« kiad. 1937. 47 p. **R 343.919(439)»193«**

344 Katonai büntetőjog

Militärstrafrecht — Martial law

Heller Erik. A magyar katonai büntetőjog általános tanai. Szeged : Szerző 1937. 29 p. (A Magyar büntetőjog tankönyve c. műből.) **R 344.1(439)**

Kupfer, Ernst. Militärgerichtsbarkeit und Parteigerichtsbarkeit der NSDAP. Ein Vergleich. Diss. Erlangen. Coburg : Gedr. im Tageblatt-Haus 1937. 96 p. **P 344.1(43)**
Bibliographie : p. 7—10.

Simmerlein, Kurt. Der bindende rechtswidrige Befehl im Militärrecht Deutschlands, der Schweiz, Italiens und der Tschechoslowakei. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr. : Dr. Mauser 1937. X, 48 p. **P 344.1(43)**
Bibliographie : p. VI—IX.

347 Magánjog

Privatrecht — Private law

Adt, Guldo. Vom Recht der Ehre. Versuch einer Gliederung d. Persönlichkeitsrechts. Diss. Tübingen. Erlangen-Bruck : Dr. Krahl 1937. 133 p. **90226**
Bibliographie : p. 130—132.

Aubry, C[harles] & C. Rau. Cours de droit civil français d'après la methode de Zachariae. Mise au courant de la législation et de la jurisprudence par Étienne Bartin. *[1869—74.]* 6. éd. T. 1—2. Paris : Marchal & Billard 1936. **90419**

Ballya László. A névmagyarosításról. Bp. : Stádium 1933. 31 p. (A M. kir. Postatakarékpénztár előadássorozata, X.) **R 323.11(439)**

Bähr, Kurt. Die nichtvalutierte Grundschuld. Diss. Erlangen : Dr. Döres 1935. 34 p.
Bibliographie : p. 33. **P 347.27(43)**

Briesemeister, Kunz. Das Recht auf Ruhe. Diss. Erlangen 1936. Coburg : Gedr. im Tageblatt-Haus 1937. 57 p. **P 347.241(43)**
Bibliographie : p. 5—6.

Cadere, Victor-G. Questions juridiques et diplomatiques roumaines. Préface par Henri Capitant. Paris : Chauny & Quinsac 1936. 146 p. **A 49.34/132**

Coy, Paul. Die Anlage fremden Geldes durch den Anwalt. (Ein Beitr. z. Lehre v. Anderkonto.) Diss. Erlangen 1935. Ochsenfurt a. M. : Dr. Fritz & Rappert 1936. 62 p.
Bibliographie : p. 5—7. **P 347.459**

Dietrich. Der Grundstückskauf und Verkauf nach dem Reichsrecht. Hannover : Schaper [193?]. 58 p. **P 347.451.4(43)**

Elminger, Walter. Die Einwirkung der deutschen Devisengesetzgebung auf privatrechtliche Schuldverhältnisse. Diss. Tübingen. Kirchheim : Dr. Gottlieb & Osswald 1937. 52 p. **P 347.455(43)**
Bibliographie : p 50—51.

Fehling, Hans Otto. Arbeit als Aufwendung. Ein Beitrag zur Lehre vom Auftrag und von der Geschäftsführung ohne Auftrag im bürgerlichen Recht. Diss. Göttingen. Heide i. Holst. : Dr. Boyen 1935. 48 p. **P 347.462**
Bibliographie : p. 45—48.

Friedmann Endre. Pénztartozás és pénzérték. Bp. : Grill 1938. 23 p. (»Polgári Jog« kvtára, 34.) **R 347.455**

Friese, Günter. Besitzerwerb und Besitzwille. Diss. Erlangen. Eisfeld i. Thür. : Dr. Beck 1937. IX, 72 p. **P 347.251(43)**
Bibliographie : p. III—VIII.

Fuchs, Walter. Über das Jagdrecht. Ein Beitr. z. seinen Hauptproblemen unter bes. Berücks. seiner Geschichte u. d. Reichsjagdgesetzes v. 3. VII. 1934. Diss. Erlangen 1936. Würzburg : Dr. Memminger 1937. 56 p.
Bibliographie : p. 54—56. **P 347.246(43)**

Haegele, Karl. Erbhof. Berlin : Deutscher Rechtsverl. 1938. 99 p. (Rechtspflege u. Verwaltung, 11.) **P 347.237(43)**

Hägele, Walter. Der Umfang des Gemeingebrauchs der Anlieger der Strasse. Zeulenroda-Thür. : Sporn 1936. 78 p. **P 347.265(43)**
Bibliographie : p. 73—78.

Heinrich, Wilhelm. Der Elektrizitätslieferungsvertrag im Konkurse des Abnehmers. Diss. Erlangen 1936. Würzburg : Werkbund-Dr. 1937. 30 p. **P 347.451(43)**
Bibliographie : p. 5.

Helmer, Karl Wilhelm. Das Rechtsprinzip der Ehre und seine Verankerung im bürgerlichen Gesetzbuch. Diss. Erlangen. Bochum-Langendreer : Dr. Pöppinghaus 1935. VII, 68 p.
Bibliographie : p. V—VI. **P 347.121.**

Kleiber, Werner. Die Übertragbarkeit und Pfandbarkeit bedingten Eigentums. Diss. Erlangen. Berlin : Dr. »Silesia« 1936. XI, 65 p. **P 347.24(43)**
Bibliographie : p. IX—XI.

Klingler, Günther. Die Versorgungsrechte nach dem Reichserbhofgesetz, insbes. d. Heimatzuflucht. Diss. Tübingen : Dr. Bölzle 1937. 91 p. **P 347.237(43)**
Bibliographie : p. 7—8.

Kolosváry Bálint. Magánjog. Vezérfonal a magyar magánjogból tartott egyetemi előadásokhoz. *[1905.]* 4. részben összevont, részben a jogfejl. újabb eredményeivel kiegészített kiad. Bp. : »Studium« 1938. 353 p. **91482**

Metz, Karl. Der Erbhofbauer und sein Gläubiger. Diss. Erlangen 1935. Schwandorf i. B.: Dr.-Krempl 1936. 75 p. **P 347.237(43)**
Bibliographie: p. 5.

Molitor, Erich. Landwirtschaftsrecht. Eine Übersicht über d. für den Landwirt wichtigsten Vorschriften d. dtschen Reichs, Preussens u. Sachsens. Berlin: Parey 1923. X, [2], 251 p. (Thaer Bibliothek.) **91093**

Möller, Helmut. Irrtum und Wille in der Rechtswissenschaft des 19. Jahrhunderts. Diss. Göttingen. Nürnberg: Dr. Rührschopf & Rupprecht 1936. VIII, 68 p.
Bibliographie: p. V—VII. **P 347.141(01)»18«**

Müller, Heinz. Die rechtliche Stellung blutsfremder Menschen nach dem Blutschutzgesetz. Dresden: Dittert 1938. VII, 115 p.
Bibliographie: p. V—VII. **P 347.167(43)**

Périts, Bochko K. Contribution juridique en vue de l'élaboration d'un code civil yougoslave. Paris: Bossuet 1936. XIV, 423 p.
Bibliographie: p. 377—403. **A 49.34/133**

Pollak, Rudolf. Über die Zwangsverpachtung wirtschaftlicher Unternehmungen. Wien: Manz [O. J.]. 30 p. **P 347.422(436.01)**

Richardt, Hans. Elektrizitätswerk und Abnehmer. Diss. Göttingen. Quakenbrück: Dr. Trute 1936. VI, 69 p. **P 347.291(43)**
Bibliographie: p. 56—60.

Szladits Károly. A magyar magánjog vázlata. 1—2. k. *[1902.]* 5. átdolg. kiad. Bp.: Grill 1937. **K 3470/4**
1. k.: Bevezetés. Ált. tanok, dologi jog, személyi és eszmei javak joga. 389 p.
2. k.: Kötelmi jog, családi jog, öröklési jog. 507 p.

Tóth Lajos. Magyar magánjog. Kötelmi jog. Bp.: Akadémia 1938. 385 p. (A M. t. Akadémia jogtud. bizotts. kiadványsorozata, 8.) **91499**

Ulmenstein, [Christian] Frhr von. Der Abstammungsnachweis *[19??.]* 3. Aufl. Berlin: Verl. f. Standesamtswesen 1937. 146, [1] p. **90320**

Verbényi Ernő. A névmagyarosítás kézikönyve. A névváltoztatásról szóló szabályok és legújabb tudnivalók. Bp.: Budai könyvny. [193?]. 68 p. **R 347.189(439)**

Werner, Klaus. Der Rechtsmissbrauch in den Entscheidungen des Reichsgerichts. Diss. Göttingen 1935. Bleicherode am Harz: Dr. Nieft 1936. 75 p. **P 347.124**
Bibliographie: p. 3—5.

347.234.1 Kisajátítási jog

Enteignungsrecht

Right of expropriation

Bacmeister, Georg. Grundzüge des neuen Enteignungsrechts. Diss. Göttingen. Bleicherode: Dr. Nieft 1936. 60 p. **P 347.234.1(43)**
Bibliographie: p. 5—7.

Franciaország. Törvények, rendeletek. L'expropriation pour cause d'utilité publique d'après la nouvelle législation des décrets-lois par G. Baudley. Paris: Recueil Sirey 1937. **90159**
P. 1.: Commentaire pratique. 253 p.
P. 2—3.: Textes législatifs et formulaire. 212 p.

Kutscher, Hans. Die Enteignung. Ein Beitrag zur Lehre von der Enteignung und vom Eigentum. Stuttg.: Kohlhammer 1938. 139 p. (Königsberger rechtswissenschaftliche Forschungen, Bd 1.) **90559**
Bibliographie: p. 133—139.

Portes, Jean. Expropriation pour cause d'utilité publique. Paris: Marchal & Billard 1937. 4°. 210 p. (Extr. du Juris-Classeur Notarial & du »Juris-Classeur de l'Enregistrement.«) **Pq 347.234.1(44)**

Schürk, Josef. Enteignungswert und Steuerwert. Jena: Fischer 1938. 78 p. (Forschungsstelle f. Siedlungs- u. Wohnungswesen a. d. Universität Münster i. W. Materialien-Samml. Grundsätze d. Grundstücksbewertung, Teil II. Bd 30.) **P 383.165(43)**

347.453.3 Lakbérleti jog

Mietrecht — Right of house tenancy

Buchwald, Martin. Neugestaltung des Mietrechts. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1938. 72 p. (Schriften d. Akademie f. deutsches Recht, 3.) **P 347.453.3(43)**

Budapest. Szabályrendeletek. Budapest lakásbérleti szabályrendelete alapján kialakult új bírói gyakorlat. (265/1936. kgy. sz.) Összeáll. & magy. Szent-Iványi Ádám. Bev. Gémesi István. Bp.: Toldi könyvkeresk. 1938. 415 p. **K 3474/7**

Durst, Werner. Mehrheit von Mietern bei Miete von Räumen. Diss. Erfurt: Dr. Koenig 1935. VIII, 48 p. **P 347.453.3**
Bibliographie: p. V—VI.

Ebel. Die Mietzinsregelung im Vierjahresplan. Berlin: Heymann 1938. 48 p. **P 347.453.3(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Dienstwohnungsrecht und das Mietrecht in öffentlichen Gebäuden. Erl. v. Uhlig. Freiberg: Neumann [1938]. 31, [5] p. **P 350.874.2(43)**

347.6 Családjog

Familienrecht — Family law

Alma, Marius. Die Bestimmungen der Österreichischen Eheinstruktion v. 25. XI. 1936. Wien: Fromme 1937. 62 p. **P 347.62(436.01)**

Bakker, Hermann. Die Rechtsstellung der Ehefrau im Reichserbhofrecht. Diss. Göttingen. Bleicherode: Dr. Nieft 1935. 59 p. Bibliographie: p. 57—58. **P 347.65(43)**

Becker, Johannes R. Bürgerlich-rechtliche Wirkungen des Ehegesundheitsgesetzes. Diss. Erlangen 1936. Forchheim i. Ofr.: Dr. Mauser 1937. VIII, 57 p. **P 347.622(43)** Bibliographie: p. VI—VII.

Berbecker, Rudolf. Voreheliche Schulden. Diss. Erlangen. 1936. Forchheim i. Ofr.: Dr. Mauser 1937. VII, 78 p. **P 347.626(43)**

Boschan, Siegfried. Europäisches Familienrecht. (Ausland.) Nebst zwischenstaatlichen Abkommen. Berlin: Vahlen 1937. 365 p. **89980**

Böhm, Wilhelm. Das gesetzliche Erbrecht im Lichte der Neuwerdung. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Krahl 1936. VII, 48 p. **P 347.65(43)**

Böhne, Reinhard. Die Haftung der vermögenden Ehefrau für den vermögenslosen Ehemann. Diss. Erlangen: Dr. Döres 1937. 43 p. **P 347.626(43)** Bibliographie: p. 43.

Dezső Gyula. Az örökös és hagyományos egymásközti felelőssége a hagyatéki hitelezőkkel szemben. Bp.: Grill 1938. 28 p. (A »Polgári jog« könyvtára, 30. f.) **R 347.66(439)**

Ekkernkamp, Karl Wilhelm. Ehescheidungsverträge. Diss. Erlangen 1935. Bielefeld: Dr. Breyer & Hausknecht 1936. VI, 25 p. Bibliographie: p. V—VI. **P 347.627**

Engelbrecht, Arnold. Eheschliessung und Ehescheidung. Nach dem Gesetz vom 6. VII. 1938. Bonn: Stollfuss 1938. 51 p. (Sammlung »Hilf dir selbst!« Nr. 176.) **P 347.62(43)**

Gerő Ernő. Nőtartás. Ezernyi kritikus jog-, lélektani-, szekszuális és gazdasági kérdés. Bp.: Saját kiad. 1938. 84 p. **90176**

Ibrányi István. A törvényes öröklés az olasz magánjogi kodex-tervezetben. Bp.: Attila ny. 1938. 27 p. (»Magy. Jogászegyl. Ért.«-ből.) **R 347.651(45)**

Lindemann, Christa. Die Feststellung der blutmässigen Abstammung bei ehelichen und unehelichen Kindern. Diss. Erlangen. Düsseldorf: Dr. Nolte 1937. VIII, 35 p. Bibliographie: p. VII—VIII. **P 347.63(43)**

Lohneis, Andreas. Das Erbrecht des unehelichen Kindes nach dem Reichserbhofgesetz. Diss. Erlangen: Dr. Döres 1937. VIII, 32 p. Bibliographie: p. V—VI. **P 347.65(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Das neue Ehegesetz. Gesetz zur Vereinheitlichung d. Rechts d. Eheschliessung u. d. Ehescheidung im Lande Österreich u. im übrigen Reichsgebiet v. 6. VII. 1938. Erw. Ausg. mit d. Durchführungs- u. Ergänzungsverordnung. München: Beck 1938. VII, 230 p. **91232**

Rónay Nándor. A házasságon kívül született gyermek jogállása és a svéd családjog. Bp.: Grill 1937. 30 p. (»Polgári jog« kvtára, 25.) **R 347.632(485)**

Somogyi Ferenc. Végrendelkezés. Nemesi magánjogunk szerint 1000-től 1715-ig. Pécs: Dunántúl ny. 1937. 200 p. **89969**

Spreti, Max Joseph Graf v. Nationalsozialistische Ehescheidungsrechtsreform. Diss. Erlangen. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1937. 55 p. **P 347.627(43)** Bibliographie: p. 55.

Weber, Robert. Die Blutgruppenbestimmung für die gerichtliche Praxis unter bes. Berücks. d. Familienrechts. Lpzg: Deichert 1936. 64 p. (Archiv f. Beiträge z. deutschen, schweizerischen u. skandinavischen Privatrechte, 22.) **P 347.632(43)** Bibliographie: p. 60—64.

347.7 Kereskedelmi jog

Handelsrecht — Commercial law

Bolte, Friedrich. Die Feuerversicherung von Hausrat. Diss. Göttingen: Göttinger Handelsdr. 1936. 59 p. **P 347.764(43)** Bibliographie: p. 57—58.

Breit, Gottfried. Staatsaufsicht über Privatunternehmungen. Diss. Erlangen 1936. Zeulenroda: Dr. Sporn 1937. 135 p. **90608** Bibliographie: p. 10—15.

Engel, Fritz. Die devisenrechtliche Anbietungspflicht als Mittel der Devisenerfassung. Diss. Erlangen. Hildburghausen: Dr. Gadow 1937. 104 p. **90619**
Bibliographie: p. 104.

Escarra, Jean [etc.]. Banque et commerce de banque. Operations concernant le commerce d'argent. [etc.] Avec la collab. de Edouard Escarra & Jean Rault. Paris: Recueil Sirey 1936. VIII, [2], 392 p. (Principes de droit commercial, VI.) **91122**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Escarra, Jean [etc.]. Histoire du droit commercial. Sources. Documentation. [etc.] Avec la collab. Edouard Escarra & Jean Rault. Paris: Recueil Sirey 1934. VIII, [2], 895 p. (Principes de droit commercial, I.) **91123**

Feuer Mihály. Az ingatlanügynök jogállása. Bp.: Szerző 1938. 60 p. **R 347.716(439)**

Goldberger József & Szántó Imre. Devizajog. A pénztartozás magyar válságjoga. Előszóval ellátta: Szladits Károly. Bp.: Tébe 1938. XI, 187 p. **90632**

Grenz, Hans-Jürgen. Die Rechtslage der Deutschen Reichsbahn-Gesellschaft nach geltendem Recht. Diss. Göttingen. 1935. Düsseldorf: Dr. Nolte 1936. VIII, 54 p.
Bibliographie: p. VII—VIII. **P 347.763.4(43)**

György Ernő. Irányított gazdálkodás. Győr: Győri Hirlap ny. 1937. 11 p. (Polgári Jog, XIII. évf. 1.) **R 347.7(439)**

Kummer, Karl. Die Kommanditgesellschaft auf Aktien und das Führerprinzip. Diss. Erlangen. Neustadt a. d. Aisch: Dr. Schmidt [1937?]. 61 p. **P 347.723(43)**
Bibliographie: p. 59—60.

Kuncz Ödön. A magyar kereskedelmi- és váltójog tankönyve. Bp.: Grill 1938. XI, 549 p. **90755**

Németország. Törvények, rendeletek. Handelsgesetzbuch nebst Einführungsgesetz. Textausg. mit Verweis. auf abänder. u. ergänz. Gesetze mit Sachregister sowie einer Einleit. *[193?.]* 10. Aufl. Hg. v. Otto Lenz. Berlin: Vahlen 1938. XXX, 250 p. **91523**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Recht der deutschen Bankwirtschaft. Hg. v. Arwed Koch unter Mitarbeit von W. Roeder. Berlin: Franke 1938. XV, 671 p. **90826**

Peltzer, Bernhard. Die Rechtslage dem inländischen Käufer und ausländischen Verkäufer beim Fehlen einer devisenrechtlichen Genehmigung. Diss. Erlangen. Bottrop: Dr. Postberg 1937. X, 50 p. **P 347.746(43)**
Bibliographie: p. V—VII.

Pokoly József. Rádió jogszabályok gyüjteménye. Debrecen: Nagy ny. 1937. 48 p. **R 347.763.81(439)**

Rollwage, Gustav. Das französische Rundfunkrecht. Diss. Erlangen 1936. Lpzg: Dr. Pries 1937. 61 p. **P 347.763.81(44)**
Bibliographie: p. 5.

Royer, Copper. Traité des sociétés. Tom. 1. Par — & ses fils Eddy, Jacques & Jean Copper Royer. Paris: Recueil Sirey 1938. **90651/1**
Tom. 1.: Historique de la notion de société. 1938. 654 p.

Schloessmann, Ernst-Rudolf. Die Rechtsform in der deutschen Lebensversicherung. Aktiengesellschaft u. Gegenseitigkeitsverein. Diss. Erlangen. Berlin: Dr. Triltsch 1936. 97 p. **P 347.764(43)**
Bibliographie: p. 93—97.

Schneller György. A kölcsönügyletek dollárzáradéka. Bp.: Grill 1938. 16 p. (Polgári jog, 32.) **R 347.755(439)**

Sluzewski, Franz v. Das Rundfunkstrafrecht in Deutschland, Österreich und der Schweiz. Diss. Erlangen. Forchheim i. Ofr.: Dr. Mauser 1937. VIII, 68 p. **P 347.763.81(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Stiassny József. A váltó és csekkjog gyakorlati kézikönyve. Bp.: Székely [1938]. 317 p. (Uránia jogi és gazdasági kvtár, 6.) **81875**
Bibliográfia: p. 303—304.

Troeger, Heinrich. Der Kapitalverkehr im deutschen Devisenrecht insbes. d. Verwaltung ausländischer Vermögen in Deutschland. Unter Berücks. aller bis z. 20. Juni 1934. eingetretenen Änderungen. Nach Sachgebieten gegliedert u. dargest. v. —. Stuttg.: Hess [1934]. XL, 178 p. **91941**

Trumler, [Hans]. Die Börsengesetzgebung der Vereinigten Staaten. Berlin: Gruyter 1938. 90 p. (Aus d. »Bank-Archiv« 37/38. Jhg. 24.)
Bibliographie: p. 5—6. **P 347.731(73)**

Visan, Raoul. Die Haftung der Verwaltung der Aktiengesellschaft dargest. auf rechtsvergleichender Grundlage. Diss. Berlin. Bucuresti: Inst. »Luceafarul« 1935. 122, [4] p.
Bibliographie: p. 117—122. **89812**

Weber, Hans. Die rechtliche Natur des uneigentlichen Barattogeschäfts. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Krahl 1937. VIII, 75 p. **P 347.752**
Bibliographie: p. VI—VII.

Weltner Andor. A devizakorlátozások magánjoga. Bp.: Grill 1938. XIX, 323 p. (Bpesti K. m. P. P. tud.-egyet. magánjogi szemináriumának kiadv., 12.) **90347**

347.727 Karteljog

Kartellrecht — Trust law

Brunn, Johann Heinrich v. Grundzüge des Kartellrechts. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1938. 218 p. **91490**

Dobrovics Károly & K ő h á z i Endre. Kartel, árelemzés, külföldi törvények. Bp.: »Monopol« 1938. 360 p. **90882**

Rasch, Harold. Die Kartellsperre. Eine rechtspolitische Studie. Berlin: Heymann 1938. 83 p. **P 347.727(43)**

Schön, Werner. Konzerngesellschaft und abhängige Gesellschaft. Diss. Erlangen. Würzburg: Mayr 1936. 36 p. **P 347.727(43)**
Bibliographie: p. 35—36.

347.77 Ipari tulajdon

Industrielles Eigentum
Industrial property

Baumann, Günther. Der Schutz des Erfinders nach dem Patentgesetz u. nach bürgerlichem Recht. Diss. Erlangen: Dr. Döres 1935. VIII, 64 p. **P 347.771(43)**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Friedrich, Max. Die Grundsätze des Firmenrechts in der neueren Rechtsentwicklung. Diss. Tübingen: Dr.-Bölzle 1937. 93 p. **P 347.714(43)**
Bibliographie: p. 89—90.

Kartsoke Alajos. Hatásköri viták és kérdések a Tvt. gyakorlatában. (Kül. tek. az ipari tulajdonjogokra és a szerzői jogra.) Kecskemét: Hungária ny. 1937. 53 p. **R 347.776(439)**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A magyar szabadalmi törvény a hozzátartozó végrehajtási rendelet (1895: XXXVII. t.-c. 573/1896. K. M. sz. r.) és az ezeket módosító rendelkezések. Kiad. a M. kir. szabadalmi bíróság. Sajtó alá rend. & mutatóval ell. ifj. Ladoméri S z m e r t n i k István. Bp.: Pallas ny. 1935. 148 p. **90889**

Meidenbauer, Richard. Die Vorbenutzung und deren rechtliche Bedeutung im Patent-, Muster- u. Warenzeichenrecht. Diss. Erlangen 1933. Eisfeld i. Thür.: Dr. Beck 1936. 59 p. **P 347.77(43)**
Bibliographie: p. 57—59.

Schmittlutz, Lothar. Der Rechtsschutz der Reklame. Diss. Erlangen. Forchheim: Dr.-Mauser 1937. VII, 46 p. **P 347.777(43)**
Bibliographie: p. VI—VII.

Schön Tibor. Das Einspruchsverfahren im ungarischen Patentrecht. Berlin: Millenet 1937. 34 p. **R 347.771(439)**

Tájékoztató a magyar szabadalmi bejelentésekről, továbbá az ipari tulajdon (szabadalom, védjegy, minta stb.) védelméről kapcsolatos díjakról. Bp.: Pallas [193?]. 22 p. **R 347.779(439)**

347.78 Szerzői jog

Urheberrecht — Copyright

Balás P. Elemér. Szerzői jog és dologi dinamizmus. Bp.: Moricz ny. 1937. 22 p. (»Szladits emlékkönyv«-ből.) **R 347.78(01)**

Balás P. Elemér. Szerzői magánjogunk de lege ferenda. Szeged: M. Kir. Ferenc József tud.-egyet. barátainak egyes. 1938. 49 p. (Acta litterarum ac scientiarum Reg. universitatis Hung. Francisco-Josephinae, Tom. XIII. Menyhárt emlékkönyvből.) **R 347.78(439)**

Hansen, Fritz. Ein kurzer Führer durch das Photorecht in Wort und Bild. Photographieren verboten? Berlin-Lankwitz: Selbstverl. [1938]. 20 p. **P 347.782(43)**

Schutte, Eberhard. Der Rechtscharakter d. Architekten-Vertrages u. d. Verjährung d. Honorarforderung d. Architekten im Spiegel Europäischer Rechtsanschauungen. Köln: Kuschbert 1937. 36 p. **P 347.787(4)**

Trinklein, Gottfried. Der Musikveranstalter und seine Stellung im Urheberrecht. Diss. Erlangen. Eisfeld i. Thür.: Dr. Beck 1937. XX, 85 p. **90613**
Bibliographie: p. VII—XX.

347.8 Iparjog

Gewerberecht — Trade law

Capitant, Henri & Paul Cuche. Précis de législation industrielle. *[1927.]* 4. éd. Paris : Dalloz 1936. 553 p. **90452**

Hyllus, Werner. Die Neuordnung der Berufszulassung und Berufsausübung seit der nationalsozialistischen Revolution, unter Berücks. d. geschichtl. Grundlagen. Diss. Göttingen. Quakenbrück i. H. : Dr. Trute 1935. X, 71, [3] p. **P 347.8(43)**
Bibliographie : p. VII—X.

Krahl, Elisabeth. Die Entstehung der Gewerbeordnung v. 1869. Diss. Berlin. Jena : Dr. Neuenhahn 1937. 96, [2] p. **P 347.8(43)»1869«**
Bibliographie : p. 3—6.

Polzovics Iván. Modern iparjogi kérdések. Leghosszabb munkaidő, fizetéses szabadság, árrombolás. Bp. : Klein ny. 1938. 52 p. **R 331.19(439)**

347.9 Perrendtartás

Zivilprozessordnung — Civil procedure

Bacsó Jenő. Tudományos perjog. Debrecen : Városi ny. 1937. 26 p. (A Debreceni Tisza István tud. társ. I. oszt.-nak kiadványai, VII. k. 8. f.) **R 347.9(01)**

Bernhard Miksa. Észrevétel az 1936. évi perjogi törvényjavaslat tervezetéhez. Bp. : Szerző [193?]. 35 p. **R 347.9(439)**

Bordfeld, Ferdinand. Die Frage der Rückwirkung von Armenrechtsbeschlüssen. Diss. Erlangen. Bonn : Köllen-Verl. 1935. 61, [3] p. **P 347.921.6(43)**
Bibliographie : p. 61.

Cottely István. A bírák magánjogi felelőssége. Különös tekintettel a középeurópai jogfejlődésre és a középeurópai államok érvényes jogára. Pécs : Dunántúl ny. 1938. 324 p. **90182**

Csánk Béla. Adalékok az angol törvénykezési joghoz. Bp. : Sylvester ny. 1937. 129, [3] p. (Budapesti Kir. magy. Pázmány Péter tudományegy. perjogi szemináriumának kiadv., 1.) **90001**
Bibliográfia : p. [2].

Deiler, Elisabeth. Der Schuldnerschutz in der Zwangsvollstreckung nach der Novelle von 1934. Diss. Erlangen 1935. Günzburg a. D. : Dr. Mayer 1936. [8], 83 p. **P 347.952(43)**
Bibliographie : p. [5—7].

Földes István, győri. A magyar polgári perrendtartás kézikönyve. Bp. : Klein ny. 1938. 427 p. **91440**

Igazságügyi zsebkönyv az 1938. évre. Összeáll. Bartha János. Bp. : Jakab ny. 1938. 485 p. **X 2437**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A polgári perrendtartás törvénye és joggyakorlata 1911 : I. t.-c., 1912 : LIV. t.-c., 1925 : VIII. t.-c. és 1930 : XXXIV. t.-c. Összeáll. : Fabinyi Tihamér. 1—2. k. Bp. : Grill 1931. **90062**

Richter Béla. Politikai irányeszmék hatása a polgári perjogra. Szeged : Városi ny. 1938. 132 p. (Acta litt. ac scient. Reg. universitatis Hung. Francisco-Josephinae. Juridico-politica. T. III. 2.) **91564**
[Magyar — német.]

Schulz, Eugen. Die Ermächtigung zur gerichtlichen Geltendmachung fremder Rechte. Diss. Erlangen 1936. Coburg : Gedr. im Tageblatt-Haus 1937. 20 p. **P 347.921.3(43)**
Bibliographie : p. 4.

Schulz, Wilhelm. Die Mitwirkung der NSDAP bei der Besetzung der Gerichte. Diss. Tübingen : Verfasser 1937. VII, 72 p.
Bibliographie : p. VI—VII. **P 347.97(43)**

Steichele, Ludwig. Die objektiven Grenzen der materiellen Rechtskraft in der Rechtsprechung des Reichsgerichts. Diss. Erlangen. Coburg : Gedr. im Tageblatt-Haus 1937. 42 p. **P 347.953(43)**
Bibliographie : p. 7.

Szlezák Lajos. A perrendi reform és a tárgyalási alapelvek. A Magy. jogászegylet civiljogi szemináriumának 1937. IV. 14-i ülésén előadta : —. Bp. : Grill 1937. 32 p. (»Polgári Jog« kvtára, 28.) **R 347.924**

Versch, Heinz. Die Blutgruppe als zivilprozessuales Beweismittel. Diss. Erlangen. Oberviechtach (Obf.) : Dr. Forstner 1936. [6], 42 p. **P 347.94(43)**
Bibliographie : p. 39—41.

347.965 Ügyvédek

Rechtsanwälte — Lawyers

Bernhard Miksa & Bernhard György. Az ügyvédi munkadíj az új ügyvédi rendtartásban. (1937 : IV. t.-c.) Bp. : Szerzők 1938. 127 p. **90275**

Czigler István. Az illeték-törvényjavaslat és az ügyvéd. Bp.: Grill 1938. 16 p. (»Polgári Jog« kvtára) **R 347.965.7(439)**

Ügyvédi rendtartás, Az — magyarázata (1937. évi IV. törvénycikk). Írták: alsóviszokai Gerlóczy Endre, Mezey Sándor, Ribáry Géza etc. Bp.: Grill 1938. 546 p. **90155**

348 Egyházjog

Kirchenrecht — Canon law

Bán János. A soproni kegyúri jog, tekintettel új plébániák létesítésének kérdésére. Sopron: Székely ny. 1938. 40 p. **R 348.352.3(439.053) Sopron**

Coulton, G. G. Inquisition and liberty. London: Heinemann 1938. 354 p. 1 t. **90536**

Gerőcz Kálmán. A főkegyúri jog tartalma történelmi kialakulásában. Sátoraljaújhely: Vajda ny. 1937. 40 p. **R 348.352.3(439)**

Gróh, Adalbertus. De iuribus vigentibus patronorum privatorum in Hungaria relate ad curata beneficia. Excerpta ex thesi exhibita... Romae: Typ. Inst. Pii XI. 1938. 95 p. (Pontificium utriusque iuris.) Bibliographia: p. 91—95. **90905**

Gróh József. Portio canonica. A róm. kath. egyházat papjai hagyatékából megillető köteles hagyomány jogi természetéről. Bp.: Stephaneum 1938. 41 p. **R 348.42**

Gyetvai Péter. A vallás körüli felségjogok. (Jura circa sacra.) A magyar közjogászoknál és kánonistáknál. Bp.: »Élet« ny. 1938. 139 p. (Dolgozatok a bpesti Kir. magy. Pázmány Péter tud.-egyet. kánonjogi szemináriumából, 4.) **91937**
Bibliográfia: p. 128—133.

Koch, Hanns-Henning. Die Zeugenbeweisregeln des Inquisitionsprozesses im Lichte der modernen forensischen Psychologie. Hamburg: Evert 1937. 64 p. **P 348.583**
Bibliographie: p. 63—64.

Magyarhoni evangelikus zsinat. Az 1934. évi november hó 10. napján megnyilt — egyeztető bizottságának javaslata. Bp.: Kellner ny. 1936. 4°. 79, [3] p. **X 7026**

Magyarhoni evangélikus zsinat. Az 1934. évi nov. 10. napján megnyilt — bizottságainak javaslatai. Bp.: Kellner ny. 1935. 4°. 82 p. **X 7027**

Magyarországi ágostai hitvallású evangélikus keresztyén egyház, A — 1934. évi nov. 10. napján megnyilt bpesti orsz. zsinatán alkotott törvényei. (II—X, t.-c.) (A szöveg egyeztető bizotts. harmadszori olvasásra a zsinat elé terjesztett javaslata.) Bp.: Kellner ny. [1936?]. 4°. 91 p. **X 7025**

Magyarországi evangélikus egyház, A — zsinati bizottságának irományai. Hivatalos kiad. Bp.: Evangélikus Élet 1934. (»Evangélikus Élet« melléklete.) **X 2430**

Meyer, Fritz. Die Rechtsstellung der Orden in Bayern nach staatlichem Recht. Eine Darstellung ihrer Entwicklung v. Beginn d. 19. Jahrhunderts bis z. Jahre 1932. Diss. Erlangen. Düren-Rhld: Special Diss.-Buchdr. 1937. [8], 46 p. **P 348.328.3(433)**
Bibliographie: p. [5—6.]

Niemeier, Hans-Gerhart. Das rechtliche Verhältniss von Gemeinde und Kirche. Diss. Göttingen. Bleicherode: Dr. Nieft 1935. 45 p. **P 348.841(43)**
Bibliographie: p. 42—45.

Notter Antal. Egyházi jog. — professzor 1936/37. évi egyet. előadásai. Jegyezte Patona Ferenc. Bp.: Vargha 1937. 787, IV p. **90054**

Sipos István. Katolikus egyházjog. *[1927.]* 2. kiad. Pécs: Haladás ny. 1938. 307 p. **90189**

349 Jogtörténet

Rechtsgeschichte — History of law

David, Martin. Der Rechtshistoriker und seine Aufgabe. Leiden: Sijthoff's uitgeversmij 1937. 32 p. **P 349(01)**

Espig, Horst. Das Bauerngericht von Nürnberg. (Eine Darstellung seiner Geschichte und seiner Organisation.) Diss. Erlangen. Würzburg: Dr. Mayr 1937. 40 p. **P 347.998(433) Nürnberg**
Bibliographie: p. 39—40.

Müller, Georg Eduard. Die mittelalterlichen Verfassungs- und Rechtseinrichtungen der Rumänen des ehemaligen Ungarn. Ein Bericht. Hermannstadt: Krafft & Drotleff 1938. 47 p. (Beitr. zur Verfassungs- u. Verwaltungsgeschichte d. Deutschen in Rumänien, 10.) **R 349(439.42)»12/17«**

Müller, Gertrud. Die Trostung (der gelobte Frieden) im bernischen Recht. Bern: Haupt 1937. VII, 132 p. **90565**
Bibliographie: p. V—VII.

Wagner, Albrecht. Der Kampf der Justiz gegen die Verwaltung in Preussen dargestellt an d. rechtsgeschichtlichen Entwicklung d. Konfliktsgesetzes v. 1854. Diss. Berlin 1935. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1936. 219, [3] p. **89815**

Wolf, Heinrich. Volkssouveränität und Diktatur in den italienischen Stadtrepubliken. Lpzg: Noske 1937. X, 78 p. (Abhandl. d. Inst. f. Politik ausländ. öffentl. Recht u. Völkerrecht an d. Univers. Leipzig, 51.) **P 349(45)**

35 Közigazgatás

Verwaltung — Administration

Bousquet, M. Des servitudes de droit administratif, (Doctrine et jurisprudence.) Dourden: Thézard [193?]. 250 p. **89961**
Bibliographie: p. 250.

Drágffy Miklós. Az önkormányzat multja és jelene Franciaországban. Pécs: Dunántúl ny. 1937. 165 p. (Magy. közigazgatástud. intézet, 24.) **90002**
Bibliográfia: p. 162—165.

Fluck András. A közigazgatási ügyintézés racionalizálása. Közzéteszi vitéz Keresztes-Fischer Ferenc. *[1934.]* 2. átdolg. kiad. Bp.: Állami ny. 1938. 4°. 146 p. = Korszerű közszolgálat útja, 7. **X 6712/7**

Gerling, Wilhelm. Der Führergedanke in der deutschen Verwaltung. Diss. Göttingen. Dresden: Dr. Risse 1935. [6], 66 p.
Bibliographie: p. 64—65. **P 350.75(43)**

Goldschmit, Berthold. Die englische Grafschaftsverwaltung. Diss. Berlin. Düsseldorf: Dr. Nolte 1936. VI, 67 p. **P 353.01(42)**
Bibliographie: p. 65—66.

Granzow, Gerhard. Die richterliche Nachprüfung von Verwaltungsakten im Recht des nationalsozialistischen Staates. Diss. Göttingen. Quakenbrück: Dr. Trute 1935. VIII, 50 p. **P 351.94(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Jèze, Gaston. Les principes généraux du droit administratif. Théorie générale des contrats de l'administration. Vol. 1—3. 3. éd. Paris. **90404**
Vol. 1.: Paris: Giard 1934. XII, 464 p.
Vol. 2.—3.: Paris: Libr. générale de droit & de jurisprudence 1936.

Kollmann, Ottmar. Die österreichische Verwaltung. München: Beck 1938. 57 p. **P 35(436.01)**

Koschnick, Fritz. Die Verjährung im Verwaltungsrecht. Diss. Göttingen 1935. Quakenbrück: Dr. Trute 1936. XII, 83 p.
Bibliographie: p. VII—XII. **P 350(43)**

Kölble, J. Behördenfeindliche Verwaltungsjustiz. Berlin: Deutscher Rechtsverl. 1937. 56 p. **P 351.95(431)**
Bibliographie: p. 55—56.

Scherschmidt, Gerth. Ständisches Verwaltungsrecht. Dresden: Dittert 1938. 96 p.
Bibliographie: p. 9—17. **P 350(01)**

Schlange, Herbert. Die Teilunwirksamkeit von Verwaltungsakten. (Ein Beitr. z. Lehre v. fehlerhaften Verwaltungsakts). Diss. Göttingen. Bleicherode: Dr. Nieft 1935. 37 p.
Bibliographie: p. 3—4. **P 350.77(43)**

Valló József. Közigazgatási eljárás. A közigazg. eljárás célja, természete, alapelve [stb.]. Bp.: Szfőv. Háziny. 1937. 205, [3] p. (Magy. Közigazgatástud. Intézet [kiadv.], 22.) **90895**

350.8 Köztisztviselők

Öffentliche Beamte — Civil service

A B C des Deutschen Beamtengesetzes. Alphabetischer Führer durch das DBG. Hg. v. Hauptamt für Beamte der Reichsleitung der NSDAP. Berlin: Verl. Beamtenpresse 1938. 63 p. **P 350.8(43)(03)**

Ausztria. Törvények, rendeletek. Neuordnung des österreichischen Berufsbeamtentums. Verordnung v. 31. V. 1938. Erl. v. Richard Schneider unter Mitw. Kurt Hanke & Egon Höller. Berlin: Verl. Beamtenpresse 1938. 103, [3] p. **P 350.8(436.01)»1938«**

Neef, Hermann. Die neue geistige Grundhaltung d. Beamten. Berlin: Verl. Beamtenpresse 1936. 27 p. (»Das Dritte Reich«, 17.) **P 350.8(43)**

Neef, Hermann. Die politische Forderung an den Beamten in Recht u. Gesetzgebung. Berlin: Verl. Beamtenpr. 1937. 23 p. (Das Dritte Reich, 20.) **P 350.8(43) : 321.65**

Németország. Törvények, rendeletek. Der Behördenangestellte im Neuen Reich. Von Hanns Seel & Arthur B. Krause. Berlin: Heymann 1933. 35 p. (Das Recht d. nationalen Revolution, 7.) **P 350.8(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Durchführungsbestimmungen zum deutschen Beamtengesetz und zur Reichsdienststrafordnung. Stuttg.: Kohlhammer [1937]. 154 p. **89996**

Schiedt, Hans (Hg.). Die Gehälter d. Beamten u. Dienstbezüge d. Angestellten nach d. Stande v. 1. X. 1937. Berlin : Dtscher Gemeindeverl. 1937. 60 p. (Kommunale Schriften, 44.) **P 350.874(43)**

Schulze, Rob. Der Ruhestandsbeamte im neuen Beamten- u. Dienststrafrecht v. 26. I. 1937. Praktischer Ratgeber f. Ruhestandsbeamte u. deren Hinterbliebenen. In Fragen u. Antworten übersichtl. zusammengest. Berlin : Bath [1938]. 48 p. (Bath's Gesetze u. Vorschriften.) **P 350.828.2(43)**

351.7 Rendészet

Öffentliches Sicherheitswesen
Public safety and order

Aland, Bertold. Die strafrechtlichen Ueberschreitungen des Vereins- und Versammlungsrechts. Diss. Göttingen. Bochum—Langendreer : Dr. Pöppinghaus 1936. VIII, 83 p. **P 351.752(43)**
Bibliographie : p. VII—VIII.

Atzél Elemér. A magyar egészségügyi közigazgatás évkönyve. I. köt. Alapismeretek. Bp. : Közigazgatási szakkönyvek kiadóváll. 1937. 528 p. **89972**
Bibliográfia : p. 528.

Ausztria. Törvények, rendeletek. Das Ordnungsschutzgesetz samt den damit zusammenhängenden Vorschriften. Hg. v. Egbert Mannlicher. Wien : Österreich. Staatsdruckerei 1937. 88 p. (Handausgabe österreich. Gesetze u. Verordnungen, 260.) **P 351.746(436.01)**

Babendreyer, Heinz. Die politische Polizei in Preussen. Diss. Königsberg i. Pr. : Selbstverl. 1935. XII, 52 p. **P 351.746(431)**
Bibliographie : p. V—VII.

Balázs Endre. A vízművek a közigazgatásban. Bp.: Szfőv. Háziny. 1938. 22 p. (A »Városi Szemlé«-ből.) **R 351.77 : 614.777(439)**

Denkmalpflege, Die — in der Provinz Hannover 1936. Hg. v. Provinzialkonservator. Hannover : Schulze 1938. 73 p. **Pq 351.853(43)**

Frederich, Otto. Die Gerichtspolizei. Diss. Erlangen 1936. Coburg : Gedr. im Tageblatt-Haus 1937. 44 p. **P 351.74 : 347.97(43)**
Bibliographie : p. 7—8.

Hamburg. Szabályrendeletek. Baupolizeiverordnung für die Hansestadt Hamburg vom 8. Juni 1938. Hg. v. Herm. Bösling. Hamburg : Boysen & Maasch 1938. 104 p. **91228**

Hemmerich, Gerlach. Die polizeirechtliche Stellung d. Ausländer in Deutschland. Diss. Göttingen. Düsseldorf : Dr. Nolte 1936. VIII, 139 p. **89848**
Bibliographie : p. V—VIII.

Nagy János. A község rendészete. A községi közigazgatási tanfolyamok haligatói számára. Szombathely : Saját kiad. 1938. 216 p. **91356**

Németország. Szabályrendeletek. Vorschriften für den Strassenverkehr. Gültig vom 1. I. 1938 an. Berlin : Drewitz 1937. 313 p. **90341**

Németország. Törvények, rendeletek. Baupolizeirecht. Ein Ratgeber f. d. Praxis. Von Regierungsrat Fritz Thiel. Berlin : Dtscher Gemeindeverl. 1938. VIII, 161 p. (Kommunale Schriften, 53.) **91865**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Meldewesen. Von F. Finke. Berlin : Heymann 1938. VI, 96 p. **P 351.775.4(43)(003)**

Németország. Törvények, rendeletek. Polizeiverordnung betreffend die bauliche Anlage, die innere Einrichtung und den Betrieb von Theatern, öffentlichen Versammlungsräumen, Zirkusanlagen. Nach d. Stande v. I. 1938. Berlin-Petershagen : Galle 1938. 88 p. (Samml. wichtiger Polizeiverordnungen, Nr. 28.) **P 351.758.1(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Polizeiverordnung über die Einrichtung und den Betrieb von Bäckereien und Konditoreien (Bäckereiverordnung) nebst Gesetz über die Arbeitszeit in Bäckereien und Konditoreien mit Erl. u. Anhang v. D. Kremer. Berlin : Vahlen 1938. 48 p. **P 351.77 : 614.31(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Polizeiverordnung über Errichtung und Betrieb elektrischer Anlagen, v. 15. II. 1935/29. IV. 1937. Nebst d. Grundsätzen f. d. Durchführung, sonstigen ergänzenden Vorschriften u. d. Gebührenordnung. Berlin-Petershagen : Galle 1937. 31 p. (Sammlung wichtiger Polizeiverordnung, 23.) **P 351.78 : 621.3(43)»193«**

Németország. Törvények, rendeletek. Die Reichsmeldeordnung vom 6. I. 1938. (Reichsgesetzblatt I. S. 13.) Eine erläut. Handausgabe v. Liebermann v. Sonnenberg & Artur Kääb. Mit einem Geleitwort v. Daluege. München : Jahle 1938. 122 p. **90815**

Németország. Törvények, rendeletek. Strassenverkehrsordnung vom 13. XI. 1937. mit Ergänzungsverordnungen und Kraftfahrzeuggesetz. *[1937.]* 3. Aufl. Stuttg. : Kohlhammer 1937. XVI, 213 p. **90340**

Schmidt, Georg. Die geschichtliche Entwicklung der deutschen Polizei und ihre Stellung im nationalsozialistischen Staate. Lübeck : Verl. f. polizeiliches Fachschrifttum [1938]. 31 p. (Kleine Polizei Bücherei, Bd 1.) **P 351.74(43)(09)**

Schweder, Alfred. Politische Polizei. Wesen u. Begriff d. politischen Polizei im Metternichschen System, in der Weimarer Republik u. im. nationalsozialistischen Staate. Berlin: Heymann 1937. VII, 192 p. **90315**

Bibliographie : p. 187—192.

Société des Nations. Commission d. communications et du transit. Regime des passeports. Réponses d. gouvernements à l'enquête sur l'application d. Recommandations de la conférence d. passeports de 1926. Genève : Soz. d. Nat. 1938. 19 p. (Ser. de publ. de la Soz. d. Nat. VIII. communications et transit 1938. VIII, 3.) **P 351.756.4(∞)**

Tóth József. Rendészetfogalom a nemzeti szocialista államban. Eger : Szt. János ny. 1938. 167 p. (Bibliotheca Academica, 3.)
Bibliográfia : p. 163—167. **91193**

352 Községi igazgatás

Gemeindeverwaltung

Local government

Balás P. Elemér. A község büntetőjogi vonatkozásai. Az 1937. évi közigazg. továbbképző tanfolyamon előadta —. Bp. : Állami ny. 1938. 43 p. **Rq 352.063(439)**

Berlin. Szabályrendeletek. Verfassung und Verwaltung der Reichshauptstadt Berlin auf d. Grundlage d. Gesetzes über d. Verfassung u. Verwaltung d. Reichshauptstadt v. 1. XII. 1936. Dargest. u. erl. v. Rudolf Suthoff-Gross & Ernst Luther. Geleitw. v. Julius Lippert. Berlin : Heymann 1938. XII, 479 p. (Taschen-Gesetzsamml., 186.) **91207**

Blase, August-Wilhelm. Die Einführung konstitutionell-kommunaler Selbstverwaltung im Grossherzogtum Baden. Berlin : Verl. f. Staatswissenschaften u. Geschichte 1938. XVI, 123 p. (Abhandl. z. mittleren u. neueren Geschichte, 82.) **91174**

Bibliographie : p. IX—XVI.

Clarke, John J[oseph]. The local government of the United King and the Irish Free State. *[1921.]* 11. ed. London : Pitman 1937. XX, 907 p. **90823**

Bibliography : p. 843—876.

Dürr, Hans. Der Gemeinderat in Württemberg vor und nach Inkrafttreten der Deutschen Gemeindeordnung. Diss. Tübingen. Stuttg. : Dr. Hardt 1936. VIII, 64 p. **P 352.052(434.7)**

Bibliographie : p. V—VII.

Egyed István. Községi szabályrendeletek. Bp. : Állami ny. 1938. 16 p. (A Mai magyar község c. munkából.) **Rq 352.076(439)**

Felső Ausztria. Törvények, rendeletek. Gesetz und Erläuterungen, betreffend die Bildung der oberösterreichischen Gemeindetage. Erläuterungen, Fragen u. Antworten v. Josef Ensthaler. Linz : Feichtinger 1936. VI, 44 p. **P 352.051(436.2)**

Groll, Karl. Die Vertretung des Bürgermeisters nach d. dtschen Gemeindeordnung. Lpzg : Buske 1938. 92 p. (Würzburger staatswissenschaftl. Abhandl. Reihe B. H. 7.)
Bibliographie : p. 87—92. **P 352.053.1(43)**

Indra, Leo. Die Rechtsstellung der Ortsgemeinden und ihre Aufgaben in Österreich. Ein Leitfaden für Gemeindefunktionäre u. Gemeindeämter. Graz : Stocker 1937. 192 p. **90310**

Kaller, Helmut. Der Führergrundsatz in der Deutschen Gemeindeordnung und der Gedanke der Selbstverwaltung. Bleicherode am Harz : Nieft 1938. 85 p. **P 352.053.1(43)**

Kerber. Die Gemeinde und die Kulturpflege. Rede. Karlsruhe : Südwestdruck 1937. 32 p. **P 301.3 : 352(43)**

Kner Imre. A községi ügyvitel segédeszközei. *[1934.]* 2. kiad. Gyoma : Kner 1937. XXIV, 143 p. **91260**

Kreiszl, Anton. Gemeindeführung. Grundsätze sudetendeutscher Gemeindepolitik. Karlsbad: Frank 1937. 28 p. (Bücherei d. Sudetendeutschen, 1/9.) **P 352(437)(=3)**

Leiske, Walter. Gemeinden und Kriegswirtschaft. Stuttg. : Kohlhammer 1937. VIII, 85 p. (Einzelschriften d. kommunalwissensch. Instituts an d. Univers. Berlin, 8.) **P 355.45 : 381**

Leiss, Hans. Beiträge zur Entwicklung von Stadt und Markt in Niedernbayern v. 10—15 Jahrhundert. Diss. Erlangen. Passau : Lehr-Dr. 1935. VIII, 55 p. **P 352(433)»09/14«**

Bibliographie : p. I—VI.

Magyarország. Törvények, rendeletek. Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló törvények. Közgyűlési ügyrend. Bizottsági ügyrend. Bp. : Szfőv. Háziny. 1938. 360 p. **K 3520/7**

Magyarország. Törvényjavaslatok. Törvénycikk a városok tisztviselői, egyéb alkalmazottai és tanszemélyzete betegsegélyezési és jóléti alapjának létesítéséről. Beterjeszti L u k á c s Ödön. Bp.: Szfőv. Háziny. 1937. 4°. 35 p. **Rq 352.087.43(439)**

Mártonffy Károly (szerk.). A mai magyar község. Az 1937. évi közigazgatási továbbképző tanfolyam előadásai. Közzéteszi S z é l l József. Bp.: Állami ny. 1938. 4°. V, 820 p. = Korszerű közszolgálat útja, 5. **X 6712/5**

Mártonffy Károly. A mai magyar város. Az 1938. évi közigazg. továbbképző tanfolyam előadásai. Közzéteszi vitéz K e r e s z t e s - F i s c h e r Ferenc. Bp.: Állami ny. 1938. 4°. V, [3], 946 p. **X 6712/8**
= Korszerű közszolgálat útja, 8.

Németország. Törvények, rendeletek. Das neue Kommunalbeamtenrecht. Bearb. v. Heinrich S c h ö n e b e c k unt. Mitw. v. Hanns S e e l u. Udo K r a u t h a u s e n. München: Jehle 1938. 370 p. **91241**

Reimann, Albrecht. Der Kommissar in Gemeindeangelegenheiten. Diss. Göttingen. Liebau i. Schlesien: Dr. Hiltmann 1935. 39 p. **P 352.025(43)**

Rozycky, Harry v. & Hans S p e c k t e r. Die Neugestaltung Hamburgs. Die Verfassung u. Verwaltung d. Hansestadt Hamburg u. ihre Vorgeschichte. Hamburg: De Gruyter 1938. 140 p. 2 t. **90964**

Ruisinger, Oskar. Die Mitwirkung der NSDAP in der Gemeindeverwaltung nach der Deutschen Gemeindeordnung vom 30. Januar 1935. Diss. Tübingen. Geislingen: Dr. Maurer 1936. 57 p. **P 352.01(43)**
Bibliographie: p. 55—56.

Schmidt, Richard. Die Auswirkungen von Eingemeindungen auf die Verwaltungskosten. Dargest. a. d. Eingemeindungen d. Stadt Remscheid im Jahre 1929. Bleicherode a. H.: Nieft 1937. 129 p. **P 352.012**
Bibliographie: p. 113—116.

Schneider-Leyer, Erich. Vier Jahre nationalsozialistische Gemeindepolitik. Aus d. Praxis einer Kleinstadt. Münsterberg: Münsterberger Zeitung 1937. 106 p. (4 Jahre nationalsozialistische Gemeindepolitik.) **P 352(43)**

Schuler Dezső. A városigazgatás és a technika. Bp.: Szfőv. Háziny. 1938. 26 p. (»Városi szemlé«-ből.) **R 352 : 62**

Standfest, Franz. Gemeindeverfassung für das Land Steiermark. Graz: Steiermärkische Landesdr. 1938. 135 p. **91157**

Weide, Ernst. Die kommunale Selbstverwaltung im neuen Recht. Emsdetten (Westf.): Lechte 1936. XIV, 59 p. **P 352.02(43)**

355 Hadügy

Heerwesen — Military science

Arnim, Achim v. Festung Deutschland. Berlin: Siegismund 1938. 260 p. **91434**

Benoist-Méchin, I. Geschichte des deutschen Heeres seit dem Waffenstillstand 1918—1938. (Histoire de l'armee allemand depuis l'armastice übers. v. Hans-Bernd E b i n g e r.) Hg. u. mit Einführung v. Carl H e n k e. Bd 1. Berlin: Reimer 1939. **91792**
Bd 1. Vom Kaiserheer zur Reichswehr. IX, 260 p. 5 t.

Bereczky Andor. Visszaemlékezés a régi jó huszáridőkre. Kizárólag a »Vörös ördög« bajtársai részére. Pécs: Engel 1937. 62, [2] p. **90568**

Bircher, Eugen & Ernst C l a m. Krieg ohne Gnade. Von Tannenberg zur Schlacht der Zukunft. Zürich: Scientia 1937. 250 p. **90753**

Boksay Antal, vitéz. A felhők katonái. A magyar hadirepülők története. Bp.: Cserépfalvi [193?]. 255 p. 11 p. **91388**

Caulaincourt, [Armand Augustin Louis]. Mit N a p o l e o n in Russland. Bielefeld: Velhagen & Klasing 1938. XX, 300 p. 9 t. **91495**

Cooper, A. Duff. A nyugati hadszintér. *[Haig.]* Ford. B a l l a Antal. Bp.: Singer és Wolfner 1938. 455 p. **91448**

Creswell, John. Der Seekrieg gestern und heute. *[Naval warfare.]* Einführung v. Vizeadmiral A s s m a n n u. Vorw. v. Sir Roger K e y e s. Übers. v. D. S e e b o h m. Berlin: Schlegel 1938. 245 p. 1 t. **91475**

Czermak, Wilhelm. In deinem Lager war Österreich. Die österr.-ung. Armee, wie man sie nicht kennt. Breslau: Korn 1938. 121 p. **91303**

Darkó Jenő. A magyar huszárság eredete. Pécs: Dunántúl ny. 1937. 38 p. (A Debreceni Tisza István tud. társ. I. oszt.-nak kiadványai, VII. k. 7. f.) **R 357(439)(09)**

Dér Vilmos. Egyetemi zászlóaljak. (Tudományegyetemi rész.) Bp.: »Centrum« 1938. 4°. 218, [2] p. 28 t. **X 7050**

Duval General. Entwicklung und Lehren des Krieges in Spanien. [Les lecons de la guerre d'Espagne.] Übers. u. Vorw. v. General Weygand. Berlin: Neff 1938. 190 p. 8 t. **91309**

Ettighofer, P. C. Eine Armee meutert. Frankreichs Schicksalstunde 1917. Ein Bericht. Gütersloh: Bertelsmann 1937. 300 p. **90241**
Bibliographie: p. 300.

Frost, H. Holloway. Grand Fleet und Hochseeflotte im Weltkrieg. Vorwort v. Raeder. Berlin: Vorhut-Verl. 1938. 568 p. **90626**

Fuller, J[ohn] F[rederick] C[harles]. War and western civilization 1832—1932. A study of war as a political instrument and the expression of mass democracy. London: Duckworth 1932. 287 p. **91198**

Graziani, Rodolfo. Il fronte sud. Con prefazione del Duce. Milano: Mondadori 1938. 348, [4] p. 41 t. **91480**

Graziani, Rodolfo. Pace romana in Libia. Milano: Mondadori 1937. 366 p. **90068**

Gyalokay Jenő. Az erdélyi hadjárat 1849 nyarán. Bp.: Franklin 1938. 168 p. (Magy. tört. társulat könyvei, 1.) **90862**
Bibliográfia: p. 166—167.

Häussler, Hans-Joachim. Das Ende der ersten deutschen Flotte. Ein Beitr. z. Geschichte d. Zollvereinskrise 1852. d. Reaktion u. d. Flottengedankens. Diss. Berlin. Dessau: Dr. Dünnhaupt 1937. [6], 141 p. **89821**
Bibliographie: p. 134—140.

Homa Gyula vitéz & Sós József. A magyar katonaeszmény Zrinyi Miklós gróf gondolatvilágában. Bp.: Vitézi rend Zrinyi csop. 1938. 77 p. (Vitézi rend Zrinyi kvt., 1.) **90965**

Hörich, Gerhard. Die Zurückhaltung d. dtschen Flotte u. d. dtsche Seestrategie im ersten Weltkriegshalbjahr. Diss. Berlin. Dessau: Dr. Dünnhaupt 1936. IX, 105 p. **89827**
Bibliographie: p. 104.

Huber, Ernst Rudolf. Heer und Staat in der deutschen Geschichte. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1938. 447 p. **91203**

Ignatius, Hannes & Kaarle Soikkeli. La guerre d'indépendance en Finlande en 1918. Trad. par Jean-Louis Perret. Helsingfors: Société Otava 1925. 250 p. 11 t. **A 47.94/27**

Immel, Ernst. Albrecht v. Roons Entwicklungsgang u. seine militärisch-politische Gedankenwelt. Diss. Berlin. Düsseldorf: Dr. Nolte 1936. VII, 74 p. **P 355 Roon**
Bibliographie: p. V—VI.

Incze Kálmán, szárazajtai. Háborúk a nagy háború után. A béke háborúi. 1—2. k. Bp.: Franklin társ. 1938. 4°. **X 7101**

Jacobi Ágost. Magyar műszaki parancsnokságok és alakulatok a világháborúban. Szerk. —. Bp.: Közlekedési ny. 1938. 4°. 759 p. **X 7104**

Jecht, Horst. Kriegsfinanzen. Jena: Fischer 1938. 86 p. (Forschungen z. Finanzwissenschaft. Schriften d. Inst. f. Finanzwesen d. Wirtschaftshochschule Berlin, 1.) **P 355.06**
Bibliographie: p. 80—83.

Jellicoe, John Rushworth lord. Der U-Boot-Krieg. Englands schwerste Stunde. Übers. v. D. Johannes Spiess. Berlin: Vorhut-Verl. [1938]. 229 p. 7 t. **91501**

Jensen, Gustav. Japans Seemacht. Der schnelle Aufstieg im Kampf um Selbstbehauptung und Gleichberechtigung in den Jahren 1853—1937. Berlin: Siegismund 1938. 379 p.
Bibliographie: p. 365—370. **A 52.35/9**

Kabisch, Ernst. Der Rumänienkrieg 1916. Berlin: Schlegel [1938]. 203 p. 4 t. **91764**

Katonai évkönyv 1938. Az összes államok haderejének ismertetése. Irta Nemes Erdeös László. Bp.: Gergely 1938. **X 2460**

Kayser, Siegfried. Anschauungen über Krieg und Frieden in Deutschland nach dem Ende des Weltkrieges. Diss. Berlin. Würzburg: Dr. Triltsch 1936. VII, 96 p. **P 323.24(43)(01)**
Bibliographie: p. 93—96.

Kratochvil Károly szentkereszthegyi. A székely hadosztály 1918—19. évi bolsevistaellenes és ellenforradalmi harcai a székely dicsőségért, Erdélyért, Magyarország területi épségéért és Európáért. 1. k. Okmányok alapján. Bp.: Székely hadosztály egyes. [193?]. 134 p. **91401**

Kunsti, Erich von. Verlorener Strand. Berlin: Zsolnay 1938. 187, [4] p. **90596**

Magyar huszár, A —. A magyar lovaskatona ezer évének története. Irták: Szakonyi Lajos, Markó Árpád, Ajtay Endre etc. 1—3. r. Bp.: Merkantil ny. [193?]. 4°. **X 7084**

Matthias, Werner. Die staatliche Organisation der Kriegswirtschaft in Frankreich, Grossbritannien, Italien, Tschechoslowakei u. d. Vereinigten Staaten v. Amerika. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1937. 220 p. (Neue deutsche Forschungen, 10.) **89997**
Bibliographie : p. 218—220.

Montecuccoli, Raimund Fürst. Die Schlacht bei St. Gotthard am 1. August 1664. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1938. 55 p. (Kriegsgeschichtliche Bücherei, 34.) **91061**

Mussolini, Vittorio. Légi háború Abesszíniában. Ford. : Brelich Mario. Bp. : Franklin 1936. 112 p. (Világjárók, utazások és kalandok.) **90800**

Németország. Törvények, rendeletek. Wehrleistungsgesetz vom 13. VII. 1938. mit einer Einführung mit d. Pferde- u. Kraftfahrzeug- Ergänzungsvorschriften ... Hg. u. erl. v. Hans Schlempp & Otto Lange. Berlin : Deutscher Gemeindeverl. 1938. VII, 163 p. (Kommunale Schriften Samml. kommunaler u. staatsrechtlicher Gesetz u. Erläuterungsschriften, 62.) **91901**

Poetschke, Oswin. Das Staatsverteidigungsgesetz im Volkstumskampf d. Tschecho-Slowakei. Dresden : Krueger & Horn [1937]. 54 p. 1 t. **P 355.45(437)**

Rikli, Martin. Flieger, Funker, Kanoniere. Berlin : Schützen Verl. 1938. 127 p. 96 t. **91141**

Roszner István báró vitéz. Katonák, népek, események. Bp. : Singer & Wolfner [1938]. 595 p. 3 t. **91769**

Swoboda, Franz. Österreichs wehrpolitische Lage vor und nach dem 11. Juli 1936. Wien : Ertl 1937. 46 p. 5 t. **P 355.45(436.01)**

Tábori Jenő A cs. és kir. »Frigyes főherceg« 52. gyalogezred hadialbuma. A pécs-baranyai katonák szereplése az 1914—1918. évi világháborúban. Szerk. : —. Bp. : A volt cs. és kir. »Frigyes főherceg« 52. gyalogezred bajtársi szövets. 1935. 4°. 376 p. **X 7070**

Thiess, Frank. Csuzima. Egy tengeri háború regénye. Ford. Salgó Ernő. Bp. : Athenaeum 1938. 395 p. **A 52.92/5**

Treitschke, Curt. Der Rückmarsch aus Rumänien. Mit der Mackensen-Armee vom Sereth durch Siebenbürgen nach Sachsen. Dresden : Baensch 1938. 130 p. 1 t. **91349**

Urban, K. Kurze Zusammenstellung über die tschechoslowakische Armee. *[193?.]* 3. völlig umgearb. Aufl. Berlin : Eisenschmidt 1937. 137 p. 3 t. **89958**

Walz, Erhard. Reichsleitung u. Heeresleitung in d. Periode d. Friedens v. Brest-Litowsk. Diss. Berlin. Düsseldorf : Dr. Nolte 1936. IV, 48 p. **P 355.48(∞)»1914/1918«**
Bibliographie : p. 45—47.

358.4 Légvédelem. Gázvédelem

Luft- u. Gasschutz — Air defence

Ideiglenes utmutatás a légoltalom végrehajtására. Bp. : Madách ny. 1937. 89 p. **R 358.4**

Kleinsorg, Franz Josef. Luftschutzpflicht. Was jedermann über die gesetzlichen Bestimmungen wissen muss. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1938. 146 p. **91436**

Márföldy Aladár & Adorján János. A légi veszély és a védekezés módjai polgári szempontból tekintve. Bp. : Madách kiad. 1936. 369 p. **90056**

Németország. Törvények, rendeletek. Die baupolizeiliche Bestimmungen ü. d. Bau v. Schutzräumen (Schutzraumbestimmungen). Zweite Durchführungsverordnung z. Luftschutzgesetz. Erste Ausführungsbestimmungen z. d. zweiten Durchführungsverordnung z. Luftschutzgesetz v. 4. V. 1937. u. d. Bestimmungen ü. d. Entrümpelung v. Böden u. anderen Abstellräumen. Dritte Durchführungsverordnung z. Luftschutzgesetz v. 4. V. 1937. Berlin-Petershagen : Galle 1937. 36 p. (Luftschutzgesetzgebung, d. Dritten Reichs, Reihe II. Technische Vorschriften, 1.) **P 358.4 : 614.85(43)**

Székely Ádám. Kórházak légoltalma. Bp. : Szfőv. Háziny. 1937. 14 p. (»Városi Szemle«-ből.) **R 358.4**

36 Jótékonyság. Szegényügy

Armenwesen — Charity

Brekenfeld, Friedrich Wilhelm. Das deutsche Rote Kreuz. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1938. 44 p. (Schriften d. Hochschule f. Politik, H. 19.) **P 362.191.1(43)**
Bibliographie : p. 44.

Eppler Sándor. A budapesti zsidóság szociális munkája. Bp. : Neuwald 1937. 48 p. **R 362.916(439) Bp**

H. Fekete Péter. Az árvák napja. Beszédek, költemények, énekek, dalok az Árvanap rendezéséhez. Bp.: Orsz. ref. szeretetszöv. 1938. 40 p. **R 362.73**

Hetzer, Hildegard. Kindheit und Armut. Psychologische Methoden in Armutsforschung u. Armutsbekämpfung. *[193?.]* 2. neubearb. Aufl. Lpzg: Hirzel 1937. 182 p. **90270**

Hilgenfeldt, Erich. Idee der nationalsozialistischen Wohlfahrtspflege. München: Eher 1937. 32 p. (Schriftenreihe d. N. S. V.) **P 361.01(43)**

Ismertető a Honvédségi Jóléti Alap gyógy- és üdülőintézményeiről. Bp.: Első Kőbányai ny. 1934. 45 p. **R 362.16 : 355(439)**

Jancke, H. Kinderbeihilfen für kinderreiche Familien. Kommentar zu der Verordnung über die Gewährung v. Kinderbeihilfen an kinderreiche Familien u. den dazu ergangenen Durchführungsbestimmungen. Berlin: Kühn 1937. 172 p. **90858**

Jessen, Arnd. Was kostet dein Kind? Ein Vorschlag zur Einführung allg. staatl. Kinderbeihilfen. Berlin: Schenk 1937. 207 p. **90810**

Könyves-Tóth Kálmán ifj. Budapest községi népjólét- és kórházügyének története 1686-tól napjainkig. Bp.: Légrády 1929. p. 217—256. (»A Magyar Filantrópia könyve« c. műből.) **Rq 361.21(439) Bp»1686/1927«**

Macadam, Elizabeth. The new philantropy. A study of the relations between the statutory and voluntary sociel servies. London: Allen & Unwin 1934. 320 p. **90253**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Adománygyüjtések jogszabályai. [Összegyüjtötte:] Horony-Pálfi Aurél. Bp.: Szfőv. Háziny. 1937. 107 p. **90875**

Melly József. A szegénybetegek orvoslása Budapesten. Bp.: Szfőv. Háziny. 1938. 65 p. 6 t. (»Városi Szemlé«-ből.) **R 362.1(439) Bp**

NS Volkswohlfahrt, Die — als Kulturträgerin. München: Eher 1938. 44 p. 4 t. (Schriftenreihe der NSV.) **P 361(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Einführung fürsorgerechtlicher Vorschriften im Lande Österreich. Berlin: Vahlen [1938]. 32 p. **P 361.61(436.01)(001)**

Németország. Törvények, rendeletek. Handbuch der öffentlichen Wohlfahrtspflege in Sachsen. Textausgabe m. Nebengesetzen, Erl., Hinweisen u. Sachregister in d. Anfang 1938 geltenden Fassungen. Für d. amtl. u. privaten Gebrauch zusammengestellt v. Max Dörschel. Dresden: Pfennig 1938. 150 p. **91150**

Société des Nations. Assistance aux étrangers indigents. Réponses des Gouvernements au Questionnaire concernant la pratique actuellement suivie dans divers pays en matière d'assistance aux étrangers indigents. Genève: Soc. d. Nat. 1937. 21 p. (Serie de Publ. de la Soc. d. Nat. IV. Questions sociales.) **Pq 351.756(∞)**

Szentkereszty [Róza] Rose Br. Übersicht der sozialen Institutionen in Ungarn. Bp.: Cserépfalvi 1937. 76, [4] p. 7 t. **R 362(439)** [Német — angol — francia]

Szociális Akadémia és az annak keretében szervezett képzőtanfolyamok célja, módszere, szervezete, tanulmányi terve és vizsgarendje. Bp.: Orsz. Szociálpolitikai Intézet kiad. 1937. 32 p. **R 36(071.1)(439)**

Unbekanntes Heldentum. Das Ehrenbuch der Lebensretter. Im Auftrage d. Reichsbundes hg. v. Ernst Engelbrecht. Zusammengest. & bearb. v. E. Cramer. Berlin: Bernard & Graese 1938. 286 p. 7 t. **91800**

Zimmermann, Marie. Die Armen- und die Arbeiterfrage in d. Nationalökonomie der historischen Schule. Berlin: Heymann 1937. 86 p. (Arbeiten aus d. Forschungsinst. f. Fürsorgewesen in Frankfurt a. M., H. 10.) Bibliographie: p. 80—86. **P 380.333**

366.1 Szabadkőművesség

Freimaurerei — Freemasonry.

Freiheit, Gleichheit, Brüderlichkeit. Der Sitzungsbericht d. Pariser Kongresses d. Freimaurer d. alliierten u. neutralen Nationen im Juni 1917. Vorw. v. D. v. Struense. Lpzg: Armanen-Verl. 1933. VIII, 32 p. **P 366.1**

Joly, Alice. Un mystique lyonnais et les secrets de la franc-maçonnerie 1730—1824. Macon: Protat 1938. 329 p. **90287**

Palatinus József. A szabadkőművesség bűnei. A magyarországi szabadkőművesek mozgalma és külföldi kapcsolatai. Előszót írta Temesváry László. 1. k. Bp.: Lőcsey ny. 1938. 131 p. 8 t. **90356**

Schwarz, Dieter. Die Freimaurerei. Weltanschauung, Organisation u. Politik. Vorw. v. Heydrick. Berlin: Eher 1938. 64 p. **P 366.1**

37 Közoktatás. Közművelődés

Unterrichts- u. Bildungswesen. Education. Culture

Áfra Nagy János. A magyar tanítók korszerű szociális feladatai. Bp.: »Centrum« 1937. 24 p. (»Magyar Iparosnevelés«-ből.) **R 371.101(439)**

Baeumler, Alfred. Männerbund und Wissenschaft. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1937. [10], 169 p. **91793**

Bedy Vince. A győregyházmegyei papnevelés története. Győr: Egyházmegyei alap ny. 1937. V, 446 p. 17 t. (Győregyházmegye multjából, II.) **91938**

Bodnár László. A gyermek lelki kibontakozásának hét szakasza. Bp.: Neuwald ny. 1937. 87 p. (Szülők és Népnevelők kvt., 1.) **89799**

Bodnár László. Az önmegtartóztató életre való nevelés módja. Bp.: Neuwald ny. 1938. 181 p. (Szülők és Népnevelők kvtára, 2.) **91047**

Buzás László. A munkaiskola lényege. Szeged: Árpád ny. 1937. 55 p. (Közlem. a szegedi Ferenc József tud.-egyet. pedag. lélektani intézetéből, 13.) **R 371.42**
Bibliográfia: p. 51—52.

Buziássy Károly. Budapest közművelődési viszonyai. Bp.: Szfőv. Háziny. 1938. 116 p. = Statisztikai Közlemények, 88/3. **648/88/3**

Dausz Gyula. A székesfővárosi oktatók fizetésügye. 1873—1933. Bp.: Franklin társ. [1934]. 79 p. **91258**

Deák Gyula. Feljegyzések a polgári iskola és a tanáregyesületek multjából. Bp.: Franklin társ. 1938. 111 p. **91928**

Decker, Will. Der deutsche Weg. Ein Leitfaden zur nationalpolitischen Erziehung der deutschen Jugend im Arbeitsdienst. Lpzg: Koehler & Amelang 1933. 120 p. **90171**

Dolch Erzsébet. Az »új nevelés« elmélete és gyakorlati megvalósulásai. Szeged: Ablaka ny. 1938. 112 p. (Közlem. a szegedi Ferenc József tud.-egyet. pedagógiai-lélektani intézetéből, 24.) **91028**
Bibliográfia: p. 110—111.

Fináczy Ernő. Elméleti pedagógia. Egyetemi előadásai kéziratából sajtó alá rendezték tanítványai: Nagy J. Béla & Prohászka Lajos. Bp.: Egyetemi ny. 1937. 137 p. **90104**

Fővárosi pedagógiai szemináriumi kiadványok. Szerk. Haltenberger Mihály. 1. szám. Bp.: Szfőv. Háziny. 1938. **X 2432**

Gábriel Asztrik. Magyar diákok és tanárok a középkori Párizsban. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 32 p. (»Archivum Philologicum«-ból.) **R 371.89(44) Paris »13/14«**

Gál István. A kalocsai piarista kollégium története. (1765—1860). Dissz. Bp.: »Élet« ny. 1938. 165 p. (Palaestra Calasanctiana. A piaristák doktori értekezései, 20.) **91408**

Gergely László. Fináczy Ernő pedagógiája. Bp.: Budai ny. 1937. 82 p. (Közlemények a szegedi M. kir. Ferenc József tud-egyet. pedagógiai-lélektani int.-ből, 20. **R 371.4 Fináczy Ernő**

Haag, August. Das Phänomen des Erzieherischen. Eine Wesensanalyse. Diss. Tübingen. Biberach a. d. Riss: Biberacher Verlagsdr. 1936. 103 p. **90225**
Bibliographie: p. 100—102.

Hanák Tibor. Az új német középiskoláról. Bp.: Sárkány ny. 1938. 40 p. **R 373(43)**
Bibliográfia: p. 39.

Heigl László. Az olasz nyelv és kereskedelmi szakoktatás kérdése. Bp.: Franklin 1938. p. 302—318. (»Kereskedelmi Szakoktatás«-ból.) **R 372.65(439)**

Hets J. Aurelian. A jezsuiták iskolái Magyarországon a 18. század közepén. Dissz. Szeged. Pannonhalma: Korda ny. 1938. 91, [3] p. (Kolozsvári-szegedi értekezések a magy. művelődéstört. köréből, 38.) **R 377.3 : 271.5(439)»17«**

Hóman Bálint. Közoktatási kérdések. Előadás az Orsz. Nemzeti Klub 1937. I. 13-iki összejövetelén. Bp.: Egyetemi ny. 1937. 15 p. (Orsz. Nemzeti Klub kiadv., 13.) **R 37(439)**

Hóman Bálint. Művelődéspolitika. Bp.: Magy. történelmi társ. 1938. 677 p. **89685/3**
= Hóman Bálint munkái, 3.

Horváth József. A nem állami iskolák és a nem állami tanítók jogviszonyai. Makó: Elbert 1937. 155 p. **89975**

Kogan, Natalie. Pestalozzis religiöse Haltung und die Rolle der Religion in seiner Pädagogik. Diss. Erlangen. Danzig: Dr. Kohen 1936. XVII, 108 p. **P 371.44**

Kroh, Oswald. Das kulturpolitische Wollen deutscher Gegenwart. Langensalza: Beyer 1937. 26 p. (Pädagogische Untersuchungen, 1432.) **P 37(43)**

Lantenois, A. & Chieuler, J. La jurisprudence administrative. Paris: Nathan 1937. 402 p. (Collection d'ouvrages d'administration scolaire.) **89911**

Lengyel Lajos. A komikum és humor szerepe a nevelésben. Bp.: Bethlen G. ny. 1936. 28 p. **R 371.022**
Bibliográfia: p. 27.

Magyarország óvó- és oktatószemélyzetének statisztikája az 1934/5. tanévben. Bp.: Pesti Lloyd-társ. 1937. 98 p. **K 3100/41**
= Magy. Statisztikai Közlemények, 103.

Magyar tanitók albuma. Tanulmányok a nemzetnevelés jegyében folyó elemi népoktatás, a népiskolával kapcsolatos intézmények és a népművelés legfőbb kérdéseiről. Szerk.: Hefty György. Szerk. bizottság: Ozorai Frigyes, Bálint Antal, Becker Vendel etc. Munkatársak: Erdélyi György, Holéczy Géza & Török Vince. Bp.: May ny. 1938. XIV, 344 p. 8. t. **X 7123**

Marczell Mihály. Neveléstan. Bp.: »Élet« ny. 1938. 271 p. **90156**

Meinhold, Willy. Das ökonomische Milieu in pädagogischer Beleuchtung. Diss. Erlangen. 1935. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1936. 41, [3] p. **P 370.51**
Bibliographie: p. 41.

Nyári egyetem, A— első tíz éve (1927—1936). Debrecen: Városi ny. 1937. 32 p.
Rq 374.64(439.032) Debrecen »1927/1936«

Országos magyar katolikus főiskolai Diákszövetség, Az— elnöki értekezlete 1937. ápr. 4—5. A vidéki tagegyesületek beszámolóinak jegyzőkönyve az égető ifjúsági problémákról. Bp.: Élet ny. 1937. 39 p.
R 371.83(439)

Padányi Frank Antal. A pedagógia válsága és a jövő útja. Bp.: Stephaneum ny. 1938. 22 p. **2096**
= Szt. István Akadémia hittudomány-bölcseleti osztályának felolvasásai, III. k. 2. sz.

Petersen, Hellmut. Die Erziehung der deutschen Jungmannschaft im Reichsarbeitsdienst. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1938. 103 p. **P 371.42(43)**

Petri Pál. A Julián-egyesület története. 33 év küzdelme és munkája. Julián barát magyar kutató útjának 700-ik évfordulójára. Bp.: Stephaneum ny. 1937. 95 p. 8 t.
Bibliográfia: p. 4. **R 37(439)(062)**

Sághelyi Lajos, vitéz. A németországi középfokú gyakorlati irányú iskolázás szervezete. Bp.: Franklin társ. 1929. 95 p. (»Orsz. polgári isk. tanáregyesületi közl.«-ből.) **91248**
Bibliográfia: p. 92—94.

Schirach, Baldur von. Revolution der Erziehung. Reden aus den Jahren des Aufbaus. München: Eher 1938. 197 p. **91863**

Schütz Antal. A nemzetnevelő Pázmány. Bp.: Stephaneum ny. 1938. 21 p.
R 371.4 Pázmány Péter

Szegedi Janka. Típustan és nevelés. Dissz. Szeged: Ablaka ny. 1938. 62 p. (Közlemények a szegedi Ferenc József tud.-egyet. pedagógiai-lélektani intézetéből, 23.)
R 370.12

Vajkai Julia Éva. Népnevelés a gép századában. Imre Sándor előszavával. Bp.: Studium 1938. 128 p. **90324**

Várkonyi Hildebrand. A gyermekkor lélektana. 1. k. (Az első hat életév). Szeged: Városi ny. 1938. 244 p. **91166**

»Vezetésre hivatott egyéniségek, A— kiképzése és utánpótlása« tárgyában 1937. IV. 13-án, V. 5-én, V. 19-én és 1938. III. 23-án tartott vitaestélysorozaton elhangzott felszólalások. Chorin Ferenc előszavával. Bp.: M. R. B. kiad. 1938. 4°. 64 p. (Magy. racionalizálási bizotts. kiadv., 12.) **Rq 303.5(063)**

Wang, Wen-Tsin. Das ländliche Berufsschulwesen in Deutschland bis z. Jahre 1933. Diss. Berlin. Berlin-Charlottenburg: Sonnendruckerei 1937. 129, [3] p. **89859**
Bibliographie: p. 128—129.

378 Egyetemek

Universitäten — Universities

Aukamp, Ilse. Fränkische Universitätspolitik d. Grafen Maximilian v. Montgelas. Ein Beitr. z. Geschichte d. fränkischen Hochschulen Altdorf, Erlangen u. Würzburg. Diss. Erlangen: Buchdr. Döres 1936. [8], 86 p. **P 378(433)»180«**
Bibliographie: p. 82—85.

Krieck, Ernst. Die Erneuerung der deutschen Universität. — Henkel, Heinrich: Der Begriff der Wissenschaft in Forschung und Lehre. Mannhardt, J. W.: Nationalsozialismus und Universität. Marburg: Braun 1933. 49 p. (Die deutsche Hochschule, H. 1.) **P 378(43) : 321.65**

Schultze, [Walter]. Grundfragen der deutschen Universität und Wissenschaft. Von —, [Hanns] Löhr & [Paul] Ritterbusch. Hg. v. Reichsdozentführung. Neumünster i. Holstein: Wachholz [193?]. 53 p. **Pq 378.1(43)**

Société des Nations. L'organisation de l'enseignement superieur. Tom. 1. Paris: Institut international de cooperation intellectuelle Société des Nations 1936. **89962/1**
T. 1.: Allemagne—Espagne—États-Unis d'Amérique—France—Grand-Bretagne et Irlande —Hongrie—Italie—Suède. 336 p.
Bibliographie: p. 331—336.

Torino R. Università. Annuario. 1937. Torino: Villarboito 1938. **X 2471**

38 Közgazdaság

Volkswirtschaft — Political economy

Akerman, Johan. Das Problem der sozialökonomischen Synthese. Lund: Gleerup 1938. 330 p. (Skrifter utgivna av Vetenskapssocieteten i Lund, 21.) **91133**

Amonn, Alfred. Volkswirtschaftliche Grundbegriffe und Grundprobleme. Einführung in das volkswirtschaftliche Denken. Jena: Fischer 1938. 167 p. **90290**

Balás Károly. A vásárlóerő és a gazdasági szabadság összefüggései. Bp.: Akadémia 1938. 24 p. (Értek. a nemzetgazdaságtan és statisztika köréből, Új sor. I/4.) **R 380.21**

Bodin, Charles. La doctrine sociale de l'église et la science économique. Paris: »Spes« 1938. 131 p. **91868**

Boer [Elek] Alexius. Kapitaltheorie und Kapitalbildung. Jena: Fischer 1938. p. 27—54. (Aus: d. Jahrbücher f. Nationalökonomie u. Statistik, 147.) **P 380.33**

Bouvier-Ajam, Maurice. Fréderic List. Sa vie, son oeuvre, son influence. Préf. de Gaetan Pirou. Paris: Recueil Sirey 1938. XVI, 38, 456 p. **91923**

Brauweiler, Heinz. Wirtschaftslehre als politische Wissenschaft. München: Beck 1938. 118 p. **91139**

Csikós-Nagy Béla. A termelékenység elméletének története kül. tek. a nemzetgazdasági termelékenységre. Szeged: Városi ny. 1938. 115 p. (Acta litt. ac scient. Reg. universitatis Hung. Francisco-Josephinae, juridico-politika. T. III. 1.) **91563**
Bibliográfia: p. 107—109.
[Magyar-német.]

Edwards, George W. The evolution of finance capitalism. London: Longmans, Green 1938. XVI, 429 p. **91810**

Gini, Corrado. Die Probleme der internationalen Bevölkerungs- u. Rohstoffverteilung. Jena: Fischer 1937. 28 p. (Kieler Vorträge, 49.) **P 380.311**

Gottl-Ottlilienfeld, Friedrich von. Wirtschaft. Gesammelte Aufsätze. Jena: Fischer 1937. 87 p. **90106**

Grünberg, Jeans Bernhard von. Wirschaft und Kultur. Elemente einer rassen- u. willensgebundenen Wirtschaftslehre. Berlin: Schmidt 1937. 157 p. **89964**

Halbach, Werner. Carl Rodbertus. Künder d. Gemeinwirtschaft. Ein Beitr. zu einer Morphologie d. Wirtschaft. Nürnberg: Krische 1938. 152 p. (Nürnberger Beitr. z. d. Wirtschafts, u. Sozialwissenschaften, 65/66.) **91354**
Bibliographie: p. 147—152.

Hale, Robert S. The revolution in economics. Boston: Humphries 1938. 192 p. **90957**

Harms, Bernhard. Kapital und Kapitalismus. Vorlesungen gehalten in der Deutschen Vereinigung für Staatswissenschaftliche Fortbildung. Bd 1—2. Berlin: Hobbing 1931. **90592**

Heller Farkas. Korunk gazdasági bajai és a közgazdasági tudomány. Bp.: Akadémia 1937. 20 p. (Értekezések a nemzetgazdaságtan és statiszt. köréből, Új sor I/3.) **R 38(01)**

Huppert, Walter. Grundlagen des Geldes. München: Duncker & Humblot 1938. 57 p. **P 380.52**

Ibrányi Ferenc. A kamatkérdés erkölcstudományi megoldása. Bp.: Stephaneum ny. 1938. 103 p. (A »Theologia« 1936—37—38. évf.-ból.) **91116**

Kállay Tibor. A munkanélküli jövedelemről és vagyonról. Bp.: Magy. Cobden szövetség 1936. 55 p. (Cobden könyvtár, 83.) **R 380.4**

Kecső István & Vámos Béla. Értelem és szakértelem a közgazdaságban. — vitája. Bp.: Gergely 1938. 70 p. **90978**

Klein István. Jam proximus ardet ucalegon. A világgazdaság égető problémái. Előadás. Bp.: Magyar Cobden szövetség 1936. 32 p. = Cobden kvtár, 77. **2439**

Kuznets, Simon. National income and capital formation 1919—1935. A preliminary report. New York: National bureau of economic research 1937. 4°. 86, [4] p. **X 7067**

Matolcsy [Mátyás] Matthias & Stephen [István] Varga. The national income of Hungary 1924/25—1936/37. Foreword by D. de Laky. Bp.: Athenaeum 1938. 4°. VII, 116 p. **X 7089**

Miksch, Leonhard. Wettbewerb als Aufgabe. Die Grundsätze einer Wettbewerbsordnung. Stuttg.: Kohlhammer 1937. VIII, 139 p. (Ordnung der Wirtschaft, H. 4.) **90566**

Munro, Hugh. Priciples of monetary — industrial stability. London: Blackie 1938. XIV, 130 p. **91867**

Nagy Dénes. Univerzalizmus. Spann Otmár bölcseleti és gazdasági tanai. Bp.: Gergely 1938. VIII, 328 p. (Közgazdasági kvtár, XXI.) **91929**

Nemzeti jövedelemszámítás, A— és az adóstatisztika problémái. A Magy. Statiszt. Társaságnak a nemzeti jövedelem és az ezzel kapcsolatos kérdések kül. az adóstatiszt. problémáinak megvitatása céljából 1938. évi márc. 22., 29., ápr. 5. és 22-én tartott szakértekezlete. Bp.: Móricz ny. 1938. 143 p. (Magy. Statiszt. Társaság kiadványai, 12.) **91567**

Oppenheimer, Franz. Das Kapital. Kritik d. politischen Ökonomie. Ein kurzgefasstes Lehrbuch d. nationalökonomischen Theorie. Leiden: Sijthoff [1938.] XX, 493 p. **90094**

Perreau, Camille. Cours d'économie politique. *[1914—1916.]* 6. éd. T. 1—2. Paris: Pichon & Durand-Auzias 1934—35. **90401**

Peter, Hans. Gundprobleme der theoretischen Nationalökonomie. Bd 3. Automatischer Prozess u. gestaltete Volkswirtschaft. Fragen d. angewandten Theorie. Stuttg.: Kohlhammer 1937. 139 p. **90992**

Pirou, Gaétan. Les nouveaux courants de la théorie économique aux États-Unis. Fasc. 1—2. Paris: Loviton. **90394**

Fasc. 1.: Thorstein Veblen, John Maurice Clark, Henry Ludwell Moore. (Conférences faites à l'École pratique des hautes études en 1934—35.) 1935. 303 p.

Fasc. 2.: De l'économique rationelle à l'Economique Institutionnel. (Conférences ... en 1935—36.) 1936. 197, [3] p. [Könyomat.]

Remer, Justus. Johann Heinrich Gottlob Justi. Ein deutscher Volkswirt des 18. Jahrhunderts. Stuttg.: Kohlhammer 1938. 51 p. (Deutsche Wirtschaftswissenschaftl. Gesellsch., H. 3.) **P 38 Justi**

Ruben, Margit. Ferdinando Galiani. Der politische Ökonom des Ancien Régime. Diss. Basel. Lpzg: Frommhold & Wendler Dr. 1936. 89 p. **P 38 Galiani**

Schmölders, Günter & Walter Vogel. Wirtschaft und Raum. Hamburg: Hanseatische Verlagsanst. 1937. 151 p. (Grundzüge d. Rechts- u. Wirtschaftswissenschaft, Reihe B.) **89903**

Schwarz, Franz. Wesen, Erscheinungsformen und Möglichkeiten der geordneten Marktwirtschaft. Diss. Berlin: Dr. Hillger & Ohst 1937. 47 p. **P 380.5**

Bibliographie: p. 47.

Sivers, Erik v. Grundlegung der Geldlehre. Riga: »Ernst Plates« 1938. 270 p. (Abhandl. d. Herder-Gesellschaft u. d. Herder-Instituts z. Riga, Bd 6. Nr. 4.) **91806**

Sombart, Werner. Weltanschauung, Wissenschaft u. Wirtschaft. Berlin-Charlottenburg: Buchholz & Weisswange 1938. 46 p. **P 38(01)**

Stamp, Josiah. The national capital and other statistical studies. London: King 1937. VII, 299 p. **90535**

Stankevič, V. Dynamik der Weltwirtschaft. Kaunas: Pribačis 1937. 74 p. **90313**

Stein, Otto. Einführung in die Grundlehre v. Wirtschaftsleben. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1938. 101 p. **91920**

Takaróné Gáll Beatrix. Gazdaságetika. Bp.: Magy. közgazd. társ. 1938. 208 p. (Közgazd. kvtár, XX.) **90923**

Takaróné Gáll Beatrix & Tamás Károly. A közgazdasági elméletek története. Bp.: Tébe [1938]. 495 p. (Tébe kvtár, 94.) **91617**

Traub, Karl. Das Problem Eigentum u. Gemeinschaft entwickelt an d. System Proudhons u. Sismondis. Diss. Tübingen. Ehingen a. D.: Dr. Feger 1936. [12], 189, [5] p. **89826**
Bibliographie: p. 2—4.

Varga István. A nemzeti jövedelem problémái. Előadás. Bp.: Móricz ny. 1938. 29 p. **R 380.4(439)**

Vogel, Emanuel Hugo. Politik und Wirtschaftswissenschaft. Jena: Fischer 1938. 107 p. **91488**

Wagner-Zellhoff. A bőrünkről van szó. Közgazdaság mindenki számára. Ford. Molnár Ákos. Bp.: Grill 1938. 304 p. **90607**

Walde, Gernot. Neuere italienische Geldlehren. (Del Vecchio, de Viti de Marco barone). Bleicherode am Harz: Nieft 1937. 61 p.
Bibliographie: p. 58—61. **P 380.52(45)**

Williams, John Burr. The theory of investment value. Cambridge: Massachusetts Harward univ. pr. 1938. XXIV, 613 p. **91223**

380.013 Háborús gazdaságtan

Wehrwirtschaft

Economics in war time

Chen, Kai Sheng. Aufgaben, Grenzen und Durchführung der Wehrwirtschaft. Lpzg: Goldmann 1938. 160 p. 1 t. **91159**
Bibliographie: p. 157—158.

Fernau, Friedrich Wilhelm. Der Orient im Britischen Weltreich. Eine wehrwirtschaftliche Untersuchung. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1937. 68 p. **A 50.38/18**
Bibliographie: p. 67—68.

Minden, Gerold von. Wirtschaftliche Mobilmachung der USA. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1937. 60 p. (Schriften z. kriegswirtschaftl. Forschung u. Schulung.) **P 380.013(73)**

Possony, Stefan Th. Die Wehrwirtschaft des totalen Krieges. Wien: Gerold 1938. 155 p. **90289**

Rothe, Carl. Wirtschaftskrieg und Kriegswirtschaft. Die Rolle d. Landesverteidigung i. d. Friedenswirtschaft. Lpzg: Goldmann 1936. 77 p. (»Weltgeschehen.«) **90864**

380.35 Gazdasági válság

Wirtschaftskrise — Economic crisis

Balakan, D[avid]. Krisenfreie Wirtschaft durch Lohnausfalls-Abgabe. Wien: Szelinszki 1937. 48 p. (Schriftenreihe: Schach der Arbeitslosigkeit, 3.) **P 380.35**

Boesel, R. Faktor Mensch in der Wirtschaft. Ein Beitrag zur Lösung d. Krisenproblems. Mit einem Anhang v. K. Bennert. Stuttg.: Poeschel 1933. V, 51 p. **P 380.03**

Grandeau, F. Théorie des crises. Paris: Pedone 1937. 35 p. (Économie sociale.) **P 380.35**

Lescure, Jean. Des crises générales et periodiques de surproduction. *[1907.]* 4. éd. Paris: Domat-Montchrestien 1932. 604 p. **90437**

Mayer, Anton. Finanzkatastrophen und Spekulanten. Lpzg: Goldmann 1938. 286 p. 10 t. **91145**

Surányi-Unger Tivadar. Gazdasági fellendülés és válságveszély. Bp.: Arany János ny. 1937. 8 p. **R 380.35**

World crisis, The — by the professors of the graduale institute of international studies Paul Mantoux, William E. Rappard, Maurice Bourquin etc. London: Longmans, Green 1938. XII, 385 p. **91137**
Bibliographie: p. 359—379.

380.359 Konjunktúra

Konjunktur — Conjuncture

Kresz Károly. A konjunktura útja. Bp.: Magy. Cobden szövetség 1937. 32 p. (Cobden könyvtár, 85.) **R 380.359**

Muhs, Karl. Deutschland und die nächste Weltwirtschaftskrise. Eine Studie ü. d. internat. Zusammenhänge d. Konjunkturbewegungen v. Blickpunkt d. dtschen Wirtschaftsstruktur. Jena: Fischer 1938. VI, [2], 80 p. **P 380.359**

Sipos [Sándor] Alexandre. Les conjunctures hongroises à leur point culminant. 1937. Bp.: Athenaeum 1938. 18 p. (De la Nouvelle Revue de Hongrie IV. 1938.) **R 380.359(439)»1937«**

Sipos Sándor. Az 1936. évi gazdasági fellendülés. Bp.: Saját kiad. 1937. 18 p. **R 380.359(439)**

Sipos Sándor. A gazdasági konjunktúra alakulása. Variation des conjunctures économiques. 1920—1937. Bp.: Hornyánszky ny. 1938. 16 p. (A »Magyar Statisztikai Szemlé«-ből.) **Rq 380.359(439)»1920/1937«**

Sipos Sándor. A konjunktúrakutatás. Bp.: Móricz 1938. 12 p. **R 380.359**

Varga [István] Stefan. Über den Inhalt der Konjunkturschwankungen. Jena: Fischer 1937. p. 435—464. (Weltwirtschaftliches Archiv, Bd 46. H. 2.) **P 380.359**

380.8+380.9 Gazdasági leírás és gazdaságtörténet

Wirtschaftsbeschreibung und Wirtschaftsgeschichte — Economic description and economic history

Bruck, W[erner] F[riedrich]. Social and economic history of Germany from William II. to Hitler, 1888—1938. A comparative study. Foreword by J. F. Rees. Cardiff: Univers. pr. 1938. XVI, 292 p. **91912**

Busch-Zantner, Richard. Agrarverfassung, Gesellschaft und Siedlung in Südosteuropa. Unt. bes. Berücks. d. Türkenzeit. Lpzg: Harrassowitz 1938. VIII, 158 p. (Beihefte z. »Leipziger Vierteljahrsschrift f. Südosteuropa«, 3.) **91489**
Bibliographie: p. 154—158.

Claphan, J[ohn] H[arold]. An economic history of modern Britain. Machines and national rivalries (1887—1914]. With an epilogue (1914—1929.) Cambridge: Univers. pr. 1938. 577 p. **90067**

Dreyer, Max. Grossdeutsche Wirtschaft. Ein Tatsachenbericht in Wort, Zahl und Bild. Berlin: Deutscher Verl. f. Politik u. Wirtschaft 1938. 64 p. **Pq 380.8(43):31**

Elek Péter. Gazdaságföldrajzi kutatások Szarvas és Szentes vidékén. Bp.: Magy. Társ. Falukutató intézete 1937. 15 p. **R 380.89(439.018) Szarvas**

Geller, Karl. Die Strukturänderung der ungarischen Volkswirtschaft nach dem Kriege u. die Stellung Ungarns im mitteleuropäischen Wirtschaftsraum. Münster i. Westf.: Helios-Verl. 1938. 154 p. **90328**
Bibliographie: p. 153—154.

Halász Albert. The states of Central-Europa. T. 1—2. Bp.: The autor 1936—1937. **5655**
[Angol, francia, német, olasz nyelvű.]
T. 1. Europe — Európa. 47 p.
« 2. The distribution of the Austro-Hungarian Monarchy and the new Austria. 84 p.

Hesse, Friedrich. Die deutsche Wirtschaftslage von 1914 bis 1923. Krieg, Geldblähe u. Wechsellagen. Jena: Fischer 1938. X, 498 p. (Beitr. z. Erforschung d. Wirtschaftl. Wechsellagen, Aufschwung, Krise, Stockung, 16.)
Bibliographie: p. 498. **91240**

Komoroczy György. A kereskedelem és ipar Szent István korában. Domanovszky Sándor előszavával. Bp.: Kereskedelmi és iparkamara 1938. 102 p. 1 t. **90885**

Lübke, Anton. Das deutsche Rohstoffwunder. Wandlungen d. dtschen Rochstoffwirtschaft. Stuttg.: Forkel 1938. 556 p. 16 t. **90937**

Mandschukuo. Führer durch die mandschurische Wirtschaft. Hg. v. Hiyoshi Kato. Bearb. v. Erich Thiel. Königsberg: Ost-Europa-Verl. 1937. 79 p. 1 t. **A 51.38/21**

Mayer, Hans Wilh. München und Stuttgart als Industriestandorte mit besonderer Berücksichtigung der Wirtschaftskrise. Stuttg.: Mayer 1937. 160 p. **90561**
Bibliographie: p. 157—160.

Nordischen Länder, Die— in der Weltwirtschaft. Dänemark. Finnland. Island. Norwegen. Schweden. Hg. v. d. Delegationen z. Förderung d. wirtschaftlichen Zusammenarbeit zwischen den Nordischen Ländern. Kopenhagen: Munksgaard 1938. [6], 261 p. **91604**

Ravasz János. A sárospataki uradalom gazdálkodása a XVIII. század első felében. Bp.: Otthon ny. 1938. 103 p. (Tanulmányok a magy. mezőgazdaság tört.-hez, 14.)
R 383.28(439.072) Sárospatak

Seraphim, Peter-Heinz. Polen und seine Wirtschaft. Königsberg: Inst. f. Osteurop. Wirtschaft 1937. 117 p. **A 47.38/160**

Tessedik Sámuel. Szarvasi nevezetességek azaz Szarvas mezőváros gazdasági krónikája. Az ered. német kéziratokból ford., bev. & jegyz. ell. N á d o r Jenő. A fordítást átnézte L a n g János. Függelékül K e m é n y Gábor fordításában és tanulmányával: T e s s e d i k tanítási tervezete, a magyar iskolaügyről írott 12 paragrafusa s H a j n ó c z y Józsefhez írott levelei. Bp.: »Magyarságtudomány« 1938. 152 p. (Magyarságtudomány könyvei, I.) **90933**

Tibal, André. La Tchécoslovaquie. Étude économique. Paris: Colin 1935. 224, 16 p. (Coll. Armand Colin, 83.) **90980**
Bibliographie: p. 222—224.

Tibor György. Ne tovább! Quo vadis homo? Közgazdasági tanulmány. Bp.: Hauptmann ny. 1938. 68 p. **R 380.8(439)**

Török István. A budapesti bejegyzett cégek statisztikája. Bp.: Szfőv. Háziny. 1937. 139, [3] p. **648/80/2**
Bibliográfia: p. [2].
= Statisztikai Közlemények, 88/2.]

Ujgazda-Neubauer Ferenc. Küzdelmes évek Csonkamagyarország gazdasági történetéből. Kaposvár: Új-Somogy ny. 1936. 156 p. **91404**

Witt, Kurt. Wirtschaftskräfte u. Wirtschaftspolitik d. Tschechoslowakei. Lpzg: Meiner 1938. VII, 272 p. 1 t. **71802**

381 Gazdaságpolitika

Wirtschaftspolitik — Applied economics

Auerhahn, Ludwig. Der Weltreichtum an Rohstoffen und Energien und der Anteil der Nationen der Erde. München-Solln: Würzl 1938. 24 p. **P 380.311(∞)**

Backe, Herbert. Das Ende des Liberalismus in der Wirtschaft. Berlin: Reichsnährstand 1938. 160 p. **90991**

Boucraut, Louis. État, corporation et entreprise. Paris: Libr. technique & économique 1938. IV, X, 252 p. **91917**
Bibliographie: p. 241—243.

Daitz, Werner. Der Weg zur völkischen Wirtschaft. Ausgew. Reden u. Aufsätze. T. 1—2. München: Verl. d. Dtschen Technik 1938. (Schriftenreihe d. Nationalsozialist. Bundes dtscher Technik, I.) **91779**
T. 1. Deutschlands Wirtschaftsordnung aus eigener Kraft u. eigenem Raum. 262, [4] p.
T. 2. Deutschland u. d. europäische Grossraumwirtschaft. 179, [3] p.

Dobretsberger, Josef. Die wirtschaftspolitischen Aufgaben des neuen Staates. Wien: Österreich. Verl. f. Kunst u. Wissenschaft 1937. 112 p. **89927**

Domány Gyula. Tőkemozgalom és kötött gazdálkodás. Bp.: Magy. Cobden szöv. [193?]. 46 p. **2439/87**
= Cobden könyvtár, 87.

Fayer Sándor. Új szabadságharc. Bp.: Stádium ny. 1937. 4°. 32 p. (Társadalompolitikai és közgazdasági füzetek, I. sor 1. sz.) **Rq 381.14(439)**

Frank, Franz. Die Erneuerung der Wirtschaft. Lpzg: Rauch 1938. 114 p. **90140**

Haensel, Paul. Die Wirtschafts- und Finanzpolitik der Vereinigten Staaten von Amerika. Stuttg.: Kohlhammer 1938. 24 p. (Deutsche wirtschaftswissenschaftl. Gesellsch., 5.) **P 381(73)**

Hessenland, Max. Deutschlands Kampf um seine Rohstoffe. München: Lehmann 1938. 139 p. **90844**

Hunke, Heinrich. Grundzüge d. dtschen Volks- u. Wehrwirtschaft. *[1937.]* 2. Aufl. Berlin: Haude & Spener 1938. 96 p. (Politik u. Wirtschaft, 1.) **P 381(43)**

Karlikovitch, Douchan. Le rapprochement économique des Pays Danubiens. Paris: Libr. technique & economique 1937. 220 p. **90653**
Bibliographie: p. 217—220.

Keilhau, Wilhelm. Volkswirtschaftspolitik und weltwirtschaftliche Stellung Norwegens. Jena: Fischer 1938. 23 p. (Kieler Vorträge, 54.) **Pq 381(481)**

Kölble, Josef. Arbeitskraft schafft Wirtschaftsfreiheit. Rohstofffragen u. Sozialprobleme d. Gegenwart. Lpzg: Hase & Koehler 1938. 274, [2] p. **91967**
Bibliographie: p. [2].

Mcdiarmid, John. Government corporations and federal funds. Chicago: Univ. of Chicago pr. 1938. XX, 244 p. (Studies in publ. administration, VI.) **91855**
Bibliography: p. 233—236.

Macmillan, Harold. The middle way. A study of the problem of economic and social progress in a free and democratic society. London: Macmillan 1938. 382 p. **91071**
Bibliography: p. 379—382.

Macmillan, Harold. Reconstruction. A plea for a national policy. London: Macmillan 1934. 128, [4] p. **91070**

Matolcsy Mátyás. Új élet a magyar földön. Bp.: Cserépfalvi 1938. 293 p. **90508**

Moulton, Harold G. Hausse des salaires ou baisse des prix? Comment développer le pouvoir d'achat national. Avant-propos & trad. de Gael F a i n. Paris: Payot 1938. 266 p. (Bibliothèque politique et économique.) **91838**

Predöhl, Andreas. Weltwirtschaft vom völkischen Standpunkt. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1937. 19 p. (Veröffentl. d. Gesellsch. d. Kaufleute im Hansischen Hochschulring.) **P 380.02**

Regul, Rudolf. Energiequellen der Welt. Betrachtungen und Statistiken zur Energiewirtschaft unter Mitwirkung v. Karl Georg M a h n k e. Berlin: Hanseatische Verlagsanstalt 1937. 78 p. (Schriften d. Inst. f. Konjunkturforschung. Sonderheft, 44.)
Bibliographie: p. 77—78. **Pq 381.125(∞)**

Schier, Waldemar. Der nationalsozialistische Unternehmertyp. Emsdetten: Lechte 1938. XIV, 114 p. (Universitas Archiv. Wirtsch. u. sozialwissenschaftl. Abt., 9.) **90988**
Bibliographie: p. IX—XIV.

Schwerin von Krosigk, [Lutz] Graf. Fragen der gegenwärtigen Wirtschafts- und Finanzpolitik. Stuttg.: Kohlhammer 1938. 13 p. (Deutsche wirtschaftswissenschaftl. Gesellschaft.) **P 381(43)**

Shanahan, E. W. Modern economic organisation and problems. A study of economic method and of contemporary economic structure and problems. (The industrial revolution and the economic world of today. 1932.) London: Longmanns, Green 1938. VIII, 401 p. **91877**

Taylor, John A. Economic democracy. (Democratized capitalism.) Boston: Jayell print. 1933. 40 p. **P 381.5**

Witte, Rudolf. Grundfragen einer gemeinwirtschaftlichen Maschinenpolitik. Rostock: Hinstorff 1938. VIII, 225 p. (Hamburger wirtschafts- u. sozialwissenschaftliche Schriften, H. 38.) **91915**
Bibliographie: p. 214—225.

Wünscher Frigyes. Keresztény erkölcs és nemzeti gondolat a gazdasági életben. Bp.: Csáthy 1937. 278 p. **90041**

381.2 Üzemtan

Betriebswirtschaftslehre

Business organisation

Arnhold, Karl. Der Betriebsführer und sein Betrieb. Gedanken z. nationalsozialistischen Musterbetrieb. Lpzg: Bibliographisches Institut 1937. 63 p. **P 381.2(43)**

Arnhold, Karl. Umrisse einer deutschen Betriebslehre. Betrachtungen über d. Verhältnis zwischen Mensch u. Arbeit, über organische Betriebsgestaltung, sowie über d. Kunst betriebl. Führung u. Führerverpflichtung. Lpzg: Bibliogr. Inst. 1936. 59 p. **P 381.21(43)**

Ingenleuf, Peter. Probleme der Rationalisierung im Rahmen nationalsozialistischer Wirtschaftsauffassung. Würzburg: Triltsch 1938. IX, 73 p. **P 381.211(43)**
Bibliographie: p. V—VIII.

Kitzke, Kurt. Soziale Grundfragen der Betriebsverwaltung. Die Bedeutung d. französischen Verwaltungslehre. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1938. 227 p. (Neue dtsche Forschungen, 188.) **91183**
Bibliographie: p. 219—227.

Narr, Willy. Das Problem des Firmenwertes. Diss. Tübingen. Würzburg: Dr. Triltsch 1937. VI, 88 p. **P 381.12**
Bibliographie: p. V—VI.

Nemzetközi kongresszusok. Seventh international management congress. Washington IX. 19—IX. 23. 1938. T. 1—5. Sponsored by The National Management Council of the U. S. A. Baltimore: The Waverly pr. 1938. **X 584**
= Nemzetközi kongresszusok. Internat. management congress.

Raith Tivadar. Az üzemgazdaság rendje. Bp.: Arany János ny. 1939. 184 p. **91794**

Schranz András. Üzemgazdaságtan. Bp.: Attila-ny. 1938. 404 p. **90801**

Willi, Edmund. Der Begriff des Betriebes. Bern: Haupt 1938. VIII, 84 p. (Berner wirtschaftswissenschaftl. Abhandl. H. 23.)
Bibliographie: p. VII—VIII. **P 381.21**

381.32 Kartelek

Kartelle — Trusts

Brachwitz, Alfred. Die Zusammenschlüsse in der deutschen Zementindustrie seit 1914. (Ein Beitrag zur Problematik des Kartellwesens.) Diss. Berlin. Hamburg: Dr. Preilipper 1937. 91 p. **P 381.32(43)**
Bibliographie: p. 89—90.

Haussmann, Fritz. Konzerne und Kartelle im Zeichen der »Wirtschaftslenkung«. Zürich: Verl. f. Recht u. Gesellsch. 1938. VIII, 382 p. 7 t. **91178**

Lange, Hellmut. Die Stellung des deutschen Unternehmers zum Kartell. Ein Beitrag zur Geistesgeschichte des modernen Unternehmertums. Berlin: Heymann 1937. 69 p.
Bibliographie: p. 69. **Pq 381.11(43)**

Linke, Helmut. Nationalwirtschaft und internationale Kartelle. Würzburg: Triltsch 1938. [4], 69 p. **P 381.32**
Bibliographie: p. 67—69.

381.5 Tervgazdálkodás

Planwirtschaft

Government in business

Cotta, Freppel. Economic planning in corporative Portugal. Pref. by Marcello Caetano. London: King 1937. XIV, 185 p. **90474**

Hoffmann, Otto. Im Zeichen des Vierjahresplans. Das Wirtschaftsjahr 1937. Frankfurt a. M.: Societäts-Verl. 1938. 76 p. **P 381.5(43)**

Ribbentrop, Joachim v. Vierjahresplan und Welthandel. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1937. 27 p. (Schriften d. Deutschen Inst. f. aussenpolitische Forschung, H. 1.) **P 381.5(43)**

Wagner, Josef. Die Preispolitik im Vierjahresplan. Jena: Fischer 1938. 18 p. (Kieler Vorträge, 51.) **P 381.6(43)**

381.6 Ár

Preis — Price

Galambos [Pál] Paul. Der gerechte Preis. Lpzg: Deuticke 1937. 101 p. (Gesellschaftswissenschaftl. Abhandl., IX.) **Pq 380.36**
Bibliographie: p. 100—101.

Horwitz, Arnold. Preistheorie und Preiseingriff. Diss. Berlin: Dr. Scholem 1937. 71 p.
Bibliographie: p. 68—71. **P 380.36**

Kalkman, Wolfgang. Entwicklung und Probleme der Agrarpreispolitik seit dem Weltkrieg im Britischen Reich, in den Vereinigten Staaten und anderen Überseeländern. Würzburg-Aumühle: Triltsch 1938. V, 63 p.
Bibliographie: p. 60—63. **P 383.2(42)**

Klinger, Hubert Karl. Vieh- u. Fleischpreise. Eine Untersuchung d. Spannen zwischen Vieh- u. Fleischpreisen unter bes. Berücks. d. Verhältnisse in München. Würzburg: Triltsch 1937. 50 p. **P 381.631(433) München**
Bibliographie: p. 50.

Laufenburger, Henry & Pierre Pflimlin. La nouvelle structure économique du Reich. Groupes cartels et politique des prix. Paris: Hartmann 1938. 105 p. **90734**

Leichthammer, Harry. Die Entwicklung der staatlich geregelten Erzeugerpreise für Weizen, Roggen, Gerste und Hafer im Deutschen Reich. Diss. Erlangen. Frankfurt a. M.: Dr. Brönner 1937. 99 p. **90616**
Bibliographie: p. 89.

Schilling, Adolf. Die Preisbildung der landwirtschaftlichen Erzeugnisse. Prag: Czerny 1937. 240 p. **89983**
Bibliographie: p. 236—240.

Sipos Sándor. A termelői és a fogyasztói árak vizsgálata Magyarországon. Kecskemét: Első kecskeméti hirlapkiadó & ny. 1938. 19 p. (»Magy. Gazdák Szemléjé«-ből.) **R 381.6(439)**
Bibliográfia: p. 19.

Timoshenko, V. P. Monetary influences on postwar wheat prices. California: Stanford univers. 1938. 4°. p. 262—318. (Wheat studies of the food research institute, Vol. XIV. No 7.) **Pq 381.6 : 383.31**

381.63 Közélelmezés.

Lebensmittelversorgung

Food supply

Buck, Heinrich. Der Reichsnährstand. Diss. Erlangen. Bechhofen: Dr. Eder 1936. VII, 37 p. **P 342.54 : 381.63(43)**
Bibliographie: p. III—V.

Crawford, William & H. Broadley. The people's food. London: Heinemann 1938. XIII, 336 p. **91321**

Ertel, Hermann. Die Grundlagen der deutschen Volksernährung. Zugleich ein Überblick über Tagesfragen d. Ernährung. Lpzg: Barth 1938. 105 p. **90291**
Bibliographie: p. 101—102.

Häberlein, Ludwig. Das Verhältnis von Staat und Wirtschaft mit besonderer Hervorhebung der Selbstverwaltung des Reichsnährstandes u. der landwirtschaftlichen Marktordnung. Mit einem Geleitwort v. Hans Merkel. Berlin: Verl. f. Staatswissenschaften u. Geschichte 1938. XI, 143 p. **90510**

Kerber, Franz. Gemeindepolitische Sonderaufgaben zur Erringung der deutschen Nahrungs- und Rohstoff-Freiheit. Zusammengest. u. bearb. —. [Karlsruhe: Südwestdr. 1938]. 24 p. **P 381.63(43)**

Lippe, Rolf von. Deutsche Milchmarktordnung. Ein Beitrag zur Lehre von den wirtschaftsrechtlichen Verbänden. Diss. [Tübingen]. Bleicherode am Harz: Dr. Nieft 1937. 62 p.
Bibliographie: p. 5—7. **P 381.635 : 637.1(43)**

Lorz, F. Kriegsernährungswirtschaft und Nahrungsmittelversorgung vom Weltkrieg bis heute. Hannover: Schaper 1938. 224 p.
Bibliographie: p. 222—224. **91239**

Solty Ernő. Budapest tejellátása. Bp.: Szfőv. Háziny. 1936. 160 p. **648/86/1**
= Statisztikai Közlemények, 86. k. 1. sz.

Tornau, Udo. Beiträge zur Ernährungsstatistik. I. Verbrauchstatistik und Ernährung von —, II. Die Verbrauchseinheiten-Methode von Johannes Kreck. Lpzg: Barth 1938. 59 p. (Beihefte zur Zeitschrift »Die Ernährung«, H. 4.) **P 381.63(43)**
Bibliographie: p. 58—59.

Wirz, Franz G. de. Gesunde und gesicherte Volksernährung. Die Bedeutung d. Ernährungsreform i. Rahmen d. nationalsozialist. Gesundheitsführung. Dresden: Müller 1938. 24 p. (LL-Schriftenreihe, H. 3.) **P 381.63(43)**

Zischka, Anton. Brot für zwei Milliarden Menschen. Lpzg: Goldmann 1938. 346 p.
Bibliographie: p. 340—344. **91394**

383 Östermelés. Mezőgazdaság.

Landwirtschaft — Agriculture

Agricultural Outlook 1937, The— for California. Contribution from the Giannini Foundation of Agricultural Economics. By F. R. Wilcox, Dallas W. Smythe, S. W. Shear etc. Berkeley: Agricultural Extension Service 1936. 83 p. (Univ. of Illinois. Circular, 102.) **P 383.3(794)»1937«**

Bernát Gyula. Az új Magyarország agrárpolitikája. 1867—1914. Bp.: Saját kiad. 1938. 416 p. **91799**

Brdlik, Vladislav. Die sozialökonomische Struktur der Landwirtschaft in der Tschechoslowakei. Von —, unter Mitarbeit v. Franz Kubec & Jaroslav Prokes. Berlin: Vahlen 1938. X, 240 p. 4 t. (Schriften d. Internat. Konferenz f. Agrarwissenschaft.)
Bibliographie: p. 237—240. **91487**

Buday Barna stb. Alföldi gazdálkodás. Írták: —, Rohringer Sándor, Geist Gáspár stb. Bp.: »Pátria« 1936. 127 p. (»Köztelek«-ből.) **91110**

Decken, Hans v. d. Entwicklung der Selbstversorgung Deutschlands mit landwirtschaftlichen Erzeugnissen. Berlin: Parey 1938. 152 p. (Berichte über Landwirtschaft. Zeitschrift f. Agrarpolitik u. Landwirtschaft 138. Sonderheft.) **90588**
Bibliographie: p. 144—152.

Drescher, Leo. Agrarökonomik und Agrarsoziologie. Über d. Aufgaben u. Grenzen d. Agrarwissenschaften. Ein Vergleich zwischen d. Entwicklung in Dtschland u. d. in d. Vereinigten Staaten v. Amerika. Jena: Fischer 1937. 80 p. **P 383.25**

Éber Ernő. Fejlődés és pangás mezőgazdasági termelésünkben. Bp.: »Pátria« ny. 1938. 24 p. (A »Mezőgazdasági Közlöny«-ből.) **Rq 383.2(439)**

Fabricius Endre. A népies gazdálkodás fejlesztése. OMGE előadássorozata. Sajtó alá rendezte —. Bp.: Orsz. magy. gazdasági egyesület 1938. 184 p. **91614**

Flügge, Eva. Baumwolle. Wandlungen in der Erzeugung und der Verwendung der Baumwolle nach dem Weltkrieg. Lpzg: Bibliographisches Inst. 1938. IX, 232 p. (Wandlungen i. d. Weltwirtschaft, 10.) **91197**

Hamann, Andreas. Die Milchmarktordnung in der Rechtspraxis. Rechtsfragen u. Erläuterungen. Kempten in Allgäu: Dtsche Molkerei-Zeitung 1938. 95 p. **P 383.71(43)**

Harsányi Jenő. Az irányított gazdálkodás és a szövetkezeti szervezés rendszere a magyar mezőgazdaságban. Bp.: Szepes & Urbányi ny. 1937. 207 p. **90531**
Bibliográfia: p. 203.

Japan's agrarian problems. Tokyo: The Foreign Affairs Association of Japan 1937. 38 p. **A 52.38/33**

Korek Valéria. A magyar mezőgazdaság jövedelmezősége. Bp.: Légrády ny. 1937. 22 p. (»Közgazdasági Szemle«-ből.) **R 383.25(439)**

Magyarország erdőtiszti címtára. Bp.: Stádium 1936. 32 p. (Az »Erdészeti Lapok« 1936. évi III-ik füzetének melléklete.) **R 383.49(439) (057)**

Magyarország mezőgazdaságának főbb üzemi adatai az 1935. évben, törvényhatóságok és községek (városok) szerint. Bp.: Stephaneum ny. 1938. 16, 529, [3] p. **K 3100/41/105**
= Magyar Statisztikai Közlemények, Új sor., 105.

Németország. Törvények, rendeletek. Die Neuordnung der deutschen Eierwirtschaft. Die gesetzlichen Vorschriften nebst Erläuterungen. Hg. v. W. Schefold, Fr. Küthe & J. Niemann. *[1937.]* 3. neubearb. u. ergänzte Aufl. Berlin: Pfenningstorff [1937]. 159 p. **89916**

Németország. Törvények, rendeletek. Verordnung zur Sicherung der Landwirtschaftung v. 25 III. 1937. nebst Durchführungsverordnung v. 22. IV. 1937. Erläutert v. Max Zimmermann. Berlin: Reichsnährstand Verl. [1937]. VIII, 159 p. **89984**

Országos Magyar Gazdasági Egyesület. A belterjes gazdálkodás lényege, jelentősége és előfeltételei. Az OMGE által az 1935. évi téli gazdahéten rendezett előadások gyüjteménye. Bp.: »Pátria« ny. 1936. 218 p. **91109**

Reichenbach Béla & Czeider István. Makói és nagykőrösi kis- és középüzemek vagyoni helyzete és jövedelmi eredményei az 1934. évben. Bp.: Magy. gazdák szemléje 1936. 62 p. (A Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara ... számtart. oszt. kiadv., I.) **R 383.28(439.024) Makó**

Rettig, Georg. Die europäische Agrargüterversorgung. Ein Beitrag zur europäischen Rohstoff-Frage. Heidelberg: Winter 1938. 70 p. (Heidelberger Akten der von Portheim-Stiftung, 22.) **Pq 383.3(4)**

Schüler, Hans Hermann. Wolle. Wandlungen in der Erzeugung und Verwendung der Wolle nach dem Weltkrieg. Lpzg: Bibliographisches Inst. 1936. 199 p. (Wandlungen in der Weltwirtschaft, H. 2.) **91072**
Bibliographie: p. 175—178.

Schweng Loránd. Dinamikus mezőgazdasági politika. Szeged: Városi ny. 1937. 16 p. (A Balás Károly és Heller Farkas születésének 60. évfordulója alkalmából kiadott »Ünnepi dolgozatok«-ból.) **R 383.2(439)**

Sztrázsik Andor. Tejértékesítés belföldön és külföldön. Bp.: Pátria 1938. 8 p. (Rádiós gazdasági előadások.) **R 383.71(431)**

Winkler, Arno. Ungarns landwirtschafts- geographische Gestaltung. Berlin: Gruyter 1938. 4°. VI, 149 p. 20 t. (Ungarische Bibliothek, 2. Reihe, 8.) **X 7106**

Woertge, Karl Heinz. Entwicklung und weltwirtschaftliche Bedeutung der Sojabohnenerzeugung und- verarbeitung. Diss. Erlangen. Coburg: Gedr. im Tageblatthaus 1937. 118 p.
Bibliographie: p. 115—118. **90611**

383.1 Földbirtok

Grundbesitz — Landownership

Dénes István. Földértékadó-rendszer. Bp.: »Jövő« ny. 1938. 30 p. (Turul, Földreformot, 1. sz.) **R 383.155(439)**

Gergelyffy Géza. A föld-kérdés Magyarországon. Szolnok: Szerző 1938. 47 p. **R 383.1(439)**

Gulácsy J. László. Csak magunkban bízzunk. Szarvas: »Szarvasi Közlöny« ny. 1937. 121 p. (Magy. Vidék könyvei, X.) **R 383.1(439)**

Halász Elemér. Az elkerülhetetlen új földreform. Bp.: Kellner ny. 1937. 104 p. **R 383.155(439)**

Hartstein Péter. Organikus birtokpolitikát. Bp.: Szalay ny. 1938. 16 p. (»Magyar Sors«-ból.) **R 383.1(439)**

Lindner, Max. Die Bodenpolitik der Stadt Halle(Saale) von 1870 bis zum Frühjahr 1933. Halle: Akademischer Verl. 1937. 190 p. **90307**
Bibliographie: p. 189—190.

Magyarország földbirtokviszonyai az 1935. évben. I. Törvényhatóságok és községek (városok) szerint. Bp.: Stephaneum ny. 1936. 1050, [4] p. **3882/99**
= Magyar Statisztikai Közlemények, Új sor., 99 k.

Mittag, Heinz. Der Erbhof als Betriebs- u. Rechtseinheit. Berlin: Heymann 1938. VIII, 106 p. **P 383.131(43)**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Nizsalovszky Endre. A földbirtokpolitika eredményeinek biztosítása. Kecskemét: Kecskeméti hirlapkiadó ny. 1936. 21 p. (Orsz. Nemzeti Klub kiadv., 9.) **R 383.1(439)**

Rusch, Max. Bodenrecht und Bodengesetzgebung seit 1933. Berlin: Siedlung & Wirtschaft Verl. [1938]. VI, 411 p. (Kleinsiedlung, H. 8.) **91511**

Schandl Károly. Nemzeti birtokpolitika. Bp.: »Pátria« 1935. 25 p. **R 383.1(439)**

Steffens, Heinz. Gemeindegliedvermögen, Interessentengemeinschaften und Nutzholzverordnung. Darst. d. gesamten preuss. Rechts d. Gemeindegliedervermögens d. Interessentengemeinschaften u. d. Realgemeinden, sowie d. preuss. Gemeindeforstrechts. Berlin: Deutscher Gemeindeverl. 1938. VI, 68 p. (Kommunale Schriften, 48.) **P 383.11(43)**

Szentmiklósy Lajos. A magyar agrárkérdéshez. Bp.: Radó 1936. 42 p. (Gondolat könyvtár, 2.) **R 383.136(439)**

Szilágyi Rudolf. Die wirtschaftlichen Probleme der Wohnhausschätzung. Wien: Perles 1937. 60 p. (Wirtschaftswissenschaftl. Abhandl., III.) **P 383.165**
Bibliographie: p. 58—59.

Wildner Ödön. A főváros ingatlantulajdona. Állapotrajz és fejlődéstörténeti adatok. Bp.: Szfőv. Háziny. 1938. 4°. 55 p. (Városi Szemlé-ből.) **Rq 383.112(439) Bp**

384 Iparpolitika

Industriepolitik — Industry

Conker, Orhan. Redressement économique et industrialisation de la nouvelle Turquie. Préf. de S. E. Ismet Inönü. Paris: Recueil Sirey 1937. 345 p. 1 t. **89875**

Doležel, Karl. Gewerbepolitik und Industrie. Brünn: Rohrer 1937. 68 p. **P 384.01**

Handbuch der schweizerischen Produktion 1930—1931. Zürich: Schweiz. Zentrale f. Handelsförderung [1931]. 644 p. (Schweizerisches Export-Adressbuch.) **91927**

Iparos évkönyv. 1. k. Főszerk.: Frühwirth Mátyás. Bp.: Iparos Hirlap 1938. **X 2438**

Keller, Robert v. Die Verlagerung der grossstädtischen Industrie. Eine wirtschaftspolitische Studie. Lpzg: Meiner 1938. VIII, 160 p. **91318**
Bibliographie: p. 152—160.

Lenhardt, Heinz. 150 Jahre Gesellenwandern nach Frankfurt a. M. Ein Beitr. z. Kulturgeschichte d. dtschen Handwerks nach d. Fremdenbüchern d. Frankfurter Buchbinderhandwerks v. 1712—1868. Frankfurt a. M.: Diesterweg 1938. 45 p. 1 t. (Gross-Frankfurter Volks- u. Brauchtum in alter u. neuer Zeit, II.) **91544**

Magyar gazdaságkutató intézet, A — jelentése a kézművesipar 1937. évi konjunkturális helyzetéről. Bp.: Szepes & Urbányi 1938. 16 p. (Az Ipartestületek Országos Központja V. évi jelentéséből.) **R 384.2(439)»1937«: 31**

Pietzsch, Albert. Die Organisation der gewerblichen Wirtschaft. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1938. 32 p. 1 t. (Schriften d. Hochschule f. Politik, H. 20.) **P 384(43)(061)**

Roder, Georg. Die rechtliche Natur der Handwerkskammer und ihre Stellung gegenüber den sonstigen Handwerker-Organisationen der Gewerbe-Ordnung (nach dem Stande von 1921). Diss. 1921. Erlangen: Dr. Döres 1936. 106 p. **90644**
Bibliographie: p. 102—105.

Sághelyi Lajos vitéz. A magyar üvegesipar története. Bp.: Otthon ny. 1938. 510 p.
Bibliográfia: p. 500—507. **91951**

Spohr, Herbert. Die Marktordnung d. dtschen Zuckerwirtschaft in d. Nachkriegszeit unter Berücks. d. nationalsozialistischen Marktregelung v. 10. XI. 1934. Diss. Göttingen: Göttinger Handelsdr. 1936. 101, [3] p. **89849**
Bibliographie: p. 99—101.

Starke, F. C. Das deutsche Hotelgewerbe nach seinen wirtschaftlichen und steuerlichen Problemen. Lpzg: Edelmann 1938. 178 p.
Bibliographie: p. 174—178. **90578**

Ungewitter, Claus. Verwertung des Wertlosen. Hg. v. —. Unter Mitarbeit v. W. Greiling, W. Koeck & Barth v. Wehrenalp. Berlin: Limpert-Verl. 1938. 304 p. **91763**

385 Közlekedés

Verkehrswesen — Communication

Deutsche Luftfahrt, Die —. Jahrbuch 1938. Hg. v. Heinz Orlovius & Richard Schulz. Frankfurt a. M.: Knapp 1938. **X 2465**

Fellner Frigyes. Közlekedéspolitika. Bp.: Szfőv. Háziny. 1937. 520 p. **648**
= Statisztikai közlemények, 84/4.

Hamburg. Handelsstatistisches Amt. Handel und Schiffahrt des Hafens Hamburg im Jahre 1937. Gemeindeverwaltung d. Hansestadt Hamburg Verwaltung f. Handel, Schiffahrt u. Gewerbe. Hamburg: Schröder & Jeve 1938. **X 583**

Hempen, Wilhelm. Die Organisation der deutschen Verkehrswirtschaft, insbesondere die Unternehmungsformen in den einzelnen Verkehrszweigen. Münster (Westf.): Wirtschafts- u. Sozialwissenschaftlicher Verl. 1937. 192 p. (Verkehrswissenschaftl. Forschungen, 10.) **89908**
Bibliographie: p. 179—190.

Hencz Lajos. A magyar posta története és érdemes munkásai. Bp.: Merkantil ny. 1937. 4°. 593 p. **X 7081**

Hermann, Gerhard. Der Suez-Kanal. Lpzg: Goldmann 1936. 83, [3] p. (»Weltgeschehen.«) **A 62.91/20**

Koch, Wilhelm. Die deutsche Linienschiffahrt in der Krise. Diss. Göttingen: Göttinger Handelsdr. 1936. V, 175 p. **89837**
Bibliographie: p. 172—174.

Koenig, Friedrich-Karl Frhr. Der regelmässige deutsche Luftverkehr nach Südamerika in seiner wirtschafts- und politisch-geographischen Bedeutung. Diss. Tübingen: Dr. Bölzle 1937. VII, 73 p. **P 385.9(43):(8)**
Bibliographie: p. 66—72.

Magyar vasúti és közlekedési sematizmus. Szerk. Teszéri György, Sági Ernő Miklós & Halász Jenő. Bp.: Magy. vasúti és közlekedési sematizmus kiad. 1938. 468 p. **K 3855/2**

Miklós Imre. A magyar vasutasság oknyomozó történelme. A legelső vasúttól — napjainkig. Vác: Kapisztrán ny. 1937. IV, 808 p. (A »Történetírás« könyvei, I.) **90590**

Orczy Gyula. A forgalomtechnika köréből. Bp.: Szfőv. Háziny. 1938. 27 p. (»Városi Szemle«-ből.) **R 385.81**

Pannier, Hermann. Wirtschaftliche Probleme des Flugzeugverkehrs. Eine staatswissenschaftl. Studie. Diss. Berlin: Dr. Rother 1937. 139 p. **91724**
Bibliographie: p. 133—137.

Pirath, Carl. Der Weltluftverkehr. Elemente des Aufbaus. Berlin: Springer 1938. 4°. 80 p. (Forschungsergebnisse d. verkehrswissenschaftl. Inst. f. Luftfahrt, H. 12.) **X 7085**
Bibliographie: p. 79—80.

Postás szaknaptár. A magy. kir. posta alkalmazottainak tájékoztató könyve és névtára. 1939. Szerk. Kovács József. 43. évf. Bp.: Szepes & Urbányi 1938. **K 3850/5**

Salewski, Heinz. Grundgedanken zu einer gemeinwirtschaftlichen Eisenbahntarifpolitik. Diss. Königsberg (Pr.): Ostd. Verl.-Anst. 1937. VIII, 55 p. **K 385.58**
Bibliographie: p. V—VII.

Scholz, Wilhelm. Wirtschaftsaufschwung im Zeichen der Motorisierung. Stuttg.: Kohlhammer 1938. 20 p. (Schriften d. Deutschen Wirtschaftswissenschaftl. Gesellsch.) **P 385.03(43)**

Teleki János. A modern közlekedéspolitika. Bp.: Szerző 1935. 50 p. **R 385(439)**

Tersztyánszky Ákos. A racionálizálási intézkedések a M. kir. postánál. Bp.: M. R. B. 1937. 4°. 46 p. (A Magyar Racionalizálási Bizottság kiadványai, 7.) **Rq 385.3(439)**

Teubert, Wilhelm. Die Welt im Querschnitt des Verkehrs. Berlin-Grunewald: Vowinckel 1928. 513 p. **90095**
Bibliographie: p. 485—489.

Visegrády József. 100.000 motoros gépjárművet Magyarországnak. Bp.: Szerző 1937. 60 p. **R 385.87(439)**

386 Kereskedelem
Handel — Commerce

Breslau. Statistisches Amt. Handelsplatz im grossdeutschen Raum. Breslau: Jungfer 1937. 46 p. (Vierteljahresbericht d. Statistischen Amtes d. Stadt Breslau, 4.) **Pq 386.112(431.5) Breslau**

Breslau. Statistisches Amt. Des Reiches Brücke zum Südosten. Breslau: Jungfer 1937. 11 p. (Vierteljahresbericht des Statistischen Amtes des Stadt Breslau, 3.) **Pq 386.2(431.5):(407)**

Dénes Ferenc. Főbb gazdasági haszonállataink piaci viszonyai. (Tanulmány a mezőgazdasági piackutatás köréből.) Dissz. Bp.: Kovácsi & Szegedi ny. 1936. 90 p.
Bibliográfia: p. 87. **R 386.112 : 383.6(439)**

Ehler, Karl-Heinz. Der Leipziger Rauchwarengrosshandel im letzten Jahrzehnt. Lpzg: Buske 1938. 180 p. (Der sächsische Wirtschaftsraum, 3.) **91497**
Bibliographie: p. 180.

Eleöd Huba. Az üvegkereskedelem különös tekintettel Magyarország kiviteli lehetőségeire. Doktori értekezésből való szemelvények. Bp.: Bethlen Gábor ny. 1934. 16 p. **R 386.2 : 666(439)**

Facius, Walter. Die Stellung des Getreidehandels im Reichsnährstand. Berlin : Weicher 1938. 78 p. **P 383.31 : 386(43)**
Bibliographie: p. 77—78.

Gomperz Ervin. Vámszövetkezések gazdasági hatásai. Bp.: Gergely ny. 1932. 54 p. **R 386.391(405)**

Haake, Rudolf. Das städtische Messe- und Ausstellungswesen. Stuttg.: Kohlhammer 1938. VII, 88 p. (Einzelschriften d. kommunalwissenschaftlichen Inst. an der Univ. Berlin, 11.) **P 386.112(43)(—21)**

Hegedüs István. Az egykéz. Bp.: Stádium ny. 1938. 155 p. **90629**

Hildebrandt, Walter. Die kleine Wirtschaftsentente als agrarpolitisches Problem d. Tschecho-Slowakei. Breslau: Priebatsch 1938. 126 p. (Schriften d. Osteuropa-Inst. zu Breslau, N. R. 10.) **91355**
Bibliographie: 123—126.

Horthy Miklós, ifj. nagybányai. Egyptom az angolokkal való megállapodás idején. Bp.: Cobden Szöv. kiad. 1937. 37 p. **2439/86**
= Cobden könyvtár, 86.

Ilgner, Max. Exportsteigerung durch Einschaltung in die Industrialisierung der Welt. Jena: Fischer 1938. 24 p. (Kieler Vorträge, 53.) **P 386.2 : 384.1**

Kecső István. Vámteher és áruforgalom. *[1936.]* 2. kiad. Bp.: Magy. Társadalomgazdasági társ. 1936. 63 p. **R 386.3**

Kemény János. Külkereskedelem és valutavédelem. Szeged: Városi ny. 1938. 48 p. (Bővített különlenyomat a Magyar Takarékpénztárak és bankok egyesülete 1938. évkönyvéből.) **R 386.2(439)**

Kleine-Natrop, Heinz. England und die Freihandelsidee. Emsdetten (Westf.): Lechte 1937. 112 p. **90557**

Manoilesco, Mihail. Die nationalen Produktivkräfte und der Aussenhandel. Theorie des internationalen Warenaustausches. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1937. 400 p. **90303**

Moltke, Siegfried. Die Industrie und Handelskammer Leipzig 1862—1937. Ihre Entstehung u. Entwicklung u. ihre innere Einrichtung. Eine Chronik. Lpzg: Jüstel & Göttel 1937. VIII, 186 p. 36 t. **90829**

Nagybákay (Rickl) Antal. A Debreceni Kereskedő Társulat 240 esztendős multja. Debrecen: Városi ny. 1938. 33 p. **R 386(439.032) Debrecen (065)**
Bibliográfia: p. 26—31.

Rácz Jenő. A prognózis lehetősége és feladatai a sertéspiacon. Bp.: Légrády ny. 1938. 46 p. (A »Közgazdasági Szemlé«-ből.) **R 386.112 : 383.64(439)**

Radó Rezső & Diczig Alajos. A kereskedelmi és iparkamarák hazánkban és külföldön. Debrecen: Nagy 1938. [4], 637 p. **91733**

Société des Nations. Le commerce internat. de certaines matières premières et denrées alimentaires par pays d'origine et de consommation 1936. Genève: Soc. d. Nat. 1937. 164 p. (Série de Publ. de la Soc. d. Nat. II. Questions économique et financières 1937.) **X 581**

Société des Nations. Comité d'experts statisticiens. Liste minimum de marchandises pour les statistiques du commerce international. Genève: Soz. d. Nat. 1938. 62 p. (Etudes et rapports sur les méthodes statistiques, 2.) **Pq 386.2(∞) : 31**

Szabó István. A zsidó baromfi- és tojásexportkartel üzelmei. Wien: Kobold Dr. 1938. 24 p. **R 386.2(439) : 303.31**

Szilvay Gyula. Piackutatás Északafrikában és közel keleten. Előszót írta: ifj. Horthy Miklós. Bp.: May 1937. 205 p. **89973**

Ungarischer Aussenhandelsdienst. Wegweiser und Adressbuch. (Magyar külkereskedelmi útmutató és címtár) 1938/39. Devisenbewirtschaftung. Export-Import Verordnungen, Statistik, Ausfuhrprodukte, Firmenverzeichnis. VI. Jhg. Bp.: Perényi 1938. 183 p. **K 3862/1**

Übersicht über den Stand der wirtschaftpolitischen Beziehungen Deutschlands im Jahre 1937. Hg. v. Reichs- u. preuss. Wirtschaftsministerium. Berlin: Dr. Mittler [1937?]. 4°. XVI, 100 p. **Pq 386.2(43)»1937«**

387 Pénz- és hitelügy

Geld und Kredit — Money. Credit

Bátor Viktor. A dollárbetétek fölértékelése. Bp.: Athenaeum 1938. 65 p. (Tébe könyvtár, 91. sz.) **R 387.59(439)**

Bowman, William Dodgson. Die Geschichte der Bank von England von ihrer Gründung im Jahre 1694 bis heute. Basel: Schwabe [193?]. 210 p. 8 t. **91804**

Cassel, Gustav. Der Zusammenbruch der Goldwährung. Übers. v. Bernhard Pfister. Stuttg.: Kohlhammer 1937. XXIV, 235 p. **90470**

Chapon, Richard. Le crédit international et les crises d'après-guerre. La dépression économique mondiale du traité de Versailles à l'accord tripartite. Préf. de Joseph Caillaux. Paris: Dalloz 1937. XVII, 334 p. **89887**

Csehszlovákia. Nemzeti bank. Ten years of the National Bank of Czechoslovakia. Currency activities of the National Bank, economic conditions and development of the Czechoslovak Republik. Praha: »Orbis« impr. 1937. 487 p. 1 t. **91570**

Devisenbewirtschaftung in Ungarn. Erläuterungen. 4. Aufl. Bp.: Vereinigung d. Sparkassen u. Banken [1933?]. 35 p. **R 387.435(439)**

Donaldson, John. The dollar. A study of the »new« national and international monetary system. New York: Oxford Univers. pr. 1937. XXII, 271 p. **91200**

Einzig, Paul. Foreign balances. London: Macmillan 1938. XII, 186 p. 2 t. **91147**

Einzig, Paul. World finance. 1937—1938. London: Kegan Paul, Trench & Trubner 1938. XVII, 336 p. **90930**

Engländer, Oskar. Das Geld in Volks- und Weltwirtschaft. Brünn: Rohrer 1937. [8], 185 p. (Die Volkswirtschaft, 2.) **89992**

Ettrich, Emil. Die Zession als Mittel der Kapitalsbeschaffung. Wien: Springer 1937. 128 p. (Betriebswissenschaftliche Forsch. d. Wirtschaftsverkehrs, H. 18.) **90306**
Bibliographie: p. 126—128.

Fischer, Werner A. Devisenclearing. Die Entwickl. d. Zahlungs- u. Verrechnungs-Abkommen in Deutschland. Mit einem Vorw. v. Karl Blessing. Berlin: Berger [1938]. 4°. 58 p. (Schriftenreihe z. »Devisenarchiv«, V.) **X 7002**

Fischer, Irving. Feste Währung für die Entwicklungsgeschichte der Idee. Unter Mitarbeit von Hans R. L. Cohrssen. Mit einem Vorwort von Ernst Wagemann. Übers. von Siegmund Speyerer. Uchtdorf: Lautenbach 1937. 352 p. **90190**
Bibliographie: p. 340—344.

Gábriel Jenő. A fizetésképtelenségek terhe. Bp.: Szerző 1937. 16 p. (»Magyar Gazdák Szemléjé«-ből.) **R 387.755(439)**

Garis, Roy L. Principles of money and credit. New York: Macmillan comp. 1933. 520 p.
Bibliography: p. 513. **90153**

Gonnard, René. Histoire des doctrines monétaires, dans ses rapports avec l'histoire des monnaies. T. 1—2. Paris: Recueil Sirey 1935—36. **90400**
T. 1. De l'antiquité au XVIIe siécle. 1935. 289 p.
T. 2. Du XVIIe siècle à 1914. 1936. 441, [5] p.

Grotkopp, Wilhelm. Frei vom Golde. Betrachtungen z. Thema Wirtschaft u. Währung. Berlin: Haude & Speuer 1938. 129 p. (Politik u. Wirtschaft, 2.) **91906**

Hantelmann, Kurt v. Die Aufsicht des Staates über die Banken nach deutschem Recht. Diss. Göttingen. Würzburg: Dr. Mayr 1936. [8], 72 p. **P 387.18**
Bibliographie: p. [IV—VIII.]

Häutler Géza & Kármán Aladár. Pénzintézeteink szerepe az ország gazdasági életében. Bp.: »Gazdasági Világ« [193?]. 4°. 106 p. **X 7003**

Helbeck, Günter. Die Kapitalfrage im ländlichen Siedlungswesen. Emsdetten (Westf.): Lechte 1938. [4], 103 p. **P 387.72(43)**
Bibliographie: p. [3—4].

Hue, Henri. La réforme monétaire en Belgique. Préface de Fernand Baughuin. Paris: Libraire général de droit 1937. VIII, 274 p. **89886**

Kelemen József vitéz. A magyar hitelügy története a legújabb időkig. A főbb kérdések elméleti összefüggéseinek tárgyalásával. Bp.: Sárkány ny. 1938. 286 p. 27 t. **91361**
Bibliográfia: p. 278—281.

Kolarik, Jaroslav. Geld und Politik. Karl Englis, der Kämpfer für die Stabilisierung. Übers. v. Kurt Schwarz. M.-Ostrau: Kittl 1937. XII, 386 p. **91315**

Kosak, Vladimir. Die bankmässige Finanzierung der jugoslawischen Industrie. Frankfurt M.: Bechhold 1938. 121 p. **90948**

Kozma Ferenc. A vidék gazdasági és hitelélete. Szeged: Juhász 1937. 14 p. **R 387(439)**

Liebmann, Arthur. Acht Jahrzehnte im Dienste der Wirtschaft. Ein Lebensbild der Allgemeinen Deutschen Credit-Anstalt. Lpzg: Bibliographisches Institut 1938. 236 p. 20 t. **91737**

Liess, Felix. Die Entwicklung der siebenbürgisch-sächsischen Banken in der Nachkriegszeit. Diss. Erlangen. Eisfeld i. Thür.: Dr. Beck 1937. 90, [5] p. XII t. **90617**
Bibliographie: p. [1—5.]

Marget, Arthur W. Inflation, inevitable or avoidable? Minnesota: Univers. pr. 1937. 31 p. (The day and hour series of the University of Minnesota, 15.) **R 387.51(73)**

Meade, J. E. Consumers' credit and unemployment. London: Milford 1938. VII, 115 p. **90600**

Morgan-Webb, Charles Sir. The outlook for gold. London: Allen & Unwin 1938. 151 p. **91208**

Peters, Friedrich. Die nationalsozialistische Geld- und Kreditlehre in der Zeit des Umbruchs. Würzburg: Triltsch 1938. 47 p.
Bibliographie: p. 46—47. **P 387(43)»193«**

Pivány Jenő. Az Amerikai Egyesült Államok hitelszervezete és a hitelintézetek reviziója. Bp.: Gergely 1938. 26 p. (A »Közgazdasági Szemlé«-ből.) **R 387.1(73)**

Pollack, Wilhelm. L. Albert Hahns volkswirtschaftl. Theorie d. Bankkredits. Diss. Tübingen. Würzburg: Dr. Triltsch 1931. III, 107 p. **90223**
Bibliographie: p. 103—106.

Prion, W[illi]. Das deutsche Finanzwunder. Die Geldbeschaffung f. d. deutschen Wirtschaftsaufschwung. *[1937.]* 2. Aufl. Berlin: Frankl 1938. 111 p. **91807**

Quaden, Pierre. Les mutations monétaires en théorie et en pratique. Trois expériences: Royaume-Uni, Etats-Unis, Belgique. Paris: Recueil Sirey 1937. [4], 253 p. **91925**

Radzibor, Woldemar von. Das Problem des langfristigen Kredits für die mittlere und kleinere Industrie. Ein Beitrag zur deutschen Bankpolitik. Rostock: Hinstorff 1929. 242 p. (Hamburger Wirtschafts- u. Sozialwissenschaftliche Schriften, H. 11.) **90591**

Rechnungsabschlüsse der Ersten österreichischen Spar-Casse und der Pfandbrief-Anstalt mit 31. XII. 1937. Wien: Reisser 1938. 20 p. **Pq 387.211(436.01)**

Részvénytársaságok vagyonának értékhullámzása tőzsdei árfolyamok tükrében 1914—1937. Bp.: Moktár 1937. 4°. 60 p. 2 t. **Rq 381.33(439)**

Rieger, Wilhelm. Über Geldwertschwankungen. Stuttg.: Kohlhammer 1938. 79 p. **90269**

Rostás László. Tőkeképződés és tőzsde. Bp.: Magy. Cobden Szöv. [193?]. 31 p. **2439/89**
= Cobden-könyvtár, 89.

Sayers, R. S. Modern banking. Oxford: Univers. pr. 1938. XII, 316 p. **90922**

Schmölders, Günter. Geld und Kredit. Probleme der Wirtschaftspolitik. Lpzg: Bibliographisches Inst. 1938. 140 p. (Meyers kleine Handbücher, 14.) **90952**

Schumann, Hans. Geld und Arbeit. Lpzg: Lautenbach 1938. 37 p. **P 387.4**

Seischab, Hans. Die Funktionen und der Wertumlauf der Banken. Stuttg.: Poeschl 1938. VIII, 149 p. (Die Bücher Organisation, Bd XXIII.) **90820**

Stucken, Rudolf. Deutsche Geld- und Kreditpolitik. Hamburg: Hanseatische Verlagsanst. 1937. 184 p. (Grundzüge d. Rechts- u. Wirtschaftswissenschaft. Reihe, B.) **89907**

Temesváry László. Nemzeti pénz- és hitelpolitika. Bp.: Bartha Miklós társ. 1938. 12 p. (»Magyar Élet«-ből.) **R 387**

Tóth József. Az új pénzpolitika. Az öt éves terv kritikája. Bp.: »Élet« ny. 1938. 139 p. **91888**

Vajda Ákos. Hitelproblémák. Pécs: Dunántúl ny. 1937. 23 p. (Az Orsz. Nemzeti Club kiadv., 15.) **R 387.7**

Vogel, Emanuel Hugo. Das Buchgeld, als Mittel einer bargeldlosen Geld- und Kreditcirkulation. Berlin: Österr. Wirtschafts-Verlag 1938. IX, 229 p. (Volkswirtschaft. N. F. 9.) **91046**

387.71 Mezőgazdasági hitel

Landwirtschaftlicher Kredit

Agricultural credit

Garzó Jenő. A védett birtok egyes terheinek átalakításával, illetőleg könyvadósságvállalással rendezése tárgyában kibocsátott 5000/1937. M. E. sz. rend. ismertetése. Bp.: Tébe [1937]. 30 p. (Tébe kvt., 88.) **R 387.71(439)**

Hirling Dezső. Az adósságok csökkenése. Jászapáti: Adria ny. [193?]. 16 p. **R 387.71(439)**

Koós Zoltán. Mezőgazdasági hitelkérdések. Bp.: Cobden szövetség 1930. 23 p. (Cobden Szövetség kvtára, 41.) **R 387.71(439)**

Ricker [János] Johannes. Agrarkredit und Agrar-Verschuldung in Ungarn. Diss. Jena: Dr. Neuenhahn 1936. 90, [2] p. **R 387.71(439)**
Bibliographie: p. 88—90.

Steinemann, Eugen. Die Verhinderung der landwirtschaftlichen Bodenüberschuldung. Zürich: Jean Christophe-Verl. 1936. 39 p. **P 387.71**

388 Biztosításügy

Versicherungswesen — Insurance

Ammon, Heinz. Geschichte der süddeutschen Hagelversicherung unter bes. Berücks. d. Entwicklung in Württemberg. Diss. Tübingen. Marbach a. N.: Dr. Remppis 1937. XXIII, 185 p. 4 t. **90211**
Bibliographie: p. XI—XXIII.

Busekow, Friedrich-Wilhelm. Die Stellung der deutschen Privatversicherung im Ausland. Diss. Berlin: Dr. Heymann 1937. 81 p.
Bibliographie: p. 79—80. **P 388.033**

Goldziher [Károly] Karl. Ueber die Konstanten der Makeham'schen Formel. Wien: Kommerzia Ges. 1936. p. 97—110. (Aus: »Das Versicherungsarchiv.«) **P 388.01**

Kurtz, Bernhard. Konjunktur und Versicherung insbesondere in den Jahren 1924—1935. in Deutschland. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Krahl 1937. V, 181 p. **90614**
Bibliographie: p. 178—181.

Magyarország. Törvényjavaslatok. Törvényjavaslat a gazdasági munkavállalók kötelező öregségi biztosításáról. Bp.: Athenaeum [1937]. 4°. 65 p. **X 7013**

Németország. Törvények, rendeletek. Angestellten-Versicherungs-Gesetz in der geänderten Fassung nach d. Stande v. 13. I. 1938. *[1938.]* 2. Aufl. Dresden: Müller 1938. 87 p. **P 388.43(43)(001)**

Parthier, Walter. Beiträge zur Lehre von der Gruppenlebensversicherung. Diss. Tübingen. Urach (Württ.): Dr. d. Bühlerschen Buchdr. 1937. VIII, 79 p. **P 388.3**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Peters, Horst. Aufbau und Aufgaben der Krankenkassen. (Stand XI. 1934.) Diss. Königsberg. Bochum-Langendreer: Dr. Pöppinghaus 1935. VI, 52 p. **P 388.42(43)**
Bibliographie: p. III—IV.

Schäffer, H. Entstehung, Aufbau u. Bedeutung d. deutschen Sozialversicherung. Stuttg.: Kohlhammer 1937. 38 p. **P 388.4(43)**

Stark, Eduard. Sozialaufwand und Sozialleistung in Österreich. Grundfragen d. Sozialversicherung. Wien: Selbstverl. 1938. 36 p. **P 388.4(436.01)**

Szabó Miklós & Vincze Gyula. Döntőbizottsági eljárás a társadalombiztosítási bíráskodásban. Cegléd: Sárik ny. 1937. 104 p. (A Jogi Hirlap kvtára, V.) **R 388.4(439)**

Trieste. Assicurazioni Generali. Il centenario delle —. 1831—1931. Trieste: Ed. la Compagnia 1931. 4°. 307 p. 1 t. **X 7073**

389 Állami pénzügyek

Finanzwesen — Public finance

Andreae, Wilhelm. Leitfaden der Finanzwissenschaft. Grundsätze u. Tatsachen aus d. jüngsten deutschen Staatswirtschaft. Jena: Fischer 1938. VIII, 170 p. **91221**
Bibliographie: p. 159—160.

Bathe, Erwin. Das Maismonopol. Berlin: Deutscher Betriebswirte-Verl. 1937. 114 p.
Bibliographie: p. 112—114. **89982**

Boér, Alexius. Natural- und realwirtschaftliche Züge in der staatlichen Finanzwirtschaft. Tübingen: Mohr 1937. p. 321—356. (Finanzarchiv Bd 5. H. 3.) **P 389(01)**

Dertilis, Panagiotis B. Le problème de la dette publique des États Balkaniques. Athènes: »Flamma« 1936. 388 p. **A 49.38/244**

Ekrem, Mustapha. Le controle de l'exécution du budget en Turquie. Paris: Loviton 1937. 178 p. **A 56.38/47**
Bibliographie: p. 171—173.

Göbel József. A közvállalatok szabályozása az amerikai Egyesült Államokban. Bp.: Szfőv. Háziny. 1938. 32 p. (A »Városi Szemle«-ből.) **R 389.15(73)**

Grünfeld, Walter. Die Auslandsverschuldung Polens. Diss. Basel. Katowice: »Vita«-Verl. 1936. 121, [3] p. **89830**
Bibliographie: p. 119—121.

Heissenberger, Franz. Grundriss der Finanzwissenschaft. Wien: Hölder—Pichler—Tempsky 1938. VIII, 216, [4] p. **91184**
Bibliographie: p. 208—209.

Jèze, Gaston. Cours de science des finances et de législation financière française. La technique du crédit public. *[19??]* 6. éd. Paris: Giard 1934. XX, 547 p. **90433**

Kőházi Endre. Közszállítási kódex. A közszállítási szabályzat és a vele kapcsolatos jogszabályok magyarázattal és gyakorlattal. Bp.: »Monopol« ny. 1938. 373 p. **K 3894/3**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Közszállítási szabályzat. (50.000/1934. K. M.) Új magyarázatos kiadás, 1938. III. 1-ig, az idevágó teljes jogszabályanyag közlésével és betűrendes tárgymutatóval. Bp.: Orsz. Mezőgazd. Közlöny 1938. 120 p. **90748**

Marion, Marcel. Histoire financière de la France depuis 1715. T. 1—6. Paris: Rousseau. **90382**

T. 1. 1715—1789. 1927. XII, 480 p.
T. 2. 1789—1792. 1927. 390 p.
T. 3. 20. IX. 1792—4. II. 1797. La vie et la mort du papier-monnaie. 1927. XII, 526 p.
T. 4. 1797—1818. La fin de la révolution, le consulat et l'empire, la liberation du territoire. 1927. XI, 436 p.
T. 5. 1819—1875. Les gouvernements de suffrage restreint et les gouvernements de suffrage universal a tendances conservatrices. 1928. X, 601 p.
T. 6. 1876—1914. La troisième république jusqu'a la guerre. 1931. X, 435 p.

Németország. Statistisches Reichsamt. Die Einkünfte der Länder und Gemeinden aus Betrieben, Grund- u. Kapitalvermögen. Berlin: Schmidt 1938. 161 p. **1865/37**
= Einzelschriften z. Statistik d. Deutschen Reichs, 37.

Németország. Törvények, rendeletek. Mittelfinanzgesetz vom 13. IV. 1938. mit Begründung, Durchführungsverordnung, Ausführungsanweisung und allen Erlassen. Hg. u. erl. v. Kurt Bertram. Berlin: Deutscher Gemeindeverl. 1938. VIII, 39 p. (Kommunale Schriften, 58.) **P 379.12/14(43)**

Newcomer, Mabel. Central and local finance in Germany and England. New York: Columbia Univers. pr. 1937. XII, 381 p.
Bibliography: p. 373—376. **89891**

Rosendorff, Richard. Probleme des internationalen Finanzrechtes. Vortr. gehalten in d. Gesellsch. österr. Volkswirte am 16. III. 1937, nebst an einem d. Quellennachweis enthaltenden Anhang. Wien: Dr. »Albrecht Dürer« 1937. 32 p. (Aus d. Wiener Wirtschafts-Woche.) **P 389(∞)**

Société des Nations. XXXI. Union Sud-Africain. Finances publiques 1928—1935. Genève: Soc. d. Nat. 1937. 4°. 16 p. (Service d'études économiques.) **Pq 389(682)»1928/1935«**

Taschenbuch der Finanzstatistik in Preussen. Die wichtigsten Zahlen aus d. Haushalts-, Schulden- u. Steuerwesen v. Staat, Gemeinden u. Gemeindeverbänden. Heft 9. Rechnungsjahr 1935/36. Berlin: Preuss.—Verl. 1937. **X 2420**

Taschenbuch der Finanzstatistik in Preussen. Die wichtigsten Zahlen aus dem Haushalts-, Schulden- und Steuerwesen v. Stadt, Gemeindeverbänden 1938. Berlin: Kommissionsverl. d. Preussischen Dr. 1938. 144 p. (10 .H. Rechnungsjahr 1936/37.) **91512**

Thoma, Richard. Die Staatsfinanzen in der Volksgemeinwirtschaft. Ein Beitrag zur Gestaltung d. deutschen Sozialismus. Tübingen: Mohr 1937. 150 p. **89971**

Trotabas, Louis. Précis de science et législation financières. *[1929.]* 4. éd. Paris: Dalloz 1935. 486, 16 p. (Petits précis Dalloz.) **90450**

Weddigen, Walter. Allgemeine Finanzwissenschaft. (Finanztheorie.) Lpzg: Quelle & Meyer 1938. 208 p. **91881**
Bibliographie: p. 205.

389.2 Adók és illetékek

Steuern und Gebühren — Taxation

Boronkay István [stb.]. Vagyonváltság és adóamnesztia. Az 1938. évi XX. törvény részletes magyarázata. Írták: —, Halász Lajos & Kádár Miklós. Bp.: Athenaeum [1938]. 165 p. **91177**

Cerutti. Die neue Gewerbesteuer. Selbständige Darstellung. Anhang: Gesetzestext. Wiesbaden: Gabler 1937. 44 p. **P 389.24(43)**

Danzig. Szabályrendeletek. Die Umsatzsteuer ab 1. I. 1938 betreff. Verordnungen, Bestimmungen und Anordnungen zusammengest. v. Zierold-Pritsch. Danzig: Stilke 1938. 96 p. **P 389.36(43)**

Dassel, Hubert & Heinrich Schütte. Das für öffentliche Sparkassen geltende Steuerrecht. Dortmund: Rukfus 1938. X, 184 p. **90766**

Erdély Sándor. Az általános kereseti adó és a társulati adó adómérlege. Az adóköteles nyereség megállapítása és bevallásának gyakorlati módja. Adóügyi könyv- és mérlegvizsgálat. *[1933.]* 2. bőv. kiad. Pécs: »Dunántúl« ny. 1938. 203 p. **89863**

Grünberg, Hans-Joachim. Die rechtliche und wirtschaftliche Bedeutung der Deutschen Gesellschaft für öffentliche Arbeiten A. G. (Oeffa). Würzburg: Triltsch 1937. V, 73 p.
Bibliographie: p. 71—73. **P 389.411(43)**

Koch. Die Grundsteuer. Eine Anleitung für die Gemeinden zur Berechnung und Erhebung mit Beispielen. *[1938.]* 3. Aufl. Berlin: Deutsch. Gemeindeverl. 1938. 47 p. (Kleine Verwaltungsschriften, H. 8.) **P 389.222(43)**

Krivoss Árpád. Adókodex, vagy adóreform? (Az országos adóstatisztika tanulságai.) Bp.: Madách ny. 1936. 141 p. **89993**

Kuhr, Günther. Die Steuern des Grundeigentümers nach dem neuen Reichsrecht. Hamburg: Broschek 1938. XX, 259 p. **91056**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A házadómentesség jogszabályai. Az előszót írta Bessenyey Zenó. Összeáll. és magyarázattal ellátta: Kerezsy Jenő & Vas Imre. Térképet és alaprajzokat tervezte Papp Vilmos. Bp.: Szerzők kiadása 1937. 487 p. 1 t. **K 3892/7**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A közúti gépjáróművek után fizetendő közúti adó tárgyában kiadott jogszabályoknak a pénzügyőrségi ellenőrzést érintő kivonatos rendelkezései. Összeáll.: Máthé Mózes. Bp.: Szerző 1935. 47 p. **R 389.354(439)**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Az új vagyonadó. 1938. évi XX. t.-c. *[1938.]* 2. kiad. Magyarázták: Hegedüs József és Fejér Endre. Bp.: Grill 1938. 157 p. **91214**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A vegyészeti anyagok és termékek forgalmi adóváltsága. (A festék-, lakk- és kenceipari termékek, valamint a vegyészeti, gyógyszervegyészeti, kozmetikai és kaucsukipari nyersanyagok és termékek után fizetendő forgalmi adóváltságot szabályozó 1933. évi 158.000. sz. pénzügyminiszteri rendelet.) Magyarázzák: Halmy Gyula & Sz. Nagy Béla. Bp.: Neuwald 1933. 313, [3] p. (»Adóügyi útmutató« törvénytára, XIV.) **91253**

Matolcsy Mátyás. A magyarországi jövedelem- és adótehermegoszlás. Bp.: Universitas könyvkiadó 1938. 125, [3] p. **91204**

Sz. Nagy Béla. Az erdőgazdasági és faipari termékek az építési anyagok és kőipari áruk forgalmi adóváltsága. Bp.: Saját kiad. 1934. 284 p. **91254**

Németország. Törvények, rendeletek. Einkommensteuergesetz vom 6. II. 1938 mit der zweiten Verordnung zur Durchführung des Einkommensteuergesetzes vom 6. II. 1938. Berlin: Verl. f. Reichsteuer-Tabellen 1938. 56 p. **P 389.25(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Die Grundsteuer nach dem Grundsteuergesetz des Reichs vom 1. XII. 1936. nebst Durchführungsverordnungen u. Verwaltungsanweisungen. Erläutert v. Max Renzi. Berlin: Heymann 1938. XVI, 406 p. (Taschen-Gesetzsammlung, 174.) **90771**

Németország. Törvények, rendeletek. Die neue Grundsteuer. Von Friedrich Schmidt. Berlin: Spaeth & Linde 1938. 130 p. (Bücherei d. Steuerrechts, 6.) **91231**

Németország. Törvények, rendeletek. Schlachtsteuergesetz vom 24. III. 1934 nebst Durchführungsverordnung. Hg. i. Reichsfinanzministerium. Berlin: Heymann 1937. 80 p. **R 389.331(43)(001)**

Pott, Eberhard. Die Steuerüberwälzung. Diss. Göttingen. Hamburg: Dr. Hanf [1936]. 73 p. Bibliographie: p. 71—72. **P 389.203**

Säftel, Werner. Widerruf von Steuerverwaltungs-Akten. Diss. Göttingen. Quakenbrück: Dr. Trute 1936. 73 p. **P 389.209(43)** Bibliographie: p. 69—72.

Schulz, Heinrich. Was muss der Vermieter und der Mieter wissen, um Ermässigung und Niederschlagung der preussischen Hauszinssteuer zu erreichen? Unter Berücks. d. Erlasses v. 5. III. 1937. 3. Aufl. Bonn: Stollfuss [1937]. 32 p. (Samml. »Hilf dir selbst!«, 58.) **P 389.225.3(431)**

389.5 Községi pénzügyek

Gemeindefinanzen — Common finance

Albrespy, Marcel. Finances et comptabilité des communes et des établissements de bienfaisance. Paris: La vie communale et départementale [193?]. 668 p. **90178**

Derschau, Bernhard von. Neues zum Haushaltsrecht 1938. Eine Anleitung für Gemeinden mit weniger als 3000 Einwohnern. Berlin: Deutsch. Gemeindeverl. 1938. 16 p. (Kleine Verwaltungsschriften, H. 17.) **P 389.695(43)**

Franz, Herbert. Die Gemeindewirtschaft unter dem Gesichtspunkt d. aufsichtsbehördlichen Genehmigung. Bleicherode am Harz: Nieft 1937. 71 p. **P 389.5(43)** Bibliographie: p. 4—8.

Inántsy-Pap Elemér. A városok tartozásai különös tekintettel a kölcsöntartozásokra. Bp.: Szfőv. Háziny. 1937. 28 p. (»Városi Szemlé«-ből.) **R 389.68(439)**

Jeserich, Kurt. Lage und Zukunft der deutschen Gemeindefinanzen. Stuttg.: Kohlhammer 1938. 25 p. (Schriften d. Deutschen Wirtschaftswissenschaftl. Gesellschaft.) **P 389.5(43)**

Klingbeil. Vom Haushaltsplan bis zur Jahresrechnung. Berlin : Berliner Formular-Verl. [1936]. 62 p. (Fortbildungsschriften, Reihe K, 5.) **P 389.698**

Nagy Lajos. A községi pótadó. Bp. : Szfőv. Háziny. 1938. 11 p. (»Városi Szemlé«-ből.) **R 389.71(439)**

Németország. Törvények, rendeletek. Die Bürgersteuer. Das Bürgersteuergesetz in der Fassung vom 20. XI. 1937. *[1937.]* 2. Aufl. Erläutert von Walter Blümich unter Mitwirkung v. Johannes Hafemann. Berlin : Heymann 1938. 298 p. **90547**

Németország. Törvények, rendeletek. Gemeinde-, Haushalts-Verordnung. (Gem. HVD.) v. 4. IX. 1937. (RGBl. I. S. 921.) Zusammenstellung d. f. d. Aufstellung u. Ausführung d. Haushaltsplans d. Gemeinden geltenden reichsrechtlichen Bestimmungen nebst d. Rücklagenverordnung. Vorw. v. Regierungsassessor Hausser. Berlin : Heymann 1938. 4°. 51 p. **Pq 389.5(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Gemeindefinanzwesen. Die Gesetzlichen Verordnungen. Bearb. v. Johannes Köhler. Lpzg : Deichert 1938. VIII, 210 p. **91057**
[Lose Blätter.]

Németország. Törvények, rendeletek. Der Gemeindekredit. Von Hans Storck. *[1935.]* 2. umgearb. u. erweiterte Aufl. Berlin : Kohlhammer 1937. XII, 228 p. (Verwaltungsrechtliche Kommentare u. Handbücher, 8.) **89932**
Bibliographie : p. XI—XII.

Németország. Törvények, rendeletek. Die Kassen- und Vermögensverwaltung in deutschen Gemeinden. Bearb. v. Bruno Bäsold. Ein Handbuch der Praxis. Bielefeld : Bertelsmann 1938. 394 p. **X 7088**

Németország. Törvények, rendeletek. Kommunalabgabengesetz u. Kreis-, u. Provinzialabgabengesetz nebst Nebengesetzen, Ausführungsanweisungen, Ministerialerlassen. Textsammlung mit Einführung, Zeittafel u. Stichwortverzeichnis v. Herbert Bohmann. Berlin : Albrecht 1938. IV, 205 p. (Gesetzsammlung f. Studium u. Praxis.) **90985**

Németország. Törvények, rendeletek. Schuldenrecht d. Gemeinden u. Gemeindeverbände. Textsammlung mit Einführung, Zeittafel u. Stichwortverzeichnis v. Herbert Bohmann. Berlin : Albrecht 1938. 144 p. (Gesetzsammlung f. Studium u. Praxis.) **90984**

Peisner Károly. Az angol önkormányzati pénzügyek legújabb törvényes rendezése. Bp. : Szfőv. Háziny. 1937. 13 p. (»Városi Szemlé«-ből.) **R 389.5(42)**

389.65 Községi üzemek

Kommunal-Betriebe — Communal works

Budapest. Székesfőváros Elektromos Müvei ár- és díjszabásai. Bp. : Szfőv. Háziny. 1937. 64 p. **R 389.65 : 621.3(439) Bp**

Budapest. Székesfőváros üzemeinek évkönyve 1937. Szerk. Szentmiklósy József, Reminiczky Lajos & Korenchy László. Bp. : Szfőv. Háziny. 1937. 438 p. **K 3520/6**

Gordon, Lincoln. The public corporation in Great Britain. London : Oxford Univ. pr. 1938. IX, 351 p. **91144**

Mayer, Günter. Die wirtschaftliche Betätigung d. Gemeinden. Stuttg. : Boorberg-Verl. 1936. IV, 74 p. **P 389.65(43)**
Bibliographie : p. 69—70.

Totzek, E. Der Haushaltsplan der kommunalen Vieh- und Schlachthöfe nach der Gemeindehaushaltsverordnung vom 4. IX. 1937. Kirchhain N.-L. : Brücke-Verl. 1938. 95 p.
Bibliographie : p. 95. **P 389.65 : 614.97(43)**

39 Néprajz

Ethnographie — Ethnography

Bálint Sándor. Népünk ünnepei. Az egyházi év néprajza. Bp. : Szt. István társ. 1938. 310 p. **90086**
Bibliográfia : p. 305—307.

Bonomi, Eugen. Tod und Begräbnis bei den Deutschen im Ofner Bergland. München : Schick 1938. 34 p. (Südostische Forschungen, Bd II. H. 1.) **R 393(439) Bp 35**

Bredon Juliet & Igor Mitrophanow. Das Mondjahr. Chinesische Sitten, Bräuche u. Feste. Darstellung u. Kulturbericht. Berlin : Zsolnay 1937. 527 p. **A 51.39/11**
Bibliographie : p. 518—522.

Gábor Lajos. Kalocsa-vidéki népművészet és népszokások. *[193?.]* 3. bőv. kiad. Kalocsa : Szerző 1938. 68 p. 2 t. **91439**

Herrmann, Ferdinand. Beiträge zur italienischen Volkskunde. Heidelberg: Winter 1938. 79 p. (Heidelberger Akten d. v. Portheim-Stiftung, 23.) **Pq 39(45)**

Höllrigl József. Régi magyar ruhák. Bp.: Officina 1938. 32 p. (Officina képeskönyvek.) **91431**

Julien, Rose. Die deutschen Volkstrachten zu Beginn des 20. Jahrhunderts. Nach dem Leben aufgenommen und beschrieben. München: Bruckmann 1912. 192 p. 17 t. **90699**

Kiss Géza. Ormányság. Bp.: Sylvester ny. 1937. 425 p. **90150**
Bibliográfia: p. 387.

Meznerich Jenő. Bunyevácok. (Tanulmány.) Bp.: Mérnökök ny. 1938. 43 p. **R 39(439.015)**

Montandon, George. L'ologénèse culturelle. Traité d'éthnologie, cycloculturelle et d'ergologie systématique. Paris: Payot 1934. 778 p. (Bibliothèque scientifique.) **90399**
Bibliographie: p. 731—732.

Mühlmann, Wilhelm. Methodik der Völkerkunde. Stuttg.: Enke 1938. VIII, 275 p.
Bibliographie: p. 253—267. **91369**

Nienholdt, Eva. Die deutsche Tracht im Wandel der Jahrhunderte. Berlin: Gruyter 1938. 234 p. **90180**

Palotay Gertrud. Ungarische Volkstrachten. Zeichnungen v. György Konecsni. Bp.: »Officina« 1938. 24 p. 12 t. **90912**

Patric, John. Magyar mirth and melancholy. Washington: National geogr. soc. 1938. 56 p. (Out of »The National Geographie Magazine«) **90909**

Piffl, Erna. Deutsche Bauern in Ungarn. Mit einführenden Beiträgen v. Arthur Haberlandt & Ernst Rieger. Berlin: Verl. Grenze u. Ausland 1938. 64 p. **90344**

Polány István. Nyugatmagyarország néprajzi története. 1—2. rész. Bp.: Magy. nemzeti szöv. 1936. (Vasi Szemle 67., 70. sz.) **R 39(439.325)**

Schultze-Galléra, Siegmar Baron v. Die Häusernamen und Häuserwahrzeichen d. Privathäuser, Gasthöfe, Salzsiedehäuser, Apotheken u. Logen in Halle. Halle-Saale: Heimat-Verl. 1931. 110 p. **91006**

Schweitzer, Albert. Afrikanische Geschichten. Lpzg: Meiner 1938. 98 p. 5 t. **91508**

Strasser, Roland. The Mongolian horde. Translated from the German by R. T. G. With an introduction by sir Michael Sadler. London: Cape 1930. 347 p. **A 51.97/11**

Tálasi István. A kiskunsági pásztorkodás. Bp.: [Szerző] 1936. 143 p. (Néprajzi Füzetek, 4.) **91407**

Ujváriné Kerékgyártó Adrienne. A magyar női haj- és fejviselet. Bp.: Sylvester ny. 1937. 131 p. **91406**

Vincke, Johannes. Volkstum und Recht. Aus kirchenrechtlicher und volkskundlicher Sicht. Dargest. v. —. Düsseldorf: Schwann 1937. 48 p. (Forschungen zur Volkskunde, H. 28.) **P 307.7**

Weiser-Aall, Lily. Volkskunde und Psychologie. Eine Einführung. Berlin: Gruyter 1937. 132 p. **90014**
Bibliographie: p. 125—128.

398.2 Mondák. Mesék

Sagen. Märchen — Myths. Fairy tales

Afrikanische Märchen. Hg. von Carl Meinhof. Jena: Diederichs 1921. 340 p. [4] p. 17 t. (Die Märchen der Weltliteratur.) **90707**

Balkanmärchen aus Albanien, Bulgarien, Serbien u. Kroatien. Hg. v. August Leskien. Jena: Diederichs 1915. III, 332 p. **A 49.39/81**

Bergsträsser, G. Neuaramäische Märchen und andere Texte aus Ma'lula in deutscher Übersetzung. Hauptsächlich aus der Sammlung E. Prym's und A. Socin's. Lpzg: Brockhaus 1915. X, 110 p. (Abhandl. f. die Kunde d. Morgenlandes, Bd XIII. No 3.) **A 50.39/11**

Buddhistische Märchen aus dem alten Indien. Ausgew. u. übers. Else Lüders. Mit einer Einleit. v. Heinrich Lüders. Jena: Diederichs 1921. XVI, 378 p. 1 t. (Die Märchen der Weltliteratur.) **A 54.39/15**

Contes populaires. Recuellis d'après Vouk Karadjitsch par Divna Vékovitsch. Avec la collab. de Ginier. Préf. de Spalaikovitsch. Paris: Ed. internat. 1934. 264 p. 10 t. **A 49.39/83**

Deutsche Märchen gesammelt durch die Brüder Grimm. Hg. v. M. Thilo-Lüyken. Mit vielen Bildern von Dora Polster. Ebenhausen bei München: Langewiesche-Brandt 1911. 457 p. (Die Bücher der Rose, 13.) **90708**

Erzählungen, Die — aus den Tausend und ein Nächten. Einleitung zu dem Buche, genannt die Erzählungen der Tausendein Nächte von Hugo von Hofmannsthal. Bd 1—6. Lpzg: Insel-Verl. 1923—1936. **A 53.83/3**

Finnische und estnische Volksmärchen. Hg. u. eingel. v. August v. Löwis of Menar. Jena: Diederichs 1922. XV, 301 p. (Märchen d. Weltliteratur.) **A 47.39/38**

Französische Volksmärchen. Übers. v. Ernst Tegethof. Bd 1—2. Jena: Diederichs 1923. (Märchen d. Weltliteratur.) **91943**
Bd 1. Aus älteren Quellen. XVI, 322 p.
Bd 2. Aus neueren Sammlungen. VIII, 349 p.

Griechische Maerchen. Maerchen, Fabeln, Schwaenke und Novellen aus dem klassischen Altertum. Ausgewählt u. uebertr. v. Aug. Hausrath u. Aug. Marx. Jena: Diederichs 1913. 362 p. **90118**

Malaiische Märchen. Aus Madagaskar und Insulinde. Hg. v. Paul Hambruch. Jena: Diederichs 1922. IV, 331 p. 9 t. (Die Märchen der Weltliteratur.) **90705**

Neugriechische Märchen. Hg. v. P. Kretschmer. Jena: Diederichs 1919. XII, 340, [4] p. (Märchen d. Weltliteratur.) **A 49.39/82**

Nordische Volksmärchen. Teil I. Dänemark, Schweden. Übers.: Klara Stroebe. Jena: Diederichs 1919. IX, 330 p. **90127**

Ramayana. The —. Being the story of the great epic told in English by Channing Arnold. Bombay: Longmans & Green 1921. XXI, 217 p. 1 t. (Longmans' Indian classics.) **A 54.81/14**

Redesdale, Lord. Tales of old Japan. London: Macmillan 1907. XII, 383 p. 31 t. (Macmillan's colonial library.) **A 52.83/6**

Rolleston, T. W. Myths & legends of the celtic race. *[1911.]* 2. and rev. ed. London: George 1922. 457 p. **89939**

Russische Volksmärchen. Übers. u. Eingel. v. August v. Löwis of Menar. Jena: Diederichs 1921. XXVI, 332, [4] p. 1 t. (Märchen d. Weltliteratur.) **A 47.39/39**

Solymossy Sándor. A népmese és a tudomány. Sárospatak: Kisfaludy ny. 1938. 44 p. (A Kis Akadémia Könyvtára, 28. k.) **R 398.21**

Szász Béla. A verses Edda. Ó-skandináv eredetiből ford. —. Bp.: Akadémia 1938. 275 p. **91306**

4 Nyelvészet

Philologie — Philology

Aistleitner József. Vázlatos szir nyelvtan. Bp.: Egyetemi ny. 1937. [6], 96 p. **A 50.42/71**

Bakó Elemér. Hangtani tanulmányok. 1. Adalékok a magyar nyelv orrhangú magánhangzóinak kérdéséhez. 2. Adalékok a magyar vegyes zárhangok kérdéséhez. Debrecen: Magy. Nemzeti Könyvt. ny. 1937. 62 p. 6 t. (Dolgozatok a debreceni Tisza István tud.-egyet. magy. nyelvészeti szemináriumából, 3.) **R 494.511—441.2**

Balassa József. A nyelvek élete. Bp.: Rózsavölgyi 1938. 276 p. **90891**

Bartha Katalin. Szókincstanulmány a magyar nyelv színelnevezéseiről. Debrecen: Városi ny. 1937. 101, [3] p. (Dolgozatok a debreceni Tisza I. tud. egyet. magy. nyelv szemináriumából, 2.) **R 494.511—54**

Basset, André. La langue berbère. Morphologie. Le verbe. Étude de thèmes. Paris: Leroux 1929. LII, 268 p. (1830—1930 Collection du centenaire de l'Algérie.) **A 61.40/2**

Bharucha, Ervad Sheriarja Dadabhai. Avesta-English and English-Avesta Glossary. Bombay: Sindhe 1910. IV, 318 p. **A 55.42/12**

Biarnay, S. Étude sur les dialectes berbères du Rif. Lexique textes et notes de phonètique. Paris: Leroux 1917. XI, 606 p. **A 61.40/1**

Biró Izabella & Schlandt Henrik. Szólások és fordulások magyar-német gyüjteménye. Bp.: Egyetemi könyvkeresk. 1937. 653, [3] p. **K 4945/3**

Bittner, Maximilian. Studien zur Shauri-Sprache in den Bergen von Dofar am Persischen Meerbusen. IV. Index (shauri-deutsches Glossar) u. Nachträge zu d. Texten v. D. H. v. Müller. Wien: Hölder 1917. 106 p. (Kais. Akademie d. Wissenschaften i. Wien Phil.-hist. Klasse Sitzungsberichte, Bd 183.) **A 53.40/3**

Bossert, Helmuth Th. Beispielsammlung zur hethitischen Formenlehre. 1. Teil. Die Nominal-Deklination. Istanbul: Verl. d. Univers. zu Istanbul 1935. 126 p. **Aq 50.42/72**

Bosslet, Karl Maria. Chinesischer Kulturspiegel. Vechta in Oldenburg: Albertus-Magnus-Verl. 1934. 208 p. **A 51.41/4**

Böhl, Franz M. Th. Der babylonische Fürstenspiegel. Lpzg: Harrassowitz 1937. 51 p. (Mitteilungen d. Altorient. Gesellschaft. Bd XI. H. 3.) **A 50.42/76**

Cantineau, J. Le dialecte arabe de Palmyre. T. 1—2. Beyrouth: Liban 1934. (Memoires de l'Institut francais de Damas.) **A 50.42/73**
T. 1. Grammaire. X, 287 p. 1 t.
T. 2. Vocabulaire et textes. VII, 149 p.

Chaine. Eléments de grammaire dialectale copte. Bohairique, sahidique, achimique, fayoumique. Paris: Geuthner 1933. LII, 511 p. **Aq 63.40/1**
[Könyomat.]

Chambers's etymological dictionary of the English language. Pronuncing, explanatory, etymological. Ed. by Andrew F i n d l a t e r. *[1912.]* Enlarged ed. London: Chambers 1935. 685 p. **91169**

Chase, Stuart. The tyranny of words. London: Methuen 1938. XII, 275 p. **90925**

Cohen, Marcel. Documents Sudarabiques. Paris: Adrien-Maisonneuve 1934. 80 p. 15 t. **Aq 53.49/2**

Czambel emlékkönyv. A tót irodalmi nyelv kodifikátorának emlékére kiadta a »Felvidéki tudományos Társaság.« Szerk. S t e i e r Lajos. Írták: B o n k á l ó Sándor, F l a c h b a r t h Ernő, P o d h r a d s z k y György etc. Pécs: Dunántul ny. 1937. 175 p. (A »Felvidéki Tudományos Társaság« kiadványai.) **90105**

Dottin, Georges. La langue gauloise. Grammaire textes et glossaire. Paris: Klincksieck 1918. XVII, 364 p. (Coll. pour l'étude d. antiquités nationales, II.) **90436**

Dumézil, Georges. Études comparatives sur les langues caucasiennes du Nord-Ouest. (Morphologie). Paris: Adrien-Maisonneuve 1932. 262 p. **90414**

English Duden. The —. Picture vocabulaires in English with English and German indices. Adapted from D u d e n' s »Bildwörterbuch« by H. K l i e n & M. R i d p a t h - K l i e n. Lpzg: Bibliogr. inst. 1937. XVI, 133 p. 348 t. **91372**

Gárdonyi Géza. Magyarul így! Bp.: Dante ny. 1938. 364 p. **K 4945/4**

Grassler, R. Der Sinn der Sprache. Beitrag zu Psychologie der Erkenntnis. Lahr (Baden): Schauenburg 1938. 208 p. **91918**

Grierson, Georg Abraham. Specimens of the Bihari and Oriya languages. Coll. & ed. —. Calcutta: Off. of the superint., governm. pr. India 1903. Fol. 449 p. 4 t. (Linguistic survey of India, V/2.) **Aq 54.44/9**

Gyepes János. A gyulai nyelvjárás. Szeged: Árpád ny. 1938. 36 p. (Nyelvészeti tanulmányok a szegedi M. kir. Ferenc József tud.-egyet. magyar és finnugor nyelvészeti int.-ből, 9.) **R 494.511.0(439.018) Gyula**

Gyomlay Gyula. A tudákos helyesírásról és kiejtésről. Pécs: Dunántúl ny. 1934. 31 p. **R 494.511—1**

Halász Gyula. Édes anyanyelvünk. Bp.: Nyugat 1938. 245, [9] p. **90880**

Karácsony Sándor. Magyar nyelvtan társaslélektani alapon. Bp.: Exodus kiadás 1938. XLVII, 191 p. (A neveléstud. társas-lélektani alapjai I. A nyelvi nevelés és a társaslélek értelmi működése, 1.) **90297**

Kispál Magdolna. Napszakok nevei az ugor nyelvekben. Bp.: M. nyelvtud. társ. 1938. 44 p. (Magy. nyelvtud. társ. kiadv., 39.) **R 494.51—52**

Klein, Hans Wilhelm. Die volkstümlichen sprichwörtlichen Vergleiche im lateinischen und in den romanischen Sprachen. Diss. Tübingen. Würzburg: Dr. Triltsch 1936. VI, 94 p. **P 44/46—54**
Bibliographie: p. V—VI.

Krausz Henrik. A héber és az arab nyelv összefüggése a zsidó összehasonlító nyelvtudományban Hajjudzs-ig. Dissz. Bp.: Szerző 1938. 31 p. **R 415.212**
Bibliográfia: p. 28—30.

Kundt Ernő. Anglicizmusok. Bp.: Vajna [1938]. 228 p. (Az angol nyelvkincs.) **91278**

Langenscheidts Taschenwörterbuch der niederländischen und deutschen Sprache. 1. Teil. Niederländisch-deutsch. Zusammengest. v. F. L e v i t i c u s. 8. Aufl. Berlin: Langenscheidtsche Verlagsbuchhandl. 1914. XXXII, 488, 15 p. (Langenscheidts Zakwoordenboek, 1.) **91329**

Langenscheidts Taschenwörterbuch der polnischen u. deutschen Sprache. Bearb. v. Albert Z i p p e r & Emil U r i c h. *[1921.]* 4. Aufl. Berlin-Schöneberg: Langenscheidt 1931. (Langenscheidts Taschenwörterbuch.) **K 4918/5**

Langenscheidts Taschenwörterbuch der schwedischen u. dtschen Sprache. T. 1—2. Neubearb. v. Hans H e l l v i g. Berlin—Schöneberg: Langenscheidt. **K 4397/1**
T. 1. Schwedisch-deutsch. 1930. XVI, 496 p.
T. 2. Deutsch-schwedisch. 1934. XVI, 460 p.

Mestica, Enrico. Dizionario della lingua italiana. 3. ristampa. Torino: Lattes 1937. XVI, 2098 p. **K 4500/4**

Mollay Károly. Középkori soproni családnevek. Bp.: Saját kiad. 1938. 66 p. (Német nyelvészeti dolgozatok, 1.) **R 43—313.2**
Bibliográfia: p. 63—64.

Molnár Benjamin. Európai magyarság keresése nyelvben és gondolkodásmódban. Sárospatak: Kisfaludy ny. 1937. 32 p. **R 494.511.026**

Müller, Alfons. Betrachtungen zur neuen deutschen Sprachphilosophie. Giessen: Kindt 1938. 73 p. (Giessner Beiträge zur deutschen Philologie, 64.) **P 401(43)**
Bibliographie: p. 72—73.

Müller, Karl Fr. Das assyrische Ritual. T. 1. Lpzg: Hinrichs 1937. (Mitteil. d. Vorderasiat.-aegypt. Gesellschaft Bd 41. H. 3.) **A 50.42/77**
T. 1. Texte zum assyrischen Königsritual. 1937. 91 p. 2 t.

Ogden, C. K. & I[vor] A[rmstrong] R i c h a r d s. The meaning of meaning. A study of the influence of language upon thought & of the science of symbolism. With supplementary essays by B[ronislav] M a l i n o v s k y & F[rancis] G[raham] C r o o k s h a n k. London: Trubner 1936. XXII, 363 p. **91819**

Paulus, Wladislaus. Kleine polnische Sprachlehre. [Bd 1—2.] *[1914.]* 4. Aufl. Neubearb. v. Paul S s y m a n k. Heidelberg: Groos 1921. **90059**

Pintér Jenő. Magyar nyelvvédő könyv. Közreb. — és munkatársai. Bp.: Sárkány ny. 1938. 144 p. **90593**

Rosenthal, Franz. Die Sprache der palmyrenischen Inschriften u. ihre Stellung innerhalb d. Aramäischen. Lpzg: Hinrichs 1936. 114 p. (Mitteilungen d. Vorderasiatisch-aegyptischen Gesellschaft, 31/1.) **A 50.42/70**

Scheiber Sándor. Keleti hagyományok a nyelvek keletkezéséről. Diss. Bp.: Neuwald ny. 1937. 77 p. (A »Blau-Emlékkönyv«-ből.) **A 50.39/12**

Schlitt, Adam. Die Mundart von Szakadát. Eine sprachliche Untersuchung im Hinblick auf d. urheimatlichen Auswanderungsgebiete mit einem Anhang aus d. volkskundl. Teilen d. Pfarrchronik v. Szakadát. Bp.: Huss 1938. VI, 106 p. (Schriftenreihe d. Neuen Heimatblätter, V.) **91131**

Schneider, Wilhelm. Ehrfurcht vor dem deutschen Wort. Lehre u. Übung für jedermann. Freiburg i. Br.: Herder 1938. VIII, 391 p. **91301**

Serrus, Ch. Le parallélisme logico-grammatical. Paris: Alcan 1933. XVI, 514 p. (Bibliotheque de Philosophie contemporaine.) **90406**

Singh, U. Nissor. Khasy-English dictionary. Shillong: Eastern Bengal & Assam Secretariat Press 1906. 247 p. **A 54.46/1**

Sprach-Brockhaus, Der —. Deutsches Bildwörterbuch für jedermann. *[1935.]* 2. Aufl. Lpzg: Brockhaus 1938. VI, 762 p. **K 4300/8**

Szécsi Ferenc. Idegen szavak nagy szótára. Magyar és eredeti helyesírással, a származás feltüntetésével; az idegen szólásmódok és szállóigék magyarázatával. Szerk.: —. 3. kiad. Bp.: »Universum« [193?]. 439 p. **K 4945/9**

Szenczi Miklós. Tanuljunk könnyen, gyorsan angolul! Az angol nyelv alapos elsajátításának könnyű és gyors módszere mindenki számára. Ernst H ä c k e l módszere alapján. *[1936.]* 2. kiad. Bp.: Novák 1937. 208 p. **90586**

Szende Aladár. A XVI. század nyelvszemlélete. Bp.: Magy. nyelvtud. társ. 1938. 58 p. (Magy. nyelvtud. társ. kiadv., 40.) **R 401**

Szlovák-magyar, magyar-szlovák szótár. 1—2. k. Bp.: Franklin társ. [193?]. (Egységes nyelvkönyvek.) **91525**

Thierfelder, Franz. Deutsch als Weltsprache. Bd. 1. Berlin: Kurzeja 1938. 4°. **X 7119**
Bd 1. Die Grundlagen der deutschen Sprachgeltung in Europa. 1938. 221 p.
Bibliographie: 218—221.

Tisdall, St. Clair. A simplified grammar of the Gujarati language, together with a short reading book and vocabulary. London: Trübner 1892. 189 p. **A 54.44/8**

Wallner, Ernst M. Die Herkunft der Nordsiebenbürger Deutschen im Lichte der Flurnamengeographie. Bonn: Röhrscheid 1936. [6], 93 p. 2 t. (Rheinisches Archiv, 30.)
Bibliographie: p. 86—92. **P 430(439.42)—311**

Wartburg, W. v. Évolution et structure de la langue française. Lpzg: Teubner 1934. 256 p. **91290**

5 Természettudomány

Naturwissenschaft — Science

Bavink, Bernhard. Die Naturwissenschaft auf dem Wege zur Religion. Leben u. Seele, Gott u. Willensfreiheit im Licht d. heutigen Naturwissenschaft. *[1933.]* 4. Aufl. Frankfurt a. Main: Diesterweg 1937. IV, 92 p. **P 501**

Bürgel, Bruno H. Das Weltbild des modernen Menschen. Berlin: Ullstein 1937. 249 p. **91502**

Faragó László. A modern fizikai világkép és az ember. Bp.: Egyet. ny. 1937. 44 p. (Filozófiai értekezések, 8. sz.) **R 501**

Fritsche, Herbert. Pan vor den Toren. Berlin: Rabenpresse-Verl. 1938. 256 p. **90855**

Haslett, [A. W.] A tudomány megoldatlan problémái. *[Unsolved problems of science.]* Ford. Fülöp Zsigmond. Bp.: Delta kiad. 1938. 259 p. **91897**

Lowson, John M. Science and reality: a new interpretation of the universe and its evolution. London: Watts 1936. 142 p. **90083**

Matisse, Georges Le primat du phénomène dans la connaissance. Paris: Alcan 1938. 280 p. **90655**

Needham, Joseph & Walter Pagel ed. Background to modern science. Ten lectures at Cambridge arranged by the History of Science Committée 1936 by F. M. Cornford, W. Dampier, Rutherford etc. Cambridge: University pr. 1938. XII, 243 p. **91765**

Nemes Dénes. A 7-es rendszertörvény. A naprendszer mozgásainak, a 7 halmazállapotnak és a 7 érzékelésnek összefüggéséről szóló fizikai bölcselet. 1. k. Bp.: Magyar betű ny. 1938. 137 p. **90878**

Niklitschek, Alexander. Wunder überall. Unbekanntes aus bekannten Gebieten. Berlin: Scherl 1938. 286 p. 74 t. **91492**

Roule, Louis. Bernardin de Saint Pierer et l'harmonie de la nature. Paris: Flammarion 1930. 242 p. (L'histoire de la nature vivante d'après l'oeuvre des grands naturalistes français, V.) **90468**

Roule, Louis. Buffon et la description de la nature. Paris: Flammarion 1924. 248 p. (L'histoire de la nature vivante d'après l'oeuvre des grands naturalistes français, 1.) **90467**

Roule, Louis. Cuvier et la science de la nature. Paris: Flammarion 1926. 246 p. (L'histoire de la nature vivante d'après l'oeuvre des grands naturalistes français, III.) **90466**

Roule, Louis. Daubenton et l'exploitation de la nature. Paris: Flammarion 1925. 246 p. (L'histoire de la nature vivante d'après l'oeuvre des grands naturalistes français, II.) **90463**

Roule, Louis. Lacépède et la sociologie humanitaire selon la nature. Paris: Flammarion 1932. 244 p. (L'histoire de la nature vivante d'après l'oeuvre des grands naturalistes français, VII.) **90465**

Roule, Louis. Lamarck et l'interprétation de la nature. Paris: Flammarion 1927. 247 p. (L'histoire de la nature vivante d'après l'oeuvre des grands naturalistes francais, IV.) **90464**

Stodola, A[urel]. Die geheimnisvolle Natur. Weltanschauliche Betrachtungen. Zürich: Orell Füssli 1937. 36 p. **P 501**

Walter, Emil. Unser naturwissenschaftliches Weltbild. Sein werden vom Altertum bis zur Gegenwart. Zürich: Niehans 1938. 247 p. **90261**

Walter János. Isten képe a természetben. *[1937.]* 2. átdolg. kiad. Bp.: Szent István 1938. 211 p. **90029**

51 Mathematika. Geometria

Mathematik. Geometrie

Mathematics. Geometry

Bujdosó Ernő. A matematika didaktikája Bolyai Farkasnál. Szeghalom: Kultura ny. 1934. 34 p. (Közlemények a debreceni tud.-egyet. matematikai szemináriumából, VIII.) **R 51(07)**

[Német nyelvű kivonattal.]

Colerus, Egmont. A ponttól a négy dimenzióig. Amit a geometriából mindenkinek tudnia kell. *[Vom Punkt z. vierten Dimension.]* Ford. Winkler József Péter. Bp.: Franklin [193?]. 286 p. (»Buvár« könyvei, VIII.) **91170**

Cramer, Wolfgang. Das Problem der reinen Anschauung. Eine erkenntnistheoretische Untersuchung d. Prinzipien d. Mathematik. Tübingen: Mohr 1937. VI, 89 p. (Heidelberger Abhandl. z. Philosophie u. ihrer Geschichte, 27.) **P 51(01)**

Hárs János. A debreceni aritmetika. A legrégibb magyar matematikai munka teljes szövege, magyarázata, kritikája. Sárospatak: Ref. főisk. ny. 1938. 168 p. (Közlem. a debreceni T. I. tud.-egyet. matematikai szemináriumából, XIV.) **90897**
[Német nyelvű kivonattal.]

Hárs János. Hogyan számolt Magyarországi György mester 1499-ben? Bp.: Franklin társ. 1936. 30 p. **R 511**

Russell, Bertrand. Einführung in die Mathematische Philosophie. Übertr. v. E. J. Gumbel u. W. Gordon. Vorwort v. David Hilbert. *[1923.]* 2. durchges. Aufl. München: Drei Masken Verl. 1930. VIII, 212 p. **89912**

Szénássy Barna. Bolyai Farkas infinitézimális gondolatai. Debrecen: Fischer ny. 1937. 34 p. (Közlemények a debreceni T. I. tud.-egyet. matematikai szemináriumából, XIII.) **R 517**
[Német nyelvű kivonattal.]

52 Csillagászat

Astronomie — Astronomy

Achatz, J[ohs] B[abt.]. Allgemeiner Neukalender. Straubing: Neka-Verl. 1937. 134 p. **90887**

Dezső Loránt. A naprendszer mozgása. Bp.: Szerző 1938. 37, [3] p. (Csillagászati Lapok I. évf.-ból.) **R 523.2**

Elmayer-Vestenbrugg, Rudolf v. Die Welteislehre nach Hanns Hörbiger. Lpzg: Koehler & Amelang 1938. 80 p. **P 523.1**
Bibliographie: p. 79—80.

Jeans, James. A világegyetem. *[The Univers around us.]* Ford. Perczel György. Átnézte Tass Antal. Bp.: Kir. magy. Természettud. társ. 1933. XV, 374 p. (Kir. magy. Természettudományi társulat kiadv., 102.) **K 5200/1**

Lang, Johannes. Die Widerlegung des kopernikanischen Weltbildes. Frankfurt a. M.: Schirmer & Mahlau 1938. 54, [4] p. **P 523.18**

526 Geodézia

Geodäsie — Geodesy

Hazay István. Kiegyenlítő számítás a geodéziai gyakorlatban. Sárospatak: Fischer 1938. XII, 244 p. 1 t. **91384**
Bibliographie: p. 244.

Nemzetközi kongresszusok. Rapport presenté à la sixième assemblée générale de l'Union géodésique et géophysique internationale réunie à Edinbourg en 1936. Par Charles Oltay. Bp.: »Élet« ny. 1936. 4°. 20 p. (Hongrie. Les travaux de l'inst. géodésique de Hongrie.) **Rq 526(439)»1933/1936«**

[Oltay [Károly] Charles]. L'institut géodésique de Hongrie et ses travaux depuis l'origine jusqu'en 1930. Rapport sur les travaux géodésiques. Bp.: Impr. de l'état 1933. 4°. 72 p. **X 7015**

53 Mechanika. Fizika

Mechanik. Physik—Mechanics. Physics

Császár Elemér. A sugarak világa. Bp.: Kir. magy. természettud. társ. 1937. 56 p. (A természettudományok elemei, 6.) **R 535**

Einstein, Albert & Leopold Infeld. Physik als Abenteuer der Erkenntnis. Leiden: Syjthoff 1938. VIII, 222 p. **90908**

Köhler Gusztáv. Archimedestől Einsteinig. A modern fizika alapjai. Bp.: Gyarmati ny. 1937. 48 p. (Kronos könyvek, 9.) **R 530.1**

Mie, Gustav. Die Denkweise der Physik und ihr Einfluss auf d. geistige Einstellung d. heutigen Menschen. Stuttg.: Enke 1937. 37 p. **Pq 53(01)**

Pines, Salamon. Beiträge zur islamischen Atomlehre. Diss. Berlin. Gräfenhainichen: Dr. Heine 1936. [4], 133 p. **89818**

Planck, Max. Die Physik im Kampf um die Weltanschauung. Vortrag, gehalten am 6.III. 1935 im Harnack Haus, Berlin-Dahlem. Lpzg: Barth 1935. 32 p. **P 53(01)**

Renner János. Kísérleti vizsgálatok a tömegvonzás és a tehetetlenség arányosságáról. Bp.: Franklin 1935. p. 542—570. (»Matematikai és Term.-tud. Értesítő«-ből.) **R 531.5**

Rohringer Sándor. Az elméleti és gyakorlati hidraulika módszerei. Bp.: Franklin társ. 1938. p. 270—289. 3 t. (»Matematikai és Természettud. Értesítő«, LVII. köt.-ből.) **R 532**

Wenzl, Aloys. Metaphysik der Physik von heute. Lpzg: Meiner 1935. 40 p. (Wissenschaft u. Zeitgeist, 2.) **P 53(01)**

54 Vegytan

Chemie — Chemistry

Frehden Oszkár. A csepp-analyzis alkalmazása a szerves chemiában. Pécs: Dunántúl ny. 1938. 34 p. (Specimina diss. facult. philos. Reg. Hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 128. Term. tud. int. értek., 15.) Bibliográfia: p. 32. **R 543.8**

Freudenberg, K[arl]. Organische Chemie. Lpzg: Quelle & Meyer 1938. VIII, 231 p. **91882**

Kremann, Robert. Zusammenhänge zwischen physikalischen Eigenschaften u. chemischen Konstitution. Mitbearb. v. Max Pestemer. Dresden: Steinkopff 1937. XVI, 228 p. (Wissenschaftl. Forschungsberichte: Naturwissenschaftl. Reihe, 41.) **91001** Bibliographie: p. XVI.

Kuhn, Werner. Physikalische Chemie. Lpzg: Quelle & Meyer 1938. XI, 360 p. **91884**

Somogyi Zoltán. A coulometriás analizis mint preciziós mérőmódszer. Dissz. Bp.: [Szerző] 1937. 53, [3] p. **R 542**

Tankó Béla. A biológiai cukorbomlások kémiája. Debrecen: Városi ny. 1937. 91 p. (Közlemények a debreceni M. kir. Tisza István tud.-egyet. orvosi vegytani intézetéből, 105. sz.) **R 577.1**

55 Geológia

Geologie — Geology

Andreotti, G. Il terremoto del 18 Ottobre 1936. Venezia: Typ. Ferrari 1937. 4°. 24 p. (Memorie Reale Istituto Veneto di scienze, lettere ed arte, XXX/3.) **Pq 550.34(45)»1936«**

Barnabás Kálmán. A sümegi felső-kréta rétegek földtani és őslénytani viszonyai. Dissz. Bp.: »Élet« ny. 1937. 44 p. 2 t. **R 55(439.071)Sümeg** Bibliográfia: p. 39—44.

Bradley, John Hodgdon. Autobiographie der Erde. Berlin: Zsolnay 1938. 325 p. **91762**

Bureau central séismologique international. Monographies. Nogent-Le-Rotrou: Daupeley-Gouverneur 1936. 63 p. (Union géodésique et géophysique internat. assoc. de séismologie. Série B. Fasc. 6.) **P 550.34**

Bureau central sèismologique international. Travaux scientiques. Nogent-Le-Rotrou: Daupeley-Gouverneur 1937. 113 p. (Union géodésique et géophysique internat. assoc. de séismologie. Série A. Fasc. 15/1.) **P 550.34**

Gheyzelinck, R. Die ruhelose Erde. Eine Geologie f. Jedermann. Aus d. Holländischen übertr. v. Herbert v. Oelsen. Hg. v. eingel v. Paul Karlson. Berlin: Dtscher Verl. 1938. 274 p. 32 t. **90931**

Jung, Karl. Kleine Erdbebenkunde. Berlin: Springer 1938. VI, 159 p. (Verständliche Wissenschaft, 37.) **91783** Bibliographie: p. 154.

Magyarázatok Magyarország geológiai és talajismereti térképeihez. Az 1 : 25.000 méretű 5065/3 Fegyvernek jelű átnézetes talajismereti térkép. Kreybig Lajos irányításával felvette és szerk.: Zakariás Jenő, a geol. és hidrológiai eredményeket összefoglalta: Sümeghy József & Schmidt Eligius Róbert. — Általános magyarázó a tiszaroffi, kunmadarasi, fegyverneki, szentmargitpusztai, óhátkócsi, nagyhortobágyi, tiszapalkonyai, tiszapolgári és mezőcsáti talajismereti térképlapokhoz. Bp.: M. kir. Földtani intézet 1937. 105, 41 p. 2 t. **90357**

Sandberg, C. G. S. Ist die Annahme v. Eiszeiten berechtigt? Leiden: Sijthoff 1937. [8], 56 p. Bibliographie: p. 50—56. **P 551.79**

Szőts Endre, kézdivásárhelyi. A móri Antal-hegy óharmadkori képződményei. Dissz. Bp.: Held ny. 1938. 42 p. 2 t. **Rq 551.78(439.028) Mór** Bibliographie: p. 37—41.

551 Fizikai földrajz

Physiogeographie

Physical geography

Bebesi Gyula. A Kapos vízrajza. Dissz. Pécs. Dombóvár: Moosz ny. 1937. 38 p. 6 t. (Geographia Pannonica XXVIII. Specimina diss. facult. philos. Reg. Hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 125.) **R 551.482(439.052) Kapos** Bibliographie: p. 38.

Csalány Ferenc. A varázsvessző és annak gyakorlati alkalmazása. Bp.: Madách ny. [1938]. 191 p. **91892**
Bibliographie: p. 190—191.

Dallos István. Vasvár környékének felszíni formái. Bp.: »Élet« ny. 1935. 26 p. (Palaestra Calasanctiana, 10.) **R 551.4(439.069)Vasvár**
Bibliográfia: p. 25—26.

Gergely Ferenc. Geomorfológiai megfigyelések az északi Bakony területén. Dissz. Pápa: Főisk. ny. 1938. 60 p. **R 551.4(234.38) Bakony**
Bibliográfia: p. 59—60.

Láng Sándor. Folyóterrasz tanulmányok. Dissz. Bp.: Szerző 1938. 22 p. 2 t. (»Földtani Közlöny«-ből.) **R 551.43**
Bibliográfia: p. 21—22.

Le Danois, Ed. L'Atlantique. Histoire et vie d'un Océan. Paris: Michel [1938]. 291 p. 7 t. (Sciences d'aujourd'hui.) **91879**

Nyárády Erasmus Gyula. A Tordahasadék. Monografikus ismertetés. Cluj-Kolozsvár: »Lyceum« ny. 1937. 195 p. **90179**

Rohringer László. A folyók élete. Bp.: Kis Akadémia kiad. 1938. 38 p. (A Kis Akad. kvtára, 26.) **R 551.482**

Rückert, Leonhard. Die Donau. Aus d. Leben eines Stromes. Regensburg: Habbel 1938. 74, [4] p. 1 t. **P 551.482 Duna**
Bibliographie: p. 72—75.

551.5 Meteorológia

Meteorologie — Meteorology

Bognár Kálmán. A látástávolság Magyarországon. Dissz. Bp.: Sárkány ny. 1938. 66 p. 1 t. **R 551.593(439)**

Fodor József. A légnedvesség évi járása Afrikában. Dissz. Bp.: Paulovits ny. 1937. 27 p.
Bibliográfia: p. 27. **R 551.57(6)**

Miehlnickel, Erwin. Höhenstrahlung. (Ultrastrahlung.) Dresden: Steinkopf 1938. XV, 316 p. (Wissenschaftliche Forschungsberichte, Naturwissenschaftliche Reihe, 44.) **90327**

Réthly Antal. Adatok a Kékes éghajlatához. Bp.: Élet ny. 1938. 16 p. (M. kir. orsz. meteorológiai & földmágnességi intézet, új sorozat, 4. »Turisták lapja« XLIX. köt.-ből.) **R 551.56(439)(234.39) Mátra**

Réthly Antal & Bacsó Sándor. Időjárás-éghajlat és Magyarország éghajlata. Karczag: Kertész ny. 1938. IX, 404 p. 5 t. (A Magyar Meteorológiai Társaság kiadványa, 3. sz.) **90845**

Szemery Magdolna. Kelet-Magyarország légnedvességi viszonyai. Bp.: Stádium ny. 1936. 22, [4] p. **R 551.57(439.42)**

Tóth Ferenc. A légnedvesség évi járásának főalakjai. Bp.: Budai ny. 1938. 24 p. **R 551.57**

56 Paleontológia

Paläontologie — Paleontology

Boule, Marcellin & Jean Piveteau. Les fossiles. Éléments de paléontologie. Paris: Masson 1935. VII, 895 p. **90378**

Pfizenmayer, E[ugen] W[ilhelm]. Mammutleichen und Urwaldmenschen in Nordost-Sibirien. Lpzg: Brockhaus 1926. 341 p. 80 t. **A 57.56/1**
Bibliographie: p. 332—333.

Problems of paleontology. Ed. by A. Hartmann-Weinberg, L. S. Davidaschvili [etc.] Vol. I. Moscow: University 1936. (Publications of the Laboratory of Paleontology Moscow Univ.) **X 2428**

57 Antropológia. Biológia

Anthropologie. Biologie

Anthropology. Biology

Allodiatoris Irma. Adatok az árpádkori alföldi magyarság anthropológiájához. Dissz. Bp.: Stephaneum ny. 1937. 59 p. 6 t. **R 572.9(439.41)(=1)»08/09«**

Beer, G[avin] R[ylands] de. Evolution. Essays on aspects of evolutionary biology. Presented to prof. E. S. Goodrich. Oxford: Clarendon pr. 1938. VIII, 351 p. 1 t. **91913**
Bibliography: p. 335—340.

Bier, August. Neue Gesichtspunkte in der Vererbung. Berlin: Springer 1938. 70 p. **91781**

Boenig, Horst. Leitfaden der Entwicklungsgeschichte des Menschen. Lpzg: Thieme 1938. 266 p. **90009**

Dujarric, R. de la Rivière & N. Kossovitch. Les groupes sanguins. Préface du K. Landsteiner. Paris: Baillière 1936. 248 p.
Bibliographie: p. 222—244. **90417**

Gáspár [János] Johann. Die Rassen der jüngeren Steinzeit in Ungarn. Bp.: Centrum 1935. 13 p. (Mitteilungen a. d. Anatomischen Institut a. d. Univers. Szeged.) **R 572.9(121) : (439)**

Gróh Gyula. Fehérjék, vércsoportok. A vércsoportok átöröklése. Irta Szabó Zoltán. Bp.: Term. Tud. Társ. 1937. 47 p. (Term. tud. elemei, 5.) **R 577.1**

Haldane, J. B. S. Mi az élet? Ford. Gyulai Ida. Az élet eredete. Ford. Hirschfeld Ernő. Bp.: Gyarmati ny. 1937. 40 p. (Kronos könyvek, 5.) **R 577.6**

Haldane, J[ohn] B[urdon] S[anderson]. Heredity and politics. London: Allen & Unwin 1938. 185 p. **90074**

Hollander, Walther von. Der Mensch über vierzig. Neuer Lebensstil im neuen Lebensalter. Berlin: Deutscher-Verl. 1938. 224 p. **90242**

Lettré, H. & H. H. Inhoffen. Über Sterine, Gallensäuren und verwandte Naturstoffe, Herzgifte, Hormone, Saponine und Vitamin D. Geleitwort v. A. Windaus. Stuttg.: Enke 1931. 320 p. 2 t. (Samml. chemischer u. chemisch-technischer Vorträge. H. 29.) **90997**

Mercier, Gustave. Le transformisme et les lois de la biologie. Paris: Alcan 1936. 88 p. **P 575**

Reinöhl, Friedrich. Die Vererbung der geistigen Begabung. München: Lehmann 1937. 280 p. Bibliographie: p. 264—276. **89905**

Sombart, Werner. Beiträge zur Geschichte der wissenschaftlichen Antropologie. Berlin: Akad. d. Wissenschaften 1938. 38 p. **P 572(09)**

Szabó Zoltán. Az átöröklés. Az általános örökléstudomány elemei figyelemmel a gazdasági és orvosi vonatkozásokra. Bp.: Kir. magy. Természettud. Társulat 1938. 444 p. **90367**
Bibliográfia: p. 433—436.

Szent-Györgyi Albert. Studies on biological oxidation and some of its catalysts. (C dicarboxylic acids, vitamin C and P etc.) Bp.: Eggenberger 1937. 98 p. (Acta litt. scientiarum Reg. univers. Hung. Francisco-Josephinae, sect. medicorum, IX/1.) **90359**
Bibliography: p. 94—98.

Venzmer, Gerhardt. A sorsdöntő hormonok. *[Deine Hormone — dein Schicksal?]* A 10. kiadást ford. Fülöp Zsigmond. Bp.: Delta kiad. [1938]. 203 p. **90595**

Veszprémy Ferenc. Ösztön és faj. Bp.: Egyet. ny. 1938. 228 p. **90775**

Weinert, Hans. Entstehung der Menschenrassen. Stuttg.: Emke 1938. VIII, 313 p. Bibliographie: p. 306—310. **90011**

Wenzl, Aloys. Metaphysik der Biologie von heute. Lpzg: Meiner 1938. 58 p. (Wissenschaft u. Zeitgeist, 9.) **P 577.6(01)**
Bibliographie: p. 58.

Zimmermann, Walter. Vererbung »erworbener Eigenschaften« und Auslese. Jena: Fischer 1938. XII, 347 p. **91219**
Bibliographie: p. 100—102, 125—128, 172—175, 279—286, 301—303.

571 Ősrégészet

Vorgeschichtliche Archäologie

Prehistoric archaeology

Bittel, Kurt. Prähistorische Forschung in Kleinasien. Istanbul: Universum Dr. 1934. [8], 145 p. (Istanbuler Forschungen, Bd 6.) **A 50.94/134**

Buttler, Werner. Der Donauländische und der weltliche Kulturkreis der jüngeren Steinzeit. Berlin: Gruyter 1938. 108 p. (Handbuch der Urgeschichte Deutschlands, Bd 2.) **X 7041**

Dacqué, Edgar. Das verlorene Paradies. Zur Seelengeschichte des Menschen. München: Oldenbourg 1938. 451 p. **91389**

Déchelette, Joseph. Manuel d'Archéologie préhistorique celtique et galloromaine. Vol. 1—4. Paris: Picard. **90418**

Vol. 1. Archéologie préhistorique. 1924. XIII, 743 p.
Bibliographie: p. 631—681.
Vol. 2. Archéologie celtique ou protohistorique. Age du bronze [1910.] 2. éd. 1924. XVIII, 534 p. VI t.
Vol. 3. Premier âge du fer ou époque de Hallstatt. [192?.] 2. éd. 1927. VIII, 416 p. 4 t.
Vol. 4. Second âge du fer ou époque de la tène [192?.] 2. éd. 1927. VIII, 417—1163 p. 5 t.

Fock, Gerhard. Die steinzeitlichen Keulen Mitteleuropas. Diss. Tübingen. Düsseldorf: Dr. Nolte 1937. 53 p. 7 t. **P 571.2(4)**
Bibliographie: p. 50—53.

Hancar, Franz. Urgeschichte Kaukasiens von den Anfängen seiner Besiedlung bis in die Zeit seiner frühen Metallurgie. Wien: Schroll 1937. XII, 448 p. LVI t. (Bücher zur Ur- und Frühgeschichte, Bd 6.) **A 47.99/37**

Hillebrand Jenő. Magyarország őskőkora. Bp.: Magy. Tört. Múzeum 1935. 40 p. (Arch. Hung. A Magy. Nemzeti Múzeum régészeti kiadv. XVII.) **A 43.90/91**

Huene, Friedrich Frhr von. Ist der Werdegang der Menscheit eine Entwicklung? Stuttg.: Enke 1937. 113 p. **89956**

Pittioni, Richard. Österreichs Urzeit im Bilde. Lpzg: Deuticke 1938. 4°. V, 5 p. 50 t. **X 7035**

Roberts, Frank H. H. Additional information on the folsom complex. Report on the second season's investigations at the Lindenmeier site in Northern Colorado. Washington: Smithsonian Inst. 1936. 38 p. 7 t. (Smithsonian miscellaneous collect. Vol. 95, 10.) **P 571(73)**
Bibliography: p. 37—38.

Tompa Ferenc von. 25 Jahre Urgeschichtsforschung in Ungarn 1912—1936. [Frankfurt a. M.: Baer 193?]. p. 27—127. (Sonderabdruck aus dem 24/25. Bericht der römisch-germanischen Kommission 1934/35.) **X 7042**

Umbreit, Carl. Die Ausgrabung d. steinzeitlichen Dorfes v. Berlin-Britz. Neue Forschungen z. ostdeutschen Steinzeit u. frühen Bronzezeit. Diss. Berlin. Lpzg: Dr.-Kabitzsch 1936. 124, [4] p. **89807**

Van Loon, Hendrik. Ember honnan indultál? (Man the mirakle maker). Ford. Fülöp Zsigmond. Bp.: Hungária ny. [1938]. 235 p. **91456**

58 Növénytan

Botanik — Botany

Hoffmann, Julius. Alpenflora für Alpenwanderer und Pflanzenfreunde. *[1902.]* 2. Aufl. Mit neuem Text hg. v. K. Giesenhagen. Stuttg.: Schweizerbart 1914. 147 p. **90697**

Rossmässler, E[mil] A[dolf]. Flora im Winterkleide. *[2. Aufl. 1856.]* 4. Aufl. bearb. v. H. Kniep. Mit einer Biographie Rossmässlers v. K. G. Lutz. Lpzg: Klinkhardt 1908. XXII, 126 p. **89881**

Schröter, Ludwig. Taschenflora des Alpen-Wanderers. Mit kurzen botanischen Notizen in dtscher, französischer u. englischer Sprache v. C. Schröter. *[188?.]* 8. verbess. Aufl. Zürich: Raustein 1903. [52], VIII p. 26 t. **91559**

59 Állattan

Zoologie — Zoology

Bethlenfalvy, Ernst. Die Tierwelt der Hohen Tatra. Tierbiologische Studien aus freier Wildbahn. Kirchdrauf-Zips: Schustek 1937. 4°. 117 p. **X 7021**

Bretegnier, L. L'activité psychique chez les animaux. Instinct et intelligence. Préface de G. Lafon. Paris: Vigot 1930. 387 p.
Bibliographie: p. 371—382. **90416**

Delamain, Jacques. Les jour et les nuits des oiseux. Paris: Stock 1932. XVI, 232 p. **91041**

Perrier, Edmond. Traité de zoologie. Fasc. 1—11. Paris: Masson 1893—1933. 3610, 163 p. **90377**

Picard, Francois. Les phénomènes sociaux chez les animaux. Paris: Colin 1933. 201 p. (Collect. Armand Colin, section de biologie, 58.) **90469**
Bibliographie: p. 198.

6 Alkalmazott tudományok

Angewandte Wissenschaften — Useful arts

61 Orvostudomány

Medizin — Medicine

Ammon, Robert & Wilhelm Dirscherl. Fermente, Hormone, Vitamine u. die Beziehungen dieser Wirkstoffe zueinander. Lpzg: Thieme 1938. 451 p. **90193**

Andics, Margarethe v. Über Sinn und Sinnlosigkeit des Lebens. Auf Grund von Gesprächen mit geretteten Selbstmördern ... Wien: Gerold 1938. 175 p. **91903**

Avarffy Elek. Társadalmunk és orvosi közéletünk szemlélete. Kalocsa: Árpád ny. 1937. 32 p. **R 614.25(439)**

Barbarin, Georges. Der Tod als Freund. Aus d. Französischen übers. v. Kuno Renatus. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. [193?]. 203 p. **91151**

Bollag, Simon. Zur Situation der Medizin der Gegenwart. Basel: Schwabe 1938. 33 p. (Schriftenreihe z. Schweizerischen medizinischen Wochenschrift, 5.) **P 61(01)**

Domarus, A. von. Grundriss der inneren Medizin. *[1923.]* 11. verbess. Aufl. Berlin: Springer 1937. XI, 685 p. **91524**

Dumesnil, René. L'âme du médecin. Paris: Plon 1938. 239 p. **90083**

Duzár József & Orosz Dezső. A gyermekklinika 10 éves pécsi és 15 éves csonkamagyarországi működésének évfordulójára. Pécs: Dunántúl ny. 1935. 200 p. (A pécsi Magy. kir. Erzsébet tud.-egyet. gyermekklinikájának kiadványai, 1.) **91549**

Erhard, Ignaz. Seelische Ursachen und Behandlung der Nervenleiden. Freiburg im Breisgau: Herder 1925. 82 p. **90208**

Fornet Béla & Paul Benő. Allergia. Belgyógyászati klinikai tanulmány allergiás jelenségekről és kórképekről. Bp.: Novák 1938. XIII, 339 p. **91134**

Frigyesi József. Nőgyógyászat. Orvosok és orvostanhallg. részére. Bp.: Magy. orvosi könyvkiadó társ. 1938. 513 p. (Magy. orvosi könyvkiadó társ. kvt., CLIV.) **90906**

Fülöp-Miller, René. Kampf gegen Schmerz und Tod. Kulturgeschichte d. Heilkunde. Berlin: Süd-Ost-Verl. 1938. 331 p. **91135**

Gleichen-Russwurm, Alexander von. Der Wunderdoktor. Von der Heilsehnsucht der Jahrhunderte. Augsburg: Haas 1937. 262, [1] p. **90316**

Gruber, Georg B. Von ärztlicher Ethik. Eine Vorlesung. Stuttg.: Hippokrates-Verl. 1937. 59 p. **90335**
Bibliographie: p. 59.

Hanse, A. Persönlichkeitsgefüge und Krankheit. Grundlagen zu einer leibseelischen Ganzheitsschau und Behandlung. Stuttg.: Hippokrates-Verl. 1938. 192 p. **91491**
Bibliographie: p. 190—192.

Haynal Imre vitéz váradi. A szív és a vérerek betegségei. Bp.: Magy. orvosi könyvkiadó társ. 1938. 487 p. (Magy. orvosi könyvkiadó társ. kvt., CLIII.) **90907**

Hering, Ewald. Wissenschaftliche Abhandlungen. Bd 1—2. Lpzig: Thieme 1931. **91283**

Hertwig, Hugo. Gesund durch Heilpflanzen. Altes u. neues Wissen v. Kampfe d. Pflanze gegen d. Krankheit u. v. ihrer Kraft, menschliches Schicksal z. gestalten. *[1935.]* 2. Aufl. Berlin: Verl. f. Kulturpolitik 1938. XII, 403 p. 17 t. **91622**

Heugel, Dorothea. Autogenes Training als Erlebnis. Protokoll einer psychologischen Entwicklung. Vorw. v. J. H. Schultz. Lpzg: Hirzel 1938. 70 p. (Zentralblatt f. Psychotherapie, 2. Beiheft.) **Pq 615.85**

Horay Gusztáv (szerk.). A magyar orvosi nagyhét hetedik ülésszakának jegyzőkönyve. 7. Bp.: M. O. R. T. E. Sz. 1937. (Magy. orvosok tud. egyesületeinek szövetsége.) **X 2417**

Laub, Alfred. Nervenkraft durch Gottes Geist. Studien u. Erfahrungsfrüchte. *[1922.]* 4. u. 5. neu durchgearb. Aufl. Freiburg im Breisgau: Herder 1930. 241 p. **90207**

Lissák Kálmán. Élettani gyakorlatok. Először írta Went István. Debrecen: Egyet. ny. 1935. 192 p. **90831**

Major, Ralph H. Medizin keine Geheimwissenschaft. Lpzg: Zsolnay 1938. 383 p. **90739**

Mansfeld Géza. A cukorbetegségről. Bp.: Rényi 1937. 75 p. (Előadások a kísérleties orvostudomány köréből, 1.) **R 616.63**
Bibliográfia: p. 33—35.

Matthes, M[ax]. Lehrbuch der Differentialdiagnose innerer Krankheiten. Fortgeführt von Hans Curschmann. *[19??.]* 8. Aufl. Berlin: Springer 1937. VII, 806 p. **90834**

Maurer, Georg. Wetter und Jahreszeit in der Chirurgie. Stuttg.: Enke 1938. 40 p. (Vortr. aus d. praktischen Chirurgie, 20.) **Pq 617 : 551.56**

Müller Vilmos (szerk.). Klinikai diagnostika. Orvosi kórisme. 1—2. k. Írták: Bach Imre, Campián Aladár, Czirer László etc. Bp.: Dante kiad. 1937. **90785**

Naegeli, O. Differenzialdiagnose in der inneren Medizin. Lpzg: Thieme 1937. 722 p. **90157**

Neuburger, Max. Das alte medizinische Wien in zeitgenössischen Schilderungen. Wien: Perles 1921. X, [2], 266 p. **91019**

Neuburger, Max. Die Wiener medizinische Schule im Vormärz. Wien: Rikola-Verl. 1921. VIII, 312 p. 6 t. **91020**

Országos Orvosi kamara, Az — hivatalos névjegyzéke. Hiteles adatok alapján szerk. az —. 1. évf. Bp.: Madách ny. 1938. **X 2453**

Pulay, Erwin. Psoriasis. Ätiologie, Pathogenese, Therapie. Wien : Weidmann 1937. 78 p. **91531**

Rosenthal Jenő. Az emésztőszervek betegségeinek kórisméje és gyógyítása. Korányi Sándor báró előszavával. Bp. : Dante 1938. 330, [3] p. 48 t. **91543**

Rosten, Curt. Licht als biologischer Heilfaktor. Stuttg. : Marby-Verl. [193?]. 71 p. **P 615.83**

Schalle, Albert. Kneippkura. A természetes és eredményes gyógymód gyógykezelési módjai, gyógyeredménye és gyógyhatása. Ford. Kókay Béla. Bev. Bucsányi Gyula. Bp. : »Élet és Egészség« [1938]. 464 p. **91798**

Schenck, E. G. etc. Allgemeine Heilpflanzenkunde. Grundlagen einer rationellen Gewinnung, Verarbeitung, Anwendung u. Erforschung d. Heil- u. Gewürzpflanzen v. —, R. Lucass & G. G. Wegener. Dresden : Heyne [193?]. 452 p. **91749**

Schmieden, Viktor. Sebészeti műtéttan. *[Der chirurg. Operationskursus, 1920.]* 8. kiad. után ford. Kubányi Endre. Átnézte és előszóval ell. Verebély Tibor. Bp. : Szt. István társ. 1923. 400 p. **91277**

Sövényházy Ágost. A szülészet embervédelmi jelentősége. Bp. : Kis Akadémia kiad. 1938. 22 p. (A Kis Akadémia kvtára, 27.) **R 618.2**

Telbisz Albert. Harcgázbetegségek kór- és gyógytana. Átnézte és előszóval ell. vitéz Ordódy Sándor *[1934.]* 2. teljesen átdolg. és bőv. kiad. Bp. : Honvédorvosok Tud. Egyes. 1938. 129, [4] p. **90369**

Verebély Tibor. Az orvosi válságról. Bp. : Centrum ny. 1937. 16 p. (Az Orsz. Nemzeti Klub kiadv., 11.) **R 614.25(439)**

Völgyesi Ferenc. Ember- és állat-hypnosis. (Tekintettel az agy philo- és ontogenesisére.) Bp. : Novák 1938. 296 p. (Lélek és Természettudomány, XIX & XX.) **90007**

613 Közegészségügy

Gesundheitswesen. — Public health

Bames, E. & H. Ertel. Lebensmittelverkehr. 1. Lebensmittelgesetzgebung u. Lebensmittelkontrolle. 2. Erzeugung u. Verbrauch d. Lebensmittel. Berlin : Heymann 1937. VIII, 216 p. (Handbücherei f. d. öffentl. Gesundheitsdienst, 9.) **89893**

Baumann, Karl. Anleitung zur Besichtigung und Probeentnahme von Lebensmitteln sowie Bedarfsgegenständen durch Polizeibeamte zum Zwecke der Untersuchung. Lübeck : Verl. f. polizeiliches Fachschriftum [1937]. 30 p. (Kleine Polizei-Bücherei, 5.) **P 614.31(43)**

Benczur Gyula. A fürdés története. Bp. : Kis Akadémia 1938. 52 p. (A Kis Akadémia kvt., XXV.) **R 613.41(09)**

Benke Gyula vitéz. A sertéspestis elleni küzdelem újabb eredményei mezőgazdasági, közgazdasági és szociális vonatkozásban. Bp. : »Pátria« ny. 1938. 23 p. **R 614.91**
Bibliográfia : p. 21—23.

Biederbeck, Karl. Der Vegetarismus in seiner gesundheitlichen, wirtschaftlichen und ethischen Bedeutung. Was soll entscheiden : Genussbedürfnis u. Gewohnheit oder Erkenntnis. Dresden : Hellerau 1938. 40 p. **P 613.261**

Bodor Antal. Küzdelem a zaj ellen. A Budapesten 1937. május 4—5-én tartott zajelleni kongresszus előadásai és javaslatai. Bp. : Balesetvédelmi és Csendliga 1937. 4°. 57 p. [Kőnyomat.] **Rq 614.7(082)**

Csiby Andor. Gyilkostó-Lacul Rosu klimatikus gyógyhely monografiája és kalauza. Brasov-Brassó : Gött ny. 1937. 97 p. 6 t. **R 613.12(439.025) Gyilkostó**

Gervais, Albert. Nehéz orvosnak lenni Kínában. *[Esculape en China.]* Ford. Hevesi András. Bp. : Singer és Wolfner 1938. 228 p. **A 51.91/66**

Goldmerstein, J. & K. Stodieck. Wie atmet die Stadt? Neue Feststellungen über die Bedeutung d. Parkanlagen f. die Lufterneuerung in den Grossstädten. Berlin : VDI-Verl. 1931. 23 p. **P 614.71**
Bibliographie : p. 22—23.

Gortvay György. A kórház helye az egészségvédelem hálózatában. Bp. : Magyar Kórház kiad. 1938. 31 p. (Magyar Kórház VII. évf.-ból.) **R 614.44(439)**

Görömböly-Tapolca. Fürdőegyesület. Görömböly-Tapolca szennyvízcsatornázása. Jelentés. Miskolc : Standhaft ny. 1938. 33 p. **R 614.776(439.022) Görömböly-Tapolca**

Gütt, Arthur. Der Aufbau des Gesundheitswesens im Dritten Reich. *[193?.]* 3. überarb. Aufl. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1937. 60 p. (Schriften d. Deutschen Hochschule f. Politik, H. 10/11.) **P 614.2(43)**

Hammer Dezső, székelyhidi & Steinacker Sándor. A zoológiai fertőtlenítés újabb haladása. Az aethylenoxyd alkalmazása a féregirtásban. Bp.: Bokor & Fischer 1935. 24 p. **R 614.99**

Herbolt László. A halottkémlés és temetőrendészet útmutatója. Hatóságok, hatósági orvosok, orvoshalottkémek és halottkémek számára. Gyoma: Kner 1936. XV, 94 p. Bibliográfia: p. XV. **90314**

Kovács János. A mentés. Bp.: A Vármegyék és Városok Orsz. Mentőegyesülete kiad. 1938. 93 p. **R 614.88**

Kun Lajos. Egy baranyai falu földműves és bányásznépének szociális hygiénéje. Bev. írta Fenyvessy Béla. Pécs: Dunántúl ny. 1937. 128 p. (A pécsi M. kir. Erzsébet tud.-egyet. Közegészségtani intézetének közleménye.) **90583**

Liedtke, Karl-Heinz. Biologisch-chemische Reinigung Königsberger Abwässer einschliesslich der Sulfitzellstoffschlempen nach dem Belebtschlammverfahren. Diss. Königsberg i. Pr. Köln: Dr. May 1936. 140 p. **90648** [Kőnyomat.]

Magyarország üdülő-, fürdő- és szállóhelyei az 1937. évben. Szerk.: Magy. kir. Központi Statisztikai Hivatal. Bp.: Stephaneum ny. 1938. 45 p. 2 t. **K 3100/41**
= Magy. Statisztikai Közlemények, 104. k.

Marikovszky György. Az egészséges lakásról. Bp.: Kis Akadémia 1938. 38 p. (Kis Akadémia kvt., XXIX.) **R 613.5**

Melly József. Balesetek Budapesten és más nagy városokban. Bp.: Szőv. Háziny. [1938]. 147, [3] p. **648/84**
= Statisztikai Közlemények, 84/2.

Missenard, André. Der Mensch und seine klimatische Umwelt. Vorw. v. Alexis Carrel. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. [193?]. 221 p. **91152**

Murányi Károly. Képek Kalocsa egészségügyének történelméből. Kalocsa: Árpád ny. 1935. 32 p. **R 614(439.049) Kalocsa (09)**

Nemzetközi kongresszusok. Compte rendu des travaux du I-er Congrès international des Stations balnéaires Budapest 7—14 Octobre 1937. Rédigé par Zoltán Szviezsényi, Jules de Somogyi & Jules Techert. Bp.: Athenaeum 1938. 475 p. **X 2469**

Roadhouse, C. L. & J. L. Henderson. Flavorks of milk and their control. Berkeley: Univ. of. California [1935]. 30 p. (Univers. of California, College of agriculture, Bulletin 595.) **P 614.32(794)**

Schiller Pál, harkai & Varga István. Dohányzási szokások Budapesten. Gazdaságpszichológiai tanulmány. Bp.: Athenaeum 1938. 78 p. **1874/14**
= Magyar Gazdaságkutató Intézet 14. sz. különkiadványa.

Société des Nations. Alimentation. Rapport définitif du comité mixte de la Société des Nations. L'alimentation dans ses rapports avec l'hygiène, l'agriculture et la politique économique. Genève: Soc. d. Nat. 1937. 360 p. (Ser. de publ. de la Soc. d. Nat. II. Quest. econom. et financ. 1937. II. A. 10.) **89892**

Steudle, Emil. Die Abwasserverwertung der Stadt Leipzig im Landkreise Delitzsch. Ein Beitrag zu dem Problem des Einflusses d. Stadt auf ihre landwirtschaftl. Umgebung. Diss. Lpzg. Dresden: Dr. Dittert 1937. 99 p. **P 614.776(432.1) Leipzig**
Bibliographie: p. 97—98.

Strecker, Reinhard. Philosophie der Alkoholfrage. Berlin: Neuland-Verl. 1938. 208 p. Bibliographie: p. 202—204. **91190**

Szász Alfréd. A baktériumos egér- és patkányirtás. Bp.: Pátria ny. [1930]. 51 p. (»Közlemények az összehas. élet- és kórtan köréből« XXIV. köt.-ből.) **R 614.99**

Szász Alfréd. A modern építkezés parazita veszedelme. Bp.: Saját kiad. [193?]. 43 p. (Szász Alfréd bakterológia és ojtóanyagtermelő intézetből.) **R 614.56**

614.542 Tuberkulózis

Tuberkulose — Tuberculosis

Alexander, Hanns. Die Pleuritis. Die verschiedenen Formen — ihre Entstehung, Erkennung und Behandlung. Lpzg: Thieme 1938. 40 p. (Praktische Tuberkulose-Bücherei, H. 20.) **P 616.25**

Bacmeister, A. Der diagnostische Untersuchungsgang zur Feststellung der aktiven Lungentuberkulose in der allgemeinen Praxis. Lpzg: Thieme 1938. 27 p. (Praktische Tuberkulose-Bücherei, 19.) **P 616.0025**

Einrichtungen, Die—. Österreichs zur Bekämpfung der Tuberkulose. Wien : Bundesministerium f. Soziale Verwaltung 1937. 72 p. (Sonderbeilage d. Mitteilungen d. Volksgesundheitsamtes.) **P 614.542(436.01)**

Haefliger, E. Experimentelle und klinische Ergebnisse mit der Friedmannschen Tuberkulosevaccine. Lpzg : Thieme 1938. 156 p. (Praktische Tuberkulose-Bücherei. Beihefte d. Deutschen Tuberkulose-Blattes, H. 21.) **91548**
Bibliographie : p. 155—156.

Marberger Sándor. A tuberkulózis, a tüdőbaj megelőzése és gyógyítása. *[1923.]* Átdolg. és bőv. 4. kiad. Bp. : [Szerző] 1936. 172 p. **89987**

Okolicsányi-Kuthy Dezső. A magyar tuberkulózis elleni küzdelem első évtizede. Bp. : »Wesselényi« ny. 1934. 35 p. (A »Tüdőbeteggondozás és Tuberkulózis«-ból.) **R 614.542(439)**

Tuberkulosefürsorge, Die — der Gemeinde Wien. Wien : »Thalia« Dr. 1927. 31 p. **P 614.542(436.01) Wien**

615.1 Gyógyszertár. Gyógyszerészet

Pharmacologie — Pharmacology

Ernyey József. A gyógyszerkönyvek és az új magyar gyógyszerkönyv latinsága. Pápa : Főisk. ny. 1934. 26 p. (Magy. gyógyszerkönyv IV. kiad. ismertetése c. könyvből.) **R 615.1**

Halmi Pál. Az orvos és gyógyszerész gyógyszerzsebkönyve. Előszót írta Mocsonyi Sándor & Fritz Gusztáv. Bp. : Novák 1938. 967 p. **90063**

Issekutz Béla. Gyógyszerrendelés 1931. Kiegészítve az uj magy. gyógyszerkönyv rendelkezéseivel és a legújabb gyógyszerekkel. Bp. : Eggenberger 1935. IV, 334 p. **91327**

Paunz János. Magyar gyógyszerkülönlegességek és gyógytényezők gyüjteménye. Gyógyszertani kiegészítéssel és a IV. kiadású magyar gyógyszerkönyv gyógyszereinek ismertetésével. Bp. : Szerző 1937. 277 p. **91256**

Sztankai István. A gyógyszerészetre és a budapesti gyógyszertárakra vonatkozó adatok. Bp. : Radó ny. 1935. 272 p. 2 t. **90360**

62 Technika. Technológia

Technik. Technologie — Engineering

Brooks, F. A. Solar energy and its use for heating-water in California. Berkeley : Agricultural Experiment Station 1936. 64 p. (Univ. of Illinois. Bulletin, 602.) **P 620.9**
Bibliography : p. 62—64.

Buttner-Feez. Metall aus Lehm. Der hundertjährige Kampf um den Wunderstoff Aluminium. Lpzg : Goldmann [19??]. 95 p.
Bibliographie : p. 94—95. **91886**

Dessauer, Friedrich. Philosophie der Technik. *[1927.]* 3. Aufl. Bonn: Cohen 1933. XI, 181 p. **90044**

Építőipari & műszaki útmutató és címtár 1938. Wossala Sándor előszavával. Szerkesztőbizottság : Cs. Sándor Ernő, Donáth Alfréd etc. Felelős szerk. : Marczali Marcel & Vidor Ödön. Bp. : Viktória ny. 1938. 356 p. **K 6900/2**

Ereky Károly. A celluloze diadalútja. Bp. : Székely ny. 1938. 15 p. (»Textil-Ipar Ujság«-ból.) **R 677.1**

Fischer, Karl. Blutgummi. Roman eines Rohstoffes. Berlin : Kommodore Verl. 1938. 176 p. 16 t. **91194**

Jelentés a berlini 1936. évi nemzetközi híd- és épületszerkezeti kongresszusról és az azzal egybekötött tanulmányútról. Összeáll. : Tantó Pál, Harkányi János, Széchy Károly etc. Bp. : Kereskед. & közlekedésügyi m. kir. min. 1937. 57 p. **Rq 624.2**

Kiss Ede. A golyós puska gyakorlati ismertetése. Csurgó : Oszeszly [1938]. 79 p. 6 t. **91619**

Lazin Béla. Olajfűtés Magyarországon. Bp. : »Robot« nehézolajfűtés gyára kiad. 1938. 20 p. **R 628.8**

Milkó Elemér. A műszaki haladás eszközeinek és a racionalizálás korszerű elveinek alkalmazása a fűzfői papírgyárban. Előadás. Bp.: MRB kiad. 1938. 32 p. (Magy. racionalizálási bizotts. kiadv., 11.) **R 676(439.070) Fűzfő**

Möller Károly. Építési zsebkönyv. 1—2. k. Bp. : Egyetemi ny. 1938. **91171**

Palotás László. A beton. Bp. : Egyetemi ny. [1938]. 56 p. (Az »Építési Zsebkönyv«-ből.)
Bibliográfia : p. 55. **R 666.9**

Pávó Elemér. Idegen — magyar műszaki szótár. Összeáll. —. Bp. : Egyetemi ny. 1938. 238 p. **K 6200/7**

Rohde, Alfred. Das Buch vom Bernstein. Bernstein ein deutscher Werkstoff. Königsberg: Ost-Europa-Verl. 1937. 56 p. **P 679**

Rückwardt, Hermann. Selbstkostenberechnung elektrischer Arbeit. Ihr Aufbau u. ihre Durchführung. München: Oldenbourg 1933. 148 p. **91018**

Schulz, Julius (Hg.). Flieger-Handbuch. Unter Mitarbeit namhafter Fachleute hg. v. —. *[1935.]* 2. neubearb. u. erw. Aufl. Geleitw. v. Fr. Christiansen. Hamburg: Hartung 1937. [8], 348 p. 1 t. **91422**

Szerényi Ödön. Magasépítési racionalizálás. Bp.: Szfőv. Háziny. 1938. 4°. 30 p. (»Városi Szemle«-ből.) **Rq 624.9**

Verebély László vitéz. Amerikai tapasztalatok az energia-világkonferencia washingtoni III. egyetemes ülése alkalmából. Bp.: Energia-világkonferencia bizotts. 1937. 93 p. (Magy. Mérnök és Építészegylet Közlönye havifüzetből.) **R 620.9(73)**

626/627 Vízépítés

Wasserbau — Hydraulic engineering

Christiansen, J. E. Measuring water for irrigation. Berkeley: Agricultural experiment Station 1935. 96 p. (Univers. of Illinois. Bulletin, 588.) **P 626.8**

Mihalik Ferenc. A síkvidéki öntözésekről különös tekintettel a Berettyó társ. vízszegény árterületére. Közread. a Berettyó vízszabályozó és ármentesítő társ. Debrecen: Magyar nemzeti könyvkiadó 1936. 23 p. **R 626.8(439.41)**

Rohringer Sándor. Az öntözés, tekintettel a hazai viszonyokra. Bp.: Természettud. társ. 1938. 25 p. (»Természettud. Közlöny«-ből.) **R 626.8(439)**

Tisza-Dunavölgyi társulat, A —. Emlékülése 1938. II. 8. Bp.: Attila ny. 1938. 36 p. **R 627.4(439)(062)**

Trummer Árpád. A Tiszántúl öntözése. Az 1937: XX. t.-c. alapján épülő öntözőművek általános alapelveinek és kerettervének ismertetése. A m. kir. földmiv. miniszter megbiz.-ból szerk. —. Bp.: »Pátria« 1937. 4°. XII, 280 p. 52 t. (M. kir. földmív.-ügyi minisztérium kiadv., 6.) **X 7024**

Versteppung Deutschlands? (Kulturwasserbau und Heimatschutz). Von Alvin Seifert, Knauer, Adolf Ludin etc. Geleitwort von Fritz Todt. Berlin: Weicher 1936—38. 4°. 36 p. (»Deutsche Technik« 1936—1937—1938.) **Pq 627.4(43)**

Zsuffa Kálmán. A víz hasznosítása öntözéssel. Bp.: Egyetemi ny. [1938]. 33 p. (Építési zsebkönyvből.) **R 626.8**

Bibliográfia: p. 33.

63 Agronómia

Agronomie — Agriculture

Ball, W. S. [etc.]. Weed control. By —, A. S. Crafts, B. A. Madson etc. Berkeley: Agricultural extension service 1936. 87 p. (Univ. of Illinois. Circular, 97.) **P 632**

Deseő Jenő. Mezőgazdasági termelés. Kunszentmárton: Lakatos ny. 1936. 75 p. **R 63(04)**

Diffloth, Paul. Labours et assolements. *[19??.]* 6. éd. Paris: Baillière 1929. 358 p. (Encyclopédie agricole, agriculture générale.) **90461**

Diffloth, Paul. Les récoltes *[19??.]* 6. éd. Paris: Baillière 1930. 340 p. (Encyclopédie agricole, agriculture générale.) **90459**

Diffloth, Paul. Les semailles et l'entretien des cultures. *[19??.]* 6. ed. Paris: Baillière 1929. 364 p. (Encyclopédie agricole, agriculture générale.) **90462**

Diffloth, Paul. Le sol et l'amélioration des terres. *[19??.]* 6. éd. Paris: Baillière 1927. 406 p. (Encyclopédie agricole, agriculture générale.) **90460**

Ereky Károly. A nagyüzemű selyemtenyésztés. Misángyi Vilmos előszavával. Bp.: Székely ny. 1938. 62 p. (A »Textil-Ipar Ujság«-ból.) **R 638.2**

Fehér Dániel stb. A szántóföld okszerű művelése, kapcsolatban a talaj életével, vízgazdálkodásával és a magyar klimával. Írták: —, Kogutovicz Károly, Kreybig Lajos & Manninger G. Adolf. Előszóval ell. Marschall Ferenc. Bp.: Falu szövets. 1938. 296 p. **91119**

Gergely István. Lássunk tisztán a paprikakérdésben. Mit hozott a paprikarendelet a termelőknek, a kikészítőknek, a malmoknak, a kereskedőknek és az exportőröknek? Bp.: Kárpáti ny. 1937. 16 p. **R 633.8(439)**

Kadow, K. J. & H. W. Anderson. Damping — off control. An evaluation of seed and soil treatments. [Urbana]: University of Illinois 1937. p. 291—348. (Bulletin, 439.)

Bibliography: p. 344—348. **P 632**

Kayser, Edmond. Microbes et fertilité du sol. Paris: Payot 1923. 159 p. (La renaissance agricola.) **90449**
Bibliographie: p. 159.

Szanyi István. Tudnivalók a magyar fűszerpaprikáról. Szeged: [ny. n.]. 1937. 16 p. (M. kir. Erdőgazdasági Vegykísérleti és Paprikakísérleti Állomás, kiadv., 14.) **R 633.8(439)**

Széchenyi-Wolkenstein Ernőné gr. A törpe gyümölcsfák ültetése és gondozása. *[1922.]* 3. átdolg. kiad. Bp.: Kir. m. Term.-tud. Társ. 1937. 303 p. 3 t. **89060**

636 Állattenyésztés

Tierzucht — Domestic animals

Bajorország. Törvények, rendeletek. Das Gesetz zur Förderung der Tierzucht vom 17. III. 1936 u. d. Körordnung d. Köramtes d. Landesbauernschaft Bayern. Hg. v. d. Hauptabteilung II. — Abteilung Tierzucht d. Landesbauernschaft Bayern. München: Landesbauernschaftsverl. Bayern [1937]. 78 p. **P 383.6(433)**

Fehér Károly. Országos húsipari szaktanácsadó. Pécs: Kultura ny. 1937. 141 p. **90304**

Schandl József. A merinók tejének kémiája és fizikája. Bp.: Műegyetem ny. 1937. 32 p. (Közlemények a M. kir. József nádor... egyet. mezőgazd. oszt.-nak állattenyészt. intézetéből.) **R 637.1 : 543**

Tänzer, Ernst. Das Angorakaninchen. — C. Sprehn: Über die Krankheiten des Angorakaninchens. Hannover: Schoper 1932. 160 p. **89802**

65 Kereskedelmi ismeretek

Handelskunde — Commerce

Antos István. Vezérfonal a hites könyvvizsgálókat képesítő vizsga Mérlegtan, általános rész anyagához. Bp.: Antos 1936. 48 p. (Mezőgazdasági könyvtár, 7.) **R 657.372**

Bruns, Karl. Kleine Plakatschule. Ein froher Lehrgang f. Schrift-, Plakat- u. Schaufenstergestaltung. Hamburg: Hanseatische-Verl.-Anst. 1936. 93 p. **P 769.9**

Funke, Hermann. Industrielles Rechnungswesen. *[1931.]* 2. Aufl. Bd 1—2. Bearb. v. O. Schultz-Merin & F. Zeidler. Berlin: VDI Verlag 1937. 4°. **X 6993**
T. 1. Grundlagen. 70 p. 82 t.
T. 2. Anwendungen. [64] p. 15 t.

Hauser, Joseph. Bilanzkontinuität. Diss. Erlangen. Borna-Lpzg: Dr. Noske 1937. VI, 95 p.
Bibliographie: p. 93—95. **90622**

Matthey, Jean. La psychologie de la vente. Préface de P. E. Bonjour. Paris: Dunod 1938. VI, 146 p. **90756**
Bibliographie: p. 143.

Nádai Pál. A reklám művészete. Bp.: Pantheon ny. [193?]. 87 p. 25 t. **91795**

Páll Zoltán. Az áruexporttal kapcsolatos könyvelés és revizió. Bp.: Egyet. ny. 1938. 37, [3] p. **R 657.3**

Schnettler, Albert. Das Rechnungswesen industrieller Betriebe. Berlin: Dünnhaupt 1938. 234 p. 4 t. **91011**

Wie geht der amerikanische Wirtschaftsprüfer vor? Leitsätze des American Inst. of Accountants. Übertr.v. W. v. Schaper. Berlin: Deutscher Rechtsverl. [1938]. 103 p. **P 657.6(73)**

655+686 Könyvipar

Buchgewerbe — Book-industries

Dante könyvkiadó emlékkönyve 1919—1935. Szerk.: Benedek Marcell. Bp.: Dante ny. 1936. 251 p. **91127**

Diederichs, Eugen. Aus meinem Leben. Lpzg: Meiner 1938. 103 p. 1 t. **91507**

Kner [Imre] Emerich. Zeitfragen des typographischen Stils. [Bp.: Selbstverl. 1937]. 16 p. **P 655.2**

Magyar könyvkereskedelem, A — szokásjoga. Bp.: Magyar könyvkiadók kiad. 1937. 34 p. **R 655.42(439)**

Ruppel, Aloys. Eltville als Frühdruckstadt. Mainz: Gutenberg-Gesellsch. 1938. 93, [3] p. (Kleiner Druck d. Gutenberg-Gesellsch., 31.) **91106**

Theele, Joseph. Das literarische Denkmal für Gutenberg. Mainz: Gutenberg-Gesellschaft Verl. 1938. 44 p. **P 655.1**

Tronnier, Adolph. Die Jahrhundertfeiern der Buchdruckerkunst 1540—1940. Festvortrag. Mainz: Verl. d. Gutenberg-Gesellschaft 1937. 62 p. **P 655.1**

Wendt, Bernhard. Der Antiquariatslehrling. Eine Einweisung in d. buchhändlerische Arbeit. Lpzg: Verl. d. Börsenvereins d. Dtschen Buchhändler 1938. 183 p. **91234**

7 Művészet

Kunst — Fine arts

Dresler, Adolf. Deutsche Kunst und entartete »Kunst«. Kunstwerk u. Zerrbild als Spiegel d. Weltanschauung. Hg. v. —. München : Deutscher Volksverlag 1938. 79 p. **90023**

Feistel-Rohmeder, Bettina. Im Terror des Kunstbolschewismus. Urkundensamml. d. »Deutschen Kunstberichtes« a. d. Jahren 1927—33. Karlsruhe : Müller 1938. 221 p. **91351**

Jajczay János. Mai magyar egyházművészet. Bp. : Révai ny. 1938. 4°. 26 p. 130 t. **X 7051**

Jajczay János. A művészet hódolata az Eucharisztia előtt. Bp. : Szt. István társ. 1938. 40 p. 57 t. **90963**
Bibliográfia : p. 31—32.

Karlinger, Hans. Deutsche Volkskunst. Berlin : Propyläen-Verl. 1938. 4°. 506 p. **X 7105**

Ludwig, Emil. Kunst und Schicksal. Vier Bildnisse. Berlin : Rowohlt 1927. 249 p. 8 t. **91589**

Ujvári Béla. Művészeti nevelés. Bp. : Sylvester ny. 1937. 91 p. **R 707(071.4)**
Bibliográfia : p. 88—91.

Ybl Ervin. Mesterek és mesterművek. Bp. : Egyetemi ny. [1938]. 260 p. 48 t. **91181**

701 Esztétika

Ästhetik — Aesthetics

Collingswood, R[obin] G[eorge]. The principles of art. Oxford : Clarendon pr. 1938. XII, 347 p. **90927**

Erdős Pál. A modern angol és amerikai esztétika útja Grant A l l e n t ő l a szürrealizmusig. Bp. : Hornyánszky 1937. 97, [3] p. **90312**

Feldmann, Valentin. L'esthétique française contemporaine. Paris : Alcan 1936. 139 p. (Nouvelle encyclopédie philosophique.) **90456**

Grönland, Albert. Ästhetik. Kritische Philosophie des Stils. Hamburg : Priess 1937. 601 p. **90292**

Knight, William. The philosophy of the beautiful being outlines of the history of aesthetics. Tom. 1—2. London : Murray 1891, 1904. (University extension manuals.) **91168**

Mössel, Ernst. Vom Geheimnis der Form und der Unform des Seins. Stuttg. : Dtsche Verl.-Anst. 1938. 4°. 534 p. **X 7113**
Bibliographie : p. 528—531.

Souriau, Étienne. L'avenir de l'esthétique. Essai sur l'objet d'une science naissante. Paris : Alcan 1929. VIII, 403 p. (Bibliothèque de philosophie contemporaine.) **90411**

Sterzinger, Othmar H. Grundlinien der Kunstpsychologie. Graz : Leykam 1938. 279 p.
Bibliographie : p. 261—266. **90288**

Waetzoldt, Wilhelm. Du und die Kunst. Eine Einführung in Kunstbetrachtung und Kunstgeschichte. Berlin : Deutscher Verl. 1938. 343 p. 146 t. **91742**

Werfel, Franz. Von der reinsten Glückseligkeit des Menschen. Stockholm : Bermann-Fischer 1938. 50 p. (Schriftenreihe »Ausblicke«.) **P 701**

708 Muzeográfia. Műgyüjtés

Museographie — Museography

Bary, Helene de. Museum. Geschichte der Museumsgesellschaft zu Frankfurt a. M. Frankfurt a. M. : Brönner 1937. 310 p. **90554**
Bibliographie : p. 293—298.

Egri várásatás és vármúzeum, Az — kiadványai. 1. Eger : Szent János ny. 1938. 4°. **X 7083**

Egri vármúzeum, Az — Barcsay-gyüjteményének vezetője. Bp. : Bárd ny. 1937. 48 p. 4°. **R 708.081(439.034) Eger Vármúzeum**

Entz Géza. A magyar műgyüjtés történetének vázlata 1850-ig. Bp. : Szerző 1937. 99 p. **R 707.3(439)(09)**

Gönczi Ferenc. A Somogymegyei múzeumegyesület 25 éves története. Kaposvár : Uj-Somogy ny. 1935. 59 p. **R 708(439.052)(062)**

Nebbia, Ugo. La quindicesima esposizione d'arte a Venezia — 1926. Bergamo : Ist. italiano d'arti grafiche [192?]. 4°. 348 p. 6 t. **X 7075**

Országos magyar szépművészeti múzeum. A régi képtár katalogusa. 1—2. k. A katalogust készitette és a szemelvényeket összeáll. : P i g l e r Andor. Bp. : Saját kiad. 1937.
1. k. Szövegrész. 321 p. **89920**
2. k. 250 képes tábla. 250 p.

Sőregi János. Dr. Ecsedi István (1885—1936). A debreceni Déri-múzeum első igazgatójának rövid életrajza múzeumi és tudományos munkásságának áttekintése, méltatása. Debrecen: Városi ny. 1937. 55 p. (A Déri Múzeum néprajzi oszt.-nak ismeretterjesztő közleményei, 7.)
R 92.708(439) Ecsedi István
[Német kivonattal.]

709 Művészettörténet

Kunstgeschichte — History of arts

Borsig, Arnold v. Die Toscana. Landschaft-Kunst u. Leben im Bild. Einleitung u. Erläuterungen v. Ranuccio Bianchi-Baudinelli. Wien: Schroll 1939. 4°. 56 p. 112 t. **X 7108**

Brinckmann, A[lbert] E[rich]. Geist der Nationen. Italiener — Franzosen — Deutsche. Hamburg: Hoffmann & Campe 1938. 271 p. 60 t. (Europa-Bibliothek.) **91312**

Csabai [István] Stefan. Europäische u. ungarische Renaissance. Berlin: Gruyter [193?]. p. 268—274. (Aus d. »Ungarischen Jahrbüchern« Bd XVI.) **R 703.41(439)**

Gerevich Tibor. Magyarország románkori emlékei. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 4°. 821 p. 1 t.
= Magyarország művészeti emlékei, 1. **X 7082/1**

Hartenstein, Kurt. Das ewige Florenz. Zürich: Humanitas Verl. 1939. 263 p. 80 t. **91760**

Hoffmann Edith. Pozsony a középkorban. Elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Kecskemét: Első Kecskeméti Hirlapkiadó & ny. 1937. 59 p. (A Magyarságtudomány tanulmányai, VII.)
R 709(439.050) Pozsony»13/15«

Langlotz, Ernst. Griechische Klassik. Ihr Wesen und ihre Bedeutung für die Gegenwart. Vortrag. Stuttg.: Kohlhammer 1932. 26 p. **P 703.28**

Müseler, Wilhelm. Geist und Antlitz des Barock. Berlin: Safari-Verl. 1937. 126 p. **90280**

Müseler, Wilhelm. Geist und Antlitz der Renaissance. Berlin: Safari-Verl. 1937. 126 p. (Geist u. Antlitz der deutschen Epochen.) **90285**

Pinder, Wilhelm. Die Kunst der ersten Bürgerzeit bis. z. Mitte d. 15. Jahrhundert. Lpzg: Seemann 1937. 317, [3] p. (Pinder: Vom Wesen u. Werden Deutscher Formen, II.) **90017**

Pinder, Wilhelm. Die Kunst der deutschen Kaiserzeit bis zum Ende der staufischen Klassik. Lpzg: Seemann 1937. 277 p. (Vom Wesen u. Werden deutscher Formen, Bd 1.) **90188**

Rose, Hans. Klassik als künstlerische Denkform des Abendlandes. München: Beck 1937. VIII, 168 p. 1 t. **89889**

Schuhl, Pierre-Maxime. Platon et l'ârt de son temps. (Arts plastiques.) Paris: Alcan 1933. 123, [3] p. (Biblioth. de philosophie contemp.) **90407**
Bibliographie: p. 99—123.

Schürer, Oskar & Erich Wiese. Deutsche Kunst in der Zips. Brünn: Rohrer 1938. 4°. X, 272 p. 120 t. **X 7049**
Bibliographie: p. 272.

Stroux, J[ohannes] [etc.]. Das Problem des Klassischen und die Antike. Acht Vorträge von: —, Wolfgang Schadewaldt, Paul Friedländer, Edward Fraenkel etc. Hg. v. Werner Jaeger. Lpzg: Teubner 1931. VIII, 128 p. **90793**

Van Loon, Hendrik Willem. The arts of mankind. London: Harrap 1938. 570 p. 85 t. **90569**

Zervos, Christian. L'art en Grêce, des temps préhistoriques au début du XVIIIe siècle. *[1937.]* 3. éd. Paris: »Cahiers d'art« 1937. 4°. 14, [6] p. 112 t. **X 7080**

Zervos, Christian. L'art de la Mésopotamie de la fin du quatrième millénaire au XVe siècle avant notre ère. Paris: »Cahiers d'art« 1935. 264 p. **Aq 50.70/9**

72 Építészet

Baukunst — Architecture

Aggházy Mária. A zirci apátság templomépítkezései a XVIII. században. Veszprém: Egyházmegyei ny. 1937. 4°. 135 p. XVII t. (A veszprémi egyházmegye multjából, 6.)
Bibliográfia: p. 125—128. **X 7022**

Bártfai Szabó László & Csemegi József. A szent ferencrendiek gyöngyösi temploma és kolostora. Gyöngyös: Szt. ferencrendi zárdafőnökség 1937. 24 p.
R 726.5(439.034) Gyöngyös

Bedy Vince. A győri székesegyház története. Győr: Győregyházmegyei alap ny. 1936. VI, 172 p. 11 t. (Győregyházmegye multjából, I.) **91935**

Berlin. Reichsinnungsverband des Baugewerkes. Preisgekrönte Entwürfe für Kleinwohnungsbauten. Besprochen v. Ernst Neufert. Berlin : Müller [1938]. 45 p. (Wettbewerb, 2.) **Pq 728.1**

Bierbauer Virgil. Repülőterek építészete. Bp. : Stádium ny. 1938. 56 p. **R 725.3**

Biró József. A gernyeszegi Teleki kastély. Bp. : Sárkány ny. 1938. 145 p. 12 t. **91960**

Biró József. A kolozsvári Szent Mihály-templom barok emlékei. Cluj-[Kolozsvár] : Glória ny. 1934. 90 p. 18 t. **91959**

Deutschland über alles. Ehrenmale des Weltkrieges. Hg. v. Siegfried Scharfe. Lpzg : Langewiesche 1938. 112 p. **91484**

Genzmer [etc.]. Handweiser und Berater für die Errichtung von Siedlungen, Heimstätten und Kleinwohnungen. Von —, Knipping & [Albert] Steinbeisser. *[1938.]* 2. Aufl. Hannover : Vincentz [1938]. 92 p. **P 728(43)**

Gesundes Heim — gesunde Menschen! Wie baut man Landarbeiterheime billig und gut? Geleitwort v. Rheden. Hinweis v. Miehe. Hannover : Engelhard 1938. 32 p. **P 728.6(43)**

Girardi, Margarete. Das Palais Rasumofsky. Geschichte u. Schicksale eines Alt-Wiener Palastes. Wien : Auer 1937. XI, 56 p. 8 t. **P 728.82(436.01) Wien**

Györgyi Dénes stb. (szerk.). Új magyar építőművészet. 1—2. k. Szerk. —, Hültl Dezső, v. Irsy László, Kozma Lajos. Sajtó alá rend. —. Bp. : Budai 1935—1938. 4°.
= Magyar művészeti könyvek, I—II. **X 513/2**

Haiczl Kálmán. A régi érsekprimási palota Szt. László kápolnája Pozsonyban. Bratislava-Pozsony : Concordia ny. 1933. 22 p. **R 726.5(439.050) Pozsony**

Hörmann, Hans. Methodik der Denkmalpflege. Wege u. Ziele der Instandsetzung bei Bauwerken der Antike u. des Mittelalters. München : Neuer Filser-Verl. 1938. 107 p. 14 t. (Studien zur Bauforschung.) **90560**

Hübner, Fritz. Der Domberg zu Bamberg. In seiner Baugeschichte von den Anfängen bis zum 16. Jahrhundert dargestellt. Diss. Erlangen 1934. Bamberg : Dr. Buchner 1935. 50 p. **P 725.09(433) Bamberg**
Bibliographie : 49—50.

Kruckenhauser, Stephan. Verborgene Schönheit. Bauwerk u. Plastik d. Ostmark. Salzburg : Müller 1938. 4°. 67, 216 p. **X 7112**

Molnár Ernő. A Nagyjenő-Tüskevári páloskolostor. Veszprém : Egyházmegyei ny. 1936. 128 p. 9 t. **X 6332**
= A veszprémi egyházmegye multjából, 5.

Rados Jenő. Magyar oltárok. Bp. : Egyet. ny. 1938. 4°. 93, CLXXI p. **X 7038**
[Francia — német — olasz — angol.]

Richardson, H. E. The old inns of England. Foreword by Edwin Lutyens. London : Butsford 1935. VIII, 118 p. 12 t. **89803**

Rudolph, Helmut. Herrnhuter Baukunst und Raumgestaltung. Der bürgerliche Barock der Brüdergemeinde Herrnhut. Herrnhut : Winter 1938. 47 p. **P 72(432.1) Herrnhut**

Cs. Sebestyén Károly. Szeged középkori templomai. Szeged : Somogyi kvt. Városi múzeum 1938. 131 p. 1 t. **X 2009**
= Szegedi városi múzeum kiadv., 1938. VIII.

Tölgyesi Felicia. A pozsonyi barok építészet. Die Barokarchitektur in Pressburg. Bp. : Sárkány ny. 1937. 91 p. (A bp.-i kir. magy. Pázmány Péter tud.-egyet. művészettörténeti és kereszténynyrégészeti intézetének dolgozatai, 45.) **90217**
[Mit einem deutschen Auszug.]
Bibliográfia : p. 72—75.

Wick Béla. A kassai Szent Erzsébet dóm. Kosice [-Kassa] : »Szent Erzsébet« ny. [1937]. 438, [2] p. 1 t. **89864**

725 Városépítés. Városesztétika

Städtebau — Town planning

Benyovszky [Károly] Karl. Spaziergang durch Alt-Pressburg. Auf Grund archivalischer Aufzeichnungen. Bratislava-Pressburg : Steiner 1937. 96 p. **R 725.09(439.050) Pozsony**

Berlin im Bild im Olympiajahr 1936. (Mit Anhang : Potsdam). Hg. v. Hans Limberg. Berlin : Weichert [1936?]. 94, [2] p.
[Hatnyelvű.] **P 725.09(43) Berlin**

Bottoni, Piero. Urbanistica. Milano : Hoepli 1938. 152 p. **91467**

Doxiadis, K. A. Raumordnung im griechischen Städtebau. Heidelberg : Vowinckel 1937. 146 p. (Beiträge zur Raumforschung u. Raumordnung, 2.) **90293**

Fünf Jahre Stadt der Reichsparteitage Nürnberg. Ein Bericht über die nationalsozialistische Aufbauarbeit in der Stadt d. Reichsparteitage Nürnberg. Hg. v. Willy Liebel. Nürnberg: Ulrich 1938. 169 p. **91017**

Gedenkschrift der Gartenvorstadt Leipzig-Marienbrunn. 1911—1936. Ausg. zur Fünfundzwanzig-Jahrfeier d. Bestehens d. Siedlung am 1. IV. 1938. 4°. Lpzg: Meiner 1938. 76 p. **X 7052**

Gensel, Werner. Siedlungsprobleme im Grossstadtrand dargest. a. d. Beispiel d. Vorortkreises Stormarn im Hamburgisch-Preussischen Landesplanungsgebiet. Würzburg: Triltsch [193?]. VII, 78 p. 1 t.
Bibliographie: p. 78. **P 725.095.6(43)**

Gibbon, Gwilym. Problems of town and country planning. London: Allen & Unwin 1937. 200 p. **89928**

Gruber, Karl. Die Gestalt der deutschen Stadt. Lpzg: Bibliogr. Inst. 1937. 121, [3] p. **89986**
Bibliographie: p. [2—3].

Hovhannesian Eghia. Szeressük jobban Gödöllőt! Gondolatok és eszmék Gödöllő fejlesztése érdekében. Előszót írta Stuhlmann Patrik. Gödöllő: Kalántai ny. 1937. 63 p. 8 t. **R 725.09(439.049) Gödöllő**

München baut auf. Ein Tatsachen- u. Bildbericht ü. d. nationalsozialistischen Aufbau in d. Hauptstadt d. Bewegung. Hg. v. Karl Fiehler. München: Eher [1938?]. 4°. 198 p. **X 7023**

Nostitz, Helene. Berlin. Erinnerung u. Gegenwart. Lpzg: Beyer 1938. 264 p. 10 t. **91755**

Pálfy-Budinszky Endre. Szeged népességi és építkezési viszonyai a városrendezés szempontjából. Bp.: Szfőv. Háziny. 1938. 38 p. (A »Városok Lapjá«-ból.) **R 725.091(439.026) Szeged**

Rossetti, Vincenzo. Städte wachsen aus dem Sumpf. Tagebuch eines Arztes. Dtsche Übertr. v. Theodor Lücke. Berlin: Rowohlt 1938. 280 p. 8 t. **90854**

Tipping, H. Avray. English gardens. London: Country life 1925. Fol. LXIV, 375 p. **5654**

Winkelmann, F. Wohnhaus und Bude in Alt-Hamburg. Die Entwicklung d. Wohnverhältnisse v. 1250 bis 1830. Berlin: Ernst 1937. 4°. [8], 104 p. **X 6998**

73 Szobrászat

Bildhauerkunst — Sculpture

Delogu, Giuseppe (Hg.). Michelangelo. Plastik, Gemälde u. Handzeichnungen. Zürich: Fretz & Wasmuth 1939. XXXVIII, 179 p. 2 t. **91786**

Gombosi György. Beck Ö. Fülöp. Bp.: Athenaeum 1938. 30 p. 33 t. (Ars Hungarica, 15.) **91785**

Hentschel, Walter. Hans Witten, der Meister H. W. Lpzg: Seemann 1938. 216 p. 44 t. **91787**

Leinberger, Hans. Das Meisterwerk —. Hg.: Herbert Wolfgang Keiser. Mitarb. Heinrich Appel, Adolf Gessner, Rolf Hetsch etc. Berlin: Weise 1934. 12 p. 20 t. **90077**

Steilen, Diedrich. Norddeutsche Grabmalkunst. Bremen: Geist 1938. 66 p. 56 t. **X 2125/11**
= Bremer wissenschaftl. Gesellsch. Abhandl. u. Vorträge. Jhg. 11. H. 3/4.

737 Éremtan

Münzkunde — Numismatics

Farkas Sándor, gyulafehérvári. Rokon-vonások a párthus és erdélyi érmek művészetében. Aiud-Nagyenyed: Szerző 1935. 29, [3] p. **R 737(356)**

Lange, Kurt. Herscherköpfe des Altertums im Münzbild ihrer Zeit. Berlin: Atlantis-Verl. 1938. 161 p. **91788**

745 Iparművészet

Kunstgewerbe — Decorative art

Burges, Fred W. Chats on old copper and brass. London: Fischer Unwin 1914. 400 p. **89952**

Döllgast, Jean. Neue Bauernstuben. München: Bruckmann 1938. 4°. 64 p. **X 7014**

Fábián Gyula. A jáki gerencsérek. Szombathely: A Vasm. Múzeumok Barátainak Egyes. 1934. 48 p. (Publicationes Sabarienses. A Vasi Szemle könyvei, 1.) **R 666.6(439.069) Ják**

Griechische Vasen. Bearb. v. Ernst Langlotz. Unter Mitw. v. Walter Hahland. Bd 1—3. München: Obernetter 1932. 4°. (Martin v. Wagner Museum d. Universität Würzburg. Bildkataloge, I.) **X 7122**
Bd 1. Textband. X, 175 p.
Bd 2—3. Bildmappen. 1—135, 136—254 t.

Kalmár János. A magyar kard művészete. Der ungarische Prunksäbel. Mit deutschem Auszug. Bp.: Sárkány ny. 1938. 103 p. (A bpesti Kir. magy. Pázmány P. tud.-egyet. művészettörténeti és kereszténytrégészeti dolg., 46.) **91416**

Lüthi, Max. Bürgerliche Innendekoration des Spätbarock und Rokoko in der deutschen Schweiz. Zürich: Orell Füssli 1927. 4°. 92 p. 48 t. **X 7094**

Pischel, Barbara. Die thüringische Glasbläserei. Eine volkskundliche Untersuchung über Geschichte u. Wesen einer thüring. Volkskunst. Diss. Berlin. Weimar: Dr. Reipert 1936. 102 p. **89835**
Bibliographie: p. 7—9.

Ruzicska Ilona. A herendi porcellán. Bp.: Szerző 1938. 93 p. 5 t. (M. kir. Pázmány Péter tud.-egyet. művészettört. & kereszténytrégészeti intézetének dolg., 51.) **91421**
Bibliográfia: p. 89—90.

Schuette, Marie. Deutsche Wandteppiche. Lpzg: Bibliographisches Inst. 1938. 60 p. **91299**

F. Supka Magdolna. A magyar úri hímzés. Bp.: Saját kiad. 1938. 38, [2] p. 4 t. **R 746.3(439)**
Bibliográfia: p. [1—2].

Zoltai Lajos. Ötvösök és ötvösművek Debrecenben. Debrecen: Városi ny. 1937. 84 p. (A debreceni Tisza István tud.-társ. I. oszt. kiadványai, VII. k. 5. f.)
R 739(439.032) Debrecen

75 Festészet

Malerei — Painting

Biró Ágnes. A XIX. század magyar festőnői. Bp.: Pallas ny. 1938. 56 p. 5 t. (Budapesti Kir. magy. P. P. tud.-egyet. művészettörténeti és kereszténytrégészeti intézetének dolgozatai, 53.) **R 75(439)»18«**

Bruckmann, Heinrich. Die Darstellung des Apostels Petrus. Ikonographische Studien z. dtschen Malerei u. Graphik v. ausgehenden Mittelalter bis z. Renaissance. Diss. Erlangen. Düsseldorf: Dr. Nolte 1936. 52 p.
Bibliographie: p. 49—50. **P 704.6 : 235.3 Peter**

Csabai István. M. S. mester művészete. Bp.: Saját kiad. 1938. 11 p. (»Magyar Szemlé«-ből.) **R 755(439)»15«**

Csánky Miklós. A szepesi és sárosi táblaképfestészet 1460-ig. Bp.: Athenaeum 1938. 50 p. 9. t. (Bp.-i Kir. magy. P. P. tud.-egyet. művészettört. & kereszténytrégészeti intézet dolg,. 50.) **91483**

Faure, Gabriel. Aux pays des peintres Italiens. Paris: De Boccard 1927. 4°. 109 p. IX t. **X 7095**

Jedlicka, Gotthard. Pieter Bruegel. Der Maler in seiner Zeit. Erlenbach: Reutsch 1938. 4°. 150 p. 33 t. **X 7107**

Jendrassik Borbála. Szepes vármegye középkori falképei. Bp.: Sárkány ny. 1938. 72 p. 16 t. (Bpesti Kir. m. P. P. tud.-egyet. művészettört. és kereszténytrégészeti intézetének dolgozatai, 48.) **R 750.52(439.057)»04/14«**

Kühnel, Ernst. Miniaturmalerei im islamischen Orient. Berlin: Cassirer 1923. 68 p. 154 t. (Die Kunst des Ostens, Bd VII.) **A 56.75/2**

[Pállik Béla]. A birkapiktor fölszólítja Hock János urat, hogy »Művészi reform« c. könyvében az 58. és 100-ik lapon a birkapiktorról írt hazug állításait és fordításait bizonyítsa be . . . Bp.: Lampel 1899. 47 p. **R 75 Pállik**

Probszt, Günther. Friedrich v. Amerling. Der Altmeister der Wiener Porträtmalerei. Zürich: Amalthea-Verl. 1927. 4°. 179 p. 99 t. **X 7096**

Rapaics Judit H. Ligeti Antal. Bp.: Sárkány ny. 1938. 116 p. 1 t. (Bp.-i Kir. magy. Pázmány Péter tud.-egyet. művészettörténeti és kereszténytrégészeti intézetének dolgozatai, 49.) **91415**
Bibliográfia: p. 113—116.

Szekeres Margit. Jakobey Károly 1826—1891. Bp.: Hollóssy ny. 1938. 115 p. 14 t. (A bpesti Kir. magy. Pázmány P. tud.-egyet. művészettörténeti & kereszténytrégészeti intézetének dolgozatai, 47.) **91418**
Bibliográfia: p. 86—88.

Ybl Ervin. Lotz Károly élete és művészete. Bp.: Akadémia 1938. 520 p. 46 t. **91896**

Zülch, W[alter] K[arl]. Der historische Grünewald Mathis Gothardt-Neithardt. München: Bruckmann 1938. 4°. 449 p. **X 7109**

76 Grafika

Graphik — Graphics

Anderson, William. Japanese wood engravings. Their history, technique and characteristics. New ed. London : Seeley 1908. 219 p. 31 t. **A 52.76/3**

Becker, Hanna L. Die Handzeichnungen Albrecht Altdorfers. München : Neuer Filser Verl. 1938. 171 p. 32 t. (Münchener Beiträge zur Kunstgeschichte, Bd 1.) **90530**

Gold, Alfred. E. M. Lilien. Berlin : Jüdischer Verl. 1903. 4°. p. 75—103. (Sonderabdruck aus : »Jüdische Künstler«.) **X 7032**

Robertson, H. R. The art of pen- and ink drawing having espesial reference to book illustration. London : Winsor & Newton [w. y.] 64 p. **90124**

Rosner Károly. A plakát kézikönyve. Bev. Pogány Zsigmond. Bp. : Rosner 1935. 4°. 47, [3] p. 9 t. **X 7069**

Schweidler, Max. Die Instandsetzung von Kupferstichen, Zeichnungen, Büchern usw. Alte Fehler u. neue Methoden b. d. Beseitigung v. Altersschäden an graphischem Kulturgut. Stuttg. : Hettler 1938. XII, 136 p. 1 t. **91173**

Tóth Ervin. Fametszet a XX. században. Bev. Némedy Gyula. Szeged : Ablaka ny. 1939. 40, [2] p. 6 t. (Magy. exlibrisgyüjtők & grafikabarátok egyes. kiadv., 8.) **Rq 761»19«**

77 Fénykép. Film

Lichtbild — Photography

Belling, Curt. Der Film im Dienste der Partei. (Die Bedeutung des Films als publizistischer Faktor). Berlin : Lichtbildbühne 1937. 50 p. (LBB Schriften, 2.) **P 791.45(43)**

Kispéter Miklós. A győzelmes film. Film, tudomány, művészet. Bp. : Egyetemi ny. [1938]. 330 p. 48 t. **90999**
Bibliográfia : p. 321—324.

Mac-Orlan, Pierre. Paris : Vu par André Kertész. Paris : Plon 1934. 4°. 46 p. **X 7037**

Németország. Statistisches Reichsamt. Die Lichtspieltheater im Deutschen Reich 1935. Berlin : Schmidt 1937. 4°. 50 p. **1224**
= Statistik d. Dtschen Reichs, 505.

78 Zene

Musik — Music

Adami, Giuseppe. Puccini. Milano : Treves 1935. 197, [5] p. 17 t. **91172**

Bahle, Julius. Zur Psychologie des musikalischen Gestaltens. Eine Untersuchung ü. d. Komponieren auf experimenteller u. historischer Grundlage. Lpzg : Akad. Verlagsgesellschaft 1930. 102 p. 1 t. (Archiv f. d. gesamte Psychologie.) **90046**

Bartha Dénes. Benedictus Ducis und Appenzeller. Ein Beitr. z. Stilgeschichte d. 16. Jahrdrts. Wolfenbüttel-Berlin : Kallmeyer 1930. 74 p. 3 t. **P 780.711 Ducis Benedictus**

Bücken, Ernst. Geist und Form im musikalischen Kunstwerk. Wildpark-Potsdam : Athenaion 1932. 4°. 195 p. **X 6120/7**
= Handbuch der Musikwissenschaft.

Coates, Henry. Palestrina. London : Dent 1938. 243 p. (The Master Musiciens). **90869**
Bibliography : p. 233—234.

Danckert, Werner. Das europäische Volkslied. Berlin : Hahnefeld 1939. VIII, 450 p. **91743**

Debrecen szab. kir. város zeneiskolájának emlékkönyve, fennállásának 75. éve alkalmából. 1936—37. tanév. Szerk. : Baranyi János. Debrecen : Városi ny. 1937. 109 p. 9 t. **89871**

Demény Dezső & Meszlényi Róbert. Hangverseny kalauz. 1—2. k. Bp. : Rózsavölgyi [1937—8]. **89303**

Dévai (Dostler) Gábor. A Gregorián-ének és az angol zene alapjai. Az európai többszólamuság előföltevései. Bp. : Egyetemi ny. 1937. 101 p. **R 78(42)**

Dobó Sándor. Népszínművek dalai. Tanulmány. Bp. : Rózsavölgyi 1934. 47 p. **R 784.4(439)**

Ermatinger, Erhart. Bildhafte Musik. Entwurf einer Lehre von der musikalischen Darstellungskunst. Tübingen : Mohr 1928. VII, 109 p. **90186**

Eschmann, Hanns. Schubert-Beethoven. Ein stilkritischer Vergleich. Diss. Köln: Dr. May 1934. 84 p. **P 780.711 Schubert**

Flik, Gotthilf. Die Morphologie des Rhythmus. Diss. Berlin. Schramberg : Dr. Gatzer & Hahn 1936. 90 p. **P 781.1**

Gerber, Rudolf. Johannes Brahms. Potsdam: »Athenaion« Verl. 1938. 128 p. 20 t. (Unsterbliche Tonkunst. Lebens u. Schaffensbilder grosser Musiker.) **91300**
Bibliographie: p. 122—123.

Gheon, Henri. Wanderung mit Mozart. Der Mensch, das Werk u. d. Land. Uebertragen u. bearb. v. Rudolf v. d. Wehd. Salzburg: Pustet [193?]. 464 p. 16 t. **91759**
Bibliographie: p. 459.

Jahrbuch der Musikbibliothek Peters für 1937. Jhg. 44. Hg. v. Kurt Taut. Lpzg: Peters 1938. **1899**

Jeans, James. Die Musik und ihre physikalischen Grundlagen. Übers. v. Gustav Kilpper. Stuttg.: Dtsche Verl.-Anst. 1938. XII, 279 p. 10 t. **90740**

Káldor János. A magyar zenetörténet kis tükre. Bp.: Rózsavölgyi 1938. 282 p. **90971**

Kerényi György. Az énekkari műveltség kezdetei. Bp.: Somló 1936. 63 p. (Népszerű Zenefüzetek, 6.) **91129**

Malherbe, Henry. Richard Wagner révolutionnaire. Paris: Michel 1938. 348 p. 13 t. **91227**

Molnár Antal. Zeneesztétika. 1. k. Bp.: Szerző 1938. **91265**
1. k. Általános rész. 377 p.

Reichert Ferenc. Hogyan kísérjünk magyar nótát zongorán. 3. kiad. Bp.: Saját kiad. 1936. 48 p. 3 t. **R 784.4(439)**

Schering, Arnold. Zur Erkenntnis Beethovens. Neue Beiträge zur Deutung seiner Werke. Würzburg-Aumühle: Triltsch 1938. 79 p. (Musik u. Geistesgeschichte, Bd 1.) **Pq 780.711 Beethoven**

Schuster, Richard C. Richard Wagner und die Welt der Oper. Dramaturgische Studie. München: Neuer Filser-Verl. 1937. 247 p. **90539**

Somssich Andor. Harminc esztendő Bayreuthban. Bp.: Rózsavölgyi 1938. 298 p. 12 t. **91926**

Stefan, Paul. Arturo Toscanini. Foreword by Stefan Zweig. Transl. by Eden & Cedar Paul. London: Heinemann 1936. 126 p. 12 t. **91375**
Bibliography: p. 6.

Szabolcsi Bence. A magyar zene története rövid összefoglalásban. Függelék: a magyar zenetörténet irodalmának áttekintése. Bp.: Somló 1934. 43 p. (Népszerű zenefüzetek, 2.) **R 781.7(439)(09)**

792 Színház
Theater — Theatre

Breyer, Blanka. Das deutsche Theater in Zagreb 1780—1840. Mit besond. Berücksichtigung d. dramatischen Repertoires. Diss. Zagreb 1937. Zagreb: Jugoslovenska Stampa 1938. 136 p. **90822**
Bibliographie: p. 5—8.

Coward, Noel. Present indicative. *[1937.]*, 2. ed. London: Heinemann 1937. [10], 431 p. 16 t. **91374**

Franke, Gero. Mittel zur Darstellung des Übersinnlichen auf der Bühne nachgewiesen an Aufführungen d. Goetheschen Faust I. Würzburg: Triltsch 1937. 77 p. **P 792 : 398.4**
Bibliographie: p. 75—77.

Hernádi Lajos. Francia darabok a debreceni színpadon 1880-tól 1935-ig a helyi lapok kritikáinak tükrében. Homok: Csernai[1938]. 62 p. **R 792(439.032) Debrecen**

Herterich, Fritz. Theater und Volkswirtschaft. München: Duncker & Humblot 1937. XII, 384 p. **89900**

Hevesi Sándor. Színház. Bp.: Singer & Wolfner 1938. 4°. 146 p. **X 7000**

Kelly, F. M. Shakespearian costume for stage and screen. London: Black 1938. 130 p.
Bibliographie: p. 125—127. **90509**

Lám Frigyes. A győri német színészet története. (1742—1885.) Győr: Győregyházmegyei alap ny. 1937. IV, 221 p. **90850**

Pásztor József. A szegedi szabadtéri játékok története. Szeged: Városi ny. 1938. 222 p. **91067**

Pirchan, Emil. Bühnenbrevier. Theatergeschichten, Kulissengeheimnisse, Kunstkuriosa aus allen Zeiten u. Zonen. Wien: Frick 1938. 276, [2] p. 37 t. **90879**

Reisner Valéria. Magyar színészek Bécsben 1769—1892. Pécs: Dunántúl ny. 1938. 125 p. (Minerva könyvtár, 115.) **91413**
Bibliográfia: p. 118—121.

Szabolcs Ferenc. A nemzeti játékszín eszméje a magyar és a német irodalomban. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 100 p. (Minerva-könyvtár, 119.) **90580**
Bibliogaphie: p. 97—98.

Winfried, Klara. Vom Aufbau einer Theatersammlung. Berlin: Elsher 1936. 34 p. **P 792(074)**

796 Sport

Kleindin, Hugo. A balatoni Yacht Club 25 éves története 1912—1937. Bp.: Kellner ny. [1937?]. 118 p. **90365**

Szurmay Sándor vitéz uzsoki. Vadászemlékek, horgászélmények. Vitéz József kir. herceg előszavával. Bp.: Franklin társ. 1937. 420 p. **90149**

Varga Sándor Frigyes. A sport. Kultúrfilozófiai tanulmány. Szolnok: Wachs 1936. 68 p. (Dolgozatok a Kir. magy. Pázmány Péter tud.-egyet. phil. szemináriumából, 15.) **R 796(01)**

Veress Elemér [etc.]. Időszerű sportorvosi kérdések. Sajtó alá rendezték: —, Rósztóczy Ernő & Csinády Jenő. Függelék: Csinády: Testnevelési országos szolgálat Németországban. Bp.: Stephaneum ny. 1938. 130 p. (A »Testnevelés« c. folyóiratban, ill. annak »Sportorvos« c. mellékletében megjelent közlemények gyüjteménye.) **90584**

Zsindely Ferenc. Dunáról fuj a szél... Elbeszélések vadról, halról, fűről, fáról. Bp.: Franklin társ. [1938]. 353 p. 60 t. **91797**

8 Irodalomtudomány

Literaturwissenschaft — Literature

Angyal Endre. Theatrum mundi. Pécs: Dunántúl ny. 1938. 154 p. 4 t. (Minerva könyvtár, 118.) **91532**
Bibliográfia: p. 148—149.

Bates, E. Stuart. Modern translation. London: Milford 1936. 162 p. **90333**

Claudet, Paul. Ars poetica mundi. Vorrede u. Übertragung v. Robert Grosche. Hellerau: Hegner 1929. 199 p. **90043**

Hetyey József. Kultúra, erkölcs, irodalom. Kaposvár: Kultúra ny. 1938. 78 p. **R 81—4**

Kimmich, Anne. Kritische Auseinandersetzung mit dem Begriff »Neuromantik« in der Literaturgeschichtsschreibung. Diss. Tübingen: Dr. Brecht 1936. 146 p. **89850**

Koczogh Ákos. Expresszionizmus. Bp.: Szerző 1938. 102 p. (Minerva-könyvtár, 120.) **90581**
Bibliográfia: p. 91—94.

Ploetz, Hans Achim. Die Theorie der Dichtung. (Kritische Beiträge z. gegenwärtigen Poetik.) Diss. Berlin: Dr. Triltsch & Huther 1936. 52 p. **P 8—1**
Bibliographie: p. 50—51.

Richards, I[vor] A[rmstrong]. Principles of literary criticism. *[1924.]* 6. impr. London: Kegan Paul, Trench, Trubner 1938. VI, 298 p. **91818**

Suarès, André. Trois grands vivants Cervantes, Tolstoi, Baudelaire. Paris: Grasset 1938. 304 p. **90080**

Terbe Lajos. Egy európai szállóige életrajza. (Magyarország a kereszténység védőbástyája.) Bp.: Egyetemi ny. 1937. 55 p. (Az »Archivum Philologicum«-ból.) **R 8—98**

Thibaudet, Albert. Reflexions sur le roman. *[19??.]* 3. éd. Paris: Gallimard 1938. 257 p. **90540**

81 Magyar irodalom

Ungarische Literatur

Hungarian literature

Ábrahám Ernő. Bárd Miklós. Bp.: Orsz. Bethlen Gábor szövetség kiad. 1938. 77 p. (Bethlen Gábor könyvtár.) **R 81 Bárd Miklós**

Babits Mihály. Írás és olvasás. Tanulmányok. Bp.: Athenaeum 1938. 389 p. (Babits Mihály összegyüjtött munkái, II.) **90750**

Benedek Marcell. A magyar irodalom története. Bp.: Singer & Wolfner 1938. 226 p. **90904**

Brisits Frigyes. A XIX-ik század első fele. Bp.: Szt. István-társ. 1939. 380 p. (Magyar irodalom története, V.) **91894**

Budapest székesfőváros Kazinczy-érmei 1931—1937. [Felelős kiadó: Németh y Károly.] Bp.: Szfőv. Háziny. 1937. 81 p. **90876**

Dános Erzsébet. A magyar népballada. Bp.: Hornyánszky ny. 1938. 170 p. (Néprajzi Füzetek, 7.) **91411**

Diósi Géza. A százötvenéves Etelka. Szeged : Juhász ny. 1938. 36 p. (A Szegedi piarista diákszövetség »Vademecum« füzetei, 3.)
R 81 Dugonics András 7 Etelka

Divinyi Mihály. Eger a magyar költészetben. Bp. : Budai-Bernwallner ny. 1938. 45, [3] p.
Bibliográfia : p. 45. **R 81.09—1**

Erdély Ernő. S z a b ó Dezső regénykölteszete. Pécs : »Dunántúl« ny. 1936. 66 p. (Specimina diss. facult. philos. Regiae Hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 90.)
Bibliográfia : p. 63—66. **R 81 Szabó Dezső**

Farkas Gyula. Az asszimiláció kora a magyar irodalomban 1867—1914. Bp. : Magy. Tört. Társ. 1938. 303 p. (A Magyar Történelmi Társulat könyvei, III.) **91777**

Farkas Lajos. S z i n i Gyula. Cegléd : Sárik ny. 1937. 63 p. **R 81 Szini Gyula**
Bibliográfia : p. 62.

Fodor Éva. Nyugat-gondolat a magyar irodalomban. Bp. : Saját kiad. 1937. 96 p.
Bibliográfia : p. 90—93. **R 81.015**

Halasy-Nagy József. S u r á n y i Miklós. Életrajz. Bp. : Singer & Wolfner [193?]. 62 p.
R 81 Surányi

Halász Gábor. Az értelem keresése. Irodalmi tanulmányok. Bp. : Franklin társ. [193?]. 209 p. (Kultúra és Tudomány.) **90099**

Hegedüs István [ford.]. J a n u s P a n n o n i u s. költeményei. Bp. : Akadémia 1938. XVIII, 237 p. **91319**

Horváth László. P. H o r v á t h Lázár (1807—1851) élete és munkássága. Bp. : »Törekvés« ny. 1936. 48 p. **R 81 P. Horváth Lázár**

Illyés Gyula. Magyarok. Naplójegyzetek. 1—2. k. Bp. : Hungária ny. [1938]. **91858**

Janovszky Antal. H o r a t i u s hatása a magyar költészetre és magyar fordítói. Bp. : Szerző [193?]. 58 p. **R 81.09—1»18«**
Bibliográfia : p. 53—54.

Juharos Ferenc. A magyarországi jezsuita iskoladrámák története. Szeged : Magy. irodalomtörténeti intézet 1933. 143 p. (Értekezések a M. kir. Ferenc József tud.-egyet. magy. irodalomtörténeti intézetéből, 8.)
Bibliográfia : p. 137—138. **91429**

Juhász Géza. A magyar szellem vándorútja. Debrecen : Debreceni Ady-társ. kiad. 1938. 160 p. **91298**

Keresztury Dezső. A r a n y János. Bp. : Magy. Szemle társ. 1937. 79 p. (Kincstár, 143.) **90005**

Klenner Aladár. E c k Bálint, T h u r z ó Elek humanista pártfogoltja. Dissz. Bp. Pestszenterzsébet : Rajkai ny. [193?]. 88 p.
Bibliográfia : p. 84—88. **R 81 Eck Bálint**

Klenner Ferenc. C s o k o n a i és a preromantika. Pécs : »Dunántúl« ny. 1938. 45 p. (Pannonia kvt., 51.) **R 81 Csokonai**

Kovalovszky Miklós. Irodalmunk Páris-szemlélete a háború után. Szolnok : Varga ny. 1938. 108 p. **R 81.09»19« : 307(44) Paris**

Kozocsa Sándor. A Ludas Matyi kiadások története. Bp. : Egyet. ny. 1938. 10 p.
R 094 : 81 Fazekas Mihály 7 Ludas Matyi

Lakatos Gizella. A magyar elégia fejlődése és művelői a kiegyezéstől a világháborúig (1867—1914). Diss. Hajduszoboszló : Kovács ny. 1937. 98 p. (A debreceni M. kir. Tisza István tud.-egyet. irod. szemináriuma.)
R 81.09—143»1867/1914«

László Erzsébet. Francia hatások a »Hét« c. folyóiratra. Debrecen : Városi ny. 1937. 75, [5] p. **R 81—92**
Bibliográfia : p. 69—72.

Madácsy [László] Ladislas. Clément M i k e s et les sources françaises de ses lettres de Turquie. Dissz. Szeged : Városi ny. 1937. 51 p. (Études françaises publ. par l'Inst. francais de l'univ. de Szeged, 16.)
R 81 Mikes Kelemen 7 Törökországi levelek 091

Magyar írók levelei (XV—XX. század.) Összeáll. F á b i á n István. Bp. : Egyetemi ny. 1938. 410 p. (Tanítás problémái, 21.) **90954**

Martinkó András. Báró K e m é n y Zsigmond pályafordulata. Pécs : Kultura ny. 1937. 109 p. **91420**
Bibliográfia : p. 107—109.

Merényi Oszkár. B e r z s e n y i Dániel. Kaposvár : Új Somogy ny. 1938. 240 p. 1 t. (Csurgói könyvtár, 7.) **91362**

Mészáros Zoltán. S a l a m o n Ferenc irodalmi eszméi. Bp. : Szerző kiad. 1936. 40 p.
Bibliográfia : p. 38—39. **R 81 Salamon Ferenc**

Nagykőrösi Arany János társaság, A — évkönyvei. 11. k. 1935/36. Nagykőrös : Arany János társ. 1937. **X 2452**

Németh László. B e r z s e n y i. Bp. : Franklin társ. 1937. 144 p. (Kultúra és Tudomány.) **90868**

Némethy Endre. Bolyai Farkas világnézete és irodalmi munkái. Dissz. [Bp.] Celldömölk: Szerző 1937. 41, [3] p.
Bibliográfia: p. [1]. **R 81 Bolyai Farkas**

Péterfy Jenő magyar irodalmi bírálatai. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 152 p. (Magy. irod. ritkaságok, XLI.) **90729**

Pintér Jenő. A magyar irodalom története. 1—2. k. Bp.: Franklin 1938. **90222**

Rass Károly. A mi regényirodalmunk. Cluj-[Kolozsvár]: Minerva ny. 1936. 31 p. (Tudományos Füzetek, 88. sz.)
R 81.09—3(439.42)»19«

Ruttkay Teréz Mária. Madách Aladár (1848—1908). Bp.: Szerző 1938. 71 p. **R 81 Madách Aladár**

Samu János. Szabó Dezső. Bp.: Mészáros 1935. 80 p. **R 81 Szabó Dezső**

Sövény Aladár. Garamszegi Géczy István. Bp.: Budai ny. 1938. 34, [2] p.
Bibliográfia: p. 32—34. **R 81 Géczy István**

Szabó József. Herczeg Ferenc, a drámaíró. Debrecen: Ref. kollégium tanárképző 1937. 48 p. (Magy. irod. dolg. a debreceni M. kir. Tisza I. tud.-egyet. magy. irod. tört. szemináriumából.) **R 81 Herczeg Ferenc**

Szabó T. Attila. Kéziratos énekeskönyveink és verses kézirataink a XVI—XIX. században. Zalau-Zilah: Szerző 1934. 214 p. **91348**

Szirmay Mária. Páris a magyar sajtó tükrében. (1900—1914). Paris dans la presse hongroise contemporaine. Bp.: Móricz ny. 1937. 64 p. (Bibliothèque de l'Inst. français de l'université de Budapest, 33.) **R 81.09»1900/1914«**
Bibliográfia: p. 63—64.

Szücs Gusztáv Ágoston. Tinódi Lantos Sebestyén emlékére a Tinódi Lantos Sebestyén művésztársaság. 1. könyv. Szerk. & kiad. —. Munkatársak: Stojanovits Tibor, Takácsy László & Veress Ferenc. Bp.: Saját kiad. 1937. 104 p. **91100**

Tamás Lajos. A Toldy-kör története (1906—1935). Pozsony: Toldy-kör 1938. 108, [8] p. **91115**

Werger Márton. Tarczai György. Dissz. Bp. Székesfehérvár: Debreceni ny. 1937. 72 p. 1 t. **R 81 Tarczai György**
Bibliográfia: p. 68—71.

Zolnai Béla. Mikes eszményei. Bp.: Saját kiad. 1937. 56 p. (Minerva kvt., 55.)
R 81 Mikes Kelemen

82 Angol irodalom
Englische Literatur
English literature

Halász Judit. Az angol »thriller« irodalom. Bp.: »Fórum« ny. 1938. 68 p. (A Kir. m. P. P. tud.-egyet. angol philol. intézetének kiadv., XX.) **R 82—31**
Bibliográfia: p. 3—8.

Hetzel Géza. Tennyson és a közvélemény. (Az irodalmi presztizs kialakulása.) Dissz. Szeged: [Szerző] 1937. 144 p. **91030**
Bibliográfia: p. 121—143.

Kemény Zsuzsanna Erzsébet. Angol színészdrámaírók. Bp.: Saját kiad. 1937. 76, [2] p. (Kir. m. P. P. tud.-egyet. angol philol. int. kiadv., XVIII.) **R 82.09—2**
Bibliográfia: p. 71—76.

Maurois, André. Träumer und Denker. (»Magiciens« et »logiciens« Übertr. v. Karl Stransky.) Zürich: Rascher Verl. [1938]. 243 p. **91853**

Szemerei Magda. Az angol háborús regény. Bp.: Hollóssy ny. 1937. 113 p. (A Kir. magy. P. P. tud.-egyet. angol philológiai intézetének kiadv., XIX.) **91419**
Bibliográfia: p. 113.

Woolson, Constance Fenimore. Arranged and edited by Clare Benedict. London: Ellis 1930. XII, 560 p. **90345**

83 Német irodalom
Deutsche Literatur
German literature

Bach, Rudolf. Tragik und Grösse der deutschen Romantik. Ein Umriss. München: Duncker & Humblot 1938. 142 p. **90769**

Bachfeld, Hanns Ludwig. Adalbert Stifter in seinen Briefen. Frankfurt am Main: Diesterweg 1937. 118 p. (Frankfurter Quellen u. Forschungen zur germ. u. roman. Philologie, H. 19.) **90273**

Bajomi, Wilhelm. Geist und Wirklichkeit. Pécs: Dunántúl ny. 1938. 20 p. (Specimina diss. facult. philos. Reg. Hung. univ. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 137.)
P 83.015.19

echer, Georg. Die Rätsel in Goethes Faust und Schillers Wallenstein entdeckt und gelöst. Teil 1. München: Becher Verl. 1938. **91182**

Teil 1. Goethes Faust und Schillers Wallenstein in d. bisherigen falschen Gestalt. 191 p.

Benz, Richard. Die deutsche Romantik. Geschichte einer geistigen Bewegung. Lpzg: Reclam 1937. 487 p. 16 t. **89895**

Benz, Richard. Klassik und Romantik. Eine Rede. Von Ursprung u. Schicksal eines deutschen Dualismus. Berlin: Verl. d. Rabenpresse 1938. 31 p. (Die Kunst d. Wortes, 8.) **P 83.015.11**

Beutler, Ernst. Der Glaube Heinrich von Kleists. Ansprache gehalten v. — am 18. November 1936 z. Gedächtnis v. Kleist 125. Todestag bei d. Morgenfeier d. Städtischen Bühnen im Schauspielhaus zu Frankfurt am Main. Frankfurt a. M.: Freies Deutsches Hochstift 1936. 18 p. 1 t. **Pq 83 Kleist, Heinrich v.**

Briefe deutscher Romantiker. Hg. Willi A. Koch. Lpzg: Dieterich 1938. 575 p. (Samml. Dieterich Bd 4.) **90279**

Bibliographie: p. 564—570.

Brüggemann, F. Die bürgerliche Gemeinschaftskultur der vierziger Jahre. Hg. von —. Unter Mitwirkung v. Helmut Paustian. Bd 1—2. Lpzg: Reclam 1933. (Deutsche Literatur. Samml. lit. Kunst- u. Kulturdenkmäler in Entwicklungsreihen. Reihe Aufklärung, Bd 5—6.) **90343**

Bd. 1. Lyrik u. Roman. 281 p. 1 t.
« 2. Drama. 319 p. 1 t.

Carossa, Hans. Wirkungen Goethes in der Gegenwart. Lpzg: Insel-Verl. 1938. 34 p. **P 83 Goethe**

Czigler Ábel. Felső-eöri Pyrker János László 1772—1847. Bp.: Szerző 1937. 120 p. 1 t. (Minerva kvtár, 109.) **R 92.262.12(439) Pyrker János**

Bibliográfia: p. 113—114.

Dilthey, Wilhelm. Von deutscher Dichtung und Musik. A. d. Studien z. Geschichte d. Deutschen Geistes. Lpzg: Teubner 1933. XII, 467 p. **90047**

Faesi, Robert. Spittelers Weg und Werk. Frauenfeld: Huber 1933. 308 p. 10 t. (Die Schweiz im deutschen Geistesleben, 20.) **90791**

Friedmann Ilona. Heine és az utókor. Pécs: Dunántúl ny. 1938. 145 p. (Minerva könyvtár, 121.) **91410**

Gleichen-Russwurm, A. von. Gottfried Kellers Weltanschauung. München: Rösl 1921. 127 p. (Bibliographische Reihe, 23.)

Bibliographie: p. 126—127. **90502**

Goethe. Mondások és költemények. Magyarra áttette Kemény Xavér Ferenc. Bp.: Attila-ny. 1936. 29 p. **R 83 Goethe**

Grünsfeld Miksa. Az utópia. Összehasonlító tanulmány a német irodalom köréből. Bp.: Saját kiad. 1937. 79 p. (Minerva kvt., 114.) **R 335.95(09)**

Hajabáts Márta. Árpádházi Szent Erzsébet hagyománya a német irodalomban. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 100 p.

Bibliográfia: p. 90—96. **R 83—343.5**

Hamann, Johann Georg. Hauptschriften. Hg. v. Otto Mann. Lpzg: Dieterich [1938]. XLVIII, 457 p. **90219**

Helber, Fritz. Der Stil Gellerts in den Fabeln und Gedichten. Ein Beitr. z. Stilgeschichte d. Aufklärungszeit. Diss. Tübingen. Würzburg: Dr. Triltsch 1937. 127, [3] p. **91725**

Bibliographie: p. 124—127.

Kern, Hans. Geheimnis und Ahnung. Die deutsche Romantik in Dokumenten. Berlin-Lichterfelde: Widukind-Verl. 1938. 238 p. 8 t. **91909**

Kunze, Horst. Lieblings-Bücher von dazumal. Eine Blütenlese aus den erfolgreichsten Büchern von 1750—1860. Zugleich ein erster Versuch zu einer Geschichte d. Lesergeschmacks. München: Heimeran 1938. 438 p. 24 t. **91514**

Lennartz, Franz. Die Dichter unserer Zeit. 275 Einzeldarstellungen zur deutschen Dichtung d. Gegenw. Stuttg.: Kröner 1938. VII, 327 p. (Kröners Taschenausg. Bd 151.) **91898**

Messerschmid, Felix. Das Kirchenlied Luthers. Metrische u. stilistische Studien. Diss. Tübingen. Würzburg: Werkbunddr. 1937. 81 p. **P 83 Luther 1.08**

Bibliographie: p. 80.

Németh Sára. Kolbenheyer Móric. Bp.: Saját kiad. 1938. 88 p. 1 t. (Minerva kvt., 124.) **R 92.284.1(439) Kolbenheyer Móric**

Pfeiffer, Konrad. Zum höchsten Dasein. Eine philosophische Faust-Erklärung. Berlin: Gruyter 1938. XIII, 55 p. **90757**

Rehm, Walther. Griechentum und Goethezeit. Geschichte eines Glaubens. *[1936.]* 2. Aufl. Lpzg: Dieterich 1938. XII, 438 p. 8 t. (Das Erbe d. Alten, Bd 26.) **91423**

Révész Alice. A naturalista dráma nőtípusai. (Német irodalomtörténeti tanulmány.) Dissz. Pécs: Szerző 1938. 64 p. (Specimina diss. facult. philos. Reg. Hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 140. A Német intézetben készült dolg., 15.) **R 83.09—2**
Bibliográfia: p. 59—60.

Robitsek Márta. Saphir Gottlieb Móric. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 64 p. (Minerva kvt., 126.) **R 83 Saphir Gottlieb Móric**
Bibliográfia: p. 53—64.

Rommel, Otto. Ein Jahrhundert Alt-Wiener Parodie. Wien: Österr. Bundesverl. 1930. 285 p. **90100**

Rothbard Jenő. Hans Grimm és a német gyarmati gondolat. Pécs: Mayer 1938. 124 p. (Specimina diss. facult. philos. Reg. Hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 134.) **91107**
Bibliográfia: p. 119—123.

Stimme deutscher Dichter. Die —. Stuttg.: [Deutsche Ausland-Institut 1937]. 63 p. **89867**

Westecker, Wilhelm. Paul Ernst. München: Dtscher Volksverl. 1938. 32 p. 1 t. (Reihe »Künder u. Kämpfer«.) **P 83 Ernst, Paul**

Westhoff, Franz. E. G. Kolbenheyers Paracelsus-Trilogie. Eine Metaphysik d. deutschen Menschen. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1937. 89 p. (Neue dtsche Forschungen, 161.) **90221**

84 Francia irodalom

Französische Literatur

French literature

Balla Borisz. Gabriel Marcel drámái. Pécs: Dunántúl ny. 1938. 42 p. (Pannonia-kvtár, 47.) **R 84 Marcel, Gabriel**

Bauer, Heinrich. Jean-François Marmontel als Literarkritiker. Diss. Lpzg. Dresden: Dr. Dittert 1937. 204 p. **91615**
Bibliographie: p. 5—9.

Blondel, Charles. La psychographie de Marcel Proust. Paris: Vrin 1932. 191, [3] p. (Essais d'art et de philosophie.) **90444**

Bruckner [Lajos] Louis. Les deux Tharaud vus par un hongrois. Debrecen: Saját kiad. 1937. 47 p. **R 84 Tharaud**
Bibliographie: p. 44—46.

Duhamel, Georges. Journal de Salavin. Paris: Fayard 1935. 126 p. (»Le livre de demain«.) **91385**

Fay, Bernard. Panorama de la littérature contemporaine. Paris: Kra 1925. 215 p. **91600**

Fazakas József. Le thèatre de Maurice Maeterlinck. Debrecen: Város és Ref. Egyházker. ny. 1936. 48 p. (Etudes de litter. et de linguistique françaises de l'Inst. francais a l'univers. de Debrecen, VIII.)
Bibliographie: p. 46—47. **P 84—2**

Győry János. A francia irodalom kis tükre. Bp.: Magyar Szemle társ. 1938. 80 p. (Kincsestár, 32.) **90983**

Hodinka László. A misztika a mai francia regényben. Pécs: Dunántúl ny. 1938. 146 p. (Bibliothèque de l'Inst. francais à l'université de Bp., 35.) **91414**
Bibliográfia: p. 133—135.

Lanson, Gustave. Études d'histoire littéraire. Réunies et publiées par ses collegues, ses élèves et ses amis. Paris: Champion 1929. 333 p. **91291**

Lobinger Magda. Un précurseur de la littérature comparée: Nicolas Martin. Dissz. Szeged: Városi ny. 1937. 83 p. (Études francaises publiées par l'Inst. francaises de l'univ. de Szeged, 17.) **R 84 Martin, Nicolas**

Magyar Eva. Jean Sarment. Debrecen: Inst. franc. a l'univers. de Debrecen 1936. 87 p. (Etud. de litterature et de linguistique francaises de l'Inst. franc. a l'univers. Debrecen, VII.) **P 84 Sarment**
Bibliographie: p. 77—86.

Mönch, Walter. Frankreichs Literatur im XVI. Jahrhundert. Eine nationalpolitische Geistesgeschichte d. französischen Renaissance. Berlin: Gruyter 1938. XIV, 333 p. (Grundr. d. romanischen Philologie. Neue F.) **91222**

Rousseau, André. Littérature du vingtième siècle. Paris: Michel 1938. 267 p. **90731**

Schüler, Helene. Louis Reybauds Roman: »Jérôme Paturot à la recherche d'une position sociale« im Spiegel seiner Zeit. Diss. Würzburg: Dr. Mayr 1937. 93 p. **90623**
Bibliographie: p. 91—93.

Szabó Aladár. Saint-René Taillandier. Pécs: »Dunántúl« ny. 1938. 84, [4] p. 1 t. (Specimina diss. facult. philos. Reg. Hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 141.) **R 84 Taillandier**

Telkes-Teszár Zsuzsanna. Társadalmi problémák a francia színirodalomban. (1890—1914). Bp.: Bokor & Fischer ny. 1938. 28 p. Bibliográfia: p. 25—28. **R 84—2**

Vértes O. Auguszta. A finnugorság felfedezése a francia irodalomban. Bp.: Kókai 1938. 51 p. (Bibliothèque de l'Inst. francais à l'univers. de Budapest, 36.) **R 84.09 : 303.21(=945)**

Wais, Kurt. Mallarmé. Ein Dichter d. Jahrhundert-Endes. München: Beck 1938. [6], 548 p. 2 t. **91827**

85/89 Egyéb irodalmak

Sonstige Literaturen — Other literatures

Baumgarten Sándor. Marucelli és Magyarország. Bp.: Sárkány ny. 1938. 50 p. (Budapesti Pázmány Péter tud.-egyet. olasz intézetének kiadv.) **R 85 Marucelli**

Czobor Ágnes. Marinetti és a futurizmus. Bp.: Szerző 1938. 47 p. (Budapesti P. P. tud.-egyet. olasz intézetének kiadv., 14.) Bibliográfia: p. 45—46. **R 801.519**

Jost, Karl. Das Beispiel und Vorbild der Vorfahren bei den attischen Rednern und Geschichtschreibern bis Demosthenes. Diss. Basel. Kallmünz bei Regensburg: Dr. Lassleben 1935. XVI, 264 p. **89817**

Kalevala. Moskva: Accademia 1933. XX, 330 p. 12 t. **A 47.89/14**

Klein Andor. Egy japán realista. Kikuchi Kan drámái. Dissz. Az újabb japáni irodalom köréből. Bp.: Fébé ny. 1937. 61 p. **R 895.6—2**

Klempa Károly. Az eucharisztikus dráma. Keszthely: Sujánszky ny. 1938. 84 p. **R 86—251**

Varga László. Hannulik János a XVIII. század Horatiusa. Debrecen: Tisza István tud. társ. 1938. 98 p. (A debreceni Tisza István tud. társ. I. oszt. kiadv., VII/10.) **91013**

Villani Lajos báró. A renaissance úttörői. Gerevich Tibor előszavával. Bp.: Franklin 1938. 140 p. (Kultúra és Tudomány.) **90733**

Weinstock, Heinrich. Sophokles. Berlin: Verl. d. Runde 1937. 221 p. **90018**

9 Történelem

Geschichte — History

Abel, Maria-Gertrud. Über gestaltvergleichende Philosophie d. Geschichte. Emsdetten: Lechte 1938. 154 p. (Universitas Archiv. Philosophische Abt., 12.) **90990**

Dombay Klára. Apologetikus történetszemlélet. Tanulmány a XVI—XVII. századi német közvélemény történetéhez. Pécs: Dunántúl ny. 1938. 76 p. **90582** Bibliográfia: p. 72—73.

Field, G[uy] C[romwell]. Some problems of the philosophy of history. London: Milford 1938. 4°. 31 p. (Annual philosophical lecture.) **Pq 901**

Frank, Walter. Historie und Leben. Rede z. Eröffnung d. Erfurter Historikertages am 5. Juli 1937. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1937. 38 p. **P 901(43)**

Georgel, Gaston. Les rythmes dans l'histoire. Les rythmes dans la vie des peuples. La synthèse de l'histoire et l'évolution cyclique des civilisations. La prévision de l'avenir. Belfort: Georgel 1937. 159 p. **90181**

Goitein Zsolt. Történelmi monizmus. Történelembölcseleti tanulmány. Újpest: Szerző 1938. 48, [2] p. **R 901**

Gregory, Theophil Stephan. Das unvollendete Universum. Schicksalsgestaltung d. abendländischen Geschichte. Übertr. & eingel. v. Oskar Bauhofer. Einsiedeln: Benziger 1938. 330 p. **91003**

Hóman Bálint. Történetírás és forráskritika. Bp.: Magy. történelmi társ. 1938. 791 p. = Hóman Bálint munkái, 2. **89685/2**

Müller, Johannes von Schaffhausen. Lebendige Geschichte. Vom Sehertum des Geschichtschreibers. Worte von —. Ausgew. v. Ernst Glöcknert hg. v. E. Bertram. Berlin: Bondi 1939. 86 p. **91546**

Nobel, Alphons. Geheimnisse der Vergangenheit. Augsburg: Haas 1937. 214 p. **90169**

Richthofen, Bolko Frhr v. Die Vor- und Frühgeschichtsforschung im neuen Deutschland. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1937. 80 p. (Die neue Hochschule.) **89998**

Streit, Katharina. Das Problem einer deutschen völkischen Geschichtsschreibung in seiner Bedeutung für die Geschichtswissenschaft. Diss. Berlin : Dr. Triltsch & Huther 1936. 53 p. **P 90(43)**
Bibliographie : p. 51—53.

Thomson, Harrison. Progress of mediaeval studies in the United States and Canada. Denver (Colorado) : Peerless pr. 1937. 86 p. **P 90(7)**

Zoványi Jenő. Szekfü és társai történetírása. Bp. : Viktória-ny. 1938. 73 p. **90847**

9.∞ Világtörténet

Weltgeschichte — History of the world

Halphen, Louis. Les barbares. Des grandes invasions aux conquêtes turques du XIe siècle. *[1936.]* 3. éd. Paris : Alcan 1936. 447 p. (Peuples et civilisation, V.) **90423**

Hauser, Henri. La prépondérance espagnole. (1559—1660.) Paris : Alcan 1933. 594 p. (Peuples et civilisations, IX.) **90430**

Hauser, Henri & Augustin Renaudet. Les debuts de l'âge moderne. La renaissance et la réforme. Paris : Alcan 1929. 639 p. 1 t. (Peuples et civilisations, VIII.) **90429**

Jackson, J. Hampden. The post-war world. A short political history. *[1935.]* 4. ed. London : Gollancz 1938. 520 p. **91869**

Kalender der Weltgeschichte. Kalendarium und Quellenkunde z. Weltgeschichte d. Gegenwart. 1934—1935. Zusammengestellt aus d. polit. Archiv d. Essener Verl.-Anst. Essen : Dr. Mänicke & Jahn 1937. XVI, 294 p. **K 9000/5**

Lajos Iván. Tanulmányok a világháború diplomáciájából. Pécs : Dunántúl ny. 1938. 164 p. **90849**

Mira, Giovanni. Autunno 1918. Come fini la guerre mondiale. Milano : Mondadori 1932. 503 p. (Storia della guerra italiana.) **90515**

Muret, Pierre. La prépondérance anglaise. (1715—1763.) Paris : Alcan 1937. 652 p. (Peuples et civilisations, XI.) **90432**

Renouvin, Pierre. La crise Européenne et la grande guerre (1904—1918). Paris : Alcan 1934. 639 p. (Peuples et civilisations. Histoire générale, XIX.) **90431**

Russel, Bertrand. Histoire des idées au XIXe siècle. Liberté et organisation. (Freedom and organization). Trad. de l'anglais par A.-M. Petitjean. [Paris] : Gallimard [1938]. 396 p. (Éd. de la Nouvelle Revue Francaise, collect. »Bibliothèque des idées«.) **91914**

Valentin, Veit. Welt-Geschichte. Völker-Männer-Ideen. Amsterdam : Albert de Lange 1939. IV, 543 p. 16 t. **91790**
Bibliographie : p. 491—492.

9.3 Ókori történet

Geschichte des Altertums

Ancient history

Albertini, Eugène. L'empire romain. *[1929.]* 2. éd. Paris : Alcan 1936. 470 p. 1 t. (Peuples et civilisations, IV.) **90422**

Besnier, Maurice. L'empire romain de l'avénement des sévères au concile de Nicée. Paris : Les Presses Universitaires de France 1937. 409 p. (Histoire générale. Histoire ancienne IIIe partie. Histoire romaine, T. IV.) **90300**

Bihari János. A párthusokra vonatkozó ethnográfiai adatok antik források után. Debrecen : Magy. nemzeti ny. 1936. 40 p. (Dolgozatok a debreceni Tisza István tud.-egyet. görög-latin philol. szemináriumából, 3.) **R 9.356**

Birt, Theodor. Alexander der Grosse und das Weltgriechentum bis zum Erscheinen Jesu. *[1924.]* 4. Aufl. Lpzg : Quelle & Meyer 1928. 508 p. 12 t. **89979**

Bloch, Gustav et Jérome Carcopino. La république romaine de 133 à 44 avant J.-C. T. 1—2. Paris : Pr. Univ. de France 1935—36. (Histoire generale. Hist. ancienne, 3. Hist. romaine, 2.) **90388**
T. 1. Des Gracques a Sulla. 1935. 488 p. 2 t.
T. 2. César. 1936. p. 489—1059. 10 t.

Borsányi Károly. A liberalitás-eszme története. Bp. : Egyet. ny. 1938. 44 p. (Archivum philologicum, 1—3. füz.-ből.) **R 9.37**

Brandenstein, Wilhelm. Die erste »indogermanische« Wanderung. Wien : Gerold 1936. 88 p. (Klotho : Historische Studien zur feudalen u. vorfeudalen Welt. Bd 2.) **Pq 309(=91)**

Brion, Marcel. La résurrection des villes mortes. Mésopotamie. Syrie. Palestine. Égypte. Perse. Hittites. Crète. Chypre. Paris : Payot 1937. 308 p. (Bibliothèque historique.) **A 50.90/55**
Bibliographie : p. 306—308.

Capart, Jean. Histoire de l'orient ancien. L'Egypte des Pharaons.—G. Contenau: L'Asie occident le ancienne. Paris : Hachette 1936. 336 p. **A 50.90/57**
Bibliographie : p. 324—327.

Csicsáky Jenő. »Mu« az emberiség szülőföldje. Bp. : Egyet. ny. 1938. 228 p. 11 t. **90694**
Bibliográfia : p. 227.

Dutt, Romesh Chunder. Ancient India 2000 B. C.—800 A. D. London : Longmans 1893. IX, 196 p. (Epochs of Indian history.) **A 54.90/34**

Fougeres, Gustave [etc.]. Les premières civilisations. Par —, Georges Contenau, René Grousset etc. *[1926.]* 3. ed. Paris : Alcan 1935. VIII, 492 p. 4 t. (Peuples et civilisations, I.) **90420**

Glotz, Gustave. Des origines aux guerres médiques. Par —, avec la collaboration de Robert Cohen. Paris : Les Presses universitaires de France 1925. XIX, 634 p. (Histoire générale. Histoire ancienne IIe Partie. Histoire grecque, T. I.) **90385**
Bibliographie : p. VII—XIX.

Glotz, Gustave. La Grèce au IVe siècle : La lutte pour l'hégémonie (404—336). Par —, avec la collaboration de Robert Cohen. Paris : Les Presses universitaires de France 1936. 538 p. (Histoire générale. Histoire ancienne IIe partie. Histoire greque, T. III.) **90386**

Homo, Leon. Le haut empire. Paris : Les Presses universitaires de France 1933. 666 p. (Histoire générale. Histoire ancienne IIIe partie histoire romaine, T. III.) **90383**

Iványka Endre. Die aristotelische Politik und die Städtegründungen Alexanders d. Grossen. Wege d. Verkehrs u. d. kulturellen Berührung mit d. Orient in d. Antike. Zwei Studien z. antiken Geschichte. Bp. : Kir. m. P. P. tud.-egyet. görög filol. int. 1938. 62 p. (Magyar-görög tanulmányok, 4.) **R 9.355»—03«**

Kees, Hermann. Herrihor und die Aufrichtung des thebanischen Gottesstaates. Göttingen : Vandenhoeck & Ruprecht 1936. 20 p. (Nachtrichten v. d. Gesellschaft d. Wissenschaften zu Göttingen. Phil.-hist. Klasse Altertumswissenschaft, Bd II. 1.) **Pq 9.323**

Kornemann, Ernst. Römische Geschichte. Bd 1. Stuttg. : Kröner 1938. (Kröners Taschenausgabe, Bd 132.) **91895**
Bd 1. : Die Zeit der Republik 1938. 619 p. 1 t.

Liddel Hart, B. H. Der Feldherr. Die Taten d. Publius Cornelius Scipio Africanus. Übers. v. C. v. Mayer. München : Beck 1938. XII, 210, [2] p. 1 t. **91323**
Bibliographie : p. [1].

Mészáros Gyula. Kelet-Európa néptörténete, II. Chattiak és skythák. Szeged : Városi ny. 1938. 62 p. (Acta litterarum ac scentiarum Reg. univ. Hung. Francisco-Josephinae, sectio geographico-historica. V. I. F. 1.) **R 9.395.1**

Minns, Ellis H. Scythians and Greeks. A survey of ancient history and archeology on the north coart of the Euxine from the Danube to the Caucasus. Cambridge : University press 1913. XL, 720 p. IX t. **Aq 43.90/84**
Bibliography : p. XXIV—XXXIII.

Moret, Alexandre. Histoire de l'Orient. T. 1—2. Paris : Les Presses universitaires de France 1936. (Histoire générale. Histoire ancienne I-er Partie.) **A 50.90/56**
T. 1. Préhistoire IVe et IIIe millénaires. Egypte. Elam. Sumer et Akad. Babylone. XXII, 479, VIII p.
Bibliographie : p. VII—XXII.
T. 2. IIe et Ier millénaires. Les empires. Rivalité des Egyptiens, semites, indoeuropéens. p. 481—872.

Moskovits György. Lucius Cornelius Sulla. Roma diktátora. Pécs : Haladás ny. 1938. 50 p. **R 9.37»—008/—007«**
Bibliográfia : p. 49—50.

Piganiol, André. La conquête romaine. *[1927.]* 2. éd. Paris : Alcan 1930. 526 p. 1 t. (Peuples et civilisations, III.) **90421**

Pokorny, Julius. Zur Urgeschichte der Kelten und Illyrier. Mit einem Beitrage v. Richard Pittioni. Die Urnenfelderkultur u. ihre Bedeutung f. d. europäische Kulturentwicklung. Halle : Niemeyer 1938. 222 p. 5 t. (A .d.Zeitschrift f. celtische Philologie, Bd XX—XXI.) **91365**

Ragozin, Zénaide A. Media. Babylon and Persia. Incl. a study of the Zend-Avesta or religion of Zoroaster. From the fall of Niniveh to the Persian war. *[1888.]* 3. ed. London : Unwin 1897. XXIII, 447 p. 1 t. (Story of nations.) **A 50.94/135**

Roussel, Pierre. La Grèce et l'Orient des guerres médiques à la conquête romaine. Paris : Alcan 1928. 556 p. 2 t. (Peuples et civilisations. Histoire générale.) **A 49.99/108**

Ruehl, Franciscus. M. Juniani Justini epitoma historiarum philippicarum Pompei Trogi. Accedunt prologi in Pompeium Trogum ab Alfredo de Gutschmid recensiti. Lipsiae-Lpzg: Teubner 1907. LXII, 315 p. **90717**

Schuchhardt, Carl. Die Urillyrier und ihre Indogermanisierung. Berlin: Verl. d. Akademie d. Wissenschaften 1937. 37 p. (Aus d. Abhandl. d. Preuss. Akademie d. Wissenschaften.) **Pq 303.21(=918.03)**

Schulz, Otto Th. Antike und Norden. Polarforschung im Altertum. Germanen und Römer. Hermann der Befreier. Berlin: Precht 1936. 44 p. **P 9.363**

Zucker, Hans. Untersuchungen zur Organisation der Juden vom babylonischen Exil bis z. Ende d. Patriarchats. (597 v. Chr. bis 425 n. Chr.) Diss. Berlin. Lpzg: Dr. Schmidt 1936. 191 p. **89846**

9.4 Európa története

Geschichte Europas

History of Europe

Baráth Tibor. A dunai táj a francia nyelvű történetírás tükrében 1871—1935. Bp.: Egyetemi ny. 1937. 63 p. (»Századok«-ból.) **R 90(44)»1871/1935«**

Buchanan, Meriel (Mrs Knowling). Der Untergang eines Kaiserreiches. Gekürzt aus dem Englischen. Berlin: Nibelungen-Verl. 1938. 312 p. **A 47.90/127**

Chevalier, Ulysse. Répertoire des sources historiques du moyen âge. Topo-bibliographie. Fasc. 1—6. Montbéliard: Hoffmann 1894—1903. **K 9000/8**

Chevalier, Ulysse. Répertoire des sources historiques du moyen âge. Bio-bibliographie. Vol. 1—2. Paris: Picard. **K 9000/7**
Vol. 1. A.—I. 1905. 2294 p.
Vol. 2. J—Z. 1907. 2298—4832 p.

Davies, R. Trevor. Spaniens goldene Zeit 1501—1621. (»The golden century of Spain« 1937.) Übers. v. Johannes v. Klein. München: Oldenbourg 1939. VI, 319 p. 1 t.
Bibliographie: p. 273—284. **91812**

Dawson, Christopher. Europa születése. *[The making of Europe.]* Ford. Németh Andor. Bp.: Athenaeum [1938]. 301, [2] p. 8 t. (Európai kultúra története.) **91770**

Fahrenkrog, Rolf L. Europas Geschichte als Rassenschicksal. Vom Wesen u. Wirken d. Rassen im europäischen Schicksalsraum. Lpzg: Hesse & Becker [193?]. 439 p. 4 t. **90265**

Farga, Franz. Genf. Roman einer Stadt. Zürich: Müller 1938. 184 p. 15 t. **91470**

Fliche, Augustin. L'Europe occidentale de 888 à 1125. Paris: Les Presses universitaires de France 1930. 672 p. (Histoire générale. Histoire du moyen âge. T. 2.) **90384**

Gagliardi, Ernst. Geschichte der Schweiz. Von den Anfängen b. z. Gegenwart *[1920/27.]* 3. Aufl. Bd 1—3. Zürich: Orell-Füssli 1938. **89874**

Geyl, P[ister]. The Netherlands divided (1609—1648). Transl. by S. T. Bindoff. London: Williams & Norgate 1936. 284 p. **90069**

Grimberg, Carl. Die wunderbaren Schicksale des schwedischen Volkes. Ausgew. & übers. v. Alexis v. Engelhardt. München: Bruckmann 1938. VIII, 639 p. **91506**

Halphen, Louis. L'essor de l'Europe (XIe—XIIIe siècles). Paris: Alcan 1932. 609 p. (Peuples et civilisations. Histoire générale.) **90425**

Hartdegen, Hans Ludwig. Die vatikanische Frage und die Entstehung des Dreibundes. (1881—1882.) Bonn: Röhrscheid 1938. VIII, 51 p. **Pq 9.45»1881/1882«**
Bibliographie: p. VI—VIII.

Haverkamp, Heinrich. Die Bewährung der Entente cordiale im ersten Jahr ihres Bestehens. Stuttg.: Kohlhammer 1937. [6], 98 p. (Beiträge zur Geschichte d. nachbismarkischen Zeit u. d. Weltkriegs. H. 6.)
Bibliographie: p. [5—6.] **90843**

Herre, Paul. Die kleinen Staaten Europas u. die Entstehung des Weltkrieges. München: Beck 1937. 517 p. **90184**

Hiltebrandt, Philipp. Ideen und Mächte. Der Aufstieg d. Abendlandes seit dem Untergang d. Antiken Welt. Lpzg: Seemann 1937. 748, [1] p. **90286**

Israel, Ludwig. England und der Orientalische Dreibund. Eine Studie zur europäischen Aussenpolitik 1887—1896. Stuttg.: Kohlhammer 1937. 142 p. (Beiträge zur Geschichte der nachbismarckischen Zeit u. d. Weltkrieges, H. 37.) **90562**

Keller, Hans Gustav. Das »Junge Europa« 1834—1836. Eine Studie zur Geschichte der Völkerbundsidee und des nationalen Gedankens. Zürich: Niehans 1938. 94 p. **91140**

Legendre, Maurice. Nouvelle histoire d'Espagne. Paris : Hachette 1938. 323 p. **90519**
Bibliographie : p. 316—320.

Lot, Ferdinand [etc.]. Les destinées de l'empire en occident de 395 à 888. Par —, Christian Pfister & Francois L. Ganshof. Paris : Les Presses universitaires de France 1928. XXV, 831 p. (Histoire générale. Histoire du moyen âge T. 1.) **90393**
Bibliographie : p. III—XXV, 803—810.

Lot, Ferdinand. Les invasions barbares et le peuplement de l'Europe. Introduction à l'intelligence des derniers traités de paix. T. 1—2. Paris : Payot 1937. **90537**
T. 1. : Arabes et Maures. Scandinaves. Slaves du Sud. Slaves du Centre. 349 p.
T. 2. : Slaves du l'Est. Finno-Ougriens. Turcs et Mongols. États issus de la decomposition des Empires du Centre et de l'Est. 319 p.

Mac Kinney, Loren Carey. The medieval world. New York : Farrar & Rinehart 1938. XIII, 801 p. 16 t. **91352**
Bibliography : p. 765—788.

Molony, J. Chartres. Ireland. Bristol : Arrowsmith 1936. 223 p. (Modern States series, XV.) **90081**

Nyáry Pál báró. Lengyelország és az Anjouk. Bp. : Magy. Mickiewicz társ. 1938. 27 p. (Magy.—lengyel kvt., 7.) **R 9.438»13«**
Bibliográfia : p. 23.

Petit, Edouard. Histoire de la Russie et del' U. R. S. S. D'Alexandre Nevsky à Staline. Préf. d'Edouard Herriot. Lyon : Editeur 1937. 425 p. **A 47.90/126**

Petit-Dutaillis, Ch. & P. Guinard. L'essor des états d'occident. (France, Angleterre, Peninsule Ibérique). Paris : Les Presses universitaires de France. 1937. 403 p. (Histoire générale. Histoire du moyen âge, T. IV.) **90392**

Pirenne, Henri [etc.]. La civilisation occidentale au moyen âge du XIe au milieu du XVe siècle. Par —, Gustave Cohen & Henri Focillon. Paris : Les Presses universitaires de France 1933. 705 p. (Histoire générale. Histoire du age, T. VIII.) **90389**
Bibliographie : p. 3—5.

Pirenne, Henri [etc.]. La fin du moyen âge. La désagrégation du monde médiéval. (1285—1453). Par —, Edouard Perroy, Augustin Renaudet etc. Paris : Alcan 1931. 569 p. (Peuples et civilisations. Histoires générale.) **90427**

Sanders, A. Um die Gestaltung Europas. Kontinentaleuropa vom Mythos bis zur Gegenwart. München : Hoheneichen Verl. 1938. 383 p. **91485**

Schumann, Hans. Der Hetmanstaat 1654—1764. Diss. Berlin. Breslau : Priebatsch 1936. 50, [2] p. **P 9.477.1»165«**

Schüssler, Wilhelm. Mitteleuropa als Wirklichkeit und Schicksal. Köln : Schaffstein 1937. 63 p. **90334**

Sethe, Paul. Europäische Fürstenhöfe-damals. Bd 1—2. Frankfurt a. M. : Societäts-Verl. 1936—37. **90012**
Bd 1. Berlin—Wien 1936. 147 p. 32 t.
« 2. Der russische Zarenhof. 1937. 171 p. 36 t.

Weil, Georges. L'éveil des nationalités et le mouvément libéral (1815—1848) Paris : Alcan 1930. 592 p. (Peuples et civilisations. Histoire générale, XV.) **90428**

Wheeler-Bennett, John W. Brest-Litovsk the forgotten peace march 1918. London : Macmillan 1938. XX, 478 p. 17 t. (Studies in modern history.) **91956**
Bibliography : p. 455—459.

9.42 Angol történet
Geschichte Englands
History of England

Coulton, G[eorge] G[ordon]. Medieval panorama. The English scene from conquest to reformation. Cambridge : University pr. 1938. XIV, 801 p. 8 t. **91829**

Maurois, André. Die Geschichte Englands. Wien : Bastei-Verl. 1937. 611 p. **90019**

Read, Conyers. Die Tudors. München : Callwey 1938. 226 p. 5 t. **90024**

Reinken, Liselotte v. Haldane. Umriss eines liberalen Imperialisten. Stuttg. : Kohlhammer 1937. VI, 56 p. 1 t. (Beiträge zur Geschichte der nachbismarkischen Zeit u. des Weltkrieges. H. 38.) **P 9.42»190/191«**
Bibliographie : p. 55—56.

Trevelyan, George Macaulay. Der Aufstieg des britischen Weltreichs im XIX. und XX. Jahrhundert. Politik, Wirtschaft, Kultur 1782—1919. Mit einem Überblick über d. Ereignisse v. 1919—1937. Brünn : Rohrer 1938. X, 740 p. **91950**
Bibliographie : p. 705—708.

9.43 Német történet

Geschichte Deutschlands

History of Germany

Berendt, Erich F. Männer und Taten. Das Losungsbuch des Reichsarbeitsdienstes. Im Auftr. d. Reichsleitung d. Reichsarbeitsdienstes bearb. u. hg. v. —. Bd 1—2. Lpzg: Heinig [1938]. **91218**

Berndt, Alfred. Meilensteine des Dritten Reiches. Erlebnisschilderungen grosser Tage. München: Eher 1938. 238 p. **91313**

Broesigke, Irmgard v. Friedrich der Streitbare, Markgraf v. Meissen und Kurfürst v. Sachsen. Diss. Berlin. Düsseldorf: Dr. Nolte 1938. VI, 111, [3] p. **91726**
Bibliographie: p. 106—111.

Bühler, Johannes. Das Reformationszeitalter. Berlin: Gruyter 1938. VII, 503 p. (Deutsche Geschichte, 3.) **90065**

Crull, Richard (Hg.). Mecklenburg. Werden u. Sein eines Gaues. Bielefeld: Velhagen & Klasing 1938. 4°. 416 p. 31 t. **X 7114**

Dammann, W. H. Kaiser, König, Pontifex. Blutendes Deutschtum unter päpstlicher Machtpolitik. München: Bereiter 1937. 224 p. **89929**
Bibliographie: p. 199—200.

Dertsch, Richard. Mainz zur Zeit Gutenbergs. Mainz a. Rh.: Gutenberg Ges. 1937. 27 p. **P 9.434.1 Mainz »14«**

Falk, Wilhelm W. Die Beurteilung des Vorkriegsdeutschlands. Diss. Berlin. Saalfeld Ostpr.: Dr. Günther 1936. XII, 47, [3] p.
Bibliographie: p. III—XI. **P 9.43»1871/1914«**

Fribourg, André. La victoire des vaincus. Paris: Denoël 1938. 432 p. **90749**

Huch, Ricarda. Das Zeitalter der Glaubensspaltung. Zürich: Atlantis Verl. 1937. 477 p. **90008**

Keyser, Erich. Bevölkerungsgeschichte Deutschlands. Lpzg: Hirzel 1938. XI, 360 p. **90825**

Klutz, Karl. Der Einfluss Rudolfs v. Habsburg auf d. Vergebung geistlicher Stellen in Deutschland. Diss. Berlin: Dr. Triltsch & Huther 1936. 143 p.
Bibliographie: p. 139—142. **P 261.7(43)»12«**

Krausnick, Kurt. Ernst Graf von Münster in der europäischen Politik von 1806—1815. Diss. Berlin. Bielefeld: Beyer 1936. IX, 70 p. **P 9.431.7»180/181«**
Bibliographie: p. V—VIII.

Krüger, Gerhard. Geschichte des deutschen Volkes. Ein Grundriss. Lpzg: Bibliographisches Institut 1937. 281 p. **90097**

Mommsen, Wilhelm. Bismarck und seine Zeit. Berlin: Teubner 1937. 38 p. (Stoffe u. Gestalten d. dtschen Geschichte, I/7.) **P 9.43»186/189«**

Paul, Gustav. Die räumlichen und rassischen Gestaltungskräfte der grossdeutschen Geschichte. München: Lehmann 1938. 538 p. **91916**

Solleder, Fridolin. München im Mittelalter. München: Oldenbourg 1938. 592 p. **90147**

Traub, Manfred. Beiträge zur württembergischen Geschichte in der »Reaktionszeit« (1849—1859). Diss. Tübingen: Dr. Becht 1937. 125, [3] p. **91727**
Bibliographie: p. 3—4.

Ziegler, Wilhelm. Volk ohne Führung. Das Ende des Zweiten Reiches. Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt 1938. 309 p.
Bibliographie: p. 307—309. **91322**

9.436 Ausztria és az osztrák-magyar monarchia története

Geschichte Österreichs

History of Austria

Corti, Egon Caesar Conte. Anonyme Briefe an drei Kaiser. Unveröffentliche Dokumente aus d. geheimen Staatsarchiven. Salzburg: Pustet 1939. 199 p. 11 t. **91862**

Detig, Alfred. Wie der Führer Österreich heimbrachte. Die historischen Tage vom 12. März bis zum 10. April 1938. Lpzg: Reclam 1938. 79 p. **P 9.436.01»1938«**

Galéra, Karl Siegmar Baron v. Österreichs Rückkehr ins Deutsche Reich. Von Kaiser Karl zu Adolf Hitler. Lpzg: Nationale Verl.-Ges. 1938. 318 p. **91339**

Ingrim, Robert. Der Griff nach Österreich. Zürich: Europa-Verl. 1938. 179 p. 1 t. **91032**

Juhász Andor & Juhász Sári. Ez történt Ausztriában. Szarajevótól Berchtesgadenig. Bp.: Cserépfalvi 1938. 168 p. **90589**

Kretschmayr, Heinrich. Die Türken vor Wien. Stimmen u. Berichte aus d. Jahre 1683. Ausgew. v. —. München: Langen & Müller 1938. 72 p. 4 t. (Die kleine Bücherei, 220.) **91900**

Morris, Constance Lily. Marie-Thérèse. Le dernier conservateur. Traduit de l'anglais par Marie Mavraud. Paris : Plon 1937. XII, 355 p. **90119**
Bibliographie : p. 331—342.

Pezet, Ernest. Fin de l'Autriche, fin d'une Europe. Préf. de Edouard Herriot. Paris : Sorlot 1938. 128 p. **90966**

Sbrik, Heinrich Ritter v. Die Schicksalstunde des alten Reiches. Österreichs Weg 1804—1806. Jena : Diederichs 1937. 57 p. (Österreichdeutsche Schriften.) **P 9.436.01»1804/1806«**

Welckert, Hans-Heinrich. Österreichs Weg ins Reich 1917—1938. Hamburg : Hanseatische Verlagsanstalt 1938. 263 p. **91773**

Wolf, Julius. Österreich und die Reichsidee. Von : —, Konrad J. Heilig & Hermann M. Görgen. Wien : Österr. Verl. für Kunst u. Wissenschaft 1937. 288 p. (Ideengeschichtliche Reihe, Bd 1.) **90168**

Zarnow, Gottfried. Gekrönt . . . entehrt! Europas Schicksal. Habsburgs Schuld. Das Problem des XX. Jahrhunderts. Bern : Buchverl. A. G. 1937. 315 p. **90020**
Bibliographie : p. 313—315.

Zernatto, Guido. Die Wahrheit über Österreich. New York : Green 1938. 331 p. **91757**

9.437 Cseh-Szlovákia története

Geschichte der Tschecho-Slovakei
History of Czecho-Slowakia

Bretholz, Bertold. Brünn. Geschichte u. Kultur. Aus d. Nachlass hg. v. d. Dtschen Gesellsch. f. Wissenschaft u. Kunst in Brünn. Brünn : Rohrer 1938. VIII, 326 p. 1 t. **91005**
Bibliographie : p. 322—326.

Halász Miklós. Csehszlovákia. 1918—1938. Bp. : Századunk 1938. 117 p. **91516**

Klepetar, Harry. Seit 1918 . . . Eine Geschichte der Tschechoslowakischen Republik. M.-Ostrau : Kittls 1937. 430 p. **90738**

Rössler, Fritz. Hussiten-Legionäre-Bolschewiken. Das ist die Tschechoslowakei. Fürstenwalde-Spree : Verl. f. Militärgeschichte 1938. VIII, 228 p. **91053**

Schmidtmayer, Alfred. Der Weg der Sudetendeutschen. Ein Volksbuch. Lpzg : Kraft 1938. 302 p. **90323**

Vorbach, Kurt. Von Marbod bis Benesch. Ein Querschnitt durch d. Geschichte d. Sudetenländer. Wien : Luser 1938. 76, [2] p. (Reihe Süd-Ost, 1.) **91522**
Bibliographie : p. 74—76.

Winter, Eduard. Tausend Jahre Geisteskampf im Sudetenraum. Das religiöse Ringen zweier Völker. Salzburg : Müller 1938. 442 p. **90945**

9.439 Magyar történet

Geschichte Ungarns
History of Hungary

Angyal Dávid. Történeti tanulmányok. Bp. : Akadémia 1937. 555 p. **90277**

Bachó László dezséri. Gyöngyös város Rákóczi idejében. Szeged : Ablaka ny. 1938. 97, [3] p. **91424**
Bibliográfia : p. 97.

Balanyi György. Szent István. Bp. : Magyar Szemle társ. 1938. 80 p. (Kincsestár, 141.) **90982**

Biró Vencel. Képek Erdély multjából. Cluj-Kolozsvár : Minerva ny. 1937. 108 p. **90274**

Darkó Jenő. Népességi mozgalmak Erdélyben és környékén a középkorban. Debrecen : Városi ny. 1938. 71 p. (Erdélyi Füzetek, 3.) **Rq 9.439.42»04/14«**

Deér József. Pogány magyarság, keresztény magyarság. Bp. : Egyetemi ny. 1938. 270, [3] p. **90940**

Dezsényi Béla. Magyar-svájci szellemi kapcsolatok a szabadságharc idején. Bp. : [Szerző] 1938. 68 p. (Bibliothèque de l'Inst. française à l'univers. de Budapest, 37.) **R 9.439»1848/1849«**

Dezső István. Szent István király és lelki világa. Rákospalota : Don Bosco ny. 1937. 159 p. **91332**

Egyed István. Szent István államalkotása. Bp. : Attila ny. 1938. 18 p. (»Magy. jogászegyleti értekezések« Szt. István sz.-ból.) **R 9.439»10«**

Elekes Lajos. Nagy István moldvai vajda politikája és Mátyás király. Bp. : Sárkány ny. 1937. 81 p. **R 9.498.1»145/148«**

Felvidék! A visszaszerzett és a még visszavárt felvidék története, mai élete, kultúrája, földrajza, néprajza, műemlékei . . . Írta : Cholnoky Jenő, Mécs László, Benda Jenő etc. Előszót írta Jaross Andor. Bp. : Dante [1938]. 4°. 144, 8 p. 21 t. **X 7111**

Gombos Lili. A Revue des deux mondes (1829—1937) és Magyarország. (Adalékok a magyarság franciaországi megítéléséhez.) Dissz. Pécs: Pécsi irod. & könyvny. r. t. 1938. 102 p. (Specimina diss. facult. philos. Reg. Hung. univers. Elisabethinae Quinque-ecclesiensis, 151. A pécsi egyetem francia intézetében készült dolg., 18.)
Bibliográfia: p. 85—94. **R 9.439»1829/1937«**

Gutheil Jenő. Veszprém és a Szent István-év. Veszprém: Egyházmegyei ny. 1937. 22 p. **R 9.439.070 Veszprém»09/10«**

Gyóni Mátyás. Magyarország és a magyarság a bizánci források tükrében. Dissz. Bp.: Stephaneum ny. 1938. 119 p. 4 t. **91741**
Bibliográfia: p. 7—16.
[Magy. német.]

Haiczl Kálmán. Kakath Dsigerdelen-Cserdén. Párkány. Érsekújvár: Winter ny. [193?]. 80 p. 2 t. **R 9.439.027 Párkány**

Hóman Bálint. Szent István. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 329 p. 16 t. **91723**

Horváth Jenő. A Milleniumtól Trianonig. Huszonöt év Magyarország történetéből. 1896—1920. Bp.: Szent István társ. [1938]. 295 p. **90955**
Bibliográfia: p. 291—294.

István, Szent- első nagy királyunk élete és alkotásai. [Írták]: Hóman Bálint, Csapody Csaba stb. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 90 p. **90977**

Jókay Zoltán. Die Herkunft der Ungarn. München: Dresler 1934. 21 p. (Vorträge u. Veröffentl. d. Deutsch-Ungarischen Gesellsch. i. München, H. 7. t.) **R 303.21(=945.11)**

Juhász [Kálmán] Coloman. Das Tschanad-Temesvarer Bistum während der Türkenherrschaft 1552—1699. Untergang d. abendländ.-christl. Kultur im Banat. Dülmen i. Westf.: Laumann 1938. XII, 355 p. XVI t. (Deutschtum u. Ausland 61/63 H.) **90828**
Bibliographie: p. 321—343.

Juhász Lajos. Thuróczy és Bonfini krónikájának összehasonlítása Zsigmondtól Mátyásig. Dissz. Szeged: Árpád ny. 1938. 101 p. (Kolozsvári-szegedi értekezések a magyar művelődéstörténelem köréből, 37.) **R 9.439(0031) Thuróczy**

Kálti Márk Képes krónikája. Szemelvények és képek. Összeáll. és ford. Kardos Tibor. Bp.: Officina ny. 1938. 77 p. (Officina képeskönyvek, 5.) **90235**

Kozma György. Egy vármegye harca és haldoklása. Szentes: Szentesi Napló ny. [193?]. 176 p. **91478**

Krainz, Othmar. Aufruhr gegen Habsburg. Revolution in drei Jahrhunderten. Lpzg: Heling 1938. 400 p. **90309**

Kun Andor. Tudod-e mit köszönhet a világ a magyarságnak? Bp.: Mérnökök ny. 1935. 80 p. **R 9.439(088.3)**

Ludwig, Helmut. Heinrichs von Mügeln Ungarnchronik. Vorarbeiten zu einer kritischen Ausgabe. Berlin: Pfau 1938. 134 p. **90652**

Marjay Frigyes. Sedántól Prágáig . . . A magyar tragédia története. Bp.: Danubia ny. 1938. 430 p. **90900**

Mészáros, Eduardus. Qua ratione Anonymus hungarus in conscribendis gestis suis sacra scriptura usus sit. Quinqueecclesiis [Pécs]: Pécsi irod. és kvny. 1936. 38 p. **R 9.439(003)**

Mihályi Ernő. Szent István élete és művei. 1—2. k. Bp.: Palladis [1938]. **90832**

Miskolczy Gyula. A kamarilla a reformkorszakban. Bp.: Franklin [1938]. 228 p. (A Magyar Történelmi Társulat könyvei, II.) **91890**

Molnár János. Trianon okai és következményei. Bp.: Hollósy ny. 1937. 72 p. **R 9.439»191/192«**

Molnár Magdolna, tatai. A jászok és kunok története. Dissz. Szeged: Árpád ny. 1937. 83 p. (Kolozsvári-szegedi értekezések a magyar művelődéstörténelem köréből, 36.)
Bibliográfia: p. 77—79. **R 9.439.412**

Musnai László. Aiud-Nagyenyed és református egyháza. Aiud-Nagyenyed: Keresztes Nagy ny. 1936. 99 p. **R 9.439.012 Nagyenyed**

Nyáry Pál br. Egy magyar főúr és kora. Bp.: [Szerző] 1938. 57 p. **R 929.2(439) Nyáry**

Peters, Wolfgang. Ein Volk hasst. Ungarns Kampf um sein Recht. Berlin: Bischoff 1938. 128 p. 8 t. **91864**

Polány István. Nyugatmagyarország néprajzi története. 1. rész. Szombathely: Martineum ny. 1936. 64 p. (Vasi Szemle 1935—36. évf.-ból.) **R 9.439.325**

Scherer Ferenc. Gyula város története. 1—2. k. Bp.: Stephaneum ny. 1938. 4°. **X 7056**
1. k. A földesúri város. 478 p.
2. k. A rendezett tanácsú város. 469 p. 1 t.

Schreiber, Georg. Stephan I. der Heilige, König von Ungarn. (997—1038). Eine hagiographische Studie. Jubiläumsschrift zur Neunhundertjahrfeier. Paderborn: Bonifacius-Dr. 1938. 54 p. 5 t. **R 92.943.9 István, Szent**

Serédi Jusztinián. Emlékkönyv Szent István király halálának kilencszázadik évfordulóján. A Magy. Tud. Akad. felkérésére szerk. —. 1—3. k. Bp.: Akadémia 1938. 4°. **X 7039**

Supka Géza. 1848. A márciusi forradalom előzményei, lefolyása, társadalmi jelentősége. Bp.: Cserépfalvi [1938]. 297, [5] p. **90259**

Svéda Pál. Bethlen Farkas históriája. (1526—1571). Dissz. Pécs: Mayer ny. 1938. 63 p. (Specimina diss. facult. philos. Reg. Hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 129.) **R 9.439.42»1526/1571«(0035)**
Bibliográfia: p. 60—62.

Szabó István. Ugocsa megye. Bp.: Akadémia 1937. XII, 615 p. 5 t. (Magyarország és nemzetiség, I. sorozat, 1.) **89890**

Szabó T. Attila. Zilah helytörténeti adatai a XIV—XX. században. Turda: Füssy ny. 1936. 43, [3] p. **X 2215**
= Erdélyi tud. füzetek, 1936. évf.

Szécsi Ferenc. Ami a történelemből kimaradt. Bp.: »Élet« ny. [1938]. 248 p. **91876**
Bibliográfia: p. 248.

Tátra-Almanach. Szlovenszkói városképek. Kassa, Érsekújvár, Eperjes, Losonc, Lőcse. Bratislava-Pozsony: Tátra-kiadás 1938. 256 p. **X 2429**
= Tátra-könyvek, Szlovenszkói írók munkái, I. 3. k.

Turchányi Egon. Glóriás Árpádok. Kornis Gyula előszavával. Bp.: Szt. István társ. 1937. 287 p. 4 t. **X 7006**

Varjassy [Lajos] Louis. Revolution, bolchévisme, réaction. Histoire de l'occupation française en Hongrie (1918—1919). Paris: Jouve 1934. 154 p. **91828**

Veress Endre. Gyula város oklevéltára (1313—1800). Bp.: Stephaneum ny. 1938. 4°. XII, 500 p. **X 7055**

Zarek, Otto. Die Geschichte Ungarns. Zürich: Humanitas Verl. 1938. 559 p. 1 t. **91758**

9.44 Francia történet

Geschichte Frankreichs
History of French

Aubry, Octave. Napoleon und seine Zeit. Erlenbach-Zürich: Rentsch [1938]. 283 p. 11 t. **91345**

Bidou, Henry. Paris. Stuttg.: Klett [1938]. 319 p. 19 t. **91453**

Bourgeois, Emile & Louis André. Les sources de l'histoire de France. XVIIe siècle (1610—1715.) T. 1—8. Paris: Picard 1913—1935. (Manuels de bibliographie historique, III.) **90438**
T. 1. Géographie et histoires générales. 1913. XIV, 329 p.
T. 2. Memoires et lettres. 1913. XII, 411, [4], 8 p
T. 3. Biographies. 1923. XII, 373, 10 p.
T. 4. Journaux et pamphlets. 1924. VII, 388, 6 p.
T. 5. Histoire politique et militaire. 1926. XVI, 393, 9 p.
T. 6. Histoire maritime et coloniale. Histoire religieuse. 1932. XII, 462, 10 p.
T. 7. Histoire économique. Histoire administrative. 1934. XX, 452, 7 p.
T. 8. Histoire provinciale et locale. Essai sur les sources étrangères. Additions et corrections. Table générale. 1935. 180, XXI p.
[T. 5—8: l'Auteur seulement Louis André.]

Hauser, Henri. Les sources de l'histoire de France XVIe siècle (1494—1610). T. 1—4. Paris: Picard 1906—1915. (Manuels de bibliographie historique, III.) **90439**
T. 1. Les premières guerres d'Italie Charles VIII et Louis XII. (1494—1515.) 1906. XX, 197 p.
T. 2. Francois Ier et Henri II. (1515—1559.) 1909. XIII, 201 p.
T. 3. Les guerres de religion (1559—1589.) 1912. XIII, 327 p.
T. 4. Henri IV. (1589—1610.) 1915. XIX, 223 p.

Hüpper, Georg. Von der Vierstromgrenze zur Rheingrenze. Der Ausbau d. franz. Festungssystem im 17. Jhdrt... u. d. Gegenmassnahmen d. europäischen Mächte. Diss. Berlin-Potsdam: Dr. Steffen 1936. 198 p. 1 t.
Bibliographie: p. 188—197. **89828**

Lavisse, Ernst. Histoire de France illustré depuis les origines jusqu'à la révolution. T. 1—10. Paris: Hachette. **90471**
T. 1/1: Tableau de la géographie de la France. Par P. Vidal de la Blacke. 1911. 397 p.
T. 1/2: Les origines. La Gaule indépendente et la Gaule romaine. Par G. Bloch. 1911. 456 p.
T. 2/1: Le Christianisme, les barbares, Mérovingies et Carolingiens. Par C. Bayet, C. Pfister & A. Kleinclausz. 1911. 444 p.
T. 2/2: Les premiers Capétiens (987—1137). Par A. Luchaire. 1911. 417 p.
T. 3/1: Louis VII — Philipp — August — Louis VIII. (1137—1226). Par Luchaire. 1931. 417 p.
T. 3/2: Saint Louis — Philipp le Bel les derniers Capétiens directs (1226—1328). Par Ch. V. Langlois. 1911. 433 p.
T. 4/1: Les premiers Valois et la guerre de cent ans (1328—1422). Par A. Coville. 1931. 448 p.
T. 4/2: Charles VII., Louis XI. et les premieres années de Charles VIII. (1422—1492). Par Ch. Petit-Dutaillis. 1911. 456 p.
T. 5/1: Les guerres d'Italie. La France sous les Charles VIII., Louis XII. et Francois Ier. (1492—1547). Par H. Lemonnier. 1911. 396 p.
T. 5/2: La lutte contre le maison d'Autriche la France sous Henri II. (1519—1559). Par H. Lemonnier. 1911. 382 p.

T. 6/1 : La réforme et la ligue l'édit de Nantes. (1559—1598). Par J.-H. Mariéjol. 1911. 429 p.
T. 6/2 : Henri IV. et Louis XIII. (1598—1643). Par J. H. Mariéjol. 1911. 495 p.
T. 7/1 : Louis XIV. de 1643 à 1685 (Ier Partie). Par E. Lavisse. 1911. 407 p.
T. 7/2 : Louis XIV. de 1643 à 1685 (2e Partie). Par E. Lavisse. 1911. 415 p.
T. 8/1 : Louis XIV. La fin du règne (1685—1715). (1er Partie). Par A. De Saint Lager, A. Ribelliau, P. Sagnac et E. Lavisse. 1911. 483 p.
T. 8/2 : Louis XV. (1715—1774). (2e Partie). Par H. Carré. 1911. 427 p.
T. 9/1 : Louis XVI. (1774—1789). Par H. Carré, P. Sagnac et E. Lavisse. 1916. 448 p.
T. 10. Tables générales des origines à la paix de 1919. 1922. 354 p. Ld : 90472. szám alatt.

Lavisse, Ernest. Histoire de France contemporaine depuis la révolution jusque'à la paix de 1919. T. 1—10. Paris : Hachette **90472**
T. 1. La révolution (1789—1792) par P. Sagnac. 1920. 440 p.
T. 2. La révolution (1792—1799) par G. Pariset. 1920. 439 p.
T. 3. Le consulat et l'empire. Par G. Pariset. 1911. 444 p.
T. 4. La restauration. Par S. Charléty. 1921. 397 p.
T. 5. La monarchie de Juillet (1830—1848). Par S. Charléty. 1921. 408 p.
T. 6. La revolution de 1848. Le second empire. Par Ch. Seignobos. 1921. 428 p.
T. 7. Le déclin de l'empire et l'établissement de la 3e republique. Par Ch. Seignobos. 1921. 428 p.
T. 8. L'évolution de la 3e republique. Par Ch. Seignobos. 1921. 512 p.
T. 9. La grande guerre. Par Henry Bidou, A. Gauvain, Ch. Seignobos. Conclusion générale. Par E. Lavisse. 1922. 558 p.
T. 10. Tables générales. Des origines à la paix de 1919. 1922. 357 p.

Lefebvre, Georges. Napoléon. Paris : Alcan 1935. 606 p. (Peuples et civilisation. Histoire générale, XIV.) **90426**

Lefebvre, Georges [etc.]. La revolution française. Par —, Raymond Guyot & Philippe Sagnac. Paris : Alcan 1930. 583 p. 1 t. (Peuples et civilisation, XIII.) **90424**

Madelin, Louis. Royalismus und Revolution. Basel : Schwabe 1938. 345, [7] p. 7 t. **89963**

Stoye, Johannes. Frankreich zwischen Furcht und Hoffnung. Lpzg : Meiner 1938. X, 330 p. **91466**

Tapié, Victor L. Le politique etrangère de la France et le début de la guerre de trent ans (1616—1621). Paris : Leroux 1934. 672 p. **90403**
Bibliographie : p. 631—651.

Thierry, Augustin. Könige und Königinnen der Merowinger. Übertr. v. Conrad Ferdinand Meyer. Bern : Hallwag 1938. 264 p. **91751**

Viard, Jules. Les grandes chroniques de France. Publ. pour la Société de l'histoire de France. T. 1, 5, 6, 8. Paris : Champion 1920. **91124**
T. 1. Des origines a Clotaire II. 1920. XXXII 353, [3] p.
T. 5. Hugues Capeta Louis VI. le Gros. 1928. XVI, 295 p.
T. 6. Louis VII. le Jeune et Philippe II. Auguste. 1930. XVI, 395 p.
T. 8. Philippe III le Hardi, Philippe IV le Bel, Louis X Hutin, Philippe V le Long. 1934. XVI, 384 p.
[Hiányzik : 2—4. & 7. kötet.]

9.495 Balkán történet
Geschichte des Balkans
History of Balkans

Brinker, Heinrich. Abriss der Geschichte der Balkanstaaten. Berlin : Grote 1916. 122 p. 1 t. (Schriften z. Zeit u. Geschichte.) **A 49.90/70**

Galahad, Sir [Eckstein-Diener, Berta]. Bizánc. Ford. Lorsy Ernő. Bp. : Athenaeum [193?]. 305, [3] p. (Európai kultúra tört.) **90859**

Iorga, N[ikolaus]. Histoire des Roumains et de la Romanité Orientale. Vol. 1—5. Bucarest : Académie Roumaine 1937. **A 49.98/86**
Vol. 1/1. Les ancêtres avant les romains. 316 p.
Vol. 1/2. Le sceau de Rome. 410 p.
Vol. 2. Les maitres de la terre (jusqu'à l'an mille). 426 p.
Vol. 3. Les fondateurs d'état. 424 p.
Vol. 4. Les chevaliers. 537 p.

Kiefer, Otto. Kaiser und Kaiserinnen von Byzanz. Berlin : Hobbing 1937. 304 p. **90187**
Bibliographie : p. 304.

Kober, August Heinrich. Europäische Fürstenhöfe-damals. Zwischen Donau und Bosporus. Frankfurt a. M. : Societäts-Verl. 1938. 174 p. 32 t. (Europäische Fürstenhöfe-damals, III.) **A 49.92/32**

Lasaroff, Manol W. Die völkerrechtliche Entwicklung Bulgariens nach dem Weltkrieg. Berlin : Dümmler 1937. XVI, 205 p. (Völkerrechtsfragen, H. 44.) **A 49.32/316**
Bibliographie : p. V—XIV.

Rásonyi László. Contributions à l'histoire des premières cristallisations d'État des Roumains. L'origine des Basaraba. Bp. : Impr. Sárkány 1936. 38 p. (Etudes sur l'Europe Centre-Orientale, 3.) **Pq 9.498»13«**

Szende Zoltán. A görög királyság bukása és feltámadása. 1915—1935. A görögség kálváriája a világháború alatt és után. Bp.: Athenaeum 1936. 16 p. (»Magyar Szemlé«-ből.) **A 49.99/109**

9.5 Ázsia története

Geschichte Asiens — History of Asia

Allahabad. University. Proceedings and transactions of the Fourth Oriental conference. Nov. 5., 6. & 7. 1926. Vol. I. (Proceedings) — Summaires of papers submitted to the Fourth Oriental conference 1926. Nov. 5., 6., 7. Allahabad. Allahabad: Indian pr. 1927. 78, 219 p. 4 t. **A 54.08/2**

Alp, Tekin. Le Kemalisme. Pref. du Édouard Herriot. Paris: Alcan 1937. VIII, 28 p. **A 56.32/87**

Bisson, T. A. Japan in China. New York: Macmillan 1938. 417 p. 10 t. **A 51.90/40**

Chiang, Kai-Shek. China at the crossroads. An account of the fortnight in Sian, when the fote of China hung in the balance. London: Faber & Faber 1937. 232 p. **A 51.90/41**

Diehl, Charles & Georges Marçais. Le monde oriental de 395 à 1081. Paris: Les Presses universitaires de France 1936. XXIII, 627 p. (Histoire générale. Histoire du moyen age, T. III.) **90391**
Bibliographie: p. IX—XXIII.

Gense, James H. A history of India. From the earliest times to the present day. *[1926.]* Rev. ed. Bombay: Macmillan 1928. VIII, 435 p. **A 54.90/40**

Hinz, Walther. Iran. Politik und Kultur von Kyros bis Reza Schah. Lpzg: Bibliographisches Inst. 1938. 140 p. 32 t.
Bibliographie: p. 139—140. **A 50.94/136**

Ireland, Philip Willard. Iraq. A study in political development. London: Cape 1937. 510 p. **A 50.94/130**
Bibliography: p. 475—497.

Kuno, Yoshi. Japanese expansion on the Asiatic Continent. A study in the history of Japan with special reference to her internat. relations with China, Korea and Russia. Vol. 1. Berkeley: Univ. of California pr. 1937. XVI, 373 p. **A 52.32/47**

Lévine, J. La Mongolie historique, géographique, politique. Paris: Payot 1937. 252 p. **A 51.97/12**

Megyeri József. A mai Kína kialakulása. Bp.: Toldi 1936. 164 p. **A 51.90/39**
Bibliográfia: p. 161—162.

Nourse, Mary A. 400 Millionen. Die Geschichte der Chinesen. Berlin: Metzner 1936. 406 p.
Bibliographie: p. 381—385. **A 51.90/38**

Poussin, Louis de La Vallée. Indo-européens et Indo-iraniens. L'Inde jusque vers 300 av. J.-C. *[1922.]* Nouv. éd. Paris: Boccard 1936. 407 p. (Histoire du Monde.) **A 54.90/38**

Prasad, Ishwari. Hindi history of India. Part I. Allahabad: Indian pr. 1926. 224 p. 8 t. **A 54.90/37**

Semjanow, Juri. Die Eroberung Sibiriens. Ein Epos menschlicher Leidenschaften. Der Roman eines Landes. Berlin: Ullstein 1937. 396 p. 21 t. **A 47.30/123**

Stählin, Karl. Russisch-Turkestan gestern und heute. Königsberg: Ost-Europa-Verl. 1935. 56 p. 9 t. (Quellen und Aufsätze zur russischen Geschichte, 12.) **A 58.94/12**
Bibliographie: p. 50—56.

Thomas, Bertram. The Arabs. The life story of a people who have left their deep impress on the world. London: Butterworth 1937. 372 p. 17 t. **A 53.90/11**

Tod, James. Annals and antiquities of Rajasthan or the central and western Rajput states of India. With an introduction and notes by William Crooke. Vol. 1—3. Oxford: Univers. pr. 1920. **A 54.90/36**

Väth, Alfons. Histoire de l'Inde et de sa culture. Traduction de l'allemand et notes par Robert Godet. Paris: Payot 1937. 440 p. **A 54.90/35**
Bibliographie: p. 410—418.

Wirth, Albrecht. Die Entwicklung Asiens von den ältesten Zeiten bis zur Gegenwart. Frankfurt a. M.: Diesterweg 1901. 75 p. **A 50.90/58**

Wirth, Albrecht. Geschichte Asiens und Osteuropas. Halle: Gebauer-Schwetschke 1905. 668 p. 1 t. **A 50.90/62**

Wou, P. La verité sur la Mandchourie. Préf. de Ch. Rousseau. Paris: Pedone 1936. X, 291 p. 1 t. **A 51.98/7**

9.7 Amerika története

Geschichte Amerikas

History of America

Frank, Josef. Wildwest, wie es wirklich war. Lpzg: Goldmann 1937. 199 p. **88746**

Kober, A. Heinrich. Wilson und der Weltkrieg. Rätsel einer Freundschaft. Frankfurt a. M.: Societäts-Verl. 1938. 271 p. 15 t.
Bibliographie: p. 270—271. **91201**

Mowat, R[obert] B[almain]. The United States of Amerika. Bristol: Arrowsmith 1938. XII, 140 p. (Modern States series, XVI.) **90082**

Young, Levi Edgar. The founding of Utah. New York: Scribner 1923. XI, 445 p. **91125**

902.6 Archeológia

Archäologie — Archaeology

Beninger, Eduard. Die germanischen Bodenfunden in der Slowakei. Reichenberg: Kraus 1937. 172 p. 15 t. **89888**

Borsody-Bevilaqua Béla. Irányelvek a székesfehérvári királysírleletek agnoskálhatásához. Heténvi Imre elgondolása alapján. Sopron: Rábaközi ny. 1938. 49 p. (A »Történetírás«-ból.) **R 902.6(439.028) Székesfehérvár**

Domanovszky György. A szkitáktól a magyarokig. Bp.: Officina ny. 1938. 21, [3], 32 p. (Officina képeskönyvek, 6.) **90087**

Fettich Nándor. A garcsinovoi szkita lelet. Bp.: Magy. Tört. Múzeum 1934. 59 p. (Arch. Hung. Magy. Nemzeti Múzeum régészeti kiadv., XV.) **Aq 49.96/49**
[Magyar—német.]

Genouillac, H. de. Fouilles de Telloch. Avec la colaboration de A. Parrot, R. Ghirshman, H. Walbert etc. T. 1—2. Paris: Geuthner. **Aq 50.94/133**
T. 1: Epoques prèsargoniques. 1934. 106 p. 71 10, 2, XIII t.
T. 2: Époques d'Ur IIIe dynastie et de Larsa. Avec un appendice sur les fouilles de Djedain par R. Ghirshman. 1936. 170 p. XIV—LIX, 72—137, 11—16, 2 t.

Hall, H. R. La sculpture babylonienne et assyrienne au British Museum. Paris: Oest 1928. 57 p. LX t. (Ars Asiatica, XI.) **Aq 50.90/61**

Horváth Tibor. Az üllői és kiskőrösi avar temető. Bp.: Magy. Tört. Múzeum 1935. 128 p. (Archeologia Hung. A magy. Nemzeti Múzeum régészeti kiadványai, XIX.)
[Magyar—német.] **Aq 43.90/83**

La Baume, Wolfgang. Urgeschichte der Ostgermanen. Hg. mit Unterstützung d. Archeol. Inst. d. Deutschen Reiches. Wiederherstellungen von Fritz Krischen. Danzig: Danziger Verl.-Gesellschaft 1934. 167 p. (Ostland-Forschungen, 5.) **90201**
Bibliographie: p. 159—162.

Lehmann, Walter. Aus den Pyramidenstädten in Alt-Mexiko. Berlin: Hobbing 1933. 160 p. 3 t. **90682**
Bibliographie: 155—159. p.

Pendlebury, J. D. S. A Handbook to the Palace of Minos at Knossos with its dependencies. Foreword by Arthur Evans. London: Macmillan 1935. 67 p. 16 t. **91393**

Radnóti Aladár. A pannóniai római bronzedények. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 146 p. (Dissert. Pann. Ser. II. No 6.) **X 7087**

Sellye Ibolya. Császárkori emailmunkák Pannoniából. Bp.: Kir. m. P. P. tud.-egyet. érem- és régiségtani intézete 1937. 30 p. (Dissert. Pannonicae ex Inst. numism. et archeol. univ. de P. P. Ser. 2. Fasc. 8.) **Rq 902.6(398.6)**

Strong, William Duncan etc. Preliminary report on the Smithsonian Institution-Harvard Univ. Archeological expedition to northwestern Honduras 1936. By: —, Alfred Kidder II. & A. J. Drexel Paul. Washington: Smithsonian Inst. 1938. V, 130 p. 8 t. (Smithsonian miscellaneous coll., 97/1.) **91108**

Thureau-Dangin [etc.]. Arslan-Tash. Par —, A. Barrois, G. Dossin etc. T. 1—2. Paris: Geuthner 1931. (Bibl. archéol. et hist. T. XVI.) **Aq 50.94/131**
T. 1: Texte. 144 p. 3 t.
T. 2: Atlas. 48 t.

Thureau-Dangin F. & Maurice Dunand. Til-Barsib. Avec le concours de Lucien Cavro & Georges Dossin. Paris: Geuthner 1936. LIII, [6] t. **Aq 50.94/132**

Unger, Eckhard. Altindogermanisches Kulturgut in Nordmesopotamien. Lpzg: Harrassowitz 1938. 23 p. 16 t. **P 902.6(567)**

Wisemann, P. J. New discoveries in Babylonia about genesis. London: Marshall [193?]. 152 p. 1 t. **A 50.90/63**

Zakharov, A. & Arendt, V. Studia Levedia. Régészeti adatok a magyarság IX. századi történetéhez. Bp.: Magy. Tört. Múzeum 1935. 80 p. (Archeol. Hung. A Magy. Nemzeti Múzeum régészeti kiadv. XVI.) [Magyar—német.] **A 43.90/90**

91 Földrajz

Geographie — Geography

Aixinger László. Pozsony. Jankovics Marcell előszavával. Bp.: Révai 1938. 48 p. **90236**

Almásy László. Levegőben . . . homokon . — Bp.: Franklin társ. 1937. 146 p. (Magyar Földrajzi Társaság könyvtára.) **90174**

Ambolt, Nils. Karawanen. Im Auftrag Sven Hedins durch Innerasien. Mit einem Geleitwort von Sven Hedin. Lpzg: Brockhaus 1937. 191 p. **A 51.96/19**

Ancel, Jacques. Manuel géographique de politique européenne. T. 1. Paris: Delagrave 1937. **90413**
T. 1.: Europe Centrale. 472 p. 1 t.

Anders, Franz E. In der Grünen Hölle. Kurbelfahrten durch Nordbrasilien. Berlin: Scherl 1937. 246 p. 21 t. **89805**

Arad. Városkép. Írta: Spectator. Bp.: Révai 1937. 99 p. (Kisebbségi magyar városkönyvek, II. sor. 11.) **90258**

Baedeker, Karl. Great Britain. Handbook for travellers. 9. rev. ed. Lpzg: Baedeker 1937. LXXII, 696 p. 97 t. **91021**

Baedeker, Karl. Süddeutschland. 30. Aufl. Lpzg: Baedeker 1939. XXVI, 470 p. 107 t. **91065**

Bannes, Joachim. Durch das Tor des Südens. Oberitalienische Wandertage. Berlin: Reimer 1938. 243 p. 64 t. **91740**

Banning, George Hugh. Im Zauber mexikanischer Gewässer. Lpzg: Brockhaus 1926. 261 p. 69 t. **91598**

Banse, Ewald. Lehrbuch der organischen Geographie. Vorschule u. Einführung in das Studium. Berlin: Gruyter 1937. IX, 626 p. **90268**

Baumgardt, Rudolf. Fernando Magallan. Die Geschichte der ersten Weltumseglung. Berlin: Rowohlt 1938. 359 p. 14 t. **91493**
Bibliographie: p. 357—359.

Bedel, Maurice. Géographie de mille hectares. [Paris]: Grasset 1937. 140 p. **90527**

Beebe, William. Galápagos, das Ende der Welt. Lpzg: Brockhaus 1926. 352 p. 32 t. **91588**

Benedetti, Guilio. Fiume, porto Baross e il retroterra. Documenti, inchieste, rivelazioni sul piu' palpitante problema della vita nazionale. Un documento autografo di Gabriele d'Annunzio. Roma: Maglione & Strini 1922. 231 p. **91395**
Bibliographie: p. 227—231.

Benedict, Clare. »The Benedicts abroad«. Arranged and edited by —. London: Ellis 1930. XV, 751 p. **90346**

Blachère, R. Extraits des principaux géographes arabes du moyen âge. Paris: Geuthner 1932. 392 p. (Bibliotheca Arabica, VII.) **A 53.91/13**

Bürger, Kurt. Der Landschaftsbegriff. Ein Beitrag zur geographischen Erdraumauffassung. Dresden: Zahn & Jaensch 1935. 131 p. (Dresdner geogr. Studien H. 7.) **90200**
Bibliographie: p. 115—131.

Case, C. earl & Daniel R. Bergsmark. Modern world geography. Economic and social. Chicago: Lippincott 1938. X, 746 p. 6 t. **91832**

Crankshaw, Edward. Vienna. The image of a culture in decline. London: Macmillan 1938. IX, 253 p. 8 t. **91103**

Czernin, Ottokar Graf. Mein afrikanisches Tagebuch. Zürich: Amalthea-Verl. 1928. 198 p. **91595**

Delanglez, Jean. The journal of Jean Cavelier the account of a survivor of la salle's Texas expedition 1684—1688. Translated & annotated by —. Chicago: Inst. of Jesuit history 1938. 179 p. **91624**

Elkan, Benno. Spanien gesehen von einem Künstler. München: Delphin-Verl. 1926. 211 p. **91597**

Ellsworth, Lincoln. Lockende Horizonte. Ein Forscherleben. (»Beyond Horizons«. Übers. v. Hans Zogg.) Zürich: Müller [193?]. 309 p. 24 t. **91739**

Erlebnis Dalmatien. Hg. v. Herbert Oertel. Mitarb. Gerhard Gesemann, Friedrich Bischoff, Georg Britting etc. Lichtbilder v. Horst Hanck-Jentsch. Berlin: Wiking Verl. 1938. 191 p. **91449**

Europa touring. Guide automobile d'Europe. Ed. Touring-Club Suisse. Berne: Hallwag 1938. [480] p. 106 t. **91736**

Eyth, Max. Der Kampf um die Cheopspyramide. Roman. Berlin: Vier Falken Verl. [193?]. 653 p. **91098**

Földrajzi zsebkönyv. 1939. Szerk. Temesy Győző. Főmunkatársak: Horváth Károly, Kanszky Márton & Pécsi Albert. Bp.: Magy. Földr. Társ. 1939. 192 p. 2 t. **X 2475**

Fuss, Peter. Brasilien. Berlin: Atlantis-Verl. 1937. 4°. 304 p. **X 7017**

Gizycki, Georg. Die Weissen und die Schwarzen. Erlebnisse in Französisch-West-Afrika. Essen: Essener Verl.-Anst. 1936. 413 p. 16 t. **90696**

Hedin, Sven. A selyem útja. Ford. v. Mezey Dénes. Bp.: Franklin ny. 1936. 309 p. 61 t. (Magy. Földr. Társ. könyvtára.) **91750**

Heimler Károly. Sopron topográfiája. Utca- és házjegyzékkel, részletes statisztikai táblákkal. Sopron: Röttig-Romwalter ny. 1936. 308 p. 4 t. **91245**

Hennig, Richard. Terrae incognitae. Eine Zusammenstellung u. kritische Bewertung d. wichtigsten vorkolumbusischen Entdeckungsreisen an Hand d. darüber vorliegenden Originalberichte. Bd 1—3. Leiden: Brill. **A 50.91/65**

Bd 1. Altertum bis Ptolemäus. 1936. 384 p.
« 2. 200—1200 n. Chr. 1937. 399 p.
« 3. 1200—1415 n. Chr. 1938. 389 p.

Hinsche, Max. Kanada wirklich erlebt. Neun Jahre als Trapper und Jäger. Berlin: Neumann 1938. 392 p. 32 t. **91732**

Hoffmann-Harnisch, Wolfgang. Brasilien-Bildnis eines tropischen Grossreiches. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1938. 459, [5] p. 16 t. **91837**

Horváth Elek & Tóth Endre. Pápa megyei város multja, jelene és környéke. Pápa: Főiskolai ny. 1936. 186 p. 1 t. **90339**

Bibliográfia: p. 10—11.

Horváth Miklós. A Tisza-Zagyva-Tarna-köz tájrajza. Dissz. Szeged: Árpád ny. 1938. 32 p.

Bibliográfia: p. 29—30. **R 91.439.037**

Hurley, Frank. Perlen und Wilde. Abenteuer in der Luft, an Land und auf See in Neuguinea. Lpzg: Brockhaus 1926. 276 p. 46 t. **91590**

Johann, A. E. Känguruhs, Kopra und Korallen. Fahrten und Erlebnisse in Australien und der Südsee. Berlin: Ullstein 1936. 295 p. 20 t. **89801**

Karl János. A földrajz tanítása. Bp.: Orsz. középiskolai tanáregyesület kiad. 1937. 133 p. (Pedagógiai szakkönyvek, 4.) **89870**

Krist, Gustav. Allein durchs verbotene Land. Fahrten in Zentralasien. Wien: Seidel 1937. 208 p. 1 t. **A 58.96/4**

Lepold Antal és Lippay Lajos. Esztergomi útikönyv. Esztergom: Buzárovits [1938]. 104 p. 14 t. **90784**

Lettland. Landschaft, Volksleben, Baukunst und Museen. Eine Folge v. Bildern. Mit Einleit. u. Erl. v. F. Balodis & P. Arends. Riga: »Pagalms« Verl. 1938. 143 p. **A 47.94/28**

Lipták Pál. Békéscsaba földrajza. Bp.: Saját kiad. 1938. 45 p. **R 91.439.018 Békéscsaba**

Megyery Ella. Franco Spanyolországában. Bp.: Dante kiadó 1938. 210 p. 31 t. **90516**

Moriggl, Josef. Von Hütte zu Hütte. Führer zu den Schutzhütten der Ostalpen. *[1911.]* 2. Aufl. Lpzg: Hirzel 1924. XV, 378 p. **91043**

Nitsche, Roland. Männer u. Helden im hohen Norden. Lpzg: Goldmann 1938. 230 p. 8 t. **90943**

Österreich-Kunde. Land. Volk. Geschichte. Kultur. Bildung. Landwirtschaft. Energie u. Verkehrswirtschaft. Aussenhandel. Währung. Kreditwesen. Verschuldung. Rechtswesen. Eine Gemeinschaftsarbeit v. H. Berking, W. Brodbeck, F. Günzel etc. Hg. v. Walther H. Hebert. Geleitwort v. Seyss-Inquart & Merkel. Stuttg.: Forkel 1938. XII, 246 p. **91902**

Bibliographie: p. 245—246.

Prechtl Robert. Titánok bukása. Egy korszak elmulása. Ford. Gergely Janka. Bp.: Grill 1938. 374 p. **91034**

Reynold, Gonzague de. Portugal. Gestern, heute. Aus d. Franz. übers. v. Rudolf Timmermans. Salzburg: Müller 1938. 357 p. 14 t. **90941**

Rolfe, Mary A. Our national parks. Tom. 1—2. Chicago: Sanborn 1935. **90833**

[Schede, M.] Wegweiser für wissenschaftliche Reisen in der Türkei. *[193?.]* 2. Aufl. Istanbul: Kapp 1933. 68 p. (Abteilung Istanbul des Archeologischen Instituts des Deutschen Reiches.) **A 56.91/39**

Schmidt, Justus. Die Donau von Passau bis zur Reichsgrenze. Aufnahmen v. Helga Glassner. Berlin: Dtscher Kunstverl. 1938. 36 p. 60 t. (Deutsche Lande, deutsche Kunst.) **91326**

Schultz-Ewerth, Erich. Erinnerungen an Samoa. Berlin: Scherl 1926. 171 p. 59 t. **91591**

Schulze-Maizier, Friedrich. Die Osterinsel. Lpzg: Insel-Verl. [192?]. 238 p. 23 t. **91610**

Sheppard, Lady —. Czechoslovakien year. London: Skeffington 1938. 287 p. 16 t. **91004**

Sieburg, Friedrich. Neues Portugal. Bildnis eines alten Landes. Frankfurt a. M.: Societäts-Verl. 1937. 269 p. **90026**

Societatii Regele Romane de Geografie. Buletimul. Tom. 4. 1936. Bucuresti: Socec 1937. 338 p. **A 49.05/26**

Spunda, Franz. Griechenland. Fahrten zu den alten Göttern. Lpzg: Insel-Verl. 1938. 415 p. 64 t. **91772**

Stange, Erich. Jung-Indien wie wir es erlebten. Reiseskizzen v. Arnold Dannenmann, Georg Herde etc. Stuttg.: Steinkopf [1937]. 129 p. 1 t. **A 54.91/48**

Stephen-Chauvet. L'Ile de Pâques et ses mystères. La première étude réunissant tous les documents connus sur cette ile mysterieuse. Préf. du Etienne Loppé. Paris: »Tel« [1935]. 4°. 88, [6] p. 35 t. **X 7053**

Suomi. Finnlands schöne Landschaften. Helsinki: Kustannusosakeyhtio Otava 1933. [10] p. [96] t. **A 47.95/54**
[Finn, német, angol, francia.]

Südamerika. Klima, Bevölkerung und Wirtschaft, Kultur, Politik und Geschichte. Gekürzte Übertr. v. The Republics of South America v. Otto-Albrecht von Bebber. Lpzg: Goldmann 1938. 343 p. **91752**

Südamerika. Westindien, Zentralamerika. Landschaft, Volksleben, Baukunst. Einl. & Erl. v. Karl v. Schumacher. Berlin: Atlantis Verl. 1931. 4°. XLVIII, 256 p. **X 7124**

Szabó Zoltán. A Vaskapun túl. (Balkáni útikönyv.) Bp.: »Élet« szépirod. folyóirat 1937. 174 p. **A 49.91/77**

Sziklay Ferenc. Kassa. Bp.: Révai 1938. 44 p. **90237**

Temesy Győző vitéz. Sasok országában. Bp.: Franklin 1938. 211 p. (Magy. Földrajzi Társ. könyvtára.) **90853**
Bibliográfia: p. 208—209.

Tichy, Herbert. Zum heiligsten Berg der Welt. Auf Landstrassen u. Pilgerfahrten in Afghanisten, Indien u. Tibet. Geleitw. v. Sven Hedin. Wien: Seidel 1937. 192 p. **A 54.91/47**

Til, William van. The Danube flows through Fascism. Nine hundred miles in a fold-boat. New York: Scribner 1938. XIV, 301 p. 25 t. **91839**

Traversi, Leopoldo. L'Italia e l'Etiopia. Da Assab a Ual-Ual. Bologna: Capelli 1935. 248 p. **90522**

Unser Österreich. Landschaft, Städtebilder, Volkstrachten, Kunst, Architektur. Ein Bildewerk. Mit einer Einführung von Rudolf Hans Bartsch. Lpzg: Velhagen & Klasing 1938. 4°. 256 p. 1 t. **X 7044**

Vakarcs Kálmán. Szentgotthárd és környékének ismertetése. Szombathely: Kereskedelmi és hirlapny. 1935. 50, [6] p. **R 91.439.069 Szentgotthárd (026)**

Wegener, Georg. Im innersten China. Eine Forschungsreise durch die Provinz Kiang-si. Berlin: Scherl 1926. XII, 410 p. 166 t. **A 51.91/67**

Williams, Archibald. Stories of early exploration. With descriptions of interesting discoveries thrilling adventures and wonderful bravery of the early explorers. London: Seeley 1923. 223 p. 8 t. **91211**

912 Térképek

Karten. Atlanten — Maps. Atlases

Bolsjoj szovjetszkij atlasz mira. T. 1. Moszkva: Naucsuo-izd. inszt. boljs. szovj. atlasza mira 1937. XX p. 168 t. **T Aq 47.91/90**

Borbély Andor. Régi térképek a helyismeret szolgálatában. Jászberény: Pesti könyvny. 1937. 13 p. (Jászberényi m. kir. állami József nádor gimn. 1936—37. évi Értesítőjéből.) **R 912(439)(07)**

Burky, Charles. Carte ethnique et linguistique de l'Europe centrale. Lausanne: Payot 1937. 100×80 cm. **T 141**

Csehszlovákia nemzetiségi térképe. Bp.: Stoits [1938]. 30×50 cm. **T 143**

Csonka-Magyarország vármegyéinek atlasza. Bp.: M. kir. Állami térképészeti Int. kiadása [1938]. 27 t. **T 140**

Europa Touring. Carte automobile d'Europe. Red. O. R. Wagner. Bern: Hallwag [1938]. 113×85 cm. **T 690**

Karte des Deutschen Reiches nach dem 13. März 1938. Bielefeld: Velhagen & Klasing 1938. 65×60 cm. **T 687**

92 Életrajzok. Emlékiratok
Biographien. Memoiren
Biography. Memoirs

Adamczyk, Theresia. Prolegomena zur Geschichte Potemkins. Diss. Berlin. Emsdetten (Westf.): Dr. Lechte 1936. VI, 128 p.
Bibliographie: p. 117—126. **89833**

Ady dokumentumok könyve. Bratislava-Pozsony: Prager 1937. 179 p. **90057**

Alain, [Chartier]. Souvenirs concernant Jules Lagneau. *[1922.]* 5. éd. Paris: Gallimard 1925. 183 p. **90338**

Alberti, Annibale. Verdi intimo. Carteggio di Giuseppe Verdi con il conte opprandino arrivabene. (1861—1886.) Con prefazione di Alessandro Luzio. Roma: Mondadori 1931. 349 p. 14 t. **90517**

Albrecht, Johannes. Dom Duarte de Braganca. Ein Lebensschicksal aus dem Zeitalter des Dreissigjährigen-Krieges. Bremen: Geist 1937. 75 p. (Abhandl. u. Vorträge hg. v. d. Bremer Wissenschaftl. Gesellschaft. Jhg 10. H. 3.) **P 92.946.9Duarte**

Amiguet, Philippe. Otto de Habsburg. Espoir de l'Autriche. Paris: Denoël 1937. 105 p. 5 t. **89959**

Aragonnès, Claude. Marie d'Agoult. Une destinée romantique. Paris: Hachette 1938. 249 p. **90597**
Bibliographie: p. 246—249.

Aschenbrenner, Michael. Iwan Schmeljow. Leben und Schaffen des grossen russischen Schriftstellers. Königsberg: Ost-Europa-Verl. 1937. 161 p. **A 47.80/11**
Bibliographie: p. 156—161.

Aubry, Octave. A reichstadti herceg. Történeti regény Balla Antal bevezető tanulmányával. Bp.: Dante kiad. 1938. 368 p. 1 t. (Korok és hősök regényei.) **90667**

Balogh Elemér, almási. Emlékeim. A negyvenéves »Hangya« és a Közgazdasági-egyetem története. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 409 p. 3 t. **71850**

Bardolff, Carl Freiherr v. Soldat im alten Österreich. Erinnerungen aus meinem Leben. Jena: Diederichs 1938. 350 p. 1 t. **91833**

Barthou, Louis. Mirabeau. München: Callwey [1938]. 430 p. 1 t. **91455**
Bibliographie: p. 429—430.

Begnac, Ivon de. Vita di Benito Mussolini. Vol. 1—2. Milano: Mondadori ed. 1938. **90101**
Vol. I. Alla scuola della rivoluzione antica. 1904. 355 p.
« II. La strada verso il popolo. 1905—1909. 358 p.

Benyovszky, Karl. Hummel und seine Vaterstadt. Bratislava-Pressburg: Steiner 1937. 32 p. **R 92.78(439) Hummel János**

Berberowa, Nina. Tschaikowsky. Geschichte eines einsamen Lebens. Aus dem Russischen übertr. u. bearb. v. Leo Borchard. Berlin: Kiepenheuer 1938. 392 p. **90808**

Bircher-Benner, Max. Erkenntnisse u. Bekenntnisse. Dresden: Heyne 1938. 199 p. **91883**

Birkás Géza. Tolnai Vilmos emlékezete. Felolv. a Janus Pannonius-társ.-nak 1938. I. 27-én tartott ülésén. Pécs: Dunántúl ny. 1938. 10 p. 1 t. (Pannónia kvt., 42.) **R 92.81 Tolnai Vilmos**

Birkenmajer, Ludwig. Nicolaus Copernicus und der deutsche Ritterorden. Krakau: Anczyca i Spolki 1937. 38 p. 2 t. **Pq 92.52(43) Copernicus, Nicolaus**

Blunck, Richard. Justus von Liebig. Die Lebensgeschichte eines Chemikers. Berlin: Limpert 1938. 320 p. **91451**
Bibliographie: p. 315—318.

Briefwechsel zwischen George und Hofmannsthal. Berlin: Bondi [1938]. [6], 262 p. **91820**

Brion, Marcel. Laurent le Magnifique. Paris: Michel 1937. 367 p. **90075**

Buchanan, Meriel. Anna von Österreich. Infantin von Spanien und Königin von Frankreich. Zürich: Scientia A.-G. [193?]. VII, 300 p. **90244**
Bibliographie: p. 229—300.

Buchinger Manó. Találkozásom Európa szocialista vezetőivel. Bp.: Népszava-könyvkeresk. kiad. 1938. 171 p. **90322**

Cambon, Paul. Ambassadeur de France (1843—1924.) Par un Diplomate. Paris: Plon 1937. 325 p. **90021**

Caulaincourt, [Armand Augustin Louis] Herzog. Unter vier Augen mit Napoleon. Übers., Auswahl u. Bearbeitung v. Friedrich Matthaesius. Bielefeld: Velhagen & Klasing 1937. XX, 308 p. 9 t. **91809**

Chamberlain, Austin, sir. Englische Politik. Erinnerungen aus fünfzig Jahren. Hg. u. übers. von Fritz Pick. Mit einem Geleitw. v. Neville Chamberlain. Essen: Essener Verl. 1938. 768 p. **90078**

Chateaubriand, Francois René. Mémoires d'outre-tombe. Tom. 1—6. Paris: Garnier [1898—1900]. **89937**

Chesterton, Gilbert Keith. Autobiography. London: Hutchinson 1937. 347 p. 9 t. **91500**

Chiang Kai-shek & Chiang Soong May-ling. Gefangen in Sian. Mit einer Einführung v. Tsiang Pa-lie. München: Bruckmann 1938. V, 118 p. 5 t. **A 51.92/7**

Colonna, Vittoria di Sermoneta. Erinnerungen an das alte Europa. München: Hugendubel 1938. 297 p. 12 t. **91756**

Coryn, M. The Acquirer 1027—1087. London: Barker [1938]. 287 p. **90741**

Coudenhove, Ida Friederike. Egy hősi élet hősi legendája. (Ward Maria). [Maria Ward. Eine Heldenlegende. 1933. Ford. Thurzó Gábor.] Bp.: Szt. István társ. 1938. 241 p. **91775**

Courville, Xavier comte de. Jomini. Eine Biographie. Aus dem Franz. übertr. u. mit einem Vorwort v. Ernst Lewalter. Berlin: Kiepenheuer 1938. 343 p. **90805**

Csekey István és Diósi Géza. »Hirhedett zenésze a világnak . . .« Egykorú versek Liszt Ferenchez. Összegyüjtötte, bevezette és magyarázatokkal ellátta —. Szeged: Juhász 1936. 91 p. 1 t. **89989**

Csekey István. Liszt Ferenc származása és hazafisága. Bp.: Franklin 1937. 36 p. 3 t. (»Budapesti Szemlé«-ből.) **R 92.78(439) Liszt Ferenc**

Curie, Ève. Madame Curie. Ford. Just Béla. Bp.: Révai 1938. 370 p. 1 t. **90256**

Dard, Émile. Napoleon und Talleyrand. Übers. v. Willy Grabert. Berlin: Roth 1938. 520 p. 8 t. **91851**

Decaux, L. Maximilian und Charlotte. Glanz und Untergang eines Kaiserpaares. Bern: Hallwag 1938. 240 p. **91099**

Dempsey, John J. & W. L. Joy. Storms over the Danube. Adventures in Central Europe in war and revolution. London: Selwyn & Blount 1938. 288 p. 16 t. **91461**

Deseő Lajos vitéz — harctéri naplója. Bp.: Turcsány ny. 1937. 507 p. 18 t. (Orsz. tiszti tud. & kaszinó egyes. kiadv., I.) **90013**

Doblhoff Lily br. Horthy Miklós. Bp.: Athenaeum 1938. 323 p. 6 t. **90806**
Bibliográfia: p. 322.

Droste-Hülshoff, Annette v. Einsamkeit und Helle. Ihr Leben in Briefen. Jena: Diederichs 1938. 79 p. (Deutsche Reihe, 71.) **91432**

Eckener, Hugo. Graf Zeppelin. Sein Leben nach eigenen Aufzeichnungen u. persönlichen Erinnerungen. Stuttg.: Cotta 1938. 184 p. 11 t. **91142**

Eichhorn, Werner. Chou-Tun-i. Ein chinesisches Gelehrtenleben aus dem 11. Jahrhundert. Lpzg: Deutsche Morgenländische Gesellschaft 1936. 66 p. (Abhandlungen für die Kunde d. Morgenlandes, XXI, 5.) **A 51.92/6**

Eiselsberg, Anton Freiherr v. Lebensweg eines Chirurgen. Innsbruck: Tyrolia-Verl. 1938. 566 p. 7 t. **91364**

Engel-Janosi, Friedrich. Die Jugendzeit des Grafen Prokesch von Osten. Innsbruck: Wagner 1938. XII, 190 p. 1 t. **91130**

Eyck, Erich. Gladstone. Erlenbach-Zürich: Rentsch 1938. 587 p. **91458**
Bibliographie: p. 560—567.

Farkas László. Vedres István mérnök élete és működése. Szeged: Magy. Mérnök- és Építész-egyl. 1937. 164 p. 10 t. **89797**
Bibliográfia: p. 155—162.

Fischer, E. Kurt. Hölderlin. Sein Leben in Selbstzeugnissen, Briefen und Berichten. Berlin: Propyläen-Verl. 1938. 360 p. 8 t. **91780**

Gáspár Ármin. Teleki Blanka grófnő golgothája. Történelmi képek a szabadságharcból. Bp.: Szerző 1934. 80 p. 1 t. **R 92.339.6(439) Teleki Blanka**

Geisthardt, Fritz. Der Kämmerer Boso. Diss. Berlin: Dr. Ebering 1936. 86 p. **89819**
Bibliographie: p. 5—6.

Goetz, Wolfgang. Goethe. Sein Leben in Selbstzeugnissen, Briefen u. Berichten. Berlin: Propyläen-Verl. 1938. 331 p. 9 t. **91766**

Goldsmith, Margaret. Sappho of Lesbos. A psychological reconstruction of her life. London : Rich & Cowan 1938. 278 p. **90070**
Bibliography : p. 277—278.

Görlitz, Walter. Franz Joseph und Elisabeth. Die Tragik einer Fürstenehe. Stuttg. : Verl. Silverburg 1938. 285, [6] p. 11 t. **91768**
Bibliographie : p . [286—288.]

Gritzbach, Erich. Hermann Göring, Werk und Mensch. *[1932.]* 3. Aufl. München : Zentralverl. 1938. 345 p. **90243**

Grosser-Rilke, Anna. Nie verwehte Klänge. Lebenserinnerungen aus acht Jahrzehnten. Lpzg : Beyer 1937. 264 p. 6 t. **90932**

Grunwald, Constantin de. La vie de Metternich. Paris : Calmann-Lévy 1938. 345 p.
Bibliographie : p. 343—345. **91446**

Gumpert, Martin. Dunant. Der Roman des Roten Kreuzes. Stockholm : Bermann-Fischer 1938. 324 p. 1 t. **91445**
Bibliographie : p. 323—324.

Gyenes István. Riedl Frigyes. Bp. : Radó ny. 1937. 88 p. 1 t. **R 92.81 Riedl Frigyes**
Bibliográfia : p. 82—87.

Gyömrei Sándor & Vértesy Miklós. Baross Gábor. Bp. : Athenaeum 1937. 184 p. **90064**
Bibliográfia : p. 180—184.

Hamilton, Mary Agnes. Arthur Henderson. A biography. London : Heinemann 1938. 461 p. 1 t. **90518**

Hart, Liddell. Foch. Der Feldherr d. Entente. Berlin : Schlegel [1938]. 335 p. 7 t. **91462**

Hartmann, Hans. Max Planck als Mensch u. Denker. Berlin : Siegismund 1938. 190 p. 3 t. **90938**

Hartmann, Wilhelm. Joseph Fouché. Polizeiminister Napoleons I. Lübeck : Verl. f. polizeiliches Fachschrifttum [1937]. 109 p. **90548**
Bibliographie : p. 103—105.

Heller, Eduard. Benedek und Benedek-Legenden. — Albert Mell: Über den Reiterkampf bei Strezetitz. Wien : Verl. d. »Militärwissenschaftl. Mitteilungen« 1937. 80 p. (Aus »Militärwissenschaftl. Mitteilungen.«) **P 92.355(436) Benedek Lajos**

Hicks Beach, Susan. Ein Kardinal der Medici. Die Memoiren d. unbekannten Mutter des Kardinals Ippolito de Medici. (»A cardinal of the Medici«.) Übers. v. Hermann Stresau Berlin : Rowohlt [1938]. 531 p. 17 t. **91811**

Horch, August. Ich baute Autos. Vom Schlosserlehrling zum Autoindustriellen. Berlin : Schützen 1937. 348 p. **90028**

Hyde, H. Montgomery. Fürstin Lieven. Die diplomatische Sibylle Europas. Berlin : Steuben Verl. 1939. 352 p. 17 t. **91840**
Bibliographie : p. 345—347.

International who's who. The — 1938. London : Europa publications 1938. [16], 1237 p. **K 9200/11**

Jaeger, Paul. Am geheimen Webstuhl Gottes. Stuttg. : Steinkopf [1937]. 135 p. **89925**

Jagow, Kurt. Königin Victorias Mädchenjahre. Berlin : Kiepenheuer 1938. VIII, 325 p. 16 t. **91454**

Jagow, Kurt. Wilhelm und Elise. Die Jugendliebe des Alten Kaisers. Lpzg : Koehler 1930. 316 p. **90532**

Jahn, Rudolf. Konrad Henlein. Leben und Werk des Turnführers. Lpzg : Kraft 1937. 186 p. 5 t. **91051**

Kemény István. Európa gyermeke. Kaspar Hauser csodálatos élete. Szubotica-[Szabadka] : Napló kiad. 1936. 75 p. **R 92 Hauser Kaspar**

Kinck, Hans E. Macchiavelli. Seine Geschichte und seine Zeit. Mit einem Nachwort v. Arvid Brodersen. Basel : Schwabe 1938. 240 p. 17 t. **91368**

Kipling, Rudyard. Erinnerungen. Etwas von mir für meine bekannten und unbekannten Freunde. Übers. aus dem Engl. Zürich : Scientia Verl. 1938. 293 p. 1 t. **91503**

Klebelsberg Kuno gróf emlékezete. A gr. Klebelsberg Kunoról szóló emlékbeszédek és megemlékezések. 1932—1938. Bp. : Egyet. ny. 1938. 358 p. 1 t. **91317**

Kleist, Heinrich von. Lebens-Bekenntnis in Worten seiner Briefe. Hg. v. Richard Benz. Jena : Diederich 1937. 79 p. (Deutsche Reihe Bd 60.) **89931**

Kobald, Franz. Johann Strauss. Wien : Österr. Bundesverl. 1925. 133 p. (Deutsche Hausbücherei, 167.) **90142**
Bibliographie : p. 133.

Kolos István. Gróf Mailáth János 1786—1855. Pécs : Dunántúl ny. 1938. 209 p. (Minerva-kvt., 123.) **91386**
Bibliográfia : p. 198—201.

Korte, Werner. Robert Schumann. Potsdam : Athenaion 1937. 123 p. (Unsterbliche Tonkunst.) **91305**

Kosztolányi Dezsőné. Kosztolányi Dezső. Bp.: Révai 1938. 366 p. 16 t. **90947**

Kovács Edith. Berlioz et la littérature. Debrecen: Városi és a Tiszántúli ref. egyh.-ker. ny. 1936. 48 p. (Etudes de litt. et de linguistique françaises, VI.)
Bibliographie: p. 45—46. **P 92.78(44) Berlioz**

Köpfe der Politik (Wirtschaft), Kunst und Wissenschaft in Europa. Bulgarien, Jugoslawien, Ungarn. Wien: »Neue Freie Presse« 1937. 221 p. **K 9200/7**

Krauthoff, Berndt. Ich befehle. Kampf und Tragödie d. Barons Ungern-Sternberg. Bremen: Schünemann 1938. 367 p. **91515**

Kretschmar, Eberhard. Schiller. Sein Leben in Selbstzeugnissen, Briefen u. Berichten. Berlin: Propyläen-Verl. 1938. 377 p. 9 t. **91771**

Kurz, Isolde. Die Pilgerfahrt nach dem Unerreichlichen. Lebensrückschau. Tübingen: Wunderlich 1938. 699 p. **91904**

Lawrence, A. W. (Hg.). Oberst Lawrence. Geschildert von seinen Freunden. *[Lawrence by his friends. Übers. v. Hans Rothe.]* Lpzg: List [1938]. XVI, 332 p. 4 t. **91834**

Lessing, Otto Eduard. Carl Schurz der grösste Deutsch-Amerikaner. Berlin: Metten 1938. 75 p. 4 t. (Menschen & Menschenwerk.) **P 92.32(73) Schurz, Karl**

Lipcsei-Steiner Mihály. Smigly-Rydz Edward lengyel tábornagy életrajza. Bp.: Saját kiad. 1937. 40 p. 7 t. **A 47.92/98**

Lippert, Peter zum Gedächtnis. Selbstzeugnisse u. Erinnerungen. Hg. v. Alois Wurm. Regensburg: Habbel 1937. 207, [1] p. 1 t. **90308**

Ludwig, Emil. Roosevelt. Studie über Glück und Macht. Amsterdam: Querido Verl. 1938. 309, [5] p. **90807**

Luther Márton önmagáról. Német és latin forrásmunkákból ford. & összeáll. Virág Jenő. Bp.: Orsz. Luther Szövetség 1937. 126 p. **90770**

Maurice, Frederick sir. Haldane. Grossbritanniens grösster Kriegsminister. Hg. u. übers. v. Fritz Pick. Essen: Essener Verlagsanst. 1938. 404 p. **91761**

Milch, Werner. Die Einsamkeit. Zimmermann u. Obereit im Kampf um d. Überwindung d. Aufklärung. Frauenfeld-Lpzg: Huber 1937. 266 p. (Schweiz i. dtschen Geistesleben.) **90544**
Bibliographie: p. 239—265.

Millenkovich-Morold, Max v. Richard Wagner in Wien. Lpzg: Reclam 1938. 77 p. **P 92.78(43) Wagner Richard**

Midler, Webb. Ich fand keinen Frieden. Deutsch von Hermann Stresau. Berlin: Rowohlt 1938. 395 p. **90534**

Mitteleuropäisches internationales Lexicon. Red. Dénes Emil Tibor. Bd 1. Bp.: May 1937. **K 9200/12**

Müller, Karl Alexander von. Der ältere Pitt. *[1923.]* 2. Aufl. München: Oldenbourg 1937. 169 p. (Schriften der Corona, XVII.) **90765**

Nettelbeck, Joachim. Die abenteuerliche Lebensgeschichte eines aufrechten Deutschen von ihm selbst aufgezeichnet. Lübeck: Antäus Verl. 1938. 368 p. **91229**

Nicolson, Harold. Curzon: The last phase 1919—1925. A study in post-war diplomacy. *[1934.]* 2. éd. London: Constable 1937. XVI, 416 p. (Studies in modern diplomacy.) **90761**

Ninck, Johannes. Das Rickele (Friederike Kerner). Ein Frauenbild d. schwäbischen Romantik. Lpzg: Schloessmann 1938. 87 p. 1 t. **91210**

Oldenburg-Januschau, Elard v. Erinnerungen. Lpzg: Koehler & Amelang 1936. 230 p. 1 t. **90260**

Orczy, Baroness. Eine Frau unter Tausenden. Die Geschichte d. Caroline Ferdinande, Herzogin de Berri. Hamburg: Schröder 1938. 376, [4] p. **90164**

Perlaky Lajos. I. Ferenc József. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 213, [3] p. **90372**

Petrie, Charles. Die Chamberlains. Joseph-Austen-Neville Chamberlain. (»The Chamberlain tradition«. Übers. v. Anton Mayer.) Lpzg: Reclam 1938. 307 p. 6 t. **91746**

Pfandl, Ludwig. Philipp II. Gemälde eines Lebens und einer Zeit. München: Callwey 1938. 562, [3] p. 1 t. **91465**
Bibliographie: p. 559—562.

Price, G. Ward. I know these dictators. London: Harrap 1937. 256 p. **90076**

Rachmanowa, Alja. Jurka. Tagebuch einer Mutter. Lpzg: Müller 1938. 402 p. 1 t. **91735**

Raschdau, Ludwig. Unter Bismarck und Caprivi. Erinnerungen eines deutschen Diplomaten a. d. Jahren 1885—1894. *[1938.]* 2. Aufl. Berlin: Mittler 1939. VIII, 381 p. 1 t. **91803**

Rédei József. Magyar tragédia száz év előtt. Lovassy László pere és rabságának titkos iratai. Bp.: Századunk 1938. 166 p. Bibliográfia: p. 165—166. **90072**

Renglovics, Joseph von. Lebenserinnerungen eines ehemaligen Hofbeamten der kaiser- und königlichen Hofhaushaltung Husaren-Rittmeisters A. D. Wien: Lenobel 1938. XII, 108 p. **90298**

Retz, [Jean Francois Paul de Gondi]. Memoires du cardinal de —. Adressés a madame de Gaumartin suives des instructions inédites de Mazarin. *[1717.]* Nouv. ed. Revue et coll. sur le manuscrit original avec introd. d. notes, d. aclaircissements tirés d. Mazarinades et un index par Aimé Champollion-Figeac. Vol. 1—4. Paris: Charpentier 1912. **89946**

Révész Béla. S lehullunk az őszi avaron. Ady és Léda tragikus szerelmének titkai. Bratislava-Pozsony: Prager 1937. 224 p. **90058**

Riegel, Martin. Der Buchhändler Johann Philipp Palm. Ein Lebensbild. Mit einem vollst. Abdruck d. Schrift »Deutschland in seiner tiefen Erniedrigung«. Hamburg: Broschek 1938. 214 p. 17 t. **91494**
Bibliographie: p. 211—212.

Rose, J. Holland. Der jüngere Pitt. (A short life of William Pitt. Übers. v. Paul Fohr.) München: Kastner & Callwey 1938. 253 p. 12 t. **91836**

Roth, Stephan Ludwig. Ein Märtyrer des Deutschtums in Siebenbürgen. Auswahl aus seinen Schriften u. Briefen v. Otto Folberth. München: Langen 1937. 76 p. 1 t. (Die kleine Bücherei.) **89933**

Rössler, Hellmuth. Der Soldat des Reiches Prinz Eugen. *[1934.]* 2. Aufl. Berlin: Stalling 1938. 280 p. **91822**

Rüegg, August. Desiderius Erasmus von Rotterdam. 115. Neujahrsblatt. Hg. v. d. Gesellsch. z. Beförderung d. Guten u. Gemeinnützigen. Basel: Helbing & Lichtenhalm 1937. 4°. 52 p. **X 6997**

Saint-René Taillandier, [Mme]. Heinrich IV. von Frankreich. [Übers. Hermann Rinn.] München: Callwey [1938]. 553 p. 8 t. **91821**

Schaeffner, André. Strawinsky. Paris: Rieder 1938. 127 p. LX t.(Maitres de la musique ancienne et modern, 10.) **90601**

Schirokauer, Alfred. Két világ. Lassale Ferdinand élete. Ford. Gárdos Mária. Bp.: Tábor kiad. [1938]. 259, [5] p. **90330**

Schlözer, Leopold von. Dorothea von Schlözer. Ein deutsches Frauenleben um die Jahrhundertwende 1770—1825. Göttingen: Deuerlich 1937. 339 p. **90272**

Seeger, Karl v. Imam Schamil. Prophet u. Feldherr. Lpzg: List 1937. 311 p. 8 t. **89981**

Silvestrelli, Anita. Franz Schubert. Das wahre Gesicht seines Lebens. Salzburg: Pustet 1939. 340 p. 24 t. **91745**

Six, Georges. Dictionnaires biographique des généraux & amiraux français de la revolution et de l'empire. (1792—1814). Préf. par André Lasseray. T. 1—2. Paris: Saffroy 1934. **90380**
T. 1. A—J. XI, 614 p.
T. 2. K—Z. 588 p.

Steffens, Heinrich. Was ich erlebte. Hg. v. Willi A. Koch. Lpzg: Dieterich 1938. XII, 460 p. 8 t. **91521**

Sybel, Heinrich von. Prinz Eugen von Savoyen. *(1861.)* Unveränderter Abdruck d. Originalausg. in neuzeitl. Rechtschreibung. München: Callwey [1937]. 152 p. 1 t. **90037**

Tarlé, Eugène. Napoleon. Traduit du Russe avec l'autorisation de l'auteur par Charles Steber. Paris: Payot 1937. 489 p. (Bibliothèque historique.) **90172**

Tasnádi-Kubacska András. Báró Nopcsa Ferenc élete. Bp.: Franklin 1938. 143 p. 32 t. **90089**

Tessmer, Hans. Robert Schumann. Stuttg.: Engelhorn 1930. 199 p. 8 t. (Musikalische Volksbücher.) **91602**
Bibliographie: p. 197.

Tritsch, Walther. Franz von Österreich der Kaiser des »Gott erhalte«. Lpzg: Kittel 1937. 529 p. **90165**
Bibliographie: p. 511—518.

Ullmann, Hermann. Gericht über Napoleon. Schicksalsstunden um Stein, Napoleon, Metternich. Jena: Diederichs 1938. 119, [2] p. **91062**

Ultsch, Eva. Johann Christian von Boineburg. Ein Beitrag zur Geistesgeschichte des 17. Jahrhunderts. Diss Berlin. Würzburg: Dr. Becker 1936. 82 p.
P 92.32(43) Boineburg, Johann Christian von
Bibliographie: p. 81—82.

Urbanski, August v. Ostrymiecz. Conrad von Hötzendorf. Soldat und Mensch. Mit Geleitw. v. Generaloberst Graf Dankl u. Generalfeldmarschall v. Mackensen. Graz: Moser 1938. 364 p. 21 t. **91036**
Bibliographie: p. 363—364.

Vajda Ilona. Batsányi János és Baumberg Gabriella. I. 1799—1809. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 124 p. (Minerva kvtár, 128.)
Bibliographie: p. 122—124. **91409**

Verlaine, Paul. Confessions. Paris: Bibl. Artistique 1899. 266 p. **89945**

Vioux, Marcelle. A gavallér király. (Le Vert-Galant). IV. Henrik francia király életregénye. Ford. Gáspár Miklós. Bp.: Rózsavölgyi 1938. 366 p. **90603**

Vivent, Jacques. Barras le »roi« de la république. 1755—1829. Paris: Hachette 1938. 250 p. **90523**
Bibliographie: p. 248—250.

Walsh, William Thomas. Isabella. Die letzte Kreuzfahrerin. Übers. a. d. Englischen v. Gertrud v. Hollander. Berlin: Schlegel [1938]. 309 p. 1 t. **91452**

Werner, Johannes. Die Schwestern Bardua. Bilder aus dem Gesellschafts-, Kunst- und Geistesleben der Biedermeierzeit. *[1929.]* 3. Aufl. Lpzg: Koehler & Amelang 1937. 336 p. 12 t. **89974**

Wilson, R[obert] McNair. Napoleon's mother. Hamburg: The Albatross 1935. XVIII, 259, [11] p. (The Albatross modern continental library, 259.) **90888**

Winder, Ludwig. Der Thronfolger. Ein Franz Ferdinand Roman. Zürich: Humanitas Verl. 1938. 502 p. **91282**

Wolbe, Eugen. Ferdinand I. der Begründer Grossrumäniens. Ein Lebensbild. Locarno: Verbano-Verl. 1938. 319 p. 7 t. **A 49.92/31**
Bibliographie: p. 317—318.

Youssoupoff, Prince. Rasputin his malignant influence and his assassination. Transl. from the Russian by Oswald Rayner. London: Star & Gazette 1927. 255 p. **90166**

Zinner, Ernst. Leben und Wirken des Johannes Müller, genannt Regiomontanus. München: Beck 1938. XI, 294 p. 46 t. (Schriftenreihe zur bayer. Landesgeschichte, Bd 31.) **90827**
Bibliographie: p. 273—279.

929 Genealógia. Heraldika

Genealogie. Heraldik

Genealogy. Heraldry

Arz, Albert v. Straussenburg. Die historischen Wappen der ehemaligen siebenbürgisch-sächsischen Gebietskörperschaften. Hermannstadt: Krafft & Drotleff 1937. 55 p. 1 t. **R 929.61(439.424)**

Donászy Ferenc. Az Árpádok címerei. Bp.: Sárkány ny. 1937. 44 p.
R 929.61(439) Árpádház

Gerő József. A m. kir. Belügyminiszter által igazolt nemesek 1867—1937. Bp.: Kovács & Szegedi 1938. 406 p. **91387**

Kempelen Béla. Magyarországi zsidó és zsidó eredetű családok. 1—2. k. Bp.: Szerző 1937—38. **88671**

Podmanini Podmaniczky-család oklevéltára. 1. k. Közzétette és bevezette Lukinich Imre. Bp.: Akadémia 1937. **90543**
1. k.: 1351—1510. LXII, 736 p. 4 t.

Vas vármegye 1835. évi nemesi összeírása. A bevezetést írta: Horváth Kálmán. Közzétette Schneider Miklós. Székesfehérvár: Pannonia ny. 1937. 102 p.
R 339.710.9(439.069)

A Budapesti Gyüjtemény 1938. évi szerzeményeinek válogatott jegyzéke. Időrendben.

Chronologisches Verzeichnis ausgewählter Zugänge der Budapestiensia-Sammlung, 1938.

Select chronological list of works added to the Budapest Collection, 1938.

[Cuspinianus, Joannes.] Congressvs ac celeberrimi conventvs Caesaris Max. et trivm Regvm Hvngariae, Boemiae, et Poloniae. In Vienna Panoniae, Mense Jvlio. Anno M. D. XV. facti, breuis ac uerissima descriptio. [S. 1. & typ. 1515.] 4° 36 p. **B 0941/323**
Ballagi 179.

[Lasko Osualdus de.] Sermones de sanctis perutiles a quodã fratre hungaro ordis minor4 de obseruãtia cõportati biga salutis intitulati feliciter incipiũt . . . [Colophon:] Sermões perutiles . . . a ꝑdam fratre Hungaro in 9uentu P e s t i e ñ . . . cõportati Impẽsis quoqȝ ꝛ sumptiby ꝓuidi viri Joanis R y u m a n de Oringaw: ꝓ industriũ Henricũ G r a n . . . in oppido Hagenaw . . . Anno a natiuitate dñi Millesimo q̃gentesimo decimosexto in vigilia Pentecostes. 4° I—IV, A_1—Pp_9 = 307 nn p. **B 0941/322**
Ballagi 198.

Chronica von vil vnnd mancherlay historien vnd in vil landen vnd gegenden geschehen von dem Jar nach Christi geburt biss auf das Tausentfünffhundert vnnd neuntzehen, widerumb mit fleyss über lesen, gemert vnnd gebessert. [O. O. & Dr.] [1519.] 4° A_1—H_3= 62 nn p. **B 0941/325**
Ballagi 222.

Verzeichnuss auss was vrsachen der künfftig Reichsstag auff Egidij nechst fürnemlich aussgeschriben. Darauff dañ die Stennde des heyligen Reichs, sonderlich wie dẽ grausamen ernstlichen furnemen des Türcken zu begegnen . . . [Am Ende:] Nürnberg [O. Dr. 1522?] 4° A_1—A_4 = 8 nn p. **Bq 0941/339**
Ballagi 263 variansa.

Abschrifft, Die — auss dem Original, so dar Türck sampt dem Künig von Cathey vnnd Persien, allen Christlichen stenden des Römischen Reychs geschriben haben. — Des Künigs von Hungern Sendbrieff an Kayserlich Statthalter vnd Regiment, ... [O.O. & Dr. 1526.] 4° A—A_1 = 8 nn p. **B 0941/327**
Ballagi 293.

Abschrifft. Ku. May. zu Hungern vnd Behaim &c. offen mandatz das jr. Kü. May. yetz am jüngstẽ zu O f e n wider die Lutherischñ, Carolostadischen, Zwinglischen, vnd Oecolampadisch, auch jren anhänger, ketzerisch vnnd verfürisch leren hat lassen ausgeen. [S. 1. & typ. 1527.] 4° Char. got. A_1—B_4 = 16 nn p. **B 0941/328**
Ballagi 326 variansa.

Macedonia, Ladislaus de. Oratio ad Invictissimvm Romanorum Imperatorem C a r o l v m V. Fe. Pi. semper Aug. ac . . . Prīncipes, & reliquos Sacrī Ro. Imperij status, pro Hungaris & Sclauis. Per Reveren. Ladislaum de M a c e d o n i a Episcopum varadiensẽ... [S. 1. & typ.] Anno MDXXX. 4° Ai—Biij = 14 nn p. **B 0941/338**
Ballagi: 390.

Artickel des vertrags Frids und Anstands zwischen Rö. Königlicher May. zu Vngern vnd Behem etc. vnd dem J a n u s c h Weyda, zu Pluntenburg, auff dem Königlichen Schloss, am 21. Januarij 1531. 4° 2 nn fol. **B 0941/321**
Ballagi 406.

Missale nouũ: iuxta ritum modũpȝ sacri ordinis fratrũ Eremitarũ Diui P a u l i primi Eremite, a medis omnibus repurgatuȝ: accentibusqȝ veris: marginali collatione loco4: aptis imaginum figuris interpositis, illustratũ: restitutũ autez vbi mutilũ erat: Impensis Reuerẽdissimi Dñi. F. G e o r g i j Eremite . . . Venetijs in officina Luceantonij Junte Anno a Christo nato M. D. XXXVII. [20] 1—288 fol. Coll: fol. [17—20] & 288 vac.
Weale—Bohatta 308. **B 0941/343**

Rubigallus, Paulus. Querela Pannoniae Ad Germaniam. Autore Paulo R u b i g a l l o Pannonio. Vvittembergae excudebat Nicolaus Schirleutz. 1537. A_1—A_8 = 8 nn fol.
Ballagi 449. **B 0941/320**

Anschlag wider die grausamen vnd blutdürstigen Tyranney des Türgken, durch woelchen bissher vil Christen bluts vergossen, sampt Land vnd lewten beschädigt vnd verderbet worden. [O. O. & Dr.] 1541. 4° [11] p.
Ballagi 500. **B 0941/331**

Anschlag. Treffentlicher und hochmützlicher—, bündtnus vnd veraynigung, durch die . . . Chur und Fürsten, Hertzogẽ zu Sachsen, Marggrafen zu Brandenburg, vnd Landgrauen zu Hessen &c. Des Türcken zugs halben fürgenummen, bedacht vnd berat-

schlagt . . . Der Schlesischen Fürsten vnd Stend Gesandten Instruction vnnd beuelch, obgeruerten Tuercken zug und hilff belangend &c. [Am Ende :] Gedruckt zu Nürnberg, durch Georg Wachter. 1542. A—C_4 = 20 nn p. **B 0941/324**
Ballagi 520.

Hayligen Römischen Reichs, Dass — Beharrliche hilff, vn Christennliche Kriegsrüstunng, wider den Türcken. [Am Ende :] Gedruckt zu Nördlingen durch Erasmum Scharpf . . . Anno 1542. 4° A_1—B_4—16 nn p. **B 0941/336**
Ballagi 507.

Türck, Bernardin. Getrewe vnd wolmeynende kurtze erjnnerung, von der Tuercken ordnung in iren Kriegen vñ Veldtschlachten. An meinen gnedigsten Churfuerstē Marggrafen Joachim von Brandenburg &c des heiligen Reychs obristen Veldthauptman &c. [O. O. & Dr.] 1542. 4° a_1—b_{111} = 13 nn p. **B 0941/329**
Ballagi 521.

[Sylvester, Joannes]. De bello Tvrcis Inferendo Elegia Nvnc Primvm Et Nata Et Aedita . . . [In fine :] Viennae Pannoniae, Excudebat Joan. Syngrenius. Anno M. D. XLIIII. 4° [28] p. **B 0941/330**
Ballagi 547.

Sleidenus, Joannes. De Statu religionis et reipublicae, Carolo Quinto, Caesare, Commentarij. Cum indice luculentissimo. [S. l. & typ.] 1555. [8], 355 fol. **B 943/511**
Ballagi 604 variansa.

Newe Zeitunge auss Hungern, Wie abermals die vnsern, durch mithülffe Goettlicher Gnaden, dem Bluthunde der gantzen Christenheit, in etlichen Scharmützeln obgesieget . . . den drey vnd zwenzigsten (!) tag des Hewmonts, dises Jars, Anno M. D. LVI. Item, Ein erschrecklich Wunderzeychen, von zweyen Erdbidemen welche geschehen sind zu Rossanna vnd Constantinopel, im M. D. Lvj. Jar. [Am Ende :] [O. O.] Gedruckt durch Valentin Geissler. [1556.] 4° A_1—A_4 = 8 nn. p. **B 0941/335**
Ballagi 611.

Warhaffter auszug vnd bericht, was sich im Christlichen Keyserlichen Veldtzug, wider den Türcken, vom 22. Augusti an, biss auf den 9. Septembris, diss 1566. jars zugetragen . . . Gedruckt zu Nürnberg, durch Valentin Geyssler. 4° A—B_2 = 12 nn fol.
Ballagi 694. **B 0941/342**

Bizari, Pietro. Historia di Pietro Bizari. Delle guerra fatta in Ungheria dall' invittissimo Imperatore de Christiani, contra quello de Turchi : Con la narratione di tutte quelle cose che sono auuenute in Europa, dall'anno 1564, insino all' anno 1568. In Lyone, Appresso Gvliel. Rovillio MDLXVIII. [16], 213, [9] p. **B 943/518**
Ballagi 706.

Hassensteyn a Lobkowitz, Bohuslaus Baro. Illvstris, Ac Generosi D. D. Bohoslai Hasisteynii a Lobkouitz, &c. Baronis Bohemici, Poetae Oratorisq ; clarissimi Farrago Poematum in ordinem digestorum ac editorum Per Thomam Mitem Nymburgenum . . . Pragae Excvdebat Georgius Melantrychus ab Auentino. Anno 1570. [16], 398, [34] p. Coll. : 141—144, 179—184, 305, 306 vac.
Ballagi 716. **B 0941/340/I**

Hassensteyn a Lobkowitz, Bohuslaus Baro. Viri Illvstris et Magnifici, D. D. Bohvslai Hasisteinii a Lobkovvicz &c. Noua Epistolarum Appendix conquisita & edita Per Thomam Mitem Nymburgenum . . . Pragae Excvdebant Haeredes Joannis Gitczini MDLXX. A_1—H_8 = 128 nn p.
Ballagi 717. **B 0941/340/II.**

Bugati, Gaspar. Historia universale . . . fino all' anno MDLXIX. . . . In Venezia, Appresso Gabriel Giolito de Ferrari MDLXXI. [84] 1090 p. **B 943/509**
p. 782 : Presa di Buda d'Ungaria, e uittoria de Turchi.
p. 889—895 : Buda in Vngaria presa da Turchi.
Ballagi nem említi.

Hodoeporica sive itineraria, a diversis clariss. doctissimisq ; viris, tum veteribus, tum recentioribus . . . earmine conscripta. Item : Epigrammata de praeclaris vrbibvs, . . . Studio Nathanis Chytraei . . . Francofvrti ad Moen. Apud Baer. Chr. Egen MDLXXV. 320. [28] p. **B 0941/334**
p. 298 : Buda.
Ballagi nem említi.

Munster, Sebastien & **Belle-Forest,** François de. La Cosmographie Universelle de tout le monde . . . Auteur en parti Munster, mais beaucoup plus augmentée, ornée et enrichie, par François de Belle-Forest, . . . Vol. I—II. A Paris, chez Michel Sonnius 1575, 2° [38], 397. 1838. [88] p. 16 t. **Bq 914/237**
Ballagi 752.

Apianus, Petrus & **Gemma** Frisius. Cosmographia, siue Descriptio uniuersi orbis, Petri Apiani & Gemmae Frisij mathematicorum insignium, iam demum integritati svae restituta. Adiecti sunt alij, tum Gemmae Frisij, tum aliorum auctorum eius argumenti Tractatus ac Libelli varij . . . Antwerpiae, apud Joan. Bellerum. 1584. [16], 478, [2] p. **B 910/338**
Ballagi 797.

Botero, Giovanni. Delle relationi Universali di Giovanni Botero Benese Prima parte. In Roma, Appresso Georgio Ferrari. MDLXXXXI. [8], 259, [4] p. **B 914/239**
p. 79—80 : Buda, Pest.

Campana, Cesare. Compendio Historico, Delle Gverre Vltimamente successe tra Christiani, et Turchi, ... Nel quale particolarmente si descriuono quelle fatte in Vngheria, et Transiluania, fino al presente Anno MDXCVII.... Di Cesare Campana. In Vinegia, Presso Altobello Salicato, et Giacomo Vincenti, compagni MDXCVII. 4° [4], 66 p. 2 t. **B 355/149**
Ballagi 995.

Tarducci, Achille. Il Tvrco vincibile in Ungaria con mediocri aiuti di Germania, discorso appresentato à tre supremi Capitani dell' Essercito confederato contra il Tvrco... Ferrara, Per Vittorio Baldini 1597. 174 p.
p. 26—27 : Buda. **B 943/504**
Apponyi I. 616.
Ballagi nem említi.

Bericht, Gründlicher vnd Warhaffter —. Wie es mit der harten schweren Belägerung der vornemen Vestung Gross Waradein, von Anfang biss zu Erledigung derselben Zugetragen ... Gedruckt im Jahr Christi 1599. 4° A—Ct=12 nn. fol. **B 0941/341**
Fol. 3 : Den. 3. dis ist er [der Feind] ... seinen Weg auff Ofen genommen.
Ballagi nem említi.

Cuspinianus, Joannes. Austria ... cum omnibus eiusdem marchionibus, ducibus, archiducibus ... Cuspiniani oratio protreptica ad S. Ro. Imperii Principes et proceres, ut bellum suscipiant contra Turcum : cum descriptione conflictus in Hungaria facti, quo periit rex Hungariae Ludovicus, ... Francofurti, Typis Wechelianis apud Claudium. 1601. 6° 84, [2] p. **Bq 943/513**
p. 76. : Fuga Reginae et civium ex Buda per Danubium. — Excidium Regiae vrbis Bvdae et Pest oppidi.

Cuspinianus, Joannes. De Caesaribus atque Impp. Romanis ... cum Wolphgangi Hungeri ... Annotationibus, ... Francofurti Typis Wechelianis apud Claudium. 1601. 6° [20], 701. [33] p. 1 t. **Bq 943/513**
p. 402. : Albertus Budae ... Kalen. Januarii 1438 una cum coniunge Elisabeth in sella regali ... foeliciter coronatus est ...
p. 497 : Remissus est Cuspinianus a Buda ad Caesarem.

Tarducci, Achille. Successo delle fattioni occorse nell' Vngaria vicino a Vacia, nel M. D. XCVII. et la bataglia fatta in Transiluania contra il Valacco nel 1600. dal Signor Giorgio Basta generale ... In Venetia Sanese 1601. 40 p. **B 355/155**
p. 1, 3: Buda-Pest.

Tubero, Ludovicus. Commentariorvm de rebvs, quae temporibvs eivs in illa Evropae parte qvam Pannonii & Turcae eorumque finitimi incolunt, gestae sunt, libri vndecim ... Francofvrti : Impensis Claudij Marnij 1603. 4° [8], 354, [52] p. **B 943/508**
p. 35 : Buda per Janum Matthiae Corvini filium illegitimum proceribus Hungaricis tradita.
p. 34—35 : Buda breviter delineata.

Mort deplorable, La — dv comte de Bucquoy, Lieutenant General des armées de l'Empereur Paris : Rocolet 1621. 12 p.
p. 5 : Buda. **B 943/506**
Apponyi IV. 2008.

Ferrarius, Sigismundus. De Rebvs Hungaricae Provinciae Ordinis Praedicatorvm, Partibvs qvatvor, et Octo Libris distribvti Commentarii. Viennae : Typ. Formicae 1637. 4° [28], 611 p. — Appendix ad Commentarios de Rebus Hungaricae Prov. Ord. Praed ... Viennae : Typ. Formicae 1637. [6], 98 p. **B 271/24**
p. 156—210 : De beato Joanne Dominici... Cardinali, qui legatus in Hungariam, Budae mortuus, ac sepultus, miraculis ibi claruit : p. 156—210.
p. 222—379 : De beata Margarita... virgine sanctissima.
p. 511—512 : Descriptio Budae.

Traurige Kurtzweil oder Türkischer Zeitvertreiber, zwischen zweyen, unlängst aus Ungarn, nach Constantinopel entführten, und auf den Sclaven-Mark daselbst gebrachten Christen : welche des Türkischen Keyserthums ... Fortgang vom Jahr 1300 an bis auf das Jahr 1664 gerechnet, in der Person eines Weltmanns und Priesters ... ordentlich einander erzählen ... [O. O. & Dr.] 1664. 4° 56, [2] p. **B 943/507**
Buda : p. 23, 27, 35, 36, 43, 46, 47, 54.
Apponyi 934.

Curiose Staats-Gedancken über den verwirrten Zustand des Koenigreichs Ungarn ... [O. O. u. Dr.] 1684. 4° 78 p. **B 943/519/1**

Francisci, Erasmus. Der blutig-lang-gereitzte, endlich aber sieghafft-entzündete Adler-Blitz, wider den Glantz dess barbarischen Nebels, und Nord-Brandes, in historischen Erzehlung der Kriegs-Empörungen ungarischer Malcontanten ... Nürnberg : Endter 1684. 372 p. 13 t. **B 943/517/2**
Apponyi II. 1098.

Strassburgische Staats-Simplicius, Der — den wichtigen Haupt-Materien nach zwar serieuse und curieuse ... Reyse-Relationen, was nemblich der Autor an denen königl. Schwedisch ... Käyserl. ... Höfen, Vor remarquable Staats-Constellationes wegen restituirung der importantesten Reichs-Stadt Strassburg, observiret. [Strassburg : O. Dr.] 1684. 4° [8], 108 p. **B 355/66/3**

Türkische Raths-Stube, worinnen des türckischen Kaeysers Mahomets IV. nebst dessen vornehmsten Bedienten Kriegs-Berathschlagungen, wegen des aufs Früh-Jahr gegen Ungarn und andere Laender vorhabenden grossen Feldzugs, ... vorgestellet werden. Freystadt [Linz]: [Rädelmayer] 1684. 4° 96 p. **B 355/66/1**
Apponyi II. 1167.

Vaelckeren, Joannus Petrus. Vienna a Turcis obsessa a Christianis eliberata sive diarium obsidionis Viennensis, inde a sexta Maii ad decimam quintam usque Septembris deductum. Bruxellis : Marchaut 1684. 12° [12], 166 p. BPVI 76. **943/516/1**
Apponyi II. 1127.

Diario de' successi dell'Armi Cesaree nell' Vngheria doppo la presa di Strigonia, nelle due Campagne MDCLXXXIV. e MDCLXXXV. sotto il comando ... del sig. Dvca di L o r e n a. Venetia: Combi e Lanou [1685]. 12 [4], 211, [4]. 156, [2] p.
Apponyi II. 1192. **B 943/171/1**

Francisci, Erasmus. Der neu-vermehrte türckische Gubernator u. Vasall, Das ist: Gründlicher u. glaubhafter Bericht von den heutigen Gubernamenten, Gubernatoren u. Lehn-Fürsten dess Ottamanischen Reichs ... Nürnberg: Endter 1685. [6], 120 p. 1 t. **B 943/517/III.**

[Préchac]. C a r a M u s t a p h a grand visir. Histoire. Contenant son élévation, ses amours dans le serrail, ... le vray sujet qui lui a fait entreprendre le siège de Vienne,... A Paris: [S. typ.] 1685. 12° 154 p. **B 923/155**

Relation. A true and exact — of the imperial expedition in Hungaria, int the year 1684. Wherein is contained an impartial and full account of the siege and defence of the City of Buda ... London: Taylor 1685. 4° 45 p. 1 t. **B 943/515**

Acroama martiale inter festivos ac publicos Regni applausus, de recuperata a Christianis Buda Regni Hungariae metropoli, ... Praga: Typ. Acad. 1686. 15 p. **B 943/505**
Apponyi IV. 2235.

Biondi, Pasquale. Diario delle correnti guerre d'Vngheria del MDCLXXXVI. Principiando dal primo decembre sino all'espugnatione della Real Città di B v d a. ... Venetia: Cagnolini 1686. 12° [18], 252 p. **B 943/171/2**
Apponyi II. 1214.

[Préchach]. Ibrahim Bassa de B u d e. Nouvelle Galante. A Cologne: Marteau 1686. 12° 208 p. **B 923/155**
Apponyi II. 1268.

Diarium von der Kayserl. Haubt.-Armee in Ungarn ... Das ist eine kurtze Beschreibung von dem Feld-Zug dess 1687 Jahrs ... Durch J. M. C. Wienn: bey Wivianischen Erben 1687. [4], 58 p. **B 943/420/I**

Fratta, Marco della. Dell'acqve minerali del Regno d'Vngheria relatione del ... Marco della F r a t t a Montalbano. Venetia: Albrizzi 1687. 4° [8], 27 p. **B 551/60**
Appony II. 1306.

Martelli, Claudius Angelus de. Relatio captivo-redempti, Das ist: Warhafft: und eigentliche Beschreibung der Anno 1683. von dem türckischen Erb-Feind grausamb erlitten: sehr langwierig: und schmertzlichst ausgestandenen Gefängnuss ... Wienn: Sischiwitz 1689. [2] 154 p. **B 943/523**

Comazzi, Johann Baptista. Immer gruenender Kaeyserlicher Lorbeer-Krantz, Oder: grundrichtige Erzehlung der fürtrefflichsten Staats-Verrichtungen ... des Leopold des Grossen. Anfangs in Italiaenischer Sprach verfasset von — ... mit Bewilligung des Authoris in das Teutsche uebersetzet. Augspurg: Kroniger 1690. [10], 306, [8], 314 p. 1 t.
Buda: p. 88, 93—94, 292. **B 943/520**

Trônes chancellans, Les — ou dialogue curieux et politique entre le Comte Tekeli érigé en Roy d'Hongrie et Guillaume de Nassau érigé en Roy d'Angletterre. Partie I—IV. Mont: Bellairs 1690. **B 943/503**
Bude: Part. III. p. 43., 53., 55.

Happelius, Everhardus Gv. Historia moderna Europae, oder eine historische Beschreibung dess heutigen Europae; ... Ulm: Wagner 1692. 4° [22], 968, [34] p. 11 t. **Bq 943/514**
Főv. Kvtár. Bp. visszafogl. irod. 1405.

Chronographus, Philo. Arca temporum mundi reserata, Oder Der Welt eröffnete Zeit- und Geschicht-Beschreibung, Begreiffend ... Die Tyrannisirungs-Zeit Der Ottomanischen Porten ... Augspurg: Enderlin 1693. 2° 20 p. **Bq 943/502**

Ephemerides Leopoldinae id est per totum suae vitae, ac imperii semi-saeculum Romanorum more fortiter facta et tolerata. Leopoldi I. ... in duo semestria distributa. Semestre primum. ... Viennae Austriae: Typ. Cosmerovianis 1700. 12° [142] p. — Ephemerides Leopoldinae ... Semestre secundum ... Viennae Austriae: Typ. Cosmerovianis 1701. 12° [159] p. **B 943/522**
Buda: 1684 Nov. 1. 1686. Jul. 14. Sept. 2. 1687. Sept. 27.

Huyssen, Enrico di. Memorie del General Principe di Montecuccoli che rinfermano una esatta instruzzione de i generali ed ufficiali di guerra, ... e particolarmente le massime politiche, militari e stratagemi da lui pratticati, nelle guerre d'Ungheria, d'Italia ... In Colonia: Compagnia dei Librari 1704. 12° [82], 475 p. **B 923/153**

Buda: p. 256.

Mencke, Johann Burchard. Leben und Thaten ... des Roemischen Kaeysers Leopold des Ersten ... Leipzig: Gleditsch 1707. [16], 915, [19] p. 1 t. **B 929/105**

p. 312—317: »Christen belagern Ofen (1684)«. — p. 337—356: Belagerung der Stadt Ofen (1686).

Illyés István. Fasciculus Miscellaneus. Az-az, Némelly ünnepi solennitásokra, 's egyéb ollykor adatott külömb-féle alkalmatosságokra készíttetett, és kötéskébe foglaltatot Egynéhány Prédikácziók ... Nagy-Szombat: Académiai bötükkel 1710. 4° [8], 159, [7] p. **B 252/224/1**

Szabó Károly I. 1779.

Lünig, Johann Christian. Theatrum ceremoniale historico-politicum, oder historisch- und politischer Schau-Platz aller Ceremonien, ... Nebst unterschiedlichen Hof-Ordnungen, Rang-Reglementen, und anderen curieusen Piecen, wie auch dem europäischen Kantzley-Ceremoniel, ... Lpzg: Weidmann 1720. 2° [38], 1700, [24] p. 1 t. [8], 424, [20] p. **Bq 271/25**

Teil I. p. 55, 58, 62 &c.: Szent István.
Teil I. p. 372—373.: Die beschreibung der Ceremonien der Einführung Käsyserin Eleonora Magdalena Theresia in Closter St. Claren-Ordens in der Festung Ofen am 15. October. 1719. **Bq 271/25**

Szent Háromság. A — Tudni-illik Atya, Fiu, és Szent Lélek Isten Üdvösséges neve és dicsőséges czimmere alatt, Buda i fő szabad kir. városban Jézus Társasága ... Congregatiónak könyvetskéje ... Budam: Nottenstein 1733, 70 p. **B 255/17**

[Hevenesi Gábor.] Ungaricae sanctitatis indicia sive brevis quinquaginta quinque sanctorum memoria iconibus expressa qui ... a divi Stephani primi regis tempore ex Ungaris, vel in Sanctorum Syllabum relati sunt ... Editio 2. Tyrnaviae: Typ. Akad. 1737. [6], 110, [28] p. 53 t. **B 235/18**

S. Stephanus primus rex Ungariae: p. 1—2.
p. 5— 6: S. Emericus dux Ungariae.
p. 15—16: S. Ladislaus rex Ungariae.
p. 23—24: S. Elisabeth vidua Thuringa.
p. 29—30: S. Margaritha.
p. 51—52: S. Gerardus martyr.

Hadi regulamentum mellyet Nemes Heves, és Külső Szólnok ... vármegyék, magok helységei lakossinak tulajdon szükségekre magyarra fordittattak és ki — nyomtattattak. Budán: Verónika Nottensteinné 1747. 2° [28] p. **Bq 355/153**

Bajtay, Antonius. Oratio habita Budae ad amplissimos Hungariae ordines III. Idus Maj. MDCCXLIX. Budae: Notensteinin [1749]. [8], 62 p. **B 875/12**

Csete István. Panegyrici sanctorum Regni Hungariae, tudni-illik Nagy Asszonyról, magyar szentekről és az Országhoz tartozandó kivált-képpen-való innepekre jeles prédikatziók. ... Deák Irásit ... Haza-nyelvén ki-botsátotta P. Gyalogi János. Kassa: [Ny. n.] 1754. [10], 522, [2] p. **Bq 252/220**

p 92—115: Szent Adalbert.
p 135—174: Szent László.
p. 175—212: Szent István.
p. 212—237: Szent Imre.
p. 255—280: Szent Erzsébet.
p. 323—349: Remete Szent Pál.
p. 515—522: Szent Gellért.

Damiani, Gulielmus Fridericus. Synopsis vitae missionis, miraculorum et evangeliorum Martini Lutheri et Joannis Calvini. Budae: Landerer 1755. 186, [2] p. **B 284/65**

Nemorosa Opacitas relucens seu genuina historia sacratissimae imaginis Beatissimae Virginis Matris gratiarum, quae in sacra Radensi aedicula Fratrum Minorum Observantium ... coruscat. Budae: Landerer 1756. 216 p. **B 235/16**

Calendarium Jaurinense. Titulare et historicum ad annum Jesu Christi MDCCLXXIV. Annectitur huic Chronica Hungarorum M. Joh. De Thwrocz. Jaurini: Streibig [1773.] [100], 132, [98] p. 2 t. **B 059/132**

Pittroff, Franz Christian. Rede, welche an dem feyerlichen Gedächtnisztag von der Erfindung der rechten Hand des Heiligen Stephanus, des ersten Apostolischen Königs von Ungarn ... zu Ofen vorgetragen werden ... Pest: Sitzenberger 1773. 20 p. **B 252/226**

Sancti Gregorii papae I. cognomento Magni Liber regulae pasrtoralis. Cui addita est in fine anonymi formula praelatorum... Strigonii: Royer [177?] 4° [30], 302 p. **B 250/5**

Címkép: Nagy Szt. Gergely pápa álló alakja. Jelz.: Joh. Philipp Binder sculpsit Budae.

Calendarium. Regiae Universitatis Budensis ad annum Jesu Christi 1779 —. Budae: Univers. 1779 —. **B 378/145**

Nicolaus a Virgine. Vita virtutes et miracula beati Michaelis a sanctis sacerdotis professi, ... e processibus S. rituum congregationi exhibitis excerpta. Posonii: Landerer 1780. 263 p. 1 t. **B 235/17**

Címkép: Beatus Michael ... in Beatorum numerum relatus 1779. [Sign.:] Johann Philipp Binder Sc. Budae.

Szűz Szent Margit asszonynak, negyedik Béla király leányának, Sz. Domonkos szerzetebéli apátzának, régi magyarsággal iratott élete. Budán: Univers. 1782. VIII, 196 p. 1 t. **B 922/40**

Címkép: Boldog Szűz Margit Asszony ... [Rézm. Jelz.:] J. Phil. Binder sc. Budae.

Novák, Josephus. Dissertatio inauguralis medica de febre intermittente ex anthematica ... in ... Universitate Budensi publicae eruditorum disquisitioni submittit —. Budae: Catharina Landerer vidua 1783. [16], 64 p. **BD 45**

Kramer, Josephus Aloy[sius]. Dissertatio inauguralis medica de emphysemate, ... in ... Universitate Budensi pro laurea doctorali ... publicae eruditorum disquisitioni submittit. Budae: Univers. 1784. [14], 98 p. **BD 48**

Buberlee, Terentian. Rede bei Anbeginn des Krieges mit dem Erbfeinde. Ofen: Katharina Landerin 1788. 38 p. **B 252/231**

Buberlee, Terentian. Rede bey dem allgemeinen Gebethe um Segen vom Himmel zu erhalten in wichtigen kriegerischen Unternehmungen wider den Erbfeind. Ofen: bey Landerinn Wittwe 1789. 24 p. **B 252/217**

Buberlee, Terentian. Rede bey Gelegenheit bevorstehender Krönung in Hungarn Leopolds II. von den Pflichten der Unterthanen gegen ihre Regenten. Ofen: Univers. 1790. 35 p. **B 252/218**

Buberlee, Terentian. Rede bei der Dankfeyer der ehrsamen Ofner-Landstrasser Pfarrgmeinde, als Seine k. k. apostol. Majestät auf ihre unterthänigste Bitte zur Dotirung ihrer Pfarrkirche ein namhaftes Kapitel zu bewilligen allergnädigst gernhet. Ofen: Univers. 1792. 32 p. **B 252/219**

Förderer, Berthold. Rede bei Eröffnung des Schuljahres in der königlichen Hauptnationalschule zu Ofen am ersten Tage des Wintermonates 1792. Ofen: Univers. 1792. 30 p. **B 252/232**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Artikel des Ofener Reichstages vom Jahre 1792. Aus dem lateinischen übersetzt. Pesth: Patzko 1792. [12], 45 p. **B 328/28**

Schesaeus, Christianus. Ruinae Pannonicae libri quatuor. ... Acceserunt nunc notitia literaria ... opera Josephi Caroli Eder. Cibinii: Hochmeister 1797. [12] 300 p. (Scriptores Rer. Transsilvanarum. Tom. I. Vol. I.) **B 871/26**

p. 8: Buda 1541.

Budapest. Rókuskórház. A Szent Rókusról elnevezett pesti polgári kórház és szegényház leírása 1798. évből. (Gépelt sokszorosítás.) 223 p. **Bq 614/534**

Festetits, Ladislaus de Tolna. Tentamen publicum ex mathesi applicata in Regia Universitate Hungarica II. semestri exhibitum. Pestini: Landerer 1800. [8] p. **BD 65**

Noszkó, Aloizius. Rend-kivül-való eggyházibeszédek ... Budán: Landerer 1802. [11], 374, [6] p. **B 252/221**

Schaffrat, Leopold. Eucharisticon quo provinciae Pesthana Pilis et Solt ... principem regium Albertum proregem ... cum castra ad Pesthum posita sua praesentia condecoraret ... Pesthini: Trattner 1804. [4] p. **B 871/25**

Relatio celsitudinis suae caesareae domini archiducis Caroli generalissimi ad Maiestatem Suam Sacratissimam Imperatorem Franciscum I. Regem Hungariae Apostolicum. Budae: [s. typ.] 1807. 72 p. **B 355/148**

Jordánszky Elek. Szent Istvánnak, első magyar királynak ünnepe a' nemzeti hálaadatosságra, s' a' nemzeti könyörgésre gerjesztő ünnep. — Szent Istváný első magyar király végzéseinek első könyve hertzeg Imre-fiához. Posonyban: Belnay 1808. 62 p. **B 252/229**

Mailáth, Antonius. Assertiones ex universa philosophia quas sub gratiosissimis auspiciis ... Josephi de Ürmény ... Pestini: Trattner 1817. [8], 26 p. **BD 40**

Hevenessy Gábor. A negyven napi szent bőjt, vagyis a nagybőjtnek minden napjaira felosztott Urunk szenvedéséről való elmélkedések ... Pesten: Trattner 1818. [16], 491 p. 1 t. **B 252/223**

Címkép: Rézm. Jelz.: Lehnhardt del. et sc. Pest.

Neue Jugendführer, Der — Ein nützliches und angenehmes A. B. C.-Buchstabier und Lese-Bilderbuch für die Jugend ... Pest: Müller 1820. [2], 190 p. 33 t. **B 372/234**

Címkép: Müller könyvesboltja. Jelz.: Lehnhardt sc.

Umgebung von Ofen und Pesth. Masstab d. Wiener Zoll zu 200 Klaster = 500 Schritte. [O. O. u. Dr. 1820?] 4 t. **BT 251**

Vojdisek, Joseph. Exposition et application des principes de la langue française que fera publiquement à l'université Royale d'Hongrie ... Pesth: Trattner 1821. 19 p. **BD 58**

Szalay Imre. A Jubileum Üdvösséges intézet. Budán: Univers. 1826. 45 p. **B 252/230**

Vásárhelyi, Paulus. Introductio in praxim triaugulationis. Budae : Univers. 1827. [4], 67 p. 2 t. — Auflösung einiger wichtigen Aufgaben als Beitrag zum geometrischen Triauguliren durch Paul Vásárhelyi. Ofen : Univers. 1827. 11 p. 1 t. **B 514/1**

Preces selectae et hymni in usum cumprimis juventutis studiosae. Budae : Univers. 1828. 12° 197 p. **B 243/57**

Albach, J. S. Heilige Anklänge. Gebete für katholische Christen. Pesth : Müller 1829. 380 p. 1 t. **B 243/56**

Verzeichnis der Bücher, welche nebst einigen Landkarten und Kupferstichen am 21-ten August 1832 ... im k. k. priv. Frag- und Kundschafts-Amte ... gegen baare Bezahlung versteigert werden sollen. Pest : Beimel 1832. [2], 105 p. **B 017/245**

Chrismar, F. S. Skizzen einer Reise durch Ungarn in die Türkei. Pesth : Kilian 1834. VI, 175 p. **B 910/339**

p. 27—37 : Ofen & Pest.

Pesti Magyar Szinésztársaság törvényei. Bajza József igazgatása alatt. Pest : Landerer 1837. 16 p. **B 792/182**

Zimpel, Chas F. Áttekéntete azon vasutak tervének, mellyeket az 1832/36 esztendei XXV. t. c. értelmében Szitányi Ullmann Móric név alatti társaság Buda és Pest ... városoknak felső Magyarországgal, Debrecennel, Erdéllyel ... stb. leendő összeköttetésére javal, ... — Uebersichts Karte der in dem Königreiche Ungarn von der Moritz von Ullmannschen Gesellschaft nach den Bestimmungen des XXV. Reichst. Gesetz Artikels zur Verbindung der ... Ofen und Pesth mit Ober-Ungarn und Siebenbürgen ... usw. ... beantragten Eisenbahnen dargestellt ... [Pest :] 1838. 42×34 cm. **BT 233**

Chaply Józef Alajos. Polgár-tükör, vagy a hon polgárság és szab. kir. városok jogait érdeklő oktatás. Pesten : Beimel 1839. 7 p. **B 342/35**

Petrovics, Paul. Die Donau in dem Sandmeere dreier Comitate Nieder-Ungarns Pesth, Bacs und Csongrad so wie auch in Beziehung auf ihren Hauptnebenfluss die Theiss. Ofen : Univers. 1839. 16 p. **B 627/12**

Osann, E. Physikalisch-medicinische Darstellung der bekannten Heilquellen der vorzüglichsten Länder Europa's. Th. 1—3. Berlin : Dümmler 1839—1843. **B 613/218**

T. 1. : 2. vermehrte Aufl. 1839. XXIV, 541 p.
T. 2. : 2. vermehrte Aufl. 1841. XII, 1100 p.
T. 3. : Nach den von E. Osann ... hinterlassenen Materialien bearb. von Fr. Zabel. 1843. XIV 1552 p.
T. 2. p. 231—244: Ofen.

Lanner, Joseph. Die Humoristiker, Walzer für das Pianoforte, seinen hochverehrten Gönnern des Adeligen National-Casino in Pesth ... gewidmet. Wien : Mechetti [184?] 11 p. **B 781/163**

Baczó, Joseph. Situationsplan und Profil & eines unterirrdischen Weeges von der neuen Brücken gegen die Christinastadt. Ofen 1841. **BT 244**

Budapest. Lánchíd. Account of timber used in the coffer dames for the Pesth bridge. [Manuscript.] 1841. **Bq 624/30**

Vegyes házasságok, A — egyházi ünnepesítése körül fenforgó kérdések. Megfejtve a Pesti Kalászok szedegetője által. Pest : Beimel 1841. 116, [2] p. **B 347/87**

Magyar Iparegyesület. Jelentés az első magyar iparműkiállitásról. 1842. Szerk. : Kossuth Lajos. Pesten : Landerer & Heckenast 1843. 76. **B 745/25**

Gaiszler. Längen Profile der für Ofen beabsichtigten Wasserleitungen. Ofen 1845. 40·3×129·5 cm. **BT 246**

Magyar Mezőgazdák egyesülete. A — nek öröm napja ... midőn a keszthelyi Georgicon félszázados ünnepére ... a Köztelken emelt középület talpköve ... letétetnék. Pesten : Beimel 1847. 12 p. **B 383/77**

Sammlung der im Jahre 1846 im Wege der königl. ung. Hofkammer an die k. Salz- und Dreissigst-Aemter erflossenen Normal-Vorschriften. Ofen : Univers. 1847. 91 p. **B 350/32**

Predigt, gehalten in der Servitenkirche zu Pest am letzten Sonntage des Jahres 1849. Ofen : Bago 1850. 16 p. **B 252/233**

Alagut. Ansicht der zwei Eckhäuser gegen die Kettenbrücke sammt des Tunnels nach Ofen. 55·5×115·3 cm. [1851]. **BT 248**

Alagut. Plan eines Theils von Ofen. Mit Bezug auf die Richtung des Tunnels. 43·2× 61·5 cm. [1851]. **BT 245**

Alagut. Quer und Laengen Durchschnitt des Ofen-Pester Tunnels. Adam Clark. 48·6×111·9 cm. [185?]. **BT 243**

Alagut. Tervrajz az alagutat elzáró vasrácsról. Pest 1859. 60×83 cm. [1851]. **BT 247**

Plan der Umgebung von Ofen und Pest. Aufgenommen u. herausg. durch die General-Quartiermeisterstabs-Abth. der III. Armee. Im Jahre 1852. Lith. A. F. Walzel Pest. 61·6×48·2 cm. **BT 235**

Freywahl, Joseph & **Kästner,** Joseph. Theater-Almanach der Vereinigten Deutschen Theater Pesth-Ofen. Pesth: Beimel 1855. 40 p. **B 792/180**

Kiriny, Cornelius v. Ein sicheres specifisches Heilmittel gegen die orientalisch Cholera. Pest: Heckenast 1855. 31 p. **B 614/529**

Schwarzer, Franz Xav. Bericht über die Wirksamkeit der Privat-Irren-Heilanstalt in Ofen, von ihrer Eröffnung den 1. Jänner 1852 bis letzten Dec. 1856. Ofen: Bagó 1857. 8 p. **B 614/531**

Első Magyar Festészeti Akadémiát Gyámolító Társulat évkönyve 1857/58 —. Jahrbuch des Vereins zur Unterstützung der ersten ungarischen Maler-Akademie, 1857/58 —. Pest 1859. **B 750/65**

Mindszenty Gedeon. A kath. meggyőződés ereje Szent István első magyar királyban. Eger: Érseki lyceum ny. 1862. 15 p. **B 252/225**

Litkay Andor. Margit. Pest: Heckenast 1863. [2], 219, [1] p. **B 813/320**
p. 95—100: Pesti árvíz: 1838.

Szepesi Imre. Az alapjából újonnan épült pesti kegyes tanítórendi királyi nagygymnasium ... fölszentelésének ... emléke. Pest: Kozma 1863. 4°. 26 p. 2 t. **B 373/129**

Szuk Róza. Művészéltem virágai. (Hirlapi kritikák gyüjteménye, 1858—1866.) **Bf 927/47**

Friwisz, F. Plan von Pest-Ofen. Pest: Heckenast 1867. 1 : 7200. 100×70 cm. **BT 238**

Duna. Carte du cours du Danube depuis Ulm jusqu' à son embouchure dans la Mer Noir, ou guide de voyage a Constantinople sur le Danube ... Vienne: Artaria [187?] 75×54 cm. **BT 236**

Pest. Szabályrendeletek 1870. Pest városa számára tervezett új építési rendszabályok. Pest: Rudnyánszky 1870. 102 p. **B 725/261**

Beivinkler Károly. Értekezés Pest ... csatornáztatása tárgyában. Ford.: Rózsa Péter. — Vortrag ... die Canalisation der k. Freistadt Pest betreffend. Pest: Rudnyánszky 1872. 37 p. **B 628/54**

Bódoki Lajos. Véleményezés és javaslat Budapest tisztántartása céljából szükséges csatornázás tárgyában. Bp. 1875. 143 p. (Litográfia.) **Bq 628/58**

Durand Clay, Alfred & Mille. Assainissement de la capital de Budapest. Paris 1876. 92, 21 p. (Litográfia.) **Bq 614/544**

Kruspér Pál. Vélemény Budapest főváros műszaki ügyeinek, nevezetesen a jelenlegi mérnöki hivatal »földmérési szakosztálya« újjászervezését illetőleg. Bp.: »Hunyadi János« ny. 1877. 3 p. **Bq 352/354**

Lechner, Wilhelm. Projekt der Eisenbahn Pest-Ofen-Raab, mit der Verbindung von Uj-Szőny, auf kürzerer Strecke, und der Zweiglinie Gran-Ofen-Neu-Pest. Bp.: Bartalits 1878. 12 p. **B 385/268**

Zsigmondy Vilmos. A városligeti artézi kút Budapesten. Bp.: Légrády 1878. (3), 86, [2] p. 4 t. **B 551/56**

Horváth Farkas. A főváros és környéke műszaki szempontból. Bp.: Egyet. ny. 1879 (A magyar orvosok és term. vizsgálók 1879. évi vándorgyűlésének munkálataiból.) 101 p. **B 725/264**

Dömötör Géza. A Magyarországi Központi Frőbel-nőegylet tizéves működésének vázlatos története. Bp.: Khor és Wein 1879. 30, [2] p. **B 376/32**

Than Károly. A városligeti artézi kút hévforrásainak vegyi elemzése. Bp.: Akadémia 1880. 39 p. (Ért. a természettud. köréből, X. k. 9. sz.) **B 551/58**

Beiwinkler Károly. A Budapest főváros általános csatornázására vonatkozó tárgyalási iratok. Bp.: Pesti kny. 1882. 136 p. **B 628/59**

Hofmann Károly—**Lóczy** Lajos. Szakvéleménye a budai keserűvízforrások óvterénje dolgában. Bp. 1882. 39 p. [Kézirat.] **Bq 551/59**

Matuska Alajos. Előterjesztés Budapest főváros élelmezése tárgyában. Bp.: Pesti kny. 1883. 60, [1] p. **Bq 381/60**

Balázs, Mor. Budapester Dampf-Tramway-Netz. Bp.: Grill 1886. 54 p. 2 t. **B 385/5**

Jacquerez, Em. Note sur les traveaux de voirie de la ville de Budapest. Saint Etienne: [S. typ.] 1886. p. 59—75. 1 t. (Annales des P. et Ch.: Memoires, IV.) **B 725/260**

Lechner Lajos. Véleményes jelentés a balparti végleges vízmű létesítése tárgyában. Bp.: [Ny. n.] 1887. 16 p. **B 614/541**

Wartha Vince. A budapesti ivóvíz kérdéséhez. Bp.: [Franklin] 1887. p. 162—170. **B 614/536**

Ebhardt, Ferdinand. Geschichte des K. k. 33. Infanterie-Regiments. 1741—1878. Ung.-Weisskirchen: Wunder 1888. VIII, 941., CCLIII, [2] p. 1 t. **B 355/152**

Kájlinger Mihály. A füstemésztők. Bp.: Fanda 1888. 32 p. (Az Építő Ipar 1888. évf.-ból.) **B 628/60**

Wein János. Emlékirat a fővárosi végleges vízmű tárgyában, mint felelet a Fővárosi Közmunkák Tanácsa műszaki osztályának jelentésére. Bp.: Pesti kny. 1888. 36 p. **B 614/541**

Kájlinger Mihály. Budapest vízzel való ellátása. Bp.: Fanda 1889. 30 p. 2 t. (Építő Ipar 1889. évf.-ból.) **B 614/547**

Kánter Károly. A Budapesti Katholikus Kör célja és társadalmi jelentősége. Bp.: Hunyadi ny. 1889. VIII, 96 p. **B 267/29**

Lechner Lajos jelentése a végleges vízmű dolgában. Bp.: Pesti kny. 1889. 26 p. **B 614/541**

Böckh János. Zsigmondy Vilmos. (1821—1888.) Bp.: Franklin 1890. 124 p. 1 t. (»Földtani Közlöny« XX. k.-ből.) **B 926/45**

Fahrbach, Philipp jun. Auf dem Stadtwäldchenteiche. Bp.: Táborszky & Parsch [189?] 5 p. [A városligeti tó és a jégpálya képével.] **B 781/157**

Siemens & Halske. Elektrische Bahnen in Budapest. Bp.: Klösz [1890?] 11 p. 15 t. **Bq 385/275**

Röck István. Memorandum Budapest főváros végleges csatorna-telepének berendezése tárgyában. Bp.: Buschmann 1891. [2], 18 p. **Bq 628/55**

Siemens—Halske. Földalatti villamos vasút Budapesten. Bp.: Klösz [1894?] 4° 12, [18] p. 10 t. **Bq 625/39**

Bors, Emil. Budapest und seine Nebenländer, oder Centralisation nach altrömischen Mustern. Fünfkirchen: Telegdi 1896. 48 p. (Aus »Fünfkirchner Zeitung«.) **B 308/145**

Kalecsinszky, A. Die chemische Analyse der während der Vorarbeiten beim Brückenkopfe am Schwurplatze von Budapest ausgebrochenen artesischen Therme. Bp. 1898. p. 343—349. (Földtani Közlöny Bd. 28.) **B 613/219**

Krumholz Ágoston. A budavári miniszterelnöki palota amerikai rendszerben való eltolásának és felemelésének terve. Bp.: (Ny. n.) 1899. 5 p. 5 t. — A pesti izr. hitközség dohányutcai templomának amerikai rendszerben való eltolásának terve. Bp. Athenaeum 1899. 6 p. 1 t. **Bq 728/21**

Bachmann Károly. Magyar kir. honvéd helyőrségi kórház. (14 fényképnyomat.) Bp.: Erdélyi [190?] 14 t. **Bq 779/32**

Geley József. Az új kövezési adó. — Budapest kövezőrendszere. Bp.: Hornyánszky 1900. 45 p. **B 389/309**

Ludvigh Béla (szerk.) Emléklap dicsőemlékű Erzsébet királyné gödöllői szobrának leleplezési ünnepélyére. Bp.: Pesti kny. [1901]. [2], 20 p. **Bq 929/102**

Szerdahelyi Ágost. Budapest műszaki ügyeinek adminisztrációja. Bp.: Patria 1901. 23 p. (M. Mérnök- és Építész-Egyl. Heti Értesítője 1901. évf.-ból.) **B 352/346**

Kunz József. Adatok a Kunz József és társa cég 100 éves fennállása alkalmából 1802—1902. Bp.: Posner [1902]. 38 p. 1 t. **B 926/46**

Heuffel Adolf. Jelentése a légszeszüzemnek házikezelésbe vétele és a létesítendő fővárosi gázgyár kérdésében. Bp.: Háziny. 1904. 91, [1] p. 21 t. **Bq 665/51**

[**Weninger** Ferenc]. A mátyásföldi templom. Bp.: Pátria 1904. 10, [6] p. 1 t. (Építő Ipar 1904. évf.-ból.) **B 726/62**

Kardos Samu. Báró Wesselényi Miklós élete és munkái. 1—2. k. Bp.: Légrády 1905. **B 923/156**

1. k. p. 327—343: Pesti árvíz.

Kalmár Dezső. Egyszerű igazságok a budapesti légszeszgyárak megváltása ügyében. Bp.: Corvina 1909. 16 p. **B 384/270**

Budapest. Mérnöki hivatal. A soroksári Dunaágon létesítendő vízerőmű... diagrammjai 1898—1907. Bp.: Háziny. 1910. 11 t. **Bq 621/34**

Kogutowitz [Manó]. Budapest szfőv. egész területének térképe. 1 : 25.000. Az utcák és terek betűsoros jegyzékével. Bp.: M. Földr. Int. 1911. 32 p. 1 t. 100×80 cm. **BT 237**

Fővárosi Közmunkák Tanácsa. Budapest övezeti beosztása. Az építési szabályzathoz tartozó térkép. 1 : 25.000. Bp.: Főv. Közmunkák Tan. 1914. 80×98 cm. **BT 240**

Zielinszky Szilárd. Tanulmány a Széchenyi-Lánchíd útburkolatain beállott romlásokról. Bp.: Pátria 1919. 41 p. **B 625/38**

Gyöngyi Izsó. Színész egy félszázadon át. Bp.: Hajnal [1922]. 219 p. 1 t. **B 927/49**

Hittrich Ödön. Deák-téri épületeink multja. Bp.: [Kellner] 1922. 26 p. **B 726/63**

Hittrich Ödön. A budapesti ágostai hitvallású evangélikus főgimnázium százéves jubileumának emlékkönyve. Bp.: Kókai 1923. 44 p. **B 373/101**

Kertész Árpád. Kertész József. (1837—1895.) Kor- és életrajz. A K. J. könyvnyomdája cég megalapításának 50. évfordulója alkalmából. [1914.] 2. kiad. Bp.: Szerző 1929. 259 p. 13 t. **B 920/3/2**

Dalmady Ödön. Budapest közlekedési viszonyairól. Bp.: Egyetemi ny. 1930. 27 p. (Magy. Mérn. és Építész Egyl. Közl. 1930. IV. 17. sz.-ból.) **B 385/265**

Hauser Ignác. A budapesti r. k. egyházközségek első tíz éve. Bp.: Pallas 1930. 254 p. 2 t. **B 282/15**

Bonomi, Eugen. Ortsneckereien aus den Ofner Bergen. Pécs: Dunántúl ny. 1933. 9 p. (Aus d. Deutsch-ung. Heimatsblätter. Jahrg. 1933.) **B 412/1**

Elischer Pál—Haag Rezső—Münnich Aladár. Budapest szabályozása a közúti forgalom szempontjából. [A forgalmi úthálózat térképével.] Bp.: Magyar Touring Club 1934. 48 p. 1 t. **Bq 385/262**

Tatár Dénes. Hatvan év a magyar sütőipar történetéből (1850—1913). 2. kiad. Bp.: Hoffmann & Tsa 1934. 186 p. 1 t. **B 664/27**

Liszka Károly. A Tabán, mint anyagi megújhódásunk lehetőségének forrása. Bp.: Pátria 1935. 76 p. 1 t. (Naiv füzetek 1. sz.) **B 725/267**

Sztankai István. A gyógyszerészetre és a budapesti gyógyszertárakra vonatkozó adatok. Bp.: Radó 1935. 272 p. **B 614/530**

Thirring Gusztáv. Budapest főváros demográfiai és társadalmi tagozódásának fejlődése az utolsó 50 évben. 1—2. köt. Bp.: Házinyomda. [1935]. (Statisztikai Közlemények. 70. k. 2—3. sz.) **B 310/10/70/2 & 3**

Városi Mérnökök Országos Szövetsége működésének legutóbbi tíz esztendeje. (1925—1935). Bp.: Bethlen ny. 1935. 31 p. **B 620/56**

Fränkl Szalon kiállításai 1935—1936—1937. (Bernáth Aurél, Berény Róbert, Vass Elemér, Szőnyi István, Aba-Novák Vilmos, Egry József, Csontváry Tivadar, Czóbel Béla, Iványi-Grünwald Béla, Fényes Adolf, Hubay Andor, Diener-Dénes Rudolf, Molnár C. Pál, Ferenczy Noémi, Kmetty János, Csók István művei.) Bp.: Athenaeum 1935—37. 356 p. **B 750/66**

Bozsik István. A Budapesti Könyvnyomdászok Dalköre 50 esztendejének története. Bp.: Szerző kiad. 1936. 8 p. **B 784/153**

Kiszling, Rudolf. Die Eroberung von Ofen 1686. Wien: Verl. d. Militärwissenschaftl. Mitteil.« 1936. 13 p. 1 t. (Aus »Militärwissenschaftl. Mitteilungen« H. 8.) **B 355/154**

Szedresi János. A »Rákospalotai Kaszinó« története 1911—1936. Rákospalota: Központi ny. 1936. 44 p. **B 367/91**

Bonomi, Eugen v. Deutsches Burschenleben im Ofner Bergland. München: [O. Dr.] 1937. 56 p. (Aus den Südostdeutschen Forschungen Bd II/1937. **B 371/243**

Budapest székesfőváros Kazinczy érmei. 1931—1937. Bp.: Házinyomda. 1937. 81 p. **B 810/67**

Fellner Frigyes, ifj. Közlekedéspolitika. Bp.: Házinyomda. 1937. 520 p. 5 t. (Statisztikai Közlemények, 84. k. 4. sz.) **B 310/10/84/4**

Földes Béla. A Fővárosi Statisztikai Hivatal bölcsőkorából. Bp.: Házinyomda. 1937. 7 p. Városi Szemle XXIII. évf.-ból.) **B 311/16**

Hell Lajos Budapest képes lexicona. Bp.: »Közélelmezés« 1937. 294 p. **B 910/335**

Horony-Pálfi Aurél. Adománygyüjtések jogszabályai. Bp.: Házinyomda. 1937. 107 p. **B 340/20**

Horváth Elemér. Történetek az öreg Budáról és Pestről. Bp.: Egyetemi ny. [1937.] 93 p. **B 308/144**

Krausz Simon. Életem. K. S. emlékiratai. Bp.: Cserépfalvi 1937. 356, [4] p. **B 923/154**

Megyery Ella. Budapesti notesz. Bp.: Dante 1937. 415 p. 1 t. **B 910/337**

Mike Gyula, vitéz. Budapest székesfőváros sportlétesítményei 1935-ben. Bp.: Házinyomda. 1937. 86, [1] p. (Statisztikai Közlemények, 83. k. 2. sz. **B 310/10/83/2**

Milch Mór c. Budapest közúti vasútjának válsága és az orvoslás útja. Bp.: Stádium 1937. 8 p. **B 385/266**

Pénzes Antal. Budapest természetvilága. Bp.: Egyetemi ny. [1937.] 32 p. (Budapesti Polgári Iskola 1936/37. évi 1—3. sz.-ból.) **B 581/9**

Pest. Rókus-kórház. Sz. kir. Pest város Szent Rókus polgári kórháza részére 1842. és 1868. évek között kiadott alapszabályok és szolgálati utasítások. — Instruction für das burg. Kranken-Spital der kön. Freystadt Pest zum hl. Rochus. [Sokszorosított kiad. 1937.] 247 p. **Bq 614/551**

Pohárnok Jenő. Szent István király. Bp.: Szent István Társ. 1937. 198 p. **B 929/101**

Sebestyén Ede. Magyar operajátszás Budapesten. 1793—1937. Bp.: Somló 1937. 192 p. (Budapest zenei multjából, 1 k.) **B 782/29**

Szabó Mihály. XI. Ince pápa üdvözlése Buda visszafoglalása alkalmából és a győzelem olasz irodalmi visszhangja. Bp.: Háziny. 1937. 12 p. (Tanulmányok Bp. multjából, V. k.-ből.) **B 943/512**

Szentmiklósi József—Reminiczky Lajos—Korenchy László. A székesfővárosnál alkalmazott munkásokra vonatkozó szabályozások, jóléti intézmények, statisztikai összeállítások. Bp.: Háziny. 1937. 192 p. 13 mell. **B 331/181**

Thirring Gusztáv, ifj. A budapesti útburkolatok fejlődése és fenntartása. Bp.: Háziny. 1937. 31 p. 5 t. (Városi Szemle XXIII. évf.-ból.) **B 625/37**

Török István. A budapesti bejegyzett cégek statisztikája. Bp.: Háziny. 1937. 139, [3] p. [Statisztikai Közlemények, 80. k. 2. sz.) **B 310/10/80/2**

Zakar Albert. Emlékezet temploma. A Budapest Tisztviselőtelep-Külsőferencvárosi Református Egyházközség gyülekezetének története. Rövid visszapillantással a Budapesti Református Egyház történeti multjára. Bp.: Bethlen ny. 1937. 285 p. 19 t. **B 726/64**

Ballai Károly—**Tábori** Kornél (szerk.) Negyven év a magyar szállodás és vendéglősipar életéből. »A Magyar Szállodás és Vendéglős« negyvenedik évfolyamának emlékére. Bp.: Merkantil ny. [1938.] 233 p. **B 640/20**

Bierbauer Virgil. Az 1838. évi árvíz hatása Pest építészetére. Bp.: Háziny. 1938. p. [2], 247—280. (»Pest-Budai árvíz 1838-ban c. műből.) **B 728/22**

Budapest. Fővárosi Törvény. Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló törvények. — Közgyűlési ügyrend. — Bizottsági ügyrend. Bp.: Háziny. 1938. 360 p. **B 352/327**

Budapest székesfőváros adókerületi beosztása és utcajegyzéke. (1938. évi június 15. állapot.) Bp.: Háziny. 1938. 52. **B 389/314**

Budapest. Üzempolitikai Bizottság. Az — jelentése a székesfőváros közlekedési vállalatainak viszonylatvezetési és viteldíjrendszeréről. Bp.: Háziny. 1938. 4.° 24 p. **Bq 385/295**

Grünvald Fülöp. A zsidók története Budán. Vázlat. Bp.: Phöbus ny. 1938. 24 p. **B 303/13**

Haltenberger, Michael. Das Pädagogische Seminar der Hauptstadt Budapest. — Anhang: Die Pädagogische Bibliothek der Hauptstadt Budapest. Bp.: Háziny. 1938. 28 p. (Főv. Pedag. Szem. kiadványok 1. sz.) **B 371/242**

Horthy Miklós-híd. 1933—1937. [évi építkezésének leírása, fényképmellékletekkel.] Bp.: Athenaeum 1938. [8 p.] 26 t. **B 624/32**

Horváth Henrik. Budapest művészeti emlékei. Az előszót írta Gerevich Tibor. Bp.: Egyetemi ny. 1938. 97 p. 160, [5] t. (Magyarország művészeti emlékei, 2.) **B 720/12/2**

Jajczay János. A megszentelt Pest-Buda. Bp.: Stephaneum. [1938.] 82, [2] p. 31 t. **B 726/67**

La Rosée Erzsébet gr. Budapest katolikus templomai. Bp.: Szt. István-társ. 1938. 96 p. **B 726/66**

Lechner Jenő. Budapest városrendezési feladatairól. Bp.: Stádium 1938. 40 p. **B 725/266**

Mayer, Elisabetta. Un umanista italiano della corte di Mattia Corvino. Aurelio Brandolini Lippo. Roma: Russo 1938. 51 p. 1 t. (Biblioteca dell'Accad. D'Ungheria di Roma 14.) **B 301/5**

Melly József. Balesetek Budapesten és más nagy városokban. Bp.: Háziny. [1938.] 147, [1] p. (Statisztikai Közlemények, 84. k. 2. sz.) **B 310/10/84/2**

Melly József. A szegénybetegek orvoslása Budapesten. Bp.: Háziny. 1938. 65 p. (Városi Szemle XXIV. évf.-ból.) **B 362/399**

Milch Móric. Milyen lenne Budapest közúti vasútjának természetes és szociális viteldíja? Bp.: [Grill] 1938. 19 p. **B 385/292**

Molnár Béla. Telekpolitika különös tekintettel a székesfővárosra. Bp.: Háziny. 1938. 63 p. (Városi Szemle XXIV. évf.-ból.) **B 383/80**

Mozolovszky Sándor. Nagy-Budapest lakóházai. Bp.: Háziny. 1938. 22 p. (Városi Szemle XXIV. évf.-ból.) **B 333/105**

Némethy Károly (szerk.) A pestbudai árvíz 1838-ban. Bp.: Háziny. 1938. VIII, 387 p. 30 t. **B 614/532**

Schuler Dezső. A városigazgatás és a technika. Bp.: Háziny. 1938. 26 p. (Városi Szemle XXIV. évf.-ból.) **B 352/332**

Supka Géza. 1848. A márciusi forradalom előzményei, lefolyása, társadalmi jelentősége. Bp.: Cserépfalvi [1938.] 297 [4] p. **B 813/336**

Szent-Királyi Margit. H. G. Bretschneider első budai évei. 1777—1782. Fejezet a magyar fölvilágosodás történetéből. Bp.: [Szerző] 1938. 137, [1] p. (Minerva kvtár 116.) **B 921/2**

Szombathy Kálmán. Budapesti háztulajdonosok címtára (név- és lakásjegyzéke) 1938. Bp.: Merkantil ny. [1938]. 332 p. **B 057/94**

Wildner Ödön. A főváros ingatlantulajdona. Állapotrajz és fejlődéstörténeti adatok. Bp.: Háziny. 1938. 55 p. (Városi Szemle XXIV. évf.-ból.) **B 383/79**

Betürendes tárgymutató a szerzemények jegyzékéhez

Alphabetisches Sachregister der Zugänge

Alphabetical index of the accessions-list

Administration 300
Adók 324
Adressbücher 242
Aesthetics 343
Agricultural credit 322
Agriculture 316, 341
Agronómia 341
Air defence 305
Alkalmazott tudományok ... 336
Állam és egyház 270
Állami pénzügyek 323
Állampolgárság 290
Államtudomány 267
Állattan 336
Állattenyésztés 342
Allgemeines 239
Általános munkák 239
Amerika története 366
Ancient history 356
Angewandte Wissenschaften . 336
Annals 242
Antropogeográfia 263
Antropológia 334
Anthropologie 334
Anthropology 334
Applied economics 313
Ár 315
Arbeiterfrage 278
Arbeitslohn 280
Arbeitslosigkeit 281
Archäologie 366
Archeologia 366
Archeology 366
Architecture 344
Armenwesen 305
Astronomie 332
Astronomy 332
Atlanten 369
Atlases 369
Aus- und Einwanderung 274
Auswärtige Politik 275
Ausztria és az osztrák-magyar monarchia története 360
Ázsia története 365
Ästhetik 343

Balkán történet 364
Bauernfrage 283
Baukunst 344
Belpolitika 270
Belpolitika, Magyar 270
Betriebswirtschaftslehre 314
Bevándorlás 274
Bevölkerungsbewegung 266
Bibel 251
Bible 251
Biblia 251
Bibliothekswesen 240
Bibliofilia 243
Bibliofily 243
Bibliographie 239
Bibliography 239
Bibliophilie 243
Bildhauerkunst 346
Bildungswesen 307
Biographien 370
Biography 370
Biológia 334
Biology 334
Biztosításügy 323
Bolsevizmus 283
Bolshevism 283
Book-industries 342
Books 239
Botanik 336
Botany 336
Bölcselet 243
Buchgewerbe 342
Business organisation 314
Büntetőjog 291

Canon law 299
Catholicism 254
Catholicismus 254
Charakterologie 248
Charakterology 248
Charity 305
Chemie 333
Chemistry 333
Christian socialism 282
Christlicher Socialismus 282
Christologie 252
Christology 252
Church 249
Church history 253
Címtárak 242
Citizenship 290
Civil procedure 298
Civil service 300
Civilisation 259
Civilizáció 259
Colonies 274
Colonisation 275
Commerce 319, 342
Commercial law 295
Common finance 325
Communal works 326
Communication 318
Comparative religion 257
Conjuncture 312
Constitutional law 288
Cooperation 282
Copyright 297
Corporative State 269
Credit 320
Criminal law 291
Család 261
Családjog 295
Cseh-Szlovákia története 361
Csillagászat 332
Cultural connections 259
Culture 259, 307

Decorative art 346
Democracy 269
Demokrácia 269
Demokratie 269
Domestic animals 342

Economic crisis 311
Economic description and economic history 312
Economics in war time 311
Education 307
Egyéb irodalmak 355
Egyéb keresztény felekezetek 257
Egyetemek 309
Egyház 249
Egyházjog 299
Egyháztörténet 253
Electorate law 290
Életbölcselet 248
Életrajzok 370
Emberföldrajz 263
Emigration 274
Emlékiratok 370
Employees 284
Encyclopedia 241
Engineering 340
Enteignungsrecht 294
Építészet 344
Éremtan 346
Erkölcsbölcselet 248
Esztétika 343
Ethics 248
Ethik 248
Ethnographie 326
Ethnography 326
Eugenics 262
Eugenika 262
Évkönyvek 242

Fairy tales 327
Fajszociológia 261
Familie 261
Familienrecht 295
Family 261
Family law 295
Fascism 268
Fascizmus 268
Fénykép 348
Festészet 347
Film 348
Finanzwesen 323
Fine arts 343
Fizika 332
Fizikai földrajz 333
Food supply 315
Foreign policy 275
Földbirtok 317
Földrajz 367
Frauenfrage 284
Freemasonry 306
Freimaurerei 306
Freizeit 281
Führer 263

Gazdasági leírás és gazdaságtörténet 312
Gazdasági válság 311
Gazdaságpolitika 313
Gázvédelem 305
Gebühren 324
Geld 320
Gemeindefinanzen 325
Gemeindeverwaltung 302
Genealógia 375
Genealogie 375
Genealogy 375
General works 239
Genie 263
Genius 263
Genossenschaftswesen 282
Geodäsie 332
Geodesy 332
Geodézia 332
Geographie 367
Geography 367
Geography of Settlements .. 267
Geológia 333
Geology 333
Geometria 331
Geopolitics 263
Geopolitika 263
Geschichte 355
Geschichte Amerikas 366
Geschichte Asiens 365
Geschichte der Tschecho-Slovakei 361
Geschichte des Altertums.... 356
Geschichte des Balkans 364
Geschichte Deutschlands 360
Geschichte Englands 359
Geschichte Europas 358
Geschichte Frankreichs 363

Geschichte Österreichs 360
Geschichte Ungarns 361
Geschlechtsleben 261
Gesundheitswesen 338
Gewerberecht 298
Government in business 315
Grafika 348
Graphics 348
Graphik 348
Grundbesitz 317
Gyarmatpolitika 274
Gyógyszerészet 340
Gyógyszertár 340

Háborús gazdaságtan 311
Hadügy 303
Handbooks 242
Handel 319
Handelskunde 342
Handelsrecht 295
Heerwesen 303
Heilige 252
Heraldik 375
Heraldika 375
Heraldry 375
History 355
History of America 366
History of arts 344
History of Asia 365
History of Austria 360
History of Balkans 364
History of civilization 264
History of Czecho-Slowakia . 361
History of England 359
History of Europe 358
History of French 363
History of Germany 360
History of Hungary 361
History of law 299
History of the world 356
Hitelügy 320
Home politics 270
Housing 281
Hungarian home politics 270
Hungarian Minorities 273
Hydraulic engineering 341

Illetékek 324
Immigration 274
Industrial property 297
Industrielles Eigentum 297
Industriepolitik 318
Industry 318
Innere Politik 270
Innere Politik Ungarns 270
Insurance 323
International law 286
Internationales Recht 286
Ipari tulajdon 297
Iparjog 298
Iparművészet 346
Iparpolitika 318
Írás és könyv 239
Irodalom, angol 352
Irodalom, francia 354
Irodalom, magyar 350
Irodalom, német 352
Irodalomtudomány 350

Jahrbücher 242
Jellemtan 248
Jewish question 261
Jogbölcselet 286
Jogtörténet 299
Jogtudomány 284
Jótékonyság 305
Journalism 242
Judenfrage 261

Kartelek 315
Karteljog 297
Kartelle 315
Kartellrecht 297
Karten 369
Katholicizmus 254
Katonai büntetőjog 292
Kereskedelem 319
Kereskedelmi ismeretek 342
Kereskedelmi jog 295
Keresztényszocializmus 282
Kirche 249
Kirchengeschichte 253
Kirchenrecht 299
Kisajátítási jog 294
Kivándorlás 274
Kolonialpolitik 274
Kommunal-Betriebe 326
Konjunktur 312
Konjunktúra 312
Könyvészet 239
Könyvipar 342
Könyvtárügy 240
Közegészségügy 338
Közélelmezés 315
Közgazdaság 309
Közigazgatás 300
Közjog 288
Közlekedés 318
Közművelődés 307
Közoktatás 307
Községi igazgatás 302
Községi pénzügyek 325
Községi üzemek 326
Köztisztviselők 300
Kredit 320
Krisztológia 252
Kultur 259
Kultúra 259
Kultúrák kölcsönhatása 259
Kulturelle Beziehungen 259
Kulturgeschichte 264
Kultúrtörténet 264
Kunst 343
Kunstgeschichte 344
Kunstgewerbe 346
Külpolitika 275

Labor question 278
Lakáskérdés 281
Lakbérleti jog 294
Landownership 317
Landwirtschaft 316
Landwirtschaftlicher Kredit . 322
Law 284
Lawyers 298
Leader 263
Lebensanschauung 248
Lebensmittelversorgung 315
Légvédelem 305
Leisure 281
Lélektan 247
Lexica 241
Lexikonok 241
Liberalism 269
Liberalizmus 269
Library economy 240
Lichtbild 348
Literatur, deutsche 352
Literatur, englische 352
Literatur, französische 354
Literatur, ungarische 350
Literature 350
Literature, englisch 352
Literature, french 354
Literature, german 352
Literature, hungarian 350
Literaturwissenschaft 350
Local government 302
Luft- u. Gasschutz 305

Magánalkalmazottak 284
Magánjog 293
Magyar nemzetiségi kérdés .. 273
Malerei 347
Maps 369
Martial law 292
Mathematika 331
Märchen 327
Mechanika 332
Medicine 336
Medizin 336
Memoiren 370
Memoirs 370
Mesék 327
Meteorologia 334
Meteorology 334
Mezőgazdaság 316
Mezőgazdasági hitel 322
Mietrecht 294
Military science 303
Militärstrafrecht 292
Minor christian sects 257
Misztika 252
Mondák 327
Money 320
Munkabér 280
Munkanélküliség 281
Munkáskérdés 278
Museographie 343
Museography 343
Music 348
Musik 348
Muzeográfia 343
Műgyűjtés 343
Münzkunde 346
Művészet 343
Művészettörténet 344
Mysticism 252
Mystik 252
Myths 327

Nagyember 263
National question 271
National socialism 268
Nationalsozialismus 268
Nationalitätenfrage 271
Naturwissenschaft 331
Nem-keresztény vallások 257
Nemi élet 261
Nemzeti szocializmus 268
Nemzetiségi kérdés 271
Nemzetközi jog 286
Népesedés 266
Néplélektan 263
Néprajz 326
Nicht-christliche Religion ... 257
Non-christian religions 257
Nőkérdés 284
Növénytan 336
Numismatics 346
Nyelvészet 328

Occultism 246
Okkult tudományok 246
Okkultismus 246
Ókori történet 356
Orvostudomány 336
Other literatures 355
Öffentliche Beamte 300
Öffentliches Sicherheitswesen . 301
Ősrégészet 335
Összehasonlító vallástudomány 257
Őstermelés 316

Painting 347
Paleontológia 334
Paleontology 334
Parapszichológia 246
Parapsychology 246
Parasztkérdés 283
Peasantry 283
Pénzügy 320
Perrendtartás 298
Pharmacologie 340
Pharmacology 340
Philologie 328
Philology 328
Philosophie 243
Philosophy 243
Philosophy of law 286
Philosophy of religion 250
Photography 348

Physical geography 333
Physik 332
Physiogeographie 333
Planwirtschaft 315
Political economy 309
Political parties 277
Political science 267
Politics 267
Politika 267
Politikai forradalom 273
Politikai pártok 277
Politische Parteien 277
Population 266
Practical philosophy 248
Prehistoric archaeology 335
Preis 315
Price 315
Privatangestellte 284
Private law 293
Privatrecht 293
Protestantism 255
Protestántizmus 255
Psychologie 247
Psychology 247
Psychology of religion 250
Public finance 323
Public health 338
Public safety and order 301

Rassensoziologie 261
Rechtsanwälte 298
Rechtsgeschichte 299
Rechtsphilosophie 286
Rechtswissenschaft 284
Religion 249
Religionsphilosophie 250
Religionspsychologie 250
Rendészet 301
Revision 288
Revizió 288
Revolution 273
Right of expropriation 294
Right of house tenancy 294

Sagen 327
Saints 252
Schrift- u. Buchwesen 239
Science 331
Science and knowledge 239
Sculpture 346
Sexual life 261
Siedlung 275
Siedlungsgeographie 267
Social anthropology 261
Social mind 263
Socialpsychology 264
Social question 278
Social science 259
Social structure 260
Socialism 282
Sociography 264
Sociology 259
Soziale Differenzierung 260
Soziale Frage 278
Soziale Zustandsschilderung . 264
Socialpsychologie 264
Socialwissenschaft 259
Soziologie 259
Soziologie der Stadt und des Dorfes 260
Sport 350
State and church 270
Staat und Kirche 270
Staatsangehörigkeit 290
Staatsrecht 288
Staatswissenschaft 267
Statistics 266
Statistik 266
Statisztika 266
Städtebau 345
Ständestaat 269
Steuern 324
Strafrecht 291
Szabadidő-mozgalom 281
Szabadkőművesség 306
Szegényügy 305
Szentek 252
Szerzői jog 297
Színház 349
Szobrászat 346
Szocializmus 282
Szociográfia 264
Szociologia 259
Szövetkezés 282

Társadalmi kérdés 278
Társadalmi lélektan 264
Társadalmi tagozódás 260
Társadalomtörténet 264
Társadalomtudomány 259
Taxation 324
Technik 340
Technika 340
Technológia 340
Technologie 340
Telepítés 275
Településföldrajz 267
Térképek 369
Természettudomány 331
Tervgazdálkodás 315
Testületi állam 269
Theater 349
Theatre 349
Tierzucht 342
Town and Village 260
Town planning 345
Történelem 355
Történet, angol 359
Történet, európai **358**
Történet, francia 363
Történet, magyar 361
Történet, német 360
Trade law 298
Trust law 297
Trusts 315
Tuberkulózis 339
Tudomány és tudás 239

Ujságírás 242
Unemployment 281
Ungarische Minderheiten 273
Universitäten 309
Universities 309
Unterrichtswesen 307
Urheberrecht 297
Useful arts 336
Ügyvédek 298
Üzemtan 314

Választójog 290
Vallás 249
Vallásbölcselet 250
Vallaslélektan 250
Város- és faluszociológia 260
Városépítés 345
Városesztétika 345
Vegytan 333
Vergleichende Religionswissenschaft 257
Verkehrswesen 318
Versicherungswesen 323
Verwaltung 300
Vezető 263
Világtörténet 356
Vízépítés 341
Volkswirtschaft 309
Vorgeschichtliche Archäologie 335
Völkerpsychologie 263

Wages 280
Wahlrecht 290
Wasserbau 341
Wehrwirtschaft 311
Weltgeschichte 356
Wirtschaftsbeschreibung und Wirtschaftsgeschichte 312
Wirtschaftskrise 311
Wirtschaftspolitik 313
Wissenschaft und Wissen ... 239
Wohnungsfrage 281
Women's question 284
Writing 239

Zeitungswesen 242
Zene 348
Zivilprozessordnung 298
Zoologie 336
Zoology 336
Zsidókérdés 261

Névmutató — Namensregister — Index of names

Ábel 355
Ábrahám 350
Abshagen 263
Acél 291
Achatz 332
Ackermann : Steindamm 247
Adam 280
Adamczyk 370
Adamheit : Butenko 283
Ádami 348
Adorján : Márföldy 305
Adt 293
Ady 370
Ady : Révész 374
Áfra Nagy 307
Aggházy 344
Agnar 252
Ágoston, Szent 250
Ágoston, szent : Schneider ... 246
Aistleitner 328
Aixinger 367
Ajtay 304
Akermann 309
Alacoque Szent Margit : Dér .. 254
Alain 248, 249, 370
Aland 301
Alberti 370
Albertini 356
Albrecht 370
Albrespy 325
Alexander Bernát 263
Alexander, Hanns 339
Alföldi 264
Alföldy 285
Algermissen 283
Allen 247
Allen : Erdős 343
Allodiatoris 334
Alma 295
Almásy 367
Alp 365
Altdorfer : Becker 348
Ambolt 367
Amend 291
Amerling : Probszt 347
Amiguet 370
Ammon, Heinz 323
Ammon, Robert 336
Amonn, Alfred 309
Ancel 367
Anders 367
Anderson 348
Anderson : Kadow 341
Andics 336
André : Bourgeois 363
Andreae 323
Andreevsky 264
Andreotti 333
Angela : Jörgensen 252
Angell 275
Angoulvant 274
Angyal : Kozocsa 240
Angyal Dávid 361
Angyal Endre 350
Angyal Pál 262, 292, 285
Anjou : Nyáry 359
Anna von Österreich ; Buchanan 370
Anrich 275
Antal 270
Antonov 291
Antos 342
Appel 252
Appel : Leinberger 346
Appenzeller : Bartha 348
Appleton : Jeans 239
Apponyi : Jósika-Herczeg 264
Aragonnès 370
Arany : Keresztury 351
Arányi 261
Archambault : Wilbois 280
Archimedes : Köhler 332
Arends 368
Arendt : Zahharov 367
Arlt 261
Arnhold 314
Arnim 303
Arnold 328
Aron 259
Árpádok : Donászy 375
Arquilliére 253
Arz 375
Aschenbrenner 370
Assmann : Creswell 303
Attlee : Lee 282
Atzél 301
Aubry, Charles 293
Aubry, Octave 363, 370
Auer 285
Auerhahn 313
Aukamp 309
Avarffy 336
Avedik 291
Avila : Rousselot 253
Axnix 267

Baader : Spreckelmeyer 251
Babendreyer 301
Babits 350
Bach 352
Bach : Müller 337
Bachelard 239
Bachfeld 352
Bachó 361
Backe 313
Bacmeister, A. 339
Bacmeister, Georg 294
Bacon : Minkowski 245
Bacsó 298
Bacsó : Réthly 334
Badics 275
Baedeker 367
Baeumler 307
Baggesen 274
Bahle 348
Bainville 275
Bajcsy—Zsilinszky 270
Bajomi 352
Bakker 295
Bakó 328
Balakan 311
Balanyi 361
Balás Elemér 284
Balás Károly 309
Balás P. Elemér ... 291, 297, 302
Balassa 328
Balázs 301
Bálint Antal 308
Bálint Jenő 278
Bálint Sándor 326
Ball, Margaret 275
Ball, W. S. 341
Balla : Aubry 370
Balla : Cooper 303

Balla Antal 278
Balla Borisz 354
Ballauf 243
Ballya 293
Balodis 368
Balogh 370
Balogh-Beéry 271
Bames 338
Bán 299
Bang 291
Bangha : Félegyházy 253
Bangha : Gálos 253
Bangha : Loschert 253
Bannes 367
Banning 367
Banse 367
Baranyai Erzsébet 247
Baranyai Zoltán 264
Baranyi 348
Baráth 358
Barbarin 337
Bárd : Ábrahám 350
Bardolff 370
Bardua : Werner 375
Barker 283
Barnabás 333
Baross : Gyömrei 372
Barras : Vivent 375
Barrois : Thureau-Dangin 366
Bartels 288
Bártfai Szabó 344
Barth 255, 270
Bartha Dénes 264, 348
Bartha János 298
Bartha Katalin 328
Barthel 261
Barthélemy 288
Barthou 370
Bartin 286
Bartin : Aubry 293
Bartmann 257
Bartsch 369
Bartucz 264
Baruzi 245, 249
Bary 343
Barzun 261
Basset 328
Bates 350
Bathe 323
Bátor 320
Batsányi : Vajda 375
Batsch : Bowles 274
Battaglini 292
Battlay 246
Baudelaire : Saurès 350
Baudley 294
Bauer, H. W. 274
Bauer, Heinrich 354
Bauer Péter 283
Baughuin : Hue 321
Bauhofer : Gregory 355
Baumann, Ernst 265
Baumann, Günther 297
Baumann, Karl 338
Baumberg : Vajda 375
Baumgardt 367
Baumgarten, Eduard 243
Baumgarten, Franciska 248
Baumgarten Sándor 355
Bavink 331
Bayet : Lavisse 363
Bähr 293
Bäsold 326
Beau : Salazar 269
Bebesi 333
Becher 353
Bechert 284
Beck : Gombosi 346
Becker, Hanna 348
Becker, Johannes 295
Becker Vendel 308
Bedel 367
Bedy 307, 344
Beebe 367
Beeking 261
Beer 334
Beethoven : Eschmann 348
Beethoven : Schering 349
Begnac 370
Behrens 243
Belinger : Schmidt 275
Belling 348
Belloc 254
Benczur 338
Benda Jenő 361
Benda, Julien 263
Bender 267
Benedek 342, 350
Benedek : Durant 244
Benedek : Heller 372
Benedetti 367
Benedict 367
Benedikt : Woolson 352
Benesch : Vorbach 361
Beninger 366
Benjamin 239
Benke 338
Bennert 291
Bennert : Boesel 311
Benoist-Méchin 303
Bense 243
Benyovszky 345, 370
Benz : Kleist 372
Benz, Ernst 250
Benz, Richard 353
Benzan : Balás 284
Berbecker 295
Berberowa 370
Berczel 278
Berdiaeff 248, 283
Berecz 291
Bereczky 303
Berendt 360
Berens-Totenohl 261
Berghoff 254
Bergmeister 261
Bergsmark : Case 367
Bergson 243, 247
Bergsträsser 327
Berking 368
Berkovits 265
Berlioz : Kovács 373
Bernát 316
Berndt 360
Bernhard György 298
Bernhard, Henri 259
Bernhard Miksa 284, 298
Berri : Orczy 373
Berthelot 243
Berthold 291
Bertram 324
Bertram : Müller 355
Bérulle 254
Béry 242
Berzsenyi : Merényi 351
Berzsenyi : Németh 351
Besnier 356
Bessand-Massanet 265
Bessenyey 325
Bethlen : Svéda 363
Bethlenfalvy 336
Beutler 353
Bharucha 328
Bianchi-Baudinelli : Borsig 344
Biarnay 328
Bidou 363
Bidou : Lavisse 364
Biederbeck 338
Bier 334
Bierbauer 345
Bigelmair 253
Bihari 356
Bilitz : Röck 248
Binding 268
Bindoff : Geyl 358
Bircher 303
Bircher-Benner 370
Birkás Géza 260, 370
Birke 271
Birkenmajer 370
Biró Ágnes 347
Biró Izabella 328
Biró József 345
Biró Vencel 361
Birt 356
Bischoff, Erich 252
Bischoff, Friedrich 367
Bischoff, Marc 291
Bismarck : Raschdau 374
Bismarck : Stohner 288
Bisson 365
Bittel 335
Bittenbinder 270
Bittner 328
Blacher : Chengery Pap 246
Blachère 367
Blase 302
Bled 265
Blessing : Fischer 321

Bleyer ... 349
Bloch ... 356
Bloch: Lavisse ... 363
Blondel ... 354
Blunck ... 370
Blünnich ... 326
Bodin ... 309
Bodnár ... 307
Bodor ... 338
Boehme: Benz ... 250
Boenig ... 334
Boér ... 309, 323
Boeschenstein ... 259
Boesel ... 311
Bognár ... 334
Bohmann ... 326
Boinebürg: Ultsch ... 375
Boksay ... 303
Boldt, Karl ... 243
Boldt, Werner ... 278
Bolgár ... 291
Bollag ... 337
Bolte ... 295
Bolus ... 257
Bolyai: Bujdosó ... 331
Bolyai: Némethy ... 352
Bolyai: Szénássy ... 332
Boncour: Cannac ... 275
Bonfini: Juhász ... 362
Bonjour: Matthey ... 342
Bonkáló: Czambel ... 329
Bonnard ... 288
Bonomi ... 326
Bopp ... 254
Borbély ... 369
Borchard: Berberowa ... 370
Bordfeld ... 298
Borgese ... 268
Borngässer ... 270
Boronkay ... 324
Borsányi ... 356
Borsig ... 344
Borsody ... 273
Borsody-Bevilaqua ... 366
Borsos ... 281, 291
Boschan ... 295
Bosnyák ... 261
Bosnyák: Goebbels ... 273
Boso: Geisthardt ... 371
Bossert ... 329
Bosslet ... 329
Bossuet ... 250
Boteni ... 273
Bottoni ... 345
Boucraut ... 313
Boule ... 334
Bourgeois ... 363
Bourquin ... 311
Bousquet ... 300
Bouvier-Ajam ... 309
Bowles ... 274
Bowman ... 321
Boydell: Gray ... 240
Böhl ... 329
Böhm: Ignácz ... 244
Böhm: Inotai ... 244
Böhm, Franz ... 243
Böhm, Wilhelm ... 295
Böhne ... 295
Böklen ... 257
Böle ... 252
Bölöny ... 288
Börger ... 269
Bösling ... 301
Brachwitz ... 315
Bradley ... 333
Bragg: Jeans ... 239
Brahms: Gerber ... 349
Brandenstein Béla ... 243, 248, 260
Brandenstein, Wilhelm ... 356
Brandsch ... 278
Brandt ... 278
Braun, Emil ... 275
Braun, Joseph ... 249
Braunius ... 271
Braunstein ... 278
Brause ... 263
Brauweiler ... 309
Brdlik ... 316
Bredon ... 326
Bréhier: Malebranche ... 245
Breit ... 295
Brekenfeld ... 305
Brelich: Mussolini ... 305
Brenner ... 243
Bretegnier ... 336
Bretholz ... 361
Briesemeister ... 293
Brinckmann ... 344
Brinker ... 364
Brion ... 357, 370
Brisits ... 350
Britting ... 367
Broadley: Crawford ... 315
Brochard ... 244
Brockhaus ... 330
Brockhaus: Reiber ... 242
Brodbeck ... 368
Brodersen: Kinck ... 372
Bródy ... 290
Broesigke ... 360
Brooks ... 340
Bruck ... 312
Bruckmann ... 347
Bruckner ... 354
Bruegel: Sedlicka ... 347
Brunn ... 297
Brunner ... 255
Bruns ... 341
Brunschvicg ... 244
Brunton ... 257
Brüggemann ... 353
Buchanan ... 358, 370
Buchheit ... 268
Buchinger ... 370
Buchwald ... 294
Buck ... 315
Bucsányi: Schalle ... 338
Buday ... 316
Buddeberg ... 255
Buffon: Roule ... 331
Buchrow: Zeitler ... 266
Bujdosó ... 331
Bunsen ... 269
Burgdörfer ... 266
Burges ... 346
Burkamp ... 244
Burky ... 369
Busch ... 255
Busch-Zantner ... 312
Busekow ... 323
Butenko ... 283
Buttler ... 335
Buttner-Feez ... 340
Buza ... 288
Buziássy ... 307
Büchner: Zeitler ... 266
Bücken ... 348
Bühler ... 360
Bürgel ... 331
Bürger ... 367
Bykowsky ... 240
Bythner: Starke ... 256

Cabasilas ... 253
Cadere ... 293
Cain ... 241, 243
Calvin: Gloede ... 255
Cambon ... 370
Campián: Müller ... 337
Camuzzi ... 278
Canepa ... 268
Cannac ... 275
Cantineau ... 329
Capart ... 357
Capitant ... 285, 298
Capitant: Cadere ... 293
Caprivi: Raschdau ... 374
Carcopino: Bloch ... 356
Carnegie ... 248
Carossa ... 353
Carr-Saunders: Glass ... 266
Carr-Saunders: Marschall ... 266
Carrè: Lavisse ... 363
Cartwright: Haan ... 276
Cary: Kelly ... 257
Casavis ... 275
Case ... 367
Cassel ... 321
Castellani ... 284
Caulaincourt ... 303, 371
Cavelier: Delanglez ... 367
Cavro: Thureau-Dangin ... 366
Céline ... 261
Cerutti ... 324
Cervantes: Suarès ... 350
Chaine ... 329
Chamber ... 329
Chamberlain ... 371

Chamberlain : Petrie 373
Champollion-Figeac : Retz .. 374
Chandan..... 275
Chapon 321
Charléty : Lavisse 364
Charléty : Maroger..... 274
Chase 329
Chateaubriand 371
Chavegrin 288
Chen 311
Chengery Pap 246
Chesterton 254, 371
Chevalier 358
Chiang Kai-shek 365, 371
Chieuler : Lantenois 308
Chihmann 258
Cholnoky 361
Chorin 308
Chou-Tun-i : Eichhorn 371
Christaller 267
Christiansen..... 259
Christiansen : Schulz 341
Christiansen, J. E. 341
Churchill 263
Clam : Bircher 303
Claphan 312
Clark..... 265
Clark : Pirou 310
Clarke 302
Claudet..... 350
Claudius 249
Claus..... 291
Clemens Alexandrinus : Simon 257
Clive : Baggesen 274
Coates..... 348
Cohen : Glotz 357
Cohen : Pirenne 359
Cohen : Hymen Ezra 288
Cohen, Marcel..... 329
Cohrssen : Fischer 321
Cole, George 278
Cole, Margaret 269
Colerus 331
Collin Devalaud : Mackay... 265
Collingswood 343
Colonna 371
Colvin 240
Conker 318
Conrad von Hötzendorf :
Urbanski 375
Conrad-Martius 244
Consilius..... 278
Contenau 265
Contenau : Capart 357
Contenau : Fougeres 357
Cooper 303
Copernicus : Birkenmajer.... 370
Cornford : Needham 331
Corti 360
Coryn 371
Corzan-Avendano..... 284
Cotta 315
Cottely 298
Couard 252
Coudenhove 371
Coudenhove-Kalergi..... 267
Coulton 299, 359
Cournot 239
Courville 371
Coville : Lavisse 363
Coward 349
Coy 293
Crafts : Ball 341
Cramer, E. 306
Cramer, Wolfgang 332
Crankshaw 367
Crawford 315
Cremona : Macartney 276
Creswell 303
Croiset 265
Crooke : Tod 365
Crookhans : Ogden 330
Crull 360
Csabai 344, 347
Csalány 334
Csánk 298
Csánky 347
Csapody : István, Szent magy.
kir. 362
Császár 332
Csekey 239, 371
Csemegi : Bártfai Szabó 344
Csépai 285
Csiby 338
Csicsáky 357
Csikós-Nagy 309
Csinády : Veress 350
Csizmadia 281
Csokonai : Klenner 351
Csörsz : Darányi 262
Csuray 261
Csürös : Pócs 256
Cucchetti 288
Cuche : Capitant 298
Curie 371
Curschmann : Matthes 337
Curzon : Nicolson 373
Cusanus : Klamm 244
Cuvier : Roule 331
Czakó 281
Czambel 329
Czebe 290
Czeider : Reichenbach 317
Czermak 303
Czernin 367
Czigler Ábel 353
Czigler István 299
Czirer : Müller 337
Czobor 355
Czybulka 267

Dabrowska 241
Dacqué 335
D'Agoult : Aragonnès 370
Daitz 313
Dallos 334
Dalloz 285
Daluege 301
Dammann 360
Dammert 264, 274
Dampier : Needham 331
Dana : Wheaton 288
Danckert 348
Dankl : Urbanski 375
Dannemann : Stange 369
D'Annuzio : Benedetti 367
Dános 350
Dante : Opalka 268
Dante : Schmid 268
Darányi 262
Darányi : Somogyi 263
Darás 271
Dard 371
Dareste 288
Darkó 303, 361
Dassel 324
Daubenton : Roule 331
Daumer : Kühne 250
Dausz 307
David 299
Davidaschvili 334
Davies 358
Davison 281
Dawson 358
Deák 307
Decaux 371
Déchelette 335
Decken 316
Decker 307
Decugis 261
Deeg 261
Deér 289, 361
Degré 285
Degré : Balás 291
Deiler 298
Dékány 242
Dékány : Pauler 245
Delacroix 247, 250
Delamain 336
Delanglez 367
Delaquis 292
Delbos : Brochard 244
Delogu 346
Delpeck 288
Del Vecchio 239, 285, 286
Demény Dezső 348
Demény Pál 275
Demosthenes : Jost 355
Dempf 250
Dempsey 371
Deneffe, P. J. 266
Dénes Ferenc 319
Dénes István 270, 281, 317
De Poncins 273
Dér Ákos 254
Dér Vilmos 304
Dérer 271
Derschau 325
Dertilis 323

Dertsch 360
De Saint Lager: Larisse 363
Descartes: Friedrich 244
Descartes: Serrus 246
Deseő Jenő 341
Deseő Lajos 371
Dessauer 340
Dessoir: Flournoy 246
Detig 360
Dévai (Dostler) 348
Devaranne 257
Dewall 275
Dewey: Baumgarten 243
Dezsényi 361
Dezső Gyula 295
Dezső István 361
Dezső Loránt 332
Dhabhar 239
Diczig: Radó 320
Dieckmann 289
Diederichs 342
Diederichs: Busch 255
Diehl 365
Diel 274
Dietrich 293
Dietrich: Sündermann 243
Dietrich, Otto 270
Dietz 286
Diffloth 341
Dilthey 353
Diósi 351
Diósi: Csekey 371
Dirscherl: Ammon 336
Distelbarth 259
Divinyi 351
Doblhoff 371
Dobó 348
Dobretsberger 313
Dobrovics 297
Dolch 307
Doležel 318
Dollinger 255
Dollinger: Kierkegaard 250
Domanovszky: Komoroczy . 312
Domanovszky György 366
Domány 313
Domarus 337
Dombay 355
Donaldson 321
Donászy 375
Donáth 340
Dordi 258
Dorgelès 276
Dormándi 241
Dossin: Thureau-Dangin ... 366
Dottin 329
Douma 240
Doxiadis 345
Döllgast 346
Dömötör 260
Dörschel 306
Dötsch: Schmidt 282
Drágffy 300
Drescher 316
Dresler 343
Drexel: Strong 366
Dreyer 312
Driesch 247
Driesch: Kröner 247
Driesch: Meinecke 247
Driesch: Rhine 247
Driver 285
Droste-Hülshoff 371
Duarte de Braganca: Albrecht 370
Dubois: Schmid 268
Ducis: Bartha 348
Duden 329
Duguit 289
Duhamel 354
Dujaric 334
Dumas 247
Dumesnil, René 337
Dumezil 329
Dunand: Thureau-Dangin ... 366
Dunant: Gumpert 372
Dunna 244
Durant 244
Durant, Henry 281
Durich 258
Durst 294
Dutt 240, 357
Dutt, R. Palme 276
Duval 304
Duzár 337
Dürr 302
Dvihaly 283

Ebel 294
Éber 316
Ebinger: Benoist-Méchin ... 303
Echternach 255
Eck: Klenner 351
Eckehart 253
Eckener 371
Eckhardt Sándor 263
Eckhardt Tibor 276
Eckstein-Diener: Galahad .. 364
Ecsedi: Sőregi 344
Edwards 309
Egyed 289, 302, 361
Ehler 319
Eichhorn 371
Einstein 332
Einstein: Köhler 332
Einzig 321
Eiselsberg 371
Ekkernkamp 295
Ekrem 323
Elek 312
Elekes 361
Eleőd 320
Elkan 367
Ellsworth 367
Elmayer-Vestenbrugg 332
Elminger 293
Ember 264
Emerson: Baumgarten 243
Emge 244
Endres 248
Engel 296
Engel—Jánosi 371
Engelbrecht, Arnold 295
Engelbrecht, Ernst 306
Engelhardt: Grimberg 358
Engelland 250
Engels: Buddeberg 255
Engländer 321
Englis: Kolarik 321
Ensthaler 302
Entz 343
Eörsi 283
Eöttevényi 276
Eppler 305
Erasmus: Horst 243
Erasmus: Rüegg 374
Erben 271
Erdei 283
Erdély Jenő 351
Erdély Sándor 324
Erdélyi György 308
Erdélyi Mihály 247
Erdős József 255
Erdős Károly 255
Erdős Pál 343
Ereky 340, 341
Erhard 337
Ermatinger 348
Ernst: Westecker 354
Ernyey 340
Ertel 316
Ertel: Bames 338
Ervin: Garrigou-Lagrange .. 253
Erwin: Bérulle 254
Erzsébet, árpádházi szent: Hajabáts 353
Erzsébet magy. királyné: Görlitz 372
Escarra 296
Escher 240
Eschmann 348
Espig 299
Etelka főhercegnő 260
Ettighofer 304
Ettrich 321
Eulenburg 285
Evans: Pendlebury 366
Ewers 247
Eyck 371
Eyth 368

Fábián Gyula 346
Fábián István 351
Fabinyi 298
Fabricius 316
Facius 320
Faesi 353
Fahrenkrog 358
Fain: Moulton 314
Falk 360

Faludy 254
Faluhelyi 268, 288
Fanta 279
Faragó 331
Farbmann 241
Farga 358
Farkas György 283
Farkas Gyula 351
Farkas Lajos 351
Farkas László 371
Farkas Sándor 346
Fattinger : Solymoss 255
Faure 347
Fava 240
Fay 354
Fayer 313
Fazakas 354
Fehér Dániel 341
Fehér Károly 342
Fehling 293
Feichtner 281
Feistel-Rohmeder 343
Féja 292
Fejér 325
Fekete F. Sándor 278
Fekete Péter 242, 306
Félegyházy 253
Fellner, Anton 276
Fellner Frigyes 318
Fenyvessy : Kun 339
Ferdinánd I. román király : Wolbe 375
Ferenc I. magy. kir. : Fritsch 374
Ferenc I. francia kir. : Hauser 363
Ferenc I. francia kir : Lavisse 363
Ferenc Ferdinand, trónörökös : Winder 375
Ferenc József I. magy. kir. : Görlitz 372
Ferenc József I. magy. kir. : Perlaky 373
Fernau 311
Fettich 366
Feuer 296
Feuling 254
Fiala 242
Fiehler 346
Field 355
Fikker 257
Fináczy 307
Fináczy : Gergely 307
Finch 286
Findlater : Chamber 329
Fink : Schütz 262
Fink, Fritz 267
Fink, Woldemar 276
Finke 301
Finkey : Medvigy 292
Fischer : Heiss 271
Fischer, E. Kurt 371
Fischer, Irving 321
Fischer, Karl 340
Fischer, Waldemar 278
Fischer, Werner 321
Fischer-Dieskau 281
Flachbarth 286
Flachbarth : Czambel 329
Fläskämpfer : Zeitler 266
Fleischhack 239
Fleming : Russel 241
Fliche 358
Flik 348
Flournoy 246, 250
Fluck 300
Flügge 316
Foch : Hart 372
Focillon : Pirenne 359
Fock, Gerhard 336
Fodor Éva 351
Fodor Ferenc 264
Fodor József 334
Fohr : Rose 374
Folberth : Roth 374
Folwart 244
Forbath 276
Fornet 337
Foster 274
Fouché : Hartmann 372
Fougeres 357
Földes Béla 266
Földes Dezső 261
Földes Ferenc 264
Földes István 298
Förster 286
Fraenkel : Stroux 344
Franco : Joubert 273
Franco : Megyery 368
Frank, Franz 313
Frank, Josef 366
Frank, Walter 270, 355
Franke 349
Franken 275
Franz 325
Frederich 301
Frehden 333
Freisler 285
Freudenberg 333
Freund 276
Frey, Ernst 278
Frey, Konrad 286
Fribourg 360
Frick : Krebs 283
Friedell 252
Friedländer : Stroux 344
Friedmann : Haefliger 340
Friedmann Endre 293
Friedmann Ilona 353
Friedrich, Hugo 244
Friedrich, Max 297
Friedrich der Streitbare : Broesigke 360
Friese 293
Frigyesi 337
Frisch 270
Frischauer : Lennhoff 276
Fritsche 331
Fritz 285
Fritz : Halmi 340
Frobenius 259
Frommel 255
Frost 304
Früh 278
Frühwirth 318
Fuchs, Harald 244
Fuchs, Walter 293
Fuller 304
Fullerton : Bainville 275
Funke 342
Fuss 368
Fülöp 283
Fülöp : Haslett 331
Fülöp : Van Loon 336
Fülöp : Venzmer 335
Fülöp III. francia kir. : Viard 364
Fülöp IV. francia kir. : Viard .. 364
Fülöp V. francia kir. : Viard .. 364
Fülöp, szép, francia kir. : Lavisse 363
Fülöp Ágost francia kir. : Lavisse 363
Fülöp Ágost II. francia kir. : Viard 364
Fülöp II. spanyol király : Pfandl 373
Fülöp—Miller 337

Gabányi : Röck 248
Gábor 326
Gábriel Asztrik 307
Gábriel Jenő 321
Gabrieli 240
Gacs 254
Gagliardi 358
Gál 307
Galahad 364
Galambos József 253
Galambos Pál 315
Galéra 360
Galiani : Ruben 310
Gall : Röck 248
Gallus 283
Gálos 253
Galpin 260
Gann 265
Ganshof : Lot 359
Ganzenmüller 246
Gárdonyi Géza 329
Gárdonyi Klára 265
Gárdos : Schirokauer 374
Garis 321
Garraud 291
Garrigou—Lagrange 253
Garzó 322
Garzuly : Huizinga 259
Gase : Gisbertz 275
Gáspár : Coudenhove—Kalergi 267
Gáspár : Vioux 375
Gáspár Ármin 371

Gáspár János 335
Gass : Cabasilas 253
Gaumartin : Retz 374
Gauvain : Lavisse 364
Gebhardt 281
Géczy, Garamszegi : Sövény.. 352
Gedat 274
Geist : Buday 316
Geisthardt 371
Geller 312
Gellert : Helber 353
Gémesi 294
Genouillac 366
Gense 365
Gensel 346
Gentili : Del Vecchio 239
Gény 285
Genzmer 345
George 370
Georgel 355
Gerber 349
Gerevich 344
Gerevich : Villani 355
Gergely VII., pápa : Arquilliére 253
Gergely VII. pápa :
Kopczynski 253
Gergely XIV. pápa : Waigand 255
Gergely : Prechtl 368
Gergely Ferenc 334
Gergely István 341
Gergely László 307
Gergelyffy 317
Gergő 247
Gerling 300
Gerlóczy 299
Gerlof 242
Gernhuber 286
Gerő Ernő 295
Gerő József 375
Gerőcz 299
Gervais 338
Gesemann 367
Gesmey 260
Gessner : Leinberger 346
Geyl 358
Gheon 349
Gheyzelinck 333
Ghirshman : Genouillac 366
Gibbon 346
Giesenhagen : Hoffmann 336
Gini 309
Ginier 327
Girardi 345
Gisbertz 275
Gizycki 368
Gladstone : Eyck 371
Glasenapp 258
Glass 266
Glassner 369
Glattfelder 252
Glattfelder : Farkas 283
Gleichen-Russwurm 265, 337, 353
Glockner 248
Gloede 255
Glotz 357
Glöcknert : Müller 355
Gmachl : Pol 255
Godet : Väth 365
Goebbels 269, 273, 283
Goebbels : Bosnyák 261
Goebel 249
Goethe 353
Goethe : Becher 353
Goethe : Berthelot 243
Goethe : Carossa 353
Goethe : Goetz 371
Goetz 371
Goitein 355
Gold 348
Goldberger 296
Goldmerstein 338
Goldschmit 300
Goldsmith 372
Goldziher 266, 323
Goltner 290, 291
Gombos 362
Gombosi 346
Gomperz 320
Gonell 291
Gonnard 321
Gontram 252
Goodrich : Beer 334
Gordon 326
Gordon : Russel 332
Gortvay 338
Gottl-Ottlilienfeld 309
Gouhier : Malebranche 245
Gower 288
Göbel 323
Gönczi 343
Görgen : Wolf 361
Göring : Gritzbach..... 372
Görlitz 372
Grabert :Dard 371
Grabinski 246
Gragert 289
Grandeau 311
Granzow 300
Grassler 329
Gratz 273
Gray 240
Graziani 304
Grebe 244
Gregory 355
Greiling : Ungewitter 318
Grenade : Rousselot 253
Grenz 296
Greulich 291
Greve 289
Grey : Trevelyan 268
Grierson 329
Grimberg 358
Grimm 327
Grimm : Rothbard 354
Grimm, Friedrich 276
Gritzbach 372
Gróh, Adalbertus 299
Gróh Gyula 335
Gróh József 299
Groll 302
Grosche : Claudet 350
Grosser-Rilke 372
Grotkopp 321
Grousset : Fougeres 357
Grönland 343
Grubb 257
Grube 249
Gruber, Georg 337
Gruber, Karl 346
Grünwald 372
Grühl 263
Grünberg, Hans-Joachim 324
Grünberg, Jeans 309
Grünewald : Zülch 347
Grünfeld, Walter 323
Grünsfeld Miksa..... 353
Grycz 241
Gugelmeier : Vögler 282
Guinard : Petit-Dutaillis 359
Gulácsy 317
Gumbel : Russel 332
Gumpert 372
Gurian 282
Gutenberg : Dertsch 360
Gutenberg : Theele 342
Gutheil 362
Gutschmid : Ruehl 358
Guyot : Lefebvre..... 364
Günther 249
Günzel 368
Gütt 338
Gyalokay 304
Gyenes..... 372
Gyepes 329
Gyetvai 299
Gyomlay 329
Gyóni 362
Gyömrei 372
György mester, magyarországi:
Hárs 332
György Ernő 296
György Lajos 239
Györgyi 345
Győry 264, 354
Gyulai : Haldane..... 335

Haag..... 307
Haake..... 320
Haan 276
Haberlandt : Piffl 327
Habermann 290
Habsburg : Krainz 362
Hacker 292
Haecker : Kierkegaard 250
Haefliger 340
Haegele 293
Haensel 313
Haeuser..... 253
Hafemann 326

Hahland 347
Hahn : Pollack 322
Haiczl..... 345, 362
Hajabáts 353
Hajnóczy : Tessedik 313
Halász : Boronkay 324
Halász Albert 312
Halász Elemér 317
Halász Gábor 351
Halász Gyula 329
Halász Jenő 319
Halász Judit 352
Halász Miklós 361
Halasy-Nagy 351
Halasy-Nagy : Durant 244
Halbach 309
Haldane : Maurice 373
Haldane : Reinken 359
Haldane, John Burdon 335
Hale 310
Hall 366
Halle..... 284
Haller István 262
Haller Jenő 273
Halmi 340
Halmos..... 281
Halphen 356, 358
Haltenberger 307
Hamann, Andreas 316
Hamann, Johann 353
Hambruch 328
Hamilton 372
Hammer..... 339
Hanák 307
Hancar 336
Hanck-Jentsch 367
Halnish 258
Hanke 300
Hannay 250
Hannulik : Varga 355
Hanse 337
Hansen, Fritz 297
Hansen, Heinrich 270
Hantelmann 321
Harjes 279
Harkányi 340
Harms 310
Harris : Barker 283
Hárs 332
Harsányi András 253
Harsányi Jenő 316
Hart 372
Hartdegen 358
Hartenstein 344
Hartmann, Hans..... 372
Hartmann, Nicolai 244
Hartmann, Otto 244
Hartmann, Wilhelm 372
Hartmann-Weinberg 334
Hartsein 280, 317
Hartwig 283
Haslett 331
Hasluck 276
Hastings : Baggesen 274
Hatvany 276
Haug 258
Heauriou 289
Hauser : Kemény 372
Hauser, Henri 356, 363
Hauser, Joseph..... 342
Haushofer 263
Haushofer : März 264
Haushofer : Nowak..... 272
Hausrath 328
Hausser 326
Haussmann 315
Havemann 244
Haverkamp 358
Hayden 276
Haygood 241
Haynal 337
Hazay..... 332
Häberlein 316
Häckel : Szenczi 330
Hägele 293
Häussler 304
Häutler 321
Hearnshaw..... 267
Heberle 274
Hebert 368
Hedin 368
Hedin : Ambolt 367
Hedin : Tichy 369
Hefty 308
Hegedüs István 320, 351
Hegedüs József 325
Hegel : Kollár 244
Hegel : Mewes 286
Hegel : Müller 250
Heidegger : Folwart 244
Heiden 259
Heigl..... 307
Heilig : Wolf 361
Heimler 368
Heine : Friedmann 353
Heinrich 293
Heinze : Cabasilas 253
Heiss..... 271
Heissenberger 323
Helbeck 321
Helber 353
Heller András 283
Heller, Eduard 372
Heller Erik 285, 292
Heller Farkas 310
Helling : Smiles 248
Hello..... 250
Hellwig : Langenscheidt 330
Helmer 293
Hemmerich 301
Hempel 251
Hempen 319
Hencz Ferenc 275
Hencz Lajos 319
Henderson : Hamilton 372
Henderson : Marshall 266
Henderson : Roadhouse 339
Hengstenberg 253, 254
Henke : Benoist-Méchin 303
Henkel 292
Henkel : Krieck..... 309
Henlein 271
Henlein : Hoffmann 276
Henlein : Jahn 372
Henlein, Konrad 271
Hennemann 249
Hennig, Richard 263, 368
Henrik II. francia kir. : Hauser 363
Henrik II. francia kir. : Lavisse 363
Henrik IV. francia kir. : Hauser 363
Henrik IV. francia kir.: Lavisse 363
Henrik IV. francia kir. : Saint-René Taillandier 374
Henrik IV. francia király : Vioux 375
Henry 271
Hentschel..... 346
Henzler 281
Herbolt 339
Herczeg : Szabó 352
Herde : Stange 369
Hering 337
Hermann 319
Hernádi 349
Herre 358
Herriot : Alp 365
Herriot : Angoulvant 274
Herriot : Petit 359
Herriot : Pezet 361
Herrmann : Röck 248
Herrmann, Ferdinand 327
Herrmann, Gerhard 276
Herterich 349
Hertwig 337
Hesse 312
Hessel 279
Hessenland 313
Hetényi : Borsody-Bevilaqua 366
Hets 307
Hetsch : Leinberger 346
Hetzel 352
Hetyey 350
Hetzer 306
Heugel 337
Hevesi 349
Hevesi : Gervais 338
Heydrick : Schwarz 307
Heymann : Churchill 263
Hicks Beach 372
Hidvégi 266
Hierl : Consilius 278
Hilbert : Russell 332
Hildebrandt 320
Hilgenfeldt 306
Hillebrand 336
Hiller 285
Hilscher : Balla 278
Hiltebrandt 358
Hilty : Steiger 268

Hindle 242
Hinsche 368
Hinz 365
Hippel 283
Hirling 322
Hirsch 250
Hitler 262, 276
Hitler : Bruck 312
Hitler : Galéra 360
Hitler : Hoffmann 276
Hitler : Schmid 269
Hitler : Schott 269
Hitler : Sossidi 263
Hlinka : Jehlicka 271
Hock 246, 247
Hock : Pállik 347
Hodinka 354
Hodza 267
Hoeft 241
Hoffmann Edith 344
Hoffmann, Ferdinand 261
Hoffmann, Heinrich 276
Hoffmann, Julius 336
Hoffmann, Ottó 315
Hoffmann, Walter 263
Hoffmann-Harnisch 368
Hofmann, Martin 251
Hofmann, W. A. 247
Hofmannsthal 328, 370
Hofmiller 273
Holéczy 308
Hollander 335
Hollander : Walsh 375
Hollnsteiner 250
Holtz 279
Holtz : Müller 256
Homa 304
Hóman 307, 308, 355, 362
Hóman : István, Szent m. kir. 362
Homo, Leon 265, 367
Hopkins 264
Hoppe 240
Horatius : Janovszky 351
Horay 337
Horch 372
Horony-Pálfi 306
Horst 243
Horsten 269
Horthy 320
Horthy : Doblhoff 371
Horthy : Szilvay 320
Horváth Barna 286
Horváth Béla 254
Horváth Elek 368
Horváth Jenő 362
Horváth József 308
Horváth Kálmán 375
Horváth Károly 368
Horváth Konstantin 254
Horváth László 351
P. Horváth Lázár 351
Horváth Miklós 368
Horváth Tibor 366
Horwitz 315
Hoven 271
Hovhannesian 346
Höfer 280
Höhn 285
Hölderlin : Fischer 371
Höller 300
Höllrigl 327
Höpker 264
Hörbiger : Elmayer-Vestenbrugg 332
Hörich 304
Hörmann 345
Hubay Ilona 243
Hubay Kálmán 276, 277
Huber 304
Huch 360
Hue 321
Huebner 244
Huene 336
Hughes 260
Huizinga 259
Humboldt : Grube 249
Hummel 263
Hummel : Benyovszky 370
Hummel : Schumacher 277
Hunke 313
Hunsche 268
Huppert 310
Hurley 368
Husserl : Folwart 244
Huszár 244
Hübner 345
Hübscher 244
Hültl : Györgyi 345
Hüpper 363
Hütter 270
Hyde 372
Hyllus 298

Ibrányi Ferenc 310
Ibrányi István 295
Ignácz 244
Ignatius 304
Ihlenfeld : Claudius 249
Ijjas : Félegyházy 253
Ijjas : Gálos 253
Ijjas : Loschert 253
Ilgner 320
Iljin 249
Illemann 244
Illyés 351
Ilona, magyarországi boldog : Tóth 252
Immel 304
Imre 255
Imre, Szent : István, Szent, magy. kir. 285
Imre : Vajkai 308
Imrédy 270
Inántsy-Pap 325
Incze 304
Indra 302
Infeld : Einstein 332
Inge : Barker 283
Ingenleuf 314
Ingrim 360
Inhoffen : Lettré 335
Innocenz III., pápa : Strube 254
Innocenz IV., pápa : Schwerin 254
Inotai 244
Inönü : Conker 318
Iorga 364
Ireland 365
Irsy : Györgyi 345
Isbert 271
Israel 358
Issberner-Haldane : Röck ... 248
Issekutz 340
István, Szent, magy. kir. 285, 362
István, Szent magy. kir. : Balanyi 361
István, Szent m. kir. : Dezső 361
István, Szent magy kir. : Egyed 361
István, Szent magy. kir. : Hóman 362
István, Szent, magy. kir. : Komoroczy 312
István, Szent magy. kir. : Mihályi 362
István, Szent magy. kir. : Schreiber 362
István, Szent magy. kir. : Serédi 363
István, nagy moldvai vajda : Elekes 361
Ivánka 357
Izabella, spanyol királynő : Walch 375

Jacks 287
Jackson 356
Jacobi 304
Jaeger 372
Jaeger : Stroux 344
Jaensch 247, 259
Jagow 372
Jahn 372
Jahrreis 287
Jaini 258
Jajczay 343
Jakobey : Szekeres 347
James 283
James : Baumgarten 243
Jancke 306
Jankélévith 247
Jankovics : Aixinger 367
Jánosi : Wodetzky 246
Janovszky 351
Janus Pannonius : Hegedűs 351
Januschka 260
Jaross 361
Jaspers 244
Jászay 255
Jaurès : Lajtor 282

Jeans, James 239, 332, 349
Jecht 304
Jedlicka 347
Jehle 255
Jehlicka 271
Jellicoe 304
Jendrassik 347
Jenő, savoyai herceg: Rössler 374
Jenő, savoyai herceg: Sybel 374
Jensen 304
Jeremias: Staupitz 256
Jeserich 325
Jessen 306
Jesz 289
Jéze 300, 323
Jézus: Szász 249
Joh 257
Johann 368
Johannes vom Kreuz: Wessely 253
Johannsen 274
Johnson 241
Johnston 239
Jókay 362
Joly 306
Jomini: Courville 371
Jósika-Herczeg 264
Jost 355
Joubert 273
Joussain 264
Joy: Dempsey 371
József II. magy. kir.: Thirring 267
József főherceg 350
Jöhr 268
Jörgensen 252
Juharos 351
Juhász Andor 360
Juhász Géza 351
Juhász Kálmán 362
Juhász Lajos 362
Juhász Sári 360
Julián barát: Petri 308
Julien 327
Julius Cézár: Bloch 356
Jung, Karl 333
Jung, Rudolf 276
Just: Curie 371
Justi: Remer 310
Justinianus: Fritz 285
Justinius: Ruehl 358

Kaas 262
Kabisch 304
Kacsó 242
Kádár: Boronkay 324
Kadow 341
Kaisenberg 285
Káldor 349
Kalijarvi 287
Kalkmann 315
Kállay 310
Kaller 302
Kallós 284
Kalmár 347
Kalthoff 252
Kálti 362
Kammhuber 289
Kanszky 368
Kant: Ballauf 243
Kant: Folwart 244
Káplány 239, 241
Karácsony 329
Karadjitsch 327
Kardos: Kálti 362
Karl 368
Karlikovitch 313
Karlinger 343
Karlowa 274
Karlowa: Bauer 274
Karlson: Gheyzelinck 333
Kármán: Häutler 321
Károly IV. magy. kir.: Galéra 360
Károly VII. francia kir.: Lavisse 363
Károly VIII. francia kir.: Hauser 363
Károly VIII. francia kir.: Lavisse 363
Károlyi Imre 262, 284
Károlyi Sándor 282
Kartsoke 297
Kassai Béla 292
Kassai Ernő 247
Kato 312
Katz, Daniel 264
Katz, David 247
Kausch 251
Kayser, Edmond 342
Kayser, Siegfried 304
Kääb 301
Kämpfer, Ernst 254
Kecskés 259
Kecső 310, 320
Kees 357
Keilhau 313
Keiser: Leinberger 346
Keith: Kuhn 250
Kelemen VIII., pápa 251
Kelemen József 321
Keller: Gleichen-Russwurm 353
Keller, Hans Gustav 358
Keller, Robert 318
Kelly, F. M. 349
Kelly, Thomas 257
Kemény: Goethe 353
Kemény: Martinkó 351
Kemény: Tessedik 313
Kemény István 372
Kemény János 320
Kemény Zsuzsanna 352
Kempelen 375
Kempis 253
Kerber 302
Kerber, Franz 316
Kerecsényi 265
Kerekes 279
Kerényi György 349
Kerényi Károly 244
Keresztes-Fischer: Fluck 300
Keresztes-Fischer: Mártonffy 303
Keresztury Dezső 351
Kerezsy Jenő 325
Kern 247, 353
Kern: Bossuet 250
Kerner: Ninck 373
Kerri: Thiel 252
Kertész: Mac-Orlan 348
Kertész István 287
Kertész János 240, 264, 276
Kessler 249
Keyes: Creswell 303
Keyser 360
Kézai 252
Kibédi Varga 269
Kidder: Strong 366
Kiefer 364
Kiener 242
Kierkegaard 250
Kikuchi Kan: Klein 355
Kilpper: Jeans 349
Kimmich 350
Kinck 372
Kindt 255
Kinütter 247
Kipling 372
Király 287
Kirchmann 286
Kisbán 253
Kispál 329
Kispéter 348
Kiss: Braunstein 278
Kiss Ede 340
Kiss Ferenc: Stewart 252
Kiss Géza 327
Kiss Pál 291
Kittel 271
Kitzke 314
Klabe 292
Klages: Kliefoth 244
Klamm 244
Klebe 279
Klebelsberg 372
Kleiber 293
Klein: Davies 358
Klein Andor 355
Klein, Ernst 255
Klein, Hans Wilhelm 329
Klein István 310
Kleinclausz: Lavisse 363
Kleindin 350
Kleine-Natrop 320
Kleinsorg 305
Kleist 372
Kleist: Beutler 353
Klemmt 239
Klempa 355
Klenner Aladár 351
Klenner Ferenc 351
Klepetar 361
Kliefoth 244

Klien 329
Klingbeil 326
Klingler, Günther 293
Klingler, Hubert Karl 315
Klöckner 289
Kluge 289
Klutz 360
Knabe 253
Knapp 282
Knauer 341
Kner Imre 302, 342
Kniep : Rossmässler 336
Knight 343
Knipping : Genzmer 345
Knipping : Vögler 282
Knoll : Vögler 282
Kobald 372
Kobarg 290
Kober 364, 366
Koch 324
Koch : Steffens 374
Koch, Arwed 296
Koch, Hanns-Henning 299
Koch, Wilhelm 319
Koch, Willi 353
Koczogh 350
Koeck-Ungewitter 318
Koenig 319
Kogan 308
Kogutovicz : Fehér 341
Kohli 281
Kohlrausch 292
Kokas 270
Kókay : Schalle 338
Kolarik 321
Kolbenheyer : Németh 353
Kolbenheyer : Westhoff 354
Kollár 244
Kollmann 300
Kolos 372
Kolosváry 293
Koltay-Kastner 242
Komoróczy György 264, 312
Kondor 245
Konecsni : Palotay 327
Kontor 270
Koós 322
Kopczynski 253
Koppány (Kutsera) 279
Korányi : Rosenthal 338
Korein 262
Korek 317
Korenchy 280, 326
Kornemann 357
Kornis 249, 259
Kornis : Pauler 245
Kornis : Turchányi 363
Korte 372
Kós 265
Kósa 289
Kósa : Bauer 283
Kosak 321
Koschnick 300
Koskowna 241
Kossovitch : Dujaric 334
Kosztolányi 373
Kovács Alajos 262, 281
Kovács Edith 373
Kovács Imre 243, 275
Kovács János 339
Kovács József 319
Kovalovszky 351
Kozma : Györgyi 345
Kozma Ferenc 321
Kozma György 362
Kozocsa 240, 351
Kőházi 324
Kőházi : Dobrovics 297
Köhler : Niemeier 256
Köhler Gusztáv 332
Köhler, Johannes 326
Kölble 300, 313
Kölcsey : Kornis 249
Königswald 245
Könitzer : Cèline 261
Könyves-Tóth 306
Körholz : Hennig 263
Kőrösy : Darányi 262
Krabbe 240
Kraft : Johannsen 274
Krahl 298
Krainz 362
Kramm 241
Krasser 265
Kratochvil 304
Krause, Arthur B. 300
Krause, Wilhelm 250
Krausnick 360
Krausz 329
Krauthausen 303
Krauthoff 373
Krämer 265
Krebs 283
Kreck : Tornau 316
Kreiszl 302
Kremann 333
Kremer 301
Kresz 312
Kretschmar 373
Kretschmayr 360
Kretschmer 328
Kreybig 333
Kreybig : Fehér 341
Krieck 309
Kriner—Fischer 263
Krischen : La Baume 366
Krist 368
Kristóf 242
Krivoss 325
Krofta 271
Kroh 308
Kröger 283
Kröner 247
Kruckenhauser 345
Krüger : Kluge 289
Krüger, Gerhard 360
Krüger, Hanfried 253
Kubányi : Schmieden 338
Kubec : Brdlik 316
Kuhn, Magdalene 250
Kuhn, Werner 333
Kuhr 325
Kummer 296
Kun Andor 242, 362
Kun Béla 270
Kun Lajos 339
Kuncz 296
Kunde 276
Kundt 329
Kuno 365
Kunosi : Dérer 271
Kunsti 304
Kunze 353
Kupfer 292
Kurtz 323
Kurz 373
Kutscher 294
Kutter 292
Kuznets 310
Kühár 252
Kühne 250
Kühnel 347
Kümmet 250
Küthe 317
Kyros : Hinz 365

La Baume 366
Lacépède : Roule 331
Laferriere 288
Lafon : Bretegnier 336
Lagneau : Alain 370
Lajos 356
Lajos VI. francia kir. : Viard 364
Lajos VII. francia kir. : Lavisse 363
Lajos VII. francia kir. : Viard 364
Lajos VIII. francia kir. : Lavisse 363
Lajos X. francia kir. : Viard 364
Lajos XI. francia kir. : Lavisse 363
Lajos XII. francia kir. : Hauser 363
Lajos XII. francia kir. : Lavisse 363
Lajos XIII. francia kir. : Lavisse 363
Lajos XIV. francia kir. : Lavisse 363
Lajos XV. francia kir. : Lavisse 363
Lajtor 276, 282
Lakatos 351
Lakhovsky 283
Laky : Matolcsy 310
Lám 349
Lamarck : Roule 331
Lándori 284
Landsteiner : Dujaric 334
Landtmann 260
Lang : Tessedik 313

Lang, Johannes 332
Láng Sándor 279, 334
Langdon-Davies 259
Lange, Heinrich 267
Lange, Hellmut 315
Lange, Kurt 346
Lange, Otto 305
Langenscheidt 329, 330
Langlois : Lavisse 363
Langlotz 344, 347
Lanson 354
Lantenois 308
Larenz 285
Lasaroff 364
Lasry 281
Lassale : Schirokauer 374
Lasseray : Six 374
László 351
Laub 337
Lauer 263
Lauer : Cain 243
Laufenburger 315
Laurent de Magnifique : Brion 370
Lavater : Baumann 265
Lavater : Rök 248
Lavelle 245
Lavisse 364
Lavisse, Ernst 363
Lawrence 373
Lazin 340
Le Danois 334
Lederer 281
Lee 282
Leers 269, 275
Lefebvre 364
Legendre 359
Lehmann, Ernst 260
Lehmann, Paul 243
Lehmann, Walter 366
Leibniz : Brenner 243
Leibniz : Matzat 245
Leibniz : Russel 245
Leibu 287
Leich 285
Leichthammer 315
Leinberger 346
Leiserson 279
Leiske 302
Leiss 302
Leiwesmeier 250
Lemme 263
Lemonnier : Lavisse 363
Lengyel 308
Lenhardt 318
Lennartz 353
Lennhoff 276
Lenz 296
Lepold 368
Le Roy 283
Leroy 241
Lescanne 283
Lescure 311
Leskien 327
Lessing 373
Lester : Mc Cabe 278
Lettré 335
Levine 365
Leviticus : Langenscheidt 329
Lewalter : Courville 371
Leyland 241
Lheritier 276
Liddel Hart 357
Liebel 346
Liebermann v. Sonnenberg ... 301
Liebig : Blunck 370
Liebmann 321
Liedtke 339
Liess 322
Lieven : Hyde 372
Ligeti : Rapaics 347
Lilien : Gold 348
Lindemann 295
Linden 266
Lindequist : Gedat 274
Lindner 317
Linke 315
Lipcsei-Steiner 373
Lippay : Lepold 368
Lippe 316
Lippert, Julius 302
Lippert, Peter 254, 373
Lippmann : Roosevelt 274
Lipps 245
Lissák 337
List : Bouvier-Ajam 309
Liszt 292
Liszt : Csekey 371
Litt 250
Lloyd George 276
Lobinger 354
Loesch 276
Lohneis 295
Lohner 289
Loppé : Stephen-Chauvet 369
Lorsy : Galahad 364
Lorz 316
Loschert 253
Lot 359
Lotz : Ybl 347
Lovas Geréb 273
Lovass 269
Lovassy : Rédei 374
Lowson 331
Löhr : Schultze 309
Löwis of Menar 328
Lubahn 282
Lucass : Schenck 338
Luchaire : Lavisse 363
Ludin 341
Ludwig, Emil 343, 373
Ludwig, Helmut 362
Lukács Géza 268
Lukács Ödön 303
Lukinics 375
Lupas 253
Luther 256, 373
Luther : Appel 252
Luther : Messerschmid 353
Luther : Staupitz 256
Luther : Walter 257
Luther, Ernst 302
Lutyens : Richardson 345
Lutz : Rossmässler 336
Luzio : Alberti 370
Lübke 312
Lücke : Rossetti 346
Lüders, Else 327
Lüders, Heinrich 327
Lüscher 249
Lütgendorff-Leinburg 279
Lüthi 347

Macadam 306
Macartney 276
Mc Cabe 278
Macchiavelli : Kinck 372
Mccleary 266
Mcdiarmid 313
Mackay 265
Macken : Politis 287
Mackensen : Treitschke 305
Mackensen : Urbanski 375
Mac Kinney 359
Macmillan 314
Mac-Orlan 348
Madách : Ruttkay 352
Madácsy 351
Madarász 289
Madariaga 287
Madaro 240
Maday 241, 259
Madelin 364
Madson : Ball 341
Maeterlinck : Fazakas 354
Maeterlinck : Salazar 269
Magallan : Baumgardt 367
Magyar 354
Mahnke : Regul 314
Mahr 281
Maikowski 279
Mailáth : Kolos 372
Major 337
Makeham : Goldziher 323
Makkai 256
Malebranche 245
Malherbe 349
Malinovsky : Ogden 330
Mallarmé : Wais 355
Mallinckrodt 287
Málnási 271
Malon de Chaide : Rousselot .. 253
Mangold 261
Mangoldt 240
Mangoldt, Hermann 289
Manig 266
Mann 280
Mannhardt : Krieck 309
Manninger : Fehér 341
Mannlicher 301

Manoilesco ... 320
Mansfeld ... 337
Mantoux ... 311
Marberger ... 340
Marbod : Vorbach ... 361
Marçais : Diehl ... 365
Marcal : Balla ... 354
Marczali ... 340
Marczell ... 308
Maresch ... 284
Marett ... 259
Márföldy ... 305
Marget ... 322
Margit, árpádházi : Böle ... 252
Mária Terézia, magy. kir. : Morris ... 361
Mariejol : Lavisse ... 363
Marikovszky ... 339
Marinetti : Czobor ... 355
Marion ... 324
Maritain : Siwek ... 251
Maritain Jacques ... 250, 254
Marjay : Czakó ... 281
Marjay Frigyes ... 362
Markó ... 304
Marmontel : Bauer ... 354
Maroger ... 274
Marschall : Fehér ... 341
Marshall, T. H. ... 266
Martin : Lobinger ... 354
Martinkó ... 351
Mártonffy ... 303
Martsekényi ... 271
Marucelli : Baumgarten ... 355
Marx, August ... 328
Marx, J. ... 253
Máthé ... 325
Matisse ... 245
Matisse, Georges ... 331
Matolcsy ... 310, 314, 325
Matschke ... 287
Matthaesius : Caulaincourt .. 371
Matthes ... 337
Matthey ... 342
Matthias ... 305
Mátyás I. magy. kir. : Elekes 361
Mátyás I. magy. kir. : Juhász 362
Matzat ... 245
Maunz : Höhn ... 285
Maurer ... 337
Maurice ... 373
Maurin ... 273
Maurois ... 352, 359
May ... 279
Mayer : Liddel Hart ... 357
Mayer : Petrie ... 373
Mayer, Anton ... 311
Mayer, Günter ... 326
Mayer, Hans ... 287
Mayer, Hans Wilh. ... 312
May-ling : Chiang Kai-shek . 371
Mazarin : Retz ... 374
März ... 264
Meade ... 322
Mechtild von Magdeburg : Vozáry ... 253
Mécs ... 361
Medici Hippolit : Hicks Beach 372
Medvigy ... 292
Megyeri ... 365
Megyery ... 368
Meidenbacher ... 297
Meier-Benneckenstein ... 267
Meinecke ... 247
Meinhof ... 327
Meinhold ... 308
Meister ... 255
Mell : Heller ... 372
Melly József. ... 306, 339
Menczer ... 289
Mende ... 272
Menningen ... 292
Menyhárt ... 285
Menzel ... 259
Mercier ... 335
Merényi ... 351
Merkel ... 368
Messerschmid ... 353
Messner ... 278
Mestica ... 330
Mészáros, Eduardus ... 362
Mészáros Gyula ... 357
Mészáros Zoltán ... 351
Meszlényi : Demény ... 348
Metternich : Grunwald ... 372
Metternich : Schweder ... 302
Metternich : Ullmann ... 374
Metz ... 294
Metzger ... 261
Mewes ... 286
Meyer : Heberle ... 274
Meyer : Thierry ... 364
Meyer, Fritz ... 299
Meyer, Herbert ... 263
Meyer, Maximilian ... 266
Meyer, Rudolf ... 252
Mezey : Hedin ... 368
Mezey Sándor ... 299
Meznerich ... 327
Michaelis ... 245
Michel ... 245
Michelangelo : Delogu ... 346
Midler ... 373
Mie ... 332
Miehe ... 345
Miehlnickel ... 334
Migray : Balla ... 278
Migsch ... 280
Mihalik ... 341
Mihályi ... 362
Mihelics ... 269
Mikes-Madácsy ... 351
Mikes : Zolnai ... 352
Miklós E. ... 268
Miklós Imre ... 319
Miklós Ráfael ... 253
Miksa, mexikói császár : Decaux ... 371
Miksch ... 310
Milch ... 373
Miles : Driver ... 285
Milkó ... 340
Milleker ... 275
Millenkovich-Morold ... 373
Miller ... 261
Minden ... 311
Minkowski ... 245
Minne ... 290
Minns ... 357
Mira ... 356
Mirabeau : Barthou ... 370
Mirza ... 258
Misángyi : Ereky ... 341
Miskolczy ... 362
Missenard ... 339
Mistri ... 258
Mitrophanow : Bredon ... 326
Mittag ... 317
Mocsonyi : Halmi ... 340
Modi ... 258
Moé : Cain ... 243
Moen : Russel ... 241
Molitor ... 294
Mollay ... 330
Molnár : Hitler ... 262
Molnár : Wagner-Zellhoff ... 311
Molnár Antal ... 349
Molnár Benjamin ... 330
Molnár Ernő ... 345
Molnár Géza ... 271
Molnár János ... 362
Molnár Kálmán ... 289
Molnár Magdolna ... 362
Molony ... 359
Moltke ... 320
Mommsen ... 360
Monoki ... 240
Montandon ... 261, 265, 327
Montecuccoli ... 305
Montgelas : Aukamp ... 309
Moare : Pirou ... 310
Moret ... 357
Morgan-Webb ... 322
Móricz ... 276
Moriggl ... 368
Mórócz ... 262
Morris ... 361
Moskovits ... 357
Moulton ... 314
Mowat ... 276, 366
Mozart : Gheon ... 349
Mozolovszky ... 282
Möller Helmut ... 294
Möller Károly ... 340
Mönch, Hermann ... 281
Mönch, Walter ... 354
Mössel ... 343
Muhs ... 312
Mumford ... 260

Mundt 285
Munro 310
Muntz 260
Murányi 339
Muret 356
Murray 270
Musnai 362
Mussolini : Badics 275
Mussolini : Begnac 370
Mussolini : Buchheit 268
Mussolini, Vittorio 305
Mügeln : Ludwig 362
Mühlmann 327
Müller : Trevelyan 268
Müller : Zinner 375
Müller Alfons 330
Müller, D. H. : Bittner 328
Müller, Georg Eduard 299
Müller, Gertrud 299
Müller, Gustav 245, 250
Müller, Heinrich 256
Müller, Heinz 294
Müller, Johannes 249, 355
Müller, Josef 266
Müller, Karl Alexander 373
Müller, Karl Fr. 330
Müller Vilmos 248, 337
Müller, Werner 279
Müller, Willy 245, 278
Müller-Brandenburg 279
Müller-Stock 272
Münster 242
Münster : Krausnick 360
Müseler 344

Nádai 342
Nádasdy 272
Nádor : Tessedik 313
Naegeli 337
Nagel, Joseph 292
Nagy : Finánczy 307
Nagy Barna 256
Sz. Nagy Béla 325
Nagy Dénes 310
Nagy Géza 256
Nagy János 301
Nagy Lajos 326
Nagy Miklós 252
Nagy Sándor 256
Nagybákay (Rickl) 320
Napoleon : Aubry 363
Napoleon I. francia császár : Caulaincourt 303
Napoleon I. francia császár : Caulaincourt 371
Napoleon I. francia császár : Dard 371
Napoleon I. francia császár : Hartmann 372
Napoleon I. francia császár : Lefebvre 364
Napoleon I. francia császár : Tarlé 374
Napoleon I. francia császár : Ullmann 374
Napoleon I. francia császár : Wilson 375
Narr 314
Naval 265
Nebbia 343
Nédoncelle : Wilbois 280
Needham 331
Neef, Hermann 300
Neff, Paul 250
Némedy : Tóth 348
Nemes Ákos 262
Nemes Dénes 331
Nemes Erdeős László 304
Németh : Borsos 281
Németh : Dawson 358
Németh Andor 260
Németh László 351
Németh Sára 353
Némethy : Ágoston, szent 250
Némethy Endre 352
Némethy Károly 350
Nettelbeck 373
Neuburger 337
Neuendorff 272
Nevsky : Petit 359
Newcomer 324
Newman : Pol 255
Niamessny 260
Nicolson 373
Niedermann 279
Niemann 317
Niemeier, Gottfried 256
Niemeier, Hans-Gerhart 299
Nienholdt 327
Nietzsche : Hoppe 240
Nietzsche : Michel 245
Nietzsche : Schinke 245
Nietzsche : Szász 249
Niklitschek 331
Ninck 373
Nishimura 249
Nitsch : Erben 271
Nitsche 368
Nitti 268
Nizsalovszky 317
Nobel 355
Nohl 248
Nopcsa : Tasnádi-Kubacska .. 374
Nostitz 346
Noszlopi 249
Notter 299
Nourse 365
Nowak 272
Nyárády 334
Nyáry 359, 362
Nyékhegyi 242
Nyékhegyi : Fiala 242

Oberding 273
Obereit : Milch 373
Oberländer 266
Ockel 257
Odeuté 277
Oelsen : Gheyzelinck 333
Oertel 367
Ogden 330
Okolicsányi-Kuthy 340
Oldenburg-Januschau 373
Oltay 332
Opalka 268
Opel 251
Oppenheimer 310
Orano 262
Orczy 373
Orczy Gyula 319
Ordódy : Telbisz 338
Origenes 251
Orlovius 318
Orosz : Duzár 337
Orosz Iván 265
Osucky 271
Otto : Neff 250
Otto, Walter 258
Ottó trónörökös : Amiguet .. 370
Ozorai 308
Örkényi 279
Östör 283

Padányi Frank 308
Padányi Gulyás 271
Pagel : Needham 331
Pahl 268
Pakenham 272
Palatinus 306
Palestrina : Coates 348
Pálfy-Budinszky 346
Pálinkás 260
Páll 342
Pállik 347
Palm : Riegel 374
Palotás 340
Palotay 327
Pamphilius 253
Panhuys Polman Gruys 287
Pantenburg 277
Pap 262
Papp István 264
Papp János 245
Papp Vilmos 325
Paracelsus : Westhoff 354
Párdányi 272
Pariset : Lavisse 364
Parrot : Genouillac 366
Parthier 323
Pásztor 349
Pataki 266
Patona : Notter 299
Patric 327
Paul : Fornet 337
Paul : Stefan 349
Paul, Gusztav 360
Pauler : Szkladányi 246
Pauler Ákos 245
Pauler, Ludwig 277

Paulus 330
Pauncz 340
Paustian: Brüggemann..... 353
Pávó..... 340
Pavry 258
Pázmány: Schütz..... 308
Pechota 281
Péchy 277
Pécsi 368
Peeler: Gurian 282
Peisner 282, 326
Pelet: Vivekananda 258
Pellegrin 258
Peltzer 296
Pendlebury 366
Perczel: Jeans 332
Périts 294
Perlaky 373
Perr 281
Perreau 310
Perret: Ignatius..... 304
Perrier 336
Perroy: Pirenne..... 359
Pestalozzi: Kogan 308
Pestemer: Kremann 333
Peter..... 310
Péterfy 352
Peterich 258
Peters, Friedrich 322
Peters, Horst 323
Peters, Wolfgang 362
Petersen 308
Petit 359
Petit-Dutaillis 359
Petit-Dutaillis: Lavisse 363
Petitjean: Russel 356
Petri 308
Petrie 373
Pettendi 247
Pewesin 254
Pezet 361
Pfandl 373
Pfanstiel: Céline 261
Pfeffel: Baumann..... 265
Pfeiffer 353
Pfister: Lavisse 363
Pfister: Lot 359
Pfitzner 272
Pfizenmayer 334
Pflimlin: Laufenburger 315
Phleps 278
Phillips 241
Picard 336
Pic de la Mirandole: Vignal 246
Pick: Chamberlain 371
Pick: Maurice 373
Pickles 270
Piel: Salazar 269
Pieper 249
Pietzsch 318
Piffl 327
Piganiol 357
Pigler 343
Pilinyi 255
Pinder 344
Pines 332
Pintér 352, 330
Pirath 319
Pirchan 349
Pirenne 359
Pirou: Bouvier-Ajam 309
Pirou, Gaetan 310
Pischel 347
Pitt: Müller 373
Pitt: Rose 374
Pittioni: Pokorny 357
Pittioni, Richard 336
Pius XI. pápa 270
Pius XI., pápa: Waigand ... 255
Pivány 322
Piveteau: Boule 334
Planck: Hartmann 372
Planck 251, 332
Platon: Schuhl 344
Platon: Sandulescu-Godeni.. 245
Platon: Weinstock 246
Ploetz 350
Plümer 274
Pócs 256
Podhradszky: Czambel 329
Podmaniczky 375
Poetschke 305
Pogány: Rosner 348
Pohl 272
Pohlmann 251
Poirier 245
Pokoly 296
Pokorny 357
Pol 255
Polány 362
Politis 287
Pollack 322
Pollak 294
Polner 291
Polster 327
Polzovics 288, 298
Pongrácz 290
Popken 256
Portes 294
Possony 311
Postgate: Cole 278
Potemkin: Adamczyk 370
Pott 325
Potthoff 265
Poure-Davoud 258
Poussin 365
Pracht 285
Prasad 365
Prechtl 368
Predöhl 314
Price 373
Primke 242
Prion 322
Probszt 347
Prohászka: Fináczy 307
Prokes: Brdlik 316
Prokesch von Osten: Engel-
Jánosi 371
Proudhon: Traub 311
Proust: Blondel 354
Prümm 257
Prym 327
Przywara 255
Puccini: Adami 348
Pulay 338
Pusch 289
Puskás 268
Püski 289
Pyrker: Czigler 353
Pythagoras: Kerényi 244

Quaden 322
Qudard 273
Quigley 277
Quiring 252

Raape 287
Rabl 289
Rachmanowa 374
Rácz György 292
Rácz Jenő 320
Rácz Kálmán 256
Radnóti 366
Radó 320
Rados 345
Radowitz: Früh 278
Radzibor 322
Raeder: Frost 304
Ragaz 256
Ragozin 357
Rahn 289
Raith 314
Rákóczi Ferenc II.: Bachó . 361
Ramos: Salazar 269
Ranke: Hoeft 241
Rapaics 347
Rappard 311
Rasch 297
Raschdau 374
Raschen 287
Raschhofer 272
Rásonyi 364
Rasputin: Youssoupoff 375
Rass 352
Rasumofsky: Girardi 345
Ráth-Végh 265
Rather: Weigle 254
Rau: Aubry 293
Rault: Escarra 296
Ravasz 313
Rayner: Youssoupoff 375
Read 359
Réau 260
Rédei 374
Redesdale 328
Redlich: Bossuet 250
Rees: Bruck 312
Reeves: Colvin 240
Regel: Flournoy 250

Regős ... 268
Regul ... 314
Rehm ... 353
Reiber ... 242
Reichenbach ... 317
Reichert ... 349
Reichmann ... 245
Reimann ... 303
Rein ... 274
Reinach ... 270
Reiner ... 285
Reinhardt ... 264
Reinherz ... 277
Reinhold ... 256
Reinken ... 359
Reinöhl ... 335
Reisner ... 349
Reitis, Otto ... 290
Reitis, Rolf ... 290
Remer ... 310
Reminiczky ... 280, 326
Renatus : Barbarin ... 337
Renaudet : Hauser ... 356
Renaudet : Pirenne ... 359
Renglovics ... 374
Renner ... 332
Renouvin ... 356
Renzi ... 325
Réthly ... 334
Rettig ... 317
Retz ... 374
Reuss ... 280
Révai ... 249
Révay : Croiset ... 265
Révay : Homo ... 265
Révész : Barth ... 270
Révész Alice ... 354
Révész Béla ... 374
Révész Géza ... 247
Révész Imre ... 256
Reybaud : Schüler ... 354
Reydellet ... 287
Reynaud ... 270
Reynold ... 368
Reza Schah : Hinz ... 365
Rezessy ... 269
Rézler ... 280
Rheden ... 345
Rheinstrom ... 287
Rhine ... 247
Ribáry ... 299
Ribay : Szabó ... 260
Ribbentrop, Joachim ... 315
Ribelliau : Lavisse ... 363
Richards : Ogden ... 330
Richards, Ivor ... 350
Richardson ... 345
Richardt ... 294
Richter Béla ... 298
Richter, Gerhard ... 277
Richter, Hans ... 272
Richter, Siegfried ... 280
Richthofen ... 283, 355
Ricker ... 323
Ridpath-Klien ... 329
Riedl : Gyenes ... 372
Riegel ... 374
Rieger : Piffl ... 327
Rieger, Wilhelm ... 322
Rikli ... 305
Ringleb ... 290
Rinn : Saint-René Taillandier 374
Ritterbusch : Schultze ... 309
Roadhouse ... 339
Roberg ... 267
Roberts ... 336
Robertson ... 348
Robitsek ... 354
Rodbertus : Halbach ... 309
Roeder ... 296
Roethe ... 254
Rohde ... 341
Rohlfing ... 279
Rohrbach ... 274
Rohringer : Buday ... 316
Rohringer László ... 334
Rohringer Sándor ... 332, 341
Rolfe ... 368
Rolleston ... 328
Rollwage ... 296
Roloff ... 278
Rommel ... 354
Rónay ... 295
Roon : Immel ... 304
Roosevelt : Ludvig ... 373
Roosevelt : Taylor ... 277
Roosevelt, Theodore ... 274
Rose, Hans ... 344
Rose, J. Holland ... 374
Rosenberg ... 283
Rosendorff ... 324
Rosenthal, Franz ... 330
Rosenthal Jenő ... 338
Rosner ... 348
Rossetti ... 346
Rossmässler ... 336
Rostás ... 322
Rosten ... 338
Roszner ... 305
Rosztóczy : Veress ... 350
Roth ... 374
Rothacker ... 272
Rothbard ... 354
Rothe : Lawrence ... 373
Rothe, Carl ... 311
Roule ... 331
Rousseau : Wou ... 365
Rousseau, André ... 354
Roussel ... 357
Rousselot ... 253
Roustan : Malerbranche ... 245
Routil ... 266
Royer ... 296
Roze : Voragine ... 252
Rozycky ... 303
Röchling : Schmidt ... 282
Röck ... 248
Rössler, Fritz ... 361
Rössler, Hellmuth ... 374
Ruben ... 310
Rudai ... 277
Rudloff ... 255
Rudolf ... 262
Rudolf von Habsburg : Klutz 360
Rudolph ... 345
Ruehl ... 358
Ruisinger ... 303
Rummel ... 290
Ruppel ... 342
Rusch ... 318
Russel, Bertrand 245, 268, 332, 356
Russel, Harold ... 241
Rusznyák ... 284
Rutherford : Needham ... 331
Ruttkay ... 352
Ruttke ... 263
Ruysbroeck ... 253
Ruzicska ... 347
Rückert ... 334
Rückwardt ... 341
Rüegg ... 374
Rütten ... 287

Sághelyi ... 308, 318
Sági ... 319
Sagnac : Lavisse ... 363, 364
Sagnac : Lefebvre ... 364
Sahm ... 268
Saint Pierre : Roule ... 331
Saint-René Taillandier ... 374
Salacz ... 270
Salamon : Mészáros ... 351
Salazar ... 269
Salazar ... 269
Salewski ... 319
Salgó : Thiess ... 305
Saltmarsch ... 247
Samu ... 352
Sandberg ... 333
Sander ... 290
Sanders ... 359
Sándor, nagy, makedoniai király : Birt ... 356
Sándor, nagy, makedóniai király : Ivánka ... 357
Cs. Sándor Ernő ... 340
Sándor Pál ... 245
Sandulescu-Godeni ... 245
Saphir : Robitsek ... 354
Sappho : Goldsmith ... 372
Sarasin : Baumann ... 265
Sárkány ... 260
Sarkar ... 260
Sarment : Magyar ... 354
Sarolta, mexikói császárné : Decaux ... 371
Sartre ... 248
Sasse ... 287
Sauer ... 257

Sauvageot 264
Savatier : Dalloz 285
Sayers 322
Säftel 325
Sbrik 361
Schacht : Tersteegen 256
Schacht, Horand 272
Schadewaldt : Stroux 344
Schaefer 269
Schaeffner 374
Schaffer 263
Schalle 338
Schamil : Seeger 374
Schamoni 252
Schandl József 342
Schandl Károly 282, 318
Schaper 342
Scharfe 345
Scharpff 256
Schaurek 288
Schausberger 280
Schäfer 292
Schäffer 323
Schefoldt 317
Scheibe 280
Scheiber 330
Scheide 368
Scheidt 261
Schelling : Brenner 243
Schenck 338
Schenzer 291
Scherer Ferenc 362
Scherer, James 277
Scherer Péter Pál 260
Schering 349
Scherschmidt 300
Scheschics 245
Scheyer 263
Schick, Erich 253, 256
Schickedanz 284
Schiedt 301
Schier 314
Schiller : Becher 353
Schiller : Kretschmar 373
Schiller Pál 339
Schilling, Adolf 315
Schilling, Otto 255
Schinke 245
Schirach 308
Schirmeister 290
Schirokauer 374
Schlandt : Biró 328
Schlange 300
Schlayer 274
Schlechta : Hoppe 240
Schlegel : Teifel 249
Schlempp 305
Schlitt 330
Schloessmann 296
Schlözer 374
Schlünsen 280
Schmalenbach 245
Schmeljow : Aschenbrenner .. 370
Schmid ,Karl 268
Schmid, Paul 269
Schmidt : Nishimura 249
Schmidt Eligius Róbert 333
Schmidt, F. H. 279
Schmidt, Franz 245
Schmidt, Friedrich .. 275, 282, 325
Schmidt, Georg 302
Schmidt, Heinrich 246
Schmidt, Justus 369
Schmidt, Martin 256
Schmidt, Richard 303
Schmidt, Wilhelm 286
Schmidtmayer 361
Schmieden 338
Schmittlutz 297
Schmitz, Paul 274
Schmitz, Richard 256
Schmölders 310, 322
Schnack : Katz 264
Schneefuss 272, 274
Schneider Miklós 375
Schneider, Oda 261
Schneider Richard 300
Schneider, Rudolf 246
Schneider, Wilhelm 330
Schneider-Leyer 303
Schneidewin 249
Schneller György 296
Schneller Károly 267
Schnettler, Albert 342
Scholz, Werner 287
Scholz, Wilhelm 319
Schopenhauer : Emge 244
Schopenhauer : Hübscher ... 244
Schopenhauer : Michaelis 245
Schott 269
Schön Tibor 297
Schön, Werner 297
Schönebeck 303
Schönfelder 246
Schranz 314
Schraut 279
Schreder 242
Schreiber 362
Schridde 242
Schriewer 241
Schroeder 248
Schröter 336
Schrygens 254
Schubart 260
Schubert : Eschmann 348
Schubert : Silvestrelli 374
Schuchhardt 358
Schuette 347
Schuhl 246
Schuhl, Pierse-Maxime 344
Schuler 303
Schultz-Ewerth 369
Schultz-Merin : Funke 342
Schultze 309
Schultze-Galléra 327
Schulz, Eugen 298
Schulz, Fritz 262
Schulz, Heinrich 325
Schulz, Horst 280
Schulz, Julius 341
Schulz, Otto 358
Schulz, Richard 318
Schulz, Wilhelm 298
Schulze, Fritz 246
Schulze, Rob 301
Schulze-Maizier 369
Schumacher, Karl 369
Schumacher, Rupert 272, 277
Schumann : Korte 372
Schumann : Tessmer 374
Schumann, Hans 322, 359
Schurz : Lessing 373
Schuschnigg 270
Schuschnigg : Fellner 276
Schuster 349
Schutte 297
Schüler, Hans Hermann 317
Schüler, Helene 354
Schüler, Richard 286
Schürer, Oskar 344
Schürk 294
Schüssler 359
Schütte : Dassel 324
Schütz Antal ... 251, 252, 255, 308
Schütz, Martin 262
Schütz, Paul 250, 251
Schwan : Vögler 282
Schwarz : Kolarik 321
Schwarz : Maritain 250
Schwarz, Dieter 307
Schwarz, Franz 310
Schwarz, Hermann 246
Schwarz, Otto 292
Schwedenborg : Joh 257
Schweder 302
Schweidler 348
Schweighäuser : Baumann ... 265
Schweinichen : Emge 244
Schweitzer 327
Schweng 317
Schwerin 254
Schwerin von Krosigk 314
Schwinge 286
Scipio Africanus : Liddel Hart 357
Scurla 269
Cs. Sebestyén 345
Sedlmayr 286
Seebach 290
Seeberg 242
Seebohm : Creswell 303
Seeger 374
Seel, Hanns 300, 303
Segitz 292
Seidel 251
Seidenstücker 258
Seifert 341
Seignobos : Lavisse 364
Seischab 322
Seiss-Inquart 368

Seitz 251
Sellye 366
Sementowski-Kurilo 264
Semjanow 365
Semper 288
Seraphim 262, 313
Serédi 363
Serge : Maurin 273
Serrus 246
Serrus, Ch. 330
Sethe 359
Seton-Watson 277
Shanahan 314
Sharp 241
Shear 316
Sheppard 369
Shinkokai 240
Siebert 280
Sieburg 369
Sieg 292
Siegfried : Decugis 261
Siewert 263
Sigl, Christian 272
Sigl, Franz 272
Silva Tarouca 246
Silvestrelli 374
Simándi 260
Simiand 280
Simmerlein 293
Simon 257
Simone 268, 290
Singh 330
Sipos István 299
Sipos Sándor 312, 315
Sirelius 216
Sismondi : Traub 361
Sivers 310
Siwek 251
Six 374
Sixtus V., pápa 251
Sluytermann 259
Sluzewski 296
Smigly-Rydz : Lipcsei-Steiner 373
Smiles 248
Smith : Cole 269
Smythe 316
Snell 246
Socin 327
Soikkeli : Ignatius 304
Solleder 360
Solmi 272
Soltész : Nemes 262
Solty 316
Solymoss 255
Solymossy 328
Sombart 269, 311, 335
Somner Merrywlather 243
Somogyi : Wodetzky 246
Somogyi Ferenc 295
Somogyi Gyula 339
Somogyi Imre 256
Somogyi Zoltán 333
Somogyi Zsigmond 263
Somssich 349
Sophokles : Weinstock 355
Sorokin 260
Sós : Homa 304
Sós Endre 262
Sossidi 263
Souriau, Étienne 343
Souriau, Michel 246
Söhngen 251
Sőregi 344
Sövény 352
Sövényházi Neuhold : Bernhard 284
Sövényházy Ágost 338
Sövényházy Ferenc 286
Spalaikovitsch 327
Spann : Kammhuber 289
Spann : Nagy 310
Spaun 248
Späthing 284
Speckter 303
Speyerer : Fischer 321
Spiegel 257
Spiegelberg 249
Spiess : Jellicoe 304
Spinoza : Siwek 251
Spitteler : Faesi 353
Spohr 318
Spranger 249
Spreckelmeyer 251
Sprehn : Tänzer 342
Spreti 295
Spunda 369
Ssymank : Paulus 330
Stalin : Petit 359
Stamp 311
Standfest 303
Stange 369
Stankevič 311
Stark 323
Starke, Arnold 256
Starke, F. C. 318
Staupitz 256
Stählin 365
Steber : Tarlè 374
Steding 259
Stefan 349
Steffen 292
Steffens, Heinrich 374
Steffens, Heinz 318
Stegemann 282
Steger : Adam 280
Steichele 298
Steier : Czambel 329
Steier Lajos 272
Steiger 268
Stein : Ullmann 374
Stein, Otto 311
Steinacker : Hammer 339
Steinbeisser : Genzmer 345
Steinberg 248
Steindamm 247
Steinecker 260
Steinemann 323
Stekel 248
Stephan 256
Stephen-Chauvet 369
Stern : Károlyi 262
Stern Samu 262, 273
Sterzinger 343
Steube 288
Steudle 339
Steuer : Károlyi 282
Steuer György 282
Stewart 252
Stiassny 296
Stifter : Bachfeld 352
Stockinger 248
Stodieck : Goldmerstein 338
Stodola 331
Stohner 288
Stojadinovits : Szücs 352
Storck 326
Stoye, Johannes 274, 364
Strachey : Barker 283
Stranik 265
Stransky : Maurois 352
Strasser 327
Strauss : Kobald 372
Strawinsky : Schaeffner 374
Streblow 277
Strecker 339
Streicher : Deeg 261
Streit 356
Strelitz 288
Strém : Chengery Pap 246
Stresau : Hicks Beach 372
Stretau : Midler 373
Stroebe 328
Strohschein 280
Strong 366
Stroux 344
Strube 254
Struense 306
Stuber 292
Stucken 322
Stuhlmann : Hovhannesian .. 346
Sturminger 268
Sturzenegger 268
Suarès 350
Suarez : Leiwesmeier 250
Sulla : Bloch 356
Sulla : Moskovits 357
Sumper 292
Supka Géza 363
F. Supka Magdolna 347
Surányi : Halasy-Nagy 351
Surányi-Unger 311
Suthoff-Gross 302
Sümeghy 333
Sündermann 243
Svéda 363
Swoboda : Höhn 285
Svoboda, Franz 305
Sybel 374
Szabados 275, 280
Szabó : Erdély 351

Szabó : Gróh 335
Szabó : Samu 352
Szabó Aladár 354
Szabó Dezső 271
Szabó István 320, 363
Szabó József 352
Szabó Lajos 246, 251
Szabó Mihály 262
Szabó Miklós 323
Szabó Sándor 242
Szabó T. Attila .259, 267, 352, 363
Szabó Zoltán ... 260, 264, 335, 369
Szabolcs 349
Szabolcsi 349
Szakonyi Klára 267
Szakonyi Lajos 304
Szántó : Goldberger 296
Szántó Károly 248
Szanyi 342
Szász Alfréd 339
Szász Béla 249, 261, 328
Szászy 290
Széchenyi : Váradi 273
Széchenyi-Wolkenstein 342
Széchy 340
Szécsi 330, 363
Szegedi 308
Szeibert János 260, 280
Székely : Jörgensen 252
Székely Ádám 305
Székely Miklós 286
Szekeres János 271
Szekeres Margit 347
Szekfű : Zoványi 356
Széll : Mártonffy 303
Széll : Székely 286
Szemere : Alexander 263
Szemerei 352
Szemery 334
Szénássy 332
Szenczi 330
Szende Aladár 330
Szende Zoltán 365
Szent-Györgyi Albert 335
Szentgyörgyi László 273
Szent-Iványi 294
Szentkereszty 306
Szentkuti 265
Szentmiklósi 280
Szentmiklósy József 326
Szentmiklósy Lajos 318
Szentpályi : Röck 248
Szerényi 341
Sziklay 369
Szilagi 281
Szilágyi 318
Szilvay 320
Szini : Farkas 351
Szirmay 352
Szkladányi 246
Szladits : Goldberger 296
Szladits Károly 294
Szlezák 298
Szmertnik 297
Szokoly : Röck 248
Szombathy 242
Szoszna : Gacs 254
Szőke : Kassai 292
Szöts 333
Sztankai 340
Sztrázsik 317
Szurmay 350
Szücs Gusztáv Ágoston 352
Szvatkó 273
Szviezsényi 339

Tábor : Szabó 246
Tábori 305
Taillandier : Szabó 354
Takács : Luther 256
Takács Ferenc 280, 284
Takácsy : Szücs 352
Takaróné Gáll 311
Tálasi 327
Talleyrand : Dard 371
Tamás, aquinói Szent : Chesterton 254
Tamás : Takaróné Gáll 311
Tamas, André 272
Tamás Lajos 352
Tankó 333
Tantó 340
Tapié 364
Tappe 263
Taraporewala 258
Tarczai : Werger 352
Tarlé 374
Tarnóczi 255
Tasnádi-Kubacska 374
Tass : Jeans 332
Taut 349
Taylor, Evelene 277
Taylor, John 314
Tänzer 342
Techert 339
Tegethof 328
Teifel 249
Telbisz 338
Teleki : Gáspár 371
Teleki 319
Telkes-Teszár 355
Temesváry : Palatinus 306
Temesváry László 322
Temesváry Pelbárt 273
Temesy Győző 368, 369
Tempeanu 263
Tennyson : Hetzel 352
Terbe 350
Teresa de Jesu Santa Madre .. 252
Teréz, lisieuxi Szent 252
Tersteegen 256
Tersteegen : Busch 255
Tersteegen : Klein 255
Tersztyánszky 319
Tessedik 313
Tessmer 374
Teszéri 319
Teubert 319
Textor 278
Tharaud : Bruckner 354
Theele 342
Thibaudet 350
Thiel, Erich 312
Thiel, Fritz 301
Thiel, Rudolf 252
Thierfelder 330
Thierry 364
Thiess 305
Thilo-Lüyken 327
Thirring Gusztáv 267
Thirring Lajos 267, 282
Thoma 324
Thomas 365
Thomson 356
Thon 241
Thukydides : Bender 267
Thun-Hohenstein 264
Thureau-Dangin 366
Thuróczy : Juhász 362
Thurzó : Coudenhove 371
Thurzó : Klenner 351
Thyregod 241
Tibal 313
Tibor Emil 373
Tibor György 313
Tichy 369
Til, William 369
Timmermann : Reynold 368
Timoshenko 315
Tinódi : Szücs 352
Tipping 346
Tisdall 330
Tisza : Kun 270
Tisza : Nádasdy 272
Tisza István 271
Tobler 280, 283
Tod 365
Todt 341
Tokugawa : Scherer 277
Tolnai : Birkás 370
Tolstoi : Suarès 350
Tompa 336
Torda 262
Torday 277
Tornau 263, 316
Tornyos 278
Toscanini : Stefan 349
Tóth : Horváth 368
Tóth András 272
Tóth Ervin 348
Tóth Ferenc 334
Tóth József 302, 322
Tóth Lajos 294
Tóth László 252
Totzek 326
Tower 248
Tölgyesi 345
Török István 313
Török Vince 308

Töttössy 277
Traub 311
Traub 360
Traversi 369
Treitschke 305
Trevelyan 268, 359
Trinklein 297
Tritsch 374
Troeger 296
Tronnier 342
Trotabas 324
Trumler 296
Trummer 341
Tschaikowsky : Berberowa .. 370
Tudor : Read 359
Turák 261
Turchányi 363
Tury : Menyhárt 285
Tylor : Marett 259

Uhlig 295
Ujgazda-Neubauer 313
Újlaki 286
Ujszászy 261
Ujvári 343
Ujváriné-Kerékgyártó 327
Ullmann 374
Ullrich-Röck 248
Ulmenstein 294
Ultsch 375
Umbreit 336
Unger 366
Ungern-Sternberg : Krauthoff 373
Ungewitter 318
Uphues 248
Urbán Gusztáv 264
Urban, K. 305
Urbanski 375
Urich : Langenscheidt 329
Urs von Balthasar : Origenes 251

Vajda Ákos 322
Vajda György 246
Vajda Ilona 375
Vajkai 308
Vajna 266
Vakarcs 369
Valentin 356
Valló 300
Valois : Lavisse 363
Vámos : Kecső 310
Van Loon 336, 344
Vannay 271
Vannutelli 265
Váradi 273
Várady Géza 255
Várady Gyula 262
Varani : Jörgensen 252
Varga : Matolcsy 310
Varga : Schiller 339
Varga Albert 242
Varga István 267, 311, 312
Varga László 355
Varga Sándor Frigyes 350
Varjassy 363
Várkonyi 308
Vas 325
Väth 365
Veblen : Pirou 310
Vedres : Farkas 371
Veiter 290
Vékovitsch 327
Velenovsky 246
Velzen 251
Venczel 261
Venzmer 335
Verbényi 294
Verdi : Alberti 370
Verebély : Schmieden 338
Verebély László 341
Verebély Tibor 338
Veress : Szücs 352
Veress Elemér 350
Veress Endre 363
Verkade 249
Verkade : Ruysbroeck 253
Verlaine 375
Versch 298
Verseghy : Horváth 254
Vértes 355
Vértesy : Gyömrei 372
Verweyen 253
Veszprémy 335
Viard 364
Vidal de la Backe : Lavisse .. 363
Vidor 340
Vienot 257
Vietz 283
Vignal 246
Viktória, angol királynő : Jagow 372
Villani 355
Vilmos I. német császár : Jagow 372
Vilmos II. német császár : Bruck 312
Vincke 327
Vincze : Szabó 323
Vioux 375
Virág : Luther 373
Visan 296
Visegrády 319
Vivekananda 258
Vivent 375
Vizy 283
Vladár 286
Vogdt 284
Vogel : Schmölders 310
Vogel, Emanuel Hugo .. 311, 322
Voigt 290
Volkmann 248
Vollmer 252
Vollweiler 268
Volts 240
Voragine 252
Vorbach 361
Vozáry 253
Vögler 282
Völger 251
Völgyesi : Battlay Elsner ... 246
Völgyesi Ferenc 338
Vseobecne 240

Waetzoldt 343
Wagemann : Fischer 321
Wagner : Malherbe 349
Wagner : Millenkovich-Morold 373
Wagner : Schuster 349
Wagner, Albrecht 300
Wagner, Hans 275
Wagner, Josef 315
Wagner, O. R. 370
Wagner-Zellhoff 311
Wahl 246
Waigand 255
Wainwright 258
Wais 355
Walbert : Genouillac 366
Walde 311
Waldhausen 290
Wallner 330
Walsh 375
Walter, Eginhard 266
Walter, Emil 331
Walter János 331
Walter, Johannes 254, 257
Walther 264
Walz, Erhard 305
Walz, Gustav 286
Walz, Werner 290
Wang 308
Ward : Coudenhove 371
Warnecke 269
Wartburg 330
Weber, Friedrich 251
Weber, Hans 297
Weber, Kurt 282
Weber, Robert 295
Wedderkop : Carnegie 248
Weddigen 324
Wegener : Schenck 338
Wegener, Georg 369
Wehd : Gheon 349
Wehrenalp : Ungewitter ... 318
Weide 303
Weigel : Opel 251
Weigle 254
Weil 359
Weill 272
Weinert 335
Weinstock 246
Weinstock, Heinrich 355
Weiser-Aall 327
Weiss : Eckehart 253
Welckert 361
Wells 242
Welter : Sombart 269
Weltner 297

Wendt 243, 342
Went: Lissák 337
Wenzl 333, 335
Werder 260, 268
Werfel 343
Werger 352
Werner, Johannes 375
Werner, Klaus 294
Wesley: Scharpff 256
Wesley: Schmidt 256
Wesselényi: Szentkuti 265
Wessely, Friedrich 253
Wessely, Kurt 273
Westecker 354
Westhoff 354
Weygand: Duval 304
Wheaton 288
Wheeler-Bennett 359
Wick 345
Wildner 318
Wielandt 251
Wiese: Schürer 344
Wilbois 280
Wilcox 316
Willi 314
Williams, Archibald 369
Williams, John 311
Willwoll 248
Wilson: Kober 366
Wilson: Seeberg 242
Wilson: Wheaton 288
Wilson, Louis 241
Wilson, Robert 375
Windaus: Lettré 335
Winder 375
Winkel 252
Winkelmann 346
Winkler: Colerus 331
Winkler, Arno 317
Winkler Pál 254
Winkler, Wilhelm 273
Winter 361
Wirth 365
Wirz 316
Wisemann 366
Wiskeman 273
Witt 313
Witte 314
Witten: Hentschel 346
Wodetzky 246
Woertge 317
Wolbe 375
Wolf, Heinrich 300
Wolf, Julius 361
Wolff: Brenner 243
Wolkersdörfer 278
Woolson 352
Wossala 340
Wou 365
Wölfel 274
Wucher: Heiss 271
Wunderle 251
Wünscher 314

Ybl 343, 347
Young 366
Youssoupoff 375

Zachariae: Aubry 293
Zadow 246
Zajti 252
Zakariás 333
Zakharov 367
Zander 277
Zarek 363
Zarnow 361
Zeck 273
Zeddies 248
Zeidler: Funke 342
Zeitler 266
Zentay: Szabó 262
Zeppelin: Eckener 371
Zernatto 361
Zervos 344
Ziegenfuss 282
Ziegler, Heinz 267
Ziegler, Wilhelm 262, 360
Zierold-Pritsch 324
Zigrosser 243
Zimmer 258
Zimmermann: Milch 373
Zimmermann, Carle 260
Zimmermann, Heinz 251
Zimmermann, Marie 306
Zimmermann, Max 317
Zimmermann, Walter 335
Zinner 375
Zipper: Langenschlidt 329
Zischka 316
Zogg: Ellsworth 367
Zolnai 352
Zolnay 259
Zoltai 347
Zoványi 356
Zrinyi: Ilona 304
Zschokke: Reichmann 245
Zsigmond, magy. kir.: Juhász 362
Zsindely 350
Zsiros: Dér 254
Zsuffa 341
Zucker 358
Zülch 347
Zweig: Stefan 349

A Fővárosi Könyvtár kurrens folyóiratainak és napilapjainak jegyzéke. 1938.

Alphabetisches Verzeichnis der laufenden Zeitschriften u. Zeitungen der Stadtbibliothek. 1938. — Alphabetical list of periodicals and newspapers curenrtly received in the Library. 1938.

I. Központi könyvtár. — Zentrale. — Central.

A cím utáni zárójelben levő szám azt jelenti, hogy a folyóirat hányszor jelenik meg évente. A jobboldali oszlopban levő szám jelzi a raktári helyszámot.

Administration Locale, L'. Bruxelles (szbtl). **x 2223**
Adó, Az (10) **2024**
Akadémiai Értesítő. Bp. (12) **3453**
Állatorvosi Lapok. Bp. (24) **1662**
Allgemeines Statistisches Archiv. München (2) **3919**
American City, The. New York (12) **4020**
American Journal of International Law. Washington (4) **2734**
American Journal of Sociology, The. Chicago (6) **3337**
American Political Science Review. New York (4) **3727**
Amerikai Magyar Népszava **263**
Amtsblatt d. Reichshauptstadt Berlin. Berlin (52) **1244**
Amtsblatt d. Stadt Wien. Wien (52) **690**
Annales Historiques. Paris (6)
Annals of the American Academy of Political and Social Science. Philadelphia (6) **3057**
Anthropologie, L'. Paris (6) **2669**
Anthropos. Wien (6) **1218**
Anya- és Csecsemővédelem. Bp. (12) **x 2062**
Apollo. Bp. (4) **x 2349**
Archeologiai Értesítő. Bp. (szbtl.) **531**
Archiginnasio, L'. Bologna (6) **0200/34**
Archiv f. Anthropologie. Braunschweig (4) **1296**
Archiv f. Buchgewerbe. Lpzg (4) **0204/25**
Archiv f. d. Gesamte Psychologie. Lpzg (4) **4895**
Archiv f. Kulturgeschichte. Lpzg (4) **4718**
Archiv f. Orientforschung. Berlin (6) **A 50.05/31**
Archiv. f. Rassen- u. Gesellschaftsbiologie. Lpzg (4) **3339**
Archiv f. Rechts- u. Sozialphilosophie. Berlin (4) **3765**
Archiv f. Religionswissenschaft. Lpzg (4) **2168**
Archives Diplomatiques et Consulaires. Basel (12)
Archivio Storico Italiano. Firenze (4) **2573**
Athenaeum. Bp. (6) **3900**
Atlantis. Berlin (12) **1892**
Auslese, Die. Berlin (12) **x 2202**
Autósok és Motorosok Lapja. Bp. (24)

Bank-Archiv. Berlin (24) **1132**
Bányászati és Kohászati Lapok. Bp. (24) **4447**
Baromfitenyésztők Lapja. Bp. (24)
Baross Szövetség. Bp. (52)
Békés Vármegye Hivatalos Lapja. Gyula (26—30) **562**
Belügyi Közlöny. Bp. (52) **1003**
Berliner Monatshefte. Berlin (12) **x 2356**
Berliner Tageblatt **87**
Betriebswirtschaft. Stuttg. (12) **1113**
Bibliografia Fascista. Roma (12) **0160/83**
Bibliographie de la France. Paris (52) **01504/4**
Bibliographie d. Staats- u. Wirtschaftswissenschaften (azelőtt: Sozialwissenchaften) Berlin (12) **q 01630/6**
Bibliotekarz. Varsó (12)
Biometrika. Cambridge (4) **752**
Biztositási és Közgazdasági Lapok. Bp. (26)
Botanikai Közlemények. Bp. (6) **x 2167**
Bölcseleti Közlemények. Bp. (szbtl.) **x 2436**
Bőripari Munkás. Bp. (26)
Budai Napló. Bp. (52) **Bq 071/21**
Budapest Déli Kerületi Közlöny. Bp. (52) **Bq352/300**
Budapest Jogszabályai. Bp. (10) **2072** és **B 352/190** és **K 3520/25**
Budapest Székesfőváros Statisztikai Havifüzetei. Bp. (12) **B 310/6** és **x 554**
Budapesti Hirlap **72**
Budapesti Közlöny. Bp. (naponta) **74**
Budapesti Polgári Iskola. Bp. (4)
Budapesti Szemle. Bp. (12) **3440** és **3441**
Bulletin Bibliographique. Paris (12) **0105/1**
Bulletin Intern. de la Protection de l'Enfance. Bruxelles (11) **2535**
Bulletin of the New York Public Library. New York (12) **0274/27**
Bundesgesetzblatt. Wien (szbtl.) **823**
Búvár. Bp. (12) **x 2313**
Bücherei, Die. Lpzg. (4) **0205/3**
Büntetőjog Tára (Magy. Jogi Szemle melléklete). Bp. (10) **4835**

Caucase, Le. Paris. (12)
Cél, A. Bp. (12) **4467**
Cobden. Bp. (12) **x 523**
Commercial Review, The. London (12)
Connoisseur, The. London (12) **1770**
Corriere del Danubio. Bp. (12)
Corriere della Sera **104**
Corvina. Bp. (2) **2530**
Családi Kör. Bp. (12) **x 550**

Daily Mail **100**
Danubian Review. Bp. (12) **x 532**
Debreceni Protestáns Lap. Debrecen. (12) **1997**
Debreceni Szemle. Debrecen (12) **2737**
Délibáb. Bp. (52)
Demokrata Ujság. Bp. (52)
Deutsche Jugendhilfe (ezelőtt: Zblt f. Jugendrecht). Berlin (12) **2954**
Deutsche Literatur-Zeitung. Berlin (52) **01543/18**
Deutsche Medizinische Wochenschrift. Berlin-Lpzg (52) **1636**
Deutsche Rundschau. Berlin (12) **4647**
Deutsche Volkswirt, Der. Berlin (52) **1805**
Deutsche Zeitschrift f. Wohlfahrtspflege. Berlin (12) **2957**

Deutsches Recht. Berlin (24) x 546
Deutsches Statistisches Zentralblatt. Lpzg (10) 749
Deutsches Tuberkulose-Blatt (D. Med. Wochenschr. mell.) Lpzg (12) x 2268
Dolgozatok. Szeged (2) 2654
Donaukurir. Bp. (12)
Duna Népe. (ezelőtt: Országút) Bp. (10) x 560
Dunavölgye Szemle. Bp.

Economia. Roma (12) x 2492
Economic Journal, The. London (4) 3243
Economist, The. London (52) 611
Economiste Francais, L'. Paris (52) 553
Egészségpolitikai Szemle. Bp. (12) x 2260
Egyenlőség. Bp. (52) 1063
Egyetemes Philologiai Közlöny. Bp. (10) 4442
Ekonomisk Tidskrift. Uppsala (12) 4561
Elektrotechnika. Bp. (24) 1660
Elektrotechnishe Zeitschrift. Berlin (52) 1669
Élet. Bp. (26) 1694
Élet Útja, Az. Pápa (10)
Életvédelem. Bp. (10)
Ellenőr, Az. Bp. (52) 253
Ellenzék 205
Előre. Bp. (52) 257
Americana. Bp. (12) x 2353
Építőipari Szemle. (Vállalkozók Lapja mell.) Bp. (12) 2912
Építőmunkás. Bp. (24) 51
Erdélyi Helikon. Kolozsvár (12) 2854
Erdélyi Lapok 223
Erdélyi Múzeum. Kolozsvár (12) 3452
Erdélyi Szemle. Kolozsvár (12) x 575
Esprit International, L'. Paris (4) 2993
Est, Az 20
Esti Kurir 192
Esti Ujság 259
Esztergom Évlapjai. Esztergom (szbtl.) x 2195
Esztétikai Szemle. Bp. (4) x 2357
Ethnographia. Bp. (4) 4364 és 2575
Etudes Sociales, Les. Paris (12) 4460
Europa Stunde. Berlin (52) x 543
Europäische Revue. Lpzg (12) 2562

Fiatal Magyarság. Bp. (12) x 2363
Fiatalok Országútján. Bp. (10) x 2404
Finanz-Archiv. Stuttg. (2) 3668
Finnisch-Ungarische Forschungen. Helsinki (szbtl.) x 2225
Firenze. Firenze (12) 1968
Fischers Zeitschrift f. Verwaltungsrecht. Lpzg (6) 3646
Fogorvosi Szemle. Bp. (12) 2399
Fogtechnikai Szemle. Bp. (12) 2687
Forschungen und Fortschritte. Berlin (36) 1861
Fotóélet Bp. (12)
Fotóművészet. Bp. (10) x 2491
Földrajzi Közlemények. Bp. (10) 3922
Földtani Értesítő. Bp. (4) x 2339
Földtani Közlöny. Bp. (12) 3895
Főváros és Környéke. Rákospalota (12)
Fővárosi Hírek. Bp. (10)
Fővárosi Hirlap. Bp. (52) Bq 352/68
Fővárosi Közlöny. Bp. (52) Bq 352/3 és K 3520/58 és 30
Fővárosi Tudósító. Bp. (naponta)
Fővárosi Ujság. (azelőtt: Városfejlesztés.) Bp. (24) X 2076 és 249 és 1958
Frankfurter Zeitung 92
Frau, Die. Berlin (12) 1211
Freude u. Arbeit. Berlin (12)
Furche, Die. Berlin (4) x 2201
Független Budapest. Bp. (52) Bq 352/61
Független Közgazdaság. Bp. (12)
Független Ujság. Kolozsvár (szbtl.) x 548
Függetlenség 243
Fürdőügyi Szemle. Bp. (12) x 2419

Gazdasági Kurir. Bp. (szbtl.)
Gazette de Hongrie. Bp. (52) 226
Geist d. Zeit. (ezelőtt: Hochschule u. Ausland.) Berlin (12) x 2310
Geistige Arbeit. (azelőtt: Minerva-Zft.) Berlin (24) 238
Gemeindetag, Der. (azelőtt: Städtetag.) Berlin (24) 1628
Genova. Rivista municipale (12) 1933
Gesundheits-Ingenieur. München (52) 1750
Gyermekvédelem, A. Bp. (12) 1911
Gyógyászat. Bp. (52) 1320

Hadtörténelmi Közlemények. Bp. (4) 3462
Hibbert Journal. London (4) 4942
Hilgardia. Berkeley (szbtl.)
Híradó 260
Historische Vierteljahrschrift. Dresden (4) 2343
Historische Zeitschrift. München (6) 4756
Hitel. Bp. (24)
Hiteljog Tára. (Magyar Jogi Szemle mell.) Bp. (10) 2395
Hivatalos Árjegyzés. Bp. (52) Bq 381/16
Hivatalos Közlöny. (Vallás- és közoktatásügyi min.) Bp. (24—30) 1116
Hochland. München (12) 4702
Honvédségi Közlöny. Bp. (20) 1156
Hungarian Quarterly, The. Bp. (4) x 2364

Ifjúsági Vezető. Bp. (12) 2709
Igazság és Élet. Debrecen (10) x 2351
Igazságügyi Közlöny. Bp. (12) 628
Illatszerész, Az. Bp. (24)
Illustrated London News. London (52) 239
Illustration, L'. Paris (52) 182
Illustrazione Italiana, L'. Milano (52) 141
Illustrierte Zeitung. Lpzg (52) 120
Innendekoration. Stuttg. (12) 133
Institut International de Documentation, Communications. Hága (szbtl.) 0205/21
International Conciliation Special Bulletin. New York (12) 3105
Írás, Az. Bp. (12) x 2169
Irodalomtörténet. Bp. (8) 4478
Irodalomtörténeti Közlemények. Bp. (4) 3302
Iskola és Egészség. Bp. (4) x 2314
Italia Che Scrive, L'. Roma (12) x 549

Jahrbuch d. Bodenreform. Jena (4) 3410
Jahrbücher f. Nationalökonomie u. Statistik. Jena (6) 3051
Je Suis Partout. Paris (52)
Jegyző Árvaházi Közlöny. Bp. (24)
Jog. Szeged (4) x 2423
Jogállam. Bp. (10) 3745
Journal of the American Medical Association. Chicago (52) 1866
Journal du Droit International. Paris (12) 2730
Journal des Economistes. Paris (12) 3916
Journal of Political Economy. Chicago (6) 3709
Journal de la Société Hongroise de Statistique. Bp. (4) 2855
Journal de la Société de Statistique de Paris. Paris (12) 4848
Jövő Útjain, A. Bp. (4) 2663
Jövőnk. Bp. (52) 247

Kalangya. Szabadka (12) x 2231
Kamarai Közlöny. Bp. (24) B 386/200
Kant Studien. Berlin (4) 4661
Karpathenland. Reichenberg (4) 2890
Kárpáti Magyar Hirlap 271
Katolikus Szemle. Bp. (10) 3891
Kelet. (azelőtt: Új Szivárvány.) Bp. (10) x 2377
Kelet Népe. Bp. (12)
Keleti Ujság 208
Kéményseprők Orsz. Közp. Értesitője. Bp. (12)
Kéményseprőmunkás. Bp. (12)
Kerék, A. Bp. (12) x 2177
Kereskedelmi Hirlap. Bp. (szbtl.)
Kereskedelmi Jog. Bp. (12) 1023
Keresztény Magvető. Kolozsvár (6) x 2376
Keresztyén Család. Bp. (52)
Keresztyén Igazság. Sopron (12) x 2288
Korunk Szava. Bp. (24) 1950
Koszorú. Bp. (4) x 2348
Könyv, A. Bp. (12)
Könyvkötők Lapja. Bp. (26)
Könyvpiac. Bp. (36)
Közgazdasági Szemle. Bp. (12) 3041
Közgazdasági és Közlekedési Tudósító. Bp. (24)
Közlekedés. Bp. (12) 530
Közmunka. Bp. (12) 1019
Községfejlesztés. Bp. (12) 1793
Községi Közlöny. Bp. (52) 1127
Köztelek. Bp. (104) 39
Kunst, Die. München (12) 1681
Kühn-Archiv. Berlin (szbtl.) 4777
Külkereskedelmi Figyelő. Bp. (10) x 566
Külügyi Szemle. Bp. (4) 2391

Landwirtschaftliche Jahrbücher. Berlin (3) 1393
Láthatár. Bp. (10) x 2358
Levéltári Közlemények. Bp. (4) 2470
Levente. Bp. (24) 1860
Library Journal, The. New York (22) 0200/31
Light, The. Lahore (52)
Literarisches Zentralblatt. Lpzg (24) q 01504/37
Literatur. Stuttg. (12) 1217
Literatura. Bp. (12) 1767

Magánalkalmazott, A. Bp. (12) 1042
Magánjog Tára. (Magy. Jogi Szemle mell.) Bp. (10) 2396
Magyar Biztosítástudományi Szemle. Bp. (6) x 2227
Magyar Családtörténeti Szemle. Bp. (10) x 2359
Magyar Dal. Bp. (6) x 559
Magyar Élet. Bp. (12) x 570
Magyar Építőművészet. Bp. (12) 1002
Magyar Front. Bp. (52) x 2178
Magyar Gazdasági Önvédelem. Bp. (10)
Magyar Gyáripar. Bp. (24) 508
Magyar Hirlap 134
Magyar Ipar. Bp. (24) 1158
Magyar Iparművészet. Bp. (10) 511
Magyar Jogászegyleti Értekezések. Bp. (4) x 2340
Magyar Jogi Szemle. Bp (10) 2344
Magyar Kálvinizmus. Bp. (10) x 2275
Magyar Kat. Orvosok Szt. Lukács Egyesületének Tudósitója. Bp. (4)
Magyar Katonai Szemle. Bp. (12) x 2454
Magyar Kereskedelem és Pénzügy. Bp. (52) 1880
Magyar Kereskedők Lapja. Bp. (52) 1016
Magyar Kir. Közig. Bíróság Közigazg. Osztályának Döntvényei. Bp. (4) 1403
Magyar Kir. Közig. Bíróság Pénzügyi Osztályának Döntvényei. Bp. (4) 1402
Magyar Kisebbség. Lugos (24) 2617
Magyar Kisebbségi Szemle. Bp. (12)
Magyar Kórház. Bp. (12) x 2200
Magyar Könyvbarátok Diáriuma. (azelőtt: Diárium.) Bp. (8) x 2141
Magyar Könyvészet. Bp. (24) 01543/47
Magyar Könyvszemle. Bp. (4) 01004
Magyar Könyvviteli Folyóirat. Bp. (12) 2460
Magyar Közélet Bp. (24)
Magyar Középiskola. Bp. (10) 4675
Magyar Közgazdaság. Bp. (52) 2914
Magyar Közigazgatás. Bp. (52) 42
Magyar Kultúra. Bp. (24) x 552 és 4694
Magyar Kultúrszemle. Bp. (12)
Magyar Külpolitika. Bp. (24) 1838
Magyar Lapok 223
Magyar Lloyd. Bp. (12) 232
Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. Bp. (52) 532
Magyar Minerva. Pozsony (10) x 2233
Magyar Művelődés. Bp. (10) 2799
Magyar Művészet. Bp. (12) 1700
Magyar Nemzet 264
Magyar Nemzetgazda. Bp. (26)
Magyar Női Szemle. Bp. (12) x 2323
Magyar Nyelv. Bp. (10) 4298
Magyar Nyelvőr. Bp. (10) 4635
Magyar Országos Szabványok. Bp. (szbtl.) 1984
Magyar Orvos. Bp. (24)
Magyar Paedagógia. Bp. (10) 3171
Magyar Pénzügy. Bp. (52) 252
Magyar Protestánsok Lapja. Bp. (12)
Magyar Statisztikai Szemle. Bp. (12) 2487
Magyar Szemle. Bp. (12) 2698
Magyar Szövetkezés. (azelőtt: Országos Központi Hitelszövetkezeti Értesitő.) Bp. (26) 1498

Magyar Törvénykezés. Bp. (24) 2786
Magyar Ujság 236
Magyar Út. Bp. (12) x 506
Magyar Utazó Kereskedő. Bp. (12) 1
Magyar Vendégforgalom. Bp.
Magyar Zsidó Szemle. Bp. (12) 2173
Magyarország 136
Magyarországi Rend. Tára. Bp. (12) K 3400/21 és 3483
Magyarosan. (Magyar Nyelv mell.) Bp. (10) 1959
Magyarság 173
Magyarságtudomány. Kecskemét (4)
Mathematikai és Természettudományi Értesitő. Bp. (1) 2656
Medizinische Klinik. Wien (52) 1328
Menestrel, Le. Paris (52) 1687
Mercure de France. Paris (24) 4456
Mértékügyi Közlemények. Bp. (szbtl.) x 2205
Mezőgazdák. Bp. (12) 1238
Mezőgazdasági Közlöny. Bp. (12) 2872
Mezőgazdasági Kutatások. Bp. (12) 2891
Mind. London (4) 4251
Minerva. Bp. (10) 2459
Missziói Lapok. Sopron. (12)
Mitteilungen a. d. Historischen Literatur. Berlin (4) 2251
Mitteilungen d. Österr. Institutes f. Geschichtsforschung. Innsbruck (4) 4329
Monatshefte f. Baukunst. (azelőtt: Wasmuths —) Berlin (12) 1225
Monatshefte d. Statistik d. Aussenhandels Österreichs. Wien (12) 1910
Monde Slave, Le. Paris (12) 2623
Mone. Bp. (12) 1658
More Books. Boston (12) 0205/17
Move. Bp. (24) 179
Municipal Engineering and the Sanitary Record. London (52) 1754
Municipal Journal and Public Werks Engineer. London (52) 34
Munkaügyi Közlöny. Bp. (24) 1690
Munkaügyi Szemle. Bp. (12) 2716
Musik, Die. Stuttg. (12) 1683
Münchener Medizin. Wochenschrift. München (52) 1188
Művészet. Bp. (12) x 574

Nachrichtendienst d. D. Vereins f. Öffentl. u. Priv. Fürsorge. Berlin (12) x 547
Nagy-Magyarország. Bp. (12) 1879
Napkelet. Bp. (10) 2223
Napló 235
Nation, The. New York (52) 1258
Nation u. Staat. Wien (52) 2749
National Municipal Review. New York (12) 4551
Nationalsozialistische Monatshefte. München (12) x 2450
Naturwissenschaften, Die. Berlin (52) 1637
Nemzet Szava. Bp. (52) x 2478
Nemzeti Élet. Bp. (52) 1651
Nemzeti Munka. Bp. (52)
Nemzeti Ujság 167
Nemzetnevelés. Bp. (24) 1748
Népegészségügy. Bp. (24) 2580
Néprajzi Múzeum Értesitője. Bp. (4) x 2408
Népszava 38
Néptanitók Lapja. Bp. (24) 1128
Népujság. Bp. (52) 255
Népünk és Nyelvünk. Bp. (12) 2878
Neue Freie Presse 77
Neue Literatur. Lpzg (12) 0168/3
Neue Rundschau, Die. Berlin (12) 4455
Neue Saat, Die. München (12) 1951
Neugeist. (azelőtt: Weisse Fahne, Die.) Pfullingen (12) 2943
New Commonwealth Quarterly. London (4) x 2350
New York Libraries. New York (4) 0200/69
Nineteenth Century and After. London (12) 4449
North American Review, The. New York (12) 4490
Nouvelle Revue Francaise, La. Paris (12) 2636
Nouvelle Revue de Hongrie. (azelőtt: Revue —) Bp. (12) 4255
Nouvelles Danubiennes. Bp. (12)
Numizmatikai Közlöny. Bp. (szbtl.) 739
Nuova Antologia. Róma (24) 4453
Nyelvtudományi Közlemények. Bp. (szbtl.) 4428
Nyolcórai Ujság 241
Nyugat. Bp. (24) 4452
Nyukosz. Bp. (szbtl.) 1497

Omke. Bp. (52) 140
Orientalistische Literaturzeitung. Lpzg (12) 01694/10
Ország-Világ. Bp. (24) Bq 051/66
Országos Baross Gábor Kör Közlönye. Bp. (24)
Országos Kereskedelmi Közlöny. Bp. (szbtl.)
Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny. Bp. (10) 4429
Országos Mezőgazdasági Közlöny. Bp. (52)
Országos Törvénytár. Bp. (24—30) 655
Orvosi Hetilap. Bp. (52) 1388
Orvosi Hirlap. Bp. (52)
Orvosképzés. Bp. (6) x 2360
Orvostudományi Szemle. Bp. (12) 2652
Ostasiatische Rundschau. Hamburg (24) A 50.05/13
Ostasiatische Zeitschrift. Berlin (4) A 50.05/16
Öffentliche Gesundheitsdienst, Der. Lpzg. (24) x 2388
Österreichische Volkswirt, Der. Wien (52) 1073
Összetartás. Bp. (52)

Pannonhalmi Szemle. Pannonhalma (4) 2649
Pannonia. Pécs (10) x 2478
Pantheon. München (12) 1823
Pásztortűz. Kolozsvár (12) 1699
Pedagógiai Szeminárium. Bp. (10) x 2410
Pengő, A. Bp. (12)
Pénzintézeti Tisztviselők Lapja. Bp. (12) 1361
Pénzpiac. Bp. (12)
Pénzügyi Fogalmazók Lapja. Bp. (12) 1954
Pénzügyi Híradó. Bp. (12)
Pénzügyi Közlöny. Bp. (30—36) 3517
Pénzügyi Kurir. Bp. (52) 246
Pénzvilág, A. Bp. (52) 3661 és 177
Pester Lloyd 75
Pesti Hirlap 73
Pesti Napló 128
Pesti Tőzsde. Bp. (52) 200
Pesti Városháza, A. Bp. (12) Bq 051/118

Pestmegye. Bp. (52) **Bq 071/66**
Petermanns Mitteilungen a. Justus Perthes Geographischer Anstalt. Gotha (12) **1033**
Philips'Technische Rundschau. Eindhoven (12) **x 563**
Philobiblon. Wien (12) **2955**
Philosophisches Jahrbuch d. Görres-Gesellsch. Fulda (4) **0161/3**
Pilishegyvidék, Budakörnyék. Bp. (52) **Bq 071/65**
Polgári Jog. Bp. (12) **2821**
Polgári Törvénykezési Jog Tára. (Magy. Jogi Szemle mell.) Bp. (10) **2342**
Political Science Quarterly. New York (4) **3713**
Prágai Magyar Hirlap **201**
Prager Rundschau. Prága (6) **X 2084**
Proceedings of the Academy of Political Science. New York (2) **2849**
Progreso [Ido] (6) **2781**
Protestáns Szemle. Bp. (12) **4432**
Psychologia. Bp. (24)

Rádióélet. Bp. (52) **1881**
Radiowelt. Wien (52) **1820**
Rajzoktatás. Bp. (10) **2401**
Református Élet. Bp. (52) **1994**
Reichs-Arbeitsblatt. Berlin (48) **952**
Reichsgesetzblatt. Berlin (szbtl.) **3643**
Reichsgesundheitsblatt. Berlin (52) **1751**
Reichspost **216**
Reichsverwaltungsblatt. (azelőtt: Preussisches Verwaltungsblatt.) Berlin (52) **691**
Reklám és Szervezés. Bp. (12)
Reklámélet. Bp. (12) **1975**
République, Le.
Résumé Mensuel d. Travaux de la Société d. Nations. Genève (12) **1640**
Részvényes, A. Bp. (52) **227**
Revue d'Économie Politique. Paris (6) **3672**
Revue des Etablissements de Bienfaisance et d'Assistance. Paris (6) **3888**
Revue des Etudes Hongroises. Paris (4) **2685**
Revue Générale du Droit, de la Législation et de la Jurisprudence en France et á l'Etranger. Paris (4) **2596**
Revue Hebdomadaire. Paris (52) **4929**
Revue Historique. Paris. (6) **4927**
Revue Internationale de Sociologie. Paris (12) **4846**
Revue Internationale du Travail. Genève (12) **2537**
Revue de Metaphysique et de Morale. Paris (4) **x 2481**
Revue Municipale. Paris (12) **698**
Revue de Paris. Paris (24) **4814**
Revue Politique et Parlementaire. Paris (12) **3476**
Revue Universelle. Paris (12) **2704**
Riadó. Bp. (12)
Romana. Firenze. (10)
Rumänischer Lloyd. Kolozsvár (52) **184**

Saint Louis Public Library. St. Louis (12) **02512/8**
Sajtó. Bp. (12) **2787**
Schmollers Jahrbuch f. Gesetzgebung, Verwaltung u. Volkswirtschaft im Deutschen Reiche. München (4) **3052**
Schönere Zukunft. Wien (52) **1912**
Scientia. Milano (12) **3872**
Sociala Meddelanden. Stockholm (12) **4556**
Société des Nations. Bern (12) **2384**
Soproni Szemle. Sopron (4)
Soziale Praxis u. Archiv. f. Volkswohlfahrt. München (52) **587**
Spanyolországi Tudósító. Bp. (szbt.)
Spectator, The. London (52) **1337**
Speculum. Cambridge (4) **2784**
Staats- u. Selbstverwaltung. Berlin (24) **1998**
Statisztikai Havi Közlemények. Bp. (12) **4444**
Ständisches Leben. Berlin (12) **x 2220**
Stimmen der Zeit. Freiburg (12) **4644**
Stud. Bp. (naponta) **1987**
Stürmer, Der. Nürnberg (52) **258**
Sunrise, The. Lahore (52)
Survey, The. London (24) **3588**
Szabadalmi Közlöny. Bp. (24) **579**
Szabadság. (azelőtt: Előőrs.) Bp. (52) **1830**
Szakszervezeti Értesitő. Bp. (12) **6533**
Szalézi Értesitő. Rákospalota (10) **X 2203**
Számviteli Közlöny. Bp. (12) **x 2476**
Századok. Bp. (4) **3049**
Századunk. Bp. (6) **2668**
Székesfehérvári Szemle. Székesfehérvár (szbtl.) **x 2330**
Szellem és Élet. Szeged (4)
Széphalom. Szeged (12) **1784**
Szépszó. Bp. (10) **x 2361**
Sziget. Pécs (szbtl.) **x 2291**
Színházi Élet. Bp. (52) **B 792/48**
Színpad, A. Bp. (6) **x 2362**
Szocializmus. Bp. (12) **3359**
Szövetkezeti Értesitő. Bp. (52) **1266**
Szülők Lapja. Bp. (12)

Társadalombiztositási Közlöny. Bp. (24) **4362**
Társadalomtudomány. Bp. (6) **2450**
Távol Kelet. Bp. (4) **A 50.05/37**
Technik und Wirtschaft. Berlin (12) **2662 és 1665**
Technisches Gemeindeblatt. Berlin (24) **695**
Tej, A. Bp. (24)
Temps, Le **109**
Tenger, A. Bp. (12) **1260**
Tenrikyo. Tenri, Nara. (Japán) (24)
Tér és Forma. Bp. (12) **1801**
Természet, A. Bp. (24) **Bq 727/14**
Természettudományi Közlöny. Bp. (12) **4992**
Testnevelés. Bp. (12) **2856**
Theologia. Bp. (4)
Theologiai Szemle. Debrecen (6) **2673**
Theologische Revue. Münster (20) **1638**
Times, The **79**
Times Literary Supplement. London (52) **113**
Toll, A. Bp. (szbtl.) **X 2198**
Town & Country Planning. (azelőtt: Garden Cities.) London (4) **3893**
Történetírás. Bp. (6) **x 2496**
Törvényhozók Lapja. Bp. (24)
Tőzsdei Kurir. Bp. (52) **Bq 387/52**
Tuberkulózis. Bp. (12) **X 2196**
Turán. Bp. (4) **A 50.05/7**
Turisták Lapja. Bp. (12) **2726**
Turquie Kamaliste, La. Konstantinápoly (6)

Turul. Bp. (szbtl.) 557
Tükör. Bp. (12) x 2369
Typographia. Bp. (52) 36

Új Budapest. Bp. (52) 189
Új Élet. Rozsnyó (11) x 2400
Új Értelmiség. Bp. (12)
Új Főváros. Bp. (52) x 545 és Bq 071/76
Új Gazdaság. (azelőtt: Magyar Külkereskedelem.) Bp. (24) 162
Új Idők. Bp. (52) 1790
Új Magyarság 240
Új Nemesség. (azelőtt: Munkásifjú) Bp. (12) x 573
Új Nemzedék 164
Új Világ. Bp. (52)
Ujság 224
Umschau, Die. Frankfurt a. M. (52) 734
Ungarische Jahrbücher. Berlin (4) 2085
Ungarische Rundschau. Bp. (12) 1957
Ungarischer Volkswirt. Bp. (12) x 2267
Unitárius Értesítő. Bp. (12) 1980
Ügyvédi Kamarai Közlöny. Bp. (szbtl.) B 347/9
Ünnep. Bp. (52) 1996

Válasz. Bp. (10) x 2322
Választott bíráskodás. Bp. (12)
Választottbírói Közlöny. Bp. (szbt.)
Vállalkozók Lapja. Bp. (52) 70
Vármegye. Bp. (36) 55
Város, A. Bp. (52) 228
Városi Kurir. Bp. (12)
Városi Szemle. Bp. (6) 3720 és K 3520/35
Városi Ujság. Bp. (5) 203
Városkultúra. Bp. (24) x 512
Városok Lapja. Bp. (12) 998
Várospolitikai Napló. Bp. (10) (azelőtt: Budapesti Napló) x 2495
Vasi Szemle. Szombathely (4) x 2422
Védjegyes Áru. Bp. (12)
Vendéglátóipari Szemle. Bp. (12)
Verkehrstechnik. Berlin (52) 1330
Verwaltungsarchiv. Berlin (4) 3707
Vie Communale et Départementale, La. Paris (12) 2705
Vierteljahrschrift f. Sozial- u. Wirtschaftsgeschichte. Stuttg. (4) 3518
Vierteljahrshefte zur Statistik d. Deutschen Reichs. Berlin (4) 940
Vigilia. Bp. (4) x 2324
Világpolitikai Érdekességek. Bp. (10) x 2355
Virradat. Bp. (52) 256
Vitézek Lapja. Bp. (36) x 553
Vizügyi Közlemények. Bp. szbtl. 3360
Völkischer Beobachter 262

Weltkunst. Berlin (52) 219
Weltwirtschaftliches Archiv. Jena (4) 4394
Wiener Medizinische Wochenschrift. Wien (52) 1686
Wiener Zeitschrift f. d. Kunde d. Morgenlandes. Wien (4) A 50.05/12
Wirtschaft u. Statistik. Berlin (24) 1649
Wirtschafts-Berichte der Geldinstituts-Zentrale. Bp. (4) 2732
World Review. (azelőtt: Review of Reviews). London (5) x2365

Yach Turkestan. Berlin (12)
Yggdrasill. Paris (12)

Zeitschrift f. Ästhetik z. Allg. Kunstwissensch. Stuttg. (4) 2980
Zeitschrift f. Biologie. München (4)
Zeitschrift f. Deutsche Kulturphilosophie. (azelőtt: Logos.) Tübingen (3) 4722
Zeitschrift d. Deutschen Morgenländischen Gesellschaft. Lpzg (4) A 50.05/1
Zeitschrift f. Ethnologie. Berlin (6) 4961
Zeitschrift f. Geopolitik. Berlin (12) 2552
Zeitschrift f. d. Gesamte Staatswissenschaft. Tübingen (6) 3046
Zeitschrift f. Kunstgeschichte. (azelőtt: — Bildende Kunst.) Lpzg (12) 1760
Zeitschrift f. Menschenkunde. Heidelberg (6) 2953
Zeitschrift f. Musik. Lpzg (12) 2578
Zeitschrift f. Nationalökonomie. Wien (5) x 2041
Zeitschrift f. Organisation. Berlin (24) 1837
Zeitschrift f. Öffentliche Wirtschaft. (azelőtt: Zft. f. Kommunalwirtsch.) Berlin (12) 1242
Zeitschrift f. Öffentliches Recht. Wien (4) 2397
Zeitschrift f. Politik. Berlin (4) 3473
Zeitschrift f. Religionspsychologie. Wien (4) x 2389
Zeitschrift d. Savigny-Stiftung f. Rechtsgeschichte. Weimar (1) 3537
Germanistische Abteilung
Kanonistische Abteilung
Romanistische Abteilung
Zeitschrift f. Seelenleben. Lpzg. (24) 1970
Zeitschrift f. Vergleichende Rechtswissenschaft. Stuttg. (3) 4009
Zeitschrift f. Volksernährung. Berlin (24) 1794
Zeitschrift f. Völkerrecht. Breslau (4) 3547
Zeitschrift f. Wohnungswesen. Berlin (24) 619
Zene, A. Bp. (24) 2757
Zentralblatt f. Bibliothekswesen. Lpzg (12) 0200/33
Zsidó Szemle. Bp. (24) 1229

II. Fiókkönyvtárak. — Filialen. — Branches.

A római számok a fiókkönyvtárak számát jelzik. A zárójelben lévők pedig azt, hogy hány száma jelenik meg a folyóiratoknak egy évben.

Budapest Délkerületi Közlöny. (52) IX.
Budapesti Hirlap. IV., VII., IX., X.
Búvár. (12) VII., VIII., IX., X.
Családi kör. (10) VII., IX., X.
Diárium. (10) I., III., VI., IX., X.
Egyedül vagyunk. (4) IX., X.
Elektrotechnika. (24) VII.
Élet. (52) VIII., IX.

Én Ujságom. (52) III.
Est, Az. VII., X.
Esti Ujság. IV., VII., VIII., IX., X.
Földrajzi Közlemények. (10) X.
Függetlenség. VII., IX., X.
Gyermekvédelem. (12) X.
Ifjúság és Élet. (20) III., VII., IX., X.
Ifjúsági Vezető. (12) IX., X.
Irodalomtörténet. (8) X.
Katolikus Szemle. (10) IX., X.
Képes Krónika. (52) IV., VII., IX.
Külügyi Szemle. (4) X.
Literatura. (24) VIII., IX., X.
Magyar Főváros. (52) VII., VIII., IX., X.
Magyar Iparművészet. (10) VIII., X.
Magyar Kultúra. (24) IX., X.
Magyar Kultúrszemle. (20) I., II., III., VI., VII., VIII., IX., X., XI.
Magyar Külpolitika. (12) IX.
Magyar Lányok. (52) III., VII.
Magyar Művészet. (12) VIII., X.
Magyar Nemzet. VII., VIII., IX., X.
Magyar Szemle. (10) III., IV., VII., IX., X.
Magyarság. IV., VII., VIII., IX.
Nagy Magyarország. (12) VII., X.
Napkelet. (10) VIII., IX., X.
Nemzet Szava. (52) VII., IX.
Nemzeti Sport. (52) IV., VII., IX., X.
Nemzeti Ujság. IV., VII., VIII., IX., X.
Népszava. VII.
Népünk és Nyelvünk. (12) IX., X.
Nyolcórai Ujság. VII., VIII., IX., X.
Nyugat. (24) VII., VIII., X.
Országépítés. (6) IX., X.
Pester Lloyd. VII., IX., X.
Pesti Hirlap. VII., VIII., IX., X.
Pesti Napló. IV., VII., IX., X.
Protestáns Szemle. (12) IX., X.
Rádió Élet. (52) VII., VIII., X.
Sport Hirlap. (52) VII., IX., X.
Széphalom. (12) X.
Távol Kelet. (4) X.
Természettudományi Közlöny. (12) IX., X.
Turisták Lapja. (12) VII., VIII., IX., X.
Tükör. (12) VII., IX., X.
Tündérujjak. (12) VII., VIII., IX., X.
Új Főváros. (52) VII., VIII., IX., X.
Új Idők. (52) VII., IX., X.
Új Magyarság. VII., VIII., IX., X.
Új Nemzedék. IV., VII., IX., X.
Újság. VII., IX., X.
Ünnep. (52) VII., IX., X.
Vármegye. (36) IX., X.
Vasárnapi Könyv. (52) III., IV., VII., VIII., IX., X.
Zászlónk. (12) III., VII., IX.
Zene. (12) VII., VIII., IX., X.

A Fővárosi Könyvtár kiadványai.

Verzeichnis der Veröffentlichungen der Budapester Stadtbibliothek — List of publications of the Budapest Public Library

A Fővárosi Nyilvános Könyvtár Értesítője.(Bulletin der Hauptstädtischen Öffentlichen Bibliothek.— Bulletin of the Municipal Public Library.) I—XII. 1907—1918. — Új folyam. (Neue Folge — New series.) I—X. 1921—1930. Ára (Preis — Price 2 P. Megszűnt — Erscheint nicht weiter — This series is closed.)

A Fővárosi Könyvtár Évkönyve. (Jahrbuch der Hauptstädtischen Bibliothek. — Yearbook of the Municipal Library.) I. — 1931—. Ára (Preis — Price) à 5 P.

Közlemények. — (Mitteilungen. — Communications): 1. Szakkatalógus. 1. füzet: A lakáskérdés és a városépítés kapcsolatos kérdései. (Fachkatalog. Heft 1.: Wohnungsfrage und anschliessende Probleme des Städtebaus. — Catalogue of subjects. Number 1.: Housing and other questions of town planning.) 1907.* Pótlék 1907-ről és 1908-ról. (Ergänzung vom Jahre 1907 und 1908. — Supplement of the year 1907 and 1908.)* — 2. Szakkatalógus. 2. füzet: A községi pénzügy. (Fachkatalog. Heft 2.: Kommunale Finanzen. — Catalogue of subjects. Number 2.: Municipal finances.) 1908.* — 3. A választóreform. Válogatott jegyzék a parlamenti és községi választójog és a parlamentarizmus irodalmából. (Die Reform des Wahlrechts. Auswahl aus der Literatur des Reichstags- und Kommunalwahlrechts und des Parlamentarismus. — Selected list of literature on parlamentary and municipal suffrage and parlamentarism.) 1909.* — 4. Szakkatalógus. 3. füzet: Községi szocializmus. Függelékül: Munkaviszonyok községi vállalatokban. (Fachkatalog. Heft 3. Munizipalsozialismus. Im Anhang: Arbeitsverhältnisse in den städtischen Unternehmungen. — Catalogue of subjects. Number 3. Municipal socialism. Annex: Conditions of work in the municipal undertakings.) 1909.* — 5. Magyar társadalomtudományi bibliográfia 1909-ről. (Ungarische sozialwissenschaftliche Bibliographie vom Jahre 1909. — Bibliography of social sciences from 1909.)* — 6. Emlékirat községi nyilvános könyvtár létesítéséről Budapesten. (Denkschrift über die Errichtung einer Städtischen Öffentlichen Bibliothek in Budapest. — Memorial on the foundation of a Public Municipal Library in Budapest.) 1910.* — 7. Községi Nyilvános Könyvtár létesítése ügyében tartott szakértekezlet jegyzőkönyve. (Protokoll der Enquête über die Errichtung einer Städtischen Öffentlichen Bibliothek. — Protocol of the enquête on the foundation of a Municipal Public Library.) 1910.* — 8. Magyar társadalomtudományi bibliográfia 1910-ről. (Ungarische sozialwissenschaftliche Bibliographie vom Jahre 1910. — Bibliography of social sciences from 1910.) 1911.* — 9. A Fővárosi Könyvtár osztályozása. (Klassifikationsschemen der Hauptstädtischen Bibliothek. — Classification in the Municipal Library.) — 1. Bevezetések. Rövidített osztályozás. Közös alosztások. (Einleitungen. Verkürzte Klassifikation. Gemeinsame Subdivisionen. — Introductions. Abbreviated classifications. Common subdivisions.) 1912.* — 2. Általános munkák. Bölcselet. Vallás. Egyház. (Allgemeine Werke. Philosophie. Religion. Kirche. — General questions. Philosophy. Religion. Church.) 1912.* — 10. Magyar társadalomtudományi bibliográfia 1911—1912-ről. (Ungarische sozialwissenschaftliche Bibliographie vom Jahre 1911 und 1912. — Bibliography of social sciences from 1911—1912.) 1914.* — 11. Mintajegyzék városi nyilvános könyvtárak számára. (Musterkatalog für Städtische Öffentliche Bibliotheken. — Model-list for Municipal Public Libraries.) 1913.*

A Budapesti Gyüjtemény bibliográfiai munkálatai. — (Bibliographische Arbeiten der Budapestiensia Sammlung. Bibliographical works of the Budapestiensia Collection.) — 1. Buda és Pest a szabadságharc idejében. (Ofen und Pest zur Zeit des Freiheitskampfes. — Buda and Pest at the time of the war of independence.) Ára (Preis — Price) 2 P. 1929. — 2. Buda és Pest fürdőinek és gyógyforrásainak irodalma. (Literatur der Ofner und Pester Bäder und Heilquellen. — Literature of the baths and mineral springs of Buda and Pest.) 1933. Ára (Preis — Price) 2 P. — 3. Buda és Pest 1686. évi visszafoglalásának egykorú irodalma. 1683—1718. — Bibliographie zur Geschichte der Rückeroberung Ofens u. Pest's 1686. Druckwerke aus dem Zeitraum 1683—1718. — Letteratura contemporanea della riconquista di Buda e Pest 1686. — 1683—1718. Ára (Preis — Prezzo) 2 P. 1936. — 4. Buda és Pest grafikus ábrázolásai a visszafoglalás korában 1683—1718. — Graphische Darstellungen der Städte Ofen und Pest aus der Zeit der Rückeroberung 1683—1718. Ára (Preis) 2 P. 1937.

* Elfogyott. (Vergriffen — Out of print.)

Aktuális kérdések irodalma. — (Literatur aktueller Zeitfragen. — Bibliography of questions bearing actuality.) — 1. Drágaság. (Teuerung. — High cost of living.) 1910.* — 2. Jéghiány. 1. kiad. (Eismangel. 1. Aufl. — Lack of ice. 1. st. ed.) 1910.* — 3. Kiütéses tífusz. (Flecktyphus. — Jail fever.) 1910.* — 4. Jéghiány. 2. kiad. (Eismangel. 2. Aufl. — Lack of ice. 2. ed.) 1910.* — 5. Városi Nyilvános Könyvtárak. (Städtische Öffentliche Bibliotheken. — Municipal Public Libraries.) 1910.* — 6. Ázsiai kolera. (Asiatische Kolera. — Asiatic cholera.) 1910.* — 7. Tejhiány. (Milchmangel. — Lack of milk.) 1910.* — 8. Földgáz. (Erdgas. — Natural gas.) 1911.* — 9. Kétéves katonai szolgálat. (Zweijähriger Militärdienst. — Two years military service.) 1911.* — 10. Közigazgatási tisztviselők képesítése. (Qualifikation der Verwaltungsbeamten. — Qualification of administrative employees.) 1911.* — 11. A munkabérek törvényes védelme. (Rechtschutz des Arbeitslohns. — Legal protection of wages.) 1911.* — 12. Választási bíráskodás. (Wahlgerichtsbarkeit. — Electoral jurisdiction.) 1911.* — 13. Szociálpolitika. (Sozialpolitik. — Social policy.) 1912.* — 14. Szociális magánjog. (Soziales Privatrecht. — Social civil law.) 1912.* — 15. Munkaviszony. (Arbeitsverhältnis. — Labour relation.) 1912.* — 16. Szociális bérpolitika. (Soziale Lohnpolitik. — Social policy of wages.) 1912.* — 17. Munkásvédelem. (Arbeiterschutz. — Protection of labour.) 1912.* — 18. Munkásbiztosítás. (Arbeiterversicherung. — Workers insurance.) 1912.* — 19. Szociális egészségügy. (Soziale Hygiene. — Social hygienics.) 1912.* — 20. Munkásjóléti intézmények. (Wohlfahrtseinrichtungen. — Instituts for workers welfare.) 1912.* — 21. Munkanélküliség. (Arbeitslosigkeit. — Unemployment.) 1912.* — 22. Szociális büntetőjog. (Soziales Strafrecht. — Social criminal law.) 1912.* — 23. Szociális községi közigazgatás. (Soziale Gemeindeverwaltung. — Social local government.) 1912.* — 24. Szociálpedagógia. (Sozial-Pädagogie. — Social pedagogics.) 1912.* — 25. Balkán kérdés. (Die Balkanfrage. — The Balcan question.) 1912.* — 26. A munkanélküliség elleni községi biztosítás. (Gemeindeversicherung gegen Arbeitslosigkeit. — Municipal insurance against unemployment.) 1912.* — 27. Balkánkérdés. 2. kiad. (Die Balkanfrage. 2. Aufl. — The Balcan question. 2. ed.) 1913.* — 28. Politikai tömegsztrájk. (Politischer Massenstreik. — Political general strike.) 1913.* — 29. Vasúti pályaudvarok. (Bahnhöfe. — Railwaystations.) 1913.* — 30. Az eszperantó és a kiadói érdekek. (Das Esperanto und die Interessen der Verläger. — Esperanto and publishers rights.) 1913.* — 31. Erkölcstelen irodalom elleni küzdelem. (Kampf gegen Schundliteratur. — Fight against pornography.) 1913.* — 32. A nők választójoga. (Wahlrecht der Frauen. — Womens suffrage.) 1913.* — 33. Háború. (Der Krieg. — War.) 1914.* — 34. A Duna. (Die Donau. — The Danube.) 1916.* — 35. A monarchia és nemzetiségek. (Die Monarchie und die Nationalitäten. — Austria-Hungary and the nationalities.) 1918.* — 36. Rákosi Jenő. 1927. Ára (Preis — Price) 20 fillér. — 37. Beethoven. 1927. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 38. Olasz-magyar kapcsolatok. (Italienisch-ungarische Beziehungen. — Italo-hungarian connections. 1927). — Ára (Preis — Price) 60 fillér. — 39. Békerevizió. (Revision der Friedensverträge. — Revision of the peace-treaty.) 1927. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 40. Lakbérleti jog. (Mietrecht. — Law of house tenancy.) 1927. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 41. Valorizáció. (Valorisation.) 1928. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 42. Albrecht Dürer. 1928. Ára (Preis — Price) 3 P. — 43. Sport és testnevelés. (Sport und Körperkultur. — Sports and Physical training.) 1928. Ára (Preis — Price) 80 fillér. — 44. Franz Schubert. 1928. Ára (Preis — Price) 2 P. — 46. A sajtó. (Die Presse. — The Press.) 1929. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 47. Kartell és tröszt. (Kartelle und Trösts. — Cartels and Trusts.) 1929. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 48. Munkaidő. (Arbeitszeit. — Hours of labour.) 1930. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 49. Goldmark Károly. (Karl Goldmark.) 1930. Ára (Preis — Price) 40 fillér. 50. Testületi képviselet a nemzeti államban. (Körperschaftliche Vertretungen im nationalen Staate.) 1934. (Nemzetpolitikai kérdések. Nationalpolitische Zeitfragen I.) Ára (Preis — Price) 1 pengő. — 51. Földrendezés — Telepítés — Tagosítás. (Agrar- und Bodenreform — Siedlung — Flurbereinigung.) 1935. (Nemzetpolitikai kérdések. Nationalpolitische Zeitfragen II.) Ára (Preis — Price) 1 pengő. — 52. Racionalizálás. (Rationalisierung.) 1936. (Nemzetpolitikai kérdések. Nationalpolitische Zeitfragen III.) Ára (Preis — Price) 1 pengő. — 53. A világválság. (Die Weltkrise.) Ára (Preis — Price) 2 pengő.

Fiókkönyvtárak katalógusai. — (Kataloge der Zweigbibliotheken. — Catalogues of the branch libraries.) A fiókkönyvtárak magyarnyelvű szépirodalmi könyveinek jegyzéke. (Verzeichnis der in ungarischer Sprache erschienenen Belletristik. — List of belletristic works in hungarian.) 1929. Ára (Preis — Price) 1 P.

1. sz. fiókkönyvtár. (Zweigbibliothek Nr. 1. — Branch library Nr.1.) — 1. Gyermekek könyvei. (Bücher für Kinder. — Books for childern.) 1916.*) — 2. Ifjúsági könyvek. 1. sorozat.

* Elfogyott. (Vergriffen. — Out of print.)

(Bücher für Jugendliche. 1. Folge. — Books for the youth. 1. Series.) 1916.* — 3. Magyarnyelvű szépirodalom. (Belletristik in ungarischer Sprache. — Belletristic works in hungarian.). 1916.* — 4. Német szépirodalom. Regények, elbeszélések. (Deutsche Belletristik. Romane, Erzählungen. — German belletristic works. Novels, short stories.) 1916.* — 5. Német szépirodalom. Pótlás. (Deutsche Belletristik. Ergänzung. — German belletristic works. Supplement.) 1917.*

2. sz. fiókkönyvtár. (Zweigbibliothek Nr. 2. — Branch library Nr. 2.) — 1. Gyermekek könyvei. (Bücher für Kinder. — Books for children.) 1916.* — 2. Ifjúsági könyvek. 1. sorozat. (Bücher für Jugendliche. 1. Folge. — Books for the youth. 1. Series.) 1916.* — 3. Magyarnyelvű szépirodalom. (Belletristik in ungarischer Sprache. — Belletristic works in hungarian.) 1916.*

3. sz. fiókkönyvtár. (Zweigbibliothek Nr. 3. — Branch library Nr. 3. — 1. Gyermekek könyvei. (Bücher für Kinder. — Books for children.) 1916.* — 2. Ifjúsági könyvek. 1. sorozat. (Bücher für Jugendliche. 1. Folge. — Books for the youth. 1. Series.) 1916.* — 3. Magyarnyelvű szépirodalom. (Belletristik in ungarischer Sprache. — Belletristic works in hungarian.) 1916.*

8. sz. fiókkönyvtár. (Zweigbibliothek Nr. 8. — Branch library Nr. 8.) — 1. Magyarnyelvű szépirodalmi könyvek és ismeretterjesztő művek. (Belletristik in ungarischer Sprache und populärwissenschaftliche Werke. — Belletristic works in hungarian and popular science.) 1927. Ára (Preis — Price) 1·60 P.

Tanulmányok. (Studien. — Studys.) 1. *Kelényi B. Ottó:* Erhard Schön magyar vonatkozású metszetei, különös tekintettel Buda 1541. évi ábrázolására. (Erhard Schöns Ungarn betreffende Holzschnitte, mit besonderer Rücksicht auf die Darstellung Ofens 1541.) 1933. 1·50 P. — 2. *Koch Lajos:* Brahms Magyarországon. (Brahms in Ungarn.) 1933. 1·50 P. 3. *Kelényi B. Ottó:* Budai impresszumos nyomtatványok 1688—1708. (Zur Frage der Neuanfänge der Ofner Buchdruckerkunst nach der Rückeroberung der Stadt. 1686.) 1934. 1·50 P. — 4. *Drescher Pál:* Mit olvas a Fővárosi Könyvtár közművelődési fiókjainak közönsége? Kulturális keresztmetszet. (Acht Tage aus dem Leben unserer Zweigbibliotheken. Statistische Aufnahme über den Lesestoff.) 1935. 1·50 P. — 5. *Jajczay János:* Császári követ fogadása Budán a török idők alatt a Fővárosi Könyvtár egy vízfestményén. (Der Empfang einer kaiserlichen Gesandtschaft in Ofen während der Türkenzeit. Dargestellt an einem Aquarell der Kupferstichsammlung der Stadtbibliothek.) 1935. 1·50 P. — 6. *Koch Lajos:* Matlekovits Sándorné Szuk Róza naplója. (A Fővárosi Könyvtár BQ 907/38. sz. kézirata.) (Das handschriftliche Tagebuch der Violincellokünstlerin Frau Rosa Matlekovits-Szuk.) 1935. 1·50 P. — 7. *Zsák Wilfried:* A Fővárosi Könyvtár és ifjusági olvasói. (Die jugendlichen Leser der Stadtbibliothek.) 1936. 1·50 P. — 8. *Witzmann Gyula:* Dokumentáció. (Dokumentation.) 1937. 1 P. — 9. *Lamatsch Sándor:* Kempelen Farkas két ismeretlen kéziratkötete a Fővárosi Könyvtárban. (Unveröffentlichte deutsche Gedichte Wolfgang von Kempelen's in der Stadtbibliothek Budapest. 1937. 1 P. — 10. *Fort Sándor:* Egy népkönyvtár nevelő munkássága nőolvasói körében. (Die erziehende Tätigkeit einer Volksbücherei im Kreise ihrer weiblichen Leser.) 1 P.

Egyéb kiadványok. (Sonstige Veröffentlichungen. — Other publications.) — Évi jelentés 8—15. évf. (Jahresbericht, Jg. 8—15. Sonderabdrucke — Yearly bulletin. Year 8—15 Reprint.) 1914—1921. — A világháború újabb irodalma. (Neuere Literatur des Weltkrieges. — New bibliography on the world war.) Budapest: Benkő 1915—17.* — Útmutató a Fővárosi Könyvtár látogatói számára. 3. kiadás. (Wegweiser für die Besucher der Stadtbibliothek. 3. Ausgabe. — Guide for visitors of the Municipal Library. 3. edition.) 1918.* — »Emericus« egy dilingeni iskoladráma 1626-ból. (»Emericus«. Ein Dilingener Schuldrama aus d. Jahre 1626. — »Emericus«. A college play of Dilingen from 1626.) 1930. Ára (Preis — Price) 2 P. — Goethe. (Bibliográfia. — Bibliographie. — Bibliography.) 1932. Ára (Preis — Price) 2 P. — Haydn. (Bibliográfia. — Bibliographie. — Bibliography.) 1932. Ára (Preis — Price) 2 P. — Liszt. (Bibliográfia. — Bibliographie. — Bibliography.) 1936. Ára (Preis — Price) 2 P.

* Elfogyott. (Vergriffen. — Out of print.)

TÁJÉKOZÁSUL

A Fővárosi Könyvtár központja VIII., Reviczky-utca 1. nyitva van minden hétköznap d. e. 9-től esti 7-ig, vasár- és ünnepnapon 10-től 1-ig; normanapokon zárva van.

Normanapok: Újév. — Március 15. — Nagypéntek. — Húsvétvasárnap. — Húsvéthétfő. Pünkösdvasárnap. — Pünkösdhétfő. — Úrnapja. — Augusztus 20. — December 6., 25., 26.

VII. Erzsébet-körút 6.

Központi könyvtár.

A könyvtár könyvei kétféleképen használhatók: 1. helyben és 2. otthon.

1. *A helybenolvasás* az olvasó- és folyóirat-teremben *olvasójegyhez van kötve.* Ez a jegy díjtalan. Válthatja minden felnőtt. Elvesztett jegy pótlásáért 20 fillér fizetendő.

2. A könyvek *otthoni használatra elvitele* (kikölcsönzése) *kölcsönzőjeggyel történik.* Kölcsönzőjegyet válthat *félévre* 2·50 *pengőért* minden budapesti lakos, aki személyazonosságát és főbérleti lakása címét elfogadható módon igazolja. *A kölcsönzés határideje egy hónap.* Késedelem esetén kötetenkint és naponkint 10 fillér bírság fizetendő. A könyvtár könyvanyagáról katalógus tájékoztat.

Háromféle katalógus van: betűrendes szerzői, tárgyi és földrajzi katalógus.

A katalógusban megtalálja az olvasó a keresett mű szerzőjét, címét és helyszámát. *(A cédula bal sarkán!)* Ezeket az adatokat kell felírnia a kérőlapra, amikor könyvet kér.

Kétféle kérőlap van: egy a kölcsönzőben és *egy* az olvasó- és folyóiratteremben.

Felvilágosítást az ügyeletes tisztviselő ad; irodalmi tanácsot, *bibliográfiai felvilágosítást a reference-könyvtáros.*

A könyvtár írásban és telefonon is szívesen válaszol a hozzá intézett kérdésekre. (Telefonszám: 1—462—56, 57).

A látogatónak *ingyen áll rendelkezésére a ruhatár*, ahol felső kabátját, esernyőjét és aktatáskáját *köteles* letenni.

*

Fiókkönyvtárak.

1. sz. fiók. (IV., Királyi Pál-utca 11.) Nyitva hétfő, szerda és péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig.

2. sz. fiók. (Deák Ferenc-könyvtár.) ~~(VII., Almássy-tér.)~~ Nyitva felnőtteknek hétfő, szerda péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig, gyermekeknek szerda, péntek 2—3-ig.

3. sz. fiók. (X., Szörény-utca 3.) (Fővárosi kislakástelep.) Nyitva felnőtteknek hétfő, szerda, péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig, gyermekeknek hétfő, szerda, péntek 2—½4-ig.

4. sz. fiók. (Aréna-úti Fővárosi Népszálló). Mindennap d. u. 3—7-ig, szombat d. e. 10—½1-ig.

5. sz. fiók. (Állatkert.) Nyitva hétfőtől péntekig d. u. 2—½6-ig, szombaton d. e. 10—12-ig.

6. sz. fiók. (Budai Vigadó.) (II., Corvin-tér 6.) Nyitva hétfő, szerda, péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig.

7. sz. fiók. (Népház.) (V., Vág-utca 12.) Nyitva felnőttek részére hétfő, szerda 3—½7-ig, péntek 4—½8-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig. Gyermekeknek naponkint (szombat kivételével) 4—5-ig.

8. sz. fiók. (III., Fő-tér 2.) Nyitva felnőtteknek hétfő, szerda, péntek 3—½8-ig, kedd 10—½2-ig, szombat 10—12-ig. (Csütörtökön zárva.) Gyermekeknek hétfőn és pénteken 2—4-ig.

9. sz. fiók. (VIII., József-körút 70.) Nyitva hétfő, szerda 2—½6-ig, péntek 4—½8-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig.

10. sz. fiók. (VI., Andrássy-út 52.) Nyitva hétfő, szerda 2—½6-ig, péntek 4—½8-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig.

11. sz. fiók. (I., Krisztina-körút 155.) Nyitva hétfő, szerda, péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig.

12. sz. fiók. (X., Harmat-utca 1/3.) Nyitva naponkint (szombat kivételével) 3—½7-ig, szombat 10—12-ig.

14. sz. fiók. (IV., Királyi Pál-utca 11.) Ifjúsági kölcsönző. Nyitva hétfő, szerda, péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök 11—½2-ig, szombat 10—12-ig.